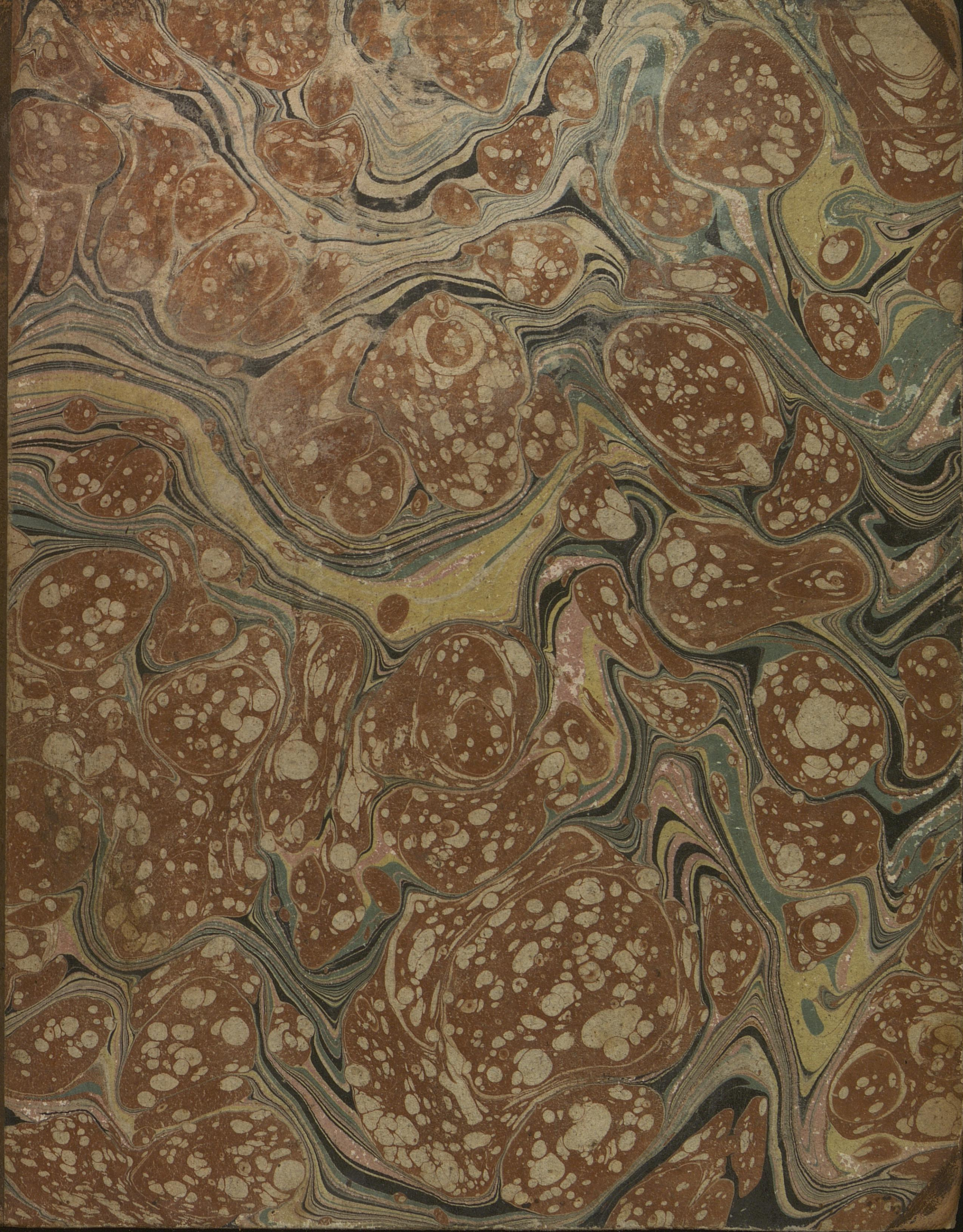

EX LIBRIS
KØBENHAVNS RAADHUS-BIBLIOTEK
EH

Nyeste

Skilderie af Kjøbenhavn.

Udgivet af S. Soldin.

Sextende Bind.

Kjøbenhavn, 1811.
Trykt paa Udgiverens Forlag, hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 53.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 2 Julii 1811.

De to Brødre eller Lykkens Gang.

(Sluttet.)

Mikkel holdt ærlig Ord. Han kjøbte sig en Gaard med 100 Tønderland $2\frac{1}{2}$ Mile fra Kjøbenhavn for 16,000 Rdlr., og udbetalte paa Kjøbesummen hele sin Arvepart. Alle de, der kjendte Eiendommen, havde i lang Tid intet interessantere at tale om end dette Gaardkjøb. De Ildesindede beloe Mikkel, de Gode beklagede ham, men den almindelige Mening var: "at Mikkel Dam havde kjøbt som en Nar." Ingen var derimod gladere end den tykke Forpagter, der havde ført ham bag Lyset. Han roste sig endog offentlig af, at Gaarden ikke var 10,000 Rdlr. værd; at den var yderst forfalden; at Jorderne vare sandede og udpidskede og at han ganske sikkert ventede, at Mikkel vilde komme til at gaae fra Huus og Gaard inden et Aars Forløb og takke Gud naar han slipper med at lade sine 5000 Rdlr. blive i Stikken. En Sandhed var det, at Mikkel havde betalt Eiendommen alt for dyrt, og endnu dyrere kom den ham til at staae ved de mange Forandringer, han, som Ukyndig i Agerdyrkningsvidenskaben, foretog. Han vendte op og ned paa alting, nedrev og byggede, nedrev igjen, saaede Byg hvor han skulde saae Hvede, og Rug hvor han skulde saae Havre. Alle hans Folk loe af ham, men han brød sig om ingen Ting og fulgte sit eget Hoved. Hvert Oieblik hedte det: "nu synger Mikkel Dam paa det sidste Vers"! Hans Moder tog sig hans Ubesindighed og Uklogskab meget nær. Hun sendte Fritz to Gange ud til ham, og lod ham paa det alvorligste advare for den Afgrund, paa hvis Bredde han befandt sig, besværgede ham ved hans Faders Minde, at sælge Gaarden medens han nu kunde slippe derfra med et taaleligt Tab og førend han ved sine hensigtsløse Projecter havde styrtet sig i en aldeles bundløs Gjeld. Men alle Paamindelser og Formaninger vare forgjeves. Mikkel blev urokkelig ved sit Forsæt, og Fritz kom hjem med den Erklæring: at der for Broder Mikkel ikke var nogen Redning mere. Moderen var færdig at gaae i Graven af bare Græmmelse. Hendes eneste Trøst var, at hun dog i den kloge Fritz endnu havde en Støtte paa sine gamle Dage, naar Mikkel engang var bleven til en gjeldbunden Tigger, og at hun havde sat sine Penge i en saa frugtbringende Artikel som asiatiske Actier. Mennesket beslutter, Gud raader. Mikkel havde neppe havt sin Gaard et Aar, førend Landeiendommene begyndte at stige betydeligen. En Dag, da han sad ved sit Bord og drømte om ingen Ting, kom en ubekjendt Mand kjørende ind i Gaarden, tørrede Sveden af Panden, løftede lidt paa Parykken, gjorde først nogle Reverencer og Undskyldninger og spurgte derpaa om Hr. Dam ikke havde Lyst til at sælge sin Gaard? Paa Mikkels Spørgsmaal: hvo den Mand egentlig var, han havde den Ære at tale med, svarede den Ubekjendte: at han var Commissionair Støver fra Kjøbenhavn. Commissio-

lastes ligeledes af der nordische Aufseher. Og man maa sige til dets Forsvar hvad man vil, saa kan en Digter aldrig være stolt af den Tanke, som det blotte Echo opvakte hos ham og som han ellers ikke skulde faldet paa." — Kunde man her ikke spørge den strænge Konstdommer: hvad opvakte da hos Tullin Tanken om Echoet, som han dog maatte falde paa, førend han kunde vide hvad Echoet siger? Saaledes kan endog den naturligste og skjønneste Tanke finde sine Dadlere hos visse Recensenter!

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

I Trondhjemsavisen foreslaaes, at afhjelpe den store Mangel paa Skillemynt, især paa 4 og 6 ß. Sedler, ved at lade forfærdige en Sum af 8000 Rdlr. i Smaasedler, lydende paa 2 til 12ß., for en eller anden offentlig Indretnings Regning, og mener Forslagets Forfatter, at Trykkeomkostninger rigeligen kunde erstattes ved Renterne af Capitalen, som strax kunde udsættes.

I Neue Zeitung hedder det om den nyligen afdøde Stadsphysicus Dr. Scheel, at han, fra Ungdommen af sygelig, var sund ved sin Sjels Uddannelse, og at han, angreben af den Genuesiske Smitte, paa den Tid hiin Stad beleiredes, bekjæmpede dette Onde og reddede sig selv. Han var født i Itzehoe.

Hr. Secretair Hane har i disse Dage solgt sit i Falconeeralleen beliggende Lyststed, Landlyst kaldet, til Hr. Procurator Faber for 25,000 Rdlr.

Man vil have lagt Mærke til, at Heden, som her i Staden i de sidste Dage har været yderst trykkende, Søndagen d. 30 Junii var steget til 27 Grader, som Thermometret viste i Skyggen, og at den altsaa har været een Grad stærkere end i Aaret 1750, da den udgjorde 26 Grader, hvilket skal være den stærkeste Varme, som man kan erindre sig i Kjøbenhavn.

Mariboe den 27de Junii. Onsdagen den 26de holdtes i Mariboe Domkirke det sædvanlige Landemode under Hs. Høivelbaarenhed Hr.

Kammerherre og Stiftsbefalingsmand, Storkors af Dannebrog, v. Morgenstjernes og Hs. Høiærværdighed Hr. Biskop og Ridder Boisens Forsæde. Hs. Velærværdighed Hr. Provst Satterup prædikede. Af Texten Luc. 3 Cap. fra 10 til 14 V., fremsatte og udviklede han det Æmne: Uden Borgersind vakkes og udbredes, kan vore Trængsler ikke hæves og Staten ikke ophjelpes. — Forsamlingen var usædvanlig talrig. (Mariboe Avis.)

Blandt de Forsøg, der ere anstillede ved det Kongel. Brændeviinsbrænderie i Sølvgaden, for at udfinde en fordeelagtigere Fremgangsmaade ved Tilvirkningen af Brændevinet, er det befundet, at man i Stedet for det dyre Øl, med lige Virkning til Paasæt, kan anvende Bærme eller Spøl, hvorved en betydelig Bekostning spares. Da dette ved flere Prøvers aldeles tilfredsstillende Udfald var bragt til fuldkommen Vished, og af det Kgl. Gen. Land-Oeconomie og Commerce Collegium allerunderdanigst var blevet Hans Majestæt foredraget, behagede det Allerhøistsamme under 10de April f. A. allernaadigst at befale, at Bestyreren af det Kongelige Brænderie Commerce Assessor Uldal skulde forfatte en almeenfattelig Forklaring over Fremgangsmaaden med at benytte Bærmen i Øllets Sted til Paasæt ved Brænderier, og derhos at paalægge Commerce-Collegiet, at foranstalte trykt et tilstrækkeligt Antal heraf, som derefter skulde gratis uddeles i Provindserne ved de civile og geistlige Embedsmænd; tillige udlovede Hans Majestæt allernaadigst for hver Kjøbstæd Præmier af 40 Rdlr. for den første og 20 Rdlr. for hver af de andre Brændeviinsbrændere, som beviisliggjorde at have brugt Bærme til Paasæt i det mindste i 2 Maaneder af den Tid fra 10de October 1810 indtil Udgang af Martii 1811, og paalagde derhos Øvrighederne at indberette angaaende ethvert Brænderie, hvori Bærmen enten i den forbigangne Tid er bleven brugt, eller i den tilkommende Tid maatte blive brugt til Paasæt i Øllets Sted, paa det Commerce Collegiet kunde foranstalte at disse Brændeviinsbrændere offentligen bleve nævnte med Hæder, som de der villigen optoge den bedre Maade at brænde paa, om de end ikke kunde eller vilde ønske de udlovede Præmier. — Efter at disse Hans Majestæts allerhøieste Bestemmelser var bleven bekjendtgjort, og den befalede Anviisning blevet ud-

deelt, har Commerce-Collegiet modtaget Indberetning om følgende Brændeviinsbrændere, der have fulgt den dem meddeelte Anviisning og med Held benyttet Bærmen i Stedet for Øl til Paasæt: Jacob Burchardt i Bogense; Peder Molbeck i Fridericia; Peder Rindom, Søren Rindom, Jørgen Heitmann, Niels Bagge, Søren Christensen, Christen Weisborg, Jens And. Fladberg, Jens Hansen, Thomas Petersens Enke, Jacob Hansen, Lars Thomsen Danielsen, samtlige i Kjøbenhavn; Anders Munk og Marcus Munk i Nexøe. Af disse have alle de i Kjøbenhavn nævnte Brændeviinsbrændere, og ligeledes de tvende i Nexøe, erklæret, at de ei attraaede nogen Præmie. — Det vilde være lige saa ønskeligt, som det synes sandsynligt, at flere Eiere af Brændeviinsbrænderier vilde lære at indsee deres egen Fordeel og vilde følge det hæderlige Exempel, der saaledes er dem givet. (Handels-Tid.)

Postefterretninger.

(Af Hamb. Neue Zeit.)

Wien, d. 16 Junii. Den herværende Handelsstand har, i Anledning af den Bebreidelse, at den skulde være Aarsagen til Coursens Forværrelse, indgivet paa høiere Sted et Forsvar, hvori den beraaber sig paa Grosserer-Gremiums prøvede Patriotismus og betydelige Opoffrelser, og forsikkrer, at den gjerne ønskede at have kunnet bragt Coursen paa Pari, da denne Stands Tilværelse ganske er forbunden dermed; at andre Stænder havde bestandig gaaet Coursen i Forkjøb, saa de aldrig tabte noget af deres Indkomster, medens Handelsstanden saae Frugterne af sin sure Flid svinde hen, da den af sin udestaaende Gjeld ofte ikke faaer Halvdelen tilbage; at Publicum staaer i den vrange Formening, at Coursens Forværrelse foranlediger Levnetsmidlernes Dyrhed; men at den sidste, gaaende bestandig foran, og virker mægtigere paa den offentlige Mening, end hvad der skeer paa Børsen; at ingen solide Wiener Grosserere ere sjunkne saa dybt og tillige saa blinde for deres egen Fordeel, at de skulde have drevet deres Spil med Coursen, for at høste en utilladelig indbildt Fordeel af den almindelige Forlegenhed; at de tvertimod, ved at falholde effective Valuta paa Børsen, havde arbeidet paa at bringe Coursen til at falde; at der maaskee vel gives nogle Grosserere, der have spillet med Coursen, men at det var at forudsee, at mange af det uforholdsmæssigen forøgede Antal Grosserere vilde søge deres Lykke paa Afveie, eller indkjøbe Guld og Sølv for Particuliers, der ikke maa besøge Børsen; at disse Grossereres Tal voxer dagligen, og at de kun tilsnige sig Grosserer-Privilegier, for uhindrede at kunne drive Agiotage paa Børsen; at Retfærdighedens Arm burde paagribe disse Udvexter, paa det ikke en heel Stand skulde lægges til Last, hvad kun enkelte ere Skyld i. — Allerede i mere end 100 Aar agtede man at gjøre Marchflod i Mähren seilbar. Denne Plan er atter bragt paa Bane og kan nu ventes udført. — Det hedder, at Porten har frasagt sig Engellands Alliance og agter at træde i nøiere Forbindelse med det Franske Hof.

(Af Hamb. Corresp.)

Paris, d. 18 Junii. National-Conciliet i Paris holdt den 17de sit første Møde efter Kirkens Former i Frue-Kirken, der var fyldt med Tilhørere og Tilskuere. Cardinal Fesch præsiderede. Biskopen af Troyes prækede over den cathelske Religions Indflydelse paa den selskabelige Orden. Herpaa gave alle Bispe (over 100) hinanden Broderkysset, erklærede sig for et National-Concilium og aflagde deres Troesbekjendelse, hvormed første Møde endtes. Conciliet vil dele sig i særskilte Congregationer, General-Congregationer og General-Sessioner, hvilke sidste publicere de Decreter, der udkastes af de særskilte Congregationer, og discuteres i General-Congregationerne. Conciliet har sit eget Segl med et Kors i et med Bier besaaet Felt, og den Omskrivt: "Concilium Nationale, Parisiis Ao. 1811."

Paris, d. 19 Junii. Conciliets Fædre holde i Dag i det erkebispelige Pallads den første Generalcongregation i de Keiserl. Commissairers Overværelse. Nationalconciliet holder d. 29 Junii sit andet Sæde. Conciliet bestaaer af 6 Cardinaler, 9 Erkebisper, 3 udnævnte Erkebisper, 77 Biskopper og 9 udnævnte Biskopper, ialt af 104 Prælater. — H. M. Kongen af Spanien er reist fra Paris tilbage til sine Stater.

Stockholm, d. 18 Junii. Den Tale, Kron-

prindsen har holdt til Deputationen fra W...mse, skal oplæses i alle Kirker paa det flade Land. — Vor Cours er pludseligen igjen stegen til 120. — I denne Maaned ere adskillige Børn komne til Ulykke her. En Pige satte et Barn paa Rækværket af Nørrebroen, for at binde dets Skoremme fast, der var gaaet løs. I det hun saae sig omkring faldt Barnet i Vandet, og af Fortvivlelse styrtede hun sig bag efter og druknede tilligemed Barnet. Et andet Barn tømte en Flaske med Vitriol, og døde.

Petersborg, d. 7 Junii. I Landsbyen Kalenke i Kredsen Usa (i Asiatisk Siberien) døde Bonden Alexi Nikiforow i en Alder af 124 Aar. Han havde, da han var 101 Aar gammel, mistet sin Kone i hendes 90de Aar, og giftet sig et Aar derefter paa ny. I dette andet Ægteskab havde han 2 Døttre, som han endnu i levende Live giftede bort. Han førte et meget tarveligt Liv. Et Aar førend han døde mistede han Synet; indtil den Tid havde han arbeidet flittig i Marken og hjemme i Huset. Han svingede sig altid med stor Lethed op paa sin Hest.

London d. 14 Junii. (Efter Moniteuren og Journal de l'Empire). Hs. Majestæt befinder sig ikke slettere, men i samme Tilstand som i Gaar. — Buenos Ayres har erklæret sig fuldkommen uafhængigt. — Fra Helgoland berettes, at Fiendens Foranstaltninger til at forhindre hver Forbindelse med Øen, blive med hver Dag strængere. — Omtrent 300 M. have taget Øen Norkerney i Besiddelse. Gouverneuren i Wangeroff og adskillige andre Personer ere blevne arresterede, fordi de have ført Brevverling med denne Øe. — I en Discussion i Underhuset angaaende Aarsagerne til og Vedvarenheden af Manufacturernes Standsning og Ødelæggelse, sagde blandt andre Hr. Baring, at vore Forhold med America vare nu saaledes, som Fienden kun kunde ønske sig dem. Skatkammerkantsleren har forlangt en Credit af 3 Mill. Pd. St. til Storbritanniens Sotjeneste. Hr. Whitebread gjorde nogle Bemærkninger over vor politiske Stilling. Han sagde blandt andet, at Fiendens Forholdsregler have fuldkommen havt det gode Udfald, denne lovede sig deraf. Cabinetsordrene, udraabte som vor Handelsflors Palladium, have frembragt dens Ruin; de have gjort os uenige med America og foranlediget, at det nu er fuldkommen uafhængigt af Europa. Alle muelige Slags Manufacturer anlægges der, og naar Verden engang faaer Fred, ville vore Manufacturister træffe i de Lande, hvor de ellers fandt Forbrugere, konstelskende Medbeilere. — Til Slutningen blev det omtalte Creditvotum, uden Stemmesamling, tilstaaet. — Krigen imellem den republicanske Junta og Vicekongen af Monte Video fortsættes med Iver. Den sidste er Regjerings-Juntaen i Cadix hengiven, opbyder alt for at hindre de derværende Egne fra at befæste sig i deres Uafhængighed, truer at bryde med portugisiske Tropper op mod Frihedens Venner ꝛc. Derimod føier Juntaen i Buenos Ayres de eftertrykkeligste Bevæbningsanstalter. Den har befalet, at alle Borgere fra 16de til 45de Aar skulle træde under Vaaben.

Cleve d. 12 Junii. Underpræfecten har lagt Grundstenen til Mindestøtten for Johanna Sebus, som 1809 i en Oversvømmelse reddede sin Moder med egen Livsfare og opslugtedes selv af Bølgerne, da hun vilde redde endnu flere Ulykkelige.

Dresden d. 16 Junii. H. M. Kongen har forbudet Indførslen af alle preussiske Bomuldsmanufacturvarer og Garn.

Madrid d. 1 Junii. General Bigarré har d. 23de overfaldet i Yepes Camilles Bande, som har maattet redde sig i bare Skjorter over Nabohusenes Tage. Den største Deel af hans Quadrilles Folk er sprungen over Klingen. Generalen fratog ogsaa Hovedmanden for Banden Abuelo en Hjord Merinos, som denne havde ranet. Mange af Banden bleve dræbte. Briganden Medico, der havde organisert adskillige Quadriller, ialt 600 Mand stærke, angreb d. 24de Garnisonen af Aranjuez, men General Bigarré tvang dem til at trække sig tilbage. Medicos Arriergarde blev indhentet og nedsablet.

Constantinopel, d. 10 Maji. Den Tyrkiske Flaade bestaaer nu af 28 Seilere, nemlig 10 Linieskibe, hvoriblandt 2 Tredækkere, 6 Fregatter, 4 Corvetter og 8 Canoneerchalouper, foruden de Skibe, som endnu udrustes. — General Kutusow er ankommen til Bucharest. Han vil lade alle faste Pladse paa høire Side af Donau, Rutschuk undtagen, sløife.

London, d. 14 Junii. I Spanien og Portugal seer man vigtige Begivenheder i Møde. Man troer, at de Franske paa eengang vil angribe os i

Norden og Sønden for Tajus; at Marchal Marmont, forstærket med nye Tropper fra det Indre af Spanien, vil levere General Brent Spencer et Slag paa Leons Sletter, medens Marchal Soult, efter at have forenet sig med 2 ny Divisioner, vil angribe de Allierede i Dalen Guadalqvivir. — Marchallen har bestandig sit Hovedqvarteer i Lerena, hvor han synes at forene sin hele Magt. — Den smitsomme Feber i Lissabon bortrykker endnu bestandigen mange Mennesker af de lavere Classer. — Følgende Avis-Bekjendtgjørelse er eet af de listige Indfald, man betjener sig af, for at undgaae lovlig Forfølgelse for det forbudne Indkjøb af Guineer: "8 Guineer ere tabte. Den, som har fundet dem, og bringer Hr. M. samme, faaer 10 PC. i Belønning".

Blandede Efterretninger.

Hr. Lieutenant Ørsted, som traadte af Kongelig Dansk i Keis. Russisk Tjeneste, har, for hans i Krigen mod Tyrkerne udviste Tapperhed, af Hs. Maj. Keiseren af Rusland, under 6te October f. A. erholdet St. Anneordenen af 3die Classe og med samme følgende Skrivelse fra Hs. Russisk Keiserl. Majestæt:

"Hr. Cornet Ørsted! For den Tapperhed De viste i Slaget mod Tyrkerne den 11te og 12te Junii sidstl. ved Fæstningen Schumla, hvor De efter egen frie Villie havde modtaget Befaling at forene Dem med det kjewske Grenadeerregiment, og med særdeles Mod commanderede et Tog, men endnu før samme var bleven sendt med Ordre til de allerfarligste Puncter; og udførte dette med den største Nøiagtighed; udnævner Jeg Dem til Ridder af den hellige Annaordens 3die Classe, hvilket Tegn Jeg herved tilstiller Dem at anlægge og bære efter Forskrivterne. I det Jeg er forsikkret om, at dette skal tjene Dem som Opmuntring til ydermere Iver i Deres Tjeneste, forbliver Jeg Deres Velbevaagne.

Alexander.

Givet i St. Petersburg d. 6 Oct. 1810.

Krigsminister Barklay de Tolly."

(St. Tid.)

Archangel, den 12 Maji. Den 30te f. M. brød Iisdækket ved Staden. 5 Dage varede Iisgangen, og ledsagedes af en meget rivende Strøm; medens hvilken Vandet ved en pludselig Storm af Nordvest, steg 16 Fod over dets sædvanlige Høide. I Havnen anrettedes derved megen Skade, saavel paa her overvintrede Skibe, som paa de ved Strandbredden beliggende Pakhuse. 47 Skibe ere kastede paa Stranden; de fleste kan kuns ved megen Anstrængelse og store Bekostninger komme flot; nogle maa formodentlig ganske opgives, da de ere kastede for høit op paa Landet og nu ligge ganske paa det Tørre. I Krigshavnen Lopominka, brød Isen derimod ganske rolig op, Vandet steg blot 4 Fod over almindelig Høide. De 21 Kjøbmandskibe der overvintrede, have ikke lidt nogen Skade. Af de herværende Danske Skibe ere 3 kastede paa Stranden; men igjen bleven flot. I Handelen er i denne Tid ingen Omsætning, allene noget Hamp er solgt til den gamle Priis 85 Ro. pr. 10 Pud. For Rug var den sidste Priis 15⅔ Rub. pr. Zwt. Indtil nu ere ingen Barker ankomne fra det Indre, men de forventes daglig. (Handels-Tid.)

Dresden, d. 14 Junii. Allerede i en lang Række af Aar har den ædle Hertug Albert af Sachsen-Teschen anvendt en bestemt (man siger den 5te) Deel af sine Indkomster til velgjørende Hensigter. I Aar har han foræret de Blindes-Institut i Wien 50,000 Fl. til Bygningens Udvidelse og til at forbedre dens Stifter og Directeur Kleins Lønning. — Institutet tæller i dette Øieblik 14 Børn. Een af de fortrinligste Elever, Jacob Braun, dannes til de øvriges Lærer. (Nation. Z. d. Deutsch.)

Vinteren i Paris frembringer en ganske egen Industriegreen. I forrige Vinter saaes i St. Denis Gaden ved Siden af den bataviske Gaard et Brystbillede, der forestillede et meget godt udhugget romersk Hoved og hvis Stof syntes at være Alabaster. Bag dette Brystbillede reiste sig en collossalsk Figur, forestillende en i sin Kaabe indhyllet græsk Philosoph; Kaaben var meget smukt draperet, Trækkene alvorlige, ja selv tilbagestødende. Begge disse Figurer vare kun Mønstre, og stode som et Slags Prøvestykker uden for en Bod. De, der vare nysgjerrige nok at gaae derind, havde, for det ubetydelige Bidrag af 10 Centimer, den Fornøielse at see et Dusin Brystbilleder, som lignede dem, der stode ved Indgangen, men som vare udarbeidede med langt større Flid og af samme Stof som hine, nemlig af Snee. Desværre havde en sydlig Vind bortaandet dette skrøbelige Museum. Den 11 Jan. stod det endnu i sin fulde Glands; d. 12te om Morgenen var det forsvundet. (Allg. Handlungszeit.)

Een af de raskeste Handlinger i hele den nærværende Krig i Spanien, hvor den franske Tapperhed saa ofte har viist sig i sit skjønneste Lys, er General Breniers Udmarch fra Almeida. Man trylles tilbage i henfarne Aarhundreders Heltevold, naar man læser hans Indberetning til Hertugen af Ragusa, Chefen for Portugalsarmeen. Almeida blev indsluttet d. 7 April. Generalen havde, efter Befaling, sat Minerne istand for at sprænge Fæstningsværkerne, og inden April Maaneds Udgang vare 140 Mine-Rør færdige til Ladning. Han ventede at Armeen efter nogle Dages Hvile vilde gjøre en Bevægelse til Almeida, var beredt til Artilleriets og Munitionens uopholdelige Bortførelse, iagttog den strængeste Oeconomie, hvorved han haabede at Levnetsmidlerne vilde strække til indtil d. 25, og besluttede i Nødsfald at holde ud til 1 Junii. Han fandt sig paa alle Puncter meget stærkt indsluttet, formodede, da hans Garnison var saa svag, at Fienden vilde forsøge en Coup de Main, og føiede alle muelige Anstalter til at tilbagedrive ham. Gener. Major Campbell opfordrede ham til Overgivelse, men han svarede, at dersom man fandt hans Garnison for svag til at forsvare Pladsen, skulde man forsøge paa at tage den. Wellington opfordrede ham til en Samtale, men han afslog den. D. 7 fik han ved en Soldat Befaling fra Prindsen af Esling, at sprænge Fæstningen i Luften og trække sig med sin Garnison til Barba del Puerco. Strax lod han Minerne lade og Artilleriet tilintetgjøre. Alt hvad der kunde blive Fienden nyttigt blev ødelagt. Den 10de om Morgenen lod han Garnisonens fornemste Officierer komme til sig, forelæste dem Prindsen af Eslings Befaling, dølgede dem ikke de Vanskeligheder og Farer, der vare forbundne med Expeditionen, forestillede dem, at de, naar de eengang vare ude af Pladsen og Fæstningsværkerne vare satte i Brand, enten maatte slaae sig igjennem eller falde med Ære; men at, naar Fæstningsværkerne vare ødelagte, var Hs. Majestæts Hensigter fuldkommen opnaaede. Mindende dem om at de vare Franske, forestillede han dem, at Expeditionen, vel udført, vilde, hvilket Udfald den end personligen maatte have for dem, bedække dem med Hæder. Efter at alle fornødne Anstalter vare føiede og Aftale med Officiererne gjort, opmuntrede han Soldaterne saavel i Staden som paa Voldene, og

marcherede ud om Aftenen Kl. 10. Minerne og Krudtet bleve tændte, og netop da Explosionen fandt Sted, kom begge Colonne-Teterne i Haandgemæng med de fiendtlige Poster; alting blev kastet, og Generalen fortsatte sin March, bestandig harceleret i Ryggen og paa Flankerne. Maanen tjente ham til Compas; og de forskjellige Bække og Floder, han gik over, til Veivisere. Begge Colonnerne, der stedse vare marcherede nær hinanden, kom sammen paa venstre Bredde af Agueda i samme Orden, hvori de vare afmarcherede fra Almeida. De havde, trods Klipper, Floder og Huulveie, gjort Marchen afdelingsviis i militair Orden. Da Generalen igjennem sin Kikkert øinede franske Tropper, trak han sig hurtig til Broen; men Fienden ilede til fra alle Sider og naaede den sidste Deel af hans Colonne. General Reinier dækkede derpaa hans Troppers Overgang, modtog alle Qvæstede og lod dem bringe til Sanfelices, hvor alle de franske Tropper samledes. Hele Operationen havde kun kostet 60 Mand og hele Garnisonen ankom lykkeligen.

(Hamb. Corresp.)

Sæbesyderiet No. 15 i lille Torvegade paa Christianshavn.

Den store Uleilighed og Skade for Sundhed og Eiendomme, som Skorstenen fra ovennævnte Sæbesyderies daglige Laboratorium, især med visse Vinde foraarsager Gjenboere, Naboer og Gaaende — thi Gaden er undertiden saa opfyldt af Steenkulsrøg og Sæbelugt, at man neppe kan drage Aande — kunde meget formindskes om Skorstenen gjordes nogle Alen høiere. Denne Skorsten er lavere end de omkring tilstødende, dog for det meste smaae, Huse, og altsaa maa den ubehagelige Røg og Damp istedet for at trække op ad, slaae ned. Saare billigt og retfærdigt synes derfor det Ønske, at denne Skorsteen blev forlænget, hvorved Medmenneskers Tab paa Sundhed og Eiendomme for en Deel blev hævet. Uden betydelige, men billige Omkostninger, vilde det Offentlige vinde meget ved denne og lignende Forandringer, hvortil, i det mindste de efterkommende Eiere, synes pligtige.

Kjøbenhavn, trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 54.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 6 Julii 1811.

En gammel Præsts Skrivelse til vore nye Biskopper over Fyens og Ribe Stifter.

Høiærværdige af Fædrenelandet fortjente Mænd!

De kunne, og Deres bekjendte liberale Tænkemaade borger mig for, at De ikke ville tage mig som kristelig Religionslærer det fortrydeligt op, at jeg ved Deres Udnævnelse til Biskopper i den danske Kirke, griber Pennen for at frembære mit Hjertes varme Ønsker for Dem og mine Forventninger til Dem. Gud, den alvidende, skal være mit Vidne, at jeg taler i redelig Hensigt. Jeg staaer muligen snart for Hans Domstoel, der uden Persons Anseelse skal betale mig efter mine Gjerninger og retfærdigen tildele mig efter Fortjeneste. Tillad derfor, at jeg i al Ærbødighed skriver disse faa Linier!

Den danske Kirke har vist med inderlig Glæde erfaret, at Valget til Fyens og Ribe Bispestole er faldet i Deres, mine ærværdige og fortjente Medborgeres, Lod. Den danske Kirke venter meget af Dem, og den har Aarsag til at vente meget. — Mænd af saa ædel Tænkemaade, af saa varm Følelse for Sandhed og Dyd, Mænd af saa megen grundig Kundskab, af Dem vente vi meget; og jeg med alle ere overbeviiste om, at De i ingen Henseende ville svigte. Nei, De ville overgaae endogsaa de dristigste Forventninger. Tillad da, at jeg for Dem, Høiærværdige Medbrødre! taler

1) Kirkevæsenets Sag. — De ville, De kunne ikke miskjende dets velgjørende Indflydelse paa den menneskelige Forstands Oplysning og det menneskelige Hjertes Dannelse. Men dette virker det kun, naar det forestaaes af ædle, retskafne, kundskabsrige Mænd, hvis Hjerte slaaer varmt for Menneskevel, og som just derfor ved vor guddommelige Religion vil i Menneskets Hjerte grundfæste en Klippe, der kan staae urokket under alle Livets Storme. Dette virker det kun, naar det er saaledes indrettet, som Tider og Omstændigheder og den almindelige Tænkemaade kræve. Men De veed selv, i hvilken Forfatning det mange Steder er, et opus operatum, som ofte blot gjøres for at faae det gjort, ligemeget, hvorledes; et Arbejde, som ogsaa da, naar det gjøres med Værdighed, kun finder faa Tilhørere, især af de høiere Stænder og Embedestanden. De ville altsaa, saa meget det staaer i Deres Magt, virke til at det vorder bedre i dette Stykke! De ville ikke være ligegyldig ved, hvorledes dette Embede røgtes, om med Skjødesløshed eller apostolisk Værdighed, med Ligegyldighed eller med den Varme og Interesse for Sagen, som Embedets Værdighed udfordrer og det ikke allene nærmest om Dem, men ogsaa i Stiftets fjerneste Egne! De ville til den Ende nu og da efter Leilighed foregaae deres underordnede Geistlige med Deres eget bekuende og oplysende Exempel, for at vise hvorledes det bør skee. De ville opmuntre, sætte Pris paa, og belønne den værdige Religionslærer, ligesom De heller ikke ville være

frygtsomme for at sige de Efterladne og deres Embede blot som Næringsbrug drivende Mænd den fornødne Sandhed til at Orden og god Skik og Værdighed maatte vedligeholdes i Guds Kirke.

De ville fremdeles ikke i nogen Ting ved Ringeagt for den offentlige Gudsdyrkelse bestyrke det fordærvelige Exempel, som gives af saa mange. Viser De Ringeagt derfore, seer man sielden eller aldrig Dem i Guds Huus, hvorledes skulle man da vente at see andre? Og hvilken Opmuntring er det ikke for Præsten og Menigheden? Hvilket Værgemiddel mod Skjødesløshed ved de gudstjenstlige Forretninger, naar de nu og da uventet seer den øverste Geistlige i Templet, ikke i Byens allene, men ogsaa efter Leilighed paa Landet! De forene Dem altsaa med Stiftets Amtmand, ogsaa med den paa Stedet og i Stiftet høistcommanderende Officier, og med alle andre, som efter deres forskjellige Stemning kunde virke til det Gode, for i broderlig Forbund at arbeide imod vor Tids Letsindighed. Deres Exempel vil snart frugte, og mangen Een, som nu aldrig mindes om Religion, Pligt, Dyd og Samvittighed, fordi de aldrig komme i Herrens Huus, vil ved Deres hæderlige Exempel kaldes tilbage til det Sted, hvor den værdige Mand med Religionens guddommelige Kraft, med Veltalenhedens hele Almagt, oplyser Forstanden og henriver Hjertet til alt Godt.

Det ville endvidere ikke være Dem, Høiærv. Medbrødre, ligegyldigt, hvilke Kirkeskikke der bruges, hvilke Psalmer der synges, og hvilke Formularer der afbenyttes ved den offentlige Gudstjeneste. Ikke alle endogsaa i øvrigt meget værdige Mænd have den dannede moralskreligiøse æsthetiske Smag for det Passelige og Værdige ved Gudstjenesten, som De, Høiærværdige Guds Mænd, ere bekjendte for, at besidde. Jo mere, at Alt i den offentlige Gudstjeneste er afpasset efter den almindelige Følelse for det Ædle, Høie og Store, jo mere der baade i Form og i Materie ligger deri til at virke paa Forstand og Hjerte, jo værdigere, jo mere passende er Gudstjenesten. De kjende vore Formularer ved den offentlige Gudstjeneste. De veed ogsaa hvilke Forsøg der af mange af vore mest udmærkede Mænd ere gjorte til deres Forbedring. Den danske Kirke venter derfor af Dem, at disse forbedrede Formularer ikke længere henligge ubenyttede, men afbenyttes til Gavn for Kirkevæsenet, og at De arbeide for at de bibelske Perikoper deels vælges tillige anderledes, og deels ombyttes med nyere Oversættelse end den vi nu have, og indføres i Deres Stifts Kirker, til Exempel for alle; paa det at Spotterne maatte afvæbnes, sand Religiøsitet fremmes, og Gudstjeneste opnaae Agtelse hos alle, uden hvilken den intet kan udrette.

Som Formularernes Passelighed og Hensigtsmæssighed er Dem vigtig, saa være ogsaa Psalmernes Dem. De vide ogsaa i dette Stykke hvorledes Tingene staae. Skjønt den nye evangelisk-kristelige Psalmebog ikke er fuldkommen, saa indeholder den dog et saa stort Antal af ypperlige, ja mesterlige Psalmer, at man kan ansee det for en Nationalulykke, at den endnu ikke har vundet Seier over Vane og Dorskhed. Uden for Sjællands, Lollands og Fyens Stift er den lidet eller intet bekjendt og brugt. Endnu bruges den gamle Kingoiske, og i Kjøbstæderne den af 1778. Men hvad skal dog ventes til sund Oplysning i Religion og til fornuftig Tænksomheds Udbredelse blandt menig Mand, naar saadanne Psalmer med deres deels urigtige, deels uforstaaelige Tanker, endnu hver hellig Dag indprændtes i Menighedernes Hoveder? Hvad kan der god Underviisning i Ungdommen hjelpe? Den fremvirker i en modnere Alder Ringeagt for Gudstjenesten, og i Ungdomsaarene vækker den kun Modsigelse mellem Underviisning og Gudstjeneste, hvoraf Slutningen bliver Forvirring eller Foragt for Gudstjenesten og ikke Opbyggelse. — De antage Dem derfore varmt den nye Psalmebogs Sag. De gjøre Deres til at faae den indført i deres Stifter overalt. De gaae atter her foran med skriftlig og mundtlig Opfordring, og med Deres eget Exempel. See kun Menighederne, see kun Stiftets Præster, at De Selv interessere Dem derfor, og at en kold Anbefaling ikke er alt hvad De derfor ville gjøre, saa ville ogsaa andre interessere sig for en bedre Form ved Gudstjenesten, og alt vil komme, og komme snart i forønsket Orden.

2) Som jeg har vovet, at anbefale Kirkevæsenet til Deres varme Omsorg, saaledes anbefaler jeg ogsaa ret inderlig til Deres Opmærksomhed Skolevæsenet, og det saavel i Kjøbstæderne som paa Landet. Det er endnu kun maadeligt mange Steder med dette. Læreren, uden Løn, sukkende under et kummerfuldt Liv, i hvilket han ingen glad Udsigt har. Skolerne i en maadelig, nu og da i en elendig Tilstand. Ingen Skolegang hele Sommeren igjennem og ingen eller kun faa, som interessere sig derfor i Gjerningen, og det er dog her at Menneskets Dannelse skal begynde, og paa den Grund her lægges, skal Menneskets hele Vel i Tid og Evighed opføres. De ville altsaa af deres gandske Hjerte sørge for Skolevæsenet, som for Kirkevæsenet, at alt kunde gaae frem til det Bedre. De ville bære Omhue for at duelige Lærere, der have den fornødne Alder, Stadighed og Forsigtighed, vorder ansatte. De ville stræbe at de lønnes anstændigen, og at de maa finde Opmuntring og Belønning for udviist Flid og Nidkjerhed. De ville altsaa, ved Deres Visitatser, tale saavel Kirkens som Skolens Læreres Sag for Menighederne; vise, hvad begge ere, og bør være for Menighederne, og Menighedernes Pligt, ikke at lade de værdige Mænd, som arbeide for det offentlige Vel, hensmægte i Armod og Kummer. De ville tale for de bedre Lærebøger, og om noget derved kunde udrettes, saa ville De ikke ansee det under Deres Værdighed, Selv at tale til de formaaende Mænd i Menighederne, enten de saa ere Bønder eller Borgere, for at stemme Dem for det bedre. Det er utroligt, hvad den høieste geistlige Mand i Stiftet kan udrette heri, naar han gaaer frem med Forstand, og tager sig alvorlig af Sagen.

Jeg talede om Skolelærernes Løns Forbedring. Jeg bør ligeledes anbefale Dem Præsternes. Lide Nationens Lærere Kummer og Nød, skulle de røgte deres Kald med Suk, skulle de ved mangelunde Byrde hindres fra alle Fremskridt, da ere vi ikke berettigede at vente noget af dem mere end det allertarveligste. Landsbypræsterne lide, Gud være lovet, ikke synderligen ved Tidernes Dyrhed, dersom de vare i Embeder, som kunde føde deres Mand, før Krigen. Men vore Medbrødre, som nu tiltræde de smaae Landsbykald, med det kostbare

Møblement og den betydelige Besætning af flere Tusende Rigsdalers Værdi; Mændene med den faste, ringe Gage, med de bortsolgte Tiender og udparcellerede Præstegaarde; endelig Mændene, som leve i Kjøbstæderne uden Residencer under dyr Huusleie, og aarligen aftagende Offer og Accidencer; disse Mænd, Høiærværdige Medbrødre, fortjene, naar de ere værdige, al den Opmuntring og al den Hjelp, som ved Deres Foranstaltninger kan tilflyde dem.

De ville endvidere, Høiærv. Medbrødre! lade Præsteenkernes Sag paa det varmeste være Dem anbefalet. Saa mange af dem maa med en høist ringe i Penge fastsat Pension forlade det Sted, hvor de flere eller færre Aar dog have havt Livets Ophold; men de forlade det med de mørkeste Udsigter, med en Flok nøgne Børn, og meget ofte i en hjelpeløs Tilstand. Tal for disse, søg at hjelpe dem saa meget De kunne! Lad deres Pension ikke vorde alt ansat i Penge, men i Korn og andre Vare, og i Penge, saaledes, at der af alle Kaldets Indkomster vorder dem tildeelt ⅛ Deel efter Loven. Desuden formaae Præsterne at give et større aarligt Bidrag til Enkekassen end hidtil givet er, da det er i Forhold til Tiderne alt for ringe. Endelig drive De paa, at der i ethvert Landsbyekald oprettes et Enkesæde, og at dertil henlægges i det mindste ⅛ af Præstegaardens Areal. Ved disse Indretninger ville De erhværve Dem Manges Velsignelser; og mangen mørk Skye, som nu hviler over den fattige Præstes Aasyn for hans Efterladendes tunge Skjebne, vil bortdrives.

Fremdeles, Høiærværdige Medbrødre! ville De ikke i de løbende Forretninger glemme den altid høiere stigende moralske Tendents, som disse maae have. Det være Dem derfor ikke nok, at en Forretning er gjort, men ogsaa, hvorledes? De, som Stiftets første moralske Person, maa derfor i alle Forretninger, som expederes af Dem, see hen paa noget mere end det sædvanlige. Der maa i og ved disse virkes hen til et høiere Øiemed end det almindelige. Selv personlig kan De ikke overkomme Alt. Det er nok umueligt. De maa da overlade et og andet til andre. De ville derfore sørge for, at den, som De overlader nogen Deel af Deres Forretning til, er en ligesaa ædel og ligesaa moralsk Person, som De Selv, og at han

i Forretningernes Expedering har lige saa høit og ædle Formaale for Øie som De. Den, De betroer Deres Forretninger til, maa da være ikke blot en Lovkyndig, men en Mand, som bruger sin Lovkyndighed, og sin Vigtighed for Dem, ikke til smaae, lave Hensigter, men til at fremme Lovgivningens Hensigt, Menneskenes Vel og Lykke. Er han selv geistlig Mand, er det det bedste; thi han indseer da alt bedre end den kan indsee det, som ikke ledes af Erfarenhed. Han har ogsaa mindre Fristelse til at have andre Hensigter end de, som bør haves. Dog følge de ham derfor ikke blindt hen. Men De være Selv Mændene, man altid og under alle Omstændigheder kan henvende sig til.

3) Jeg kommer til den offentlige Agtelse, som Præsten ligesaalidet, som nogen anden Embedsmand, kan undvære. De veed, hvorledes det ogsaa hermed staaer i vore Tider. Paa Landet er han som oftest hædret og agtet og elsket, naar han er den retskafne, den gode og lærde Mand; thi her er ingen eller dog kun faa Tilfælde, hvor Rang finder Sted, og selv i dette Tilfælde indrømmes ham næsten altid en ganske anstændig Plads. Men ikke saa er det i Kjøbstæderne og de Steder paa Landet, hvor Herskaberne have fæstet deres Sæde, thi der paadrives nu Rang mere end nogensinde og iagttages med stor Strenghed, især ved festlige Leiligheder. Høist ubetydelige Personer træde der ofte over ham. For Religionslæreren som Menneske kan dette være ligegyldigt, og har han Kundskaber og Forstand, vil han altid kunne oversee det, især naar det skeer i snevre Kredse, hvor kun faa ere tilstede. Men naar jeg tænker mig ham som Lærer, Religionens og Moralens Lærer for Menighederne, den første Person for deres moralske Dannelse, som den, af hvis Mund de til andre Tider skulle modtage Formaninger og Advarsler; saa kan denne Tilsidesættelse, som han næsten allevegne i de Stores Sale maa finde sig i, ikke være uden Krænkelse, og uden skadelig, ja sørgelig Indflydelse paa hans Bestræbelser for Menneskenes moralske Dannelse. Som De altsaa selv ville haandthæve den Agtelse, der tilkommer Dem som Stiftets første Lærer paa saadanne Steder; saa ville De og haandthæve Deres underordnede Geistliges. De ville sørge for, saa meget muligt, at ikkun agtværdige Mennesker komme ind i Embedet, og at de ikke komme der, hvor deres Embeds Værdighed, uden deres Skyld skal compromitteres for andre, især for Menighedens Medlemmer. De ville ikke selv unddrage Deres retskafne værdige Medbrødre, Præsterne, Deres Selskab og venskabelige Omgang, og ikke ansee Dem fornedret fordi De omgaaes dem, som i Formen ere mindre end De. De ville ansee den geistlige Embedsmand for lige saa kjer og værdig en Gjest ved Deres Bord og i Deres Huus, som den civile eller militaire eller Adelsmanden, og De ville ved den Agtelse, De viser den værdige geistlige Mand, overbevise andre om, at hverken den retskafne og værdige geistlige Mands Person eller hans Embede fortjener at foragtes, fordi han efter Tidernes Aand maa staae nederst.

(Fortsættes.)

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Paa Vladen.
Frederik Christian Winsløw,
Etatsraad, Kongelig Hofchirurg, Professor Chirurgiæ,
Ridder af Dannebrogen ic. ic.
Fød d. 12te Martii 1752, død d. 24de Junii 1811.

Han tog i Arv et hædret Navn,
Og Navnets Glands han holdt redlige;
Var nidkjær for at stifte Gavn,
Var blid mod Arme som mod Rige.
Til Smægtende han Lindring, Styrke gav;
Men selv afkræftet, — ak! han sank til Død
og Grav.

O. Malling.

Fladstrand, den 24de Junii. Maaneds-Lieutenant Molbech har med Lodsbaaden Piilen af en fiendtlig Convoy imellem Samsøe og Refsnæs udskaaren en baglastet Galease. (St. Td.)

Maanedslieutenant Kock, som d. 18 Junii sidstleden udgik fra Hals med en Recognosceer-Chalouppe for at undersøge Kysten, observerede, da han Kl. 9 om Formiddagen passerede Gjerrild Batterie, en fiendtlig Cutterbrig krydsende 1½

Mil N. O. af Batteriet. Kort derpaa kom 2 fiendtlige svære Chalouper roende op imod ham fra Grenaae Bugten, og Briggen, som ved Signaler blev kaldt ned, hindrede ham fra at komme Nord paa. Saaledes jaget baade Nord og Syd fra, saae han intet Middel til at redde Fartøiet uden ved at landsætte, hvilket strax blev iværksat. Han opstillede nu i Baaden sine Folk med Haand-Armaturer, og modtog Fartøierne med en saa vel rettet Ild, at de vendte tilbage. Briggen holdt ned og gav ham flere Lag med Skraae af dens Batterie, som alt gik over ham uden at beskadige Fartøiet. Den holdt derpaa til Søes efter et Linieskib, som den signalerede med, hvorpaa flere Fartøier bleve udsatte, som roede hen imod Lieutenant Kock. For ikke at blive nødt til at overgive Fartøiet til denne Overmagt, hug han Hul i det og gav tillige atter Ild paa de fiendtlige Fartøier, som efter endeel Skydning igjen bleve tilbagekaldte af Briggen, som stod nord paa med dem. I det samme ankom Capitain Krey fra Grenaae med 20 Dragoner. Ved Hjelp af disse fik Maanedslieutenant Kock sit Fartøi paa Land, og efter en Dags Arbeide blev det sat i seilbar Stand, hvorpaa han fortsatte sin Recognoscering. (St. Td.)

I Torsdags behagede Deres Majestæter Kongen og Dronningen med D. K. Hdr. Prindsesserne, at beære Hs. Exc. Herr Greve og Grevinde Rosencrone, paa deres Landsted Sommerlyst, med allerhøieste Besøg.

Den 4de Julii gav den americanske Gesandt Herr Erving en Diner i det Rauske Hotel, for at høitideligholde den americanske Uafhængigheds Mindesdag. Foruden Gesandtens tilstedeværende Landsmænd var det diplomatiske Corps og en Deel Standspersoner indbudne til denne Høitid, som udmærkedes ved fælles Glæde og varm Deeltagelse i Dagens Festelighed.

Efter Forlydende bliver den med saa megen Iver og ædel Opoffrelse af det forrige ørholmske Interessentskab oprettede Skole paa Nymølle nu forflyttet til et andet Sted. Denne Skole var saavel ved sin rummelige Bygning som især ved sin skjønne Beliggenhed udmærket iblandt de første i Danmark.

Det Deichmanske Bibliothek i Christiania har atter modtaget følgende Gaver: Fra Hr. Provst

Kaurin, forhen Sognepræst til Laurdal, nu til Sillejord, den hele betydelige Samling af Pergaments- og gamle Papiirsbreve, som afg. Sognepræst til Vinnie, Storm, havde efterladt sig, bestaaende af over 140 af første, og over 200, hvoriblandt mange endog fra det 15de Aarhundrede, af sidste Slags, foruden nogle Naturalier af samme Afgangnes Efterladenskab; fra Student Hr. S. K. Jentoft atter nogle Bøger, hvoriblandt især anmærkes afg. Etatsraad og Høiesterets-Assessor F. G. Sporons Carmina; en sjelden liden Bog, og E. Winthers Disputatio de Arnefastro; fra Hr. Neuberg paa Hr. Grosserer Colletts Contoir, den rette Jydske Lovbog af 1590, samt Bogen kaldet: En christen Førstes Undervilsning og Lære, forfattet paa Latin af Erasmus Rotterodamus, oversat paa Dansk af Broder Paulus Eliæ, og trykt i Roeskilde 1534; fra Jomfru Steenberg i Christiania, Barclays engelske Dictionaire; og endelig fra Hr. Strømberg sammesteds, Sognepræsten Christen Christenssøns Bog om Skriffuerstat eller Skriffueremebde, prentet i Kjøbenhavn 1626.

Fortegnelse over de Arbeider, som nyligen vare udstillede paa Raadstuen i Aalborg:

1. Af Hr. F. W. Meyer: En moderne Kakkelovn og adskilligt laqveret Blik-Arbeide.

2. Af Hr. N. Sadolin: Den sindrige Herremand, Don Qvixottes Levnet og Bedrifter, oversat af Charlotta Dorotea Biehl, 1 = 4 Tom.; indbunden i 2de Bind. 2de Prøver af Læder-Papir.

3. Af Hr. Dahlin: Et med Tiden historisk Stykke, af følgende Indhold: a) en tuscheret Tegning, forestiller Høsten; b) en liden Skue-Medaille, forestiller paa den ene Side Stralsunds Stad med sine Fæstningsværker, paa den anden Side de 3 Kongel. Frederikers Brystkykker, der deeltog i Beleiringen, hvorom mere kan læses paa Medaillen; c) 2 danske Ducater, en Kong Chr. 7 Rigsort med en Kong Frederik 6tes Eenskilling ovenpaa; d) Altona Mercur og Almanak for 1810; e) et opskaaret Brev med hans eget Signet for; f) de fleste i Aalborg udgivne Penge-Billetter for Aaret 1810, som bliver det meest interessanteste i Tidens Længde, derom en Ramme med indlagt spundet couleurt Glas. — En Comode af Glas

med 4 Skuffer i Marmor; samme er indlagt med couleurt spundet Glas i Stene, derovenpaa en Agats Marmorplade af Glas.

4. Af Hr. N. Rødschov: Olliefarvemalerier: Daniel i Løvehulen; et norsk Prospect; 8 Stkr. tegnede Figurer, efter den levende Model. Et Vandfarve-Malerie, Tordenskjolds Flugt fra Skaane. 3 tuscherte Stykker. En colossalsk Haand og en Fod, begge tegnet med Rødkride. Et Skjægge-Hoved, ligeledes.

5. Af Hr. S. Krøyer: En Finger-Ring af Guld, med Indretninger. 2de Migniatur-Portraiter, indfattet i Ramme; tegnet uden Personernes Vidende.

6. Af Hr. Philipson: Et historisk Stykke, som forestiller en tyrkisk Slavehandel, malet i Puncteer-Maner.

7. Af Hr. J. N. Overlade: et Theeskriin.

8. Af Hr. N. Grønbech: Et Skak-Spil. En durchzebrochen Pille.

9. Hr. J. Meyer, Kurvemager: En fiin Kurv, forfærdiget af hans Kone.

10. Af Hr. C. Berg: Adskilligt Legetøi for Børn.

11. Af Hr. J. G. Galster: Nogle Sæmsk og Alluns beredte Skind. Skindhandsker. Prøver af stribet Linned-Tøi.

12. Af Hr. C. Borregaard: Et lidet Marmor-Monument, i Form af en Pyramide paa Piedestal, med en Urne.

13. Af Lovise v. Lyttichou: Et Kakkelovns-Skjærm, broderet og tegnet; paa dens Midte er anbragt en Figur, som forestiller Freden med en Palmegreen i den ene Haand, og træder med Foden paa Krigs-Rustning, Sværd og Skjold; indsluttet med en Bordt, broderet med Guld og Silke.

14. Af Dronning Marias-Instituts Elever, 9 Prøver: af Tegning 3, af Brodering 4 og af Strikning 2.

15. Af Mademoiselle M. de Verdier: En moderne Børne-Rangle. — Af hendes Elever: 4 broderte Stykker; 8 tegnede Stykker, og et Rosen-Træe med Luft efter Naturen.

16. Af Hr. Tegnemester Bruun selv, som Entrepreneur: et Uhrfoutteral af Pap i Form af en riflet Søile paa Piedestal, med forgyldte og bronzirede Zirater. — Vandfarve-Malerier: Det store Udbrud af Vesuv den 22 Nov. 1804; Agrippa Kilde i Rom; Havnen af Olones i Frankrig; Udsigt ved Tharand; Natur-Skjønheder ved Tharand ved Dresden; Vor Frue Kirke i Kjøbenhavn før Bombardementet den 4 Sept. 1807; en Søe i Skotland; et Aften-Stykke; et Landskab; en Officier som Drabant. — Tegnet med Tusch: et tyrkisk Fruentimmer i Solens Tempel; en Flora i det Farnesiske Pallads i Rom; Bjerget Monserat i Spanien; Venus og Cupido af Raffael de Urbin; Venus af samme; et Blomster-Stykke. — Bygnings-Tegninger: Facaden af Faustini og Antonii Tempel i Rom; Overdelen af den Joniske Søile.

17. Adskillige Elevers Prøver.

Postefterretninger.

(Af Hamb. Neue Zeit.)

Wien d. 19 Junii. Det hedder, at Erkehertug Carl vil formæle sig med en tydsk Prindsesse og at Underhandlingerne desangaaende allerede ere begyndte. — For 100 Wiener Gylden i Penge har man paa Børsen betalt 1255 Gylden i Banksedler. Saaledes stod vor Cours i forrige Aar, men kun i nogle Dage, da den strax derpaa forbedrede sig. Hidtil troede man, at det var Børsaageriet, der virkede skadeligen paa Coursen og selv Politiet har uophørligen havt et vaaget Øie med Agioteurerne, men hidtil er ingen af dem bleven opdaget.

Rom d. 8 Junii. Ved Festen i Anledning af Kongen af Roms Daab vil Illuminationen af St. Petri Kirkes Kuppel overgaae alt hvad man hidtil har seet af dette Slags. Paa Verona Pladsen oprettes et uhyre stort Amphitheater, hvor der skal holdes Veddeløb med Heste, ligesom i de gamle Romeres Tid. Coliseum, hvis ydre Omgivninger aldeles ere opgravede, illumineres med ubeskrivelig Pragt. Endeligen blive alle gamle Triumphbuer, alle Templer og alle gamle Søiler paa Foro romano illuminerede med couleurte Lamper. Paa Engelburg afbrændes et Fyrværkerie. Paa Capitolium anrettes et ualmindeligt talrigt Taffel og gives et Bal. Efter Canovas Foranstaltning prunker Spisesalen med Malerier, forestillende Napoleons Daab.

Petersborg d. 12 Junii. Amortissements-commissionen har ladet bekjendtgjøre, at den første Afdeling af Laanet paa 100 Mill. til Statsgjeldens Afbetaling, nemligen 20 Mill., var complet og sluttet d. 26 Maji g. St.

Wien d. 22 Junii. Allerede i 5 Dage arbeides i det Keis. Trykkerie under lukte Døre, og de ved samme ansatte Personer tør ikke forlade det. Man slutter deraf, at der er en Anordning, angaaende Financerne, under Pressen. — Beløbet af Huusleien i Staden Wien og dens Forstæder, som i Aaret 1777 var 2,551,052 Gylden, er efterhaanden stegen saa meget, at den i Aaret 1810 udgjorde 9,052,232 Gylden. Naar man anslaaer denne aarlige Indtægt i Capital til 6 PC., saa er Værdien af alle Privathuse i Wien, de ærariske og Kjøbstæds Bygninger, Bryggerierne, Møllerne 2c. uberegnede, 150,870,833 Gylden. — Coursen falder hidtil endnu. I Dag er den i Bankfedler 1520 til 25.

Neapel d. 12 Junii. Kongen har ophævet Regjeringscollegiet i Neapel. Staden skal i militair Henseende betragtes som en Plads af første Classe og fra nu af commanderes af en General-Lieutenant.

Paris d. 26 Junii. Man taler om Hoffets nær forestaaende Reise til Compiegne. — Hertugen af Abrantes (Junot) er igjen kommen tilbage her. — J. J. Leroux fra Paris, der er bleven overbeviist om, at han, da han erklærede sit Fallissement, har foregivet Tab, han ikke havde lidt, forevist falske Handelsbøger og efter Banquerotten solgt Sager og Varer, hørende til hans Activer, er af Criminalretten bleven dømt til 5 Aars Karrestraf, til at staae i Gabestokken og sættes under Politiets Opsyn. Efter udstaaet Straf skal han stille Borgen for 6000 Fr.

London, d. 20 Junii. Ministerne have, som det hedder, faaet Efterretninger fra Halvøen, i Følge hvilke en Division af 9000 Mand d. 2den d. M. er stødt til Marchal Soult. Ogsaa Gener. Drouet skal med 5 til 6000 Mand have forenet sig med ham. Ere disse Efterretninger grundede, saa kan man med det første vente en vigtig Action. — Det synes, som Marchal Marmont har gjort en Bevægelse ad Sønden til og at vort Armeecorps ved Agueda tager samme Retning. — Vesten for Boulogne er, som the Courier siger, oprettet en betydelig Leir. I lyst Veir har man seet en lang Linie af Telte. — De irlandske Catholikers Petition er i Underhuset blevet forkastet med 121 mod 62 Stemmer. — Vicekongen Elio har ladet udgaae en formelig Krigserklæring mod Buenos Ayres. Følgen heraf var en almindelig Opstand i hele Landet Vesten for Rio de la Plata. Opstanden udbrød saa heftigen, at Indvaanerne ikke engang oppebiede Hovedstadens Bistand. Buenos Ayres har nu saaledes udvidet sine Grændser til sit Vicekongeriges gamle Linie, og Monte Video er indskrænket til det snævre Territorium af 40 Lieues.

Augsburg, d. 24 Junii. I Roßhaupten, i Jurisdictionen Füßen, har man skudt en stor Pelikan, der ogsaa er bekjendt under Navn af Kropeller Pung- eller Søgaas. Den er den største Svømmefugl, bliver 5½ Fod høi og derover, og er med udstrakte Vinger over 11 Fod bred. Den flyver saa høit, at den i Luften ikke synes større end en Svale.

Den i Staden Frankenhausen i Thüringen værende Cantor Bischoff foranstalter Concerter opførte under de berømteste Konstneres Bestyrelse. Ved de 2 Concerter som opføres der d. 11 og 12 Junii taller Orchesteret langt over 200 Sangerinder, Sangere og Instrumentister fra Capellerne og Orchestrene i Gotha, Rudolstadt, Erfurt, Weimar, Leipzig, Dresden, Breslau, Ballenstedt, Quedlinburg, Sondershausen, Nordhausen, Cassel, Frankfurt og alle omliggende Stæder fra 20 til 30 Mile i Omkreds, under Concertmester Spohrs Direction.

Atter i Aar er ankommen til Leipzig en Kjøbmand Mustapha fra Damascus med ny yderst smagfulde Ambra- og Rosenperler, Ørenringe, Medaillons o. s. v., af alle muelige Farver.

(Allg. Handlungsz.)

Efter en Keis. fransk Anordning skulle ved alle ved Havet liggende Departementer saaes, plantes og fredes saadanne Vexter, der kunne bidrage til at befæste Dünerne. I Fremtiden skulle ingen Fyr, Gran, Torn, Lerketræer eller andre sandelskende Planter, der bidrage til at vedligeholde Dünerne, plantes uden med udtrykkelig høiere Tilladelse. (S. Bl.)

I Egne i Frankrige, som tilforn bleve ansete som aldeles upassende til Fabriker og i hvilke de ogsaa vare aldeles usædvanlige, anlægges de nu efterhaanden, tildeels for Øvrighedens Regning. Did henregnes især Fabrikerne i Vendee og i de pyrenæiske Bjerge. Ligesaa har Jordavlen og Landets Dyrkning god Fremgang i disse Egne. I Perpignan er, under en Maltheser, navnlig Savoas Bestyrelse, anlagt en Keiserl. Bomuldsplantage. Ogsaa er Bomuldens Dyrkning faldet herlig ud der; Frøet dertil blev sendt fra Neapel til Overpyrenæernes Departement, og lykkedes særdeles godt. Denne Bomuld overgaaer i Godhed i hver Henseende langt den fra Neapel. En stor Mængde Landboer have lagt sig efter at dyrke denne kostbare Plante. (Allg. Handlungsz.)

Mærkeligt, hedder det fra Vestphalen, ere de Forandringer, som ere frembragte hos den israelitiske Nation ved de borgerlige Rettigheder, der ere blevne dem indrømmede. Ved den nylig oprettede Nationalgarde staae Christne og Jøder; de trække paa Vagt og gjøre Æreatjeneste. Selv den Kongelige Garde har adskillige Chefer og Officierer af denne Nation, ligesom og de Regimenter, der ere sendte til Spanien, tælle en Deel Jøder, der udmærke sig ved Tapperhed og forfremmes efter Fortjeneste. (S. B.)

Mariboe, den 1ste Julii. I Østerulsløvs Sogn skal i de sidste 8te Dage være døde 8 Mennesker. De trende vare gamle, men de øvrige 5 deels Middelaldrende, deels Unge. — Iblandt de Unge var en Dreng paa omtrent 14 Aar; der, beskjeftiget med at udkjøre Gjødske, døde pludseligen paa Vognen af Næseblod. — Den 28de og 29de Junii hørtes her en stærk Skyden. — En Convoy, som er kommen Øster fra og som i nogle Dage havde lagt Sydvest for Lolland, er den 19 f. M. passeret Langelandsbeltet N. efter og sees ei mere fra Lollands Kyster. — I disse Dage have vi ved Døden mistet her en af vore ældste, agtværdigste og virksomste Medborgere, nemlig Vævermester Jens Rasmussen. Han var 75 Aar gammel. Da Hs. Majestæt Høistsalig Kong Frederik den 5te reiste igjennem Lolland imodtog han som Chor

Dreng, tilligemed en endnu levende agtværdig Olding, Høistbemeldte Hs. Majestæt med en Lykønsknings Sang, fra den Æreport, der ved den Leilighed var opført ved Byens Østreport. Hans Død var stille og blid, som hans Hjerte ædelt, hans Daad ustraffelig og hans Vandel retskaffen. Fred med hans Støv! — Afvigte Søndag havde vi her en utaalelig Hede. Det har tordnet af og til, dog har den ingen videre Skade gjort, end at den har slaaet ned i Christiansædes Skove og spaltet nogle Træer. Forleden slog den ned i den saakaldte Kyllinge-Skov under Søllestedgaard, ved hvilken Leilighed et par Heste bleve løbske. (Mariboe Avis.)

Odense, d. 2 Julii. Den 26 Junii holdtes i Odense det aarlige Landemode. Ved den foregaaende Gudstjeneste prædikede H. H. Hr. Amtsprost Lütken over "vor Tidsalders tilsyneladende Mangel af Religion og den Kulde, som vises mod den offentlige Gudsdyrkelse". Taleren viste, at Religion var uudslettelig hos Mennesket; men virkede saa lidet i vore Dage, fordi dens Organ, den offentlige Gudsdyrkelse, ei vistes den tilbørlige Agt. — Efterat de sædvanlige Forretninger vare endte, oplæste Hr. Professor Andresen, Sognepræst for Vissenberg Menighed, Fortsættelsen af sin i Fjor begyndte Afhandling "om Konfirmationen, denne Handlings Høitidelighed, Vigtighed og Forberedelsen til samme", og Hr. Provst Gottschalk ligeledes sin fortsatte Oversættelse af "Johan Chrysostoms Bøger om Præsteembedet". (Hempels Av.)

Ribe, d. 2 Julii. Den afbrændte Bye imellem Hadersleb og Kolding hedder Maustrup. Det er nu opdaget at Ilden var paasat, og Gjerningsmanden sidder arresteret i Hadersleb, hvor han i Forhørene skal have bekjendt, at han for nogle Aar siden ligeledes satte Ild paa en anden Bye. — En Mand i Vislef blev, da han stod i sin Dør med sin Kone og en anden Kone, i Søndags Aftes truffen af en Lynstraale. Manden døde paa Stedet, og begge Konerne faldt i Besvimelse; den ene Kone kom sig dog snart, men den anden ligger endnu i Dag tilsengs. (Riber Av.)

Kjøbenhavn, trykt hos P. H. Höckes Enke.

Nyeste

Skilderie af Kiøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 55.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 9 Julii 1811.

Om den herskende Dyrhed.

Intet er i denne Tid almindeligere end Klagerne over den herskende Dyrhed. Fra Hytten til Palladset, fra den Laveste til den Øverste i hver Stand er Hovedgjenstanden for hver Samtale næsten ikke andet end de dagligen stigende Priser paa alle Livets Fornødenheder og Ufornødenheder. Hver især føler meer eller mindre Virkningen af denne Stigen. Intet Æmnes Undersøgelse og Udvikling synes derfor i dette Øieblik af større Almeeninteresse end denne Prisernes uophørlige Stigen. Alting i Verden har vel sine Grændser; og den saa voxende Dyrhed maa ogsaa engang faae Ende, om ikke paa nogen anden Maade, saa dog ved en kommende Fred, som ikke evig kan udeblive; men da vi ere ligesaa uvisse om, naar denne saa almindelig ønskede Fred vil komme, som om dens Indflydelse paa vort Pengevæsen, og i saa Fald sammes Tilbagevirkning paa Priserne, saa bliver det altid en gavnlig Sag, at opsøge Kilderne til dette store Onde og foreslaae Midler, om ikke til dets fuldkomne Afhjelpelse, saa dog til dets muelige Formildelse. Sagen lader sig betragte fra en dobbelt Synspunct.

Naar man undtager enkelte Artikler, der, som en Følge af Tidsomstændighederne, mangle ganske eller tildeels, saa kan man med Føie sige, at næsten ingen Artikel, beregnet efter Coursen, er dyrere nu end i Fredstider. Visse Ting ere virkelig endog langt billigere nu end før. Jeg vil kun anføre nogle, som ere komne udenlands fra, og som til en Cours af 800 i det allermindste burde være 6 til 7 Gange saa dyre. Caffe, som i de bedste Tider kostede 40 til 48 ß., kan nu faaes, Afgiften af 30 ß. iberegnet, for 10 Mk., altsaa for mindre end 3 Gange saa meget; Priserne paa Thee, Sukker ꝛc. staae i samme Forhold. Mange indenlandske Producter ere endnu langt billigere. At Manufacturvarer, især de, der forskrives udenlands fra, og skulle være efter den nyeste Smag, maa betales efter Coursen, falder af sig selv. Men da der af mange Varer haves Forraad, og andre endog findes i Overflødighed, saa ere deres høie Priis stundom ikke saa meget en Følge af Coursens Slethed, som af virkeligt Opskruerie. I det høieste er den Mangel, der ofte spores paa visse Artikler, kun en konstig Mangel. Hvad Livets Hovedfornødenheder angaaer, da have vi i Mandsminde ikke havt frugtbarere Aaringer end i de sidste tre Aar, og de forholdsviis til Coursen lave Kornpriser vise noksom, hvor uendelig stort Forraadet af Kornvarer maa være. Vi kunne i de fleste Tilfælde sige, at vi have dyre Priser, men ikke egentlig Dyrhed, der forudsætter virkelig Mangel. Men Navnet gjør intet til Sagen. Dyrhed eller dyre Priser, Mangel eller Ikke-Mangel, Aarsagerne være hvilke de være ville: Virkningerne blive altid lige sørgelige. Imidlertid see vi, at den første Spire til det Onde ligger i Coursens Forværrelse, og uheldigviis har denne ulykkelige

Spire faaet Tid til at udvikle sig saa frodigen, at Midler til dens Udryddelse synes for Tiden forgjeves. Men det beklageligste er, at vi selv have nedlagt og pleiet Sæden til denne Nationallykke dræbende Gifturt. Vor Cours havde aldrig naaet den uhyre Høide af 800, dersom ikke ængstelig Frygt for Statens Vederhæftighed hos nogle, og skjændig Higen efter at høste ulovlige Fordele af Landets Nød hos andre, havde bevæget saa mange til at bringe vore Courantsedler i Miscredit ved unødvendigt og overdrevet Indkjøb af Banco, og til at drive en Handel med Landets Repræsentativer, som mindst paa saadan en Tid, burde været nogen Gjenstand for Handel. — Men lader os for et Øieblik antage, hvad ingen, som har nogen Kundskab om Tingen, kan eller bør antage, at det virkelig ene var Udlændingerne, der nedsatte vore Repræsentativer saa dybt, burde vi da selv indbyrdes have nedsat dem saa meget? — Dog, forbigaae vi denne Coursens sørgelige Indflydelse og tænke os vort Fædreneland som et af Naturen saa velsignet Land, der godt kan føde sig selv, saa ere de fleste Ting dyrere end de burde være. — Man siger, Danmark trænger til saa mange udenlandske Artikler, og Handelsunderballancen frembragte den slette Cours. Men man misbruger her Navnet. Det er vore Damer, vore Spradebasser, vore Guldchampignoner, ikke Danmark, der trænger saa meget til det Udenlandske. Den sande Dannemand og Dannequinde føle alt for vel, at deres eget Land frembringer hvad de til Livets anstændige Ophold og i Tider, hvor det gjelder om at undvære, behøve. De føle at man bør hellere nægte sig en eller anden kjer Nydelse, som kun har sin Grund i Vane eller Fordom, end skade Staten, og at man, selv, naar man har Evne dertil, ikke ved blind, daarlig Abekjerlighed til det Udenlandske, bør undertrykke den indenlandske Flid, eller bortødsle Landets virkelige Valuta til fremmede Undværligheder. Naar alle hidtil havde tænkt saaledes, havde det sikkerlig ogsaa seet bedre ud med vor Pengecours. — Men eet Onde føder gjerne et andet. Egennytten, denne umættelige Hydra, fremkrøb snart midt under Ruinerne af et forstyrret Pengevæsen. De fleste søgte, hver paa sin Viis, at benytte sig af den almindelige Trang, og forhøiede Prisen paa deres Varer eller Arbeide, alt under det Paaskud, at man udenlands hver Dag nedsætter vore Penge. Dette skeete saa uforholdsmæssig, at man næsten skulde troe, vore Agere havde ophørt at yde Korn, eller vore Faar Uld, eller at Danmark ikke var Danmark mere, — ja at vort Fædrenelands sande, uudtømmelige og umistelige Nationalrigdom var forsvunden, fordi nogle egennyttige Speculantere paa Kjøbenhavns eller anden Børs havde besluttet, at en Dansk Bankseddel kun skulde gjelde 16 ß. Man gik endnu videre. Priserne paa de fleste Fornødenheder stege ikke blot som en Følge af Coursens Forværrelse; men efter Egennyttens Luner og Indfald. Nu er Prisernes Opdrivelse bleven til en sørgelig Landfarsot, der har smittet de fleste Stænder. Den er bleven saa almindelig, at endog den mere Ædeltænkende og Uegennyttige, for at leve og for at kunne holde Skridt med alle de øvrige, maa følge Strømmen og lade sig sine Varer eller sine Flidsproducter betale af andre i Forhold til de høie Priser paa de Fornødenheder, han selv trænger til. Det er kommet saavidt, at enkelt Mands Billighed betragtes af mange som en unyttig og utidig Opoffrelse.

Den nærværende Dyrhed maa i Hovedsagen betragtes fra en ganske anden Side end Dyrhed i Almindelighed, og det er kun kortsynede Mennesker, der raabe paa at fastsætte Maximum, Taxter og overhovedet at anvende Tvangsmidler under Omstændigheder som de nærværende. Hverken Coursen eller opdrevne høie Priser lade sig her med Magt nedtvinge.

Forfatteren af denne Undersøgelse vilde aldrig tilraade nogen Stat, hvis Repræsentativer var i Synken og som i Følge heraf hjemsøgtes med Dyrhed, at anvende Strænghed. Han vover at paastaae, at den snarere forøger end formindsker det Onde. Da ingen Grundcuur i denne Statssygdom lader sig tænke, uden at dens første Aarsag til dens Existence, Mangel paa virkelig Sølvvaluta, hæves, saa er det kun unyttigt, ja endog ofte skadeligt, at vise en Anstrængelse, hvis Virkninger umueligen kunne være af nogen Varighed. Intet er i Grunden lettere at standse end en slet Cours og fremkonstlet Dyrhed, som ikke hidrører af virkelig Mangel. Man skaffe Sølv tilveie, og Coursen vil falde af sig selv; man forøge Concur-

rencen af Sælgere og Arbeidere, og alting vil synke ned igjen til sine gamle Priser. Men hvor man kan aagre med Coursen, der er Pengevæsenet i Uorden; hvor man kan opskrue Priserne paa Livets Fornødenheder, der maa enten virkelig Mangel derpaa finde Sted, eller Pengene have tabt saa meget i deres paalydende Værdie, at det i Grunden ikke er Varene som stige, men Pengene, som falde.

Men uagtet man ikke kan nægte, at den første og vigtigste Grund til den hos os herskende Dyrhed er Coursens Slethed, saa er det dog vist, at mange Biaarsager betydeligen forøge det Onde. Disse Biaarsager ere især: 1. Virkelig physisk Mangel paa visse Producter. 2. Konstig eller fremkonstlet Mangel. 3. Betydelige Summer i Folks Hænder, som ikke ere vante til Penge og vide at gjøre tilbørligt Brug deraf. 4. Aagerie ved Producters og Fornødenheders Salg. 5. Den i Forhold til de andre Stænder for høit stigende Velstand i Bondestanden. 6. Den alt for høie Priis paa Jordegodser og Forpagtninger. 7. Høkerie, som gaaer i det Store og griber alt for stærkt om sig; overhovedet alt for mange Mellemhandlere, Mellemsælgere, Speculantere 2c. 8. Haandværksaagerie, som saa urimeligen opdriver Arbeidslønnen. 9. Luxus. 10. Synkende Moralitet.

En gammel Præsts Skrivelse til vore nye Biskopper over Fyens og Ribe Stifter.

(Sluttet.)

4) De ville fremdeles, høiærværdige Medbrødre! ikke tabe Præstens Fremgang i Kundskaber af Sigte. Det er det eneste, hvorved den geistlige Mand kan hævde sit Embeds Værdighed og sin Indflydelse hos de Fornuftige. Det er ogsaa det eneste, hvorved han kan vorde sin Menighed saa nyttig som muligt. En Blind kan ikke lede en anden Blind, uden at de begge staae Fare for at falde. Saaledes og her. Jeg fordrer ikke det umulige. Kun Fremgang, ikke Tilbagegang, ikke Stillestaaen, hvilket ikke kan have Sted uden Tilbagegang. Kun Fremgang i hvad der engang ved Akademiet er lært, særdeles Fremgang i den praktiske populære Theologie og Philosophie for Kiøbstædpræsten, desuden Fremgang i den lærde Theologie og Philosophie, og de dermed forbundne Auxiliair-Videnskaber. Har han Hoved og Evne dertil, saa lad ham gaae videre, gaae ud i flere Videnskaber i den videnskabelige Agricultur og Technologie, i Mathematiken, Physiken o. s. v. Det medfører altid en større Aandsdannelse, og kan være ham selv og andre til mangfoldig Nytte, ligesom det og alletider geraader ham til Ære. De ville altsaa, høiærværdige Guds Mænd! som den værdige høist fortjente Biskop Dr. Hansen, føre et Slags videnskabeligt, dog ikke imponerende Opsigt over Deres underordnede Religionslæreres Fremgang i Videnskaberne, ligesom De Selv ville gaae foran med Deres lysende Exempel! De ville veivise, opmuntre, fremme, bidrage til at fremskaffe Alt, hvad som kunde føre Deres geistlige Mænd frem til en større videnskabelig Kultur. Derved hædres Standen og tusindfold Nytte og Gavn fremvirkes derved for Fædrenelandet.

5) Men som De da ikke ville tabe Geistlighedens videnskabelig Kultur af Sigte, saaledes ville De heller ikke forglemme, at vaage over den moralske. Thi hvad ere vi vel med alle vore Kundskaber, naar de ikke stædes til Indflydelse paa Hjertet og Sæderne og Tænkemaaden? Hvad ere vi vel, naar Hjertet derved ikke stemmes til ædel Retskaffenhed, og varm, luende Følelse for Menneskenes Vel til virksom og gavnrig Daad? Hvilken Skjendsel ere vi ikke da med alle vore Indsigter, naar Hovedet er fuldt af mange ypperlige Kundskaber, men Hjertet er haardt, og Sæderne raae, og Vandelen bærer Præg af lav Egennytte og nedrig Vindesyge, og Barmen er fuld af Lumikhed og Falskhed? De ville altsaa med Varme antage Dem den vigtige Opsigt over Deres underordnede Geistliges moralske Kultur! De ville værne mod alle uværdige Sysler, som geistlig Mand af lav Tænkemaade og vanærende Vindesyge kunde overlade sig til eller deeltage i. De ville sørge for, at de, som drive saadanne Ting af Nød, for at opholde Livet, hjelpes; og at de, som drive det af Vindesyge, uden at behøve det, fjernes bort af den geistlige Stand.

6) Endelig ville De, Høiærværdige Medbrødre!

ikke forglemme, efter den nøieste Prøvelse og den strængeste Upartiskhed, for vedkommende høie Kollegium at fremstille baade den værdige og uværdige Embedsmand, De har under Dem; paa det at den værdige og fortjente Mand kan erholde den ham af Landsfaderen tiltænkte Formildelse i sine Kaar ved bedre Levebrød, og den uværdige advares til Forbedring. At bringe enhver paa sit rette Sted, det Sted, der er meest passende for hans Talenter og Kundskaber, er vist et meget vanskeligt, men ogsaa et meget vigtigt Arbeide. — De vide Selv, hvormeget derved tabes, naar den lærde, retskafne og talentfulde Mand, som kunde virke med stort Held og uberegnelig Velsignelse for nærværende og kommende Slægter, i de største og vigtigste Menigheder i de store Stæder, sidder hen i de smaae Landsbykald i de fjerne Egne, hvor Aanden dræbes og al Lyst slappes, og alle Kundskaber tabes. De veed hvor megen moralsk Skade der kan afstedkommes, naar Mænd af indskrænkede Kundskaber, faa Talenter, liden eller fordærvet Smag, træde op som Lærer i de store Stæder eller for de til høi Kultur opsvungne Menigheder. O da hvilken Ulykke, hvilke Udsigter! Der er ingen Tvivl om, at vor elskelige Frederik, vore for Landets og Medborgeres Vel omhyggelige Collegier, jo gjerne vil have den værdige Mand paa den værdige Post. Miskjend derfor ikke endnu denne Bøn, Høiærværdige Medbrødre! De gjøre Deres til at høie Vedkommende vorde opmærksomme paa de værdige Mænd, De have under Dem, som fortjente en værdigere Plads, en Virkekreds, som var afpasset efter deres Talenter og Kundskaber, ligesom og at de, som staae paa saadan en Plads, som de ikke kunne føre værdigen, gaae tilbage til saadanne Steder, hvor de med ligesaa stor Indkomst, ja endogsaa med større, om det skulde gjøres fornødent, kunde stifte Nytte, i det mindste ikke give nogen Forargelse.

Jeg havde endnu meget mere at sige Dem, Høiærværdige Medbrødre! men jeg maa standse her. Det er mig nok, at have draget Grundtrækkene i Skildringen. Det øvrige ville og kunne De langt bedre end jeg fuldkomme. Himlens Velsignelse ledsage Dem paa den herlige Bane, som ligger for Dem, til Gavn for Medborgere, til Ære og Glæde for Dem Selv!

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Bekjendtgjørelse. — Premier-Lieutenant de Falsen, Commandeur af Dannebrog, har indsendt en til ham af Premier-Lieutenant Ridder Wigelsen afgiven Rapport, af følgende Indhold: "Jeg er herved heldig nok til at kunne tilmelde Deres Velbaarenhed Erobringen af den engelske Orlogsbrig the Safeguard paa 10 attenpundige Caronader, 2 sexpundige Canoner og 1 halvtredsindstyvepundig Morteer, commanderet af Lieutenant og Commandeur Thomas England, bemandet med 3 Officierer, en Secretair, en Doctor, 2 Styrmænd og 33 Mand. De øvrige af Mandskabet vare affendte med Priser til Engelland. — Da Veiret stillede af i Gaar Eftermiddag Kl. 4, roede jeg ud fra Fornæs med de mig underlagte 4 Canonbaade, og fik Kl. 6 Briggen i Sigte 3 Mile af Land, liggende til Ankers. Jeg gjorde strax Jagt paa den, som ikke saasnart opdagede mig, førend den lettede og forcerede fra mig; men da vi fik Brise af S. O. Vind styrede den imod mig, i Haab at kunne engagere Canonbaadene. Lykken begunstigede imidlertid mit Forehavende; ikke før var den paa Canonskud, førend det atter løiede af, og jeg begyndte Affairen med en levende Ild, som uafbrudt vedvarede fra Kl. 8½ til Kl. 12, da Briggen, efter et kjækt Forsvar, meget beskadiget paa Skrog og Takkelage, efterat have 1 Død og 7 Saarede, strøg sit Flag og overgav sig til den mig allernaadigst anbetroede Roeflotille. Jeg satte strax Cours med den til Ubbyehøi, hvorfra jeg observerede Deres Velbaarenhed kommende mig imøde. — Flotillen har betydelig Skade paa Seil, Takkelage og Aarer, har mistet en Mast og har 2 Mand saarede; den ene af disse mistede den venstre Arm. — Mine Officierers og Mandskabets gode Conduite og Raskhed kan jeg ikke noksom anbefale." — Briggen the Safeguard til Ankers ved Ubbyehøi, den 30te Junii 1811. Wigelsen.

Det har allernaadigst behaget Hs. Majestæt at lade Premierlieutenant og Ridder Wigelsen i Særdeleshed og de ham ved denne Affaire undergivne Officierer og Mandskab i Almindelighed, i Anledning af denne Erobring, tilkjendegive Sin

særdeles Tilfredshed og Tak. — Hovedqvarteer Frederiksberg Slot, den 6te Julii 1811.

F. Bülow,
Generalmajor, Hs. Majest. tjenstgjørende General-Adjutant og Chef for General-Adjutant-Staben, Commandeur af Dannebrog.

———

Aalborg, den 4 Julii. Sidste Mandag den 1ste Julii blev af den hertil ankomne commanderende General S. T. Hr. Generalmajor v. Tellequist, Commandeur af Dannebrogen, holdet speciel Revüe over Byens 2 Borger-Compagnier og det borgerlige Jægercorps, alt under Anførsel af Hr. Stadshauptmand Borup og Korpsernes Høistcommanderende, saavelsom over det 3die jydske Infanterie-Regiments Depot-Mandskab, under Anførsel af Depot-Commandeuren Hr. Capitain v. Gisrtz, hvorved tillige af de forskjellige Corpser bleve gjorte adskillige Øvelser og Evolutioner, for hvis Udførelse den commanderende General bevidnede samtlige Vedkommende sit fulde Bifald. (Aalborg Av.)

Viborg, den 4de Julii. Snapstinget igjennem vedvarede den stærke brændende og utaalelige Hede og først i Søndags Aft s den 1 Julii saaes fjerne Lynglimt; der, som man siden hører, har tændt et Par Lader i Vestersalling. I Gaar Eftermiddag havde vi her et stærk Tordenveir i 2 Timer; den medfølgende stærke Regn afkjølede dog ikke Luften, der endnu i Dag var lige hed. Atter er noget Regn faldet og Tordenskyer sees overalt paa Horisonten. (Viborg Samler.)

Ribe, d. 5 Julii. Natten mellem Søndag og Mandag blev paa Hanningheedegaard mellem Ringkjøbing og Varde dræbt 7 Kreature af Lynilden; paa Lundenæs slog den ned gjennem en Skorsteen og sprængte en Kakkelovn, uden at tænde. Derimod antændte den Øistrup Præstegaards Lade og lagde samme i Aske. Flere Steder der i Egnen, skal Torden- og Hagelveir have anrettet stor Skade. — Udtog af et Brev fra Hertugdømmet Slesvig den 4de Julii. Fra alle Kanter hører man dette Aar bedrøvelige Efterretninger om de skrækkelige Virkninger af Lynilden.

Sidst afvigte Søndag Aften afbrændte en stor Gaard i Uldahl, Schydstrup Sogn; en Gaard i Landsbyen Jels og Veirmøllen ved Mølbye i Orenvadt Sogn; alle antændte ved Lynild. Om Aftenen kunde man herfra see Brand 4 forskjellige Steder. Ved Tordenveiret i Gaar syntes Lynilden atter at have nedslaget, thi i Egnen af Langetwedt eller Scholtburg, kunde man see en græsselig Røgskye. (Riber Av.)

Mariboe, den 4de Julii. I Gaar tildrog sig en høist sørgelig Hændelse. Christopher Skræder her fra Byen, der var som Expressbud leiet til Nyekjøbing, blev af Hr. Skovrider Winkelmann funden i en meget ynkelig Tilstand i Guldborg Alee ved Soesmarke. Formodentlig havde han i den stærke Hede gaaet over sine Kræfter, ja vel og paa Veien drukket for meget raat Vand. Som en sand Menneskeven pleiede bemeldte Hr. Winkelmann den Ulykkelige saa godt, som han kunde i sit Huus, hvorudi han med en ædel Gjestfrihed optog ham; men efter 2 til 3 Timers Ophold døde han. Han efterlader sig 5 Børn, 3de voxne og 2de smaae og uopdragne. Dagen forhen var han med at bære en af sine Medborgere til sit Hvilested. — I afvigte Maaned vare Priserne paa Korn og Fedevarer følgende: 1 Tde. Hvede 14 Rdlr., 1 Tde. Rug 8 Rdlr., 1 Tde. Byg 6 Rdlr., 1 Tde. Havre 5 Rdlr., 1 Tde. graae Erter 10 Rdlr., 1 Tde. hvide dito 10 Rdlr., 1 Pd. røget Flesk 3 Mk., 1 Pd. fersk dito 2 Mk., 1 Pd. Kjød 32 ß., 1 Pd. Smør 4 Mk. 8 ß., 1 Pd. Ost 20 ß., 1 Pd. Talg 6 Mk., 1 Slagtenød fra 100 til 150 Rdlr., 1 Faar 12 Rdlr. og et Sviin fra 14 til 60 Rdlr. (Mariboe Av.)

Videnskabernes Selskabet i Paris har tilskrevet Hr. Dr. Ralff et meget forbindtligt Brev for hans heldige Inaugural-Dissertation, med det hæderlige Tillæg, at samme er forundt Plads i Selskabets Bibliothek.

Den 24 Junii d. A. døde i Aarhuus Magister E. Grosman i en Alder af 79 Aar. I en Række af henved 30 Aar (nemlig fra 1760 til 1789) havde han været Lærer og Conrector ved Aarhuus lærde Skole, og i de sidste 20 Aar af hans Levetid sit Syn og sine Lemmers fulde Brug berøvet.

I Fredags Eftermiddag tordnede det særdeles stærkt i og omkring Kjøbenhavn. I Frederiksberg By slog Lynilden ned paa adskillige Steder, men dog uden at gjøre nogen Skade.

Hr. Justitsraad og Assessor i Landsoverretten samt Hof- og Stadsretten C. H. Carstens, er tillige udnævnt til Kongens Foged i Kjøbenhavn.

Skolelærer H. N. Beche i Aarhuus roses i den Hempelske Avis for den Iver, hvormed han har vaccineret alle Børnene i hans Skole, underviist 3 Timer hver Søndag omtrent 30 Haandværkssvende og Drenge, uden at tage nogen Betaling derfor, og endog selv betalt Lys dertil i forrige Vinter; hans Bogsamling staaer ganske frit for dem, og i Fjor har han ladet 2 Piger paa sin Bekostning lære at flette Straa. Kun beklager man, at han sukker i et Embede paa mindre end 200 Rdlr.

I Følge det norske Vicestatholderskabs Resolution, er Prisen paa Salt ved Walløe Saltværk indtil videre forhøiet til 9 Rdlr. for en Tønde af 250 Punds Vægt, uden Foustage, der koster 1 Rdl. 64 ß. pr. St. (I Kjøbenhavn betaler man nu 10 Rdlr. for et gammelt Vinfoustage!)

Den 30 Julii sælges i Christiansand det prisdømte Galeaseskib Sjøman, med dets indehavende Ladning, som blandt andet bestaaer af 3236 Bundter forskjellige hvide Netteldugs Tørklæder, 1014 Stkr. trykkede Bomuldstørklæder 2c.

Christiansand, d. 29de Junii. Den Keiserl. Franske Consul og Handelscommissair i Norge, Hr. Ferrand, har ladet bekjendtgjøre, at Skibet Industrie, fra Stokholm, med Ladning, opbragt af Caperen le Figaro fra Boulogne, hvis Opbringelse er erkjendt god og gyldig ved en af den Keiserlige Priseret afsagt Dom, bortsælges ved Auction i Christiansand d. 12 Aug., efter Reqvisition fra den der sig nu opholdende Hr. Henri Dupont, Kjøbmand i Calais, som Befuldmægtiget for Caperrederiet i Boulogne. Ladningen bestaaer af 3425 forskjellige Fyrreplanker og 1526 Stænger svensk Jern.

I Bergens Avis læses følgende: "Ved den Bespisning mange af Byens ædle Indvaanere have ydet Fattige og betlende Børn, har det lykkes ei allene at afholde disse fra Gaden; men ogsaa at kunne opdrage dem til nyttig Virksomhed. Flere af disse Børns Arbeide og Flid, der daglig kan

erfares i Arbeidsanstalten, ere vi forsikkrede om vil være det bedste og gladeste Vederlag for den Møie og Udgift, som denne ædle Daad har voldet de Familier, der qvægede disse Forladte ved deres Bord. Men da dette skjønne Pant paa Nutidens frivillige Veldædighed fortjener ei allene at være offentlig bekjendt, men bevaret som et erindringsværdig Minde: saa ville vi førend disse Ædle, der have allerede udmærket sig som de Fattiges sande Fædre og Venner, offentlig nævnes, give de flere gode Indvaanere, der hidtil ikke have havt saadanne Kostgjængere, Anledning at kunne deeltage i denne menneskekjærlige Daad; ligesom vi tillidsfulde vente, at disse første Velgjørere, der ved denne Handling have stiftet saa megen sand Nytte, ei allene ville vedblive at vise en Goddædighed, Tidens Trang gjør nu end mere vigtig og veldædig; men behagentlig vil opgive de Børns Navne, som bespises, og hvorom de skal anmodes af Mænd, hvis Følelse og Deeltagelse for uopdragne fattige Børn, vil understøtte vor Plan til deres Dannelse. Da Hensigten er ligesaavel at sørge for disse Børns Opdragelse, som Mættelse; saa vil og enhver Retsindig letteligen indsee, at det kraftigste og næsten eneste Middel, vi have, at holde dem til Orden og Skolegang, er, at de kun de Dage nyde deres Kost, naar de have været som de bør; hvorfor vi maae pligtmæssigen anmode Enhver, at de for Eftertiden ikke give noget Barn Spise, naar de ei medbringe et Tegn, at det har været i Skole, eller er sygt, hvilket Tegn skal bestaae i et Kortblad, særskilt for hver Dag i Ugen, med Dagens Navn. Muligheden til at gjøre de Fattiges Børn vindskibelige, er det sandeste Middel at standse Armoden; og for denne Mulighed, der i flere Henseender allerede nærmer sig til Virkelighed, haabe vi enhver god Borger vil opofre Noget, og ligesaa menneskekjærlig som urokket holde over den Orden, som er nødvendig at fremme Hensigten. — Over-Commissionen for Fattigvæsenet i Bergen den 20 Junii 1811."

———

Kjøbenhavns Vexelcours den 8de Julii. I Tirsdags var Speciesbankens Cours af danske Bancosedler mod Spec. 770 PC. — I Tirsdags solgtes Hamb. Bco til 787 l. S. og 792 k. S. — I Fredags til 788 l. S. og 794 k. S. Spec. 771.

Posteftterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

London d. 22 Junii. I disse Dage begiver Prinds-Regenten sig i stor Stads til Overhuset og prorogerer Parlamentet. — Den Erklæring, som Hr. Perceval i Gaar gav i Underhuset, viser tydeligen, at imellem Engelland og Rusland intet Slags Meddelelse finder Sted. Storbritannien, tilbagedreven fra hver Punct paa Fastlandet, befinder sig i fuldkommen Uvidenhed om alt hvad der foregaaer ved de forskjellige Hoffer i Europa. De Krigsrygter, der vare i Omløb, ere aabenbar udspredede af Vexelaagrere paa Fastlandet og med særdeles Iver forplantede paa Londons Børs. — Efter Breve fra Plymouth ere de anholdte og til denne Havn sendte americanske Skibe nu blevne prisdømte tilligemed deres Ladninger. — Sir Georg Nugent gaaer som ny Overcommandeur til Ostindien.

Fra Spanien d. 26 Maji. Madrids Avisen af 15 Maji meddeler Efterretninger om mange haardnakkede Fægtninger omkring Madrid i Bjergegnene ved Siguenza, Molina, mellem Floderne Henares og Xarema, ved Cogollundo, mod Oprørshøvdingen Empecinado. Efterat han gjentagne Gange var bleven dreven tilbage med et Forlis af 200 Døde og 30 Fanger, flygtede han igjen til Bjergene. Man beklager Tabet af Oberst Franklin.

Ligesom forhen fra Wermdøen havde d. 16 f. M. en Deputation fra Districtet Roslagen Audients hos Kronprindsen, for at udvirke Tilgivelse for den oprørske Adfærd de viste ved Conskriptionens Realisering. Hs. Kongel. Høihed yttrede dem sin Tilfredshed med deres Anger, og sagde iblant andet i sin Tale til dem: "at Ophavsmændene for slige Optøier ei maatte smigre sig med at vorde skaanede; at de ei skulde frygte for at see deres Sønner mishandlede, og at den, som opfører sig værdigen, kan haabe at blive Officier og i sin Tid at regnes blant Armeens høieste Befalingsmænd." Efter Talen begav Hs. Kongel. Høihed sig til Kongen, som paa Hiins Forbøn tilsagde Deputationen Tilgivelse for det Passerede.

H. K. H. Kronprindsessen af Sverrig er ankommen til Frankfurt, og reiser derfra til Plombieres, ikke, som det før hedte, til Pyrmont.

Efter Keiserens af Østerriges Befaling er alt det Hofsølvtøi, der fandtes i Hofslotskirken og de Keis. Lystslotte, paa det ubetydelige Reisesølv nær, som Herskaberne behøve paa deres hyppige Reiser, blevet afleveret i Mynt-Indløsningsamtet til Indsmeltning. Derved er der til Statsfornødenhedernes Bestridelse indkommet 93,375 Fl. 36⅔ Kr. i Conventionspenge. Istedet for det afleverede Sølvtøi bruges nu Surrogater af uædle Metaller. — Indløsningsbeviserne skulle sættes i næste Maaned i Omløb, hvilket har opvakt en behagelig Sensation. Man formoder, at 1 og 2 Fl. Banksedler ville blive i Omløb indtil virkelig Skillemynt er færdigt. I den i Wien værende Hovedmynt og paa alle øvrige Myntsteder præges uophørligen 20 Kr. og Ducater. — Enhver, der vil være Grosserer, maa i Fremtiden, efter en ny Hof-Beslutning, opvise en Fonds af 50,000 Fl. Wr. Währ. eller Indløsningsbeviser; den aarlige Afgivt, som en Grosserer har at svare, er forhøiet til 300 Fl.

Constantinopel d. 25 Maji. Her har atter været blodige Optrin blandt Janitscharerne, der kun kunde dæmpes ved en Ordre fra Storherren til Janitscharernes Chef, hvori han gjorde ham ansvarlig for de videre Uordener, de maatte begaae, og paalagde ham at fratage dem Vaabnene saa længe de bleve i Hovedstaden. Alting er nu roligt igjen.

Den saakaldte sorte Peter, Hovedrøver ved den forrige Schinderhanneske Bande, skal sidde arresteret i Borberg i Storhertugdømmet Baden. Han er paa den venstre Rhinbredde berygtet af sine hyppige Undvigelser, ved adskillige over ham fældte Criminaldomme og den Konst, med hvilken han ofte vidste at undgaae Politiets Eftersøgninger, den bevæbnede Magts Angreb og de Streifetog, man gjorde imod ham i Saars, Donnersbergs, Rhins og Mosels Skove. Han havde, som man siger, tre Uger i Forveien, selv myrdet en Jøde ved Borberg, og det i Fællesskab med andre Røvere, som allerede en Tidlang have gjennemstreifet Landstrækningerne ved Mayn, Neckar og Rhin. (Alt. Merkur.)

Strasburg, d. 26 Junii. Ved Gambsheim paa denne Side Rhinen, saaes for nogle Dage siden en heel Flok Flamingos (phoenicopterus ruber; flammant). Denne ved sine ildrøde Fjer, sin overordentlig lange Hals og besynderlig dannede Næb høist mærkværdige Sumpfugl, har hjemme i Africa og Sydamerica, og kommer ellers kun i ringe Antal til vore sydlige Kyster, men hyppigere til Spanien. Formodentlig har den tidlige Sommerhede lokket disse de hede Himmelegnes Beboere herhid. (Hamb. neue Zeit.)

Ved overordentlig Leilighed have vi erholdt nordamericanske Aviser, der gaae til d. 18 Maji, hvoraf vi her uddrage følgende:

Af the Baltimore Whig.

En Fremmed vilde formode af den Tone, hvori visse Udgivere kundgjøre brittisk Held og prale af brittisk Magt, at de ere næsten forsonede i Henseende til de Uretfærdigheder, den engelske Nation har tilføiet vore Rettigheder og vor Handel. De nordiske Barbarer troede fordum, at Lykke var et Bevis paa en retfærdig Sag og Himlens Yndest. Vi ere stedse af den Mening, at intet uden en overnaturlig Magt kan forekomme den nærværende engelske Regjerings Undergang. Dens Armee og Sømagt kan ikke længe finde sit Ophold ved Røverie; heller ikke kan den Smule Handel, som dets Kjøbmænd og Manufacturister ꝛc. have, kaste en saadan Indkomst af sig, at en ødsel Regjerings Udgivter kunne bestrides dermed. Dersom deres Handel fremdeles beklippes, saa er det ude med den engelske Regjering. Sydamerica vil ikke give Engelland Eneret paa sin Handel, og uden Eneret vinder det intet derved.

Virkelig vigtig ere denne Dags Nyheder. Istedet for at yttre mindste Tegn paa, at vende tilbage til hvad ret er, synes Britannien, forblindet af Ondskab, hærdet ved Forbrydelser, opmuntret ved Ydmygelse, at have besluttet at trodse sin Skjebne. Det taler om, at fortsætte mere directe og selvstændigen den Krig, som det for atten Aar siden har ovet mod Americas mercantile og personlige Rettigheder. Istedet for at tilbagekalde sine Sørøver-Ordres i Conseilet, foreslaaer det nye, som forværre de gamle. Lad det gjøre det — dersom det fortsætter sine fiendtlige Anslag mod os, ville vi om faa Aar læse en "Historie om den sidste Revolution i Engelland, indeholdende et Malerie af dets sidste Dynasti's Magts Fremkomst, Fald og Undergang." — Dets aabenbare Fiendtlighed vil blive vor Frelse — dets falske Venskab er ene frygteligt, hvilket enhver Nation i Europa kan bevidne. Americansk Konstflid, Aand, Kundskab, Drivtighed, Frihed og Velstand vilde næres — og forøges ved et Brud med Engelland. Men det har hørt, at vi elske Vinding saa godt som Frihed; og det troer at saare os i vor Handelsnerve. Americanske Skibe maa ikke indføre noget i Britannien og dets underliggende Lande. Lad det udstede en saadan Befaling, og føde sine Armeer, om det kan, hvis vi ville nægte det Levnetsmidler. Ved saadan en Ordre vilde dets halve Magt omkomme af Sult, enten den var i Marken eller laae i Garnison. Det vilde have andre uundgaaelige Følger, som det er overflødigt at begrunde, indtil vi see dets Ordre eller Fremfærd. Da vi have Retten paa vor Side, have vi intet at befrygte.

Efterretninger fra London af 13 April sige, at Non-Intercourse-Acten har opvakt saa megen Opmærksomhed i London, at vi fra god Haand vide, at Ministrene allerede siden 14 Dage, som en Følge af dette fiendtlige Skridt, raadslaae om at give Befaling, at de forenede americanske Staters Varer, Frembringelser eller Eiendom ikke maa indføres i Storbritannien paa americanske, men ene i engelske Skibe. — Dette Skridt vil maaskee blive trukken i Langdrag, men at det, efter al Sandsynlighed, vil gjøres, tvivle vi ikke om, eftersom vor Correspondent har seet Udkastet til Ordren selv.

Sølvets høie Priis i Engelland sees af den Auction, der nyligen var over Hertugen af Queenbury's Effecter; hans gamle massive Tallerkener, der ikke duede til andet end til at smeltes, betaltes med 8 Sh. Sterling hver Ounce (2 Lod Dansk, altsaa omtrent 27 Mk. Dansk hvert Lod).

Kjøbenhavn, trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 56.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 13 Julii 1811.

Om den herskende Dyrhed.

(Fortsat.)

Men førend vi gaae vidre i at undersøge de foranførte Biaarsager til Dyrhed, er det nødvendigt, at sætte Begrebet om de saa almindelige Udtryk: dyrt, høie Priser, dyre Tider, Dyrhed, tydeligen ud af hinanden. Dyrt kalder man, efter det almindelige Begreb, enhver Ting, som man betaler mere for end man er vant til. Saaledes sagde man at Brændet var dyrt, da det kostede 9 Rdlr. Favnen lige saa godt som nu, da det koster 40 Rdlr., fordi man ikke er vant til at betale saa meget. Man afmaaler altid Dyrheden efter hvad man tilforn har betalt for den selvsamme Ting. Men efterhaanden vænner man sig saa meget til de høie Priser, ligesom de stige til, at man i Dag kalder godt Kjøb, hvad man for fire Uger eller et halvt Aar siden kaldte dyrt. I Fjor sagde man det var dyrt, naar man betalte 12 Mk. for et Lod Sølv, nu kalder man det godt Kjøb, naar man kan faae det for 20 Mk. Loddet. Dette vilde og kunde ikke være Tilfældet, dersom vor Papirmynt havde en urokkelig og varig Værdie. Men i dennes Vaklen ligger Grunden til det urigtige Begreb, som de fleste Mennesker hos os forbinde med Ordet Dyrhed. Naar, f. Ex., et Lod Sølv koster 25 Schilling Hamb. Banco istedet for at dets bestemte Priis er $23\frac{3}{4}$ Sch., saa kan man sige Sølvet er steget, thi da Banco har en fast og uforanderlig Værdie i Forhold til Sølvet, saa maa det være Mangelen paa eller en forøget Søgning efter dette Metal, som virkelig har forhøiet dets Priis, og man kan altsaa med Føie paastaae, at det er dyrt. Men dette er ikke Tilfældet, naar Talen er om dets Værdie i en Mynt, som ikke har nogen anden indere Værd, end det Crediten forskaffer den.

Virkelig Dyrhed bestaaer deri, at Priserne paa de Fornødenheder, vi trænge til, ere stegne i den Grad, at Midlerne til at faae dem enten ere ganske umuelige eller gjorte saa vanskelige, at de med al Anstrængelse ikke kunne tilveiebringes. Da disse Midler egentligen bestaae i Fonden af vore Capitalers Renter eller Frugterne af vor Arbeidsomhed, saa ere Fornødenhederne absolut dyre, naar Priserne ere stegne saa høit, at vore Rentepenge eller vor Arbeidsomhed ikke formaae mere at tilveiebringe dem, men derimod Capitalen enten maa angribes eller Arbeidskræfterne overspændes. For den Embedsmand eller Rentenerer, der i Fredstider behøvede 500 Rdlr. aarligen til sit anstændige Udkomme og nu maa leve i det Høieste af 700 Rdlr., og for den Arbeidsmand, som før behøvede 2 Mk. om Dagen, og nu skal leve af 4 Mk., ere Priserne virkeligen høie og Tiderne dyre, thi Alting er stegen uforholdsmæssig til hans Indtægter. Men for dem, som kunne forhøie deres Indtægter i Forhold til deres Udgifter, og disses Tal er det største, ere Priserne og Tiderne i de fleste Henseender de samme de have været.

Skræderen kan gjerne betale Skomageren fire Gange saa meget som før for de Støvler, denne syer for ham, naar han igjen lader sig betale fire Gange saa meget for den Kjole, han syer for Skomageren. For Haandværksmanden og enhver, der har noget at sælge, er det altsaa kun en Tuskhandel. Man betaler Arbeide med Arbeide, Producter med Producter. Dette opløser altsaa den Gaade, at der i det Hele ingen Mangel spores, at de fleste Stænder endnu leve paa samme Fod som før, ja tildeels endog bedre, og at det kun er dem, der maa leve af deres faste Indkomster, som egentligen lide ved Dyrheden. Naar Virkningerne af de høie Priser skulde være saa almindelige som man troer, saa vilde Dyrehaugen ikke være saa fuld, uagtet man betaler 20 Rdlr. for en Vogn, saa vilde vore Modehandlere ikke have saa overdreven en Søgning, saa vilde Luxus i Klædedragt, i Pragtboliger ꝛc., ikke være saa stor, saa vilde Billetterne til Comoedielogerne ikke blive saa uhyre betalt, kort sagt, saa vilde man i saa mange Huse møde Tarvelighed og Maadehold istedet for at man nu ikke møder andet end Overdaadighed og Ødselhed. Men da vi ere alle een Stats Undersaattere, saa kunne vi ogsaa alle gjøre Fordringer paa at nyde i dens Skjød eens Goder, og det bliver derfor altid ubilligt, at den, som skal leve af sin bestemte Indtægt eller som ikke kan forhøie Priserne paa Frugterne af sin Arbeidsomhed i Forhold til de stigende Priser paa alle Fornødenheder, skal være det Offer, som ene maa lide for alle de øvrige.

Efterat vi saaledes have fastsat Begrebet om Dyrhed, ville vi gjennemgaae de forhen omtalde Biaarsager.

Virkelig physisk Mangel have vi kun paa faa sande Fornødenheder. Korn, Slagterqvæg, Smør, have vi mere end vi behøve; thi i hele den Tid, vi have havt Krig, have vi været frie for de Aarsager, der kunne tilveiebringe physisk Mangel paa de første Fornødenheder, saasom Misvært, skadelige Insecter, Krigsødelæggelser ꝛc. Tvertimod synes Naturen at have understøttet vor retfærdige Sag, ved at udøse over os sit rige Overflødighedshorn. Dersom Pakhuse og Kornlofter kunde tale, vilde de sige os, at de midt under en tilsyneladende physisk Mangel sukke under Vægten

af de Producter, man paabyrder dem, og som de i hele Aar maa gjemme. Vi ville ikke nægte, at der jo gives visse Producter, som der er physisk Mangel paa; men kun faa af disse Producter ere Hovedfornødenheder. De fleste kunne i Tider og under Omstændigheder som de nærværende let undværes. Den virkelige physiske Mangel paa visse Producter forøges endnu mere derved, at de faa, der haves deraf, ere ofte i Hænder, som benytte sig af Medborgeres Trang og øieblikkelige Conjuncturer. Saaledes har man seet et Exempel paa, at hamrede Flasker, som ere et indenlandsk Product, bleve opdrevne til 3 Mk. Stykket, blot fordi Samfærslen med Norge paa den Tid for et Øieblik var noget vanskelig.

Konstig eller fremkonstlet Mangel er nok een af de vigtigste Aarsager til den hos os herskende Dyrhed. Den fremkonstles saa meget lettere, som den virkelig reelle Handel og Skibsfart ligge og de fleste Capitalister ikke vide hvad de skulle bruge deres døde Capitaler til. Den store Pengemasse, der er sat ud af sin sædvanlige Virksomhed, kan ikke blive liggende ufrugtbringende. Den ene sætter derfor sine Penge i den ene Vareartikel og den anden i en anden. Man vil naturligviis have Renterne ud af sin Capital, og lader derfor sine Varer ligge indtil der kommer en Tid, hvor Folk virkelig trænge dertil. Derfor vil man altid see, at saalænge en Vareartikel er i smaa Folks Hænder, som ikke have Evne til at holde derpaa, stiger den ikke, men aldrig saasnart have disse udsolgt deres Forraad, førend de begynde at stige. Dette var Tilfældet med Theerne. Saalænge de vare i adskillige af de Lykkefristeres Hænder, som havde kjøbt dem paa Compagnieauctionen, stod Congo i 6 indtil 8 Mk. Punder, men ligesom de efterhaanden gik over i andre Hænder, der bedre forstode at holde paa dem, stege de lige til 24 Mk. I denne Priis staae de endnu, uagtet vi sikkert have større Forraad af Thee end vi kunne forbruge i 10 Aar. Jo større den circulerende Pengemasse bliver, desmere kan den konstige Mangel vedligeholdes. Jo færre Udveie der er til at gjøre Pengene frugtbringende paa andre Maader, desto længer holder enhver paa de Varer, han gjemmer, desto føleligere bliver Mangelen.

Betydelige Summer i Folks Hænder, som ikke ere vante til Penge eller vide at gjøre tilbørligt Brug deraf, er en meget medvirkende Aarsag til den herskende Dyrhed. Ved lykkelige Handelsspeculationer, Eiendommes Salg med stor Fordeel, men især ved Caperiet ere ualmindelig store Summer komne i Menneskers Hænder, der troe, at deres Penge aldrig kunne faae Ende. Ingen Ting synes at være dem for dyr, fordi de have faaet deres Penge paa en let Maade. Komme de paa Auctioner, saa ere de altid de Høistbydende; komme de i Kramboderne, saa er ingen Ting dem for dyr eller kostbar; og det gamle Ordsprog, naar Tossen kommer til Torvs, saa faaer Kræmmeren Penge, gjelder her i sin hele Udstrækning. Det er disse Mennesker, som ved deres grændseløse Glimre- og Nydelsessyge og Luxus fordærve og forhøie Priserne for andre.

Aagerie ved Producters og Fornødenheders Salg kan ikke andet end forøge Dyrheden, og er en sædvanlig Følge af synkende Moralitet. Ved Aager forstaaer man i Almindelighed ulovlige Renter, men man kan gjerne udvide dette Begreb til enhver Vinding, hvorved Contrahenten nødsages til at lade sig det Kjøbte, især naar det kan betragtes som een af Livets første Fornødenheder, enten raa eller forarbeidet, betale over den lovbestemte Priis. Et Exempel skal oplyse dette. Den, som slutter med en Bager en Accord om en vis Qvantitet Korn til Brødbagning, og lader sig det saaledes betale, at Bageren, der, for at ernære sig og Sine, efter alle Udlægs Fradragelse, maa have en reen Fordeel af 5 PC., nødsages til at tage en Fordeel af 8 PC., naar han skal kunne bestaae ved denne Indkjøbspriis, d. e. ikke skal være tvungen til at angribe sin Grundcapital, — han tager 3 PC. mere i Fordeel end han burde og aagrer i egentlig Forstand med sit Korn. Det samme gjelder her om enhver anden Artikel, der undgaaeligen hører til Livets første Fornødenheder, f. Ex. Slagterqvæg, Brændeved ꝛc. En anden Sag er det med Speculationshandelen, der er en egen Handelsgreen, og underkastet stor Risico, endskjønt alt hvad der hører til Livets Fornødenheder aldrig burde være nogen Gjenstand for Speculation, det Tilfælde undtagen, hvor man i Nødens Tid med stor Risico søger at skaffe en eller anden manglende

Fornødenhed ind i Landet fra andre Steder. Men der, hvor Moraliteten eengang er sjunken, der har man intet andet Formaal end sin egen Fordeel; der seer man med Ligegyldighed Bageren og Slagteren tvungen til at lade sig deres Varer betale over den lovbestemte Priis, og handle mod deres Villie uredeligen; der har man Paaskud nok til at besmykke sin Egennytte. Dette Slags Aager fremstaaer allerførst hos Producternes Dyrkere og Fremavlere. Den mindste Kulde i Veiret, den svageste Udsigt til en mindre rig Høst, den ubetydeligste Søgning forøger strax Aageriet og driver Priserne i Veiret, uden at nogen Dødelig kan finde mindste antagelige Grund dertil. Dette strækker sig næsten til de fleste Smaahandlere. Aldrig saasnart lakker det ad Syltetiden, førend man forhøier Prisen paa Sukkeret, og saaledes gaaer det med de fleste andre Ting. Et Pund Smør vilde sikkerligen i afvigte Foraar have kostet 2 Rdlr., om Naturen ikke lykkeligviis havde sørget for, at denne saa vigtige Artikel ei taaler at gjemmes meget længe. Den dummeste Bondekone veed at fremføre Undskyldninger for, at hun lader sig sine Varer betale saa dyrt, og en Karl, som hele Aaret igjennem ikke giver 50 Rdlr. ud til Fornødenheder, han maa kjøbe af andre, og hvis hele Indkjøb, naar han kommer til Kjøbstæden, bestaaer i en Kande Tjære, to Pund Sæbe, noget Caffe og Sukker og nogle Snurrepiberier fra Isenboden, raaber paa Pengenes Slethed og den store Dyrhed paa alt hvad man skal have, naar han er ublu nok til at forlange 10 Rdlr. for et usselt Læs Torv, der er opstablet efter alle Mathematikens Regler, og som en Archimedes selv ikke havde kunnet lagt med større Oeconomie og Snildhed.

Den i Forhold til andre Stænder for høit stigende Velstand i Bondestanden bidrager meget til Dyrheden. Ingen Stand nyder en varigere Fordeel af de stigende Priser end Bonden, naar han, som man siger, har noget i Ryggen. Bondens virkelige Udgivter ere, som vi forhen have berørt, kun ubetydelige i Forhold til hans Indtægter. Hans Jorder føde ham, hans Linned spinde og væve hans Fruentimmer, og de øvrige Ting, han maa kjøbe hos andre, ere faa og ubetydelige. Hans Overskud i rede Penge maa altsaa være betydeligt, og der er ingen Tvivl om, at han i denne Tid

lægger meget paa Kistebunden. Bonden, der sædvanligen endnu mangler den tilbørlige Cultur og rigtige moralske Grundsætninger, misbruger ofte, overladt til sig selv, denne Velstand. Ødselhed og Overdaadighed er i Bondestanden stegne til høi Grad. Punsch, Brændeviin, Caffe, ere blevne ham til uundværlige Artikler. Velstanden giver ham Evne til at gjemme sine Varer og holde dem i høi Priis, og derved at formindske Concurrencen paa Torvet. Den gjør ham doven, dorsk og utilbøielig til Arbeide. Jo mere Overdaadigheden tiltager og udbreder sig blandt Karle og Piger paa Landet, desmere stiger Folkelønnen og desto mere trevne blive de i deres Forretninger. Alt dette kan ikke andet end virke skadeligen paa Priserne. Overdaadighed, og Hang til Ladhed, kunne ligesaa godt standse den landlige Virksomhed og Industrie som Ufrihed og Undertrykkelse. Ikke ville vi paastaae, at denne Velstand just findes hos alle Bønder; i mange Egne, hvor Jorden er utaknemmelig og Godseierne trykke deres Bønder med overdrevent Hoverie, er Armoden endnu stor nok. Men i Almindelighed er Velstanden blandt Bønderne i de senere Tider stegen meget, og med denne Overdaadigheden.

Den alt for høit stegne Priis paa Jordegodser og Forpagtninger har førend Krigen været en Følge af en forbedret Agerdyrkning og den derved forøgede Production, men efter Krigen af Coursens Forværrelse og de store Summer, der ved Speculationshandel, Caperier rc. ere komne i Omløb. Utidig Engstelighed for Statens Vederheftighed opvakte hos mange den Tanke, at de ikke kunne anbringe deres Penge sikkrere end ved at sætte dem i Jordeiendomme. Den stærke Søgning maatte nødvendigen opdrive Priserne, og da saa mange Ukyndige kjøbte Eiendomme til en saadan Priis, at de sædvanlige Renter umueligen kunde udbringes deraf, saa søgte man at holde sig skadesløs ved Producternes Fordyrelse. Jordens Frembringelser maatte stige i Forhold til Eiendommenes stigende Dyrhed. Det værste af alt var, at Gødsers Kjøb og Salg blev til en egen Handelsgren, og at mange, der vare vante til at drage den yderste Fordeel af enhver Handelsgjenstand, bleve Godseiere. Forpagtningspengene maatte stige i Forhold til de stigende Priser paa

Eiendomme. Mangel paa andre Næringsveie bevægede mange til at tage Gaarde i Forpagtning til overdrevne Priser. For at udbringe det, de betalte i Forpagtning og hvad der desuden udfordredes til deres og deres Familiers Underhold, maatte der arbeides paa at drive Priserne i Veiret.

Høkerie i det Store, Mellemhandlere, Mellemsælgere, Speculantere rc. maatte snart opstaae under de Omstændigheder, som vi forhen have anført. Naar Alting stiger ved den circulerende Pengemasse og den deraf flydende forværrede Cours; naar mange Næringsveie deels standse, deels ganske ophøre; naar Eiendommene og Forpagtningerne blive uforholdsmæssigen dyre; og endelig naar Moraliteten synker og Egennytten bliver det fælles Maal, som de fleste hige efter, saa indfinder Høkeraanden sig snart.

(Fortsættes.)

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Igjennem det Kongel. Danske Cancellie er under d. 21 Junii d. A. udfærdiget en Placat af følgende Indhold: "Med Hensyn til den, ved Forordningen af 31 Aug. 1804, bestemte, men efter den nuværende Tid mindre forholdsmæssige Betaling for den militaire Transportskyds, har Hans Majestæt, under 14de Junii, allernaadigst resolveret: at Betalingen for Frieskydser eller de saakaldte militaire Transportskydser maa forhøies til Lands til 48 Sk. pr. Miil for hver Hest, og til Vands til 24 Sk. pr. Miil for hver Mand."

Hovedstadens Assistents-Kirkegaard er nylig bleven forskjønnet med afg. Professor Todes Monument. Det er forfærdiget af Farø Kalksten, og fuldført under vor virksomme Hofkobberstikker Lahdes Bestyrelse. Det er en af de simpleste og smagfuldeste Mindestene der findes. Den forestiller et trekantet Alter, hvis ene Side er prydet med en Æskulapstav, den anden med en Lire, og den tredie med Inscriptionen. Ovenpaa ligger en Krands af Ege- og Laurbærblade.

Hr. Skuespiller og Dannebrogsmand Knudsen, som i denne Tid gjør en patriotisk Reise igjennem Provindserne liig den han gjorde i Aaret 1801,

er nu ankommen til Aalborg, hvor han d. 30 Junii og d. 2 Julii gav paa Kjøbmændenes Compagniehuus tvende Forestillinger til Bedste for de i Krigen Sagrede og de Faldnes Efterladte. Efterat der var opført en stor Symphonie, declamerede Hr. Knudsen Digtet Phoenix af Hr. Prof. Oehlenschlæger paa samme Maade og under samme Decoration som i Fjor paa det Kongelige Theater. Med denne Declamation afvexlede en Obligatconcert, hvortil Hr. Knudsen sang det cantable af Digtet. Derefter opførtes den lykkelige Skomager, et Udtog af Dragedukken. Siden gaves en Concert og til Slutning Digtet Oldingen af Hr. N. T. Bruun. Ved den sidste Forestilling, efterat en Epilog var fremsagt, gik Dækket atter op og Hr. Knudsen uddeelte en Sømandssang af Hr. N. T. Bruun, som blev afsjunget af ham og tilsemt af den hele Forsamling. Derved blev til Slutning under gjentaget Hurraraab erindret Søpremierlieutenant Wigelsen og de paa Rostottillen under hans Commando værende Søkrigere, som have erobret den engelske Krigsbrig Safeguard. Begge Forestillinger fandt almindeligt og udeelt Bifald. De indbragte 1122 Rdlr., nemlig første Aften 560 Rdlr. og den anden Aften 562 Rdlr., af hvilke sidste 150 Rdlr. vare sammenskudte af Byens Jægercorps.

De ældste Folk erindre ikke, at Sæden paa Marken nogensinde har staaet bedre end i Aar. Vel begyndte Landmanden, der næsten altid maa have noget at beraabe sig paa, at klage over den ualmindelig store Tørke vi i de sidste Dage havde, og virkelig lod det som Rugen paa sine Steder havde taget nogen Skade derved, men i Mandags skjænkede Himlen os en jevn Regn, der ikke allene udgyder Velsignelse og Frugtbarhed over hele Landet, men som ogsaa, ved at afkjøle Luften, forebygger alle de ubehagelige Følger, som en vedvarende Tørke maatte havt for mange Menneskers Helbred.

Udenlandske Efterretninger.

Paris d. 27 Junii. Festen d. 23de i St. Cloud var meget glimrende. Tilskuernes Tal var over 300,000. Kl. 4 uddeeltes Levnetsmidler efter Billetter og sprang Viin af talrige Fontainer.

Folkefornøielserne bestode i Lege og alle Slags Morskaber. Imidlertid havde den Keis. Garde givet Garnisonen i Paris et stort Maaltid i Slottet. Kl. 6 kjørte Keiseren og Keiserinden igjennem Parken under Folkets Jubelraab. Kl. 8 gave 6 Canoneerchalouper en Forestilling af en Søfægtning paa Seinen, og imidlertid tog den prægtige Illumination sin Begyndelse. Kl. 9 gik Mad. Blanchard op i en illumineret Ballon, af ny Form, og strax derpaa tændtes et Fyrværkerie i Slottet. Mad. Blanchard tændte det Fyrværkerie, der var anbragt paa hendes Gondol og som i Luften saae ud som en Stjernekrone. Da Deres Majestæter spadserede i Haugen standsede de ved et optisk Speil, som viste forskjellige interessante Prospecter, der opvakte behagelige Tilbageerindringer. Da Keiserinden kom til en Colonnade, fløi en Due hen for hendes Fødder og overbragte hende en sindrig Devise. — Den 27de havde Hs. Exc. Cancelliepræsidenten v. Kaas sin Afskedsaudience hos H. M. Keiseren. (Hamb. Corresp.)

Bayonne den 12 Junii. Portugalsarmeens Hovedqvarteer er i Salamanca. Det hidtil af Hertugen af Elchingen commanderede Armeecorps staaer under Gener. Marchands Commando i Egnen af Ciudad Rodrigo, og det af Gener. Regnier commanderede imellem Saint-Felice og Samunoz, og observerer den engelsk-portugisiske Armees venstre Fløi, som har taget sin Stilling ved Rio Secco. Portugalsarmeens øvrige Tropper staae endnu i Cantonnering i Provindsen Salamanca; ogsaa en Deel af Nord-Armeen ventes. — Den engelske Armee, under Wellington, skal være marcheret fra Tajos Bredder til Alentejo formedelst den sørgelige Forfatning, hvori Beresfords Armee befinder sig, og man vil vide, at Wellington selv gaaer til Alentejo, for at paatage sig Commandoen. Man troer, at nogle Divisioner af Portugalsarmeen marchere til Estremadura. Hert. af Dalmatien har paa Grændserne af Portugal tilfægtet sig store Fordele over den forenede Armee. (S. Bl.)

I Paris er udkommen et historisk Værk om de sidste mærkværdige Begivenheder i St. Domingo, siden d. 10 Aug. 1808, af Escadronchef Gilbert Guillermin, hvoraf vi anføre følgende ubekjendte Kjendsgjerninger: Siden Basler Tractaten vare de Franske Herrer over den østlige Deel af St. Do-

mingo. Commandeuren General Ferrand lykkedes det at gjøre sig yndet hos Spanierne og de Franske. Dette skjønne Land syntes rigeligen at ville erstatte os det Tab, vi havde lidt i den nordlige Deel, da Gouverneuren i Porto Rico, Torribio Montes ved sine Penge og Rænker bragte Uorden did og tilintetgjorde alt Haab om Held. General Ferrand troede ved Godhed at dæmpe et Oprør, som udbrød; men Oprørsluen brød ud i Landet og nærmede sig St. Domingo. For sildig greb Generalen til Vaaben og rykkede ud med 500 Mand. Han angreb Oprørshovdingen Juan Sauchez ved Palo Hincardo. Kampen var levende, men kort. Den ulykkelige Ferrand, der ikke levende vilde falde i Oprørernes Hænder, skød sig ihjel med en Pistol. Hans Død foraarsagede Uordenen blandt de Franske og forøgede Dristigheden hos Oprørerne. — Gener. Barquier tog Commandoen over Colonien og erklærede Staden i Beleiringsstand. Nu forefaldt dagligen under Stadens Mure Fægtninger til Fordeel for de Franske; men selv disse Fordele vare sørgelige, thi de mistede Folk, hvis Tab de ikke kunde erstatte, medens Oprørerne havde hele Landet, de spanske Øer og en engelsk Flaade at raade over. St. Domingo blev bloqveret til Lands og Vands, Levnetsmidlerne vare medgangne. Men Gener. Barquier havde meddeelt Besætningen sin Uforfærdethed; hver Soldat havde besluttet at døe paa sin Post. Snart indtraf Hungersnød. Et Brød, som ikke veiede fulde 2 Pund, kostede 33 Fr., et Pund Riis 8 Fr., et Pd. Oxekjød 11 Fr., Hestekjød 5 Fr., Hundekjød 2 Fr., Kattekjød 11 Fr., Rotter og Muus solgtes ikke, men man spiste dem naar man fangede nogle. Saaledes stode Tingene, da Engellænderne landede 1400 Mand stærke og skjøde Bresche. Den 30te Junii 1809 lod General Barquier sammenkalde et Krigsraad og forestillede det Garnisonens Stilling. 8 Maaneder havde St. Domingo været indsluttet, uden at faae nogen Undsætning; Garnisonen var svækket ved Sygdomme og Fægtninger, Hungersnød rasede i Staden. Generalen blev altsaa bemyndiget til at begynde Underhandlinger med den engelske Gener. Carmichael. Een af Capitulationsartiklerne var, at i Betragtning af det brave Forsvar og den uhørte Selvfornægtelse skulde Garnisonen udmarchere med al Krigsære, Officiererne beholde deres Kaarde og sendes til Frankrige under det Løvte, i 3 Aar ikke at tjene mod Engelland. (Neue Zeit.)

Siden 3 Maaneder graves imellem Florenz og Rom, ikke langt fra la Storla ved den saakaldte Isola Farnose, for de derværende Grundeiere, en vis Georgis og Advocat Gallis Regning, paa det Sted, hvor det gamle Veji skal have staaet, efter Oldsager. Jordbunden i denne Egn er tæt begroet med Krat, der gjør Arbeidet vanskeligt, men dog er man allerede rigelig belønnet ved det Udbytte, man har fundet. Ved Gravningen har man opdaget Fundamenterne til Huse og hele Gader. Blandt andre har man fundet 6 joniske Søiler af 12 Palmers Høide med deres fuldkommen vedligeholdte Capitæler, 8 andre riflede Søiler af 22 Fods Længde med deres Capitæler og Piedestaler, nogle ere af carrarisk Marmor, andre af graat Marmor og atter andre af Travertin; af den sidste Steenart ere store vel vedligeholdte Blokke blevne sendte til Rom. 8 af hine Søiler ere blevne fundne liggende ved Siden af hinanden, saa det synes at man allerede tilforn har gravet her. Af Statuer fandtes en colossalsk siddende Tieber med Borgerkronen paa Hovedet, Legemet er nøgent, det Gevandt der bedækker Knæet og en Deel af den venstre Skulder er fortræffelig kastet, Hovedet, som har været afbrækket, er fuldkommen vedligeholdt; fremdeles en skjøn Britannicus; et Brudstykke af en qvindelig Figur, paa hvilket det Gevandt, der bedækker Hofterne og Laarene er fortræffelig udarbeidet i den store Stiil; en Diane i halv Legemsstørrelse; et Par Statuer med Consulartegnene; et Par fortrinlige Hoveder, Foden af en mandlig Statue, et Par transportable Gravmæler med Indskrifter. — Skade at man ved Opgravningen hverken gaaer planmæssig eller omhyggelig frem. De opgravede Steder tilkastes strax igjen. — Ved Eftergravningen i Pompeji d. 8 April fandt man i Dronningens Nærværelse en meget skjøn, 3 Spand høi Statue af Bronze, forestillede en Yngling med en Lire og Plectrum (Instrumentet, hvormed man spillede paa Lire). Paa Liren ere 3 Sølvstrænger. Blandt Marmorværkerne udmærker en Tævehund sig, der lader en Hvalp patte, ved den fremstilte Moderømhed. Ogsaa en Mængde andre Sager, saasom chirurgiske Instrumenter, fandtes blandt Udbyttet. (S. Bl.)

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Paris d. 1 Julii. Den 29 Junii overgav Ministeren for det Indre, Greve af Montalivet det lovgivende Corps en Skildring af Rigets Forfatning. "Siden det sidste Sæde, hedder det deri, er Riget blevet forøget med 5 Mill. Indbyggere, et District, der giver 100 Mill. Indtægter, med en Kyst paa 300 Lieues og alle deraf flydende Hjelpemidler. De Uleiligheder, der flød af at Rhins, Scheldes og Maas's Udløb ikke vare franske, ere hævede. Scheldes Søtøihuus har faaet den fornødne Udvikling derved. Ems's, Wesers og Elbens Mundinger bringe alt det Tømmer, Tydskland leverer, i vor Besiddelse. Rigets Grændser lane sig til Østersøen, og da vi have en saa umiddelbar Forbindelse med Østersøen, saa bliver det os let, at faae Master, Hamp, Kobber og andre Flaadefornødenheder, som vi maatte behøve. Vi forene nu alt hvad Frankrige, Italien og Tydskland levere til Skibsbygning. — Simplon, som er bleven fransk, sikkrer os en ny Communication med Italien. Ved Roms Indlemmelse er den urimelige Skillevæg omstyrtet, som fandtes imellem vore Hære i Norden og Sønden af Italien, og den har ved Middelhavet skaffet os nye Kyster, der ere ligesaa nødvendige og nyttige for Toulon, som de adriatiske Kyster for Venedig. Denne Indlemmelse medfører den dobbelte Fordeel, at Paverne ikke ere meer verdslige Førster og fremmede for Frankrige. — Keiseren er fornøiet med den Aand, der besjeler hans Geistlighed. Ministeren udbreder sig derpaa over Religionen, Justitsordenen, Administrationen, den offentlige Undervisning, Konsterne og Videnskaberne, offentlige Anlæg, Landeveie &c. og siger derpaa om Sømagten: Vi have mistet Guadeloupe og Isle de France, men Ønsket at komme disse Colonier til Hjelp maatte ikke foranledige det Forsøg, at lade vor Escadrer udløbe i en forholdsmæssig Svaghed. Siden Hollands Indlemmelse har dette Land leveret os 10,000 Matroser og 13 Linieskibe. Vi have paa Schelde betydelige Flaader. Meer eller mindre stærke Afdelinger af Linieskibe ere i de forskjellige Havne og 15 Linieskibe paa Verfterne. Alting er indrettet der til at forøge vor Escadre paa Schelden hvert Aar med et stort Antal Krigsskibe. 2 Linieskibe bygges i Cherbourg og Forraadet af Tømmer og andre Fornødenheder er der saa betydeligt, at vi inden 1811 Udgang kunne lægge 5 andre Linieskibe paa Stabelen. Alle Verfter i l'Orient, Rochefort og Toulon ere sysselsatte. Talrige Krigsskibe bygges i Venedig. Neapel maatte efter Tractaterne have i Aar 6 Linieskibe og 6 Fregatter. — Vore Hjelpekilder, vor indere Skibsfart ere tilstrækkelige til at bringe det Legemlige af vor Sømagt om faa Aar paa samme Punct som hos Fienden. Derpaa gaaer Ministeren over til Krigen. I et Aar ere de fleste faste Pladse i Spanien blevne tagne; over 200 Faner, 80,000 Fanger og Canoner i hundredetal har man frataget Spanierne i formelige Feldtslag. Denne Krig nærmede sig sin Ende, da Engelland, opgivende sin sædvanlige Politik, stillede sig i første Linie. Ministeren viser derpaa hvad Resultatet vil blive, siger at Frankrige har 800,000 Mand paa Benene, og naar en ny Magt, ny Armeer drage til Spanien, blive endnu 400,000 M. og 50,000 Heste i vort Indre, paa vore Kyster og ved vore Grændser. Han gjør derpaa en Sammenligning imellem Frankriges bestandig voxende og Engellands stedse synkende Magt, og beviser heraf hvor høist nødvendig Freden er for det sidste Rige.

Moniteuren indeholder under Artiklen London d. 29 Junii adskillige Efterretninger fra Lissabon. Badajoz bombarderedes endnu d. 5te. Man troer, at Commandanten vil holde sig længe, i det Haab, at man rykker frem, for at komme ham til Hjelp. Soults meget forstærkede Armee, som tæller 32,000 M., rykker frem. Det hedder, at 7000 M. fra Madrid, hele Sebastianis Magt, og omtrent 5000 M. fra Cadix ere stødte til hans Armee. Vi (Engellænderne) paa vor Side have heller ikke væretørkesløse; alt Cavallerie, Artillerie og undværligt Infanterie har taget Veien til Badajoz. Vi have gjort et mislykket Forsøg paa at tage Fortet San Christoval med Storm. — Den 6te har den franske Armee igjen ladet sig see ved Albuerra og Santa-Martha, og vi kunne vente et stort Slag, da de Franske, ligesom vi, trække al deres Magt sammen. — Soult rykker fra Llerena frem med en Armee af 33,000 M., hvoriblandt 7000 M. Cavallerie. Fra alle Naboprovindserne er der gaaet Forstærkningstropper til denne Armee.

General Suchet beretter fra Leiren ved Tarragona under d. 13 Junii, at han har indtaget Fortet Francoli med Storm, og, trods den mordiske Ild fra Fæstningen, aabnet Løbegravene.

Den Engelske Armee i Portugal under Lord Wellington bestod den 3 Maji af 30,800 Mand under Vaaben, af hvilke 10,000 stode i Estremadura og 20,800 i Egnen af Almeida. Armeens virkelige Bestand var 35,900 Mand, hvoriblandt 4,900 Ryttere.

Det østerrigske Landværn er bleven reduceret fra 141,000 M. til 50,000 M.

Ribe, d. 9 Julii. Udsigt over Landets tiltagende Industrie. At Landets Industrie kjendeligen tiltager, maa jo glæde hver Dansk Mand. — Men det er at formode at dets Virksomhed endnu vilde frembringe yderligere Bestræbelser, hvis der havdes Kundskab om, hvilke Pengesummer der gik ud af Landet for Vare-Producter, som Landet selv kan frembringe. — Om Edikens Frembringelse efter Greve Ahlefeldt Laurvigs Angivelse, indført udi Ribe Stifts Avis No. 51, maa formodes, at Fyen næsten ene kan forsyne Landet med Edike, hvorved ventelig 10,000 Rdlr. idetmindste spares, som for samme aarlig gik ud af Landet; alt længe have adskillige Huusholdninger tillavet Edike, men hvortil bruges fremmed Species Tilsætning, naar forstanmeldte Edike allerede har Fortrin for denne. — Olie-Møller anlægges ogsaa flere af, og hvilken Gevinst for Landet, naarsomhelst vort Lands Product, frembringer ligesaa god Olie som den bedste fremmede. — Papiirs-Fabrikers Anlæg tiltager ligesaa; naar nu vore Klude blive i Landet, saa kunde Fabrikerne forsyne Landet, helst nu Collegier og høie Foresatte tillade, at tilskrive dem paa et halvt Ark Papiir, hvilken Oeconomie, og tildeels befølges. — Endnu er Klæde og Vadmulds Frembringelse en Gjenstand som burde skjænkes mere Opmuntring, der lettelig kunde opnaaes, naar hver Dansk Mand gjorde sig en Ære af, ene at bære det i Landet tilvirkede Klæde eller Vadmuld; men da maa ogsaa vor gode Uld for det meste blive i Landet. — Piletræets Anlægning i det Store, synes ikke at have vunden den Forkjerlighed som den fortjener, da den endnu til Kurvemager-Arbeide indføres, og samme ligesaa godt voxer hos os som i

andre Lande: en Træe-Art, der efter 4 à 6 Aars Forløb giver rigelig Udbytte og som i Tiden vilde pryde vore sumpige Egne med skovrig besatte Pile, samt for endeel erstatte Brændets tiltagende Mangel. — Ved disse her benævnte Produkters almindeligere Frembringelse, med flere unavngivne, vilde vort kjære Dannemark mindre føle de trykkende Tider, helst og, naar hver Dansk Mand besjæledes, af virksom Gavnelyst, og den stygge Vindesyge og Forprang blev jaget i Landsflygtighed, som for Tiden ret synes at mæske sig paa de mindre Formuendes Bekostning. — — — Ved Stutterie-Commissionens Møde i Warde d. 6 Julii, blev N. Tranberg i Kjerbøll, Nør Fardrup Sogn tilkjendt Premien 150 Rdlr. for den bedste Hingst i Riberhuus Birk. (Efter Riber Av.)

Viborg, d. 8 Julii. Onsdagen d. 26 Junii ordinerede Hs. H. Hr. Biskop og Ridder Bloch, Hr. Jacob Lerche Jørgensen til Sognepræst for Ørum, Gammelstrup og Borritz Menigheder. Samme Dag holdtes Viborg Stifts Landemode, hvorved S. T. Hr. Provst Leth fra Skive prædikede. (Viborg Samler.)

Mariboe den 8de Julii. — Stege den 1ste Julii. Igaar til Aftensang holdt Hr. P. Panum, nu Sognepræst i Borre, sin Afskedstale til Stege Menighed, for hvilken han i 20 Aar og 8te Maaneder har været Præst. Tilhørernes Antal var overmaade stort. Som et Beviis paa, hvor høiligen Menigheden elskede denne virksomme Lærer tjener følgende: Ligesom Hr. Panum efter Prædiken vilde misse for Alteret, begyndte, ham aldeles uafvidende, en Musik fra Orgelet, at spille til Offers, og alle baade høie og lave, baade militaire og civile Embedsmænd ydede ham det sidste Offer, som et Beviis paa taknemmelige Hjerter. Held den Religionslærer, hvis Bestræbelse gaaer ud paa at vinde Hjerterne!!! — — I forrige Uge holdt Hs. H. V. Hr. General-Major v. Varendorff special Revüe over Hs. H. Prinds Christian Frederiks Regiments annecterede Bataillоner paa Gurrebye og Sandbye Heder. (Mariboe Av.)

Kjøbenhavns Vexelcours d. 12 Julii. 804 l. S., 809 k. S. — Spec. 792½. — Hamb. Cours d. 9de Julii 800.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Høeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 57.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 16 Julii 1811.

Om den herskende Dyrhed.

(Fortsat.)

Om Opkjøberie af og Høkerie med Fødevarer ere Meningerne meget forskjellige. Nogle troe, at de forøge Concurrencen paa Torvet ved at sammenbringe en større Mængde Producter fra forskjellige Kanter end der ellers vilde komme sammen, og at de spare, især den langt fra Kjøbstæden boende, Landmand megen Tid, der vilde gaae med til at reise did. Andre, som udgjøre det største Antal, ere af modsat Mening, og troe, at jo flere de Hænder ere, Varene gaae igjennem, desstørre bliver den Profit, som Kjøberen maa give, og desto dyrere følgelig Varerne. Hver Pranger vil have sin Vinding, og saa meget denne beløber sig til, ligesaa meget maa Producterne stige over den Priis, de kunde haves for fra første Haand. Begge Partier have i visse Henseender ret og i andre uret. Mindre Stæder, hvor Befolkningen er ringe, lide unægteligen meget ved Opkjøberie af Fødevarer; thi, da de i deres Omegn boende Bønder tilstrækkeligen kunne forsyne dem med deres Fornødenheder fra første Haand, uden at spilde megen Tid paa Reisen did, saa vinder det Almindelige i Grunden ikke andet ved Opkjøberiet, end at nogle Prangere leve i Orkesløshed. Men en Stad, som Kjøbenhavn, hvis 100,000 Indbyggere trænge dagligen til saa meget, kan ikke uden mærkelig Skade, undvære de saakaldte Prangere. De i Nærheden boende Landmænd kunne ikke altid forsyne det, og om de end kunde, vilde Producterne stige for meget, om Concurrencen ikke kunde finde Sted. De længer bort boende Bønder komme kun sjelden til Torvs, og allerede dette vilde foraarsage, at Concurrencen, i det mindste paa visse Tider, naar f. Ex. det slette Føre eller Høstarbeidet eller andre vigtigere Sysler ikke tillode Bonden at tage til Hovedstaden, blive saare ringe. Forfatteren af denne Afhandling har derfor hidtil endnu ikke fundet nogen Grund til at forandre sin eengang yttrede Mening, at Opkjøberie af Fødevarer, under behørig Politie-Indskrænkning, aldrig kan blive saa skadelig for vor Hovedstad, som adskillige i deres heftige Iver have paastaaet. Lovgiveren har i visse Henseender ogsaa følt dette, ved at tillade Valbyerne at opkjøbe Fjerkræ 2c. paa Landet og bringe det til Torvs i Kjøbenhavn. Vist nok blive Levnetsmidlerne derved dyrere end om Bonden selv kunde bringe dem til Torvs. Men for Staten er det ikke nok, at Levnetsmidlerne ere billige; den vil ogsaa, at de altid skulle være at faae. Det nytter kun lidet, at man kan faae en Høne for 3 Mk., naar man enten ikke kan faae den uden at reise 5 Mile ud i Landet eller gaae ti Gange paa Torvet for at træffe en Bonde, der har havt Tid og Leilighed nok til at reise til Kjøbenhavn med Høns. Man sige ikke, at han nok vilde komme dermed, naar ikke Prangerne afhentede dem. Det Modsatte vilde være let at bevise. Desuden er det kun de mindre betyde-

nge Artikler, hvormed Prangerie drives og kan drives. Hovedartikler: Kornvarer, Smør, Tørv &c. kan altid faaes fra første Haand. Høkere i Kjøbstæderne selv kunne aldeles ikke undværes; thi Mængden har ikke Evne til at kjøbe i det Store; den maa kjøbe i det Smaa, fordi den faaer alt, hvad den fortjener, ind i det Smaa. Den maa ogsaa ofte tage paa Borg, og det giver ingen uden Høkeren. Alt dette nærer Dyrheden; det er sandt; det er et Onde; det kan heller ikke nægtes; men — det hører til de uundgaaelige Onder, som ingen Salomons Viisdom ganske kan afhjelpe. Men alt hvad Staten paa sin Side kan gjøre til denne Fordyrelses-Aarsags Afværgelse er: ved gode Politielove at sørge for, at der ikke gives noget større Antal Opkjøbere og Høkere end Omstændighederne høiligen udkræve. Hvad der i Kjøbenhavn og overhoved i Sjælland, især under Krigen har bidraget meget til Dyrheden paa alle Fødemidler i Almindelighed, er det alt for uforholdsmæssige store Antal af Handlende, Prangere og Høkere af enhver Benævnelse. Heraf følger ikke blot, at de producerende Hænder maa blive saa meget færre, men Producterne blive ogsaa derved fordeelte blandt alt for mange Individer, der siden, hver paa sin Viis, bidrager sit til at opdrive Priserne. Vi have seet et tydeligt Beviis herpaa ved Colonialvarerne. Under de hyppige Opbringelser i forrige Aar kunde de umueligen have steget saa meget, dersom ei Concurrencen blandt Kjøberne havde været saa stor. Men paa hver Auction indfandt der sig saa mange, endog uden for den egentlige Kjøbmandsstand, som dreve Varerne op, deels for virkeligen at speculere deri, deels for at holde Priserne paa det Forraad, de havde liggende, i Veiret. Det samme er Tilfældet med andre Artikler. Paa denne Maade blive Auctioner, som vi allerede ved en anden Leilighed have erindret, en vigtig Medaarsag til den herskende Dyrhed. Det værste er, at Begjerligheden efter Fordeel næsten ikke har nogen Grændse. Den beregnes ikke mere efter Billighedens Fordringer, men efter Egennyttens Luner og Indfald. For en Alen Tøi, som man for 8 Dage siden betalte med 1 Rdlr., begjerer man i Dag 2 Rdlr. og i Morgen 4 Rdlr., og spørger man, hvorledes det kunde stige saa hastig, saa svarer Kræmmeren sædvanlig: "naar jeg skal kjøbe det igjen, saa maa jeg betale 5 Rdlr.", eller "paa den og den Auction blev der betalt 4 Rdlr. for Alen", eller "jeg maa rette mig efter hvad andre tage". Prisernes Forhøielse skeer saa ganske vilkaarligen, at man ofte kan faae en Artikel for 25 PC. lettere hos den ene Kræmmer end hos hans Nabo. For ikke længe siden forlangte man i en Boutique en Flaske Provenceolie. Der begjertes 5 Rdlr., og under den Priis kunde den ikke sælges. Man gik i en anden Boutique, to Huse derfra, og fik en Flaske lige saa fiin Olie for 4 Rdlr. Saadanne Tilfælde kan man i denne Tid møde dagligen. Den gamle herlige Regel, "man maa lade andre leve med sig", synes ganske forsvunden; tvertimod seer mangen En andre gjerne døe, naar han selv kun kan leve.

Aagerie blandt Professionister er i de sidste Aar steget til en meget høi Grad. Næsten de fleste Professionister fordre en alt for uforholdsmæssig Fordeel. De ville fortjene mere end selv i Fredstider. De forhøie Priserne paa deres Arbeide med hver Dag, og til Paaskud bruge de Fødemidlernes, Huuslejens, Arbeidslønnens, Svendelønnens og Materialiernes stigende Dyrhed. Vist nok kan det ikke nægtes, at alt dette er stegen og stiger meget, men ikke i den Grad, som Professionisternes Arbeide. Enhver redelig Haandværksmand bør desuden ved betimeligt Indkjøb i Quantiteter og ved andre Indretninger og Anordninger sørge for, at han kan overlade sit Arbeide til en billig Priis, som er tilstrækkelig til hans anstændige Udkomme. Det er en skjændig Grundsætning, at den, der bestiller et Arbeide hos en Professionist, altid skal betale det i Forhold til den Priis, som Egennytte, Cabale og Speculationsrænker i samme Øieblik have drevet Materialierne op til og som maaskee ligesaa hastig falder som den er stegen. Professionisten godtgjør mig jo intet, naar Materialierne i næste Uge falde, hvorfor skal jeg da betale ham det efter Øieblikkets Capricer? Hvorfor skal jeg betale Materialierne dobbelt saa dyre som han har indkjøbt dem til? Men det gaaer endog saavidt, selv blandt Kjøbmænd, at de aldrig saasnart faae Nys om at Coursen vil gaae i Veiret, forend de holde inde med at sælge visse Artikler, og svare: "vi kunne ikke bestemme Prisen førend næste Postdag." Uagtet de have indkjøbt deres Varer til en bestemt Cours, saa maa Kjøberne dog bestandig

betale dem efter Dagens Cours. De forhøie og nedsætte Prisen efter Coursens Stigen og Falden, og saaledes hænder det ofte, at man i Dag maa betale 100 Rdlr. for den Ting, som man efter nogle Postdages Forløb, naar Coursen falder igjen, kan kjøbe hos samme Mand for 80 Rdlr. Men Professionisterne ere ikke engang saa billige, at nedsætte Priserne, naar Materialierne, som ofte er Tilfældet, falde igjen. De vedblive bestandigen kun at lægge paa. Paa Nedsættelse er ikke at tænke. Ved indbyrdes Aftaler, ved bestandig at bruge Levemaadens og Folkelønnens Dyrhed til Paaskud, bliver det altsaa let muligt for mange at drive Priserne saa høit i Veiret, at de ved langt mindre Flid og langt større Magelighed kunne fortjene mere end nok til at føre et overdaadigt og for deres Stand aldeles upassende Liv. Man kunde med mange Exempler bevise, at ikke faa af de arbeidende Classer ansætte for deres Arbeide dobbelt saa meget som Materialierne, Arbeidslønnen, deres Familiefornødenheder og borgerlige Tyngder kræve. Mange gaae endog saavidt heri, at den værste Aagerkarl forholdsviis ikke kunde være mere ublu. At føre Proces med en saadan Blodigel lønner sjelden Umagen, thi deels overstige Procesomkostningerne ofte hele den omtvistede Sum, deels er det altid en egen Sag med de saakaldte Synsforretninger, som sædvanligen skulle gjøre Udslag i en saadan Trist. Ei vove vi her at sige: at den ene Ravn aldrig hugger Øiet ud paa den anden, men enhver, som kjender det menneskelige Hjertes Skrøbelighed, maa indrømme, at en Haandværksmand sjelden er den allermeest upartiske Voldgiftsmand, naar det gjelder om at vurdere en Collegas Arbeide og Arbeidspriis. — Vi have forhen sagt, at Strænghed, under Omstændigheder som de anførte, ikke er at tilraade. Men man kan ogsaa gaae for vidt i Mildhed. Handels- og Laugs-Frihed man ikke udarte til Aagerie, og det bliver Politiets Sag at forebygge det. Almindelige Taxter lader sig vel ikke fastsætte i et Øieblik, da Coursens Ubestandighed, Mangel paa Handel og Skibsfart og flere Omstændigheder have bragt saa stor Uorden og Ustadighed i Priserne. Hvad der har ladet sig gjøre i Fredstider, lader sig ikke gjøre nu. Man kan let gjøre een af Parterne Uret. Men ved adskillige Midlers Anvendelse kunde det dog forebygges, at det Onde ikke greb alt for stærkt om sig. Saaledes kunde man hver Maaned lade Laugsmesterne i hvert Haandværk i en Laugsforsamling opgive: for hvilken Priis de kunde staae ved i næstfølgende Maaned at levere hvert Stykke Arbeide. Efter disse Opgivelser maatte Oldermanden forfatte en Priiscourant, som burde være opslaaet paa ethvert Værksted og hver Gang gjelde for en Maaned. Den, som overbevistes om, at have taget mere end den fastsatte Priis, skulde betale en bestemt Mulct. Vi føle fuldkommen, hvor store Vanskeligheder alt dette vilde være underkastet og forudsee meget vel, at der vilde søges og findes Smugveie nok til at undgaae det aarvaagneste Politiets Opmærksomhed. Men noget vilde det dog hjelpe, og der er allerede vundet meget, naar man har standset den skadelige Vindesyge i sin alt for stærke Udbredelse og indrettet Tingene saaledes, at den ikke har alt for stærkt Spillerum. Ikke mindre gavnligt vilde det være om alle de Arbeider, som, lettere end andre, kunne forfærdiges paa Bedragerie, saasom Hatte, Fodtøi &c., bleve besigtede og stemplede af dertil udnævnte Mænd, saaledes som Tilfældet allerede er med Klæde, førend det tillodes nogen Professionist at aflevere eller falholde dem.

I adskillige Fag foraarsages Dyrheden ved det alt for ringe Antal Mestere. Saaledes forfærdiges alt Børstenbinderarbeide her i Kjøbenhavn, hvis Indførsel udenlands fra desuden er forbuden, kun af tre Børstenbindermestere, som tillige skulle forsyne hele Sjælland. Intet Under derfor, at en simpel Skobørste, som man før kunde kjøbe for 12 ß., nu koster 4 til 5 Mk. Saaledes synes Blikkenslagernes Tal ogsaa at være alt for lidet i Forhold til Hovedstadens Størrelse og Befolkning. De skadelige Følger af det stigende Aagerie blandt Professionister ere uberegnelige. Det staaer i nøieste Forbindelse med Priserne paa de raa Materialier. Læderhandleren forhøier Prisen paa sit Læder, naar han kun kan finde mindste Anledning dertil, ligesom Skomageren forhøier sin Arbeidsløn til. Forhøielsen beregnes ikke efter Billighed. Naar det kommer an paa at lægge paa, er man ikke saa nøieregnende. Jo mere man kan lade sig betale for sit Arbeide, desto mindre vil man arbeide, desto mageligere og overdaadigere kan og vil man leve.

Saaledes opstaaer da her paa den ene Side overdreven Dyrhed og paa den anden skadelig Uvirksomhed og Overdaadighed. De arbeidende Hænders Tal formindskes, der arbeides mindre, fordi man kan fortjene mere i to Dage end tilforn i fire; Mesteren bliver storagtig, fordi han kan faae mere Arbeide end han kan bestride, og Svenden studs og grov, fordi han veed, at der er Mangel paa arbeidende Hænder. Enhver betaler gjerne hvad der falder Professionisten ind at begjere, og er glad ved, naar han kun kan faae Arbeidet færdigt. I Almindelighed bruge Haandværksmesterne til Paaskud, at de have saa stor Mangel paa Folk, fordi disse maa gjøre Militairtjeneste; men den sande Aarsag er, at Haandværkssvendene fortjene for meget, og at den alt for store Fortjeneste gjør dem utilbøielige til Arbeide. Hvorfor klage Fabricantere over, at de ikke engang kunne faae smaa Drenge og smaa Piger til Fabrikarbeide? Disse gjøre jo ingen Militairtjeneste. (Fortsættes.)

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Skrivelse fra Apenrade af 1ste Julii 1811. At ædel Daad i alle Classer af Undersaatter ikke undgaaer vor landsfaderlige Regjerings Opmærksomhed, men lønnes med Hæder og Bifald, derpaa have vi atter et indlysende Beviis at anføre. I Østerterp i Apenrade Amt lever en Smed ved Navn Christen Urbansen, en gammel og ubemidlet Mand. Hans eneste Søn blev i Aaret 1804 udskreven til Krigstjeneste, og Faderens oeconomiske Forfatning tillod ham ikke at antage en Medhjelper. Uformodentlig fandt han hos sin den Gang 18aarige Datter Anna Catharina den Understøttelse, som han savnede. Skjønt hun hidindtil havde ernæret sig med at kniple, besluttede hun at hjelpe Faderen ved sit Arbeide, og har siden 1804 stadigen forrettet en Mands Gjerning i Smeden, og desuden besørget alt Markarbeide. Datterlig Kjerlighed har hjulpet hende til at overvinde de Vanskeligheder, som det lettere Arbeides Ombytning med det vanskeligere medførte. Men hendes Handling er heller ikke bleven upaaskjønnet. Uden at hun selv nogensinde tænkte paa at fortjene en Belønning for det, som hun blot ansaae for opfyldt

Pligt, blev hun for kort Tid siden efter Gudstjenesten opkaldt i Præstens Huus, hvor der paa Hs. Maj. Befaling i Nærværelse af en Deel Sognemænd blev tilstillet hende et smukt Chatol, prydet paa Klappen med en Sølvplade, hvorpaa følgende Indskrivt var anbragt:

Frederik den Sjette
Danmarks Konge
skjenkede dette Skatol som Hæderstegn
til
Anna Catharina Urbansen i Öster-Terp
fordi hun i hendes Broders Fraværelse til Landets
Forsvar hjalp Faderen i Smeden og paa Marken
hvorved hun viiste sig lige troe
som
Datter og som Dannequinde
den 24 Martii 1811.

Hvad der forhøier denne Kongelige Gaves Værd er den Omstændighed, at enhver Pige der i Egnen sætter stor Priis paa at eie et Chatol, og anskaffer sig dette Meubel naar hun nogenledes har Evne dertil. — Det Indtryk, som Hs. Maj. Naade har frembragt paa hele Sognet, lader sig ikke beskrive. Beboerne er ligesom stolte af at talle en Person iblandt sig, som er bleven værdiget Landsfaderens Opmærksomhed paa saa smigrende en Maade, og det er ikke at tvivle paa, at mange derved ville opmuntres til at efterligne et saa hæderligt Exempel.

I Aarhuusavis læses et Eftermæle, der, langtfra at være af det sædvanlige Slags, indeholder en kort Skildring af en sand Dannequindes jordiske Vandel, og som Udgiveren ikke kan nægte sig den Fornøielse her at afskrive: "Hatting Kirkegaard den 6te Junii 1811. Iblandt de Dødes Grave stod jeg her i Dag et Aar, og saae en Død udbaaren fra Bygholm: Etatsraadinde de Thygeson, fød de Lichtenberg. I hendes Hjerte boede udafbrudt den Fred, som overgaaer Forstanden: den christelige Sindsroe: med hvilken hun betragtede og deeltog i disse — vort jordiske Livs — Omvexlinger: Medgang og Modgang, Livet og Døden. Ja! hun var en Christen: ikke af Troesbekjendelse allene; ikkeheller fordi hun var opdraget af og oplært iblandt Christne; ikkeheller efter Tidsaandens Christendom; men efter den bibelske Christendoms Grundsætninger; derfor var hun sig selv stedse lig: sindig og forstandig, ydmyg og blid, from og god: oprigtig i Tale, retsindig i Forhold,

ereen i Sæder: hjertelig deeltagende i Menneskes Vel og Vee. Skjøndt selv tarvelig og nøisom var i hendes Huus fri Adgang for Mange til selskabelig Glæde: selv elskende Stilhed var hun stedse mild og venlig, hjertelig, godmodig og glad i talrigste Kreds af glade Venner og Bekjendte, af hvilke hun ei sjelden var omgiven i sin lykkelige Vaaning: hvor hun tillige modtog den Ringe og den Fattige, den Bedrøvede og den Nødlidende: var mod de Gode den kjerlige, mod de Feilende den billige, mod de Letsindige den alvorlige Veninde: mod Alle en Menneskeven. Saaledes blev Rigdom for hende ingen Snare; thi Visdom var hende langt Meer end Rigdom: saaledes dette Livets Nydelse aldrig Fristelse til Letsindighed eller Gudsforglemmelse; thi Giveren var hende langt Meer end Gaven: saaledes var hun en rum Tid (70 Aar) her i Verden, men ikke af denne Verden; thi ei Verden, dens Ære og Lyst; men Gud, hans Bifald og Naade var hende det høieste Gode. Saaledes ved Sandheden indviet i Sandhedens og den sande Lyksaligheds Helligdom, havde hun fattet det rette Sigte, under hvilket Alt i Verden: Ting og Tildragelser, det Mindste og det Største bør betragtes og bedømmes, søges og besiddes, bruges og nydes; derfor ikke med Kløgtighedens og Sandselighedens Øie saae hun paa Nytten og Nydelsen i Tiden; men med Forstandighedens og Troens Øie skuede hun langt ud over Tiden og Jorden: og saaledes undflæde denne, Tidsalderens, Feil: at ville see, men ikke troe. — H. G. Bechmann, Consistorialraad."

Etatsraad og Ridder West er nyelig afgaaet ved Døden i Cassel, hvor han var ankommet paa sin Tilbagereise fra Frankrige.

Aarhuus, d. 12 Julii. Onsdagen den 3die Julii holdtes det sædvanlige Landemode i Aarhuus Domkirke, i Overværelse af Stiftets Øvrighed, Hr. Kammerherre og Stiftsbefalingsmand Baron Güldencrone, Storkors, og Hr. Biskop Dr. og Prof. Ridder Birch, tilligemed de fleste af Stiftets Provster. I Provstens for Hatting Herred, Hr. Feiermanns Fraværelse, prædikede den constituerede Provst for Framlev Herred, Hr. Ramsing. (Aarhuus Av.)

Mariboe, d. 8de Julii. Ved den offentlige Falbydelse i Kjettinge den 8de dennes blev Bækkeskov solgt for 14,000 Rdlr. Hr. Greve Raben til Christiansholm blev den Høistbydende. — Til

sidste Marked i Saxkjøbing indfandt sig en stor Mængde Mennesker. Alt blev holdt i en overdreven Priis. Alle vilde sælge, men ingen kjøbe Heste. (Mariboe Av.)

Den 7 d. M. gav Hr. Skuespiller og Dannebrogsmand Knudsen paa Kjøbmændenes Compagniehuus i Aalborg en stor Concert til Bedste for Byens Søndagsskole. Fru Kløker og Frøken Jansen forskjønnede denne Concert ved deres Sang.

I Gaar bortabonneredes ved offentlig Auction Logerne i det Kongelige Skuespilhuus. Liebhaverne vare hverken saa mange eller saa hidsige som forrige Aar. I det Hele kan man antage, at de fleste Loger bleve solgte for 25 PC. lettere denne Gang end ved forrige Auction, og at Abonnementet indbringer i Aar 20,000 Rdlr. mindre end i Fjor, da Indtagten var stegen fra 28,465 Rdlr. til 87,520 Rdlr.

Directeuren for Borgerdydskolen her i Staden, Hr. B. C. L. Møller, har solgt sit tilhørende Huus i Knabrostrædet No. 114 til mathematisk Instrumentmager Hr. Hoffmann for 22,000 Rdlr.; Slagtermester Deins Enke sin Gaard i Myntergaden No. 53 for 32,500 Rdlr., og Snedkermester Hr. Didrichsen sin Gaard paa Hjørnet af Compagnie- og Knabrostr. No. 51 for 30,000 Rdlr., begge til ovennævnte Hr. Directeur Møller.

Paa Auctionen den 12 Julii over det opbragte og frikjendte Skib Nordstjernens Ladning vare Priserne saaledes: Riga Droianer Rackitscher Hør 334 Rdlr. à 342 Rdlr. Skipd., Badstuben geschnitten Hør 285 Rdlr. à 289 Rdlr. Dito, reen Hamp 205 à 213 Rdlr. Skippd., Pas Hamp 193 Rdlr. à 198 Rdlr. Dito, Hampeblaar 157 Rdlr. à 160 Rdlr. Dito., bleget Lysegarn 8 Mk. 5 ß. à 9 Mk. 1 ß. Pd., Seilduger 80 Rdlr. 3 Mk. 8 ß. à 117 Rdlr. Stkt., Ravnduger 94 Rdlr. 3 Mk. à 96 Rdlr. 3 Mk. Stkt., Bastmaatter 9 Mk. 6 ß. à 9 Mk. 12 ß. Stkt., Caltioneret Potaske 43 Rdlr. 1 Mk. à 44 Rdlr. pr. 100 Pd., Lysetalg 11 Rdlr. 4 Mk. 10 ß. à 11 Rdlr. 5 Mk. 4 ß. Lispd., 2 à 3t. Fyrreplanker 4 Mk. 4 ß. à 5 Mk. Al., circa 2 Favne Gibssteen pr. 562 Rdlr. Alt med Told.

———

Kjøbenhavns Vexelcours d. 15 Julii. 804 l. S., 809 k. S. — Spec. 787. — Hamb. Cours paa Kjøbenhavn 800 to Maaneder.

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Stockholm d. 2 Julii. Af en officiel Indberetning fra Feldtmarchal Baron Toll, angaaende Urolighederne i nogle Kirkesogne i Malmshuus sees, at det var den 10de Junii, en Mængde Folk havde forsamlet sig paa Slætten ved Ringstorg, i Nærheden af Helsingborg, for at protestere mod det ny Landværns Udskrivning. Efter Landshøvdingen, Greve v. Rosens Befaling, forføiede Ritmester v. Geyer sig derhen, der, efter forgjeves at have brugt Mildhed, lod en liden Afdeling Husarer adsprede Oprørerne, af hvilke adskillige bleve saarede og andre tagne til Fanger. Blandt de sidste fandtes en vis Larson, der især viste sig trodsig. — I Egnen af Torup havde 12 til 1500 Bønder forenet sig, afpresset Levnetsmidler og mishandlet Embedsmænd og Præster. Gener. Mørner gik dem med 100 M. af det Kgl. Regiment, med 40 Husarer og 2 trepundige Canoner i Møde og fandt dem ved Klagerup forskandsede og bevæbnede med Fliner, Leer &c. Ved Troppernes Nærmelse, skilte mere end det halve Antal sig fra dem, men da de øvrige, efter Obersten Greve Ridderstolpes Opfording, ikke vilde adsprede sig, lod Generalen den forskandsede Plads angribe; 30 M. bleve paa Stedet, mange bleve saarede og 200 tagne til Fanger; Resten skjulte sig i den nærliggende Skov. Af Husarerne bleve 2 saarede. — I Simonstorp tvang 200 Bønder Grevinde v. Heyne til en Contract, at hun skulde stille alle Udskrevne, forlangte ogsaa Brændeviin og Levnetsmidler. De ankomne Husarer befriede Grevinden fra disse besværlige Gjæster. — I Følge senere Indberetninger fra Gener. Mørner anraabe adskillige Kirkesogne den Kongel. Naade og love Lydighed.

London d. 29 Junii. Det hedder, at Sir Jos. Yorke med det allerførste skal sendes med en Escadre til de americanske Kyster. — Fra Buenos Ayres berettes: de fleste Officierer forlade Vicekonge Elio, og de øvrige ville snart gjøre det samme. Troppepartier gaae enkeltviis over til os med Vaaben og Bagage. Gener. Belgrand rykker frem mod Montevideo. Paa Platafloden er forefaldet en blodig Fægtning mellem vor Magt, bestaaende af 13 Skibe, og Montevideos Magt, som udgjør 7. Vi have mistet 80 til 100 M. med Expeditionens Commandant, Baptista og Skibene. Fienden har mistet 200 M. og begge de duelige Marineofficierer, Paraday og Romorati. — Saumarez og Admir. Durham ligge endnu bestandig ved Vingøe. — I vor Politik er foregaaet en mærkværdig Forandring. Det er nu for første Gang bestemt, at franske Skibe, som have fransk Besætning, og begive sig herfra til en fransk Havn, skulle meddeles Licenzer, naar de have indtaget Colonialproducter. Men vi kunne ikke haabe, at Napoleon vil tilstede vore Adgang under disse Betingelser.

Madrid den 17 Junii. Gener. Hugo, Anfører i Provindsen Guadalarar, som erfarede at Empecinado fordoblede sine Anstrængelser, har d. 12te aldeles slaaet ham i en Fægtning i Bjergene ved Cifaentes. Den Bataillon Skarpskytter, som indbefattede Empecinados bedste Soldater, er aldeles tilintetgjort. Vi have taget mange Fanger, 1 Canon og megen Krigsforraad.

Basel d. 24 Junii. En Kone i Nabodistrictet, der drev Smughandel med Krudt, satte, da hun mærkede man lurede paa hende ved Porten, af Frygt for at blive anholdt, en Krukke med Krudt i Hr. O*s, en berømt Lærds, Kjøkken; men da dennes 2 Smaadrenge kom nogen Tid derefter ud i Kjøkkenet og holdt Krukken mod Ilden, faldt nogle Krudtkorn ud, Krukken sprang i Luften, begge bleve skrækkelig brændte og saarede.

Stockholm d. 2 Julii. D. 14 Junii blev Linnés Brystbillede i bronzeret Gips opsat i Naturaliecabinettet i det Kgl. Academie i Lund. Prof. Retzius holdt ved denne Leilighed en passende Tale.

London, den 29de Maji. (Af Journal de l'Empire.) Det hedder, at efter Privat-Depecher, som Regjeringen har faaet fra Armeen i Spanien, er Badajoz's Beleiring atter bleven ophævet, for at gaae de Franske i Møde, som rykke frem med stærke Skridt. Man slutter heraf, at et nærforstaaende Slag er uundgaaeligt. De Franske trække deres hele Magt sammen, men imidlertid troe vi ikke, at de ville levere et Slag førend de have stillet deres Tropper saaledes, at de kunne virke paa een Punct. — Til Skotland skal der gaae adskillige Regimenter Milits. — Fra Hallifax er d. 25 ankommen en Paquetbaad, ved hvis Afreise derfra Chaloupen lille Belt, der havde havt en Fægtning med en americansk Fregat, var ankommen.

og som ved denne Leilighed har havt 7 Døde og 22 Saarede. — Efter Capitain Binghams Beretning er det vist, at dersom Commodore Rogers, der commanderede Fregatten Præsident, har handlet efter sin Regjerings Befaling, saa have de forenede Stater besluttet, at begynde Krig med Engelland, og at dette er den første fiendtlige Handling.

Kongen af Spanien er d. 23 Junii ankommen til Bayonne.

Chemikeren Guerazzi i Livorno har aabenbaret sin Hemmelighed at vinde Sukker. Han har beviist at 1 Centner Castanier indbefatter 60 til 70 Dele Meel, 10 Dele Sukker og 20 Dele Sirup.

Wien d. 3 Julii. Keiseren af Østerrige har forladt Baden og agter at reise til Ungern. — Den ny almindelige borgerlige Lovbog for samtlige Tydske Arvelande træder i Kraft d. 1 Jan. 1812.

München d. 3 Julii. I Pfaffenheim blev Gyrteler Dobmaier nylig halshugget. Han var 62 Aar gammel, gift og Fader til 3 umyndige Børn. I 20 Aar havde han for at stjele sat Ild paa, for det meste paa Præste- og Postgaarde. Den ved hans Ildpaasættelser anrettede Skade beløb sig til 150,000 Fl. og adskillige Mennesker tilsatte tillige Livet derved.

Fra det Østerrigske d. 1 Julii. Man forsikkrer, at Handelsstanden i Keiserdømmet Østerrige ville gjøre et Forskud af 20 Mill. i rede Penge, for at danne deraf Fonden til en Udvexlingscasse for vore ny Pengesedler. Desuden ville Personer af høieste Rang, ogsaa Prindser af den Keis. Familie, laane anseelige Summer.

Den 6te d. M. døde i Berlin den fortjente Etatsminister Frih. v. Thulemeyer, som i 24 Aar har været Gesandt i Haag. Den 29 April 1805 høitideligholdt han sit 50 Aars Embedsjubilæum.

I nogle Egne af Bayern ere, formodentligen formedelst den store Hede, Rævene blevne gale, og deres Bid har samme skadelige Følger som gale Hundes Bid.

Den 4 Maji gjorde 2 engelske Fregatter et Angreb paa Havnen Perenzo i Istrien, men Nationalgarden, som paa Stedet forsamlede sig, tvang dem til at opgive deres Forehavende og tage Flugten. Efter Keiserens Befaling uddeeltes en Erstatning af 3000 Fr. blandt de trængende Indbyggere.

En Deputation fra Klæde-, Cattun- og Silke-Fabricanterne i Wien havde d. 30te f. M. Audience hos Keiser Franz i Baden. Den forestillede Keiseren, at de under de nærværende saa dyre Materialier og de høie Priser paa alle Levnetsmidler ikke see sig istand til at fortsætte deres Forretninger og sysselsætte deres Arbeidere. De ere derfor nødsagede til at aftakke den største Deel af dem, og tilkjendegive Keiseren det, for ikke at staae til Ansvar for hvad der kan flyde af en Mængde Menneskers Brødløshed. Hs. Maj. paalagde dem, vidtløftigere at udvikle sine Grunde og foreslaae Midler til at forebygge de ubehagelige Følger heraf. Monarken har ogsaa befalet, at der skal nedsættes en Commission, der skal undersøge de af Fabricanterne foredragne Gjenstande og sørge for, at afhjelpe dem. — Grev Wallis har ladet Grosserere Baron Puthon og Hippenmayer kalde, og talet med dem om Handelens nuværende Tilstand og Coursens Stilling. Med den 1ste d. M. stege alle Levnetsmidler.

B e k j e n d t g j ø r e l s e.

I Følge Hans Majestæts allernaadigste Befaling bekjendtgjøres herved følgende fra Premier-Lieutenant de Falsen, Commandeur af Dannebrog, ankomne allerunderdanigste Rapport af 10 d. M.:

"Efterat jeg den 2den Julii havde forenet mig med Lieutenant Foa, modtog vi ved Søesignalet Efterretning om en fiendtlig Flaades Ankring imellem Seierøe og Øen Hjelmen. Vi satte strax Coursen derhed, og observerede den 3die Flaaden beliggende $1\frac{1}{2}$ Miil S. O. af Hjelmen. Den bestod efter Gisning af 4 Linieskibe, 2 Fregatter, 2 Brigger, 1 Cutter og 169 Førselsskibe. Alle Orlogsmændene havde placeret dem paa den S. O.lige Ende af Convoyen, af Frygt for Beltsbaadene. Ikkun en liden Fregat, efter Gisning, og en Cutter var beliggende paa den N. W.lige Side og over $\frac{1}{2}$ Miil fjernet fra det nærmeste Orlogsskib. Da Veiret den 4de begunstigede os og det om Aftenen blev fuldkommen stille, besluttede jeg at attaquere den N. W.lige Deel af Convoyen. Kl. 10 om Aftenen roede jeg fra Hjelmen med 7 Canonbaade og 10 Joller. Hele Natten havde vi det afgjorteste Stille. Kl. $1\frac{3}{4}$ var vi den N. W.lige Deel af Flaaden paa Skud Distance og beskjød den med al mulig Force til Kl. 3, da

Fregatskibet havde mistet sin Stormast, Forstang, Krydsstang og var sammenskudt til et synkefærdigt Vrag, Cutteren sjunken og hele den nordlige Deel af Convoyen meget beskadiget. Brandgranaterne brugte Flotillen med megen Fordeel; i 2de Skibe var der Ild, og flere vilde brændt, om ikke just nu en frisk Brise af N. W. var opstaaet, som i mindre end 10 Minuter blæste op til en rask Bramseils Kuling. — Paa det lilsomste fortsatte vi nu vores Retirade, forfulgt af alle Flaadens Orlogsmænd. De 4 danske Canonbaade og 10 Canonjoller lod jeg nedlægge Masterne og roe sig op i Vinden ad Hjelmen til, medens jeg med de 3 Canonbaade af engelsk Bygning, som i den svære Søgang, det strax satte op med, formedelst deres høie Master ei kunde roe, stræbte bi de Vind ind mod Landet. Neppe en halv Time efterat Retiraden var begyndt opkom en heftig Taage med tiltagende Kuling, der bragte os de 3 Linieskibe og 2 Brigger, som stærkt jagede os, ud af Sigte. Saasnart jeg var sikker paa at være useet af dem, forandrede jeg strax Coursen og styrede saalænge Nord paa, at jeg ikke tvivlede paa at have undgaaet dem. Jeg vendte derpaa atter imod Land igjen i Haab om at naae Havmøllen, da jeg pludseligen fandt mig beskudt af en fiendtlig Brig, jeg endnu ikke kunde see, paa Pistolskuds Distance. Briggen løb hastig op imellem Lieutenant Buhl og Oldeland, som var tæt sammen, og mig, afskar mig fra dem og begyndte en saa rasende Ild paa disse 2 Baade, at jeg snart saae dem stryge, efterat begge Officiererne vare haardt saarede, og stort Blodbad anrettet blandt Mandskabet. Det tyknede til igjen og jeg fandt Leilighed til at undvige, men traf saa uhældig just at sætte Coursen paa et 74 Canonskib, som jeg i Tykningen ikke kunde see førend jeg var under dets Canoner. Uagtet jeg modtog dets glatte Lag fra begge Batterier, kom jeg det dog agter om og styrede igjen bidevind op, hvor jeg atter i den vedvarende Tykning kom ind under et andet Linieskibs Canoner, der ligeledes affyrede sine fulde Batterier af Skraae paa mig. Her mistede jeg mine Seil og fik Masten beskadiget. Med Aarerne arbeidede jeg mig nu op i Vinden, hvor min grændseløse Ulykke atter lod mig træffe paa et 3die Linieskib; ogsaa dets Ild udholdt jeg og roede mig stedse med Force op i Vinden, da de 2 første Linieskibe, som havde lettet, atter kom efter mig, ledet af mine Aarers og Roegasters Allarm. Tvende Lag fik jeg af det ene af disse Skibe, der stedse avancerede ind paa mig, da jeg indsaae Umueligheden af længere at undgaae Overgivelse. Omgivet af Døde og Saarede, selv let blesseret, saae jeg intet for mig tilbage, uden at stryge mit Flag, som skeete da Chalouppen var synkefærdig, og saaledes overgav jeg den i Fiendens Hænder. Jeg blev bragt ombord paa Orlogskibet Dictator, hvor ogsaa Lieutenant Buhl, som var skudt af en Skraaekugle i Ryggen, og Maanedslieutenant Oldeland, hvis Laar var gjennemskudt af en Riffelkugle, ankom. Vi have i alt 4 Døde, 9 haardt og 7 let Blesserede. Orlogskibet Cressy havde imidlertid krydset sig op til de flygtende Canonbaade, og afskaaret Canonjollen No. 15 fra Landet, saa at denne maatte overgive sig til ham. Den engelske Doctor giver det bedste Haab om Lieutenanterne Buhls og Oldelands Restitution. Deres brillante Opførsel under denne uheldige Affaire er min Pen for svag til at skildre Deres Majestæt. Lieutenanterne Fog, Blom og Linde bidrog meget til denne Affaires ærefulde Begyndelse. Resten af Flotillens Redning tør jeg ene tilskrive deres gode Conduite. I det jeg er i den smertefulde Forfatning, at maatte tilstille Deres Majestæt denne allerunderdanigste Rapport, smigrer jeg mig med, at min naadige Konge, med et grandskende Blik, vil gjennemskue alle de Uheld, som tilstødte os, og erkjende dem af den Natur, at ingen Officier kunde afværge dem. — Orlogskibet Cressy d. 10 Julii 1811. Til Ankers paa Vingøe Sand. — Allerunderdanigst Falsen. — Deres Majestæt Kongen."

Hans Majestæt beklager det Uheld disse Allerhøistsammes kjække og brave Søkrigere have havt, men erkjender desuagtet fuldkommen den Kjækhed, Aandsnærværelse og det gode Søemandskab, som samtlige Officierer og Mandskab have udviist, ligesom og at Premierlieutenant de Falsen atter ved denne Leilighed har givet Hans Majestæt Aarsag til at være vel tilfreds med Hans Forhold. — Hovedqvarteer Frederiksberg Slot d. 16 Juli 1811.

Bülow,
Generalmajor, Hs. Majest. tjenstgjørende General-Adjutant og Chef for General-Adjutant-Staben, Commandeur af Dannebrog.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 58.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 20 Julii 1811.

Om den herskende Dyrhed.

(Sluttet.)

Luxus, især den ilde anvendte, er en særdeles medvirkende Aarsag til Prisernes Dyrhed, deels fordi den giver Opskrueriet alt for stor Næring, deels fordi den forøger Forbruget og Søgningen i det Uendelige. De fornuftigste Mænd, der have skrevet om denne Gjenstand, ere alle enige om, at Luxus er nødvendig i en Stat, da det er den Canal, der sætter Pengene i et uophørligt gavnligt Omløb, og de, uden den, til ubodelig Skade for det Hele, vilde samles i enkelte Masser, hos enkelte Stænder og enkelte Mennesker. Hvad Blodet er for det menneskelige Legeme ere Pengene for Staten. Kun ved deres bestandige Circulation holdes Liv og Virksomhed i alle dens mange og forskjellige Dele. Kun den Stat er virkelig rig, hvor alle Rigdommene ere i en tilbørlig Virksomhed. Et Træes Safter maa fordele sig i alle dets Grene og Blade, naar det ikke skal hentæres og gaae ud. Men dette gavnlige Pengeomløb kan ikke frembringes bedre end netop ved Luxus. Det kommer her kun an paa Statens særegne Stilling og Tidsomstændighedernes særegne Beskaffenhed. I den Forfatning, hvori vort Fædreneland i dette Øieblik befinder sig, kan det være saare gavnligt, at dets Rige og Formuende bruge Luxus, men Gjenstanden for samme maa være Landets egne Frembringelser, ikke Udlandets, hvis Indførelse kun forværrer vor Cours; heller ikke bør den bestaae i saadanne Foretagender, som forøge Mangelen paa Livets første Fornødenheder. Ved al den Luxus, som drives med indenlandske Konstproducter, især af dem, som virkelig have Evne dertil, vinder den indenlandske Konstflid. Lad dem, som have Raad dertil, kun kjøbe saa mange og saa kostbare Danske Møbler som de ville, klæde sig i saa fiint Dansk Klæde som de ville; derved gjøre de Staten en sand Tjeneste. Men den skadelige Luxus bestaaer egentlig, for dog at anføre nogle Exempler, blandt de Formuende i de mange og ødsle Tractementer og Gilder, hvor saa mange Fødemidler, i Forhold til Productionen, til Unytte forødes, og hvorved Priserne fordyres for den Fattige; i Stadsequipager, hvorved mange hundrede Heste unddrages nyttigere Arbeider, og uden Nødvendighed bidrage til at forhøie Priserne paa dette nyttige Dyr, hvilket igjen maa have en skadelig Tilbagevirkning paa Jordproducternes Priser; — hos den mindre Formuende i overdrevent Hang til Stads, Vellevnet og Fornøielse, hvorved sandselig Nydelse bliver for saa mange et Hovedformaal for Livet, og Forretningerne kun en Biting. Man lader hellere Arbeidet ligge eller overdrager det til andre, end forsømmer en Dyrehaugsreise, en Comoedie, ja endog stundom et Bal. Man fortjener mindre end man ved Flid og Virksomhed kunde, og for igjen at indhente hvad man har forsømt, og for at tilfredsstille alle Ødselhedens Fordringer, betjener man sig derfor ofte af høist utilladelige Midler.

Man bryder sig intet om at levere slet Arbeide, intet om at fordre dobbelt Betaling. Man føler vel hos sig selv, at man handler urigtigen heri; men man søger Trøst og Beroligelse i den Tanke, at der gives saa mange, som gjøre det samme. Saaledes kappes næsten alle Stænder om, hver paa sin Viis, at bidrage til den almindelige Dyrhed. Den skadelige Luxus strækker sig lige til Tjenestepigerne. Naar en Tjenestepige kommer i Kramboden, saa nøies hun ikke mere med Dansk Sirtz, nei! udenlandsk maa det være, om hun ogsaa skal bedrage sin Madmoder ved at lade sig give falsk Vægt mod en aarlig raisonnabel Douceur af Vedkommende. Vi ville ikke engang tale om vore Frøkeners og Jomfruers tøilesløse Hang til udenlandsk Flitterkram. Man betragte kun en Kjøbenhavnsk Tjenestepige i sin Søndagsdragt, eller naar hun skal til et Kjelderbal, fra Top til Taa, og sige: om en saadan Pige kan klæde sig saaledes, uden at handle mod adskillige af de ti Bud? Fine Sko, der i det høieste holde fire Uger, men som alligevel koste fire Rigsdaler — fine hvide Bomuldsstrømper — Kofte og Skjørt af fiin Sirtz eller Netteldug — Cambridges Krave eller Tørklæde — Kappe med brede Kniplinger o. s. v. Kan saadan Overdaadighed vel andet end fordyre Priserne i det den forøger Usædelighed, Ladhed, Utroskab og alle de dermed beslægtede Laster? Intet uden en Nationaldragt for Tjenestepiger kunde forebygge dette Onde. Caperiet har med alle sine gode Sider ogsaa havt den slemme Virkning, at det har indført en høist skadelig Luxus blandt Tyendet. Mange Tjenestepiger havde saakaldte Kjerester, der gik til Caps, og som ved deres Hjemkomst, efter en god Fangst, i deres Indbildning rige som en Crøsus, overøste dem med Foræringer. Disse kunde ikke vare evigen, og da man nu eengang har vant sig til en saadan Levemaade, saa vil man gjerne fortsætte den, det skee nu paa hvilken Maade det vil. Hvad Caperiets Guldregn har frembragt for en Sæd blandt de øvrige Stænder have vi allerede forhen og ved andre Leiligheder omtalt. Den maa betragtes som en vigtig Medaarsag til den saa tiltagende Luxus og som en Følge heraf til den stigende Dyrhed. Saaledes gives der intet Gode, som i Menneskenes Hænder ikke kan have sine slette og skadelige Virkninger.

Denne skadelige Luxus befordres meget ved den store Mangel paa Huuslighed i alle Stænder. Lad end være, at de gode Huusmødres Tal langt fra ikke er saa ringe som man i Almindelighed troer, saa kan det heller ikke nægtes, at der gives mangfoldige Fruer og Madamer, paa hvilke Visen: En Time for Middag Madamen opstaaer o. s. v. fra først til sidst lader sig anvende. Hvad kan man vente sig af en Huusholdning, hvor Hovedet for det Hele, Konen, ikke staaer op, var det end det skjønneste Foraarsveir, førend Kl. 9, besørger sit Toilette, omgiven af Lapser, der more hende med flaue Vittigheder og pirrende Skumlerier, sætter sig til Bords, uden at vide hvilken Mad der anrettes, kaster sig paa Sophaen for at tage sig en Middagsluur med sin Rinaldo i Haanden, kjører derpaa ud til Dyrehaugen, Bellevue eller Sorgenfri, for der at paradere med sin Stads, sætter sig siden til Spillebordet eller sværmer til Kl. 1 eller 2 om Natten omkring i rasende Danse, medens Pigerne hjemme gjøre hvad de vil, søge paa deres Viis at more sig med deres Galaner, og saaledes fordærves og forværres for andre husligere Madmødre? Man sige ikke, at Farverne i Maleriet ere alt for stærke; Originalerne dertil findes i Snesetal. Og hvor meget smitte saadanne Exempler ikke svage Mænd, som ved saadanne Huusfruer vænnes til Overdaadighed og Uvirksomhed? Og hvad befordrer vel i en Stat mere Dyrhed end netop begge disse Egenskaber?

Synkende Moralitet har ogsaa stor Deel i den herskende Dyrhed. Det strider rigtig nok imod Modetonen at klage over Moralitetens Forfald, og mangen ung Herre anseer sædvanligen enhver Sædelighedens og Dydens offentlige Forsvarer for en Grillenfænger og suurmulende Taabe, der i det høieste kun fortjener at være et Maal for hans golde Vittighed. Vist nok yttrer Nutidens Usædelighed sig ikke altid paa saa *plump* en Maade som i ældre Tider. Man er heri som i saa meget andet noget *finere*. Men mon Tingen ikke er den samme fordi Formen er forandret? Gaves der vel nogen Tidsalder, da saa mange unge Mennesker havde mindre Agtelse for Aar, Kundskaber og Erfaring, da *Lapsetonen* var almindeligere, Indbildskhed mere parret med Uvidenhed, Moralistens Ord mere ringeagtede end netop den

Tidspunct, hvori vi leve? Med hvilke Vaaben gaaer man ikke ofte løs paa den, der, i sin billige Harme over Sædernes Fordærvelse, opløfter sin Stemme, uden at agte paa den iiskolde Klogskabs ængstelige Advarsler? Men hvilken Indflydelse maa en saadan Tone ikke have paa den store Hobs Billighedsgrundsætninger? Hvor kan man vel vente at de lavere Menneskeclasser skulle lyde Moralens første Forskrift: Du bør handle mod andre som du vil andre skulle handle mod dig, naar man, selv i de mere cultiverede Stænder, som egentligen skulde foregaae hine med deres Exempel, støder saa ofte paa Raahed i Sæder, Letferdighed i Adfærd, og Ringeagt for det, som der bør være hvert Menneske helligt?

Vi have saaledes med Frimodighed og efter bedste Overbevisning undersøgt og betragtet de vigtigste og almindeligste Aarsager til den herskende Dyrhed. Vi troe ikke, at nogen af de mange hæderlig og billigtænkende Godseiere, Handlende eller Professionister, vort Fædreneland tæller, vil føle sig fornærmet ved noget af alt det, vi her have anført saa ganske i Almindelighed. Kun smaa Sjele henlede enhver offentlig yttret Sandhed, der ikke er stilet mod enkelte Individer, paa sig selv. Kun det svage Espeløv ryster og bæver og suser ved det mindste Vindpust; det stolte Egeløv holder sig taust og roligt.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Gener. Lieutenant v. Ewald har i forrige Maaned holdt Mønstring og Inspection over samtlige Tropper i Hertugdømmet Holsteen, af hvilke en Deel er sammentrukken ved Grændsen til Smughandelens Afværgelse og en anden Deel til Kysternes Beskyttelse mod fiendtlige Anfald.

Femern, d. 2 Julii. Natten imellem d. 29 og 30 Junii gjorde nogle engelske Barcasser Forsøg paa, at borttage adskillige i den saakaldte Binnensee liggende franske Capere og danske Skibe. Ved den herværende Commandant, Major v. Leyonstjernes virksomme Foranstaltninger, blev Fiendens Hensigt ikke allene tilintetgjort, men han maatte ogsaa, efter at have faaet nogle velrettede Cartætscheskud fra det Wulffenske Batterie og det bevægelige Artillerie, trække sig med Tab tilbage.

Hr. Wolf Salomon kjøbt Gaarden No. 121 i Academiegaden af Hr. Grosserer Staal-Hagen for 52,000 Rdlr., og Landstedet Stolpegaard af Hr. Grosserer Faber for 51,000 Rdlr.; Lieuten. Wrisberg Gaarden No. 109 i Knabrostrædet af Mægler Gerson for 35,500 Rdlr.; Grosserer Rønnekamp Gaarden No. 208 i Dronningens Tværg. og Huset No. 144 i store Kongensg. af Krigsraad Behrt for 70,000 Rdlr.; Capitain Lind Gaarden No. 15 i Frederiksberggaden af Lysestøber Almind for 53,000 Rdlr.; Commissionair Wimmer Gaarden No. 36 i Pilestrædet for 30,000 Rdlr. og Huset No. 137 i Viingaardstrædet for 20,000 Rdlr.

Blandede Efterretninger.

Stifteren af de Blindes Institut i Wien, Directeur Klein, har udgivet et Skrift under Titel: Nachrichten von dem neuesten Zustande der Volksmenge, des Armenstandes ꝛc. in Wien, som indeholder vigtige statistiske Efterretninger om adskillige interessante Gjenstande i denne Hovedstad og deres Indflydelse og Virkninger. Vi uddrage deraf følgende Resultater: I et Tidsrum af 25 Aar, fra Aaret 1783 til 1807, ere i Wien fødte 140,149 Drenge, 134,160 Piger, Dødfødte 10,734, tilsammen 285,043, ægteviede 60,941 Par, døde 189,844 af Mandkjønnet og 165,986 af Qvindekjønnet, tilsammen 355,830. Ogsaa i Wien fødtes ligesom overalt flere Drenge end Piger og Forholdet er som 100 til $104\frac{1}{2}$. Ved Døde var Forskjellen mellem begge Kjøn større, nemlig som 100 til $114\frac{3}{8}$, da iblandt 355,830 Døde 189,844 vare af Mandkjønnet og 165,986 af Qvindekjønnet, hvilken usædvanlige større Deel ikke allene Mandkjønnets Forretninger, der ere forbundne med større Anstrængelser og Farer, men ogsaa dets friere og mere udsvævende Levemaade i Hovedstaden synes at befordre. Blandt 53 Fødseler vare 2 døde Børn; en sørgelig Følge af Sædernes Forfald. Forholdet imellem Fødte og Døde er som 100 til 125, følgelig døer nu aarlig $\frac{1}{4}$ Deel mere end der fødes. Af Sammenligningen mellem de i disse 25 Aar indgangne

Ægteskaber sees, at der, naar man fradrager ⅞ Deel som uægte (i den offentlige Fødselsstiftelse allene fødtes i Gjennemsnit 1700 Børn hvert Aar, af hvilke de fleste ere uægte) i 100 Ægteskaber avles 409 Børn. Naar man antager Indbyggernes Tal i Wien for 250, saa døe aarligen 1 af 18 Levende, blandt 22 Levende er 1 Født og aarligen er et nyt Ægtepar blandt 102 Levende. — I Aaret 1801 gjordes en ny Indretning ved Fattigvæsenet i Wien. Ialt blev der opgivet 37,552 Personer som Fattige. Deraf vare af Mænd 6,086, Koner 12,643, voxne ugifte Personer 10,123, Børn imellem 6 og 12 Aar 4,829, Børn under 6 Aar 3,871. Dette store Tal voxne ugifte Personer viser tilfulde, at Ægteskab i de lavere Folkeclasser ikke kan ansees som nogen Hovedanledning til Fattigdom, og at det ikke er nødvendigt, at indskrænke Ægteskaberne i de lavere Stænder mere end Nøden og tildeels Usædeligheden allerede gjøre det. Ved en foretagen Revision blev over det halve Antal af dem, der meldte sig, ikke erkjendte for nogen Gjenstand for Fattigforsørgelses-Anstalterne, fordi de enten selv eller hos deres nærmeste Paarørende kunde finde tilstrækkeligt Underhold, eller som Fremmede ikke kunde gjøre nogen Fordring paa Forpleining i Wien. 9,246 anvistes Arbeide; en Deel deraf kom i det nyoprettede Tvangshuus; andre skulde fortjene deres Brød i frivillige Arbeidsanstalter, men de øvrige ved Forretninger hos Privatfolk eller hjemme. Af de sidste fik 3,881 Understøttelse i Penge. Med ulægelige Meen beladte eller til andres Pleie trængende Mennesker, fik 1000 Plads i Forsørgelseshusene. Regner man hertil de 350 Vaisenhuusbørn og 1,800 Hittebørn, der allerede findes i Forsørgelseshusene, saa bestaae alle Fattige i Wien af 17,286. Af 14 til 15 Indvaanere i denne Stad er altsaa een Trængende. — Fødselsstiftelsen og Hittebørnenes Huus aabnes paa enhver Tid om Dagen og Natten. De, som tye hertil, have Tilladelse at komme her med Masker paa og overhoved saa ukjendelig som muligt, strax efter Fødslen at tage bort igjen eller forblive der; de kunne tage det fødte Barn med sig, give det i Kost hvor de ville eller lade det bringe i Hittebørnenes Huus. Qvindfolk, der ere ganske hjelpeløse eller blottede for alle Midler, og bevise deres

Fattigdom med et Vidnesbyrd fra deres Præst eller Fattigforstander, optages i Fødselsstiftelsen uden Betaling; de øvrige betale den bestemte billige Priis 1 fl. 30 Kr., 40 Kr. eller 10 Kr. dagligen. I Aaret 1806 bleve 1888 Fruentimmer forløste i denne Stiftelse. Hittebørnenes Huus er en med Fødselsstiftelsen nøie forenet Anstalt, fordi ikke allene de fleste Børn forflyttes fra Fødselsstiftelsen til Hittebørnenes Huus, men fordi de Qvindfolk, som ere blevne forløste uden Betaling, ere forbundne at lade sig bruge som Ammer hos Hittebørnene, da derimod deres egne Børn ligeledes optages og opdrages i Hittebørnenes Huus uden Betaling. For de øvrige i Wien eller paa Landet i Østerrige fødte uægte Børn, betales ligesom Moderen har Evne dertil, 40 eller 20 Gylden eengang for alle. For de Børn, der indbringes fra andre Provindser uden for Neder-Østerrige, er fastsat en høiere Betaling af 100 Gylden, hvorfor Barnet faaer sin hele Forpleining i Hittebørnenes Huus. I dette Øieblik optages deri aarligen over 2000 Børn, men de fleste gives derfra i Kost hos Pleieforældre, i hvilken Henseende en ordentlig Contract sluttes. — I Waisenhuset pleies 1500 Børn. De paa offentlig Bekostning eller ved Legater underholdte Børn bestaae deels af dem, der boe i Huset selv, deels af dem, der ere satte i Kost uden for Huset. Til de første regnes endnu de Børn, der af deres Forældre, Paarørende eller Andre paa egen Bekostning, sættes i Vaisenhuset for der at opdrages. Betalingen er 40 Gylden aarligen, hvorfor de faae Kost, Klæder og Underviisning, men holdes ganske paa samme Fod som de øvrige. Kosten er tilstrækkelig, simpel og godt tillavet; Klæder, Vask &c. er indrettet efter Aarstiden og til Skiftening. Vaisenbørnene foretage de til deres Kræfter passende Arbeider, Øvelser og Lege saa meget som muligt i fri Luft, for at styrke og hærde deres Legeme. Følgen heraf er et sundt, friskt og muntert Udseende, hvorved denne Stiftelses Elever saa fordeelagtigen udmærke sig fremfor mange andre Vaisenhuusbørn. Børnene underviises i Læsning, Skrivning, Regning, Religion, Sædelære og andre Skolegjenstande af ordentlige Lærere. De Fermeste underviises ogsaa i Haandtegning, og udmærkede Talenter tillades at besøge den latinske Skole eller Academiet for dannende Konster. Pigerne under-

viſes ogſaa i at ſyinde, ſye, ſtrikke og andre qvindelige og huuslige Syſler. Naar Drengene have naaet den tilbørlige Alder ſættes de uden for Huſet i Lære hos en Meſter. Selſkabet betaler Laugsafgivterne, Lærepengene og en vis Sum til Klæder. I Aaret 1807 pleiedes i Huſet 434 Børn og udenfor Huſet 1145, tilſammen 1579, hvoriblandt 118, ſom vare ſatte i Koſt der. — I de Døvſtummes Inſtitut, ſtiftet 1779 af Keiſer Joſeph II., efter den Pariſer Anſtalts Mønſter, faae 45 Døvſtumme Underhold, Pleie og Underviisning i Religion og andre almeennyttige Kundſkaber paa Statens Bekoſtning, og bringes ſaa vidt, at de kunne hjelpe ſig frem blandt andre Mennesker. Inſtitutet tager ogſaa Døvſtumme i Koſt mod Betaling. Eleverne modtages imellem det 7de og 14de Aar, de maa ikke være ſkamfede og, Døvſtumheden fraregnet, ikke have noget legemligt Meen. Underviisningstiden er faſtſat til 6—8 Aar, medens hvilken Tid hver Eleve maa lære et ordentligt Haandværk, en Konſt eller anden Forretning, hvorved han kan forſkaffe ſig ſit Underhold. Den forberedende Underviisning i de førſte 3—4 Aar beſtaaer i Tegn-, Skrift- og Toneſprog, i Regning, Tegning, Forſtandsøvelſer og Religion. Drengene ſættes da i Lære hos en Meſter i en Haandtering, hvortil de have Anlæg og Evner. De døvſtumme Piger lære Syning, Strikken, Spinden, Kogning ꝛc., og ernære ſig, efter at de have forladt Inſtitutet, enten af diſſe Arbeider, eller tiene ſom Piger. Foruden den værdige Directeur Joſeph May ere endnu en Religionslærer og 2 andre Lærere anſatte ved Inſtitutet.

Mange Reiſende, iſær fra det nordlige Tydſkland, have allerede bemærket, hvor billig man kan leve i Øſterrige. Bedre Kjøb end nogenſinde før er det nu for Udlændingen, da hele Verden i Øſterrige ſelv, formedelſt den ſaa dybt ſiunkne Cours klager over ſtor Dyrhed. Men denne rammer i Grunden dog kun Capitaliſterne og dem, der ſkulle leve af deres faſte Løn, da alle de øvrige kunne forhøie Priſen paa deres Producter eller deres Arbeidsløn. Jeg kom til Wien, da Courſen ſvævede imellem 5 og 600, og opholdt mig der endnu, da den var ſiunken til 11 à 1200, men fandt det næſten ikke dyrere at leve her nu end forhen. Leiekarreter og Betjentere, Værelſer og Viin, Billetter til Skueſpillet og Baller bleve i ſamme Priis, og en Portion Mad ſteg neppe nogle Kreuzer. Selv Priſerne paa udenlandſke Manufacturvarer holdt ikke lige Skridt med Courſen, endnu mindre indenlandſke Fabrikater, og medens Courſen beſtandig forværrede ſig ſaa meget, faldt Viin og Korn i Priſen, dog ſteg Kjødet noget. I Dag, da Courſen igjen har forbedret ſig til 950, kjøbte jeg i Linz en Flaſke god Rom for 10 Gylden og i den Keiſ. Fabrik fiint ægte blaat Klæde for 56 Gyld. hver Wiener Alen, ſom udgjør over ⅘ Leipziger. I de fleſte ſtore Stæder pleier Levemaaden at være dyrere end paa Landet. I Øſterrige har jeg fundet det omvendt. Overalt paa Veien fra Wien til Linz maatte jeg betale mere end i begge diſſe Stæder, og levede derhos ulige ſlettere. Men dog er dette mere rigtig nok meget lidet mod hvad det koſter paa andre Steder. Saaledes betalte jeg f. Ex. for Aftensmad, Viin, et net Værelſe, en god Seng, og iſtedet for den fordyrede Caffe, varmt Øl til Frokoſt 6 til 8 Gylden, paa en Tid, da hver Gylden ikke var mere end $1\frac{1}{2}$ Groſchen ſachſiſk, og derhos drak jeg endnu rød Viin, da den hvide Viin, man faaer, er alt for ſtærkt ſvovlet. I hvilket andet Land kan man leve for ſaa godt Kjøb, eller reiſe 24 Mile i en beqvem Vogn for 35 Gylden af ovennævnte Værdie? Og mere kom ikke paa min Andeel for Veien fra Linz til Wien i Selſkab af endnu 3 Perſoner. (Uddraget af Zeitung für die elegante Welt.)

Et af de mærkeligſte Steder i Miniſterens for det Indre, Greve af Montalivets ſidſt anførte Tale i det franſke lovgivende Corps, ere hans Bemærkninger over Krigen i Spanien og den ſaa almindelig ønſkede Fred. Hvo ønſker ikke at høre eet af den førſte Stats førſte Talerorganers Mening om to Gjenſtande, der maa intereſſere enhver af de mange Millioner, ſom beboe det faſte Land af Europa? Miniſterens Ord lyde ſaaledes: "Vi ere i det fjerde Aar af den ſpanſke Krig; men Spanien vil, var det end førſt efter nogle Feldttoge, overvindes og Engellænderne fordrives derfra. Hvad betyde vel nogle Aar, naar det kommer an paa at befæſte det ſtore Rige og ſikkre vore Børns Rolighed? Ikke fordi Regjeringen ei ønſker Fred; men den kan ikke ſluttes, ſaalænge Engellands Anliggender ſtyres af Mennesker, ſom

deres hele Liv igjennem have erklæret sig for evig Krig; og hvad var vel denne Fred for Frankrige, uden Garantie? — Efter to Aars Forløb vilde Engellænderne anholde vore Skibe, og, saaledes som de allerede have gjort, ødelægge vore Handelspladse Bordeaux, Nantes, Amsterdam, Marseille, Genua, Livorno, Venedig, Neapel, Triest, Hamborg. En saadan Fred vilde kun være en Fælde, der lægges for vor Handel; den vilde kun være fordeelagtig for Engelland, der igjen fandt en Udvei for sin Handel og forandrede Fastlandssystemet. Fredens Borgen er vor Flaades og vor Sømagts Tilværelse. Vi kunne med Sikkerhed slutte Fred, naar vi have 150 Linieskibe; og uanseet Krigens Hindringer er Rigets Forfatning af den Natur, at vi om kort Tid ville have dette Antal Linieskibe. Vor Flaades Garantie og en engelsk Administrations Garantie, der er bygget paa Grundsætninger, forskjellige fra det nuværende Cabinets, kunne saaledes ene skjenke Verden Fred. Freden vilde unægteligen være os fordeelagtig; den er i alle Henseender ønskværdig; vi ville sige endnu mere, Fastlandet, hele Verden attraaer den; men vi have den Trøst, at Freden er endnu ønskværdigere for vore Fiender end for os, og hvor meget den engelske Regjering end maatte bestræbe sig for, at bedøve Nationen ved Mængden af Flyveblade og alt hvad, der kan holde et Folk i Virksomhed, der er begjerligt efter Nyheder, saa kan den dog ikke dølge Verden, hvor meget Freden dagligen bliver uomgjængelig nødvendig for Engelland." (Hamb. Corresp.)

I Bukarest er ankommen en Affending fra det tyrkiske Hovedqvarteer, ledsaget af en Tolk. Man beviser ham stor Ære og han ansees for et Fredsbud. (Hamb. Corresp.)

I Tydskland og flere Lande hersker i denne Tid en Syge, som man næsten kan kalde den flyvende Kuller. Adskillige Mennesker ere blevne betagne af en saadan Lyst til at flyve med og uden Vinger, at det endog har foranlediget alvorlige Optrin. Skræderens Skjebne i Ulm er allerede forhen omtalt. En vis Mekanikus Bittorff har gjort sig den Uleilighed at reise til München, for der at gaae op i en Montgolfiere af Papir, men man har viseligen nægtet ham Tilladelse dertil. En Mekanikus Heinle i Augsburg kan heller ikke styre sin Flyvelyst, og venter med Længsel paa Ørne fra Tyrol, som han vil spænde for sin Luftkariol. En vis Silvestrini i Florenz vilde d. 8 Junii gaae op i en Montgolfiere, men da Ballonen er fyldt og han allerede i Kurven, seer han sig omkring, begynder at ryste, springer ud igjen og vil løbe sin Vei. Tilskuerne anholde ham, og han staaer Fare for at blive mishandlet, da Vagten lykkeligvis tager ham under sin Beskyttelse. Folket fører Ballonen først omkring i Kredsen ved Rebene og lader den derpaa stige. Den hæver sig majestætisk, men begynder snart at vakle, kommer derpaa i lys Lue, falder brændende ned paa en Ager og tænder det modne Korn, men det lykkes dog den tilstædeværende Hob at standse Ilden.

(Efter Neue Zeit.)

Postefterretninger.

Indenlandske.

Odense, d. 16 Julii. Luften er nu igjen mærkelig afkjølet; især var den kolde Blæst i forrige Uge følelig efter den langvarige Hede vi have havt. Omendskjønt det dagligt tegnede til Regn, er samme kuns faldet paa enkelte korte Strøg her i Fyen, hvorover Græsset tildeels er bortsviet af Varmen. Ogsaa hører man nu mange ængstelige Bekymringer for Kornet, som før lovede saa frugtbar en Høst. Paa flere Steder skal Rugen virkelig findes angreben af Rust; men naar man betænker den velsignede Afverling af Varme og Regn, hele Forsommeren medførte, kunne disse Klager neppe være anvendelige paa det Hele. — En Corporal her i Odense forsøgde i Torsdags at aflive sig selv ved et farligt Snit i Halsen; men er endnu i Live. Anledningen til dette fortvivlede Skridt var et Slagsmaal imellem ham og hans Kone, hvorfor de begge vare idømte Straf, og hun samme Dag maatte udstaae sin ved at bære Feddelen. — Markedsdags Aften i Fredags havde vi atter her i Byen det desværre ikke saa sjeldne Syn af et Par løbske Heste, som paa slig en Dag, da Gaderne ere opfyldte med Mennesker, kunde havt langt sørgeligere Følger. Uagtet Vognen splittedes og Hestene søgde over Flakhaven langs ned ad Vestergade, blev dog til Lykke intet Men-

nekke overrendt, men ikke saa got slap Eieren, den agtværdige Hr. Hjorth, Degn i Søllinge og hans Kjæreste, Jomfrue Haunevig. Disse, som vare komne paa Vognen før Hestene løb, bleve i det den væltedes imod et Gadehjørne, ynkelig tilredte i Faldet, da han foruden en Kontusion i Hovedet fik en Arm og et Been brækket, og hun især fik Hovedet ilde forslaaet. Ved den hurtig anbragte Hjelp haaber man dem dog at være uden Fare. (Hempels Av.)

Viborg, d. 15 Julii. Luften er igjen temmelig afkjølet og skyfuld, endskjøndt her ikke er falden synderlig Regn i de sidste 12 Dage. Rugen, især paa Sandmarkerne har taget Skade af Solen og mange Ax ere golde. Den foregaaende Hede har drevet alting af Vextriget i en Hast; saasom Jordbær, Kirsebær og Erter; de første modnedes mod Slutningen af Junii, men varede kuns kort. Af Træfrugt tegner det kuns til lidet, da Gaasebillerne ødelagde saameget. (Viborg Saml.)

Udenlandske.

(Af Hamb. Corresp.)

Paris d. 8 Julii. Badajoz's Beleiring er ophævet. Hertugen af Ragusa brød først i Junii op, for at kaste det Armeecorps, Wellington havde efterladt til Badajoz's Beleiring, over Coa. Engellænderne trak sig tilbage og søgte at naae Tajo; Hertugen styrede sin Vei ogsaa did. General Regnier ankom med sin Division i Placenzia d. 9de. Den 12te gik 2 Divisioner over Tajo ved Almares. Imidlertid var Sydarmeen d. 8de bleven forstærket med 12,000 M. under Greven af Erlon, holdt med sin høire Fløi Allmendralejo besat og stod i Begreb med at forene sig med Hert. af Ragusa. Førend denne Forening skeete, vilde Wellington gjøre en stor Anstrængelse for at tage Badajoz med Storm. Han angreb to Gange, men blev begge Gange afslaaet og mistede ved første Angreb 600 Engellændere. Inden det tredie kunde skee, vare begge franske Corpsers Forening fuldført i Merida, og de ilede mod Badajoz. Wellington ophævede nu Beleiringen, og vendte med sin Hær tilbage til Portugal, hvor man fratog ham en Deel af hans Beleiringsskyts og hans Syge. Den 21de tog Hertugen af Ragusa sit

Hovedqvarteer i Badajoz. — Figuieras Beleggning er nu saaledes fuldendt, at intet kan komme ud af Pladsen, hvor Sygdomme anrette de største Ødelæggelser og hvor Alting allerede mangler.

I Efterretninger fra London af 1ste Julii, hedder det angaaende Badajoz's Bestormelse, at Stormen blev foretagen af Frivillige; at der i de to Angreb tabtes over 1000 M.; at det synes, som Fienden havde bygget en stærk indere Muur, og at der fandtes 2 Regimenter Ryttere i Pladsen, der, opstillede i Slagorden, modtoge de Stormende, naar de vare trængte ind.

Moniteuren indeholder Grev Suchets officielle Indberetning om Tarragonas Indtagelse. Blodbadet var skrækkeligt. 4600 M. bleve dræbte i Staden; 10 til 12000 M. søgte at redde sig over Murene ud i Marken; 1000 bleve nedsablede; henved 10,000 Mand, hvoriblandt 500 Officierer, bleve tagne til Fanger, 1600 ligge saarede i Fæstningens Hospitaler. 3 Marechaux de Camp og Gouverneuren ere blandt Fangerne, adskillige andre blandt de Døde; 20 Faner, 384 Artilleriestykker paa Batterierne, 40,000 Canonkugler og Bomber, 500,000 Pd. Krudt og Bly ere i Seiervindernes Vold. — Divisionsgeneral Suchet er udnævnt til Rigsmarchal, og General Philippon, der har udmærket sig saa meget ved Badajoz's Indtagelse, til Divisionsgeneral.

Moniteuren meddeler Efterretninger fra den Keis. Nordarmee i Spanien. Den lille Krig mod Røverne fortsættes ivrigen. De bevægelige Colonner levne dem ikke Tid til at faae nogen Fasthed. Adskillige Anførere ere blevne fangne, blandt andre Urgate, een af de meest rasende. Siden nogen Tid har Espos igjen organiseret sin Bande i Navarras Bjergegne og faaet nogle Vaaben fra Juntaen i Valencia. Gener. Caffarelli, Reille og Dumonstier brøde fra Vittoria og Pampeluna op imod dem. Begge de første stødte d. 14de f. M. paa Hovedmassen. Affairen var meget levende. Banden blev kastet. Over 600 Mand bleve dræbte paa Stedet. De øvrige søgte deres Redning blandt Bjergene. Disse Elendige ere neppe klædte, slet bevæbnede og næsten uden Munition. Deres Anfører har reddet sig med 14 Mand og søger at naae Valencia.

Hamb. Cours paa Kjøbenhavn 800 k. S.

* * *

Rügenwalde d. 26 Junii. Kong Erik af Pommerns Been, som hidtil laae uden Kiste i Hvælvingen, bleve d. 25 Junii bragte i en ny Kiste og høitideligen bisatte under Canonernes Torden og Klokkernes Lyd i den førstelige Begravelse. Skyttelauget, de her staaende Officierer, Geistligheden og alle Stadens øvrige Honoratiores fulgte i Procession Liget, og Superintendent Wagner holdt en meget passende Tale, hvori han erindrede, at Kong Erik, efterat han havde regjeret 40 Aar som Konge af Danmark, Norge og Sverrig, har boet i de sidste 20 Aar af sit Liv som Hertug af Pommern paa det derværende Slot og døde 1459. (Hamb. Corr.)

I Hempels Avis af 16 Julii d. A. læses følgende: Det er Udgiverens største Glæde, hver Gang ham forundes Leilighed at kundgjøre almeennyttige Foretagender i vore Provindser, som udmærke deres Stiftere ved Tænksomhed og ædel Virksomhed, og hvis Fremdragelse af deres beskedne Skjul ofte vilde vække til ønskværdig Efterligning. Saaledes har han nylig tilfældigviis opdaget sig en Hædersmand i Bonden Rasmus Hansen Koch i Vindeballe paa Erroe. Han er den første, som paa dette skov- og buskeløse Land med Held har gjort Forsøg paa at plante levende Gjerder i Marken. Dette har ladet sig udføre paa følgende ligesaa besværlige som langsomme Maade: Da den Udplantning, som tages fra Skovegnene, ikke kan gjøre nogen Fremgang, formedelst den barske Vind, som den der vil vorde udsat for, saa har han maattet forsøge paa at opelske den paa Landet selv, og fra den spæde Alder at venne den til at taale Vinden. Til den Ende har han i Efteraaret plukket Bærrene af Hvidtornen, hvilken han ansaae for at kunne best taale Vinden, i et der paa Landet værende Tornekrat, Eskemos kaldet. Disse har han nedlagt i et Hul i Jorden i Sand og ladet dem ligge der til næste Mikkelsdag, for at raadne Kjødet af dem; derpaa har han taget dem op og saaet dem i Bedde i sin Have. Mærkeligt er det, at efterat de have ligget et Aar i Sand, dog den mindste Deel deraf kommer op det første Aar derefter; men 2det, 3die, 4de, ja endog 5te Aar derefter blive nogle ved at komme op. Naar de nu opnaae en passende Størrelse, udplanter han dem i Grøfterne. Paa den Maade har han, foruden det tætte Hegn af disse, samt Hæssel, Ask, Piil og flere Træer, der omgive hans Have, udplantet i Marken omtrent 500 Favne, som staae i beste Vert. Han fortsætter bestandig Opelskningen og Udplantningen. Desforuden er han den første Eier og Bruger der paa Landet af en Kartoffelplong. Han har i 3 à 4 Aar lagt Kartofler i Marken i sin sletteste Jord, for at forbedre samme, og befunden sig vel holden derved. Sidste Vinter fodrede han 10 à 12 Tdr. paa sine Køer og befandt det ligeledes fordeelagtigt.

Mariboe den 15de Julii. Den 11de d. M. om Aftenen blev uden for Nyord 3 Jagter tagne af en fiendtlig Caper, en som tilhørde Kjøbmand Terpager Staal i Vordingborg, en fra Fyen, og en fra Holsteen. Caperen var en Kreijolle som tilforn havde været dansk. Selv Lodserne paa bemeldte Nyord antog denne for saadan, roede om Eftermiddagen paa Siden af den, for at spørge, om den vilde have Lods. Hvor farligt herefter for vore danske Fartøier som fare mellem Kjøbenhavn og Øerne, naar man ikke lettelig kan skjelne fiendtlige Capere fra vore egne. — Vore Kjøbmænd, Brændeviinsbrændere og Dagleiere der valfartede til det sidste Sommermarked i Odense fandt der en uhyre Forskjel paa Priserne fremfor i Fjor, f. Ex. en ulden Dyne i Forhold til sin Bonitet fra 20 til 24 Rdlr., 1 Alen Linned Dynevaar af det simple 1 Rdlr. 4 Mk., en Alen Blaarlærred 1 Rdlr., en Alen Hvergarn fra 3 Rdlr. til 3 Rdlr. 2 Mk., en Alen blaaetærnet Tøi fra 2 Rdlr. til 2 Rdlr. 4 Mk. (Mariboe Avis.)

I det Kongelige Danske Videnskabernes Selskabs Forsamling den 5 Julii blev Hr. Biran i Bergerac, Medlem af den lovgivende Forsamling, Correspondent af det Franske Institut, og Rigs-Ridder, tilkjendt Premien for det udsatte Prisspørgsmaal for 1810 angaaende Natur og Sjælelærens Indflydelse paa hinanden.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 59.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 23 Julii 1811.

Frederiksberg By og Slot.

I Breve til en Ven i Norge.

—

I.

Med hvilken sød Vemod, bedste Ven! tænker jeg tilbage paa de saa bradt hensvundne glade, lykkelige Dage, da vi begge, fulde af store og herlige Ideer, henrykte ved de tryllende Syner, som en gylden Fremtid viste os i sit blændende Huulspeil, hver Sommereftermiddag, naar Solen begyndte at dale, og Veiret tillod det, gjorde en Pillegrimsvandring til vort Yndlingssted, Frederiksberg? Ja, den Gang vare vi, hvad vi ventede at blive stedse, virkelig lykkelige. Men, vare de smilende Enge, de glimrende Slotte, de vellugtduftende Lysthauger, som en skuffende Fremtid fremgjøglede for vor Phantasie, stundom andet end tomme Skyggebilleder, som forsvinde i det vi ville gribe efter dem? Den møisommelige Bane er tilbagelagt; vi staae tæt ved Maalet; vi skue tilbage paa det, vi have kjæmpet og stræbt og liidt saa meget for, og erfare, at alt hvad vi have vundet er ikke en eneste af de Taarer værd, vi have fældet for det. Jeg finder det ikke saa stort, at den 70aarige Sokrates med saa megen Rolighed tømte Giftbægeret; hvo i hans Sted, i hans Alder og med hans Philosophie vilde ikke kunne gjøre det samme? De troer maaskee, at min Sygdom har gjort mig vranten og at det er onde Vædsker, der vise mig Alting fra den sorte Side, ligesom den, der har Guulsot, troer at Alting er guult? Syg er jeg; det er sandt; men paa Legemet, ikke paa Sjelen. Mit indere Øie har maaskee aldrig seet Ting i et klarere Lys end nu. Men bør man vredes over den Hungrige, der drømmer, at han sidder ved et velbesat Bord, naar han vaagner og føler at det er en Drøm? Tilgiv, kjereste Ven! at jeg aldeles ikke berører en eneste af de Gjenstande, som i henvundne Dage gave os saa meget Emne til venskabelige Samtaler. Lader os hellere henvende vort Øie paa Naturen og dens yndige Datter: Konsten. Lad det Henſvundne erstatte os hvad det Nærværende lader os endnu savne. Lader os ved behagelige Tilbageerindringers Tryllelygte søge at fremlokke i det mindste Skyggebillederne af længst forsvundne Dage.

Istedet for at tale om Bellonas blodige Daad, om Statskonst, om Folkeslag og Stater, vil jeg denne Gang vælge en Gjenstand af en ganske forskjellig Natur. Jeg vil, efter bedste Evne, levere dem en Efterretning om Deres Yndlingssted Frederiksberg. Disse glade Tilbageerindringer om lykkeligere Tider ville midt iblandt Deres Fjelde ogsaa yde Dem Trøst og Lise.

Frederiksberg By og Slotshauge er endnu bestandig Kjøbenhavnernes Yndlingssteder. Næsten paa hver Tid af Dagen i den bedste Tid af Aaret seer man bestandig Mennesker vandre derud; men, om Søndagen kan man uden Overdrivelse antage, at det halve Antal af Kjøbenhavns Befolkning strømmer derud. Vesterbro var førend Krigen saa fuldt af Gjøglere, Linedansere, Konstryttere, Gynger rc., at man kaldte den: den lille Dyrehauge. Chiariny, en bekjendt Konstberider, fandt det endog Umagen værd, at kjøbe sig der en Gaard og oprette der en Ridebane, hvor han adskillige Gange om Ugen lod sin Trop vise sine Konster, og han forenede med denne Indretning et Vauxhall, som i et Par Sommere stod aabent hver Søndag. Man hørte paa hele Veien fra Porten til Alleen intet uden Musik og Lystighed. Men Krigen gjorde snart Ende paa alle disse, for menig Mand især, høist skadelige Forlystelser. Under Beleiringen lod man disse Glædens Templer gaae op i Luer*, og nu ere de for det meste forvandlede til Steenhobe. Alle Gjøglerne og Konstrytterne og andre saadanne unyttige Trækfugle droge efterhaanden bort, ikke blot fordi man havde forstyrret deres Reder, men fordi Fortjenesten nu var dem for ringe. En Gynge og det Priceske Theater reiste sig imidlertid siden igjen af deres Aske, og more endnu den store Hob. Men saa meget Broen har tabt af sin fordums Glands, ligesaa meget har Frederiksberg Slotshauge og Frederiksbergby tiltaget i Skjønhed og Ynde. Jeg maa først sige dem noget om den gamle Frederiksbergby førend jeg taler om den ny. Det er nu 24 Aar siden De har seet den, og hvor meget er den ikke forandret blot siden den Tid.

Frederiksbergby kaldtes fordum ny Hollænderby. Oprindelsen til dette Navn var den Tilladelse, som Kong Frederik III. i Aaret 1651 gav saadanne Amagere, som, for at vinde Rum, vilde flytte herhid. Ladegaardens saavelsom den gamle Landsby Solbergs Jorder bleve uddeelte iblandt dem og de skulle have været 20 i Tallet. For at skille den fra Øen Amager kaldte man den Vesteramager, og siden Prindsens Amager. Det sidste Navn fik den i Slutningen af det syttende Aarhundrede, da man indrømmede Frederik IV. denne Egn til sin Fornøielse. Han lod bygge der, hvor

Indgangen til Slotshaugen nu er, en liden Lystgaard, kaldet Prindsensgaard. Nu bruges denne femte Christian store Søns Lyststed til et Drivehuus! Saaledes forandre Tiderne sig! Af ny Hollænderby er kun et eneste Huus tilbage i den saakaldte Bredgade i Frederiksbergby. Det er bygt ganske i den hollandske Smag, saaledes som de fleste Bøndergaarde i Hollænderby paa Amager, med fire store Lindetræer og en liden indhegnet Hauge uden for. Haugen ved Huset bærer endnu tydelige Spor af dens fordums vindskibelige Beboere. Den er en skjøn stor Kjøkkenhauge, paa begge Sider beplantet med Frugttræer. Alle de øvrige Hollandske Gaarde og Huse er nu nedrevne. Især havde afdøde Brandmajor Boye Junge tilkjøbt sig adskillige af de sidst levnede Huse, der stødte til det nysnævnte, revet dem ned og opbygt paa Grunden en stor prægtig Gaard med en herlig Frugt- og Blomsterhauge, som nu tilhører Capitain Knudsen. Det var i Aaret 1699, da Amagerne i Frederiksbergby mistede deres Jorder, fordi de hverken bleve ved deres sædvanlige Levemaade eller holdt Ord med at erlægge den lovede aarlige Betaling af Jorden. Den blev udlagt til Græsning og Høavling, paa de Jorder nær, som endnu tilhøre Indbyggerne i Frederiksbergby og ere Eiendomme. Nu vilde De neppe kunne gjenkjende mere Frederiksberg By. I de senere Aar, ligesom Velstanden i Kjøbenhavn tiltog, Hoffet begyndte at vælge Frederiksberg Slot til sin bestandige Sommerresidence, og Haugen ved Slotsforvalter Veges og Slotsgartner Petersens Konst og Omhu blev forvandlet fra een af de meest smagløse til een af de smagfuldeste Hauger i Europa, har man efterhaanden begyndt at nedrive de gamle Steder i Frederiksbergby og opbygt nye smukke Lyststeder i deres Sted. I Aar er den saakaldte Alleegade endnu bleven forskjønnet derved, at de Pladse uden for Bygningerne, som tilforn laae ganske øde, ere blevne indhegnede med smukke Gitterværker og forvandlede til nydelige Hauger. Ogsaa Fabrikvæsenet, som for 20 Aar siden var i temmelig Flor her, men siden lidt efter lidt ganske forsvandt, synes at ville leve op igjen under nærværende Tidsomstændigheder. Hr. Grosserer N. Brock Hansen har anlagt her en stor Klædefabrik, som er i stærk Drivt og hvorved 60 Mennesker dagligen syssel-

sættes. Den er især vigtig derved, at en stor Deel af Frederiksberg Byes mange Fattige kunne finde Arbeide, uden at være nødsagede til at gaae hver Dag til Kjøbenhavn.

Frederiksberg Slot er, efter min Følelse, een af de smagfuldeste Kongeborge i Sjælland. Det er bygt i den italienske Stiil, og man seer strax, at dets Kongelige Bygherre har været en stor Konstynder og havt Smag for ædel Simplicitet. Allerede som Kronprinds have vi seet fjerde Frederik bære en fortrinlig Kjerlighed til denne Egn og bygge sig en Borg ved den nuværende Indgang til Slotshaugen. Dette var Frugten af hans Smag for det Skjønne i Naturen, thi hvo har vel nogensinde overskuet Kongestaden og dens Omegn fra Valbybakke, uden at tilstaae, at her er een af de skjønneste og yndigste Udsigter i Sjælland? At denne store Konge siden ved sin Hjemkomst fra hans Udenlandsreise lod opføre Slottet, var derimod Frugten af hans forbedrede Smag for det Skjønne i Konsten. Han havde seet i Italien saavel i Frascati som andre Steder hine nydelige Sommerhuse af nyere Bygningsmaade. Det var ham ikke nok, at indføre i Dannemark adskillige af Italiens Konstskatte; han vilde med dem ogsaa indføre dets ædlere Konstsmag. Fjerde Frederik, der bar saadan Kjerlighed til Kjøbenhavn, at han ikke engang nænte at nedrive Absalons gamle Borg og sagde: "jeg vil beholde noget af det gamle Rede hvor jeg og mine Forfædre ere fødte", ønskede uden Tvivl ligesom sjette Frederik helst at boe nær ved sin Kongestad, hvor den selvvirkende Monarks Nærværelse hvert Øieblik var nødvendig. Med mindre Selvvirksomhed og Selvtænksomhed havde han maaskee hellere foretrukket det langt større og pragtfuldere Frederiksborg. Men han vilde være Middelpunctet for hans Stater saa nær som mueligt. Ogsaa som militair Punct var denne Plet ham ikke uvigtig. Allerede i den Svenske Krig 1658 og 59 havde Fienden valgt Valbybakke til en Parade- og Mynstringsplads, og selv Engellænderne havde ved deres sidste Overfald Frederiksberg Slot til Hovedqvarteer, hvilket de først siden forflyttede til Hellerup. Jeg har i ældre Skrifter ikke kunnet finde synderlig andet om dette mærkelige Slot end hvad Pontoppidan i den 2den Deel af sin Atlas har anført derom; alt hvad der

siden er skrevet derom er intet uden Afskrift af Pontoppidan. Jeg troede ret at have opdaget en Skat i et gammelt poetisk Skrift under Titel: Kongens Høil. og udød. Navn og Ære Stadfæstede, iblandt andre Mange Høitberømmelige Bedrifter, særdeles i det kostelige og Kongel. Slot Friderichs-Berg o. s. v. forfattet af Bendix Didrichsøn. Vel er Bogen forsynet med en Deel Anmærkninger, men alt hvad jeg har kunnet faae ud deraf er, at Dannemark allerede den Gang havde slette Poeter. Den gode Didrichsøn har paa $5\frac{1}{2}$ Qvartark ikke fremført andet end lutter svulstigt og taabeligt Tøi. Paa Titelen staaer: Skrevet i Kjøbenhavn paa Hs. Kgl. Majestæts høiglædelige Fødselsfest d. 11 Oct. 1705.

Medens det afbrændte Christiansborg Slot var under Bygning valgte Christian VI. Frederiksberg til sin og hele sin Hofstats Bolig indtil hiint blev færdigt. Men for at faae Rum til hans glimrende Hof, lod han Frederiksberg Slotsgaard omgive med anseelige Byaninger af 3 Etager, som mod Porthuset i to Runddele bøie sig tilsammen som et Slags Amphitheatrum, og ind ad mod Slotsgaarden hvile paa en Deel fritstaaende Piller. At Slottet er blevet større og prægtigere derved kan ikke nægtes, men om det ikke ved denne Udvidelse har tabt meget af sin oprindelige ædle Simplicitet, bliver et andet Spørgsmaal.

Alle Værelserne paa Slottet ere i den senere Tid blevne moderniserede, paa et eneste nær, der, som en hellig Levning, endnu staaer tilbage i hele sin oprindelige Form. Dette Værelse findes i øverste Etage i den forreste Façade ud til Haugen. Det har været Frederik den Fjerdes Arbeidsstue. Herfra har man den herligste Udsigt lige ud over Havet til Sverrig. I en god Kikkert seer man herfra tydeligen Malmøe, Lund &c. med deres Kirker og Bygninger. Alting i dette Cabinet er blevet opbevaret. Det har det samme Bord af italiensk Marmor, de samme 4 gammeldags Stole, den samme Coridon, som fjerde Frederik betjente sig af. Panelet er malet i chinesisk Smag, og Maleriet paa Væggene er ikke ilde. Paa Loftet er anbragt et malet Compas, paa hvilket Kongen strax kunde see Vindens Direction, og som viser tilfulde hvilke alvorlige og nyttige Gjenstande, der sysselsatte denne store Konges Opmærksomhed. Dette

Værelse beboes i dette Øieblik af Hr. Kammerherre v. Holstein, Chef for Kongens Livjægercorps, som af Agtelse for fjerde Frederiks Minde vaager over, at denne Helligdom ikke ved nogen muelig Forandring skal tabe noget af sin oprindelige ærværdige Form. Gjennemtrængt af varm Følelse for alt hvad der minder om hiin store Monarks daadfulde Liv, har han ikke engang villet tillade, at et lidet Hul, som med Tidens Længde er kommet paa eet af Tapeterne, maatte lukkes førend den Ferken, der var malet paa dette Sted, bliver anbragt igjen ved en duelig Malers Haand, fuldkommen lignende den forrige. Paa Væggen hænger et gammelt Malerie, forestillende en Jagthund i naturlig Størrelse, temmelig godt malet, med et Guldhalsbaand, hvorpaa staaer C5. Formodentlig har denne Hund været Kong Christian meget kjer, maaskee engang reddet ham Livet, eftersom Sønnen havde den hængende i sin Arbeidsstue. — En anden Mærkværdighed paa Slottet er en Plafonds i den store Sal, hvor Rosentaflet holdes. Den forestiller en Masquerade, som Kong Frederik d. Fjerde gav paa Colding Slot, hvor Monarken skal være bleven forelsket i Dronning Anne Sophie og hvor alle Masquerne ere virkelige Portraiter. En Deel af de Masquerede holde deres Masquer i Haanden, saa man kan see Ansigtet. Foran staaer Kongen og Anne Sophie og underholde sig sammen, Storkantsler U. A. v. Holstein, hans Premierminister Plessen, Grevinden af Ostfriesland, Hertuginden af Würtemberg, Hofnarren Otto Kyhl o. s. v. sees ligeledes i forskjellige Dragter. Maleriet er udført med saa megen Konst og Flid, at selv de musicerende Personer i Orchestret ere virkelige Portraiter. Saaledes seer man her blandt andre afdøde Regimentschirurg Hartvigs Fader som Fagotspiller, Musikhandleren Godtvald, Claveerspiller Paischov. Maleriet er forfærdiget af B. Coffre i Aaret 1711. At ingen af de mange Reisende, som have besøgt Frederiksberg Slot og udgivet deres Reiser i Trykken, have omtalt dette Malerie, der selv fra Konstens Side fortjener Opmærksomhed, viser med hvilken Harefod de fleste Reisende løbe Alting over; men at ingen af vore egne Topographer, end ikke den flittige Pontoppidan, berører det med et eneste Ord, røber desværre den ringe Konstsands, man længe har havt i vort Fædreneland. Pontoppidan fortæller os vel, at nogle Plafonds i Slottets Gemakker ere konstige og rare i deres Art, men han forbigaaer den forhen anførte ganske, medens han med saa megen Bram fortæller os, "at Slotshaugen er een af de ordentligste og prægtigste; at dens Alleer, Labyrinth, Lysthuse, Statuer, Orangerie og Menagerie gjøre, at endogsaa en Franzos eller Italiener tilstaaer, Haven kunde kaldes Kongelig, om den end laae i deres Climat, som ved Naturen haver meget af det, Konsten her maa bringe tilveie". Men i denne pralerske Tone tale vore fleste ældre Topographer. De veed selv, bedste Ven, hvorledes denne Hauge saae ud i Deres Tid. Den var den stiveste og smagløseste, der kan tænkes, og jeg mindes ikke at have seet der en eneste Statue, som fortjente at nævnes. — Nu kan man med Føie sige, at Haugen er een af de smagfuldeste i Europa. De stive, indelukkede Gange ere blevne omskabte til de yndigste Lystpartier, der fortjente en god Gravstikke. Marmortemplet, Schweizerhuset, det chinesiske Lysthuus &c. med alle deres Omgivninger, ere fortræffelige Situationer.

Ved Niels Peter Hoyers Grav.

Den 22de Julii, 1811.

Hører mig, saa træt af Dage,
Om en sjelden Yngling klage!
Føler med mig Dødens Braad:
Kaster ei den bittre Graad!
Seer mit hele Hjerte bløde!
Alle Ædles Yndling døde!

Han, sin Faders, Moders Lykke,
Stod i Vaarens favre Smykke;
Ved uplettet, tidlig Dyd
Var han hver en Lærers Fryd;
Med en Lyst, som Gud velsigne!
Stræbte Venner ham at ligne.

Ak! hvor barnligt saae hans Øie
Op til Ham, den evig Høie!
Ak! med hvilken Sjelefred
Smiilte han til Vennen ned!

Ved hans Blidhed selv forbedret,
Fandt hans Ven ved ham sig bædret.

Og hvor lytted' ei hans Øre,
Musens hoie Sang at høre!
Og hvor luttret blev hans Bryst
Ved Kamønens ædle Lyst!
Sympathiens Sorg og Glæde
Lærte tidlig ham at qvæde.

Her, hvor tidt hans ømme Hjerte
Sang sin Vemods stille Smerte;
Hvor han tidt i Nattens Favn
Sang en Ungdomsbroders Savn;
Triller nu vor Længsels Taare
Ned paa hans, den Frommes Baare!

Ven, Du har alt overvunden;
Dødens Seier er forsvunden;
Didhen stod din Ungdoms Hu,
Hist alt triumpherer Du!
Hvor ei Dødningklokken toner,
Der Alfader selv Dig kroner!

Ak! kun faa, eensomme Dage
Blive vi end her tilbage!
Her, i denne Haves Fred,
Venter og vort Hvilested.
Livets Sorg og Glæder svinde!
Ven, vi hist Dig atter finde!

Sander.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Hs. Exc. Herr Cancelliepræsident Kaas, Storkors af Dannebrogen, som i Begyndelsen af April Maaned afgik til Paris, for at overbringe Keiser Napoleon Hs. Majest. Kongen af Dannemarks Lykønskninger, i Anledning af Hs. Majest. Kongen af Roms Fødsel, er den 18de d. M. kommen tilbage hertil tilligemed Hr. Kammerjunker og Divisionsadjutant v. Jessen, der havde ledsaget ham som Cavaleer. Hs. Exc. har under sit Ophold i Paris modtaget mange Beviser paa Hs. Keiserl.

Franske Majestæts Velvillie og paa Allerhøistsammes venskabelige Sindelav mod Hs. Majest. Kongen af Dannemark.

Hs. Majest. har allernaadigst tilladt, at Breve, den Kongel. Tjeneste eller offentlige Anliggender vedkommende, som udgaae fra de Kongel. Collegier, Departementer og Commissioner, saavelsom fra Øvrighederne og de flere Kongel. Embedsmænd, der ere berettigede til portofri Brevvexling, maa, under nærværende Omstændigheder, modtages paa Postcontoirerne til portofri Forsendelse, uagtet de ere forseglede med Oblat, dog under den Bestemmelse, at der paa Seglets Side skal, foruden samme, med Farve aftrykkes et særegent Stempel af den Art, som enhver Authoritet eller Kongel. Embedsmand, der er tilstaaet Portofrihed, dertil maatte lade indrette.

Under den 17de f. M. har det behaget Hs. Majest. allernaadigst at udnævne Kjøbmand Jens Jacob Eschels i Altona til Dispacheur sammesteds.

I Handelen med Colonialvarer har her nylig igjen været nogen Bevægelse. Caffe er bleven betalt med 11 Mk., raa Sukker med 7 Mk. 8 ß., Candis med 11 Mk. 8 ß. Men siden nogle Dage er Alting igjen temmelig stille.

Den skjønneste Bygning, som efter Bombardementet er bleven opført igjen paa en afbrændt Tomte, og som nu næsten er ganske færdig, er Gaarden No. 37 paa Hjørnet af Klosterstrædet og Skindergaden. Hr. Muurmester Thrane har bygt den for egen Regning, og, saavidt man veed, koster den ham 90,000 Rdlr. Den er særdeles smagfuldt bygget i den italienske Stiil, og kan tjene til Beviis paa, hvad Kjøbenhavn engang vil blive til, naar lykkeligere og fredeligere Tider tillade, at gjenopbygge alle de afbrændte Tomter.

I Opdals Præstegjeld, i søndre Trondhjems Amt, blev nylig ved Jordgravning funden et Spyd, en Stridsøxe, nogle Pile og noget mere.

Maribo den 18de Julii. Paa Markedet i Nykjøbing paa Falster den 16de dennes bleve 3de Heste fundte, som befængte af Snive. 2de smukke Heste kostede 1525 Rdlr. Der var ellers paa ovenmeldte Marked megen Efterspørgsel efter gamle Heste. — Veiret vedbliver at være meget gunstig for Høsletten og Tørveskjæringen, men Heden er

og bliver næsten utaalelig. Paa fine Steder skal Rughøsten allerede have begyndt. (Mariboe Av.)

Kjøbenhavns Vexelcours d. 19 Julii. Speciesbankens Cours af Danske Bancosedler mod Species 801½ PC.

Posteefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

London d. 4 Julii (Moniteur). Lord Wellingtons Depecher ere daterede Albuherra d. 12 Junii og melde blandt andet, at Lorden ikke har fundet det raadeligt at slaaes i Nærheden af Fæstningen Badajoz, deels fordi den flade Grund vilde være gavnlig for det fiendtlige Cavallerie, deels fordi Fæstningens Besætning kunde tage Deel i Fægtningen, af hvilken Aarsag han trak sig mod Albuherra, i det Diemed, at levere der et Slag. Under disse Omstændigheder har det været nødvendigt, at ophæve Badajoz's Beleiring. — Efter Breve fra Lissabon, der gaae til d. 17de, er det aabenbart, at Fienden sammentrækker alle sine bevægelige Tropper i Estremadura, og gjør de største Anstrængelser, for at gjenoprette sine Sager i det sydlige Spanien, hvor han synes at ville holde sig med Magt. Det er derfor sandsynligt, at endnu i Forveien et blodigt Slag vil finde Sted, hvis Udfald vil bestemme Søndens, maaskee hele Halvøens Skjebne. Man anslaaer Fiendens hele Styrke for 60,000 M. — General Spencer er i Castel Branco og marcherer med General Marmont i parallel Retning. Da det franske Rytterie er ankommen i Los Santos, saa har den engelske Fortogt trukket sig tilbage til Albuherra, hvor det rimeligvils vil komme til et Slag.

London d. 5 Julii. (Monit.) Fra Vandene ved Wingoe have vi faaet Depecher fra Admiral Saumarez. — Man troer i London, at Lord Wellington vil blive nødsaget til atter at trække i den forskandsede Leir ved Torres Vedras. De frugtesløse Størme mod Badajoz have kostet os og vore Allierede over 1200 M. General Spencer har, førend han brød op, for at støde til Lord Wellington, igjen ladet Almeidas Fortificationer, som han selv havde forhen igjen istandsat, ødelægge. Man anslaaer nu den forenede franske Armee ved Badajoz, som er

godt provianteret og i en god Stand, til 75,000 M., foruden Reserven, som er bleven tilbage i Ciudad Rodrigo. Man maa tilstaae, at de Franske mesterligen have vidst at iværksætte deres Forening og ere os blandt andet meget overlegne i Henseende til Cavallerie. — Major Greachy af 17de Regim., der commanderede Stormen mod Badajoz, er tilligemed 3 Officierer bleven dræbt. Man troer nu ikke, at det for det første vil komme til et almindeligt Slag. Lord Wellington sender al sin Bagage tilbage.

Paris d. 9 Julii. Antallet af de Fanger, der d. 28 Junii bleve tagne ved Tarragona, beløber sig, efter en officiel Liste, til 9781, hvoriblandt 497 Officierer.

Preburg d. 5 Julii. I Følge Efterretninger fra Belgrad holde Russerne og Tyrkerne sig nu paa deres Grændselinie ganske rolige, og man forsikkrer, at Vaabenstilstanden atter skal være forlænget paa 3 Maaneder. Efter alle Anstalter at dømme, som de russiske Tropper have gjort i Belgrad, kunde samme synes at ville snart forlade denne Stad. Alle Munitions- og Bagagevogne ere blevne udbedrede og alle Livrandeurer tilkjendegivet, indtil videre ikke at anskaffe Frugter for Russerne. — Efterretningen om Erkehertug Carls Formæling stadfæstes i Breve fra Wien. Han ægter H. K. H. Prindsesse Amalia af Baden.

Moniteuten leverer et Udtog af Statssecretariats-Protocollen, indeholdende de Hanseatiske Departementers General-Organisation. Den i Hamborg nedsatte Regjeringscommission skal vedvare indtil 1ste Januari 1812. Fra den Tid af skulle disse 3 Departementer forvaltes af en Generalgouverneur.

Lüttich d. 9 Julii. General Verger de Bareaux, Commandant i Ourtedepartement, har tilkjendegivet alle Mairerne i Departementet, at 1500 til offentligt Arbeide dømte Personer ere undvigte fra deres Værksteder i St. Quintin, og anbefalet dem de i den Henseende nødvendige Forsigtighedsregler.

Den gamle Konge af Sardinien skal være død.

Ridder Canova, General-Directeur for alle Museer i Rom, har udkastet en almindelig Plan, efter hvilken i Fremtiden Stadens Forskjønnelse skal iværksættes. Tallet af de derved ansatte Ar-

beidere er tre Gange saa stort som hidtil. Den ene Halvdeel af samme er sysselsat med at befrie hele Coliseum fra Gruus, og den anden renser Titus's berømte Bade. Murene af denne uhyre store Bygning ere endnu til heel og holden, og i det Indre af samme seer man en Mængde Fresco-Malerier, hvis Farver i 17 Aarhundreder have holdt sig ualmindelig godt. Allerede tidligere har man gravet i disse Bade og fundet her den gamle Konsts første og største Mesterstykke Laokoon med hans to Sønner af Marmor.

Man veed, med hvilke Fabler de engelske Avisskrivere underholde det londonske Publicums umættelige Nyhedssyge. De senere engelske Tidender levere atter adskillige saadanne smukke Fortællinger, som den totale Adskillelse fra Fastlandet sætter Avisskriverne saa meget lettere istand til at indbilde deres Læsere. Saaledes fortælles i et Brev fra Wingsøe Bugten d. 21 Junii, at man venter der en General med Tropper; at nogle troe man vil angribe Carlscrona, men Brevskriveren føier viseligen til: at han troer, Pladsen er for fast for Engellænderne; at de endnu bestandig opholde sig her, for at modtage den franske Flaade, i Fald den skulde undslippe Vlissingen, thi man venter at den vil gaae under Seil og søge at indløbe i Kjøbenhavn; at den i saa Fald maa passere her forbi, men at de behøve Forstærkning, thi de have kun 6 Linieskibe, 1 Fregat og nogle Brigger (og denne lille Escadre venter paa Vissinger Flaadens Ankomst!!); at de ikke have noget Samqvem med Gothenborg, men naar en Officier gik i Land, saa vilde han passere for en Americaner, naar han blot havde en sort Kjole (Heraf skulde man formode, at en Engellænder ikke kan gaae i en sort Kjole). Men uagtet denne Brevskriver nogle Linier i Forveien har sagt, at de intet Samqvem med Gothenborg havde, saa forsikkrer han dog strax derefter, at de ved Svenske Skibe forsynes hver Uge to Gange ret godt med frisk Kjød og Kartofler. (Men saadanne Modsigelser overseer John Bull gjerne, naar han kun kan faae noget at høre.)

I Frankrige havde man nyligen atter et Beviis paa, hvor meget Litteraturen agtes i dette Rige. Keiseren har forundt den berømte Bogtrykker Bonnoni en Pension af 3000 Fr. og Kongen af Neapel har sendt ham begge Siciliernes Ridderorden i en kostbar Daase, besat med Brillanter og prydet med Kongens Navnetræk.

Baade i St. Petersborg og Riga har man i denne Sommer en overordentlig Varme. I den første Stad havdes 25 Gr., i Riga 28 Gr. i Skyggen.

Moniteuren leverer forskjellige Efterretninger fra Spanien, der gaae til d. 16 Junii, under Artiklen London d. 4 Julii. De Engelske sige deri blandt andet, at hele den fiendtlige Magt, som ved de fra Madrid tilkomne 3000 M. og de 24,000 M., Marmont commanderer, er steget til 60,000 Mand; at alle Magaziner i Figuieras uopholdeligen ere bragt til Lissabon, da man har besluttet at overlade det nordlige Portugal til sin egen Skjebne; at i Følge denne Plan Fæstningen Almeida er bleven ødelagt; at alle Divisioner fra Norden stode i fuld March til dem, og at Lord Wellington, som har forsikkret sig Broen ved Merida, paa denne Maade har stillet sig imellem Soult og Marmont.

Under en Mulct af 50 Fr. er det i Freyburg i Schweitz, bleven forbudet at spille Kegler om Præmier. — De berømte Bade i Schweitz, saasom Baden, Schinznacht, rc. er saa overfyldte med Gjæster, at ingen flere kunne antages. (Mon dette er noget godt Tegn paa Sundhedstilstanden?)

Adskillige geistlige Godser i Böhmen skulle nu sælges og de derfor indkommende Penge bruges til Banksedlernes Tilintetgjørelse.

I Comitatet Neograd har man opdaget Been, Hug- og Kindtænder og overhoved den største Deel af et Skelet af en Mammoth.

Efter Gazette de France vil Storhertugen af Baden forflytte sin Residence fra Carlsruhe til Manheim.

I Rom arbeides med stor Iver paa det derværende Keiserlige Pallads's Udziring. Foruden Skriverborde for Keiseren og Keiserinden, skal der ogsaa være 50 andre Skriverborde og Senge i Beredskab for det Keiserlige Følge.

Journal de l'Empire fortæller følgende fra Berlin: Hr. v. Massow, Overhofmarchal, har faaet sin Dimission; 2 andre Mænd af Rang ere blevne satte paa Fæstningen Spandau og Colberg. To af Provindsialstændernes Raader ere blevne affatte. Man forsikkrer, at disse Personer have gjort en

ubrækeden Protestation mod Regjeringens Forholdsregler. (Neue Zeit.)

Blandede Efterretninger.

Den vigtige Efterretning om Tarragonas Beleiring og Indtagelse meddeles i to Indberetninger fra Greven af Suchet til Førsten af Neufchatel, den ene skreven førend Indtagelsen den 26 Junii, og den anden efter Indtagelsen d. 29 Junii. Tarragonas Forsvar blev med hver Dag mere haardnakket ligesom Angrebet blev stærkere siden Udværkerne Olivo og Francoles Indtagelse. Stormen begyndte d. 21de under General Palombinis Anførsel. 5000 M. forsvarede Værkerne og Understaden. Fienden gjorde stærk Modstand, men de Franskes Mod og Tapperhed seirede. Understaden, Havneværkerne med Tilbehør bleve tagne og 80 Artilleriestykker faldt derved i Seirvindernes Hænder. De Døde, hvis Tal allerede d. 26 var 1553, maatte brændes. Dette var Forspillet til den store Tragoedie, og Udfaldet stadfæstede fuldkommen Grev Suchets Erklæring: "Jeg frygter meget for, at jeg, dersom Garnisonen oppebier den sidste Storm, vil blive nødsaget til at give et skrækkeligt Exempel og forfærde for bestandig Catalonien og Spanien ved en heel Stads Tilintetgjørelse." Grevens Indberetning af den 29de begynder saaledes: "Jeg nedlægger for Hs. Majestæts Fødder Nøglerne til Tarragona, hvormed, som jeg haaber, den nærforestaaende Forening med Catalonien er forbunden. En Beleiring af 2 Maaneder eller rettere 3 Beleiringer i en Maaned og 5 Storme efter hinanden have tilintetgjort en Garnison af 18000 M. af Spaniens meest udmærkede Tropper og overleveret os en Havn fra hvilken Englænderne have understøttet Provindsens Insurrection, for at beholde en Udvei for deres Varer. Ved deres mangehaande Understøttelse have de forlænget Pladsens Forsvar og forskjellige Gange hidbragt Vaaben, Munition og Tropper. — Soldaternes Raserie voxte med Garnisonens Modstand, der dagligen ventede Undsætning, og som ved et almindeligt Udfald vilde sikkre dens Held. Følgen af den 5te endnu eftertrykkeligere Storm end de foregaaende, der skede i Gaar ved høi lys Dag mod Stadens sidste Omkreds, var et skrækkeligt Blodbad paa Fiendens og lidet Tab paa vor Side. Det rædsomme Exempel, som jeg i min forrige Indberetning til Der. Durchl. med Smerte forudsaae har fundet Sted og vil længe gjenlyde i Spanien. (Herpaa nævnes Tallet af de Døde, Saarede ic., som er anført i forrige Numer.) (Hamb. Corr.) — Tarragona var fordum Hovedstaden i Provincia Tarraconensis og Sædet for de romerske Proconsuler og Prætorer. Det skal engang have havt 600,000 Indb. og et Omfang af 30,000 Toiser; nu har det kun et Omfang af 1401 Toiser og 9000 Indbyggere, der snarere boe i Hytter end i Huse.

Philadelphia den 10 December. Handelen paa østersøiske Havne har aftaget meget, ja næsten ganske ophørt, hvilket man imidlertid ikke bør undres over, da en overordentlig Mængde Varer allerede ere blevne sendte did og Udsigterne til Afsætning paa samme ikke ere meget lovende. I Engelland ere americanske Producter saa godt Kjøb, at i Fremtiden kun faa ville sendes derhen. Det er at befrygte, at der i Fremtiden vil være nogen mindre Fragt for Skibe under americansk Flag, som strax efter Embargoens Ophævelse og indtil for nogle Maaneder uden Vanskelighed kunde faaes, hvilket foranledigede, at et stort Antal nye Skibe med stor Bekostning blev bygt.

(Allgem. Handlungszeit.)

Genova, den 21 Junii. Høsten er næsten forbi; Piemont, Lombardiet, Pavens forrige Stater og det Venetianske kappes om at give den største Afgrøde, saa man haaber at Priserne paa Fødevare, der vare meget høie, snart vil falde. — Formedelst Søekrigen, ligger al Handel stille; Freden allene kan paa nye oplive Handels-Forretningerne og sikkre Skibene for ikke at blive til Bytte for Fienden. (Handels-Tid.)

Af dette Blad udkomme ugentlig to Numere. I Følge Kgl. allernaadigst Tilladelse forsendes det med Posterne i Danmark, Norge og Hertugdømmerne, og kan bestilles paa alle Postcontoirer mod Betaling af 2 Rdlr. Qvartalet. Her i Staden tilbringes Bladet Subskribenterne og betales qvartaliter med 2 Rdlr. Subskriptionen modtages hos Bogtrykker Höeckes Enke, i store Helliggeiststrædet No. 144.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 60.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 27 Julii 1811.

Om Lapser og Lapsetonen.

En Laps er et af de Væsener, som først i de nyere Tider og ved den nyere Opdragelsesmaade ere blevne almindelige. Vore Forfædre kjendte kun saare lidet til Lapser, fordi Indbildskhed, Polyhistorie og Selvklogskab den Gang betragtedes som store Feil. Beskedenhed, Grundighed, Ærbarhed vare derimod i de Tider Dyder, som hvert ungt Menneske var stolt af at besidde. Men med den nyere Opdragelsesmethode, hvis mange gode Sider, og hvis mange Fortrin for den ældre ingen kan nægte, begyndte desværre den Tidspunct, da Beskedenhed betragtedes som Enfoldighed, Grundighed som Pedanterie, og Ærbarhed som Stivhed og Mangel paa Belevenhed. Det unge Menneske, som forlader Skolen eller Institutet, skal, lig Bien, have sværmet fra den ene Blomst til den anden i Hesperidernes Hauge. Det skal have lært Græsk, Latin, Ebraisk, Fransk, Engelsk, Tydsk, Dansk; det skal forstaae Mathematik, Astronomie, Physik, Chemie, Technologie, Historie, Handelsvidenskaben og jeg veed ikke hvad. Det skal desforuden vide hvor mange Arter Oldenborrer der gives, hvorledes man fanger Sommerfugle, saaer Byg og avler Bier og hundrede andre Ting, som her vilde blive for vidtløftige at opregne. Alt dette skal det lære i den korte Tid af 5—6 Aar. Hvad Under altsaa at dette Chaos af Kundskaber maa blive til det besynderligste Miskmask af Verden? Jeg taler her ikke om dette skadelige Polyhistories Indflydelse paa Videnskabelighed i Almindelighed. Jeg betragter den blot her fra den moralske Side. I den Henseende viser den nyere Opdragelsesmethode sig langt fra ikke i det fordeelagtigste Lys. Man kan med Føie tilskrive denne Methode den Lapsetone, som i de senere Aar er bleven saa herskende blandt saa stort et Antal unge Mennesker saavel i som udenfor Kjøbenhavn. At vide at man intet veed er den Vises Særkjende; at troe at man har tømt Hippocrenes Kilde førend man endnu neppe har nippet til den, er det, der udmærker Daaren. Derfor er intet naturligere end: jo større Kundskaber desmindre Stolthed; jo mindre Kundskaber, desstørre Stolthed. Derfor seer man i vore Dage ogsaa Skolepeblingen aldrig saasnart forlade Institutet, førend han, opblæst af sine indbildte Kundskaber, med en vigtig Mine laster, bedømmer, critiserer alt hvad der forekommer. Allerede i Skolen har man ved uskjønsom eller partisk Tildeling af Præmier, ved overdreven Roes og Udmærkelse lagt Sæden til skadelig Forfængelighed i hans unge Hjerte. Hans Forældre have maaskee ladet ham føle, ja endog sagt ham, at han var et godt Hoved, og fuld af Selvtillid, træder han nu ud i den store Verden. Hans Bekjendtskab udvider sig. Paa Billardhuse og andre saadanne Steder lærer han snart at kjende Mentorer i Liderlighed, der have bortdrukket deres Forstand, Kundskaber og Æresfølelse, Mennesker, der for et Glas Punsch, en Flaske Viin gjerne lede en saadan falden Yngling

til alle Lasternes forskjellige Altere. Af saadanne Personer finder man næsten sædvanlig een paa ethvert offentligt Sted. De have der deres Rede, hvori de som Edderkoppen fange de Ulykkelige, der nærme sig deres Garn. Her og hos disse Mennesker lærer den unge uerfarne Yngling, der, fuld af Indbildskhed har afrystet Skoledisciplinens svage Lænker, alle de uanstændige Udtryk, alle de pøbelagtige Vittigheder, alle de lapsagtige Gebærder og Fagter, som man saa ofte med Harme støder paa i det daglige Liv. Vee den Fader, der sender sin Søn mange Mile fra sit Hjem til Hovedstaden, i den Tanke, at faae ham dannet til en indsigtsfuld Mand, og glemmer at disse Indsigter ofte kjøbes paa hans Hjertes og Sædeligheds Bekostning! — Hvo vilde ikke hellere være Fader til en physisk end til en moralsk Vantrivning, til den meest bondeagtige Klods end til en Laps? Den raaeste Klods kan slibes, og ved Omgang med Folk af Forstand faae den ydre Politur, man kalder Levemaade. Men for en Laps er ingen Redning mere; thi netop det Slags Politur, han har faaet, gjør ham til en Laps.

Uagtet de fleste Lapser gjerne ere meget unge, er det dog just ingen Nødvendighed, at de, som ikke ere unge, heller ikke skulle kunne være Lapser. Lapsagtighed forudsætter ingen bestemt Alder. Man har Lapser paa 40 Aar og derover, som sædvanligen give sig af med at undervise yngre Brødre. I Almindelighed kan man strax kjende en Laps paa Dragten, og man skulde næsten troe, at der virkelig eksisterede en Lapseorden. Man behøver ikke at gaae langt for at faae Lapser at see. Om Sommeren i Frederiksberg- og Rosenborghauge — om Vinteren paa Comoedien og i Concerter og overalt ved alle offentlige Forlystelser kan man see og høre dem i Flokke fnise og grine og stampe og fløite og gjøre Nar af hele Verden. Deres Bedrivter have gjentagne Gange været skildrede i Politievennen, og kunne godt give Emne til en heel Bog. Men det bedrøveligste af alt er, at Lapseordenen ofte paatager sig at være "den gode Smags Dragoner". Da man kan bruge dem i Litteraturen som et Slags Uhlaner eller Cosakker til at hugge ind paa hvert Sted, uden Forskjel, saa er det naturligt, at enhver, der ønsker at gjøre et Indhug paa en overlegen Fiende, benytter sig af saadanne Tropper.

Man har med Føie ivret meget mod Dueller, og der gives vel heller neppe noget, der mindre beviser en Sags Retfærdighed end en Kaarde eller en Pistol. Lovene have derfor ogsaa forbudet denne Maade at afgjøre en Strid paa. Men saa meget er dog imidlertid vist, at Lapsernes Tal vilde være langt færre og Lapsestregerne langt sjeldnere, om Dueller kunde finde Sted blandt Civile. Hvorfor var Ærbarhed, Anstændighed og Ordholdenhed saa almindelige i Riddertiden? Netop fordi Tvekampe tvang Menneskene til at agte disse Dyder saa høit. Dersom enhver Laps var udsat for at faae en Udfordring fra den, han havde fornærmet; dersom han var nødsaget til at antage en saadan Udfordring eller at blive foragtet af alle dem, der kjendte ham, saa vilde han nok vogte sig for at opføre sig i Ord og Handlinger uanstændigen; men nu, da han ofte kan tee sig nok saa lapsagtig, uden at befrygte et eneste physisk Onde deraf, og da endog mangen en ung Dame opmuntrer ham dertil ved at kalde ham en rask Fyr, saa kan man aldeles ikke undres over, at Lapsernes Tal er saa stort. — Deres Exempel har ogsaa smittet mangfoldige unge Piger, der tee sig ligesom kaade Drenge og som kun ere forskjellige fra Han-Lapserne deri, at de endnu ikke ryge Tobak eller spille Billard eller Kegler. En Sprogrenser vilde kalde dette Slags unge Fruentimmer Lapsinder i Analogie med Mandinder.

Hvorfor forene ikke alle gode Mennesker sig stiltiende om at betragte Udtrykket Laps som den haanligste Benævnelse, Sproget eier? Vore Forfædre betegnede ved Ordet Nidding den allerforagteligste Skabning, fordi de ikke kjendte noget foragteligere end Feighed. Men gives der i vore Dage vel noget foragteligere end et Menneske, der, glemmende sin egen Værdighed, ingen Agtelse har for Dyd, Uskyldighed og Ærbarhed; der ofte med Frækhed bespotter, hvad han burde falde dybt i Støvet for; der lader haant af Fortjenester, han aldrig vil komme til at besidde; der overøser med Drengespot det, han burde vælge til ufravigeligt Mønster, og forstyrrer ved Drengekaadhed fredelige og retskafne Menneskers Ro, kort sagt, gives der et foragteligere Væsen end det, der udtrykkes ved Navnet Laps?

Sammenligning imellem Skolelærere og Milepæle.

I.

A. Hensigten med Milepælenes Indretning er at vise Folk Veien.

B. Den samme Bestemmelse have Skolelærerne; thi uden at have lært Noget kan man, som enhver Fader og Værge dagligen foreholder sin Søn eller Myndling, ingen Vei komme i Livet, og dette Noget læres af Skolelærerne.

2.

A. Selv komme Milepælene ei af Stedet.

B. Det samme finder Sted med Skolelærerne. Ethvert Skridt paa Embedsbanen i alle de andre Grene af Statens Tjeneste er et Skridt paa Ærens og Forfremmelsens Bane. Kopisten kan blive Deputeret, af Præsten kan blive en Biskop, af Lieutenanten en General, men Skolelæreren kan, medmindre han vil forlade sin Sphære, aldrig blive andet end Skolelærer.

3.

A. Milepælene staae ikke paa Veien selv, men ved Siden af Veien.

B. At det Samme gjælder om Skolelærerne, er indlysende af foregaaende Paralel.

4.

A. Denne nyttige Indretning med Milepæle koster Staten næsten Intet.

B. Den overhovedet smaalige Løn, som Skolelærerne nyde, trækkes enten af egne Fonds, stiftede

ved vore fromme Forfædres Legater, eller af Medborgeres Contributioner; denne Lønning falder altsaa Statens Casse aldeles ikke til nogen Byrde.

5.

A. Alle Milepæle ere af Steen.

B. Alle Skolelærere ere ogsaa af Steen; thi Steen er en haard Masse, der kan taale mange Stød uden at gaae itu, som ei lade sig støbe, og som ikkun lade sig opløse af Syrer. At disse tre Characterer passe sig paa dem, der ere og vedblive at være Skolelærere, er upaatvivleligt. Mange Slags Ubehageligheder saavel fra Forældrenes som fra Disciplenes Side ere Stød nok, ofte meget smerteligere end dem af en Hammer, som Skolelærere maae døie. Derfor gaae de Subjecter, som ei ere af Steen og desuagtet give sig af med at være Skolelærere, gjerne i Stykker og blive til Præster eller Professorer. Den anden Characteer, ei at lade sig støbe eller antage hvilkensomhelst Form, passer sig ogsaa paa Skolelærere; thi den Stivhed, som er denne Classe af Mennesker særegen og er meget naturligen grundet i deres daglige Sysselsættelse, gjør dem uskikkede til at antage nogen anden Form end den, der er dem egen. Den tredie Characteer, ikkun at lade sig opløse af Syrer, tilkommer endeligen ogsaa Skolelærerne. Hvad Syrer ere for Stenene, det er Tilsidesættelser, Miskjendelser og Chikaner af de Foresatte for Skolelærerne; de ere prægtige Syrer, der ganske fortære og destruere dem. Men ligesaalidet som det er bekjendt, at vore Milepæle fortæres af Syrer, ligesaalidet veed man noget af vore Skolelæreres Opløsning af ovennævnte Midler. — Af Danmarks bekjendte næsten totale Mangel paa Produkter af Steenriget begribes nu let den Mangel, som finder Sted paa Subjecter til det philologiske Seminarium.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Cancellie-Patent, angaaende Misbruges Afskaffelse i Henseende til den Rettighed at lade enkelte Stykker og Jord-Eiendomme bortsælge ved offentlig Auction, for Hertugdømmerne Slesvig og Holsten.

Det har allernaadigst behaget Hans Majestæt Kongen at resolvere følgende:

1. Den Rettighed, at søge Exekution i enkelte Dele af Jordeiendomme ved offentlig Auction over en saadan Deel, i Anledning af derpaa heftende kongelige Skatter og Afgifter eller andre offentlige Afgifter og Præstationer samt for andre private Fordringer, som medføre saadan Rettighed, skal i Fremtiden paa de Steder, hvor samme nu er indført, ikke kunne udøves, forinden et i den Anledning, med sædvanlig Indkaldelse udstædt og i tre offentlige Aviser paa sædvanlig Maade indrykket Proclama er udløbet.

2. Ihændehaverne af de paa en Jordeiendom (§. 1.) protokollerede Fordringer ere vel, paa Grund af Patentet af 22de Nov. 1805 ikke forpligtede at anmelde saadanne deres Fordringer i følge Proklamet; dog skulle de, saavelsom alle andre Creditorer, udtrykkelig i Proklamet opfordres til paa lovmæssig Maade at anmelde og inden bestemt Tid at godtgjøre de Indvendinger de maatte have imod den forehavende Auction.

3. Bestemmelsen og Valget af det Stykke af Jordeiendommen, som paa foranførte Maade skal bortsælges ved Auction, skal være Skyldneren, eller dersom han er fraværende, da hans Befuldmægtigede overladt, saafremt Fordringen, i Anledning af hvilken Auctionen forlanges, kan formodes at blive betalt ved Salget af det saaledes i Forslag bragte Stykke.

Denne allerhøieste Befaling bekjendtgjøres herved alle Vedkommende til vedbørlig Efterlevelse.

Det Kongelige Slesvig-Holstenske Cancellie i Kjøbenhavn, den 16de Julii 1811.

———

Paa Auctionen den 25de Julii over det opbraate Skib Marys Ladning solgtes: Vestindisk Caffe 2 Rdlr. a 2 Rdlr. 5½ ß. Pd., lidet havareret dito 11 Mk. 7 ß. a 11 Mk. 7½ ß., Havannah Sigarer 40 Rdlr. Cossen, Campescheträe 26 Rdlr. 5 Mk. 8 ß. a 27 Rdlr. 5 Mk. 8 ß. pr. 100 Pd., enkelte gule Nankiner 6 Rdlr. 3 Mk. 4 ß. a 6 Rdlr. 5 Mk. 4 ß. Stkt., Buenos Ayres Huder 5 Mk. a 7 Mk. 9 ß. Pdt., Tobaksstilke a 12 ß. Pd., Fustiktræe 35 Rdlr. a 40 Rdlr. 100 Pd. Huder og Tobaksstilke solgtes uden Told.

Christiansand, den 17de Julii. At gammelt nordisk Mod og ægte fædrelandsk Sind gløder i Nordmænds Bryst, derpaa tjener til Bevis, at en Norsk Caper (hvis Fører er blandt de Mænd, Regenten allerede har hædret for Fortjeneste) har af en Skotsk Havn, efterat Caperføreren forud havde været i Land og recognosceret, udtaget i flere Menneskers Paasyn en skotsk Slup, der laae og ladede Tangaske, og med dens ombord værende Vagt samt Kjøbmanden gaaet til Søes og lykkelig indbragt Prisen til Bergen. (Christiansands Av.)

Viborg, d. 21 Julii. Den overhaandtagende brændende Hede har især fra den 19de været trykkende. I Gaar var den 27 Gr. Det lyner i det Fjerne hver Aften; men her falder ingen Regn eller Torden. Da Klagerne over Rugens Svanghed høres fra mange Steder her i Omegnen, saa ville det usolgte Forraad hist og her finde god Afsætning. De 2 sidste Torvedage har heller intet Rug været at faae tilkjøbs her, som dog er en Sjeldenhed. Dyrtiden vedvarer forresten paa alle Fødevare. Kjødet er især lige saa dyrt som i Kjøbenhavn selv. (Viborg Samler.)

Odense, d. 23 Julii. Heden lader Gudskelov til, som man formodede, at ville kjølnes med Hundedagenes Begyndelse. Den var stegen til 25 Gr. i Skygge, og utaaleligere end selve i Indien, formedelst den her mere dunstfulde Luft. Den 18de faldt her ved Odense en Regn der ligner Skyebrud, den vedholdt en Time, og et Huus, under hvilket der er anbragt et Rendesteens Afløb, var nærved at bortskylles, Vandet trængte ind i første Etages Værelser. Paa adskillige Steder er udbrudt store Huller af Bolverk og Grunde paa nogle Aliens Omfang, og nogle Huses Grunde staaer endnu Fare for at skride ud i Bækkeløbet. (Iversens Av.)

Ribe, d. 23 Julii. En ung Person Jens Jensen Sonnichsen, en Søn af forrige Branddirecteur og Toldfuldmægtig Sonnichsen, som er barnfødt og opdraget i Sonderhve Sogn paa

Eilandet Fanøe, forfærdiger efter egen Opfindelse og ved egen Hjelp, smaae Positiver, som ere end smukkere og accuratere, end de man af dette Slags almindelig pleier at faae tilkjøbs fra Udlandet; og kan man, naar samme bestilles, erholde hos ham saadanne Positiver efter Priser fra 8te Rigsdaler til 30 Rdlr. i Slesv. Holsteensk Courant, alt efter Pibernes Antal, Valtserne, Størrelsen og Smukheden. — Onskeligt om enhver, endog den ubetydeligste Ting Geniet opfandt, maatte sættes frem for Lyset; det tilskyndede Efterlignelse og vi vilde snart faae at see, at vore egne Hænder kunne forfærdige mange Ting ligesaa smukke, og varigere end de som indføres fra Fremmede, der altid glimre for Øiet, men som oftest i Grunden er Papiirskram. (Ribe Av.)

Femern, d. 19 Julii. Den 18de d. M. Kl. 1½ forsøgte Engellænderne atter et Angreb paa de i Femersund liggende Danske Fartøier, i den Hensigt, enten at bortslæbe eller brænde samme, men bleve ved de derværende Befalingsmænds Aarvaagenhed og Virksomhed og ved en velanbragt Skytsild fra Femersunds Batterie tilbagedrevne fra et allerede besat Skib. Een af de engelske Barcasser maa have liidt meget ved et Kartætscheskud, da man saae at Mandskabet i samme skyndsomst søgte at redde sig i en anden Barcasse, der tog den første paa Slæbetoug.

H. H. Prindsesse Charlotte og H. D. Prinds Wilhelm af Hessen ere ankomne til Altona. Hds. Hd. befinder sig i velsignede Omstændigheder.

I Altona havde man den 20de Julii om Eftermiddagen Kl. 2 38 Graders Varme i Solen og 28 i Skyggen.

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Wien, d. 10de Julii. Ved Herrnals, nær Wien, har man opdaget nogle righoldige Svovlkilder. Der indrettes nu sammesteds Bade. — Man taler om en Sum af 100 Mill. Gülden Indløsningsbeviser, hvis Garantie Stænderne i Ungern ville paatage sig.

Leipzig, d. 8de Julii. De herværende Kjøbmænd skulle betale af de med preussiske Certificater indførte Varer 40 PC. eller en Sum af 180,000 Rdlr.

London d. 8 Julii (Efter Moniteuren). Efter en officiel Indberetning fra Lord Wellington var Engellændernes Tab ved Badajoz's Beleiring 62 Døde og 209 Saarede og Savnede; Portugisernes Tab 51 Mand Døde og 158 Saarede og Savnede. Ved Hertugen af Brunsvigs Corps vare 4 Døde, 13 Saarede og 2 Savnede. — Det hedder, at en fransk Escadre af 4 Linieskibe og 1 Fregat krydser i Strædet ved Gibraltar. — Der er atter mange americanske Skibe blevne priisdømte. — Indbyggerne paa Barthelemy have aflagt Carl XIII. Hyldingseden. — Admiral Yorke, som med 3 Krigsskibe er afseilet til Nordamerica, har forseglede Ordres med, som han først skal aabne Vesten for Scilly. Et Regiment fra Guernsey og adskillige Generaler skulle følge ham, for at ydmyge Jonkierne (Americanerne).

London d. 9 Julii. Indberetningen fra Dronningens Conseil er bleven undertegnet af alle Medlemmerne. Man ventede, at den i Gaar vilde blive Parlamentet forelagt. Lægerne skulle eenstemmigen have erklæret, at H. M. ikke føler sig istand til, igjen at paatage sig de Kgl. Forretninger, men at iøvrigt hans Sundhedstilstand ikke har forværret sig i den Grad, at man kan tvivle paa hans Helbredelse. — I Nyyork skal der have været en stor Brand, som rasede 2 Dage og fortærede 100 Huse.

Königsberg d. 6 Julii. Efter en Kgl. Beslutning skal Staden Königsberg, der nylig har liidt saa meget ved Ildsvaade, have et rentefrit Forskud af 300,000 Rdlr. i 10 Aar til Brandassurancens Afbetaling, Fæstningen Friedrichsberg skal overlades Staden til Handelsbygningers Indretning, og den skal forskaanes for ny Byrder og Paalæg.

London d. 12 Julii. Grev Montalivets Fremstilling af det franske Riges Tilstand, som nu læses oversat i vore Blade, har gjort stort Indtryk paa Londons Børs. — Lord Wellingtons Militairmagt bestaaer, i Følge en Skrivelse fra hans Hovedqvarteer af 10de Junii af: engelsk Infanterie 12,000 M., Portugisisk 10,000, og Spansk under Blake og Castannos 10,000, tilsammen 32,000 Mand; Engelsk Cavallerie 2800, Portugisisk 1000 og Spansk 1000, tilsammen 37,800 M. Heri er Lord Spencers Magt ikke indbefattet. —

Den americanske Marine bestaaer nu af 12 Fregatter paa 44 til 16 Canoner, 6 Brigger, 3 Skonnerter, 170 Canonchalouper og 4 Bombarderskibe. 6 Fregatter, 5 Brigger og 3 Skonnerter ere kun i virkelig Tjeneste. De andre Skibe ere aftaklede. — 2 Fregatter ere afseilede til America, og adskillige andre skulle følge dem. — Et af vore Skibe har i Østersøen taget det americanske Skib Independent. — I Parlamentet er en Bill gaaet igjennem, angaaende en Act til at forekomme, at Rigets Guldmynter ikke antages til nogen høiere Værdie end den courante eller at Gouverneurens og den engelske Banks Billetter betales med en ringere end deres paalydende Sum.

Kystfarten paa Middelhavet har i Sommer været mere levende og sikker end i de afvigte Aaringer, da der næsten ingen engelske Krigskibe lade sig see paa Kysterne af Middelhavet. Man begynder derfor ogsaa igjen at transportere Varer, der ere bestemte til Livorno, Neapel ꝛc., til Søes, hvorved Transportomkostningerne anseelig formindskes. De under engelsk Flag krydsende sicilianske, sardinske og barbariske Capere ere de farligste Fiender for Handelsskibene. Dog holde de sig stedse i en vis Afstand fra Kysterne. Marseille underholder endnu bestandig Handelsforbindelser med Barbariets Havne, og befinde sædvanlig mange af disse Staters Skibe sig i den derværende Havn. Paa Omveien underholdes endog noget Samqvem med Levante.

London den 12te Julii. Gouverneuren paa Martinique har, for at forekomme at Øen ikke berøves sine prægede Penge, forbudet at betale americanske Kjøbmænd nogen høiere Sum i saadan Mynt for Varer end 300 Pd. St. Americanerne maa tage for deres Varer Landsproducter eller andre Varer. — Den americanske Præsident har bifaldt Commodore Rogers Fremfærd ved den engelske Slup Lille Belts tilbagedrevne Angreb, og paa hans Begjering, at den maatte undersøges fulgte intet bejaende Svar. Rogers har igjen faaet Befaling at krydse langs med de americanske Kyster, for at beskytte det americanske Flag.

Wiens Cours er i faa Dage gaaet ned fra 1750 til 1218. D. 10 stod den igjen 1350.

Efter Humboldt vilde alt det Sølv, der fra Americas Opdagelse til 1803 er bragt fra denne Verdensdeel til Europa udgjøre en Kugle, der er 83 Pariser Fod i Gjennemsnit.

I Oneglia har en Advocat, født 1730, formælet sig med et Fruentimmer, som er født 1720. Dette Ægtepar er altsaa tilsammen 172 Aar gammelt.

Blandede Efterretninger.

Vor Stad — hedder det i en Efterretning om Hamborgs Handel i Jan. Maaned d. A. — bliver nu snart igjen en Stapelplads for Varer, nemlig for dem, der indføres fra Holsteen. Priserne paa alle Varer kunne, ved den høie Told blive meget høi. De maa stige meget førend Vareeierne ville komme til deres Capital, og dertil udfordres først følelig Mangel. De mindste Oplag er nu et uudtømmeligt Forraad, fordi Kræmmerne formindske dem, og altsaa kun formindske dem langsomt. Der skeer nu aldeles intet andet Salg end hvad, der hører til umiddelbar Forbrug.

(Allg. Handlungsz.)

Det Kongel. Videnskabers Societet i Göttingen har fra sit corresponderende Medlem, den Russisk-Keiserl. Hof- og Legationsraad Hr. v. Struve i Cassel modtaget som Foræring et af Gibs forfærdiget Haurelief af Maanen, som ved den tilbørlige Belysning viser paa en høist belærende Maade de mangfoldige Forhøininger og Fordybninger paa Maanens Overflade. Dette Haurelief forestiller en Halvkugle, som er 2 Pariser Fod i Gjennemsnit, og frembringer, især ved en Belysning af Lamper paa en mørk Baggrund, en behagelig Illusion, naar man i tilbørlig Afstand betragter de enkelte Dele af Maanens Overflade i en liden Tubus, som fulgte med. Formedelst en Bevægelse, der kan meddeles Belysning ved den nedre bevægelige Arm af Stativet, sandsynliggjøres Maaneskivens af- og tiltagende Lys, saavelsom Maanebjergenes gradvise Belysning og Formørkelse. Hr. Prof. Reißig, som har forfærdiget samme, har ved sit Arbeide ogsaa taget de Schröterske Tegninger til Hjelp, og ved Maanebjergenes Bestemmelse udtrykt de caracteer-

formige Fordybninger ved en Pariser Linie, hvorved da Maaneoverfladens vigtigste Ujevnheder, saa godt som det efter den ringe Maalestok er mueligt, med eet Blik lade sig overskue.

(Gött. gel. Zeit.)

I Paris er i forrige Aar udkommen en omstændelig og raisonneret Beskrivelse over Peignron Dijonvals Cabinet af Tegninger og Malerier, ordnede efter Mesterne, Skolerne og Aarstallet, redigeret af Benard, Maler og Kobberstikker, og udgivet paa Morel de Vindés Bekostning. Bogen er 612 Qvartsider stor. I den korte Forerindring beretter Udgiveren, at Hr. Dijonval, en Mand, der forenede betydelig Formue med en fortræffelig Caracteer, har været Eier af denne ligesaa fuldstændige som kostbare Samling af Konstsager, især af Haandtegninger. Han var født 1708, begyndte allerede at samle 1724, og anvendte sin Rigdom, deels til at forøge sin Samling, deels til at understøtte Fattige. For fuldkommen at opnaae sit Diemed, raadførte han sig med de berømteste daværende Kjendere, saasom: Huguin, Glomy, Gersaint, Halle og Remy, og sendte paa sin egen Bekostning duelige Konstdommere til Holland og Engelland, for, saavidt mueligt, at fuldstændiggjøre sin Samling. I Paris forsømte han aldrig nogen Auction, hvorved det lykkedes ham, at faae de bedste Originaltegninger og Kobberstykker fra Nans, Gagnis, Mariettes, Bandevilles og Andres Samling. Han lønnede desuden tre Konstnere, som stedse maatte sysselsætte sig med at ordne og vedligeholde hans Samling. Men han selv var Hoveddrivefjer for det Hele, da han agtede at ordne Konstens Historie i en Række af Konstværker, hvori aldeles intet Hul skulde findes. Kort, hans Samling var een af de fuldstændigste, en Privatmand nogensinde har eiet. Hr. Morel de Vindé, en Sønnesøn af Dijonval, er nu Eier deraf, og agter at afhænde den. (S. Bl.)

Efter Humboldt opnaae Indianerne en meget høi Alder. Under hans Ophold i Nyspanien døde een i en Alder af 142 Aar, som endnu i sit 130de Aar gik hver Dag 1½ til 2 Mile. Blandt de jorddyrkende Indianere traf han aldrig nogen Skutrygget, sjelden en Skeløiet, Halt ɔc., og han anseer dette for en Følge af den jevne Levemaade og Constitutionen.

Kartoffelvand til Vaskning. — For følgende Middel til at gjøre Silke-, Uldne- og Kattuns Tøier rene, har Kunsternes Selskab i London for kort Tid tilkjendt Mad. Morris en Belønning. Man river friske Kartofler, der ere toede i Vand, i et Fad, der er fuld af Vand, til de blive til en tynd Vælling, som man da lader gaae gjennem en ikke for tæt Haarsigte. Derpaa lader man denne Røre staae, til Kartoffelsubstantsen har sat sig, hvorpaa man klarer det slimige Tynde af, og bruger det som følger: Det, der skal gjøres reent, lægges paa et Bord med et linned Klæde over; man dypper en Svamp i Kartoffelgeleen, og gaaer dermed saalænge over Tøiet, til det bliver reent, man toer det da ud i reent Vand, og tørrer det. — 2 Kartofler af Middelstørrelse tages til en Pæl Vand; det hvide Bundfald er meget nærsomt, og kan kogt i Vand eller Mælk, bruges til Stivelse eller Pudder, og den tykke Vælling, der ikke gaaer gjennem Haarsigten, anvendes til grovere Ting. Den efter ovenstaaende tillavede Slim eller Gelee tjener til at reengjøre alle Slags Silke, Ulden eller Kattun, og angriber hverken Tøiet eller Farven. Ogsaa kan man gjøre Oliemalerier, Paneler o. s. v. rene dermed, naar man bestrøer Svampen, som er dyppet deri, med meget fiint Sand. (Handels=Tid.)

Rostock, den 3 Julii. Dette Aar lover en meget indbringende Høst, især Hvede og Sommerkorn, hvilket sidste har meget forbedret sig ved det i disse Dage indtrufne frugtbare Veir. Skjøndt man ikke troer, at saa meget Rug vil faaes, vil Priserne dog neppe gaae i Veiret, da der haves meget gammelt Forraad. — I den tilendebragte Termin har Landmanden kun meget slet præsteret saavel de Renter som Capitaler, der skulde præsteres, da det er dem umueligt, under de nuværende Conjuncturer, at udbringe Penge af deres Jorder; man seer mange Concurser imod Indulten er ophævet, dog kan Landgodser ikke bruges til Concurs, naar de for en Ret kan bevise, at de under Administration kan betale Renterne af de laante Capitaler; de erholde da en speciel Indult. Dens Ophævelse synes for saa vidt at have en velgjørende Indflydelse, da ved dette igjen nogle Penge komme i Circulation. (S. Bl.)

I Colonien Ny-Skotland i America mangler det paa Hænder og Capitaler. De nyskotske Kyster have Overflødighed af alle Slags Fisk. En Lax, som veier 20 Pund, koster neppe ½ Dollar, en ligesaa stor Stokfisk 10 Pence, og de øvrige Fisk ere forholdsmæssig ligesaa godt Kiøb. — Efter al Sandsynlighed foretrække de Colonister, som muligen kunne ville indvandre her, Opholdet i de nærliggende americanske Fristater for Nedsættelsen i det bestandige kolde, ufrie og afhængige Ny-Skotland, hvilket man heller ikke kan fortænke dem i. Denne Colonies Velstand blev grundfæstet ved de i Aaret 1783 fra de forenede Stater udvandrede engelske og monarkiske Tilhængere, og fordi dens Grændsen til de forenede Stater er af Vigtighed for den engelske Handel. Landets Størrelse udgiør 1850 □ Mile, Halifax tæller 12.000 Indbyggere og har en meget god Havn. (Allgem. Handlungszeit.)

I Amiens tæller man nu over 20 Fabriker, der næsten allene sysselsætte sig med at forfærdige Manchester. Der bestilles saa meget fra Frankrige og andre Lande, at de neppe ere istand til at tilfredsstille alle. De der forfærdigede Manchestere give de engelske i ingen Henseende noget efter. (S. B.)

Efter v. Buchs Reise er Russernes Handel fra det hvide Hav paa Finmarken siden nogle Aar meget levende, og man regner at adskillige Tusinde Russer besøge i tremastede Smaafartøier i Julii og August hine Kyster. De hente Fisk, Huder, &c. og bringe derfor Hamp, Hør, Seildug, Tiære, Jern og Tøier &c.; men især Korn og Meel. Ogsaa drive Russerne nu Fiskefangsten paa Kysterne med stort Held. — Saaledes maa med Handel og den ved samme frembragte Luxus ogsaa Culturen i de yderste Regioner af det faste Land af Europa bestandig tiltage i samme Grad som Staterne, disse Regioner udgiøre en Deel af, gjør Fremskridt i Rigdom, Velstand, Magt og Dannelse. Derved see de sig og saa meget mere istand til at lade deres raa og ubesøgte Provindser og fattige Undersaattere tage Deel i deres Overflødighed. Den russiske Handel i det hvide Hav maa nu ogsaa forstørres derved, at det ved Ishavet liggende Lapland og den største Deel af de svenske Besiddelser ved den botniske Bugt ere komne under russisk Scepter, og disse trænge meget til en mægtig Regierings Understøttelse. Maaskee ville disse Besiddelser give Rusland Anledning til, at forene det hvide Hav med den botniske Bugt ved en Canal: et Foretagende, der saa meget lettere kunde udføres, som Terrainet og Localet vilde være meget passende dertil og der kunde flyde vigtige Fordele deraf for Handelen mellem det hvide Hav og Østersøen saavelsom for den russiske Krone. Kun maa man beklage, at Havnen i Archangel ikke tilstedes i den nyeste Toldrulle samme Forretigheder som de øvrige russiske Havne; i denne Havn vil man maaskee faae langt billigere Fragt og Skibsfart til Norge, Island &c. end over Østersøen; og hiin Egn kunde i mange Henseender blive ligesaa levende, som den i Normændenes Tid har været.

En Mechanicus i Ny-York skal have opfundet en meget vigtig Maschine til at forfærdige Teglsteen. Den behøver kun at være forsynet med Leer, og leverer inden 1 Time 3000 Stykker og man sparer endnu desuden derved Umagen at bære dem til og fra samme, og dens Producter skulle være fastere og vandtættere end de sædvanlige. (Allg. Handl. Zeitung.)

I Prindsen af Lignes Bogsamling findes en Bog, om hvis Tilværelse man hidtil tvivlede, og som Keiser Rudolph engang skal have budet 11,000 Ducater for. Dens latinske Titel lyder paa Dansk: Jesu Christi Lidelses Historie med Figurer og Letterer, der ikke ere gjorte af nogen Materie. Den bestaaer af 24 Pergamentsblade i Duodezformat, som synes ganske rene, men naar man trykker dem paa det blaae Papir, der adskiller dem, saa opdager man Bogstaverne og Figurerne, der ere udklippede med beundringsværdig Finhed og Fuldendthed. Af Henrik VIIdes deri anbragte Monogram formodes at den er fra Aarene mellem 1485 til 1509. Den tilfalder bestandig den Ældste af Familien Ligne i Følge en Prinds af Lignes Testamente fra 1609. (Hamb. Corr.)

Subskriptionen paa dette Blad modtages hos Bogtrykker Höckes Enke, store Helliggeiststr. 144.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 61.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 30 Julii 1811.

Om Ohlenslægers Correggio.

(Udaf et Brev til en Ven paa Landet.)

Jeg sender Dig med denne Lejlighed tillige No. 12 af den danske Literaturtidende, hvori Du finder en Recension over Ohlenslægers Correggio. Men jeg kan ikke sende Dig den uden strax at føie til, at den er et elendigt Produkt. Jeg siger Dig dette strax til Advarsel, for at Du ikke skal harme Dig for meget ved at læse den. Jeg kjender Dig. Din Godmodighed, der gjør Dig saa elskværdig (bliv ikke vred at jeg siger Dig det reent ud), gjør, som jeg veed, at Du aldrig tager et Skrivt i Haanden for at læse det, uden med den Tanke, at det er fornuftigt og godt. Men desmere pleier Du at ærgre Dig, naar Du bliver skuffet og finder noget reent slet.

For Dig er dette ellers nok; jeg er vis paa, at Du vil være enig med mig i min Dom. Imidlertid vil jeg dog udførligen retfærdiggjøre den. Jeg har nemlig i Sinde at lade dette Brev trykke i Skilderiet. Dertil bevæger mere end een Grund mig. For det første gives der mange i vort Publicum, der pleie at lade det i deres Dom om et literært Værk, beroe ved dens Mening, der har talt sidst, og paa en saadan Maade at tilsnige sig en Deel Stemmer skal dog ikke lykkes denne Recensent. Dernæst giver Recensenten sig saa ofte og paa saa latterlig Maade blot, at det virkelig kan hedde her: difficile est satyram non scribere (imidlertid vil jeg dog ikke egentligen satyrisere). Endelig, og det er den vigtigste Grund, vilde det dog være alt for galt, om saadan en ung (hvad kalder jeg det?), saadan et ungt Menneske, der endnu ikke har fordøiet, hvad han har lært, og ikke engang kan skrive ordentligt, ustraffet skulde paa saa uforskammet en Maade torde forgribe sig paa et af vore fortreflige Digterværker.

Jeg vil her følge den Orden, først at anføre en Deel Beviser paa Recensentens Udueligheb til overhovedet at skrive for Publicum, dernæst at indlade mig paa hans Erindringer mod Correggio og blotte den Mangel paa Sands for det skjønne og herlige, han deri har lagt for Dagen.

At Recensenten er en ung Begynder, der har længe at bie, inden han skal vove sig til at forelægge et Publicum sine Forsøg, seer man strax paa Stilen og Sproget. Schillers Epigram:

> Was sie gestern gelernt, das wollen sie heute schon lehren,
> Ach, was haben die Herrn doch für ein kurzes Gedärm!

passer sig ganske paa ham, man skulde næsten troe bogstavelig. Begyndelsen viser dette især. Man seer let, hvorledes det Hele er blevet til. Recensentens Phantasie er ved en eller anden Leilighed blevet ophidset til at foregøgle ham, hvor herligt det vilde være at recensere en Ohlenslægers Arbeide, især at rive det ned. Nu har han da begyndt

med allesteds fra at samle en Deel almindelige Sætninger, deels rigtige, deels urigtige, og nu søgt at ophidse sig til en høi philosophisk og poetisk Stemning. En naturlig Følge heraf er det kunstlede og tvungne i den hele Indledning, der gjør et Indtryk, som naar man er i den piinagtige Stilling at skulle stille sig henrykt an, skjønt man kjeder sig i høieste Grad; fremdeles den Higen efter Billeder, der da naturligviis falde latterlige eller forskruede ud. I det Hele er slet ingen Hold; Forfatteren har ikke havt Kraft til at beherske den Smule Stof, han har samlet. Sande, halvsande og ganske usande Phraser ved Siden af hinanden. Det mangelfulde i Valget af Ord og i Sætningernes Forbindelse tilligemed den omtalte Higen efter et blomstret Sprog, forkynder især en ung Forfatter, der endnu er Lærling, og maaskee her første Gang forelægger Publicum et Forsøg.

Exempel paa en reen usand Phrase staaer strax i Begyndelsen: "Den Udannede lader sig kun afficere af det sandseligt følelige." Hvilken Snak! Hvor mange Millioner ganske udannede Mennesker ere ikke blevne afficerede af den christelige Religions Sandheder? Dog den Slags Phraser finder man saa mange af i det høitravende Sprog, adskillige unge Forfattere hos os begynde at indføre. Mere characteristisk er Halvheden i den tæt foran staaende Periode, hvor det hedder: "Hvilken, begavet med Følelse for Kunst og Poesie, Himmelens skjønneste Gaver til de Dødelige, nød ei det samme?" (Hvad der menes ved dette samme, er, — det være sagt i Forbigaaende, — ikke at blive klog paa). At Poesien her staaer, som om den ikke hørte til Konsten, er en Incorrecthed, hvoraf der hos vor Recensent findes mange. Men at Konst og Poesie kaldes Himmelens skjønneste Gaver, det viser os ret Lærlingen, der har glemt det halve af det, han har lært. Læreren har uden Tvivl sagt: Videnskab og Kunst. Dog maaskee forekom denne Sammenstilling Hr. Lærlingen at være for hverdags. At den Udannedes Nydelse af det sanseligt følelige (f. Ex. af Mad og Drikke) kaldes "en ubevidst Tummel" er snurrigt.

En løierlig Feil i Udtrykket staaer strax i Begyndelsen: "med Glæde," hedder det, "beskjæftiger den (Sjælen) sig med det tilbageblevne Indtryk af den nydte Fryd;" hvilket løber ud paa: at Sjælen med Glæde beskjæftiger sig med sin Glæde. — Man seer let, at der istedetfor de Ord: "den nydte Fryd" skulde staae: sin Nydelses Gjenstand (her: Vandringen og de Udsigter, den Vandrende har nydt). — Alle disse Feil staae i de første 12 Linier. Naar det lidt længere hen (p. 178) hedder: "Naar evigluende Phantasie slynger sig i kjerlighedsfuld Forbindelse om den klareste bevidste Forstand, da undfanges Kunstværket," saa skulde det blot hedde: slynger sig kjerlighedsfuldt o. s. v. Hvad det er: i Forbindelse at slynge sig om Nogen, bliver vel ingen klog paa. At vor Recens. lader Kunstværket "undfanges" uden Fornuft, maae man ikke regne. Saa philosophisk hans Air endog er, saa kjender han vel ikke anden Forskjel imellem Forstand og Fornuft, end den der lader sig lære af Sporons Bog om eenstydige Ord.

Af Recensentens Lignelser maae jeg gjøre opmærksom paa et Par. — Nordens Helteold, ligner han ved den hvide Snee, der om Vinteren bedækker vore Egne, og mener at hiin ligesom denne blænder Øjnene. Imidlertid kaldes Syden i Modsætning dertil det "lyse Land". — Hvor forkeert og fremtrukken denne Sammenligning er, seer enhver. Italien er for ham det Land, hvorhen vor Sjæls "aldrig stillede Længsel higer", som dens "Ønskers og Attraaes evige Opholdt". Men jeg kan troe, han er meget kuldskjær af sig, og derfor forestiller han sig Italien som et Slags Himmerige. Derfor maae vi heller ikke tage ham ilde op, at han kalder os "forkuldede Nordboer"; hvor man fryser selv, pleier man gjærne at troe, at andre ogsaa maae fryse; og at Recensenten er meget "forkuldet" (for at bruge hans eget Ord), beviser rigtig nok den heele Recension; thi de Blus, der nogle Steder vise sig, ere kun Blus, og ikke Yttringer af sand Varme. At han taler, som om heele Norden laae i Egnen af Kjøbenhavn, naar han nemlig kalder den et "Taageland omgjerdet af Storm og Slud", maa man tilgive ham; det er en Virkning af hans "troefaste Ven Phantasus's" Indskydelser. Pudserligt er det ellers at tænke sig Storm og Slud som et Gjerde omkring et Land. At han ogsaa kalder Norden "frydløs", er ikke at undre; den Kulde lader ham ikke finde Fryd i noget; den Fryd, han i Recensionen adskillige Gange synes at yttre over det skjønne i Correggio, er og-

saa kun affecteret, hvilket enhver desuden nok kan see. Hans Mangel paa Kjerlighed til sit Fædreland ville vi ikke ændse. Endnu maae jeg gjøre opmærksom paa den usigelig flaue Allusion til Göthes: "Dorthin, dorthin", der ligger i de Ord: "den forkuldede Nordboe" ...... "higer didhen, didhen, hvor den venlig skjønne Himmel slynger sig om Jorden i inderligt Favntag". Iøvrigt paatager jeg mig ingenlunde at gjøre opmærksom paa alle de Flauheder af lignende Slags, der endnu findes i Recensionen. Man seer allerede noksom, hvad der kommer ud af at strenge sig an for, invita Minerva, at skrive blomstrende og poetiskt.

Maaskee Du, og siden de øvrige Læsere, ville finde, at jeg opholder mig for længe ved disse paafaldende Forkeertheder. Men jeg svarer: denne Recension er destoværre ikke det første og eneste, vi have faaet af denne Suurdej. Vor Literatur har heele Ark at opvise af samme Slags, skjønt vel ikke fuldt saa galt. Det bliver et Slags Mode, at unge Mennesker, der slaae sig til at blive Forfattere, skulle pine et opskruet, blomstrende Sprog udaf sig og med et høiphilosophiskt Air kjæde en Deel sammenskrabede Phraser sammen. Det torde være Umagen værdt i et saa kosteligt Exempel at fremstille en Advarsel. Men de Mennesker skulle have det ret tydeligt, naar de skulle kunne tage efter det.

Det latterligste af Recensentens Feilgreb i Tanke og Udtryk staaer i de sidste Linier af Recensionen, hvor det hedder: "intet om den herlige Contrast mellem de to Malere, den brusende Angelo og den blide, dybtfølende Giulio". "Den brusende Angelo"! har man da hørt galere? Næsten skulde man troe, at Recensenten ved Slutningen af sin Recension, til Straf for samme, har tabt al Sands og Samling. Men den heele Slutning er en tilsyet Lap, der tager sig komisk ud. Jeg sagde forhen, at det anførte Epigram af Schiller maaskee endog bogstavelig er at anvende paa Recensenten. Her er det Sted, der meest paafaldende leder til at antage dette. Slutningen af Recensionen angaaer de tre Maleres saavelsom Marias fortreffelige Charakterer og deres Skildring. Den hørte paa et andet Sted i Recensionen, men staaer ellers i Modsigelse med det foregaaende. Men jeg forestiller mig, hvorledes den er kommet til at staae

her: Recensionen var saa som saa blevet færdig; da viiste Rec. den til en Bekjendter, en Mand med ægte Sands for det Skjønne og Gode, men uden fornøden Autoritet over Rec. Men har De da, sagde denne Bekjendter, virkelig slet ingen Følelse for det fortreffelige i de mange mesterlig tegnede Characterer, har de f. Ex. slet ikke følt noget ved at see den store, herlige Heros, Mikel Angelo, hvis plastiske Natur her hos Digteren yttrer sig i hans ubetydeligste Handlinger og i hvem, hvor opfarende han endog er, en indre antik Roelighed er umiskjendelig? Død og Djævelen, tænkte Rec., det maae vi tage ad notam, ellers prostituere vi os. Men Ordene: "Heros, plastisk, antik," var han ikke i Stand til at forstaae i denne Forbindelse. Ordet; opfarende, snappede han derimod op, men tabte det paa Hjemveien, og saaledes greb han da det paa dette Sted pudseerlige Ord: "brusende". Paa samme Maade har han hørt den samme Bekjendter tale om Correggios skjønne Menneskelighed og inderlige Fromhed o. s. v.; derpaa har han hørt ham nævne Ordet: Nuancer, og nu har han troet, at Menneskelighed og Fromhed var en Art af Nuance: og er saaledes kommet til den naragtige Idee at bruge Begrebet om Nuancer som det Fælledsgreb indbefattende Begreberne om Menneskelighed, Fromhed o. s. v. Men saaledes gaaer det, naar et ungt Menneske, der slet ikke er kommet til Modenhed, vil begynde paa i Dag at lære andre det, hvad han selv først lærte i Gaar. — At vor Rec. forestiller sig Correggio's uskyldige Simpelhed at slynge sig om hans Storhed, er derimod en af de Lignelser, som man finder mange af hos disse unge Mennesker. Det er noget, der gaaer over deres Forstand, at Simpelheden ikke er en udvortes Tilgivt til Storheden, men hører til dennes egen indre Væsen. Mindst af alt tør jeg paa dette Sted anke over, at Rec. blot kalder Giulio, stillet ved Siden af Angelo, dybtfølende; thi der hører rigtig nok meer end almindelig Sands til at fatte, at Angelo, netop saaledes som han er fremstillet af Digteren, er endnu mere dybtfølende end Giulio.

(Fortsættes.)

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Placat, angaaende en Forandring i den lollandske Postes Gang og Indleveringstiden paa Postcontorerne.

Ifølge af en ved allerhøist Kongelig Resolution approberet Forandring med den lollandske Brev- og Pakkepostes Gang under nuværende Omstændigheder, bekjendtgjøres herved, at Brev- og Pakkeposten fra Kjøbenhavn til Nakskov afgaaer fra næstkommende 4de August og indtil videre, hver Søndag Morgen Kl. 6, og den særskilte Brevpost ligeledes fra Kjøbenhavn til Nakskov den 6te August, og indtil videre hver Tirsdag Aften Kl. 10.

Fra Nakskov afgaaer Brev- og Pakkeposten fra næstkommende 7de August og fremdeles hver Onsdag Morgen Kl. 6, og den særskilte Brevpost fra næstkommende 10de August og fremdeles hver Løverdag Aften Kl. 8.

Indleveringstiden af løse Breve, Pengebreve og Pakkepostsager, samt Anmeldelse af Reisende fastsættes saaledes:

I Kjøbenhavn paa det lollandske Postcontoir af løse Breve hver Løverdag og Tirsdag fra Kl. 5 Eftermiddag til 8 Aften, af Pengebreve og Pakkepostgods, samt Anmeldelse af Reisende hver Løverdag Formiddag fra Kl. 9 til 2 Eftermiddag.

I Kjøge. For Posten fra Kjøbenhavn til Nakskov løse Breve Tirsdag Aften fra Kl. 6 til 9, og Søndag Morgen fra Kl. 7 til 10. — Pengebreve, Pakkepostgods og Reisendes Anmeldelse hver Søndag Morgen fra Kl. 7 til 9. — For Posten fra Nakskov til Kjøbenhavn løse Breve Torsdag og Søndag Formiddag fra Kl. 9 til 12. — Pakkepostsager, Pengebreve og Reisendes Anmeldelse Torsdag Formiddag fra Kl. 8 til 11.

I Præstøe. For Posten fra Kjøbenhavn til Nakskov løse Breve Tirsdag Aften fra Kl. 6 til 9, og Søndag Eftermiddag fra Kl. 4 til 6. — Pengebreve, Pakkepostgods og Reisendes Anmeldelse, ligeledes Søndag Eftermiddag fra Kl. 4 til 6. — For Posten fra Nakskov til Kjøbenhavn løse Breve Onsdag og Løverdag Aften fra Kl. 6 til 9. — Pengebreve, Pakkepostgods og Reisendes Anmeldelse, ligeledes Onsdag Aften fra Kl. 6 til 9.

I Wordingborg. For Posten fra Kjøbenhavn til Nakskov løse Breve Tirsdag og Søndag Aften fra Kl. 6 til 9. — Pengebreve, Pakkepostgods og Reisendes Anmeldelse, ligeledes Søndag Aften fra Kl. 6 til 9. — For Posten fra Nakskov til Kjøbenhavn løse Breve Onsdag og Løverdag Aften fra Kl. 6 til 9. — Pengebreve, Pakkepostgods og Reisendes Anmeldelse, Onsdag fra Kl. 5 Eftermiddag til 8 Aften.

I Nykjøbing paa Falster. For Posten fra Kjøbenhavn til Nakskov løse Breve Onsdag Aften fra Kl. 7 til 10, og Søndag Aften fra Kl. 7 til 9, samt Mandag Morgen fra Kl. 7 til 9. — Pengebreve, Pakkepostgods og Reisendes Anmeldelse, Søndag Aften fra Kl. 6 til 8. — For Posten fra Nakskov til Kjøbenhavn løse Breve Onsdag Formiddag fra Kl. 9 til 1 Eftermiddag, og Løverdag Aften fra Kl. 6 til 9. — Pengebreve, Pakkepostgods og Reisendes Anmeldelse, Onsdag Formiddag fra Kl. 8 til 12.

I Saxkjøbing. For Posten fra Kjøbenhavn til Nakskov løse Breve Onsdag Formiddag fra Kl. 8 til 11, og Mandag Formiddag fra Kl. 9 til 12. — Pengebreve, Pakkepostgods og Reisendes Anmeldelse, Mandag Formiddag ligeledes fra Kl. 9 til 12. — For Posten fra Nakskov til Kjøbenhavn løse Breve Onsdag Morgen fra Kl. 7 til 9, og Løverdag Aften fra Kl. 6 til 9. — Pengebreve, Pakkepostgods og Anmeldelse af Reisende Onsdag Formiddag ligeledes fra Kl 7 til 9.

I Mariboe. For Posten fra Kjøbenhavn til Nakskov løse Breve Onsdag Formiddag fra Kl. 9 til 12, og Mandag Formiddag fra Kl. 10 til 1. — Pengebreve, Pakkepostgods og Anmeldelse af Reisende ligeledes Mandag Formiddag fra Kl. 10 til 1. — For Posten fra Nakskov til Kjøbenhavn løse Breve Tirsdag Aften fra Kl. 7 til 9 og Onsdag fra Kl. 7 til 9, samt Løverdag Aften fra Kl. 6 til 9. — Pengebreve, Pakkepostgods og Anmeldelse af Reisende, Tirsdag Aften fra Kl. 6 til 9.

I Nakskov løse Breve Tirsdag fra Kl. 6 Eftermiddag til 9 Aften, og Løverdag fra Kl. 4 Eftermiddag til 7 Aften. — Pengebreve, Pakkepostgods og Anmeldelse af Reisende, Tirsdag fra Kl. 5 Eftermiddag til 8 Aften.

For Side-Stationerne paa den lollandske Postroute fastsættes Indleveringstiderne af løse Breve,

Pengebreve, Pakkepostsager, og Reisendes Anmeldelse, saaledes:

I Stege paa Møen, Tirsdag og Løverdag fra Kl. 6 til 9 Eftermiddag.

I Stubbekjøbing, Onsdag Eftermiddag fra Kl. 1 til 4 og Løverdag fra Kl. 6 Eftermiddag til 9 Aften.

I Nysted. For Pakkepostsager og Breve fra Kl. 7 til 9 Tirsdag Aften, og desuden for løse Breve Onsdag Morgen fra Kl. 7 til 9, samt Løverdag Aften fra Kl. 6 til 9.

I Rødbye. Tirsdag Eftermiddag fra Kl. 6 til 9 og Løverdag Eftermiddag fra Kl. 4 til 7.

Hvilket herved til alle Vedkommendes Efterretning kundgjøres.

Generalpostdirectionen, d. 19de Julii 1811.

Een af de vigtigste Indtægter, det Offentlige i de sidste 3 Aar har havt, er upaatvivlelig det saakaldte Salarium af Auctioner. Tidsomstændighederne førte det med sig, at overordentlig mange Eiendomme og Varer solgtes ved Auction. Auctionernes Tal blev ogsaa meget forøget ved opbragte og siden priisdømte Skibe med deres Vareladninger. Her i Kjøbenhavn ere i sidstafvigte Aar 1872 Auctioner, altsaa 637 flere end i Aaret 1809, blevne afholdte. Af disse vare 996 over Huse, Gaarde, Skibe og Actier m. v. og 876 over Varer og Løsøre. Den deraf svarede PC. Afgivt i Fattigpenge beløb sig alene til 36,560 Rdlr. 80½ ß.

Ligesom Island, allerede for et Aartusinde siden, ved sin Forfatning og sine Beboeres ædle Aand, var Sædet for den fædrenelandske Histories og Digtekonsts Muse, saaledes synes Smagen for Konst og Videnskabelighed atter at ville vælge sit Ophold ogsaa i Norden, hvis Fjeldboeres stolte og store Nationalcaracteer altid har været mærkelig som deres Klipper. Medens Litteraturen med hver Dag finder færre Yndere i Danmark, seer man Søsterlandet Norge med Iver og Omhed optage Muserne i sit trygge Skjød. Selskabet for Norges Vel synes at være den Morgenrøde, der bebuder dette Riges Litteratur den skjønneste Dag. Christiania

tæller allerede 3 Bogtrykkerier, der ere sysselsatte med at trykke Selskabets Haandskrifter, og dette Hædersamfund arbeider med roesværdig Anstrængelse paa at forskaffe Norge "en Litteratur". Det første Skridt, det allerede har gjort, ved at kalde Kobberstikker Grosch til sig og overdrage ham at fremstille Norge i sin hele maleriske Naturskjønhed, viser noksom, hvor meget det ønsker at udbrede dette Lands videnskabelige Ære. Ogsaa lover den store Redebonhed, hvormed Norges mange sande Patrioter ved betydelige Pengebidrag opmuntre til et norsk Universitets Stiftelse, at dette Rige engang vil blive hvad dets ældre Søster Island for mange Sekler har været: Lærdommens Fosterland, og det gamle Ordsprog: "fra Norden kommer Guld", vil i det mindste i moralsk Forstand snart gaae i Opfyldelse.

Fuglsig Gaard, beliggende ved Hjøring Kjøbstæd i Vendsyssel, er underhaanden tilkjøbs. Dens Hartkorn, som er skattepligtig, men tiendefri Hovedgaardstaxt, er Ager og Eng omtrent 22 Tdr. geom. Maal, hvoraf 355 Tdr. ere Agerland, 80 Tdr. Engbund og Resten 375 Tdr. Grønningsjord og Hede. I Mangel af, at den sælges under Haanden, bliver den i Julii eller Augusti Maaned ved offentlig Auction absolut bortsolgt.

Et Beviis paa vort Climas store Ustadighed er den Forandring i Veirliget, man i en Tid af 8 Dage har mærket. Thermometret er faldet fra 29 til — 16 Grader. Man kan ikke noksom advare enhver for, at være især i denne Tid forsigtig i at kaste Klæder.

Maribøe, den 22de Julii. — Sarkjøbing d. 20 Julii. Ved Badning i Dag af forskjellige smaae Drenge, faldt 1 af dem, omtrent 8 à 9 Aar, i Aaen. Ved Anstrængelser af en forbigaaende Bonde blev han igjen, omtrent efter ½ Times Forløb opfisket, og blev ved Hr. Chirurg Hoffmann bragt til Live. — Hr. Apotheker Ørsted har solgt og Hr. Candidatus pharmaciæ Glahn kjøbt Apotheket i Sorøe med tilliggende filial Apothek i Ringsted, for 27,000 Rdlr. For 3 Aar siden bleve de solgte for 10,000 Rdlr. — Heden er og bliver utaalelig. I Fredags var den efter Thermometret i Skygge 24 Grader; i Løverdags 27, igaar 25, idag 19 med Blæst. Kornhøsten er i fuld Gang. Kornet har paa mange

Steder taget megen Skade. I Omegnen ved Mariboe er en heel Hvedemark næsten reent forbrændt. (Mariboe Av.)

Mariboe, den 25 Julii. En Convoy nordfra passerede den 24de om Aftenen Kl. 6 Enehøie. Den bestaaer af: 3 Linieskibe, 2 Cutterbrigger og 72 Koffardieskibe. — Igaar fik vi en liden Regn, der noget afkjølede Luften. Idag kjølig Luft med en Storm. Rugen er paa mange Steder meget liden og indkrympen i Kjærnen. En stor Deel Erter og Vikker ere skollede af Solens brændende Straaler. Et Bondelæs Høe koster 15 à 17 Rdlr., et pr. Ænder 2 Rd., et Lam 10 à 12 Rd. (S. Bl.)

Aalborg, den 25de Julii. Sidste Løverdag Eftermiddag var Varmen her $24\frac{1}{4}$ Grad, i Søndags var den 25 Grader. Stærkere har den ikke været her i de sidste 20 Aar. Efter nogen havte Torden, dog ikke saa nærved, synes Luften at blive lidt kjølig igjen. Paa høie Steder og ved Strandkanten skal den havte stærke Varme ikke have virket fordeelagtig paa Kornmarkerne. Høbjergningen skal almindelig være ypperlig. (Aalborg Av.)

I Dag (Mandag d. 29de) er Hs. Majestæt Kongen afreist fra Frederiksberg Slot over Roeskilde til Lærkenborg, og holder speciel Revüe over de i denne Deel af Sjælland cantonnerende Tropper. I Morgen d. 30te reiser Hs. Majestæt fra Lærkenborg til Callundborg, hvor Allerhøistsamme vil tage Byens offentlige Indretninger i Øiesyn, og see de i denne Egn opkastede Batterier; hvorefter Allerhøistsamme reiser tilbage til Lærkenborg. Den 31te begiver Hs. Majestæt Sig til Korsøer, og d. 1ste Aug. fra Korsøer over Slagelse, Sorøe, Ringsted, Roeskilde, til Frederiksberg Slot. — — En Fremmed ved Navn Schmeerfeldt, som Hans Majestæt haver tvende Gange ladet forvise de kongelige danske Riger og Lande, og transportere over Grændsen, har desuagtet fordristet sig til atter at komme hid; og Hs. Majestæt haver i Forgaars Aftes Kl. $10\frac{3}{4}$ Selv mødt ham, og ladet ham arrestere i det kongl. Palais paa Amalienborg. Han var bevæbnet med 3 Pistoler, hvoraf de 2de vare skarpt ladte; og blev derefter bragt til Citadellet Frederikshavn. I denne Anledning har Hs. Majestæt anordnet en Overkrigs-Commission, under Præsidio af Generalmajor v. Lorenz, som med mueligste Hurtighed og Nøiagtighed har at undersøge, hvorledes bemeldte Schmeerfeldt igjen er indkommen i de kongl. Stater, Hensigten af hans Indsnigelse i det kongl. Palais, m. v. (Dagen.)

De Herrer Kirkegaard og Aabye have anlagt et Bomuldsspinderie, Enighed kaldet, paa Bodinge Mark, 1 Miil her fra Staden. De have hverken sparet Møie eller Bekostning, for at give denne for den indenlandske Konstflid saa vigtige Indretning al muelig Fuldkommenhed. Anlægget har sikkert kostet dem imellem 40 og 50,000 Rdlr. I dette Øieblik ere 3 Møllemaschiner og 7 Haandmaschiner i Gang. Den mindste af de sidste spinder 42 og den største 84 Traade ad Gangen, og de første, som trækkes af 2 Heste, spinde 300 a 350 Traade. Hidtil have alle disse Maschiner spundet 50 til 60 Pd. Bomuld ugentligen, men naar det Hele er i fuld Gang, kan der spindes over 100 Pd. om Ugen. Væveriet, som er anlagt her i Staden, tager sin Begyndelse i næste Uge.

———

Kjøbenhavns Vexelcours d. 26 Julii. Spec. Bankens Cours af Danske Bancosedler mod Spec. 813 PC. — Hamb. Bco. solgtes til 810 l. S. og 820 k. S.

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Stockholm d. 16 Julii. H. K. H. Kronprindsen reiser, efter Hs. Majestæts Indbydelse, paa nogle Dage til Rosersberg, for at lære at kjende dette Lystslot, som den nuregjerende Konge næsten ene har anlagt og som han bærer en særdeles Forkjerlighed til.

London d. 12 Julii. Skibet the Gleaner er afgaaet med Depecher til America, hvori man fordrer en Erklæring angaaende hvad der sidst er forefaldet imellem Præsidenten og lille Belt. Skibet maa uopholdeligen komme tilbage og oppebie Admiral Yorke paa en vis Høide. Resultatet af Depecherne vil bestemme hvad Admiralen videre har at foretage.

Paris d. 17 Julii. Moniteuren leverer en Indberetning fra den Commission, der skulde undersøge Omstændighederne ved Isle de Frances Overgivelse. I Følge samme er Isle de France 14 Lieues i Længden, 9 i Breden og 35 i Omfang.

Befolkningen er 14,000 Hvide eller frie Sorte og 60,000 Slaver. General Decaen var siden Sept. 1803 General-Gouverneur. Isle de France og andre under ham staaende Øer vare blomstrende under hans Bestyrelse. Generalen havde omtrent 2000 M. Tropper. Ved de mange Priser, som Isle de Frances Marine gjorde, underholdt han Øen, og paadrog sig Engellændernes Uvillie og Opmærksomhed. Den 27 Nov. 1810 og næste Dag satte Engellænderne 23,590 Mand i Land, hvoriblandt 14,850 Europæere. Deres Flaade bestod af 1 Linieskib, 12 Fregatter, 6 Sloops, 9 Compagnieskibe og 62 Transportskibe. Ved de hæderfulde Fægtninger, som forefaldt strax efter Landgangen, blev General v. d. Masen saaret. Da endnu en engelsk Division fra Cap paa 7 Skibe kom til, da Fienden var saa uendelig overlegen, og da man paa Øen var uden Proviant og Hjelpemidler, besluttede General Decaen, for at redde 2000 M. brave Tropper, at capitulere. Undersøgelsesconseilet er derfor af den Mening, at Isle de Frances Indtagelse maa tilskrives Mangelen paa Tropper, paa Proviant og Penge, som Omstændighederne forhindrede General Decaen i at faae fra Moderlandet. — — I Antwerpen ventes 200 Skibe efter hinanden med Varer, som ere blevne confisquerede i Norden. En betydelig Mængde deraf er allerede ankommen; Magazinerne ere opfyldte dermed; de skulle alle sælges sammesteds.

Wien d. 13 Julii. Her er udnævnt en Børscommission, der er Financeministeriet underordnet. Tillige er bestemt, at der kun skal være to Børsdage for Vexel- og Pengeomsætninger, nemlig Onsdag og Løverdag; de 4 øvrige Søgnedage ere bestemte for Obligationsforretninger.

Berlin d. 20 Julii. Kongen, Prindserne, Prindsesserne tilligemed deres Børn og hele Hoffet besøgte nyligen i dyb Sorg det i Charlottenborgs Slotshauge oprettede Gravmæle, hvori siden d. 23 Dec. f. A. Dronningens Liig har været bisat. Statsraad Ancillon holdt en Tale til den Forklaredes Minde.

Solothurn den 10 Julii. Keiser Napoleons Skrivelse til Schweizes Landamann lyder saaledes: "Deres Lykønskninger til Kongen af Roms Fødsel ere mig behagelige. Personlig lykkeliggjort ved en Begivenhed, der lader mig forudsee en lang Fremtid af Lyksalighed for mine Undersaattere, betragter jeg samme tillige som en Borgen for den længste og varigste Forbindelse imellem Frankrige og Schweiz, og jeg ønsker, at Schweizerne aldrig maatte glemme den Interesse, der binder dem til Frankrige, og den Velvillie, jeg altid har beviist dem."

London d. 12 Julii. Endeel Kjøbmænd, som handle med Caffe, agte at holde en Forsamling, hvori man vil raadslaae om Midlerne til at bøde paa det Tab, der flyder af Handelens nuværende Tilstand. Handelsstanden har ved en Deputation anmodet Ministerne om Hjelp; Hr. Perceval svarede, at Kjøbmændene skulde indgive en Fremstilling af deres Stilling hos Regjeringen. — Vore Blade levere nu det væsentlige Indhold af den americanske Commodore Rogers officielle Indberetning til Secretairen ved Marinen, angaaende den Fægtning, han har havt med den engelske Brig the little Belt. Man seer deraf blandt andet, at Roger, som i Mørkningen ikke kunde kjende den engelske Brig, spurgte gjentagne Gange: "hvilket Skib er det"? men at man første Gang svarede ham med samme Spørgsmaal og siden med en Kugle; at han derpaa gav Befaling, at løsne en Canon, men at Engellænderne siden gave ham det glatte Lag, ledsaget af en Musketild; at han, da han havde bragt dens Ild 4—6 Minuter til at tie, holdt inde, da han af den ringe Modstand sluttede, at Skibet maatte være meget svagere eller at der var tilstødt det en Ulykke; men at det efter 4 Minuters Forløb, igjen begyndte at fyre, sønderskjød hans Fokkeseil og beskadigede hans Mast; at han, efter at det havde strøget, erfoer at det var et engelsk Skib; at han i Dagbrækningen lod det tilbyde al Bistand, men at dets Capitain, Bingham frabad sig samme, da han var forsynet med Alt og istand til at naae Halifax.

Paris d. 20 Julii. Efter Tarragonas Indtagelse har Marchal Suchet begivet sig til Barcellona. Han gik over Villa-Franca og derfra til Montferrat. Campoverde Armeen er ved Troppernes Desertion tildeels opløst. Med Resten har han trukket sig til Montferrat og forfølges levende. — 3 spanske Capitainer i Dijon, der paa deres Æresord vare Krigsfanger, er for deres Undvigelse blevne dømte til 6 Aars Arbeide i Lænker.

London d. 15 Julii. Indløbne Depecher fra Lord Wellington gaae til d. 20 Junii, hvori han beretter, at da han fik Efterretning om, at Soult rykker paa ny frem, var han besluttet at levere ham et Slag, og at han derfor havde taget en Stilling i Albuherra. Da man imidlertid underrettedes om, at ogsaa Marmont var stødt til Soult, ansaae Lorden det for bedre, at trække sig tilbage. De Allierede gik derfor igjen over Guadiana. Wellingtons Armee har nu en Linie inde fra Campo-Major til Elvas. Hovedqvarteret er i Port Alegre. Vi befrygte meget, at Lorden vil blive nødt til at trække sig tilbage til Egnen af Lissabon. — Marschal Soult har detacheret Afdelinger Cavallerie til den høire Bredde af Guadiana, for at recognoscere vore Stillinger og forvisse sig om Styrken i Elvas, Campo-Major og Villa Viciosa. Den første Plads har en stærk Garnison. Ved en af de Franske anstillet Recognoscering, bleve 3 Officierer og 40 Mand af 11te Dragon-Regiment tagne til Fanger af dem. — Kongen er atter bleven anfaldet af sin gamle Sygdom. Anfaldet var ledsaget af de meest foruroligende Symptomer. — Doctor Buchanan agter at besøge Jerusalem og Palæstina. Han vil overtyde sig om, hvorvidt det er mueligt, at anlægge Bogtrykkerier for det hebraiske, arabiske og syriske Sprog i Jerusalem og Aleppo. Han vil vende tilbage over Alexandrien og Athenen.

Paris d. 20 Julii. I Neapel befinde sig siden nogle Aar adskillige Familier fra Sicilien, der ved den fuldkomne Afbrydelse af al Samfærsel med denne Øe, ikke kunne komme hjem igjen og sukke i Elendighed. Kongen, som de henvendte sig til, forærede dem af sin Privatcasse 544 Sølvducater.

J. G. Kuhlmann, chemisk Konstbleger i Geyer (i sachsisk Erzgebirge) har opfundet en Maskine til at tilberede Hørren saaledes, at den paa hver Bomuldsmaskine lader sig spinde til den fineste Traad. Han skal i forrige Efteraar have ladet overlevere Keiser Napoleon et med en saadan Maskine spundet Stykke Garn. Mechanicus C. A. Humburg, født i Hildburghausen, har ligeledes bragt en Hørspindemaskine istand og underrettet den Keiserlige Minister, Hertugen af Bassano, derom. Hr. F. W. Schrewe, Søn, i Herford, i Kongeriget Vestphalen, har anlagt der et Garnspinderie, der nu sysselsætter over 200 Familier, og giver Tugthuuslemmer Leilighed til at blive nyttige for det menneskelige Selskab.

I Videnskabernes Societet i Paris indfandt sig d. 3 Julii en Olding paa 129 Aar. Han er født d. 3 Julii 1682. Hans Søn ledte ham. Han hedder Jean Desclaux, læser uden Briller og har kun mistet 6 Tænder. Han forelæste Societetet en af ham selv forfattet Afhandling om Hemmeligheden (?) at forlænge Livet. Denne Hemmelighed bestaaer deri, at man hverken skal drikke Viin eller Brændeviin, eller leve umaadeligen. — (Det sidste er ingen Hemmelighed og det første betyder intet stort. Drackenberg drak baade Viin og Brændeviin og blev 136 Aar. Det meste kommer her vel an paa Qvantum, Constitution og Clima.)

I Pesth har man opdaget et Tyveselskab, bestaaende af Mennesker, hvis Fødsel og Bestillinger berettige dem til at regnes blandt de dannede Folkeclasser. Uden at man fattede Mistanke til dem, havde de begaaet 8 til 10 betydelige Tyverier, og man fandt hos enhver af dem et Forraad af Uhre, Ringe, Daaser, Penge, falske Signeter. Et sølvbeslaget Pibehoved, som een af Banden havde solgt, røbede dem. De holdt i deres Tyveforretninger stor Orden; de havde en Casserer, Regnskabsfører &c. Det hos dem Forefundne beløb sig til 150,000 Fl. Den i Pesth saa meget rasende Spillesyge har givet Anledning til disse Forbrydelser.

Philadelphia, d. 10 Maji. De fra Calcutta nylig ankomne Americanere berette, at Penge aldrig tilforn vare saa overflødige som i forrige Aar; en Følge deraf var, at Renter, som sædvanlig er 12 Procento, var falden til 4 Procento. Man tilskrev denne Overflødighed af Penge, Handelen, der dreves ved private Skibe mellem Calcutta og Canton, hvorfra hemmelig udførtes en stor Mængde Sølv. — En Engelsk Expedition med en Force af 8000 M. er afgaaet mod Øen Java. Lykkes det Engellænderne at tage denne, vil de derved have erholdt en absolut Control over den hele Handel fra Godthaabs Forbjerg til China. — Neger Chefen Christopher har den 28de Martii ladet sig udnævne til Konge af Haiti, under Navn af Henri 1ste, og har ved et Decret af 5te April oprettet en arvelig Adel, og Titler. (Hand. Tid.)

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 62.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 3 Augusti 1811.

Om Ohlenslægers Correggio.

(Udaf et Brev til en Ven paa Landet.)

(Fortsat.)

At vor Recensent ogsaa skriver ulogisk, vil vel enhver formode. Som Beviis ville vi anføre to ret frappante Steder, der vel kunde fortjene at bevares som staaende Exempler paa Mangel af Sammenhæng i Tankegang, til Brug for Logikere. Det første findes p. 183 nederst og 184. Først siges her, at Correggios "Kamp i Livet med de tilfældige, foragtelige Sletheder ingen Gjenstand er for den tragiske Musas Sang." Derpaa følger en Henviisning til Shakespeare med tilføiet Sammenstilling (der allerede i og for sig, betragtet som Grund, er synderlig nok), og nu føies til: "Dog hvortil aprioriske Raisonnements" (en besynderlig Brug af Ordet apriorisk), "naar Digtet selv ligger for vore Øine og bedre end alt beviser vor Paastand." Nu skal altsaa efter al Sammenhæng Beviset komme. Men nu hedder det: "Man betragte, hvor Alting er voldsomt udspilet," og denne Sætning er udført videre. Altsaa som Grund for, at selve Emnet (som Rec. mener) ikke er tragisk, anføres en formeentlig Mangel i Digterens Udførelse af samme. Saa galt har Rec. vel ikke meent det. Han har uden Tvivl villet fremsætte de to anførte Sætninger som to forskjellige Ankeposter. Men saaledes staaer det sig med de Herrers Logik. Om hine Sætninger i og for sig tale vi ikke paa dette Sted. — Det andet Exempel paa en lignende Mangel af logisk Sammenhæng findes p. 186 og 187. Der gjøres opmærksom paa, at i et Stykke som Correggio interessant og skarptrukken Characteertegning især er af største Vigtighed. Dette er meget rigtigt. Efter al Sammenhæng venter man nu, at Rec. vil fortælle os, om Digteren efter hans Mening har tegnet sine Character godt. Men nu fortæller han os derimod, at han anseer Personerne, der ere tegnede, selv ikke at være interessante. — "Hvad er Battista uden en jammerlig Usling," — "hvad er Ottavio uden en ubetydelig Svagling," siger han der, hvor man efter Sammenhængen venter Characteertegningen i Stykket omtalt. Kan da ikke Battista gjerne være en jammerlig Usling og dog være fortræffelig skildret og ved denne Skildring blive interessant? Det samme gjelder om Ottavio. — Men saaledes staaer det sig med de Herrers Logik. Om Rec. for Resten har Ret i de anførte Sætninger selv, undersøge vi ikke her.

Af Modsigelser finde vi adskillige. Slutningen af Recensionen staaer i den besynderligste Modsigelse med det øvrige, især med den erkefalske Paastand, at Digteren kun "lidet besidder den sjeldne Kunst" at fremstille i sin hele Klarhed og i sine meest særkjendende Egenheder en enkelt Characteer." — Men vi have allerede forklaret os denne Modsigelse. Mere charakteristisk er en anden.

P. 182 hedder det: "Emnet er rørende og kun den, hvis Hjerte er afstumpet (?) for menneskelig Storhed og Ulykker vil nægte Maleren sin Medlidenhed." — Pag. 190 derimod siges, "at det, som især svækker Indtrykket af Corregio som Heelt, er dens (dets) Tendents, at ville fremstille det fuldendte Gode i en Kamp med Livets tilfældige og foragtelige Elendigheder, som aldrig vil kunne opvække rene tragiske Følelser, Medlidenhed og luttret Afskye," o. s. v. — Denne Kamp, der aldrig skal kunne vække Medlidenhed, er dog vel den samme Correggio's Kamp, hvem ingen skal kunne nægte sin Medlidenhed. Men saaledes gaaer det naar man vil flikke en Recension sammen af alle Slags sammenskrabede Lapper. En saadan Lap er ogsaa den gamle Snak om de tragiske Følelser, Medlidenhed og Afskye, der vidner om lige saa megen Mangel paa Philosophie, som paa Sands for det, der er det herligste i de fortrinligste tragiske Digterværker. — Det bedste er, at Rec. i de anførte Tirader har skrevet sit eget Skudsmaal. Er han afstumpet for menneskelig Storhed (som han kalder det; en anden vilde sige afstumpet for Indtrykket af menneskelig Storhed), saa er det ingen Under, at han heller ikke har Sands for vor Digters Storhed.

Det hidtil fremsatte, tænker jeg, kan meer end noksom vise, at Rec. overhovedet slet ikke er den, der skulde paatage sig at skrive for Publicum, og at han derfor i det mindste maa bie, til han bliver noget ældre. At han ikke har nogen Sands for det skjønneste og herligste i Correggio, saa lidet som i Shakespeare og Göthe, i hvor meget han end fordrister sig til at vanære disse ved sin Roes, vil vise sig tilstrækkeligen siden. Endnu maa jeg først blotte den Side hos Recensenten, der, hvor galt ogsaa det øvrige er, dog er den værste. Det er vist nok en egen Sag at paastaae, at Mangel i Henseende til Villien parrer sig med Mangel paa Forstand hos en Skribent. Man kan saa let tage Feil i en saadan Paastand. Men saa meget kan jeg altid med Sikkerhed paastaae om Recensenten, at det i en paafaldende Grad har Udseende af, at en forsætlig Lyst til, uden at agte paa Sandheden, at rive Digterens Arbeide ned, har besjælet ham. Man lægge især Mærke til p. 186. Han kommer til at skulle omtale Characteertegningen i Correggio. Nu maa enhver, der har nogen Sands for det skjønne i Poesien, tilstaae, at Characteerskildringen i Correggio er mesterlig, og at dette Stykke iblant Digterens Arbeider især er et Beviis paa, i hvor høi en Grad han besidder den sjeldne Kunst, som Göthe, i faa Træk at tegne en Characteer i sin hele Individualitet. Imidlertid bliver Rec. det ikke vaer, tvertimod vil han godtgjøre det modsatte. Men en frappant Yttring af ham leder til at antage, at han her forsætligen har lukket Øiet for det skjønne. De tre Maleres Characterer, i hvis Skildring Digteren har viist sin sjeldne Kunst, gaaer han forsætligen reent forbi. Han siger reent ud: "Gaae vi de tre Malere forbi" o. s. v. Maries og Cølestines Characterer, der ere tegnede ligesaa fortræffeligen som hine, gaaer han ogsaa ganske forbi; og saaledes, i det han forsætligen og ganske uden Dølgsmaal skyder til Side, hvad der ganske aabenbar ikke lader sig forene med hans Paastand, nærmer han sig sit Resultat med de Ord: "Undtage vi altsaa de tre Maleres, Maries og Cølestines tildeels fuldendte Characterer" (Giovanni nævner han ikke et eneste Sted). Han skulde hellere have undtaget dem alle (de ere alle tegnede meget godt), — og saa have fremsat sin Sætning. Mon deslige kan være blot Uforstand? Mig forekom, da jeg kom til disse Steder i Recensionen, Villien saa tydelig at stikke frem, at jeg maatte lee. Du har, kan jeg troe, da Du kom til dem, af Harme kastet Bladet bort. Men dog troer jeg, at Latteren her er paa sit rette Sted. Ligesom det er naivt, naar en reen, sand og uskyldig Natur ved et pludseligt Udbrud gjennembryder det Dække, hvormed Conveniencen ellers bringer enhver til at bedække sig, saaledes er det komiskt, naar f. Ex. Feighed eller svag Skadelyst ved et pludseligt Udbrud af sin Natur stikker Hovedet frem af den Kappe, hvori den med megen Snildhed havde søgt at skjule sig. At iøvrigt, ogsaa paa det her omtalte Sted, Uforstand har parret sig med det forkastelige Forsæt, nægte vi ikke. Vi have tvertimod forhen anført et Beviis derpaa. Et andet ligger i de Ord: "Gaae vi de tre Malere forbi, Characterer, der ligge udfoldede i Historien." Efter Sammenhæng maae man troe, at Rec. anseer det for ikke at være saa vanskelig en Sag, at

opfatte en Characteer af Historien og fremstille den dramatiskt. Jeg kan forsikkre ham, at det ingenlunde er en let Sag, men tvertimod ofte meget vanskeligere, end at fremstille en selvdannet Characteer, og Shakespeares Julius Cæsar til Exempel er just derfor et af de fortrinligste Beviser paa, hvilken Mester Shakespeare er. Men til endog at opfatte en Malers Characteer, ikke af Historien men af hans Kunstproducter og fremstille den med den Sandhed og Individualitet, som vor Digter har gjort, hører der især en udmærket Genialitet. Det kan kun saadan en Mester, som vor Digter.

Hermed ender jeg denne Fremstillings første Deel og gaaer over til at undersøge det, Rec. har udsat paa Stykket Correggio. At det vil vise sig, at han lige saa lidt har Sands for det skjønne, som han har Forstand og Eftertanke, venter naturligviis enhver.

Efter den lange Indledning begynder Rec. med at paastaae, at vor Digter kun i Stoffet ikke i Behandlingen og Formen er nordisk. Ja han siger endog: "uforvandsket som Hakon Jarl, gik hverken før eller siden nogen ægte, inaustraliseret Norddrot" (man agte dog paa det pretiøse Sprog) "udaf nærværende Digters Phantasie." Nu Norddrotter ere rigtig nok f. Ex. Vaulundur og Axel ikke, da de ikke ere Drotter; derimod nordiske torde de nok være. Iøvrigt er der noget sandt i den Paastand, hvilken jeg har hørt før, at vor Digter ikke er ret nordisk. Men det er fordi det nordiske hos ham altid spiller over i det almeent menneskelige. Menneskelig er han mere end nordisk. Forstaaer sig, naar Ordet nordisk tages i en indskrænket Betydning. At kalde ham en sydlig Digter, er reent forkeert. Man gjøre sig dog Regnskab for, hvori denne Forskjel mellem nordisk og sydlig bestaaer. Jeg kan i faa Ord angive den. Den er ellers bekjendt. Modsætningen imellem nordiskt og sydligt er her den, at Livet i Norden er mere idealistiskt, i Syden mere realistiskt. At nu vor Digter ikke er realistisk, men idealistisk i den Betydning, hvori disse Ord tages her, maa indlyse enhver, der blot forstaaer disse Ord. Hvad ellers Rec. angaaer, saa seer man nok, hvori Grunden ligger, at han ikke anseer vor Digters Helte (Hakon Jarl har nok Grundtvigs Autoritet bragt ham til at undtage) for nordiske. Deres Charakteertegning er ikke markeret nok. Havde Digteren ladet dem vrænge brav, saa havde Rec. talt ganske anderledes.

At Rec. (p. 182) paastaaer Stoffet i Correggio ikke at være tragiskt, er, som man maatte vente det. En saadan Paastand er saa ganske i Aanden af Kunstdommernes gamle Slendrian, at jeg (Du erindrer det vel) forudsagde, at man vilde komme dermed. Vel giver Rec. sig en Mine af, at høre til den nyere Skole. Men vi kjende det. En Deel usammenhængende Sætninger have disse Mennesker vel snappet op af den nyere Skoles Lærdomme; men ellers hænge de troelig i den gamle Slendrian. Overhovedet er det besynderligt, hvilken Magt en saadan Slendrian kan udøve over en menneskelig Aand. Jeg har engang hørt et endog meget godt Hoved studse ved den Paastand, at der var den store Feil i Hakon Jarl, at Interessen deelte sig imellem Hakon og Olaf, og finde denne Paastand meget rigtig. Og det var endda en Historiker, hvis største Glæde det ellers var, at see historiske Figurer træde frem med poetiskt Liv. Ogsaa vor Recensent yttrer: at det "gjør saa vel at see livfulde Grupper stige frem i et poetisk Kunstværk fra de andre Tider". Men saaledes ere disse Mennesker. De lode sig gjerne betage deres største Glæde, de forkastede gjerne de bedste Emner for Tragedien, hvilke Historien indeholder, de lode sig gjerne røve vor Literaturs fortræfligste Digterværker, for at holde Hævd over en gammel tilvant unaturlig Regel. Iøvrigt skjøtter jeg ikke om at spilde en Undersøgelse over Tragediens Grundprinciper paa Recensenten. Jeg er vis paa, at de fleste af Digterens Læsere mere følge deres egen naturlige Følelse end gamle forkeerte Regler.

Den Mangel af Sammenhæng, der er i det, hvad Rec., for at vise, at Emnet i Correggio ei er tragiskt, anfører, har jeg forhen gjort opmærksom paa. Det falder mig dog ind her, at Rec. kunde forsvare sig herimod ved den rigtig nok lige saa latterlige som forkeerte Paastand, at et Emne ikke er tragiskt, med mindre det er nok til at udfylde fem Acter. Den Aandsfattigdom, Rec. viser, ved at ville, at Digterens Phantasie ikke maa udfylde det givne Stof ved ganske nye Sammenstøds og Forholds Opfindelse, falder i Øinene.

(Fortsættes.)

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Den d. 6te Julii i Cassel paa sin Hjemreise, fra Paris til Kjøbenhavn bortdøde Etatsraad og Ridder af Dannebrog Hans West, er født 1758 paa Hindsholm i Fyen, hvor hans Fader var Præst i Mesinge. Han deponerede fra Odense Skole 1776. Som Student lagde han sig med Iver efter de levende Sprog især Fransk og Engelsk, i hvilke han ogsaa opnaaede en overordentlig Færdighed, og talte dem begge til Fuldkommenhed. Med sit første Forsøg paa Forfatterbanen: Griffenfeldts Fald. Kjøbenhavn hos Directeur Schultz 1784, var han ikke heldig (see lærde Efterretninger for 1784, No. 18). Bedre lykkedes det ham med Oversættelsen af Glovers Leonidas, som han udgav i to Bind hos Schultz 1786, med den Side om Side trykte engelske Original; og ved Udgaven af den 1793 hos Hofbogtrykker Møller udkomne Oversættelse af Sakontala gjorde han sig virkelig fortjent af vor skjønne Litteratur. Forresten var den æsthetiske Bane ikke den, hvorpaa han hentede sig sine fleste Laurbær; det var den statistiske og naturhistoriske. Det Land, han i begge disse Henseender lærte os grundig at kjende, er St. Croix i Vestindien, hvor han 1788 gik over som Rector ved den i Christiansted dengang oprettede Skole (lærde Eft. for 1788 No. 23). Den Tiltrædelsestale, han holdt ved Skolens Aabning den 8 Octb. 1789, blev trykt sammesteds samme Aar. 53 S. 8vo. Hans Tale holden i bemeldte Christianstedtske Skole paa Kronprindsens Fødselsdag 1791 er derimod bleven trykt i Kjøbenhavn hos Höcke 1791. 48 S. 8vo. — Neppe var Rector West ankommen til St. Croix, før disse Himmelegnes ham fremmede Natur ganske fængslede hans Opmærksomhed, og han manglede ikke Iagttagelsesaand eller Vindskibelighed, saa det snarlig lykkedes ham at gjøre en Mængde Opdagelser. I de allerførste udkomne Efterretninger fra det i Kjøbenhavn 1790 stiftede Naturhistorieselskab, sees, at "Hr. West paa St. Croix har hidsendt ypperlige og sieldne Ting." Saadan en Oversendelse af Naturmærkværdigheder fra Øen fortsatte han i en Række af Aar; og ikke indskrænkede han sin Gavmildhed allene til dette Institut; til Bevis herpaa et Exempel af flere: vor store norske Naturforsker Strøm skriver i lærde Efterr. 1796 No. 37: "30 à 40 Søvæxter eller Algæ, ere mig meget "venskabelig meddeelte af vor kyndige og berømte "Rector West." — Sine statistiske Efterretninger om St. Croix leverte han først Prøve af i Iris for Julius 1791. Derefter udgav han Bidrag til Beskrivelse over St. Croix med kort Udsigt over St. Thomas, St. Jean o. s. v., Kjøbenhavn trykt hos Thiele 1793. 363 S. 8vo. Aaret derpaa, 1794, udkom denne Beskrivelse i en tydsk Oversættelse hos Proft. — I Maji 1800 blev han med Vartpenge entlediget fra sit Embede ved Skolen paa St. Croix, efterat han adskillige Gange havde som Agent været sendt i Regjeringens Anliggender til de spanske og franske Besiddelser i Vestindien, og ikke været uheldig i sine Missioner. 1802 gik han som Consul til Nederlandene, hvor der gaves ham Leilighed til at skaffe sig den berømte Maleriesamling, hvorover han udgav raisonneret Catalog 1807, og som Kongen siden kjøbte, og skjænkte til offentlig Brug. Aar 1809 blev han Ridder af Dannebrog samt Etatsraad, og begav sig samme Aar, især for sit svage Helbreds Skyld, til Frankrige og Italien.

Den 18 Julii d. A. døde i Kjøbenhavn John Olafsen, en 82 Aars Olding, hvis Navn var de fleste af hans Medborgere ubekjendt, men hvis Fortjenester af den oldskandinaviske Litteratur Efterverdenen med Taknemmelighed vil erkjende. Han var født 1731 af Olaf Gunnløgan og Ragnhild Sivertsdatter, der boede paa Svefney i Bredefjorden paa Vestlandet af Island. Efter at have gaaet i Skalholts Skole tog han sin første akademiske Examen i Kjøbenhavn. Understøttet og veiledet af sin ældste Broder Eggert Olafsen, der siden blev Vicelaugmand i Island og Forfatter af den bekjendte fysiske og oeconomiske Beskrivelse over dette Land, begyndte han at studere Philosophi, Theologi, og især de orientalske Sprog. Han bibragte nulevende Justitsraad Thorlacius Begyndelsesgrundene i det Hebraiske og lod sig til Attestats, som han tog med bedste Karakter 1765, examinere i den syriske Oversættelse af det nye Testament. Det skandinaviske Oldstudium blev imidlertid snart hans Yndlingsfag, og efter at være bleven ved Broderens Afreise til Island, ansat som Stipendiär ved det arnæmagnæanske Legat, anvendte han gjennem

tvende Menneskealdre sin utrættelige Flid paa dybe Undersøgelser i dette Fag. Lykken tilsmilede ham kun lidet under disse Sysler. I flere Aar maatte han saare sparsommeligen ernære sig af de halvende hundrede Rigsdaler, han oppebar af det arnæmagnæanske Legat. Siden, efter at have udgivet sine Afhandlinger om Daaben og det aandelige Slægtskab i Norden, erholdt han af Arveprinds Frederik 400 Rdlr. aarlig, for i Forening med Prof. Schøning, at arbeide paa Udgaven af Snorro. Olafsen forfattede den danske Oversættelse, samt det Glossar og Register, der skulde føies til, og hjalp især ved Versenes Fortolkning. Imidlertid hindredes han derved fra med Iver at søge Befordring i det geistlige Fag. Til Island stod hans Hu, men af dette Lands faa gode Præstekald blev der en Tidlang intet ledigt, han kunde erholde. Olafsen begyndte nu at ældes, han mærkede, det var for sildigt at fremtræde som offentlig Religionslærer, og tænkte derfor paa, ved at søge et ringere Embede, at sikkre sig en bequemmere Alderdom. Men denne Mand, der allerede havde erhvervet sig vigtige Fortjenester af Fædrelandets Litteratur, hvis Lærdom af en Schøning i Fortalen til Heimskringla 1 D. S. 23, en Suhm i Fortalen til sin kritiske Histories 4 Deel S. 23, var bleven offentligen berømmet; ansaaes ikke værdig til at blive — Klokker ved en af Hovedstadens Kirker. Dog var det ingenlunde den danske Regjering, men vedkommende Embedsmænd, hvilke den Gang bortgave slige Embeder, som yttrede denne Ringeagt for Videnskabelighed. 1783 havde det kongelige Videnskabers-Selskab kronet Olafsens klassiske Afhandling om Nordens gamle Digtekunst; den udkom 1786 paa Videnskabernes Selskabs Bekostning, og indeholder en Skat af lærde og nøiagtige Undersøgelser. Uagtet Arbeidet med Udgaven af Snorro en Tidlang var standset, erholdt dog Olafsen det ham derfor aarligen tilstaaede efter Arveprinds Frederiks Død som Pension udbetalt af den kongelige Casse. Han var tillige bleven antaget af Videnskabernes Selskab til, mod et aarligt Honorar af 120 Rdlr., at samle for den danske Ordbog, og fortsatte dette Arbeide indtil han i sit 79de Aar søgte om at entlediges derfra, og erholdt derimod af den kongelige Casse et Tillæg til sin Pension af 150 Rdlr. Hvad der bestemte den virksomme Olding til at frasige sig dette Arbeide, var ikke blot hans svækkede Syn, han havde allerede i flere Aar været blind paa det ene Øie, men især Forkjerlighed for et andet uløtløfrigt Foretagende, som han allerede før 1781 (see Fortalen til Suhms kritiske Hist. 4 D. S. 23) havde begyndt, og som stedse siden udgjorde hans Yndlingssyssel, nemlig at levere Supplementer til den berømte Ihres bekjendte Glossar. Ufortrøden havde han fortsat dette Arbeide i mange Aar, uagtet der var lidet Haab om, at det formedelst sin Kostbarhed nogensinde kunde blive trykt; da Videnskabernes Selskab i Kjøbenhavn lovede at ville udgive det paa sin Bekostning, og udbetalte ham desuden et Honorar. Med usigelig Flid arbeidede han nu paa at fuldkommengjøre dette Værk, der tæt trykt vil udgjøre et kort Foliobind. 18 Ark vare deraf trykte, da hele Oplaget tilligemed det dertil hørende Manuskript brændte under Kjøbenhavns Bombardement. Uden at forsage ved dette Uheld, begyndte Oldingen strax igjen paa at udarbeide det Forkomne, og fik ikke blot dette aldeles fuldført, men omarbeidede endog en tredie Deel af hele Værket, de sidste trende Aar af sit Liv, uagtet han jevnligen ved koldt Vand maatte forfriske det ene Øie han havde tilbage, for at vorde i Stand til at skrive. 1800 var han bleven Medlem af den arnæmagnæanske Kommission. 1810 optoges han som Medlem i det skandinaviske Litteraturselskab. — Ringe Indkomster havde hindret ham fra at gifte sig; han overlevede sine fleste Venner, og hans stille Liv forskaffede ham kun faa Bekjendtskaber; hans gamle Vens Justitsraad Thorlacius's Huus, var det eneste i Kjøbenhavn, han i en Række af Aar har besøgt. Imidlertid var han dog mere tilfreds end de fleste Oldinge, thi Naturen havde givet ham en Jernsundhed, som Maadehold havde bevaret, nøisom var han, og til sit Yderste kunde han være virksom for at fremme et Værk, hvorved han smigrede sig med at skulle stifte sig et varigt Minde. I sine sidste Dage havde han og det Held at nyde en agtværdig Families omhyggelige Pleie. Det er først i den sidste Periode af hans Liv at Meddeleren af disse Efterretninger har lært at kjende ham, og syntes i hans ærværdige Aasyn at skue det karakteristiske Præg af Hedenoldens Kraft og Ærlighed. — Hans udgivne Skrifter ere anførte i Dansk Litteratur-Tidende No. 13 for 1811, S. 204—6.

Hr. Auditeur Gunnerus har nu udgivet det for en rum Tid siden lovede Kobber af Fiskum Foss, stukket af A. Flint. Det er i samme Format og i samme Smag som de af vor tabte Poulsen begyndte og af Haas og Grosch siden fortsatte Samlinger af norske Prospecter. Hr. Auditeuren har optaget Prospecten af denne Foss mod Slutningen af forrige Aars September Maaned paa en Standpunct, der, efter aldrende Bønders Forsikkring, ikke forhen af nogen, saa længe de kunde mindes, har været betraadt, nemlig paa de lige over for og neden under paa 300 Alens Afstand liggende Bjerge. Til Kobberet hører en interessant Beskrivelse over Namsen Elv, som danner Fiskum Foss. Denne majestætiske Foss ligger i Fjeldbygden Harran eller Harra, omtrent 24 geographiske Mile, lige Linie i Nordost fra Staden Trondhjem og 6½ Mile ovenfor Elvmundingen. Dens lodrette Fald er 78 Alen ud over et næsten ganske horizontalt dannet Graasteensbjerg. Bønderne paa Øi- eller Øsletten, 3 Norske Mile ned i Bygden, kunne mod Østenvindens Komme høre i Luften dens Bulder, uagtet de mellem liggende høie Bjergkjæder, som dannes af Længde og Tverdale. Det er altsaa rimeligt, at den i en lige og fri Luftstrækning vilde i det mindste kunne høres 8 à 10 Mile. Fiskefossen kan fuldkommen sættes ved Siden af Sarpen, den største i Norge og een af de største i Europa.

I Torsdags Middag sprang en Mand ud af 5te Etage af Rundetaarn og døde paa Stedet.

Da Hirschholms Slot i denne Tid for største Delen nedbrydes, saa blive de skjønne Malerier, der hidindtil prydede deels Riddersal og deels forestillede Scener af Mythologien, deels adskillige Souverainers Portraiter, borttagne og henførte til Frederiksborg Slot, hvis Skjønhed derved vil faae en betydelig Tilvext.

Uagtet der i Aar snarere er Overflødighed end Mangel paa Kirsebær, saa seer man dog, at Bønderne lade sig betale Fjerdingen med 6 à 7 Rdlr., som i forrige Tider kunde kjøbes for 3 til 5 Mk. Spørger man dem, hvorfor de lade sig deres Kirsebær betale saa dyrt, saa skyde en eller anden Skylden paa Coursen, og spørger man dem atter, hvem denne Cours er, saa faaer man undertiden det Svar, at det er en Person ved Navn Coursen eller Cordsen, som opkjøber Kirsebær og Ribs paa Landet, og sælger dem til de Folk, der bruge dem til at lave god eller slet Kirsebær- og Ribsviin af.

Fra det Holsteenske d. 21 Julii. Fiendens Anslag at borttage de i Femersund liggende Coffardieskibe er tredie Gang mislykket. Natten fra d. 17de til d. 18de dennes bemægtigede sig nogle stærkt bemandede Barcasser, som ved Hjelp af Mørkningen havde sneget sig ind i Sundet, sig et af de der til Ankers liggende Skibe. Det saa uventet og i Søvne overfaldne Mandskab blev strax indspærret, Ankertouget kappet, og en gunstig Vind gav Fienden Haab om, ustraffet at undslippe med sit Bytte, da paa eengang de paa begge Sider af Sundet liggende Kystbatterier opdagede Fiendens Forehavende og affyrede en levende Canonild paa ham, hvorved han blev tvungen til at forlade Skibet; han kastede sig i sine Baade og søgte ved den hurtige Flugt at undgaae Batteriernes Skyts. Et vedholdende Klageskrig og Mandskabets Springen af een Baad i en anden, saaledes som man saae det fra Strandbredden, lader formode, at een af dem har faaet en Læk ved de 12pundiger, der bleve affyrede paa den, og at Mandskabet tillige har lidt ved nogle Kartætskeskud. Nogle Vaaben, saasom Geværer, Sabler, Entrehagger rc., som Fienden ikke kunde medtage paa sin Flugt, fandt man ombord paa de af ham forlodte Skibe. Saaledes fratev man Fienden ved den paa begge Sider af Sundet cantonnerede Militaircommando's Aarvaagenhed og ved de forhennævnte særdeles vel betjente Batterier, 13 ladede Skibe, der allerede vare i hans Vold og med gunstig Vind under Seil.

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Paris d. 22 Julii. Moniteuren indeholder en Indberetning fra Hertugen af Dalmatien, Førsten af Neufchatel og Vagram, dat. Badajoz d. 24 Junii, hvori der hedder: at Gener. Montbrun var udsendt mod Campo Major, hvor han traf 1200 portugisiske Ryttere, men at det i den Egn ikke kom til nogen Fægtning; at den mod Villaviciosa detacherte Dragoner-Colonne er vendt tilbage uden at støde underveis paa nogen Fiende; at Gener. Maubourg, efter at have ladet Sydar-

meens øvrige Cavallerie mellem Jurumenta og Cazas Munding satte paa fide Steder over Guadiana, begav sig lige til Elvas; at Colonnen paa høire, under General Briche, sysselsatte et Dieblik 5 Escadroner Engellændere, der stode mod den, medens Gener. Bouvier-des-Eclats, i hvis Spidse det 1ste Witchsel-Regiment befandt sig, manøvrerede paa dens høire Flanke; at 2 Escadroner af det 11te Reg. engelske lette Dragoner og Hannoverske Husarer bleve tilintetgjorte; at 3 Officierer og 150 Cavallerister bleve i vor Magt; at Fienden desuden har forskjellige Døde og Saarede. Fremdeles hedder det deri, at det synes som den allierede Armee har forandret Plads; at som man siger, de spanske Tropper under Blake, vende tilbage til Guadianas Munding og Grevskabet Niella; at Engellænderne og Portugiserne have allerede ladet Tropper bryde op til Tajo og sendt deres Equipage til Lissabon; at Wellington har trukket sig mod Lissabon, og at Fienderne have ført over 8000 Mand Syge eller Saarede til denne Stad; at en engelsk Forstærkning skal være landet i Lissabon. I en anden Indberetning fra Hertugen af Dalmatien, dat. Badajoz d. 28 Junii, hedder det, at den over Guadiana tilbagetrukne fiendtlige Armee har fortsat sin Tilbagemarsch og søger at concentrere sig til Lissabons Forsvar; at Wellington allerede d. 26 Junii havde sit Hovedqvarteer i Portalegre; at over 8000 syge og saarede Engellændere ere med al deres svære Bagage blevne førte til Lissabon; at Spanierne have skilt sig fra dem og taget Veien til Guadianas Munding; at Resten af 6 i Slaget ved Albuherra tilintetgjorte Regimenter, bestaaende af lutter Officierer og Underofficierer, ere vendte tilbage til Engelland; at Badajoz's Brecher med største Virksomhed udbedres; at Pladsen igjen forsynes for 7 Maaneder; at man har opdaget ny Magaziner paa 100,000 Pd. Krudt, skjulte i underjordiske Gange. — I Egnen af Brest krydse 7 fiendtlige Skibe. — Staden Chalons sur Marne lader opreise en prægtig Triumphbue for Keiseren.

London, d. 16 Julii. I vore Blade hedder det, at et nær forestaaende Brud mellem de forenede Stater og Engelland er uundgaaeligt. Begge Stater kunne ikke tilføie hinanden stor Skade. De ville en Tid lang kun føre en Caperkrig, der er skadelig for alle, paa Caperrederne nær. — — I samme Blade berettes, at Wellington har forenet sig med Nordarmeens Corps under Sir Brent Spencer, og at Armeen derved, Portugiserne og Spanierne iberegnede, vil udgjøre 55,000 M. Marmont er derimod stødt til Soult og deres Armee udgjør nu 60,000 M., hvoriblandt 8000 M. Cavallerie; Wellington trækker sig tilbage mod Lissabon. Soult rykker frem. Blakes Corps har forladt Wellington og trækker sig til Andalusien. Wellington har gjort et Tilbagetog af omtrent 45 Mile.

Petersborg d. 10 Julii. I Archangel er udbrudt en Ildsvaade, hvorved en stor Mængde Udførselsproducter i Pakhusene er blevet et Rov for Luerne. Skaden vurderes for 2 Mill. Piastre.

London d. 18 Julii. Kongen befinder sig igjen ilde og har urolige Nætter. Lægerne ere enige om, at han ingensinde vil kunne besørge sine Forretninger mere. Naar han ikke betages af sin Sygdoms heftigste Anfald, saa synes hans legemlige Sundhed meget god. Følgerne af en Udvidelse i Hjernen eller heftig Dyssenterie lade sig ikke beregne. Kongen er bleven aareladt i Onsdags, men uden mindste Virkning. — De bermudiske Øer ere Samlingspladsen for Yorkes Escadre. Han har Ordre, uopholdeligen at begjere den americanske Regjerings Undskyldninger for Affairen mellem the Præsident og little Belt, og i modsat Fald at begynde Fiendtligheder mod americanske Skibe. Dog paastaaes, at han ikke behøver at tage eller ødelægge americanske Coffardieskibe. — Lord Cochrane forestillede Underhuset, at han, paa en Befaling fra Admiraliteret, blev arresteret paa Maltha. Han blev anholdt i 6 Dage, undkom og gik til Engelland. Hans Begjering, at der skulde nedsættes en Committee til at undersøge Dommerens og Admiralitetets Fremfærd, blev forkastet.

I Nærheden af Stockholm rasede i 3 Dage en Skovbrand, men som dog blev lykkelig slukket.

En Bande Spitsbuber, bestaaende af 22 Personer, blandt hvilke den berygtede Schinderhannes's Søn, ved Navn Seppel, en Knøs paa 24—25 Aar, ogsaa befinder sig, driver nu omkring i en Deel af Odenwald ved Jagt og i det Hohenlohiske. De forfølges med Stikbreve. Ogsaa af en anden Bande giennemstreife adskillige endnu flygtende Lemmer Rhin-, Mayn- og Nekkaregnene ꝛc. og signaliseres som meget farlige og dristige Røvere.

* * *

Stuttgard den 18 Julii. I Bodelshausen, Rottenburger Overamt, lever et Pigebarn, som, uagtet det d. 9 d. M. kun fyldte sit 7de Aar, dog allerede er 4 Fod 8¾ Tommer høit. Dets Omfang over Brystet er 4 Fod 2 Tommer og over Maven 4 Fod 4 Tommer. I samme Forhold ere de øvrige Dele af hendes Legeme, som veier 189 Pund. Hendes Fader er Væver. — Hvad vil dette Barn ikke blive til, om det skulde vedblive at voxe lige saa længe som andre Mennesker? (Hamb. Corr.)

I Følge officielle Indberetninger, var Antallet af Fanger, der i det forbigangne Aar modtoges i Straffehuset i Virginia i Nord-America 25; det hele Antal var 116. — Værdien af de Artikler, der fabrikeredes af Fangerne, anslaaes til 59,997 Dollars, 24 Cents. De bestode i 325 Par Støvler, 5,738 Par Skoe, 4 Saffians Hatte, 60 Krudthorn, 163 Remme til Pistolhylstere, 75 Kugeltasker, 79 Rumperemme, 1103 Sabelskeder, 82 Buggjorde, 48 Stigremme, 36 Bidsler, 28 Par Livbaand, 16 Heste-Grimer, 58 Kul-Skuffer, 75 Ører, 37 Friholter, 132 Pd. af Pumpe- og 135 Pd. af Maskin-Jern, 42 Pd. støbt Metal, 333 Pd. Hængsler, 92 Pd. Kjeder, 72 Par Skagel-Kjeder, 64 Væver-Skytter, 5 Væverstole, 1,345 smaa Foustagier, 279,044 Pd. Søm, 9100 Alen Klæde til Fangernes Paaklædning, 240 Pd. Seilgarn til Fiskernet og Indpakning. — Den rene Fordeel paa disse Artikler, Omkostningerne fradragne, regnes at være 4500 Dollars. Den hele Fordeel af denne Indretning, siden dens Begyndelse, Udgifterne fradragne, er 43,333 Dollars. Fangerne klædes ved deres eget Haandarbeide, og fødes ved Indtægten af deres forfærdigede Vare. Saadanne ere Frugterne af de forbedrede Straffelove. (Handels Tid.)

Ribe, d. 30 Julii. Paa 7de Aar existerer her i Byen en Qvæg-Assurance-Casse. Den blev stiftet i Decbr. 1804 af afg. Cancelliraad og Borgemester Lund; den staaer under een af Selskabet valgt Direction, og bestyres af en Regnskabsfører, to Taxationsmænd og to Reserver som vælges hvert Aar. Fra Selskabets Stiftelse til Dato, er død 32 Kreaturer og 2 komne til Skade ved Kalvningen, (disse bortsolgtes til Fordeel for Cassen) ialt

34 Høveder, for hvilke til de Skadelidte er udbetalt henved 700 Rdlr. Kreaturernes Taxationssum for nærværende Tid beløber sig til 28,000 Rdlr. De fleste af Byens Indvaanere som holde Køer, ere Medlemmer af dette Selskab, hvis Nytte vel neppe kan drages i Tvivl især i nærværende Aaringer da Qvæg er i saa høi en Priis, at mangen en Familie ved at miste sin Koe, og som ikke har Raad til at kjøbe een igjen, for endeel, om ikke ganske sættes ud af Stand til at føde sig. Ønskeligt derfore om flere deeltoge i denne nyttige Indretning, endmere da Bidraget er saare ubetydeligt mod Understøttelsen i Uheldstilfælde. (Ribe Av.)

Viborg, den 27de Julii. Høsten, især paa Rug er begyndt her og i Omegnen for en 3 a 4 Dage siden. Bygget og Havren har taget Skade af Solen paa de fleste Marke. Mange heromkring avle ikke Sæden igjen af Rugen. De kolde lerede Marke have staaet sig bedst. Overalt lader det, som om det især var den midterste Deel af Jylland, hvor Heden har brændt Kornet eller næsten bortørret Kjernen. Ogsaa Haveurterne visne i Jorden af Mangel paa Regn. Istedenfor Regn have vi i 3 Dage havt Storm af Nordvest. (Viborg Samler.)

Mariboe, den 29de Julii. Den 21de Julii mod Aften dræbte en Artillerie-Foureer i Eunslev Bye paa Falster en Bondepige, med hvem han vilde være Kjæreste. Hun var Smedens Datter der i Byen og faa Maaneder over 16 Aar. Forældrene skal ikke have ønsket Partiet og Pigen formodentlig havt Øie paa et andet Mandfolk. Fortrydelig derover anholder han gjentagne Gange om hendes samtykkende Erklæring. Da hun vedholdende nægter ham samme, lokker han hende ud i den Bondes Baggaard, hvor hun tjente, hen bag en Halmstak, hvor han legger hende i sin venstre Arm, erklærer at ville dræbe hende, ifald hun endnu denne Gang nægtede at ville ægte ham. Da hun standhaftig vedblev at give ham Afslag, stak han hende med en Kniv gjennem Brystet ind i den venstre Lunge. Han lod hende da ligge og løb selv til Vagten for at angive Mordet. Pigen døde 48 Timer derefter. Morderen er en Udlænding af Fødsel, har længe været beruset af Forlibelsesgriller. Forresten et ordentligt, ikke uvidende Menneske. (Mariboe Av.)

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 63.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 6 Augusti 1811.

Om Øhlenslægers Correggio.

(Udaf et Brev til en Ven paa Landet.)

(Sluttet.)

Naar Rec. ellers mener, at vi kun see Correggio i Kamp med Livets tilfældige, foragtelige Sletheder, saa tager han groveligen Feil. Det er virkelig ingen Ære for ham som Recensent her at have overseet Slutningen af anden Act, det meest tragiske Punct i Stykket, hvor Correggio begynder at tvivle om, at han er skabt til at være Maler. (En Scene, der især viser, hvor tragiskt heele Emnet er.) Denne indre Kamp i ham er dog vel ingen Kamp med noget slet og foragteligt. Med Armoden, hvori Correggio er kommet ved den Stilling, hvori Forsynet har sat ham, kæmper han ogsaa, men hvem vil kalde den en foragtelig Slethed? Det er ellers usigelig smukt, at det egentlig er Correggios Kone, der gaaer denne Kamp igjennem for ham. Med Ottavio og Battista kæmper Maleren egentligen ikke, skjønt Rec. anseer dette for afgjort. Thi Ottavio kæmper ikke mod Correggio; saasnart han mærker, hvad denne vilde lide ved at skilles fra sin Kone, træder han jo strax tilbage. Og hvad Battista angaaer, saa kæmper vel han imod Correggio, men denne næsten slet ikke imod ham. I første Act kan han ikke bringe den godmodige Correggio udaf sin Humør, og i Slutningen veed denne slet ikke noget af den Fare, hiin bereder ham. Jeg erindrer endnu tydelig, hvad Du sagde mig herom strax efter, at Du havde læst Stykket første Gang. "Hvor skjønt er det, sagde Du, at Correggio kommer ind i Livsfaren og udaf den igjen uden at ahne det mindste derom. Den hulde Musa, eller rigtigere det evige Forsyn beskytter den fromme Maler og leder ham forbi Faren uden at han veed det. Hvor forherliges han ikke herved; og hvor godt har Digteren vidst midt heri at forherlige ham endnu paa en anden Maade ved hans Maleries Virkning paa den raae Hob." (Man sige ikke, som jeg har hørt nogle sige, at det blot er Magdalena, ikke det skjønne Malerie, der gjør denne Virkning. Hvor kan man dog troe, at et slet Malerie af Magdalena vilde gjort den samme Virkning paa disse Italienere?) Og nu gaaer denne Rec. hen og bekjender offentligt for det heele Publicum, at han ved alt dette ikke har følt det allermindste. Tvertimod veed han (see pag. 187) ikke, hvad Røveren Valentino skal her. Men jeg kan troe, foruden hans Mangel paa Sands, har hans Utaalmodighed været ham i Veien. Med et utaalmodigt Sind er man rigtig nok ikke i Stand til at nyde et Kunstværk. Dertil kræves indre Roelighed. Ret characteristiskt er det, at han ved at omtale denne Monolog yttrer, at en Characteer i Dramaet ikke bør aabenbare sig "ved en lang Tiltrædelsestale," men udtale sig "i Conflicten med det Omgivende". Valentino kommer jo slet ikke ud af Conflicten med det Omgivende i denne Monolog; den er netop et Udbrud af

denne Conflict. Men man seer, hvor legemligt Rec. vilde have alt; man skal haandgribeligt kunde tage og føle paa det, naar det skal gjøre Indtryk paa ham. Derfor troer han at Røveren ikke er i Conflict med det Omgivende, fordi han er allene. Derfor ere Vaulundur og Axel ham ikke nordiske nok. Derfor yttrer han her, at Silvestros, Nicolos og Ricordano's Charakterer ere udførte "uden Nuancer"; skjønt f. Ex. Ricordanos (Cølestines Faders) Character endog er skildret med langt mere Fiinhed og Kunst, end man kunde fordre, da han er en Biperson, der kun kommer frem i een Scene. Dog for den Synd, Rec. her har begaaet, har Musen revset ham ved siden at fortrykke hans Tanker saaledes, at han f. Ex. kalder Menneskelighed en Nuance. Skade er det ellers, at han ikke ogsaa anmærker, at Opvarterens Charakteer i anden Act er udført uden Nuancer.

Ret skamme sig skulde han over det, han har yttret om Charakteertegningen i Correggio, der netop er saa mesterlig. Jeg har allerede før talt om, hvorledes Recensentes Villie her synes at blotte sig. — Her vil jeg gjøre opmærksom paa, hvor forkeert han bærer sig ad ved at paaberaabe sig Göthes Charakteertegning. Han kjender ikke Göthe, i det mindste veed han ikke, hvori denne Mesters eiendommelige Fortrin i Charakteertegning bestaae. De bestaae især i den Fiinhed, den Delicatesse (det bedre tydske Ord er: Zartheit) og den vise Sparsomhed, hvormed Göthe i faa Træk kan skildre en Characteer, uden at disse Træk dog blive skjærende. Vor Digter har netop i dette Stykke viist, hvor meget han besidder af denne Kunst. Især er Cølestines fortryllende, i to korte Scener, med saa megen Fiinhed og Hjertelighed skildrede, Characteer et i Øine faldende Exempel netop paa mesterlig göthisk Characteertegning. Rigtig nok skal jeg ikke nægte, at der skal meer end sædvanlig Sands til at erkjende dette. Men ingenlunde mere end man kan fordre hos enhver Kunstdommer. Dog jeg kan troe, vi ere overhovedet ikke vante til at finde meget hos vore Kunstdommere, vi som i denne Henseende allerede længe før Krigen ikke have faaet andet end maadelige Surrogater. Derfor have vi heller ikke kunnet undre os over, at en af disse Folk f. Ex. offentlig har yttret, at man i Vilhelm i Axel og Valborg, ikkun seer den milde Natur og ikke den modsatte, som efter hans egne Ord ogsaa ligger i ham. Dersom Digteren havde ladet Vilhelm være mild i een Scene, rase i en anden, være mild igjen i en tredie og rase i en fjerde, saa havde han vel faaet denne Kunstdommers Bifald.

Vor Recensent vil især have alt ret føleligt. Hvorledes Rec. har det, seer man ellers ogsaa deraf, at han anfører "Schillers die Räuber" som "Væsener, der ved Udfoldningen af deres fineste Nuancer" (man lægge Mærke til Incorrectheden i Udtryksmaaden) "meddeles en mærkelig Grad af Interesse". Ligeledes deraf, at han som et Exempel af lignende Slags paa en ondskabsfuld og nedrig Characteer, der dog interesserer, anfører Jago i Shakespeares Othello, uden at tænke paa at næsten det samme der gjør denne Characteer interessant, netop ogsaa gjør Ottavio i Correggio interessant, nemlig begges, skjønt forskiellige Fiinhed og mesterlige Skildring. Men saaledes er det, han kjender Shakespeare. Isvrigt tager han meget feil, naar han meener, at Ottavios Lige vandre om i Hobetal her i Livet. Langtfra; det er yderst sjelden at man seer Mænd med den Fiinhed og Politur.

At Rec. kun lidet forstaaer Shakespeare, saa meget han end taler om ham, viser en anden Ytring af ham, pag. 185. Han meener at de to Maleres Ankomst kun staaer i en tilfældig, ikke, som den burde nødvendig Forbindelse med det Hele. Dette minder om de franske Tragikeres og Kritikerts eensidige Grundsætninger. Shakespeares Stykker pleie ellers at være en god Skole herimod. Man lærer ikke at forstaae dem, endog kun Hamlet til Ex. uden at lære at indsee, at det udvortes Tilfældige kan have en høi indvortes Nødvendighed. At han meener at disse Maleres eiendommelige Egenheder "udgjøre en alt for lidet integrerende Deel af Værket, til at burde fremstilles saa udførligen" er i en høist paafaldende Grad urigtigt. Men han har nok ikke just paa det bedste forstaaet sig paa, hvad der er integrerende i et Drama. Har han ellers virkelig læst Shakespeare, saa kan han ret sige: operam et oleam perdidi.

Jeg er nu kjed af at udlade mig videre over Recensentens Anmærkninger. Kun om hans negative Synder endnu nogle Ord. At og

saa disse ere store, formoder vel enhver. Der er meget, der burde omtales i enhver Recension over Correggio, hvorom der her ikke staaer et Ord. Her findes f. Ex. ikke et Ord om, at det hørte til Stykkets Formaal at forherlige den fortreffelige Maler, Correggio, og hvorledes det er skeet paa saa mange Maader; ikke et Ord til at vise det eiendommelige i denne Malers Charakteer; kun et Par forulykkede Ord, ganske tilsidst, i denne Henseende om de to andre. Ikke et Ord til blot at gjøre opmærksom paa Overeensstemmelsen imellem disse tre Maleres Charakterer, saaledes som de ere skildrede her, og de Kunstværker, man har af dem. Ikke et Ord om den lille Giovanni, skjønt maaskee aldrig nogen Digter har skildret et Barn saa barnligt og med saa megen Sandhed. Ikke et Ord om Correggios Fortvivlelse i Slutningen af anden Act, det meest tragiske Punct i Stykket. O. s. v.

En Anmærkning føier jeg til. Rec. gjør pag. 168 den virkelig skjønne Bemærkning, at Silvestro gaaer som den trøstende Religion gjennem Stykket. Men betragter man den heele Recension, ja endog det, der gaaer umiddelbar foran for denne Bemærkning, saa vil man finde det høist sandsynligt, at Rec. har hørt den af en anden og snappet den op.

Til Slutning spørger jeg Dig og Publicum, hvad et Menneske fortjener, der, uagtet alle sine literaire Synder, dog lader sin Impertinence stige til den Grad, at han gjør en Citation som den Rec. har dristet sig til at gjøre pag. 188. — Om den Utaknemmelighed, der er i at skrive en saadan Recension, naar man har havt den Nydelse af Stykket, som Rec. foregiver at have havt, tør jeg ikke tale. Thi jeg har forhen gjort opmærksom paa, hvorledes det forholder sig med denne Glæde.

Endelig beder jeg Dig og Publicum undskylde Manglerne i denne Fremstilling, da jeg kun har havt liden Tid til at skrive den, ligesom jeg og har troet, at Rec. ikke fortjente, at jeg anvendte megen Tid derpaa. At jeg ikke har havt til Formaal at skrive nogen Udvikling af det Fortræffelige i Correggio, noget, jeg ikke engang føler mig fuldkommen i Stand til, vil enhver see. Heller ikke har jeg villet gjøre opmærksom paa alt

det slette, der er i Recensionen. Der er nok tilbage, for hvem der har Lyst til at bidrage til Recensentens Afstraffelse.

F. C. Sibbern,
Doctor philosophiæ.

Maleren, eller kun i Graven er Fred.

Carl Monstrup elskede fra sin tidligste Ungdom intet høiere end et fredeligt Liv. Selv som Barn var han en stor Hader af alt hvad der kunde forstyrre hans Sindsro, og han gjorde langt hellere Opoffrelse, ja taalte endog ofte hellere de største Fornærmelser, end udsatte sig, var det end kun et eneste Øieblik, for at miste det mindste af den Sjelefred, der gjorde ham saa usigelig lykkelig. Alle hans Bestræbelser gik ogsaa ene ud paa, at hegne om denne Fred og at kunne vedligeholde den som Mand og Fader. Saalænge han var ung og ugift lod dette sig ogsaa temmelig godt gjøre, thi han besad en god Deel Selvfornægtelse, fandt Morskab i og hos sig selv, kom aldrig i Selskab, levede kun i og for sine Forretninger, kaldte, ligesom Michael Angelo, Konsten sin Ægtemage og hans Arbeider sine Børn. Hans Hovedfag var Historiemalerie, hvori han havde bragt det meget vidt, men han sysselsatte sig tillige meget med Studeringer. Indsluttet paa sin Arbeidsstue med sin Pensel og Palet i Haanden var han mere Aand end Legeme; hans hele Verden laae paa det opspændte Lærred, og hans hele Lyksalighed paa Enden af hans Pensel. Han var ikke af de Konstnere, der klage over, at Konsten maa søge om Brød; den Sjeleføde, han fandt i Arbeide, erstattede ham fuldkommen den Legemsføde, han, skjøndt saare sjelden, maatte mangle. Han pleiede altid spøgende at sige: "det er en Ulykke, at Aand og Legeme, dette saa ulige Par, bestandig maa følges ad, naar det stakkels Menneske skal kunne komme igjennem Livet, og at Legemet skal have saa stort et Herredømme over den ædlere Aand?" Han maatte arbeide for Penge for at kunne arbeide for intet, det vil sige, han maatte leve af at give Undervisning, for at kunne arbeide for sin Konst. Derfor sagde han ogsaa med Føie: jeg er aldrig fattigere end naar jeg arbeider og aldrig rigere end

naar jeg gaaer ledig. Lediggang kaldte han sine Informationer, som han fik godt betalte, Arbeide derimod den Tid, han anvendte paa sine Malerier, som ingen skjøttede om at kjøbe. Saaledes henflød hans Dage i stille Fred, liig Bækken, der snoer sig igjennem blomsterfulde Enge og kun sjelden standses af nogen Hindring. Han levede ulykkeligviis i Kjøbenhavn paa en Tid, da man syntes almindelig at følge Prædikerens Ord: "intet er bedre for Mennesket, end at han æder og drikker og gotter sig for al den Umage, han gjør sig under Solen." Men Mønstrup bekymrede sig kun lidet om den store Mangel paa Konstsands, der herskede blandt hans Samtidige. Paa Konstkamret, i den Vestske og Moltkeske Maleriesamling fandt han den Verden, han ønskede at leve i — de Mænd, hvis Agtelse han higede efter at vinde. Naar han kom hjem fra eet af disse Steder kunde man sige om ham med Schiller:

Er brachte Blumen mit und Früchte,
Gereift auf einer andern Flur,
In einem andern Sonnenlichte,
In einer glücklichern Natur.

Hans skjønne græske Sjel var bleven dannet ved Antikernes Studium, som havde givet hans Caracteer et stort og høit Sving. Han havde tillige saa ganske studeret sig ind i en Raphaels, Rubens, Titians, og andre uopnaaelige Mesteres Konst, at han aldeles glemte det Smaa i det ubetydelige Hverdagsliv, og saa at sige mere levede blandt de Døde end de Levende. Maaskee Afstanden imellem hans Tidsalders og den Raphaelske Konstsands var langt større end Afstanden imellem det Raphaelske og hans Konsttalent. Det er med Tidsaldere som med Climatet: i enhver Jordbund kan Druen fremkomme, men ikke under enhver Himmelegn kan den modnes. Saaledes henrandt Mønstrups Konstnerliv indtil hans to og tyvende Aar.

Mønstrup havde en gammel Farbroder, ret en besynderlig Mand, god som Dagen er lang, men sær i alle sine Yttringer og Handlinger. En Dag kom han op til Carl, som boede paa et Qvistkammer i Brøndstræde. Han bankede tre Gange paa Døren, men der lukkede ingen op. Han kigede nu igjennem Nøglehullet og saae Carl staae og male. Luk mig op, raabte den Gamle med en tordnende Stemme. Carl kjendte strax dette "mig" og lukkede i Øieblikket op. Carl. Jeg beder om Forladelse, gode Farbroder, at jeg har ladet dem banke saa længe. De veed nok, det er min Maade, aldrig at lukke nogen op, naar jeg arbeider. — Farbroderen. Arbeide? Kalder Du det Arbeide? Profeten Elias, som farer til Himmels? Et Stykke, som ingen Marchandiser giver Dig tolv Mark for? Carl, Carl, kald dog aldrig en saa brødløs Tidsfordriv Arbeide! — Carl. At det er et brødløst Arbeide, Farbroder, det veed jeg; men netop derfor er det heller intet Brødarbeide, og det er det jeg er stolt af. — Farbroderen. Omsonst er den bittre Død. — Carl. Kalder De da det at arbeide omsonst? Er den indere Glæde, den himmelske Salighed, jeg føler ved hvert Penselstrøg, da intet værd? — Farbroderen. Sværmerie. Man arbeider for at leve; man lever ikke for at arbeide. Der er nu Hr. N. N.; han er en lærd Mand; han kunde gjerne skrive Bøger; men see om han gjør det. Man maa tænke paa Kone og Børn. De kan ikke leve af Luft. — Carl. Min Konst er min Kone, mine Arbeider ere mine Børn. — Farbrod. Det har jeg tusinde Gange hørt. Men kan Din Konst pleie Dig, naar Du bliver gammel og svag? kan Dine Arbeider være Din Støttestav, naar Din Haand ikke kan føre Penselen mere? — Carl. Jeg vil gifte mig, Farbroder; det har jeg saa tidt sagt Dem; men jeg vil desuagtet ikke ophøre at leve for min Konst. — Farbrod. Det behøver Du jo heller ikke. Du kan jo male Portraiter, det er noget, som betaler sig godt, især nu, da Juel er død. Du kan jo blive Amtsmaler; det koster Dig intet, nu Du har faaet den store Guldmedaille. Du kan tjene Penge som Sand, naar Du kun vil holde et Par Svende og Drenge. Alle Folk lade jo i denne Tid deres Huse og Gaarde og Værelser male. — Carl. En Konstner har et høiere Maal. — Farbrod. Sniksnak. Ingen bør have noget høiere Maal end at fortjene Penge. — Carl. Konstneræren, kjere Farbroder. — Farbrod. Er ingen Ære. Hvad bryder man sig om Konstnere, hvor man ikke bryder sig om Konsten? Hvad vil Du blive til? En Corregio, som med Laurbærkrandsen om Tindingen sulter ihjel?

Carl mærkede snart, at hans Farbroder ikke var den Mand, som man kunde tale med om Konst. Han henledte derfor Samtalen paa en anden Gjenstand. "Jeg attraaer intet i Verden", sagde han: "uden Fred. Fred i Hjertet og Ro i Samvittigheden det er alt, hvad min hele Stræben gaaer ud paa." — Farbrod. Du higer efter et Skyggebillede, Carl. Her paa Jorden er ingen Fred at vente. Kun i Graven er Fred. — Carl. Jeg vil søge at leve i Fred med alle Mennesker. — Farbrod. Saafremt alle Mennesker kjøtte om at leve i Fred med Dig. — Carl. Jeg vil hellere, ligesom hidtil, gjøre Opoffrelser, vise Selvfornegtelse. — Farbrod. Ja, saa vil Du just savne Fred. Du kjender ikke Menneskene. De tale bestandig om Fred, men holde meest af Ufred. Ro taale de lige saa lidet som Vandet, der maa gjennempidskes af Vinden, naar det ikke skal forplumres. Indeluk Dig i den mørkeste Hule; sky Solens Lys som Natuglen; fly Menneskene som glubende Dyr, og man vil alligevel opsøge Dig og forstyrre Din Fred. Tro mig Carl, kun i Graven er Fred. — Den Gamle gik, og Mønstrup vedblev at male. Den gamle Knurrepotte taler, som han forstaaer det, tænkde Carl ved sig selv. Den uerfarne Yngling saae her med et medynksomt Smiil ned paa den erfarne Oldings Advarsel.

Mønstrup var nu i den Alder, da ethvert Menneske sædvanlig tænker paa at gifte sig. Den Enke, han logerede hos, havde en ung, temmelig tækkelig Datter, som han troede at kunne leve lykkelig med. Vel var hun hverken formuende eller det man nuomstunder kalder cultiveret, men Mønstrup ønskede sig kun en Hustrue, hos hvilken han kunde nyde huuslig Ro og Fred. Saadan en Hustrue ventede han at finde i denne Naturens ufordærvede Datter, som hedte Sophie Langberg. Han erklærede hende snart sin Tilbøielighed, og forestillede hende, at alt, hvad han attraaede i sin Ægtestand var huuslig Ro og Fred. (Fortsættes.)

Til Nordmændene.

Saare tungt er det at erfare af Eders Breve, at Fiskerierne bestandig aftage, ja ere næsten Intet, men — skulle I ikke selv være Skyld deri? Bidrage I ikke selv til at tilintetgjøre dem? Lader os antage at enhver levende Skabning saavel i vort Element, som Søen besidder Instinct nok til at frygte for at blive dræbt, og at den flygter fra den Egn, hvor den bestandig forfølges, saa vilde vi deraf kunne have grundet Anledning til at troe, at Fiskerierne og det egentlige Vaarfiskerie maa formindskes og Trækfiskene — for at ligne dem med Land-Trækfuglene — aftage og blive borte, naar

1) Fiskene maa stedse fornemme de mange Garn, som sættes for dem, og see de døde og ofte raadne Fiske ligge deri.

2) ved den slemme Skik med de mange saakaldte Kastenøder.

Hvad det første angaaer, da maa saadanne Garn ofte blive staaende fjorten Dage og mere, formedelst Uveir, hvilket foraarsager Forraadnelse hos de fangne Fiske, og rimeligt er det, at Forraadnelse maa foraarsage Søeboerne ligesaa megen, om ikke mere Uleilighed end den frembringer paa Landjorden. Og i Henseende til det andet, da kan gjerne derom siges: at hvo der vil have Alt, faaer Intet, thi derved opfiskes mange Millioner smaae Fiske, hvoraf Tredive neppe forslaae til i et Maaltid at mætte et Menneske, da derimod 10 Mennesker, om Fiskane fik Roe at voxe, kunde have nok af Een. Usigelig ringe er Nytten af dette Slags Fiskerie, men derimod Skaden vist meget stor. Naar Yngelen opfanges, hvad skal da blive stor Fisk? Hvilke skulle da, som i gamle Dage, drage bort og komme igjen i Tusindvis store og voxne; for at lægge Rogn eller Yngel, naar ingen er opvoxet der og vant til Kysten? Hvad skal tjene de større Fiske til Føde naar de smaae ere borte?

Kjere Landsmænd! For Eders egen, for Eders Efterkommeres Skyld, dersom I finde det vigtigt, da beder Landsfaderen om en Lov, som byder 1) at de saakaldte Bundgarn ikke maa bruges undtagen en kort Tid om Vinteren, naar den største Fordeel er derved at vinde, og 2) at ingen nye Kastenøder (man forvexle ikke hermed de saakaldte Sildenøder) herefter maa forfærdiges undtagen Maskerne ere $\frac{1}{4}$ Alen i Omkreds, paa det de smaae Fiske saa kan undslippe, da vil uden Tvivl den nuværende Mand inden han døer see Frugterne heraf, og den nuværende Yngling i Tiden med Glæde erindre denne Lov og hans Forfædres Opofrelse, om man

saa kan kalde det, naar han finder Søen fuld af Fiske, som kan bidrage særdeles meget til hans Ophold naar Misvært skulde indtræffe.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Cancellie-Patent, angaaende en Examen for Gærtnere, og om Lærebreves Udstædelse til disse, for Hertugdømmerne Slesvig og Holsten.

Det har allernaadigst behaget Hans Majestæt Kongen at resolvere følgende:

1. Enhver som lægger sig efter Gærtnerkunsten, og attraaer at blive ansat i en af de Kongelige Hauger, skal herefter underkaste sig en offentlig Prøve i sit Fag.

2. Der skal udnævnes en Commission som skal bestaae af de Kongelige Hauge-Inspektører og Gærtnere i Kiel, Slesvig og Pløen, hvilken Commission skal, i Overværelse af Professoren i Botaniken i Kiel, to Gange om Aaret, nemlig i Begyndelsen af April og October Maaneder, i den Kongelige Slotshauge i Kiel examinere de dertil anmeldte Personer, angaaende de Ting som i det efterfølgende anføres.

3. Ved denne Examen kunne ogsaa andre Gærtnere være tilstæde, og de skulle ved en offentlig Bekjendtgjørelse i Aviserne indbydes hertil.

4. De som ønske at examineres i Haugekunsten, skulle til den Hensigt melde sig hos den Kongelige Gærtner i Kiel, førend Marts eller September Maaneders Begyndelse, paa det at Examen derefter kan blive berammet: Med denne deres Anmeldelse skulle de lade følge Attest angaaende deres Opførsel, fra dem hos hvem de have lært Haugekunsten.

5. De som have udlært i en Privathauge, kunne, naar de ønske det, erholde Tilladelse, forinden Examen, at øve sig i en Kongelig Hauge.

6. De Gjenstande hvorom skal examineres, ere de for en Gærtner deels fornødne deels nyttige Kundskaber, med særdeles Hensyn til, om den der skal examineres, fornemmelig bestemmer sig til en eller anden vis Deel af Haugekunsten.

7. Som uundværlige Kundskaber skulle ansees: 1) Kundskab om de forskjellige Jordarter, deres Behandling og Forbedring ved de tjenligste Midler; 2) om en Kjøkkenhauges Dyrkning med Hensyn til en Husholdnings Forsyning med de fornødne Haugesager Aaret igjennem; samt om den beste Maade at opbevare de forskjellige Haugevæxter Vinteren over; 3) om de forskjellige Frugttræers og især Espaliertræers Beskjæring, og om de vigtigste Frugtarter; 4) om de sædvanlige og meest yndede Haugeblomsters Dyrkning; 5) om Mistbedes Anlæg og Behandling, saavel med Hensyn til Kjøkkensager i Almindelighed, som Meloner i Særdeleshed; 6) at forstaae en forelagt Tegning og at udføre et Anlæg efter samme.

8. Til de ikke aldeles uundværlige, men dog meget nyttige Kundskaber hører: 1) at forstaae en Frugt- og Planteskoles Anlæg, for saavel at opdyrke Træer og Buskarter til Zirath i Lysthauger, som i Særdeleshed Frugttræer, at kjende Midlerne til disses Forædling, samt de Frugtarter som kunne fremdyrkes i dette Klima; 2) at kjende de forskjellige i dette Klima voxende Træer og Buskværter, som anvendes til Anlæg af Lysthauger i Chinesisk-Engelsk Smag, deres Væxt, til hvilken Høide de naae, Jordbunden og Stederne hvor de best trives, samt de for dem egne Blomster og Blade; alt for at afbenytte disse Værter paa de passende Steder til Haugernes Forskjønnelse; 3) at forstaae Frugtværternes Behandling, f. Ex. Ferskeners, Viindruers og Jordbærs Dyrkning; videre, at kjende Blomster og deriblant saadanne som best komme frem i Drivhuse; 4) at kjende og forstaae Behandlingen af alle de sjeldnere Blomster, som kunne anvendes til Zirath i en Blomsterhauge, for at kunne paa enhver Aarstid forsyne Haugen med Blomster, saavidt Klimatet tillader; 5) at forstaae Behandlingen af et Orangerie, og at give Træerne den nødvendige Pleie, saa at de holdes sunde og frugtbare; saa og Dyrkningen af Ananas; 6) at kunne anlægge en Hauge i Engelsk-Chinesisk Smag, det være enten i en gammel Hauge eller paa fri Mark; at gjøre en Plan hertil, som efter Stedets Beskaffenhed er den meest passende, og at angive hvorledes en saadan Plan eller Tegning paa det hensigtsmæssigste og med mindst Bekostning kan udføres; 7) Hauge-Arkitektur og i Særdeleshed a) Kundskab om de forskjellige Arter af Drivekasser, deres Bygningsmaade og Indretning for enhver

Frugtart; at angive Dimensionerne af ethvert Slags Drivkasser, samt Tegning deraf: Kundskab om Orangeriehuse, Gevæxthuse og Drivkasser for Blomster; b) Kundskab om i et Kunstanlæg at vælge det beqvemmeste Sted til Forskjønnelses-Indretninger, saasom til Vandpartier, Grotter, Lysthuse, Klipper, Straaehytter, Templer, Ruiner, samt at kunne forfatte Tegning herover; 8) Botanisk Hauge-Cultur, for saavidt en Eleve i den botaniske Hauge har valgt dette som sit Hovedfag.

(Fortsættes.)

Under den 10de Julii er igjennem den Holsteenske Overret i Glückstadt udfærdiget en Placat, hvorved §. 42. i den storførstelige Politie-Anordning af 29de Jan. 1768, efter hvilken selv en concessioneret Jøde ikke maa være Eier af noget Huus, eller efter hans Privilegiums Indhold, i det mindste kun af det han beboer, samt at Pantsættelsen af bevægeligt Gods til en Jøde, under hvilketsomhelst Paaskud, under Hypothekets Fortabelse er forbudet, skal være ophævet, under den Bestemmelse, at denne Ophævelse ikke skal have nogen Indflydelse paa allerede begyndte Stridigheder angaaende ubevægeligt Godses Pantsættelse til Jøder.

Under d. 13de Julii er igjennem den Holsteenske Overret udfærdiget et Patent af følgende Indhold: I Henseende til Spørgsmaalet, af hvem Auctionerne over de til Bedste for den Kgl. Casse condemnerede Skibe og Ladninger ere at afholde, har Hs. Majest. allernaadigst resolveret: at Salget af prismæssig behandlede og af Priseretten til Bedste for den Kgl. Casse condemnerede Skibe og Ladninger, ogsaa om Skibene skulde være anholdte i Nærheden af Landet, i Havne, Floder eller Havbugter, skal besørges af de af Stedets civile Embedsmænd, som Auctionholdelse overhoved tilkommer; dog under den udtrykkelige Betingelse, at disse Embedsmænd skulle være forsynede med de Auctionsgebyrer, som vedkommende Collegier efter Billighed tilstaae dem, hvorhos det paalægges disse Embedsmænd som Pligt, at underrette det Kgl. General-Toldkammer om saadanne Auctioners Afholdelse.

Ved Amtsskriver og Inspecteur over Tugthuset i Neumünster, Kammerraad Ovens dødelige Afgang, er et godt Embede blevet ledigt.

Mariboe den 1ste August. I afvigte Julii Maaned vare Priserne paa Korn og Fedevarer her i Byen følgende: 1 Tde. Hvede 16 Rdlr. 1 Tde. Rug 9 Rdlr. 1 Tde. Byg 7 Rdlr. 3 Mk. 1 Tde. Havre 5 Rdlr. 1 Tde. graae Erter 10 Rdlr. 1 Tde Hvide dito 11 Rdlr. Bønner 0. Vikker 0. Kartofler 0. 1 Pund røget Flesk 3 Mk. 1 Pd. fersk 2 Mk. 1 Pd. Oxekjød 2 Mk. 1 Pd. Smør 4 Mk. 1 Pd. Ost 1 Mk. 8 ß. 1 Pd. Talg 1 Rdlr. 1 Slagternød fra 100 til 150 Rdlr. 1 Faar 10 Rdlr. 1 Sviin fra 50 til 60 Rdlr. — Det truer hver Dag med Regn, men den bliver stedse borte. Græsset seer ud som det var svedet hen over Jorden. Kornet falder meget af paa Marken. (Mariboe Av.)

Kjøbenhavns Vexelcours d. 2 Augusti. Speciesbankens Cours af Danske Bancosedler mod Species 815 PC. — Hamb. Bco. solgtes til 813 PC. l. S. og 820 PC. k. S. — Hamb. Cours paa Kjøbenhavn 825 PC.

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

London d. 22 Julii. Hs. Maj. befinder sig i ingen Henseende slettere end i Gaar. — Man troer, at under Kongens nærværende Sundhedstilstand Parlamentet ikke vil blive prorogeret. — Billen angaaende Mynternes Cours er tredie Gang forelæst i Underhuset og antaget med 95 Stemmer mod 20. — I Følge Efterretninger fra America er Alting der krigersk. Senatet og Repræsentanternes Kammer have samtykket en heftig Tale af Gouverneuren i Massachusets og anordnet, at der skal trykkes 5000 Exemplarer deraf. Ved en Diner udbragte denne Gouverneur følgende Skaal: Handelens Frihed med alle Nationer eller Canonmundingernes! — Jamaicaflaaden, 70 Seilere, er indløben i Themsen. — Lord Wellington har forenet alle sine Tropper, der bestaae af omtrent 25,000 Engellændere og 15,000 Portugisere. Paa den høire Bredde af Tajo gives ingen Engellænder mere; de ere alle concentrerede paa venstre Bredde.

Den 20de f. M. døde i Carlsbad Baron v. Bourgoing, Keis. Fransk Gesandt ved det Sachsiske Hof, forhen Keis. Fransk Minister ved det Danske Hof, bekjendt af sin fortræffelige Reise i Spanien.

Marchal Hertugen af Elchingen er med sin Gemalinde ankommen til Aachen.

Den 22 Junii afbrændte Staden Kamarno, i Samborer Kreds i Gallizien, aldeles. 3 Børn omkom i Luerne.

I Kremnitz anrettede d. 1 Julii et Skybrud stor Skade i Dalene. Det rev hele forspændte Vogne, Mennesker, Huse og Broer bort med sig.

Ved Modlin, i Storhertugdømmet Warschau, har man nyligen fundet 50 gamle Canoner nedgravne i Jorden. De ere deels polske, deels svenske, og man formoder, at de have været skjulte fra Aaret 1657, da den svenske Konge Carl August førte Krig med Johann Casimir, Konge af Polen.

Under d. 3 Julii er i Stockholm udkommen en Kongel. Opfordring til alle det svenske Riges Indbyggere, omhyggeligst at indskrænke Brugen af alle fremmede Luxusartikler og ved dette Middel at forekomme Landets Kræfters letsindige Forødelse, der nødvendigen maa opstaae, naar ikke Indførslen formindskes i samme Grad som Udførslen.

I Smyrna har d. 10de f. M. været en heftig Brand, hvorved Fjerdeparten af Staden lagdes i Aske. Skaden anslaaes til 20 Mill. Pjastre.

I engelske Blade erklæres den Efterretning, at Sir Joseph Yorke er afseilet til den americanske Kyst, for en Usandhed. Hans Bestemmelse er, som the Courier siger, en ganske anden.

Fra Brest berettes, at Engellænderne have forladt deres Ankerplads ved Glenans, hvor de laae med 6 Skibe.

Efter en Indberetning fra Contreadmiral Emerian, skreven ombord paa Linieskibet Austerlitz d. 19 Julii paa Toulons Rhed, ere Fregatterne Amalie og Adrienne, i hele den fiendtlige Flaades Paasyn, indløbne i Toulon.

I Waddens, i Arrondissementet Oldenburg, er Borgemester F. J. Hoppe, som overbevistes om, at have foranlediget en fransk Soldats Snigmord, bleven dømt fra Livet d. 27de f. M. og næste Dag henrettet.

Som et Beviis paa den høie Grad af Hede, man d. 20 Julii havde paa mange Steder i Franken, kan følgende tjene: En Frugthandler tog om Morgenen Kl. 10 af et Træ 42 Stykker Æbler og lagde dem i en Kurv. Om Aftenen Kl. 10, da han vilde afhente dem, vare de alle gjennemstegte af Solen.

I Følge en officiel Bekjendtgjørelse ved den russiske Armee i Bucharest har samme under General en Chef Golenitscheff Kutusow tilsegtet sig d. 4 Julii en udmærket Seier over den af Storvizìren i egen Person anførte tyrkiske Hær, som, 60,000 Mand stærk, var i Færd med at rykke frem mod Rustschuk. Tyrkerne bleve paa deres Tilbagetog forfulgte lige til deres forskandsede Leier, og de russiske Tropper bleve til Kl. 7 om Aftenen staaende lige for Leiren, men da ingen vovede sig ud deraf, gik de tilbage til deres gamle Stilling. Af Tyrkerne bleve, foruden det Mandskab, de under Træfningen skaffede tilbage, 1500 paa Valpladsen; de Saaredes Tal var betydeligt. Russerne erobrede 13 Faner, hvoriblandt den berømte Aly Paschas Søns, Vely-Paschas Fane o. s. v. — Efter senere Efterretning fra Bucharest har den russiske General en Chef trukket sig efter denne Affaire med hele Besætningen og alle Indbyggerne af Rustschuk tilligemed al deres Eiendom til den venstre Donaubredde, og derpaa efter at alle denne Stads Værker vare sprængte, ladet den stikke i Brand paa alle Kanter og Donaubroen tillige lægges i Aske. — Fra Semlin skrives under d. 17 Julii, at man nu mere end nogensinde før venter Fred mellem Rusland og Tyrkiet.

Recensenten og Legionen.

Legio.

Min Ven, hvad synes Dig om Stykket?

Recensenten.

Det hele Sørgespil er rigtig nok mislykket.

Legio.

Forvovne! Du fordrister Dig?

Recensenten.

Men hver en enkelt Deel er dog guddommelig.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 64.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 10 Augusti 1811.

Maleren, eller kun i Graven er Fred.

(Fortsat.)

Sophie Langberg var een af de Piger, hvis Hjertes Fæstningsværker hverken ere som Badajoz's eller Tarragonas. Der behøvedes kun saare liden Konst og Styrke til at erobre dette tilsyneladende Fort uden svært Artillerie. Sophie havde hverken Skjønhed, Formue eller Slægtninge at stole paa, hvad Under altsaa at hun uden Betænkning rakte en ung Mand af godt Udseende og sjeldne Talenter sin Haand? Mønstrups Kjerlighed var næsten ganske platonisk. Det Sværmerie, der er alle unge Konstnere egen, havde ogsaa bemestret sig hans Sind. Han ægtede hende, ikke fordi hun var en god Huusmoder, heller ikke fordi hun besad Talenter, heller ikke fordi han fandt hende smuk, men fordi han fandt noget i hendes Ansigt, som han troede der kunde gjøre ham uendelig lykkelig. Men at Ansigtet kan bedrage, det har enhver i sin Kreds ofte nok Beviser paa, og at dette ogsaa var Tilfældet her lærte Erfaringen. — I de saakaldte Hvedebrødsdage, der saa hastigen forvandle sig til Rugbrødsdage, gik alting fortræffeligt. Ingen var lykkeligere end Mønstrup. Vel var hans Møblement høist simpelt, hans Værelser meget indskrænkede, hans Bord meget tarvelig besat, men han nød Fred i sit Huus, og det var jo alt hvad han attraaede. Vel maatte han paatage sig adskillige flere Timers Informationer; vel maatte han indskrænke den Tid, han anvendte paa sine egentlige Konstarbeider, men i alt dette maatte han finde sig baade af Pligt og Nødvendighed. Naar han imellemstunder stjal sig til sit Arbeide, hvilket nu ikke mere kunde skee inden lukte Døre, thi den hele Etage, han beboede, bestod kun af to Værelser, saa blev han ideligen afbrudt ved adskillige huuslige Paamindelser, saasom om Penge til Smør, Brænde, Brød o. s. v. Da man ulykkeligviis i hans Tidsalder ikke kunde tilveiebringe dette nødvendige Livsrequisit ved at male Profeten Elias's Himmelfart, saa maatte han mange Snese Gange gribe Profetens Ild-Heste i Tøilen og lade dem standse i deres Fart. Hvert Øieblik maatte han kaste Penselen, for at gaae ud og søge om Brød. Den unge Madam Mønstrup var nu bleven Moder, og med hvor megen Grund man end i Patriarkernes Dage ansaae Børn for Himlens Velsignelse, er det dog vist, at det unge Nor, Mønstrup havde faaet, var intet mindre end en Velsignelse for ham. Den lille Skjelm havde sat Huset i et heelt Oprør, og man havde her et levende Billede af Holbergs Barselstue. Tanter og Fastere havde forsamlet sig allevegne fra; Dørene stode den hele Dag ikke et eneste Øieblik stille; Kaffemøllen var fra Solens Opgang til dens Nedgang i uafbrudt Gang. Fra alle Kanter bestormede man Mønstrup om Penge, og hvert Øieblik var Pungen tom. Gjordemoderen forestillede ham, at Madamen endelig maatte have et Skjærmbrædt for Sengen, og da man ingen Penge havde til at kjøbe et nyt

og heller intet kunde faae laant, saa gav Gjordemoderen, som Overstcommanderende i Huset, den Ordre, at bringe det store Malerie, som stod til ingen Nytte i næste Værelse, ind i Barselstuen, da det dog kunde beskytte den stakkels Kone noget mod den stærke Trækvind. Profeten Elias, som skulde lægge Grunden til Mønstrups Udødelighed, Kronen for alle hans Arbeider, Frugten af to Aars Flid, maatte nu halv fuldendt vandre ind i Barselstuen. Hvad Virkning Tørverøg, Caffestank og andet Smuds maatte have paa et saadant Konstværk er let at indsee. Da Mønstrup kom hjem og saae dette, slog han begge Hænderne sammen af Harme. Han begyndte at skjende paa Gjordemoderen; men denne satte begge Hænderne i Siden og spurgte, om han da hellere vilde skaane dette usle Malerie end sin Kones Sundhed? "Men mit bedste Værk, min kjere Madam Buch!" sagde Mønstrup. "Ih hvad, bedste eller værste — i Barselstuer og Krig er ingen Ting for god, naar det skal og maa bruges", svarede Gjordemoderen. "Ak," tænkde Mønstrup ved sig selv, "det er da den saa høit priste huuslige Lyksalighed, som Starker og Lafontainer have skrevet hele Bøger om"! — Men man kan vænne sig til alt, og Mønstrup vante sig ogsaa snart til at see sin Elias ilde tilredt; ja, han havde endog bragt det saavidt i denne Vane, at han ordentlig loe da han saae Faster Anes lille Søren med skadefro Kaadhed stikke Øinene ud paa den ærværdige Profet. Den huuslige Lyksalighed havde gjort Mønstrup uskikket til at være Konstner. Han maatte nu arbeide for at leve og kunde ikke mere leve for at arbeide. Endnu mere end af huuslige Bekymringer sløvedes han af aandsdræbende Informationer. Hundrede Gange om Dagen at tegne Næser, Øren, Øine og Hoveder, uophørligen at rette andres Lærekluder, er sandelig intet Arbeide, der kan opløfte Aanden. Naar han kom hjem fra disse kjedende Forretninger, mødte han Børneskraal, Uorden og Splid. Saa reenfærdig, ja endog pyntelig hans Sophie havde været som Pige, saa ureenfærdig og skjødeløs var hun som Kone; ja, selv hendes Blidhed var nu forvandlet til en uudstaaelig Brantenhed og Trættekjerhed. Hundrede Gange havde han nu Leilighed til at mindes og sande sin gamle Farbroders Ord: "kun i Graven er Fred".

Men midt imellem de sorte Skyer, der formørkede Mønstrups Sind, frembrød nu med eet en blid Solstraale. En rig Herre, Grev **, der agtedes for en stor Beskytter af Konstnere, og som eiede en kostbar Maleriesamling, om hvilken han dømte med samme Indsigt som den Blinde om Farven og den Døve om Musiken, kom snart paa Spor efter Mønstrups beklagelige Forfatning. Den fornemme Herre troede ret at kunne vise sig her som en sand Mæcen. En Dag, da Mønstrup sad og malede et Mindestykke, som hans Eleve, den lille Jochum skulde forære sin Fader Capitain Persen paa hans Fødselsdag, det forstaaer sig i sit eget Navn og som forfærdiget af ham selv, holdt en prægtig engelsk Vogn med toppede Heste uden for Mønstrups Huus, og gjorde saadan en Opsigt i Brønstræde, at alle Naboer kom i Vinduerne og alle Folk paa Gaden bleve staaende for at see, hvem denne store Ære gjeldte. Grev ** var i sin hele Stadsedragt, med Chapeaubas under Armen og Kaarde ved Siden. I det han gik op ad Trappen, som snarere havde passet til en Hønsestige, end til en Konstners Huus, maatte han bestandig bukke Hovedet, for ikke at støde Fasonen af Frisuren. I det Greven traadte ind i Værelset gjorde han en Bevægelse med Haanden som om han vilde spørge, om det ikke var Mønstrup, men da han blev Farveladen og Stykket, der laae paa Bordet vaer, gik han strax hen til ham, omfavnede ham, trykkede ham i Haanden og kyste ham. Greven. Det fornøier mig meget, særdeles meget, min kjere Mønstrup, at kunne gjøre Deres Bekjendtskab. Jeg kan uden at flattere Dem sige, at Deres Reputation er meget stor. Jeg har allerede længe admireret Dem i Deres Arbeider, og har kun ønsket en Leilighed til at kunne profitere af Deres personlige Bekjendtskab. Mit Navn er Grev **.

Mønstrup stod ligesom forstenet, thi han var ikke vant til at tale med de Store, mindst hjemme paa sine Værelser. Isteden for at svare bukkede han taus.

"Jeg har hørt ved Hoffet meget tale om en Elias, som de har under Arbeide. Baron Z. har rost det som et ret magnifique Stykke i Rubens Maneer. Jeg har ogsaa i min Samling en Elias af Julio Romano, som har tilhørt Familien Medicis, og som jeg ved en reen Merveille har faaet

kjøbt paa min Reise for 2000 Friderichsd'orer. Det er et sandt Mesterstykke, men jeg er fuldkommen overbeviist om, at Deres ikke i mindste Henseende giver det noget efter".

Mønstrup bukkede sig og taug.

"Jeg kan ikke dølge Dem, at jeg adskillige Gange paa min Udenlandsreise har havt den store Satisfaction at høre Deres Talenter admireres. Da jeg kom til Paris sagde Baron Dufour, den bekjendte Mæcen, ah, Monsieur Mönstrup, votre compatriote, c'est en vérité un tres grand Peintre! — Da jeg for 6 Aar siden var i London, sagde Lord Spleen, som har den store Maleriesamling, da han viste mig sit Cabinet: Here are two pictures of Master Mönstrup, your countryman. He is a very great Man. — Da jeg kom til Berlin, spurgte Directeuren for Maleracademiet mig: wie lebt dann der Herr Mönstrup. Er ist ein großer Mahler. Kort sagt, hvor jeg udenlands kom hen, gratulerede man mit Fædreneland hver Gang man kun nævnte Deres Navn. De kan nok vide at det ikke lidet flatterede min Forfængelighed som Deres Landsmand".

Mønstrup bukkede sig og taug.

"Dersom Deres Tid tillader det, saa ønskede jeg gjerne at overdrage Dem et Arbeide, som jeg hidtil ikke vovede at betroe de største Mestere i Europa, nemlig at male mig en Plafond til mit Cabinet paa mit Gods Sommerlund. Som Patriot ønsker jeg, at De kunde og vilde anvende Deres hele Konst derpaa, og at den i sin Tid kunde trække Fremmede til Danmark, ligesom Antikerne trække Fremmede til Rom. Jeg venter af Dem et Konstværk, der vil blive det eneste i sit Slags".

Ingen kunde være gladere end Mønstrup. Han ansaae Greven for Konstens Skytshelgen, der var kommen ned paa Jorden, for at frelse ham. Han blev snart enig med Excellencen om, at tage ud til Sommerlund, for at male Plafonden. Greven lovede at lade ham afhente i sin egen Equipage, og holdt ogsaa Ord. Til den bestemte Tid kom Vognen for at afhente ham. Mønstrup brød nu op fra Kjøbenhavn som Jacob fra Laban, med Kone, Barn, Tyende og alt Huusgeraad. Greven modtog ham paa sit Gods meget forekommende. Han anviste ham og hans Familie to nette Værelser til Beboelse, lod ham hver Middag spise ved sit Taffel og behandlede ham overalt paa en meget venskabelig Fod. Mønstrup anlagde nu Plafonden efter en Idee, som Greven havde opgivet ham. Han betingede sig ingen bestemt Betaling, thi deels ansaae han dette baade under sin og Grevens Værdighed, deels troede han, at en saa rig Mand og stor Konstynder som Hans Excellence, der havde betalt 2000 Friderichsd'orer for et eneste Stykke udenlands, og som desuden havde lovet ham at være hans Mæcen, sikkerligen vilde betale ham, om just ikke Kongeligen, saa dog greveligen.

(Fortsættes.)

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

(Slutningen af det i forrige Numer afbrudte Cancellie-Patent, angaaende en Examen for Gærtnere.)

9. Efter anstillet Prøve gives Characterer, hvortil allene bruges de tre Benævnelser, meget godt, godt, og temmelig godt, alt i Forhold til de Kundskaber den Examinerede har fremviist. Dog skal udtrykkelig anmærkes, om den Examinerede har udmærket sig i et særdeles Fag af Gærtnerkunsten. Befindes det, at den Examinerede ikke har de som aldeles uundværlige anførte Kundskaber, da afvises han, uden at meddeles nogen Charakteer.

10. Foruden en Attest angaaende den holdte Examens Gjenstande og Udfald, erholde de Elever som ønske det, ogsaa et Lærebrev.

11. Ved Gærtneres Ansætning og Forfremmelse vil Hans Majestæt Kongen tage særdeles Hensyn til deres ved Examen beviiste Duelighed.

12. Kongelige og fyrstelige Gærtnere, saa og de Gærtnere i de Kongelige Stater, som nu ere berettigede til at udstæde Gærtner-Lærebreve, skal det vel være tilladt, ligesom hidtil, at udstæde slige Lærebreve; men det skal i disse Lærebreve udtrykkelig anmeldes, at den som har erholdt samme, skal underkaste sig den anordnede Examen, forinden Lærebrevet kan træde i Kraft.

13. Ligeledes skal, siden efter, den holdte Examens Udfald, af Examinations-Commissionen tegnes paa saadant Lærebrev.

14. Lærebreve som efter denne Forordnings Bekjendtgjørelse udstædes af andre end de forommeldte (§. 12) eller af de anordningsmæssig examinerede Gartnere, skulle være ugyldige.

Forestaaende allerhøieste Forskrifter bekjendtgjøres herved for alle Vedkommende til vedbørlig Efterlevelse.

Det Kongelige Slesvig Holstenske Cancellie i Kjøbenhavn, den 25de Julii 1811.

Paa Søndag holdes Bispevielse i Frederikskirke paa Christianshavn. Den begynder Kl. 8 om Morgenen. Kirken kan, foruden de til Handlingen henhørende og inviterede Herrer, ikkun rumme et lidet Antal Personer. Billetter til Indgang ere, saavidt Rummet tillader, at bekomme for Frederikskirkes Menighed hos Graver Hansen, og for andre Vedkommende hos Fruekirkes borgerlige Værge Capitain Friborg paa Hjørnet af Fiolstræde og Skidenstræde, begge Steder Fredag Formiddag Kl. imellem 9 og 10. (Adr. A.)

I Onsdags havde den her ankomne storhertugelig badenske Kammerherre Baron Ende, den Ære at overbringe Hans Majest. Kongen, i en privat Audients, Decorationen af Elefant-Ordenen, som den afdøde Storhertug af Baden erholdt i Aaret 1769. Derefter havde Hr. Baronen Audients hos Hds. Maj. Dronningen, og blev ansagt til det Kongel. Middags-Taffel. Herfra reiser Kammerherren til Stockholm, for at overbringe Hs. Maj. Kongen af Sverrig Decorationen af Seraphin-Ordenen, som hans afdøde Souverain ligeledes bar siden 1800. (Dagen.)

Den 28de Julii blev i Birkerød-Kirke, efter Gudstjenesten for en talrig Forsamling, ved S. T. Hr. Amtmand og Ridder Arctander, efter en passende og kraftig Opmuntring, uddeelt et Hæderssmykke for Landbrugs Flid, til Konen Gjertrud Kirstine Larsdatter, fød paa Bornholm. Hæderssmykket var en massiv Sølv Snørekjæde med tilhørende Naale og Ringe. (S. Bl.)

Det franske Conversatorium, hvorom der er skeet adskillige Gange Anmeldelser i Adresseavisen, begyndte den 1ste Maji og har siden den Tid været i fuld Gang. Der er egentlig 2 Slags, et for Damer og et andet for Mandfolk. Conversatoriet for Damer har sine Værelser i Compagniestræde

31; det er inddelt i 2 Classer, den ene kommer de 5 Søgne Aftener om Ugen fra 6—7; den anden de andre 3 Dage paa samme Tid. Der sørges med største Nøiagtighed for, at ingen andre end anstændige og almindelig vel agtede Damer indlemmes. De mere øvede kappes om at veilede de mindre øvede og med Erkjendtlighed modtage disse enhver given Erindring; alt gaaer af med Orden og Anstand. — Samme Orden, Forekommenhed og almindelig Velvillie træffer man og i Selskabet for Mandfolk, som holder sine Forsamlinger i Kannikestræde 32 fra 7½ af om Aftenen. Det bestaaer saavel af Voxne, som Unge, af agtede Folk fra alle Stænder. Naar Varmen er ophørt og Vinterens stille Roe begynder at indbyde til alvorlige Forretninger, vil det sikkert faae endnu flere Medlemmer. — Saaledes dyrkes fremmede Sprog med Iver paa dansk Grund.

Hovedstadens ny Assistencekirkegaard, der er anlagt ved Siden af den gamle, er nu snart igjen saa opfyldt med Lig, at man næsten ikke kan skille den fra den gamle. Saaledes er Befolkningen af Dødens Rige i en evig Fremvext. Den, som for nogle Aar siden har besøgt Stedet, maa ordentlig studse ved den Mængde Grave her i saa kort en Tid ere komne. Neppe gives der, det kan man frit paastaae, en større, skjønnere og smagfuldere Kirkegaard i Europa end denne. Blandt de mange fortreffelige Gravmæler, som i den senere Tid ere anbragte her, fortjener især at nævnes Gouverneur Fix's og Consul Pingels Gravminde. De ere førstelige Personer ikke uværdige. Ved adskillige indhegnede Familiebegravelser tæt ved Murene er paa samme anbragt passende allegoriske Malerier i Oliefarve.

I Adresseavisen læses en Bekjendtgjørelse fra Selskabet til Søndagsskolernes Fremme, hvoraf erfares, at det har begyndt en Undervisningsanstalt i Forbedringshuset, efter at det i Forveien dertil har erholdt Kongl. allernaadigst Tilladelse og Approbation paa dets desangaaende indgivne Forslag. Fangerne undervises i Skrivning, Regning, Moral (ikke systematisk, men i Exempler). Undervisningen har allerede for nogen Tid siden taget sin Begyndelse. Paa Værelse, Brændsel, Lysning og et Buds Holdelse nær bestrides alle øvrige Omkostninger af Selskabets Casse. Anmelderen ønsker

denne ny Indretning, der vil kunne bidrage meget til at Forbedringshuset vil blive et virkeligt Forbedringshuus, al muelig Opmuntring og Understøttelse, og kan ikke andet end yde dette saa virksomme og fortjente Selskab sin Tak for den Opmærksomhed det værdiger selv den meest Faldne i Samfundet.

En Bekjendtgjørelse fra Præsten Hr. Crøger til Subskribenterne paa hans bebudede Topographiske Beskrivelse over Hitterdal, leverer et nyt Beviis paa vor Litteraturs sørgelige Skjebne. Da han formedelst Papirets og Trykningens høie Priis ikke kan levere Bogen for den ansatte Priis 1 Rdlr. uden nogle 100 Rigsdalers Tab, og han ikke vil forhøie Prisen, saa agter han ikke at lade samme trykke førend Priserne enten forandre sig, eller den paa anden Maade eller i anden Orden kan blive trykt og afhændet. Anmelderen havde ønsket at Hr. Crøger hellere havde forhøiet Prisen noget end undertrykt Bogens Trykning. Saa ukjønsomt kan man dog vel ikke tænke sig det læsende Publicum, at det skulde regne det saa nøie om det betaler nogle Mark mere for en iøvrigt nyttig Bog.

I Randers Avis leverer en Reisende nogle Efterretninger om Miletallet af de ny Veie i Thisted Amt. Fra Thisted til Ottesund over Thyholm 7 Mile. Fra Thisted over Vestervig og Agger til Lemvig 4½ Miil. Fra Thisted til Vilsund og over Mors, gjennem Nykjøbing til Sallingsund 4 Mile. Paa disse Veie skal man have begyndt 1806, og 1809 vare de, som man siger, overalt gode og brugelige baade Sommer og Vinter. Nu ere de ved aarlig Belægning med Gruus blevne saa fortræffelige, at de fortjene Beundring. I Aaret 1807 blev der begyndt paa en Landeveis Anlæg igjennem Klit og Flyvesand fra Thisted til Klitmøllen, og udgjør dette Anlæg nu en Strækning af omtrent 1 Miil. I samme Aar var en Vei af lige Beskaffenhed begyndt at anlægges fra Thisted til Ladestedet Virsøe, og ere disse Veie maaskee de eneste i deres Slags i hele Dannemark. Ogsaa den ny anlagte Vei til Virsøe udgjør omtrent 1 Miil; ialt 17¾ Mile. Disse skjønne Anlæg skyldes den fortjente Amtmand Ridder Faye. Udførelsen af Arbeidet og det specielle Tilsyn er overdraget den virksomme Landvæsens- og Klitcommissair Thagaard i Thisted. I Henseende til Agerdyrkningen, da var Thyland i Aarhundreder bekjendt for sine store Fortrin; nu kan det neppe sættes ved Siden af Mors. Hvor man for 20 Aar siden saae mørke og udyrkede Heder eller kolde og sure Agre og Kjær, der findes nu de herligste Marker og Enge. Morsøe ligner en deilig Urtegaard, hvis skjønneste Partie ligger nær ved dens fortjente Gartner, den jevne, gammeldags, fordringsløse Jens Wandborg, Herre til Frøslevgaard.

Under 19de Jan. d. A. har Overretten i Gottorf tilkjendegivet samtlige Øvrigheder og Autoriteter i Hertugdømmet Slesvig, at det er Hs. Majestæts Villie, at det Danske Sprog i Fremtiden efterhaanden skal indføres ved Gudstjenesten, Skoleunderviisningen, Rettergangen og alle offentlige Anliggender i de Districter af bemeldte Hertugdømme, hvor det tales. Det er ved denne Leilighed paalagt Øvrighederne, at indberette, hvorvidt der i deres Districter tales Dansk, og at afgive deres Betænkning over Maaden, hvorpaa Hs. Majestæts Hensigt snarest og beqvemmest kan iværksættes. En af disse Maader vilde unægtelig være den, at i alle lærde og Borgerskoler blev givet Underviisning i det Danske Sprog.

Fra Seminariet for Skolelærere i Tønder er i afvigte Aar afgaaet 23 Elever, efterat de i Forveien havde underkastet sig den paabudne Examen. To af dem ere allerede forfremmede til Skole-Embeder.

I Altona er i denne Tid ankommen en Mand, som er 7 Fod og 4 Tommer høi. Han agter at reise til Kjøbenhavn.

I Christiansands Avis læses følgende: Foranlediget ved et i den Fyenske Avis No. 64 indrykket Brev fra Christiansands Stift i Norge af 24 April 1811, som først den 27 denne Maaned er kommen til min Kundskab, troer jeg mig pligtig her offentlig at anføre: "Det synes at Forfatteren af ovenanførte Brev troer, at det heldige Udfald af Affairen ved Grømstad den 16 Martii d. A. ene og allene er tilregnet Sectionsanføreren Hr. Skibsbygmester Anders Nielsen, og at Hr. Johan Peter Bie, som anførte de grømstadske Jægere, ikke er anført efter Fortjeneste." — For nu at forebygge enhver Mistydning, som den-

ne Sætning, saaledes som den i benævnte Brev er anført, kunde give Anledning til, erklærer jeg herved: Sections-Chefen Hr. Anders Nielsen har paa min Opfordring til ham af 25 Martii d. A., under 28 s. M., uden at nævne den Andeel han selv havde i Affairen den 16 Martii opgivet mig Navnene af de 12 kjække Mænd og Ynglinger, som fremvirkede Sagens saa hæderlige Udfald, og derved anført Hr. Johan Peter Bie med Udmærkelse som Anfører for dette, vel lidet, men virkelige kjække Corps. — At dette saaledes allerunderdanigst er forelagt Hans Majestæt Kongen, beviser deraf, at Hr. Johan Peter Bie efter Fortjeneste ligeledes af Hans Majestæt Kongen allernaadigst er blevet hædret med Dannebrogsmandens Sølvkors. — Christiansand d. 29 Julii 1811. — Arenfeldt, Oberste og Commandeur for Kystværnet i Christiansands Stift; Ridder af Dannebrogen.

Mariboe, d. 5te August. I Gaar henimod Aften hørtes her en meget stærk Canonade. — En stor feed Stud er ved Nyested funden opdreven fra Stranden, der formodentlig er sprungen over Borde fra et eller andet Skib. — Ved den sidste Priisauction i Nyested blev en Tde. østersøisk Hvede solgt for 16 Rdlr. — En dansk Galease er paa sin Hjemreise fra Norge taget af Englænderne i Nordsøen. — For omtrent 4re Uger siden har en Tjenestekarl hængt sig selv paa Kirkegaarden i Erringelev. (Mariboe Av.)

I en Skrivelse fra Sylt hedder det: Siden Krigens Udbrud have vi seet og hørt meget, som ellers var os ubekjendt. Alle Canonaderne i Egnen af Helgoland hørte vi; stundom ogsaa de, der forefaldt ved Elbmundingen. Selv nær ved Øen forefaldt Fægtninger imellem Fienderne og de danske og franske Capere, hvortil vi vare Øien- og Ørenvidner. I Begyndelsen af Krigen kom til den østlige Pynt af denne Øe adskillige Skibe fra Norge, siden adskillige Americanere, hvilket gav noget Liv og Næring her. I Sommeren 1810 indbragte saavel danske som franske Capere her adskillige Priser. Betydelig er vel den Summa ikke, som de herværende Beboere have vundet ved de fremmede Skibe; men dog kunde vi være godt tjente med dette i disse næringsløse Tider. Thi faa danske Undersaattere lide vel saa meget som Sylterne ved Krigen, da Agerdyrkningen her er ubetydelig, i gode Tider kun en Bitin, og Søfart derimod Beboernes Hovednæringsvei. Vore Søfolk, der ere bekjendte som duelige og erfarne Sømænd, have kun liden Leilighed til at fortjene noget. En Deel af dem sukker i engelsk Fangenskab.

(Schlesv. Holst. Prov. Berichte.)

I samme Tidsskrift tages til Gjenmæle mod nogle fornærmelige Beskyldninger i L. v. Buchs Reise igjennem Norge, saasom, "at de Danske, der studere ved Universitetet i Kiel, have et hurtigere Nemme end Holstenerne, men at Holstenerne derimod have lært det, de veed, tungt og møisommeligt; at mange af disse derfor skye Umagen; at Holstenerne gaae mechanisk frem i deres Studereplan og have udstuderet naar deres Plan siger dem det; at de Danske derimod alt for hyppigen ansee deres Lethed for Genie; troe sig hurtigen paa al Videns Pynt; blive derfor tilbage, og ville ikke sielden bøde paa Mangel af Kundskaber med Arrogantz." — Gjendrivelsens Forfatter forsikkrer, at Tallet af de indfødte Danske, der studere i Kiel, er sædvanligen yderst ubetydeligt, fordi de hellere gaae til Kjøbenhavn; at de Studerende, der i Kiel forekom v. Buch som Danske, maa have været fra Hertugdømmet Schlesvig, hvor man tildeels taler Dansk.

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

London d. 24 Julii. I Dag er Parlamentet bleven prorogeret. — Da Handelen fra Helgoland til Nabokysterne nu er ganske afskaaren, saa opgive Kjøbmændene deres derhavende Etablissementer, og lade deres Varer komme tilbage. — Antallet af de Syge og Saarede ved den engelske Armee i Portugal beløber sig til 10,000. — Da den americanske Regjering har ilet med at bekjendtgjøre Capit. Rogers Indberetning om hans Fægtning med little Belt, ligesom om den derved vilde give et Bevis paa, at Døren er lukket for hver

Underhandling, Erklæring og Overenskomst, saa har vor Regjering troet, heller ikke at burde dølge for Almeenheden Capit. Binghams Indberetning. Den meddeles fuldstændig i vore Blade og er af 21 Maji 1811. Bingham nægter deri, at det var ham, der skjød først, og forsikkrer blandt andet, at han gjorde Signalet 275, uden at faae Svar, hvoraf han sluttede, at det var en americansk Fregat; at han siden gjorde det et særeget Signal, men fik intet Svar; at det efter alt dets Manøvres at dømme var øiensynligt, at det vilde beskyde ham langsskibs; at han anraabte det: ho, Skib, ho! og fik samme Svar tilbage; at han hilsede det endnu engang og fik atter samme Svar og derpaa det glatte Lag, som blev besvaret; at først efterat dette var skeet Fægtningen begyndte paa begge Sider og varede $\frac{3}{4}$ Timer.

London, den 27de Julii. Det engelske Parlament er prorogeret til den 22de Augusti. — General Graham er fra Cadix ankommen til Lissabon med 400 Chasseurs og det demonterede tydske Cavallerie ombord. Han kommer til at commandere en Second under Lord Wellington. — Gener. Cooke commanderer indtil videre i Cadix; men Gener. Spencer begiver sig ufortøvet did. — Gener. Beresford er d. 3 dennes ankommen til Lissabon og er ligesom forhen bestemt til at udtage et nyt Corps af 20,000 Portugisere og lade dem øve i Vaaben. — Gener. Lascy er udnævnt til Commandant i Catalonien og allerede reist did. — Lissabon d. 13 Julii. De Franske have trukket sig tilbage fra Estremadura. En Division er marcheret til Sevilla og en anden til Madrid. De have efterladt en stærk Garnison i Badajoz, og sprængt Værkerne i Olivenza, hvilken Plads de aldeles have forladt. Vort Hovedqvarteer er i Portalegre og vor Armee gaaer i Cantonnering, saa Talen for Tiden ikke er om nogen Kamp. Vor Armee har mange Syge. Vi have faaet Forstærkning og Gener. Graham er ankommen fra Cadix. Det store Antal syge og saarede Officierer, man seer her, giver Staden et sørgeligt Udseende. — Efter Breve fra Ny-York af 24 Junii er Havnen nu bloqueret af 2 engelske Fregatter. Een af samme har d. 21 Junii taget den til Bordeaux bestemte Americanske Brig Tamahmagh. 40 Passagerer, der var ombord, blev med deres Bagage sendt i Land. — Regjeringen søger uophørligen at forstærke Armeen i Portugal. Omtrent 600 Dragoner og Buffles ere i Plymouth, for at afgaae til Portugal.

Efter et Keis. Fransk Decret skal der udsættes en overordentlig Fond af 1 Million til Roms Forskjønnelse, nemlig til at gjøre den Deel af Tiber, der løber igjennem Staden Rom, seilbar, til nye Broers Opførelse, til nye Spadserevejes Anlæg, og til den botaniske Hauge. Der skal ogsaa anlægges et Academie under det Keis. Universitet og 2 Lyceer i Rom.

Keiser Napoleon har bevilget Staden Rotterdam et nyt Vaaben. Det gamle Skjold er blevet forøget med 3 Bier og bæres af Laurbærgrene istedet for de forrige Løver. Ørnen svæver over Vaabenet. Ogsaa Hollands øvrige og andre gode Steders Vaaben skulle forandres.

Ikke langt fra Galtstrøm i Kirkesognet Njurunda i Medelpad har man seet en Hvalfisk paa 70 til 80 Alens Længde. Den rækker 5 til 6 Fod frem over Vandet, sprøiter Vandet temmelig høit i Veiret og med en Dundren som af Canonskud.

To Personer, hvoraf den ene var Maire i Longis, som have forfærdiget falsk Mynt, ere blevne henrettede i Paris.

I Dover har man indbragt et Skib, der havde en Vandtønde med dobbelt Bund, hvori fandtes Guld i Barrer og en stor Mængde Breve og andre Papirer.

London, d. 24 Julii. Den Americanske Fregat John Adams har sat en Herre i Land i Plymouth, som har Depecher til den Americanske Gesandt i London, og derpaa fortsat sin Fart. Man forsikkrer, at den skal have Hr. Hammilton ombord, der overbringer en meget vigtig Communication fra den Franske Regjerings Side. Man indseer let, at denne Communication holdes meget hemmelig.

Gazette de France af 29de Julii omtaler en positiv Efterretning om Kongen af Engellands Død.

———

Bekjendtgjørelse.

Fra Søepremierlieutenant Christopher Lütken er til Hans Majestæt Kongen indkommen efterstaaende Rapport, dateret Taars den 5te Augusti 1811.

"Da en fiendtlig Flaade paa omtrent 200 Seilere, under Bedækning af 3 Linieskibe, 2 Fregatter, 2 Brigger og nogle armerede Skibe Kl. 2 i Gaar Eftermiddag kom i Sigte Syd fra, roede jeg ud mod Alboen med den mig naadigst anbetroede Roeflotille; det var da en frisk Kuling af S. O., Vinden løiede af, da den agterste Deel af Flaaden var tvers for Alboen, og 1 Linieskib, 1 Fregat, 1 armeret Skib og 1 Brig dreiede derfor til, for at beskytte de sydligste Skibe.

"Jeg roede nu ud, for at angribe Fregatten, som laae sydligst, men den og Linieskibet nærmede sig hinanden, og jeg besluttede derfor at attaquere Briggen, som var løbet tæt ind til Grunden. Kl. 4½ begyndte Attaquen, Briggen vendte strax ud efter og blev ved tilsendte Fartøier buxeret bort; ved at eftersætte den, nærmede vi os til Linieskibet og Fregatten, som Kl. 5½ begyndte at beskyde os Vester fra, medens det armerede Skib Nord fra uafladelig kastede Granater imellem Baadene. Dette Skib var i en saadan Afstand, at vi ikke med Virkning kunde angribe det; jeg lod derfor Flotillens Ild rette paa de 2 sydligste Skibe og paa Briggen, som vedblev at buxere.

"I denne Stilling vedvarede Bataillen indtil Kl. 7¾, da de angrebne Skibe, ved opkommende sydlig Vind, nærmede sig den øvrige Deel af Flaaden, som imidlertid var gaaet til Ankers. Vi vare da midtveis imellem Alboe-Grundene og Langeland; det armerede Skib vendte, for at attaquere med større Effect. 8 svære Fartøier syntes at ville angribe Flotillens sydlige Fløi, og i Betragtning af den betydelige Overmagt og ved den tiltagende Kuling og Dønning, ophævede jeg et Angreb, jeg ikke kunde give noget fordeelagtigt Udfald. Kl. 10 ankrede Flotillen ved Taars.

"Efter at have i henved 2½ Time modtaget 3 svære Skibes Ild — Briggen havde ophørt at fyre, da disse begyndte — maa jeg ansee det for et betydeligt Held, at Flotillen kun havde een

Mand dræbt og een saaret; Fartøierne selv have ingen betydelig Skade faaet. Jeg har derimod Aarsag til at troe, at de fiendtlige Skibe, og i Særdeleshed Briggen maa have lidt; saa meget mere, som vi ikke bleve eftersatte under Indseilingen, uagtet Vinden tillod det.

"Det glæder mig at kunne allerunderdanigst tilføie, at Flotillens Officierer og samtligt Mandskab under denne Affaire har viist et Mod og en Vedholdenhed, som anstaaer sig Deres Majestæts Krigere."

I Følge denne Rapport har det allernaadigst behaget Hans Majestæt Kongen at tilkjendegive Commandeuren for Roeflotillen, Premierlieutenant C. Lütken og Flotillens øvrige Officierer, samt Mandskabet, Sin allerhøieste Tilfredshed med deres kjække Forhold i denne Affaire.

Hvilket saaledes efter allerhøieste Befaling bekjendtgjøres.

Hovedqvarteer Frederiksberg Slot, den 8de Augusti 1811.

F. Bülow,

Generalmajor, Hs. Majest. tjenstgjørende General-Adjutant og Chef for General-Adjutant-Staben, Commandeur af Dannebrog.

Viborg, den 3 Aug. Til Torvs har i Dag været noget lidet Rug, som har kostet 2 Rdlr, noget 13 Mk. Skjeppen. Der blev forlangt 14 Mk. Den travle Høsttid og den øiebliklige Forlegenhed betjene Rugpugerne sig meget godt af. Der opkjøbes gammel Rug overalt, ligesom man skulle proviantere en Fæstning eller aldrig ventede at see Rug mere. Sæderug er der buden 20 Rdlr. for, og endda kun man ei tinge den til bestemt Priis. Paa endeel Steder har Rugen ingen Skade taget i Kjernens Fyldighed; men vel i Mængden af Kjerner. Straa er der Overflødighed af. I Thy, Mors og Salling, hvor det sidst i Junii regnede i næsten 14 Dage, skal al Slags Korn, Rugen iberegnet, staae fortræffeligt. For sorte Kirsebær tog man 32 ß. for Pundet. (Viborger Samler.)

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Høeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 65.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 13 Augusti 1811.

Et Par Ord i Anledning af den gamle Præsts Skrivelse til Fyens og Ribes kaarede Bispe (i Skilderiet No. 54 og 55).

Fristes kunde Man lettelig til den Formodning, at en af de to sidste Aartienders Præster havde laant en gammel Embedsbroders Paryk, for at give sine nymodens Tanker Ærværdighed og Skin af Ælde. Jeg er ung, ja nys indtraadt over Templets Dørtærskel; men Bibelen er ældre end vi alle, og med den i Haand vil jeg frimodig sige, hvad Kristi Menighed kan fordre og hvad den ei kan ønske af sine Forstandere. Allerede hin Præsts Indledning viser ham kun lidet skikket til at give kristne Lærere Raad. Han siger, at den Time maaske er nær, da han skal stædes for Hans Domstoel, som skal betale ham efter hans Gerninger og retfærdigen tildele ham efter Fortjeneste. Er han virkelig en gammel Mand paa Gravsens Bred, da er han i Sandhed at beklage; thi var han end med Apostelen kommet saa vidt, at han vidste Intet med sig selv, saa var han dog ikke dermed retfærdiggjort; og ve den Mand hvem Gud tildeler efter Fortjeneste. Dog, han være gammel eller ung, falsk er hans Tro, om ellers den hellige Povel talte Sandhed; thi han siger jo, at Alt er af Naade og at Naade og Fortjeneste ei kan bestaa ved hinandens Side. Sandelig, det gjøres haardt Behov at raabe mange af Danmarks Theologer den Mindelse i Øret, som Tydsklands frimodige Reinhard gav sine Medbrødre paa Reformationsfesten 1800; den nemlig: at Retfærdiggjørelse af Naade ved Troen paa Jesum er Hovedhjørnestenen i Luthers som i Evangeliets Lærebygning, og at det er Haan, men ikke Ros, naar Man sætter Luthers Fortjeneste i en Følge af hans Idræt, hvilken han paa det stærkeste hadede. En Skændsel er det, naar de, som bestandig raabe paa Salighedens Fortjeneste, sige, at de vandre i Luthers Spor, overse med Skuldertræk den Lærdom, som ene begeistrede ham til det store Værk, og vove frækt at mene, at hvis han havde levet nu, vilde han tænkt ligesom de. Jeg kalder det en Frækhed, fordi de Mennesker jo dog maa vide, at Fornedrelsen af Kristus, fra en Forløser til en blot Lærer, ingenlunde er ny, at den netop i Luthers Tid var meget gængs og ham yderst forhadt. Derfor vil jeg minde de høiærværdige Mænd om, at de, uden at henrives af en vantro Tidsalders Strøm, føde Herrens Hjord saaledes, at de paa hin store Domsdag i frimodig Ydmyghed kan stædes frem for ham, der er Sjælenes rette Overhyrde og Biskop. Det er dog vel høi Tid at holde op med den Bespottelse, som ugudeligt Vanvid har udøst over Forsoningens dyrebare Hemmelighed, som om den skulde kunne lokke Mennesket til Synd og gøre ham lunken i Retfærdigheds Tjeneste. Fader! forlad dem, thi de vide ikke, hvad de sige! At mangen En har med vanhelligt Sind misbrugt denne Lære, som saamangen anden, til at inddysse Samvittigheden, hvad beviser det, uden at selv det Hel-

ligske kan misbruges; men klart er det, at Ingen kan af Hjertet tro og tilegne sig Forsoningen, uden at elske Jesum, og paa engang at elske ham og Synden, at have Samfund baade med Kristus og Belial er dog nok umuligt. Denne Lærdom vil jeg derfor anbefale hver Kristendomslærer og tilføie, at hvo som lærer anderledes og holder sig ikke til vor Herres Jesu Kristi Evangelium, han er opblæst af Vanvid, ja er han luthersk Geistlig, da er han Meneder tillige.

Med dette er egenlig alt Fornødent sagt, thi som Luther og Reinhard sanddru vidne, Lærdommen om Retfærdiggørelse allene for Jesu Skyld, taaler ingen Vildfarelse, hverken Vantroens eller Overtroens ved Siden af sig; og, jeg tør lægge til, taaler ingen Lunkenhed hos Ordets Tjenere, naar den hos dem er mer end et Mundsveir. Ikke destomindre vil jeg dog kortelig gennemgaa Brevet.

Det første Raad er om Kirkevæsen og Kirkeordning. Ønskeligt var det om det hellige Præsteembed kunde lægges i Haand paa lutter Mænd, som med apostolisk Vandel forenede apostolisk Værdighed; men en Biskop kan hverken skabe eller omskabe; derimod baade kan og bør han vaage over, at Gudstjenesten ei afsjaskes saa ilfærdig og skødesløs, som hos adskillige, især yngre Præster, er vanhellig Uskik. Det er saaledes høist forargeligt at se Præsten løbe omkring med Velsignelsens Brød og Kalk, eller at høre Ordene i en Skynding uforstaaelig opramses ved Daabens hellige Handling, og dette kan man ikke sielden se i vore Kirker.

Hvad Kirkeordningen angaaer, da lader det som Brevskriveren mener, at en Biskop kan beskikke det dermed efter eget Tykke, hvorudi han dog nok farer storligen vild. Vel veed jeg, at adskillige yngre Præster formaste sig til at forandre og tilsidesætte Ritualets Bud; men jeg veed ogsaa, at det var vedkommende Provsters og Bispers Skyldighed, at vise saadanne Lemmer tilrette; og ligesaalidt have de nogen Myndighed til at forandre, førend den bliver dem givet ovenfra. Nogle Forandringer vare ønskelige; men jeg siger nu som før: *) Timen er endnu ikke kommen; thi en Forandring som den burde være, strider lige imod Tidsalderens Smag, og Læmpning efter denne var Høiforraad imod Kristendommen. At den gamle Psalmebog, som paa Øerne lod sig fortrænge, mangensteds i Jylland holder sig kæk, er sandelig hverken et Tilfælde, eller en Ulykke, eller, i det Hele, Præsternes Skyld; men Grunden er, at Jyderne have mere Kraft og gammel Kristendom. Ingenlunde vil jeg hermed gøre anden Beskyldning mod den ny Psalmebog, end den jeg før har gjort, ei vil jeg nægte, at hist og her findes baade kristelige og poetiske Psalmer, men neppe er Poesi og Kristendom forenede i nogen af de nygjorte Sange. Desuden kan Man vel med Føie sige, at Søgnedagene have i den ny Psalmebog opsluget Søndagen, det er, at Bogen kun har Kristendom til tarveligt Husbehov, men liden festlig Høitidelighed og næsten slet ingen himmelsk Olie til Lægedom for et saaret og sønderknuset Hjerte *). O, lad da Jyderne beholde deres gamle Psalmer til Sindsopløftelse, Trøst og Husvalelse, til Timen

*) I min Afhandling om Religion og Liturgi (Theol. Mskvt. Febr. 1807), af hvilken jeg endnu bifalder Alt hvad sagt er om Liturgien, undtagen Ønsket om Syndsforladelsens Afskaffelse ved Skriftemaal, og om Forandring ved Ordene under Nadverens Uddeling. Det første Ønske var en uret Læmpning efter Tidsalderen, og det andet et af de flere Beviser paa, at jeg ei endnu dengang med Paulus havde taget al Tanke til Fange under Kristi Lydighed.

*) Hr. Professor Rahbek troede, at kunne afvise mine i Sandsigeren gjorte Indsigelser mod den ny Psalmebog dels ved at nævne Biskop Balle, og dels ved at sige, at de historiske Psalmer ei syntes skikkede til Samkvad. Denne Afvisning kan jeg ikke andet end frakende al Gyldighed. Hvad Biskop Balle angaaer, da kan jeg vist ikke mistænkes for, at ville nedsætte denne min høiærværdige Velynder, men han er ikke mer end et Menneske, har aldrig selv været Digter, og var jo desuden ikke enevældig i Commissionen. Sikkert har han med Vemod seet mangen Udeladelse og Forandring, men troet eller seet sig nødt til, at give efter i Noget for det Gamles høirøstede Fjender. Hvad de historiske Psalmers Uduelighed til Samkvad angaaer, da synes denne Paastand allerede fuldelig afbevist ved den trehundredaarige Erfaring, og selv denne Erfaring var unødvendig for at vide, at Kristne kunde til Opbyggelse i Samqvem synge Psalmer om deres Frelsers Fødsel, Mirakler, Lidelse, Død, Opstandelse og Himmelfart.

ved Guds naadige Forsyn kommer, da Guldet kan luttres, istedenfor at ombyttes med ringere Malm. Lad saa være, at hist og her er Uforstand og at mangt et Udtryk er plat; en Psalmebog skal jo ikke være en Exempelbog i Grammatiken, og Vægtskaalen med de lave Udtryk løfter sig ubemærket for den, med de høie Tanker og de dybe Følelser. Er Talen om Uforstaaelighed, da maa jeg spørge enhver kyndig og retsindig Almuelærer, om han er istand til, at lære Bønderne i Almindelighed, det fremmede Tungemaal, hvori de fleste ny Psalmer ere skrevne. Meget Mere var herom at sige; men, desværre, det h..er ikke, og bliver maaske dog forsilde, før det bliver betimeligt.

Det andet Raad er en Formaning til Omhu for Skolevæsenet. Denne vil synes Mange unødvendig paa en Tid, da Skolevæsen er en af de brugeligste Kepheste. Overflødig er Formaningen ogsaa virkelig, saa ubestemt som den her er fremsat, men vist nok fortjener og behøver denne Sag at anbefales Landets Biskopper til modent Overlæg og virksom Behandling, thi her som overalt gælder Apostelens Udsagn: Guds Rige bestaar ikke i Ord men i Kraft. I mer end 40 Aar har næsten hver Skribent havt Skolen paa Tunge, mange Læs Bøger ere skrevne, Planteskoler indrettede, Love givne, og — saare lidet udrettet. At saa er, at det, trods den redelige Hensigt og Iver, som besjælede Mange, er gaaet saa, tykkes mig at vise, der maa være en Grundfeil der forvirrer og forstyrrer. Grundfeilen er ingen anden end den samme, som hindrer Kirkeordningens Forbedring og som i vor Tidsalder har været og er Aarsagen til saamange Planers Skibbrud; den nemlig, at Man selv ei veed ret, hvad Man vil. I fordum Tid var det ikke saa, da vidste Man heri, som i Alt, hvad Man vilde: Man vilde skaffe Almuen enfoldig Kundskab om Salighedsveien efter Guds uforfalskede Ord. Derpaa stiledes ene og det lykkedes. Til Mere trængte Almuen ikke; naar der ikke vare rovgerrige Herremænd, Forvaltere, stundom ogsaa Embedsmænd der vilde drage Fordel af deres Vankundighed. Dette burde Staten ikke taale, om ei for Andet, saa ene for at Bonden ei skulde næsten nødvendig blive, hvad han mangensteds er blevet: mistænkelig og mistroisk mod Alle. Hin fjerde Frederik, i hvis Dage Kristendom begyndte at forfalde, var derfor ogsaa den første danske Konge, som med Iver søgte at udløse Bondens Sjæl saavelsom hans Legeme af Herremænds Vold. Sjette Kristian gik et Skridt videre og befoel, at Skrivning og Regning skulde almindelig læres, men allerede da var den Tid kommet, da Man ei havde stort Mere end Ord tilovers. Skolerne vare ei saaledes aflagde, at en Mand over Bondestanden kunde leve der, og en saadan maatte og maa det dog være, som Gamle og Unge skulle have Ærbødighed for. Derfor var Forordningen unyttig; selv de kongelige Skoler opfyldtes med aftakkede Underofficerer, Skrædere, Skomagere og aldeles forulykkede Studentere. Vankundigheden blev nu mangensteds større end forhen; thi saalænge kun faa Bønderbørn kunde læse, talte Præst og Degn til dem om Troessandhederne i et Sprog som de forstode; nu derimod lærte de at opramse Luthers uselt oversatte Katekismus og Forklaringer derover, af Mænd, der som oftest kun vidste slet at stemme Foredrag og Sprog efter Menigmands Fatteevne og Tarv. Nu kom Oplysningsperioden. Kristendommens Avindsmænd skrege Ak og Ve over Almuens Vankundighed, som om den var herskesyge Præsters Værk, og Kristendommens Venner, der ei kunde lukke Øiet for hvad der var saa aabenbart, ønskede at fralægge sig Beskyldningen ved selv at raade til Almuens Oplysning. Dette i sig selv deilige Ord blev nu her, som overalt, Løsenet, men hvori Oplysningen skulde bestaa, derom er Man hidtil ligesaalidt blevet enig, som om, hvorledes en fornuftig Gudsdyrkelse skal være. Umuligt er det ogsaa at forenes herom, saalænge Man ei har en fast Grundsætning at gaa ud fra; thi om Oplysning og Forstand taler Enhver, eftersom han har Oplysning og Forstand til. Her staa vi nu. Den ædle Pestalozzi følte dybt hvor nødvendigt det var, at have en ufravigelig Regel og en vis Grændselinie, bestemt efter Almuens nødvendige Plads i Samfundet; men uden her at ville bedømme hans Fremfærd er det klart, at alt Positivt, som et Menneske selv har optænkt, maa synes enhver anden Tænker vilkaarligt og virkelig i mange Stykker være det. Ingen Forening, og jeg tør sige, ingen stor og almindelig Forbedring kan finde Sted, før Man kan enes om den Grundsætning, at Bondens Oplysning skal være kristelig og afpasset efter

hans særegne Vilkaar. Kristendommen bliver da igen som forhen Hovedsagen, Skrivning og Regning næst derefter den almindeligste Fordring, og kun de bedre Hoveder, som ere de, der staa Fare for at forvildes fra den kristelige Enfoldighed, bekræftes i Troen ved en Tilsætning af passelig Kundskab om det, som Naturen og Historien kan lære om Gud og hans Husholdning i Tiden og Rummet. At nogle af disse Kundskaber, saasom især om Fædrenes Handelser, saavidt muligt, bleve almindelige var vist nok godt, men Hovedsagen er, at disse Kundskaber traadte aldeles i Kristendommens Tjeneste og meddeltes paa en livlig, underholdende Maade. Intet kan være fordærveligere, end at ville føre Almuen nogle Trin opad en Stige og lade den staa der, og intet daarligere, end at ville gøre den videnskabelig. Bort altsaa med disse Kundskabsbillinger, som maa opvække enten en Tidighed, der ei kan tilfredsstilles, eller Ækkelhed for al aandig Føde! Bort med disse afpillede Benrade, som Man har bemalet med alskens Navne paa Dyr og Mænd, Stæder og Lande, Stjerner og Planeter; bort med alt det Kram hvis Forglemmelse var det bedste der kunde times den Bondemand, i hvis Hukommelse det var indproppet! Har den naadige Gud ved Videnskaberne ledt os til visse Endeligheder, lært os tydeligere, end vore Fædre, at skue Kærlighedens vise og mægtige Finger i Tingene og Tidernes Løb, saa lader os dog ikke række vore svage Brødre den haarde Spise, hvorpaa Aarhundreder tyggede Drøv, uden at kunne fordøie den, men hellere tillave dem en styrkende Ret af de Urter hvis Kraft og uskadelige Velsmag Tidernes Erfaring har lært. Lader os af sundt Egetømmer, med hellig Klogt danne et Boskab til Bondestuen, paa hvilket Bibelen kan finde sømmelig og hæderlig Plads, da Pyntelighedens Djævel har forjaget den fra de Stores Marmorborde og fra Vismandens Hylder. Indtil dette kan ske, var det nok bedst, ene at sørge for, at Skolerne fik Lærere, som kunde læse, skrive og regne nogenledes, og som fremforalt vare kristelige i Lærdom og Vandel; men da maatte der og sørges for, at de i deres Ansigts Sved dog ogsaa kunde have Brød at æde *).

*) Dette er i Sandhed en Sag af den Vigtighed, at jeg ret inderlig vilde ønske mig Kraft og Held

til at lægge Bisper, Amtsprovster og Alle, hvem Kongen betroede sine gode Hensigters Udførelse, ret nær paa Hjerte. At bie indtil Degnenes Afgang aabner en ny Indtægtskilde, er paa mange Steder at lade Vankundighed og Vantro saaledes rodfæstes, at de seent eller aldrig oprykkes. Der er aldeles ingen Tvivl om, at naar Amtsprovsterne indgik med en Forestilling om et midlertidigt Tillægs Ligning paa Sognene, hvor Degnene endnu leve, det jo vilde bifaldes. Saa er ogsaa sket paa Falster.

(Fortsættes.)

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Søndagen den 11te August indviedes i Frederiks-Kirken paa Christianshavn af Sjællands Biskop, H. H. Dr. Münter de tre, af Hs. Majestæts nys udnævnte, Biskopper, Stiftsprovst Dr. Plum over Fyens, Provst Hjort over Ribe, og Stiftsprovst Sørensen over Christiansands Stift. Et nyt Ritual, forfattet af Biskop Münter, fulgtes; isteden for den tilforn brugte latinske Sang, havde Hr. Theaterdirecteur og Ridder Thaarup forfattet Hymner i Modersmaalet; Musikken, sat af Hr. Organist Weyse, udførtes af Orgel og Syngestemmer, ledsaget af blæsende Instrumenter. Stiftsprovsten, Prof. Clausen, holdt fra Prædikestolen en Intimation; og, efterat de tre Ordinandi, omgivne af Stadens dertil indbudne Geistlighed, havde indtaget deres Plads foran Alteret, begyndte Biskop Münter Ordinationen med en Tale, ved hvis Ende han oplæste deres, af dem selv forfattede, Levnetsbeskrivelser. Nu fulgte den egentlige Ordination ved Haandspaalæggelse af de tilstedeværende Præster, og efter en skjøn Lovsang besteg Biskop Sørensen Prædikestolen, og talede over Dagens Evangelium. Til Slutning communicerede Ordinator og de tre ny ordinerede Biskopper tilsammen (hvorved Hr. Pastor Gesner forrettede Messen), efter at de Dagen isforveien havde indfundet sig til Skriftemaal hos Stiftsprovsten. — Hs. Høih. Prinds Christian og D. D. Durchl. Prindserne Wilhelm af Hessen og af Hessen-Philipsthal, tilligemed Stadens fornemste Embedsmænd, som dertil vare indbudne, bivaanede denne

Religionshøitideligheд, der til almindelig Opbyggelse fuldførtes med den største Orden og Værdighed. (Dagen.)

Mariboe, den 8de August. Den 23de Julii afholdtes den sædvanlige Examen i det vesterborgske Skolelærerseminario. Directionen og flere kyndige Mænd vare overværende. 8 Seminarister, af hvilke Halvdelen var fra Lolland, de øvrige fra Rigets andre Provindser, bleve demitterede; 4 med første, 1 med anden, 2 med tredie og 1 med fjerde Character. — Prisen paa Hveden begynder nu at stige. I Rødbye er en Tde. gammel Hvede bleven betalt med 17 Rdlr. I Mariboe med 16 Rdlr. 3 Mk. Den ny Hvede er hist og her meget maadelig, liden og indkrympen. — I Søndags faldt der i Østofte, Sørup og Nørreballe saa stærk en Regn, at den skyllede hen ad Jorden; i Mariboe derimod ikke en Draabe. — En Hest, der skal være 29 Aar, er i disse Dage bleven her betalt med 300 Rdlr. (Mariboe Av.)

I et af Penias senere Numere omtales de Prøver af Døvstumme-Institutets Arbeider, som forefandtes ved Udstillingen af indenlandske Konstprodukter, og yttres derhos den Mening, at Priserne paa Papæskerne, som forfærdiges i Stiftelsen, vare for høie. Endskjøndt denne Mening er aldeles modsat det, som de fleste yttre, der kjøbe af Stiftelsens Arbeide, da de, som de paastaae uden Hensyn til dens Indtægters veldædige Anvendelse, snarere finde Priserne for lave end for høie, fordrer dog ovenanførte Mening en Fremstillelse af den Grundsætning, som er fulgt ved Prisernes Fastsættelse, og vil denne paa den simpleste Maade afgjøre Spørgsmaalet, om de ere for høie. Hvo der her i Landet begynder en Fabrik af et eller andet Konstproduct, vil, naar han skal bestemme Prisen for sit Arbeide, neppe skrive til udenlandske Steder, for at erfare Priserne, som deslige Arbeider der falholdes for. Han vil erkyndige sig om Priserne paa lignende Arbeider der ere forfærdigede her i Landet, og hvis saadanne ikke forefindes, hans Arbeide altsaa er en ny Industrigren, da vil de Priser, for hvilke lignende Arbeider, forfærdigede udenlands, her falbydes, være det, han retter sig efter ved at fastsætte Priserne for sine egne. Denne er Maaden, hvorpaa Priserne bestemtes for Døvstumme-Institutets Paparbeidt. Da Papæsker af den Slags, som findes hos Conditorne, med Vignetter og udskaarne Border, til den Tid ikke vare forfærdigede her i Landet, bleve Priserne efterspurgte for hvilke de solgtes, og for tvende, som tjente til Mønstre ved Arbeidet, gaves for den ene 8 Mk., for den anden 1 Rdlr. Da nu Arbeidet var kommet i Gang, fastsattes Priserne for disse Fabrikata, som for Stiftelsens øvrige Arbeider, betydelig ringere end hvad de udenlandske sælges for: de største kunde Papæsker nemlig til 4 Mk., de mindre til 3 Mk. og de mindste til 2 Mk. Stykket. Fortjene nu Stiftelsens Papæsker den Roes, der gives dem i Penia, "at de ere ligesaa gode som de udenlandske", saa vil neppe Nogen finde Priserne paa hine, som er det Halve af hvad disse koste, for høie. Tages endnu hertil i Betragtning, at Værktøiet, som bruges ved Paparbeider, har kostet Stiftelsen over 200 Rdlr., at den betaler 4 Mk. for hvert Stykke Pap til Bunde paa Æskerne, at den maa give 18 ß. indtil 2 Mk. for Arket af farvet Papir, og endelig at det hele Paparbeide egenlig ikkun drives for Ravarbeidets Skyld, da Publicum er vant til at faae Papæsker gratis til at lægge det Rav deri, som kjøbes; saa vil det vel end klarere indsees, at Priserne paa Papæskerne ingenlunde ere for høie, ligesom den Omstændighed, Stiftelsens Regnskaber lægge for Dagen, at den, uden at mangle Afsætning paa Paparbeidet, har mindre Fordeel ved dette end ved noget af dens øvrige Arbeider, heraf vil kunde begribes. Da Stiftelsens aarlige Udgivter ere forhøiede saaledes, at den nu giver 1600 Rdlr. i Huusleie istedet for 600, som den gav i 1809, at det Brænde, Lys o. s. v. den forbruger nu koster fire Gange saa meget som forhen, at saaledes Summen af dens aarlige Udgivter er stegen fra 2100 til 3500 Rdlr.; saa vilde vist ingen finde det ubilligt, om Priserne for dens Arbeider, af hvilke Indtægterne tilfalde dens Fond, sattes endnu høiere.

Som Redacteur af Bladet den norske Bondeven, der udgives af Selskabet for Norges Vel, indbyder Pastor Wulfsberg i norske Blade Norges Landmænd til at meddele deres Erfaringer eller andre passende Bidrag til dette Blad. De kunne indsendes til Selskabets Formand, Kammerherre Anker paa Bodstad ved Christiania.

I Christiania solgtes Grønærter endnu d. 2 August, paa hvilken Tid de ikke mere vare at faae paa Kjøbenhavns Torv, for 5 Mk 12 ß. Skjeppen. Et Beviis paa, hvor meget man lægger Vind paa Haugedyrkning i Norge.

For saa meget som mueligt at komme Byens Trængende til Hielp lader Magistraten i Bergen af den Qvantitet Kornvarer, der er bleven den overladt af Providerings-Commissionen, male Rug- og Bygmeel, som sælges for 8 ß. Marken.

For Tugthuset i Christiania søges en Fabrikmester med 200 Rdlr. aarlig Løn og en Gratification af 50 Rdlr. om Aaret, saa længe de dyre Tider staae paa, samt frit Huus og Brændsel.

Aalborg, d. 8 Augusti. Sidst i afvigte Maaned slog, i et stærkt Tordenveir over Egnen af Tversted, en Lynstraale ned paa en Mands Marklod og dræbte der en toaarig Plag. I Horsnab, Tversted Sogn, antændte Lynet en skjøn og stærk Lade, og forvandlede den i faa Minuter til en Askehob. — I Løverdags den 3 Augusti henimod Aften afbrændte et Huus i Søndertranders Bye; det stille Veir, samt at ingen andre Bygninger vare i Nærheden, bidrog til at Ilden ei udbredede sig videre. (Aalborg Av.)

Den 2den September aabnes den Kongelige Skueplads med et af Hr. N. T. Bruun omarbeidet Stykke, Kobbersmeden kaldet.

Ved Hr. Skuespiller og Dannebrogsmand Knudsens Nærværelse i Aarhuus blev paa det forenede dramatiske Selskabs Theater givet 3 Forestillinger til Bedste for de i Krigen Saarede samt de Faldnes efterladte Enker og Børn, nemlig: d. 14 Julii: Orlogsskibet Phønix saaes i Baggrunden af Theatret, saaledes som det var færdig til at løbe af Stabelen, fortræffelig malet af Hr. Pløhn (for hvilket Arbeide Hr. Pløhn aldeles ikke vilde modtage nogen Betaling). Digtet af Hr. Prof. Oehlenschläger declameredes af Hr. Knudsen. Derefter opførtes af Selskabets Medlemmer: Manuscriptet, Skuespil i 1 Act. Til Slutning: Oldingen, Digt af Hr. N. T. Bruun. Theatret var decoreret med Mindestøtter til Erindring om de sidste Krigsbegivenheder, ved hvilke 16 unge Piger med Krandse vare grupperede. 2 af de fra Toget imod Anholt haardt Qvæstede fremstilledes paa Theatret af Hr. Knudsen. — D. 17 Julii opførtes: Epigrammet, Skuespil i 4 Acter af Kotzebue, hvori Hr. Knudsen udførte Kammerraad Hippeldantses Rolle. — D. 18 Julii gaves efter Opfordring samme Forestilling som d. 14de, men istedet for Skuespillet Manuscriptet opførtes en Violin-Concert af Hr. Rosenkilde. — Indtægten for alle tre Aftener beløb sig, efter Afdrag af de nødvendigste Udgifter, til 827 Rdlr. 4 Mk. og 1 Speciе.

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Fra Tyrkiet d. 16 Junii. I Constantinopel seer det atter meget krigersk ud. Storherren skal med Divanets Samtykke have besluttet, ikke at afstaae en Fodbred Land til Rusland, men at fortsætte Krigen med al Eftertryk. Alle de Janitscharerortas, som endnu befinde sig i Constantinopel, have faaet Befaling at bryde over Adrianopel op til Storvizirens Armee; alle Paschaliker i Europa og Asien have faaet nye skjærpede Hatti-Scherifs, at udtage alle tjenstdygtige Folk og lade dem stille i Feldten; Capudanpascha har faaet en hemmelig Expedition (som det hedder til Krimm) af hvilken man lover sig store Følger. Paa hans Flaade er et udvalgt Troppecorps fordeelt. Storviziren har ved sin Armee indført en yderst stræng Krigstugt, men tillige bekjendtgjort, at han vil belønne hver heltemodig Daad. Fra Ægypten erfares, at den derværende Pascha-Statholder for største Delen har indhentet ved det eftersendte Rytterie de Beys og Mammelukker, der ere undgaaede Blodbadet i Kahira, paa deres Flugt til Overægypten, hvor de uden videre Omstændighed ere blevne nedsablede. Benævnte Pascha er en meget rask Mand, men, som man har seet, i Valget af Midlerne til sit Øiemeds Opnaaelse, ingenlunde samvittighedsfuld. Han lader nu Fæstningsværkerne i Søstæderne Damiate, Rosette og Alexandria forstærke og ruster sig til en Kamp mod Wehabiterne. Formedens samme staaer paa at have Ryggen fri, og sikkre Ægyptens Rolighed, foranstaltede han Blodbadet i Kahira i afvigte Martii Maaned. I Havnen Suez samler han en Flaade af Krigs- og Transportskibe.

London d. 29 Julii. I en Depeche fra Lord Wellington til Lord Liverpool berettes, at den fransk-Portugals Armee bestandig staaer paa høire Bredde af Guadiana. — En Deel af de TransportSkibe, hvorpaa Blakes Armee befandt sig, er ankommen til Cadix og de øvrige ventes ufortøvet. Officiererne af little Belt ere, efter Sigende, blevne afhørte i Halifax af 4 af de ældste Marine-Capitainer, for at faae Vished om, enten Præsident eller little Belt har gjort det første Skud, og deres Udsagn stemmer fuldkommen overeens med Capit. Binghams. Der er ikke, som man sagde, sat nogen Krigsret over Capit. Binghams Adfærd.

Paris d. 2 Aug. Journal de l'Empire meddeler under Artiklen Hamborg d. 24 Julii, adskillige meget interessante Privatefterretninger fra London om alle Haandteringers dagligen tiltagende Forfald og Kjøbmændenes desformedelst dagligen stigende Forlegenhed, som bevirkes af Fastlandssystemets strænge Udførelse. — Kong Joseph er d. 5 Julii ankommen til Burgos.

Den 28de f. M. døde i Wien den berømte Digter Collin.

Neapel, den 17de Julii. En Søemand, der paa et neutralt Skib er ankommen her fra Vestindien og agter at vende tilbage til sit Fædreneland, gjør følgende Beskrivelse over den nuværende Tilstand i Vestindien: Befinder Handelsstanden i Engelland sig ved Fastlandets Spærring i stor Forlegenhed, saa er Planternes nærværende Forfatning paa Jamaica og de øvrige engelsk-vestindiske Øer endnu langt værre og fortvivlelsesfuld. De fleste af dem, som hidtil paa deres vidtløftige Plantager lode ved 100 til 400 Negere dyrke Sukker, Caffe, Bomuld, Indigo, Tobak ꝛc., og afsatte disse Producter for Priser, de kunde bestaae ved, til Engelland, vide ikke mere, hvad de skulde gribe til. Sende de dem for deres Regning til Moderlandet, saa blive de liggende usolgte, eller man byder dem paa samme Priser, som ikke engang dække Fragten og Assurancen. Ville de afsætte dem i Vestindien, saa faae de ingen rede Penge derfor, men de maa give lang og usikker Credit, og sædvanligen komme de derfor udstillede Vexler, formedelst de mange Fallissementer i Engelland, tilbage med Protest. Disse Plantere ansee sig derfor endnu for lykkelige, naar de kunne omtuske deres Producter til yderst lave Priser mod

europæiske Frembringelser. Som en Følge af disse Omstændigheder er Værdien af Plantager og Negere falden ½ Deel, og naar samme Tilstand endnu skal vedvare nogle Aar, saa ere de fleste Plantere bankerot, og Negerhandelen paa den vestlige Kyst af Africa, som allerede længe har været en Skjændsel for Menneskeheden, vil som en Følge af Napoleon den Stores vise Foranstaltninger ophøre af sig selv.

I Mailand vises nu en plastisk Forestilling af Slaget ved Wagram. For at sandseliggjøre den franske og østerrigske Armees Stillinger er der anbragt 10,000 Metalfigurer.

Fra Mayn skrives under d. 3 Aug., at man allerede der i Egnen har Viinstokke med modne Druer og seer friske Blomster. Man venter sig derfor i Aar en Viin, som vil ligne den fra Aaret 1540, der smagte som Malvasier, og hvoraf man den Gang solgte et Læs for 7½ Gylden.

Blandede Efterretninger.

Riget Burnu, som vi næsten kun kjende af Navn, synes, efter de Efterretninger, man har faaet fra en ung Pilegrim, Abd Allah, at være meget vidtløftigt, deelt i mange Statholderskaber, snart bjergfuldt, snart jevnt, og overhovedet en Sammensætning af adskillige i Ørkener blomstrende Oaeser. Alle Huse i Burnu og Affadeh ere af Steen, Tegl og Leer; man forfærdiger Kar af Leer, driver Jernbrug, forstaaer at smedde Jern, og tilbereder Krudt. Floden Halman, der en halv Miil fra Staden flyder fra Syd til Nord, er saa stor som Nilen og bedækket med Skibe. Overhoved synes der at herske en rig Vegetation, rig paa endnu ikke bekjendte Planter. Her er stor Rigdom paa alle Arter Palmer og Frugttræer; Gummi udflyder af mange Træer. Af de spiselige Frugter af det tykkeste og høieste Træ, Syldigz kaldet, presses en medicinsk Olie. Abd Allah var i en Tid af 33 Dage reist fra Staden Affadeh, hvor man kunde see Hovedstaden Burnus Taarne, til Dasûr og fra Dasûr til Jambo i omtrent 22 Dage. Efter Abd Allahs Skikkelse at dømme høre Burnuanerne til Negerracen; de have en sort Farve, Ansigtet staaer nedentil udad, men Læberne ere ikke saa tykke som hos de almindelige Negere.

(Schlesv. Holst. Prov. Berichte.)

Paa een af sine Reiser til Polen var Keiser Alexander i Egnen af Wilna ilet allene foran for sit Følge. I nogen Frastand saae han adskillige Personer, der syntes at slæbe noget op paa Strandbredden af Floden Wilie. Han steg ud af Vognen, gik løs mod samme, og fandt at det var et Lig. Ingen kjendte ham, og enhver forundrede sig, da den Officier, som man ansaae Keiseren for, forlangte, at man skulde søge at bringe den Døde til Live igjen. Man viste ham endog kun en meget seendrægtig Hjelp, da han selv trak Liget heelt op af Vandet, skilte det ved de vaade Klæder, og med al Magt gned ham Brystet og Tindingen. Al hans Umage var imidlertid forgjeves. — Hans Følge indhentede ham, og i samme var, foruden Førsten Wolchonsky, Greven v. Lieven og Doctor Weilly, Keiserens første Saarlæge. Alle tre forenede nu deres Bestræbelser med Monarkens. Doctoren udtømte alle sin Konsts Midler, Keiseren og de andre holdt Legemet og søgte at opvarme Aarene. Tre Timer lang havde Alexanders Anstrængelse allerede varet; endnu sporedes intet Livstegn, og Lægen erklærede at den Druknede var uden Haab død. Keiseren vilde endnu bestandig ikke troe det. Han lagde selv igjen først Haand paa Værket og de andre saae sig naturligviis nødte til at følge hans Exempel. Blot efter Keiserens Befaling aabnede Weilly en Aare paa den tilsyneladende Døde, og Alexander havde den usigelige Glæde, at see Blodet flyde og høre et sagte Suk. Det er umueligt at beskrive Monarkens Fryd. "Gode Gud! dette er den lykkeligste Dag i mit Liv!" raabte han, og hede Taarer trillede ned af hans Kinder. Naturligviis fordobbledes nu Anstrængelserne for den Ulykkelige, og Keiseren forbandt ham med sit eget Lommetørklæde den Arm, han var aareladt paa. Derpaa lod han ham bringe under Tag, og gav ham ved hans Bortgang alle de Penge, han havde hos sig, ligesom og Løvte om en Pension, som han ogsaa strax derefter erholdt. (Allg. Litteraturz.)

Kronprindsen af Bayern har foræret det Bayerske Videnskabers Academie en udvalgt Samling af naturhistoriske Bøger, Mineralier og Conchylier udaf den berømte v. Cobresiske Samling i Augsburg. Denne Samling, blandt Botanikerne saa

bekjendt under Navn af Cobresia, var i en lang Tid en Gjenstand for alle dannede Reisendes Beundring. Den naturhistoriske Bogsamling var i den Henseende Kronen for Privatbibliothekerne paa det faste Land; maaskee kun den Bankiske i hele Europa kunde sættes ved Siden af den Tydske. Naturforskere kjendte den mere af den Ædelmodighed, hvormed Eieren udlaante til langt borte boende Lærde de sjeldneste og kostbareste Værker som af Deliciae Cobresianæ, hvori sikkerlig kun en Trediedeel af denne naturhistoriske Bogskat findes optegnet. v. Cobres angav i en trykt kort Oversigt Bogsamlingen for at bestaae af 6500 Bind, Samlingen af Conchylier for 6000, af Crustacier og Zoophyter for 500, af Forsteninger for 2000, Mineralierne for flere end 14,000, den botaniske Deel for flere end 1438 Stykker. Standset i Forøgelsen og Fuldstændiggjørelsen af disse naturhistoriske Skatte i de sidste 20 Aar ved Krigens trykkende Byrder, besluttede han sig i en Alder af 63 Aar, at gjøre alle Bøgerne og Naturalierne i Penge. Allerede i to Aar var det Kongel. Videnskabers Academie betænkt paa at komme i Besiddelse af denne Samling, men i Tidens Trængsler syntes hvert Haab om at faae endog kun det Sjeldneste og Kostbareste af samme, forsvundet. Endelig havde Academiet den Lykke, at Kronprindsen forærede det 12,000 fl. til at tilkjøbe sig sjeldne kostbare og vigtige Bøger saavelsom Pragtstykker og Suiter af Naturalier af den Cobresiske Samling. (S. Bl.)

Af dette Blad udkomme ugentlig to Numere. I Følge Kgl. allernaadigst Tilladelse forsendes det med Posterne i Danmark, Norge og Hertugdømmerne, og kan bestilles paa alle Postcontoirer mod Betaling af 2 Rdlr. Qvartalet. Her i Staden tilbringes Bladet Subskribenterne og betales qvartaliter med 2 Rdlr. Subskriptionen modtages hos Bogtrykker Höeckes Enke, i store Helliggeiststrædet No. 144.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 66.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 17 Augusti 1811.

Et Par Ord i Anledning af den gamle Præsts Skrivelse til Fyens og Ribes kaarede Bispe (i Skilderiet No. 54 og 55).

(Sluttet.)

Den tredie Formaning om, at skaffe Præsterne Agtelse ved at tage dem tilbords o. s. v. er saare unødvendig, som Alt hvad om denne Sag er snakket og skrevet og skreget saatit og saalænge. Er Præsten Bonde, Verdensmand eller Flinkfyr, da bør han agtes som den der ikke er, hvad han skal være, og det bliver han og; er han derimod kristelig Præst, da vil han af alle Kristne blive agtet som den, der bør overmaade æres og elskes for sin Gjernings Skyld. Det er sandt, de vantro Verdens Børn vil foragte og hele ham; men jeg mener at Tjeneren er ikke bedre end Herren, og at ingen Jesu Kristi Tjener kan ønske at høiagtes af dem som ringeagte Jesus. Derfor vil jeg ogsaa bede Gud og Kongen at forskaane Præsterne for Rang. Deres Embede er deres Rang og trænge de til nogen anden, da er det fordi de enten ingen fortjene, eller fordi de ere blevne overflødige. Hvis nogen Lem er daarlig nok til at ønske Rang, da mindes han, hvad Jesus sagde til hine jødiske Lærere, som havde Lyst til at hilses paa Torvene og sidde øverst tilbords!!

Endelig gives en Formaning om, ei at tabe Præsternes Fremgang i Kundskab af Sigte. Grundig Indsigt i de hellige Skrifter er vist nok en billig Fordring til alle Ordets Tjenere, men Man maa aldrig glemme, at der behøves langt mere sammenslæbt Kundskab til at fordreie end til at forstaa Skrifterne. Præsten bør have grundig Kundskab i de gamle Sprog og i Historien, især efter Kristi Fødsel; thi uden den kan han i vore Tider neppe blive fast i den sande Lærdom; men aldrig mægtig til at gendrive dem, som sige imod. Denne Kundskab, og fremforalt et fortroligt Bekendtskab med Bibelen, er det imidlertid ikke Man almindelig mener, naar Man taler om Præstens Stigen i Kundskab og Fremgang med Tiden; men derimod Bekendtskab med de nyeste Bibelfienders Bortforklaringer af Kristendommens Grundsandheder, med Døgnbladene, Børnebøger og Muldskrifter. Det er nu engang Tidsalderens Kendemærke at foragte alt Gammelt, undtagen Synden, og at vurdere Kundskab ene efter Glimmeren, den kan berede, eller efter Nytten for Hverdagslivet med dets jordiske Sysler. Intet Under altsaa, at det ebraiske Sprog, som ene kan bruges til at forstaa den foragtede Bibel, paa det skammeligste afskaffes og forsømmes paa de fleste Hoiskoler. Intet Under, at selv Græsk og Latin, som fordre saameget Hovedbrud og ikke indrente en Skilling, læres daglig slettere, og at der nu slet ikke ved den græske Undervisning tages Hensyn paa Testamentet, hvis Forstand dog altid hos Kristne maa være Hovedøiemedet. Intet Under endelig, at mangen Skoleddørs passeligste Overskrift er:

aliqvid in omnibus et nihil in toto. Sandt og vist er det, at denne Adfærd giver Videnskaben sit Banesaar og at den, udjaget af Præstegaardene, ei længe mægter at friste sit kummerlige Liv i Hoiskolens Fængsel; men hvad nytter det at udraabe Sligt i Orken? Faa ville høre det, denne Verdens Kloge le i deres Inderste over enhver Advarsel og skyde Skylden paa Sværmeriet og det tykke Blod; men om end selv Jordens Konger vilde lægge det paa Hjerte, hvad da? kan de tilbagegive den mistede Tro paa Sjælens Hoihed formedelst sit Slægtskab med Guddommen; eller er Videnskabelighed mulig uden den? Nei sandelig, ligesaalidet som Ptolemæerne, som Trajan og Antoninerne, efterat Religionen var falden, mægtede at oplive Videnskaberne, ligesaalidt vil Konge eller Bisp kunne gøre det nu. Kan det guddommelige Ord igen gribe Sjælene og opvarme Hjerterne, da maa Videnskaberne blomstre, thi da kappes selv menig Mand om, at hædre og understøtte dem som holde sig til Bogen; og naar Bibelen elskes over Alt paa Jord, kan der aldrig fattes Ungersvende og Mænd, som med Glæde opoffre Livet til dens Forstand og Forsvar. Skeer det derimod ikke, og maa den solomstraalede Dronning, Religionen, flygte for Dragen ind i Orken og fødes der sin beskikkede Tid: da ve dig, Europa! ei længe skal du da bryste dig i Hoisædet, men falde som Babel, og vorde Mørkets og hver uren Aands Bolig.

N. F. S. Grundtvig.

Om Recensionen over Correggio.

Kun naar du glemmer reent Poeten,
Og hilser paa Moraliteten,
Da maa jeg hilse dig igjen;
Fordi det kunde Skade stifte,
At stande aabenbare Skrifte,
Som ubestudig Frækheds Ven.

Correggios Forf.

Da jeg altid ansaae det for upassende at afbryde nogen i sin Tale, lod jeg hidtil den sældne Borneerthed udtale sig, som i rum Tid haranguerede til Fordeel for Correggio i nærværende Blad. Dersom ikke ethvert Publicum for en stor Deel bestod af Folk, der finde det for tungt at tænke og dømme selv, men ved hver Leilighed, hvor dette skulde behøves, raabe med Michel i Tiecks Prolog:

> Wir sind gar sehr gequält
> Weil es uns an einer tüchtigen Meinung fehlt;
> Wollen sie nicht etwas für uns denken,
> Und uns dann ihre gütige Meinung schenken?

Som længselfulde see sig om efter en Raadgiver, der kan paatage sig denne Uleilighed, og som da faaer desto mere Tiltro, jo mere han skraaler, vilde jeg nødig ved nøiere Analyse oplyse dette skjønne Værk, som Aandsfattigdom, Uvidenhed og en sælden fremtrædende Ondskab have i den Grad forenet sig om at udføre, at det vil blive en vanskelig Opgave, at bestemme, hvilken af de tre, bidrog sit Meste. Dog, hvo veed ikke, at det er de mange Umyndiges Skik, at raabe med Jesper Ridefoged: "See til Peer Degn! Han maaler ham, min Tro! Skjeppen fuld," naar denne lader sin Uvidenhed og Uforstand strømme ud i rigelig Mangfoldighed? Nødig vilde jeg ellers analysere den naive Dumhed, der troer at hver Uvidenheds Sottise gaaer med, naar den kun er vel indsvøbt i en Poissarde-Grovhed; eller udvikle slige aandsfattige Dilettanteres Characteer, der i den sældneste Klarhed udtaler sig i ham, som troskyldigen løbe om med hine enfoldige Disciples αὐτος ἔφη (han har forfattet det; saa maa det jo være godt); men derfor gyse og bæve, naar de stundom see en eiendommelig Mening træde frem, der uden relative Hensyn, vurderer Tingen selv; og som, ikke istand til selv at frembringe, løbe, for dog at gjøre noget, med Røgelsekarret til deres Afgud; men, som fordum Krotzes Tilbedere, kaste ham, i deres varme Nidkjærhed, Karret med Røgelsen selv i Hovedet. Arme Correggio! er du da virkelig saa maadelig, at Uvidenhed og Dumhed, indhyllende sig i Figuren af en Dr. Philos., var det eneste Nødanker? Ligesaa nødig vilde jeg belyse den sældne Ondskab, hvormed han stiger ned i Recensentens Hjerte, og opdager idel moralsk Forkeerthed, kommer paa Spor efter Motiverne, der frembragte Recensionen, og fandt — saa lidet kunde han see dernede — om Tirsdagen (d. 30 Juli) at

"Rec. Phantasie var ved en eller anden Leilighed blevet ophidset til at foregøgle ham, hvor herligt det vilde være, at rec. en O's. Arbeider," altsaa en uskyldig Forfængelighed; om Løverdagen derimod i samme Uge fandt han at Motivet var: "en forsætlig Lyst til, uden at agte paa Sandheden, at rive Digterens Arbeider ned." At som Dilettantens Harme steeg, ved at see de uomstødelige Beviser mod E. som et tragiskt Heelt, han kun ved Skjældsord kunde besvare; sank Recensentens Moralitet; og havde han efter sin Plan udført Recensionen i større Omfang, som kun det critiske Blads Rum forhindrede ham i, var han ikke sluppet derfra uden at være erklæret for et moralsk Uhyre.

Nøiere at oplyse min Recension, eller i nogen Henseender at ville forsvare den mod E's. quasi-patrocinium, vil ingen vente, som kjender Recensionen. Den staaer ved sig selv; de Bedres Bifald og de Umyndiges Harme er mig derfor tilstrækkelig Borgen. Min Dom over E. vil altid blive den samme: et svageligt Heelt med skjønne Enkeltheder; og kun de, som tænke, at alt hvad han gjør er saare godt, kan finde sine Fordringer til et tragiskt Kunstværk opfyldte der. Som Overgang i Digterens poetiske Kunstfremstilling var jeg opmærksom paa Sørgespillet E. og paa den nye Scene, hvor han som Tragiker stod frem. Ikke tilfredsstillet gjorde jeg mig Regnskab for det, som manglede, udviklede hvad der forekom mig at være Hovedfeilene, fremstillede det stødende, og fordulgte paa ingen Maade det udmærkede; hvorfor Slutningen langt fra er nogen ilde anbragt captatio benevolentiæ, som hverken kunde eller burde falde mig ind; heller ikke nogen "tilsyet Lap" som Dilettanten mener, men en oprigtig i Korthed angivet Erkjændelse af det Fuldkomne, som i E. staaer parret med det mindre Gode. Ved saadan frimodig Fremgangsmaade er da Tilbederens Selvbekjendelse naturlig nok, at han "følte en inderlig Harme;" "kastede af Harme Bladet bort" ꝛc.; den afbrød ham ret ubeleiligt i det Halleluja han vel alt længe har sjunget. Som en enragé træder han ud af sin philosophiske Sathed; fast som en Doctor i det Sorte kommer han i convulsiviske Bevægelser; seer Aander og Væsner, som aldrig have existeret, og opdager

endelig som Kilde til det Gode i Rec., som han dog stundom maa erkjende, "en Mand med ægte Sands for det Skjønne og Gode," som skulde have indgivet mig dette. I denne Extase bliver han ved, phantaserer om "unge Mennesker," og glemmer, hvad selv den Enfoldigste veed, at et Arbeide maa bedømmes uden Hensyn til Forfatterens Alder; opdager i Recensenten "en ung — (Doctoren i det Sorte veed ikke engang selv, hvad han skal skjælde ham ud for) "et — ungt Menneske!" "En ung Lærling, der endnu har længe at lære førend han maa have en Mening." (Ønsker nogen at lære et litterairt Fiskerkjællingesprog, skal jeg med Fornøielse henvise enhver til dette Menneske; i Æsthetiken derimod og dens Philosophie anseer jeg enhver Institutelev for bedre underrettet). Mod Slutningen bliver han saa aldeles Sceptiker, at han forsikkrer: "Rec. kjender intet til Goethe," at han "forstaaer kun lidet (hvorfor ikke hellere: slet ikke?) Shakspeare. Ja mod Enden betvivler han endog, "at Recensenten virkelig har læst Shaksp.!" Denne i det gradvise stigende Scepticismus smittede mig saaledes, at jeg ved Enden af det Hele betvivlede Underskriftens Sandhed: *Doctor Philosophiæ*, men ansaae den for en grov Sætterfeil: istedet for Depositurus, en vis Sibbern, der, sine Lærere uafvidende, havde brugt sine Ferier til dette chef d'oeuvre.

(Fortsættes.)

Lovgivning.

Forordning for Kongerigerne Danmark og Norge, hvorved Toldafgivterne under visse Bestemmelser paabydes i Species.

Vi Frederik den Siette, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, ꝛc. ꝛc., Gjøre vitterligt: I Hensyn til Pengevæsenets og Vareprisernes fra Tid til anden forandrede gjensidige Forhold, finde Vi det fornødent at anordne Toldafgivternes Erlæggelse i Species, til hvilken Hensigt Vi allernaadigst byde og befale:

1. Den under 1ste October 1802 paabudne Extra-Afgivt af Varer, som søværts indføres til eller udføres fra Vore Kongeriger Danmark og Norge, og alle deraf flydende Forhøielser ville Vi for Frem-

tiden allernaadigst have ophævet for alle saadanne Varer, som desuden svare Told. For toldfrie Varer skal denne Afgivt derimod fremdeles vedblive, og erlægges efter de i det følgende for denne og andre Afgivter fastsatte Bestemmelser.

II. Indførselstolden, Udførselstolden og Transittolden efter Tarifferne af 1ste Febr. 1797 og senere Anordninger desangaaende, de vestindiske og ostindiske Afgivter efter Forordningerne af 3 Maji og 16de Junii 1797 samt 8de Maji 1807, Extra-Afgivten efter Forordningen af 1ste October 1802, forsaavidt den fremdeles vedbliver, Oplagsafgivterne efter Toldforordningens §. 62 og 68 og Lastepenge af fremmede Fartøier samt indenlandske, der fare fra eller til fremmede Stæder, efter Toldforordningens §§. 370-375 skulle, tilligemed de dertil ved Forordningerne af 21 October 1803, 6te Junii 1806, 11te November 1809 og 17de Februarii 1810 paabudne Forhøielser, herefter erlægges i Species, og ville Vi derved allernaadigst have fastsat: at Afgivterne beregnes efter foranførte Anordninger, og derpaa nedsættes fra 150 Rdlr. dansk Courant til 100 Rdlr. Species. — Endvidere bestemme Vi herved følgende Nedsættelser og Forandringer, som Undtagelse fra den foregaaende almindelige Regel: a) de i Forordningen af 17de Februarii 1810, 1ste Afdeling a—i fastsatte Undtagelser fra den forhøiede Afgivt bortfalde, hvorimod Vi, under den her befalede Beregningsmaade for Afgivternes Ydelse i Species, ville allernaadigst have Indførselstolden nedsat til det Halve for følgende Varer: i begge Vore Kongeriger: for Salt, Humle, Hamp og Talg; i Danmark: for Torsk, Trælast, Kalk, Teglsteen, Beeg, Tjære, Tran og Jern; i Norge: for alle Slags Kornvarer, Malt, Bælgfrugter, Kartofler, Meel, Gryn, Fedevarer, Kornbrændeviin og Flødholt. b) Af de i Forordningerne af 27de October 1810 og 19de April d. A. benævnede Colonialvarer og Tobakker blive Indførselsafgivterne at yde efter de i benævnte Forordninger fastsatte Bestemmelser. c) Det ved Forordningen af 17 Februarii 1810 for Trælastafgivterne og Kobbertolden fastsatte Coursforhold skal herved være ophævet. d) Ved Udførselen af Heste og Qvæg til fremmed Sted eller til Hertugdømmene skal herefter istedet for alle forhen paabudne Afgivter ydes: for 1 Hest 8 Species,

for 1 Tyr eller Stud 4 Sp., for 1 Koe, Qvie eller Kalv 2⅔ Sp.

III. Alle foranførte Afgivter skulle, saaledes som herved er fastsat, enten erlægges i Species eller i dansk Courant i det Forhold imod Species, som Vi ved Placat igjennem Vort Vestindisk-Guineiske Rente- og General-Toldkammer nærmere bestemme.

Hvorefter Alle og Enhver sig kunne vide at rette.

Givet paa Vort Slot Frederiksberg, den 23de Julii 1811.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Frederik R.

Forordning for Kongerigerne Danmark og Norge, hvorefter den almindelige Fyrafgivt i visse Tilfælde skal erlægges i Species.

Vi Frederik den Sjette, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, rc. rc., Gjøre vitterligt: Ligesom Vi under Dags Dato have befalet, at Toldafgivterne herefter skulle erlægges i Species, ville Vi ogsaa, at Fyrafgivten betales paa samme Maade; thi byde og allernaadigst befale Vi:

Af alle fremmede Fartøier og indenlandske, som fare fra eller til fremmed Sted, skal den under 24de Novbr. 1802 og 2den April 1810 paabudne Fyrafgivt herefter i Vore Kongeriger Danmark og Norge erlægges i Species, saaledes at der bliver at beregne 100 Species, hvor hidindtil beregnedes 125 Rdlr. dansk Courant.

Istedet for Species skal det indtil videre være tilladt at erlægge denne Afgivt i dansk Courant til det Forhold imod Species, som Vi nærmere ved Placat igjennem Vort Vestindisk-Guineiske Rente- og General-Toldkammer bestemme.

Hvorefter Enhver kan vide sig at rette.

Givet paa Vort Slot Frederiksberg, den 23de Julii 1811.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Frederik R.

Plakat, hvorved bestemmes Coursen af dansk Courant mod Species i Told- og Fyr-Afgivterne indtil Udgangen af indeværende Aar.

Vi Frederik den Sjette, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, rc. rc., Gjøre vit-

terligt: Da Toldafgiverne og Fyrafgiften efter Vore Forordninger af Dags Dato skulle under visse Bestemmelser erlægges i Species, og Vi til Beqvemmelighed for Yderne tillige allernaadigst tillade, at de maae i et vist Forhold erlægges i dansk Courant istedet for Species, saa er det Vor allerhøieste Villie, at dette Forhold fra nu og til næste December Maaneds Udgang skal være 600 Procent, eller 6 Rdlr. dansk Courant for 1 Rdlr. Species.

Hvilken Vor allernaadigste Villie herved bekjendtgjøres til Enhvers Underretning.

Givet paa Vort Slot Frederiksberg, den 23de Julii 1811.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Frederik R.

Plakat, hvorved Udførsel af raae Silke fra Danmark forbydes.

Ved allerhøieste Rescript under 10de Dennes har det behaget Hans Majestæt allernaadigst at befale: at al søværts Udførsel af raae Silke fra Kongeriget Danmark skal være forbuden.

Overtrædelsen af dette Forbud straffes med Confiscation og en Mulkt, der skal være lige stor med det Forbrudtes Værdie, som tilfalder Anholderen. I Mangel af Straffens Betaling forholdes med sammes Afstjening efter Forordningen af 6te Decbr. 1743.

Saaledes bekjendtgjøres herved denne allerhøieste Befaling til enhvers allerunderdanigste Efterlevelse.

Vestindisk-Guineiske Rente- og General-Toldkammer, den 10de August 1811.

Placat, hvorved den 15de §. i Forordningen af 6te Novbr. 1810, angaaende Vognmandslauges Indretning og Vedligeholdelse i Danmark, nærmere bestemmes.

Ved allerhøieste Resolution af 22de f. M., har Hans Majestæt allernaadigst bemyndiget Landmilice-Sessionerne til, at fritage de Vognmandskarle, som paa Grund af den 15de §. i Forordningen af 6te Novbr. 1810 kunne ansøges fritagne for Krigstienesten: naar disse ere over 35 Aars Alder, og saafremt de annecterede Bataillons virkelig

tienstgjørende Klasser ligefuldt kunne completteres, uden at dertil behøves at tages Huusmænd, som med egne Heste og Plov drive deres Jord, eller de, gamle Gaardmænd og gaardbrugende Enker bevilgede, hjelpende Sønner.

Hvilket herved kundgjøres til alle Vedkommendes Efterretning og allerunderdanigste Efterlevelse.

Det Kongelige Danske Cancellie, d. 6te August 1811.

Placat for Danmark og Norge, hvorved det bekjendtgjøres, at det hannoverske, hamborgske bremiske og lübekske Flag ikke længere ere gjeldende.

Efter Hans Kongelige Majestæts allerhøieste Befaling bliver herved til alle Vedkommendes Efterretning bekjendtgjort: at det hannoverske, hamborgske, bremiske og lübekske Flag ikke længere ere gjeldende, siden Hansestæderne ere indlemmede i det franske Rige.

Det Kongelige Danske Cancellie, den 9 August 1811.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Ved Auction paa Børsen d. 15 Aug. solgtes Ravnduger til 80 Rdlr. 3 Mk. à 84 Rdlr. 1 Mk. Stk., Flamskdug à 100 Rdlr. 3 Mk., feed Virgintobak 5 Mk. 14 ß. til 1 Rdlr. 11½ ß. Pd., Risengryn til 43 Rdlr. à 46 Rdlr. 3 Mk. 8 ß. 100 Pd., Nordamericansk Rom til 432 Rdlr. à 436 Rdlr. 30 Viertl., tørre Kirsebær 4 Mk. 4 ß à 5 Mk. 1 ß. Pd., tørre Pærer à 2 Mk. 8 ß. Pd., tørre Æbler à 2 Mk. 3 ß. Pd., valset Baandjern 81 Rdlr. à 81 Rdlr. 3 Mk. Skpd., Jernplader à 104 Rdlr. Skpd., 4tomme Søm 9 Rdlr. 1 Mk. à 9 Rdlr. 3 Mk. pr. 1000de, allerbedste Sort Steenkul 11 Rdlr. 3 Mk. à 12 Rdlr. 3 Mk. Td., Sabelklinger à 7 Mk. Stk., Cadixer Salt 22 Rdlr. à 22 Rdlr. 1 Mk. 4 ß. Td., Medoc 671 Rdlr. à 682 Rdlr. pr. 30 V., Margaux à 688 Rdlr., Dito af 1802 à 690 Rdlr. pr. 30 V., Madera Viin à 4 Rdlr. 8 ß. Fl., Franske Propper à 38 Rdlr. pr. 1000de, Bamberger Svedsker à 39 Rdlr. 5 Mk. pr. 100 Pd.; alt med Told.

Virginia Tobak er i disse Dage stegen betydelig i Prisen. Een af Aarsagerne er, at der er skeet et betydeligt Indkjøb.

I Bergens Avis læses følgende Bekjendtgjørelse. I nærværende Tidspunct, da alle Levnetsmidler, og især Brødet, er steget til en overdreven Priis, er det os behageligt at kunne lette den Fattiges tunge Kaar ved Uddeling af 2de Brød maanedlig af 11 Markers Vegt til Familier og 6½ Marks Vegt til enkelt Person. En kongelig Gave af 10,000, som til denne Hensigt er skjænket vort Fattigvæsen, lader os haabe saaledes at kunne blidgjøre noget de Fattiges sørgelige Lod, baade nu i den tilstundende Høst og paafølgende Vinter. Og ligesom vi veed, at enhver god Borger erkjender taknemmelig med os vor faderlige Regierings kjærlige Omsorg ogsaa i denne Foranstaltning: saa sikkert tør vi vente, at ingen Vindesyg vil driste sig til at forlede den Fattige til Misbrug af denne kongelige Gave. — Overcommissionen i Bergen, d. 30te August 1811.

———

Kjøbenhavns Vexelcours d. 16 Augusti. To Maaneder 813, k. S. 820. — Spec. 814. — Hamborger Cours 825 to Maaneder.

Posteefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Paris den 5te August. (Ved overordentlig Leilighed.) Dagsmoniteuren indeholder følgende officielle Efterretninger fra Armeerne i Spanien: Catalonien. Efter Erobringen af Tarragona marscherede Marechal Suchet til det Indre af Catalonien. De bevæbnede Hobe, som Campo Verde havde søgt at organisere, have i en Skynding adspredt sig. Det Corps, som havde trukket sig sammen imod Enden af Beleiringen ved Ignalada, er fuldkommen igjen adskilt. Folkene søge, saa godt som de kunne, i smaa Bander igjen at komme til deres Hjem, og sælge deres Vaaben og Heste for at faae Brød. Nogle af disse Partier have forstukket sig i Arragoniens Skove, hvor de faldt i Hænderne paa de imod dem udsendte Gensd'armer og bevægelige Colonner. Marechal Suchet er marcheret til Vique, hvor han allerede ventedes d. 13 Julii. Ved hans Ankomst adsplittedes den hele oprørske Hær. Campo Verde, der var forladt af alle sine Folk, har, efter Rygtet, indskibet sig i Mattaro d. 14de, forfulgt af Kystens Beboere, som plyndrede hans Equipage. Nogle Dage før Campo Verdes Afreise havde General Maurice Matthieu affendt et Detaschement til Mattaro, der har ødelagt og opbrændt de Magaziner, som Fienden der havde villet anlægge. 100 Insurgenterne vare blevne dræbte der. 10 engelske Krigsskibe havde forgjæves forsøgt paa at beskytte Mattaro. Ved den heftigste Ild, som de gjorde, mistede vi kun 3 Mand og 3 Heste. — Engellænderne opholde sig nu udenfor Palamos, uden at torde vove en Landgang. Fæstningen Figuieras er snævrere indspærret end nogensinde før. Alle Hestene deri ere fortærede. Der er kun endnu noget Meel tilovers. I Linierne bliver Opsynet fordoblet for at modsætte sig ethvert Forsøg af Garnisonen til at undslippe, der dog tilsidst maa give sig paa Naade og Unaade. — Da den fiendtlige Commandant har Mangel paa Levnetsmidler, saa har han uden Betingelser sendt de 850 Fanger, som han har gjort i Fortet, tilbage. Imidlertid rykker et Armeecorps fra Arragonien til Valencia, og forener, i Nærheden af denne Bye, deres Munitions- og Proviants Depot, for strax at underkaste sig denne Provinds. — Nordarmeens Arrondissement. Da Hertugen af Istrien erfarede, at de bevæbnede Hobe Gallicierne formerede sig i Dalen ved Vierzo, og truede med at afskiære Communicationen mellem Leon og Asturien, saa troede han, at han burde concentrere en Deel af sine Tropper, og lade General Bonnets Corps for Øieblikket trække nærmere til sig. Denne erholdt ifølge heraf Befaling til at begive sig omtrent d. 20de Junii til Leon, efterat han tilstrækkelig havde besat Linien ved Debra. Da Fortificationerne ved Asterga bleve erkjendte for ubrugelige og slette, lod Hertugen af Istrien dem sløife. — Den 23de Junii lod de benavidske Insurgenters Avantgarde sig see. Paa første Efterretning herom brød General Balletaux op med 3 Batailloner og 60 Chausseurs. Troppernes rasende Hidsighed kunde neppe holdes i Tømme. Skarpskytterne forfulgte Fienden og trængte frem lige til Quintanilla del Valle. I denne Stilling fik man først Kundskab om, at den fiendtlige Armee

var 7000 Mand stærk. Affairen var alt for stærkt begyndt, til at udføre en Retraite-Bevægelse. Uden at regne paa Fiendens Antal, gjorde Generalen sine Dispositioner, og befalede at angribe Byen. Den blev taget med Storm, uagtet Fiendens Anstrængelser, som blev tvungen til at trække sig tilbage. Det 119 Regiments Bataillon tog sin Stilling til Høire paa hiin Side Byen; det 122 Regts Bataillon stillede sig mod den fiendtlige Colonne, som formerede sig paa Landeveien fra Fontoria og Quintana Dejor. Bataillonschefen Durel holdt til Venstre i Tøilen de Tropper, som vare komne fra Astorga, og forgjeves bestræbte sig for at tournere ham. Denne saaledes besundte Action havde til Udfald, at vore brave Folk beholdt Valpladsen, hvorpaa man fandt 600 fiendtlige Døde. De saarede Fienders Antal var langt større. Denne glimrende Affaire gjør General Valletaux Ære i hans Livs sidste Øieblik; han blev dræbt i Enden af Fægtningen; døende saae han Fiendens Nederlag. Foruden ham beklage vi Tabet af 30 Krigere. Vi have havt 87 Saarede. Bataillonschef Pati, Adjutant i Meda, og Capitain Grassi i Særdeleshed, som ogsaa alle dette Detaschements Officierer og Soldater i Almindelighed fortjene Roes. — Fienden trak sig tilbage paa hiin Side Astorga. General Bonnet recognoscerede ham indtil d. 10 Julii. Der var truffet alle Forholdsregler til at angribe denne Trop, som commanderedes af Santocildes. Banden fra Parlos, som engang var frygtelig i Biscaja, tæller kun endnu nogle Banditer, hvis Antal Gensd'Armerne daglig formindske. Longo, en anden Banditchef, bliver hæftig forfulgt af de bevægelige Colonner; han veed ikke længer at finde et eneste Fristed; hans Folk benytte sig af Amnestien for at give sig paa Naade og Unaade. General Dorsenne er ankommen til Valladolid, for at overtage Overcommandoen over Nordarmeen. Han har strax afsendt Divisionsgeneral Dumoutier med 10,000 M. og 1500 Heste, for at postere sig ved Coa foran Ciudad Rodrigo. Reservearmeens 4 Divisioner ere rykkede ind i Pampelona og Vittoria. Disse Troppers skjønne Anstand, hvoraf den yngste Soldat tæller 4 Tjenesteaar, er Indbyggerne meget paafaldende, og giver dem Vished om Engellands intetsigende Anstrængelser.

(Fortsættes.)

Petersborg d. 26 Junii. Søndagen d. 9de g. St. blev i det Tauriske Palais holdt en Takkebøn i Anledning af den Seier, vor Moldauiske Armee har tilkjæmpet sig over Tyrkerne.

London den 3 Julii. Efter Gaars Bulletin er Kongens Sygdom i Almindelighed endnu den samme; men H. M. har igjen faaet nogle Kræfter. — Formedelst Kirtelhævelse har han ikke kunnet synke. — Prindsregenten af Portugals Gemalinde, Prindsesse Charlotte, har i Forening med den spanske Ambassadeur, Marquis af Yruy, søgt at bemægtige sig det Gebet af Buenos Ayras, der ligger ved den nordlige Kyst af Platafloden. Af Juntaen i Buenos Ayras ere 8 Medlemmer blevne udstødte. Tropperne, under Gener. Rondo og Belgrano, beløbe sig til 3000 M.

Den Comet, som Flaugergues opdagede i Viviers d. 25 Martii og Pons i Marseille d. 11te April d. A. og som i Paris saaes indtil d. 20de Maji, vil i den sidste Halvdeel af Aug. komme tilsyne igjen igjennem Soelstraalerne. Den vil være langt klarere end i Foraaret. Sin største Glands har den i October og selv i September er den endnu synlig. I Sept. og Oct. gaaer den hos os paa den nordlige Himmel ikke under. (Af et Brev fra Doct. Olbers til Prof. Bode).

Man vil nu endelig faae bestemte Efterretninger om la Peyrouses Skjebne. Det synes at være vist, at et engelsk Skib har fundet 12 Matroser, der ere blevne tilbage af hans Equipage, paa en øde Øe i Sydhavet, ved hvilken Astrolabe led Skibbrud. Man forsikkrer endog, at disse Ulykkelige ere ankomne i Frankrige.

Paris eier et Mesterstykke fra det fjortende Aarhundrede i et Kors, som den berømte Albrecht Dürer har forfærdiget for sin Velynder Maximilian I., der vilde forære Pave Julius II. samme, og paa hvis 4 Ydresider Hovedbegivenhederne af Jesu Levnet forestilles. Det er 18 Tommer høit, bestaaer af 52 Gjenstande i ophøiet Arbeide, og af 1200 Figurer. Konstneren arbeidede i 3 Aar derpaa. Julius's Død var Skyld i, at det ikke, efter Bestemmelse, foræredes Petrikirke, og at det blev i Maximilians Datters Oratorium, hvorfra det 1530 kom til Antwerpen. (Paa Konstkamret i Kjøbenhavn gjemmes en portativ Altertavle af Træ, med fiint udskaarne Figurer, ligeledes af Albrecht Dürer).

Grevinde T—witz, født Førstinde L., beboede med sin Familie Slottet i *** i Gallizien. Ofte talte man om Røveres Anfald om Natten i Egnen deromkring, og Grevindens Søn, en Yngling paa 17 til 18 Aar, paastod, at han ved saadant et Angreb vilde gaae Røverne modigen i Møde. Moderen, som vilde sætte ham paa Prøve, gjorde Natten mellem d. 27 og 28 Maji, ledsaget af nogle fortrolige Betjentere, en stærk Allarm uden for Slottet og især under Grevens Vindue. Tre Gange raabte denne ud af Vinduet: hvem der? Men da ingen svarede, løsnede han en skarpt ladet Pistol, og hans Moder, som han elskede saa inderligen, styrtede død omkuld. Den Ulykkelige vilde derpaa tage sig selv af Dage. Han blev forhindret deri, men hans Forstand var forvirret. (Hamb. Corr.)

Vor pædagogiske Litteratur er nyligen bleven beriget med et vigtigt Skrift under Titel af: Fader Roderik blandt sine Børn, af C. F. Sintenis, oversat af P. Poulsen. Forfatteren er, som det i Oversætterens Forerindring hedder, erkjendt som en af Tydsklands værdigste Folkelærere og ypperlig Moralphilosoph. De fleste af hans Værker, saasom Hallo's lykkelige Aften, Hallo den Anden, Timer levede for Evigheden, Elpizon 2c. ere oversatte paa Dansk og fordeelagtig bekjendte blandt vort læsende Publicum. Nærværende Skrift har allerede længe været anseet i Tydskland for eet af de bedste Opdragelsesskrifter, og Anmelderen kan ikke andet end anbefale den Danske Oversættelse, hvorpaa der er anvendt saa umiskjendelig Flid, til alle Folkelærere, Opdragere og Ungdomsvenner som en ligesaa gavnlig som underholdende Læsning.

En Kone vilde i disse Dage polere sine Vinduer, og holdt sig til den Ende fast i Vinduesposten. Denne, som var raaden, gik løs, og hun styrtede ud af Vinduet og døde paa Stedet. En vigtig Advarsel for alle dem, der polere Vinduer og holde sig fast ved Vinduesposten!

Mariboe, den 12 August. Stege, den 4de August. Hs. Høihed Prinds Christian Frederik af Danmark, tilligemed Hds. Hd. Prindsesse Juliane og Prindsen af Hessen-Philipsthal, har besøgt Møen. De ankom til Morfeldt den 22de Juli, hvor De opholdt sig hos Hr. Kam-

merherre v. Bülov indtil den 26de, da De igjen forlode Øen. Paa Tilbagereisen igjennem Stege besaae Hs. Høihed de offentlige Bygninger, Kirken og Tugthuset, paa hvilket sidste Sted Han gav til Fangerne 40 Rd., for hvilke de skulde gjøre sig tilgode med Mad og Drikke. — Den 24de blev indbragt paa Møens Tugthuus fra Arresterne i Stege og Kennemark 4re Fanger, hvoraf den ene var Mordbrænderſken fra Bogøe, som Hs. Majestæt har benaadet med Tugthuusarbeide paa Livstid under streng Bevogtning. — Høsten er i fuld Gang. Kuns maa man beklage, at en stor Deel Korn baade Ærter og Byg er bleven skollet af den vedvarende Tørke, vi have havt. Ogsaa Hveden har paa sine Steder faaet Skade. Dette formørker for en Deel de blide Udsigter, som Jordens øvrige Velsignelser aabnede os i den kommende Vinter. — — I Nysted ligger en stor Mængde Mennesker syge af Feber. — I Rødbyeer 1 Tde. Hvede betalt med 20 Rd. Smørstikkerne forlange 40 Rd. for 1 Fjerding Smør. — Natten imellem den 8de og 9de August haglede det her i Mariboe med stærk Torden og Lynild, derpaa faldt en Pladsregn, der skyllede hen ad Gaden og brød med saadan Voldsomhed ind i en Tærskeloe, at den rev et Par Stikkehager bort med sig, som formodentligen hidrører fra Vedkommendes Forsømmelse i at oprense de nye anlagte Rendestene.

(Mariboe Av.)

Ribe, d. 13 Aug. Kornhøsten er nu snart til Ende her i Egnen og er i det hele faldet bedre ud, end man efter saa megen Tørke kunde vente. Rugen er her som paa flere Steder den mindst givtige; men dog ei saa daarlig som nogle raabe paa, og da der er endeel tilovers fra forrige Aars velsignede Høst, saa har det vel ingen Fare for Mangel, om endog Priserne skulde blive noget høiere end forrige Aars. — Den Mand, hvis Gaard i Indre-Bierum afbrændte Natten til den 1 Decbr. f. A., havde i Gaar det Uheld, at Brønken, af hvilken han vilde optage nogle Steen, skred efter og bedækkede ham med Gruus og Sand til op paa Brystet; i hvilken ynkelig Stilling han maatte udholde 3 til 4 Timer, da han ved de Tililendes Anstrængelse endelig blev reddet. Ved Opkomsten befandt han sig meget stiv, men havde dog ellers ikke taget Skade. (Riber Av.)

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 67.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 20 Augusti 1811.

Nogle Efterretninger om det i Aaret 1800 oprettede Danske Fiske-Selskab.

(Meddelte af Kammerraad With, dets daværende Sekretær og Bogholder.)

A. De 2de første Herrer Formænds, ved 3die Møde d. 13 Marti 1800, Betænkning om Selskabets vigtigste Gjenstande, — fremsagt som Tale til Forsamlingen;

"Høistærede! Da de valgte os til Selskabets interims Forstandere, paa en Tid da samme endnu ikke er organiseret, ventede De uden Tvivl, at vi efter Evne skulle gjøre Dem opmærksomme paa de vigtigste Gjenstande for Selskabets Diemærke, paa det, at De selv derefter kunne nøiere overlægge og bestemme dets egentlige Plan, og ordne samme, hvis De fandt at Selskabet virkelig skulle tage Stæd. Nødvendigen bliver det allerførste Spørgsmaal, som vi bør gjøre hinanden, dette: hvad er vor Hensigt ved at have sammenskudt noget af vor Formue, — noget af det hvorfor vi have arbeidet? Vi svare os da selv: at befordre det almindelige Vel i Forbindelse med vor egen Fordeel. Vi indsee og ere overbeviste om, at Fiskeriet i Danmark ikke drives som det burde, og at det paa de fleste Stæder forsømmes. Vi tro, at vi ved at gjøre et Sammenskud af Penge for at opmuntre en og anden i Fiskerie kyndig Mand, kunne give Anledning til, at flere af ham kunne lære de nødvendige Haandgreb og faae Kundskab om de bedste Fiskebanker; — at vi ved at forsyne saadanne kyndige Mænd med de nødvendige Fartøier og Redskaber, kunne af den fangede Fisk blive betalt vort giorte Udlæg, og desuden faae Udbytte til Overskud imellem os. Dette er da egentlig vor Plan; det er derhen vi ville ordne vore Indretninger; — Alt skal svare til denne Hensigt. Nu bliver da at overveie om denne Plan kan udføres. Betragte vi vor Beliggenhed ved Have, Strømme, Fiorder og Sunde: vide vi, at Cattegattet eier fiskerige Banker, som besøges af vore Gienboer: — at det Jydske Riff besøges endog af Hollandske og Flamske Fiskere; — at alle vore Strømme og Fiorder paa visse Tider vrimle af Fisk; saa finde vi vor Plans første Deel grundet. Men spørge vi os selv: hvorfor fanges ikke denne Fisk af vore Medborgere, hvoraf saa mange ere opvorne paa Havet; af dem som boe i Nærheden af Søen, især af dem, som beboe de mange mindre Øer, da finde vi os forlegen for Svar. Aarsagen maa imidlertid være hos vore Medborgere, som forsømme at fange den Rigdom, der allevegne tilbyder sig. Næsten skulde man, for at forklare sig denne Forsømmelighed, falde til at tro, at Danmarks Indbyggere vare saa velhavende, at de ikke havde nødig at tye til Havet om Føde, som aldrig yder denne uden til den, der trodser Faren og foragter Magelighed: dog saadan Tanke var latterlig for den, som kjen-

der Landets Tilstand. Ikke heller bør vi tro, at Fiskeriernes Forsømmelse ligger alene i Enrolleringen, der indskriver enhver Fisker blandt Kongens Matroser. Fordi de ikke fiske blive de jo ikke fri for at tjene Kongen. Gid kun vore Matroser, hvad enten de tages fra Fiskerbaaden eller Handelsskuden, maatte altid nyde den Behandling, som saa agtbare Lemmer af Staten have Ret til, — og det være langt fra os at ønske Fiskerne den Opmuntring at fritages fra Enrollering; — et Ønske, som vi nu nødes til at yttre. De mange Formaliteters Jagttagelse for den enkelte Mand, der kunde ønske at have sig en Baad til Fiskerie, er en altfor liden Hinder til at komme paa Vægtskaalen. Mægtig og tung maa den Hindring være, der kan qvæle en heel Vindskibelighedsgreen hos et haardført og trængende Folk! Denne Hinder tillade os i Sandhedens Navn at sige: *det er Ligegyldighed og Dorskhed*. O! den er mægtig og tung at rokke. At opgive Oprindelsen til den vanærende Dorskhed, overgaaer vor Kundskab i vort Lands Historie, og vor blotte men maaskee rigtige Formodning, var muligen vovelig at fremsætte, paa en Tid da man ikke kan vente af Enhver at bedømmes efter sine virkelige redelige Hensigter for Medborgeres Vel; — men snarere efter saadannes Indfald, hvis Egennytte kunne synes fornærmet. Dette tro vi imidlertid at torde sige — Som forkjelede Børn see vi bestandig op til Landets Fader, næsten for alt hvad vi skulle spise og drikke; endog de iblandt os, som nyde den bedste Opdragelse, blive opvante til intet andet, end at søge om Levebrød, — næsten ingen lærer at arbeide og tænke for sig selv. Ved mindste Langvarighed af Vinteren, kræver Bonden Sæd og Brødkorn, og Borgeren Forbud paa Kornudførsel, eller fastsatte lave Priser. Regjeringen skal sørge for Alt: den maa have Kornmagaziner og Brændeoplag; den maa værne den tynde Skov imod Eierens Øxe; den maa tvinge Landmanden til at plante Træer eller selv plante til ham: den maa ordne vor Handel ved Love og skaffe Penge. Hvi skulle man ikke ogsaa ville, at den skulle fange Fisk til os? Men forgjeves er vor Regjering saa mild, og forgjeves er den utrættelig i sin Omsorg imod os: forgjeves strækker den denne endog ind i En-

keltes Huse, naar vi ophøre at være Selvtænkende, naar vi forglemme hvad vi skylde os selv og vore Medborgeres Vel, og folde de uvirksomme Hænder i Skjødet. — — — — — — — — — De seer, Hoistærede! hvilket Bjerg der ligger os i Veien til vor Plans Opnaaelse! kunne vi rokke det? Vel sandt, det er absolut nødvendigt, at nogen maa begynde, og ved Exempel vise Veien til egen Fordeel. Men kunne vi selv udføre dette? For det meste uvante til Havets Ubeqvemmeligheder kunne vi ikke begynde nu selv at lære Fiskeriets Haandgreb for siden at lære andre dem, om vi og havde Iver og Mod nok og Tid fra andre Forretninger. At opmuntre unge Mennesker dertil, og ikke vide om de besjeles af vor Aand — er voveligt og spaaer liden Fremgang i et Land, hvor man næsten ikke seer noget Forsøg af denne Natur at være lykket, uagtet alle Regjeringens Bestræbelser og store Opmuntringer. Endelig vil det stedse blive en Hindring for dette Selskab, fra med Kraft at arbeide saa mange Vanskeligheder i Møde, at vi aldrig kunne vente Pengefordel ved vort Foretagende, eller Udbytte af vort Indskud, da maaskee Lønninger og Udredninger, men aldrig Risico eller Renter, vil kunne bestrides af Fangsten. Vel ere vi langt fra at tro, at de her forsamlede Medlemmer ere drevne hid af lav Actieaand. Nei! men lader os see os omkring! hvi ere vi saa faa? hvi kan denne Sal rumme os? hvi kunne vi tælles i Dusin, da vi burde flokkes i Tusinde? — O! Patriotismen har faa Tilbedere, naar Fordelen ikke glimrer ved dens Side. Da vi nu kjende de Vanskeligheder vi skulle overvinde, — da vi kjende dem vi skulle virke paa — og dem der skulle virke med os, — er det da raadeligt for os at begynde det, som forud lover os sikre Besværligheder, men usikker Fremgang? Kan den Tanke: *vore Hensigter vare gode og rigtige*, tilfredsstille os, hvis vi hen i Tiden see vor Møie og vore Penge spildte? Dog, vi kunne feile. Det er muligt, at flere Medborgere kunne række os en medarbeidende Haand: det er muligt, at vi kunne træffe Mænd, besjelede af vor Aand, til at udføre vore Planer: det er muligt, at vi kunne formere Fiskernes Tal og Indsigt og Landets Produkter. O! dette Haab er skjønt! det betaler Opofrelse! det letter An-

strængelser! — Og nu, Høistærede! lad os nu votere om Selskabet skal tage sin Begyndelse; — og om det skal, — lad os da tilsværge hinanden som redelige uforsagte Fædrenelandsmænd, at staae hinanden bi, for at arbeide os frem til vort priselige Maal."

(Fortsættes.)

Om Recensionen over Correggio.

(Sluttet.)

Kun saaledes kan man forklare sig Enfoldigheder, som den, at fiscalisere en Forf. som Upatriot, fordi han finder sig bedre i det venlige Syden end i det forkuldede Nord. Derfor kan han ikke begribe at Phantasus kan være en "tro Ven." Eller at man kan sige, et Land at være "omgjærdet" af alskens Storme og Uveir. Naar Rec. derfor taler om "det sandseligt følelige" (nemlig Kunstfremstillinger), mener han jeg taler om "Mad og Drikke" (risum teneatis?) og finder saaledes meget naturligt dette Udtryk, "at en Saadans Nydelse er en ubevidst Tummel," "snurrigt." Fremdeles skal det være "en løierlig Feil," at sige "med Glæde (ↄ: gjerne) beskjæftiger Sjælen sig med Indtrykket af den nydte Fryd." Hvad er vel Erindring uden Sjælens Beskjæftigelse med det tilbageblevne Indtryk af den nydte Fryd? Og med Erindringer kan Sjælen dog vel med Glæde beskjæftige sig. At erkjende Angelo for en "brusende Character," finder Dilettanten mageløst urigtigt, ja det giver ham endog Anledning til et phantastisk Udbrud om Kunstkjenderes Tilværelse i Helsingøer!!! Hvorfor? "Fordi," siger han, (man lægge dog Mærke til Distinctionen!) "A. er ikke en brusende Character; men — en opfarende." "At "Simpelhed kan slynge sig om Storhed, er en Lignelse som "disse unge Mennesker bruge," siger denne vise Olding paa 25 Aar. Som om indre Simplicitet ikke kunde slynge sig om indre Storhed; og just derved gjøre denne saa saare elskelig. Er det da virkelig Dumhed, at han ikke kan eller Ondskab at han ikke vil forstaa dette?

Den paaankede Ulogiskhed p. 945 er ogsaa værd at mærke. Har Digteren eiendommelig Kraft, da vil man af hans Udførelse let kunne slutte sig til Æmnets Beskaffenhed. I et rigt tragiskt Æmne vilde O. neppe indpine saa heterogene Ting som her, der ligge aldeles uden for Tingen. Just at han maa voldsomt udspile alt, indblande uvedkommende Dele ꝛc. (vid. Recensionen) viser noksom det utilstrækkelige i Æmnet. Er denne Slutningsmaade ulogisk? Fremdeles kan han ikke begribe, ja finder endog en Modsigelse i min Paastand: at "Malerens Historie kan være rørende; at man heel vel kan føle Medlidenhed med C. som Menneske, Person, enkelt Væsen, uden at derfor hans Ulykker, behandlede i et tragisk Kunstværk, skal kunne interessere os, thi dertil udfordres, at det Slette, det Foragtelige, hvormed han kjæmper, ogsaa skal fremstilles i Opposition med det Gode, som aldrig vil kunne opvække rene tragiske Følelser." At i den første Sætning tales om C. som en Enkelthed, i den anden om C. som et tragiskt Heelt, kan Dilettanten ikke begribe. At "Medlidenhed og luttret Afskye" er "gammelt Snak" kunde man vente sig af hans Uvidenhed. Hvor comisk klinger derfor hans Forsikkring, at han "ikke skjøtter om at spilde en Undersøgelse om Tragediens Grundprinciper paa Rec." Den Jammerlige! som paa det lidet nær han har opsnappet ved at høre æsthetiske Vedkommende tale, kjender aldeles intet til Æsthetiken. — Hvor herligt klinger det derfor, at han taler om Shaksp. og Goethe som to Dverge, der ikke naae til O's. Kjæmpehofte. Jo! han kjender Sh. og Goethe, det maa man lade ham! Dog, det er maaskee Patriotismus at nedsætte især Engellænderen for vor Landsmand, om hvilken den "upatriotiske" Rec. naturligviis intet tør dømme. Imidlertid har Rec. dog stedse gjort mere af den, der lagde Grundstenen, end den som oven paa denne opførte noget ret skjønt, og i hvad andet Forhold end dette staaer O. vel til Sh. og især Goethe; hvor meget end borneret Partiaand skriger derimod. Hvormeget Digterens fortræffelige Røgelsedreng kjender Sh. kan man allene slutte af hans Forsikkring, at O's. Ottavio og Shs. Yago skulle være af een Beskaffenhed og af lige Interesse;

ogsaa dette maa kun en patriotisk Æsthetiker kunne komme til Erkjendelse af. Han beklager sig ret meget, at jeg forbigik Cølestinas efter hans Ideer "fortryllende" efter mine, "ubetydelige Character; ligeledes det efter hans Idee: "deilige barnlige Barn, den lille Giovanni," efter mine den intetsigende Dreng, som kun giver Anledning til en kjedsommelig Scene, hvor liden Giovanni rider Hest paa Angelos Knæe. At nævne noget reent ubetydeligt i C. vilde jeg ikke; og for dette ansaae jeg det barnlige Barn Giovanni. — Hans 2 Slutningsbemærkninger krone det Hele: 1) at min Characteristik af Silvestro skal — fordi han finder den god — være "opsnappet fra en anden;" 2) at han naivt nok spørger Publicum, hvad den fortjener, der vover at — citere Tieck!!! —

Dog hvorfor kjede mig selv og andre med Gjendrivelse af disse Enfoldigheder, hvorover enhver Fornuftig alt for længst har fældet sin Dom? Man vil af denne hans philosophiske Debut see, hvor meget man kan vente sig af denne unge haabefulde Mand. Ved fortsatte Klammerier med Postillions, Gjæstgivere ꝛc., som han vil træffe paa sin Reise; ved et vedholdende Studium i Poissarde-Skolen ved Pontneuf under sit Ophold i Paris, og endelig ved sin Hjemkomst bestandig at frequentere Gammelstrand, og øve sig ved idelige Debatter med dette Steds Damer, vil enhver Patriot ansee ham for den, der især med Sagkundskab vil kunne udvikle Poissarde-Polemiken.

Simon Meisling,
Doctor i Philosophien.

Charade.

(Indsendt.)

Hvis Du i godt Humeur er, bedste Ven!
Og plages ei af mørke Griller,
Og Kummers Taare ei paa Kinden triller,
Da vend Din Tanke hen
Et Øieblik til det, jeg her fremsætter.

Der gives noget — o, Du vist det gjætter! —
Som ofte alt har viist sig for Dit Blik
(Om ellers Du af Himlen Øine fik).
Nu er det sort: i gamle Dage,
Naar Glæde hersked', man i Rødt det saae,
Vor Alder ikke det i Rødt vil smage,
Og derfor det i Sort maa staae.
Paa somme Steder Du det ofte finder,
Og skjønt og stort;
Paa andre lille er det, saa det svinder
For mindre gode Øine bort.
I Kjøbenhavn Du kan det enkelt skue,
I Aalborg dobbelt Du maa finde det;
Det sines ei i nogen Bondestue,
Men man i Fyrstesal det møder let.
I Assemblee det allerførst mon trone,
I Dans det andet er — i Maskeradesal,
Hvor Harlekin omtumler gammel Kone
Mens Alle grine, som de vare gal,
Der er det syvende og ellevte og anden. —
"Hvad!" — jeg Dig raabe hører — "det var Fanden!
Her trefold jo det viser sig!
Han skriver ret urimelig." —
Nei, nei, min Ven! hvad nys jeg skrev og siden skriver,
Hvis Du Forstandens Lampe kun
Vil pudse lidet, om en føie Stund
Ret rimeligt og klart for Øiet bliver. —
Imidlertid kun hør! — Hvor Ildebrand
(Der tit gir Leilighed for mangen Stjæler)
Man seer, der ogsaa dette finder man.
Bestandigt det hos Brandmajoren dvæler;
Paa ingen Maade bort det torde vige,
Thi det var Skade uden Lige.
I Arbeid uafladelig det staaer,
Dog ei Dit Blik det faaer
At see i mindste Sved.
Det stedse viser sig i Farens Fjed. —
End meget jeg Dig skrive kunde
Om dette Væsen her;
Men Tiden det tillader ingenlunde,
Jeg derfor taus nu er.
Dog eet endnu kun hør! — det allerbedste —
Hvis Du i Vinter eller næste Sommer
— O hvad Gevinst for Dine Lommer! —
Kan finde det, hvorom Du nylig læste,

Jeg for Din Grandsken Dig betaler
En Sum af tyve tusind Daler.

Forfatteren heraf skylder Sandheden at tilføie, at det, der bragte ham paa at sammenrime Ovenstaaende, var en fransk, haandskreven Gaade. Kun hvad Hovedideen angaaer, ligne de hinanden.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Cancellie-Patent, angaaende at Handel med nye stemplede Spillekort ikke tillades andre end Kortstempel-Forvalterens Commissionairer, for Hertugdømmerne Slesvig og Holsten.

Det har allernaadigst behaget Hans Majestæt Kongen at resolvere følgende: det skal i Hertugdømmerne Slesvig og Holsten ikke være nogen anden end Kortstempel-Forvalterens Commissionairer tilladt at sælge nye stemplede Spillekort, under Straf af 10 Rdlr. for hvert Spil Kort der er bleven solgt, hvilke Bøder tilfalde Justitsfonden.

Forestaaende allerhøieste Befaling bekjendtgjøres herved for alle Vedkommende til vedbørlig Efterlevelse.

Det Kongelige Slesvig-Holstenske Cancellie i Kjøbenhavn, den 17de Julii 1811.

Man har i de senere Aar ligesaavel hos os som i andre Lande lagt Mærke til, at de Studerendes Antal Aar for Aar aftog; og saa meget man kunde have Aarsag at glæde sig dertil 10 Aar tilbage i Tiden, da deres Antal maaskee var for stort, saa maatte man dog frygte, at Staten tilsidst skulde savne Embedsmænd, dersom Aftagelsen skulde vedblive at skee i samme Progression. Det fortjener derfor at bemærkes, at der til den forestaaende Examen artium her ved Universitetet i October Maaned have meldt sig omtrent 130 Candidater; et Antal, som de senere Aar aldrig have at opvise, da det undertiden endog kun udgjorde lidet over det halve.

Grosserer A. Pedersen har solgt Gaarden No. 23 i Vimmelskaftet til Doctor Otto for 67,000 Rdlr., Skoleholder Eberhardt Huset No. 137 i

Vingaardstrædet til Commissionair Wimmer for 20,000 Rdlr., Mægler Gerson Gaarden Nr. 109 i Knabrostr. til Lieuten. Wrisberg for 35,000 Rdl., Hørkræmmer Plenge Gaarden No. 32 i Magstr. til Kjøbmand Stolpe for 36,000 Rdl., Lieut. Wrisberg solgt Huset No. 129 paa Hjørnet af lille Helliggeiststrædet og Løvstrædet til Hofuhrmager A. Jørgensen for 42,000 Rdlr., Cancellieraad Schæffer Gaarden No. 198 i Stormgaden til Grev Moltke for 65,000 Rdlr.

Man kan næsten ikke gjøre sig noget Begreb om, til hvilke Priser Fisk, især Ferskvands, ere stegne ved Stranden. I Mandags begjerte en Fiskerkone fra Skovshoved for 2 Abborrer og 1 Laxørte, som tilsammen kun veiede omtrent 5 Pund, 16 Rdlr., siger sexten Rigsdaler! For en Sild begjertes 12 ß.

Hs. Kongel. Majest. har allernaadigst tilladt det philosophiske Facultet i Kiel at meddele den ved samme ansatte Professor Baggesen og Professor samt Ridder Rahbek i Kjøbenhavn den philosophiske Doctorværdighed ved Æresdiploma.

Da Præst Posselt i Loit, Apenrade Amt, nylig er afgaaet ved Døden, saa er derved et af de bedste Kald i Amtet bleven vacant.

Endnu noget om Sundhedsbronden i Bramstedt. — Den nyopdagede Sundhedskilde i Bramstedt, som forhen adskillige Gange er bleven omtalt i disse Blade, har ikke allene tildraget sig de Syges, men, som det kunde ventes, ogsaa vore Lægers og Chemikers Opmærksomhed. Blandt dem, som have anstillet Undersøgelser over dens Beskaffenhed, fortjene især de Herrer Professor Pfaff og Apotheker Süersen i Kiel at nævnes. To saa erfarne Chemikeres Vidnesbyrd er af fortrinlig Vægt i en Sag af denne Beskaffenhed. Begge have i trykte Skrifter bekjendtgjort Resultatet af deres Bestræbelser. Hr. Prof. Pfaffs Dom er ikke saa aldeles til Fordeel for Brøndens Underviskninger, som Mange maaskee havde ønsket at finde den. Efter hans Mening er Kilden ikke rig paa mineralske Dele; men han indrømmer tillige, at Vandet, uden at have Overflødighed deraf, dog gjerne kan besidde lægende Kraft, hvad enten den nu frembringes ved dens naturlige Varme eller ved andre medvirkende Aarsager. — Efter de af en troværdig Reisende gjorte Bemærkninger

have de første Beretninger, som udbredtes om Brøndens Virkning, vist nok indeholdt endeel Overdrivelser. Neppe havde det tusindtungende Rygte forkyndt Brøndens Opdagelse, førend Syge og Sunde strømmeviis kappedes om at søge derhen. Fra alle Sider saae man Folk til Vogns eller til Fods at ile til Bramstedt. Nysgjerrige af alle Slags forøgede Antallet. Her saae man Chemikeren med sin Apparat prøve Vandets Bestanddele; her en Speculant udkaste Planer, omikke Brønden i det mindste kunde yttre en fordeelagtig Virkning paa hans Finantser; hist en Spiller tilbyde sig at formindske Brøndtidens Kjedsomhed ved en bekostelig Tidsfordriv; endelig Reisende af alle Slags, som Lyst til Adspredelse, eller til at samle Bemærkninger, havde kaldet derhen. Inden faa Uger var den lille Flekke Bramstedt, der knap tæller 500 Personer, saa befolket, at der ti sidst blev Mangel paa Plads. Brønden i Bramstedt var et almindeligt Thema til Samtaler i hele Landet. Men da adskillige, der havde søgt Hjelp ved Kilden, vendte tilbage i samme Tilstand som de vare komne, begyndte Enthusiasmen lidt efter lidt at give Plads for en koldere Prøvelse. Saa meget er imidlertid vist, i Følge den fortjente Brøndlæge Dr. Grauers og andre troværdige Personers Udsigende, at Brøndens Brug virkelig hos mange Personer, der leed af langvarige Koldfeber, Lamhed og Gigtsmerter, har frembragt Virkninger, der kunde synes utrolige, dersom de ikke hjemledes ved uforkastelige Vidnesbyrd. — Det er ellers Skade, at Bramstedts Beliggenhed altid vil lægge endeel Hindringer i Veien for Anstaltens Fremme. Stedet ligger i den Hede, der fra Skagen af strækker sig ned til Elben og som savner alle Naturens Yndigheder. Trættende er det, ei at øine andet end Tørvemoser, begroede med Lyng, der kun sjelden afbrydes ved Levninger af fordums Skov eller enkelte opryddede Strækninger. Landveien er saa sandet, at den ei tillader nogen rask Kjørsel. Dog er den nordlige og vestlige Egn lidt mindre ufrugtbar. — Er man imidlertid først kommen saa vidt, at man har naaet Byen, saa tager den sig meget vel ud, især fra en Høi, som begrændser dens nordre Side. Byen tæller adskillige smukke Huse og nogle gode Gjestgivergaarde. Indbyggernes fornemste Næringsvei er Landbrug og Reisendes Befordring. Brønden findes paa fri Mark, hvor den Syge ikke finder anden Beqvemmelighed, end et lidet Brædehuus, som en Privatmand for egen Regning har ladet opføre, og en Bænk. En af Stedets første Fornødenheder vilde derfor være Badehuse og bedre Anstalter til Logis for Badegjæsterne. En lille Lund, som ligger i Nærheden af Byen, kunde, ved en Forening med Eieren, let indrettes til behagelige Spadseregange. Den fortjente Læge, Dr. Grauer i Kellinghusen, der er beskikket til Brøndlæge, er tre Dage ugentlig i Brøndtiden tilstede i Bramstedt. Ogsaa har en Apotheker nylig med Kongel. Tilladelse nedsat sig der. — Nogle af de fornemste Medlemmer af det Slesvig-Holsteenske Ridderskab og Embedsmænd have indgivet en Plan, i Følge hvilken de, imod visse Fordele, vilde paatage sig de fornødne Omkostninger for at bringe Badeanstalten til Fuldkommenhed. Ogsaa skal et andet Interessentskab have udkastet en meget lovende Plan, hvis nærmere Detail dog endnu ere ubekjendt. — Hvem der vil bruge Brønden ved Kilden, skal, i Følge en Bekjendtgjørelse fra Amtet i Segeberg, forsyne sig med en Billet, der betales med 1 Rdlr. 8 Lß. Hvem der vil drikke Brønden hjemme, betaler dobbelt. Vand, som forsendes, betales med 8 Lß. Flasken og 10 Lß. Krukken. — De, som ved Øvrighedsattest godtgjøre deres Uformuenhed, erholde Tilladelse at bruge Brønden uden Betaling. — At Antallet paa de Besøgende ved Brønden i Aaret 1810 var mindre end Aaret i Forveien, lader sig ikke nægte; men ene og allene at ville tillægge Vandets Mangel paa lægende Kraft denne Aftagelse, vilde være en overilet Slutning. Hvem der første Gang kom af Nysgjerrighed, vender ikke let tilbage til et Sted, som i sig selv ikke har meget Tiltrækkende. Hvem der allevegne vil see Underværker, finder sig naturligviis ei heller altid tilfredsstillet. Tildeels er den mindre Søgning ogsaa en Følge af Øieblikkets ufordeelagtige Conjuncturer for Landmanden og Kjøbmanden i Hertugdømmene, tildeels maa den endelig tilskrives den Omstændighed, at der i Aaret 1809 herskede en ondartet Feber i Marsken, som drev mange Personer til Brønden, hvor de og fandt Hjelp, men at denne Aarsag lykkeligviis i forrige Aar ikke har fundet Sted. — I en Blok, som er anbragt ved Brønden, og hvis Indtægter

gjøres frugtbringende for Stedets Fattige, blev i Sommeren 1809 indsamlet 1600 Mk. L.

Paa en Tid, da Brændselets Dyrhed og den muueligste Besparelse i dets Forbrug høre til Dagens Orden, er ethvert Bidrag til vor Kundskab om Fædrenelandets Forraad paa denne uundværlige Artikel af særdeles Vigtighed. Et saadant Bidrag indeholdes i den af Prof. Nieman i Kiel udgivne Forststatistik over de danske Stater. Hvad der især anbefaler dette Værk, er at Forfatteren med mageløs Flid har samlet de dertil hørende Materialier, og øst dem tildeels af egen Erfaring, tildeels af de paalideligste Kilder. Til Exempel anføres her nogle Resultater af Forfatterens Beregninger, som sikkert vil opvække Lyst til at læse hele Værket. — Øen Sjelland, hvis gamle Navn, Sjølund, minder om dens forrige Overflødighed paa Brænde, tæller blandt sit Fladeindhold, der bestaaer af 1,276,473½ Tønder Land, til 14,000 □ Alen, 182,527 Tdr. Skovjord, og 29,068 Tdr. Tørvemoser. De, tildeels allerede for henved 50 Aar siden, tildeels i senere Tider anlagte Plantager, indeholde en riig Skat Bygnings- og Gavntømmer, og har et Fortrin, som de Sjellandske Skove have fremfor andre, nemlig de Holsteenske. — Møen tæller 6,191 Tdr. Skovjord og 985 Tdr. Tørvejord. Samsøe omtrent 500 Tønder Skovjord. Bornholm har kun lidet Skov. — — I Fyen savnes de store sammenhængende Skovstrækninger, som endnu hist og her findes i Sjælland og Jylland. Af mindre Skove gives derimod adskillige. Af Landets Fladeindhold ere 53,310 Tdr. Skovjord, og 13,230 Tdr. Tørvejord. Baroniet Brahetrolleborgs Skove udmærke sig især ved den Orden og forstmæssige Behandling, som øves deri. — Skovjorden paa Langeland udgjør 3,845 Tdr., og Tørvejorden 937. — Paa Thorseng haves 900 Tdr. Skovjord, i Lolland 41,720, og paa Falster 18,375 Tdr. Lolland har desuden 3,138, og Falster 2,332 Tønder Tørvejord. — Kun den østlige Deel af Jylland, og lidet af Landets mellemste Deel er bevoxet med Skov, som tilhører Private, med Undtagelse af de nye Plantninger paa Hederne, der ere Kongelig Eiendom. — At Hertugdømmerne, især Holsteen, i ældre Tider have havt Overflødighed paa Skov, viser selve Navnet Holsteen. Paa Landets østlige Kyst, hist og her i Wagrien og paa adskillige adelige Godser findes de fleste Spor af Landets forrige Rigdom. Paa Vestkysten derimod er Landet saa blottet for Skov, at Beboerne maa bruge Kde- og Faaremøg, Tang o. desl. til Brændsel. — Endnu henimod Enden af det 16de Aarhundrede vare Skovene i begge Hertugdømmerne meget betydelige. I de til Amterne Rendsborg, Segeberg, Bordesholm, Reinfeld, Ahrensboek og Trittau hørende Skove kunde aarlig fedes 63,000 Sviin. Den svenske Krig i det 17de Aarhundrede medførte den første Ødelæggelse for Skovene, og i Midten af det forrige Aarhundrede begyndte Klagerne over deres Aftagelse stedse at blive almindeligere og lydeligere. — Den Skovgrund, som tilhører Kongen i Hertugdømmerne, anslaaes til 34,420 Tdr. Bøgetræet er det almindeligste, dog findes Egetræet hyppigst i Amtet Pløen, hvor det forholder sig til Bøgen som 3 til 1. Paa Hederne opelskes Naaletræer. — Det fortjener at bemærkes, at Antallet paa de Fartøier, som fra 1797—1806 ere byggede paa Værfterne i Hertugdømmerne, Apenrade og Altona undtagne, udgjør 352, som er anseeligt i Forhold til Landets Forraad af Skibstømmer. — Da Forbruget af Brænde i Hertugdømmerne ligesaalidet som andensteds staaer i Forhold til det Qvantum, som opvoxer, saa ere Tørvemoserne en betydelig Skat for Landet. Salinen i Oldesloe forbruger aarlig allene 10 Millioner Tørv. Resultaterne af den Undersøgelse, som efter Befaling blev anstillet i Aaret 1805, for at erfare Tørvemosernes Tilstand, er ikke bleven bekjendt, ligeledes savnes en fuldkommen nøiagtig Angivelse af Forholdet imellem Tørv og Brænde. De fleste Iagttagelser synes imidlertid at udvise, at 2000 gode Tørv (Soder?) af 12 Tommers Længde, 6 Tommers Bredde og 3 Tommers Tykkelse, kunne agtes lige ved en Favn Bøgebrænde til 90 Cubikfod.

Odensee, d. 16 Aug. Som man hører, faaer Odense nu ogsaa en Klædefabrique; da den virksomme og kyndige Klædefabriqueur Koch i Middelfart, hvis ypperlige Klæde var det eneste der hidtil fabriqueredes i Fyen, har kjøbt til sin Søn og Medinteressentere, Stiftprovstens Gaard i Odense for 12,000 Rdlr., der ligger lige for Manufakturhuset, som med Inventarium og de Fangne nu overlades hans Disposition til Klædefabriquens Etablissement, der faaer den længe ønskte Indret-

ning: at naar Maschineriet er færdigt, faae de Fangne samme Betaling som frievillige Arbeidere faae i Middelfart og Fridericia. Disse Penge oplægges dem til en samlet Sum, naar deres Strafsetid er forløben, saa at de da ikke som hidtil fristes til at stjæle igjen, hvilket ellers gierne var Tilfældet, for at faae Livsophold, naar de kom paa Friefod med tomme Hænder. (Iversens Av.)

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

London d. 1ste Aug. Siden d. 1 Aug. var ingen Forandring i Kongens Sundhedstilstand. I afvigte Fredag var den værre end den nogensinde under hele Sygdommen har været. — Admiral Keats afreiser ufortøvet fra Gibralter for at tage Overcommandoen over vor i Nærheden af Toulon liggende Flaade. Siden de sidste Depecher fra Lord Wellington have vi ikke erholdt den mindste Efterretning fra Portugal. — Gener. Stewart og et stort Antal saarede Officierer ere ankomne fra Lissabon til Plymouth. De havde forladt Armeen i sine Cantonneringer. Hovedqvarteret var endnu bestandig i Port-Alegre. — I Carracas har Revolutionen gjort Fremgang. Naboprovindserne ere fast forbundne for fælles Sag. — Paa Theateret Peterborough var sidste Løverdag store Optøier i Anledning af, at en Gentleman nægtede at tage Hatten af, medens Orchesteret spillede God save the king. En Søofficier rev ham den af Hovedet og kastede den op paa Skuepladsen. Man saae fra alle Kanter Partier i Haandgemæng. Opstanden havde sat saadan en Angest i Fruentimmerne, at man nogle Minuter derefter ikkun saae nogle faa i Logerne, som vare faldne i Besvimelse. Det varede en Time førend alting kom i Orden igjen.

Petersborg, d. 31 Julii. Hoftidenden indeholder en udførlig Efterretning om Slaget ved Rutschuk. Tyrkernes Forlis var ti Gange saa stort som vort. Værkerne i Rutschuk bleve sprængte, fordi de vare saa vidtløftige, at de udkrævede 18 Bataillioner som Besætning. — Den 25 dennes brændes 5 Mill. Rubel Banco-Assignationer.

I russisk Litthau seer man Mangel i Møde. Byg, Havre, Boghvede, Hirse, saavelsom Græsset paa Engene er fortørret, Vandet i Søer og Bækker udtørret. I en Tid af 6 Uger ingen Draabe Regn, men meget og tørt Uveir. Derhos opstaaer hyppig Skovbrand. Bladene paa Træerne hentørres. Jorden er saa tør, at den neppe kan pløies. Siden 6 Uger bedes i Kirkerne for Regn. Lynilden har lagt mange Landsbyer i Aske, fordi man af Mangel paa Vand ikke kunde slukke.

De Ødelæggelser, som i de sydlige Cantoner af Schweitz ere anrettede ved Skybrud, ere langt betydeligere end man i Begyndelsen troede. I Canton Luzern beløb Skaden sig allene til 100,000 Fr. Regjeringen tænker paa Midler til at understøtte de ødelagte Familier.

En Gjestgiver i Wien havde, for at have Skillemynt, ladet forfærdige Blikplader, som han lod gjelde for 6 og 10 Kreuzer, og hvorunder han satte sit Navn. Efter 2 Maaneders Forløb havde han ved nærmere Undersøgelse 1000 Blikmynter i sin Casse istedet for 400, som han havde ladet forfærdige. Enhver kom og drak hos ham og betalte ham med denne Mynt. Gjestgiveren har nu anlagt Sag mod Blikkenslageren og sigter ham for Falskneri.

Rom d. 18 Julii. Eftergravningen og Oprydning af de gamle Mindesmærker i Rom fortsættes. Hele Forum skal befries fra Gruus og paa denne Maade vil ikke mere den ene Deel af Campo-Vaccino være bedækket med Gruset af en anden Deel. Jorden bringes langt bort og henlægges enten paa Veiene eller paa moradsige Steder. Arbeidernes Tal er nu trefoldigt. Den ene Halvdeel fortsætter Colisæums Eftergravning og den anden befrier Titus's Bade, hvis indere Malerier have vedligeholdt sig lige indtil vore Dage i en utrolig frisk Stand, fra Gruus. Man har allerede tilforn gravet i Badene, men Eftergravningen standsede førend man endnu var kommet langt dermed, uden at man veed hvorfor. Efter et utroværdigt Sagn skal Raphael i de antike Malerier, der prydede disse Bades Mure og Plafonds, have fundet Ideen eller Modellen til de Malerier, han siden udførte i Vaticanet, og for at skjule det ladet denne Bygning tilkaste igjen. Man venter imidlertid, at finde paa dette Sted store Konstskatte, især da man allerede ved den første Gravning har fundet i een af Salene den berømte Laokon.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 68.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 24 Augusti 1811.

Nogle Efterretninger om det i Aaret 1800 oprettede Danske Fiske-Selskab.

(Meddelte af Kammerraad With, dets daværende Sekretær og Bogholder.)

(Fortsat.)

B) De 2de foregaaende Møder den 27de Febr. og 6 Martii 1800 bleve foretagne i Anledning af min uddelte trykte Plan til et Dansk Fiske-Selskabs Oprettelse, og blev da strax det 3die Møde vedtaget til offentlig Bekjendtgjørelse, som skedte — og fornemmeligst begyndt med den forestaaende Tale. Derefter blev Ballottering foretaget, og ved fleste Stemmer besluttet Selskabets Vedbliven til videre fornøden Organisazion; og hvilket skedte ved ligeledes efter fleste Stemmer saaledes: a) En tredie Formand, samt endnu 3de andre successive. b) En Casserer. c) Fem Repræsentanter. d) 2 Equipagemestere, og nok 2 successive, alle Skibscapitainer, og e) en Bogholder og Sekretær, hvilke alle skulle besørge Forretningerne uden Løn. Et Bud blev antaget for Ugeløn 1 Rdlr. En Committee, som bestod af 2 Søkapitainer og 2 Civile til at udarbeide Plan og Vedtægt for Fiskeriet, hvilken Plan blev trykt og uddelt til Interessenterne. Et Skib, navnlig Sloopen Fuglen, drægtig 17 Com. Læster, blev kjøbt for 1400 Rdlr., og som det var af udenlandsk Bygning, saa blev ansøgt om Eftergivelse for de ellers befalede 10 Rdlr. pr. Læsts Betaling, hvilket ogsaa allernaadigst blev bevilget. En Skipper blev antaget til dets Føring, ligesom og 5 Mand forhyrede maanedlig. En fiskerikyndig Mand blev antaget og som selv havde 12 Actier i Selskabet. Fiskeredskaber af alle Slags bleve forskrevne fra Engelland, og sammes Indførselstold blev, efter Ansøgning, allernaadigst eftergivet. Tvende letseilende Fiskerbaade, indrettede som Brøndbaade, til at bevare Fiskene levende, bleve kjøbte og Mandskab dertil forhyrede. Saaledes bleve da disse 3 Fartøier udredede til Fart i Cattegat i Maji Maaned 1800, og Skipperne meddelte Instrux, hvorefter de skulle rette sig. Men ved en Storm bleve Fartøierne adskilte for nogen Tid, og først ved Hjemmet samlede, — den ene Baad tilsidst og noget sildigere. En Feil af Fiskeribestyreren, som var en Engelskmand, men Borger og bosiddende i Helsingøer, var det: at han forlod Sloopen ved Tilbagekomst i Sundet, og ikke fulgte med den til Kjøbenhavn, hvor den først ankom Pintsedag, og maatte blive liggende uden for Bommen i nogle meget varme Dage, hvorved Fiskene toge Skade og kom til ingens Nytte. Dette mislingede Forsøg gav Anledning til en Forandring og som bestod deri: at Selskabets første Formand tilbød, at ville selv gjøre en Reise med Sloopen Fuglen igjennem Cattegat, Vester om Jylland, og med det samme til Holland, for at faae nogle kyndige Fiskere til Selskabets Tjeneste, samt om muligt for godt Kjøb at anskaffe 1 à 2 Hollandske Fiskefartøier, ifald

Selskabets Fond tillod det. Dette Forslag blev med aldeles Bifald modtaget, og til den Ende føiet følgende Anstalt: a) at Sloopen blev assureret indtil Aug. Maaneds Udgang til 1800 Rdlr. à 5 PC.; b) at et Latinsk Søpas skulle ansøges, og c) at Ansøgning til Admiralitetet maatte skee om at faae 10 navngivne Matroser tilladt fra Orlogsflaaden, til Fiskeskibenes Bemanding. Begge sidste Poster blev bevilget og erholdt, ligesom og Assurancen besørget. Afseiling skedte d. 18 Juni fra Kjøbenhavn med alle 3 Fartøier; men efter at have besøgt alle Fiskestæder i Cattegat paa den Jydske Side, samt Hesselsøen, Anholt, Læsøe og Hirtzholmene lige til Skagen, blev Reisen afbrudt og Skibene velbeholdne kom tilbage, hvorom det trykte og til Selskabets Interessentere uddelte Regnskab for dets første Aar til ult. Marti 1801, dets 3die Bilag Litr. C. giver nærmere fuldstændig Oplysning. Bemeldte Regnskab, som udgjør pr. Balance 4732 Rdlr. 4 Mk. 15 ß., blev af mig forfattet, og af 2de Herrer revideret med ubetydelig Udsættelse, og som blev besvaret og berigtiget. Af det forestaaende vil erfares, at Selskabets Nidkjerhed til bedst mulige Virksomhed ikke har manglet for at ville gavne. Dets vidtløftige Correspondence i Provinzerne, og tildeels de offentlige Indbydelser og Anmodninger, frembragte adskillige kyndige Mænds Oplysninger og Raadgivelser Fiskeriet angaaende, var Vidne herom, og at intet blev forsømt til at opvække en saa sand Fornødenhed for Stad og Land; men tilsidst kjed af at arbejde forgjeves, blev besluttet at realisere Selskabets Eiendomme i Penge, for deraf at opmuntre til mindre Fiskeselskabers Oprettelse i Provinzerne og til enkelte Fiskerleiers Bestemmelse, hvor det lod sig gjøre, da Selskabet vilde understøtte med Præmier og rentefrit Laan imod Sikkerhed og Afbetaling paa den Maade, nemlig ved egne Brøndbaade at lade afhente den fangne Fisk til Staden; men ogsaa dette blev intet af, da ingen meldte sig. Min egen lille i Trykken udgivne private Reise, under Titel: "Kortfattede Efterretninger om nogle af de Danske Fiskekyster, samlede paa en Reise igjennem den S. O. Deel af Sjelland, nemlig Kjøge, Præstøe og Vordingborg, samt Øerne Møen og Falster, i Sept. 1801," — og hvilken jeg udførte for egen Regning, gik ud paa

samme Formaal, at nemlig faae locale Kundskaber om Fiskeriernes Tilstand paa ethvert af hine Stæder; og til hvilken Ende jeg havde forsynet mig, som den der var det Danske Fiske-Selskabs oprindelige Stifter, med de Herrer Formænds Anbefalingsskrivelse af 24 Aug. næst tilforn. Dette Creditiv var adresseret til ethvert Stæds Øvrighed, Proprietærer, Sognepræster, Forpagtere, og enhver god Mand og Patriot, som ville og kunne fremme den gode Sag, og hvorved jeg fornemmelig søgte at faae Oplysning om 1) Fiskeriets Tilstand i Almindelighed? 2) hvilke Sorter — og Aarets Tider? 3) Hvor sælges — til hvilke Priser — og hvor langt fra Hjemmet? 4) Med hvilke Redskaber fanges? 5) Grunden og Dybden der, hvor de bedste Fiskestæder ere? 6) Baadenes Størrelse og øvrige Beskaffenhed? 7) Hvor mange Mand med hver? 8) Forslag til Fiskeriernes Forbedring. 9) Om Bundgarn og Aaleruser og samme selv at forfærdige. 10) Mindre Fiskeselskaber at opmuntre til, som kunne bestaae ved formuende Folks Sammenskud til duelige Fiskere i det første Aar, indtil Fiskeriet kunde give Fordel. — Hvorvidt jeg var lykkelig i min Hensigt, det viser forbemeldte mit lidet Skrivt: dog var det ikke aldeles omsonst; thi efter at 200 Exemplarer deraf vare komne i Publiko, dels solgte, og dels bortgivne, sporedes dog fra adskillige Stæder, endog der hvor min Reise ikke var gaaet, at smaae Fiskeselskaber derefter vare oprettede, og jeg havde den Fornøielse efter Anmodninger at besørge indkiøbt af Kjøbenhavns, Slettens og Hornbeks Fiskere adskillige Bundgarn, Aaleruser, større og mindre, og som bleve forsendte til Stæder i Sjelland, Falster og Lolland, hvor de endnu ikke havde været i Brug. — Endnu henhører til det Danske Fiskeselskabs første Aars Begivenheder foran omtalte, et indtruffet Uheld, nemlig: En Bornholmsk Fisker meldte sig at ville for egen Regning og Risiko befragte den ene af Brøndbaadene: Prøven holdet, til dermed at anløbe Fladstrand, at fange Østers, Hummer og andre Fiskesorter. Det var først i November Maaned 1800; og en Contract blev oprettet, hvorefter han for Baad og de behøvende Fiskeredskaber skulle for denne Reise betale 15 Rdlr., men stille vederheftig Caution for 315 Rdlr., Baad og Redskaber derunder indbefattet; hvilket og blev

præsteret. Strax derefter skedte Afseiling fra Kjøbenhavn; men formedelst paakomne Storm og Modvind blev Fortsættelsen af Reisen noget forsinket, og da de alligevel ville forsøge at fortsætte samme, paakom endnu et haardere Veir, saa at Baaden kantrede, og Skipperen og medfulgte Mand, efter derom gjorte Forklaring, med yderste Livsfare bleve bjergede under Sverrig, hvor Baaden sønderslagen drev i Land og ikkun lidet deraf bjerges. Men da imidlertid ikke ugrundet Mistanke om Befragterens bedste Conduite og Forhold blev fattet; saa efter foregaaende Indkaldelse for Forligelseskommissionen, blev Sagen henviist til Søretten, hvor den og blev udført. Dommen udfaldt imidlertid til Frisindelse for Befragter og Cautionist. (Fortsættes.)

Om Kultur og Politur.

Intet er almindeligere, end at Ord af virkelig ædel Betydning i daglig Tale bruges til at betegne uædle eller mindre ædle Beskaffenheder og Gjenstande. Grunden dertil er vel den simple, at Udtrykket skal skjule Tingens Brøst, der var altfor kjendelig, naar den nævntes med sit rette Navn; men Følgen er, at det ædle Ord, hvormed Daarskab og Letsind tilslørebes, taber sin Kraft til værdigen at fremstille det Begreb eller udtrykke den Dyd, hvis eiendommelige Tegn det var, og at selve Begrebet, vigtigt for Menneskedannelsen, saaledes ofte berøves det Liv og den Varme, under hvilket det ikke kraftigen kan virke paa Hjerte og Villie.

Iblandt Mængden af saadanne misbrugte Ord troe vi at finde Benævnelsen af en vis Grad Aandsdannelse, Kultur, som eet af de vigtigste. Vi sigte hermed ikke til Ordets Brug i Historien, hvor hvert Folk, der har noget Begreb om at bygge ordenlige Huse, drive stadige Næringsveie, især Agerdyrkning, og som ikke mangler borgerlige Indretninger, kaldes i Almindelighed kultiveret; thi ved at tilkjende et saadant Folk Kultur, tages der snarere Hensyn paa den Aand, der aabenbarer sig igjennem det Hele, i dets Organisation og Bestyrelse, end paa de enkelte Lemmer af Selskabet, for sig selv betragtede. Alligevel er Kultur endnu altid en upassende Benævnelse for et heelt Folks

Dannelse, eftersom de Ukultiverredes Antal i samme bliver stedse langt større end de Kultiveredes. Mere passende anvendtes nok Udtrykket Civilisation, der sikkert efter sin oprindelige Bemærkelse kunde tilkomme hver nogenledes organiseret Stat.

Men her have vi for Øie den Mening og Sprogbrug, som vil, at Kultur skal for alt, hvad der har en saakaldt nogenlunde menneskelig Figur og Anstand, være næsten ligesaa almindelig, som Aandedraget for alt, hvad der har Lunger. — Hvor indgroet denne Mening end er, og hvor forhadt Forsøget paa at udrydde den end maatte være; ville vi dog, da vi ansee den for skadelig, med faa Ord søge at vise, hvad Kultur egentlig er, hvoraf det vil blive klart, om hiin Mening har nogen fast Grund eller kun den løse og almindelige, at man helst tilegner sig, hvad man føler, man meest mangler. — Det er overflødigt at erindre, at Tænkeren i disse Linier hverken vil finde noget udtømmende Skilderie, eller noget egentligt Nyt; thi han har enten før bedre sagt sig selv og andre, hvad her blot berøres; eller han kan, naar han vil, sige det bedre og grundiger; men følgende korte Betragtning skal kun tjene som Vink for den slumrende Eftertanke, som endnu maatte findes hos en og anden, der vel hader Døgnets tankeløse Sværm, hvori han inddroges, men som til at rive sig ud af dens Strikker behøver et Stød fra fremmed Haand. Maaskee endog det svageste Lysglimt, den ubetydeligste Haandrækning vilde være en Saadan kjærkommen.

Kultur betyder oprindelig, som bekjendt er, Dyrkning eller Uddannelse. Men hos Mennesket kan Dannelse være foregaaet indvortes eller udvortes. Dagens Tone byder blot at see paa det Udvortes: det gamle Fyndsprog, "Skinnet bedrager", har tabt sin Kraft; thi Skin er nu det Væsenlige, og Verden vil bedrages. Hvo kan ogsaa fortænke Nogen i at ansee det Udvortes for alt og det eneste, naar det hos ham er alt og det eneste? Dannet er derfor den, hvis Udvortes er afrettet, tilsnittet og pyntet; kultiveret er den, som stemmer i alt med Dagens Tone; følger og hylder Døgnets Smag og Lyster; besidder den Gave at sladdre om alt, men intet forstaae; og fremfor alt har et Sind saa let og flyvende som et Fjer. Og saaledes staaer den Sandhed fast, at Kulturens

Rige udbredt over den halve Jord, næsten har naaet Vældens Spidse; hvo som endnu tvivler, han maatte tvivle, om Solen var til, naar den brændte ham lige paa Issen. Noget soleklart er der unægteligt i dette Ræsonnement; kun tillade man endnu den Bemærkning, at saadanne Kultiverede vel kunne hedde, om de endeligen vil, dannede og kultiverede Kroppe, men aldrig dannede eller kultiverede — Mennesker.

Hos Mennesket, hvis Væsen er i dets Indre, maa Kultur sættes i Dannelse af dette Indre: Tænkeevnens Dyrkning og Uddannelse er Kultur; eller, — for at tale med Philosophen Treschow — "Kultur *) er den Forbedring eller Fuldkommenhed, som Forestillingsevnen, især den høiere, ved regelmæssig Undervisning og Øvelse kan modtage." — Kultur, i denne ene værdige Forstand, kan ikke gives uden Videnskabelighed og Dyd eller uden en Stræben til disse høiere Formaale. Thi dens Væsen bestaaer i tydelige og levende Forestillinger om det Gode og Ædle, i klare Begreber om det Rigtige og Sande; men saadanne Begreber, saadanne Forestillinger kan ingen have, uden at han drives og ledes af dem til at virkeliggjøre deres Gjenstande. En Kultur, som besmitter Sæderne, er Ukultur.

Nu spørge vi: er denne Aandsdannelse, denne Kultur, som viser sig virksom i Videnskabelighed og Dyd, saa overhaands almindelig? Lader os, for at erfare dette, gaae nærmere løs mod Troppen! Men bestandig have vi for Øie, at en kultiveret Laps eller en kultiveret Vellystling er en Modsigelse, en Uting! See! hele Linier af studerede og ustuderede Lapser falde da for vor Dom: talrige Sværme af fine og grove Vellystlinge gives Afsked i Unaade: tætte Klynger af fornem og ringe Pøbel maae vandre ud af Kulturens Gebeet; og dennes Herredom, vi drømte saa udbredt og blomstrende, svinder ind til et lidet uanseligt Antal, der beskedent skjuler sig for ikke at styrres af Mængdens Larm og Glimmer. Men hos disse Faa staaer ogsaa Kulturen grundet ved des dybere Rødder og bærer dem og deres Kreds des varigere og ædlere Frugter. (Fortsættes.)

*) Treschows Anthropologie, Kbn. 1803. Side 161.

I Anledning af Charaden i No. 67.

Udloveren af tyve tusind Daler,
dem han til Grandskeren vist ei betaler,
og — efter Vilkaar — ei betale bør,
maa vide: at jeg aldrig før
Charaden havde læst — jeg strax jo fandt
at om Bogstavet A, var alting ganske sandt.

Tillad, jeg sender her en Gaade,
for hvis Indrykkelse De selv maae raade.

* * *

Jeg op og ned paa al Slags Orden vender,
skjøndt ingen meer end jeg til Orden kjender.
Hos mig en Bonde for en Konge gaaer,
og Plads en Domestik for Herren faaer.
Hos mig en simpel Degn faaer Rang for Sognepræsten,
og Mennesket først kommer efter Hesten.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Under d. 27de Julii d. A. er igjennem det Kongel. Slesvig-Holstenske Cancellie udfærdiget et Patent, angaaende Bestemmelse af Tiden til Begravelse for de jødiske Troesbekjenderes Liig, for Hertugdømmerne Slesvig og Holsten.

Under d. 9de Augusti d. A. er udstedt et Patent for Hertugdømmerne Slesvig og Holsten, angaaende den Fortrinsret, som under Concursbehandlinger skal finde Sted i Henseende til de Ting, der ere deponerede i en Ret; i Henseende til Fordringen for leveret Sædekorn, og for de til Sædekorns Indkjøb forskudte Penge, samt for Smede- og Hjulmager-Arbeide.

Hirsholms Slot, som i denne Tid for største Delen nedbrydes, og hvis Materialier tildeels anvendes til det afbrændte Christiansborgs Gjenopbyggelse, har tilforn været et af de kostbareste Kongelige Slotte i Sjælland. Navnet synes at have sin Oprindelse fra et Munkekloster i denne Egn, Hørsholm kaldet. Allerede Frederik I. forlenede 1523 Biskop Laune Urne af Roeskilde med Hørsholm. Slottet og Godset tilhørte siden den Ulfeldske Familie indtil Corfitz Ulfeld forbrød det

tilligemed alle sine øvrige Godser. Frederik III. forærede det til sin Dronning Sophia Amalia, og lagde dertil Dronninggaard ved Fureføe, som nu tilhører Etatsraad Deconinck, og Østrupgaard ved Esseromsføe, hvor nu Fredensborg er. Da Frederik IV. indrettede Rytterdistricterne, blev Søllerød Sogn med Dronninggaard tilbagegivet Kiøbenhavnsamt og Asminderøds og Grønholts Sogne med Østrupgaard Cronborgamt. De øvrige 3 Kirkesogne bleve et Livgedinge og Hirsholms Slot et Enkesæde for Dronning Lovise, Frederik IV. Gemalinde. Efter hendes Død fik Christian VI. det som daværende Kronprinds, og han overdrog det igjen til sin Gemalinde Sophia Magdalena. Ogsaa her yttrede Christians Byggelyst sig. Han lod den mellemste Deel af det nuværende Corps de Logis, ikke i Sammenhæng med det gamle Slot, men paa dets søndre Side ud til Haven, anlægge. Dronning Sophia Magdalena lod fra 1733 til 1744 Slottet deels forhøie, saa at Mezzaninen blev en fuldkommen Etage, deels blev det ogsaa paa begge Enderne udvidet, formedelst tvende tilbygte Pavillons, af hvilke den ene indrettedes til en Slotskirke, den anden til flere Gemakker, hvorved Hovedfaçaden fik en Længde af 320 Fod. Siden bleve ved Siderne bygte to lange Fløie, og det gamle Slot, der stod paa en Banke, hvor Porten nu er, 1737 ganske nedbrudt. Paa den sløifede Grund opførtes, i Parallellinie med Slottet selv, en lavere Bygning, som ikke betog Udsigten, og midt paa samme anlagt en Hovedport, over hvilken der anbragtes et ziirligt Taarn, hvis Spir forestiller en Pyramide, som bæres af 4 Løver og dækkes med en Kongelig Krone. Ved denne Leilighed blev endeel af Søen, som Slottet ligger i, opfyldt, dog ikke strax, med saa fast Grund, at samme kunde tage mod en ny Bygning, førend nogle tusinde Træstammer, af 20 til 25 Alens Længde, vare nedstøtte deri. Da denne ny Bygning 1739 var færdig holdt Kongen og Dronningen deres Indtog paa Hirsholm. Der blev givet en stor Fest, til hvis Erindring en Medaille blev slaaet. Det samme skede 1744 efter at den øverste Etage paa Hovedbygningen var ombygget og forhøiet. Slotskirken forestiller indvendig en ziirlig Coupel med Stucatorarbeide, som bæres af to Rader fritstaaende Colonner. Der imellem er et dobbelt Gallerie, paa Siderne, og i Midten den Kongelige Tribune, lige for Alteret og Prædikestolen, som have Orgelværket i samme Perpendiculærlinie. — Riddersalen, som gaaer tvers igiennem Hovedbygningens to Etager, har en Fontaine, som fordum kunde springe 10 Alen høit og afkjøle Salen i hede Sommerdage. I det Kongel. Audience-Gemak have alle Lister paa Døre og Paneelværk fordum været beklædte med massive Sølvplader og de øvrige Zirater konstig indlagte af Sølv, Perlemoer, Ibenholt, slebne Christaller og andre Steene, samt Speilglas indfattet i Sølv, og bag vaa, deels folieret, deels konstig bemalet, Consoler, Geridoner, Dørrenes Beslag og Laase vare ligeledes af Sølv. Slotshaugen har tilforn nok været temmelig smuk, især med Hensyn til Datidens Smag i Haugeanlæg, men i den senere Tid var den aldeles forfalden og forgroet, at den ligesom Slottet kun mindede om al menneskelig Herligheds Forgjængelighed. Ellers er det mærkværdigt, at dette Slot, hvor Christian VI. fødtes d. 6 Aug. 1746, nu ophører at existere, medens Frederiksborg, hvor Christian IV. fødtes og Rosenborg Slot, hvor han døde, begge endnu staae i deres hele Herlighed.

Som bekjendt, have de stigende Priser paa Bøger, som paa enhver anden Ting, der regnes til Livets Nødvendigheder eller Behageligheder, tvunget Endel til Indskrænkning i denne saa høistnyttige Artikel. For at bidrage til at gjøre dette Savn mindre trykkende, har Hr. Litteratus Ost besluttet, at ville i tilstundende Vinter tilbyde de sig opholdende Videnskabeyndere i Kjøbenhavn — Fremmede saavelsom Indfødte — fri Adgang til hans Bibliothek, hvilket de uden Betaling kunne afbenytte i en dertil bestemt stor Salon, hvor Bibliotheket bliver opstilt, med tilhørende Borde o. s. v. Hvad Tid paa Dagen, ovenmeldte Bogsamling saaledes staaer aaben til almeen Nytte, bliver nærmere bestemt.

I Handelstidenden findes Begyndelsen af en for nærværende Tidsomstændigheder vigtig Artikel med Overskrivt: Kort Underretning om de gjeldende Pengesorter, samt Aktier, Obligationer og andre Penge-Effecter, der ere i Omløb i den danske Stat, hvoraf det Væsentligste her meddeles.

Efter at Christian den Fjerdes Kroner,

saavelsom den af ham siden 1626 af Kongsbergs Sølvværks Udbytte prægede solide Speciesmynt, efterhaanden ved adskillige Feilgreb i Myntvæsnets Administration, og tildeels ved Indflydelsen af politiske Begivenheder, som virkede paa Statens Pengevæsen, vare uddragne af Omløbet i Landet, og deels indsmeltede, deels gjemte, som Levninger fra bedre Tider i Sparebøsser og paa Kistebund, eller udvandrede til fremmede Steder, blev, som bekjendt den Danske Courantmynt, som almindeligt Circulationsmiddel, allene tilbage. Man kan antage Aaret 1730, som den Epoke, efter hvilken Beregningsmaaden i Dansk Courant traadte i Stedet for den i Kroner, og da den Kjøbenhavnske Courantbank blev aabnet i 1737, var Courantrigsdalerne med sine Afdelinger den egentlige Landets Mynt, til hvilken hver anden Pengesort saavel som al Pengeværdie i Omsætningen blev reduceret, ligesom den og endnu er det væsentlige Grundmaal for det Danske Penge- og Beregningsvæsen. Den er udpræget til 11⅓ Rigsdaler paa Marken fiin, efter samme Myntfod, som allerede var lagt til Grund for de i Aaret 1693 af Christian den Femte udprægede Otteskillingsstykker. — Ogsaa dette Numeraire forsvandt efterhaanden, og Courantbankens udgivende Seddeler traadte, forsaavidt den indenlandske Circulation angik, i Myntens Sted, da Sølvpengene med Fordeel kunde afsættes i Udlandet. Derved foranledigedes Forordningen af 6te October 1757, hvorved det blev befalet, at ingen Undersaat skulde vægre sig for at modtage Courantbankens Seddeler i Betaling, samt de senere Anordninger af 13 Maj og 4de September 1762, hvorved under eftertrykkelig Straf blev forbudet, at ingen skulde fordre eller give Agio paa Courantdukater eller anden Courantmynt imod Danske Bankseddeler, samt Banken autoriseredes at udgive Een-Rigsdalers Seddeler, som nu aldeles traadte isteden for myntede Penge. Ved disse Anordninger bleve Bankens Seddeler forvandlede fra Anfordringsbeviser paa myntet Courant til virkelig Papiirmynt med tvungen Cours i Landet. Det var at forudsee, at denne Papiirmynt med Hensyn til Udlandet alene vilde have en relativ Værdie, som stedse vilde staae i Forhold til det Omdømme, som efter Conjuncturerne havdes om, hvorvidt de kunde realiseres med virkelig Valuta, være sig i Penge eller Varer; kort

sagt, at dette Numerair, ligesaa fuldt, som ethvert andet Circulationsmiddel stedse vilde være, megen Afvexling og Uvished i Henseende til dets Priis paa det store Europæiske Pengemarked underkastet. Det blev derfor og under en senere lykkeligere Periode Regjeringens alvorlige Øiemærke, at see Bankseddlerne efterhaanden inddragne, og i deres Sted igjen indført en virkelig Speciesmynt, og ved Siden af denne et saadant Repræsentativ, som, ved at kunne i ethvert Dieblik ombyttes mod virkelig Mynt, aldrig stod Fare for, at tabe imod denne, men meget mere, formedelst Transportens og Omsætningens større Beqvemmelighed, kunde opnaae et vist Fortrin.

(Fortsættes.)

Aalborg d. 18 Aug. Telegraph-Efterretninger. Den 11 Aug. En fiendtlig Flaade har lagt sig til Ankers omkring ved Seierøe. — Den 12te. En fiendtlig Flaade har lettet og gaaet syd efter ad Store Belt. 2 fiendtlige Fregatter sees østlig imellem Mariager Fjord og Stavnshoved. — Den 13de. 2 fiendtlige Brigger har ankret østlig imellem Fornæs og Anholt. En fiendtlig Fregat sees omkring ved Seierøe. — Den 15de. En Brig sees østlig imellem Limfjorden og Mariager Fjord. (Aalborg Av.)

Et Interessentskab har i Nærheden af Brøndshøi anlagt en Chicorie-Plantage. Denne Plante, som hidtil i stor Mængde blev forskrevet udenlands fra, dyrkes saaledes nu paa vor egen Bund. Kun Skade, at Omkostningerne ved dens Dyrkelse ere saa betydelige. En Arbeidskarl faaer 3 Rdlr. og en Lugekone 4 Mk. 8 ß. om Dagen.

Hr. Grosserer Christiani anlægger uden for Vesterport i den ham tilhørende Gaard, hvor tilforn det Christianiske Institut har været, et Bomuldsspinderie.

Udsigterne for Fædrenelandets Litteratur blive med hver Dag sørgeligere. En Balle simpelt Trykpapir er i en Tid af en Maaned stegen fra 65 til 80 Rdlr. Skal det saaledes vedblive, saa maa man snart ophøre med at trykke Bøger. Men muligen kan man under nærværende Omstændigheder haabe en Eftergivelse i Tolden af det Trykpapir, der bruges til litteraire Arbeiders Trykning.

Kjøbenhavns Vexelcours d. 22 Aug. k. S. 816. l. S. 824. — Spec. 809.

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Paris d. 11 Aug. Staden Paris gjør nu Forberedelser til Hs. Maj. Keiserens Fødselsfest. Paa Seinen skal blandt andet holdes et Veddeløb med Fartøier. Paa de elysæiske Marker gives Lege, Liniedans, offentlige Danse og andre Forlystelser. Samme Dag lægges ogsaa Grundstenen til Viinhallen ved Havnen, i hvilken Anledning Handelsstanden lader præge en Medaille.

Hamborg d. 16 Aug. I Gaar høitideligholdt vi første Gang Napoleons Fødselsdag som denne store Monarks Undersaatter.

Amsterdam d. 5 Aug. Arbeiderne ved Bassinet, forenede med den store Hede, angives som Aarsag til de her paa nærværende Tid herskende ondartede Febre. Til Lykke er China et sikkert Middel derfor.

Mayland d. 3 Aug. Efter et Keis. Decret oprettes her et General-Handelsconseil hos Ministeren for Kongeriget Italiens indere Anliggender. Det skal bestaae af 20 Medlemmer, der tages af Fabricanter og Handelsmænd; disse kunne sammenkaldes, naar det gjøres fornødent, af Ministeren for det Indre; men skulle ubetinget sammenkaldes eengang om Aaret.

Baron v. Kopps Runkelrods-Sukkerfabrik i Krain er aldeles afbrændt med hele dens Tilbehør.

Warschau, d. 6 Aug. I Følge en Skrivelse fra Brigade-General Woyczaki til Gener. Fischer, dat. Danzig d. 30 Julii, er efter den Franske Keisers Befaling Danzig en aaben Havn og Tolden forringet til ⅓ Deel. Ogsaa Kongen af Preussen skal have forpligtet sig at fastsætte en lige saadan Told som den Danziger i sine Havne, paa det der ikke skal være nogen Forskjel i Concurrencen. Af Læsten betales 40 Franker. Engelske Varers Indførsel er forbuden.

London, d. 7 Aug. I Lissabon sporedes den 13de Julii to stærke Jordstød. — Kongens Sundhedstilstand opvækker store Bekymringer. Det synes, at han endnu bestandig ikke vil tage nogen Næring til sig, og man frygter derfor for en fuldkommen Afkræftelse. — Admir. Hood, der er ankommen fra Middelhavet, kommer, som det hedder, til at commandere ved Jamaica i Admir. Rowley's Sted. — Efter Breve fra Rio Janeiro af 18 Maji havde en Fransk Escadre taget et stort Antal rige Kjøbmandsskibe langs med Kysten af Brasilien. — I Følge Efterretninger fra Monte Video var Elio i Monte Video belagt af Tropperne fra Buenos Ayres.

Paris d. 13 Aug. Hertugerne af Elchingen og Reggio ere igjen ankomne til Paris.

Moniteuren indeholder under Artiklen London af 30 Julii et Stykke med Overskrivt meget vigtigt Document (taget af the Courier), Documentet er egentlig en foregiven Depeche fra Ministeren Hert. af Cadore (Champagny) angaaende Napoleons Fremfærd og Beslutninger mod Engelland. (Da Moniteuren i en Anmærkning erklærer, at denne Piece er fabriceret i Engelland, ligesom Keiser Napoleons Skrivelse til Dronning Caroline, den hemmelige Artikel i Tilsiter Freden rc., saa nøier Anmelderen sig med, at tale om Tilværelsen af bemeldte Opdigtelse.)

Neapel d. 26 Julii. Fra d. 16 Maji til Junii Maaneds Udgang blev der fældet i Provindsen Aquila 46 Ulve, Ulvinder og Ulveunger. — D. 21 Julii henved 10½ om Aftenen saaes paa Himlen en uhyre Ildkugle, der kom fra N. V., tog sit Løb mod S. O. og snart forsvandt i Havet.

Efter Beregninger findes i følgende Lande efterstaaende Summer rede Penge i Omløb: I Frankrige 2550 Mill. Livres; i Spanien 450 Mill.; i Storbritannien 920 Mill. Livres. (Alt. M.)

Da første Pintsedag d. A. adskillige Folk sadde tilsammen ved et Bord i et Posthuus i Thiersheim i det Bayreuthske Overland, og spiste og drak, reiste sig pludselig en skrækkelig Orcan, der svøbte det hele Selskab sammen og slyngede det tillige med Borde, Bænke, Stole og andre Sager i den besynderligste Grouppe, ud paa Møddingstedet, uden at nogen af dem kom synderlig til Skade derved. (S. Bl.)

Danzig, den 9 Augusti. Hs. Excellence General-Gouverneur Rapp har i Dag tilkjendegivet Senatet: 1) At ved Tømmer, Tjære, Hamp, Lærred og Seildugs Bortskibning ingen Afgift betales. 2) At af Hvede skal betales 20 Francs pr. Tønde; af Rug og andre Kornsorter 10 Francs. 3) At Enhver kan udskibe paa hvilke Skibe han vil. 4) At ingen er forbunden til at gaae til Frankrige. 5) At alle Slags Vare, med Undtagelse af de Engelske, maae bringes tilbage. — Denne Bestemmelse gjelder tillige for Hamborg, Lübek, o. s. v. — — — Indtil nu ere ingen Skibe befragtede. Hveden gjelder 380 a 500 Fl., Rug 220 til 240. Nogle Partier Rug ere endog af Speculantere opkjøbt til denne Priis, hvorfor man venter mere Tilførsel end hidtil. Den nærværende store Tørke har været Høsten til Skade, især paa Sommerkornet.

(Hand. Tid.)

I Landshut er i Aar udkommet et ganske besynderligt Værk under Titel: Grundlinien der Arithmetik des menschlichen Lebens, nebst Winken für deren Anwendung auf Geographie, Staats- und Naturwissenschaft. Det er fuldt af Mysticismus i Tal, og vidner paa hver Side om, at dets sværmeriske Forfatter ikke forstod sig selv. En Recensent i Neue Oberdeutsche allgemeine Litterat. Zeitung revsede det efter Fortjeneste, og godtgjorde, at Forfatteren var en Sværmer. Denne fremkom derpaa med en Antikritik, hvori han blandt andet siger, at han, ligesom Keppler forsikkrede, at han, saa fattig som han var, ikke vilde sælge en vis af ham gjort Opdagelse for hele Churførstendømmet Sachsen, saaledes vilde han heller ikke for intet paa Jorden afhænde de store practiske Resultater af det menneskelige Livs Arithmetik. Han gjennemhegler derpaa Recensenten i en meget gravitetisk Tone. Men uden at indlade sig videre med denne Forfatter svarede Recensenten ganske naivt med følgende Linier:

Opponens. Sed si malatia sit opiniatria et non vult se guarire; quid facere?

Deffendens. Reseignari, repurgare reclys, teruim donari.

Moliere, Medecin malgré lui.

(Allgem. Litteraturz.)

———

Mariboe d. 19 Aug. I Anledning af de blodige Optrin, der den 17de og 18de Marti f. A. forefaldt imellem nogle Bønder og Soldater i Kjellernæs, blev Fredagen d. 16 Aug. d. A. paa Raadstuen i Mariboe følgende af Hans Majestæt bekræftede Dom bekjendtgjort for de paagjeldende Parter: Vicecorporal Andreas Ørbech hensættes 15 Dage paa Vand og Brød. Musquetererne Christen Als og Peter Sim hensættes ligeledes hver 5 Dage paa Vand og Brød. Musquetererne Jørgen Maasen, Anders Kaas og Fauerholdt krumsluttes, den 1ste i 48, den 2den i 36 og den 3die i 24 Timer med de sædvanlige Mellemrum. Rasmus Andersen ved Hans Høihed Prinds Christian Frederiks Regiment og Jæger Peder Jørgensen hensættes hver 10 Dage paa Vand og Brød. — Gaardmændene, Christen Hansen bøde 30 Rdlr., Peter Skafte 20 Rdlr., Peter Boelsen 10 Rdlr., og Hans Christian Rasmussen 5 Rdlr. Halvten til Krigshospitals-Cassen og Resten til Stedets Fattigcasse. Gaardmændene og de 2de Soldater af Hans Høihed Prinds Christians Regiment erstatte efter indgiven Regning de medgaaende Omkostninger paa de saarede jydske Soldaters Helbredelse. Disse betale desforuden een for alle og alle for een det Halve og de jydske Soldater det andet Halve af Sagens Omkostninger, som for hver Dag beløber sig til 3 Rdlr. til Præses, 1 Rdlr. til Actuarius og 3 Rdlr. for hver Møde til Hr. Kammerraad og Byfoged Møller, og desuden 300 Rdlr. til Actuarius. I det øvrige frifindes Samtlige for videre Tiltale. — Ovenmeldte Dom er under 9de Augusti d. A. allernaadigst bleven bekræftet, dog saaledes, at Actuarius faaer kun 150 Rdlr. i Salario, og Kammerraad Møller kun Diæter for de Møder, der har været uden for Mariboe, og Præses samt Actuarius blot for de Dage, de have mødt uden for deres Cantonnementer. — Torsdagen den 15de dennes opkom der Ildløs hos en Gaardmand i Taars under Baroniet Guldborgland, der i en Time ødelagte hans hele Indhøstning og hele Eiendom, paa det nær, hvorudi han skjuler sit Legeme. Hvoraf Ilden kom vides ikke. Den begyndte medens alle, paa Konen nær, vare paa Marken. Familien er høiligen at beklage.

(Mariboe Avis.)

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 69.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 27 Augusti 1811.

Om Kultur og Politur.

(Sluttet.)

Saa segnede da Kulturens skyhøie Throne, vor Indbildning havde reist; men end føle vi Trykket af et Jernscepter, der hænger over Nakken af alle saakaldte kultiverede Folk, men aldrig truer det uforkonstlede Naturmenneske. Er dens Plage ikke Kulturens Tryk? og beviser ei just dette haandgribeligt nok, at Kulturen blandt os har sit Sæde? og hvad andet end Kultur udmærker os vel fra de Vilde? — Barbarer ere vi dog ikke?!

Philosophen Treschow siger *): "Der gives en ved Slibning frembragt Beskaffenhed i visse haarde Legemer, som gjør, at nogle glindse uden at oplyse, kaste fremmede Straaler tilbage, men selv hverken give Lys eller Varme. Denne Slibning kan i en vel uegentlig, men dog letforstaaelig Mening ogsaa det menneskelige Sind modtage, og derved faae saavel hele Nationer som enslige Personer et fordeelagtigt Skin. De fordunkle undertiden paa den Maade de meest Indsigtsfulde: og, da de kun i Eensomhed fornemme deres egen Fattigdom, saa elske de en udbredt Omgang og synes derfor mere selskabelige end uslebne Folk; thi ved Samtale fremlokker man andres Tanker som et Slags Gnister. Om det blanke Staal eller den matte Flintesteen indeholder Stoffen, lægger man sjelden Mærke til: ja man er endog tilbøielig til at holde Staalet for Hovedaarsagen, endskjøndt det er bekjendt, at Ildens Sæd egenlig ligger i den anden: paa samme Grund holdes slebne Personer ofte for Opfindere, skjøndt de kun ved Rivning eller Stød hjelpe andre til at føde. Saaledes er Politur en Følge af det selskabelige Liv. Saa tidt støde Mennesker deri sammen, saa trangt er det Rum, hvori de maae bevæge sig, at de nødvendig maae gnide sig paa hverandre, snart give efter, snart trykke tilbage for at trænge sig igjennem. I store Stæder, i tæt bebyggede Lande, hvor mange Nødvendigheder knytte vidtløftige Forbindelser, bliver denne Slibning fuldkommen, fordi Berøringspuncterne ere mangfoldige, saa at den raae Natur paa ingen Side mere er kjendelig."

Denne Politur eller Slebenhed, som efter Philosophens egen Forklaring *) er "en ved Vane og Omgang erhvervet Kundskab om den i Selskabet herskende Smag og Tænkemaade, i Forening med Færdighed til at rette sig derefter," er vel for sig selv betragtet et Fortrin og hører til Menneskenaturens fuldendte Dannelse, ligesom Polituren til Kunstværkets. Men hvo indseer ikke, at den nødvendig bliver et Onde, naar Selskabets Tone og Tænkemaade, hvorefter den retter sig, er vrang og ond? Hersker Daarskab og Last, da bliver den Daarskabs smidige Haandlanger og Lastens sikkre Skjul. Den afgnaver de ædle Spirer af Menneske-

*) See Hans Moral for Folk og Stat, 1 D. 214 S.

*) See Treschows Anthropologie, Side 162.

ædel, som endnu ytrer sig hos den, der henrives af Sværmens Hvirvel; den sløver Sandsen for den rene, frie Natur, og knuser ganske enhver Selvstændighed; da alt, som kommer i dens fine Vold, rulles om ligt Korn i Qværnen, indtil det er afrundet og glat, og ingen mærkelig Kant meer staaer tilbage. Dog det var desværre kun de gode Kanter, som nagedes bort: de onde finde Skjul i den saaledes indrettede Qværn og bleve ved Slibningen des farligere. Derfor træffes en fri Naturens Søn, en kraftfuld Aand, saa yderst sjelden; selvstændige Characterer ere fast forsvundne; og derfor er Slendrian i Tænken og Handlen saa hyppig og Modens Despotie saa ubegrændset. "Naar eet Faar løber til Vand, løber hele Flokken efter", siger Bonden; maaskee dette hans eenfoldige Sprog endog gjælder i de kloge Stier og Stalde, hvor han udbr[illegible]es for et Fæ. Kjender man kun en Enkelts Hu og Idræt, saa har man Materialier nok til en temmelig nøiagtig Beskrivelse over hele Slægten, ligesom ved andre Dyr. Men Mennesket er kun Menneske, forsaavidt han er noget for sig selv, i sit Indre, og har sin bestemte Individualitet. Den udvortes Glands erstatter aldrig Tabet af den indvortes Kraft; men denne aftager bestandig mere og mere, eftersom den adspredes og strømmer ud paa Overfladen til at vedligeholde den bibragte Glands og forlader sit dybe Middelpunct, hvorfra den, udeelt og fast, ene bestemmelsesmæssig kan virke.

Efter disse faa, løseligt udkastede, Træk vil enhver Fordomsfri, uden Tvivl være ligesaa enige med os i at indrømme Mængden i store Stæder Politur, som i at frakjende den Kultur; men at Raahed endnu kan findes under denne Fiinhed, vil man vel nødig tilstaae, ja maaskee endog erklære for modsigende. Lader os og enes om denne Post! Dersom Menneskets Væsen blot bestod i hans Udvortes og dettes Form; og han ikke var andet end et tobenet Creatur uden Fjer, med brede Kløer, som Plato skal have sagt, da havde man Ret. Men da formodenlig ingen, som selv er Menneske, vil lade sig nøie med denne Forklaring, hvori han savner det væsenlige Kjendemærke, saa nødes han vel og til at indrømme, at et med spids Hat bedækket kneisende Hoved, en Krop, udstafferet efter ny og gamle fornyede Moder, baaren af et Par net bestøvlede Been, og det Hele yndiggjort ved et rask Væsen, en uforskammet Pande og en utrættelig Tunge, — ikke alene udgjør et dannet Menneske; men at et saadant Væsen, hvor slebet, net og yndeligt det ellers maatte være — som Menneske betragtet — gjerne kan være udannet og raa: Med det meest glindsende Udvortes kan Mennesket, ligt en sleben Steen, være indvortes koldt og haardt, eller tomt som den glimrende Sæbeboble, eller fuult som de kalkede Grave.

Slibningens eller Polituren's Glands, naar ikke Dyden laaner den Straaler, forjager ingenlunde Raahed, men skjuler og derved beskytter den. Naar vi tillige betænke, at den i vanartede Tidsaldre er Vanartens Vugge og ædel Selvstændigheds Grav, da vil dens falske Skin vise sig for os som en Røg og Damp, hvori Usselhed hyllede sig ind. Hvo der har erkjendt dette — og det kan Enhver ved Opmærksomhed og Eftertanke letteligt erkjende — han hylder aldrig Døgnenes Smag, eller taaler at være deres uselvstændige Gjæk, men iler, som befriet af Fængslets Mørke, ud af Vrimmelens glimrende Jammer. Nu aander han friere: han aabner sit Øre og sit Indre for den Viisdommens Stemme, der taler til Enhver gjennem eensom Eftertanke, gjennem grundige Skrifter og gjennem den offenlige Underviisning i Læresale og Kirker: Han gjenstrømmes og luttres af Kulturens Straaler, og finder i dens Lys og i Dydens Kraft og Varme sin Selvstændighed og sit Menneskeværd. Først, naar disse ere modnede og grundfæstede, kan Polituren være ønskelig; thi da kan den jevne en eller anden Ruhed, Naturen endnu lod tilbage, og bidrage til at give Dyden, der ofte i haarde Kampe maatte antage barske Miner, en end blidere Straaleglands.

I Anledning af Charaden i No. 67 og Gaaden i No. 68.

De mørke Taler, som En og hver
kan løse, der ei hovedløs er,
Foruden at gruble en Time,
De minde om svundne Barndoms Tid,
Da man sig mored' med saadant Vid,
Som naar man begyndte at rime:

"Jeg samlet er af fire Led;
"Mit Hoved Tusind regner;
"Min Hale paa sit rette Sted
"Man for fem Hundred regner" o. s. v.

Men ellers betænke Forfatteren kjær,
At saadan Spøg er af føie Værd,
Hvor Knuden man løser saa sage.
Hvo Kjern vil have, maa knække en Nød;
Og kun ved at lægge sit Hoved iblød
Man skulde en Gaade opdage.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Patent, angaaende den Fortrinsret, som under Concursbehandlinger skal finde Sted i Henseende til de Ting der ere deponerede i en Ret; i Henseende til Fordringen for leveret Sædekorn, og for de til Sædekorns Indkjøb forskudte Penge; samt for Smedde- og Hjulmager-Arbeide, for Hertugdømmerne Slesvig og Holsteen.

Vi Frederik den Sjette, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, &c. &c., Gjøre vitterligt: Vi have allernaadigst fundet for godt, i Henseende til den Fortrinsret, som under Concursbehandlinger skal i Vore Hertugdømmer Slesvig og Holsteen tilkomme visse Fordringer, herved at fastsætte følgende:

1. De i en Ret deponerede Ting, som maatte forefindes i et Concursboe, skulle, naar den deponerede Ting selv er tilstæde, blive særskilte fra Boets øvrige Midler.

2. I Henseende til Penge, som ere deponerede i Retten, i hvilken Slags Mynt de endog ere, skal det samme gjelde, saafremt Pengene findes henlagte paa et særskilt Sted, med Vedtegning om, i hvilken Sag og af hvem de ere deponerede.

3. Derimod skulle deponerede Penge, som uden saadan Vedtegning (§. 2) findes i Concursmassen, henføres iblandt de fremfor alle privilegerede Fordringer, saaledes at de endog i Overeensstemmelse med Forordningen af 13de April 1787 §. 2 gaae foran de Os hos Vore Regnskabsbetjente tilkommende og med Fortrinsret forsynede Fordringer. Iøvrigt skal den i bemeldte §. gjorte Indskrænkning, at de Creditorer, som have af deres Skyldner erholdt en offentlig Pantsætning, skulle i to fulde Aar beholde deres Fortrinsret ubeskaaret, i Følge den protocollerede Pantsætning, herved være ophævet.

4. Dersom den deponerede Ting ikke mere er tilstæde, da skal for dens Værdie den der havde deponeret samme, nyde den forommeldte Fortrinsret (§. 3).

5. Det samme skal gjelde i Henseende til den Erstatning, som den der har havt Tingen til Depositum, er pligtig at tilsvare for dens Fordærvelse eller Forringelse.

6. Til de frem for alle privilegerede Fordringer skulle ogsaa henhøre Fordringer for det Sædekorn, som i det sidste Aar førend Concursbehandlingens Begyndelse er leveret en Besidder eller Forpagter af en Jordlod, paa Credit, til den sidste Sommer- og Vintersæd før Concursus.

7. Forskudde som ere gjorte til Indkjøb af Sædekorn, tillægges samme Rettighed som Fordringerne for det in natura leverede Sædekorn.

8. For at gjøre saadan Fortrinsret gjeldende, skal den Creditor, som vil benytte sig deraf, godtgjøre, at Sædekornet virkelig er leveret og er bleven saaet i Jorden.

9. Ligeledes skal den der har gjort Forskudde til Indkjøb af Sædekorn, for at kunne gjøre den ham tillagte Fortrinsret (§. 7) gjeldende, godtgjøre, at der virkelig for den forskudte Summe er anskaffet Sædekorn, og at dette er bleven saaet.

10. Den samme Fortrinsret, som Fordringer for Sædekorn have, skal ogsaa tilkomme de Fordringer som reise sig fra det til Agerbrugets Fortsættelse nødvendige Hjulmager- og Grovsmedde-Arbeide, forsaavidt samme er leveret i det sidste Aar for Concursbehandlingens Begyndelse.

Hvorefter alle Vedkommende sig allerunderdanigst have at rette.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Givet paa Vort Slot Frederiksberg, den 9de August 1811.

Frederik R.

Paa Auctionen den 23 Augusti i store Kongensgade No. 249 solgtes: Marylands Tobak til 1 Rdlr. 1 ß. Pd., Risengryn 47 Rdlr. à 48 Rdlr.

4 Mk. pr. 100 Pd., Americansk Rom 457 Rdlr. a 459 Rdlr. 30 Virk., dito Skibsbrød 9 Rdlr. a 11 Rdlr. 1 Mk. pr. 100 Pd., Rugmeel 16 ß. a 17½ ß. Pd., Indisk Hvedemeel 19½ a 20 ß. Pd., hvide Bønner, a circa 7 Skpr., 41 Rdlr. Foust., Ærter, a circa 7 Skpr., 13 Rdlr. 1 Mk. Foust., saltet Oxekjød 65 Rdlr. 3 Mk. a 66 Rdlr. 5 Mk. 8 ß. Tønden, saltet Flesk 66 Rdlr. 2 Mk. dito, røgede Fleskeskinker a 62 ß. Pd., St. Croix Sukker 7 Mk. 2 ß. a 7 Mk. 11 ß. Pd., gule Havannah Sukkere 7 Mk. 7½ ß. a 7 Mk. 11 ß. Pd., dækkede Sukkere 7 Mk. 8 ß. a 7 Mk. 13 ß. Pd., Moscovade Sukkere 7 Mk. 4 ß. Pd., Raffinade i Topper 10 Mk. 7 ß. Pd., Melis i dito 9 Mk. 9 ß. a 9 Mk. 10½ ß. Pd., Lumpen i dito 8 Mk. 8 ß. a 8 Mk. 10 ß. Pd., stødt Lumpen 7 Mk. 9 ß. a 7 Mk. 10½ ß. Pd., Campeschetræe 27 Rdlr. pr. 100 Pd., valset Baandjern 98 Rdlr. 3 Mk. Skpd., Corender 56 Rdlr. a 58 Rdlr. 3 Mk. pr. 100 Pd., Congo 25 Mk. 8 ß. Pd. Alt med Told.

Tilforn fik Hovedstaden alt sit Sand fra Pram- og Sandførerlauget, og dette overlod hver Tønde Sand for 12 ß. Men fra den Tid at Lauget formedelst Tidsomstændighederne opløstes, staaer det enhver frit for at lade Sand komme hertil. Enhver lader sig nu sit Sand betale efter eget Behag og en Tønde, som før kostede 12 ß., koster nu 4 Mk. Formodentlig vil det til Vinter stige endnu høiere, naar der ikke i Tide sættes Skranker for Vedkommendes utæmmelige Vindesyge. Maaskee havde det været bedre, om Pram- og Sandførerlauget var vedblevet og heller efter Tid og Leilighed havde ladet sig Sandet noget dyrere betale; thi da kunde denne saa nødvendige Artikel ikke blevet en Gjenstand for enkelte vindesyge Menneskers Opskruerie.

Hr. Grimm i Heidelberg har udgivet en tydsk Oversættelse af vore gamle Kjæmpeviser; han er kommen i Besiddelse af en Afskrift af de utrykte Sange af Sæmunds Edda, og har den i Kjøbenhavn værende Kongel. Westphalske Ministers, Grev von Hammersteins Godhed at takke derfor. I Forening med sin Broder agter han nu at udgive denne Edda, ledsaget med tydsk Oversættelse. — Denne Efterretning maa i høi Grad interessere hver den Skandinavier, som fra 1787 af, da den første Deel af denne Edda ved den Arnæmagnæanske Commissions Omsorg blev udgivet, forgjæves har seet Fortsættelsen deraf imøde.

I Christiansands Avis læses følgende: Directionen i det kongl. Selskab for Norges Vel har tilstillet mig en Samling af Mineralier (Steenarter, Jordarter, Metaller, Bjergarter ɛc.) for at faae udbredt især blandt Landalmuen her i Stiftet en Kundskab, der kan lede til vigtige Opdagelser. Ifølge deraf og i Overeensstemmelse med Selskabets Hensigt bekjendtgjøres herved, at denne mig anbetroede Samling er til Enhvers Afbetjening, der kan formodes ei at ville beskadige eller forkomme noget deraf. Et Par veiledende Bøger ere ogsaa til Tjeneste. Udlaanet skeer efter den Orden i hvilken man melder sig, og efter nærmere Aftale kan Samlingen erholdes enten heel eller i enkelte Dele. Naar den ei er udlaant, vil den blive opstilt her i Christiansand paa et bestemt Sted, der, saavelsom Tiden, den ugentlig kan tages i Øiesyn, nærmere skal blive bekjendtgjort. — Preus.

Viborg, d. 22 Augusti. Som noget usædvanligt anmærkes: En Høne her i Byen, som man ikke i Aar lod ligge paa Æg, uagtet hun tilkjendegav derom Naturens Drivt ved sin Skrukken, forjog en Kat fra sine Killinger og rugede dem. Da disse bleve ødelagde og Katten anden Gang lagde Killinger, igjentog Hønen det samme.

(Viborger Samler.)

Aalborg, d. 22de Augusti. Efterretningerne fra Vensyssel stemme overeens i, at Høsten der i Almindelighed falder vel ud. Kjernen er vel ikke saa hammel som den var i Fjor, men saa er der paa mange Steder næsten dobbelt saa meget af Traver. Og da Høebjergningen ogsaa har været ypperlig, ere ved Indhøstningen Laderne bleven fulde, og ofte faaer man store Stakke udenfor. Speculationen paa høiere Rugpriser skal ogsaa allerede have tabt sig igjen. (Aalborg Av.)

(Kort Underretning om de gjeldende Pengesorter ɛc. Fortsættelse.) Begyndelsen til denne Plans Udførelse skeete ved Oprettelsen af Altonaer Speciesbanken i Aaret 1788, hvorved begge Hertugdømmer igjen vandt en sikker og uforanderlig Mynt. Et Skridt til dens videre Fremme blev gjort i 1791, da den Dansk-Norske Speciesbank blev stiftet ved Patent og Octroy af 16 Februari, samt Forordning af 24 Junii samme Aar. Ved disse Banker bleve Speciespenge igjen satte ved

Siden af den gamle, for det meste ved Papir repræsenterede Courant, dog endnu uden synderlig Virkning, forsaavidt Kongerigerne angaaer, da Speciesbanken ved senere indtrufne uforudseelige Omstændigheder blev forhindret, at virke til Courantsedlernes Inddragelse med den heldige Fremgang, som dens under gunstigere Udsigter begyndte Løbebane lod formode. Imidlertid vise alle af Regjeringen siden bemeldte Bankes Oprettelse endog under de allervanskeligste Conjuncturer trufne Foranstaltninger, at Maalet, skjønt bortfjernet, aldeles ikke er tabt af Sigte, og den Omhyggelighed, hvormed man har sørget for, aldrig at forøge den gamle Seddelmasse, men hellere at indstifte nye Repræsentativer, som i ethvert Tilfælde bleve funderede paa nye, til deres enten Forrentelse eller Inddragelse allene og eiendommeligen henlagte, og særskilt bestyrede Indtægtskilder, afgiver det bedste Beviis for denne Paastand. Unægtelig har dette System givet Anledning til Mangfoldiggjørelsen af Repræsentativer og Penge-Effecter af forskjellige Slags; men forsaavidt disse ere grundede hver paa sin særskilte Hypothek, og kunne i afmaalt og stadig Fremgang indløses eller forrentes, skade de ikke hinandens Credit, og kunne langt lettere igjen indfries og efterhaanden udslettes, end en uoverseeligen forøget eensformig Seddelmasse, som blot var bygget paa Statens Indtægter og Credit i Almindelighed, kunde blive det. — Efter denne korte Indledning gaaes over til Fremstillelsen saavel af de forskjellige Repræsentativer, hvorved baade Courant- og Speciesmynten forestilles i Omløbet, som og af de forskjellige paa disse Myntsorter grundede, deels Kongelige, deels offentlige Instituters Penge-Effecter og Obligationer, som circulere i Staten, i det Haab, at en saadan Oversigt ei vil være uvelkommen, i en Tidspunct, da Statens Pengevæsen udgjør en Hovedgjenstand for den almindelige Opmærksomhed, og de vrange Begreber, især om Repræsentativernes Natur og Beskaffenhed, som ond Villie eller Ukyndighed have fremavlet, endnu ikke saa ganske kunne siges at være udryddede.

Første Afdeling. Om Pengerepræsentativerne. — A. For Kongerigerne, med Indbegreb af de nordlige samt Vestindiske Colonier og Etablissementer. — a) Repræsentativer paa Courantmynt. 1) Gamle Danske Courant Banksedler, udgivne igjennem den ved Octroj af 29de October 1736 oprettede Kjøbenhavnske Assignations-, Vexel- og Laane-Bank. De vare oprindeligen bestemte, ikkun at lyde paa 100, 50, og 10 Rigsdaler. De tillagdes tvungen Cours i Landet, lige med rede Mynt, ved Forordningerne af 6te October 1757, og 4de Septbr. 1762, samt bleve ved sidstnævnte Forordning forøgede med Een-Rigsdalers-Seddeler, hvortil ved Forordning af 24de Maji 1775 endnu blev tilføiet Fem-Rigsdalers-Seddeler. 2) Vestindiske Seddeler, eller Danske Courantsedler, med Paaskrivt paa Bagsiden om Seddelens Valuta i Vestindisk Courant. De bleve indførte ved Forordning af 11te Maji 1775; de ere 25 Procent slettere end den almindelige Courant, ligesom og de Danske Vestindiske myntede Penge i Følge Forordningen af 20de Martii 1770 ere 25 Procent slettere end Dansk grov Courant; saaledes, at 135 Rdlr. Vestindisk Courant er 100 Rdlr. Dansk Courant. 3) Danske Courantseddeler med Islandsk Paaskrivt paa een af Siderne. De lyde almindeligst paa 1 og 5 Rdlr.; ere indførte ved Forordning af 22de April 1778, og staae i fuldkommen lige Værdie med almindelige Courant-Seddeler. 4) Depositoseddeler eller Danske Courantseddeler, udgivne igjennem den under 13de November 1799 oprettede Depositocasse. Disse Seddeler ere alene bestemte for at bruges til de temporaire Udlaan, som Depositocassen i Følge benævnte Forordnings §. 1 blev autoriseret at tilstaae, i Stedet for den Dansk Norske Speciesbank, hvis Virksomhed, som Laanebank, var standset ved den i 1799 indtrufne almindelige Handelsruptur. De ere af samme Form og Beskaffenhed, som de almindelige Bankseddeler; ikkun med den Forskjel, at de paa Bagsiden ere mærkede med et Stempel, forestillende en Seule med Omskrivt Depositum. I Øvrigt gjelde de imellem Mand og Mand, samt modtages i de Kongelige Casser, aldeles lige med de almindelige Banksedler. Til Sikkerhed for deres Værd og tilkommende Inddragelse tjene de Effecter, der efter bankmæssige Principer forlanges til fuldkommen tilstrækkelig Underpant, førend Cassen tilstaaes Laan. De forekomme for nærværende Tid sieldent eller aldrig i Omløbet. 5) Assignationsbeviser for Kongeriget Norge; oprettede ved Forordningen af

18de September 1807, da Norge savnede de mindre Danske Courantsorter; hvilket Savn under daværende Omstændigheder, især med Hensyn til den bebudede Krigs Udbrud med Sverrig kunde draget særdeles trykkende Uleiligheder efter sig. De lyde paa een, fem og ti Rigsdaler Dansk Courant, og skulle modtages for denne Valuta i alle Kongelige Casser i Kongerigerne. Ved Casserne i Rendsborg og Aalborg kan man erholde dem ombyttede mod Dansk Courant. Modtagelsen af disse Beviser i Betaling i Handel og Vandel, er efter Forordningens Mening blot vilkaarlig: "de kunne for deres paalydende Beløb i "Dansk Courant i Handel og Vandel gaae imellem Mand og Mand." Heller ikke findes den specielle exemplariske Straf at være fastsat for Eftergjørelsen af disse Beviser, som er lovbestemt for falske Courantbanksedlers Forfærdigelse, og paa Randen af disse stedse findes omtalt. Vi anføre denne i sig selv ikke betydelige Omstændighed som et Beviis for, hvor meget Finantsbestyrelsen har søgt at undflye Forøgelsen af den egentlige Papiirmynt, som udgjør Statens lovbefalede Numerair, og heller, naar Trangen bød, afhjulpet Mangelen ved nye Circulationsmidler, til hvis Indløsning bestemte Indtægter kunde henlægges, og hvis Inddragelse ved disse forud kunde beregnes. Som en Følge af dette System bleve og Assignationsbeviserne snart efter Fredens Gjenoprettelse med Sverrig ved Forordning af 9de Martii 1810 funderede paa de Indtægter, som Indkomstskatten, Forøgelsen af Toldafgivterne efter Forordningen af 17de Februarii 1810, og Forhøielsen af det stemplede Papiirs Taxt efter Forordningen af 9de December 1809 maatte afgive for Kongeriget Norge. Om Beløbet af disse Indtægter skal aarlig gjøres Indberetning til Kongen, og en dermed lige Sum i Assignationsbeviser opbrændes i Christiania under Tilsyn af den dertil beskikkede Autoritet. 6) Skatkammergjeldsbeviser, udstedte paa den, ved Forordning af 8de April 1808, indrettede Skatkammerafdragsfonds Indtægter. De lyde paa 20 og 2 Rigsdaler Dansk Courant. Om deres Form og særdeles Kjendemærker, kan eftersees Finants-Collegii Bekjendtgjørelse af 20de August 1808. De gaae ud og ind i de Kongelige Casser, samt modtages som rede Betaling i alle Afgivter, som erlægges til de Kongelige og andre offentlige

Casser, og ere, ligesom Assignationsbeviserne, gangbare som Betalingsmiddel i Kongerigerne, dog uden egentlig tvungen Myntcours imellem Mand og Mand, den man saa meget des mindre behøvede at tillægge dem, som baade Modtagelsen i de Kongelige Casser, og den Omstændighed, at de stedse ved Deposito-Cassen i Kjøbenhavn kunne ombyttes mod Dansk Courant *), maatte tilsikkre dem en fuldkommen Tillid og ubehindret Circulation i Rigerne. — Disse Repræsentativer skylde sin Oprindelse den nærværende Krig og de derved foranledigede overordentlige Udgivter, som af Statens reglementerede Indtægter ingenlunde kunde afholdes. Nye Afgivter og Paalæg bleve altsaa nødvendige, og det er paa disses forud beregnede Product, at Repræsentativerne ere funderede. (See Forordn. af 8de April 1808, §. 2.) Deres Udstædelse er altsaa i Grunden ikke andet, end hvad en vis Sums Udgivning paa eengang, for hvis Tilbagebetaling i Tiden særskilte upaatvivlelig indkommende Indtægter kunde gives i Pant, vilde være for en Huusfader, der ved uforudseete Tilfælde kom i den Forlegenhed, at maatte udrede en stor Sum paa eengang, som han ei af sit havende Pengeforraad eller ved sine løbende Indtægter saae sig istand til at afholde. Der kan ikke være to Meninger om, at Huusfaderen i et saadant Tilfælde handlede forstandigst, naar han til en saadan optagen Capitals Forrentelse og Afbetaling aabnede sig nye Indtægtskilder, afsondrede de deraf flydende Intrader aldeles fra sine øvrige Revenüer, lod føre særskilt Bog og Beregning over dem og strængeligen vaagede for, at de ene og alene bleve anvendte til det forud bestemte Diemeed. Og saaledes er det netop, at Regjeringen har sørget for Skatkammerbevisernes Betryggelse ved nye Indtægters Tilveiebringelse, som blot ere bestemte til hines successive Inddragelse, og for stedse blive adskilte fra Statens øvrige Oppebørsler, samt ved at lade disse modtage og bestyre ved en egen Administration, saaledes som allerede før var anordnet med Hensyn til det ved Forordning af 21de October 1803 indstiftede Skatkammerfond, paa hvis Grundvold Skatkammerafdragsfondet, kun

*) See Forordningen for Kongerigerne Danmark og Norge, angaaende Udstædelsen af Repræsentativer og Gjeldsbeviser paa Skatkammerafdragsfondens Indtægter af 8de April 1808.

med efter Omstændighederne forøget Kraft og Virksomhed, er opført. (Hamb. Tid. — Fortsættes.)

Posteefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Paris d. 16de August. (Ved overordentlig Leilighed.) Officielle Efterretninger fra Armeerne i Spanien. — Sydarmeen. I et opfanget Brev læser man, at Lord Wellington, efter de Beretninger, han i Albuherra havde faaet om den franske Armees Marsch, havde kaldet et Krigsraad sammen, for at raadslaae, hvilket Partie der skulde tages. De spanske Generaler, som bivaanede dette Krigsraad, satte sig af alle Kræfter imod den engelske Generals Forslag, at forlade Spanien og at gaae tilbage over Guadiana. "Vi have, sagde de, i to Maaneder, beleiret Badajoz; vi have allerede eengang ophævet Beleiringen; Brechen er practicabel, og efter nogle Dages Forløb ere vi Herrer af denne Plads. Dens Besiddelse er os saameget vigtigere, som Badajoz er een af Spaniens stærkeste Fæstninger, og Nøgelen til Guadiana. Alt Beleiringsskydset, saavelsom alle den franske Armees Pontons, ere samlede der. Resultatet af den Bataille, vi levere, vil blive, at vi vinde Seier, og at denne saa vigtige Plads falder i vore Hænder. Cadix har nu været beleiret i et heelt Aar; de Franske have der bygget en betydelig Flotille; de have mere end 400 Canoner af stort Calibre i Batterierne; de Beleiringsarbeider, de have faaet færdige, ere overmaade vigtige; altsaa vil Resultatet af Slaget, vi levere, ogsaa befrie Cadix. Armeen fra Murcia er i fuld Bevægelse, og allerede under Grenadas Mure. Resultatet af Slaget, vil sætte os i Stand til at forene os med denne tappre Armee. Den franske Armee fra Arragonien beleirer Tarragona. Paa denne Pladses Skjæbne beroer Cataloniens og Valencias. Resultatet af Slaget, som vi levere, og som vi maae vinde, vil strax blive til Fordeel for disse Provindser. Som Seierherrer ere vi tillige Herrer over Estremadura, Andalusien, Cordova, Jaen og Grenada. Ved at bemægtige os Badajoz, befrie vi Cadix. De Franske, nødte til at trække sig tilbage gjennem Sierra-Morena, ville fra alle Kanter blive harcellerte; Madrid vil staae Fare; man maa lade de nærmeste Tropper fra Arragonien marschere; og derved ville ogsaa Tarragona, Catalonien, og Valencia befries. Aldrig er der kommet større Resultater ud af nogen Bataille. Tabe vi derimod Slaget saa have vi endda Tid nok til at gaae over Guadiana, og give os under Elvas og de Portallegriske Høies Beskyttelse. Den franske Portugalsarmeens Cavallerie er ikke nær i Stand igjen, og Transportvæsenet kan ei endnu være ret organiseret. Fienden kan altsaa for September ikke foretage noget; og inden den Tid ere vi i Stand til at forsvare de Lissabonske Linier, eller og tage vor Tilflugt til Elvas Canoner. Som Seiervindere erholde vi ubeskrivelige Fordele. Tabe vi, saa er Uheldet ei endda saa stort. Vor Armee er ligesaa talrig som den franske. Har denne mere Cavallerie end vi, saa have vi mere Feldt-Artillerie. Portugalsarmeens Kjøretøis slette Tilstand har kun tilladt den at faae en liden Deel af sin Park med sig. Denne Tidspunct er den afgjørende. Seire vi, saa kan Halvøen reddes. Gaae vi derimod tilbage over Guadiana og rømme Spanien, enten dette nu skeer som en Følge af det tabte Slag eller som Følgen af nærværende Krigsraads Beraadslagninger, saa vil Resultatet i begge Tilfælde blive det samme: Spanien, tredie Gang forladt, vil nemlig blive modløst; Badajoz paa ny provianteret; Armeen fra Murcia ødelagt og adspredet; Tarragona taget; Catalonien undertvunget; Valencia have samme Skjæbne som Tarragona; og de engelske Armeer, som have været unyttige Tilskuere ved alle vore Armeers Nederlage, ogsaa blive unyttige Tilskuere ved alle vore vigtigste Pladses og Provindsers Erobring." — Da nu disse Grunde ei fandt Bifald i Krigsraadet, og de engelske Generaler havde fattet den Beslutning, igjen at gaae over Guadiana, saa gik Spanierne misfornøiede fra dem. — Den 30te Junii viste Blake sig for Fortet Niebla, hvor, som bekjendt, ere Angreb bleve afslaaede af Oberst Fritshertz, og Spaniernes Stormstiger omkastede. Iblandt de Saarede var General Zayas. — Paa den første Efterretning, som den franske Gouverneur i Sevilla fik om Blakes Marsch, rykkede han strax i Feldten. Den 5te Julii tog han 3 Compagnier fra ham ved Calanos. Samme Dag holdt Fienden det for raadeligst at indskibe sig, og den Sevillaske Division gjorde ogsaa her et betydeligt Antal til Fanger, som ikke hurtig nok naaede deres Bestemmelse. Over

2000 Mand af Blakes Bande vare deserterte, for at gaae tilbage til deres Hjem. — D. 6te afseilede han med Levningerne af Corpset til Cadix.

Hermannstadt, den 30 Julii. Den russiske Generalissimus Grev Kutusow, der, som bekjendt, efter Slaget ved Rutschuk havde forlagt sit Hovedqvarteer til Fæstningen Giurgewo paa den venstre Donaubredde, lader Forstæderne omkring denne Plads afbrænde, og Giurgewo selv for adskillige Maaneder forsyne med Levnetsmidler. — Gener. Langeron anfører de Corps, der skulle beskytte Wallachiet mod Tyrkernes Streiferier. — Tyrkerne begynde at istandsætte de i en Hast sprængte Fæstningsværker ved Ruschtschuk, og de mahomedanske Indvaanere sammesteds føie Anstalter til, at gjenopbygge deres afbrændte Huse. Men de græske Indvaanere i Ruschtschuk have Russerne for det meste henbragt paa den venstre Donaubredde. — Storviziren er en meget virksom, fyrig Mand, i sine bedste Aar, og ikke en udlevet Olding, som hans Formand Jussuf Pascha, der nu lever paa Øen Scio i Archipelagus, hvorhen han blev forvist. Om Keiser Mahmuds Forehavende, selv at drage i Feldten, er det nu ganske stille.

London d. 12 Aug. (Journal de l'Empire). Windsor Slot d. 11 Aug. "H. M. har i forrige Nat sovet adskillige Timer, og befinder sig denne Morgen i samme Tilstand som i Gaar." — d. 12 Aug. I Kongens Sygdomstegn ere ingen Forandringer foregaaede. — Med megen Sorg erfare vi fra Cadix, at den Tilbøielighed til at underkaste sig, Indvaanerne have yttret, ikke blot maa tilskrives Tarragonas Fald, men ogsaa den Opdagelse, at en Troløsheds- og Forræderaand hersker blandt Øen Leons Indvaanere. Man forsikkrer, at Fienden, der gjør Regning paa sine Venners Bistand i Pladsen, vilde angribe den d. 23 Julii. Med Længsel see vi nærmere Efterretninger i den Henseende i Møde. — Cadix d. 17 Julii. Tarragonas Overgivelse har opvakt her en saadan Misfornøielse, at man kan vente alvorlige Begivenheder, især da Folket og den herværende Regiering ikke stemmer godt overens sammen. Vore Hjelpemidler ere aldeles udtømte. General Imas, sidste Gouverneur i Badajoz, der var sat en Krigsret over, er undvigt, og, hvad der er det besynderligste, ogsaa en Adjutant hos Soult, der var indflyttet, er undkommen samme Dag. Hos de forskjellige Fanger, der opholde sig her, har man fundet Vaaben. Af Engellændere ere her kun faa i Garnison og de fra Blake tilbagevendte Tropper ere næsten ganske nøgne." — Cadix d. 18 Julii. "Jeg frygter, at alle Engellands Anstrængelser for dette Land ere frugtesløse. De lavere Classer af den spanske Nation ere brave og retsindige Folk, men de øvre Classer ere afskyelige. Deres Regiering er uden Kraft, deres Planer ere usammenhængende, og alle Foretagender strande af Forræderie eller Dumhed. Siden 3 Aar have de spanske Besiddelser i America sendt henved 300 Millioner Pjastre herhid; men, hvorledes bleve de ikke forødte! Soldaterne ere nøgne og døe af Hunger. Cadix har Mundforraad, der er kommet fra de forenede Stater; men den største Pengemangel hersker. De Franske, under Soult, staae nu for vore Linier ved Øen Leon. Man venter hvert Øieblik et alvorligt Angreb af Soult, og Cadix's Skjebne kan være afgjort, førend dette Brev er kommet paa Paquetbaaden, der skal bringe det til Engelland.

Petersborg d. 5 Aug. Flaadens Commandant i Cherson, Viceadmiral Pustoschkin, er forflyttet til den østersøiske Flaade.

Fra Kønigsberg gjendrives det Rygte, at endnu i dets Havn, saavelsom i Pillau og Memel, Skibe med Colonialvarer tillades at indløbe, som aldeles falsk. Vel er et ballastet americansk Skib, Columbus kaldet, indløben i Pillau og draget til Undersøgelse, men da dets Capitain ikke har vidst, at det ogsaa er ballastede Skibe forbudet at indløbe, og der iøvrigt ikke fandtes det mindste mistænkelige i Skibet, saa har man ikke villet benytte sig af dets Vildfarelse, og visst det tilbage. — Overhoved ere aldeles ingen Skibe med Colonial- eller Manufacturvarer engang blevne anmeldte, mindre indladte i de tre anførte Havne.

Stockholm d. 6 Aug. I Wadstena skal, efter det Kongel. Collegii Medicii Forslag, anlægges et eget Lazareth for veneriske Syge, under Osbecks Opsyn. — Coursen staaer paa 112. Vexler ere vanskelige at faae.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 70.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 31 Augusti 1811.

Maleren, eller kun i Graven er Fred.

(Fortsat.)

Mønstrup aandede nu igjen frit. Hans Ophold i den fri Natur, hans rolige Sind, der for Oieblikket ikke kjendte Næringssorger, hans store Forestillinger om Grevens glimrende Løvter, alt dette hævede hans forhen saa dybt nedbøiede Sjel. Han begyndte nu atter at føle sit Kalds Værdighed, og arbeidede med Held, fordi han arbeidede med Lyst. I en Tid af en Maaned var Plafonden færdig. Alting stod ligesom henaandet paa Loftet. Tegningen, Coloriten, Groupperingen, Udtrykket, kort, det enkelte som det hele og det hele som det enkelte røbede Mesterens fuldendte Pensel. I det hele Arbeide var intet Tilfældigt, intet Overflødigt; alt var der fordi det maatte være, fordi det ikke kunde være anderledes. Det var ikke den nordiske Drue, halvmoden ved en konstig Drivhuusvarme; det var Søndens Frugt, udklækket i en Fædrenebund, modnet af en varmere og herligere Soel. Mønstrup betragtede sit Værk med beskedent Velbehag og udraabte med hiin store Konstner, da han saae Raphaels Mesterstykke: "ogsaa jeg er Konstner!" — Greven kunde ikke noksom beundre Mønstrups Flid og Talent. Han brændte af Længsel efter at see Plafonden færdig. Hver ny Figur han saae fremstaae under Konstnerens Skaberhaand opfyldte ham med Beundring.

Mønstrups ulykkelige Stjerne førte den berømte Professor Appius Herdonius ud paa Sommerlund. Vant til at søge de Stores Omgang, forsømte denne store Mand heller ikke at gjøre Greven sin Opvartning. Professor Herdonius var en Mand, der ved umiskjendelige Talenter havde i Danmark forskaffet sig Navn af Nordens Apelles. Dette Tillægsnavn var overdrevet ligesom overalt det Begreb, Mængden i Almindelighed gjorde sig om hans Konstnertalent. Men kunde man end ikke ubetinget indrømme ham Navn af en stor Mand, saa kunde man heller ikke nægte, at han var een af de meest udmærkede Konstnere, Fædrenelandet nogensinde har kunnet opvise. I en Tidsalder, da der ligesaalidet gaves en Perikles som en Phidias, en Leo X. som en Raphael Urbino, opsvingede han sig næsten ene ved sin egen Kraft fra simpel Malerdreng til Professor i Historiemalerie: en Titel, som hos ham ikke var noget tomt Æresnavn. Uden at have nydt nogen lærd Opdragelse havde han dog forskaffet sig saa megen Kundskab i de døde og levende Sprog, og et saa udbredt Bekjendtskab med alle de Skrifter, der sloge ind i hans Fag, at han med Grund kunde kaldes en studeret Konstner. Hans Bogsamling, hans Myntcabinet, hans Malerie- og Kobbersamling vare ikke i hans Hænder hvad saadanne Gjenstande saa ofte pleie at være: Forfængelighedens Prunkesahl, men han benyttede det som en klog Gærtner sin Frugthauge, og med Føie kunde man skrive over hans Bibliothek og

Konstcabinet hine betydningsfulde Ord: "ei blot til Lyst," der udslettedes fra vor Skueplads, da den blev "blot til Lyst." Men saa antik han var som Konstner, saa moderne var han som Menneske. Han havde den Egenskab, som næsten er fælles for alle de Mennesker, der fra intet blive til noget stort, at han ikke godt kunde taale nogen ved sin Side, og endnu langt mindre over sig. Enhver Medbeiler var ham en Torn i Øinene. Enhver, endog den meest beskedne Viol, der vovede at pippe frem ved Siden af denne Pragtstjerne, maatte nedtrædes i sin Fremspiren. Han ene vilde være den Soel, som ikke fordunkledes af nogen Bisoel. Fixstjerner, som kun tindre paa den mørke Himmel, og Maaner, som kun skinnede om Natten, kunde han taale, men vee den Morgenstjerne, der vovede at kaste en Straale fra sig om Dagen! Man agtede derfor kun hans Aand, ikke hans Hjerte; man elskede i ham Konstneren, men ikke Mennesket. Han omgikkes sine Elever med kold Strænghed og barsk Alvorlighed. De genieløse tog han under sin Beskyttelse; de geniefulde nedtrykte han i Støvet, saasnart han kun mærkede, at deres fri Aand vilde flyve ud af den skumle Rede, hvori han bestandig vidste at holde den. Om sine egne Arbeiders Ypperlighed havde han en alt for overdreven Forestilling. Vel havde man fra ingen nordisk Haand seet noget bedre, men han synes ganske at have glemt, at der i Danmark engang har levet en Crok, en Mandelberg, en Poulsen, hiin unge Gran, der faldt midt i sine skjønneste Blomster, og som under lykkeligere Omstændigheder kunde blevet Fædrenelandets Stolthed. Hædersnavnet Konstner var Herdonius ikke nok; med indvortes Værd vilde han forene udvortes Glands. Han vilde være en Rubens, der ikke blot glimrede som Maler, men ogsaa som Statsmand, skjønt der ikke lettelig fandtes nogen Isabella, der vilde betroe ham en Gesandtskabspost. Det var derfor, at han ogsaa meest søgte de Stores Selskab, og ganske oversaae alle sine Ligemænd.

Den første Gjenstand for Samtalen mellem Greven og Professor Herdonius var naturligviis Mønstrup. Greven, der var et Menneske som omtrent Prindsen i Emilie Galotti, det vil sige: en Characteer uden Characteer, og desuden endnu letsindig, fordomsfuld, forfængelig og vindig i høieste Grad, udbrød, som man let kan tænke sig, i overdrevne Lovtaler over den unge Mønstrups Genie. En saadan Lovtale i en rig Greves Mund var et Dolkestik for Herdonius's Forfængelighed. Som fiin Mand lod han i Førstningen som om disse Lovtaler ikke rørte ham, yttrede endog en tilsyneladende Glæde over, at hans Fædreneland eiede et Genie meere, og bad Greven indstændig om jo før jo heller, at gjøre ham bekjendt med dette unge Vidunder. Greven forundrede sig over, at Professoren endnu ikke kjendte Mønstrup, og Professoren undskyldte sig med, at den unge Mand formodentlig havde uddannet sit Talent i Provindserne og først nyligen var kommen til Kjøbenhavn, men tilsidst huskede han sig dog om og sagde: "Ha, nu mindes jeg ham! Mønstrup det er en ung Holstener — nu kjender jeg ham. O, ja han er ikke uden Talent; han har faaet den lille Sølvmedaille. Jeg har ogsaa seet engang nogle smaae Dyrestykker af ham med Katte og Muus paa; de vare ret vakkre; men ellers er det nok en vild og egensindig Krabat. Medens han endnu besøgte Academiet lovede jeg ham min Protection. Jeg tillod ham endog, at male paa mit Værksted, under min Opsigt. Men han var saa selvklog, saa indbildsk, saa obstinat — Jeg maatte snart skille mig ved ham. Han havde heller ingen Taalmodighed til at gjennemgaae alle Classer paa Academiet. Han vilde strax være Mester. Jeg har siden den Tid ikke bekymret mig stort om ham. Det fornøier mig ellers ret meget, at Deres Excellence har optaget dette ulykkelige Vrag i Deres høie Naades trygge Havn."

Greven førte nu Professoren ind i det Cabinet, hvor den af Mønstrup malede Plafonds fandtes. Med samme Forbauselse som Rectoren saae de første Linier af den i Skolen saa tilsidesatte og ringeagtede J. Thomsons Vinter, som han hændelsesviis traf i en Boglade, med samme Forbauselse saae Professor Herdonius den af ham saa dybt nedtrykte Mønstrups Arbeide. Han saae her, ligesom forstenet, Geniets guddommelige Kraft, der ikke trænger til nogen fremmed Hjelp, der hæver sig over hver Tilsidesættelse, Ringeagt og Krænkelse. Efterat have betragtet den noget med sit Øieglas, sagde han i en kold, afgjørende Tone: "O, ja, der kunde maaskee have

blevet noget af den Vildbasse, naar han havde fulgt mit Hoved og været lidt flittigere."

Denne skarpe Dom, fremsagt af Nordens Apelles, kunde umueligen andet end ganske omstemme den svage Greve. Man veed, at de Stores Gunst ligesaa let tabes som vindes. Hvad der er let opbygget er ogsaa let igjen nedreven. Greven begyndte nu, at betragte Mønstrup med ganske andre Oine. At han kun havde faaet den lille Sølvmedaille — allerede dette var nok til at nedsætte ham meget dybt hos en Mand, der beregnede Geniets Værd efter Medaillers Vægt. At hverken Raphael eller Rubens, Titian eller Michael Angelo, havde vundet nogen Guld- eller Sølvmedaille ved noget Academie, og desuagtet vare store Mænd, det faldt ham aldrig ind. — Medens Professor Herdonius var ankommen paa Sommerlund, reiste Mønstrup omkring i Egnen, for at optage adskillige interessante Situationer. Han kom tilbage, uden at ahne, hvad der i hans Fraværelse var foregaaet. Han kunde ikke indsee nogen Grund til den store Forandring, han sporede i Grevens hele Adfærd. Den Kulde, hvormed han modtog ham, den Ligegyldighed, hvormed han nu talde om hans Konst, stak ganske forfærdelig af mod den Enthusiasme og Beundring, han viste ham lige fra det Oieblik af, han opsøgte ham paa hans Qvistkammer i Brøndstræde, indtil Plafonden var færdig. Han modtog ham ikke med den Agtelse, man skylder Konsten, selv i en Vadmels Kjortel, men behandlede ham som en slet og ret Haandværksmand. "Har De Deres Regning med?" spurgte Greven i en alvorlig Tone. — "Min Regning — Hr. Greven vil undskylde — jeg —" stammede Mønstrup, der følte sig ganske forlegen. "Jeg har ingen Tid at spilde, min Kjere," sagde Greven, i det han ringede paa Tjeneren og tog sin Hat og Ridepidsk. "Jeg skal i dette Oieblik paa Jagt. Glem ikke at bringe mig Deres Regning i Eftermiddag. Hører De!" — Mønstrup var ligesom ude af sig selv af Forbauselse. Han saae Lynstraalen slaae ned paa sin Isse, men øinede ikke den Tordensky, hvorfra den kom. I det han støttede Hovedet mod Vinduesposten og sukkede over sin Skjebne, blev han Professor Herdonius vaer, der med hele Jagtfølget kom ned fra Slotstrappen. Nu gik et Lys op for ham. Nu saae

han tydelig den Orm, der havde søndergnavet hans Lykkes spæde Blomsterknop, førend den endnu fik Tid til at udfolde sine unge Blade.

(Fortsættes.)

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Paa den afbrændte Professorgaards Tomte paa Hjørnet af lille Viol- og store Kannike-Strædet, som førend Bombardementet beboedes af Hr. Prof. Bang, begyndes nu paa en ny Bygning til Kjøbenhavns Cathedralskole. Sært nok, at man ikke allerede for længe siden, medens Bygningsmaterialierne og Arbeidslønnen vare taaeligere, har været betænkt paa at opføre denne for Hovedstaden saa nødvendige Bygning. Men ikke mindre besynderligt end dette forekommer Anmelderen den saa sildig realiserede Idee, at skjenke Norge et Universitet. Længe og ofte nok har man mindet Nordmanden om Vigtigheden af en saadan Stiftelse midt i Norges Skjød. Men saa længe Fredens Velgjerninger gjorde dette mueligt, var Patriotens Raab en Stemme i Orken. Nu derimod, da vor Cours i det mindste er sex Gange saa slet som den Gang, og altsaa Bekostningerne og Vanskelighederne sex Gange saa store, nu, da den indere Konstflids Opmuntring udkræver Landets hele Kraftanstrængelse, nu, da man neppe kan udrette med en Million, hvad man den Gang kunde udrettet med mindre end et Par Tønderguld, nu vil man realisere et Forslag, som man tilforn aldeles ikke syntes at have ændset! Vist nok kan man svare her med hiin Philosoph, der paa sine gamle Dage vilde lære Musik: bedre sildig end aldrig; men uden at miskjende de store og betydelige Gaver, som saa mange Hædersmænd i Norge have givet i dette Oiemed, kan det dog ikke nægtes, at et Oieblik, da Pengenes Værdie er sjunken saa dybt, ikke er det beleiligste til et Universitets Stiftelse. Man betænke, hvilke betydelige Dotateringer der udfordres til at vedligeholde Kjøbenhavns Universitet, som med alle sine Midler dog hidtil ikke har seet sig istand til at give uformuende Studerende den Understøttelse, de i disse høist besværlige Tider trænge til. Det var i Oldtiden, at man

kunde vente hele Jordegodser skjænkedes Universitetet, men det er noget, som ikke kan formodes at ville skee i Norge. Alt, hvad de brave Nordmænd kunne yde, er Penge; men der maatte, efter disses nærværende Værdie og alle Fornødenheders uhyre Dyrhed, ydes Millioner, dersom Forslaget at oprette et Universitet i Norge virkelig skulde kunne udføres.

Lars Roverud har i Christiania anlagt et Nodetrykkerie, hvorved han haaber at kunne forsyne Begyndere i Konsten med Smaasager. Hans Presse har allerede leveret 6 af Etatsraad Falbes nyeste Danse, Sang til Hebe, Vals for Fortepiano og Fløite af Hr. L. Roverud.

Priseretten i Christiania har frigivet den Danske Galease Cecilia, ført af Capit. Jac. Brokener, dog saaledes, at Capit. Holm, førende Briggen Lolland, som Recapteur tillægges ⅓ Deel af Skibets og Ladningens Værdie til Deling paa den ved Lov og Anordninger bestemte Maade.

Af det offentliggjorte Oversyn af samtlige Indtægter og Udgivter fra 1 Julii 1810 til 1 Julii 1811 ved Commisionen for de i Krigen Blesserede samt Dødes Efterladte erfares, at hele Summen af de indkomne Bidrag beløb sig til 44,922 Rdlr. 95 ß.

(Kort Underretning om de gjeldende Pengesorter ꝛc. Fortsættelse.) b) Repræsentativer paa Speciesmynt. Den eneste Speciesmynt, der nu forefindes i Kongerigerne, er den som udgives igjennem den forhen omtalte i Aaret 1791 oprettede Dansk-Norske Speciesbank. Den bestaaer i Species-Rigsdalere med deres Underafdelinger, udprægede til den forhen gangbare, og ved Altonaer Banken paa ny optagne Gehalt af 9¼ Rdlr. paa Marken fiin. Paa Bankens Fonds af rede Valuta *) udstæder Banken Seddeler, lydende paa 80, 40, 20 og 8 Rigsdaler Species, foruden hvilke endnu ved Slutningen af 1798 blev udstædt Seddeler paa 4 Rigsd. Species, i Følge den Tilladelse, som dertil efter Octroiens § 6 var Banken forbeholdt. Disse Seddeler modtages lige med Speciesmynten i alle Kongelige Casser, samt gaae og gjelde som rede Penge fra Haand til Haand; dog skal ingen være tvungen til, imod

*) See i det følgende Artiklen om Species-Bank-Aktier.

sin Villie at annamme dem i Handel og Vandel. Sedlerne omvexles ved Foreviisning i Banken mod rede Valuta i Speciesrigsdalere, eller Danske Courantseddeler, beregnede til Species efter indenlandske Speciers Cours mod bemeldte Courant. (See Octroiens §. 8.) — — — B. For Hertugdømmerne. — Hertugdømmenes egentlige Numeraire er Slesvig-Holstensk Courant, som efter Udmyntningen er aldeles lig den myntede Danske Courant. Da Mynten udgives igjennem den i 1788 oprettede Altonaer Speciesbank og af dens Fonds, og denne Bankes Seddeler skulde ombyttes mod samme, saa er den, for at lette Oversigten af ethvert Myntstykkes Forhold til Species, udpræget saaledes, at Værdien i Species tillige findes opgivet ved Siden af Myntens Valuta i Courant. a) Repræsentativer paa Slesvig-Holsteensk Courant. 1) Creditbeviser paa 5 Rdlr. S. H. Courant, lydende paa Ihændehaveren. De ere udstædte igjennem det ved Forordning af 23de October 1801 oprettede Slesvig-Holstenske Laane-Institut, og indløses ved Foreviisningen af Institutets i Altona værende Casseadministration med 5 Rdlr. i rede Slesvig-Holsteensk Courantmynt. De svare nærmest til de Danske Deposito-Casse-Seddeler, ligesom bemeldte Laane-Institut har omtrent samme Diemed og Bestemmelse til Pengeomløbets Befordring og nyttig Industries Oplivelse som Deposito-Cassen i Kjøbenhavn, med hvilken det staaer under fælles Bestyrelse. Sedlerne modtages i alle Kongelige Casser lige med rede Mynt, og udgives ogsaa lige med den; dog indeholder den fornævnte Forordning ingen Bestemmelse om, hvorvidt de skulle gaae imellem Mand og Mand lige med rede Penge; hvilket ei heller kunde synes fornødent, da ingen kan finde Betænkelighed ved at modtage Betaling i disse Sedler, som efter Forordningens 4de §. hvile paa en stedse sikker og speciel Hypothek i de til Institutet overdragne Fonds, og stedse kunne erholdes ombyttede med Sølvpenge i Altona, hvis Fraliggenhed endog fra det fjerneste Sted i Hertugdømmene ikke er saa langt, at den kunde foranledige nogen betydelig Disconto imellem dette Anviisningseffect, og den virkelige Mynt, det lyder paa. 2) Skatkammerbeviser, lydende paa 2 Rigsdaler 24 ß. Slesvig-Holsteensk Courant. De ere udstædte i Følge Patent af 9de Januarii

1807. De modtages og udgives i alle Kongelige Oppebørsler og Udtællinger lige med Slesvig-Holsteensk Courant og Species. Til Hypotek for dette Repræsentativ tjener det toaarige Beløb af de den ved Forordning af 21de October 1803 oprettede Skatkammerfond tillagte Revenüer, hvilket Beløb til den Ende var Finants-Collegiet forud anviist til Disposition, for dermed efterhaanden at indløse disse Anticipationsbeviser, som i Følge heraf ombyttes paa Ihændehaverens Forlangende med Slesvig-Holstensk Courant ved Hoved-Cassen i Rendsborg. Til samme Classe med disse henhøre. 3) De senere paa Skatkammerafdragsfondens Indtægter udstædte Slesvig-Holstenske Skatkammergjeldsbeviser eller Repræsentativer, som lyde deels paa 20 Rdlr., deels paa 2 Rdlr. 24 ß. Om disses Hensigt og Beskaffenhed gjelder det samme, som forhen er anmeldt om de paa Dansk Courant udstædte Skatkammergjeldsbeviser. De kan stedse omverles med Slesvig-Holstensk Courant ved Hovedcassen i Rendsborg. 4) Rentebærende Assignationer, som i Følge tvende under 19de December 1810 igjennem Finants-Collegium og det Slesvig-Holstenske Cancellie udkomne Anordninger ere udstædte af det Slesvig-Holstenske Laaneinstitut. De udgives paa Summer, ikke under 25 og ei over 100 Rigsdaler, og bør stedse være delelige med 25. De bære 5 Procent Rente fra Udstædelsesdatum. Det høieste Pengeløb, for hvilket deslige Assignationer skulle udgives, er 180,000 Rigsdaler. De indløses og betales af Laane-Institutet i fire Aar, nemlig til Kieler Omslagstermin 1812, 1813, 1814 og 1815, hvergang med en Fjerdedeel, og de indløste Assignationer skulde ei igjen sættes i Omløb. De ere udstædte i en speciel Hensigt, og skulle udelukkende anvendes til tvende forskjellige Gjenstande, nemlig: a) Til Erstatning og Betaling for de overordentlige Korn- og Fourageleveranger, som ere ydede af Hertugdommene, og endnu ikke ere liquederede. b) Til Understøttelse ved Udlaan til Eiere og Besiddere af faste Eiendomme, som kunne tilbyde gode og sikkre Hypotheker, men formedelst Pengemangelen ei kunne forskaffe sig rede Capitaler til Laans derpaa. Med Hensyn til Assignationernes saaledes indskrænkede Brug er ogsaa deres Modtagelse som Betalingsmiddel indskrænket derhen, at de ikkun i de til Kieler Omslag 1811 bestemte Capitaludtællinger (Vexelbetalinger undtagne) skulle af Privote udgives og modtages som fuld Betaling for den Sum, hvorpaa de lyde, og fra de Kongelige Cassers Side alene modtages i Betaling saavel af den under 8de Februarii 1810 anordnede Indkomstskat, forsaavidt den endnu af visse Slags Indkomster skal svares, som og af de under 19de December 1810, isteden for Indkomstskattens Svarelse af rentebærende Capitaler, samt Jord-Eiendom og Besiddelse, anordnede Afgivter af disse Gjenstande. Beløbet af disse Afgivter, som ydes i fire paa hinanden følgende Aar, og er beregnet til 475,000 Rigsdaler S. H. C. aarlig, bliver, ligesom det oppebæres, afleveret til Laane-Institutets Casse, for dermed at indfrie Assignationerne, hvilke saaledes tilstrækkeligen ere funderede, da den Een Fjerdedeel af Assignationernes til 1800,000 Rigsdaler S. H. C. fastsatte høieste Beløb, som aarligen skal inddrages, netop udgjør 475,000 Rigsdaler. I følge Patent af 27de April 1811, angaaende en mere udvidet Anvendelse af disse Assignationer, kunne de end ydermere bruges i Betaling af alle, paa faste Eiendomme hvilende fastslaaende Skatter, samt Arvefæste og Forpagtningsafgivter til Kronen, naar Vedkommende ville paa eengang forud betale det pligtige Beløb for de 4 paa hinanden følgende Aar 1811 til 1814 inclusive. b) Repræsentativer paa S. Holstensk Species. Heraf haves ingen andre, forud Speciebanksedlerne, som udgives igjennem den ved Forordning af 29de Februar 1788 oprettede Speciesbank i Altona. De lyde paa 80, 40, 20, og 8 Rdlr. Species, og betales paa Anfordring ved Bankens Casse med myntede Species. De modtages i alle Hertugdommenes Kongelige og offentlige Casser, ligesom de og, skjønt uden Lovs Tvang, gaae og gjelde imellem Mand og Mand isteden for Penge. Til Sikkerhed for deres stedse rede Ombytning tjener Bankens ved samme nedlagte oprindelige Fonds af 600,000 Rdlr. Species, samt det senere til Banken indbragte og med derpaa udstædte Seddeler betalte Sølv, samt især den Grundlovs ubrødelige Overholdelse, at Forholdet imellem Banksedlerne, som befindes i Omløbet og Bankens i Forraad havende Sølv, stedse skal være som 19 til 10; d. e. at paa 10 Rigsdaler rede

Mynt i Banken ikke skal være i Omløb mere end 19 Rigsdaler, sjeldne Tilfælde undtagne, i hvilke det er tilladt, at Sedlerne for en kort Tid maa til Bankens Beholdning i Sølv staae i et Forhold af 22 til 10; et Forhold, som ei kan opvække mindste Frygt for Bankens Soliditet, da det ellers almindeligen er antaget, at en Banke, der nyder god Credit, gjerne kan udstæde 15 Seddeler imod en rede Fonds af 5, og hvis Rigtighed desuden nu ved mere end 20 Aars Erfaring er bekræftet. (Hand. Tid. — Fortsættes.)

Alle Bygningsmaterialier vedblive at stige utroligen her i Kjøbenhavn. Flensborger Muursteen, som man endnu for nogle Uger siden kunde kjøbe for 26 Rdlr. pr. 1000 i Havnen, koste nu 43 Rdlr. Steenkalk er vel falden fra 10 Rdlr. til 7 Rdlr. Fustagen, det vil sige for den Svenske Kalk, hvoraf en god Deel i den senere Tid har været til Auction, men deels ere de Svenske Fustager meget smaa, deels er der mindre Forslag i den svenske Kalk. Tømmer og Bræder stige uophørligen i Prisen. Men uagtet denne Materialiernes overdrevne Dyrhed seer man dog paa ikke faa Steder nye Bygninger opføres og gamle istandsættes. Enhver skynder sig at faae færdig hvad der er muligt, af Frygt for at Alting kan blive endnu dyrere, og dette forøger den allerede følelige Mangel paa Arbeidsfolk, og fordyrer end mere de allerede høie Priser paa Materialier. De, som ville komme meest til at føle Virkningerne af denne Dyrhed, ere Præsterne paa Landet, især de, der i denne Tid modtage Præstegaarde i en forfalden Tilstand, og skulde Dyrheden vedblive saaledes, saa vil det see ilde ud med de fleste Præstegaarde, hvoraf en stor Deel allerede ere temmelig forfaldne.

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Stockholm, d. 14 Aug. Fra Plombieres erfares, at de derværende Bade virke meget fordeelagtigen paa H. K. H. Kronprindsessens Helbred. Man venter at H. K. H., efter at have havt en Sammenkomst med sin Søster Dronningen af Spanien, midt i September vil vende tilbage til Fædrenelandet.

Petersborg, d. 12 Aug. D. 27de forelagdes Adelens og Handelsstandens Deputerede i Amortissements-Commissionen Bøgerne over den allerede fuldstændige første Afdeling af Statslaanet, bestaaende af 20 Mill. Rubler. Balancen er nu bekjendtgjort ved Trykken. D. 25de Julii g. St. bleve 5 Mill. i Laanet indløbne Bankassignationer offentligen brændte.

Constantinopel d. 10 Julii. Der sendes een Tatar efter den anden til Asien, for at paaskynde de asiatiske Troppers March til Armeen ved Donau. — Storviziren er nu i Overflødighed forsynet med Krigsforraad og Levnetsmidler. — Den tyrkiske Flaade befinder sig nu ved Mundingen af Bosphorus, men dens Udrustning er endnu ikke ganske fuldendt.

London d. 12 Aug. Kongen tager nu igjen nogen Føde til sig og hans Tilstand er overhoved saaledes, at ingen nær forestaaende Fare er at befrygte. — I Følge en over Vicekongen af Monte-Videos Tropper tilfegtet Seier skal man i Buenos Ayres have foranstaltet store Fester. Elio selv har, som det hedder, med faa andre Pesoner taget Flugten. Efter en anden Beretning var Elio bleven myrdet af sine egne Tropper; ⅔ Dele havde forladt ham, for at støde til Folkepartiet, som dagligen bliver talrigere. Monte-Video har været bloqueret af 7000 Mand under General Belgrano, som tog 6000 Øxne, der vare bestemte til Monte-Video. Kjødet var derfor meget sjeldent i Monte-Video og Elio havde i den sidste Tid kun 8000 M. under sin Commando.

Rom d. 3 Aug. Hvo, som ikke har seet Rom, den anden Stad i det franske Rige, i de sidste tre Aar, finder den nu ganske omskabt. Forum, Egnen omkring Capitolium, og overhovedet omkring de gamle Mindesmærker, have faaet et ganske forandret, behageligt Udseende. Adskillige Huse og Klostere nedrives, og i deres Sted fremstaae Spadseregange og andre yndige Anlæg. Det Gruus, som i adskillige Aar har vanziret de offentlige Pladse, skaffes til Side. Paa de ellers øde, udyrkede Egne omkring Rom fremstaae Hauger, Bomuldsplantager og Landeiendomme. Staden faaer et meget smukt Kornmagazin, reenlige Slagterboder 2c. For det næste Aar er der allerede anordnet mange andre Forskjønnelser.

Om Corfus Blocade er aldeles ophævet. De engelske Fartøier i disse Farvande ere forsvundne og Skibsfarten er nu ganske fri.

Den 28 Junii har Guldsmedden Gollani i Pisa nedladt sig med sin forbedrede Faldskjærm fra Domkirkens Klokketaarns høieste Spids i en overordentlig Mængde Menneskers Paasyn. Han kom lykkelig til Jorden.

London, d. 17 Aug. D. 14de Kl. 2½ holdtes et Cabinetsconseil i Hotellet for udenlandske Anliggender, ved hvilket de fleste Ministere vare tilstede. Det varede til Kl. 3 og var igjen berammet til i Gaar Kl. 2½. Dette nye Sæde have de Herrer Perceval, Yorke, Ryden, Marquis Wellesley, Grev Liverpool og Vicomte Melville overværet. Conseilet varede til Kl. 4½. Marquis Wellesley har egentlig ladet det sammenkalde, og man formoder, at de Anliggender, der bleve raadslaaede om, angik Fastlands-Politiken. Conseilets Medlemmer kom til den Ende fra deres Landsteder, hvorhen de i Følge det forrige Sæde være vendte tilbage. Man slutter heraf at Deliberationen angaaende Gjenstanden for Sammenkaldelsen er tilendebragt. — Hr. Powel, Americansk Gesandtskabs-Secretair, er reist med Depecher til de forenede Stater. — Fra Cadix sees interessante Efterretninger i Møde. Siden Krigens Begyndelse er Staden et Sæde for Forræderie. Fiendtlige Agenter lykkedes det, at forskaffe sig betydelige Personers Yndest, og de have bevæget adskillige af samme at tage Deel i deres troløse Machinationer. Opfordret af deres Raad er Soult marcheret med Forstærkninger til Cadix; men da denne Plads har en Besætning af 20,000 Mand, haaber man at hans Angreb ville blive afslaaede. — Den 2den Bataill. af den tydske Legion og den anden Bataill. af det 48de Regim. er ankommen fra Portugal til Portsmouth. Slaget ved Albuherra var den 5te General-Action, som det 48de Regiment befandt sig i. Det blev indtil den sidste Mand taget til Fanger, men igjen befriet af det 3die og 4de Dragonerregim. og et Regiment spansk Cavallerie. Det har mistet begge sine Faner; da det afgik fra Portsmouth var det 900 Mand stærk, og nu ere neppe 30 tjenstdygtige Mand vendte tilbage deraf. — Man forsikkrer, at Lord Wellington har forlangt Hjelp, men man erfarer, at denne ikke skal være indskrænket til blot at bøde paa hans Tab, men ogsaa til at forstærke hans Armee. — The Courier indeholder følgende Brev fra en Officier paa Sir Joseph Yorkes Escadre: Paa Søen, Brede 44°, 45', Længde 19° 10'. Endeligen have vi faaet gunstig Vind og vi styre nu for fulde Seil mod America. Vi udbrede vor Linie saa langt som muligt og jøge alt hvad vi støde paa. Tiden ene kan lære os, om vor Bestemmelse er America eller om vi have en anden. — Dublin, den 8de Aug. I Morges ere efter Lord Overdommer Downes's Befaling, Hr. Taafe og Kiowan blevne arresterede; fremdeles Hr. Scurlog, Doctorerne Breen og Bourke, der have troet at ville udøve deres Functioner som Deputerede for den catholske Committees Valgherrer. Dette Skridt har opvakt stor Sensation i Staden, og man siger, at Geheimeraadet vil samles i Morgen. Der skal ogsaa af samme Grunde være givet flere Arrestationsbefalinger mod adskillige Personer.

Paris, d. 19 Aug. I det Svar, som Keiseren gav Deputationen fra Departementet Lippe og de Joniske Øer hedder det: Staden Münster tilhørte tilforn en geistlig Fyrste. Sørgelige Levninger af Uvidenheden og Overtroen! I havde intet Fædreneland. Forsynet, som vilde, at jeg skulde gjenoprette Carl den Stores Trone, lod eder ganske naturligen indtræde i Rigets Skjød med Holland og Hansestæderne. Fra det Øieblik af I ere Franske gjør Mit Hjerte ingen Forskjel mere mellem eder og de andre Dele af Mine Stater." — Til de joniske Øers Deputerede sagde Keiseren: "Jeg har i eders Land ladet foretage store Arbeider. Jeg har sendt et stort Antal Tropper og Forraad af hvert Slags did. Det, som Corfu koster mit Skatkammer, fortryder mig ikke; den er Nøglen til Middelhavet. Jeg skal aldrig give Slip paa de Øer, som ere komne under Fienden ved hans Overvægt til Søes. I Indien og America skal ligesom i Middelhavet alt hvad der nogensinde har været fransk, for bestandig blive det. Erobrede af Fienden ved Krigens Tilfældigheder, skulde de falde tilbage til Riget ved andre Krigsbegivenheder eller ved Fredsbestemmelser. Jeg vilde ansee det for en uudslettelig Plet for min Regjering om jeg gav Slip paa en eneste Franskmand."

Fra de Spanske Grændser, d. 31 Julii. Siden sit Tilbagetog fra Estremadura har den engelske Armee opstillet sig i nogen Afstand fra Tajo, men den har derimod sin Hovedmagt mellem Alpulhao og Valencia. Ved den lille Flod Vibe staaer en stor engelsk Leir. Over Tajo er der slaaet adskillige Skibsbroer, og Broerne ved Alcantara og Montalvio ere istandsatte igjen. Disse og andre Foranstaltninger tilkjendegive, at den engelske Armee, ved den franskes Fremrykken, uden Slag vil trække sig tilbage til Tajos høire Bredde. Abrantes ved Tajo er nu Engellændernes fortrinligste Vaabenplads; dette Steds Beliggenhed er fordeelagtig for deres Operationsplan, da Wellington ved de Franskes Fremrykken først maa sætte sig bag Tajo og derpaa langs med Floden kan vende tilbage i Linierne af Torres Vedras eller til Lissabon. Den høire Fløi af hans Armee, der bestaaer af Castannos's spanske Corps og nogle portugisiske Tropper, er concentreret ved Estremos paa den Landevei, der fører fra Badajoz til Lissabon og underholder Forbindelsen med Fæstningen Elvas, der er erklæret i Beleiringsstand og forsynet med en spansk-portugisisk Garnison af 7 til 8000 Mand. Nogle stærke franske Afdelinger befinde sig paa høire Bredde af Guadiana, sandsynligviis for at have et vaaget Øie med den fiendtlige Armees Bevægelser. De Franskes lette Cavallerie foruroliger hyppigen de fiendtlige Forposter, hvor disse bestandig komme tilkort. Den franske Armees Hovedmagt i Estremadura, fordeelt paa begge Bredderne af Guadiana, kan i kort Tid forene sig. Der ventes flere Forstærkninger for den franske Armee i Sønden, ligesom en heel ny Armee i Norden af Portugal. Nyligen gik det Rygte, at Blake er tilbøielig til at underkaste sig med sine Tropper Kong Joseph, og at Regjeringen i Cadix, som siden en rum Tid har været i Misforstaaelse med Engellænderne, ligeledes har gjort Forslag til at underkaste sig. Den i Andalusiens Steder oprettede Nationalgarde skal have bidraget meget til Rolighedens Vedligeholdelse i den franske Armees Fraværelse. (Hamb. Corresp.)

Moskawa d. 13 Julii. Den største Deel af de herværende Kjøbmænd er allerede afreist med et stort Antal Frembringelser af de herværende Fabriker til det Makarjevske Marked. Ogsaa have nogle Fabricanter allerede afsendt did en Mængde Varer, som de egentligen forfærdige for dette Marked. Disse bestaae for største Delen af Silke- og Bomuldstøier og Tøier og Belter i asiatisk Smag, som finde der stor Afsætning. Klædefabricanterne have ligeledes afsendt nogle særdeles Slags Klæde, som forfærdiges her i samme Smag som det Breslauiske Klæde og som søges stærkt paa dette Marked. (S. Bl.)

Smyrna, d. 2 Julii. D. 10 f. M. ankom hertil de Herrer Brønsted, Koes og Baron Stackelberg. De have været i Ephesus, og agtede herfra at reise til Athenen. — En forskrækkelig Ildebrand udbrød her d. 10de f. M. Kl. 11 om Aftenen. Omtrent den fjerde Deel af Byen lagdes i Aske. Vinden var overmaade stærk, og Ilden udbredte sig saa hurtigen til alle Sider, at det var umueligt for Pomperne at gjøre nogen Virkning før Kl. 4 om Morgenen. Tyrkerne ere de, der have lidt meest, i Særdeleshed den brave Gouverneur, der, uagtet alle de Penge der blev lovet Folket for at slukke Ilden, dog mistede sit Pallads med flere andre Bygninger, der tilhørte ham. Jøderne af den lavere Classe have tabt meget, ligeledes nogle Grækere. Europæerne have været meget heldige, da de ikke stod i nogen Forbindelse med de Brandlidte. (Hand. Tid.)

Kønigsberg, d. 16 Aug. Her er udkommen følgende Forordning, angaaende indenlandske Producters Udskibning og de derfor erlæggende Afgifter. Vi Frederik Vilhelm, af Guds Naade Konge til Preussen &c. Ved Vores Forordning af 26 Julii d. A. er bestemt, hvorledes der skal forholdes med indenlandske Produkters Exportation til Søes og med de derfor erlæggende Exportations-Udgifter. Formedelst nærmere Overeenskomst med Hs. Maj. Keiseren af Frankrige med Hensyn til Fastlandets Agerdyrkning, have Vi vildet forordne, at de overordentlige Afgifter af det til Søes udskibende Korn, skal nedsættes til 16 Rdlr. 6 Groschen for Hvede; for Rug og andre Kornsorter til 8 Rdlr. 3 Grosch. Courant pr. Læst. Vi befale herved Vore Handels-Commissionairs og andre Vedkommende, nøie at rette sig efter denne nye Bestemmelse; i øvrigt ellers efter Vores ovenmeldte Forordning. Givet i Berlin d. 2 Aug. 1811. — Frederik Wilhelm. — Hardenberg. (S. Bl.)

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Høeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 71.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 3 September 1811.

Om Æresbelønninger, af Michel de Montaigne *).

De, som beskrive Keiser Augustus Levnet, anmærke ved hans Krigstugt, at han var yderst gavmild med sine Foræringer mod dem, der fortjente samme, men at han var ligesaa sparsom med blotte Æresbelønninger. Og alligevel havde han selv faaet af sin Fætter alle krigerske Belønninger forend han endnu nogensinde havde været i Krig. Det er en skjøn Opfindelse, som ogsaa er antagen i de fleste Stater i Verden, at indføre visse tomme og værdielsøse Tegn til at hædre og belønne Dyden: saasom Laurbær-, Ege- og Myrthekrandse; en vis Klædedragtsform; Tilladelsen at kjøre i en Karet gjennem Staden eller med Fakkel om Natten; et udmærket Sæde i offentlige Forsamlinger; Forrettigheden at føre visse Binavne og Titler, eller visse Tegn i Vaabenet og deslige Ting, hvis Brug er indført paa forskjellige Maader efter Folkeslagenes Tykke og endnu vedvarer. Vi have hos os, ligesom hos de fleste af vore Naboer, Ridderordener, der kun ere stiftede i dette Øiemed. Det er i Grunden en meget god og gavnlig Skik, at udfinde Midler til at paaskjønne sjeldne og fortræffelige Menneskers Tapperhed og at fornøie og tilfredsstille dem med en saadan Belønning, der aldeles ikke er det Almindelige til Byrde og som koster Regenten intet. En lang Erfaring har viist og vi have ogsaa tilforn kunnet seet det blandt os, at Folk af Stand føle langt større Attraa efter saadanne Belønninger end efter dem, de have Fordeel og Nytte af. Dette er ikke uden Grund og stor Rimelighed. Naar man endnu lægger til den Priis, som ene bør bestaae i Æren, endnu andre Fordele og Rigdom, saa formindsker og forringer denne Tilføielse Agtelsen

*) Michel de Montaigne var født i Perigord 1533. Hans Fader anvendte den største Omsorg paa hans Opdragelse, og lod ham lære Latin ligesom andre Børn lære deres Modersmaal. Han besad derfor allerede i sit 6te Aar fuldkommen Færdighed i dette Sprog. Han lærte ligeledes Græsk ligesom legende. Da mange troe, at det er skadeligt for Børns Forstand, at de vækkes pludselig af Søvnen, saa lod Faderen ham hver Morgen vække ved Musik. I sit 13de Aar havde han allerede fuldendt sine Studeringer. Han havde de berømteste og lærdeste Mænd til sine Lærere, og da han var een af de største og skarpsindigste Selvtænkere, der nogensinde have levet i Verden, saa kunde en saa omhyggelig Opdragelse umueligen andet end bære de herligste Frugter. Hans vigtigste Studium var Mennesket, som han paa sine Reiser i Europas forskjellige Dele saa meget bedre kunde lære at kjende. Hvad der har gjort hans Navn udødeligt ere hans Essays, skrevne 1580, hvori han, uden at binde sig til nogen bestemt Orden, taler om Livets mange og forskjellige Gjenstande med en Frimodighed og Utvungenhed uden Lige. Dette Værk er sikkerlig eet af de meest originale og selvtænkte, der nogensinde er skrevet. Ovenstaaende Afhandling leveres som en Prøve af en Oversættelse deraf.

istedet for at forøge den. Ved St. Michels Ordenen, der i saa lang Tid stod i Anseelse hos os, var ingen større Fordeel end den, at den ikke var forbunden med nogen anden Fordeel. Derfor gaves fordum ingen Post eller Stand, efter hvilken Adelen higede med saa stor Iver og Begjerlighed end denne Orden, og ingen Værdighed, som medførte større Ærefrygt og Høiagtelse. Dyden vælger og attraaer helst en Belønning, der er blot den egen, og som er mere hæderlig end fordeelagtig. Thi i Grunden er Brugen af de andre Foræringer ikke saa værdig, fordi man anvender dem ved alle Leiligheder. Med Penge belønner man en Tjener, en Courers Hurtighed, Danseren, Voltigeureren, og de usleste Tjenester, der vises os. Ja, Lasterne, Smigrerie, Koblerie og Forræderie, betales dermed. Det er intet Under, at Dyden ikke saa gjerne antager og ønsker denne gemene Mynt end den, der er den egen og eiendommelig, høist ædel og høimodig. August havde ret, at han var langt sparsommeligere med denne end den anden, fordi Æren er et Fortrin, der faaer sit første Væsen af S j e l d e n h e d e n og Dyden selv.

Cui malus est nemo, quis bonus esse potest?*)

Man siger ikke til en Mands Roes, at han sørger for at skaffe sine Børn Føde; thi dette er en almindelig Handling, hvor retskaffen den iøvrigt end er; eller om et Træe at det er stort, naar hele Skoven er fuld af saadanne Træer. Jeg troer ikke, at nogen Borger i Sparta har rost sig af sin Tapperhed; thi denne var blandt hans Folk en ganske almindelig Dyd; lige saa lidet som af Trofasthed og Foragt for Rigdom. Der finder ingen Belønning Sted for nogen Dyd, hvor stor den end er, naar den er bleven til en Vane, og jeg veed ikke engang, om vi nogensinde ville kalde den stor, naar den er almindelig. Da nu Æresbelønninger ikke besidde nogen anden Priis og Værdie, end den at kun f a a Mennesker nyde den, saa behøver man, for at tilintetgjøre samme, kun at ødsle med dem. Dersom der i vore Dage fandtes flere Folk, der fortjente vor Orden, end fordum, burde man derfor alligevel ikke forringe dens Værd. Det kan ogsaa lettelig være, at flere fortjene den; der

*) Den, som anseer ingen for slet, kan heller ikke ansee nogen for god.

gives ingen Dyd, der lettere udbreder sig end den militaire Tapperhed. Der gives endnu en anden sand, fuldkommen og philosophisk (jeg betjener mig af det Ord efter vor Sprogbrug), som jeg ikke taler om, langt større end denne, langt fuldkomnere, som bestaaer i Sjelens Fasthed og Behjertethed, der foragter alle uheldige Tilfælde, billig, ensformig og urokkelig, af hvilken vores kun er en liden Straale. Vedtægten, Opdragelsen, Exemplet og Vanen kunne alt hvad de ville til at tilveiebringe den Tapperhed, jeg taler om, og lettelig gjøre den almindelig, hvilket man ogsaa kan see af den Erfaring, som den borgerlige Krig giver os. Dersom nogen i denne Tid kunde forene os og opmuntre vort Folk til et fælles Maal, saa vilde vort fordums krigerske Navn blomstre frem igjen. Det er vist, at Belønningen med Ordener i henrundne Tider ikke var blot indskrænket til Tapperhed, men den strakte sig langt videre. Den var aldrig enhver tapper Soldats, men enhver berømt Generals Løn. Den Videnskab at adlyde fortjener ikke en saa hædersfuld Belønning. Man fordrede hertil i ældre Tider en vidtløftigere Erfaring i Krigssager, der indbefattede de fleste og største Egenskaber af en Krigsmand, neque enim eadem militares et imperatoriæ artes sunt *), og som desuden var af en Stand, der anstod en saadan Værdighed. Men jeg paastaaer, at om der end fandtes flere Folk, der vare den værdige, end fordum, saa burde man dog ikke været gavmildere dermed, og det havde været bedre, om man ikke havde forundt samme alle dem, der havde fortjent den, end, saaledes som vi have gjort, for evig at tilintetgjøre Brugen af en saa nyttig Opfindelse. Ingen Mand af Følelse værdiger at ansee det for et Fortrin, som han har tilfælles med flere, og de, som i vore Dage have mindst fortjent denne Belønning, give sig meest Mine af at foragte den, for derved at kunne gaae i Rang med dem, mod hvilke man har gjort Uret i, at uddele saa ufortjent og nedværdige et Ærestegn, der ene tilkom dem.

*) En General maa besidde andre Egenskaber end en gemeen Soldat.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Patent, angaaende at Dommere, hvis Boe tages under Concursbehandling, skulle suspenderes, for Hertugdømmerne Slesvig og Holsten.

Vi Frederik den Sjette, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, rc. rc., Gjøre vitterligt: For at afværge de skadelige Følger, som i flere end een Henseende finde Sted derved, at en Dommer, hvis Boe er kommet under Concursbehandling, vedbliver at udøve sit Embede, imedens Behandlingen varer, have Vi funden for godt allernaadigst at befale følgende:

1. Ingen, hvis Boe er taget under Concursbehandling, maae, saa længe Boet staaer under Behandling, beklæde noget Dommer-Embede.

2. Dersom Dommeren er allene i Embedet, da skal Concursretten, forinden Eragtningen angaaende Concursbehandlingens Iværksættelse publiceres, anmelde saadant for den Overret, under hvilken den der er kommet til Concurs henhører i Embedsforretninger, samt derhos indgive Forslag i Henseende til Embedets midlertidige Besørgelse, paa det at Overretten kan anordne hans Suspension og foranstalte det fornødne i Henseende til sikker Aflevering af de Documenter og Deposita, som maatte være i hans Værge.

3. Den vedkommende Overret har ogsaa at sørge for, at Dommer Embedets Forvaltning, imedens Suspensionen varer, overdrages en anden lovkyndig Mand, som har de dertil fornødne Egenskaber.

4. Dersom en Justitiarius paa et adeligt Gods kommer under Concursbehandling, da skal Concursretten anmelde saadant for Godseieren paa det Gods, hvor den der er kommet til Concurs har havt Justitsforvaltningen, paa det at Godseieren i Overeensstemmelse med Rets-Anordningen af 19de Julii 1805 kan constituere en interimistisk Justitiarius; hvilket han derefter uopholdelig har at anmelde for vedkommende Overret.

5. Har den suspenderede Justitiarius tillige havt Forretninger som Øvrighedsperson eller Politiemester, da skal Godseieren under den i Rets-Anordningen af 19de Julii 1805 §. 11 bestemte Straf inden tre Uger anmelde for den vedkommende Overret, om han selv har igjen overtaget disse Forretninger, eller hvilke andre Foranstaltninger han i saa Henseende har føiet.

6. Den som beskikkes til at forrette Embedet for den der er kommet til Concurs, skal, saalænge han forretter Embedet, oppebære de ved Anordningerne foreskrevne eller vedtægtsmæssige Sportler for de til Dommer-Embedet henhørende Forretninger. I øvrigt skal han ingen andre Indtægter nyde; men de ved Embedsførelsen virkeligen havte Udgivter, skulle godtgjøres ham af det Embedes staaende Indkomster, hvorfra den til Concurs komne er suspenderet.

7. De Embedsmænd, til hvem den vedkommende Overret paa saadan Maade overdrager en interimistisk Embedsførelse, er pligtig at paatage sig Forretningen; dog skal det være dem tilladt at anføre de Grunde, i Følge hvilke de ønske at forskaanes derfor; hvilke Grundes Antagelighed skal af Overretten bedømmes.

8. Den suspenderede Embedsmands faste Indkomster blive fremdeles ved at løbe til Fordeel for ham.

9. Dersom et Medlem af en Ret, der bestaaer af flere Personer kommer til Concurs, da skal han afholde sig fra alle til Dommer-Embedet henhørende Forretninger, saalænge indtil nærmere Foranstaltning skeer fra den nærmeste foresatte Øvrighed; til hvem ogsaa uopholdelig bør gjøres fornøden Anmeldelse om Concursen.

10. Naar Concursbehandlingen er tilendebragt, har Vort Slesvig-Holstenske Cancellie allerunderdanigst til Os at indberette, om den Vedkommende formedelst de særdeles Omstændigheder, som have fundet Sted, ikke længe har den for en Dommer nødvendige offentlige Tiltroe, hvorefter det ved Vor allerhøieste Resolution vil blive at fastsætte, om og hvorvidt det kan tillades ham, igjen at tiltræde Embedet.

11. Befindes det under Concursbehandlingen, at den til Concurs komne Dommer har gjort sig

skyldig i bedrageligt Forhold, saa bliver endog forinden Behandlingen er tilendebragt det fornødne ved Retten foranstaltet i Henseende til hans Afsættelse fra Embedet.

Hvorefter de Vedkommende sig allerunderdanigst have at rette.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Givet paa Vort Slot Frederiksberg, den 9de August 1811.

Frederik R.

Cancellie-Patent, angaaende Handel med Arsenik, for Hertugdømmerne Slesvig og Holsten.

Det har allernaadigst behaget Hans Majestæt Kongen at resolvere følgende:

1. Det skal ikke være nogen anden end Materialisterne og de privilegerede Apothekere tilladt at falholde, eller til andre at afhænde noget Slags Arsenik, det være heelt eller pulveriseret, under Straf af Fængsel i fire Uger. Igjentages Forbrydelsen, efterat den Skyldige engang er straffet, da skal han belegges med Tugthuusstraf fra to til sex Maaneder.

2. Dog skal det derhos være Materialisterne under den i §. 1 bestemte Straf forbuden at afhænde Arsenik til andre end de privilegerede Apothekere.

3. Til Brug ved Dyrs Helbredelse maae Apothekerne ikke udlevere Arsenik, uden efter skriftlig Reqvisition fra en beediget Dyrlæge, og skal denne i Reqvisitionen udtrykkelig anføre saavel den Brug som skal gjøres af Arseniken, som sammes Qvantitet.

4. Hvo som til Brug enten ved sit Haandværk som Metalarbeider, Farver, Kattuntrykker, Mahler, Glassmelter o. s. v., eller til at fordrive Rotter, behøver at bruge Arsenik, haver at tilveiebringe Attest fra Øvrigheden, hvori udtrykkelig skal anføres hvor stor en Qvantitet der forlanges og hvortil samme skal bruges: Og maae ingen Apotheker, uden at erholde en saadan Attest, udlevere Arsenik til saadant Brug.

5. Hvo som efter en authoriseret Læges Recept erholder Arsenik som Lægemiddel, hvad enten det er ublandet eller i Blandinger, skal altid lade

Recepten forblive hos Apothekeren, for at han kan gjemme den til sin Legitimation.

6. Apothekerne maae ikke til nogen, der enten efter anordningsmæssige Attester (§. 3. 4) eller Recepter (§. 5) begjærer Arsenik, udlevere saadant paa anden Maade, end forseglet i sort Papiir, med Paaskrift: Gift, og dersom det gives i Blandinger og i Glas, med en særdeles Etikette, som klines paa sort Papiir.

7. Apothekerne skulle holde en særdeles authoriseret Bog, hvori de efter Dag og Datum anføre ved Navn enhver til hvem de udlevere Arsenik, samt hvormeget og til hvilket Brug. Dersom den der erholder Arseniken, kan skrive, skal han selv skrive sit Navn i denne Bog. Som Bielage til denne Bog, skulle Apothekerne være pligtige at gjemme forommeldte Attester og Recepter (§. 3-5) i ti Aar. Ved Visitationerne over Apothekerne skal denne Bog tilligemed Bielagerne altid eftersees af Physikus, som under sin Haand skal attestere, at saadant er skeet.

8. Apothekerne som overtræde de i §. 3-5 indeholdte Forskrifter, ved at udlevere Arsenik uden anordningsmæssige Reqvisitioner, Attester eller Recepter, skulle have deres Apotheker-Privilegium forbrudt. Har Apothekeren gjort sig skyldig i en Overtrædelse af de i §. 6. 7 indeholdte Forskrifter, da skal han straffes med Bøder fra 10 til 200 Rdlr. efter Omstændighederne og Forseelsens Grad.

Foreskaaende allerhøieste Befaling bekjendtgjøres herved for alle Vedkommende til vedbørlig Efterlevelse.

Det Kongelige Slesvig-Holstenske Cancellie i Kjøbenhavn, den 17de August 1811.

Anordning, at Danske Undersaattere paa deres Reiser til Hamborg og Lübeck og de Norden for Elben liggende Egne af det Franske Rige, ikke behøve Passe af Franske Authoriteter.

I Hs. Kongel. Majestæts Navn. Efter at det, under 8de f. M., til nøiere Bestemmelse af § 4. i Pas-Anordningen af 17de April d. A. allerhøist umiddelbar er bleven resolveret, at Indbyggerne i Nabostæderne, dersom saadanne tilbørlig legitimere sig, uden Forskjel paa Øiemedet af deres Reise, naar de ikke passere den i §. 36 af benævnte For-

ordning angivne Linie, der danner Staderne Neustadt, Pløen, Oldesloe, Segeberg, Bramstedt, Itzehoe og Glückstadt, og i det Høieste kun opholde sig 8 Dage i det Holsteenske, ingen Passe behøve af dennesides Authoriteter; men paa Spørgsmaalet fra den Franske General-Politie-Commissions Side i Hamborg: hvorvidt de Kongelige Undersaatter til deres Reiser i det næst tilgrændsende Franske Gebeet kunne gjøre Regning paa en lignende Begunstigelse, som er Nabostædernes Indbyggere ved ovennævnte Resolution bleven tilstaaet, er svaret, at Danske Undersaatter kunne reise til Hamborg og Lübeck og de Norden for Elben liggende Egne af det Franske Rige, uden at behøve Passe fra Franske Authoriteter, og at i dette Tilfælde er tilstrækkeligt, naar de ikke forsømte, strax efter deres Ankomst at lade deres, af de herværende Authoriteter udstedte, Passe visere; men at, saasnart saadanne Reisende passerede Elben, for at begive sig videre i det Franske Rige, Passenes Udvexling er nødvendig: saa bliver dette herved til hver Mands Kundskab og Efterlevelse i paakommende Tilfælde bekjendtgjort. — Givet i den Kgl. Overret i Glückstadt, d. 6 Aug. 1811.

Under d. 12 Aug. d. A. er udkommen en Forordning om skjærpede Forholdsregler i Henseende til Brændeviinsbrænden og Brændeviins Omsætning i Norge.

Man har ofte beklaget, naar Danske ei kjendte Dannemark, medens de ikke sjelden havde god Kundskab om fremmede Riger og Lande. Mangehaande Reisebeskrivelser over andre Lande have vi, men over vort eget Fædreneland kunne vi egentlig sige, at vi have saare faa. Dobbelt glædeligt er det derfor, at Hr. Christian Molbech har beriget vor Litteratur med en aandrig og ægte fædrenelandsk Bog, under Titel: Ungdomsvandringer i mit Fødeland, som i Breve indeholder Reiser i Sjælland og paa Møen. Man kunde vel sige, at igjennem denne Bog gaae Natur og Historie søsterlig ved hinandens Side. Vel glædes vi, naar Forfatteren beskriver os Egne, som Naturen skjænkede mange Smykker af sit uudtømmelige Overflødighedshorn; men hvor meget stiger ei vor Glæde, hvor

betydningsfuld blive disse Egne for vor Aand og vort Hjerte, naar han lader historiske Træk fremtræde for vort Øie og minde os om Fortids Bedrift, og gjør os opmærksomme paa, at her levede og handlede kraftfulde Fædre. Enhver Egn bliver saaledes classisk, som de Egne ere det, hvor Waldemar, Absalon og hans Slægt, fjerde Christian, og saa mange andre Fædrenelandets store Mænd, levede, virkede og efterlod en glandsfuld Daad, til Hæder og Beundring for Efterslægten. Bogen er ogsaa typographisk skjøn, og faaes hos Hr. Bogtrykker Andreas Seidelin i store Kannikestræde, paa hvis Forlag den er udkommen.

Frue Schæffenberg har solgt Huset No. 335 i Gothersgaden til Gerson Philipson for 36,000 Rdlr.

En temmelig stor Bondegaard, beliggende i en meget yndig Egn tæt ved Haderslebeн, er underhaanden tilkjøbs. Den er begavet med adskillige Friheder, Afgivterne ere meget taalelige, og den har fornøden Skov og Tørvmose. Man melder sig hos Hr. Branddirecteur Leisner i Haderslebeн.

Afgangne Grosserer Mørchs Enke er død paa Kongsberg d. 22 Augusti, og Overberghauptmand Brünnich, hendes Frænde, har i Christiania Avis sat hende et Minde.

I Aarhuus sælges d. 11 Sept. det prisdømte Smakskib het wagende Hoops Ladning, bestaaende af 80,000 Pd. vestindisk Caffe, 20 Kister brune Havanna Sukkere, 781 Stkr. Campechetræe.

Udtog af en Skrivelse fra Kiel af 25 Aug. 1811. Endskjønt dette Aars Høst i Hertugdømmerne ikke kan sættes i Ligning med de foregaaende, saa er den dog ikke udfaldet saa uheldig, som den langvarige Tørke havde ladet befrygte. I de lavere Egne har Kornet især taget mindst Skade. Paa enkelte Steder har imidlertid den usædvanlige Hede og selv Mangelen paa Nattedug bortsvedet alt Græs og Korn fra Markerne. Derimod ere Kartoflerne lykkedes meget vel og deres Smag er saa fortrinlig, som i mange Aar ikke har været Tilfældet. Havefrugter af alle Slags haves ligeledes i Overflødighed. — Det Kgl. Sundhedscollegium her i Staden, der med Iver har søgt at fremme Vaccinationens Udbredelse her i Landet, har hidindtil havt det Held, at see sine Bestræbelser kronede med et heldigt Udfald. Antallet paa

de Personer, som i afvigte Aar ere blevne vaccinerede i begge Hertugdømmene, beløber sig i alt til 9096 Personer, hvilket næsten udgjør det dobbelte af de Vaccineredes Antal i Aaret 1809, da det kun beløb sig til 5420. — Ogsaa i afvigte Aar har man havt ny Bekræftelse paa Vaccinens velgjørende Virkning og paa de i de forrige Aar anstillede Jagttagelsers Rigtighed. Personer af enhver Alder, ja endog nyfødte Børn, have lykkelig overstaaet Indpodningen. Selv hos sygelige Børn har Vaccinen viist sin Virksomhed, skjønt Erfaring ogsaa denne Gang har stadfæstet, at Kokopperne ei fuldkommen uddannes, men snart antage en Skorpe hos Personer, der ere behæftede med Udslet, især med Fnat. — Enkelte Tilfælde ere indtrufne, hvor vaccinerede Personer have faaet naturlige Kopper; men det er saa langt fra at denne Omstændighed beviser noget mod Vaccinen, at det meget mere er bleven sat uden for al Tvivl, at disse Personer ikke have været inokulerede med den ægte Vaccinematerie. Denne Sandhed stadfæstes tillige derved, at adskillige Personer, som ere blevne inoculerede anden Gang, have faaet ægte Vaccine. Ligeledes fortjener det at anmærkes, at de naturlige Kopper kun have viist sig hos Personer, som ere blevne vaccinerede af andre end Læger. — J alt have 62 Personer i forrige Aar befattet sig med Vaccinationen. Deriblandt findes 40 Læger eller Chirurger, 2 Præster, 1 Skolelærer og 6 andre Personer. Etatsraad Suadicani i Slesvig, Dr. Struve i Neumünster, Chirurgus Hellwig i Frederikstadt, Dr. Rüge i Flensborg, og Dr. Ehlers i Altona, have især udmærket sig ved deres Nidkjerhed, og det har behaget Hs. Majestæt at lade dem tilkjendegive Sit allerhøieste Velbehag. Etatsraad Suadicani har allene i afvigte Aar vaccineret 2000 og Chirurgus Hellwig 806 Personer. Dr. Struve i Neumünster har inddeelt Amtet i 3 Vaccinationsdistricter, og derved lettet det hele saaledes, at der i sex Eftermiddage har kunnet vaccineres 157 Personer, som derved for bestandig ere blevne sikkrede for Børnekoppernes Smitte. Dr. Ehlers i Altona har sendt 177 Portioner Lymphe til alle Egne i Hertugdømmerne.

Aalborg d. 22 Aug. J Dag reiser H. H. Hr. Biskop og Ridder Jansen paa Kirke- og Skole-Visitats, for at visitere i følgende Orden:

Den 1ste og 2den September i Hillerslev, den 3die og 4de i Sjøring, den 5te og 6te i Dragstrup, den 7de og 8de i Tæbring, den 9de og 10de i Frøslev, den 11te og 12te Hviledage, den 13de og 14de i Thisted, den 15de i Schinnerup, den 16de i Sennels, den 17de og 18de i Huunstrup. (Aalborg Av.)

Viborg d. 29 Aug. Kjøbmand Hr. N. S. Gjørup, der nylig har etableret sig her i Byen, har anlagt en Kartefabrik i sin Gaard, hvorved adskillige fattige Børn daglig arbeide. (Viborger Samler.)

Odense, den 29de Aug. Præsten Becher i Ranum ved Løgstør er kommen i Besiddelse af 2 interessante Haandskrivter, af 2 Præsters Dagbøger fra det 16de Aarhundrede o. s. v., som han nu vil lade trykke til Fordeel for de Qvæstede ved Anholtstoget. — J Christiania gaae nu Deputerede af Distrikts og Sogne-Kommitteen omkring og samler Bidrag til det vordende Norske Universitet. — Mange Steder her i Danmark findes endnu Veie langs Strandbreddene, hvor man ved Høivand er udsat for megen Fare. Saaledes satte sidstleden en haabefuld Mand, Candidat Broagger fra Ringkjøbing, Livet til, ved at ville kjøre over Aaen til Holmsland. — Det var dog mueligt at omlægge saadanne Veie høiere oppe i Landet, eller gjøre dem sikkre ved Broer eller Dæmninger. — Forleden Dag fandtes i Canalen her ved Odense en druknet Mand, hvis i Lommen havende Pas fra Kjøbenhavn oplyste, at han var Bagersvend, og hedte And. Varberg. (Iversens Av.)

Statistisk Bemærkning. — Udi Aaret 1789 var Folketallet paa Landet i Lolland og Falster 35,555, og begge Provindsers Antal af Fattige ligeledes paa Landet efter officielle Indberetninger 2042. Regner man nu hertil de 7 Kjøbstæders Fattige, og de mange før Ambulerende — Regnes hertil de endnu Flere, som denne Tid trykkes af forskjellig Trang formedelst jordløse Huse, formedelst arbitraire Ægteskaber, formedelst forsømte, hos Forældre hjemmeværende halvnøgne Børn og Mangel af Arbeidsskoler, formedelst Priserne paa alle Nødtørfts Artikler, og den ofte uforholdsmæssige Pengebetaling for ringere Classes Arbeidskræfter, formedelst Mangel af Sygepleie ꝛc., saa aabner Øiet sig for uberegnelig Velsignelse, som

Reglement for et aarvaagent, virksomt, og med gavnlig Publicitet bestyret Fattigvæsen fra Direction til Commission skulde stifte for alt den nærværende Dag i borgerligt Samfund. — Christopher Nyrop.

(Mariboe Av.)

(Kort Underretning om de gjeldende Pengesorter ꝛc. Fortsættelse.)

Anden Afdeling. Om Penge-Effecter, Obligationer og Aktier, som ere Gjenstand for Pengehandelen. — I. Uopsigelige Effecter, funderede til bestandig Rentebæreise. — a) I Species. 1) Bestandige transportable Statsfonds, oprettede ved Placat af 18de Martii 1801. Af disse Effecter er funderet en Capital af 2,400,000 Rigsdaler Species, til hvis Forrentelse med fire Procent i Speciesmynt, aarlig henlægges en Sum af 96,000 Rigsdaler af Statens redeste Indkomster. De bleve afsatte ved Subscription af 125 Rigsdaler Dansk mod 100 Rigsdaler Species. — Denne Indretning, som er et af de virksomme Midler, hvorved Regjeringen fremmede dens stadige Hensigt, at inddrage Courantbankens Seddeler, ligner meget den forlængst i Engelland bekjendte Fremgangsmaade, at optage Capitaler til Statens Fornødenhed saaledes, at ikkun Renterne funderes, d. e. ved dertil henlagte specielle Indtægtskilde for bestandig betrygges, hvorimod Capitalen, som Gjeldsbeviset lyder paa, aldrig bliver tilbagebetalt. Denne Omstændighed, hvorved den mindre Kyndige kunde forledes til at ansee den i disse Fonds anlagte Capital for aldeles tabt og uigjenvindelig, har vel i Begyndelsen standset denne Indretnings heldige Fremgang, og kan vel endnu bidrage til, at disse Effecter ei ganske have den Søgning, som man ellers kunde vente sig, hvis ikke den Frygt, at de formedelst Capitalens Uopsigelighed ei til alle Tider kunne realiseres, holdt dem noget tilbage. Thi det falder i Øinene, at den, der laaner Staten Penge, som han aldrig skal kunne opsige eller vente sig tilbagebetalte, umiddelbar af Staten selv, dog paa en anden Maade maa kunne erholde den oprindelige Capitalsum tilbage, naar han behøver den, da ingen ellers vilde beqvemme sig til at understøtte Staten med Laan, dersom den laante Capital derved skulde være tabt for stedse. Imidlertid ligger dog denne Mulighed til igjen at faae sin i Statsfonds udsatte Capital tilbage, og Sandsynligheden for, at ved en saadan Omsætning intet Tab vil være at befrygte, ganske i Sagens Natur. En Capitals Værd beroer ikke saa meget paa Capitalen selv, som paa den Frugt, man deraf for bestandig kan høste ved at sætte den i productiv Circulation; med eet Ord Capitalens Værd beroer paa de Renter, som ved dens Omsætning kan indvindes. At gjøre deres Penge frugtbringende, d. e. at udsætte dem paa gode Renter, og dette paa en sikker og varig Maade er derfore og alle Capitalisters naturlige Attraae. (Hand. Tid. — Fortsættes.)

———

Kjøbenhavns Vexelcours d. 2 Sept. I Tirsdags var Speciesbankens Cours af Danske Bancosedler mod Spec. 814 PC. — I Fredags 817 PC. — I Tirsdags solgtes Hamb. Banco til 823 PC. l. S. og 830 PC. k. S. — I Fredags til 834 PC. l. S. og 840 PC. k. S.

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

London d. 15 Aug. Her begynder man nu alvorlig at frygte for Kongens Sygdom. Han kan ikke synke uden ved konstige Midler og fordøier næsten aldeles intet. Den sidste Bulletin er af 10 Aug., da han ikke befandt sig vel og havde tilbragt en søvnløs Nat. — I China fortsætte Sørøverne deres Plyndringer paa Kysterne og have i kort Tid hærjet over 120 Stæder og Landsbyer og ført Koner og Børn i Slaverie. De stærkeste chinesiske Fruentimmer skulle, som man paastaaer, være formeligen indrollerede og fegte som øvede Tropper. I dette Rige havdes en saa stor Overflødighed af Sølv, som man aldrig erindrer. — Imellem Buenos Ayres's Tropper, under General Bellegrand, og Tropperne i Paraguay, under General Cavannos, er det kommet til et Slag, hvorefter Fred og Venskab og fri Handel atter er opvettet imellem Provindserne Paraguay og Rio de la Plata. — I Irland vedvare Urolighederne angaaende Catholikerne. — Til America gaaer en anseelig Generalstab med et betydeligt Artilleriecorps. Dette er blot Forsigtighedsregler i Tilfælde af et Fredsbrud. — Fra Portugal komme be-

standig mange Syge og Saarede. — Fra Cadix hedder det, at de Franske, som bestandig faae betydelig Forstærkning, gjøre Mine til snart at angribe denne Fæstning.

I Penne, ikke langt fra Teramo, har et ungt Menneske i et Anstød af Skinsyge myrdet et ungt, meget smukt Fruentimmer, som han var forelsket i, med adskillige Dolkestikke, og derpaa styrtet sig i en Brønd, hvorfra han imidlertid blev trukket levende op igjen og derpaa arresteret.

Den 1 Aug. afbrændte i Staden Presnitz i Böhmen 514 Huse; kun 54 bleve tilbage af hele Staden; 9 Mennesker tilsatte Livet derved og adskillige saaredes. En frugtsommelig Kone qvaltes med 3 Børn i en Kjelder, hvor hun havde reddet sig hen.

London d. 16 Aug. Blandt Catholikerne i Irland tager Partieaanden en alvorlig Vending. Endnu en anden Delegeret, Hr. Sheridan, er bleven arresteret, og, trods Proclamationen, vedbliver man at holde Forsamlinger i hele Irland.

Neapel d. 9 Aug. Blandt de kostbare Haandskrifter i det forrige Bibliothek i Monte Casino har man fundet et Manuskript af Apollonius Evender, der blandt andre vigtige Gjenstande indeholder omstændelige Efterretninger om Vesuvs Udbrud under Titus's Regjering. Man kan snart vente det trykt med hosføiet Oversættelse.

Paris, den 23de Augusti. Moniteuren indeholder en Efterretning fra Toulon af 14de d. M., hvori blandt andet meldes, at den der uden for krydsende engelske Escadre, 15 Linieskibe stærk, hvoriblandt 4 Tredækkere, 3 paa 80 og 8 paa 74 Canoner, foruden adskillige Fregatter og Corvetter, lagde sig den 7de ind i Hyeres-Bugten, hvor vore Batterier ikke kunde række dem, for Anker. Blot eet Linieskib og nogle Fregatter saaes under Seil. Da denne lette Escadre hindrede Skibsfarten paa Kysten, saa gik Viceadmiral Emerian Dagen derpaa under Seil med 12 Linieskibe og 2 Fregatter, forjagede de under Seil værende fiendtlige Skibe og manøvrerede hele Dagen saaledes, at Kystfarerne uhindrede fortsatte deres Fart. D. 11te ankrede den engelske Flaade, som hidtil havde ligget uden Orden, i 3 Colonner. Da den fiendtlige Observationsescadre nærmede sig vel meget Toulons-Bugten, saa forjog Viceadmiral Emerian

de fiendtlige Skibe, der vilde støde til den store Flaade, med 5 Linieskibe og 2 Fregatter. Den Franske Division gik ikke tilbage til Havnen, førend Handelsskibene paa Kysten vare i Sikkerhed. D. 13de om Morgenen Kl. 6 hørte man forskjellige Artilleriesalver fra Hyeres-Bugten. Den hele engelske Escadre gik under Seil. Nogle af deres Skibe, som nærmede sig Medes-Batteriet, bleve beskudte og besvarede Ilden. Den engelske Flaade tyede igjen til sin forrige Ankerplads og efterlod sig kun enkelte Skibe, som bleve forjagede af Hs. Maj. Escadre. Fiendens Hensigt med sine Manøvres synes blot at have været at sondere Vandene heromkring. Contreadmir. l'Hermit har derfor detacheret adskillige lette Fartøier til Øerne for at tilbagedrive Fienden ifald han skulde vove at komme dem for nær.

Hamborg d. 28 Aug. Siden d. 20 d. M. er Stempelloven sat i Kraft i alle 3 Departementer.

Madrid den 22 Julii. Provindsen Guadalaxara er nu ganske rolig og befriet for Empecinados Bande. Han skal være falden i Unaade hos Juntaen og være afløst af Marquis de Tayes. Indvaanerne i Castro del Rio ere selv marcherede en Insurgent-Bande i Møde og have dræbt eller adspredt den.

Wien den 17 Aug. Da adskillige udenlandske Skuespillere, Sangere og Dansere for nogle Maaneder ere blevne optagne af vor Theaterdirection mod Betaling i Guld og Sølv, hvis Udførsel derved end mere befordredes, saa ere saadanne Antagelser blevne forbudne. — De tydske Infanterieregimenters Compagnier skulle kun bestaae af 50 og de ungerske af 80 Mand, Resten permitteres paa ubestemt Tid. Ved Cavalleriet permitteres 20 til 30 M. af hver Escadron.

Trykfeil.

S. 1080. Lin. 21. staaer i nogle Aftryk: fødtes læs: døde. — S. 1103. Lin. 6 nedenfra: Dotateringer læs: Doteringer.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 72.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 7 September 1811.

Om en mulig bedre Skibsfart og Havn til Roeskilde Kjøbstad; tilegnet denne Stads respektive Herrer Kjøbmænd i August 1811.

Denne Stad, som ligger ikke ubeleilig til Skibsfart, og kunne blive en Søestad af anden Rang, har i lang Tid ikke eiet flere end 4 Smaaefartøier paa 2, 3 eller 4 Læsters Drægtighed, og hvoraf ikkun det største med Dæk, foruden nogle faa Fiskerbaade. Aarsagen hertil, angiver man at være den snevre Pas og det grunde Vand, som befindes imellem nogle smaae Øer og Holme i Farvandet; og det er ogsaa sandt, som her kortelig skal oplyses; og hvortil endnu kommer det Sagn, at for 400 Aar siden, disse snevre Indløbsrender, i Dronning Margarethes Tid, skulle være forsænkede med store Træer til Hinder for fiendtlig Fart. Sandt! at Historien giver Anledning til denne Mening; men dog staaer der ikkuns: at det var de fleste Havne i Danmark, som vedersføres saadant. Det bliver da uvist, om Roeskilde-Fjordens Indløb har været deriblandt; thi det er uvitterligt, at derom nogen Tid er skeet Undersøgelse; heller ikke, saavidt mig er bekjendt, har der været Spoir af nogen ved Roeskilde ordentlig indrettet Havn, saasom Levninger af Pæleværk med Jernbolte og Ringe, som ere almindelige Mindesmærker deraf, og hvilket dog ellers paa andre Stæder i Provinzerne, indtil vore Tider har været synbar. Saaledes har ved Borre paa Møen, der nu og i lang Tid er og har været en Bondebye, men tilforn skal have havt Kjøbstadsprivilegier, været at see Pæleværk med Bolte og Ringe; og gamle Folk for halvhundrede Aar siden, da jeg tjente ved Møens Amtstue, paaviste endnu (dog ikkun efter Sagn igjennem flere Generazioner) det Stæd, hvor Toldboden havde staaet; ligesom og det da (1760) var meget kjendbar, at Indseilingen hertil fra Østersøen havde været Syd fra. Saaledes ogsaa ved Kjøbstaden Stubbekjøbing i Falster: denne liden Bye, som altid har havt Skibsfart, men i de senere Tider ingen ordentlig Havn uden i aaben Søe nogle nedrammede Pæle til Fartøiernes Fortøining N. O. for Byen, og meget usikker; men vel i den fjernere og høie Alder, en meget sikker Havn inden for det saakaldede Kongsnæs, en halv fjerding Miil op i den nuværende Møllesøe S. O. hen, og som adskilles fra Havet ved en Steendæmning, hvor jeg som Dreng i min Fødebye for 60 Aar siden, mange Gange har seet gammelt Pæleværk med Bolte og Ringe, samt endnu Topenden med sin Hommer og Spids af et under Vandet staaende Skib. Paa disse to nævnte Stæder har altsaa været tydelige Mindesmærker om Havn og gammel Seilads; men ingen Tid er det mig forekommet ved Roeskilde; dog maaskee Statsarkivet kunne oplyse noget herom? — har imidlertid Indløbsrenden eller Renderne i Oldtiden været forsænkede, hvilket dog nok ingen Tid er undersøgt; saa skulle det dog vel ikke være umu-

ligt, ved den Kraft, som vort fortræffelige Søe- og Arsenalvæsen indbefatter, at optage disse gamle forstenede Træer; hvilket det noksom har viist, ved at optage Skibe, ladede med Jern og sværeste Vægt paa flere Favne Vand i mere aaben Søe end her i Roeskildesfjorden finder Stæd; jeg mener ved de 2de bekjendte Pramme, som har Navn af Rumpeløs. Men antager man, at ingen Forsænkning, ved Undersøgelse herstæds, er at finde; — ikkun at det er naturligt stenet og leret Grund; saa er ingen Betænkning for, at jo Opmudring, ene med tilbørlig passende Muddermaskiner og behørig dueligt Mandskab dertil, lader sig gjøre.

Ved i denne Sommer at passere dette Farvand nogle Gange frem og tilbage fra Frederiksund med en Baad, har jeg paa fri Haand for mig selv figureret en Søkortstegning, som til min egen Oplysning viser de forekommende Objecter, der i Hensyn til Løbene, Dybden, Grundene, samt Steen- og Sandbanker, hvis Afsætning paa Kartet jeg har at takke den herværende Lods for, og som er saaledes: Fra Jægerspris Færgeløb, som har 96 Favnes Brede og 7 à 8 Fod daglig Vand, — og i S. t. V. forbi Frederiksund og uden for liggende Kalsøe, til Kølhøiene, $\frac{1}{4}$ Miil, — 7 à 8 Fod; men disse forbi, saavel paa Ost- som Vestsiden, ikkun 3 à $3\frac{1}{2}$ Fod paa en Længde af 200 Favne og i Brede 80 à 90 med guul Grusbund. Herfra og op til Edskildsøen 1 Miil, med 7 à 8 Fod Vand, hvor forinden ligger en skjult Steengrund, Kalkgrunden kaldet, O. for Løbet.

Derefter paa omtrent 300 Favne, med 3 à $3\frac{1}{2}$ Fod Vand og mere end 100 Favne bred, med Gródebund og Sand, forbi Edskildsøe og det lige over for paa Selsøe-Siden liggende Færgehuus 180 Favne tvers over. Denne Grund forbi, som kaldes Selsøegrunden, er en bred Bugt $\frac{3}{4}$ Miil med 10 à 12 Fod Vand til begge Sider og i S. V. lige op til Roeskilde; dog er omtrent $\frac{1}{2}$ Miil forinden en liden Græsholm, Elormen kaldet, som paa begge Sider O. og V. kan løbes ganske nær.

Det er mig sagt, at for maaske en Snes Aar siden skal det have været i Forslag, at faae de ovenfor ommeldte Grunde fordybede efter et Overslag paa 10,000 Rdlr. for Kongelig Regning imod aarlig Afbetaling i visse Aar; men at de Herrer Handlende havde tilbudet Gjengjeldelsen ved forhøiet Told og Lastepenge; og at det siden derefter er blevet uomtalt. Maaske kunne Tænkemaade og Handelsaand i Hensyn til at Søekrigen dog ikke skulle vare evig — men muligt snarlig faae en Ende; nu tilveiebringe et fælleds Ønske for den gamle Absalonske Stad: at en drivtig Skibsfart kunne begyndes at sees i Møde? Jeg tør tro, at det er ufornøden til nærmere overveiende Oplysning, her at fremsætte nogen Forskjelsbalanse mellem at have Skibsfart direkte til og fra denne Stad — imod at føre alt Kjøbmandsgods (Tømmerflaader undtagen, som med saa stor Bekostning og megen Trældom maae transporteres fra Frederiksund af) paa Vognaxen fra Hovedstaden, hvor Kjøbet dog er paa anden Haand; foruden at Heste og Vognslid samt Folkeforsinkelse, ikke maae være ringe, og derfor fordyre Udsalgspriserne. En Handels-Committee eller et udvalgt Handelsraad, i selve Staden, ville bedst kunne udsætte dette fra hinanden, og maaske vise, at de Herrer Handlende, saaledes som de nu og i lang Tid har været tilsyne, hverken er mere eller mindre, om jeg tør sige det, end Hovedstads Grosserernes Handelskommissionærer eller noget saadant lignende, der detaillere Fornødenhedsvare til Landboen; herfra undtagen Kornhandelen i al Ære og Respekt; og hvortil just Skibsfarten er saa nødvendig.

* * *

Ved denne Leilighed et Par Ord om Frederiksund: Denne lille Sneglekjøbstad formedelst sin søre Krumhed og de mod N. V. omliggende høie Bakker, har vel en Havn, men aaben og uden Fortøiningspæle, men god Ankerbund; mangler en Skibsbroe, hvor Skibe kunne lægge an, til Losning og Ladning, som nu maa skee ved Baadførsel til og fra Land, og med Heste og Vogn i Vandet, efterdi neppe en Trebords-Jolle kan anlægge Broen, der ellers er fra Begyndelsen ret nok anlagt, og ved Forhøielse og Forlængelse til Dybs, med et større Brohoved til Venderum for Vogne, kunne saaledes blive høist nyttig, da Vedkommendes Heste og Vogne nødvendig maae lide meget, ja endog er farlig for dem ved hiin Færsel, saaledes som den nu er. Et Forslag til Forbedring skal, efter Si-

gende, ogsaa være skeet for nogle Aar siden; men tilsidesat, og nu i Forglemmelse.

J. With,
Kammerraad.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Blandt de Fabriker her i Landet, som i ingen Henseende give nogen udenlandsk noget efter, regnes med Føie Porcellainsfabriken i Kjøbenhavn. Allerede længe har man sat det Kjøbenhavnske Porcellain ved Siden af, om ikke over, det Sachsiske. Massen og Malningen ere ganske fortræffelige. Med billig Sorg saae man derfor denne Fabrik, formedelst Tidsomstændighederne, siden nogle Aar aldeles standset i sin Drivt, ihvorvel den eneste Aarsag til denne Standsning ikke var andet end Mangelen paa Granfyr, det eneste Slags Ved, hvormed Porcellain kan brændes. Prisen paa Granfyr steg fra 6 Rdlr. til 60 Rdlr. Favnen, og var endda til den Priis ikke at faae. En Følge heraf var, at det Kjøbenhavnske Porcellain, som man her i Landet, ikke saa meget af Kjerlighed til det indenlandske, som af den paa Erfaring grundede Overbevisning, at det er tre Gange saa stærkt som det engelske eller chinesiske, holder saa meget af, steg uhyre i Prisen. Porcellainshandlere lade sig betale for et Par simple Kopper af Kjøbenhavns Porcellain 28 Mk., for en Theepotte 5 Rdlr., og saaledes forholdsviis. Ved de Auctioner, som fra Tid til anden bleve holdte over Fabrikens for største Delen udskudte og forligne Varer stege Priserne fra den ene Auction til den anden ubeskriveligen. Endeligen har Directionen været saa heldig at faae efterhaanden saa meget Granfyr indkjøbt, at man igjen har kunnet begynde med at brænde Porcellain. Allerede en Deel af de nødvendigste Stykker ere færdige, og man venter nu kun paa nærmere Resolution fra høiere Steder, for at kunne fastsætte Priserne, som man formoder ikke ville overstige de gamle 100 PC. — Ved denne Fabriks Gjenoplivelse finde 100 Mennesker dagligen Beskjæftigelse og Underhold.

Paa Grund af, at Børn blive anmeldte til

Forberedelse til Confirmation, uagtet de mangle de dertil nødvendige Forkundskaber, ja ikke sjelden befindes, at være i høi Grad uvidende, har Biskoppen for Aggershuus Stift udstedt en Bekjendtgjørelse, hvori han minder Vedkommende om Følgerne af dette Onde, og derhos tilkjendegiver dem, at det er blevet samtlige Præster i Stiftet tilskrevet, "ikke at antage nogen Ungdom, hvis gode Kundskab ei forud er dem bekjendt, til Forberedelse til Confirmation, med mindre den ved Antegnelsen forevisеr antageligt Beviis for, at være flittigen holdt i Skole, eller paalideligt Vidnesbyrd om dens tilbørlige Undervisning paa anden Maade.

I Christiania Amt hersker i denne Tid en Epidemie. Fattige i Amter kunne, i Følge en Bekjendtgjørelse fra Amtets Physicus, Hr. Michelsen, faae mod Præsteattester Lægemidler uden Betaling.

Bygningerne paa Vesterbro, som under sidste Beleiring for en stor Deel bleve afbrændte, reise sig nu igjen af deres Aske. Allerede 8 saadanne Bygninger, opførte overenstemmende med Anordningen, ere nu færdige.

I Havnen har man i disse Dage havt det ikke saa ganske sædvanlige Syn: Holstenere med Brænde — men til 50 Rdlr. Favnen. Man vil paastaae, at de Holsteenske Skippere finde meget godt deres Regning ved at føre Brænde hertil, da man forsikkrer, at en Favn ikke koster der paa Stedet mere end 2 Rdlr. Slesv. Holst. Cour.

Under d. 9de Augusti d. A. er udkommen en Forordning, angaaende en Justitsfonds Indretning, for Hertugdømmerne Slesvig og Holsten.

Ved Auction paa Børsen den 5te September solgtes: Marylands Tobak 5 Mk. 8 ß. a 1 Rdlr. 4 ß. Pd., Virgin Tobak 5 Mk. 7 ß. a 5 Mk. 10 ß. Pd., Indigo 16 Rdlr. 1 Mk. a 16 Rdlr. 5 Mk. Pd., Østersøiske Krølhaar 23 Rdlr. Lispd., Raffinade 11 Mk. Pd., Melis 10 Mk., Lumpen 8 Mk. 10½ ß. Pd., Topundsdaaser Haysanthee 18 Rdlr. 2 Mk. a 18 Rdlr. 3 Mk. 8 ß. Daasen, Cider Eddike 78 Rdlr. Oxhovedet, Bergens brun Tran 170 Rdlr. Tønden, Archangels Tjære 33 Rdlr. 3 Mk. Tønden, 3 Fods Slibestene 10 Rdlr. 4 Mk. a 11 Rdlr. Stkt., 2 Fods dito 7 Rdlr. 2 Mk. a 10 Rdlr. 1 Mk. Stkt., Propatria Papir 18 Rdlr. Riset, hvide Havannah Sukkere a 8 Mk. 8 ß. Pd. Alt med Told.

Mariboe, den 2den Septemper. Stege, den 19de Augusti. Igaar erholdte 3 Fanger her paa Tugthuset deres Frihed. Directeuren for denne Stiftelse, Hr. Major og Ridder d'Auchamp, hvis ivrigste Bestræbelser gaaer ud paa at gjøre Tugt- og Forbedringshuset til et virkeligt Forbedringshuus, ønskede ved en religiøs høitidelig Handling, at gjøre denne Dag uforglemmelig for de Løsladte. Efterat de ved Skriftemaal vare forberedte til Deeltagelse i den hellige Nadveres Nydelse, forkyndte han dem den Frihed, som hans Kongelige Majestæt allernaadigst havde forundt dem, og formanede dem til for Eftertiden at arbeide, og ved Flid og Vindskibelighed, at erhverve deres Underhold, og ved Troskab og Redelighed at gjenvinde den hos deres forrige Bekjendtere tabte Agtelse. Præsten formanede dem, veiledet af I Cor, 11, 27-30, til at fremstille sig, som værdige Gjæster ved Herrens Nadvere, og for Eftertiden holde fast ved den Religion, hvis blide Grundsætninger, de skyldte den Frihed, hvorover de nu glædede sig saa saare. Efter Gudstjenesten gjentog Directeuren atter sin Formaning til de Løsladte, saavelsom til de øvrige Fanger, hvilke han lovede, at anbefale til Hans Majestæts Naade, saafremt de opførte sig, som de burde. — Den 23de ankom Hans Majestæt til, og passerede igjennem Stege til Ulfshale, Nordfeldt, Liselund og derfra tilbage gjennem Stege til Marienborg, hvor Han overnattede. Den hele Allee, den hele Gade, igjennem hvilken Han passerede, var i Stege belyste. 2de Æreporte vare opreiste, den ene af Hr. Kjøbmand Hage, og den 2den af Hr. Kjøbmand Krænkel. Begge vare udzirede med megen Konst og Smag og oplyste med Lamper, og over begge vare Deres Majestæters Navnetrække anbragte. Paa begge Sider af Æreporten hos Hr. Krænkel læstes i Gjennemskin følgende: En Glorie af klare Straaler skal Tiden engang skjenke Dig — vor Omhed haaber at Du taaler den nu omkring Dig slynger sig. Paa de 4re Hjørner af Krænkels Æreport stode 4re Piger i hvide Klæder, som strøede Blomster for Hs. Majestæt. — To Skibe, som laae paa hver Side af Broen, vare behængte med Lygter og Storvasen var oplyst med Beegkrandse, anbragte af Hr. Hage. — Paa Kosters Færgebroe var og opreist en Æreport, meget smagfuld udziret,

som Hr. Kjøbmand og Borger-Capitain Kollin havde bekostet. — Den 24de om Morgenen Kl. 6½ kom Hs. Maj. tilbage fra Marienborg og behagede at tage ind til Hr. Justitsraad og Byefoged Jørgensen, hos hvem det allernaadigst behagede Allerhøistsamme at spise Frokost. Under Sit Ophold i Stege besaae Han Kirken, Tugthuset, Raadhuset, Sprøiterne og Sygehuset. Glæde læstes i alles Aasyn ved at see Landets ømme Fader imellem sig. — Den Blidhed og deeltagende Omhed, Han viste imod enhver, forøgede den Kjerlighed, som enhver Dane, maa føle for den bedste og kjerligste Konge. Fra Stege kjørte Han til Pollerup, for at holde Revüe over Troppecorpser. Efter Revüen begav Han sig til den store Klint. Kl. 4 om Eftermiddagen kjørte Han igjennem Stege til Marienborg, hvor Han spiste til Middag og derfra tog Han Veien over Grønsund til Falster.

(Mariboe Av.)

Hvilke fortræffelige og følgeværdige Indretninger og Anlæg, Baroniet Brahetrolleborg i Fyen eier, sees af en Beretning fra Hr. Seminarielærer Bonde, indført i det Fyenske patriotiske Selskabs Tidsskrivts 2det Hefte, og hvoraf Følgende er et Udtog: Ved Udskiftningen, der for nogle og 20 Aar siden blev tilendebragt, lagdes en væsentlig Grund til Godsets Forbedring; naar man undtager enkelte Skovlodder og Engstykker, har enhver Mand sin Jord paa eet Sted og omkring sin Gaard; men for at opnaae denne Hensigt maatte og omtrent Halvparten af Gaardene udflyttes. Ikke allene Udskiftningen var det, som bidrog til Godsets Forbedring, men Hoveriets Afskaffelse, der gav Tid til bedre at dyrke egen Jord, og Arvefæste-Indretningen, der gav Lyst til at arbeide med Iver, vare væsentlige Fordele for Bønderne, og disse Fordele bleve dem strax ved Udskiftningen til Deel. Bedre Kreature og skjønnere Kornmarker ere for Bonden Frugter af disse Indretninger. Der haves det beste Haab, at Agerdyrkningen her inden meget lang Tid vil stige til en høiere Fuldkommenhed, da her nu dog findes den Mand, der har begyndt at brakke sin Jord, og han vil sikkert finde Efterlignere, naar de andre Bønder see at hans Arbeide rigelig lønnes. — Ogsaa Skovene bleve indfredede i større eller mindre Stykker efter deres Beliggenhed; skjønne

Besaaeninger og Beplantninger af Ege og andre Træer ere traadte istedetfor øde Pletter; Moserne udtørres, for at sættes i forstmæssig Stand med Elle, og imellem 2 til 300 Tdr. Land ere beplantede eller besaaede med størstedelen Ege, der staae i den frodigste Vært, hvoraf de ældste ere omtrent 30 Aar gamle; de Strækninger, der før vare Heder, staae nu bevoxede med Naaletræer, ligeledes i den frodigste Vært og af forskjellig Alder og Størrelse. Henimod 30 Aar har man allerede fortsat Besaaeningen, og i den Tid fuldført Arbeidet paa en Hede, Gjerup Skov kaldet, som er omtrent 280 Tdr. Land, og begyndt to andre, Knagelbjerg, omtrent 100 Tdr., og Klosterskoven, 70 til 80 Tønder. Godset eier altsaa omtrent 450 Tønder Land Naaleskov. Naar man tænker sig, at Bygningstømmeret stiger til uhyre Priser, hvilken Trøst maae det da ikke være: at vor Øe med Tiden vil kunne levere Størstedelen af det, som behøves til vore Huses Bygning, da det vist ikke vil vare mange Aar, før disse Naaleskove ville kunne sysselsætte mange Hænder, skaffe mange Familier Underholdning, spare Landet store Summer, som nu gaae ud, og bringe Eieren rigelig Løn for hans Møie og anvendte Bekostninger. Foruden de Heder, som findes paa Baroniet, gives endnu mange store Strækninger, især den sydvestlige Deel af Fyen, der ikke ere duelige til Agerdyrkning; hvilket Gavn for Efterkommerne, naar disse Strækninger Tid efter anden bleve besaaede med passende Træarter! Nogle smaae Plantager af Lærketræer fortjene særskilt at nævnes for Træartens Skyld. Dette Slags Træe er mærkværdigt for dets hastige Vært, og fortrinlige Brugbarhed, da det næst Egetræet er det beste og fasteste selv til Skibsbygning. Kort, Baroniets Eier bestræber sig for, at ikke mindste Plæt af den til Agerdyrkning ubrugbare Jord skal henligge ubenyttet, men ethvert Stykke yde de Frugter, som Jordbunden efter Omstændighederne tillader. Skovprodukterne forarbeides vel, men ikke saavidt som de burde. Bøgetrærne sælges som Brænde, eller opkløvede til Bødkertræe; Egetrærne som Skibstømmer, saugede Planker, Huustømmer o. s. v. Elletrærne forarbeides til Træskoe. Ved disse Forarbeidelser sysselsættes en stor Mængde Mennesker Aaret igjennem, baade ved at hugge, sauge og transportere.

Affaldet af alle Træarter brændes til Kul. — Vigtige ere ogsaa 2de Schæferier af Spanske Faar, hvoraf det største paa 240 Stykker, foruden Lam, tilhører Hr. Greven; det andet paa 86 Stkr., foruden Lam, tilhører Stedets værdige Præst, Hr. Knap, som har henlagt 4 af Præstegaardens høieste og sletteste Marker til Faarenes Græsning. — Hr. Dannebrogsmand Schrolls Høravlings-Institut frembringer Hør af fortrinlig Godhed, der sælges for størstedelen heglet. — Af Fabrik-Anlæg fortjener at mærkes et af Hr. Greven nylig anlagt betydeligt Garverie, som med Bygninger, de fornødne Indretninger, Indkjøb af Materialier ɩc. til Dato har kostet 40,000 Rdlr., og denne Sum vil ved den bestemte Udvidelse næsten forøges til det Dobbelte. Et andet fortrinligt Anlæg er et Hammerværk eller Leefabrik, ved hvilket Vandet driver en stor Hammer, Slibesteen og Blæsebælg, hvorved aarlig forfærdiges en betydelig Mængde Leer, Skjæreknive, Spader og andre Redskaber. Værkets Indretning blev bestyret af den afdøde duelige Mekaniker og Smedemester Søren Mathiasen, der er bekjendt nok for den af ham opfundne Hakkelsemaskine og andre Instrumenter. — Ogsaa fortjener at nævnes 2de betydelige Teglværker, der begge tilhøre Hr. Greven, det ene i Nærheden af Faaborg ved Byen Gjerup, hvis Ovn er til 44000 store Muursteen, og det andet imellem Faaborg og Svendborg i en Skov, kaldet Bremerhaven, havde før 2 store Ovne, en til 50,000 og en til 66,000 store Muursteen; men da Mangel paa Arbeidere gjorde det umueligt at drive dette Teglværk, blev den ene Ovn nedbrudt. Ved sidstanførte Teglværk er ogsaa en Kalkovn, hvor Greven brændte Kalk til eget Brug; men da Krigen foraarsagede Mangel paa denne Artikel, tillod Hr. Greven tvende Interessentere at brænde Kalk i Ovnen til at sælge, og disse have siden den Tid leveret det Fornødne til Egnen og flere Steder i Fyen, og derved erstattet Mangelen paa Gullandsk og anden fremmed Kalk. — Af det ophævede Linnedmanufaktur er endnu et Væverie, hvor der væves alle Slags Dreieler af forskjellige Mønstre. Mesteren, en Islænder, som før var Vævermester paa Manufakturet, er en fortrinlig duelig Mand; men at drive sit Væverie fabrikmæssig er nu ikke

mueligt, han maae derfor næsten allene leve af at væve for Fremmede. Foruden dette Væverie findes her paa Godset mange gode Vævere, der have lært hos ovennævnte Mester paa Manufacturet. — Blant de Haandværkere, der forfærdige mere end Egnen bruger, fortjene at nævnes: Saddelmageren ved Trolleborg, der ei allene forfærdiger got Arbeide for Egnen, men sælger endog til Fremmede selv udenfor Fyen, og Godsets Træskoemænd, der levere en stor Mængde Vare, som udføres til mange af Danmarks Provindser. — Enkelte Mænd udenfor Bondestanden have bragt Haugedyrkningen temmelig vidt, og disse ville sikkert finde Efterlignere. — Den største Deel af alle disse skjønne Indretninger har Godset især den virksomme Menneskeven, salig Grev Ludvig Reventlow, at takke for, der tillige af alle Kræfter har befordret Oplysningens Udbredelse ved at opbygge mange nye Skoler, og forsynet samme med duelige Lærere, der allerede over 27 Aar have arbeidet paa de Unges Dannelse. Hans Søn, den nuværende Greve, træder i Faderens Fodspor, og virker ved enhver Leilighed til det almindelige Beste.

(Hempels Av.)

Posteefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Rom d. 8de August. For 2 Aar siden havde de Herrer Bucher, Rusca og Compagnie her oprettet en Catunsfabrik, den første i sit Slags der hidtil sysselsatte 180 Arbeidere af begge Kjøn. Nu have efter Regjeringens Ønske nogle af de anseeligste herværende Huuse, som Torlonia Lavazzi, Marconi o. s. v. ved Actier taget Deel deri, og den vil altsaa snart være istand til anselig at udvide sine Foretagender. Hr. Bucher, fød i Strasborg, en Mand af mange Kundskaber, vedbliver at være Directeur derved.

Livorno d. 9 August. De franske og neapolitanske Capere vedblive at gjøre mange Priser i Middelhavet. For nogle Dage siden indbragte den franske Cutter I tre monti rossi her en americansk Brigantine, Capit. Melzer, der vilde seile fra Messina til Boston. Dens Ladning bestod i Sæbe, Olie, Pomerantsskaller, Mandler, Citroner o. s. v.

Wien d. 21de August. Hs. Majestæt vil d. 25de d. begive sig til Landdagen i Presborg, der vil blive meget vigtig. Med det første vil et stort Antal af de ved Indløsningscommissionen indkomne Bancosedler i et paa Glaciet beliggende dertil bestemt Huus blive offentlig brændte.

London d. 20de August. De engelske Kjøbmænd i Sicilien have indgivet en Memorial til Handelskammeret angaaende de Indskrænkninger og den Tvang, vor Handel paa denne Øe er underkastet. Denne Memorial indeholder mange Besværinger, som, efter Petitionairernes Angivende ikke uden ved en Handelstractat med den sicilianske Regjering kunde afhjelpes. I denne Memorial omtales, at den engelske Consul Hr. Fagar af de sicilianske Autoriteter adskillige Gange grovelig er fornærmet, og i Udøvelsen af sine Consularpligter behandlet med alle Beviser paa Ringeagt. Fremdeles beklager man sig over de store Afgivter, som de engelske Vare er blevne underkastede. Nogle af disse betale 30 til 35 Procent.

London d. 21de August. (Af Moniteuren.) Af tolv portugisiske Cavalleriereqimenter er nu kun 1200 Mand tilbage paa deres Post, og Infanteriet, som bestod af 30,000 Mand, er reduceret til 12,000, og det formedelst den stærke Desertion. Mange saakaldte Frivillige vare bortførte af de Engelske i Lænker. Sir John Sherbrook, der som Næstcommanderende har udmærket sig meget i Portugal under Lord Wellington, vil med en talrig Generalstab ufortøvet indskibe sig til Hallifax. De sørgelige omstændelige Efterretninger, der ere meddeelte af Lord Codrington om Tarragonas Erobring, og findes i Hoftidenden fra i Løverdags, undertrykke og udslukke det Haab, at see Spanien befriet, som man i de sidste sex Maaneder havde begyndt at nære. Udueligheden hos denne vigtige Pladses Forsvarere stikker sørgeligen af mod Eftertrykkeligheden i Beleirernes Operationer. De Franskes Virksomhed og Duelighed under denne Fæstnings Beleiring har aldrig kunnet overgaaes. Den 19de Junii have Cortes i Cadix efter lang Raadslagning antaget et Decret, der angaaer den engelske Regjerings Tilbud at være Mellemmænd mellem den nærværende Regjering og Colonierne. Dette Decret bestaaer i 9 Artikler. Mæglingen er antaget under den Betingelse, at Cortes Ene-

voldsmagt ansees som Fredstractatens Grundvold, og at den engelske Regjering, ifald Underhandlingen ikke lykkes, hæver al Samfærsel med de oprørske Provindser, og medvirker at bringe dem til Lydighed.

London d. 21 Aug. Lægerne have nu erklæret, at de opgive alt Haab om at Hs. Majestæt nogensinde vil faae sin Forstand igjen, og at de befrygte en nærforestaaende Opløsning. H. M. lider de heftigste Smerter af Vandets Opdyngelse i Hjernen. — D. 19 Aug. De americanske Journaler, vi have erholdt, gaae til d. 17 Julii. De sige, at de med Hr. Foster begyndte Underhandlinger ere opsatte, indtil han har erholdt nærmere Instructioner og at man har erholdt Napoleons Udsonings-Forholdsregler i Henseende til America: en Efterretning, der er meget ufordeelagtig for de med Storbritannien begyndte Underhandlinger. Baltimore d. 15 Julii. Federal Republicain siger, Underhandlingerne med Hr. Foster ere i Henseende til nogle Præliminairpuncter afbrudte indtil han fra sit Hof har faaet nye Instructioner. Vi troe det, og troe, at Hr. Foster maa være fremtraadt her med Instructioner og Fordringer, hvis Virkninger vilde give Nationen sit Banesaar, om man indlod sig deri. Vi haabe den udførende Magt vil ikke oversee nogen væsentlig Punct af vor Tarv i Underhandlingerne. Hvad bliver da nu af de uindskrænkede Fuldmagter, hvilke, som man siger, Hr. Foster har erholdt? De ere forsvundne som Røgen i Vinden. — Ved den sidste Efterretnings Afgang fra Washington vidste man endnu ikke, at de americanske Fartøier i franske Havne vare satte i Frihed. Men Tidenden om Napoleons Skridt til Udsoning havdes d. 15 Julii i Nyyork, hvilket sandsynligviis havde en ugunstig Indflydelse paa de med Hr. Foster begyndte Underhandlinger. — Norfolk d. 8 Julii. De forenede Staters Fregatter, Præsident, Commodore Roger, og united States, Commodore Decatur, ligesom og Briggen Argus, have i Gaar lagt sig til Ankers i Lynhavenbugten, dog skulle de, som man hører, stikke i Søen igjen næste Onsdag. — Lieutenant Mackworth, ældste Søn og Arving af Baronetten af samme Navn, er i Albuquergue bleven tagen til Fange, da han befandt sig paa Recognoicering. — En Skrivelse af 18de siger: Vi erfare, at vi i Morgen tidlig skulle opbryde vor Leir. Hovedqvarteret og 2 Divisioner skulle, som man siger, besætte Porta Legre; en Division marcherer mod Estromal; to mod Castel Branco og en mod Ville Viciosa. Det sidste er vort.

Paris d. 29 Aug. Efter 4 Maaneders Blocade er nu ogsaa Figueras igjen i vor Magt. Besætningen af 3500 M. og 350 Officierer har maattet overgive sig paa Naade og Unaade. Dagsmoniteuren indeholder følgende Omstændeligere derom. Officiel Efterretning om Armeen i Spanien. Catalonien. En af Martinez's, Commandanten i Figueras's Adjutant var den 8 Aug. deserteret og har berettet, at Garnisonen lider en skrækkelig Mangel; at dens Underhold er reduceret til nogle Unzer Brød og lidet Vand; at den, da den ingen Undsætning kan vente, havde besluttet at gjøre sig Luft med Bajonnetten og foretage et Fortvivlelses-Forsøg; men Figueras var omgivet af en frygtelig Circumvallationslinie paa flere end 4000 Toiser i Omkreds. Denne Linie var dannet af en Kjæde sluttede Redouter, der ved Forskandsninger vare forbundne med hinanden og ved en dobbelt Række af Forhugninger dækkede. Siden nogle Nætter var den virksomste Aarvaagenhed bleven fordobblet. Generalerne tilbragte Nætterne i Linierne. Hertugen af Tarent havde truffet de gavnligste Foranstaltninger, for at betage Fienden alle Midler til at undgaae sin Skjebne. — Efterat alle Levnetsmidler og Munition vare opbrugte, forsøgte Martinez Natten til d. 16de, i Spidsen for sin hele Garnison, at forcere Linierne; han naaede indtil de første Forhugninger, hvor en frygtelig Ild udbrød mod hans Colonne, dræbte 400 Mand for ham og tvang ham til at vende tilbage i Pladsen. — Den 19de om Morgenen overgav han sig paa Naade og Unaade. Garnisonen defilerede uden Vaaben paa Glacien. Den var endnu 3500 Mand og næsten 350 Officierer stærk, hvoriblandt 1 Marchal de Camp, adskillige Brigaderer og 80 Overofficierer. Garnisonen er d. 21 og 22de ankommen til Perpignan. 2000 Mand vare siden Blocadens Begyndelse, der varede 4 Maaneder, omkomne ved Ild og Sygdomme i Figueras. Pladsen var ikke bleven angreben, og da alle Arbeider havde indskrænket sig til en streng Blokade, saa var denne vigtige Fæstning bleven urørt. Man kan ikke noksom rose Blocadetroppernes Virksomhed og urokkelige Standhaftighed. Artilleriet og Ingenieurerne kappedes med hinanden ved de umaadelige Arbeider i Virksomhed.

Münster, d. 28de Aug. Den forrige Münsterske Grændsestad mod Holland, Breden, der ved Flid og Drivtighed har opsvinget sig til en vis Grad af Velstand, er d. 19de d. M. bleven et Rov for en Ildsvaade, som henved Kl. 8 udbrød i en Slagters Huus, og allerede Kl. 9 havde taget fat i hele Staden. 2 Klostere, Sognekirkens Tag og 300 og nogle og 60 Huse ere afbrændte. En gammel Kone og et Barn paa 6 Aar tilsatte Livet derved. (Hamb. Corresp.)

Hyeres, d. 18de Aug. Den engelske Escadre har endnu bestandig en saadan Stilling, at Batterierne ikke kunne naae den; den bestaaer af 18 Linieskibe og 2 Fregatter. (S. Bl.)

Paris, den 25 Augusti. (Ved overordentlig Leilighed). I Forgaars Middags Kl. 1 modtog Hendes Majestæt Keiserinden, i Anledning af Hendes Høitid i Palladset i St. Cloud, Lykønskninger af Prindsesserne af Spanien, Palladsdamerne, Prinds-Stordignitarierne, Ministernes og Starofficianternes Gemalinder, Hs. Excellence den østerrigske Ambassadeur, Ministerne, Storofficianterne, og Hendes Majestæts Huusofficianter. — — Den 21de er Lynilden anden Gang slaaet ned i Telegraphen ved St. Bonnet, i Rhonedepartementet. To Emploies bleve noget beskadigede. (S. Bl.)

Stockholm, d. 20 Aug. Efterretningen, at H. K. H. Kronprindsen paa sin Reise er bleven upasselig, som man i Hovedstaden ikke gjerne vilde fæste Tro til, har desværre stadfæstet sig. I Gaar erholdt vi desangaaende de første Bulletins fra H. K. Hs. Livlæge Dr. Cambry, hvoraf sees, at H. K. H. d. 18de ingen Feber havde. — I Formiddags førtes Grev Fersens Mordere, under stærk Bedækning, og Tilløb af Mennesker, til Hofrettens Auditorium, for at høre deres Dom. 3 af de Skyldige kjørte, og de øvrige gik. — I Nerike ere de fornemste Godseiere, Embedsmænd og andre Honoratiores blevne enige om, at afskaffe Brugen af Viin, Caffe, og andre Overflødighedsartikler i deres Familie. Ogsaa adskillige andre Landshøvdinger i andre Provindser have fulgt disses hæderlige Fodspor. (S. Bl.)

Danzig, d. 20 Aug. 4 Danziger Skibe have hidindtil begyndt at indlade Trælast for deres Rederies Regning. — Klagerne over feilslagen Høst formere sig; i mange Egne er ikke indhøstet Udsæden af Sommerkornet. — Alle Kornarter, Kartofler, Straae, Høe, forestaaer en Dyrhed, der bliver saa meget mere trykkende, da Consumtions-Afgifterne af Korn og Levnetsmidler ere overordentlige høie. — Efterstaaende Bekjendtgjørelse af 16 d. M. fra den Keiserlige Franske Douane-Directeur Hr. Bonneville til den præsiderende Borgermester, er her bekjendtgjort. "Jeg iler med at bekjendtgjøre Dem, at det er stridende med Keiserens Hensigter, at Colonialvare indføres, selv om Afgifterne efter Tariffen af 2den October ere betalte, og at Hs. Maj. formlig har decidert, at enhver Slags Colonialvare, de komme fra hvilket Land de vil, og som anmeldes til Indførsel, blive betragtede som komne fra Engelland, og confiskeres." (Hand. Tid.)

Aalborg, d. 1ste September. Man har følgende Efterretning fra Hals: "Efter Hs. Kongel. Majestæts allern. Befaling til Hr. Søe-Premierlieutenant Ridder Fog, p. t. Chef for Nørrejyllands Roeflotiller, at Mandskabet saavel af den stadstrandske Roeflotille m. fl., for kjæk Anstrængelse i Affairen under Hjelmen, som af den ved Udbyhøi stationerte Roeflotille under Anførsel af Hr. Søpremierlieutenant Wigelsen som Chef, og Erobrer af den engelske Kutterbrig, maatte gives et Gilde, som et ydermere Beviis paa Hans Majestæts Tilfredshed, blev Mandskabet den 28 Aug. sidstl. i dertil paa Exerceerpladsen ved Hals Bye opslagne Telte, prydede med Flage, forsamlet, hvor Chefen, efter for det opstilte Mandskab at have oplæst Hs. Majestæts naadige Befaling, holdt en kort Tale, hvori han tolkede Mandskabet den Lykke, at tjene under Hs. Majestæts Flag, og være Krigere under en Konge, der paa saa ædel en Maade lønnede deres Anstrængelser m. v.; hvorpaa et flere Gange gjentaget Hurra! længe leve Kong Frederik den Sjette! gjenlød fra Officierer og Mandskab, og hvorefter de Sidste da begyndte Gildet med Dans og Musik indtil Aften, da de bleve beværtede med varm Steg, Hvedebrød, godt Øl og Brændeviin; og efter at Maaltidet var tilende, fortsatte de Dansningen indtil Kl. 5 om Morgenen den følgende Dag." (Aalborg Av.)

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 73.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 10 September 1811.

Maleren, eller kun i Graven er Fred.

(Fortsat.)

Da Greven var kommen hjem fra Jagten sendte han Bud ned efter Mønstrup og lod ham vide, at han maatte komme saa snart som mueligt. Neppe var denne traadt ind i Værelset, førend Greven atter gjentog sit forrige Spørgsmaal: "har De Deres Regning med?" Paa den ene Side sad Greven, paa den anden den unge **, en Grønskolling paa omtrent 18 Aar: den moderne Impertinences udtrykte Billede. Begge sadde i en Stilling, som ingen Patrik Peale endnu har viist os. Der gives Diekast, som ere hvassere end Pile, og en Tone, som saarer et følende Hjerte mere end Dolkestik. Saadan Diekast, en saadan Tone mødte her den stakkels Mønstrup. Den nedværdigende Mine, hvormed Greven spurgte: "har De bragt Deres Regning med?" og de ringeagtende Blik, som han kastede paa ham og maalede ham med fra Top til Taa; den ondskabsfulde Fnisen, hvormed den unge ** saae paa ham, alt dette bragte hans Blod i et Kog, som han havde stor Møie ved at dæmpe. Efter en kort Pause sagde Mønstrup med Værdighed: "Min Regning, Hr. Greve, er betalt." Greven. Betalt? Har maaskee min Secretær contenteret Dem i min Fraværelse? Det skulde jeg dog vel aldrig troe? — Mønstrup. De misforstaaer mig, Hr. Greve. Naar jeg siger den er betalt, saa mener jeg ikke, at jeg har faaet det usle Metal, som Shakespeare med Rette kalder hver Mands Træl, som i Dag er min og i Morgen en andens. Jeg er tilfreds med mit Arbeide. Denne Tilfredshed er min Løn. — Greven. Ei, ei, De har temmelig megen Prætension, min Kjere. — Mønstrup. Den fine Verden kalder det Prætension. Jeg kalder det Selvfølelse. — Greven. Amour-propre vilde De sige. Men veed De ogsaa, min Kjere, at Amour-propre er en stor, en meget slem Feil hos en ung Konstner, især naar han ved Academiet endnu ikke har obtineret andet end den lille Sølvmedaille? — Mønstrup. Vee den unge Konstner uden Protection, der ikke besidder Selvfølelse. Jeg maa reent ud tilstaae, Hr. Greve, den har hidtil været mit svage Talents eneste Støtte. Det havde været ude med mig, dersom den ikke havde gjort mig opmærksom paa mit eget Værd. — Greven. Sans doutes! Men en ung Konstner bør heller ikke krybe alt for tidlig ud af Ægget. At ville flyve, førend man endnu har Vinger, er altid en Chose tres dangereux. — Mønstrup (stødt). Jeg frabeder mig Deres Sammenligninger, naadigste Hr. Greve. Jeg har aldrig villet flyve uden Vinger, i det mindste ikke op til Deres Bevaagenhed. — Greven. Men De har dog paataget Dem at male en Plafonds i eet af mine superbeste Cabinetter, uden at have obtineret andet ved Academiet end den lille Sølvmedaille. — Mønstrup. Jeg har ikke opsøgt Dem, Hr. Greve. De har opsøgt mig. Jeg siger

opsøgt — thi uden at søge havde De ikke saa let fundet den ubekjendte, skjulte, miskjendte Mønstrup paa et Qvistkammer i Brøndstrædet. De selv har formaaet mig til at forlade min ensomme Rede. De har overøst mig med Lovtaler — lovet mig Deres Protection. — Greven. Den lover jeg Dem endnu, men De kan dog vel selv indsee, at jeg umuelig kan være bekjendt, at have ladet Plafonden i mit superbeste Gemak male af en Mand, der kun har obtineret den lille Sølvmedaille. Naar den høie Noblesse kommer i Besøg hos mig og nogen da spørger mig: hvem har malet denne Plafonds, maa jeg da ikke blive ganske confus og forlegen? Naar man spørger: hvem er den Hr. Mønstrup — er han Professor — er han Membre af noget Academie o. s. v.? hvad skal jeg da svare? Skal jeg sige: det er en ung Mand, som boer i Brøndstræde, og har obtineret den lille Sølvmedaille? — Mønstrup. Det gjør mig ondt, Hr. Greve, at De ikke i Forveien og betimeligen søgte at faae Oplysning om min Rang i Medailleverdenen. Havde De talt et Ord om, at det var Dem om Titler og Medailler at gjøre, da havde jeg anviist Dem en Professor Appius Herdonius, hvis Titler neppe kan faae Plads paa en Qvartside og som har obtineret et heelt Medaillecabinet, men da jeg stod i den rigtig nok vrange Tanke, at det var Dem mere om Tingen end Personen at gjøre, saa tog jeg ikke i Betænkning — Greven. Men De kan dog ikke nægte, at man i Konstens Rige seer meget paa Navnet. Jeg har paa en Auction i Dresden betalt 200 Louisd'orer for et lille bitte Hoved, blot fordi det bar Raphael Urbinos Navn. — Mønstrup. Og jeg kjender Konstkjendere, der vilde give deres hele Formue for Laocoon, uagtet ingen Dødelig ret veed Konstnerens Navn. — Greven. Laocoon er en Antik og det er allerede Navn nok. Naar Deres Plafonds havde ligget en Snees Sekler i Jorden og siden været fundet i Titus's Bade, saa havde den heller ikke trængt til noget Navn. Men nu — Mønstrup. Hvad har De altsaa besluttet i Henseende til min Plafonds, Hr. Greve? — Greven. Jeg maa reent ud sige — for min Reputations og Æres Skyld — befinder jeg mig i den høist ubehagelige Nødvendighed, at lade den male over. — Mønstrup. Dersom det

ikke var ubeskedent af mig, at vilde sammenligne mig med en stor Mand, saa kunde det i det mindste tjene mig til Trøst, at det samme, som møder mig her, allerede for halvanden Aarhundreder mødte den store Correggio, da han malede Kupplen i Parmas Domkirke. Naar jeg istedet for Hr. Greven tænker mig denne Kirkes Domherrer, saa er Historien ganske den samme som min. — Ved disse Ord bukkede Mønstrup sig og gik. "Det var mig ret en impertinent Person", sagde Greven, i det han saae ham gaae. (Fortsættes.)

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Forordning, angaaende en Justitsfonds Indretning, for Hertugdømmerne Slesvig og Holsten.

Vi Frederik den Sjette, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, 2c. 2c., Gjøre vitterligt: Vi have allernaadigst fundet for godt, at en særskilt Fond skal indrettes til Anvendelse ved adskillige Udgifter, som staae i Forbindelse med Justitsforvaltningen i Vore Hertugdømmer Slesvig og Holsten. Vore Bud i denne Henseende ere følgende:

1. Den for Vore Hertugdømmer Slesvig og Holsten indrettede Justitsfond skal være aldeles særskilt fra Vore Casser, og skal staae under Vort Slesvig-Holstenske Cancellies Bestyrelse.

2. De denne Fond tilfaldende Penge skulle af dem som oppebære samme, indsendes til Vor Hovedcasse i Kiel, og dersra igjen udbetales efter Anvisning i hvert enkelte Tilfælde fra Vort Cancellie, som ogsaa besørger Regnskabsvæsenet og Regnskabets Revision.

3. Denne Fond er bestemt til Brug ved almeennyttige Foretagender og Indretninger, som staae i Forbindelse med Justitsforvaltningen.

4. Over de Udgifter, som af Justitsfonden skulle udredes, har Vort Cancellie i hvert enkelte Tilfælde til Os at indgive Forestilling, til allernaadigst Approbation.

5. Som staaende Indtægt for denne Fond, ville Vi herved have anviist den hele beholdne Indtægt af den under 17de October 1806 anordnede Stempelafgift af Spillekort.

6. Ved alle Retsstridigheder, som behandles ved Over- og Landretterne som Appellations- eller Supplications-Instantser, skal den Part, som dømmes til at betale Processens Omkostninger, tillige kjendes pligtig at erlægge til Justitsfonden fra 10 til 200 Rdlr. Slesvig-Holstensk Courant, i Forhold til den omtvistede Gjenstands Vigtighed og Sagens Beskaffenhed.

7. Naar Vort Slesvig-Holstenske Cancellie finder Anledning til at belægge en til samme indleveret Ansøgning med det Prædikat "frevelhaft", da har Collegiet at paalægge den, der har forfattet Ansøgningen, en Mulkt, efter Omstændighederne fra 20 til 50 Rdlr. Slesvig-Holstensk Courant til Justitsfonden.

8. Samtlige, Justitsfonden tilfaldende Indtægter skulle af de der oppebære samme, halvaarlig afleveres til Vor Hovedcasse i Rendsborg, og de som indlevere Pengene, skulle til Vort Slesvig-Holstenske Cancellie indsende de derfor erholdte Qvitteringer.

9. For Beløbet af de, saaledes Justitsfonden vedkommende og til Vor Casse indleverede Penge, udstæder Vort Finants-Collegium Obligationer til Justitsfonden, hvilke forrentes med 4 af Hundrede aarlig.

10. Disse Renter skulle igjen paa samme Maade som de halvaarlige Indtægter gjøres rentebærende, indtil Fonden har samlet en Capital af 50,000 Rdlr. Slesvig-Holstensk Courant.

11. Saasnart Fonden har samlet fornævnte Capital, da skulle saavel de aarlige Renter, som Fondens øvrige staaende og tilfældige Indtægter (§. 5,7) anvendes til at udrede de Udgifter, hvortil den er bestemt.

12. Bliver i et Aar et Overskud, da skulle de besparede Penge lægges til Capitalen, og gjøres rentebærende tilligemed den øvrige samlede Fond.

13. I øvrigt skal denne Fond nyde alle de Rettigheder, som ere tilstaaede offentlige Penge; og hvad der maatte skjænkes til samme, skal i alle Maader agtes lige med andre offentlige Stiftelsers Midler.

Hvorefter alle Vedkommende sig allerunderdanigst have at rette.

Under Vor Kongelige Haand og Segl. — Givet paa Vort Slot Frederiksberg, den 9 Augusti 1811.

Frederik R.

I Lyngbye Kirke høitideligholdtes den aarlige Høstfest den 8de d. M. Ved denne Leilighed bleve følgende Sange af Hr. Prof. Sander afsjungne:

I.

Til Dig paa Evighedens Throne,
Alfader, hæver sig vor Sjel!
Du signer hver en Verdens Zone
Med egen Rigdom, eget Held:
Og tusind Sprog lovsynge Dig
Paa Jorden, som i Himmeriig!

Skjøndt Krigens Torden trindt om brager,
Du pryder end vort Fædreland
Med Blomstereng, og guldriig Ager,
Og høie Skov, og yndig Strand.
Dit rige Væld, vor gode Gud,
End aldrig, aldrig tømtes ud!

En sjelden Vaar vi saae nedsvæve
Med Himlens yndefulde Pragt;
Og hørte Dal og Høie bæve
Af Jordens Lovsang om din Magt.
Da vakte Vaarens riige Haab
Og Folkets fromme Fryderaab!

Dig Tak og Priis! Din Høst har atter
Os skjenket meer, end dagligt Brød!
O! Du, som ingen Seraph fatter,
Du legger Kraft i Jordens Skjød;
Hver Gave fra din Faderhaand,
Modtage vi med barnlig Aand!

Det uopfyldte Haab ei klager:
Vor Næste trøster os saa glad.
Dit Folk, Alfader, ei forsager:
Du skjermer Konge, Land, og Stad!
For al din Godhed Jehova,
Vi prise Dig! Halleluja!

2.

De kom og svandt saa fage,
De haabefulde Dage!
Fuldendt er Egnens Høst!
Hvert nøisomt Sind sig fryder,
I Sang og Tak udbryder,
Og tænker paa den Armes Trøst.

Som Gud, vor gode Fader,
Sin runde Haand oplader,
Og signer Jordens Skiød:
Saa skal Du, rige Broder,
Med alle Livets Goder
Husvale den, Du seer i Nød!

Naar Glæden Dig opliver,
Da sig med hellig Iver
Den Armes ringe Boe;
Og sig: vor fælleds Fader,
Som intet Kryb forlader,
Ved mig Dig skjenker Hjelp og Roe!

Og naar den Frelstes Hjerte
Nu glemmer Nød og Smerte,
Og takker Gud og Dig:
Den bedste Fryd skal røre
Dit Hjerte, den, at gjøre
Sin næste Broder lykkelig!

Hvi deelte Gud, vor Fader,
Blandt alle Myriader
Ei lige Gaver ud?
Gjensidig Hjelp udbreder
Her Himlens Saligheder,
Og fører kjærligt os til Gud.

Thi takke vi, og prise
Dig, Gud, den Evigvise
For Alt, hvad Du os gav!
O! lad os freidigt vandre
Som Brødre med hverandre
Igjennem Livet til vor Grav!

Hr. Pastor Rønne har nu ved Trykken offentliggjort det summariske Regnskab for Lyngbye Fattigcasses og de med samme forbundne Indretningers Indtægt og Udgivt i Aaret 1810, som var saaledes: Lyngbye Fattigcasse: Indtægt 2987 Rdlr. 8 ß., Udgivt 1817 Rdlr. 10 ß., extraordinaire Udgivter 385 Rdlr. 66½ ß., i Beholdt 784 Rdlr. 27½ ß.; i Naturalier er givet: 2664 Kostdage, 1612 Pd. Brød, 25 Skp. Gryn, 37 Skp. Kartofler, 132 Pd. Flesk eller Kjød; Fattigcassens udestaaende Capitaler 1316 Rdlr. 61½ ß. — Lyngbye Hospital: Indtægt 327 Rdlr. 93 ß., Udgivt 260 Rdlr. 51 ß., i Beholdt 67 Rdlr. 42 ß., udestaaende Capitaler 2759 Rdlr. 13½ ß. — Lyngbye Arbeidshuus: Indtægt 1280 Rdlr. 23½ ß., Udgivt 904 Rdlr. 13½ ß., i Behold 376 Rdlr. 10 ß., udestaaende Capital 350 Rdlr.

I Molbechs interessante Ungdomsvandringer fortælles (Side 300), at de engelske Soldater, da de i Aaret 1807 begyndte at gjøre Ringsted Kirke til et Fodermagazin, fandt paa med en Jernstang at bryde det firkantede Hul i Pillen større, hvorigjennem man saae det Egeskriin, som Kong

Erik Plogpennings Levninger vare gjemte i. Paa denne Maade kom Skrinet for Dagens Lys, og fandtes at være af samme Længde som den gamle Munkeskrift paa Pillen. Man fandt deri Laarbeen og Armbeen, samt et Kjævebeen, men ingen Hovedskal. Dette var indsvøbt i rødt Silketøi. Sognepræsten i Ringsted, Hr. Provst Schrøder, lod derpaa disse Reliquier lægge ned i deres Gjemsel. Dette lod han indsætte i Pillen og denne tilmure, for at ikke en forargelig Nysgjerrighed anden Gang skulde finde paa at forstyrre disse den ulykkelige Eriks Levninger i Gravens Mørke. Hr. Molbech tilføier, at denne Omhu fortjener at kaldes sand Agtelse for den hedenfarne Konges Minde og for Oldtidsminders Værd, langt mere, end om Provsten havde indsendt Skrinet med samt Benene til det antiquariske Museum.

Den under Navn af Lonis bekjendte Forfatter i det politiske Fag, Dr. Gosch, er nylig afgaaet ved Døden i Rendsborg Fæstning.

Efter indgiven Ansøgning har det behaget Hs. Majestæt Kongen at fritage Hs. Excel. Overhofmarschal v. Hauch fra sin Post, som Chef for de Kongelige Theatre, og at udnævne Hr. Kammerherre og Chef for det Kongelige Livjægercorps Baron v. Holstein, til Chef for samme. (St. Tid.)

Det er nu opdaget, af hvem det fundne Cadaver er, som for nogen Tid siden blev fundet i en Grøft paa Marken udenfor Lundehuset. Cadaveret er af Underofficeer Schojan, der tilligemed Fourreer Overdick af Kjedsommelighed til Livet havde besluttet at skyde sig, og til den Ende gik ud paa Marken, hvor Schojan skjød sig i Munden, saa at Hjerneskallen sprang i Stykker. Overdick fraefaldt sin Beslutning, og, for at Schojan ikke skulde blive opdaget lagde ham i en Grøft. Han gik hjem, men da han havde lagt Schojan i Grøften med Klæderne paa, saa faldt det ham ind at det var rigtigst at tage Klæderne af ham. Dette Forsæt aabenbarede han for sin Ven, Underofficeer Petersen, der blev enig med ham om at gaae ud paa Marken for at afklæde Schojan. De udførte dette Forsæt, og, efterat have taget Klæderne af Schojan, tog Overdick et Stykke af hans Hjerneskal, hvorpaa de lagde ham i en Grøft, nedgrove noget derfra Klæderne i Jorden, og gik hjem, uden at noget videre passerede, førend Stiftamtmanden,

Hr. Kammerherre Moltke, i Aviserne havde indkaldet dem, som kunde give Oplysning om, af hvem det fundne Cadaver var. Denne Indkaldelse forvoldte, at Overdick og Petersen besluttede at skyde sig; men førend de udførte denne Beslutning, forfattede Overdick en skriftlig Forklaring om det Hele, og deri anførte, at de havde til Henfigt at tage et Par Pistoler, en Lieutenant tilhørende, for dermed paa Stedet, hvor Schojan var lagt, at skyde sig, samt anmodede om at de for Opdagelsen, af hvem det fundne Cadaver var, udlovede 200 Rdlr., maatte tilfalde ham, og deraf hans Gjæld betales, og Resten tilfalde hans Arvinger. I en Efterskrift anførte han, at de ikke havde kunnet faae de ommeldte Pistoler, og derfor maatte skyde sig med deres Geværer. De skjød sig derpaa i deres Seng paa en og samme Tid. Den skrivtlige Forklaring fandtes efter deres Død vedlagt det omtalte Stykke af Schojans Hjerneskal, som et Beviis for Forklaringens Rigtighed. (Dagen.)

Mariboe, den 2den September. Søndagen den 1ste dennes afbrændte ved uforsigtig Omgang med Hørbragning et lidet Huus i Smaahusene paa Pederstrups Gods. Huset tilhørte en Væver. Endeel Lærred og farved Garn blev ved den Leilighed tillige et Rov for Luerne. — Paa Bogøe hersker i denne Tid en farlig Forraadnelsesfeber. Sognefogden Anders Hansen, foruden Flere, ere blevne dens Bytte. — I Nakskov ligge og mange syge, saavel som hist og her paa Landet. — Tyverier i Haverne tiltage her i Mariboe meer og meer. Foruden Ebie og Pæretyverier, hvorover adskillige i den senere Tid har klaget, blev Natten imellem den 4de og 5de Septemper, i en Hauge bortstjaalen nogle Strømper, nogle Stykker Hør og Lysegarn, noget Traad og endeel andre linnede Gangklæder.

(Mariboe Av.)

Aalborg, den 6te September. Fra Egnen af Hals haves følgende foreløbige Beretning: "Ifredagsmorges den 30te Aug. saaes en fiendtlig Fregat norden Lümfjordens Munding jage en Jagt der holdt til Landet under Hals Ladegaards Mark, hvor dens Fører lod Ankeret falde nær ved fra Grundene, ilende med sit og Mandskabs Tøi iland, da et Fartøi med nogle Mand fra Fregatten satte efter ham. Fregatten vendte imidlertid, sandsynligt for grundt Vande, ad Søen til. Imedens Mandskabet paa Hals Skandse blev samlet ved Alarmskud og Trommeslag, ilede Hr. Lieutenant og Lodsoldermand Duus med 5 Lodser til Strandbredden, $\frac{1}{4}$ Miil fra Hals, bevæbnede med Bøsser, opmuntrede Skibsføreren at gaae med omborde igjen, for om muligt enten at redde Jagten ind i Asaae Havn, eller sætte den paa Strand, at Fienden ei skulde faae den. Det første lykkedes saa godt, at de i Paasyn af Fregatten og dens udsendte Fartøi gik under Seil, og bragte Jagten i god Behold tilankers i bemelte Asaae Havn, hvor Fregatten ikke kunde flyde ind, om den endog havde sat efter, og dens mindre Fartøier kunde derværende Soldater og Feldtcanoner have bortjaget. Saa hastig Mandskabet i Hals var samlet, ilede det med Feldtcanoner til Stranden, for at forsvare Jagten, ifald de Ombordgaaende havde seet sig nødte til at sætte den paa Strand; men forinden de havde naaet Strandbredden, var Jagten allerede under Seil og henne mod Hov Bye." — Efter Beretning, skal nylig paa Høiden af Greenaae være seet et engelsk letseilende Fartøi med sort Flag og Vimpel, og styrende ad Beltet til. Man sluttede deraf, at Kongen af Engelland maatte være død. (Aalborg Av.)

I Christiansands Avis læses følgende Bekjendtgjørelse. — Dagligen høres Klager over den paa Landet overhaandstagende Land- og Forprang, og dagligen stige Fødemidler i forhen ukjendte Priser, som aldeles ikke kan hidrøre fra Trang, men ene og allene maae søges i hiin Misbrug. Almuesmanden, som, forledet ved de høie Priser den omreisende Pranger byder ham, sælger sine Varer i Haab om, med Tiden at kunne erholde sit eget Behøvende for billigere Priis, bliver i Almindelighed betalt med Brændeviin, Kram- og Overdaadigheds-Artikler, og udsætter sig saaledes ikke allene for Mangel, men lærer endog Brugen af Ting han bør og kan undvære, og bringer sig og Familie maaskee til Betlestaven. Kjøbmanden kjøber derefter i dyre Domme af Prangeren, efter at Varene ofte alt ere gangne igjennem flere Prangeres Hænder, og disse berige sig saaledes paa hele Samqvemmets Bekostning. Da jeg saaledes alt mere og mere har sporet de uhældige Følger, som forvoldes ved saadan Omflakken i Landet af reisende Handlende, saa har jeg fundet det nødvendigt,

herved at forbyde al Salg og Opkjøb af Korn- og Fedevarer paa Landet over hele Riget, under Mulct af Varenes Værdie paa Sælgerens Side, og Confiskation af Varene paa Kjøberens Side, hvilken Sidste desuden, hvor han, efter at dette Forbud er almindeligen bekjendtgjort, desuagtet maatte findes med opkjøbte Varer, tiltales at erlægge en anseelig Pengemulct i Analogie med Forordningen af 25de August 1741, hvilken Forordning i øvrigt bliver at følge i alle de Sager som i Anledning af slige Varers Anholdelse vorde anlagte. Dog bemyndiges Amter eller vedkommende Overøvrighed til, i særdeles Tilfælde at give speciel Tilladelse til et eller andet Qvantum af disse Varers Opkjøb og Udførsel fra Egne som kunne undvære til de Steder som maatte trænge. — Som en Følge af ovenstaaende Forbud, vil det i øvrigt være nødvendigt, at de saakaldte Handelspässe, som af vedkommende Øvrighed maatte være meddeelte, tilbagekaldes, og sættes ud af Kraft. — Denne min Befaling vil Overøvrigheden behage snarest muelig offentligen at lade bekjendtgjøre, og underrette samtlige Fogder og Lensmænd, at det er min alvorlige Villie, at samme paa det strængeste overholdes. — De Summer, som for Overtrædelse af dette Bud maatte indkomme for Mulcter, eller de confiskerede Varers Salg der skal skee paa offentlig Auction, tilfalde det Sogns Fattigvæsen hvor Anholdelsen skeer, eller anvendes til Hjelp til Bøigdemagaziners Anlæg efter Øvrighedens nærmere derom gjørende Forestilling. — Vice-Statholderskabet i Norge; Christiania, den 14de August 1811. — Friedrich, P. z. Hessen.

Hr. A. F. Finne lader d. 18de September bortsælge ved Auction i Colbiørnsvig ved Arendal 100 Orhoveder røde Vine og 575 Gros Korkepropper.

I Slutningen af September Maaned sælges ved Auction i Trondhjem 1500 Pund Messing i 48 forskjellige Stænger, Trondhjems Domkirke tilhørende.

Priseretten i Christiansand har frigivet det af Caperførerne A. Tønnesen og N. A. Reinertsen med Caperne Speculation og Søormen opbragte Skib de fire Sødskende, ført af Skipper M. L. Rhode, tilligemed sammes Ladning, imod at udreds de paabudne Omkostninger og 400 Rdlr.

i Erstatning til Caperførerne, mod hvilke Justitsens Tiltale for det af dem brugte Forhold under denne Opbringelse iøvrigt forbeholdes.

I Christiansands Avis bekjendtgjøres, at i Valhalla nu kan faaes tilkjøbs Fløde, sød Melk og skummet dito.

I Norge begynder man at danne sig mindre for fælleds Borger-Held virkende Distrikts- og Sogne-Selskaber. Saaledes bleve i Februar d. A. flere af Gjerrestads og Sønneløvs Sognes Almue enige om at oprette et Selskab, for disse Sognes Vel, under Bestyrelse af Sognepræsten Hr. Abel, Klokkerne i Gjerrestad og Sønneløv, Lehnsmand O. T. Røe, m. fl. Selskabets Formaal skal for det første være: ved rentefrit Laan paa en vis Tid at sætte fattige Gaard- og Huusmænd, der have Jord, istand til at opdyrke denne; ved passende Bidrag og Belønninger, at understøtte Huusmænd, og mindre formuende Gaardmænd, der vise sig virksomme ved Haugers Anlæg; ligeledes at opmuntre til Huus og Næringsflid; ved nyttige Smaaskrivter at udbrede Kundskaber og Erfaringer. Ethvert Medlem betaler i aarligt Bidrag 1 Rd. De fleste Almuesmænd i disse 2de Sogne og adskillige hæderlige Mænd uden for samme ere siden indtraadte i Selskabet, der nu tæller i alt 173 Medlemmer, som for dette Aar have bidraget 911 Rd. Den 16 April holdt Bestyrerne deres første Samling paa Gaarden Sønneløv, hvor 615 Rd. bestemtes til rentefrit Laan til 16 Huusmænd, paa de Vilkaar, at Laanet skal anvendes til Sædefrøes og Fødemidlers Indkjøb, bruges rentefrit i 3 Aar, og hvert Aar skal Forbedringerne ved Jorderne forevises. Til Præmier bleve bestemte 100 Rd., der uddeles for Følgende: for, uden før at have havt Urtehauge, at have avlet meest Grøn- og Blaakaal, Gulerødder rc., samt plantet de fleste Frugttræer; for at have avlet meest Hør og Hamp; for, uden før at have havt Humlehauge, at have avlet den meste og beste Humle; for at have nyttet Tiden vel, især Vinteraftenerne, og enten selv eller ved deres Børn forfærdiget de fleste og gavnligste Smaaredskaber, River, Spader, Skeer, Æsker, Knive, Knapper rc. Desuden udsatte Hr. Kjøbmand Carstensen i Riisøer, Eier af Egelands Jernværk og Selskabets Medbestyrer, følgende efterlignelsesværdige Præmier, hvori Sognepræsterne Abel

og Støren ere Deeltagere: For det første Brudepar i Gjerrestads og Sønneløvs Sogne, der paa Vielsesdagen staa i Klæder, virkede af Produkter, avlede i disse Sogne, samt der forarbeidede, og farvede, og bruger et Aar disse Klæder til Søndagsdragt, 40 Rd.; for det andet 30 Rd. og for det tredie 20 Rd.; Baand og Tørklæder allene undtages; men ere disse ogsaa virkede der, fordobles hver Præmie en halv Gang. Ligeledes for det første Konfirmationsbarn, der staaer i Klæder, som ovenmeldt, 20 Rd.; for det andet 10 Rd., og for det tredie 5 Rd.; ere Tørklæder og Baand, ogsaa virkede der paa Stedet, fordobles Præmierne en halv Gang. Disse Præmier gjelde allene for velhavende, hæderlige og anseete Gaardmænd og deres Børn. Endelig vedtog Selskabet, at holde 2 Sæt af Bladet Budstikken, og ligeledes af Søndag-Aftenslæsning ved Sognepræst og Ridder Krarup, der skulle cirkulere blant Selskabets Medlemmer. (Hempels Avis.)

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Stockholm d. 23 Aug. Efter den sidste Bulletin synes det at være afgjort, at H. K. H. Kronprindsens Sygdom er en Tertiansfeber, som han formodentlig har paadraget sig paa sin Reise. Bulletinen, som er af d. 22 Aug., siger, at den forrige Dags Feberparoxysmus er udebleven og at H. K. H. har sovet den hele Nat meget roligen.

Paris d. 31 Aug. Ved et Keis. Decret af 20 Aug. erklæres de forskjellige paa Huset Nassau Oraniens Domainer i Holland gjorte Laan for en Deel af den offentlige hollandske Gjeld.

Mailand d. 18 Aug. Divisionsgeneralen, Greve v. Fontanelli, er udnævnt til Krigsminister i Kongeriget Italien.

Venedig d. 16 Aug. Den Franske Keisers Billedstøtte af Metal i Kjæmpestørrelse er i Gaar med stor Høitidelighed blevet opdækket paa Pladsen Piazzetta, Østen for St. Marco.

Neapel d. 16 Aug. Opviklingen og Forklaringen af de i Herkulanum fundne Haandskrifter fremmes nu med stor Virksomhed. De Herrer Rosini, Scotti og Passetti ere utrætteligen sysselsatte med dette Arbeide. Nyligen har man bekjendtgjort Brudstykkerne af et Latinsk Digt om Krigen mellem Marcus Antonius og Augustus, ligesom og et stort Stykke af Epicur om Naturen 2den Bog. Man har endnu ikke opgivet Haabet om at finde den hele Afhandling. Et moralsk Værk af Polistratus, en Discipel af Epicur, er under Pressen, og der skal endnu udgives Brudstykker af Colotes om Platos Lysis, og Caniscus om Venskab. Saaledes arbeides ogsaa paa et fuldstændigt Værk af Philedomos om Rhetoriken. — Den Vei, der fører fra Neapel til Capo-di-Monte, er næsten færdig. Deres Majestæters Ophold i denne Residence har fremskyndt Arbeiderne, og Indgangen til Hovedstaden fra denne Side yder et skjønt Syn.

Lemberg d. 11 Aug. I Buckowina have Røverne om Natten overfaldt en rig Bonde, der handlede med Heste og Stude, og hos hvem de derfor formodede mange Penge, og, ved at trykke ham en gloende Tang paa den bare Krop, tvunget ham til at udlevere dem Pengene. Den Ulykkelige gav dem 1000 Ducater med den hellige Forsikkring, at dette var hans hele Forraad af Penge; men disse Barbarer lode sig ikke nøie hermed, og afbrændte ham, for at aftvinge ham en videre Bekjendelse, Næsen, med en gloende Tang, hvorpaa han bad dem, at de dog vilde have Medlidenhed med ham, og slaae ham ihjel, hvilket de ogsaa efter mange Piinsler gjorde. De store Skove i Bukowina begunstige meget disse Umenneskers Ophold, og de ere vanskelig at faae fat paa, da de kun lade sig see paa Steder, hvor der ikke findes Krigsfolk, som de frygte meget.

Neapel d. 16 Aug. Eftergravningerne i Pompeji ere levende blevne fornyede siden Hs. Majestæt har forøget den dertil bestemte Fonds. En Deel af de sammesteds fundne prægtige og kostbare Marmorlofter ere bestemte for det Kgl. Museums Gallerie, og nogle deraf ere blevne nedlagde i Academiet, hvor de beundres af Konstnere.

London d. 21 Aug. I the Statesman læses, at en Speculant, der foregiver at have kjøbt en i Floden Alva i Portugal fundet Fransk Ørn, forevisер den i London for 1 Shilling. Dersom den havde været et virkelig Fransk Regiments Ørn, hedder det videre, saa burde man have betragtet den som en National-Trophæe og udstillet den i Parlamentssalen. Men saaledes vanhelliget synes den snarere at være et tomt Skyggebillede ligesaa kon-

stig fabriceret, som man i Birmingham fabricerer falske Østerrigske og Danske Banksedler. Den Mængde af Nysgjerrige, der strømmer hen for at see den, beviser kun, at en fransk Ørn er en sjelden Fugl her til Lands, men beholder det nuværende Ministerium endnu nogle Aar Evne til at styre vore offentlige Anliggender, saa kunne vi vente, uden Penge, at faae flere Franske Ørne at see end vi ønske.

Stockholm, den 27 Aug. Efter den sidste Bulletin bedrer Hs. Kongl. Hd. Kronprindsens Helbred sig dagligen og der udgives derfor ingen Bulletins mere. — I Hoftidenden gjendrives den i en engelsk Tidende anførte fornærmelige Opdigtelse, at Greve v. Essen, General en Chef for den vestlige Armee, har spist hos den engelske Consul og aflagt Besøg hos Admiral Saumarez, med det Tillæg, at der i Gothenborg ingen engelsk Consul gives.

London, d. 4 Aug. Man paastaaer nu igjen at Kongen ikke befinder sig i nogen umiddelbar Fare. — Hertugen af Sussex er igjen bleven farlig syg. — Admir. Hood afgaaer ufortøvet ombord paa en Fregat til Ostindien. — Det americanske Skib, le Brutus, bestemt fra Baltimore til Bordeaux, er bleven opholdt af Fregatten Diana og sendt til Plymouth. — Little Belt er ankommen til Portsmouth, og alle ombord værende Officierer fortælle det Forefaldne paa samme Maade som Capit. Bingham. — Fæstningen Monte Video skal d. 16 Junii have overgivet sig til de americanske Patrioter. Man troer at Elio og hans Hoved-Tilhængere ere undkomne til Vands, men man har ingen Vished derom. — Hr. Bernhard Trotter, den berømte Fox's Secretair, vil udgive biographiske Efterretninger om hans sidste Leveaar og især om hans Reise til Holland, Nederlandene og Frankrige i Aaret 1802. Hr. Trotter har ledsaget ham paa denne Reise. Disse Efterretninger tilføies adskillige utrykte Breve af Fox. — De Herrer Mackenzie, Holland og Bright ere komne tilbage fra deres Reise til Island, og ville nu udgive en Beskrivelse over samme. Den indeholder geographiske, physiske og politiske (?) Efterretninger om Øen, samt en Afhandling om den

Islandske Historie og Litteratur. — Lissabon, d. 4 Aug. Vor Armee har paa ny sat sig i Bevægelse. Den befinder sig nu uden for Alentejos's usunde Sumpe, paa Gener. Hills Corps nær, der er bleven der. Hovedqvarteret er blevet forflyttet til Castel-Branco. — Gener. Blakes Expedition skal, som det hedder, lande i Almeide.

Hamborg, d. 5 Sept. Fra d. 11 til d. 14 kastes paa det forrige Raadhuus Lod i Anledning af Conscriptionen.

Maynz, d. 29de Aug. Da Markmuus og Rotter i denne Tid anrette stor Ødelæggelse paa Markerne, saa har Præfecten givet hver Maire i hans Sogn de fornødne Befalinger angaaende disse Dyrs Udryddelse, og foreløbigen forbudet at skyde de Rovdyr og Rovfugle, der ansees for Markmusenes og Markrotternes virksomste Fiender.

Fra Schweiz d. 12 Aug. Hidtil troede man, at den saakaldte Jomfru i Canton Bern ikke kunde bestiges. To raske Schweizere have imidlertid i forrige Maaned beviist, at det var mueligt, at naae dette Fjelds Top, paa hvilket de plantede en sort Fane. Men de maatte tilbringe 3 Dage og 4 Nætter paa de Is og de Sneesletter, der omgive denne Jomfru, fra alle Kanter, førend de kunde udføre dette Vovestykke.

Af dette Blad udkomme ugentlig to Numere. I Følge Kgl. allernaadigst Tilladelse forsendes det med Posterne i Danmark, Norge og Hertugdømmerne, og kan bestilles paa alle Postcontoirer mod Betaling af 2 Rdlr. Qvartalet. Her i Staden tilbringes Bladet Subskribenterne og betales qvartaliter med 2 Rdlr. Subskriptionen modtages hos Bogtrykker Høeckes Enke, i store Helliggeiststræde No. 144.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Høeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 74.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 14 September 1811.

Sang
ved
Hans Majestæt Kongens
allerhøieste Nærværelse paa Gisselfeldt
den 21 August 1811.

I Bøgens svale Aftenskygger
Samtone skal vor Hoitidssang;
O Drot! som Danmarks Held betrygger,
Dig hilser Harpens hoie Klang!
Lyksalig nævnes maa den Dag,
Dig førte under Borgens Tag.

Liig Solen i den milde Sommer,
Der vækker Alt til Liv og Fryd,
Du bringer Held, og hvor Du kommer,
Der vaagner Glædens Jubellyd.
I Herresal, i Bondens Hjem
Som Folkets Ven Du stedes frem.

Paa Norges Fjeld, i Danmarks Dale
Dit Navn er Alles Haab og Lyst;
Hvad Skjaldens Sang ei kan udtale,
Det mæler Hjertets stille Rost:
O Fredrik! som Du elskes her
Af Dan og Nor Du elsket er!

Og hvor Du blandt Dit Folk fremtræder,
Det seer en Faders milde Spor;
Det blev for Evighed Din Hæder,
At Godhed først Dig gjorde stor,
Og Borgerkronen, evig skjøn,
Du valgte til Din Møies Løn.

Men Nordens Drot kan aldrig glemme
De vaabendiærve Fædres Mod,
Og Danmarks Fiender maae fornemme,
End lever Valdemarers Blod.
Til sidste Suk hver Kriger slaaer,
Saalænge Fredriks Banner staaer.

Og Havet ruller vrede Bølger
Mod stolte Voldsmænds Overmagt,
Og Hæder Dannebrogen følger,
Den vaier end som Danmarks Pragt;
Fra mangen ærligt vunden Stavn
Gjenlyder Fredriks elskte Navn.

Til senest Old skal Danmark mindes,
O Konge! hvad det skylder Dig.
Det Navn, som ei ved Vold kan vindes,
Du vandt, paa Fredens Dyder rig;
Vor Frelse er Dit høie Mod,
Din Lyst at nævnes Fredegod.

Og Du, som saligt Helten lønner
Med Jordens rene Himmelfryd,
To Riger hoit Dit Værd paaskjønner,
Maria! Nordens ædle Pryd!
Din Id er Dydens stille Gavn,
Velsignet bær Du Modernavn.

Den Krands, Dig Danmarks Døttre vinde,
Er evig lige friff og grøn,
Og i Din Æt Dit elskte Minde
Skal blomstre ---- Himlens høie Løn
Dig gav den Stjernekrands, saa klar,
Som Moderheld Dig huldt frembar.

Stig heit mod Stjernehimlens Bue,
Du glade Danskes Jubelsang!

Taknemmelige Hjerters Lue
Sig hæve frem i Hoitidsklang;
Det runge, som fra Skyens Fjeld:
For Fredrik og Maria Held!

C. Molbech.

Breve om Musikken.

Af Justitsraad og Ridder Bårens.

I.

De tog det Løfte af mig, da De reiste, at jeg ville vedblive at tale Musikkens Sag. Mit givne Løfte og Forkjerlighed for denne ædle Konst har imidlertid ledet mig ind i en Pennestrid med Professor og Theaterdirektør Ridder Rahbek. Jeg sender Dem No. 15 af min Penia, der indeholder en Undersøgelse, hvorledes Fattigvæsenet kunde vorde en Planteskole for Sangere og Sangerinder, og Dagene No. 248 og 250. De vil see deraf, at Professoren har forment, at hvad der i mine Noticer for Musikliebhavere, hvilke De kjender, og i det nævnte Numer af Penia, er sagt med Hensyn til den kongelige danske Skueplads, dels grunder sig paa aldeles urigtige Underretninger, dels neppe er seet eller fremstillet fra de rigtige Synspunkter. Jeg vil sætte Dem i Stand til at dømme os imellem.

Adskillige af mine Venner undre sig over, at jeg vil fortsætte denne Strid. "Den" sige De "der føle Musikkens Værd, og har grundet over Aarsagerne, især til Sangens Forfald i Dannemark, kan jo ikke andet end være enig med Dem deri, at naar Theatret vil virke til dens Opkomst, bør det sørge for at faae Syngemestere, der forstaae at danne Sangere, og har Lyst dertil, og for gode Sangere og Sangerinder; og at det eneste Middel til at erholde dem, er en bedre Betaling end den Direksjonen hidtil har givet."

Naar imidlertid en Mand, med Professor Rahbeks Talent og Videnskaber, der har opofret sine bedste Aar til Dramaturgien, og i Følge sin Stilling, som Theaterdirektør, har Erfaringer og Oplysninger, som mangen Anden savner, har erklæret sig for den Mening, at Sangerne og

Sangerinderne ved det kongelige Theater ere tillagte i Embedsindtægt, hvad de bør have, saa kunde hans Stemme saare let have Indflydelse paa de Mange, som ikke kunne eller gide tænke, men som dog paa en eller anden Maade kunde virke til det store Maal, som De min Ven, og jeg, begge ønske at virke til, Nationens Forædling ved Musik. I Grunden have de og meget for sig, der blindt hen ere af deres Mening, som Kongen har sat i en vis Post, naar det gjelder om et eller Andet, deres Embede vedkommende. Det er derfor Fædrelandspligt for mig, som nu engang er ulykkelig nok til at føle dybt, hvorlidet der ogsaa fra Theatrets Side er gjort, men hvormeget der kunde være gjort for Sangens Opkomst, at bevise Rigtigheden af min Paastand, at man ikke kan vente gode Sangere (under hvilken Benævnelse jeg herefter, for Kortheds Skyld, vil indbefatte Sangerinder) for den Betaling, som nu gives, men at Theatret paa den anden Side, til Held for dem, som ynde Musikken, ikke mangler Resourcer til at kunne lønne dem bedre.

Mine Breve til Dem ville maaskee komme til at indeholde Adskilligt, som ikke staaer i den nærmeste Forbindelse med det nævnte Hovedspørgsmaal. Men, som Konstens Ven og dens sjeldne Dyrker, vil det være Dem kjært. Som de stridende Parters Ven, vil det tillige være Dem behageligt at vide forud, med bestemt Vished, at begge kun stride for Sandhed og Oplysning, uden at have nogen privat uædel Interesse ved Striden. Denne vil derfor være Dem kjærkommen som enhver anden videnskabelig Debat, der altid leder til noget Godt.

Den lovede Beregning, som ene kan afgjøre Trætten, kan jeg endnu ikke saa snart sende Dem. Der behøves ikke liden Tid til at gjøre den, uagtet jeg har adskillige Materialier ved Haanden i min Afhandling, om hvad der behøves til at leve af, der findes i No. 15 og følgende Nummere af Penia for 1810. Jeg indleder her til samme, ved at prøve nogle Bemærkninger, som Professor Rahbek har gjort i Dagen No. 250.

Professor Rahbek anmærker paa mere end eet Sted, "at Theatrets øvrige Konstneres Talent og Geni, vel ikke kan antages at være af ringere

Værdi end Sangernes, og at det tillige maatte komme i Betragtning, om de have hvad de bør." De vil selv let indsee, at jeg ikke kan have taget Hensyn til Theatrets øvrige Konstnere. Jeg skrev blot om Sangens Forfald, og om Sangernes alt for sparsomt beregnede Lønninger; en Benævnelse, under hvilken jeg for Fremtiden indbefatter alle deres Emolumenter. De øvrige Konstnere kunde jeg derfor ikke mene. At disse alle, de sande Konstnere især, ogsaa have forlidet, vil Beregningen, venter jeg, ogsaa vise. Dog vil De vist være enig med mig deri, at Theatersangeren har Fornødenheder, som hverken Skuespilleren, der ikke tillige er Sanger, eller Dandseren har, og at han saaledes maaskee kan behøve større Gage. Sangeren skal møde til Hove ved Konserter; hans Stemme kræver, for at vedligeholdes, strængere Valg af Fornødenheder, større Førsigtighed i Klædedragt. Sangeren har tillige eet Talent mere end den blotte Skuespiller, sin Stemme; han er altsaa sjeldnere at finde; men Talentet betales jo lige med sjeldne Varer, alt ligesom de ere sjeldne at overkomme.

Dem behøver jeg ikke at sige, hvorledes jeg, dels som Medlem af Komiteen i Selskabet til Musikkens Udbredelse, dels ved den Andel, jeg paa flere Steder har i det offentlige Opdragelsesvæsen, kan have en vigtig Bevæggrund til at see Theatret virke for Sangen hvad det kan og bør, naar jeg derimod, i Følge min offentlige Stilling, ingen Interesse kan have ved, om Skuespillet og Dandsen forfalder, fordi Konstnerne i begge Fag lønnes saa knapt, at faa kunne i Betalingen finde Bevæggrund til at gaae til Theatret.

"Det maa komme i Betragtning" siger min Vederpart "hvad man uden at bebyrde Statskassen i en Tidspunkt som denne, eller arbeide løs paa en Bankerot, kan give Sangerne." Statskassen, mener jeg, har i Grundsætning neppe noget at bestille med Theaterkassen. Hvad den første betaler til den sidste, kan kun ansees som et Bidrag, Staten yder til Theaterkassen for den Plads, som Kongen med Hoffet og alle Frigjængere indtage. I sig selv er det med Hensyn til hvad Theatret koster, og hvoraf Publikum betaler det meste, ikkun ubetydeligt, og bør være det. Ogsaa kan man kalde det ubetydeligt med Hensyn til den Sum, hvormed Private betale deres Loger. Een af disse kan komme paa 800 Rdlr. aarlig for een Spilleaften; Kongen giver for alle fire Spilleaftener, og for den i Forhold større Plads, om jeg mindes ret, 32,000 Rdlr. aarlig.

Dersom Statskassen i disse Tider skulde bebyrdes med større Bidrag til Theatret, vilde jeg være fuldkommen enig med min Vederpart. Jeg vilde som Statsmand da heller lade Theatret give Slip paa at være kongeligt, som det nu i mere end een Henseende neppe kan siges at være, og lade det være en privat Entreprise; i al Fald give Slip paa de kostbarere Balletter, som i det mindste langt fra ikke bidrage saa meget til Forædling som Syngestykker.

At Theaterkassen skulde arbejde løs paa en Bankerot, fordi det lønner godt duelige Syngemestere og de fornødne Sangere, indseer jeg ikke. Den Sætning jeg har etableret, at hvad den nødvendigen behøver, lægger den paa sine Billetter, forekommer mig ikke at kunne taale Modsigelse. I mine Noticer skrev jeg, som De vil erindre: "Man klage ikke over, at der ikke haves de fornødne Resourcer. Forlystelser skal Mennesket have; hvad de koste, spørge Mange aldeles ikke om. Det er derfor saare let at skaffe Udveje til Penge. Man indskrænke Theatrets Personale til færre, men duelige og flittigt arbejdende Personer; man sætte Priserne for Billetterne højere, og saaledes, at man har sine Udgifter, og regne ikke paa at lægge op; man forøge Spilleaftenerne med een Dag om Ugen, og lade spille enkelte Dage om Sommeren; man sørge for gode og nye Stykker, og for Beqvemmeligheder for de Theatersøgende, hvilke nu i høj Grad savnes; man formindske ved Tid og Lejlighed en og anden overdreven eller unødvendig Udgift; og dette vilde ene være tilstrækkeligt til at tilvejebringe saadan Gage for Sangere og Sangerinder, at de kunde leve", og ved disse og flere Midler indseer jeg ikke, hvorledes man skulde kunne arbejde løs paa en Bankerot.

Jeg har troet, at Publikum, naar det kan see Syngestykker godt opførte, ikke spørger om Betalingen. Professor Rahbek anmærker derved, hvor misligt et Ord Navnet Publikum i saa Henseende er. Virkelig? Musikkyndige og Musikelskere betale vist gjærne for at kunne høre

noget godt. Andre skulle derhen, fordi det er Mode, eller for at fordrive Tiden. Nu, da alt betales efter Cours, er den forhøjede Betaling ikke heller for høj. Man betaler Udenlands en Specie og en halv Specie for disse Forlystelser, og for andre, som langt fra ikke ere saa ædle.

Mere med næste Post. Underret mig engang ved Leilighed om den nærværende Betaling for Sangere ved de Theatere, De har seet. Denne Underretning vil ogsaa tjene til at dømme Deres Venner imellem. Lev vel!

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Ved allerhøieste Resolution og Reskript til Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, af 2den d. M., har det behaget Hs. Majestæt at bestemme og befale: at i Kongeriget Norge skal oprettes et fuldstændigt Universitet, som paa den Maade skal organiseres, at ved samme ikke blot foredrages academiske Videnskaber for de egentlige Studerende, som have til Hensigt at danne sig til lærde og videnskabelige Embedsmænd, men og gives hensigtsvarende Underviisning i almeennyttige Kundskaber for dem, hvis nærmeste Formaal er, at vinde practisk Duelighed for det borgerlige Liv. — Lærepladsene ved dette Universitet ere for det første bestemte til ialt 19 Professorater og to Lectorater, og under visse Betingelser er Staden Kongsberg af Hs. Majestæt udseet, som det beqvemmeste Sted for det norske Universitet. — Til dette nye Universitet vil Allerhøistsamme have skjænket og bestemt: a) Den Hs. Majestæt nu tilhørende Colbjørnsenske Bogsamling, tilligemed Doubletter af det store kongelige Bibliothek. b) Doubletterne af det kjøbenhavnske Universitets Naturaltheater, i Forening med andre offentlige Stiftelsers Doubletter af Naturalier, samt den Samling af Mineralier, som Bergseminariet i Kongsberg nu er i Besiddelse af. c) Beløbet af den Præstekaldene i Norge under Navn af Studiiskat paalagte aarlige Afgivt, som hidtil har tilfaldet Kjøbenhavns Universitet. d) Beløbet af de Legater, som fra Norge i sin Tid ere skjænkede til Understøttelse for Studerende ved Kjøbenhavns Universitet;

hvorhos Hs. Majestæt allernaadigst er findet at ville give sin allerhøieste Tilladelse og Indvilgning til e) at der, saaledes som Omstændighederne efter nøiere Overveielse maatte tillade og medføre, ydes Bidrag til det nye Universitet fra det Sorøeske Academie, fra det Ankerske Fideicommis, fra den Angelske Legat, og fra det offentlige og benificerede Jordegods i Norge. — Ved det norske Universitets Oprettelse skal Candidaternes Prøvelse ved Embedsexamen i Fremtiden aldeles affondres fra Universiteterne i begge Rigerne, og derimod foretages paa saadan Maade, som Hs. Majestæt maatte finde for godt nærmere at fastsætte, hvorom Directionen er befalet, i sin Tid at indkomme med allerunderdanigst Forslag. — Iøvrigt har Hs. Majestæt bemyndiget Directionen til, i Henseende til forbemældte Hovedbestemmelser, at træde i Brevvexling med det kongelige Vice-Statholderskab i Norge, det kongelige danske Cancellie, det kongelige Rentekammer, og øvrige vedkommende kongelige Departementer, for derefter til allerhøieste Beslutning at forelægge de fornødne udførligere Forslag, til det norske Universitets Indretning.

(Coll. Tid.)

Een af de ældste Landsbykirker i Omegnen af Kjøbenhavn er Kirken i Brøndshøi. Biskop Absalon skal have ladet den bygge af Kridstene fra Møen, hvor han eiede Elmelund; men da Brøndshøi, formedelst sin Beliggenhed, saavel under de Svenskes som under de Engelskes Beleiring er blevet brugt som en vigtig Militairpunct, og Carl Gustav skal have havt sit Hovedqarteer i det ganske nærliggende Utterslev, ligesom Cathcart 1807 i Præstegaarden i Brøndshøi, saa er denne Kirke bestandig i Krigens Tid bleven brugt som Fodermagazin o. s. v., ved hvilke Leiligheder den mistede ethvert rørligt Oldtidsminde. Prædikestolen er vel temmelig gammeldags, men dog ikke ældre end fra det 16de Aarhundrede. Den eneste Antiqvitet, der endnu er tilbage, af den naturlige Grund: fordi den ikke kunde forstyrres eller bortføres, er Døbefonden, som er udhuggen af en eneste stor Kampesteen. Under Engelændernes Ophold der paa Stedet i Aaret 1807 aflagde de ogsaa her Prøver paa sand Vandalisme. Da her var intet andet at rane, saa borttoge de begge de store Messing Lyse-

stager, der stode paa Alteret. Da man klagede derover hos vedkommende Officierer, og der blev anstillet Undersøgelse, bragte man det halve Stykke af den ene Lysestage tilbage, foregivende, at det var bleven fundet i en Høstak. For at sætte Engelskmændenes Religiøsitet end mere paa Prøve, satte man et lidet Crucifix af Messing, men af ringe Værdie, hen paa Alteret. Men ogsaa dette stjal de.

Man har fra Norge modtaget den foreløbige Efterretning, at en Engelsk Brig har maattet overgive sig til en Dansk. Vi have saaledes et nyt Beviis paa den i denne Krig saa ofte stadfæstede Sandhed, at den Danske Søekriger stedse er seierrig i Kamp med en lige stærk Fiende, og at selv en overlegen Magt fra brittisk Side endda ofte gjør Seieren tvivlsom.

Paa Kjøbenhavns Gader kan man nu med blotte Øine see den fra Solen tilbagekommende Comet. Den gaaer opad imod Nord. Dens Kjerne og Hoved have begge et temmelig stærkt Lys. Halen er omtrent 1 Grad lang og kløftet eller deelt i to Grene.

Som en Følge af vor Pengecours blive de udenlandske Aviser og Journaler nu overdreven dyre. Af Hamborger Correspondent f. Ex., der, efter General-Postdirectionens sidste Bekjendtgjørelse, kommer i den første Halvdeel af 1812 til at koste 12 Rdlr. 3 Lß., maa endnu desuden betales 2 Rdl. Slesvig-Holstensk Courant i Stempelpenge, som beregnes Abonnenterne, og Aargangen kommer altsaa til at koste i Dansk Courant nogle og fyrgetyve Rigsdaler. I samme Forhold og af lige Aarsag stiger Prisen paa de øvrige Tidsskrifter.

Da Passagen paa Østergade er saa stærk, som neppe i nogen anden af Byens Gader, saa har man saa meget mere savnet en god Steenbroe og et bredere Fortoug der i Gaden. Denne Mangel er nu afhjulpet og Fodgjængerne ere ikke længere udsatte for nogen Rangtvistighed, naar de mødes. Gaden har i denne Sommer faaet en ny og fast Brolægning, som næsten er færdig. Fortouget er bleven udvidet en heel Alen og de fremstaaende Trapper, som før gjorde det smallere, ere formindskede. De iblandt Byens mange Fodgjængere, hvis Vei jevnlig falder igjennem Østergade, finde ligesaa ofte Anledning til at yde Brolægningsvæsenet deres velmeente Tak for dets udviiste Omhue.

(Kort Underretning om de gjeldende Pengesorter ꝛc. Fortsættelse.) Naar altsaa Staten ikkun sørger for, at dens bestandige Gjeld staaer i et rigtigt Forhold til dens Indkomster, og at Renterne for samme funderes paa aldeles sikkre Indtægtskilder, saa vil der formedelst Capitalisternes naturlige Concurrence aldrig være Mangel paa Kjøbere, som gjerne ville tilforhandle sig et af Staten udstædet Gjeldsbeviis, naar dens oprindelige Eier maatte ønske at afhænde det, for paa anden Maade at anvende den Capital, han deri har anlagt. Er nu tillige dette Gjeldsbeviis saaledes indrettet, at det let kan bringes i Omløb, og uden Bekostning baade deles og transporteres, enten i hele Summer eller hvilke som helst Dele deraf paa den nye Eiers Navn, saa vil ikke lettelig nogen Ihændehaver komme i Forlegenhed for at realisere sit Beviis eller Statspapiir (stock) hvert Øieblik han finder det fornødent. — Ved Gjennemlæsningen af de forskjellige om vore transportable Statsfonds udgangne Anordninger kan man overbevise sig om, at endog i disse Henseender enhver muelig Foranstaltning er truffen, for at lette deres Afhændelse og Transport. For enhver Summa af 10 Rdlr. Species og derover bliver paa Forlangende en egen Conto aabnet i Transportbøgerne, og af de paa denne Conto indestaaende Summer kan enhver transportere en større eller mindre Andeel, lige indtil 1 Rdlr. Species. Desforuden er og ved Placat af 2den Martii 1803 truffet den Indretning, at Eierne af disse Statsfonds efter Godtbefindende kunne lade deres Andeel deri transportere fra Species paa Courant, og fra Courant paa Species, i hvilken Henseende dobbelte Bøger ere indrettede i Transportcontoirerne. For de paa Courant lydende Summer gotgjøres aarlig $4\frac{1}{4}$ Procent Rente i Courant. — Renten for disse Statsfonds betales i Kjøbenhavn, hver 11te Decembertermin, dog kan den paa Forlangende ogsaa udbetales paa forskjellige andre Steder, hvorom Anordningerne indeholde det Nærmere. 2) Bestandige transportable Statsfonds med 3 Procent aarlig Rente, oprettede ved Placat af 13de Junii 1806, hvis Indhold nærmere er bestemt ved Finants-Collegii Bekjendtgjørelse af 20de

Junii s. A. Af disse Statsfonds, som i Grunden ikke ere andet end en Fortsættelse af de i 1801 oprettede Fire-Procent-Fonds, er funderet for den Sum 2500,000 Rigsdaler Species, som altsaa aarlig forrentes, saafremt hele Summen er bleven afsat, med 75,000 Rigsdaler Species. I Henseende til Forrentelsen deraf bør det iagttages, at den Sum, disse Statens Gjeldsbeviser lyde paa, vel ikkun bliver forrentet med 3 Procent; men Eieren lider intet derved. Thi i Følge den ovenanførte Bekjendtgjørelse er han bleven antegnet og har erholdet Beviis for en Tredieдeel høiere end den af ham indskudte Summes Beløb, for hvilket Beløb han altsaa virkelig nyder 4 Procent aarlig Rente. Thi naar den, der f. Ex. har indskudt 15,000 Rigsdaler, havde sat disse ud paa 4 Procent aarlig Rente, vilde han derfor aarligen have oppebaaret 600 Rigsdaler, og nu erholder han de samme 600 Rdlr. i Rente af sit Statsfondsbeviis, da dette efter den anførte Grundsætning lyder paa 20,000 Rdlr.; hvoraf 3 Procent give 600 Rdlr. Disse nye Statsfonds bleve desuden forbundne med en Præmie eengang for alle, som Deeltagerne skulle nyde eengang for alle, efter de nærmere Bestemmelser, som findes i Finants-Collegii fornævnte Bekjendtgjørelse. Til den aarlige Rentebetaling er, ligesom ved de først omtalte Fire-Procent-Fonds den fornødne aarlige Sum anviist af Statens Indtægter. Renten betales eengang om Aaret, nemlig i 11te Decembertermin.

(Handelstid. — Fortsættes.)

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Stockholm den 30 Aug. Antallet af de i Anledning af det Fersenske Mord anklagede Personer beløb sig i Begyndelsen til 63; senere Undersøgelser bestemte de meer eller mindre Skyldiges Tal til 18. Af disse have nu 8 faaet deres Dom ved Hofretten. Kiøbmand L., der ved denne Leilighed holdt Tale til Folket og overhoved viste sig meget geskjæftig, er dømt til 40 Pidskeslag og 1 Aars Fæstningsarbeide; en anden, der forgreb sig paa den høieste Militair-Befalingsmands Person, skal bøde med Livet; Skuespiller L. sidde 20 Dage paa Vand og Brød, og saaledes de øvrige mindre Skyldige forholdsviis lide en ringere Straf. — Den 26 døde her den Kgl. Bibliothecar Gjørvel i en Alder af 80 Aar og 7 Maaneder. — Uagtet Krigen i Almindelighed har havt en skadelig Indflydelse paa vore Fabriker og Manufacturer, saa ydede dog i Aaret 1809 en større Sum for alle Sorter Fabricater end det foregaaende Aar. Naar man antager Summen for 1808 for 2,673,777 Rdlr. Banco, saa maa samme for Aaret 1809 antages for 2,763,024 Rdlr. Bco.

Paris d. 1 Sept. Eidmundingernes Departement skal, i Følge et Keis. Decret, stille 1165 Conscriberede, Wesermundingernes 1027, Overems's 1308, tilsammen 3500. — Luftseilerinden Mad. Blanchard er d. 15 f. M. den hellige Napoleons Dag om Aftenen Kl. 9, kommet ned, 2 Lieues fra Genua, i Sognet Monte Bruno. Kl. 8 om Aftenen steg hun op i Mayland i Vicekongens Nærværelse, og gjorde saaledes i tre Qvarteer en Reise paa 30 Lieues. Ballonen havde hævet sig med overordentlig Hurtighed, førend hun endnu havde gjort alle sine Tilberedelser, og det var en stor Lykke at hun kunde befæste sit Anker ved et meget høit Træ i dette Sogn.

Rotterdam d. 4 Sept. Mairen har ladet bekjendtgjøre: at da man ved Keiserens nærforestaaende Ankomst til denne Stad kan vente adskillige Personer af Distinction i Suiten, alle, selv de, der befinde sig paa deres Landsteder, ufortøvet ville give de fornødne Befalinger, at deres Huse ved den første Anmeldelse kunne optage det dem bestemte Antal Personer.

Antwerpen d. 29 Aug. Fra alle Belgiens Kanter begiver man sig nu herhid, for at see de uhyre Arbeider, som Keiseren siden en Maaned lader udføre her; de 15,000 Arbeidere, der alle paa eengang ere sysselsatte; de 20 Linieskibe, der bygges paa Verften og hvis Bygning i Fremtiden ustandset skal fortsættes; den ny Stad, som allerede hele Sommeren over har beskjæftiget tusinde Hænder og som siden ved en Bro skal forenes med Staden Antwerpen og den militaire Indrehavn, der endnu for nogle Aar siden kun var en uudarbeidet Plan og nu er istand til at optage 40 Linieskibe.

London d. 26 Aug. Ogsaa efter Dags Bulletin er der ikke foregaaet nogen Forandring i Kon-

gens Sundhedstilstand. Den overordentlige Mathed, H. M. saa ofte føler, hidrører af en særegen Sindsforvirring, hvor han uophørligen snakker. Nyligen snakkede han saaledes 22 Timer i Rad. — Paa Grund af Urolighederne i Irland, der have opvakt Bekymring hos Ministeriet, sendes mere Milits derhen. — En som Coffardiefarer maskeret Dansk Caper krydser ved de Hebridiske Øer. Andre Capere forstyrre Skibsfarten ved Shetlandsøerne. — Alicante d. 17 Julii. I Kongeriget Valencia hersker almindelig Frygt. Man venter der, at angribes af Marchal Suchet i Spidsen for 35,000 Franske. — Af Americanske Journaler sees, at i de forskjellige Forsamlinger, der ere blevne holdte, for at høitideligholde den Americanske Uafhængigheds Aarsdag, saavel Føderalister som Republicanere, hvorlidet de end ellers ere enige, stemme deri overens, at det er nødvendigt, at oprette en Sømagt, der er istand til at beskytte det Americanske Flags Uafhængighed. Blandt de Skaaler, der udbragtes, var ogsaa den: Canoneerchalouperne! — Maatte de blive plantede paa vore Marker og frembringe Skibe paa 30 til 50 og 74 Canoner! (Her anmærker blandt andet Moniteuren, at America da virkelig vilde være en Magt; at 30 Linieskibe og 30 Fregatter vilde ophøie det til en Stat af Vigtighed, og at disse ikke vilde koste dets Handel mere end alle de Hindringer Engelland nu lægger den i Veien.) — Lord Liverpool har fra Lord Wellington modtaget Depecher, den ene dat. Port Alegre d. 25 Julii og den anden Castel Branco d. 1 Aug. I den første beretter han, at det fiendtlige Rytterie d. 17 har forladt Merida; at Fienden siden har faret fort med at marchere mod Almarez og at den ene af hans Divisioner er d. 20de ankommen til Placenzia; at Marchal Marmont samme Dag var i Almarez og at andre Divisioner marchere fra Truxillo mod denne Punct; at efter de sidste Beretninger endnu en Division Infanterie og noget Rytterie befandt sig i Truxillo. I den anden Depeche beretter Lorden, at han har trukket hele Armeen paa den venstre Side; at hans Hensigt er at lade den gaae i Cantonnements neden for Beyra istedet for Alentejo; at den Franske Armee endnu er i den Stilling, han har meldt d. 25, det være da at den i Placenzia staaende Division har udbredt sig tvers igjennem Bjergene mod Beza og Baros. — General Santocildes har trukket sig med Galliziens Armee fra Egnen af Astorga mod Manzanes. Denne Bevægelse fandt Sted den 17de i Følge en Forening mellem et Corps Fodfolk og Ryttere. — Breve fra Lissabon med de under 28 Julii og 4de Aug. fra Tajus afseilede Paquetbaade tale om at Lord Wellington er alvorlig syg og at man ventede ham i Lissabon. Da han imidlertid ikke er ankommen, saa haaber man at han var saa vel, at han kan blive i Spidsen for sin Armee.

Paris, d. 4 Sept. Moniteuren indeholder en Indberetning fra Contreadmiral Lacrosse til Krigsministeren, dat. Rochefort den 26de Aug., hvori berettes, at Fienden har taget Briggen la Teaser, som escorterede en Convoy. Den blev tagen af 2 engelske Fregatter, der førte det franske Flag paa Besanmasten og Stormasten, og desuden et blaat Flag paa Forbramstangen. Efter at man havde signaliseret dem, sendte man Chalouper ud til dem, fordi man ansaae dem for Franske, og Lootsene kom ikke tilbage. Da det blev mørkt, lagde de sig for Anker paa Pynten af Grave og havde Signal-Lygter. Om Morgenen gik begge under Seil og manøvrerede mod Verdon. Hr. Duboury, der commanderede Corvetten la Pluvier, begav sig nu den Fregat i Møde, der førte Commandantens Flag. Snart derefter seilede begge Fregatterne løs mod Teaser og Pluvier. Den ene lagde sig langs med Briggen, bortskjød dens Mast, og Geværilden begyndte nu ombord. Da den anden Fregat seilede løs mod Pluvier, trak Corvetten sig hurtig tilbage til Rayan. Fregatten canonerede derpaa 1½ Timer dette Advisskab, der løb paa Grund. — Contreadmiral Lacrosse anfører som ubegribeligt: at Matroserne, Signalerne uagtede, ikke kjendte de fiendtlige Fregatter paa Skroget og Takkelagen; at Fregatterne ikke have skudt og at man i 12 Timer har ladet dem blive paa Ankerpladsen uden videre Oplysning.

Hamborg d. 9 Sept. Man har tilkjendegivet det herværende handlende Publicum, at i Følge en Conseilbeslutning af 7de d. M. skal Afgiften af 50 PC. af de Varer, som fra 10 til 20de Julii d. A. ere blevne declarerede, erlægges indtil d. 20de.

Placat, som bestemmer Straf for de Skippere, hvis Skibe, formedelst deres Forsømmelse, tages af Fienden.

Vi Deputerede i det Kongelige Admiralitets- og Commissariatscollegio gjøre vitterligt: at da det igjennem dette Collegium er blevet Hans Majestæt Kongen allerunderdanigst forestillet, hvorledes Skippere ofte ved egen Forsømmelse og Skjødesløshed, er Aarsag til, at de af dem førte Skibe blive tagne af Fienden, uagtet der ere trufne mange og gode Foranstaltninger til deres Sikkerhed, saa at det maa ansees baade billigt og hensigtsmæssigt, at for saadan Forsømmelse fastsættes en Straf, hvorved Skipperne kunde bevæges til at anvende al muelig Forsigtighed, har det behaget Hans Majestæt, ved allernaadigst Resolution af 24de Julii d. A. at bifalde: at

§. 1. Enhver Skipper, hvis Skib bliver taget af Fienden, formedelst Overhørighed mod de Kongelige Befalinger, eller i Almindelighed formedelst Mangel af Sømandskab, og den efter Omstændighederne tilbørlige Conduite, bør have sit Skipper-Certificats, eller om han er Sætteskipper, den ham hertil givne Tilladelse, forbrudt, samt overføres i Søe-Rollen som Matros.

§. 2. Naar et Skib er taget af Fienden, skal det derfor paa det nøieste undersøges, hvorvidt Skipperen er i Brøde eller ikke; samt om der findes Omstændigheder, som tale til hans Undskyldning eller Retfærdiggjørelse, endskjønt hans Skib, efter endog erfarne Sømænds Udsigende, maa ansees at være faldet i Fiendens Hænder, af Mangel paa god Conduite.

Hvilket herved til alle Vedkommendes Efterretning og allerunderdanigste Efterlevelse bekjendtgjøres.

Det Kongelige Admiralitets- og Commissariats-Collegium i Kjøbenhavn, den 29de August 1811.

Wleugel. Steen Bille. Grove.

(L. S.)

N. Perböl.

(Hand. Tid.)

Mariboe, d. 9de Septbr. Stege, den 5te Septbr. Høsten er her for nogle Dage siden ganske tilendebragt. Kornet er overalt kommet tørt og godt i Huus, skjøndt Veiret var temmelig ustadigt ved Høstens Begyndelse. Kornet bliver i Almindelighed ikke nær saa givtig i Aar, som i Fior, især skal de sildige Ærter være heel maadelige, og mange knap avle Sæden, da derimod de tidlige Ærter skal være meget gode. — Hr. Simonsen fra Svendborg har den 28de f. M. opført en Violin-Concert paa Klubben, hvor hans 2de Sønner, den Eene paa 12 og den Anden paa 19 Aar viste en saadan Færdighed, at de tiltrak sig alles Beundring. (Mariboe A.)

Ved den offentlige Udstilling af Haandarbeiderne i det Kongel. Døvstumme-Institut for Sommerhalvaaret 1811 findes følgende Fabricata:

Tobaksdaaser, 100 Stkr., a 3 Rdlr.	300 Rdlr.
Perspectivcasser, 24 Stkr., a 6 Rdlr.	144 —
Dito, 24 Stkr., a 10 Rdlr.	240 —
Theaterkikkerter med Messing Ringe, 12 Stkr., a 6 Rdlr.	72 —
Dito forsølvede, 12 Stkr., a 12 Rdlr.	144 —
Dito forgyldte, 12 Stkr., a 16 Rdlr.	192 —
Dito større med Messing Ringe, 12 Stkr., a 10 Rdlr.	120 —
Dito større forsølvede, 6 Stkr., a 14 Rdlr.	84 —
Dito større med Ringe af Dansk kaldarisk Erts, af Dr. Vendts Composition, 6 Stkr., a 16 Rdlr.	96 —
Ravarbeide, bestaaende i Ørenpendeloquer, Brystnaale o. d. l. (Guldbeslaget uberegnet) for	1075 —
Paparbeide for	200 —
Lupper og Mikroskoper for	72 —
Lysestager af Træ, 24 Par, a 6 Rdlr.	144 —
Værdien af de udstillede Arbeider	2883 Rdlr.

Desuden er i dette Halvaar (fra 16 Martii til nu) solgt af Stiftelsens Arbeider:

Tobaksdaaser for	403 Rdlr.	32 ß.
Perspectivcasser for	349 —	
Ravarbeide for	1084 —	
Paparbeide for	126 —	80 ß.
Kikkerter og Mikroskoper	197 —	
Tilsammen for	2160 Rdlr.	16 ß.

Endelig er desforuden til Provindserne afsendt Arbeider for 1347 Rdlr. 16 ß.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 75.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 17 September 1811.

Breve om Musikken.

Af Justitsraad og Ridder Bärens.

II.

"I den Overtydning" hedder det videre hos min Vederpart "at Skuespilhuset, var det end blot i Betragtning af den højstbetydelige Sum Hans Majestæt giver dertil, ikke bør kunne monopoliseres af de Rige og Odsle; at den ikke rigelig aflagde Embedsmand have Adgang dertil ligemed, eller vel forved, de Statens Blodigler, der berige sig af dens Gjenvordigheder, var Theaterdirectionen saa dybt indprentet, at det var kun højst ugjærne den bestemte sig til at foreslaae Hans Majestæt de ved Omstændighederne uundgaaelige Paalæg, som den derfor ikke heller har kundet overtale sig til, at udvide til det egentlige Parterre."

Embedsmanden og Videnskabsmanden have Aarsag til at være Theaterdirectionen forbundne for den Opmærksomhed, man har viist dem. Kun er det beklageligt, at det egentlige Parterre, som nu maa være mangen Embedsmands og Videnskabsmands Plads, ingen Bænke har til at sidde paa, og er beregnet til et større Antal Tilskuere, end at de kunne være der med Begvemmelighed, naar de end kunne taale at staae. Den Rige og den Odsle, og Den, som profiterer paa sine Varer og sit Arbeide efter Cours, betaler, som bemærket, endnu ikke Forlystelser efter Coursen. Det forekommer mig derfor, som om Theaterdirectionen, naar den vilde favorisere Embedsmænd, og Videnskabsmænd, burde, hvilket vel ikke vilde været umueligt, lagt en Plan for Logers og Pladsers Betaling, der paa den ene Side gav Theaterkassen den muueligste Indtægt af Dem, som kunde betale, uden paa den anden Side at gjøre det umueligt for dem, som manglede Evne, aldrig eller ikkun yderst sjeldent, at kunne komme til at høre et godt Syngestykke, for den højere Betalings Skyld. Kunde ikke for de sidste til Exempel visse Pladse reserveres for ringere Betaling? eller ethvert nyt Syngestykke gives uden eller imod modereret Betaling for Dem, som lide ved Tiderne?

Jeg kan saaledes ikke fravige min Mening, at Theaterdirectionen har tilstrækkelige Resourcer til at forskaffe sig de fornødne Penge for at kunne virke til Sangens Opkomst.

En anden Bemærkning af Professor Rahbek, kunde maaskee ligeledes trænge til Berigtigelse. "Enhver enkelt Lønnings Forhøjelse drager mange andre i Følge med sig." Under aldeles lige Omstændigheder er dette vel sandt, endskjøndt det er lige saa sandt, at hverken Kongen eller privat Mand er forpligtet til at gjøre, eller gjør Nogen Rede for, af hvad Aarsag han giver den ene Betjent mere i Løn, end den anden. Den, som er misfornøjet, kan tage sin Afsked. Men ere Omstændighederne ulige, er af Embedsmænd, som ere lige af Alder, og lige længe i ensartede Embeder, den ene dueligere, uundværligere end den an-

den, da seer man daglig, at han faaer et personligt Tillæg. Er ikkun dette grundet i Retfærdighed og Billighed, saa hører man tillige meget sjelden Misfornøjelse hos Dem, som ikke fik Forøgelse i deres Emolumenter.

Samme Udvej er der for Theaterdirectionen. Den sjeldne Sanger, som ved udmærket Talent, i Forening med udmærket Flid, staaer langt over de andre, kan Directionen ikke alene give højere Betaling end alle de andre; men den bør og give ham samme. De uundværlige Sangere bør lønnes fortrinlig godt. De andre bør alle kunne leve; men de bør ikke, og de ville ikke gjøre Paastand paa lige Betaling med hine. Skulde de imidlertid være misfornøjede, ih nu, saa er det lige meget Vinding for Publikum og Theaterkassen, hvis de, med Anbefaling fra Directionen, bringes i anden Vej, og derved give Besparelse for Theatrets Kasse, og for dets Direction Lejlighed til at engagere andre mere duelige.

Lad os imidlertid antage, at særdeles Omstændigheder kunne foraarsage Betænkeligheder ved at forhøje de mest udmærkede Sangeres Løn, den kloge, for Musikkens Opkomst nidkære Bestyrer vil gandske sikkert finde andre Udveje. Vor Konge, som allerede giver, for at bruge min Vederparts eget Udtryk, en højstbetydelig Sum til Theatret, der, som De veed, erkjender Nødvendigheden af, at der gjøres noget alvorligt til Musikkens Opkomst, og hvis gode Hjerte og Retfærdighed endelig endel Konstnere nærmest skylde en og anden Forbedring i deres trange Kaar, der aldrig uden Hans Hjelp vare blevne forbedrede, vilde med lige megen Glæde imodtage og stadfæste enhver Plan, som sigtede til Sangens Opkomst ved Theatret; Han vilde ikke mindre spare i dette Tilfælde, end hvor det ellers gjelder om Nationens Forædling; og Han vilde her have een Bevæggrund mere, da det gjelder dens Ære. Fremmede, som i Almindelighed oftere kunne nyde godt af et Syngestykke, end af et Skuespil, bør ikke alt formeget føle Forskjellen imellem hvad de have hørt uden for Dannemark, og hvad de her høre. Med den samme Godhed, hvormed Han tildelte mangen Embedsmand et personligt Tillæg, der ikke skulde drage til Følge for hans Eftermand, og hvormed Han har hjulpen en og anden Sanger ved Theatret, vilde Han i al Fald give det udmærkede Talent det Tillæg af sin egen Kasse, hvilket Engstelighed forbød Vedkommende at foreslaae fra Theatrets. En Hermann von Bremenfeldt vilde maaskee finde noget at indvende, fordi den Sum, som Kongen giver til Theatret, dog altid indirecte blev forøget derved. Men man behøver blot at sige ham, at bemeldte Sum, som Alt hvad vort sparsomme Hof anvender paa sine Forlystelser, neppe i Ubetydelighed har lige ved noget andet Hof af lige Rang. Den har desuden ikke Kjærlighed for sit Fædreland, der ligegyldig kunde see uanstændigt Gnieri ved Hofholdningen. Der er dog himmelvid Forskjel imellem Sparsomhed og Luxus med indenlandske Produkter, hvortil vi ville regne udmærkede og derfor rigeligen lønnede Sangere — og Luseri (Mesquinerie).

De vil erindre Dem, at jeg ansaae det Argument, som min Vederpart hentede fra de ikke bedre Lønninger ved andre kongelige Departementer, for at kunne taale Modsigelse, deels, fordi Sangerne for største Delen lønnes af Publikum, og dels, fordi Kongen kan vente Søgende i Hobetal til de allerfleste ledige Embeder, naar en god Sanger derimod er en Fugl Phoenix, der hele Europa over betales overordentlig godt, som alt hvad der er sjeldent. Professoren spørger vel i den Anledning: Dog vel ikke sjeldnere end en lige saa god Skuespiller eller Dandser? og formener, at Spørgsmaalet egentlig bliver, naar Theaterdirectionen ved ubillig Knaphed har ladet en saadan Phoenix gaae fra sig.

Til det første indseer De let at mit Svar maa bestemt blive: jo vist sjeldnere. Den store Theatersanger har, efter hvad jeg allerede har bemærket, et Talent mere, end den store Skuespiller eller Dandser. Ved utrettelig Flid og megen Anstrængelse kan Den, som sværmer for Theatret, blive, om ikke stor Skuespiller og Dandser, saa dog god i den Grad, at man ikke seer ham med Mishag; men Lyst til Sang, Flid og Anstrængelse frembringer ikke Stemme, eller bøder paa et til at høre uorganiseret Øre. I et Klima, som Dannemarks, og paa et Theater som vort, maae vi desuden ikke vente, at en god Sanger kan konservere sig ligesaalænge, som den blotte Skuespiller, eller som Dandseren. Ogsaa med Hensyn til denne Omstændighed maa han lønnes bedre.

Jeg talede om vort Theater. Tillad mig i den Anledning en Digression. Skulde dets slette Indretning ikke give Helsot til mangen Konstner, og til end flere af Dem, som besøge Skuespillet? Vi kjende begge en fortrinlig Konstner, hvis Helbred der blev ruineret. Enhver Ven af Theatrets Konstnere, af enhver Den, som der har Forretninger, vil derfor og, tillige med alle Skuespilsøgende, beklage, at Vedkommende ikke i de bedre Tider tænkte paa et godt Theater, og maaskee forlidet værdigede en Plan Opmærksomhed, der engang har været lagt dertil.

Naar Theaterdirectionen ved ubillig Knaphed har ladet saadan Phoenix gaae fra sig, er et Spørgsmaal, til hvis Besvarelse jeg ikke har givet Anledning. Jeg yttrede alene min Mening derhen, at naar der ikkun var rimelig Udsigt for den sieldne Sanger til at vorde lønnet anstændig, vilde man i det mindste med Tiden nok faae nogen; men at saadan Udsigt ikke kunde haves, saalænge et i flere Aar gængse, for Konsten og Nationens Forædling skadeligt Kniverisystem er herskende. Man udvirke et kongelig Løfte, at naar en udmærket Sanger melder sig, kan han vente at vorde lønnet som en af Statens bedst lønnede Embedsmænd, og jeg vædder paa, at Trangen, naar, er uvist, eengang vil vorde afhjulpen.

Da Professor Rahbek imidlertid troer, at Spørgsmaalet er, om Theaterdirectionen har ladet en Fugl Phoenix gaae fra sig, istædet for, at jeg troer Spørgsmaalet rettere kunde være dette, om den har lokket denne Sjeldenhed til sig, saa kunde man vel og besvare samme, ligesom det første Spørgsmaal, med ja. Schønberg og Du Puy vare, i det mindste i relativ Forstand, og indtil bedre Sangere kunde erholdes, hver for sig, en saadan Phoenix, og begge havde rimeligvis endnu været ved Theatret, hvis ikke utidig Knaphed havde tvunget dem til at forlade samme. Schønberg sværmede, som De veed, for Theatret; men han havde, om jeg ikke husker feil, i Prøvetiden ikkun 80 Rdlr. aarlig, fik siden 200 Rdlr., og kom ikke til at tjene høiere end 250 Rdlr. Efter at han havde forladt Theatret, vilde man i den seneste Tid endnu kunnet vundet ham tilbage for samme, dersom man ikke havde troet, at et Par Tusinde Rigsdaler var en uhyre

Betaling. Du Puy vilde heller neppe have forladt Theatret, om en for hans Talent passende Betaling kunde for ham været nogen tillokkende Bevæggrund til at forblive der. Vel sandt, at han ikke tjente slet; men saa var der og i hans ene Person forenet trende Embeder, Konsertmester, Syngemester og Skuespiller: hvad Under altsaa, at han, uden Haab om rimelig Betaling, helst forlod den Post, der trykkede ham mest, fordi Sproget generede ham som fremmed, og det for Skuespilleren i høi Grad besværlige Arbejde, at lære Roller, generede ham som Mand, der gad leve i Verden, og ved mere end eet Talent var lidt i den?

"Jeg er overbeviist om" skrev jeg, "at den som Videnskabsmand og i mange andre Henseender i høi Grad agtværdige Chef, som nylig har forladt Theatret, har havt de bedste Forsætter til at forbedre Sangernes og Sangerindernes Kaar, og til at bringe Sangen i Opkomst; men jeg beklager, at han, maaskee af Engstelighed ved den, som enhver anden de offentlige Indretningers Bestyrer saa naturlige Tanke, at der maa spares, især i disse Tider, har glemt, at Publicum, naar det kun kan see Syngestykker godt opførte, ikke spørger om Betalingen for Indgangen, og at Musikelskere vilde rakt ham hjelpsom og rund Haand, naar han blot havde oplyst dem om sine Forsætter til at fremme Konsten. En Theaterdirection er ikke nødt til at lægge Penge op. Hvad den behøver, lægger den paa sine Billetter". Professor Rahbek svarer hertil, "at Spørgsmaalet var egentlig om at sørge for deres Dannelse, og at dertil, ved at tilveiebringe de Bedre iblandt dem Adgang til vor hæderfulde Prof. Kunzens og hans talentfulde Kones ypperlige Veiledning, ved at skaffe dem Underviisning i Klaveerspil af Hr. Førster, og endelig ved de i den Kongl. dramatiske Skole forenede Foranstaltninger for de Yngres Dannelse som Skuespillere, er skeet Skridt, som vel neppe kunne kaldes blotte Forsætter; skjøndt jeg ingenlunde fragaaer, at han tillige indtil sin Afgang sysselsatte sig med Planer, der i høi Grad just havde Sangens Fremme til Hensigt, men som ikke lade sig iværksætte uden de Penge, man synes at vilde gjøre Theaterdirectionen til Brøde, at skulde have oplagt, og som vel flere Grunde, naar der var Mulighed der-

Kl, i nærværende Tidspunkt kunde gjøre det til Pligt".

Spørgsmaalet har dog nok altid været, hvad der fra Theatrets Side er gjort til Sangens Opkomst, og om Lønningerne for de alt antagne Sangere kunne bevæge dem til at vedblive, og lokke andre til Theatret. Professor Kunzen og Frue danne ingen ny Sangere. De faae, for at vejlede; jeg vil bruge Professorens eget Udtryk, de bedre, som komme daglig til dem et Par Timer, tillige ikkun 500 Rdlr. aarlig. Men skulde denne Betaling give Haab om, at disse to hæderlige Konstnere vilde paatage sig det langt besværligere Arbejde med Begyndere? Den nævnte Betaling er ikke tillokkende; Private betale 2 til 3 Rdlr. for Timen. Hr. Forster er gandske nylig ansat; og om Lejlighed for de Syngende til at danne sig som Skuespillere, har der fra min Side ikke været Spørgsmaal. De vil saaledes finde min Paastand rigtig, at der ogsaa fra Theatrets Side er gjort lidet eller intet til Sangens Opkomst i Danmark. De vil beklage, at mange Aar ere forsvundne unyttede, og at Theatret har mistet sin fra saa mange Sider agtværdige Chef paa en Tid, da hans Forsætter til Sangens Opkomst først skulde realiseres; beklage, at dertil kun i det højeste er gjort et Par faare ubetydelige, til hint Øjemed lidet ledende Skridt.

Hilsen fra Deres musikalske Venner! I mit næste Brev kommer Beregningen.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Bekiendtgjørelse. — Chefen for Norges Kystforsvar, Contreadmiral Løtken, har allerunderdanigst indsendt til Hs. Majestæt Kongen en modtagen Rapport fra Capitain Holm, betreffende den fiendtlige Orlogsbrig the Manly's Erobring.

Denne Rapport, som efter allerhøieste Befaling herved kundgjøres, er af følgende Indhold:

"Herved giver jeg mig den Frihed underdanigst at tilmelde Hr. Admiralen, at jeg løb ud fra Arendal med Briggen Lolland, samt Samsøe og Alsen, hvilke Hr. Admiralen har beæret mig med Commandoen af, d. 1ste Septbr. Kl. 8¾ Formiddag.

Den 2den Septbr. om Morgenen Kl. 2 efter Bestikket 2½ Mile O. S. O. af Band-Øerne. Vinden N. O. Bramseils-Kuling, svær vestlig Dynning, styrende Vester efter langs Landet, for smaae Seil, fik 2de Seilere i Sigte agter ud til Luvart, som jeg af deres Natsignaler formodede vare fiendtlige Orlogsmænd. Gjorde Signal for klart Skib, luvede op, for at nærme Landet, for at faae smullere Vande, gik i Seilerden.

Kl. 3¼ gav Samsøe, som var Agtermand, den nærmeste sit Lag, hvilket den besvarede, og en Fægtning begyndte imellem disse; Lolland og Alsen vendte for at deeltage i samme. Kort efter vendte den, som engagerede Samsøe, og holdt S. O. hen; Samsøe vendte efter den, og forfulgte den; ligeledes gjorde Alsen Holdt med Lolland under Vinden med Force af Seil for at komme op under den anden Seiler, som var til Luvart imellem os og Landet, og som holdt gaaende Vester efter. Kl. 3 T. 40 M. kastede vor samme Boug som han.

I Dagbrækningen observeredes, at de 2de Seilere vare Brigger, begge fiendtlige Orlogsmænd; den som vi med Lolland jagede, vendte nu Øster over, og vi ligeledes. Kl. 4 T. 45 M. kom vi paa Siden af den, paa et kort Canonskuds Afstand, og begyndte at fyre paa den; den havde allerede i Forveien begyndt sin Ild imod os. Vedligeholdt samme fra begge Sider. Kl. 5 T. 40 M. gik over Stag for at løbe den agter om; Kl. 5 T. 55 M. blev dens Flag nedhalet. Secondtlieutenant Kraft blev afsendt med Mandskab for at besætte Prisen, og Secondlieutenant Grove for at afhente Officiererne; han kom strax tilbage og medbragte Chefen, Lieutenant Simmonds af den engelske Sø-Etat, som berettede mig, at det var den engelske Orlogsbrig Manly paa 10 stkr. 18pd. Caronader og 2 6pd. Canoner, med 58 Mands Besætning, som han havde overgivet.

En overordentlig svær Søegang gjorde saavel vore som Fiendens Skud usikkre, og derved blev Affairen saa langvarig.

Alsen var imidlertid Kl. 3¾ kommet den Brig, som den og Samsøe jagede, paa Skud nær, og vedblev at forfølge den i en løbende Fægtning, under en saa vedholdende Skydning, som den svære Sø vilde tillade, indtil Kl. 5, da den fiendtlige Brig havde taget saa meget fra Alsen, at dennes

Skud ei kunne naae den længere, og Premierlieutenant M. Lütken blev overbeviist om at den ei kunde indhentes; han opgav derfor Jagten, og vendte N. V. over, for at bidrage til at afskjære Briggen, som Lolland var engageret med.

Da Premierlieutenant Grodtschilling fandt, at Samsøe ei kunde opseile den flygtende Brig, opgav han allerede før Alsen Jagten og stod imod os, for at forekomme Muligheden af Briggen Manlys Flugt.

Da Samsøe og Alsen kom op, gjorde jeg Kl. 6½ Signal for dem at assistere med at bemande Prisen.

Lolland har havt een Død, men ingen Saarede; dens Reisning og Seil have lidt noget, Skraaget intet.

Cheferne for Briggerne Samsøe og Alsen have meldt mig, at de have ingen Døde eller Saarede, at Briggernes Skraag have intet lidt, og deres Seil og Takkelage ubetydeligt.

I hvor bekjendte end Cheferne for Briggerne Samsøe og Alsen, Primierlieutenant Ridder Grodtschillings og Premier-Lieuten. M. Lütkens Fortjenester som Officerer ere, anseer jeg det dog for Pligt at anføre, at de viste den største Conduite og den hurtigste Manoeuvre med de Skibe de commanderede, og at de efterlode intet ugjort for at indhente den Brig, de forfulgte.

Det vilde være høist ubillig, ifald jeg ikke nævnede, at Sec. Lieut. Kraft, Næstcommanderende ombord i Briggen Lolland, saavel ved denne som ved foregaaende lignende Leiligheder, har opfyldt sin Tjeneste paa den æresfuldeste Maade. Det samme har jeg fuld Anledning til at sige om Secondlieutenant N. Grove; og med Maanedslieutenant Fleischers Opførsel, har jeg al Aarsag at være tilfreds. Hele Lollands Mandskab have alle uden Undtagelse opført sig med saa meget Mod og Raskhed, at det er umueligt for mig at udmærke Enkelte.

Cheferne for Samsøe og Alsen give ligeledes deres underhavende Officerer og Mandskab det bedste Vidnesbyrd.

Det er blot overeensstemmende med Billighed at tilstaae, at Briggen Manlys langvarige Modstand gjør sin Chef Ære. Ombord i den fandtes 3 haardt Saarede; dens Skraag har lidt meget, og der findes ikke et Rundholdt eller Seil, uden

at det jo er meer eller mindre forskudt. — Briggen Lolland til Ankers ved Christiansand, den 3die September 1811.

Underdanigst
H. P. Holm.

Til
den Commanderende for Norges Kyst-Forsvar
S. T. Hr. Contre-Admiral O. Lütken."

Contreadmiral Lütken giver de af Hs. Majestæts Søeofficerer, som have deeltaget i denne Affaire, den fortjente Roes; og det har behaget Hs. Majestæt at lade Capitain Holm saavelsom samtlige Søeofficierer tilligemed Mandskabet paa de Kongelige Orlogsbrigger Lolland, Samsøe og Alsen tilkjendegive Sit allernaadigste Velbehag og Tilfredshed med deres Forhold.

Hovedqvarteer Frederiksberg Slot, den 15de September 1811.

F. Bülow,

Generalmajor, Hs. Majest. tjenstgjørende General-Adjutant og Chef for General-Adjutant-Staben, Commandeur af Dannebrog.

———

Onsdagen d. 11 Sept. om Eftermiddagen Kl. 2 slet, foretoges Døbeacten paa Hs. Høihed Prinds Christians Palai, af Prindsessen, en Datter af Hs. Durchlauchtighed Prinds Wilhelm af Hessen og Hendes Høihed Prindsesse Charlotte, som erholdt i Daaben de Navne: Caroline Frederike Marie Wilhelmine Juliane. De høie Faddere vare: Hs. Majestæt Kongen, Hds. Majestæt Dronningen, Hds. Kongl. Høihed Kronprindsessen, Hs. Høihed Prinds Christian, Hds. Høihed Prindsesse Juliane, Deres churfyrstlige Durchlauchtigheder Churfyrsten og Churfyrstinden af Hessen, Deres Durchlauchtigheder Landgreve Friderich og Landgrevinden af Hessen. Døbeacten blev forrettet af Hofpræst Ridder Liebenberg. (Dagen.)

Under 30 f. M. er igjennem Cancelliet udfærdiget et Reskript til Politiemesteren i Kjøbenhavn, angaaende, at der skal indrettes et særegent Comtoir, under Navn af de Reisendes Comtoir. Ved dette Comtoir skal ansættes to Secretairer, hver med 1000 Rdlrs. og 2 Betjente hver med 400 Rdlrs. aarlig Gage, der skulle være Politiemesteren i Kjøbenhavn subordinerede. Hensigten hermed er, at erholde den mueligst nøiagtige Control med alle fremmede Reisende, som ankom-

me til og opholde sig i Hovedstaden, og skal i den Anledning dagligen fra Hovedvagten tilstædes bemeldte Comtoir en fuldstændig Rapport over samtlige saavel ind- som udpasserende Reisende, og ligeledes fra benævnte Comtoir dagligen tilsendes Gouvernøren en Fortegnelse baade over de indkomne Reisende, som have fremstillet sig paa Comtoiret, og over dem, som have forlangt og erholdt Pas til Afreise; endelig skulle de ankomne Reisende paa Comtoiret tillige adspørges, paa hvad Maade og igjennem hvilken Port de ere ankomne. Til at bestride denne forhøiede Udgivt skulle Pasintraderne forhøies saaledes: for et Pas, der lyder paa Reise til fremmed Land, 1 Rdlr., og for et, der lyder paa Reise her i Rigerne, 4 Mk. for hver Person.

Hr. Dr. N. L. Nissen, Professor og Rector ved Kjøbenhavns Cathedralskole, har udstedt et Indbydelsesskrift til den aarlige offentlige Examen i Kjøbenhavns Cathedralskole, der begynder d. 16de d. M., hvilket Indbydelsesskrift indeholder: Om de Foranstaltninger, som i de senere Aar ere blevne føiede ved Kjøbenhavns Cathedralskole til at fremme Sædelighed og Flid blandt Skolens Disciple. — De Candidater, som i Aar dimitteres til Academiet, ere: 1. Thyge Schov, en Søn af Hr. Justitsraad N. Schov, Professor i Archæologien ved Kjøbenhavns Universitet; 2. Peder Hjort, en Søn af Biskop over Ribe Stift Hr. V. C. Hjort, Ridder af Dannebrogen; 3. Christen Sveistrup Kjølbye, en Søn af afdøde Procurator Kjølbye i Hjørring; 4. Andreas Bang, en Søn af afdøde Justitsraad Dr. Med. J. Bang, Prof. og Viceborgemester her i Staden; 5. Iver Malling, en Søn af Hr. Conferentsraad O. Malling, Medlem af Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, Kongelig Historiograph og Storkors af Dannebrogen; 6. Vigfus Arnesen Erichsen, en Søn af afdøde Arne Erichsen, Bonde i Island.

I Mandags begyndte den offentlige Udstilling af Haandarbeiderne i de Døvstummes Institut, i Sølvgaden No. 414. Den vedbliver at staae aaben den hele indeværende Uge fra om Formiddagen Kl. 11 til om Eftermiddagen Kl. 4. Ogsaa denne Gang findes her mange skjønne Arbeider, der vidne om Elevernes store Fremskridt og Institutets tiltagende Flor. Arbeiderne finde ved Udstillingen betydelig Afsætning, og allerede i de faa Dage, den har været aaben, er der afsat for 500 Rdlr.

Ved det Slesvig-Holsteenske Cancellie er Fyrbøder- og Budtjenesten bleven ledig, da den hidtil værende Fyrbøder Colding i disse Dage er afgaaet ved Døden i en Alder af 72 Aar. Han havde forestaaet sin Tjeneste i en Række af 40 Aar, og stedse udmærket sig ved Orden og Troskab.

Ved Auction paa Børsen den 13de Septbr. solgtes: Moskovade-Sukkere til 7 Mk. 9 ß. Pd., hvide Brasilie Sukkere 8 Mk. 5 ß. a 8 Mk. 6 ß., hvide Havannah Sukkere 8 Mk. 4½ ß. a 8 Mk. 5 ß., gule dito 7 Mk. 9½ ß. a 7 Mk. 13 ß., hvide Sukkere a 8 Mk. 4½ ß., lysebrun Kandis 2 Rdlr. 5 ß. a 2 Rdlr. 13½ ß., Melis 10 Mk. 8 ß. a 10 Mk. 13 ß., Lumpen 10 Mk. 2 ß. a 10 Mk. 2½ ß., Caffe 13 Mk. ½ ß. a 13 Mk. 2½ ß., havareret dito 9 Mk. 12 ß. Pd., flade Tallerkener 5 Rdlr. 3 Mk. Dosinet, Formelys 7 Mk. 4 ß. Pd., Propper 40 Rdlr. a 52 Rdlr. 3 Mk. 1000de, fine Blyantspenne 5 Rdlr. Dosinet, Liverpool Salt 22 Rdlr. a 22 Rdlr. 3 Mk. Tdn., Steenkalk 8 Rdlr. a 8 Rdlr. 3 Mk. Foustagen, Birkebrænde 34 Rdlr. 2 Mk. 8 ß. a 35 Rdlr. 3 Mk. Favnen, Russisk Sæbe 1 Rdlr. Pd. Alt med Told.

Mariboe, den 12te September. *For nogen Tid siden forsøgte Røgteren paa Engestofte Johannes Sock, at qvæle sin Kone om Natten i Sengen. Han troede, at hans Niddingsdaad var lykkeligen og vel fuldendt, indsvøbte hendes Hoved i Sengedynen og gik tilbage til Herregaarden, hvor han om Morgenen foregav, at hun havde været meget syg hele Natten igjennem, og at han nødvendig maatte hjem, for at see til hende. Men hvor lang maa ikke dette Umenneske være blevet i Ansigtet, da han ved sin Hjemkomst ikke fandt hende i Sengen. Hun var nemlig kommet til sig selv igjen, og havde, for at sikkre sig for nok et Overfald, taget sin Tilflugt til Smeden i Byen, der androg dette rædsomme Optrin for Godseieren Hr. Oberstlieutenant v. Wichfeldt, efter hvis Foranstaltning han blev paagreben og fængslet i Saxkjøbing. I Forhøret skal han have tilstaaet Alt. — Mandagen d. 9de September afbrændte Hr. Skovrider Winkelmans Huus under Baroniet Guldborgland. Hvoraf Ilden er kommen vides endnu ikke. (Mariboe Av.)

Posteftterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

London d. 27 Aug. General Castannos faaer igjen Commandoen over Galliziens Armee. — I Mexica er forefaldet et blodigt Slag mellem Regjeringens Tropper og Oprørerne, til de sidstes Skade. — Fra Caraccas skrives, at den fra alle Naboprovindser oprettede Congres har valgt General Miranda til Præsident med samme Myndighed som de forenede Staters. — General Spencer vender fra Portugal tilbage til Engelland. — I the Sun forsikkres, at Kongen og Dronningen af Sicilien nære det gunstigste Sindelav i Henseende til Engelland.

Paris d. 6 Sept. Den 30 Aug. døde General Ordenner, Senator og Gouverneur over det Keiserlige Pallads, af et Slagfod. Fra simpel Soldat havde han opsvinget sig til denne høie Post. — I Følge et Keis. Decret skulle Udgiverne af de Værker, der før 1 Januarii 1811 ere trykte i Departementerne Toscana, de Romerske Stater og Hansestæderne, og som for den Tid have været trykte i Frankrige, ikke ansees som Eftertryk, naar de forend d. 1 Jan. 1812 stemples. Exemplarernes Antal maa opgives og $\frac{1}{12}$ Deel af Forraadet betales Forfatteren eller Eieren.

Chiavari d. 10 Aug. De befalede Arbeider i dette Departement have gjort en beundringsværdig Fremgang. Begyndelsen gjordes med Veien fra Spezia til Parma d. 20 Martii, og nu kan denne Vei allerede befares fra Pontremoli til Barnow d. e. til Parma i en Længde af 35,000 Metrer. I Appeninernes Departement arbeide 3500 Mennesker derpaa. Strax i Begyndelsen var deres Tal 5000, og havde Høsten ikke krævet 2000, saa havde den hele Vei allerede været færdig. Man havde med store Vanskeligheder at kjæmpe; utallige Vandgrave gjennemskar Egnen, som man bedækkede med 50 større eller mindre Broer, hvortil Grunden lagdes i forrige Aar, og hvoraf adskillige allerede ere fuldkommen færdige. Snart vil intet være at gjøre mere end at bygge en Bro over Magra, som man ufortøvet vil lægge Haand paa, og Fortsættelsen af Veien fra Pontremoli til Ulla og fra Ulla til Sarzane. — 2000 Arbeidere ere sysselsatte med Taro Departementets

Vei, som man forsikkrer vil være fuldkommen færdig 1812.

Madrid d. 23 Aug. Det hedder, at 20 spanske Grands, der ere flygtede fra Cadix til Ceuta, have anholdt om visse Afgivter til Godserne, naar de skulle opoffre alt, hvori Adelens Constitution bestaaer. Man har ladet Sagen staae derhen. — Alle de Domstole og Employs, der ikke ere Gouverneuren ganske nødvendige, skulle inden den korteste Frist forlade Cadix, hvoraf man slutter, at Staden har Mangel paa Levnetsmidler. Efter Breve fra Lissabon ere Generalerne Beresford og Graham ankomne der. — Fra Yelves hedder det under d. 27 Julii, at Hertugen af Dalmatien er med den største Deel af sine Tropper igjen gaaet til Sevilla, og at Garnisonen i Badajoz er 6000 M. stærk.

Laibach d. 23 Aug. Allerede i 20 Aar boede to Familier paa det næsten utilgjængelige Bjerg Starigard, mellem Dalmatien og Croatien, og plagede derfra Nabolandsbyerne med Brandskat. Nationalgarden fra Nona og Obrowaz i Dalmatien har nu forstyrret denne Røver-Rede, fældet dens Høvding Zale Zovich og bortført disse to talrige Familier til Zara. Kun 2 undkom.

Grätz, d. 23 Aug. Den forhenværende Konge af Holland lever under Navn af Greve v. Leu i et Huus, han har tilkjøbt sig i Forstaden Graben. Han har i Sommer allerede 2 Gange besøgt Sundhedsbrønden Rehitsch i Understeyermark til stort Gavn for sin Sundhed. Til Høsten flytter H. M. til det skjønne Lytsted i Eggdorf, som han har kjøbt af Greve Seyer.

Newyork d. 3 Aug. Under d. 24 Julii har Præsidenten sammenkaldt Congressen til d. 4 Nov. ved en Proclamation, hvori han siger, at Sager af høieste Vigtighed, der skulle forelægges Congressen til Overveielse ved en overordentlig Leilighed, udkræve dens Sammenkaldelse.

London d. 31 Aug. Efterretningerne om Kongens Sundhedstilstand ere, efter the Couriers Paastand, blevne af adskillige Avisskrivere meget overdrevne. Hans Majestæts Tilstand er hverken i Henseende til Aand eller Legeme meget foruroligende. (Imidlertid hedder det i en anden Artikel fra London af 27de Augustii: "6 af Doctor Willis's Domestiker (?) ere nu

ansatte som Opvartere hos Kongen. 2 af dem ere bestandigen hos ham, og alle 6 indfinde sig naar det gjøres fornødent." Dersom Kongens Tilstand i Henseende til Aanden ikke var meget foruroligende, saa behøvede man vel neppe at lade to Personer holde bestandig Vagt hos ham, foruden de, der ellers omgive ham. Udgiv.) — Lord Wellington har virkelig været alvorlig syg, men han er kommet sig igjen, og man troer ikke, at han vil see sig nødsaget til at forlade Armeen. — General Blake er med sin hele Magt landet i Motril i Kongeriget Grenada. Man formodede i Cadix, at han vil begive sig til Kongeriget Valencia. — Americanerne vedblive at optage og equipere Franske Capere. Goeletten la Franchise havde faaet Tilladelse at forsyne sig med alle Fornødenheder i Nyorleans, og fortsat sit Krydstog. — Skibene Menelaus og America skulle ufortøvet afgaae til America.

Venedig d. 10 Aug. Man kan her skaffe sig en egen Fornøielse ved at samle nogle bedagede Gondolførere og lade dem synge nogle Sange af det befriede Jerusalem. De synge dem stropheviis i Vexelsang som Recitativ og efter en Melodie, der er saa gammel som Digtet (nemlig fra det 16de Aarhundrede). — Konstyndere kunne endnu finde mangen Tilfredsstillelse her, uagtet 217 af Venedigs Mesterstykker ere komne til Paris og Mayland, thi endnu finder man Titians og Giorgiones saavel som deres Mester Ger. Bellinos Hovedarbeider, ogsaa de senere Konstnere Poul Veroneses, Tontorets og Giac Bassanos Værker i Fresco-Malerier. Af Konstskatte fra mange ophævede Klostere og Kirker, ere ogsaa en Deel komne til Venedig, deres Tal angives til 50 tusinde; Cavalier Eduard har allene maattet undersøge 17 tusinde deraf for Regjeringen. Men af alle disse ere kun 2000 blevne udsøgte og Resten vare tildeels af den Beskaffenhed og solgtes for saa ringe Priis, at Farverne udkogtes og Lærredet brugtes til Sengesække for Hospitalerne.

Presburg d. 31 Aug. Det bekræftes, at Pascha Ismael Bay fra Seres er indtruffen med 25 til 30,000 M. i Widdin, hvis Commandant, Pascha Molla Aga, strax efter hans Ankomst havde indsluttet sig med de Fortroligste af hans Tyrker i Fæstningen; han befrygtede, at Ismael Bay vilde ladet hugge Hovedet af ham, fordi han beskyldes for Majestætsforbrydelse, da han har staaet i nøie Venskab med den russiske General Ridder v. Saß. Ismael Bay skal virkelig ogsaa være af Porten anmodet om, uden videre Omstændighed at lade Molla Aga henrette, naar han kan faae fat paa ham.

Canova arbeider nu paa Alfiers Gravmæle.

Iffland er ankommen til Frankfurt am Mayn, hvor han giver 12 Gjæsteroller.

Efter et Keis. Fransk Decret af 16 Aug. er Terminen af Amnestien for de Franske, der have ført Vaaben mod Frankrige, paa ny bleven forlænget til d. 1 Jan. 1812.

En Fredsdommer i Dijon, der i denne Egenskab tildeels har stjaalet en sammesteds afdød Oldings Efterladenskab, der af Arvingerne anslaaes til 200,000 Franker i Capital, fordulgt sammes Papirer, opbrækket hans Gjemmer og bemægtiget sig hans Guld, Kostbarheder ꝛc., er bleven dømt til at staae i Gabestokken, til 12 Aars offentligt Arbeide, Procesomkostningernes Betaling og en Skadeserstatning af 10,000 Fr. til Arvingerne.

Frankfurt d. 3 Sept. Will. Porter, Coureer hos de forenede Staters Minister ved det Danske Hof, er reist herigjennem til Paris.

Amsterdam d. 3 Sept. Man har i Zuydersøen fanget en ung Hvalfisk, 36 Fed lang, som veier omtrent 17,000 Pd. Som en Sjeldenhed ved disse Kyster skal den føres til Amsterdam og udstilles offentligen.

Stockholm d. 30 Aug. I Kirkesognet Serdraga, nærved Gothenborg, har Lynilden slaaet ned i Kirken under Gudstjenesten, da netop 600 Mennesker vare forsamlede der. 3 dræbtes paa Stedet; over 100 maatte næsten bevidstløse bæres ud; de fleste havde røde Striber eller Pletter paa Legemet; alle klagede over Hovedpine og brændende Smerte i de ydre Lemmer, o. s. v. Samme Dag dræbtes en Mand paa Veien til Kirken af Lynild.

Baltimore d. 15 Julii. Man anslaaer det Antal af Engelske Bankbilletter, der desværre ere her i Omløb, til 200,000 Pd. — Sir Jam. Cray, Gener. Gouvern. over de Engelske Besiddelser i det nordlige America, vender tilbage til Engelland.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 76.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 21 September 1811.

Bemærkninger i Anledning af den nye Komet i Aaret 1811.

Tout l'univers est plein de sa magnificence.
Racine.

Den af Astronomen Dr. Olbers i Bremen først bemærkede, nye Komet, der har ladet sig tilsyne i dette Aar, er nu ogsaa meget synlig hos os. Den er udentvivl en af de største, eller af de nærmeste, som nogentid har ladet sig see for Jordbeboernes Øine. De lyse Sommernætter have hidtil forhindret at betragte den med Opmærksomhed, thi den har svævet i Aftendæmringens Kreds (Solens Straalebrydning i Dunstkredsen), og inden denne Kreds har overtrukket den hele Himmel (hvilket ikke skeer førend Solen, efter Prof Lamberts Beregninger, staaer 18 Grader under Horizonten), kommer den ikke ret tilsyne. I disse Aftener har den desuden været vanskelig at iagttage, fordi Maanens Lyskreds allerede har omhyllet den, inden Aftendæmringens Kreds endnu har naaet Zenith. Den bliver derimod daglig mere synlig, fordi Solen daglig gaaer tidligere ned, og Maanen daglig staaer sildigere op. Denne Komet, som endnu flammer imellem Stiernerne af den Lille Løves Stiernebillede (Halen strækker sig op til Fødderne af den store Biørn, hvis Stierner endnu skinne igiennem Kometens Hale), opdages uden Vanskelighed, naar man henvender Øiet mod Norden, til Stiernebilledet, den store Biørn, under hvis 7 klare Stierner, eller den saakaldte Karls Vogn, man strax vil opdage den. Endnu ligner den i Begyndelsen af Aftenen, aldeles Syvstiernen i Glands og Størrelse, og vil, af enhver som ikke er Astronom, blive antaget for Syvstiernen, men heraf lade man sig ikke forvilde; thi Syvstiernen, som lyser i en anden Egn af Himmelen, i Tyrens Stiernebillede, finder man strax paa høire Haand. Denne Komet, som naar det er fuldkomment mørkt, desuden er kiendelig ved sin Hale, der ligner Straaler, giver Anledning til ligesaa mærkværdige, som interessante Betragtninger. Dens Klode (eller saakaldte Kierne) er, efter Diesyner, 20 Gange større end den største Stierne, og uliige større end den, vi havde Leilighed at iagttage i Aaret 1807. Sildigere om Aftenen ligner denne Komet, i Glands og Størrelse, den aftagende Maane, naar den sees bag tynde Skyer. Den udmærker sig tillige ved en kløftet, saakaldet Hale (eller en deelt Atmosphær), der ikke forholdsviis er saa lang, men derimod meget bredere, end de Kometers, som i de sidste Aar have ladet sig see. Denne kløftede Atmosphære vilde man sandsynligt opdage hos de fleste Kometer, men endnu har man ikke tilstrækkeligt iagttaget dem, og deres Jagttagelse beroer aldeles paa Kometens Stilling mod vor

Klode, thi ofte kunde Halen være kløftet, uden at det var muligt, at vi kunde see det fra vor Standpunkt. Det er et Fænomen, som — tilligemed mange andre Fænomener og Problemer — med Lethed lader sig forklare af et, endnu ikke for Publicum foredraget, Solangular-System. Dette Fænomen vidner, at tvende Sole samtidig virke paa dens Atmosphære, og sætte den i Bevægelse i forskiellige Directioner.

Et saadant Himmellegemes usædvanlige Tilsynekomst har altid opfyldt Jordbeboerne med Skræk og Angest, men dertil er ingen Grund! De beskrive, efter evige Love, de Baner, som Almagten, Algodheden, Alviisdommen har foreskrevet dem. Vi maae altsaa ikke ansee dem som ulykkespaaende (diræ Cometæ), men snarere som velgiørende Himmellegemer!

Kometerne ere, efter min Theori, en Mellemklasse imellem Sole og Planeter, eller et Slags vandrende Sole (Triplicitet), dog af ulige mindre Størrelse, og af en langt mindre Lys og Varmegrad, end de faste Sole (Fixstiernerne). At de ere omhyllede med et eiendommeligt Lys, beviser deres Hale, som er lysende, uagtet den svæver i Kometens Skygge. De synes at være skabte af elektriske Materier (ligesom Solene selv), og disse Materiers fineste Partikler sættes ved Kometernes lynsnare Bevægelser og hurtige Omvæltninger om deres Axel (Rotationer), (ligesom ved Omdreiningen af en Elektriseermaskine), og deres Nærmelse mod Solen i Svingkraft, og derved danne hiin store Dunstkreds, eller saakaldte Hale, af fine, flygtige, selvlysende, giennemsigtige, elektriske Partikler, der ofte strækker sig flere hundrede, tusende Mile i Himmelrummet, men altid for vore Øine i den mod Solen modsatte Direction. Astronomerne troe desaarsag, at Kometens Atmosphære skyer Solens Lys. Dette er den herskende Mening. Mig forekommer det derimod meget sandsynligere, at Kometerne paa alle Sider ere omhyllede af en stor, selvlysende, elektrisk Dunstkreds *), men at denne, fordi den bliver oplyst

*) At Solen selv er omhyllet af en saadan, men meget større, Dunstkreds, beviser Zoadikallysets Kreds.

af det langt stærkere Sollys, eller giennemtrængt af Solens Straaler, ikke er synlig for vore Øine, saa at vi allene kan see den Deel (Segment) af denne selvlysende Dunstkreds, som ligger i Kometens Skygge. Denne Mening, som er bygget paa Grunde, hvilke det her vilde blive for vidtløftigt at udvikle, vinder Stadfæstelse ved det blotte Øiesyn, thi Kometerne ere altid omhyllede som i en Taage, og Formen af dens saakaldte Hale er nøiagtig den samme som Kometens Skygge *). Denne Dunstkreds, eller Lyskreds, som ligner Nordlyset, Zoadikallyset og de Fænomener, som fremkomme ved Forsøg med Elektriseermaskinen, synes at være en fiin, elektrisk Udstrømmelse, og dette bevæger mig at antage, at det for en Deel er Kometernes Bestemmelse, at opfylde eller svangre Rummet med elektriske (galvaniske) Partikler, hvilke Planeterne, ja Solen selv, ifølge deres Attractions-Kraft trække til sig, og som udgyde Liv, Kraft og Frugtbarhed over dem.

Uagtet Kometernes Antal i Himmelrummet er ulige større end Planeternes (allene inden Saturni Bane kunne 12000 Kome-

*) For at forstaae dette, giøre man sig følgende Ridsning. Man tegne en Klode eller Kreds (K), som er Kometens Kierne. Man omgive den med en meget større, f. Ex. 10 Gange større, concentrisk Kreds, som man betegner med Bogstavet P (Periferi). Man udfylde denne sidste Kreds med smaae Puncter, som betegne Kometens elektriske Dunstkreds. Nu sætte man, hvor man vil, udenfor denne sidste Kreds (P) en Klode, betegnet med Bogstavet S (Solen) og drager fra denne Klode tvende divergerende Linier, A og B, som berøre Periferien af Kloden K i tvende modsatte Punkter paa begge Sider, derfra forlænge man Linierne A og B til Periferien af den sidste Kreds. Segmentet imellem Tangenterne A og B udfylde man med Radier eller Straaler fra K til P, og da har et øiensynligt Billede af Kometens saakaldte Hale. Af denne Hales Størrelse kan man, efter samme Theorie, i Følge optiske Love, bedømme Kometens større eller mindre Afstand fra Solen og vor Klode: jo smallere Hale, deslængere er Kometen borte, jo bredere Hale desnærmere Solen og vor Klode.

ter, efter Lamberts Beregning, have deres Omsvingspunkt, eller komme Solen nærmest), (Kosmologischen Briefe); komme de dog sieldent inden vor Synskreds, thi de nærme sig ikke i Almindelighed Solen inden vor Planets Bane, men svæve omkring den i de fiernere Planeters Regioner. Her ere de største Baner mulige for disse mægtige Himmellegemer. Her er Solens Lys og Varme mattest. Her kunne de erstatte denne Mangel ved at meddele Planeterne deres Lys og Varme. Siden Aaret 837 har man ikke iagttaget flere end nogle og firesindstyve Kometer, og af disse ere kun Enkeltes Baner nøiagtigt beregnede.

Ligesom Planeterne svinge sig om en Middelsol, saaledes antage Astronomerne, at Kometerne svinge sig om tvende eller flere Sole. Dette er mathematisk nødvendigt med Hensyn til deres lange, smalle, elliptiske Baner, og Læren om Gravitationen, og de flere Aarhundrede de ofte behøve til at fuldende deres Baner; men at de ikke synke mod denne eller hiin Sol, kan allene forklares ved Hielp af et Solangular-System, eller et Systema universi, hvoraf hiint er en Deel, hvis høieste Grundsætning det er, at alle Himmellegemer *), efter mekaniske Love, bevæge sig, og beskrive deres Baner imellem flere Soles samtidigt, men i modsatte Directioner, virkende, tiltrækkende og tilbageholden-

*) Man kan indvende, at ogsaa Solene (Fixstiernerne) ere Himmellegemer, men ogsaa disse bevæge sig imellem Centralsolens og Grændsesolenes tiltrækkende og tilbageholdende Kræfter, med en Hurtighed, som er proportioneret deres uhyre Masser. Ja, selv Centralsolen bevæger sig om sin Axel, paa sit Sted imellem samtlige Solsystemets Millioner Soles tiltrækkende og tilbageholdende Kræfter. Og om der nu gives mange Tusende Solsystemer, eller Samlinger af Millioner Sole, (som visse Opdagelser af Dr. Herschel med hans Kiempe Telescop giøre rimeligt), saa bevæge alle disse Solsystemers Centralsole sig om en Universets Centralsol, og denne bevæger sig i det mindste om sin Axel, imellem disse Milliarder af Soles tiltrækkende og tilbageholdende Kræfter.

de Kræfter *), som giensidigen holde hinanden i Ligevægt, medens de vexelviis virke.

Kometerne gienemsvæve Himmelrummet i alle mulige Directioner, men uagtet deres lynsnare Hurtighed, synes de dog ofte at staae stille, eller ikke at forandre deres Standpunkt i Henseende til de nærmeste Fixstierner. Den nærværende har i flere Maaneder staaet i den Lille Løves Stiernebillede imellem Stiernen i Halen af Lynx, og Stiernen af 3 Størrelse i Hovedet af den Lille Løve, dens Hale udstrakt til Fødderne af den store Biørn, hvis Stierner skinne igiennem dens Hale. Dette maa tilskrives hine Fixstierners umaalelige Afstand, og Kometernes overordentlige, elliptiske Baner, i hvilke de nærme sig vor Synskreds **), og atter fierne sig fra samme ***). Dog har den nærvæ-

*) Der gives, efter min Theorie, ikkun en eneste mechanisk Grundkraft, nemlig Attractions Kraften, men naar tvende eller flere Sole samtidigt, i modsatte Directioner, virke paa et Himmellegeme (en Sol, en Planet, en Komet), da kan denne Attractions Kraft paa engang betragtes deels som tiltrækkende, deels som tilbageholdende. Newtons Centrifugal-Kraft er, i Henseende til Planeterne, et Fantom, som Cartesii Hvirvler; thi ifald den var til, maatte Planeterne beskrive cirkelrunde og ikke elliptiske Baner.

**) For at erholde en beskuende Forestilling af dette Fænomen, giøre man sig følgende Tegning: man tager en Klode A (vor Klode) ved Siden af samme en Klode K (Kometen), bag denne tegne man en lang og smal Ellipse, B C D, og besætte denne med puncterede Kloder. Nu drage man tvende Linier fra A til K og forlænge denne til de puncterede Kloder, da vil man begribe hvorledes Kometerne ofte nærme og fierne sig, uden at de synes mærkeligen at forandre deres Standpunct i Henseende til Fixstiernerne.

***) Jeg troer derfor, at den klare Stierne, som Tycho Brahe opdagede d. 11 November 1572, imellem Cepheus og Cassiopeia, har, uagtet den ikke mærkelig forandrede Standpunct i Henseende til de nærmeste Fixstierner, dog været en Komet, hvis Hale ikke har været meget syn-

rende oiensynligen forandret sin Standpunkt, thi Stierner, som tilforn stode paa venstre af Kometen, findes nu lidet til høire Haand. *)

At saa store, saa mægtige Himmellegemer have megen chymisk Indflydelse paa det hele Planetsystem, og altsaa tillige paa vor Klode, er noget, som a priori lader sig begribe. Jeg tilskriver denne Komet det i dette Aar herskende usædvanlige tørre og varme Veirligt. Ogsaa Sommeren 1807, da ogsaa en Komet lod sig see, var usædvanligt skiøn og varm og tør, ligesom den følgende Vinter var tør, men kold, hvilket endnu var Tilfældet i det følgende Aar. Saavidt jeg har kunnet tage Meteorologiske Iagttagelser til Hielp, have de Aar, i hvilke ingen Komet længe har ladet sig see, været usædvanligt ublide og regnfulde, men denne Hypothes er endnu bygget paa alt for faa Erfaringer til at jeg tør udgive den for andet, end en Hypothes.

De som troe, at Kometen i deres private Anliggender skulde medføre Uheld, maae væbne sig med samme Forestillinger, som Cardinal Mazarin, der, da han laae paa sit Dødeleie, og man tilkiendegav ham, at en Komet havde ladet sig see, som formodentlig skulde bebude Hs. Eminenses Død, med den ham egne Aandsmunterhed svarede, at det var alt for megen Ære og Uleilighed af den Hr. Komet!

Jeg gientager det, man troe ikke, at Kometerne ere ulykkespaaende Himmellegemer, thi de beskrive, efter evige Love, de Baner, som Almagten, Algodheden, Alviisdommen have betegnet dem. Ved at betragte den nærværende ville vi have Leilighed at tilbede disse Alvæsenets Egenskaber!

Tout l'univers est plein de sa magnificence!

Kiøbenhavn d. 1 September 1811.

C. J. Møller,
Secretair i Høieste Ret, Adjunct og Notarius ved det Juridiske Facultet i Kiøbenhavn.

lig i en Tidsalder, da Telescoperne endnu ikke vare opfundne, eller bragte til Fuldkommenhed. Den aftog i Glands og Størrelse i Aaret 1573, og var aldeles forsvundet i Martz 1574.

*) Nu (d. 18 September) staaer Kometen i den store Biorns Stiernebillede hen mod Chara. Man maa ikke forvexle Kometens Bane i Henseende til de nærmeste Fixstierner, med dens tilsyneladende Bane, som den har tilfælleds med alle Fixstierner, og som allene er en Følge af vor Klodes Omveltning om sin Axel; thi da vil man til sin største Forundring den næste Aften finde Kometen netop paa samme Sted, som den forrige Aften.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

I det Rosenkrandsiske Reisestipendium, som giver aarlig 120 Rdlr. i 4 Aar for en Candidatus theologiæ laudabilis, ere 2 Pladser ledige. Ansøgningerne derom indgives til Kammerherre Baron Rosenkrands til Rosenholm i Jylland.

To Præster i det Holsteenske, der nylig vare forfremmede til gode Kald, ere pludselig, og efter en kort Sygdom afgangne ved Døden. Den ene er Pastor Wichmann, der var valgt til Sognepræst i Curau og confirmeret af Hs. Majestæt, og der døde i Rabenkirchen i Gottorf Amt, endnu førend han havde tiltraadt sit Embede. Den anden er Pastor Meyer, der fra Nortorf var forflyttet til Bovenau, og der ikkun beklædte sit nye Kald i to Dage. Det er at ønske, at deres Eftermænd længere maae nyde godt af disse Embeder, som saa uformodentligen ere blevne vacante.

Boghandler J. F. Hammerich i Altona har nu udgivet en Tydsk-Dansk og Dansk-Tydsk Haandordbog i 2 Dele, stor 8vo. Ved at bekjendtgiøre at den er bleven færdig fra Pressen, beder han, ikke at slutte af den temmelig lange Fortegnelse over Forbedringer, at Bogen er meget feilfuld trykt, da dette netop er et Beviis paa Forfatterens ualmindelige Nøiagtighed, der fandt det fornødent, end ikke at lade et udeladt Comma blive ubemærket; ogsaa indeholder en Deel af samme flere Berigtigelser og Tillæg end Trykfeil, som ved hele Aars Brug ikke vilde blevne bemærkede. Med Correcteurens Regninger kan han bevise, at det ikke er af oeconomiske Aarsager, at Correcturen ikke er bleven bedre. Sætteren har ogsaa ydet alt,

hvad man af en Tydsk Sætter kan vente, og Omstændighederne have tvunget Hr. H. til at vælge et Tydsk Bogtrykkerie. — Det er ikke til liden Skade for vort Modersmaal, at man i de senere Tider har begyndt at lade Tydsk-Danske og Dansk-Tydske Ordbøger trykke uden for Danmark, og sætte af Tydske Sættere, som man umueligen kan forlange af, at de tilbørligen skulde kunne sætte et Sprog, der netop formedelst sin Lighed med det Tydske nødvendigen maa forlede dem til at begaae Feil. I det Müllerske Dansk-Tydske Lexicon have vi seet det sørgeligste Exempel paa, naar en Tydsk Forfatter og en Tydsk Sætter forene sig om at besørge et saadant Lexicon. I Begynderes og Ukyndiges Hænder kunne saadanne Bøger ikke andet end stifte stor Skade.

Hr. Superkargo Thulstrup har solgt sin Gaard i Prindsensgaden til Hr. Landsoverrets- samt Hof- og Stadsretsprocurator Bjerring for 70,000 Rdlr.

Efter dette Aars Hof- og Statscalender bestaaer den Danske Armee af Guidecorpset, Ingenieurcorpset, den Kgl. Livgarde til Hest, 4 Rytter- og 8 Dragonregimenter, Husarregimentet, Artilleriecorpset, den Kgl. Livgarde til Fods, 22 Infanterieregimenter, 4 Jæger- og Skarpskyttercorps, et nationalt Skarpskytterregiment i Norge, 2 norske Skieløberregimenter, 2 Skarpskytterbatailloner, Kongens Livjægercorps, andre Jægercorps og Sapeurcorpset, uden at regne Militsen, Borgervæbningen i Kjøbstæderne og Provindserne, og de frivillige Corps. I Spidsen for den Danske Landmilitairetat staaer Feldtmarchal Carl, Landgreve af Hessen. Fremdeles tæller man 2 Generaler, 7 General-Lieutenanter, 34 General-Majorer, hvortil komme endnu 15 Generaler a la suite og paa Vartpenge. Chefen for General-Adjutantstaben er General-Major og General-Adjutant v. Bülow; Chefen for General-Qvarteermesterstaben Kammerherre og Oberst v. Haffner. Af Søofficierer tæller man 1 Admiral, 2 Viceadmiraler, 8 Contreadmiraler, 8 Commandeurer, 14 Commandeurcapitainer, 31 Capitainer, 63 Præmierlieutenanter og 80 Secondlieutenanter. Geheime Statsraadet, hvori H. M. Kongen præsiderer, bestaaer af Hertug Frederik Christian til Slesvig-Holsteen-Augustenborg og de 4 Statsministere: Greve v. Schimmelmann, Præsidenten i Rentekammeret Greve v. Reventlow, Præsidenten i General-Toldkamret Greve v. Moltke, og Chefen for det udenlandske Departement Geh. Conf. Raad v. Rosenkranz. Det d. 28 Junii 1808 oprettede Ordenscapitel, hvis Præsident H. M. Kongen er, har 25 Medlemmer og 4 Officianter. Ordensmester og Hovedet for Elephantordenen er Kongen. Den har 39 Riddere, hvoriblandt 3 regierende Monarker: Keiser Napoleon, Keiser Alexander I. og Kong Carl XIII. af Sverrig. Den den 28de Junii 1808 forandrede og udvidede Dannebrogsorden er deelt i 4 Classer, hvortil endnu Dannebrogsmændene komme. Ordensmester er Kongen, Stor-Commandeurkorset, som den afdøde Kronprinds af Sverrig, Christian August bar, er ikke bortgivet. Af anden Classe af Storkorset gives 122, som paa Kongens sidste Fødselsdag endnu forøgedes med 7. Antallet af Commandeurer af Dannebrogen er tilligemed de d. 28 Jan. d. A. tilkomne 35, samt Ridderne over 400. Den i nyere Tider ikke mere bortgivne Orden de l'Union parfaite, tæller 8 mandlige og 25 qvindelige Medlemmer. Ved Kongens Hofetat ere blandt andre 188 Kammerherrer, 147 Kammerjunkere og 27 Hofjunkere.

I Christiania er udkommen: Mnemosyne, et Prisskrift om et Universitet i Norge, af N. Wergeland, hvilket udgjør den 1 Deel i 2 Bind af det Kgl. Selskab for Norges Vels Skrifter, og koster, for dem, som ikke have subskriberet, 4 Rdlr. 2 Mk. paa Trp.

I Anledning af en Bemærkning i Søndagsaftenlæsning angaaende Møllestenes Forfærdigelse af Kampestene, som under nærværende Omstændigheder, da rhinske Møllestene ere saa dyre, kunde være af stor Vigtighed, anfører Udgiveren af Slesv. Holst. Provincialberichte, at han, om han ikke feiler, har ved Friedrichstadt seet en Oliemølle med en saadan Møllesteen, der var huggen af indenlandsk Granit, der formedelst sin større Haardhed endog har Fortrin for den rhinske.

En Landmand paa Godset Raedorf ved Kiel har i en Række af Aar underholdt et Bieanlæg af 50 til 70 Kuber. Hans Præmie for dette Anlæg er en aarlig Indkomst af 100 til 200 Rdlr.

(Slesv. Holst. Provinc. B.)

Mariboe d. 16 Sept. I Augusti Maaned

vare Priserne her paa Korn- og Fedevare følgende: 1 Td. Hvede 19 Rdlr., 1 Td. Rug 11 Rdlr., 1 Td. Byg 8 Rdlr., 1 Td. Havre 6 Rdlr., 1 Td. graae Erter 12 Rdlr., 1 Td. hvide dito 12 Rdlr., 1 Td. Kartofler 4 Rdlr., 1 Pd. røget Flesk 3 Mk., 1 Pd. fersk dito 2 Mk., 1 Pd. Kjød 2 Mk., 1 Pd. Smør 4 Mk. 8 ß., 1 Pd. Ost 24 ß., 1 Pd. Talg 1 Rdlr., 1 Slagtenød 100 Rdlr., 1 Faar 12 Rdlr., 1 Sviin 50-80 Rdlr. — Den 12te d. M. saaes 2de Mile i Læ, Østen fra Stevns, en fiendtlig Fregat med 2de Reve i Merseilene, at gaae Nord efter. Dens Flag vare strøgne. Den saae ud som et Coffardieskib; Vind og Veir var den imod. — I Saxkjøbing er een af de ældste Kjøbmænd, nemlig Jens Hansen, ved Døden afgaaet.

(Mariboe Av.)

Odense, d. 17de Sept. Det udgivne Indbydelsesskrivt til den offentlige Examen i Odense Cathedralskole, som er begyndt den 16 d. M., indeholder "Gamle Efterretninger om Fuglse-Herred i Laaland af utrykte Haandskrifter, 2det og sidste Hefte, af Hr. T. Trojel, forhen Overlærer ved bemeldte Cathedralskole, nu Rektor ved Fridericia lærde Skole." — Ved den langvarige Tørke, som nu igjen har indfundet sig, ere Markerne atter saa afsvedne, at Kreaturerne knap kunne nære sig ude, hvilket ved den befrygtede Fodertrang er saa meget beklageligere. Paa Levnetsmidler er her i Provindsen ingen anden Mangel, end den som Smørpidskerne, Kornprangerne og den hele hæderlige Opkjøber-Yngel efter Sædvane forvolder. (Hempels Av.)

Udenlandske Efterretninger.

Historisk Notice angaaende et under Navn af Carl den Stores Hora's bekjendt Haandskrift, som Staden Toulouse har overrakt H. M. de Franskes Keiser. — Dette Haandskrift blev i Aaret 781, efter Keiser Carl den Stores og Keiserinde Hildegardes Befaling, skrevet, da deres ældste Søn Karloman (siden kaldet Pepin og Konge af Italien) blev døbt ved Paven Adrian. Dette høistmærkværdige Haandskrift er af samme Art, som det, Ludvig den Fromme sendte Abbediet St. Medard og som nu er nedlagt paa det Keiserlige Bibliothek. Det blev af Keiser Carl den Store foræret Abbediet St. Sernin i Toulouse, da han kom derhen, for at besøge sin Søn Ludvig, som den Gang var Konge af Austrasien og residerede i Toulouse. Det er prydet med Miniaturmalerier, som formedelst deres Alder og den Vished om den Tidspunct, de bleve malede i, man finder i Bogen selv, ere yderst mærkværdige. Dette Haandskrift er et saakaldt Evangelistarum (Evangeliebog), hvori nemlig alle Evangelier for hele Aaret, 242 i Tallet, findes. Derpaa følger en overordentlig mærkværdig Calender og en Paaskecyclus fra 779 til 816. Ved Aaret 781 staaer en Note, der beviser, at Karloman Pepin blev døbt i Rom af Pave Adrian. Den Sammenligning, som nu foranlediges ved dette Haandskrift, der er forfærdiget i Anledning af Karlmans, Konge af Rom og Keiser Carl den Stores Søns, Fødsel, og 1030 Aar derefter overleveredes Keiser Napoleon den Store i Anledning af hans Søns Kongen af Roms Fødsel, er en lykkelig Omstændighed, som det maa være Staden Toulouse behageligt at kunne benytte. — Af Haandskriftet selv sees, at Afskriveren (der vel fortjente Navn af Calligraph, thi Skriften selv, der er Unzialskrift, bestaaende af gyldne Bogstaver, er meget skjøn) hedte Gottschalk; han var sandsynligviis en Tydsker. Dette kostbare Manuskript blev omhyggeligen gjemt i Abbediet St. Sernin i Toulouse i et zirlig Sølvfoutteral, og i Aaret 1793 med mange andre kostbare Mindesmærker borttaget og kastet hen i et Magazin, hvori de Pergamentsruller laae, der vare bestemte at brændes. Det var efter de Indsigelser, som gjordes af Puymaurin, for Tiden Medlem af det lovgivende Corps, at dette Monument blev Bibliotheket tilbagegivet. (Le Moniteur Westphalien.)

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Oporto d. 17de August. En Deel af vor Armee er i Egnen ved Pinhel; og man forsikkrer, at General Packs Brigade er rykket frem over Almeida, og maa blive for Ciudad Rodrigo, hvis

Garnison de Franske have forandret. Al Munition, her var, er afgaaet til Vands; ogsaa ere de Soldater, her vare, afgaaede herfra i Gaar, 200 Mand stærke.

(Over London.)

Efter Breve fra Alicante af 27de Junii var General Campoverde, ombord paa den spanske Fregat Diana, ankommen i denne Havn; man troer, han begiver sig til Cadix.

(Over London.)

En Skrivelse fra Cadix af 8de siger: Dag fra Dag vente vi et Angreb af de Franske paa Oen Leon. Fortet Napoleons Batterie kaster hver Nat Bomber paa de spanske Canonchalouper, der befinde dem ved Puntales. Admiral Legge krydser mellem Cap Trafalgar og Cap Spartel, og kommer ikke tilbage til den herværende Ankerplads før næste Maaned. Columbine har for nogle Dage siden bragt Erkebiskoppen af Toledo og nogle andre Personer af Distinction til Tavira

(Over London.)

Toulon d. 28 August. Grev Emerian, hidtilværende Contreadmiral og Commandant paa Eskadren i Middelhavet, er ved et Decret af H. M. udnævnt til Viceadmiral, og i denne Egenskab erkjendt under Canonernes Torden.

Fra Leiren ved Abrantes. Der er kommet Depescher, som give os tilkjende, at Alt er paa ny i Bevægelse, da Fienden i stor Styrke lader sig see i det nordlige Portugal. Jeg har været hele Natten paa Benene for at sende Munition til Armeens forskjellige Divisioner og lade de Syge transportere. — Den 15 Sept. var bestemt til vor Østersøiske Flaades Affeiling, men sandsynligviis vender den deuagtet ikke tilbage førend i November. — Sir Joseph Yorke er med sin Escadre kommen tilbage til Portsmouth. Hans oprindelige Bestemmelse bliver en Hemmelighed; men man troer, at hans Hovedøiemed har været at vaage over den Ostindiske Flaades Sikkerhed. — Man forsikkrer, at det er Ministernes Hensigt, at forsamle Parlamentet i October, og at Sædets Hovedgjenstand bestaaer i, at tilbagekalde de Indskrænkninger, man i Regentens Myndighed har gjort.

(Over London.)

London d. 2 Sept. Hs. Majestæts Sundhed er, efter Dagsbulletinen, ligesom forhen. — Fra Leiren ved Abrantes have vi Efterretninger om, at Alting er paa ny i Bevægelse, i det Fienden med stor Styrke synes at rykke frem i det nordlige Portugal. De Franske synes at ville rykke frem mod Oporto. Paa den venstre Bredde af Tajo befinder sig blot den anden Division og en Brigade Cavallerie. — I Boulogne og Antwerpen har man nyligen bemærket store Bevægelser. Man troer Napoleon vil selv mønstre sin Flaade og Flottille. Maaskee man og, ved at true Irland, vil afholde Ministerne fra at sende Forstærkning til Portugal.

London, d. 6 Sept. Admiral Cotton er udnævnt til Commandant over Canalflaaden. — Den Algierske Ambassadeur er igjen afreist fra Portsmouth til Algier. — En Irlænder er bleven anklaget for at have 7 levende Koner. I Forhøret har han erklæret, at det var Synd og Skam at see i det nordlige Engelland saa mange unge Piger uden Mænd, og at han blot af Medlidenhed har giftet sig med syv af samme. Man har arresteret ham.

Philadelphia d. 20 Junii. Hr. Lambert, Kystfarer i Salan, har udstedt et Manifest, hvori han erklærer, at han har taget Oerne Tristan d'Acunha, Sydost for det gode Haabs Forbjerg, i Besiddelse; at han, som den første Europæer, der nogensinde har anlagt et Etablissement paa disse Oer, anseer sig for deres eneste og uindskrænkede Eier; at man af Agtelse for Folkeretten ikke vil forstyrre ham i hans Besiddelse, og at alle Nationers Søfolk frideligen kunne lande paa disse Oer, som han har kaldet Isle of Refreshment (Forfriskings-Oer), mod en billig Betaling; at han har antaget et eget Flag, og at han dyrker Caffe, Korn 2c. paa sine Oer.

I Wien gaves nyligen et Bal, hvortil Adgangen kostede 200 Gylden for hver Person.

Brigade General Rouffel, som har forladt den Østerrigske Tieneste, er ankommen til den Franske Armee i Tydskland, og har faaet der Commando over en Brigade Cavallerie, da han ved Cavalleriet har tjent med Udmærkelse.

Blandede Efterretninger.

Berlin d. 14 Sept. Den 8de døde her den berømte Naturforsker P. Pallas i en Alder af omtrent 70 Aar. (Alt. Merk.)

Den 25 Oct., da Cometen vil være os nærmest, beregner man dens Afstand fra Jorden til 1½ Gang saa meget som Solens, eller henved 27 Millioner Mile. Den er Solen nærmest d. 15 Sept., nemlig i en Afstand af 23 Millioner Mile. (S. Bl.)

Danzig, d. 3 Septbr. Priserne paa Caffe, Sukker og andre Colonialvare stige. Korn-Udførslen er ubetydelig. Ingen Priis kan noteres paa Kornvare. — Mais Dyrkningen, der er indført i flere Egne af Ukermark, tiltager meget og lover i Aar en meget rig Høst. Paa flere Steder presses allerede af Stenglerne i centnerviis en meget god Sirup og til billig Priis; andre bruge Stenglerne til Foder for det unge Qvæg. Sagkyndige forsikre, at dette Foder er endnu bedre end Kløver og Esparzette for Unggvæget. Paa denne Maade leverer en Ager med Mais ikke allene en meget rig Kornhøst, men tillige et ikke mindre godt Qvægfoder. (Hand. Tid.)

Committeret i Rentekammeret og Stempletpapirsforvalter Meincke er i disse Dage afgaaet ved Døden. Et af de meest indbringende Embeder er derved bleven ledigt.

Hr. Etatsraad og Ridder Schlegel har solgt Godset Falkensteen i Sjælland for 260,000 Rdlr. — I Fior blev det solgt for 150,000 Rdlr.

Ved Auction d. 19de og 20de Sept. solgtes: Bomuld til 3 Mk. à 4 Mk. 15 ß. Pd., Fustiktræe 32 Rdlr. à 32 Rdlr. 5 Mk. pr. 100 Pd., Compeschetræe 16 Rdlr. 8 ß. à 18 Rdlr. 4 Mk. 8 ß. pr. 100 Pd.; alt uden Told; allerbedste Sort Steenkul 23 Rdlr. 4 Mk. à 24 Rdlr. 3 Mk. 4 ß. Td., Trondhjems Sild 58 Rdlr. à 59 Rdlr. 3 Mk. Td., brun Tran 155 Rdlr. 3 Mk. à 165 Rdlr. 3 Mk. Td., Rodtskjær 91 Rdlr. 3 Mk. à 98 Rdlr. 3 Mk. Skpd., Rundfisk 52 Rdlr. 3 Mk. à 55 Rdlr. 3 Mk. Skpd., Graasei 26 Rdlr. à 27 Rdlr. 3 Mk. Skpd., alt med Told.

Adskillige af mine Venner og Bekiendte have forespurgt, hvorfor et Kobberstykke, bestemt til mine

nylig udkomne Ungdomsvandringer i Fædrelandet, ikke er fulgt med Bogen. Dem, og hvem det ellers kan interessere at vide, tiener til Efterretning: at Stikningen af dette Kobberstykke, en Prospect af Gisselfeldt i Siælland, var overdraget Hr. Kobberstikker Grosch, der i denne Tid har forladt Danmark for at opoffre sin Konst til at giøre Norges Naturskiønhed mere bekiendt. Da hans Udførelse af bemældte Kobberstykke, efter flere Gieldendes Dom, hverken fandtes Gienstanden eller Hr. Groschs fortiente Konstnerhæder værdig: besluttede jeg, hellere at lade Bogen udgaae uden Kobber, end foranledige en mindre fordeelagtig Dom over en Egn, der vist hører til de heldigste Gienstande, som Landskabemaleren i Siælland kan finde. Enhver som lyster selv at overbevise sig om det Rigtige eller Urigtige i hvad her er sagt, kan finde Aftryk af Kobberpladen til Eftersyn hos Hr. Bogtrykker Seidelin i store Kannikestræde 46.

C. Molbech.

(Indsendt).

Fegtemesteren siger til Monsieur Jourdain: tout le Suret des armes consiste à donner, & jamais recevoir de coup, sagde man til mig, da jeg reiste for mange Aar i Frankrige; Chausseers Hemmelighed bestaaer i, at holde dem tørre, og forskaffe Vandet Afløb; hvorvidt vi ere komne efter denne Hemmelighed maae de, der reise, bedømme; mig forekommer, at om vi endog have anlagt gode Veie, da blive de ikke jevnlig vedligeholdte, og trykkende ere Hovedreparationer. Jeg har i disse Dage maattet ved Damhuset erfare, at Bønder, der vare komne en og en halv Miil kiørende til Veiarbeide, maatte to Mile længere ved Hedehusene hente Steen; mon ikke det kunde inddeles anderledes? Kan man vel troe, at Arbeidet paa Farimagveien er en Forbedring, naar Regn i den ny løse Jord har udblødt Huller, og disse ikke efterfyldes? Vil den convexe Broe paa Østergade stampes saa lige, at den høist farlige Skrenten forsvinder, og Vogne, især om Aftenen, ikke velter i Rendestenen? Ligesom gode Landeveie skulle være convexe, bør Gader næsten ligge horizontale.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 77.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 24 September 1811.

Udkast til den danske Flaades Historie.

Af Dr. G. L. Baden.

Første Stykke.

Fra de ældste Tider til den første Valdemars Enehærskab.

Saa er vort med Bølgen blaa lukte lille Danmarks Beliggenhed, at hvad enten vi tænke os det i Krig eller i Fred, med Hensyn enten til dets Forsvar, eller til dets Handel, Næring og Gjering, indbyder det til at holde en Flaade, og til for den at kunne danne kække, fra Fødselen søvante Folk.

Hvad man under Danmark regner
Nyder Værn af Vand

synges i Visen om Tyre Danebod [1]). En Flaades Nødvendighed for os blev, — om den kunne blive — end vigtigere først ved vor Forening med Norge, og siden, især efter den vestfalske Fred, ved vor gensidige Forhold til det os da overmægtige Sverrig. Skønt synger derfor sin Tids berømte Digter Tøger Reenberg:

Vort Danmark, som indsirklet er
Med Belt og hendes Vande,
Er som fortabt, naar hun ej seer
En Mur om sine Strande.
Det er den ene Bro, hvorpaa
Hun sine trende Løver
Kan bede til den norske gaa
Naar Riget det behøver. 2)

Med Grund paastaar og derfor den af vor Flaade selv saa højt fortjente Danneskjold-Samsøe, at Flaaden er Landets sikreste Værn [3]). Flere vore Skribentere give ham heri Medhold. Mallet godtgjør saaledes af Historien, at Danmark altid i sin Flaade har havt sit sikreste Værn [4]). Suhm bemærker og, at det er Flaaden, som fra de ældste Tider har gjort Danmark agtet, saa Naboførsterne just derfor have søgt vore Kongers Venskab [4 b]). Stampe i en sin som Generalprokurør afgiven Erklæring siger ligeledes: at Landets og Rigernes Forsvar meget mere hænger af, og kommer an paa Hans Majestæts Flaade og Sømagt, end paa Landmagten [5]). Ei at tale om Oldingens fra vor Digter bekændte:

Du Danskes Vej til Ros og Magt,
Sortladne Hav.

At vore Oldfædre have tænkt ligesaa, ere vore ældste Mindesmærker fulde af Beviser for. Der-

---

1) Se P. Syvs Samling P. 384.

2) Poetiske Skrivter 1 Del P. 200.

3) Se Efterretninger om den danske Søetat P. 6.

4) Histoire de Dannemarc T. Sept. p. 416.

4 b) Suhms Hist. af Danmark T. VIII. P. 618.

5) Erklæringer V D. P. 442.

for at, som efter Ordsproget, det kære Barn har mange Navne, ogsaa Skibene have hos de gamle Skalde saamange Tilnavne, som Rubænke, Heste, Eirefers Skier, Ægis Ascer, rasker Hest med Køl forsynet, Havets Trolde o. s. v. [6]). Derfor at Saxo tillægger de Danske et fra Arilds Tid dobbelt Herredømme over Vandet og over Landet. Derfor at denne Historieskriver altid lader vor ældste Danske Regering sørge lige saa meget for Regimentet over de Danske Strømme som over de danske Lande. Halfdans Sønner Ro og Helge dele saaledes mellem sig dette dobbelte Regimente, at Hin faar det paa Landet, Denne det paa Vandet. Derfor endelig, at Regimentet paa de danske Vande ansaas saa vigtig, at en kongelig Prinds altid i Saxos Oldhistorie betros den danske Flaades Overbefaling. Kong Frode ved saaledes ingen bedre at betro sin Flaade til end sin Brodersøn Odde, og Kong Harald Hyldetand anfortror samme høje Post til sin Søstersøn Prinds Oluf [7]). Hertil sigtes maaske og, naar Digteren i Bjarkemaal lader Rolf sige:

Meget ung var jeg, da vi skaffed
Østen i Øresundet
Samstrøm graadig Ulve 8).

Smigrende og ærefuldt fandt og Oldtidens danske Prindser det, at kunne af Samtids og Eftertids Skalde omtales som de, der med Udmærkelse styrede rasken Hest med Køl forsynet — som Skibes tapre Styrere — eller ædle Førere — skibelskende Konger o. s. v. [9]). Gammel derfor, ja vel ligesaa gammel som Danmark er ordnet Stat, er vore Søkysters Inddeling i Havnelæg, hvoraf hver Havn under en Hovedsmands eller saakaldet Styresmands Opsyn og Anførsel maatte udrede et Krigsskib med fornødent Mandskab, og med for en vis Tid bestemt Proviant [10]). Tidlig har og Danmark hos Fremmede været bekændt af sin Flaade, der hos Middelalderens Skribenter har givet vort lille Land Prædikatet navalis [11]). Men intet Under; thi Nordmannens ved Karl den Stores Indtrængen paa Danmark foranledigede Tog paa det da som nu overalt mægtige Frankrig, havde lært hele Europa, hvilken frygtelig Sømagt det danske skønt lille Rige dog var [12]). Thi med 60 Skibe, fulde af Proviant og Soldater, gik Kong Harald Gormsen til Normandiet, ej at tale om de mange baade ældre og yngere Søtog did [13]).

Man spørger: hvor store disse Skibe have været? — Kunne de lignes med vore Krigsskibe? — hvorledes have disse Oldtidens Skibe været byggede? — Vi have herom, som overalt om de Gamles Skibe en meget lærd Undersøgelse i Iris og Hebe, 1802, Januarii, Februarii, Maji og Julii Maaneders Hæfter, af Præsten Hr. Bynch. Noget herom finde vi og hos den gøttingske i sin Tid lærde Old- og Historie-grandsker Professor Murrej, hvis Afhandling herom er indført i det gøttingske lærde Sosietets Skrifters ældste Samling fjerde Tome. Holberg, naar han i sin danske og norske Søhistorie fortæller: at Kong Harald Blaatand engang sendte 700 Krigsskibe op til Norge, bemærker, at disse Skibe vel og have været derefter, og Murrej synes heri at holde med Holberg, paastaaende endog, at de tre Skibe, som skal have overført Hengist og Hurst til Britannien, have været meget smaa. Hin sjældne Lærde: Jyllands Præstemand vil derimod, at vore Oldfædre meget tidlig have bragt det vidt i Skibbyggeriet, grundende sig især paa Julius Cæsars Beretning om Veneternes store Skibe, ligesom og at efter Saxos Beretning to Skibe kunne være nok for Kong Regnar til at herje paa Engelland med. Men hvad Cæsars Beretning om Veneterne an-

6) Danske Sange af det ældste Tidsrum P. P. 39. 42. 46. 92. 121.

7) Saxon. Histor. Dan. Lib. VII. pag. 139. L. II. p. p. 27. 28. L. V. p. 68 et p. 71. L. VIII. p. 142. ex edit. Stephanii.

8) Med disse af foranførte danske Sange P. 38 tagne Vers jævnfør O. Wormii Lit. Run. p. 199.

9) P. P. 92. 113. 115. 117. 122 i foranførte vore ældste Sange.

10) Kofod Anchers danske Lensret §. §. 32-35.

11) Math. Paris. p 378. Edit. Lond. 1644.

12) Hvo der vil have en rigtig Ide om disse vore Oldfædres ikke blot Sørøvertog, læse Hegewisches lærde og skarpsindige Afhandling i hans hist., phil. u. litter. Schrift. 1 Th. P. 33.

13) Suhms Histor. af Danm. T. III. P. 25.

gaar, saa beviser den intet, saalænge det er ubeviist, at disse Veneter vare nordiske med os beslægtede Folk. Havde vi havt saa store Skibe, som nogle vore Oldgrandskere formene, maatte Sejladsen herfra paa Europas de andre Lande have været mere udbredt, og Kulturen følgelig hos os større, end begge Dele beviislig vare før Kristendommen [14]). Ogsaa var det efter alle fremmede Skribenters Beretninger kun med smaa Snækker, der kunne drages over Land, at vi i Oldtiden herjede paa Frankrig og andre Lande. Ja, selv i vor egen danske Historie forekommer Tildragelsen med den norske Kong Harald Haardraade, som paa sin Flugt for Svend Estritsen trak sin Flaade over Landet mellem Limfjorden og Vesterhavet, hvilket dog nok ikke lod sig gjøre med Skibe af nogen Størrelse [15]). Som Hr. Bynch selv erindrer, saa synes og vort Lands fysiske Beskaffenhed ikke saavel i dets Viger, Floder og Havne at have tilladt store og dybstikkende Skibe. Imidlertid, saa smaa end vore ældste Skibe have været, saa gjorde vi dog allerede fra det niende Sekul betydelige Toge med dem, hvoraf vi kunde være desto stoltere, som de bevise, at vore duelige, fra Barns Been søvante Folk have ved deres Erfaring erstattet Skibenes baade Smaahed, og mindre bekvemme Bygningsmaade. Svend Tveskæg seirede saaledes i det berømte Slag ved Svolder over Oluf Trygvesen, der dog havde ladet sin Fabrikmester Torberg reise udenlands, for at fuldkommengjøre sig i Skibbyggeriet; og denne vor Dannerkonge forstod ligeledes med sin Flaade at overmande Etelreders den store engelske Flaade. I Skibbyggeriet som i Mere tiltog Konsten ved vort af Reiser samlede større Bekændskab med Fremmede og deres Indretninger.

(Fortsættes.)

---

14) Hvor langsomt det gik med disse de gamle Nordiskes Reiser se i Schlötzers Allgem. Nord. Gesch. Kap. VII.

15) Suhms og Schønings Forbedringer i den gamle D. og N. Historie, P. 330-31.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Under d. 16de September har det behaget Hs. Majestæt allernaadigst at udnævne Etatsraad og Notarius Publicus G. H. Olsen til Meddirecteur af Directionen for Theatret. Det skuespilyndende Publicum glæder sig med Rette over denne Udnævnelse. En Mand af Hr. Etatsraad Olsens rensede Smag, grundige æsthetiske Indsigter, varme Iver for alt Ædelt og Godt, og fremfor alt sanddrue og mandige Character, maa i et Øieblik som det nærværende være vort hivende Theater særdeles velkommen. Vel er Etatsraaden ikke den Mand, der ved at recensere, critisere og polemisere i Dagens Blade har skjøttet om at forskaffe sig det saa tvetydige Navn af Dramaturg, men han kjender desuagtet langt bedre hvad der udfordres til et godt Skuespil og dets gode Udførelse paa Theatret, end mange af dem, der i alle deres Dage, for at bruge et Heibergsk Udtryk, have levet og vævet i Dramaturgien. Især vil den dramatiske Skole, om hvilken det for en Tid siden i en Bekjendtgjørelse fra Directionen hedte: "at det for Øieblikket ikke kunde ventes, at den skulde med Tiden kunne erstatte de ældre Skuespilleres Afgang", finde i Hr. Etatsraad Olsen en værdig Pleiefader, især nu, da dens Stifters, den talentrige Instructeur Rosings svagelige Helbred maaskee ikke tillader ham at tage sig af dette hans ømme Pleiebarn saa meget, som han nok gjerne ønskede, og som ene Conjuncturerne hindrede i at trives saa godt, som det under andre Omstændigheder maaskee kunde.

I Søndags aabnedes den Kongel. dramatiske Skole paa Hoftheatret med Ægtestandsscenen, Comoedie i en Act og paa Vers efter Kotzebue. At Oversætteren af dette Stykke ved alle Leiligheder erklærer Kotzebues Comoedier for Smørerier, ja endog ganske nyligen offentlig har kaldet ham "Smøreren Kotzebue", og desuagtet vedbliver at levere os den ene Oversættelse af hans Stykker efter den anden, er besynderligt; men endnu langt besynderligere er det, at samme Oversætter næsten altid vælger de maadeligste af denne i hans Øine erklærede Smørers Stykker.

Mariboe, d. 19 September. Hr. Dr. S. N. J. Bloch, Rector ved Cathedralskolen i Nykjøbing paa Falster har udgivet et Indbydelsesskrivt til den aarlige offentlige Examen i ovenmeldte Skole, der begynder den 23 d. M. Indbydelsesskrivtet indeholder: Fortsat Beretning om Underviisningen i Nykjøbing Cathedralskole tilligemed nogle Bemærkninger angaaende Methodiken, især i den latinske og den danske Underviisning. Mariboe 1811. Trykt hos Udgiveren. De Candidater, som i Aar dimitteres til Høiskolen ere: 1) K. P. Hagenstrøm, en Søn af Organist Hagenstrøm i Nykjøbing; 2) C. E. Jantzen, en Søn af Postmester Jantzen sammesteds; 3) N. B. Søetoft, en Søn af afgangne Bager Søetoft i Assens; 4) H. W. Nyholm, en Søn af Pastor Nyholm i Nyborg. Disciplenes Antal til denne Examen bestaaer af 52. Til ny Optagelse er anmeldt 8. Disciplenes Personale bliver i det ny Skoleaar 56. — — En Malkepige paa Engestofte, der i lang Tid havde været en Veninde af Røgteren Johannes Seck, der forgjæves prøvede paa at qvæle sin Kone, er nu ogsaa i den Anledning bleven sat i Forvaring indtil videre i Saxkjøbing — Paa en endnu ikke bortfæstet Gaards Marker i Maglemer stod endnu den 13 September Rug, Byg og Ærter paa Marken. Hveden var nyligen opbunden. — September Maaned er og vedbliver at være blid og skjøn; men Regnen, som vi saameget trænger til, udebliver. Paa sine Steder hersker en stor Vandmangel. Qvæget maa drives ½ Miil til Vands, ja undertiden hentes langt borte fra til Huusholdningsbrug. — — Cometen, der straaler paa den nordlige Himmel, tilbyder om Aftenen et ret majestætisk Syn. Overtroen, der ved slige Leiligheder pleier at drive sit Spil, har allerede indfundet sig. Den Uvidende og Ukyndige seer ikke i den en Vandringsstjerne (Planet); men et Forvarsels Tegn paa gruelige Plager, hvormed Jorden skal hjemsøges. For om muligt at give Overtroen, der i denne Tid viser sig saa virksom, et lidet Stød, være det Udgiveren tilladt at nedskrive følgende: Cometer ere Verdenlegemer, der adskille sig fra alle andre Vandringsstjerner ved en dem særegen Bevægelse, der skeer fra Tid til anden paa Himmelen, hvorved de omgives sædvanligen af et svagt adspredt Lys. Disse Himmellegemer bevæge sig ikke i sirkelrunde, men i lange smalle elliptiske Kredse. Almindeligen ere de indhyllede udi en Taage og prydede med et langt gjennemsigtigt Skjæg. Denne skinnende Hale er overmaade lang, saa at den ofte strækker sig henud over hele Stjernebilleder i Verdenbygningen. Dens Lysstribe er stedse vendt fra Solen. Jo mere den fjerner sig fra Solen jo mere breder den sig ud. Naar dens Hale er vendt imod Jorden eller vender sig bort derfra, da sees Halen i Forkortning. Man mener, at 4000 indeholdes i vor Solsystem. Man veed med Vished, at de ere bestandige Vandringsstjerner, der have deres Lys fra Solen. Man kan beregne deres Løb, forudsige deres Vei og bestemme deres Gjenkomst. — Den som lod sig see 1759 behøvede 75 til 76 Aar for at fuldende sit Omløb og dens Gjenkomst er iagttaget 7 Gange. Den største Comet som nogensinde er bleven seet, og viste sig 1680, fuldender sit Omløb i 575 Aar og kommer ikke igjen førend i Aaret 2225. Tvende andre Cometers Omløbstid har man troet at kjende meget nøie. Disse vare, den som lod sig see 1532, og den som kom frem 1661; til hvis Omløb udkræves en Tid af 129 Aar. Den Comet, som i Aaret 1264 og 1556 blev iagttaget, fuldender sin Løbebane udi en Tid af 292 Aar, og vil igjen lade sig see 1848. — Cometernes uventede Fremkomst og deres usædvanlige Skikkelse, har givet Anledning til Overtroe hos Uvidende, saa at de anseer dem for Ulykkes-Propheter, som den fortørnede Gud havde sat paa Himmelen som Strafferiis. Ere de mørke Verdenlegemer, der adskille sig fra Vandringsstjernerne blot derved, at de bevæge sig udi lange og smalle Ellipser, saa kan det ligesaalidet siges om dem at de bebude nogen Ulykke, som om nogen anden Planet, der med dem høre til Verdens umaalelige Bygning. (Mariboe Av.)

Christiania, d. 17 Septbr. I vore Aviser læses følgende: Stiftet har under Dags Dato tilskrevet Magistraten saaledes: "Stiftet er bleven meddeelt Hans Majestæts allernaadigste Resolution af 14de April d. A., saaledes: Vi bevilge hermed allernaadigst, at fremmede Nationers Sofolk, som maatte komme hertil, eller for Tiden befinde sig her, ved at være indbragte og Skibene, hvor-

med de fare, condemnerede, maae, naar de ønske det, tillades at udgaae med vore Capere, uden at de derfor skulle indrulleres, imod at saadanne Folk skulle, ifald den Caper, hvormed de fare, gjør nogen Prise, af deres da tilkommende Prisepenge svare en vis Afgift. Angaaende hvormange Procenter saaledes skal svares af det en saadan Karl fortjener i Prisepenge, authorisere Vi herved Vort Collegium at bestemme, og ville Vi, at det, som saaledes bliver bestemt for Karlen at erlægge, skal anvendes til Klædnings-Sortementer for det Mandskab og paa den Maade, som Vor Resolution af 17de Martii dette Aar bestemmer, og skulle Caperrederne være ansvarlige for disse Penges rigtige Erlæggelse. — Samt at Admiralitets- og Commissariats-Collegium tillige har bestemt den indbemeldte Afkortning i de Prisepenge, som de med landets Caper farende fremmede Søfolk maatte tilfalde, til 25 pro Cento; hvilket herhos tjenstligen communiceres til Efterretning og behørig Bekjendtgjørelse." — Hvilken Kongelig allernaadigste Resolution herved bekjendtgjøres. — Christianiæ Raadstue den 16de September 1811.

(Kort Underretning om de gjeldende Pengesorter, 2c. Fortsættelse.)

3) Consignable Bankfonds, indstiftede ved Forordning af 23de Junii 1809, hvormed bør jevnføres en Forordning af samme Datum, angaaende en overordentlig Inddragelse af en betydelig Sum Danske Courantbanksedler, og Finants-Collegii Bekjendtgjørelse i samme Anledning og af samme Datum. Ogsaa disse Effecters Oprettelse henhører til den uafbrudt midt under Krigen fulgte Plan, at see Massen af Courantbanksedlerne ved virksomme Foranstaltninger efterhaanden formindsket, og at give de i Omløb forblivende en solidere Værdie. Til den Ende blev det Kongelige Finants-Collegium i Følge sidstnævnte Forordning allerhøist bemyndiget til at udstæde rentebærende Effecter, bestaaende af Obligationer og Bankfonds, for et Beløb af 8 Mill. Rdlr. Species og 2 Mill. 500,000 Rdlr. Dansk Courant. Disse Effecter bleve overdragne til Courantbanken, hvis Overdirection skulde efterhaanden see dem afsatte paa den fordeelagtigste Maade. Alt det, som ved denne Afsætning indflyder i Bankens Casse, bliver paa

en dobbelt Maade anvendt til den opgivne Hensigt. De indkommende Courantbanksedler blive nemlig enten tilintetgjorte, og saaledes for bestandig uddragne af Omløbet, eller de anvendes som en Banken tilhørende Capital, der gjøres frugtbringende; hvorhos dog bør anmærkes, at alt, hvad som ved den sidste Anvendelsesmaade for Banken erhverves, ligeledes udelukkende skal være bestemt til Banksedlernes Inddragelse, eller til at forøge Bankens Formue, som hefter for deres Realisation. Samme Anvendelse skal gjøres af de i Species eller anden Valuta ved sine Effecters Afhændelse i Banken indkommende Penge. — Til de saaledes indstiftede Effecters Forrentelse, og, forsaavidt de bestaae af Obligationer, til det succesive Capitalafdrag, hvorved de skulle tilbageberales, er en ny og sikker Statsindtægt tilveiebragt, som efter samme Grundsætning, der forhen er omtalt i Anledning af Skatkammerbeviserne, umiddelbar efter Oppebørselen bliver afleveret til Courantbanken, for ei at blandes med Finantsernes almindelige Intrader, men udelukkende at anvendes til den opgivne Hensigt. — En Deel af de saaledes creerede Effecter ere de consignable Bankfonds, som paa dette Sted nærmest skulle omtales. Disse ere et Penge-Effect af aldeles lige Beskaffenhed med de foromtalte transportable Statsfonds; nemligt et Effect, hvis paalydende Beløb ei kan opsiges Regjeringen, men af samme bestandigen bliver forrentet, og ved Transport fra Mand til Mand kan holdes i bestandigt Omløb. Dog er derhos tillagt den Bestemmelse, at disse Fonds kunne consigneres, d. e. uddrages fra Omløbet, enten for bestandig eller for en vis given Tid, ved at indleveres til Regjeringen, som imidlertid stedse betaler de derpaa faldende Renter til den, der har consigneret (d. e. hos Regjeringen nedlagt) en vis Andeel af Bankfonds. Med denne Consignation har Regjeringen forbundet visse Rettigheders og arvelige Værdigheders Erhvervelse, som den til saadant Øiemed Consignerende kan vente sig meddeelte, saafremt han i Øvrigt dertil af Kongen ansees fortjent *). — Af disse Bankfonds, forsaavidt de lyde paa Speciesrente, gives tvende forskjellige Slags, nemlig: aa) Bankfonds med $3\frac{1}{2}$ Procent Rente i Species, som udbetales i Kjøben-

*) See Forordn. om consign. Bankfonds §. 6.

havn den 1ste Julii hvert Aar, og i det seneste efter 15 Aars Forløb forvandles til 4 Procent i samme Valuta. Det af denne Sort funderede Beløb er 3,140,000 Rdlr. Species, for hvilke Staten altsaa har at afholde en aarlig Rente af 109,900 Rdlr. Species. bb) Bankfonds med 4 Procent aarlig Rente i Species, som udbetales i Altona, ligeledes den første Julii hvert Aar. Capitalsummen, for hvilken disse Fonds ere udgivne, beløber til 820,000 Rdlr. Species, hvoraf den aarlige Rente altsaa udgjør 32800 Rigsdaler Species. b) I dansk Courant. Transportable og consignable Bankfonds, oprettede ved de titommeldte Anordninger af 23de Junii 1809. De have i eet og alt samme Diemeed og Beskaffenhed, som de under Litr. a. anførte Speciesbankfonds, kun at Beviserne lyde paa Dansk Courant, og forrentes med aarlig $4\frac{1}{2}$ Procent i Dansk Courant, hvilken Rente dog efter 15 Aars Forløb, eller før, naar Omstændighederne gjøre det tilraadeligt, forvandles til 4 Procent i Species. Af disse Bankfonds ere funderet for en Sum af 2,500,000 Rdlr. Rdlr. Dansk Courant, hvis aarlige Rente altsaa udgjør 112,500 Rdlr. D. C. (Fortsættes.)

I forrige Uge solgtes paa Auctionen efter afg. Factor Kjerulf et ægte ostindisk Shawl for 2001 Rdlr. og en Glas Lysekrone for 1000 Rdlr. Shawlet blev kjøbt af en Silke- og Klædehandler her i Staden, som altsaa har kjøbt det, for at sælge det igjen med Fordeel. Men iøvrigt bør det her erindres, at det var et særdeles skjønt Shawl, som enhver Dame, var det end en rig Capercapitains Frue, vilde glæde sig ved at kunne lade sig see i. Det skal i Fredstider have kostet 1100 Rupier. De ægte Shawler ere overalt, selv i Ostindien, meget dyre, og koste der fra 150 til 1200 Livres. De skjønneste komme fra Caschemir, en Provinds i Indostan. De forfærdiges af Ulden af et thibetansk Faar; men nogle paastaae, at ingen anden Uld bruges end den af Lam, som ere tagne ud af Moderens Liv førend de fødtes. Ulden er saa fiin som Silke, og et heelt Shawl kan sammenlagt rummes i begge Hænder. I England har en Manufacturist i Norwich søgt at efterligne de ægte Shawler, men der behøves kun lidet til at skille de ægte fra de uægte.

Den Kongel. Danske Gesandt ved Hoffet i

Dresden, Geheime-Conference-Raad, Storkors af Dannebrogen, Frih. v. Bülow, er d. 11 d. M. ved Døden afgaaet paa hans ikke langt fra Dresden liggende Riddergods.

Stiftamtmand v. Morgenstjerne i Lolland er nyligen ved Døden afgaaet.

I Gaar solgtes her ved Auction paa Børsen 200 Fade Risengryn (gamle) for 56 Rdlr. 3 Mk. til 63 Rdlr. 1 Mk. pr. 100 Pd., en Priis, som hidtil endnu ikke er bleven betalt for denne Artikel. — Ogsaa Caffe og Sukker begynde atter at stige i Prisen. For Caffe er betalt 15 Mk., for Havanna Sukker 8 Mk. 8 ß. og for Candis 14 Mk. Pundet. Bomuld er solgt i Dag ved Auction for 8 Mk. 2 ß. til 8 Mk. 10 ß. Pundet.

I Christiansand bortsælges d. 16 d. M. Resten af Ladningen i det confisquerede Skib Standhaftigkeit, bestaaende af 44 Foustager med fineste Glasvare og Steentøier, 30 Kurve med fiint Steentøi, og 70 Kister og Casser Vinduesglas.

Kjøbenhavns Vexelcours d. 21de Sept. 840 l. S., 845 k. S. — Spec. 832.

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Paris d. 14 Sept. Moniteuren indeholder i officielle Efterretninger fra Armeen i Spanien, angaaende Søndens Armeen, en Beretning fra Marschallen, Hertugen af Dalmatien, til Krigsministeren, dat. Baza d. 13 Aug., hvori han melder, at han, efter at den engelske Armee var gaaet over Guadiana og ganske havde forladt Spanien, benyttede denne Omstændighed til at rykke frem mod Murcias Armeen, til hvilken ogsaa General Blake var stødt og som stod forskandset ved Venta del Baul. D. 8de om Morgenen brød han op fra Granada, og indtraf om Aftenen i Guadix, hvor han erfarede, at den ved Venta del Baul staaende og ved Blake forstærkede Insurgentarmee indbefattede 21,000 Combattantere, hvoriblandt 2500 Mand Ryttere. D. 9de rykkede han frem mod den forskandsede Fiende, hvis Stilling var meget stærk, fast og næsten utilgjængelig. Imidlertid havde General Gazan om Aftenen opdaget et Sted, der var lettest at passere,

og der føiedes Anstalter, at angribe Leiren om Morgenen. Men Fienden oppebiede ikke dette Angreb, men trak sig om Natten til Murcia. Men han blev paa sit Tilbagetog endnu tvunget til adskillige Fægtninger og bragt i fuldkommen Forvirring, saa at der vanskeligen af denne Armee vil vende 7000 Mand tilbage. Ogsaa betydelige Forraad af Munition, Vaaben, Equipage og Proviant bleve Fienden fratagne. — Efter Beretninger fra Portugals-Armeen ere 5 Divisioner af den engelske Armee gaaede over Tajo og have styret deres Vei mod Coa; 2 Divisioner ere blevne tilbage paa den venstre Side af Floden. Vor Armee staaer i gode Cantonneringer og er paa ny bleven forsynet med Heste. — Fra det fjerde Gouvernement meldes, at General Ruget har, d. 14 Aug., en Time førend Dagbrækningen, ladet sig overrumple, men at Fienden, da det var Dag, blev angreben, tilbagedreven og levende forfulgt. — Den bekjendte Hovedmand for en Bande, Mina, har tilligemed samme kastet sig ind i Biscaya, naaet Søkysten Matrico, og faaet fra de engelske Skibe 600 Flindte og nogle 1000 Patroner, hvorpaa han igjen tog Veien over Bjergene. Men General Caffarelli lod ham med et Detachement, under Oberst Lanebre, overrumple og fratage hans hele Forraad. — — Hertugen af Cadore er udnævnt til Kronens General-Intendant i Greve Darus Sted, der er kaldet til Minister-Statssecretairens Functioner.

Lyon d. 1 Sept. Reisende, der komme lige fra Spanien, berette, at man der er hjertelig kjed af at føre Krig; at næsten alle Landeveiene ere bedækkede med Landmænd, der have forladt de endnu existerende ubetydelige spanske Corps og drage hjem; at Krigen, efter Tarragonas's og Figueras's Fald, nærmer sig med stærke Skridt sin Ende; at Cadix Fald bestemt vil være dens Ende, og at dette vil indtraffe med indeværende Aars Udgang; at der i adskillige Provindser allerede hersker den dybeste Fred; at i Portugal Tingene ogsaa snart ville tage en anden Vending; at Tropperne under Hertugerne af Dalmatien og Ragusa begynde at concentrere sig, og at Feldtoget endnu i denne Maaned vil aabnes i disse Egne; at man gjør Veddemaal om, at d. 1 Jan. 1812 ingen Engellænder vil findes mere paa Fastlandet.

Toulon, d. 5 Sept. Den 29de f. M. har den engelske Escadre forladt Ankerpladsen paa Hyeres Rhed. Den bestaaer af 16 Linieskibe og 3 Fregatter, som vedblive at krydse for Toulon. — Den 2den nærmede en Division af denne Escadre sig Kysten meget, for at afskjære en fra Vesten kommende Convoy. Men Viceadmiral Emerian lod Convoyen dække og bringe i Sikkerhed med 2 udsendte Linieskibe.

London, d. 7de Septbr. Man forsikkrer, at Haabet om, at Kongen vil komme sig, har tiltaget igjen. Hs. Majest. staaer igjen op til sædvanlig Tid, spiser Frokost og spadserer derpaa omkring i sine Værelser. — Alle Udlændinge, der have faaet Licenzer til at gaae til Gravesand, har man igjen frataget samme og tilkjendegivet dem, at ingen flere meddeles. — Tallet af vore Syge i Portugal angives nu til 12,000. — Som det hedder, er i Gaar holdt et Cabinetsraad, hvori fiendtlige Forholdsregler mod America ere blevne besluttede. — Underhandlingerne med Hr. Forster og den americanske Regjering ere blevne suspenderede. Hr. Madison har forladt Washington og begivet sig paa sit Gods Montpellier i Virginien, men førend sin Afreise havde han en lang Conference med den franske Gesandt Serrurier. — D. 8 Maji er paa Øen Tortola, Hr. Hodge, en rig Planter, der har Sæde og Stemme i Regjeringen, bleven dømt fra Livet og derpaa hængt, fordi han saa umenneskeligen havde behandlet een af sine Slaver, at han døde af Følgerne deraf. — I Fængslet i Horsham døde nyligen en forhenværende Møller, navnlig Southward, i en Alder af 82 Aar. Han havde den fixe Idee, at han var en Grev Derby og Konge af Øen Man. I denne Tilstand har han befundet sig fra 1776 til hans Død. 1767 lod Hertugen af Richmond ham arrestere for en liden Gjeld, som han i 43 Aar blev i, fordi han ikke vilde betale den, men ansaae sig for en Statsfange; han modtog heller ingen Penge eller Klæder, naar man ikke sagde ham, at de kom fra hans Fetter Kongen af Engelland. Slutteren og de øvrige Fanger titulerede ham Mylord.

De Mordere, som den 27 Nov. 1809 i Landsbyen Meitingen, 3 Mile fra Augsburg, paa en

grusom Maade have dræbt Emilie Dorothea Blankenfeld, have for ikke længe siden faaet deres Dom. Følgende er en kort Fortælling om denne skrækkelige Morderhistorie, uddragen af deres egen Forklaring. Joseph Antonini, født i Messina, kom tilligemed sin Kone Therese og hans 14aarige Svoger fra Berlin til Dresden, hvor han hændelsesviis mødte E. D. Blankenfeld, en Borgermands Datter fra Preussisk-Friedland; da hun reiste allene, og vilde over Augsburg tage til Wien, saa tilbød Antonini sig, der agtede at reise til sit Hjem, at ville gjøre hende Selskab, og saaledes afreiste de ogsaa d. 13 Nov. 1809 fra Dresden. Men snart vaagnede hos Antonini Tanken om Mord; til den Ende undersøgte han i sin Kones og sin Svogers Overværelse E. D. Blankenfelds Kuffert, efterat han i Forveien havde bedøvet hende ved at give hende Opium, for, som han udtrykte sig, at undersøge, om det ogsaa lønnede Umagen, at myrde hende. Ogsaa i Henseende til sin Tvivl, om hun havde Penge hos sig og hvor hun havde skjult samme, vidste han paa en snedig Maade at skaffe sig Vished. Adskillige Planer til at myrde den ulykkelige E. D. Blankenfeld bleve nu udkastede, og adskillige Anstalter til Mordets Udførelse føiede; men tilstødende Omstændigheder og Frygt standsede hver Gang Gjerningen. Under disse Forsøg og Planer kom nu det hele Selskab til Meitingen; sandsynligt var det, at E. D. Blankenfeld næste Dag vilde forlade dem, og maaskee blive tilbage i Augsburg; men Antonini behøvede Penge til at fortsætte den lange Reise til hans Hjem; hiin Frygt og denne Trang bestemte ham derfor til den faste Beslutning, at Reisefællen skulde myrdes i Meitingen. Men endnu var Maaden ikke bestemt, da de i deres Raadsørsler faldt paa den Tanke, at slaae den Sovende gloende Tin i Øret; de smeltede virkelig ogsaa Tin i en Blikskee over Lyset; men da det til Prøve paa Sengen slagne Tin ikke gjennembrændte Lærredet, men kun svedet lidet, saa blev ogsaa denne Plan forkastet, og den allerede tidligere udkastede, at ihjelslaae det ulykkelige Fruentimmer, igjen valgt. For at udføre denne Plan bragte Antoninis Svoger, førend man gik til Sengs, et Mangletræ ind i Værelset og puttede det hen bag Sengen. Med Lyset i Haanden sneg Antonini sig hen til E. D. Blankenfelds Seng. Hans Svoger fulgte ham stiltiende med Køllen, og Konen ventede i Sideværelset, for, om det skulde gjøres fornødent, at være behjelpelig. Veien til Flugt eller Hjelp var spærret; thi i Laasene af Dørene havde Morderne puttet Træstumper. Nu gav Drengen den Sovende det første Slag med Køllen og samtende vaagnede hun op af Søvnen; Antonini styrtede nu flux løs paa hende og holdt hende fast ved Brystet og Halsen; bestyrtet havde Drengen slængt Køllen og vilde flye, men hans Søster, Antoninis Kone, holdt ham tilbage, og gav ham Køllen med den fornyede Anmodning om at slaae til. Han gjorde det, men traf med den yderste Spids af Køllen sin Svoger, der havde hældet sig hen over E. D. Blankenfeld og Køllen sank ham atter ud af Hænderne. Antonini greb nu efter den og i samme Øieblik sprang E. D. Blankenfeld op af Sengen; Blodet løb hende ned af Tindingen og hun kunde endnu frembringe hule Toner; grædende løb hun omkring i Værelset, men Antonini forfulgte hende, og, rammet af adskillige Slag, styrtede hun omsider omkuld. Morderne fratoge hende nu det Guld, hun bar paa den bare Krop, indsvøbte Legemet i Lagener, snoede et Toug om Halsen, og bar hende ind i det andet Værelse; men medens de vare i Færd med at bortførre Blodsporene, som Vidner om deres Misgjerning, fra Gulvet og Sengen, begyndte den Myrdede at ralle; Antoninis Kone gjorde ham opmærksom herpaa med det Tillæg, at hun maaskee kunde komme til Live igjen, hvorpaa denne stod op paa hende og trampede omkring paa den Ulykkelige. Ved Ligets Obduction fandtes 7 betydelige Saar i Hovedet og Hjerneskallen sprukken; Lægen fandt Saarene i og for sig dødelige, og at den Ulykkelige vel ikke vilde død paa Stedet, men at en fortsat voldsom Behandling har fremskyndt Døden. Ved de Kongelige Retter blev Joseph Antonini og hans Kone dømt til at halshugges med Sværd, og Drengen derimod til visse Aars Arrest. Men Uhyret Joseph Antonini døde nogle Dage førend Dommen kunde fuldbyrdes paa ham af en Lungebyld; Therese Antonini endte d. 1 Junii sit Liv under Bødlens Hænder. (Moniteur Westphalien.)

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 78.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 28 September 1811.

Udkast til den danske Flaades Historie.

(Slutningen af første Stykke.)

Vor berømte Dannerkonge Knud den Store synes især at have udmærket Sig ved sine Skibes baade Mængde og Størhed. Thi foruden at Han efter Saxos Beretning altid holdt 60 Udliggere, der om Sommeren beskyttede Dannerrigets Strømme [16]), saa taler Snorre om et denne Konges Skib, der hed Dragen, hvis Lige Bynch ikke i den Tids Historie vid Mage til, da det var 60 Rum langt [17]). Men denne mægtige Regent behøvede og en stor Flaade til Engellands Erobring, og til at sikkre sig i dets Besiddelse. Med denne Flaade undertvang Han og Norge, gjorde Sig frygtet i Sverrig, og beskyttede sine danske Lande mod Venderne. Kort — Knud havde ene sin Flaade at takke for sine Erobringer og sit store Navn; men han følte det og; thi holt han sine Søfolk i fortrinlig Hæder og Ære. Vist nok tabte vor danske Flaade sig efter denne store Konges Død ved Engellands og Norges Frafald, ved Kristuslærens Had til Sørøverier, og endelig ved Vendernes overhaandtagende sørøverske Indfald, der gjorde, at vi lyde mange vore Vige, Fjorde og Havne tilstoppe, for oppe i Landet at kunne leve i Fred for hine Sørøvere. Alligevel vedbleve vore gamle Havneleg, og i vore Kongers Historie efter Knud den Store indtil første Waldemar omtales jævnlig Flaader. Med 60 danske Skibe kom Hardeknud til Engelland, for der efter sin Broders Død at bestige Tronen [18]). Under Kong Magnus nævnes København som en Samlingsplads for de danske Skibe [19]) Her havde og Svend Estritsen den sin Flaade liggende, hvormed Han sloges mod Magnus [20]). Skønt uheldig vidne dog selv norske Skribentere, at Svends Skibe baade i Mængde og i Behændighed overgik de norske Skibe [21]). Kong Knud den Hellige forbød vel sine Undersaatter, længere at drive den hidtil saa vigtige Næring Sørøveri, og paadrog han sig vist og ved dette Forbud de Stores Had. Alligevel forsømte denne Konge ikke sit Lands Flaade, men tugtede med den Kurer, Semler, Ester og de øvrige vendiske Sørøvere, som under svage danske Regenter altid foruroligede de danske Strømme. Ogsaa i Tillid til sin Flaade ville denne Konge fornye de danske Kongers Fordringer paa Engelland, og havde hertil samlet ikke mindre end et

16) Hist. Dan. Lib X. p. 196.

17) Irid og Hebe Maj Maaned foransk. Aarg. P. 151.

18) Se Suhms danske Handelshist. i 11 Sek. i Saml. Skrift. 8 D. P. 142.

19) l. c. Pag. 145.

20) Suhms Historie af Danm. T. IV. P. 99.

21) Suhms 11 Sek. Handelshist. l. c. P. 151.

kysinde Skibe [22]). Bekændt er Kong Erik Ejegods sejerrige Søtog til Venden af den haarde Straf eller Hævn han tog over disse Sørøvere, som derfor under hans Regering maatte holde inde med deres Sørøverier paa dansk Grund, der altid bevogtedes af danske sejervante Søfolk. Markus Skeggiason synger herom:

Landet, som den Budling ejed,
Torde Vender ej beholde,
De Troløse brøde Freden
Gjorde ondt sig selv til Skade.
Yngve styred did sin Flaade
Gjennem Bølgens skummend Brølen,
Masten skjalv, paa Bølgen vugg'des
Søsprengt Skib fra Vendersborge. 23)

Men under de fleste følgende denne Periodes svage Konger forfaldt vor danske Sømagt, og Vendernes Sørøverier tiltoge igjen saaledes, at de paa Beltet endog torde forfølge og overfalde Dannerkongen Erik Lam, som de fratog et Skib [24]). Ja, under Kong Nielses langvarige og svage Regimente skulle Venderne vel ganske have undertvunget Danmark, hvis ikke den fortjente danske Prinds Hertug Knud den Hellige havde anset det for en af sine vigtigste Pligter for sin Konge og sit Fædreneland at vogte det mod disse Sørøvere, og derfor altid at ligge ude paa Rigets Strømme. Men Knud var ikke Konge, han havde dertil store Misundere mellem de Kongen omgivende Hoffolk, der da og tilsidst fik ham ryddet af Vejen. Alt hvad derfor denne blant alle vore kongelige ældre og yngre Prindser mest virksomme og fortjente Prinds kunne udrette, var at opholde Venderne i deres Sørøverier, som derimod efter denne Prindses Død tiltoge desto mere, saa at en Gang under Halland forgik i en stærk Storm ikke mindre end femten Hundrede vendiske Skibe [25]). Vel havde vi endnu Skibe, men istedet for at bruge dem mod Landets udvortes Fiender, afbenyttedes de af de efter Hertug Knuds Død opkomne flere Kronprætendentere mod hinanden indbyrdes. Erik

22) Efter Wilhelm af Malmesbury's Vidnesbyrd.

23) Danske Sange af det ældste Tidsrum P. 4.

24) Saxo Lib. XIV. p. 253.

25) Saxo l. c. p. 277.

Emund sejrede saaledes over Kong Niels ved Hjelp af Flaaden [26]). Men Danmark blev alligevel et Rov for hine Sørøvere, der, efter Saxos Beretning, ødelagde den hele østre Kant af Jylland, lige fra Skagen ned til Eideren, den søndre og østre Kant af Sælland, og mange vore Smaaøer, som tildels bleve ganske forladte af deres gamle Beboere, og igjen bebyggede af Venderne, hvis Afkom end i Dag kunne i Ansigtstrækkene spores [27]). Selve Undersaatterne maatte derfor, hvis al deres Handel ikke skulle ligge, bøde paa Regeringens Svaghed, og Roeskilde Handlende deltoge derfor med Fornøjelse i et Kaperselskab af nogle og tyve Skibe, som en Vethemand, der selv synes at have været en Vender, men ventelig af Misfornøjelse havde forladt sit Fædreneland, oprettede til den danske Koffardifarts Forsvar paa de danske Strømme [28]).

Forskjel paa Krigsskibe og Koffardieskibe var længe og især i denne Periode ganske ubekændt. Koffardiemanden var paa sin Sejlads altid udsat for Sørøveres Overfald, hans Skib maatte derfor være bygget saaledes, at det kunde udholde en Strid. Alle Skibe forsynedes derfor gærne med Jærnkløi, hvormed man søgte at beskadige de fiendtlige Skibe, samt med høje Stavne, der stode i Været som Taarne, hvorfra man skød ned paa Fienden. Ofte vare og Skibene tæt beslagne med Søm, og med Oksehude forvarede. Mastene vare i Forhold til Skibenes Størrelse meget høje, saa man kunne gaae op i dem, og herfra betimmelig iagttage en sig nærmende Fiende. Skibenes Forskjællighed dels i Størrelse, dels i Bygningsmaade har udentvivl foranlediget deres forskjællige Navne af Knorrer, Dromere, Langskibe, Snækker, Aarestuder, Aske, o. s. v. [29]). Mellem Skibsfolkene var Stavnboeren eller Stavngæmmeren som Styrmand den Fornemste, de øvrige kaldtes Baadsmænd

26) Saxo Lib. XIII.

27) Se mit Udkast til en Historie af Danm. og Norges Handel og Næringsveje P. 35.

28) Saxo p. 259.

29) Foranførte min Handels- og Næringshistorie P.P. 62. 63.

og sadde ved Roerpindene [30]. Paa Skibene vare anbragte Blokhuse, hvorfra i Søtræfninger Stene kastedes paa de fiendtlige Skibe. End sloges og fra Forstavnen med Kastespyde. De længer fra Forstavnen paa Skibene staaende sigtede med bespidsede Pæle, Spyde, store Pile og Stene. Men de, som vare allerlængst borte, sloges fra Masten med Buepile. Vished i med disse Pile at kunne ramme didhen hvor sigtedes var en Færdighed som især kom til stor Nytte i Søtræfninger. [31].

Gustav Ludvig Baden.

---

30) Mere herom see Thorlacius om det gamle nordiske Lovsprog i Ny Saml. af det Københ. Vidensk. Sælsk. Skrift. 4 D. P. 213.

31) Se Suhms Hist. af Danm. T. III. P. P. 311. 320. 461. IV. P. 98. 285. VI. P. 240 og 317. VIII. P. 62 og 87, samt de der anførte Skribentere.

(Indsendt.)

I eet af vore Blade læstes nyligen følgende Anmeldelse: "Medens man i adskillige af vore Tidsskrifter fører en aldeles ubeføiet Strid om vor Oehlenschlægers og hans Sørgespils Værdie, har han, istedet for at nedlade sig til at tage Deel deri, beriget vor skjønne Litteratur med sin Stærkodder, Sørgespil i fem Acter, der i Genialitet og poetisk Fortjeneste ustridig vil findes at kunne staae ved Siden af hvilken dens ældre Søstre det skal være". Disse faa Linier trænge til følgende Berigtigelser. 1) Er enhver Strid om et Konstværk beføiet, hvor ubeføiede de Vaaben og de Grunde, hvormed den føres, end maatte være. 2) Gjeldte den anførte Strid ikke Oehlenschlægers (Mandens), men ene hans Værks (ikke Værkers) Værdie. 3) Kan Deeltagelsen i to sagkyndige Mænds Strid om et Konstværk ikke kaldes nogen Nedladelse. 4) Er det et Indgreb i Publicums Rettighed og næsten altid til Skade for en Digters Hæder, naar en eller anden Journalist, liig en Herold, giver sig til at ride foran ham, hver Gang han udgiver et Værk, og troer at vise ham en stor Ære, naar han i Forveien af alle Kræfter støder i Basunen.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Cancellie-Patent, angaaende at de Slags Varer, hvis Indførsel er forbuden ved Forordningen af 14de October 1808, ikke maae falholdes paa offentlige Markeder, for Hertugdømmerne Slesvig og Holsten.

Det har allernaadigst behaget Hans Majestæt Kongen at resolvere:

Paa intet offentligt Marked maae, under Confiscationsstraf, falholdes nogen Varesort, som ved Forordningen af 14de October 1808 er forbuden at indføres i de Kongelige Riger og Lande, og det uden Hensyn til, om Indklareringen af saadanne Varer forend bemeldte Forordning, maatte kunne bevises eller ikke; hvorfra allene for de holstenske Grændsesteder maae gjøres Undtagelse, i Henseende til saadanne fremmede Haandværksvarer, som i de tilgrændsende fremmede Steder ere forfærdigede og til Landboernes Brug nødvendige.

Forestaaende allerhøieste Befaling bekjendtgjøres herved for alle Vedkommende til vedbørlig Efterlevelse.

Det Kongelige Slesvig-Holstenske Cancellie i Kjøbenhavn, den 19de September 1811.

Under d. 10 d. M. har det behaget Hans Majestæt allernaadigst at resolvere, at den til Vice-Consul for de nordamericanske Stater i Kiel og Eckernførde beskikkede John Michael Forbes, i saadan Egenskab maa vorde erkjendt.

Consignable Statsfonds, som i de senere Dage vare stegne til 480 Rdlr., ere nu faldne igjen til 400 Rdlr.

En Favn Bøgebrænde koster nu i Havnen 50 Rdlr.

Kjøbenhavns Cathedralskole er nu bleven udvidet og inddeelt i 2 Afdelinger. Den vil herefter kunne modtage et Antal af 160 Disciple, istedet for 100, som hidtil var det høieste Antal i samme.

Ved den Examen, som aarligen afholdes over Depondenter fra den herværende Chathedralskole i Historia philosophica, Physik og Naturhistorie, og

som i Aar fandt Sted Mandagen den 16de sidstleden, indstillede sig 5 Candidater. Uagtet det forekom Anmælderen heraf noget besynderligt, at Candidaterne skulde have lært Historien af en Videnskab, som de ei have faaet nogen Underviisning udi, og han derfor just ikke lovede sig meget af Examinationen i Historia philosophica, kan han dog ikke nægte, at han fornam noget til den Følelse, som Wessel siger at man betages af, "naar man Dig til Karper byder, og Du faaer kun tørre Jyder", da han i Stedet for at høre Candidaterne examineres i Philosophiens Historie, hørte dem at exponere Cicero de officiis, hvilken Examination han formener at kunne med al Føie henregnes under Rubriken Latin. Imidlertid gjorde Candidaterne overhovedet meget god Rede for denne Autor, og Anmælderen fandt med Fornøielse Anledning til at finde den ham meddeelte Dom over Examinatorens særdeles Duelighed til Lærerembedet fuldkommen bestyrket. I Physik og Naturhistorie bleve ikkun 2 Candidater examinerede, og begge to viisde ved deres færdige og bestemte Svar paa alle de af Examinatoers forelagde Spørgsmaale overmaade gode Kundskaber i disse tvende saa interessante Videnskaber, ligesom Anm. af de aarligen udkomne Examens-Lister finder, at Dette næsten altid er Tilfældet med de fra denne Skole dimitterede Candidater. Han troer derfor og tillige, fordi netop de Candidater, som angive disse Videnskaber, overhovedet erholde i alle Discipliner de bedste Characterer, bedre i Almindelighed end de Candidater, som ei angive dem, at det er ugrundet, hvad nogle Lærde, om Anm. ei tager Feil af en Slags Eensidighed i deres videnskabelige Dannelse, paastaae, at Underviisningen i Naturvidenskaberne er skadelig, fordi den forringer Disciplenes Fremgang i de gamle Sprog. Anmælderen finder sig desaarsag ved denne Leilighed foranlediget til at yttre det Ønske, for at en større Eenhed kunde finde Sted i den videnskabelige Dannelse, som vor studerende Ungdom erholder, at alle Candidater, ikke blot fra denne Skole, men ogsaa fra alle de øvrige lærde Skoler, maatte ved deres Depositz gjøre Rede for Naturvidenskaberne og ved deres første Examen ved Universitetet examineres derudi ligesom i de øvrige Sprog og Videnskaber, et Ønske, hvis Opfyldelse, i det Mindste i Henseende disse Videnskabers mere almindelige Optagelse imellem Underviisningerne i de lærde Skoler, man har Grund til at haabe af Slutningen af den 4de §. i den i Aaret 1809 udkomne almindelige Skoleforordning, hvor det hedder "at der saavel i de fuldstændige Skoler, som i Middelskolerne skal, naar og hvor det kan skee, gives Underviisning i Naturkundskaber o. s. v." At i de Skoler, hvorudi bemældte Videnskaber doceres, nogle Disciple fritages for at deeltage i disse Underviisningsgrene, anseer han, fordi han sædvanlig finder saadanne Disciples Udfald af Examen mindre heldigt, som en Følge af disse Disciples Mangel paa Lærelyst og deres Forældres ikke roesværdige Eftergivenhed imod denne deres Sønners Svaghed, og troer derfor at slige Dispensationers Meddelelse er en i flere Henseender skadelig Uskik, som aldrig burde finde Sted. Til Slutning maa Anm. anføre som et ikke upassende Bilag til dette hans Forsvar for Naturvidenskaberne følgende Betragtning over Værdien af Naturkundskaben, et Emne, der blev ham opgivet i hans Skolegang af en af Danmarks endnu levende agtværdigste Lærde til en latinsk Udarbeidelse. — "Af alle Studeringer er ingen behageligere og lærerigere end Naturens Betragtning. I en vis Forstand kunde man og rigtig sige, at den ene fortjente Navn af Videnskab. Sprogene, paa hvilke saa megen Tid og gemeenlig saa forgjeves anvendes i Skolerne, ere selv ei Videnskaber, men Midler, som vel anvendte kunne føre os til sammes Opnaaelse. Mathematiken er ligeledes kuns et Middel, hvorved man trænger dybere ind i Naturens Kundskab og skulde ikkun for sig selv lidet Værdie beholde. Philosophien er og uden denne Kundskab intet og henter derfra ei allene de Erfaringer, paa hvilke dens Grundsætninger beroe, men ordner dem derhos allesammen, ligesom en kunstig og vel sammenhængende Bygning. Theologien selv regnede de Gamle ei uretteligen til Naturkyndigheden, da den Kundskab, vi have om et høieste Væsen, baade først har reist sig af Naturens flittige Betragtning og deraf faaer al sin Grundighed og Styrke."

Mariboe d. 23 September. Artillerie-Foureren, der for nogen Tid siden med Morderstaalet gjennemborede den Piges Hjerte i Gunslev paa Falster, der efter hans Foregivende havde svigtet

den Troskabseed, hun saa helligen havde tilsvoret ham, faldt den 18de September Kl. 10 b. A. ved Retfærdighedens straffende Arm, som et ulykkeligt Offer for sin sværmende haabløse Kjerlighed. Skarpretteren fra Nestved fuldbyrdede Henrettelsen. Feltpræsten Hr. Møller ledsagede ham til Rettersstedet, hvor han med Hensyn til Tid og Omstændigheder holdt en saare skjøn og rørende Tale. Efter Straffuldbyrdelsen blev hans afsjælede Legeme lagt i en Kiste og af 16 Artillerister bragt til Onsløv Kirkegaard, hvor det blev nedsænket i Gravens Skjød. Indtil sit Livs sidste Dieblik lagde han en sjælden Frimodighed og Aandsnærværelse for Dagen. Med Sjels Fasthed og Styrke gik han sin Død imøde, dog uden mindste Tegn til Frækhed eller Overmod. Stille og blid underkastede han sig Lovens Villie. Som et Træk i hans sværmende Elskov bemærkes: Dagen førend Henrettelsen tegnede han overmaade skjønt med G ont Forbogstaverne af sit og sin Elskedes Navn, slyngede i hinanden. Paa Rettersstedet udbad han sig som den sidste Gunstbeviisning, at en Blomsterkost, som han havde gjemt i sin Barm, maatte, som det eneste han her i Verden havde faaet af hende, blive lagt med ham i Kisten, som og blev opfyldt. Han var en Udlænding af Fødsel, nogle og Tyve Aar gammel. I Aaret 1806 var han med i hine navnkundige Slag ved Auersted og Lübeck. Han har været 3 Gange i Krigs-Fangenskab og kom endelig efter mangfoldige udstandne Besværligheder i dansk Krigstjeneste, hvor han indtil hiint ulykkelige Skridt, hvortil hans sværmende Elskov forledte ham, nød sine Foresattes Kjerlighed og Agt. — Den 20de dennes passerede forbi Nysted en Flaade, bestaaende af nogle 100de Seilere, som kom Vester fra og gik Sønder paa. — Hvor farlige Tørvegrave stundom kan være for Kreaturerne, naar de ikke ere forsynede med forsvarlige Rækker, kan sees deraf, at paa Nysted Mark er i denne Sommer forulykkede 2de Køer og 1 Qvie. Et Tab, der i disse Tider, er temmelig betydeligt. — I den senere Tid er Prisen paa Oxekjød faldet noget. 1 Pund fra Landet kan nu faaes for 1 Mk. 4 ß., 1 Par Ænder betales med 1 Rdlr. 2 Mk. og 1 Gaas 1 Rdlr. 5 Mk. (Mariboe Av.)

(Kort Underretning om de gjeldende Pengesorter, ꝛc. ꝛc. Fortsættelse.) II. Opsigelige Effecter, Obligationer, Aktier m. v. a) Kongelige aa) lydende paa Dansk Courant. 1) De saakaldte Canal-Obligationer, indstiftede i Følge Kongelig Allerhøieste Resolution af 27 September 1784, til Indløsning af Actierne i det ved Octroj af 10de Martii 1782 oprettede Dansk-Norske samt Slesvig-Holstenske Handels- og Canalcompagnie, hvis vidtudseende Planer, som tildeels vare byggede paa Formodning om den Americanske Krigs længere Fortsættelse, bleve standsede ved Pariserfreden, førend Kompagniet endnu kunde siges at være kommet til fuld Modenhed. Thi efter Planen skulde Compagniets Fond bestaae af een Million Rigsdalere, som skulde tilveiebringes ved 10,000 Actier, hver Actie lydende paa 100 Rigsdaler; og da Compagniet ved ovenanførte Beslutning blev ophævet, var det hele samlede Indskud ikke mere end 488,825 Rigsdaler, for hvilken Sum, foruden et Antal af halve og Quartactier, ikkun 4527 hele Aktier vare afsatte. Disse bleve indløste mod Kongelige Obligationer, lydende paa 100 Rigsdaler med 4 Procent Rente, og uopsigeligt fra begge Sider i en Tid af fem Aar, hvilke Obligationer derefter ere komne i Omløb under Navn af Canalobligationer. 2) Annuiteter, oprettede ved Forordning af 8 Julii 1785. Ved denne Forordning, som var en Følge af Regjeringens i Finantspatentet af samme Dag tilkjendegivne Hensigt, at træffe virksomme Foranstaltninger til Formindskelsen af de i Omløb værende Courantbanksedlers Antal, samt til den udenlandske Gjelds Afbetaling m. v., blev aabnet et Laan paa 500,000 Rdlr. Dansk Courant, for hvilken Sum udgaves 500 Obligationer, lydende hver paa 1000 Rigsdaler D. C. med fire Procent aarlig Rente, hvoraf aarlig, fra 1ste Septbr. 1786 at regne, skulde udtrækkes, og efter Udtrækning tilbagebetales, et saadant Antal, at hele Laanet skal være tilbagebetalt efter 28 Aars Forløb, saa at Trækningen derefter vil gaae til Ende med Aaret 1813. Af denne aarlige partielle Tilbagebetaling erholde disse og lignende Obligationer Navn af Annuiteter. Med enhver Annuitet paa 1000 Rigsdaler blev, som Præmie forbunden en Annuitet paa 150 Rdlr. med 2 Procent aarlig Rente. Disses Udtrækning skal være fuldendt efter 35 Aar, altsaa med Aaret 1820. I Følge Pla-

caten af 8de Martii 1786 kan disse Annuiteter transporteres i mindre Summer, lige indtil 12½ Rdlr. Et ligedant Laan mod Annuiteter blev aabnet i Altona, hvorom bliver at handle under Litr. bb. 3) Vestindisk Obligationer. Disse Obligationer have sin Oprindelse fra Opløsningen af det ved Octroj af 11te Maji 1778 stiftede Vestindiske Compagnie, som ved Udgangen af den Americanske Krig ikke saae sig istand til at fortsætte sine Operationer, skjønt det i Begyndelsen havde havt en særdeles heldig Fremgang. Compagniets oprindelige Fond havde nemlig bestaaet af 500,000 Rigsdaler Dansk Courant, som var fordeelt paa 5000 Actier, hver paa Et Hundrede Rigsdaler. Med denne Capital var ved Aarets Udgang 1781 indvundet een Million, som i Følge Kongelig Resolution af 28de December samme Aar blev uddeelt saaledes, at Interessenterne fik deres Actier ombyttede med nye lydende paa 300 Rdlr. Da imidlertid Compagniets Anliggender efter Freden havde taget en saa ufordeelagtig Vending, at det ei længere kunde bestaae ved egne Kræfter, besluttede Regjeringen, for at forekomme en baade for Staten og Interessenterne ufordeelagtig Realisation, at opløse Selskabet, samt at overtage dets Effecter, imod at indfrie Actierne med Kongelige Obligationer, lydende paa 260 Rigsdaler Capital og 4 Procent aarlig Rente, hvilke Obligationer skulde staae paa et Aars Opsigelse fra begge Sider. Da dette Tilbud, paa enkelte Undtagelser nær, eenstemmigen var antaget af Interessenterne, bleve Obligationerne i Følge Rescript til Finants-Collegium af 3 Maji 1786 udfærdigede, og have siden den Tid circuleret lige med andre Kongelige Effecter. 4) Østersøiske Obligationer, lydende paa 70 Rigsdaler, med 4 Procent aarlig Rente. De ere i Følge Kongelig Resolution af 30 Maji 1787 udfærdigede, til Indløsning af det forrige Østersøisk-Guineiske Compagnie's Actier, som vel løde paa 100 Rigsdaler, men efter Compagniets daværende Formues Tilstand ei kunde evalueres til høiere end den Værdie hvormed de bleve udløste. Efter Bestemmelsen skal hele Antallet af disse Obligationer, som efter de forrige Actiers Antal beløber sig til noget over 11,000 Stykker, være indløst efter 28 Aars Forløb, og Indløsningen altsaa være fuldendt med Aaret 1815. (Fortsættes.)

Kjøbenhavns Vexelcours d. 26 Sept. 839 l. S. 845 k. S. — Spec. 830.

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Paris d. 12 Sept. D. 6te er den americanske Fregat the Constitution paa 54 Canoner ankommen til Cherbourg. Den har M. John Barlow, de forenede Staters befuldmægtigede Gesandt ved det franske Keiserhof og 2 Consuler ombord. — 5 Personer, der ere befundne skyldige i Fæstningen Figuieras's forræderske Overgivelse, ere af Militaircommissionen blevne dømte fra Livet; de tre tilstedeværende ere allerede henrettede og de 2 fraværende dømte in contumaciam. 4 andre ere frikjendte, men da de imidlertid have givet Anledning til Mistanke, saa ere de indtil Overcataloniens Pacification stillede under Politiets Opsigt og maatte være nærværende ved de Dømtes Henrettelse.

München, d. 11 Sept. Ved en Kongl. Forordning af 20 Aug. bestemmes en Tobaks-Regies Indførelse i Kongeriget. — Reisende tør kun føre 1 Pd. fremmed Tobak hos sig, for hvilket de maa erlægge ved dets Indførelse i Kongeriget 2 Gylden.

Paris d. 19 Sept. Det hedder, at der skal oprettes et Corps af 12 Regimenter Lantsedragere, hvis Nytte man har fundet prøvet under den spanske Krig. — Under d. 28 Aug. er udstedt et Keis. Decret, som indeholder Anordninger angaaende de Belgier, der ved Campo Formio Freden udgjøre en egen Classe.

Helder d. 7 Sept. Fem Linieskibe af Texel Escadren og 1 Corvette ere d. 5te d. M. under Admiral de Vinters Commando gaaet under Seil. Efterat de hele Dagen havde manøvreret og gjort forskjellige Evolutioner, ankrede de om Aftenen paa Breewyd imellem Sculpe-Gat og Zuid-Vester Gat. De fiendtlige Krydsere, 6 Linieskibe, 1 Fregat og 2 Brigger, vare i Sigte. Næste Dag øinede man kun endnu 3 fiendtlige Linieskibe, 2 Fregatter og 1 Brig. Den Keis. Escadre gik paa ny under Seil og manøvrerede hele Dagen.

London d. 12 Sept. Symptomerne paa Kongens Sygdom ere endnu bestandig de samme. — Fra St. Domingo berettes, at Rigauds Parti gjør daglig nye Fremskridt, og at man almindelig

troer, at han vil seire over sin Modstander. — Fregatten Hotspur, paa 48 Canoner, Capit. Percy, som, ved et Angreb paa 6 Canoneerchalouper paa en lille Rhed ved Cherbourg, kom paa Grund, og i 4 Timer var udsat for en heftig fiendtlig Ild, er meget ilde tilredt kommen tilbage til Portsmouth. Den havde 37 Døde og Saarede. — Den franske Schelde-Escadre bestaaer af 25 Linieskibe. Nogle troe, at den vil gaae til Toulon, for at forene sig med den derværende Flaade og gaae til Sicilien, andre paastaae, at den vil begive sig til Cadix, for at angribe denne Plads baade til Lands og Vands, og atter andre, at den vil seile til Irland. — Sir Richard Strachan er imidlertid, efter at han i nogle Dage havde confereret med Admiraliteter, afreist for at tage Commandoen over den for Schelde krydsende lette Escadre. Admiraliteter vil, i Fald den franske Flaade skulde søge at komme i Nordsøen, bestandig holde Krydsere paa Stationen af Long Sevilly. — Vi have erholdt den ubehagelige Efterretning, at Briggen Manly er bleven tagen paa de norske Kyster. Den var d. 19de afseilet med Briggen Flamer og en Convoy af 30 Coffardieskibe fra Nore til Østersøen. Underveis stødte endnu Chanteclair med 3 Coffardieskibe til dem. De bleve angrebne af 3 Danske Brigger, hvoriblandt 1 paa 28 Canoner. Chanteclair er meget ilde tilredt kommen d. 6 Sept. tilbage til Scheerness. Angaaende Flamer og Convoyen har man endnu ingen sikker Efterretning. Man haaber imidlertid, at Briggen Manly har forsvaret sig længe, at Coffardieskibene have adspredt sig og søgt deres Redning ved Flugten. Det er den samme danske Escadre, som fra 31 Julii til 2 Aug. har jaget vore Brigger Algerim og Brevdrageren, der, efter farlige Kampe, havde den Lykke at undkomme. — For Cadix ligger bestandig en engelsk Flaade, for at forurolige Fienden, der besidder hele Kysten omkring Bayen, som har et stort Antal gode Havne. Den commanderes af 2 Capitainer og 30 Lieutenanter, der ere udsøgte af hele Marinen. Hver Officier commanderer en Canonbaad, der fører 2 svære Stykker og har en Besætning af 40 Mand. Den hele Magt bestaaer af 1400 Mand.

London d. 11 Sept. En Cabinetsordre angaaende Forbudet mod americanske Skibe, at indløbe i engelske Havne med andet end Korn og Meel, synes i disse Dage at være bleven underskreven. De maa tage engelske Producter eller Colonialvarer tilbage igjen. — Fra New-York skrives: Hr. Forster skal i sin sidste Sammenkomst med Hr. Monroe have viist megen Ubesindighed og truet med, at Engelland vil forstyrre den americanske Handel, naar vi ikke samtykke i dets Fordringer.

Paris, d. 16 Sept. Moniteuren indeholder en officiel Indberetning fra Gener. Latour Maubourg til Hertugen af Dalmatien, dat. Baza d. 12 Aug., angaaende en Cavallerifægtning ved Cullar og Las Vertientes, hvor Gener. Soult med Avantgarden, som ialt bestod af 600 Mand Cavallerie, har angrebet det fiendtlige over 1500 Mand stærke Rytterie, kastet samme, som gjorde saa meget større Modstand, som det var understøttet af 3000 M. Infanterie, der kun fandt deres Redning paa Bjergene. Resultatet var: at vi dræbte mange af Fiendens Folk, og toge 300 Ryttere til Fange, blandt hvilke adskillige Officierer og 300 Heste. Fienden blev aldeles jaget paa Flugten, og blev ikke istand til at forene sig. — Fra Nordarmeen haves en Indberetning, dat. Leiren ved Astorga, d. 28 Aug., fra Grev Dorsonne, Gener. en Chef for Nordarmeen, til Førsten af Neufchatel &c., hvori han beretter, at han har angreben Galliziens Armee, tvunget den fiendtlige General Abadie til at trække sig i største Hast tilbage til Astorga, dræbt i hans Paasyn mange af hans Tropper, og som en Følge af alt dette rykket ind i Villa Franca d. 28de. Man har i denne Stad og i Pont Farrada fundet 2,500 Geværer, 400 fuldstændige Uniformer, 15000 Pd. Riis og 12,000 Patroner. Fienden havde mistet ved denne Leilighed 300 Døde og Saarede og 200 Fanger.

Wien d. 12 Sept. Man skal allerede være enig om at offre Fædrenelandet alt det Kirke- og Privatsølv, der findes i Kongeriget Ungern, saaledes som Tilfældet allerede har været forrige Aar i de øvrige Dele af de østerrigske Stater. Værdien deraf anslaaes til 80 Mill. Da Sølvets Aflevering blev paabuden i de tydske og gallizifke Provindser, skal en betydelig Deel af dette Metal, som tilhørte Ungarer, være gaaet til Ungern.

Forordning, indeholdende ydeeligere Bestemmelser til at sætte Grændser for Agiotagen.

Vi Frederik den Sjette, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, &c. &c., Gjøre vitterligt: Ved ufravendt Opmærksomhed paa den Fremgangsmaade og de Midler som til Forringelse af de danske Banksedlers Værdie benyttes, for det meste af saadanne Personer, der enten misledes af utidig Ængstlighed eller drives af lastværdig Egenfordeel; have Vi overbeviist Os om Nødvendigheden af ydeeligere Bestemmelser til at sætte Grændser for Agiotagens fordærvelige Følger; thi byde og befale Vi: §. 1. Ligesom det ved Forordning af 25 Maji 1804 om det stemplede Papirs Brug, er i Almindelighed forbudet at udstæde eller modtage paa ustemplet Papiir noget Document som lyder paa Penge eller Penges Værd, saaledes skal det og i Særdeleshed være enhver i Vore Riger og Lande aldeles forbudet at udstæde eller modtage paa ustemplet Papiir det Slags Gjeldsbeviser, som under Navn af Anfordringssedler, i den senere Tid er komne i Brug imellem Handlende og Andre. §. 2. Anfordringssedler, eller Gjeldsbeviser hvorved Debitor forpligter sig til paa Creditors Anfordring at betale en skyldig værende Sum, ere herefter allene tilladelige under Jagttagelse af følgende Bestemmelser: a) De skrives paa stemplet Papiir af 2den Classe efter Forordningen af 25 Maji 1804 §. 3. b) De skulle strax ved Udstædelsen dateres, og gjelde ikkuns 4 Maaneder fra Udstædelsens Datum. c) De skulle lyde paa Navn og ikke paa Ihændehaver. d) De maae ei endosseres eller transporteres uden paa særskilt stemplet Papiir, og maae saadan Transport ei heller lyde paa Ihændehaver. §. 3. Anviisninger eller Assignationer maae herefter som hidtil ifølge Forordningen af 25 Maji 1804 §. 8, skrives paa ustemplet Papiir, dog allene under følgende Indskrænkninger: a) Udenbyes Anviisninger eller Assignationer, hvilke for Fremtiden saalidet som indenbyes maae forsynes med Accept, skulle lyde paa at betales strax paa Sigt eller a vista. b) Anviisninger eller Assignationer paa Udstæderens Handelsfirma eller paa dennes Associé ere ulovlige. §. 4. Vexler lydende paa dansk Courant, som herefter trækkes paa Kjøbenhavn, enten fra fremmed Sted eller fra noget Sted i Vore Hertugdomme sydligere end Hadersleb og Tondern, eller og fra noget andet indenlandsk Sted for fremmed Regning, maae allene udstædes a vista eller til at betales strax paa Sigt. §. 5. Overtrædelser af de forestaaende Forskrifter (§§. 2, 3, 4,) straffes med Confiscation af den ulovlige Anfordringsseddels, Anviisnings, Assignations eller Vexels paalydende Sum, og enhver Deeltager i saadan Overtrædelse straffes desuden med Mulct af 10 Procent, i Analogie med Vor Forordning af 6te Novbr. 1810. §. 6. Ingen i Vore Riger maae under Confiscationsstraf pantsætte eller til haandfaaet Pant modtage Guld og Sølv i Barrer, Species eller Speciessedler, Mynter være sig indenlandske eller fremmede, fremmede Banksedler eller Vexler, der lyde paa anden Pengesort end dansk Courant. §. 7. Panter af ovennævnte Beskaffenhed, som forend denne Vor Anordning maatte være satte og modtagne, og ikke inden 14 Dage fra sammes Bekjendtgjørelse af indfries, skulle enten af Panthaveren eller Pantsætteren uopholdeligen anmeldes til Forsnævntes Øvrighed, hvilken det da skal paaligge, at foranstalte Pantet efter lovlig Omgang ved Auction bortsolgt. Forsømmes den heri befalede Anmeldelse til Øvrigheden, da indtræder Confiscationsstraffen. §. 8. Vexler lydende paa anden Pengesort end dansk Courant, maae ikke af nogen i Vore Riger disconteres i dansk Courant, under Confiscationsstraf. §. 9. Forpligtelser, hvorved contraheres om at levere og modtage Hamborger banco, grov Courant, Species eller Speciessedler, fremmede Penge, være sig Contant eller i Vexler, eller Guld og Sølv i Barrer, maae af ingen i Vore Riger indgaaes eller afsluttes paa anden Maade, end at det Omcontraherede skal leveres og modtages strax eller i det seneste inden 3 Dage; i andet Fald have begge de Contraherende forbrudt til Confiscation det gjensidigen Omcontraheredes fulde Beløb. §. 10. Forpligtelser stridende mod ovenanførte Bestemmelse, som maatte være indgaaede forend denne Vor Anordning og som Contrahenterne ikke kunne forenes om at hæve, skulle disse være pligtige inden 14 Dage fra Bekjendtgjørelsen heraf at anmelde for Øvrigheden, hvilken det paaligger, med Paategning om den i rette Tid skeete Anmeldelse at forsyne Contracten, samt dernæst at indsende rigtig Gjenpart af samme til Vort danske Cancellie, som derover har allerunderdanigst at indhente Vor nærmere Allerhøieste Bestemmelse. Forsømmes den heri befalede Anmeldelse til Øvrigheden, da blive de skyldige Contrahentere at straffe i Overeensstemmelse med næstforegaaende §. §. 11. Mæglere som maatte deeltage i Transactioner stridende mod denne Vor Anordning, blive foruden Mulct af 10 Procent af Transactionens Beløb at straffe med Deres Bestillings Fortabelse. §. 12. Skifteforvaltere og Skiftecommissarier som ved Behandlingen af Stervboer og Opbudsboer maatte komme til Kundskab om Transactioner stridende mod denne Vor Anordning, paaligger det ufortøvet derom at gjøre behørig Anmeldelse. I Forsømmelses Tilfælde blive de at drage til Ansvar for det Beløb der ved Confiscation vilde have været Vor Casse hjemfalden, samt desuden at ansee med Mulct af 100 Rdlr. til 1000 Rdlr. efter Sagens Beskaffenhed. §. 13. I alle de Tilfælde hvor nogen Overtrædelse af denne Vor Anordning ved Angiver opdages, nyder denne Halvdelen af den Vor Casse hjemfaldende Confiscationssum. ---- Hvorefter alle Vedkommende sig allerunderdanigst have at rette. ---- Givet paa Vort Slot Frederiksberg, den 26de September 1811. ---- Under Vor Kongelige Haand og Seigl.

Frederik R.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 79.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 1 October 1811.

Om Universitetet i Kiel.

Allerede i Midten af det 17de Aarhundrede var der tænkt paa at anlægge dette Universitet, som siden har udmærket sig fremfor mange af sine ældre og yngre Sødskende. Hertug Frederik III. havde i Aaret 1652 besluttet at stifte et Universitet i Holsteen, men deels Stændernes Modsigelse, deels den siden indtrufne Krig imellem Dannemark og Sverrig forsinkede Planens Udførelse, indtil det blev Hertug Christian Albrecht forbeholden, at realisere den i Aaret 1665.

Neppe havde nogen heldigere Tidspunct kunnet vælges til et Universitets Oprettelse. Hoiskolerne i Tydskland spored endnu de rædsomme Virkninger af Trediveaars Krigens Ødelæggelser. De Studerende fandt hverken Beqvemmelighed eller Sikkerhed, og ofte ikke engang den fornødne Underviisning. Mange Lærere vare døde og deres Pladser ubesatte. Et Universitet i den lykkelige Afkrog af Norden, som nød alle Fredens Velsignelser, kunde derfor ikke mangle Søgning. Det er især Ministeren Kielmannsegge, som man tillægger den Berømmelse, at have viist sig særdeles virksom ved Universitetets Stiftelse. Da Stænderne vægrede sig ved at bevilge de fornødne Fonds til dette Øiemed, bestemte Hertugen en aarlig Sum af 6000 Rdlr. dertil, og Universitetet blev, efter en den Gang almindelig yndet Allegorie, anseet som en Datter af Stifteren, og derfor efter ham benævnt Christiani Albertina.

I Begyndelsen ansattes i alt 19 Professorer, 3 i Theologien, 5 i Lovkyndigheden, 2 i Medicinen og 9 i Philosophien. Den 5 October 1665 blev Universitetet høitideligen indviet. I de første 10 Aar efter dets Stiftelse inscriberedes 840 Studerende.

Under den Storførstelige, men endnu mere under den Kongelige Danske Regjering ere Universitetets Fonds betydeligen forøgede, og den aarlige Sum, som dets Vedligeholdelse koster, anslaaes omtrent til 24,000 Rdlr.

Universitetets eneste Patroner, siden dets Stiftelse, var Landets Regent. Da Hertugerne Frederik og Christian Albrecht havde forbeholdt sig og deres Efterkommere Rector- og Cantslerværdigheden, valgte det academiske Consistorium ikkun Prorectorer blandt dets Medlemmer, indtil vor nu allernaadigst regjerende Konge i Aaret 1808 forandrede Prorectoratet til et Rectorat og tillagte Rectoren samme Rang som Rectoren for Kjøbenhavns Universitet.

Universitetets Anliggender bestyres af Academiets Forstander og Consistoriet, som er sammensat af samtlige ordentlige Professorer og Universitetets Syndicus. Det sorterer directe under det Slesvig-Holsteenske Cancellie. Hver tredie Uge holder det sine Møder.

Den academiske Ret, som har Rang med Overretter, bestaaer af Rector, Decanerne i de fire Fa-

ensteter, den designerede Rector og en Assessor af det juridiske Facultet, hvilken sidste dog ikke er tilstæde, naar enten den virkelige eller den designerede Rector henhører til dette Facultet. Alle Sager, som angaae de til Universitetet henhørende Personer, undtagen Ægteskabs- og Politiesager, sortere under denne Ret, hvis Jurisdiction endog strækker sig til de Studerende, der allerede have forladt Universitetet, saalænge de opholde sig i Landet. Dens Domme kunne ikkun paaankes til det Kgl. Slesvig-Holsteenske Cancellie.

Decanerne i de fire Faculteter skiftes aarlig. Foruden det juridiske Facultet gives endnu et Retscollegium (Spruchcollegium), der forfatter Responsa, og hvoraf ikke allene de ordentlige, men ogsaa de overordentlige Professorer og Adjuncter samt Doctorer legentes kunne være Medlemmer. Indenlands fra komme sjelden Sager til dette Collegii Paakjendelse, da ikkun Retterne paa de adelige Godser og Klostere ere befoiede til at indsende Acter til Facultetet. Doctorer creeres i det Hele temmelig sjelden i det theologiske og det juridiske Facultet; oftere derimod i det medicinske og philosophiske. Hvem der vil erhverve Doctorgraden i hiint maa underkaste sig en foregaaende Examen, behandle en Syg, holde en effentlig Forelæsning paa Latin og forsvare en Afhandling i samme Sprog.

Det i Aaret 1804 oprettede Sundhedscollegium er egentlig intet academisk, men et Kgl. Institut, som har Overopsynet med det medicinske Personale og Medicinalpolitiet i begge Hertugdømmer. Det examinerer ogsaa Districtslæger og Apothekere.

Det philosophiske Facultet har tillige den Forpligtelse, at prøve de Studerende, som søge om academiske Beneficier. De examineres i de lærde Sprog og maae vise deres Færdighed i at udtrykke sig skriftlig paa Tydsk og Latin.

Foruden det i vore Blade forhen omtalte Bibliothek har Universitetet endnu andre almeennyttige Indretninger at opvise. Blandt disse er en botanisk Have, et anatomisk Theater, hvormed et anatomisk og et chirurgisk Museum staaer i Forbindelse, to Sygehuse, hvori der paa eengang kan rummes et ikke ubetydeligt Antal Syge, og hvoraf det ældste er oprettet ved frivillige Bidrag, det yngste derimod stiftet af H. M. Kongen; en Jordemoderanstalt, som i den senere Tid har faaet et nyt og anseeligt Locale; et Laboratorium; en Naturaliesamling, som især er rig paa Insecter og Conchylier; samt en Forstlæreranstalt, som siden 1809 er bleven stilt fra det daværende Feldtjæger- nuværende Guidecorps og erklæret for et særskilt Institut, og med hvilken en Forst-Planteskole staaer i Forbindelse.

Et med de fornødne astronomiske Instrumenter forsynet Observatorium og en hensigtsmæssig Samling af Modeller og Instrumenter til mathematiske Forelæsninger savnes endnu.

Til Philologiens Befordring har Universitetet tvende Stiftelser: et Stipendium, som efter dets Stifter, en Hollænder ved Navn Schasse, kaldes Schassianum, og hvis Renter anvendes til Stipendier for tre Studerende, som lægge sig efter Philologien; og et Kgl. philologisk Institut, som bestyres af Prof. Heinrich, og sigter til at danne duelige Lærere for de lærde Skoler i Hertugdømmerne.

Desuden har Universitetet endeel andre Stipendier, som deels ere legerede af enkelte Districter, deels af Privatpersoner.

Den saakaldte Ehrenrat, som oprettedes i Aaret 1793, for at forebygge Dueller imellem de Studerende og som bestod af 8 Studenter og en Professor som Directeur, er i de senere Aar bleven ophævet, da Erfaringen lærte, at den, i Stedet for at opnaae den tilsigtede gavnlige Hensigt, tvertimod gav Anledning til Chicaner og Trætter imellem de Studerende. Hertil kom, at enhver Fornuftig vist hellere vilde dømmes af sine Lærere end af uerfarne Jevnlige.

Antallet paa de Studerende i afvigte Aar udgjorde i det første Halvaar 108, hvoriblandt 38 Theologer, 43 Jurister, 22 Medicinere og 5 Kammeralister. I det andet Halvaar beløb det sig til 117, hvoriblandt 34 Theologer og Philologer, 55 Jurister, 22 Medicinere og 6 Philosopher. Antallet paa Udlændingerne var i det første Halvaar 21, i det andet 17. — I nærværende Aar er de Studerendes Antal 111, hvoriblandt 29 dyrke Theologien, 55 Lovkyndigheden, 22 Medicinen, 3 Mathematiken, 1 Philologien og 1 de skjønne Videnskaber.

Ved Inscriptioner examineres kun de Studerende, der søge om Stipendier, men de tilpligtes alle at forevise Attester, og de erholde en Plan til at indrette deres Studeringer.

Enhver Forelæsning betales om Halvaaret omtrent med lige saa mange Rigsdaler, som der læses ugentlig, undtagen nogle practiske Collegia, der udfordre flere Omkostninger, og derfor koste noget mere. Honorarierne erlægges ikke til Professorerne selv, men til en Commission. De som godtgjøre, at de have mindre end 150 Rdlr. aarlig Indkomst, fritages ganske for at erlægge Honorarier; de derimod, som have fra 150 til 200 Rdlr. Indtægt, betale kun det Halve. Egentlig skulde Honorarierne ikke være aldeles eftergivne, men betales, naar de Studerendes Forfatning efter den academiske Løbebanes Ende havde forbedret sig. At dette imidlertid skeer, er yderst sjeldent.

Af den seneste Lectionscatalog for dette Aar sees, at Universitetet tæller 32 Docenter: 4 i Theologien, 4 i Lovkyndigheden, 5 i Medicinen, 13 i Philosophien, 1 Adjunct ved det medicinske Facultet, 3 Privatdocenter og 2 Lectorer i levende Sprog.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

I næste Maaned agter den danske Aeronaut, Dannebrogsmand Colding at opstige i en Luftballon. Tiden og Stedet skal nærmere vorde bekjendtgjort.

I denne Maaned er der atter foregaaet en Revolution i vor Handelsverden. Først begyndte Consignable Statsfonds at løbe med eet i Veiret. Man kjøbte og solgte paa Vilkaar at modtage og levere til om een, to og flere Maaneder. Under det Paaskud, at de søgtes meget udenfra, gik de i Veiret til 480 PC. Men allerede i forrige Uge begyndte de igjen mærkeligen at dale. Den udkomne Anordning mod Agiotagen, som tildeels binder Hænderne paa mange Smaa-Agioteurer, der kjøbte Fonds uden at eie Penge, og solgte Fonds uden at eie Fonds, altsammen i Luften, har bragt den saa konstig opdrevne Priis til at falde henved 100 PC. Colonialvarer, især Caffe og Sukker, ere stegne betydeligen. Man har i forrige Uge betalt 16 Mk. 5 ß. for Vestindisk, og i Gaar 15 Mk. 8 ß. for Cheribon. Candis koster paa Sukkerhuset 14 Mk. Pd. Havannah er solgt til 9 Mk. 8 ß. Pd.

Til latinsk-juridisk Examen have i dette Qvartal fremstillet sig 12 Candidater, som d. 24de og 26de i d. M. have gjort det befalede skriftlige Specimen. De dem forelagde skriftlige Spørgsmaal af danske Ret vare følgende: Ere Lovenes Bestemmelser i danske Lovs 3—16—15 §. 1. No. 4. ogsaa anvendelige paa en svigagtig Desertor, som vil indlade sig i et nyt Ægteskab? — Om og hvorvidt kan en svigagtig Besidder vinde Hævd efter vore Love? — Udfordres efter vore Love Overleverelse til at stifte Servituter? — Om og hvorvidt kan Straf paalægges dem, som ere nærværende naar en Person overfaldes med reelle Injurier, og ikke forhindrer saadanne Mishandlinger? — Hvad forstaaes ved enkelte Vidner, og hvorvidt kan man tillægge deres edelige Forklaring Virkning?

Prisen paa Christiania Avis er nu forhøiet til 5 Rdlr. Aargangen.

F. Nielsen i Christiania har nu, foruden sit Dreierie, anlagt en Kammager-Fabrik, hvori forfærdiges Elfenbeens Tætkamme, Damekamme, Pudderkamme, som sælges i Partier og stykkeviis.

Grosserer Jens Kaasbøl i Christiansand er d. 6 Sept. ved Døden afgaaet i en Alder af 49 Aar. Handelen fortsættes under det forhen førte Firma: Peder Kaasbøl & Søn, signeret p. pr. Peder Kaasbøl, Peder K. Wasmuth.

Mariboe, den 26de September. En Pige, 12 Aar gammel, i Horbeløv Sogn paa Falster foregiver, at hun i flere Dage har opkastet 44 Skruptudser, der alle vare levende ved Opkastelsen, og at de vare komne i hendes Mave ved at have drukken Sumpevand, hvori Æggene have været. Naar betænkes, at en Skruptudse er et koldblodigt Dyr, som paa ingen Maade kan udklækkes eller leve i den menneskelige Mave, der efter Fahrenheit indeholder en Varme af 96 Grader, saa indsees lettelig det

urimelige i sligt et Foregivende. Formodentlig er det Hele et Bedragerie og et fuldkomment Sidestykke til den vidunderlige Pige i Osnabrück, der 1799 foregav at have levet i lang Tid uden Mad og Drikke. Som hendes Bedragerie blev ved Snildhed og Paapassenhed lykkeligen og vel opdaget, saa vil nok ogsaa det samme blive Tilfældet her. — Den saakaldte Hestevanding ved Stubbekjøbing er i denne tørre Sommer bleven renset. Det er 63 Aar siden at slig en Rensning fandt Sted med den. 15 til 1600 Læs Mudder ere blevne udkjørte paa Marken. Dybet laae 7 Al. dybt, og Længden var omtrent 100 Fod. (Mariboe Av.)

Viborg, d. 25de Septbr. Den lange Tørke med Varme, som her, saavelsom andensteds, har borttaget alt Græsset af Markerne, hindret Rugsæden og det som var saaet fra at komme op, har dog, Gud skee Tak! i Nat forandret sig til lidet Regn og Blæst, efter 2 Dages foregaaende Storm af Østen. I Mandags saae man her fra Morgenstunden af Solens Skin ganske rødguult og fornam en Taage, som naar Hede afbrænder, den varede hele Dagen. Ved Iilbud fik man at vide, at en betydelig Strækning Skov, tilhørende Mathias Tydsk, Alling Skov kaldet, (en Parcel af Hovedgaarden Allinggaard,) tildeels var afbrændt, tilligemed en Deel der staaende Favnebrænde. Ilden var kommet af den allerede i 14 Dage brændende Skodtørvmose Lysmose, i Nærheden, som var antændt ved en foregaaende Hedebrand, der havde grebet for vidt om sig. Den nærliggende Allinggaards Skov, tilhørende Hr. Ledertoug, sagde man og var angrebet. Det nærmere Tilforladelige, skal i næste Avis vorde meddeelt. — Priserne her i Viborg Toftemarked vare: Sæderug Tønden 16 Rdlr. Byg 9 Rdlr. 32 ß. à 10 Rdlr. 32 ß. Havre 4 Rdlr. Smør 56 ß. Pdt. Ost 32 ß. Gjæs Stkt. 2 Rdlr. 80 ß. à 3 Rdlr. Ænder Parret 1 Rdlr. 16 ß. à 1 Rdlr. 64 ß. Unge Kalkuner Parret 4 Rdlr., gamle Haner Stkt. 6 à 7 Rdlr. Kyllinger Parret 48 ß. Ferske Sild Oelen 1 Rdlr. 64 ß. Tørre dito 48 ß. Tørfisk, Trævare, rc., en Pleilslagel 36 ß. (forhen 2 à 4 ß.) Kreaturene vare ikke saa dyre, som før; en god Ko kostede 70 à 80 Rdlr. og 100 Rdlr., en gammel dito 30 Rdlr. Stude 200 Rdlr. Parret. (Viborger Samler.)

Aalborg d. 22 Septbr. Paa det i Fredags ved Ribe holdte Marked, solgtes Sæderugen fra 11 til 16 Rdlr. Tønden; Smøret kostede fra 3 til 3 Mk. 8 ß. Pundet; Ænder 10 Mk. Parret. Formedelst det smukke Veir, var paa Markedet en stor Deel baade af Kjøbere og Sælgere; men dog maatte en Deel af Sælgerne tage deres Vare med sig hjem fra Markedet usolgt; hvilket og var Tilfældet paa det her ved Aalborg Dagen forved holdte Marked. (Aalborg Av.)

Bekjendtgjørelse. — Efter allerhøieste Befaling opfordres herved enhver her i Staden Boesiddende, som for Fremtiden agter at frequentere Børsen i den for Handels Forretningerne sædvanlige Tid, med Undtagelse af Grosserer-Societetets Medlemmer og de authoriserede Mæglere, navnligen at angive sig enten personligen eller ved en skriftlig Anmeldelse, forsynet med Vedkommendes Underskrift og Segl, og skal Undertegnede, for at modtage de mundtlige eller skriftlige Anmeldelser være tilstæde i Grosserer-Societetets Værelse paa Børsen førstkommende Tirsdag den 1ste og Onsdag den 2den Octbr. om Formiddagen fra Kl. 9 til 12 og om Eftermiddagen fra 3 til 5. Enhver som saaledes ei navngiver sig vil blive anseet som uberettiget til Deeltagelse i Børsens Forhandlinger og som saadan i Overeensstemmelse med Anordningen af 22 Decbr. 1808 §. 2 blive nægtet Adgang til samme. — Kjøbenhavn den 28 Septbr. 1811. — L. N. Hvidt, kongelig Børscommissair. (Adr. Av.)

(Kort Underretning om de gjeldende Pengesorter rc. Forts.) 5) Finants Collegii Obligationer for det efter bemeldte Collegii Bekjendtgjørelse af 20 October 1801 i Forbindelse med de i samme Aar oprettede transportable Stats fonds optagne Laan i Dansk Courant. Disse Obligationer lyde paa ikke ringere Summer end 100 Rdlr. og paa saadanne Summer, som kunne deles med 100. De bære 4 Procent Rente, som efter den oprindelige Bestemmelse i Bekjendtgjørelsens §. 4. skulde betales i Speciesmynt efter Forholdet af 100 til 125 hver 11te Junii og 11te Decembertermin, hvergang med det Halve. Efter samme Bestemmelse skulde Capitalen, naar den blev opsagt fra Creditor's Side, tilbagebetales i Dansk Courant; naar Opsigelsen derimod efter Allerhøieste

Befaling skeete fra Finants-Collegii Side, skulde Capitalen udbetales i Species efter det anførte Forhold. De Capitaler, som fra ingen af Siderne vare opsagte inden 11te Junii 1806, skulde gaae over til de transportable Statsfonds, og Eieren meddeles et Statsfondsbeviis for Obligationernes paalydende Summa, reduceret til Species efter samme Forhold. Men forinden denne Tidspunct blev ved Kongelig Resolution af 22de November 1805 fastsat, at Capitalen ogsaa i det Tilfælde, naar Opsigelsen skeete fra Finants Collegii Side, skulde tilbagebetales i Dansk Courant. Efter den seneste om dette Laan udgangne Bekjendtgjørelse af 7de Junii 1811, ere samtlige disse Obligationer opsagte til Udbetaling i 11te Decembertermin dette Aar; dog skulle de Obligations-Eiere, som maatte være sindede, at lade deres Obligationer staae uopsagte indtil 11te Decembertermin 1814, endnu i Aarene 1812 og 1813 erholde Renterne udbetalte med 1 Procent i Slesvig Holsteensk Courant og 3 Procent i Dansk Courant, hvorimod efter den Tid de fulde Renter ville vorde anviiste og udbetalte i Dansk Courant. 6) Caperobligationer, d. e. Finants-Collegii Obligationer, udfærdigede overeensstemmende med Forordningen af 3die November 1810, hvorefter Halvdelen af det Beløb, som ved gjorte Prisers Salg udbringes over 10,000 Rdlr. dansk Courant, skal gjøres frugtbringende i den Kongelige Casse. Disse Obligationer ere uopsigelige i de første 6 Aar efter Udstædelsen, og forrentes imidlertid, og indtil de efter Opsigelse blive udbetalte, med 4 Procent aarlig Rente. 7) Kongelige Finants-Obligationer, lydende paa Ihændehaveren, med fire Procent Rente, og eet Aars Opsigelse. De udgives paa forskjellige Summer af 500, 1000, og 2000 Rdlr. m. v. efter Omstændighederne og i specielle Anledninger. De omtales her ikkun for Fuldstændigheds Skyld, og forsaavidt enkelte deraf stundom forekomme i Circulationen og ved Kjøb og Salg gaae imellem forskjellige Hænder. bb) Lydende paa Species. 1) Annuiteter paa 1000 Rigsdaler Species med fire Procent, og paa 150 Rdlr. Species med 2 Procent, aarlig Rente. Disse Annuiteter ere, ligesom de under Litr. aa 2 omtalte, oprettede ved Forordning af 8 Julii 1785, for dermed efterhaanden at tilbagebetale det efter samme Forordning i Altona aabnede Laan paa 500,000 Rdlr. Species eller Banco. De forrentes med 4 Procent i Species, og udtrækkes efterhaanden til Udbetaling i respective 28 og 35 Aar. 2) Transportable Annuiteter, oprettede i Følge Forordning af 1ste October 1791, hvorved blev aabnet et Laan paa 560,000 Rdlr. Species, for hvilket Finants-Collegium udgav Obligationer paa 4 Procent Renter, hvoraf efter Trækning aarlig tilbagebetales $\frac{1}{28}$ Deel, eller saa mange Obligationsnummere, at det aarligen tilbagebetalende Afdrag udgjør 20,000 Rigsdaler: og hele Summen altsaa maae være tilbagebetalt efter 28 Aars Forløb, eller i Aaret 1819. Hensigten med dette Laan var især, at forvandle Statens udenlandske Gjeld, som stod paa Opsigelse, efterhaanden til indenlandsk Gjeld, som ved aarligt Afdrag blev formindsket, og hvis endelige Afbetaling altsaa med Bestemthed kunde forudsees, og ved passende Foranstaltninger fremmes. Til samme Diemed blev 3) ved Patent af 30te September 1796 aabnet et Laan i Altona paa 3,000,000 Rdlr. Species, for hvilket udstædtes Obligationer paa 4 Procent Rente. Ogsaa dette Laan skal blive tilbagebetalt i 28 Aar, saaledes at 2 Procent af den oprindelige Capital aarligen bliver afdraget, hvilket Afdrag desforuden bliver forøget ved den for de indløste Obligationer besparede Rente, hvorefter da hele Laanet vil være indfriet i Aaret 1824. 4) Obligationer, udgivne i følge Finants-Collegii Bekjendtgjørelse af 28 December 1808, hvorved blev aabnet et i Henseende til den optagende Sum ubestemt Laan i dansk Courant, som forrentes med tre Procent aarlig i dansk Courant, men tilbagebetales i Species, hvorpaa Obligationerne lyde, og hvortil Indskudssummerne reduceres efter Pari af 100 Rdlr. Species til 125 dansk Courant. Indskuddene betales tilbage i 24 Aar, hvert Aar med $\frac{1}{24}$ Deel af Beløbet, hvorfore og for enhver Deeltager i Laanet er udfærdiget 24 Obligationer, hver lydende paa $\frac{1}{24}$ Deel af Indskudssummen, og hvoraf aarlig een forfalder til Udbetaling. Baade Rente og Afdrag betales eengang om Aaret den 1ste Martii, efter Creditor's Forlangende enten i Kjøbenhavn, eller i Christiania, eller i Altona.

Hele Laanet vil paa denne Maade være tilbagebetalt i Aaret 1836. 5) Rentebærende Obligationer, udstædte i Følge Forordningen af 23de Junii 1809. Disse Obligationer skulle, ligesom de ved samme Forordning indstiftede consignable Bankfonds, (see denne Afdelings No. I. a. 3) medvirke til det Øiemed, midt under Krigen at inddrage en betydelig Sum af danske Courantseddeler. Af disse Obligationer er udgivet 3de forskjellige Slags, nemlig Litr. A. No. 1, Litr. A. No. 2, og Litr. A No. 3. — Af Obligationer Litr. A No. 1 er funderet for en Capital af 540,000 Rdlr. Species. De udstædes af Finants-Collegio paa 1000, 500, og 100 Rdlr. Species med tilhørende Rente-Coupons paa 18 Aar, og lyde paa Ihændehaveren. De bære 4 Procent aarlig Rente, og betales tilbage i 18 paa hinanden følgende Aar, hvergang med en lige Sum. Paa hele Capitalen afbetales altsaa aarlig 30,000 Rdlr. Rente og Capital betales i Species, hvert Aars første September ved Skatkammer-Cassereren i Kjøbenhavn. — Af Obligationerne Litr. A. No. 2. er funderet for et Beløb af 500,000 Rdlr. Species, som ligeledes forrentes med 4 af Hundrede aarlig, og afbetales i 18 Aar med een hvert Aar i Forhold til den besparede Rente voxende Sum. Hvilke Obligationer aarlig skulle tilbagebetales bestemmes ved Trækning. I Henseende til Obligationernes paalydende Summer samt Renternes Tilbagebetaling, ere i Øvrigt disse Obligationer af samme Indretning som de Foregaaende. — Under Litr. A No. 3 er funderet Obligationer for et Beløb af 500,000 Rdlr. Species, med samme Rente og under de samme Betalingsvilkaar som No. 2; kun at Capital og Rente udbetales hvert Aars første September af det Kongelige Bank-Contoir i Altona, hvor ogsaa Obligationsnummernes Udtrækning foretages. b) Offentlige Instituters og Compagniers Actier og Obligationer, som forekomme i Pengeomløbet. 1) Asiatiske Actier, eller Actier i det Kongelige octroierede Asiatiske Compagnie, som blev oprettet under 12te April 1732, og confirmeret ved senere Octrojer af 23 Julii 1772, og 21 Martii 1792, hvilken sidste Octroi gaaer til Ende den 21 Martii 1812. Disse Actier lyde paa 500 Rdlr. Dansk Courant; de ere 4800 i Tal, og holdes altsaa derved en Capital af 2,400,000 Rdlr. i Omløb. 2) Søe-Assurance-Actier, eller Actier i det ved Octroi af 26 April 1726 oprettede, og ved senere forandret Octroi samt Convention af 1ste Julii 1746, stadfæstede Kjøbenhavnske Søe-Assurance-Compagnie. Disse Actier have sin Oprindelse fra en Generalforsamlings Resolution af 8 Februarii 1769, hvorved blev fastsat, at Interressenterne skulle meddeles Actiebreve for deres i Compagniet participerende Andele, samt at disse Actiebreve kunne afstaaes til andre, og til den Ende transporteres i Compagniets Bogholder-Contoir til den nye Eier. Compagniets oprindelige subscriberede Fond var 300,000 Rigsdaler; omsider blev den i Aaret 1748 forøget med andre 300,000 Rigsdaler, saa at den derefter blev 600,000 Rdlr. Paa disse 600,000 Rdlr. udfærdigedes 600 Actiebreve, hvert paa 1000 Rdlr. Ved Generalforsamlingens Resolution af 20de Martii 1782 besluttedes, at dele Actierne saaledes, at enhver skulde være paa 500 Rdlr., hvorhos det dog skulde staae hver Actiehaver frit for, at beholde sin Aktie paa 1000 Rdlr. udeelt, og skulde tvende halve Actier, hver paa 500 Rdlr., have een Stemme. 3) Creditkasse-Obligationer; eller Obligationer, udgivne af Directionen for den under 16de Augusti 1786 oprettede Credit-Casse. De udgives for laante Capitaler, som Cassen igjen udsætter, for derved i Overeensstemmelse med de Allerhøist foreskrevne Regler at fremme nyttige oeconomiske Foretagender og Forbedringer i Agerdyrkningen. Disse Obligationer lyde i Almindelighed paa Ihændehaveren, og paa eet Aars Opsigelse. De udgives for det meeste paa enkelte Summer af 500 Rigsdaler, og bære 4 Procent Rente. De forekomme ei sjelden i Omløbet, da de efter Behag og uden Vidtløftighed kunne afhændes og transporteres.

(Fortsættes.)

———

I Følge et, os Undertegnede af Hans Excellence Hr. Geheime Statsminister Grev Schimmelmann tilskrevet Brev, ere vi ved allerhøieste Kongel. Rescript af 25 Septbr. d. A. beordrede til at sammentræde i en Committée, for at modtage Sub-

scription paa det af Hans Majestæt allernaadigst befalede Laan af 4 Millioner Mark Banco, og bemyndigede til at indkalde ikke allene Handelsstanden, men enhver anden Indvaaner her af Staden, som maatte formodes at kunne bidrage til dette Maals Opnaaelse. Ovenstaaende undlade vi ikke at bekjendtgjøre, og skulle vi nærmere ved Indbydelsessedler tilkjendegive Vedkommende at møde for undertegnede Committée, der samles i Grosserersocietetets Værelser i Madame Sundorphs Huus paa Hjørnet af Boldhuusgaden og Gammelstrand. — Kjøbenhavn, den 30 Septbr. 1811. — Saabye. Erichsen. D. A. Meyer. Bügel. F. Tutein. D. Tutein. Le Chevalier. Nissen. Busch.

———

Kjøbenhavns Vexelcours d. 1 Octbr. 2 M. 794, k. S. 800. — Spec. 806.

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Paris, den 18 Sept. Man troer, at begge deres Keis. Majestæter i denne Uge ville forlade Compiegne og at Keiseren maaskee Onsdag eller Torsdag vil gaae til Boulogne, og at Keiserinden da vil komme til Paris.

Saragossa, d. 1 Aug. Adell, født i Adellcone, en af de vigtigste og grusomste Oprørs-Hovdinger, som længe have plyndret dette Land, er bleven henrettet. Bonder, han har misledet og bedraget, have angivet ham.

Bucharest, d. 29 Aug. Alle Underhandlingerne mellem Russerne og Tyrkerne ere afbrudte, og den lange Kamp om Moldau og Wallachiet skal afgjøres med Vaaben. Russerne føie Anstalter til at forsvare Fæstningen Giurgewo paa det yderste. Forstæderne omkring samme have de ganske afbrændt og sendt alt overflødigt Skyts tilbage til Rokschan. Overgeneralen, Gener. Kutufow ventes dagligen.

Kulmbach, d. 17 Sept. I Dag blev Giftblandersken Anna Maria, Enke efter Zwanziger, fra Nürnberg, 50 Aar gammel, henrettet med Sværd. Hun tilstod at have ombragt 2 Mennesker med Gift, og ved sin Bortgang fra det Gebhardske Huus i Weimar forgiftet Saltet i Kjøkkenet.

Paris, d. 19 Sept. (Moniteuren.) H. M.

er i Morges afreist fra Compiegne, for at besøge de Hollandske Kyster. Man beb᷊uder ogsaa, at H. M. Keiserinden ufortøvet vil afgaae til Slottet Laaken.

Amsterdam d. 21 Sept. H. M. Keiseren ventes her d. 2 Oct. og man troer at H. M. vil glæde os med sin Nærværelse i 10 Dage.

Fra de spanske Grændser d. 24 Aug. Efter Breve fra Madrid af 17 d. M. havde man der Efterretninger om nye lykkelige Operationer af March. Hert. af Dalmatien. Det Corps Insurgenter, der fra Provindsen Murcia var trængt ind i Kongeriget Grenada, skal ikke langt fra Guadix have lidt et betydeligt Nederlag og være vendt tilbage til de Murcianske Bjerge. Blake, der med sin Division vilde forene sig i Hjertet af Grenada med den saakaldte Murcia-Armee, har ikke oppebiet de mod ham detacherede franske Colonners Ankomst. Han indskibede sig igjen hurtigen og seilede ombord paa de engelske og spanske Førselsskibe, med hvilke hans Corps var ankommen til Kysterne af Grenada, til Carthagena. Hele Kysten af Middelhavet indtil Grændserne af Murcia er nu igjen besat med franske Tropper. Det Forstærkningscorps, som Hertugen af Dalmatien havde ført til Grenada, var allerede paa Tilbagemarchen til Sevilla. Ellers synes det at Angrebsanstalterne mod den engelsk-portugisiske Armee, saalænge den hede Aarstid staaer paa, ere opsatte, og at man til Begyndelsen af Høsten vil indskrænke sig til et stort sammensat Angreb paa Portugal. — Ved Cadix canoneres siden nogen Tid igjen levende, thi paa begge Sider anlægges nye Værker, hvis Istandbringelse, man gjensidigen søger at forhindre. Efter Privatefterretninger skal Beleiringscorpset være sysselsat med et Angreb paa Øen Leon, der formodentlig vil foretages paa een Tid til Lands og Vands. Den franske Flottille i Puerto-Real er nu meget talrig og fuldkommen udrustet. Den fiendtlige Troppemasse har iøvrigt nyligen igjen faaet Forstærkninger. Hele Sommeren igjennem fortsattes uafbrudt Arbeiderne paa de nye Forts, der anlægges paa forskjellige Puncter af det vestlige og sydlige Spanien. Adskillige ere allerede færdige. I Andalusien blive især Forterne ved Sevilla og Mallaga meget stærke; begge have en fordeelagtig Beliggenhed og ere to fortræffelige

Støttepuncter for Armeen paa hiin Side Sierra Morena. Man har siden dette Aars Begyndelse lidt efter lidt dannet adskillige særdeles Afdelinger af franske Soldater, der ere helbredede af deres Saar, men for den active Tjeneste for det første udygtige. Disse Compagnier af Veteraner gjøre en Deel af Garnisonstjenesten i de større fra Krigsskuepladsen fjerne Steder og i Fortene. — De Provindser som ere fuldkommen rensede for Insurgenterne, skulle efterhaanden organiseres paa den i de sidste Kongel. Reglementer bestemte Fod.

Lemberg, d. 8 Sept. I den store og rige russiske Handelsstad Portikow ere 662 Huse og mange Boder afbrændte. Den Skade, som den derværende Handelsstand lider derved er umaadelig stor.

Stockholm d. 17 Sept. Man har beregnet at i Sommer 200,000 Skppd. Jern ere udførte fra den herværende store Vægt.

London d. 12 Sept. I Genua høitideligholdtes i f. M. to Bryllupper, der formedelst Brudeparrenes Alder vare mærkværdige. Den ene Brudgom var 93 Aar og den anden 82 og havde været syv Gange Enkemand. Den yngste Brud var 68 og den ældre 74. Begge Par talde tilsammen 317 Aar.

London d. 12 Sept. Fra St. Domingo haves følgende Efterretning: Cayes d. 16 Julii. Det 17de Regiment, der befinder sig i denne Stad, har gjort Opstand, og, efterat have bemægtiget sig Arsenalerne, angrebet Regjeringens Hotel; men efter en meget levende Fægtning, der varede over 3 Timer, er det blevet trængt tilbage. Tabet var paa begge Sider betydeligt. — Vi erfare i dette Dieblik, at den østlige Deels Beboere ere marcherede mod dette Departement, og i en Tid af 2 eller 3 Dage vil der nok forefalde et Slag ved Broen ved Marleguene. — Fra Albeniga i Spanien haves Efterretninger af 22 Aug., efter hvilke vore Tropper ere komne tilbage til den Punct, de før holdt besat, imellem Coa og Agueda, og mueligen ville marchere fremad, for at sætte over denne Flod. Afliggenheden og Vanskeligheden at transportere det svære Artillerie og de fornødne Beleiringsstykker vil aldeles hindre os i at angribe Ciudad Rodrigo; men vi ville gaae til Salamancha, for at fordrive de franske Armeer fra de frygtelige Egne, hvor de nu cantonnere. Kunde vi ved vore Manøvres naae dette Diemed, saa havde vi vundet en meget vigtig Punct. — Man har endnu ingen sikker Efterretning om Montevideos Overgivelse; men man kan snart vente den, og allerede nu have vi nogle officielle Details om de Operationer, der have fundet Sted i Egnen omkring Fæstningen. Efter en Skrivelse til Juntaens Præsident fra Jose Rondeau, har denne, da han bemærkede, at Garnisonen, understøttet af Batterierne og armerede Chalouper, dagligen søgte at optage Meel og Levnetsmidler i Forstæderne, og d. 4 Junii i samme Hensigt afsendte et Corps af 300 Mand i 2 Colonner fra Fæstningen, ladet sine i Baghold værende Tropper slaaes med de fiendtlige i 2 Timer, under en bestandig Geværild og Batteriernes og Chalouppernes Fyren. Jose Rondeaus Tropper seirede. Paa samme Tid fandt en anden Fægtning Sted mellem Capitain Don Balthazar Ruegas og Don Balthazar Gueda, som faldt endnu sørgeligere ud for Fienden. — En Faarehyrde er nyligen bleven dømt til at betale en Mulct af 5 Sh., fordi han slog et af sine Faar saaledes, at det brak et Been. Mulcten var saa taalelig, fordi han beviste, at det var første Gang han saaledes havde mishandlet sine Dyr *).

Den berømte Tydske Maler Tischbein opholder sig i denne Tid i Eutin, hvorhen han blev kaldet for 2 Aar siden. Han har malet et meget stort Stykke Marc. 10. for Alteret i Bremens Domkirke. Nu forfærdiger han en Kopie deraf.

(Schl. Holst. Prov. Ber.)

*) Det vilde være at ønske, at man i andre Stater ligeledes vilde søge at hævde det lidende Dyrs krænkede Rettigheder. Det er en Skjændsel for Menneskeheden, at see Dyr saa frækkeligen mishandles, selv i de meest oplyste Lande. Men alt hvad der hidtil offentlig er ivret mod Hestes og Slagterqvægs tyranniske Behandling, syntes at have været en Stemme i Ørken. Man straffer den, som beskadiger et Konstværk paa offentlige Pladse, og man gjør ret heri; men saa meget besynderligere er det, at man med saa stor Ligegyldighed seer Guds eget Værk saa grusomt mishandles af følesløse Kjøresvende og cannibalske Slagtere! Naar vil dog vel den Tid komme, hvor man ved Politielove vil tage det under Bødlers Hænder sukkende Dyr i Beskyttelse mod sine Tyranner! Udg.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.
Ottende Aargang. No. 80.
Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.
Løverdagen den 5 October 1811.

Om en Bogsamling for Sjællands Præster.

Disse tilegnet.

Til at prise Oprettelsen af en Stiftsbogsamling, som et utvetydigt Tegn paa Tidsalderens store Videnskabelighed, vil der neppe fattes Tunger; thi vor Tidsalder er en sand Farisæer, som lader blæse i Basun for sig, hvergang den med en ringe Almisse affinder sig med Sjælen og sin Skyldighed; den mærker det vel, at paa et priseligt Eftermæle er ikke stort at regne, og den betænker sig derfor ikke paa, ved Selvros at optage sin Løn. Krøniken har derimod lært mig, at alle offentlige Bogsamlinger og andre store videnskabelige Indretninger altid vare svage Forsøg paa at fængsle den flygtende Videnskabelighed, og seer man hen, til hvad Brug der gøres af Hovedstadens Bogskatte, vil Spaadommen om en ny Bogsamlings Frugter neppe vorde trøstelig.

Imidlertid, det er her, som altid, ikke Spørgsmaalet, hvad Man kan haabe at udrette, men kun hvad Man for sin Del og paa sin Plads bør gøre, Dette gøre Man uden Skraal og Bram og lade Gud sørge for Resten. Fra denne Side maa enhver Elsker af aandelig Virksomhed finde det baade sømmeligt og priseligt, at denne lægges de geistlige (aandelige) Mænd paa Hjerte, og lettes dem saameget muligt, og Dette maa især være dem om at gøre, som tro med mig, at Præstestanden er Videnskabens Mund og at naar denne gaar i Ulave, maa hin forstumme. Jeg for min Del mener nu ganske vist, ei alene at en udvalgt Bogsamling, under visse Vilkaar, kan vorde gavnlig, men endog; at selv om Præstestanden indvendig var som den skulde være, vilde den nærværende Tids Leilighed, for ikke at sige Pinagtighed, gøre en saadan fornøden. Til denne Mening bevæges jeg ingenlunde ved Synet af den gruelige Bogdynge, Man har slæbt sammen, for at opbygge Videnskabernes Babelstaarn saa høit, at det kan jage vor Herre ud af Himmelen, thi med det Taarn har jeg intet at bestille, det glæder mig blot at se, hvorledes Gud har forvirret Tungemaalene, saa den Ene ikke forstaar den Anden. Hvad jeg mener gør en fælleds Bogsamling nødvendig for Præster, er den smalle Tæring, Mange alt have og Flere kunne faae. Naar en Præst i de bedste Kald herefter skal holde en Søn til Bogen, og det var dog nok ønskeligt, er det vel Alt hvad Han kan staa ved at tolde til Videnskaberne af sin Pose, om der ellers skal blive Noget tilovers til Brød, som, Man sige hvad Man vil, dog efter den gamle Degns sanddru Tale, er profecto substantia. Gaar det saa med det grønne Træ, hvordan vil det da gaa med det tørre, og hvordan med Jyllands Lyngstikke? Nu veed jeg ret godt, at alt Dette er en nødvendig Følge ei allene af Tidens Aand, men og af dens Vilkaar, og at Præsterne aldrig kunde faaet en saadan Svindsot i deres andet Legeme, dersom de havde brugt Safterne vedbørlig. Uden Lignelse:

jeg er vis paa, at de fleste Præster, om de havde nok Saameget baade af Tid og af Penge, kun vilde have lidt tilovers af begge Dele til Studering og Bøger. Dette kommer af den slemme Starblindhed, som er blevet en Landfarsot, og den maatte læges tilbunds, naar det skulde blive godt, men selv den allernyeste Lægevisdom, som dog taler saa kløgtig om Organismens Faktorer og deres Enhed, vil neppe, uagtet Man opgiver den Irritabiliteten og Reproductionen som de bestemte Dimensjoner, kunne indvirke saaledes, at Synets Kvantitet taber sig i en bedre Kvalitet. Med forstaaelige Ord, selv Naturfilosofien, der dog stedse raaber paa at vende Øiet indad og stirre dybt i Naturens og Historiens Myther, vilde neppe, om den blev almindelig, løfte Øiet fra Jord; thi Den som mener at se Gud, vel at mærke ham og ikke hans Finger, allevegne, søger ham ikke heroventil, eller paa hin Side Graven. Vi, der ikke ere saadanne Troldmænd, maa nøies med at flikke paa Sundheden saagodt som muligt, og et af Midlerne hertil er da Oprettelsen af den her omtalte Bogsamling. Men her kommer det an paa at vælge rigtig. Forslaget taler herom kortelig saaledes: det skal være en Samling af gode Bøger, vel især i de til Theologiens Studium og geistlig Embedsførelse henhørende Fag, men dog ogsaa til andre Grene af Litteraturen og til humaniora. Men blotte Moerskabsskrifter, med mindre de fra Æsthetikens Side eller af andre Grunde skulde have fortrinligt Værd, kjøbes i Almindelighed ikke. Det forstaaes af sig selv, at ingen Bog optages i Samlingen, naar den er af slibrigt eller usædeligt Indhold. Derimod bør Skrifter, hvori Religionen angribes, anskaffes i Samlingen. Jeg vil ikke kritisk gennemgaae disse Sætninger, hvilket jeg imidlertid saameget mere ufortænkt kunde gøre, som jeg ikke veed, hvem de tilhøre. Jeg vil kun bemærke, at disse Bestemmelser, især naar det gælder om en maadelig Samling, ere ikke stort bedre end slet ingen, og dernæst, at naar det ikke skal være en Lov, men et Forslag, burde dog nogle Grunde for Udvælgelsen og Forskydelsen været angivne. Hvor fornødent Dette var, skal jeg stræbe at vise i det Følgende, hvor jeg med Grunde vil belægge mit Forslag.

Vi kan begynde med at spørge: skal de Bøger vælges, som de Fleste af Sjællands Præster for-

modentlig helst læse, eller saadanne, som de burde helst læse. Antaget, dermed just ikke sagt, at herimellem er nogen Forskel, er Spørgsmaalet ikke overflødigt, naar Talen er om en Bogsamling, Præsterne selv skal oprette og bekoste. Da Man imidlertid bør forudsætte, at Præsterne, selv i det satte Tilfælde, vilde stemme for hvad de indsaae at være deres Skyldighed, ligesom vi daglig tilstaa Dyden sin Pris, om vi end har mest Lyst til Synden, maa det være nok at undersøge, af hvilke Bøger en indskrænket Samling for kristelige Præster bør bestaa.

Naar vi se ud over den Syndflod af Bøger, hvormed Gud har straffet Tidens Vanart, ja naar vi se selv de høieste Bjerge skjulte deraf, da tykkes det mig kløgere med Noa at svømme ovenpaa, end at drukne med den vantro Flok. Arken er tilrede, thi det er vor Bibel, og vi gjorde sikkerlig bedst i, saasnart som muligt, at sanke den nødvendige Forraad og den gamle Verdens Dyr, gøre os et Vindøie til at kige igennem og til at udlade en speidende Ravn eller Due, og saa i Guds Navn kline Dørren til. Hermed er det i en Lignelse sagt, hvad jeg mener der skulde være i vor Bogsamling: først og fremmest de bedste Hjelpemidler til at forstaa de hellige Skrifter, dernæst gode Krøniker til at vidne om Guds Forsyn og Kristi Regering over sin Kirke, Psalmer og aandelige Sange til at muntre og opløfte Sindet og endelig Hovedskrifterne der give Budskab om Tidsalderens Vilkaar og Leilighed. Saavidt tænker jeg at være enig hardtad med alle dem, der tage nogen Del i den omhandlede Sag, ja er end ikke saa synlig uenig med Forslagets Forfatter, undtagen at jeg har forbigaaet Angrebsskrifterne paa Religionen. Dem har jeg gaaet forbi, fordi mig tykkes det havde været galt af Noa at tage Vandrotter med sig i Arken, dog skal jeg siden herom nærmere sige min Mening. Nu skulde det først afgøres, hvilke Hjelpemidler der ere de bedste til at faae Forstand paa Guds Ord, hvad Slags Krøniker her kaldes gode og hvormange Digte der kan rummes i Hylden til de aandelige Sange. Her vil jeg sagtens komme mange af Brødrene lidt kættersk for, men det faaer ikke at hjelpe: de maa gøre hvad de vil, og jeg vil gøre hvad jeg maa. Kun eet Sendebud vil jeg skikke førud til at berede mig Veien og det er, den Bemærkning, at vi

i denne Handel maa betænke, hvad vi ere eller skulde være, og for hvis Øine vi handle. Synes det end, at vi nuomtide, uden at en Hund skal gø ad os, kan stjæle baade Hæder og Ære fra de gamle Patriarker og Profeter, fra Kristus og hans indvortes og udvortes pinte Vidner og trofaste Vaabendragere, den Djævel har dog snart regeret sin Tid, og Helvedes Porte vil blive sprængte med Bulder, naar de allervissest tykkes at ville spærre Kristi Kirke, da opluges alt det Ukrud, som Faderen ikke har plantet, og det vil ei give os det priseligste Eftermæle om den Urtegaard, vi plante, da findes begroet med Sligt. Dette er nu vel ikke den reneste Bevæggrund, men vi kan jo saa desuden ikke dølge, at vi ere komne af Vane med at øve Dyden for sin egen Skyld, et af To, sætter vor Tidsalder dog mere Pris paa den jordiske end paa den himmelske Udødelighed, og vi høre jo dog til vor Tidsalder, om vi end ikke høre den til.

Efter denne Indledning, eller, om Man vil, captatio benevolentiæ, vil jeg begynde med at sige, hvad Man ei vel kan nægte, at vor Bogsamling bør eie de bedste Hjelpemidler til Indsigt i de gamle Sprog. Hertil hører, efter min Formening, ingen kostbar eller kritisk Samling af Arabers, Grækers og Romeres Skrifter. Her kan ikke tages særdeles Hensyn paa de Enkelte, der ville gøre et af Sprogene til Hovedsag, og udentvivl har Man i den nyeste Tid anslaaet den Tjeneste alt for høit, som Hellener og Musselmænd kan gøre os ved den rette Udlæggelse af de hellige Skrifter. Nægte den vil jeg ingenlunde, men hvad Man indrømmer om de homeriske Sange, at de især skulle forstaaes i og af sig selv, burde Man dog vel ogsaa tilstæde Moses og Profeterne; hvem der kender det islandske Sprog, veed hvormange Ord vi end have i Dansken, der have bevaret den oprindelige Lyd, men forandret Betydningen mangfoldig, og Dette burde gøre dobbelt varsom i Brugen af det arabiske Sprog, der desuden bevægede sig i en langt anden Tankering. At det har sig ligedan med Brugen af det rene gamle Græsk til det ny Testamentes Fortolkning, vilde jeg ikke engang nævne, dersom ei de nyere Exegeter ei tykdes saa tit at have glemt Det. At de kristelige latinske Skrifter maa forstaaes ganske anderledes end de gamle romerske, er vitterligt nok,

men at det latinske Sprog mest for hines Skyld skulde læres af Kristne, veed jeg, maa finde megen Modsigelse. Imidlertid mener jeg det ei var tungt herom at overbevise Kristne; thi efter Kant er det ei længere som ved Reformationens Tid, da behøvede Romernes Grublerier over Menneskelivet til at oplyse Bibelens Leveregler, og de blive da herefter kun vigtige for den, der gør Historien til Hovedsag. Nogen Modsigelse maa jeg ogsaa vente, naar jeg driver paa en, saavidt muligt, fuldstændig Samling af de gamle og nyere kristelige, navnkundige Lærefædres Skrifter. Man agter nu i Almindelighed alle disse Mænd for indskrænkede eller forvirrede Hoveder paa samme Grund som Festus mente at Paulus var rasende da han talte om Kristus; men det skulde jeg dog mene, at alle De, om hvilke Krøniken vidner, at de hædredes og herskede i deres Tid, maa have været hele Mænd, thi naar Man skal herske ved Ord, maa Ordet have Kraft og Kraften kommer fra Aanden. Om vi da end mente at kunne undvære deres Undervisning, tykkes mig dog, at i det Hus vi ville reise ved Siden af Guds for hans Tjenere paa dobbelt Maade, burde de Bautastene, som Kristendommens hensovne Kæmper ved Guds Kraft have reist sig selv, ikke fattes; thi disse ere deres sande Ærestøtter, ei de Man nu monne reise dem; thi hvad enten de bygges af Sten eller Ord, er det dog kun Manepæle, hvormed Man af Overtro mener at binde dem, saa de ei til Forfærdelse skal gaa igen ved Oplysningens Midnatstime. Dog, er mit Syn ei aldeles vrangt, da behøve vi visselig at lyde paa de Hedenfarnes Tale, paa Augustins, saavelsom paa Luthers. Er det sandt hvad vel er let at bevise, at Fædrene efter Tidernes Leilighed stedse ginge dybere i Bibelens Grube, og vil vi, at det Samme engang skal siges om os, da maa vi træde i deres Fodspor, og de som lade de gamle Gange falde sammen og begynde paa ny, ere hovmodige Daarer, om hvilke det sikkert ogsaa gælder, hvad Profeten sagde, at de have forladt den levende Kilde og hugge sig Brønde, som ei holde Vand. Lægge vi end hertil, at Kristi underfulde Regering over sin Kirke først ved disse Skrifters Læsning og Sammenligning kan vorde ret aabenbar, da mener jeg paa engang at have godtgjort deres og de bedste Krønikers Ret til en

hæderlig Plads paa vor Bogsals Hylder. Ved de bedste Krøniker mener jeg naturligvis de sandfærdigste, derfor heller Grundskrifterne som afhandle hver sin Tid og Begivenhed, end Bearbeidelser, hvori som oftest de fremfarne Mænd og Tider maa lade sig hel jammerlig rette og strække og mønstre, og desuden bære et Kors af pragmatiserende Bemærkninger og gyldne Sentenser, som aldeles overskygger og skjuler dem. At jeg imidlertid herfra undtager Samlinger der ere samvittighedsfulde Udtog af ældre Krøniker og de faa Arbeider der til Mestre have Mænd med en Heerens Sanddruhed og skarpe Syn, en Müllers Kraft og dybtahnende Følelse, en Sismondis Klarhed og Gave til at tale gennem de Gamles Mund, en Guldbergs og Tyge Rothes af Kristendommen halvopladte Øie for Tidernes Gang, behøver jeg vel neppe at tilføie.

Ved den tredie Part kan jeg være kort, thi om de mest genialske Digte, kan der kun sjelden være Strid, undtagen saalænge Digterne leve. Jeg bemærker derfor kun at foruden visse fra den gamle og ny Tid, burde haves en næsten fuldstændig Samling af de kristelige Sange og Digte, som ere til. Intet burde udelukkes med Villie, uden Det om hvis Usselhed der ei vel kunde tvivles. At de komiske Digte i Stridsfald burde vige for de alvorlige, om ikke, hvad jeg vilde stemme for, ganske udelukkes, og at ingen Genialitet maatte indsmugle Fidne Vers, Nidviser og Spotkvad over Religion og Bibel, mener jeg, følger af sig selv. Muligheden selv bør ikke tænkes at Noget der ligner en Voltaires Lumpenheder eller en ***s Uterlighed kunde indsnige sig. Her staa vi da paa engang midt i Moddingen af Angrebsskrifterne paa Religionen, det var da vist ikke saadanne, om hvilke der staar i Forslaget, at de anskaffes, men selv om dem der tales, har jeg saat min Mening, og den vil jeg her stadfæste. Grunden hvi Angrebsskrifterne skulde haves maatte vel være den gamle, at Indvendingerne bør kendes for at kunne gendrives. For det Første er dette en Maxime af samme Slags som at Man skal gaa omkring paa Dandseboder og Horehuse for at fatte Afsky til Lasten, et Raad jeg ikke vilde give Nogen, og som nok slaar feil de 99 Gange af 100. Da nu upaatvivlelig kun saare Faa have

Kald til offentlig paa Prent at stride for Religionen, veed jeg ikke til hvad Nytte, det skulde være at udbrede Angrebsskrifternes Læsning. De blive bekendte nok desuden, og Den der skal modsige dem, finder dem nok, hvis han finder det nødvendigt at lægge Mærke til dem; thi saasandt det er, at visse Tider fordre en bestemt og hardtad personlig Polemik, er det dog nok vist, at Den der skal sige noget Gendrivende, som er værdt at høre, maa kende Indvendingerne af Andet end af Bøger, de maa være ham gjorte i hans eget Indvortes; thi kun der hvor Sjælens Ro og Salighed beroer paa Svarene, komme disse frem af det Dybe og ned fra det Høie. Lægger Man hertil at de Religionens Sætninger, som egenlig angribes i Aabenbaringens Ufeilbarhed, Forsoningen, Helliggørelsen, Miraklernes Virkelighed, ei kan forsvares mod de Vantro men kun fra de Troende, mener jeg ei Man vil finde en Grund synderlig vægtig, der i Overgangstiden er optænkt, for at undskylde Tvivlesygen og Lysten til den forbudne Frugt. Af det Ovenstaaende flyder, at jeg maa regne mange Bøger iblandt Angrebsskrifterne, som Andre holde for ypperlige Hjelpemidler til at forstaa Bibelen, alle de nemlig som enten vil bortforklare det Overordentlige og Ubegribelige af Skrifterne, eller udlægge det der fortælles virkelig at være sket, som Mythe. Det Første gøre De som nær eller fjernt ere i Slægt med den kantiske Skole, det Sidste er deres forblommede Maner, som stride under Pantheismens opstafferede Banner. Begge Partier ere lige langt fra den kristelige Enfoldighed og Ædruhed, og saavist som ogsaa deres Idræt ved Guds Styrelse kommer Bibelen til Gode, saalidt vilde det dog være ret at spilde derpaa de Penge og det Rum, som tilhører kristelige Værker. En ganske anden Sag er det at de Hovedskrifter der have givet Partierne deres Retning saasom Kants, Fichtes, Schellings og nogle faa til Prøve paa, hvorledes disses Meninger ere anvendte paa Bibel og Kristendom, vorde anskaffede; thi disse udgøre Tidens Speil og maa staa ved Siden af Leibniz, Wolff og Michaelis. At til Tidsspeilets Fuldstændighed ogsaa høre Bøger, der, som Bretschneiders Undersøgelse om det ny Testaments historisk dogmatiske Fortolkning, vise hvorledes Man selv fra Vantroens Standpunkt kan overbevise sig om, at

de omtvistede Lærdomme om Kristi Guddom, Treenigheden o. s. v. virkelig staa i Bibelen, følger af sig selv.

Udgangen herpaa bliver da, at det især kommer an paa aldrig at glemme at det er til kristelige Præsters Brug, der af en uhyre Bogdynge skal gøres et Udvalg, og at dette derfor maa gøres saaledes at det vorder synligt i nærværende og tilkommende Tid: Sjællands Præsteskab kaarede sig ei Begfakler eller Løgtemænd til Ledestjerner, men kun saadanne, der som Østens Himmellys føre hen til Huset, hvor hverken en blot moralsk eller mystisk Glorie, men sand Guddomsklarhed omskinner den Enbaarne. Dixi.

N. F. S. Grundtvig.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Placat angaaende Præmie for Indførsel af visse Levnetsmidler til Norge.

Hans Majestæt Kongen har under Gaars Dato allernaadigst befalet: at Placaten af 8 Februarii d. A. skal indtil videre være gjeldende.

Hvilken allerhøieste Befaling herved bekjendtgjøres til Enhvers Underretning.

Vestindisk-Guineiske Rente- og General-Toldkammer, den 28de September 1811.

Hans Majestæt Kongen har under 10 September allernaadigst resolveret: at Tilsigelses- og Drikkepengene for Transportskydsen til Lands i Norge maae forhøies til 3 Sk., samt at der for Fremtiden i Tilsigelsespenge for Transport til Vands sammesteds maae betales 2 Sk. for hver Roerskarl, som tilsiges.

Hans Majestæt Kongen har, under samme Dato, allernaadigst resolveret: at den Godtgjørelse, som ved Forordningen af 20 August 1784, 2den Afdeling §. 9 er tilstaaet Lehnsmændene, for selv at besørge deres Befordring under een Miils Længde til Lands og en halv Miils Længde til Vands, maae, fra nu af og indtil et Aar efter Freden, forhøies $1\frac{1}{2}$ Gang mere, end hvad som i bemeldte Forordning er fastsat.

For at forekomme Misforstaaelser, skal, i Følge Hs. Majestæts allerhøieste Befaling, i Fremtiden i de Tilfælde, hvor Pensionen fra Postcassen er indskrænket til Børnenes Alder, paa Formular-Attesten hvert Barns Alder navnligen anføres af den attesterende Præst.

Ved Auctionen, som i disse Dage afholdes over afg. Commissionair H. B. Rohtes Bo, solgtes en Samling af Mahognie Møbler, som man i lang Tid ikke har seet Mage til her i Staden, hverken i Henseende til Mængden eller Kostbarheden. De vare alle opstillede i den Afdødes Bolig i Justitsraad Langes Gaard paa Kongens Nytorv No. 206. Den store Auctionssal er propfuld af Mennesker. Alting, lige fra Sengestederne indtil Klædeskabene, Trappestigerne og Støvleknegtene var af heel Mahognie. Man kan tænke sig, hvor kostbare disse Møbler vare, naar man f. Ex. betalte for 12 Lænestole og en Canapee med Silkebetræk 1650 Rdlr., for et Par Speile i Mahognie Rammer 1000 Rdlr., for hver Mahogniestoel 47 Rdlr. o. s. v. Ogsaa solgtes ved denne Auction en stor Samling Porcellains Dukker. Viinglas betaltes med 25 Mk. Stykket. For et Caffeservice blev givet 2000 Rdlr.

Intet Slags Actier er siden Krigen faldet saa meget som de Asiatiske. Man veed, at de i sin Tid engang betaltes med 1800 Rdlr., nu solgtes de ganske nyligen ved Auction paa Børsen for 203 Rdlr. Stykket med $3\frac{1}{2}$ PC. Omkostninger. Adskillige, der have sat deres hele Formue i saadanne Actier, er saa godt som ødelagte ved denne Forandring. En for ikke længe siden afdød Mand solgte noget førend Krigen begyndte sin Gaard paa Landet for 12000 Rdlr., og kjøbte sig for de Penge, han fik ind, 16 asiatiske Actier, a 800 Rdlr., som han haabede at faae godt Udbytte af. I forrige Aar blev Gaarden igjen solgt for 45,000 Rdlr., medens de 16 Actier, den eneste Arv den Afdøde efterlod sin Enke og sit Barn, nu kun ere 3248 Rdlr. værd: en Capital, af hvis Renter de umuligen kunne leve.

I denne Uge solgtes paa Børsen 5 hele Søassuranceactier for 656 Rdlr. Stykket, med $3\frac{1}{2}$ PC. Omkostninger; transportable Statsfonds til Beløb af 1000 Rdlr. Spec. for 490 Rdlr. hvert 100 Rdlr. Spec., med 3 PC. Omkostninger.

Et Pd. Caffe koster nu 17 Mk. og for en Fjerding Smør begiere Holstenerne i Havnen 80 Rdlr.!

Linned er nu stegen til en saadan Priis, at man nyligen betalte paa afdøde Factor Kjerulfs Auction 15 Rdlr. for en brugt Hørlærreds Særk. Men Luxus er ogsaa i dette Tilfælde stegen i samme Grad som Priserne, og end ikke de simpleste Mennesker kunne nu faae deres Linned fiint nok. Man maa falde i Staver naar man sammenligner Nutidens Overdaadighed med Fortidens Simplicitet. Endnu i det fjortende Aarhundrede blev Linned kun baaret af den høie Adel. Skjorte, Særke og Dækketøi vare ubekjendte. Kong Carl den Syvendes Gemalinde i Frankrige, som døde i Aaret 1463, var den eneste Dame i dette Rige, der eiede to Særker, og endnu i Jacob den Førstes Tid i Engelland, i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede, sov kun Grevinder i Særke. Og hiin Tids Mennesker vare dog vel ligesaa sunde og karske som vi. Nu troe vi ikke at kunne leve uden Linned. Det Fruentimmer, som i vore Dage kun har to Særker, anseer sig for yderst fattigt. Vel kan det ikke nægtes, at Linned bidrager meget til Reenlighed, men det bliver endnu et Spørgsmaal, om uldne Klæder paa den bare Krop i vort Clima ikke kunde være ligesaa gavnlige for Sundheden, især om Vinteren og for middelaldrende Folk, som Linned. De, som selv kunne forskaffe sig deres Hør og ved at spinde og væve det sysselsætte mange Hænder, gjør ret i at de bruge Linned som Landets eget Product, men de, som i dyre Domme maa hente denne Artikel andensteds fra, burde, især i Krigstider, hvor de mangle et Equivalent til at betale samme, træde i deres Forfædres Spor og ved Simpliciret bøde paa Tidens Trængsler. Hvad der har været muеligt for Mennesker lige indtil det 17de Aarhundrede maatte ogsaa kunde være mueligt i det 19de. Hufeland anfører i sin Bog om Livets Forlængelse Uldens gode og slette Egenskaber for Sundheden. Han mener, at det i det Hele taget ikke var godt, om det blev almindelig indført, at bedække Huden med uldne Klæder, og at han i det mindste ikke vilde vænne et ungt Barn eller ungt Menneske dertil, men anseer dem dog for gavnlige for Mennesker, som ere over 40 Aar, hvor Uddunstningen, den dyriske Varme og Irritabiliteten begynde at tage af. Imidlertid troer han, at disse Klæders Brug udkræver langt større Reenlighed og Omskiften end Linned, og at der følgelig vilde indføres større Ureenlighed i de fattigere Classer, og deels drage hyppigere Huudsygdomme og Udslet efter sig, deels holde smitsom Sygdomsstof i Klæderne. Men denne Indvending betyder dog ikke ret meget. Ved at vænne og tilholde menig Mand til flittigen at vaske Huden vil det første lettelig forebygges, og hvad Sygdomsstoffens Vedhængen i Klæderne angaaer, da er det noget, som ikke kan have saa farlige Følger, naar den tilbørlige Forsigtighed med Luftning, Røgning ꝛc. bruges.

Odense, d. 27de Sept. Den retskafne og saa almindelig elskede Odense Borgemester, Hr. Cancellieraad Lindved, som i lang Tid har ligget i en haard Sygdom, er nu i ønskelig Bedring. — Forleden Dag blev i Assens en Mand skudt af sin egen Stedsøn, en afskediget annecteret Officier, som strax derefter skiød sig selv. Den ulykkelige Fader levede under de skrækkeligste Smerter til paa 3die Dag. Da Beretningen allene haves af troværdige Reisende, veed man endnu ikke med Vished de øvrige Omstændigheder ved denne sørgelige Tildragelse. (Hemp. Av.)

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Dresden den 18de Sept. H. M. Kongen af Sachsen har skjænket og overladt de i Følge det Keiserlig Franske Decret af 24de April 1809, og den wienske Fredslutning af 14de Oct. f. A. ham hjemfaldne og af ham i Besiddelse tagne tydske Ordensgodser i Thüringen, samt alle hos dem værende Rettigheder, Indkomster og andre Tilhør, af høistegen Bevægelse til de to Landsuniversiteter Leipzig og Wittemberg, samt de tre Landeskoler Pforten, Meissen og Grimma, til sand uigjenkaldelig Eiendom til evige Tider.

London d. 14 Sept. Et Brev fra Windsor af 11 d. M. giver Haab om Kongens fuldkomne Helbredelse. — Siden i Gaar tales her i Staden om en forestaaende Ministerialforandring. — Morning Chronicle indeholder angaaende forskjellige modsigende Efterretninger om de Forstærkninger, den fran-

ske Armee i Spanien har faaet, 2 Breve, som man skal have fundet hos en Courier, der d. 6 Aug. blev ved Burgos anholdt af et Detachement Guerillas, som anførtes af Don Jos. Pailla, der indsendte benævnte til Juntaen i Gallizien. Det ene Brev er fra Divis. Gener. Grev v. Broissard til Kong Joseph og det andet fra Keiser Napoleon til sin Broder, saaledes lydende: Min kjere Broder! Det staaer ikke i min Magt at sende Dig alle de Forstærkninger, hvorom Du anholder. Men jeg har beordret adskillige Divisioner til Grændserne af Portugal og befalet, at een af disse Divisioner skal begive sig til Madrid, for der at være til Din Disposition, da jeg fuldkommen indseer de Vanskeligheder, Du møder. Jeg har betroet Gener. Broissard Brevet, der saasnart som mueligt vil sende Dig det, da han har Befaling at begive sig til Valladolid, hvor han vil indtræffe midt i August. Flere Tropper ville følge ham; men i dette Øieblik kan jeg ikke med fuldkommen Sikkerhed detachere dem, der siden nogen Tid have besat den nordlige Deel af mit Rige. Saasnart Omstændighederne tillade det, skal jeg sende Dig nye Forstærkninger. Paris, d. 18 Julii 1811. Din affectionerede Broder Napoleon. — (Journal de Paris beviser begge disse Breves Falskhed; thi 1) gives der ingen fransk General, der hedder Broissard; 2) er ingen fransk Division d. 20 Julii indrykket i Spanien; 3) var Keiseren d. 18de Julii i Trianon, men ikke i Paris; 4) skriver Keiseren aldrig angaaende nogen Sag, men det er hans Ministere; det, der vedkommer Armeens Bevægelser, skriver Major-Generalen. Alle Breve, som omhandle noget af Vigtighed, og som man udgiver for opsnappede, ere falske; thi siden de i Madrid skrevne Breve ere blevne opsnappede af Gener. Moore, har Major-Generalen den Vane at chiffrere alle sine Breve. Men hvad der øiensynligst beviser hiint forhadte System, at bedrage det engelske Folk med falske Ting, er den Omstændighed, at netop i Slutningen af Julii mange Divisioner, der udgjorde over 60 Bataillones, ankom til Pau. 10 Mill. Mennesker kjende denne Kjendsgjerning. I Rochefort ere ved Charente over 15,000 M., i Toulon over 20,000, i Italien over 100,000. Følgeligen er det ikke Frygt for at degarnere de nordlige Grændser, som forhindrer at sende Tropper til Spanien.)

Paris, den 22 Sept. Keiserinden er afreist fra Compiegne til Brüssel. Man forsikkrer at 5 Ministere, nemlig Ministerne for de udenlandske Anliggender, det Indre, Financerne, Marinen, og Minister-Statssecretairen ledsage Keiseren paa hans Reise.

Amsterdam d. 26 Sept. H. M. Keiseren ankom d. 18de d. M. Kl. 10 om Aftenen til Boulogne sur Mer. Næste Morgen Kl. 6 afgik han derfra, for at mønstre Leiren paa høire Fløi. Derpaa har han paa Ordre-Taarnet indtaget Frokost, besigtet Fartøierne i Havnen, og derefter indskibet sig for at besøge Havnen. Medens H. M. var ombord paa Flottillen, jagede den de engelske Krydsere for Boulogne. Disse toge strax Flugten og ilede hen under den engelske Kyst.

Brüssel d. 21 Sept. Alle fornødne Anstalter til D. M. Optagelse i det Keis. Pallads i Laeken ere fuldkommen tilendebragte, og i Staden er man nu sysselsat med at tilendebringe Forberedelserne til de høie Souverainers Indtog.

Paris d. 25 Sept. H. M. Keiserinden er ankommen til Brüssel. — Fra 1 Oct. af forenes Journal de commerce, le Courier de l'Europe, la feuille Economique og le Journal des Curés med Journal de Paris, som antager Titel af Journal de Paris, Feuille politique, commerciale & litteraire. — Marchal Moncey er afreist til Holland. — Astronomen Burkhard har bekjendtgjort forskjellige Jagttagelser over Cometen, hvoraf sees, at den d. 12 September om Aftenen Kl. 10 var Solen nærmest; at den den Gang var 39 Mill. Mile borte fra samme og 54 Mill. Lieues fra Jorden; at siden Cometens Afstand fra Solen vilde aftage; at dens ringeste Afstand fra Jorden vil være over 41 Mill. Lieues.

London d. 16 Sept. Et Skib fra Cadix af 16 Aug. beretter, at Blake er dræbt i en meget blodig Fægtning; men for Sandheden deraf kan man ikke indestaae. Ogsaa melder man at alle svenske Havne i Middelhavet staaer for, med det første at besættes af Fienden. — Alle Canoner og Munition skulle være bortførte fra Ferrol, da man erfarede at de Franske rykke med Magt frem mod denne Plads og kun skulle være 13 Mile fra denne Stad.

———

Viborg, d. 30de Sept. Om Skovbranden i Alling Skov haves nu saadan oplysende Efterretning: Ilden menes at være paasat, da den opkom i Mandags Eftermiddag i omtrent 300 Skudtørvskruer, som tilhørte Hr. Ledertoug paa Allinggaard og stode i Lysmosen, nær under hans Skov. (Det var ikke rimeligt, at den forhenværende Brand i Mosen, som i nogle Dage ikke havde røgt, heller ikke var saa nær Tørvene, skulle afstedkommet Branden i Tørvene.) Paa en Time vare alle Tørveskruerne i Brand og tændte Skoven, hvoraf i en lang Strækning brændte omtrent 100 Træer, af nogle endog Rødderne med, foruden de, som ere forbrændte og udgaaede af Heden. Af den anden betydelige Skovparcel, tilhørende Mathias Tydsk, brændte derimod kun nogle Træer og omtrent 40 Favne der staaende hugget Brænde. Ilden er bleven tilsyneladende slukket, hvortil den kommende Regn bidrog endeel. Man vil paastaae, at der samme Mandag Formiddag brændte et Stykke Skov Silkeborg tilhørende, som foraarsagede den sidst omtalte Røg fra Morgenstunden af. — I de sidste 4 Dage har Jevndøgnen bragt os meget Regn, ledsaget med stærke Stormvinde af Sydost. En heldig Omstændighed for Skov og Mosebranden, der har saa vigtige Følger baade for den private Eier og det Offentlige. (Viborger Saml.)

Ribe, den 1ste Oct. Mandagen den 30de Septbr. sluttedes den offentlige Examen i Ribe Cathedral-Skole med en af Hr. Adjunct P. T. Hansen fremsagt Tale, hvori fremsattes de Fordringer Staten har Ret til at gjøre til den studerende Ungdom der nyder de offentlige, til Videnskabernes Fremme sigtende, Foranstaltninger. For og efter Talen blev afsjungen Sange, der accompagneredes af de Herrer musicerende Medlemmer af Ribe Concert-Selskab. Til Examen og paafølgende Høitidelighed var Indbydelsen skeet i et af Hr. Adj. H. I. Hansen forfattet Program. (Riber Av.)

I nyeste Skilderie af Kjøbenhavn No. 78 d. A. har det behaget en Ubenævnt at meddele Publicum sine Bemærkninger over den Examen, Cathedral Skolens Deponenter den 16de Sept. underkastede sig. Er Embedsmandens Kald ham kjært og vigtigt, da kan han ikke være ligegyldig ved, at den Indretning, for og i hvilken han efter Evne stræber at virke, fremstilles for Publicum som en urigtig Synspunct. Til Læserens nøiere Underretning har jeg derfor troet at burde meddele Følgende. Blandt de Underviisningsgjenstande, der 1808 overdroges mig var og den, 2 Timer ugentlig at gjøre Eleverne i øverste Classe bekjendte med Philosophiens Historie hos de Gamle, og Gedikes bekjendte Chrestomathie — et fragmentarisk Udtog især af Ciceros philosophiske Skrifter — blev lagt til Grund. Her er ikke Stedet at drøfte denne Bogs Hensigtsmæssighed: det vil være nok at bemærke, at, hvis den skulde — om muligt — gjøres Eleverne forstaaelig, end sige, hvis dens Brudstykker skulde forenes til et Heelt, forudsattes, at Philosophiens Historie i Skolen behandledes vidtløftigere end ved Academiet. Den høie Direction for Universitetet og de lærde Skoler har derfor bifaldet, at istedet for de enkelte, usammenhængende Stykker af de Gamles philosophiske Skrifter hos Gedike, et eller andet heelt philosophiskt Skrift af Cicero eller Seneca blev læst i Forening med hensigtspassende Bemærkninger over den gamle Philosophies Aand og Historie. Ciceros Pligtlære er, som jeg i det mindste troer, et meget vigtigt Bidrag til at kjende den practiske Philosophies Tilstand hos de Gamle, og, for at forstaae dette Værk, forudsattes desuden Kundskab om de vigtigste philosophiske Systemer hos Grækerne, hvilket ei blot er blevet foredraget, men, saavidt Tiden tillod, og de opgivne Steder foranledigede — og saa examineret. Forresten forekommer det mig dog ikke heller saa aldeles urimeligt, at man kunde give en saadan Udsigt over Philosophiens Historie, at den blev en passende Forberedelse til selve Videnskabens Studium i en modnere Alder — dog, af Ovenanførte vil enhver Saakyndig, hvis Øie private Hensyn ikke have blændet, let kunne bedømme, hvorvidt det formeente qvid pro qvo fortjener at dadles eller ikke: og ene dette var min Hensigt.

Den 30te Septemb. 1815.

S. B. Hersleb,
Adjunct ved Cathedral Skolen i Kjøbenhavn.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 81.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 8 October 1811.

Om Conditioner og Opsættelser ved Vare-Auctioner.

I Fredstider vare Vare-Auctioner sjeldne, og de, som ikke vilde vove Reisebekostninger og Tidsspilde, imod den uvisse Fordeel, der kunde ventes, kunde forskrive de Vare, de behøvede, fra første Haand. Da altsaa Trangen til at kjøbe paa disse Auctioner ikke var stor, saa kunde man vente, at Sælgerne, for at faae Varene betalte efter deres Værdie, indrettede Conditionerne saaledes, at Kjøberne ikke bleve afskrækkede. Det vilde altsaa den Gang have været overflødigt, om Lovgiveren, i Henseende til Conditionerne, havde bestemt Regler, som Sælgerne skulde være pligtige at iagttage. — Auctioner ere i denne Tidspunct en Gjenstand af største Vigtighed for det handlende Publicum, og da Regjeringen paa saa mange Maader har sørget for, at enhver Borger, for saavidt Lovgivningen kan bevirke det, nyder Beskyttelse i sin lovlige Næringsvei imod Andres ubillige Behandling, saa tør jeg haabe, at den ogsaa ved Vare-auctioner paa høie Vedkommendes allerunderdanigste Forestilling vil fastsætte saadanne Bestemmelser, hvorved enhver Kjøber, endog den, som paa Stedet, hvor Auctionen holdes, mangler Bekjendtere, trygt kan reise derhen, uden Frygt for at komme tilbage med uforrettet Sag. For at vise Nødvendigheden heraf, vælger jeg til Exempel, en Auction paa et anseeligt Partie Kaffe og andre Vare, som blev averteret i Aviserne at holdes i en Kjøbstad i Jylland d. 11 Sept. d. A. Man reiste fra mange Steder derhen. Fra min Egn bleve to Vogne leiede, hver for 60 Rdlr., og desforuden tilsat Penge underveis. Men ved Ankomsten blev man underrettet om, at det var forgjæves, da Auctionen var udsat indtil d. 18de. Bekjendtgjørelsen om Opsættelsen var d. 9de kommen i de synske Aviser, altsaa for sildig, selv for de nærmeste Kjøbstæder.

Iblandt Conditionerne var følgende: "Varene ligge fra Hammerslaget af for Kjøbernes Regning og Risico *)." Dette er imod de almindelige Handelsregler, da Kjøbernes Risico ellers først begynder fra den Tidspunct af, da Varene er komne til deres Disposition, nemlig da de ved Vægt, Maal, eller Tal, er udleveret: thi først nu er han sat i Stand til selv at sørge for deres Sikkerhed.

"Varene betales i Kjøbenhavn imod Udleveringsseddel til Vedkommende, ved hvis Foreviisning de udleveres." Har man nu, uafvidende denne Condition (som først paa Auctionsstedet be-

*) Man har allerede engang tilforn klaget i dette Blad over denne Uskik, som er een af de mangehaande skadelige Frugter, Tidsomstændighederne have fremavlet paa den nærværende Handels tidselfulde Grund. Skjønt det, der offentlig er bleven sagt i den Anledning, synes at have været uden mindste Virkning, bliver Sandhed dog evigen Sandhed. Udg.

kjendtgjøres), taget Penge og Vogne med, for at betale og modtage Varene, saa finder man sig skuffet i sin Forventning, taber Vognleien, og maa først see sig om efter en Commissionair i Kjøbenhavn, som besørger Betalingen og Udleveringssedlen. Dernæst maa man atter reise til Auctionsstedet, for at modtage Varene, eller ogsaa søge at faae en anden Commissionair dertil.

"Kjøberne til den styrtede Kaffe maae selv medbringe de fornødne Sække." Da Udleveringen ikke kan erholdes førend man har faaet Udleveringssedlen fra Kjøbenhavn, saa har man Tid til at anskaffe Sækkene: men ellers vilde denne Condition ligeledes have været meget besværlig for Kjøberne, da man efter almindelig Handels Vedtægt venter, at faae Emballage i Kjøbet, naar slige Vare sælges en gros.

"Da Prøverne, saavel i Kjøbenhavn, som "paa Auctionsstedet, have været til Eftersyn for-"inden Auctionen, saa kan ingen Indvendinger fra "Kjøbernes Side, paa nogen Maade, ved Udleve-"ringen antages, men Enhver maa uden videre "modtage de Vare han, efter Cataloget, har kjøbt, "i den Tilstand, hvori de findes ved Udleveringen." Da man ved den her omtalte Auction ingenlunde kan tvivle om Sælgernes Redelighed, saa kan denne Betingelse ved denne Auction ikke sætte Kjøberne i Frygt: men man indseer let, hvor haardt dette vilde være, at underkaste sig saadant i det Tilfælde, at man ikke var overbeviist herom.

Det er langtfra, at jeg her vil søge, at sætte de agtværdige Mænds Adfærd, som have foranstaltet denne Auction, i et tvetydigt Lys, da disse Conditioner intet lovstridigt indeholde; og jeg er overbeviist om, at de ikke mangle de fornødne Kundskaber i Handelssager, og endnu meget mindre have gjort dem vanskelige for andre Kjøbere i den Hensigt, at favorisere deres Venner. Jeg er tvertimod vis paa, at de maae have havt gode Grunde, hvorfor de indrettede Conditionerne saa og ikke anderledes. De ville derfor undskylde, at jeg har brugt denne Auction til mit Thema, for ved Erfarings Sætninger at deducere mine ovenfor anførte Ideer.

Det Tilfælde er muligt, at Commissionairer for fraværende Vare-Eiere, Caperdirecteurer, Strandings-Commissionairer eller deres Handelsbetjente,

forevise Prøver af nogle Cavelinge, der ere slettere end Varene virkelig i og for sig ere, for selv at kjøbe disse for egen eller deres Venners Regning, og at de, for at nedsætte Prisen i samme Hensigt, gjøre Conditionerne saa vanskelige for Kjøberne som muligt. I Henseende til Salarium og Incassation er Conditionerne meget forskjellige. Undertiden betaler Sælgeren alle Omkostninger, hvilket ogsaa synes at være rettest, da Kjøberen derved kan spare den Uleilighed, ved at byde tillige at beregne, hvor høit Budet beløber sig med Tillæg af Omkostninger. Ved nogle Vare-Auctioner betaler Kjøberne 6, 8 a 10 ß. pr. Rdlr. Da Mægler-Courtage og alle Embeds-Sportler ere bestemte ved Allerhøieste Kongelige Anordninger, saa troer jeg, at Incassations-Salarium, som ved de fleste Auctioner, særdeles ved Sterrboer, tilfalder Auctionsdirecteuren, ogsaa kunde fastsættes, uden at træde Billigheden for nær.

Ved Vare-Auctioner kunde, efter min uforgribelige Mening, omtrent følgende Regler være rimelige, og for det Almindelige nyttig at paabyde.

1) Maatte en saadan Auction saa betimelig bekjendtgjøres i Aviserne, at de alle med Posten kunde komme til Auctionsstedet i det Mindste 14 Dage før den berammede Dag. Ingen Udsættelse til en anden Dag maatte finde Sted, undtagen naar Auctionen længere Tid forud havde været bekjendtgjort, og at Forandringen inden ovenmeldte Tid før den først bestemte Dag kunde bekjendtgjøres.

2) Conditionerne maatte enten tillige bekjendtgjøres i Aviserne, eller Sælgerne være forpligtede til at iagttage omtrent følgende: a) At Auctionsbudet skulde betegne den egentlige Priis, man skulde give, fri for alle Omkostninger. b) Dagen efter Auctionen maatte den, som vilde betale strax, være berettiget til, at forlange Varene udleverede. De andre maatte være pligtige, at betale og modtage dem 14 Dage derefter, eller i Udeblivelses-Tilfælde taale, at Varene, efter en ny Bekjendtgjørelse i Aviserne, anden Gang bleve solgte ved Auction, hvorved de maatte betale Skade og Omkostninger efter Auctionsdirecteurens Kjendelse, uden nogen videre Lovmaal og Hensyn til Kjøberens Forum, under Executions Tvang. c) Til Colonial- og andre Vare, der ei kunne

føres uden Indpakning, Faustager, Sække, Casser eller sligt, maatte saadant leveres forsvarligt uden Betaling, undtagen til Salt og Korn. d) Prøverne maatte udtages af eedsvorne Mæglere, og paa de Steder, hvor ingen Mægler er, af tvende af Retten udnævnte Mænd, hvilke selv maatte gjemme Gjenparterne af de udtagne Prøver, forsynede med Mærke og Numer, med hvilke de maatte møde ved Auctionen, saa at Kjøberen, som ved Hammerslaget modtager den anden Gjenpart, strax kunde efterse om begge ere overeensstemmende. Ved at modtage Varene maatte Kjøberen kunne forlange disse samme Mænds Nærværelse, da de maatte indestaae for Prøvernes Rigtighed.

Schultz,
i Varde.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Onsdagen d. 16 Oct. Kl. 1 agter Hr. Dannebrogsmand Colding, i Følge Kongelig allernaadigst Tilladelse, at foretage sin anden Luftreise i en Montgolfiere. Billetterne faaes hver Formiddag fra Kl. 9 til 11 i Fortunstræde 149 i Stue-Etagen og koste til 1ste Plads 6 Rdlr., til 2den Plads 4 Rdlr. og til 3die Plads 2 Rdlr. Stykket. De, som derimod have Billetter fra forrige Aar, behage at lade dem ombytte paa bemeldte Tid og Sted, i det seneste til Onsdagen d. 9de, mod ny, og betale kun til 1ste Plads 9 Mk., til 2den Plads 6 Mk. og til 3die Plads 3 Mk. for hver Billet, som ombyttes. Stedet, hvor Luftseiladsen foretages, skal nærmere vorde bekjendtgjort. Den ærostatiske Maskine, hvormed Hr. Colding opgaaer, er dagligen at see i det harmoniske Selskabs Værelse i Viingaardsstræde 131 anden Sahl fra Kl. 12 til 2 om Formiddagen og fra 3 til 4 om Eftermiddagen. Adgangen betales med 3 Mk. Ballonen er, naar den er fyldt, 58 Fod høi og 40 i Gjennemsnit. Den er forfærdiget af fiint ubleget Lærred og udforet med Papir. I Længden er den sammensat af 50 Stkr., hvoraf hvert er 76 Fod langt og i dets største Brede $2\frac{1}{2}$ Fod. Den bestaaer af 3 sammensatte Dele, nemlig en Halvkugle, 20 Fod høi, en Cylinder, som er 10 Fod i Midten, og en afkortet kegledannet Halvkugle af 22 Fods Høide, som ender i en Aabning af 14 Fods Gjennemsnit. Ved Ballonen er befæstet den saakaldte Hals, hvori Ildapparatet er anbragt. Den er forfærdiget af stærkt Lærred, indvendigen malet med ildmodstaaende Farve, og har en Høide af 6 Fod. Ved Ildapparatet, 32 Tommer i Gjennemsnit, er anbragt en Indretning, hvorved enhver optænkelig Fare er forebygget. Paa den nederste Side af den saakaldte Hals er Galleriet, hvori Luftseileren vil befinde sig, anbragt. Det er af Kurvfletning, 5 Fod langt, 2 Fod bredt og 13 Fod høit. Hele Apparatet er befæstet paa en Træring, som igjen er fastgjort i den nederste Aabning af den saakaldte Hals. Ovenfor den øverste Side af Galleriet er anbragt et Vindue, 2 Fod høit og 2 Fod bredt, hvorigjennem Luftseileren kan regjere Ilden. Det Hele er forfærdiget med megen Nøiagtighed, Smag og Nethed. Hele Ballonen fyldes ved Forestillingen i 4 Minuter. — Da Hr. Colding ikke allene er den første danske Mand, der har vovet et saadant Forsøg, for hvis gode Udfald hans forhen gjorte Luftreise er fuldkommen Borgen, men tillige er den første i Norden, der er gaaet op i en Montgolfiere, saa bør man med Grund haabe, at Hr. Coldings Iver og Enthusiasme for denne store og vigtige Konsts Dyrkelse hos os, vil finde den opmuntrende Understøttelse og det erkjendtlige Bifald, som det ædle danske Publicum aldrig har nægtet end ikke den fremmede Konstner og Videnskabsmand.

Subskriptionen til et norsk Universitet understøttes af alle Stænder i Norge med en Iver, der vidner om Oplysningens store Fremskridt i dette Rige. Denne Subskription er nu stegen til den overordentlige Sum: A. I Rigsdaler DC. 357,730 Rdlr. eengang for alle og 2451 Rdlr. i aarligt Bidrag. B. I Rdlr. Dansk Spec. 3500 Rdlr. eengang for alle. C. I Byg $625\frac{5}{8}$ Td. aarligen. D. I Havre $200\frac{1}{16}$ Td. aarligen. Lægger man endnu hertil at Selskabet for Norges Vel har Haab om, at Regjeringen vil skjenke dette Universitet adskillige Godser, saa er der ingen Tvivl om, at Norge snart vil eie en saadan Stiftelse i sit eget Skjød og ikke være sat i den ubehagelige Nødvendighed, at sende sine unge Stu-

derende til en fraliggende Residence, paa en Tid, da Krigen har gjort Samfærslen mellem begge Rigerne dobbelt vanskelig. Efterat Directionen for Selskabet for Norges Vel allerunderdanigst havde forelagt H. M. Kongen et Exemplar af dets nu trykte Lovforslag med Bøn om, at maatte paa Fortegnelsen over dets Medlemmer nævne Hs. Majestæt som dets Beskytter, har det allernaadigst behaget Hs. Maj. under 17 Aug. at forunde Selskabet denne Tilladelse.

Mariboe d. 30de Septbr. Ved Hr. Major v. Bentzens patriotiske Bestræbelser for vore lidende Brødre i engelsk Fangenskab er i Nakskov og dens Omegn indsamlet 1372 Rdlr. 92 ß. I den Anledning har Admiralitets og Commissariats Collegiet tilskrevet Hr. Majoren saaledes: Hr. Majors Skrivelse af 9de d. M. med derved fulgte Fortegnelse paa de af Nakskov Bye og Omegn, der have sammenskudt til de i engelsk Krigs-Fangenskab værende Danske og deres her efterladte Børn — er bleven Hans Majestæt Kongen allerunderdanigst forelagt og Allerhøistsamme har derom under 19 d. M. afgivet saadan allerhøieste Resolution: "Vi bifalde allernaadigst at indbemeldte 1372 Rdlr. 92 ß. maae anvendes paa den her allerunderdanigst indstillede Maade (Halvdelen til de Krigsfangne selv, og den anden halve Deel til deres uforsørgede Koner og Børn) og bliver Major Bentzon i Nakskov for den af ham til dette velgjørende Diemed aabnede Subscription — tilligemed samtlige dertil Bidragende at tilkjendegive Vor allernaadigste Tilfredshed". — Denne allerhøieste Resolution have Vi den Fornøielse at meddele Hr. Major til videre Bekjendtgjørelse. — — Tyverie tage meer og meer Overhaand. Ved Nysted have nogle Tyve været saa dumdristige at oversauge et Trærække for et Vindue for derud af at stjæle Smør. I Mariboe har en Dreng, der endnu ikke er confirmeret, stjaalet et Sølvuhr og 15 Rdlr. i Bancosedler. Uhret kom igjen tilbage til sin Eier og Pengene paa 3 Rdlr. nær. Bedrøvelige Udsigter!!! (Mariboe Av.)

Mariboe, den 3die October. Nord fra kommende er den 30 September passeret en fiendtlig Convoy, som gik Øster paa og bestod af 3 Linieskibe, 2 Kutterbrigger, 3 Lettres of marques og 62 Koffardieskibe. — I Halsted under Baroniet Juhlinge, har en Kone hængt sig. Før hun skred til dette fortvivlede Skridt, skal hun have lagt an paa at afbrænde sin Gaard, som dog lykkelig og vel blev forebygget. (S. Bl.)

Odense, d. 1ste Oct. Jevndøgnet har denne Gang meget præcise viist sin gamle Indflydelse. Den bragte os den saalænge ønskte Regn i vældige Øsninger, ledsaget af Storm og Lyn. Natten til Søndag lynede det ofte i Nord, hvorfra stedse saaes svære Tordenskyer. I Søndags mod Aften klarede Luften med V. N. V. og henimod Kl. 10 saaes et temmelig udbredt hvidt Nordlys. (Iversens Av.)

Aalborg, den 3 October. Søndagen d. 29 Septbr. blev, efter endt Gudstjeneste, et Sølv Smykke for Landbrugs Flid, af anden Klasse, med passende Høitidelighed, overleveret Gaardmand Christen Pedersens Kone Kirsten Jeppes Datter i Broust Kirke af Sognepræsten Hr. Provst Jansen paa Amtets Vegne. (Aalborg Av.)

Aarhuus, d. 4 October. I efterstaaende ved den Kongelige Priseret i Aarhuus paadømte Sager, er saaledes kjendt for Ret: I Sagen: angaaende det af Kaperførerne Areboe og Cramer opbragte Skib, Tøndersfryd, Skipper Claus Winther: Det af Kaperførerne Areboe og Cramer indbragte Skib, Tøndersfryd kaldet, som sidst har været ført af Skipper Claus Winther, tilkjendes herved Hans Majestæts Kasse, dog reserveres Opbringernes Ret til Bjergeløn, saa bør ogsaa af Prisen at udredes Retsomkostningerne. Endelig reserveres Justitiens Tiltale, i Overeensstemmelse med hvad forhen er anført saavel mod Rhederiet, som imod Skipperne Pharo og Claus Winther samt deres Mandskab. (Paakjendt den 30te Septemper.) — I Sagen: angaaende det af Kaperfører Niels Jørgensen til Aarhuus indbragte Skib, Christiane Ulriche: Den af Kaperfører Jørgensen fra Fienden tilbageerobrede danske Jagt, Christiane Ulriche, eller Værdien deraf, tilkjendes ham med ⅓ Deel, og den beviislige Eier deraf med ⅔ Deele, ligeledes tilkjendes Capteuren ⅓ Deel af den Deel af Lasten, som maatte befindes at astaae af Brænde, og den beviislige Eier deraf de ⅔ Dele, hvorimod Ladningen, forsaavidt den bestaaer af Egetømmer, tilkiendes Capteuren som god Prise. Retsgebyhrene af det Hele at udredes. (Paakjendt samme Dato.) — Hvilket herved, i Overeensstemmelse med Kaper-Reglementets 27de §., bekjendt-

gjøres af A. L. Schumacher, Priserets-Secretair. (Aarh. Av.)

(Kort Underretning om de gjeldende Pengesorter, rc. rc. Slutning.) 4) Actier i den Dansk-Norske Speciesbanke, som blev oprettet ved Patent og Octroj af 16de Februarii 1791, samt Forordning af 24de Junii samme Aar. Disse Actier ere 400 Rdlr. Species og forestille hver $\frac{1}{6000}$ Deel af Bankens oprindelige Fonds, som er 2,400,000 Rigsdaler Species eller 3 Millioner Courant, fordeelte paa 6000 Actier. Henved Udgangen af Aaret 1799 blev efter Generalforsamlingens Beslutning af 17 October gjort et Tilskud af 100 Rigsdaler Species pr. Actie, for hvilket ny Indskud gaves særskilte Quart-Actier. Derved blev Bankens oprindelige Fonds forøget med 600,000 Rigsdaler, hvorefter dens hele Grund-Capital altsaa nu udgjør 3,000,000 Rdlr. Species eller 3 Millioner 750,000 Rdlr. Courant. 5) Kjøbenhavnske Brand Assurance-Actier, eller Actier i det Kongelige Kjøbenhavnske Brand-Assurance Compagnie paa Varer og Effecter, oprettet ved Octroj af 11te Maji 1778. Dette Compagnie's oprindelige Fond var 300,000 Rdlr., fordeelt paa 600 Actier, hver paa 500 Rdlr.; hvilke Actier dog ikkun vare betalte med et rede Indskud af 100 Rdlr. For de resterende 400 Rdlr. havde Interessenterne givet deres Obligationer, for hvis paalydende Sum de bleve Compagniet ansvarlige, indtil en lige Sum var indvundet af Præmiernes Overskud over Udgifterne, og Obligationerne derefter vare tilbageleverede. Ved Ildebranden, som overgik Hovedstaden i Junimaaned 1795, leed Compagniet saa stort Tab, at det enten maatte gaae aldeles til Grunde, eller organisere sig paa ny efter en mere udvidet og overeensstemmende med Tidens Tarv forandret Plan. Interessenterne valgte det sidste, ved under 26 Junii 1795 eensstemmigen at antage en ny Plan, hvorved Actiernes Antal forøgedes til 1200, hver lydende paa 500 Rdlr. Herved blev tilveiebragt den Fond af 600,000 Rdlr., som Compagniet nu er støttet paa, og ved hvis Sammenskud de gamle Actionnairer nøde et billigt Fortrin i Betalingsmaaden fremfor de nye. Der blev nemlig for hver af de gamle Actier gjort et Tilskud af 100 Rdlr. pr. Actie, og desuden stillet Sikkerhed for

350 Rigsdaler. Dette giver pr. Actie 450 Rdlr., og for de 600 gamle Actier tilsammen 270 000 Rdlr., derimod blev for de 600 nye Actier gjort et Indskud af 100 Rdlr., og desforuden, under Navn af Bidrag til Compagniets Fond, indbetalt 100 Rdlr. samt stillet Sikkerhed for 350 Rdlr.; tilsammen pr. Actie 550 Rdlr., altsaa for 600 nye Actier 330,000 Rdlr. Tilsammen Compagniets nye Fond 600,000 Rdlr. Af Compagniets paa denne Fond gjørende rene Gevinst, nyde Interessenterne den halve Deel aarligen i Udbytte; den anden halve Deel oplægges saa længe indtil den Sum af 350 Rdlr. pr. Actie, for hvilken der er stillet Sikkerhed, derved er indvundet, og Sikkerhederne derefter ere tilbageleverede. 6) Kjøbenhavnske Brandforsikkrings-Annuiteter; udgivne af den Kjøbenhavnske Brandforsikkrings-Casse for Bygninger. Disse Gjeldsforskrivninger bleve indstiftede efter Ildebranden i 1795, da Brandcassens beholdne Formue ei var tilstrækkelig til at dække den samme til Last faldende Brandskade, og desaarsag ved Forordning af 17de Julii 1795 blev authoriseret, at betale Halvparten deraf med Annuiteter, lydende paa 1000 Rdlr., med 3 Procent aarlig Rente, hvilke i Følge den under 15de September 1795 udgivne Tabel inddrages ved Udtrækning i 30 Aar fra 1796 at regne, saaledes at et i Forhold til den besparede Rente stedse voxende Antal af Annuiteter aarlig bliver udtrukket. De udgivne Annuiteters Antal er 1840, hvorved altsaa er contraheret en Gjeld af 1,840,000 Rdlr., som dog ved de aarlige Udtrækninger og derpaa følgende Udbetalinger af et vist Antal Annuitetsnummere efterhaanden formindskes, og aldeles vil være afbetalt ved Aarets Udgang 1826. 7). Almindelige Brand-Assurance-Actier, eller Actier i det ved Octroj af 4de April 1798 oprettede almindelige Brand-Assurance Compagnie paa Varer og Effecter i Kongerigerne og Hertugdømmerne, Staden Kjøbenhavn undtagen. De lyde paa 100 Rdlr. dansk Courant, og forestille hver $\frac{1}{5000}$ Deel af Compagniets Grundcapital af 500,000 Rdlr., som ved Subscription paa 5000 Actier blev tilveiebragt, og tjener til Sikkerhed for den de Assurerede i Brandskades Tilfælde tilkommende Erstatning.

von Schmidt-Phiseldek.

Den 13de f. M. døde i Fahretoft i Marsken Hans Momsen, den bekjendte Mathematiker, i en Alder af 76 Aar. Han efterlader sig en Enke og fem Børn. Han var fød i Koogen ved Fahretoft i Marsklandene, i Aaret 1735. Han var Landmand og een af de faa, som ved eget Genie og utrættelig Flid, uden mundtlig Underviisning havde bragt det temmelig vidt i de høiere mathematiske Videnskaber, og foruden Naturkundskaben og andre fortræffelige Indsigter, lært saa meget af Sprogene, at han var istand til at forstaae alle de mathematiske Bøger, der ere skrevne i det franske, engelske, hollandske og latinske Sprog. I Skolen lærte han, naar man undtager Religionen, ikke andet end Læsning og Skrivning, og noget af Regnekonsten, men altsammen med saa lidet Held, at Skolemesteren i Fahretoft klagede ofte over ham hos hans Forældre. Hans Lærer var især misfornøiet med ham, fordi han allerede i sine Lege øvede sig i Mekaniken, og forfærdigede f. Ex. smaa Vogne, Huse, Skibe, Dæmninger, Møller o. s. v. Han havde Lyst til Alting, kun ikke til sin vrantne Skolemesters Underviisning. Engang fandt han iblandt adskillige gamle Bøger, som hans Fader havde gjemt, nogle, som vare skrevne paa Hollandsk, og dernæst en Bibel i samme Sprog. I disse begyndte han at lære Hollandsk, øvede sig derpaa i at læse de større hollandske Bøger, og søgte at udlede Ordenes Betydning fra deres Lighed med de Plattydske. Efter en kort Tids Forløb forstod han det hollandske Sprog. — Stedse vant til at sysselsætte sig med Ting, som vare uoverensstemmende med Skolemesterens Ønske, faldt han endelig paa, at gjennemgaae Figurerne i Euklides, hvis 15 Bøger, oversatte paa Hollandsk af Claas Jans Vooght, han fandt blandt sin Faders Bøger. Figurerne opvakte hans Nysgjerrighed. Til sin Forundring blev han vaer, at han vel forstod Ordene, men ikke deres egentlige Betydning. Utallige Gange lagde han Euklides igjen fra sig, men tog bestandig igjen fat paa den, for at lære at kjende Figurernes Øiemed. Efter mange Forsøg lykkedes det ham endelig at indsee, at det hele Værk kun indeholdte rene og faste Begreber, og at Figurerne kun ere bestemte til at komme Indbildningskraften til Hjelp. Nu gik der et nyt Lys op for

ham; han anvendte dobbelt Iver, og i sit fjortende Aar kjendte han allerede de vigtigste euklidiske Læresætninger. Dette mishagede imidlertid ingen mere end hans Skolemester. Af Uagtsomhed havde han engang lagt et Stykke Papir med Figurer af Euklides i een af sine Skolebøger, hvilket Skolemesteren blev vaer. Momsen kunde ikke sin Lectie, og nu holdte den opbragte Lærer en skrækkelig Straffepræken for den stakkels Lærling, og bebreidede ham i hele Skolens Paasyn hans Ugudelighed og Ulyst til gavnlige Lærdomme. Denne ufornuftige Irettesættelse kunde imidlertid ikke afholde ham fra at studere sin Euklides, men den bidrog endog til at gjøre ham Videnskaben end mere dyrebar. Ikke længe derefter var han saa heldig at faae Wolffs Udtog af alle mathematiske Videnskaber af Pastor Kreds's Børn; da han blev sexten Aar gammel forlod han Skolen. Hans overtroiske Skolemester, havde den vrange Indbildning, at han gav sig af med Troldoms-Figurer, og Faderen, som var ligesaa overtroisk, troede i sin Enfoldighed, at hans Søn havde lært Ting, som i det mindste ikke kunde forskaffe ham Brød. Faderen ansatte ham nu 1752 ved Dæmningsarbeidet, og han maatte fra Paaske til Mortensdag trille en Karre, som brugtes til dette Arbeide; men i Hviletimerne satte han sig ned og studerede i sine Bøger, og medens han arbeidede, svævede disse Forestillinger endnu bestandig for hans Sjel. Denne Forretning gav ham ogsaa Anledning til at anstille Iagttagelser over Dæmningsvæsenet, og betragte Alting fra euklidiske Synspuncter. Om Vinteren lagde han sig nu mere og mere efter mekaniske Arbeider i Træ og Metal. Han loddede, støbte, dreiede ɔc., og forfærdigede sig forskjellige Instrumenter. Hindringerne og Bebreidelserne fra hans Forældres Side toge nu ogsaa af, fordi de nu indsaae, at han ikke drev nogen Troldom, og han kunde altsaa med mere Frihed følge sin Lyst til Videnskaberne. — Ofte drev hans Videlyst ham til at spørge ældre Folk, som han havde Grund til at vente sig nogen Underviisning hos, om en eller anden Ting, men han fik for det meste enten et utilfredsstillende eller fornærmeligt Svar, fordi man behandlede ham som hver anden Bondedreng. Han besluttede altsaa ikke at søge nogen Lærdom mere hos Mennesker.

Han tog sin Tilflugt til de gamle Bøger paa hans Faders Loft, for i dem at søge Raad og Kundskab. Iblandt disse Skrivter fandtes nogle angaaende den sphæriske Astronomie, men kun faa theoretiske. Han indsaae desuagtet allerede den Gang, at han ved Hielp af astronomiske Tabeller kunde beregne og forudbestemme Solens, Maanens og Planeternes Længde, deres Standpunct, Formørkelse o. s. v., men, naar man undtager Eisetmakers Tabeller, fandt han ikke saadanne astronomiske Tabeller i sine Bøger. (Fortsættes.)

———

Kjøbenhavns Vexelcours d. 7de Oct. I Fredags var Spec. Bankens Cours af danske Bankosedler mod Spec. 802 PC. — Disconto 6 PC. — I Fredags solgtes Hamb. Bco. til 794 PC. lang Sigt og 800 PC. kort Sigt.

Posteefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Petersborg, d. 17 Septb. Det herværende ny Tempel, den Kasanske Cathedralkirke kaldet, er nu ganske færdigt. Denne Pragtbygning bestaaer af lutter russiske Materialier, og er udført af lutter indenlandske Konstnere, Mestere og Arbeidere.

Paris, d. 28 Septbr. Om Keiserens Reise have vi følgende Efterretning. D. 22de ankom Han fra Boulogne til Calais, fra Calais gik Han til Ostende, derfra til Breskens, hvor Han indtraf d. 23de om Aftenen. D. 24de om Eftermiddagen Kl. 1 begav Han sig ombord paa Escadren, og har siden den Tid sovet hver Nat ombord paa Charle Magne, og derfra gjort Excursioner til Scheldebredderne og de Zeelandske Øer. Det hedder, at Gaarsdagen har været bestemt til at mødes med Hds. Maj. Keiserinden i Antwerpen. Ogsaa Prindsessen Borghese ventedes i Antwerpen. — Hertugen af Padua er ankommen til Genua.

Brüssel, d. 27 Sept. Hds. Maj. Keiserinden indtraf her i Gaar Middag, og efterat Hun havde taget St. Gudula Kirken med dens Mærkværdigheder og prægtige Tapeter i Øiesyn, besøgte Hds. Maj. Hr. Vanderborghts skjønne Kniplingsfabrik, og begav sig om Eftermiddagen til Parken, for at overvære den Fest, Staden Brüssel gav H. M.

London, d. 21 Sept. Hs. M. Tilstand er endnu bestandig den samme. Ankomne Breve og Aviser fra Cadix indtil 1 Septbr. indeholde den officielle Efterretning om Murcia-Armeens Nederlag. Tidenden Conciso af d. 30 Aug. indeholder desangaaende følgende: Murcia, d. 17 Aug. Den hele Armee er ankommen her; den er i fuldt Tilbagetog. D. 9de angreb Marchal Soult os med 8000 M. paa 2 forskjellige Puncter. Den ene var en Tidlang bleven forsvaret af General Freire med stor Tapperhed; men paa den anden Punct kunde vi ikke holde et Øieblik Stand, fordi Divisionen Quadra og 3000 M. af Expeditionen ikke befandt sig der, uagtet den havde udtrykkelig Befaling dertil. Linien blev paa Stedet gjennembrudt, og Spanierne, den Valloniske Garde, Regimentet de la Patria og Jægerne have skrækkeligen liidt. Deres Forlis forøgedes ved Cavalleriets og Artilleriets Fraværelse, der befandt sig hos Quadra. General Freire fortjener for det Tilbagetog af 37 Lieues, som han har gjort, den største Roes. Fienden er 3 Lieues herfra, paa den anden Side af Lorca. — Forskjellige Breve, som man i Cadix har erholdt fra den slagne Armee, stadfæste denne Beretning. — I Gaar Morges indløb Depecher fra Lord Wellington. Deres Indhold er hidtil endnu ikke blevet kundgjort. Hert. af York begav sig til Prinds Regenten for at meddele ham samme. Man slutter deraf, at de ere vigtige. — Deal d. 20 Sept. I Dag har man hele Dagen hørt en uafbrudt Canonade fra den franske Kyst. Stærkest var den Kl. 9 om Morgenen og Kl. 5 om Eftermiddagen. — Dover d. 20 Sept. I Morges Kl. 9 har man hørt her fra den franske Kyst en saa uafbrudt og stærk Canonade, som man siden 3 Aar ikke har hørt Mage til. Den var for stærk til at være en Glædesild og lignede snarere en Fægtning. Nogle sige, Flottillen har skudt. I Gaar vare, som vi vide, 70 Seilere i Boulognes Havn.

Grændserne af Schweiz. I Følge Breve fra Basel er Greven af Gottorp d. 20de d. M. igjen ankommen der.

Paris d. 28 Sept. Fra 1 Oct. af udkomme i Paris dagligen kun 4 politiske Blade, nemlig Moniteuren, Journal de l'Empire, Gazette de France og Journa de Paris.

Brüssel d. 26 Sept. Under Hds. Maj. Keiserindens Ophold her opførtes paa vort Theater: Andromache og Kalifen i Bagdad. I det første kappedes Talma, som Orestes, Jomfr. Duchesnois, og Jfr. Burgoing, den sidste som Andromache, om at vise deres Talenter ved denne Leilighed.

London, d. 14 Sept. Man har bekjendtgjort her en Fortælling, som en Matros fra Linieskibet Le Foudroyant har dicteret, hvori han beretter, at han i Junii Maaned 1810 som Artillerist ved Garnisonen paa St. Helena rømte bort med en vis Canoneer M. Kannoru, for at begive sig ombord paa det americanske Skib Columbia, det eneste, som laae paa Rheden. Da de begge indfandt sig paa det bestemte Stevnested, forenede de sig med fire andre Soldater, navnlige Qvinan, Brighouse, Parr og Conway, af hvilke Parr, som var en god Sømand, lovede at bringe dem i en Baad til Øen Ascension, eller krydse saalænge for Havnen, indtil Columbia lettede Anker og seilede bort. Efter at de havde været ombord paa samme en halv Time, befrygtede to af dem, at man vilde opsøge dem; de bemægtigede sig derfor en Hvalfangers Baad og reddede sig i aaben Sø. Om Aftenen Kl. 11 kom de paa Siden af Columbia. Et Øieblik derefter saae de mange Lygter langs med Fæstningsværkerne, hørte en stor Støi, og troede, at man søgte efter dem. De sprang nu ombord paa Baaden, medtoge 25 Pd. Brød, et Kar med 13 Galloner Vand, et Compas og en Qvadrant. Baaden var halv fuld af Vand, og de havde intet Redskab til at øse det ud med. I denne sørgelige Forfatning befandt de sig i rum Sø, og fjernede sig langt bort fra Øen i det Haab, at Americanerne snart vilde komme efter og tage dem ombord. I denne Stilling bleve de til den anden Middag efter deres Afreise, men ingen Americaner lod sig see. Parr lovede nu, at føre dem til Øen Ascension; en Aare tjente dem til Mast, deres Lommetørklæder til Seil, og da disse vare for svage, sønderskar de deres Skjorter. Men snart overfaldt Hungeren dem med alle sine Rædsler; forgjæves havde de i hele 24 Timer ladet sig nøie med en Unze Brød og to Skeerfulde Vand. Her var ingen anden Udsigt end at døe af Hunger. M'Quinan havde fundet et Bambusrør og begyndte at tygge paa det; alle de øvrige toge nu ogsaa deres Tilflugt til dette usle Middel.

Matrosen fra le Foudroyant prøvede paa at spise sine Sko, men Saalerne vare saa gjennemtrængte af Søvand, at han ikke kunde faae dem ned; han spiste derpaa Indrelædret. Den 1 Junii fangede Parr et Mar[s]vin; man drak dets Blod og dets tørrede Kjød tjente til Føde indtil d. 4 Julii. Da de nu vare berøvede hvert Føemiddel, kastede de Lod om, hvem af dem der skulde døe, for at tjene de andre til Føde. Loddet faldt paa M'Kannau; han gav sig tre Snit i Armene og Fødderne og blødte sig ihjel. Da han var død, skar Bughouse et Stykke af hans Laar, hvoraf alle spiste. Det døde Legeme, som ofte blev vasket i Søvand, for at bevares for Forraadnelse, tjente dem til Næring indtil d. 8de. Omsider kantrede Baaden ved en Brænding, da de vare for svage til at holde den lige. Parr, Conway og Matrosen fra le Foudroyant kastedes i Land paa den Brasilske Kyst, ikke langt fra Rio Janeiro, men M'Quinan og Brighouse druknede. De Reddede fik al muelig Hjelp paa Kysten.

———

Rosværdigt er det, hedder det i Moniteur Westphalien, i et Stykke om Universitetet i Berlin, at selv Statsraader som Hufeland og Niebuhr, villigen stille sig her i Rad og Led med Professorer, og at overhovedet den ærefulde Titel: Professor, her ikke fortrænges af de Tydskes Arvelonde, den latterlige Titelsyge. Statsraad Niebuhrs Forelæsninger over den romerske Historie fortsættes i indeværende Semester, og finde med Grund overordentligt Bifald. Kammerherrer og Generaler sidde blandt de hørelystne Ynglinge, ligesom overalt Collegiernes Besøg her har noget langt Finere og Inderligere.

Hr. Marie de St. Urbin, Læge i Paris, der for kort siden gjorde den Opdagelse, ved Hjelp af Lugten at udforske et ufødt Barns Kjøn, gjør nu en diætetisk Grundsætning bekjendt, nemlig den: at skaane Mandens Kraft ved at beholde Skjæggehaarene. Han selv bærer et Skjæg, der naaer ham til Brystet, men som han, indtil alle Mænd have erkjendt hans Grundsætning, bærer under Halsbindet. (Z. B.)

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 82.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 12 October 1811.

Hvad skal der blive af det?

Kjereste Ven!

Et af de Mundheld, som i denne Tid ved alle Leiligheder bedøve mine Øren, er det kjedsommelige: hvad skal der blive af det? I Assembleer og i Krostuer, paa Børsen og paa Torvet, kort, hvor og hos hvem man kommer, plages man med dette Spørgsmaal. Hvad vilde De vel tænke om en Biekube, hvori enhver Bie er anviist sit bestemte Sted og Arbejde, naar hver enkelt Bie vilde spørge: hvad skal der blive af Voxet og Honningen? hver Gang et Vindstød ryster Kuben eller en Pladskregn overskyller den? Men kun Menneskene, ikke Bierne, gjøre saa enfoldigt et Spørgsmaal. Af disse vingede Borgere kunde vi lære meget, naar vi kun vilde — thi Staten er jo en stor Biekube. Ubekymret om hvad der foregaaer i og uden for Kuben passer hver Bie sin Dont, flyver ud i den frie Natur, er utrættelig i at sue Sødme af Blomsterne, og nedlægger sin Skjærv paa Arbeidsomhedens og Huusflidens fælles Alter. Ganske anderledes handle Menneskene. Enhver af dem vil overskue Gangen i det store Statsuhr, og derfor forsømme saa mange ogsaa det underordnede Kald, der er dem paalagt. Hvad vilde der vel blive af en stor Armee, dersom hver Soldat bestandig vilde bekymre sig om Hærførerens Planer? — Den vigtige Opgave, at ophjelpe vore Financer, hører nu til Dagens Orden. Ved et Krus Øl og en Pibe Tobak, ved Bostonbordet og ved Pølsegilder, i Assembleer og i Viinkjelderen taler man nu om intet uden Coursen. Enhver Herman v. Bremenfeld, enhver Franz Knivsmed ryster med Hovedet og tænker: "naar man kun vilde gjøre mig til Financeminister, saa skulde jeg nok mage Tingene anderledes," uden at betænke, at han ikke engang kan styre sine egne Sager; at han ikke engang veed Udvei til at betale sin Nabo de Penge, han skylder ham. Columbus's Æg maa falde her enhver ind. Det vilde gaae vore politiske Kandestøbere, som det gaaer adskillige af vore æsthetiske, der forstaae fortræffeligen at bruge Kjæft, naar det kommer an paa, at snakke om, hvorledes et Skuespil og et Theater bør være, men som ere ligesaa forlegne som Mester Herman, naar man siger: "kommer, godt Folk, og viser i Gjerningen hvad I hidtil snakkede saa meget om!" — Naar De hører, min Ven, de evige Jeremiader over Tiderne og Pengevæsenet, saa skulde De let falde paa at troe, at vore Trængsler ere uden Grændser. Men De vilde tage meget feil. Jeg omgaaes mange og mangehaande Slags Mennesker. Men jeg maa oprigtig tilstaae Dem, jeg sporer ikke al den Nød, man saa ideligen og saa ubilligen klager over. Hverken Tallet af vore Klubber eller Restaurateurer, af vore Galanteriehandlere eller Luxuskræmmere har formindsket sig. Man spiser og drikker og klæder og forlyster sig i alle Classer endnu ligesom før, og uagtet Alting er næsten sex

og flere Gange saa dyrt som det har været, saa er der ikke foregaaet nogen synderlig Forandring i vor Levemaade. Tvertimod er Overdaadigheden og Ødselheden i endeel Huse endnu i høi Grad stegen siden Krigen. De vil finde Caffekjedelen hver Dag snurre to Gange over Ilden i det elendigste Huus i Pelikan- og Tulipangaden lige saa rask som i Danmarks lykkeligste Tider, uagtet Caffeen koster 16 Mk. Pundet; De vil dagligen finde de frygteligste Baal paa alle Skorstene, uagtet Brændet koster 52 Rdlr. Favnen; De vil finde skjønnere og flere Mahognietræesmøbler i de fleste Huse nu end før, uagtet disse Møbler koste fire, ja fem Gange saa meget som ellers; De vil finde Tjenestepigerne klædte i fiin Sitz, som koster 4 Rdlr. Alen. De vil Mortensaften ikke finde en eneste Skoflikker i Kjøbenhavn, som jo har sin Mortensgaas, uagtet den kostede 5 Rdlr. De vil ikke finde en Comoediebillet tilovers nogen Spilleaften. De vil ikke kunne faae nogen Ting saa hastig færdig hos vore Professionister nu som før Krigen, saa overlæssede ere de med Arbeide. Men alligevel jamre saa mange over Tiderne; alligevel spørger man uafladeligen: "hvad skal der blive af det?"

Overveier man Tingen noget nøiere, saa vil man finde, at et Lands Cours gjerne kan være slet og Levemaaden dyr, men Indbyggerne desuagtet lykkelige; ligesom omvendt et Lands Cours kan være meget god, og alting meget godt Kjøb, men Indbyggerne desuagtet fattige og ulykkelige. Hvad nytter det Haandværksmanden, at der ingen andre Penge ere i Omløb uden Sølvmynt, og at alting kan kjøbes for meget lidet af dette Metal, naar han ikke seer sig istand til at tilveiebringe dette Lidet? Er det ikke langt bedre for Skoemageren, at han betaler 5 Rdlr. for en Gaas i Papirmynt, naar han faaer lige saa meget for et Par Saaler i samme Mynt, end om han kunde faae en Gaas for 1 Rdlr. i Sølv og derimod ikkun kunde faae ½ Rdlr. i samme Metal for sine Saaler? Pengene gjelde mindre, fordi der er mange i Omløb, men hvor der er mange Penge i Omløb, der er ogsaa desflere at fortjene. Det er en afgjort Sandhed. Nøden kan aldrig være saa følelig, naar den ene vil hjelpe den anden, det vil sige, naar enhver forholdsviis forhøier Prisen paa sit Arbeide eller sine Vare. Hverken Kjøbmanden, Professionisten eller Landmanden, kort, ingen af Næringsstanden, har tabt synderlig meget ved Krigen. Embedsmændene ere de eneste, der tildeels have lidt og lide derved. Men ogsaa blandt dem gives der mangfoldige, hvis Stilling er af den Natur, at de maatte vinde meget ved Krigen, for Ex. ved Caperiet; andre af dem have vundet ved Salget af deres Eiendom, enten paa Landet eller i Kjøbenhavn; Alle have de faaet af Regjeringen et til Tiderne passende Tillæg.

Men antaget, at en stor Deel Mennesker nu ikke mere kunne leve fuld saa godt som førend Krigen; hvad er da egentlig den Nød, der klages saa ynkelig over? "Jeg maa nu klæde mig i grovt Klæde, istedet for at jeg i Fredstider kunde klæde mig i det fineste Klæde", svarer Cajus: "jeg maa drikke Kommenaquavit, istedet for Viin; jeg maa boe i tre Værelser paa anden Sal i Borgergaden for samme Leie, som jeg før beboede en heel første Etage paa 5 Værelser i Gothersgaden; jeg har før havt hver Uge en abonneret Loge, istedet for at jeg nu kun kan have den hver Maaned." Men Herre Gud, Hr. Cajus: "Er det da en saadan Ulykke, ikke at kunne klæde sig i det fineste Klæde, ikke at kunne drikke Viin, ikke at beboe 5 Værelser i Gothersgaden? Har eders Fader og Farfader og Oldefader da vel klædt sig og boet anderledes, og var han ikke desuagtet glad og fornøiet og lykkelig?" "Men, indvender igjen C., hvorfor skal en Mand af min Stand staae tilbage for en Capergast, en Kræmmer, en Speculant — tilkommer det ikke mig med langt større Ret at leve paa sagdan en Fod?" "Min Ven, vilde jeg svare ham: I formaaer ikke at forandre Tingenes Gang. Lykken ligner Hjulet ved Classelotterietrækningen; alle Menneskenumere ligge deri, Capergasten ligesaa godt som I. Det løber bestandig rundt. Det Numer, som kom i Fjor ud med et Frilod, kan komme i Aar med det store Lod. Nu er Raden til Caperen at boe paa eders Værelser. Næste Aar boer han maaskee i Delphingaden og I igjen paa hans Værelser. Det er Skjebnens Beslutning og den bør I ikke knurre over. I maa vide, vi have Krig, og i Krigen lader ofte mangen en stor General sig nøie med en ussel Hytte og et Stykke skimlet Brød." — Iøvrigt er vort Danmark det Land, som fra Arilds

Tid har kunnet føde sine Indbyggere, naar de kun vilde arbeide. Vist nok er vort Land intet Spanien eller Italien. Castanier, Oliver, Citroner voxe her ikke vilde; Druen groer heller ikke hos os; men saa eie vi derimod frugtbare Marker, skovfulde Sletter og fiskerige Have, og trænge til intet uden arbeidsomme Hænder. Et Land, som har saa ypperlig Agerdyrkning og Qvægavl som Danmark, behøver aldrig at frygte for egentlig Mangel. Arbeide og undvære, dette er den Talisman, som aabner os uudtømmelige Guldminer. Vor Øes ældgamle Navn Sjø-Lund, d. e. en Lund i Søen, har fra umindelige Tider vidnet om dens yndige og herlige Beliggenhed. Hvilket Land i Verden ligger saaledes ved to Hoved-Have og er saaledes gjennemskaaren af tre saa vigtige Vande som vort Danmark? Et saadant Lands Beboere burde det aldrig og under ingen Omstændighed falde ind at spørge: "hvad skal der blive af det"? Flid, Arbeidsomhed og Nøisomhed seire, naar hele Guldgruber ere udtømte *).

*) At Guld og Sølv ikke kunne gjøre en Stat lykkelig, men at tvertimod Overflødigheden deraf drager Ladhed og med den Fattigdom efter sig, det beviser Spaniens Exempel alt for tydeligen. Allerede da Romerne erobrede Spanien var det et meget rigt Land, uagtet Carthaagenienserne og Tyrerne havde bortført en uhyre Mængde Sølv. I de allerældste Tider skal dets Rigdom have overgaaet alt hvad man fortæller om de rigeste Lande i America. Aristoteles forsikkrer os, at da Phoenicierne først kom til Spanien, tilbyttede de sig for deres Skibsfornødenheder en saa uhyre Mængde Sølv, at deres Skibe hverken kunde rumme eller bære det, uagtet de brugte det til Ballast, og forfærdigede deres Ankere og andre Redskaber af Sølv. Da Carthagenienserne først kom til Spanien fandt de Mængden af Sølv ikke formindsket; thi Indbyggerne forfærdigede alt deres Værktøi, ja endog deres Krybber af dette Metal. I Romernes Tid var denne uhyre Mængde meget formindsket; men desuagtet gjorde de der dog saa godt et Marked, at de i en Tid af 9 Aar bortførte 111,542 Pd. Sølv og 4095 Pd. Guld, foruden en uhyre Mængde Mynter og andre Sager af Værdie. — Betænker man nu derhos, hvilke uhyre Rigdomme Spanierne i nyere Tider hentede fra America, og at Spanien desuagtet er fattigt, saa maa man tilstaae, at et Lands sande Rigdom langt fra ikke bestaaer i Guld og Sølv men i dets Indbyggeres Flid og Vindskibelighed.

Det Danske Fiske-Selskab vedkommende.

(See No. 67 og 68 d. A.)

Da mit til Indtagelse i nyeste Skilderie af Kjøbenhavn indsendte Manuskript, som indeholdt Slutningen af det Danske Fiske-Selskabs Historie, uventet er mig tilbagesendt og negtet indrykket, og mig derhos fra anden Haand er tilsendt: Continuations-Underretning angaaende det Danske Fiskeselskabs Administration og dets Eiendeles Realisation, saa og Regnskaber, bemeldte Selskab vedkommende, fra 19de Febr. 1801 til 1ste Septbr. 1811. Udgivet af Pontoppidan, Justitsraad, Raadmand og Meddirecteur ved Fattigvæsenet, m. v. Kbhvn. 1811. Trykt hos P. H. Höckes Enke; hvor ogsaa Skilderiet trykkes; saa finder jeg mig aarsaget til, herved at bekjendtgjøre: at mit forommeldte Slutningsstykke, som vil blive forsynet med nødvendige og ikke uvigtige Anmærkninger, beroer paa, om jeg kan finde en Forlægger, som vil paatage sig samme.

Udesundbye ved Frederikssund, d. 4 Oct. 1811.

J. With, Kammerraad.

* * *

Udgiveren har ingensinde nægtet og vil ingensinde nægte Hr. Kammerraaden at indrykke Slutningen af det Danske Fiskeselskabs Historie, men han hverken vil eller kan opfylde sit Blad med ganske private Stridigheder, der enten burde afgjøres i Mindelighed eller for Domstolene, og i ingen Henseende kunne interessere Publicum.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Placat, angaaende at det til Sognene ankommende Kystmilicemandskab maanedlig skal tilføres Sognelister.

For at forebygge den Unddragelse fra Kystmilice-Tjenesten, som foranlediges derved, at det til Kystmilicen henhørende Mandskab, som ankommer i et Sogn, ikke af sig selv indfinder sig for, i Overeensstemmelse med Forordningen af 26de Februarii 1808, at anføres i Sognelisterne og ikke

ofte nok indkaldes for at antegnes; har Hans Majestæt Kongen allernaadigst befalet: at Sognepræsterne maanedlig skulle indkalde det til Sognet nyankomne til Kystmilice-Tjenesten pligtige Mandskab, og derefter ved hver Maaneds Udgang til Ammanden og vedkommende militaire Foresatte for Kystmilicen indsende Liste over den Tilgang, som Sognet i Maanedens Løb maatte have havt.

Hvilken allerhøieste Befaling herved kundgjøres til alle Vedkommendes Efterretning og allerunderdanigste Efterlevelse.

Det Kongelige Danske Cancellie, den 27 September 1811.

Cancellie-Patent, indeholdende Bestemmelse af det Mandskabs Alder, som ved Landmilitair-Sessionerne for tilkommende Aar skal udtages til Linie-Tropperne, for Hertugdømmerne Slesvig og Holsten.

Det har allernaadigst behaget Hans Majestæt Kongen at resolvere følgende:

Den til Rekruteringen af Regimenternes og Corpsernes Linie-Batailloner fornødne Contingent for tilkommende Aar skal stilles paa den Maade, at Udskrivningen begyndes med de to og tyveaarige, hvorefter der gaaes tilbage til de tyveaarige; og først da, naar ikke tilstrækkeligt Antal af Mandskab i fornævnte Alder haves, udtages ogsaa de tre og tyveaarige og saa fremdeles indtil de fer og tyveaarige Reserver, saaledes at iblandt disse altid den yngre udtages frem for den ældre.

Foresstaaende allerhøieste Befaling bekjendtgjøres herved for alle Vedkommende til vedbørlig Efterlevelse.

Det Kongelige Slesvig-Holstenske Cancellie i Kjøbenhavn, den 7de October 1811.

Det har behaget Hans Majestæt Kongen under 5te Oct. d. A. allernaadigst at beslutte saaledes: "Vi ville allernaadigst have glatte Silketøier uden Indskrænkning ihenseende til Farven undtagne fra Indførselsforbudet i Vor Forordning af 14de October 1808.

Under 6te Oct. d. A., har det behaget Hans Majestæt Kongen allernaadigst at approbere:

"At saalænge Krigen varer, maa Taxterne for Kjøbenhavns og Helsingørs Lodser, saavelsom og

den i Følge Placaten af 17de Maii forrige Aar anordnede Afgivt til Kjøbenhavns Lodser af de Skibe, som udgaae fra Kjøbenhavn, uden Lods, forhøies til det Dobbelte i alle Dele; samt at der til Kjøbenhavns Lods-Bogholder-Contoir, skal, for Lods-Sedlers Udstædelse og Expedition paa Lods-Contoiret, erlægges Betaling efter hvad, i lige Tilfælde, er anordnet ved Helsingørs Lodserie."

Udtog af en Skrivelse fra Rendsborg af 4de October 1811. Midt iblandt de Trængsler, som Dieblikket medfører, og hvis Vægt vi dele med vore Medborgere, see vi med Glæde en Dag nærme sig, som i det mindste for en Tid vil bringe os til at glemme dem. Det er vel ufornødent at sige, at jeg mener vor tilbedede Dronnings Fødselsdag. Stadens Indvaanere belave sig allerede paa at erindre den med al den Høitidelighed, som Omstændighederne tillade, og Gjestgiver Bech har erholdt allernaadigst Tilladelse at give en offentlig Maskerade i den Anledning. Tiderne være da saa sørgelige som de ville; Tanken om den Fyrstinde, hvis ophøiede Ægtemage ene bestræber sig for at lette sine Undersaatter enhver Byrde, vil endog oplive den Alvorligste, forsone ham med den nærværende Tid og med Mod lade ham gaae den tilkommende imøde. At Hr. Bech ikke vil savne Søgning paa sin Maskerade, kan med Sikkerhed forudsees, da denne Forlystelse er een af dem, som især yndes af Stadens Indbyggere, og hvori mange af dem have deeltaget i de forrige Aar, da den har fundet Sted. — — De yderst lave Kornpriser, som hidindtil have været saa trykkende for Landmanden, begynde nu at stige betydeligen. Denne Omstændighed vil i det mindste tilveiebringe en temporair Forbedring i de flestes Kaar her i Landet, og naar engang Freden igjen skulde gjøre den frie Kornudførsel muelig, vil det sikkert ikke vare længe, inden den fordums Velstand igjen udbreder sig blandt Hertugdømmernes Beboere. — Saa megen Tab Krigen end medfører, saa har den dog ogsaa her i Hertugdømmerne virket det Gode, at den har lært os at undvære mange Ting, som før bleve ansete for Fornødenheder, og gjort os opmærksommere paa den udenlandske Industries Frembringelser. Engelske Varer ere aldeles bandlyste fra vore Kramboder og Mar-

keder, og maaskee vil der hengaae en kortere Tid, end man troer, inden man ogsaa i vore private Huse seer de sidste af dem afløste ved indenlandsk Konstflids Producter. Blandt disse bør især lægges Mærke til dem, som frembringes i Flekken Neumünster i Hertugdømmet Holsteen. Alt for mange Aar siden har denne lille Bye været berømt for det Filt og de Hestedækkener, som forfærdigedes der, og Fabrikanterne, der alle ere Medlemmer af Dugmagerlauget, fandt sikker og rigelig Afsætning paa deres Varer, især i Hamborg. I nyere Tider have de lagt sig efter at forfærdige Kalmukker, og opnaaet saa stor en Færdighed deri, at de af dem forarbeidede Kalmukker ikke kunne skjelnes fra de bedste engelske. De fabrikere dem af alle Slags Farver, mørke og lyse, og af forskjellig Fiinhed, Tykkelse og Bonitet. Desuden have de med Held begyndt at forfærdige det saa kaldte Frakketøi, som ikke heller giver det udenlandske noget efter. De Neumünsterske Manufacturister følge den Grundsætning, at holde sig udelukkende til nogle faa Fabricater; de indskrænke sig til at levere Kalmuk, Frakketøi og Hestedækkener, og opnaae derved den Fordeel, at de kunne anvende deres Flid udeelt paa disse Artiklers Forfærdigelse og stedse bringe dem til større Fuldkommenhed. Hidindtil blev deres Fabrikater afsatte i store Partier udenlands og udførte til det nordlige og sydlige Europa, hvor de ofte solgtes for engelske og franske Varer. For Øieblikket er denne Afsætningskilde standset. Maaskee kunde netop denne Omstændighed opvække Lyst hos vore indenlandske Handlende at sætte sig i nøiere Forbindelse med Manufacturisterne paa dette vindskibelige Sted, der endnu synes at være langt mindre bekjendt end det fortjener. Kalmukkernes Priis er fra 40 ß. S. H. C. indtil 1 Rdlr. 8 ß. og Frakketøiernes 1 Species eller 1 Rdlr. 12 ß. per Alen. Da disse Varer indgaae toldfrie til Dannemark, saa vilde de endnu kunne afsættes med Fordeel i Kjøbenhavn, uagtet den ufordeelagtige Cours. — — En forhenværende Procurator i Kiel, der i adskillige Aar havde levet med et Fruentimmer, som var frugtsommelig ved ham, blev for kort Tid siden om Morgenen funden ophængt i sin Stue tilligemed Fruentimmeret. Enten den ene af dem først har aflivet den anden, eller de begge paa eengang have skilt sig ved Livet, har hidindtil lige saa lidet kundet opdages, som Anledningen til denne sørgelige Begivenhed.

Den sande Skat, og nu maaskee den eneste og sjeldneste Samling af gamle Rhinske Vine, der for Tiden gives, og som Hs. Maj. Kongen eier, bestaaer, efter sikker Beretning, af 12 Stkr. Stykfade, hver paa 5 Oxehoveder, eller 60 Stkr. Oxehoveder ialt, af følgende udmærket sjeldne Alder, nemlig: 1 Stke. af 1598, 1 dito af 1599; disse tvende skulle være foræred af daværende Churførste af Pfalz, i Anledning af Christian den Fjerdes Bryllup; 1 dito af 1615, anskaffet af Kong Christian den Fjerde; 3 dito af 1644, ligeledes; 3 dito af 1684, anskaffet af Kong Christian d. Femte; 1 dito af 1690, ligeledes; 1 dito af 1709, kjøbt under Kong Frederik den Femte eller maaskee først under Kong Christian den Syvende, ved en privat Leilighed; 1 dito af 1739, uden Tvivl anskaffet under Kong Christian den Sjette. De 3 ældste af samme skulle, efter Tradition, fra først af have været henlagte paa Frederiksborg Slot, og siden derfra forflyttede til de øvrige anskaffede paa Rosenborg, hvor de den længste Tid have været henlagte, og kaldes derfor endnu derefter for bestandig: Rosenborg Rhinsk-Viin. I Aaret 1755 ere de, for mere Beqvemheds og bedre Opsyns Skyld, henflyttede i en dertil vel indrettet Kjelder paa Slottet Christiansborg, hvor de under en, ved Hof-Chefen forseglet, Jerndør siden stedse have henlagt under strængeste Tilsyn. Ved Ildebranden 1794 blev den, formedelst Hvælvingens Styrke, den stærke Jerndør og betimeligt Tilsyn, lykkeligviis reddet, og med megen Omhue og Umage conserveret. Siden er den, formedelst forehavende Bygning, henflyttet til et andet anviist Sted i samme Bygning, hvor den vist nok nyder samme omhyggelige Pleie, Tilsyn og Opvartning, som forhen.

Det Kgl. Svenske musicalske Academie har udnævnt Hr. Capelmester Prof. Kuntzen, Ridder af Dannebrogen, til sit udenlandske Medlem. Denne Udnævnelse er saa meget mere hæderlig, som de to berømteste Componister i Verden, Cherubini og Spontini, Keiserl. Capelmestere i Paris, paa samme Tid have nydt samme Ære.

I Anledning af Etatsraad og Prof. Winslows Død er Prof. Schumacher, Ridder af Dan-

nebrogen, optraadt som første Professor, og Prof. Giesemann som anden Professor ved det chirurgiske Academie.

Boghandler Buch har solgt sit Huus No. 12 paa Hjørnet af Gammelstrand og Naboløs til Secretair Bremer og Fuldmægtig Schram for 50,000 Rdlr. Det er det første Huus i Kjøbenhavn, der hidtil er solgt til den Priis.

Den Velstand, der i denne Tid hersker blandt mange Bønder her i Sjælland, forestiller man sig ikke let. Den Bonde, der eier en Gaard paa 60 til 100 Tdr. Land, eier ikke allene en Capital af 30 til 50,000 Rdlr., men har nu næsten de samme Indkomster som i fordum Dage en lille Herremand, det vil sige, nogle 1000 Rdlr. om Aaret, naar hans Jorder ere gode og ikke ligge for langt fra Kjøbstaden. Naar man betænker, hvor lidet Bonden egentlig behøver at kjøbe af Kjøbstædsmanden; at han har Føden, Klæder, Huus, Ild og Brændsel saa godt som for intet, medens han lader sig betale sine Producter 4, 5, ja 6 dobbelt, saa kan man let indsee, at han i disse saa besamrede Tider maa kunne lægge en god Deel paa Kistebunden. Det værste af alt er, at Ødselhed og Overdaadighed er blandt formuende Bønder en uundgaaelig Følge af denne saa stærkt tiltagende og paa Kjøbstædmandens Pung beregnede Velstand. Man har de meest paafaldende Exempler, der bevise denne Sandhed. For kort Tid siden fortalde en Bonde, at hans ældste Datter nylig havde havt Bryllup. Dette havde varet i 5 Dage, og i den Tid fortæredes 1 feed Stud, som der var budet ham 200 Rdlr. for, 5 Faar, 2 Beder, 36 Gjæs og Ænder, 2 Sviin, 1 Tde. Brændeviin, 1 Anker Aquavit til 8 Mk. Potten, 2 Tdr. Godtøl, ½ Tde. gammelt Øl, foruden andre Smaating. Dette Bryllup havde i det Hele kostet ham imellem 12 og 1300 Rdlr. Da man spurgte ham, hvorfor han ikke heller havde givet sin Svigersøn disse Penge i Medgivt? svarede han: "Ih, hvor kunde jeg det? Hvad vilde mine Naboer da vel tænke om mig. Nei, Karlen har, S. fløite mig, faaet 6000 levende Rigsdaler, og det kan han nok nøies med, skulde jeg troe. Han maa vide, der var 35 Vogne til Kirken, og deriblandt mange Kjøbenhavns Folk." Da man igjen betydede ham, at 1300 Rdlr. dog var mange Penge, svarede han: "Ih, blæse i Penge; naar har jeg da nogen Tid faaet 170 Rdlr. for et Læs jeg kom til Torvs med, og det fik jeg, Drollen ride mig, i Dag." — — En anden Bonde kom nyligen ind til en Lærredshandlerske. Da han saae, at hun havde en ny Ege Dragkiste staaende, sagde han: "Ih, det var en skjøn Dragkiste. Ja, I har det dog godt, Børn, I kan dog faae noget for Jeres Penge. Men hvad kan vi Stakler paa Landet faae." Da Konen betydede ham, at en saadan Dragkiste kostede 100 Rdlr., sagde Bonden, efter at have begloet den noget: "See, see, det var mange Penge. Men hør, veed I hvad, Moer, den hover mig godt den; vil I have 90 Rdlr. for den, saa tager jeg den?"

Mariboe, den 3die October. Løverdagen den 5 October blev vor elskte og uforglemmelige Stiftamtmand v. Morgenstjerne begravet. Et talrigt Følge ledsagede ham til sit Hvilested. Hr. Pastor Bagger parenterede. — Søndagen den 6te dennes om Formiddagen afbrændte en Bondegaard i Heirede, der ligger i Slemminge Sogn. — Den 4de dennes blev ved Thiirsted en Bondekarl offentlig pidsket for begaaet Tyverie. — Den 4de d. M. holdt Selskabet for Oplysningens og Industriens Fremme sit Generalmøde i Mariboe. — Et Interessentskab i Nykjøbing paa Falster har tilkjøbt sig en Strækning Skov under Kirstineberg for den Sum 90,000 Rdlr. — I afvigte September Maaned vare Priserne paa Korn- og Fedevarer her følgende: 1 Tde. Hvede 19 Rdlr., 1 Tde. Rug 12 Rdlr., 1 Tde. Byg 8 Rdlr. 3 Mk., 1 Tde. Havre 6 Rdlr., 1 Tde. graae Ærter 12 Rdlr., 1 Tde. hvide Dito 12 Rdlr., Bønner 0, Vikker 0, 1 Tde. Kartofler 5 Rdlr., 3 Mk.; (1 Rdlr. meer end i forrige Maaned), fersk Flesk 2 Mk., Kjød 24 ß., 1 Pund Smør 5 Mk., 1 Pund Ost 24 ß., 1 Pund Talg 6 Mk., 1 Slagtenød 60 til 80 Rdlr. (i forrige Maaned 100 Rdlr.), 1 Faar 10 Rdlr., (i forrige Maaned 12 Rdlr.), 1 Sviin 40 Rdlr., (i forrige Maaned 50 til 80 Rdlr). — Paa den sidste Auction i Nysted løb Varerne op til uhyre Priser, f. Ex. 1 Lod Sølv, Kjøbenhavns Prøve 7 Rdlr. 24 ß med 10 ß. af 1 Rdlr. Salario, en Dyne 120 Rdlr., et par Hørgarns Lagen imellem 60 til 70 Rdlr., en lang Hoveddyne 40 Rdlr., et par Blaargarns Lagener 40 Rdlr. — Paa adskillige Lofter her i

Mariboe hjemsøges Kornet af de her i Provindsen saakaldte Haardnakker (smaae sorte Orme) som udhule især Hveden og fortære Kjernen. — I den senere Tid have vi faaet Regn nok, saa at det nu snart er forbi med de gode Veie her i Lolland. (Mariboe Av.)

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Paris d. 29 Sept. Den 24de har Keiseren taget Forterne Imperial, Napoleon og Centrum paa Øen Cadsand i Øiesyn, og yttrede sin høieste Tilfredshed med Ingenieurarbeiderne og Mørserne, især de af ny Opfindelse, à la Gomer, af 12 Tommers Gjennemsnit. Disse 3 Forts befinde sig nu i bedste Forsvarsstand. Keiseren har besøgt hvert Skib af Escadren og foretagen paa hvert af dem nogle Avancements. Han yttrede sin Tilfredshed med alt og især med Viceadmiral Missiessy. Krigsministeren har i saa Aar skabt en Flaade af 36 Linieskibe og udrustet den med alle Fornødenheder i et Land, hvor der for 8 Aar siden hverken fandtes en Verft eller nogen til Skibsbygning fornøden Ting. — Keiseren har ikke været søsyg. — Det hedder, at H. M. igjen vil indtræffe imellem d. 15de og 20 Oct. i Fontainebleau.

I Rotterdam og Amsterdam var man i Begyndelsen af denne Maaned ivrigen sysselsat med at modtage Keiserparret paa en ligesaa høitidelig som værdig Maade. I Amsterdam opføres der adskillige Triumphbuer. Man agter at høitideligholde Deres Majestæters Ankomst med Illumination, fri Comoedie, Klokkernes Lyd, Viins Uddeling o. s. v.

I Petersborg har det allerede frosset Natten imellem d. 14 og 15 Septbr. Dagen forhen faldt meget Hagel.

Paris. Under Keiserens Ophold i Boulogne er der forefaldet adskillige Fægtninger mellem den franske Flottille, under Contreadmiral Baste, og Engellænderne, hvorved disse tildeels ere blevne meget ilde tilredte. Et Transportskib faldt i Engellændernes Hænder, og 30 Mand og 2 Officierer dræbtes eller saaredes dem. Den commanderende engelske Fregat blev af vore Canonbaades

24pundige Kugler gjennemboret, hvilket tvang dem til, paa Stedet at vende tilbage til Engelland, for at repareres. Man vil blive nødt til at bringe dem i Bassinet.

Valladolid d. 3 Sept. Grev Dorsenne, Gener. en Chef for Nordarmeen i Spanien, har oversendt Kongen den Efterretning, at han Natten d. 23 f. M. er brudt op fra denne Stad og befandt sig d. 24 i Spidsen for den Expedition, han havde udrustet mod Galliziens Armee. Tropperne, hvoraf Expeditionen bestod, havde forsamlet sig ved Floden Elza. Fienden holdt St. Martin de Torres ꝛc. ved Obrigo besat og havde en Reserve af 4000 Mand. Den 25de gik de franske Tropper over Elza og tvang Fienden at forlade sin Stilling. General Abadia trak sig i største Skynding til Astorga, hvor den franske Armee rykkede ind d. 26 medens Fienden trak sig til Villa Franca. Grev Dorsenne lod Fienderne forfølge af Gener. Bonnet med 2 Brigader Infanterie og 600 Heste. Han traf dem paa Høiderne af Reigo og Ambrosa og fordrev dem. Den 28 ankom han til Villa Franca, hvor han fandt 2500 Flindter, 400 Uniformer og 120000 Patroner. Grev Dorsenne har saaledes opnaaet Expeditionens Formaal. March. Suchets Armeecorps eller Arragoniens Armee, som igjen har faaet Forstærkning, sysselsætter sig nu alvorlig med Expeditionen mod Kongeriget Valencia. Den største Deel forsamler sig ved Tortosa. En i Arragonien oprettet Colonne sætter sig i Bevægelse, for at marchere fra Teruel til Valencia. Ogsaa hedder det, at et Corps, under General Lahoussaye, samler sig ved Cuença, for derfra at trænge ind i Valencia. Imidlertid er man beredt paa at finde nogen Modstand, da den saakaldte Valencia Armee er bleven organiseret paa ny, og skal have trukket Forstærkninger til sig; ogsaa venter den Understøttelse af Vaaben og Munition fra Engellænderne. Fra de Baleariske Øer skal der atter være ankommen nogle 1000 Majorcanere og Minorcanere. Nogle ville vide, at naar alle Tropperne ere indtrufne paa deres Samlingsplads vil Kongen begive sig til Grev Suchets Hovedqvarteer og i egen Person overvære Expeditionen. Hovedstaden Valencia er for stor og befolket til at kunne udholde en lang Beleiring.

Skrivelse fra Bucharest af 11te Sept. Natten fra 8de til 9de satte Tyrkerne, med adskillige Fartøier fra Rustschuck af, nogle tusind Mand over paa den wallachiske Aabred, bemestrede sig en kun et Pistolskud fra Slabodsc liggende forhenværende Donauøe (den venstre Donauarm, der forhen omflød den, er nu ganske udtørret), og begyndte ufortøvet at opkaste Forskandsninger. D. 9de om Morgenen var alt over 10,000 Tyrker i Slabodse, der kom i Fægtning med de russiske Forposter. Fægtningen var uafgjørende, men Tyrkerne bleve ved at forskandse dem og føre Tropper over. Til General Markows femtende Division, som staaer ved Berlad, er gaaet Befaling, at komme hid i Ilmarscher. I Følge et Rygte, torde Storviziren selv være ved dette paa ny over Donau gaaede tyrkiske Corps. Fra d. 4de havde de ved Tschuperthen overgaaede Tyrker daglig foruroliget Russernes hele Forpostkjæde i deres forskandsede Leir. Disse forskjellige Angreb synes at staae i Forbindelse med den ved Rustschuck foretagne Overgang. (Hamb. Corr.)

London d. 25 Sept. Kongens Sundhed bedrer sig dagligen. Han er imellemstunder munter, holder sin sædvanlige Bøn o. s. v. — Kornpriserne ere bestandig meget høie i Engelland. — I Bank-Actieeiernes Forsamling i Gaar klagede Hr. Clifford over, at Directeurerne og Ministerne have ladet alt Guldet udføres fra Engelland, og at Tilfældet snart vil blive det samme med Sølvet. — Man forsikkrer, at Krigen imellem Engelland og de forenede Stater er uundgaaelig.

(S. Bl.)

Ved Auction paa Børsen d. 11 Oct. solgtes: 1 Oxhoved med hvid Portviin 835 Rdlr., 1 dito 805 Rdlr., 1 Foustage med circa et Anker dito 845 Rdlr., 1 Oxhoved Rødviin 801 Rdlr., 1 dito 802 Rdlr., 1 Anker dito 838 Rdlr., 1 Foustage med circa 10 Viertl. Dreimadera 1225 Rdlr., 1 dito med circa 20 Viertl. Caps dito 900 Rdlr., 1 dito med 15 Viertl. Mallagaviin 701 Rdlr., 1 dito med 10 Viertl. gl. Cognac 920 Rdlr., en halv Ahme Miød 200 Rdlr., en halv Ahme dito 212 Rdlr.; alt pr. 30 Viertl. og med Told.

I disse Dage er ved Auction paa Børsen solgt: Margeaux 751 Rdlr. à 755 Rdlr. Oxhovedet, Medoc 720 Rdlr. à 750 Rdlr. dito, Rødviins Drub 390 Rdlr. dito, gl. Viinedike 100 Rdlr. à 109 Rdlr. dito, fine franske Propper à 48 Rdlr. 1000de, Liverpool Salt 23 Rdlr. 1 Mk. 8 ß. à 23 Rdlr. 5 Mk 8 ß. Tønden, Cadixer Salt 22 Rdlr. 3 Mk. à 22 Rdl. 5 Mk. dito, Taffelglas 209 Rdlr. à 212 Rdlr. Kisten, Vinduesglas 189 Rdlr. à 197 Rdlr. dito, Betrækpapir 5 Rdlr. Stk., Congo 25 Mk. 10 ß. Pd., Pidskebaand 3 Rdlr. Stk., 4skaarne 5 Al. Bræder 11 Rdlr. Tyltet, allerbedste Smedesteenkul 21 Rdlr. 2 Mk. 8 ß. à 22 Rdlr. 8 ß. Td.; alt med Told.

I Aarhuus Avis af 5te October d. A. findes indrykket en Mindesang paa Grønlandsk, ved Andreas Ginge, under Melodie: Min Sjel! om du vil nogen Tid. Den er afsjungen første Gang Nytaarsdags Aften 1790 i Godthaabs Kirke, ved Grønlændernes Forsamling, og siden aarlig den samme Aften, til taknemmelig Erindring om den grønlandske Apostel, dens høistfortjente Lærer og Missionens høistvigtige Befordrer, Hr. Biskop Paul Egede, der den 2den Junii 1789 omskiftede Tiden med Evigheden.

Viborg d. 6 Oct. Man veed her ligesaavel at skjønne paa Værdien af gode Markjorder, som andensteds. Et Stykke, tæt ved Byen beliggende, uindhegnet Markjord, paa 2 à 3 Tønder Land, er i disse Dage, ved offentlig Auction, opløbet til 109 Rdlr. for hver tusinde Qvadratalen, foruden Auctions- og Incassations-Salarium og alle øvrige Omkostninger. Kjøberen kan altsaa ei beregne hver Tønde Land til mindre end 1600 Rdlr. For en stor Jordlod, paa omtrent 20 Tønder Land, beliggende meer end en halv Fjerdingmiil fra Byen, blev og budet til 700 Rdlr. for hver Tønde Land, foruden Omkostninger, men Buddet nød ei Approbation, hvilket og var Tilfældet med en Jordlod, nærmere ved Byen, for hvilken blev buden 1120 Rd. for Tønde Land, foruden Omkostninger. — Ligesaa stort Lysthaverie for Jordbrug viser sig her ogsaa ved Leieauctioner. En Jordlod, der i de forbigangne 10 Aar har været bortleiet for 30 Rdlr. aarlig, løb forleden Dag ved nye Bortleielse op til 258 Rdlr. aarlig. (Viborger Samler.)

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 83.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 15 October 1811.

Et Par Ord i Anledning af det inhumane Svar paa den gamle Præstes Skrivelse til vore nye Biskopper i Kjøbenhavns Skilderie No. 65 og 66 dette Aar.

Staaer faste i den Frihed, som Kristus har forskaffet Eder, og taaler ikke, at I atter paalægges Trældommens Aag!

Paulus til Galaterne 5, 1.

Jeg veed ikke i lang Tid at have læst noget, der var saa skiønt, saa blidt, saa beskedent, saa rigtigt, kort, saa ægte kristeligt, som den gamle Præstes Skrivelse til vore nye Biskopper, i Kjøbenhavns Skilderie No. 54 og 55 d. A. Det undrede mig derfor højligen, at den kunde finde et saa ubeskedent, et saa bydende, og i alle Dele saa uværdigt Svar. Jeg ventede, at en af vore værdige geistlige Mænd skulde viist det meget ugrundede og det urigtige, og det aldeles upassende, som dette Svar indeholder, hævdet sand fornuftig kristelig Religion, og ikke taalt, at en værdig Medbroder, der, efter hans Skrivelse at dømme, synes at kunne være et Exempel for os andre i lys Indsigt, i blidt Hierte og i god Samvittighed, skulde offentligen tiltales og irettesættes i en saa inhuman Tone, som skeet er. Hvo Manden var der skrev, og hvo Manden er der svarer, kan være mig ligegyldigt. Jeg har intet med deres Person at giøre. Men Tingen, hvorom der tales, og Maaden, hvorpaa der tales, kun den kan ikke være det. At den Første, som angiver sig, som gammel Religionslærer, har megen Erfaring, mange Kundskaber, hiertelig Villie til at stifte Fred, og at see det Gode fremmet, fremlyser tydeligt af hans Skrivelse. At Svareren derimod er ung, som han selv siger, nys indtraadt over Templets Dørtærskel, opbrusende, ubeskeden, temmelig blottet for Erfaringer og for ægte theologiske og philosophiske Kundskaber er paa den anden Side ligesaa klart. — Intet af dette kan miskjendes, naar man læser Begges Skrivelser.

Efterat have erklæret den gamle værdige Mand uskikket til at give kristne Lærere Raad, vil Hr. Forfatteren af Svaret, med Bibelen i Haanden, frimodig sige, hvad Kristi Menighed kan fordre, og hvad den ej kan ønske af sine Foresatte. — Jeg vil følge Ham med Bibelen i Haanden og ligesaa frimodigen prøve hans Svar efter Kristendommens Grundsætninger.

Den Gamle havde sagt, at den Time maaske var nær, da han skulde stædes for hans Domstoel, som skulde betale ham efter hans Gierninger og retfærdig tildele ham efter Fortieneste. For dette ægte kristelige Udtryk raaber Forfatteren af Svaret, Vee! over den gamle værdige Mand, der tør tale saaledes. Men siger dog ikke Paulus (Rom 2, 5. 6) at Gud skal retfærdigen tildele enhver efter sine Gierninger, og siges ikke det samme 2 Thess.

1, 5 og følg. og Joh. 5, 28. 29. Math. 16, 27. Luc. 12, 43—48. Morus Epitome Theol. Christian. p. 268 skriver herom saaledes: Universitas generis humani habebit præmia vitæ anteactæ justissima, og lægger til: hoc centies legitur. Den gamle Mand, som skrev saaledes, er da ikke at beklage; heller ikke er hans Tro falsk. Thi det er den hellige Skrifts udtrykkelige Lære og al sund Fornufts Lære, at vi skulle retfærdeligen faae efter vore Gierninger, og efter vor Fortieneste ɔ: som vi have fortient ved vore Gierninger, enten det saa er ondt eller godt. 2 Corr. 5, 10. Apocalyps. 20, 12, 13. Altsaa ikke Vee over den værdige Gamle, der ved Gravens Bred tør uden Frygt vente Den, som skal give ham efter Fortieneste, men Vel ham, at han saa kan sige, og Vel os alle, om vi ved Gravens Bred kunne sige det samme. Vissélig, den værdige Oldings Tro er ikke falsk, som i Svaret paastaaes. Naar Paulus (1 Corr. 4, 4) siger: Kiønt jeg intet veed med mig selv, saa er jeg dermed ikke retfærdiggjort, ɔ: saa kan det ikke her gielde, som nogen Indvending imod den Gamle, thi her taler Paulus ikke i Almindelighed, men i speciel Hensyn paa sig selv og sit Læreembedes Førelse. Paulus kunde i Almindelighed ikke sige, at han intet vidste med sig selv, thi det er vist Hr. Forfatteren af Svaret bekiendt, at Paulus var Kristendommens ivrige Forfølger før hans Overgang dertil, hvilket han ogsaa selv høiligen beklager 1 Corr. 15, 8 og 9. — Oversættes derfor hine Ord rigtigen, saa siger Paulus hverken meer eller mindre end dette: Kiønt jeg ikke er mig nogen Forsømmelse eller Utroskab i mit Embedsførelse bevidst, saa er jeg dog dermed ikke fejlfri.

Videre er den værdige Oldings Tro ikke falsk, fordi Paulus siger: at alt er af Naade. Det er rigtigt, fuldkommen rigtigt, at alt er af Naade. Men det er aldeles urigtigt, naar Hr. Svareren paastaaer, at Naade og Fortieneste ikke kan staae ved hinandens Side. Jo vissélig. Hans og Alles tilkommende Lyksalighed hisset skienkes af Naade, som alt hvad vi have er skienket af Naade, men den skienkes efter Fortieneste, efter Værdigheden hos os dertil. Dette og intet andet er Maalestokken, hvorefter Gud hisset vil tildele enhver af os. Det er altsaa fuldkomment rigtigt baade efter Skrift og Fornuft, naar den værdige Gamle siger, at Gud skal betale ham efter hans Gierninger og tildele ham efter Fortieneste.

Men imidlertid hvis Retfærdiggiørelse af Naade formedelst Troen paa Jesum ikke allene er en Læresætning hos Paulus, naar han disputerer imod de Jødiskfindede, men endogsaa efter Hr. S's Formening en Hovedhiørnesteen i Evangeliets Lærebygning, hvoraf kommer det sig da, at der i Evangelierne slet ikke tales derom, endogsaa da naar det største Bud fremsættes, og at man først finder denne Sætning hos Paulus og hos ham allene, og ikke hos nogen af de andre Apostle, og det kun egentlig naar han disputerer imod de Jødiskfindede Kristne, der ved Lovens Gierninger troede at blive ligesaa naadigen anseete af Gud, som ved Kristendommen? — Disse Spørgsmaale kun i Forbigaaende.

(Fortsættes).

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Enhver, som indkaldes for den i Anledning af det befalede Laan af 4 Mill. Mark Banco, sammentraadte Committe, tilstilles følgende trykte

Bekjendtgjørelse.

Hans Majestæt har under 25de d. M. allernaadigst behaget at rescribere til mig saaledes:

"Ved at følge Gangen af de Handels- og Vexel-Transactioner, som have nærmest Indflydelse paa Coursen og Pengevæsenet, med ufravendt Opmærksomhed, have Vi ikke uden særdeles Mishag maattet erfare, at der iblandt dem, som under Navn af Handlende besøge Kjøbenhavns Børs, gives Nogle, der synes at have valgt sig til Hovedbeskjeftigelse, at anvende alle de konstige Midler, de kunne udfinde, for at nedsætte Værdien af danske Courantbanksedler og Repræsentativer. Blandt disses Konstgreb hører det, at opkjøbe Banco ikke blot for den Capital i dansk Courant, de virkeligen eie, men og for de ubegrændsede Creditsummer, de vide at sætte sig i Besiddelse af, deels ved at bringe og holde i Omløb egne indbyrdes Creditbeviser, deels

ved at pantsætte eller lade sig discontere paa det Banco, de eengang have opkjøbt, hvorved de stedse have ny Midler i Hænde til end mere at opdrive Prisen paa Banco, og derimod at nedsætte de danske Penges Credit.

Formaalet for deres vindesyge Speculationer er, at drage Fordeel af Vore Finantser eller Vort Bank-Contoirs Behov og Trang til rede Penges eller Effecters Anskaffelse, for de Udbetalinger, som efter Omstændighedernes Medsør letteligen kunne beregnes at være uomgjengeligen nødvendige. De søge saaledes paa Statens og Borgersamfundets Bekostning at tilfredsstille en Vindesyge, der vanærer deres personlige Character, og nedværdige ved saadan Fremgangsmaade den Agtelse, som den hæderlige Handelsstand, paa slige uværdige Medlemmer nær, har velgrundet Fordring paa.

Den Skaansel hvormed Vi hidtil have valgt at gaae frem, for ikke at træffe den Skyldfrie med den Skyldige, og for saavidt som muligt at lægge Baand og Indskrækninger paa uskadelige Handelsoperationer, har, som Vi fornemme, tjent til endmere at forøge de skadelige Agioteurers Frækhed.

Statscreditens Opretholdelse, Vore samtlige Undersaatters Vel, og Vedligeholdelsen af Handelsstandens Agtelse opfordre Os derfor lige kraftigen til at sætte Grændser for Agioteurernes Uvæsen, og Vi kunne med Sikkerhed regne paa, at Vi heri ville møde virksomst Understøttelse af de flere blandt Kjøbenhavns Handlende, der ved foregaaende Leiligheder til Vor allerhøieste Tilfredshed have lagt for Dagen det Sindelag mod Fædrenelandet og Os, som sømmer Borgeren og hædrer Undersaatten.

Som det første og væsentligste Skridt til at naae Maalet, have Vi allernaadigst besluttet, at sætte Vort Banc-Contoir ud af den Nødvendighed at søge de behøvende rede Fonds paa Kjøbenhavns Børs, og derimod ved Understøttelse af de reelle Handlende at forskaffe samme de Summer, som udfordres til at dække dets Gjeld og hæve dets Vexelcirculation. I saa Henseende ville Vi allernaadigst have Dig overdraget, at Du, ved at meddele Grosserer-Societetet i Almindelighed, samt Hoveddeeltagerne i Laanet af 10de Aug. 1810 i Særdeleshed, Indholdet af dette Vort Rescript,

tillige underretter dem om, at det er Vor allerhøieste Villie og Beslutning, at et Laan af 4,000,000 Mark Banco til foranførte Øiemed skal tilveiebringes af samtlige Kjøbenhavns Handlende, saavelsom dem, der have søgt og søge Kjøbenhavns Børs. For at opnaae dette paa en Maade, som Vi ansee meest overeensstemmende med de Handlendes Ønske, ville Vi allernaadigst have, i Kraft af Nærværende, anordnet en Committee, bestaaende af følgende Handlende, nemlig: Consul Ridder Saabye, Agent Erichsen, M. D. A. Meyer, Bügel, F. Tutein, D. Tutein, og Chevalier, hvilken Committee skal tiltrædes af begge Directeurerne for Vort Bank-Contoir. Denne Committee skal være bemyndiget til at fremkalde alle og enhver uden Undtagelse, som søge Kjøbenhavns-Børs, og af dem forlange, at de efter Evne skulle deeltage i det udfordrende Laan af 4,000,000 Mark Banco. Paa samme Maade og i samme Henseende skal Committeen endvidere være bemyndiget til at fremkalde Indvaanerne i Kjøbenhavn, der ikke søge Børsen, men om hvilke det i øvrigt er bekjendt, at de ere i Besiddelse af Banco. De Oplysninger, Committeen maatte behøve af Mæglere eller andre offentlige Embedsmænd, skulle disse være pligtige uvægerligen at meddele samme, og i Særdeleshed skal Børscommissairen gaae Committeen tilhaande med at opgive de Personer, som søge Børsen.

Ligesom Vi sætte den allernaadigste Tillid til ovenanførte af os udnævnte Committees Medlemmer, at de indbyrdes efter Samvittighed ville ansætte sig til Deeltagelse i Laanet efter deres virkelige Evne, saa ville Vi og endvidere have samme allernaadigst overdraget, i Tilfælde, hvor de for samme fremkaldte Personer, mod Formodning, hverken ved Committeens Tilskyndelser eller Formaninger maatte være at formaae til at deeltage i Laanet i saadant Forhold, som Committeen efter sin Overbeviisning anseer at være svarende til den Fremkaldtes virkelige Evne, da derom at indsende allerunderdanigst Beretning, som af Dig bliver Os at forelægge til nærmere allerhøieste Bestemmelse, hvorledes der skal forholdes med at ansætte dem til Deeltagelse i Laanet, der paa saadan Maade maatte befindes vrangvillige.

De Bidrag til Laanet, som for Committeen

tegnes, og af samme antages, ville til Vort Bank Contoir blive at indbetale i fem maanedlige Terminer, nemlig i Novbr. og Decbr. Maaneder d. A., og i Januarii, Februarii og Martii Maaneder næstkommende. Bank-Contoirets Vexler og Beviser for ældre optagne Laan, som inden Martii Maaneds Udgang 1812 ere forfaldne til Betaling, modtages som Valuta med Fradrag af Disconto.

For Laanets Tilbagebetaling ville Vi allernaadigst have bestemt følgende Afdrags-Terminer:

i September 1812	10 Procent.
i December 1812	10 Procent.
i Aaret 1813 i 4 maanedlige Terminer	40 Procent.
og i Aaret 1814 ligeledes . .	40 Procent.

Medens den laante Capital indestaaer i Vor Casse, tilstaaes og beregnes Creditor 4 Procent aarlig Rente i Banco, hvorhos endvidere tilstaaes en Præmie af 40 Rdlr. dansk Courant for hvert 100 Rdlr. Banco, som til Laanet indskydes, saaledes at den Indskydende for bemældte Præmies Beløb erholde af Os garanterede Obligationer, betalelige i 5 Aar med $\frac{1}{5}$ hvert Aar, og imidlertid bærende 4 Procent Rente.

For at dække Forrentningen og Tilbagebetalingen af dette Laan, som og af de Laan, Vi ligeledes ere sindede at optage hos de Handlende paa andre Steder i Vore Riger og Lande, og hvorved Vore Finantsers fremtidige Behov skal blive sikkret, ville Vi nærmere være betænkte paa, at udskrive en taalelig Skat i Sølv eller rede Værdie. Ved disse Foranstaltninger og ved den strænge Opmærksomhed, med hvilken Vi herefter agte at sætte Skranker for Agioteurernes Kunstgreb, men fremfor alt ved den beredvillige Medvirkning, Vi i et Anliggende som dette, hvor det gjelder om Fædrenelandets Vel, sikkert ville finde hos Vore troe hengivne Undersaattere blandt Handelsstanden, haabe Vi at see Agiotagens videre fordærvelige Følger standsede — men skulde Vort landsfaderlige Haab ikke opfyldes, da vil Omsorgen for det Heles Vel paalægge Os den ubehagelige Pligt, at vælge strængere Forholdsregler."

Denne allerhøieste Befaling undlader jeg ikke

herved at meddele Dem til videre behagelig Foranstaltning.

Kjøbenhavn den 28de Septbr. 1811.

E. H. Schimmelmann.

Til
De Hrr. Grosserere Consul og Ridder Saabye, Agent Erichsen, M. D. A. Meyer, C. P. Bügel, F. Tutein, D. Tutein og Chevalier.

I Dansk Litteraturtidende har en Recensent nedlagt Protest mod den almindelige Klage over vor Litteraturs nærværende Armod, som aldeles ugrundet, da Krigens Aarsem i videnskabelige og originale Frembringelser overgaaer de fleste Aarfemmer fra Danmarks lykkeligste Tider. Han anfører blandt andet som Bevis, foruden vore mange videnskabelige Samfunds Virksomhed, den Mængde (?) gode Journaler i de fleste Fag, de mange nye Frugter af historisk-antiqvarisk Studium, Treschows Moral for Folk og Stat og Elementer til Historiens Philosophie, Møllers christelige Moral og Apologetik, Ørsteds Naturlære, Ohlenschlægers og fleres Digterværker. — (Anmeld. lægger endnu til Begtrups Værker i Landoeconomien — Ingemans Digte, som Litteraturens circumspecte Herolder hidtil have forbigaaet med tilbørlig Taushed, men som desuagtet ikke ville undgaae upartiske Læseres Opmærksomhed). Men naar Rec. giver Aviskriverne Skyld for alle hine Jeremiader, saa læser han nok Aviserne med alt for stor Flygtighed, thi disse have aldrig klaget over Litteraturens Armod, men over Afsætningens Maadelighed og Trykkomkostningernes overdrevne Dyrhed. Dette vil han vel dog ikke kunne nægte, naar man kan bevise ham, at adskillige af vore Forlæggere have deels betalte fuldfærdige, deels med Trykning paabegyndte Manuskripter liggende, som de ikke tør vove at udgive. Ja, han selv anfører det klareste Bevis herpaa, naar han siger, at det skandinaviske Selskabs Skrifter, skjønt den udvalgteste Samling i sit Slags, saa lidet læses eller kjøbes, at Forlæggeren, uagtet han faaer Manuskriptet gratis, ikke seer sig skadesløs. Recensentens Spørgsmaal: med hvad Ret klage da vore Aviskrivere over Mangel paa Sjelefode, er altsaa aldeles uti-

digt, da ingen Aviskriver nogensinde har ført saadan Klage. Heller ikke bør det forglemmes, at de Skrifter, Recensenten anfører, paa Digtene nær, bruges til Forelæsninger, og maatte altsaa paa hver Tid finde Afsætning. Iøvrigt har vor Litteratur vist intet at befrygte for de Ulykkesspaadomme, der bebude den en nær forestaaende Hungersnød, saalænge der hersker Hungersnød blandt adskillige Skribenter. Disse ville nok sørge for, at der bestandig leveres den hungrige Læseverden, om just ikke Kraftsupper, Kalvesteg o. s. v., saa dog gamle Saaler, Marsvinekjød ꝛc., hvormed man, som Matrosen fra Skibet le Foudroyent nyligen har beviist, ogsaa til Nød kan opholde Livet.

Borgerdydsskolen, den ældste af Hovedstadens lærde Instituter, som nu i en Række af 24 Aar uafbrudt har virket til Ungdommens Dannelse og leveret saa mange ypperlige Subjecter, har nu faaet en ny Bestyrelse i de Herrer Nielsen, Woldike og Bergenhammer. Skolen tæller i dette Øieblik 60 Lærlinge, og da den ogsaa har en Handelsclasse, saa kunne tillige Ynglinge, der ere bestemte til Handelen, optages i samme.

I Riber Avisen læses følgende: I den senere Tid er, som bekjendt, flere Gange det Tilfælde indtruffet, at Kjøbenhavnske Post til Ribe og øvrige Stæder paa den vestlige Kyst af Jylland, har maattet ligge i 3 Dage i Hadersleb fordi den ikke har været ankommen det bestemte Klokkeslet til sidstmeldte Sted. — Da det Kongelige General Postamt forrige Sommer, naar Posten udeblev den bestemte Tid til Hadersleb, lod samme befordre med Extrapost, spørges: hvorfor at denne, unægtelig meget nyttige, Foranstaltning ophørte saa pludselig? hvorved nu, saavel det Offentlige som enhver der har mindste Correspondence af Vigtighed med Sjælland og Fyen, maae lide. — Ribe betragtet som Hovedstad i et af Jyllands Stifter, synes at kunde fortjene samme Opmærksomhed i denne Henseende som enhver af de øvrige.

Mariboe den 10de October. I Saxkjøbing er i denne Tid en Tønde Landgilde Byg betalt med 11 Rdlr. D. C. — At Prisen paa Hornqvæg formedelst den befrygtede Fodermangel falder meer og meer kan sees deraf, at i disse Dage er en Malkekoe solgt paa Auction for 50 Rdlr., derimod ere andre Ting anseeligen stegne i Prisen, f. Ex. en Dagleier faaer nu paa egen Kost i Daghyre 2 Rdlr. 1 Pot Brændeviin betales med 4 Mk. 8 ß., og jo dyrere det bliver, desto større er Afsætningen. Til saadan en Høide er da nu ogsaa denne Green af Alchymien lidt efter lidt stegen. (Mariboe Av.)

(Fortsatte Efterretninger om den nyligen afdøde Mathematiker Hans Momsen.) Hans Begjerlighed efter, selv at anstille astronomiske Jagttagelser, tiltog med hver Dag. Han prøvede, at forfærdige af Calenderen selv en saadan Tabel for Maanen, som Gietermakers for Solen, men naturligviis uden Nytte, thi han kjendte den Gang næsten aldeles intet til Solens Anomalier. Endelig var han saa lykkelig at faae Rembs Astronomie til Laans, og denne var de første astronomiske Tabeller, der gjorde ham bekjendt med Stjernernes Regioner. Den Gang seirede hans Overbeviisning over det tychobrahiske System, om Solens Bevægelse omkring Jorden, som Skolemesteren havde beviist ham af Bibelen. Den Forneielse, han følte ved den Opdagelse, at det er Jordens Skygge, som foraarsager Maaneformørkelse, og Maanens, som foraarsager Solformørkelse, og den Lethed, hvormed han forud kunde beregne disse Skygger og deres Størrelse, gjorde, da han første Gang anstillede Jagttagelser derover, et uudslukkeligt Indtryk paa ham. Dette bevægede ham især til at fortsætte sine Studeringer med endnu langt større Iver. Iblandt hans gamle Bøger fandtes ogsaa Johannis Sturmii tydske Oversættelse af Archimedes, Nürnberg 1670, og sammes Regnekonst 1670. Ved Hjelp af disse samlede han sig nogle vigtige Kundskaber om Keglesnittet, hvilke siden, da han læste større Værker, vare ham til stor Nytte, og ved disse Midler blev han, ved Hjelp af de Nyere alt mere og mere bekjendt med det hele Omfang af disse Videnskaber. Ved sin utrættelige Flid bragte han det omsider saa vidt, "at han af tre Jagttagelser over en Comet kunde bestemme Stedet paa dens Bane, hvor "den kommer til Syne (antaget i en Parabel), "og naar den samme Comet iagttoges af ham ved "sin Gjenkomst, var han istand til at fastsætte "dens hele ecliptiske Bane." — Ikke blot de la Landes Regler og Lamberts Constructionsmaade

tjente ham her til Rettesnor; hans egen Videbegjerlighed havde endog gjort ham fortrolig med den physiske Astronomie. Han var allerede tidligere bleven overbeviist om, at Planeternes og Cometernes Omløbstider virkelig stemte overeens med de af Newton opdagede Naturlove. Han lod sig overalt aldrig nøie med, blot at kjende Reglerne og Forskrivterne i den rene og anvendte Mathematik, men Grundene maatte ogsaa fuldkommen overbevise ham. Han kunde altsaa gjøre en desto lettere og sikrere Anvendelse af disse Kundskaber, efterdi de vare grundede paa sand Overbevisning. Men den Bane, hvorpaa han vandrede, var destuagtet ikke fuldkommen jevnet. Han manglede sædvanlig videnskabelige Hjelpemidler, og var altsaa ofte nødt til at begynde forfra igjen, naar han allerede havde tilbagelagt den halve Vei. — Saaledes forskaffede han sig de grundigste Kundskaber: saaledes fik han ogsaa med Tiden de bekjendte Hjelpekilder; saaledes gjennemtrængte han endeligen hele Mathematikens Rige. Allerede for længe siden havde han gjennemstuderet en Eulers, Kästners og Karstens Skrivter, som han efter Haanden havde anskaffet sig, og beriget sin Aand med alle de store Sandheder, de indeholde. Algebra, Geometrie, Trigonometrie, Astronomie, Mekanik, Optik, Hydraulik, Gnomonik ꝛc., vare hans Yndlingsvidenskaber. Fortificationen havde han, efter sin egen Forsikkring, ikke lagt nogen Vind paa. Som Landmand kunde Ingen fortænke ham, at han heller ikke elskede denne Videnskab. — I Aaret 1793 var han i Kiøbenhavn, hvor han tog det Kongelige Bibliothek og Universitets-Bibliotheket, Observatorium ꝛc. i Diesyn. Dette hans Ophold i Hovedstaden erindrede han sig stedse med de gladeste Følelser. Her kom han ind i en ganske ny Verden, og saae for den største Deel første Gang alle de Hjelpemidler, han hidtil kun kjendte af Navn. Her blev han modtaget paa det venskabeligste af adskillige agtværdige Videnskabsmænd. En Reventlow, en Tetens, en Bugge, en Krebs vare ham uforglemmelige.

(Fortsættes.)

Udenlandske Efterretninger.

Commercy, d. 25 Septbr. I Aaret 1540 havde man i vor Egn begyndt Viinhøsten i Augusti Maaned. De mærkværdigste Viinhøste, som i det afvigte Aarhundrede fandt Sted i Septbr. Maaned, en Maaned, der næsten altid er Borgen for Vinens gode Egenskab, ere fra 1761, 1762, 1774, 1781, 1783, 1788 og 1794.

(Neue Zeit.)

Wien, d. 25 Sept. De mangfoldige Jagttagelser, man paa det herværende Observatorium hidtil har havt Leilighed til at anstille over den nærværende Comet, have sat os istand til, at give bestemt Oplysning om, ikke allene dens allerede tilbagelagte Vei, men ogsaa den Vei, den vil tage næste Aar. Mærkværdigt er det, at den hidtil ei er kommen nogen Stjerne af Betydenhed, end ikke i nogen lang Frastand nær, men bestandigen vandrer frem blandt mindre Stjerner end de af femte Rang. Den 18de Sept. kom den i en Egn, hvor der paa Mangel af brugbare Stjerner ikke kan siges noget bestemt om denne Comet. Den opholder sig endnu bestandig i denne Egn. Hvad de nærmere Omstændigheder ved dens Løb angaaer, saa forlod den d. 5 Sept. den lille Løve, og ankom d. 7de derpaa i den store Bjørn, som den endnu bevæger sig frem i; men d. 27de vil den skille sig fra samme og træde d. 30de ind i Jagthunden Asterion. Den 3die Oct. vil den stryge forbi nær den skjønne Stjerne ved den store Bjørns Hale, Benetnasch kaldet, paa hvilken Tid den naaer sin høieste nordlige Standpunct, og d. 17de gaae over i Bjørnevogterens venstre Haand. Da den siden Midten af Septbr. aldeles ikke var gaaet ned, saa vil den d. 22de ved sin nedre Culmination igjen komme Horizonten nær og atter gaae ned i de næstfølgende Dage, hvo paa den dagligen vil forblive længere under Horizonten. Den 6 Nov. forlader den Herkules's venstre Haand og kommer d. 10de i Cerberus. Den 20de træder den under Gaasen i en Deel af Melkeveien, og naaer d. 1ste Decbr. Ørnen, i hvis Stjernebillede den vil opholde sig indtil d. 20de. Derpaa rykker den under Delphinen videre frem, og gaaer d. 31 Dec. ad Vandmanden til. (S. Bl.)

Berlin, d. 26 Sept. Forøgede Forhaabninger om Fredens Vedligeholdelse paa det faste Land, og de Forsikkringer om Nabomagternes venskabe-

lige Sindelav mod Preussen, som Kongen har modtaget, have bevæget Hs. Majest. til at lade holde inde med de Rustninger og Arbeider paa Fæstningerne, som Omstændighederne af Forsigtighed synes at have gjort nødvendige. (S. Bl.)

Fra Mayn d. 2 Oct. Den nærværende Comet skal være den samme, som lod sig see i Slutningen af det 10de Aarhundrede. Efter Astronomen, Canonicus Augustin Starks Jagttagelse i Augsburg, har dens Lysstyrke forøget sig i en Tid af 14 Dage trefold, og man bemærker ofte en blinkende Bevægelse. — Hofraad Wieland i Weimar har været saa uheldig at vælte med Vognen og brække Kravebenet. Men man har alt Haab at han snart igjen vil være helbredet. (S. Bl.)

I hele Kongeriget Würtemberg har dette Aars Vinhøst været saa heldig, at alle Bødkerne arbeide til langt ud paa Natten paa nye Fade. Adskillige Viinstokke ere saa behængte med Druer, at de, ligesom Frugttræer, i velsignede Aar, maa understøttes med Stiver. En Miil paa hiin Side Stuttgard, henad Ludvigsburg, hænger paa et Vinbjerg en Drue af overordentlig Størrelse. Folk, som have seet den, forsikkre, at den er en Alen lang. Der holdes allerede adskillige Uger Vagt over den Dag og Nat, da Eieren har bestemt denne Natursieldenhed for Kongens Taffel. Dette Aars Viin vil overgaae alle siden et Par Aarhundreder avlede Vine, selv den fra 1748 ikke undtagen. (S. B.)

I det nyeste Hefte af politisches Journal findes følgende Oversigt over de fleste europæiske Staters Indkomster og Statsgjeld, hvoraf sees, at Engelland, i Henseende til sin Gjeld, og Frankrige, i Henseende til sine blomstrende Financer, staaer øverst: Portugal har 39 Million Gylden Indkomster, 45 Mill. Gylden Statsgjeld; Spanien over 616 Mill. Reales de Vellon i Indkomster, 7194 Mill. Reales (500 Mill. Spec. Rdlr.) Gjeld; Frankrige, efter Budgetet af 1811, Indtægt 954 Mill. Franker, deraf udgjøre Renterne af den faste Statsgjeld (Livrenterne uberegnede) kun den 11te Deel eller 88,300,000 Fr.; Italien, Indkomster henved 127 Mill., hvor der medgaae til Renterne af 300 Mill. Livres Gjeld omtrent den 13de Deel; Neapel, Indtægt 12,700,000 Napol. Ducater (19,228,000 Gylden), Statsgjelden for største Delen betalt; Østerrige, Indtægt 135 Mill., Gjeld 1200 Mill. Gylden; Preussen, Indkomster 23 Mill. Rigsdaler, Statsgjeld ikke ganske bekjendt; Storbritannien, Indkomster 54 til 55 Mill. Pd. St., Nationalgjeld 601 Mill. Pd. St.; Rusland, Indkomster 122 Mill. Rubel, Statsgjeld 200 Mill. Rhinforbundsstaternes Indkomster angives saaledes: Kongeriget Bayern 18 Mill. Fl. Indkomster, Würtemberg 8 Mill. Fl., Sachsen 12 Mill. Fl., Vestphalen 35 Mill. Fr., Storhertugdømmet Frankfurth 2,500,000 Fl., Baden 3 Mill. Fl., Berg 4 Mill., Hessen 3½ Mill., Würzburg 3½ Mill., Hertugd. Nassau 1,757,000 Fl., Førstendømmet Hohenzollern-Sigmaringen 240,000, Salm-Kyburg 80,000, Ysenburg Birstein 150,000, Hertugdømmet Aremberg 236,000 Fl., Førstend. Lichtenstein 40,000, von der Leyen 34,000, Hertugd. Sachsen-Weimar 1 Mill. Fl., Sachsen-Gotha 1,300,000, Sachsen-Meinungen 350,000, Sachsen-Hildburghausen 150,000, Koburg-Saalfeld 400,000, Anhalt-Dessau 500,000, Anhalt-Bernburg 390,000, Anhalt-Köthen 200,000, Førstendømmet Waldek 375,000, Lippe-Detmold 225,000, Lippe-Schaumburg 80,000, Schwarzburg-Sonderhausen 250,000, Schwarzburg-Rudolstadt 200,000, Reuß-Greitz 100,000, Reuß-Schleitz 100,000, Lobenstein-Lobenstein 80,000, Lobenstein-Ebersdorf 80,000, Hertugdømmet Meklenburg-Schwerin 1 Mill., Meklenburg-Strelitz 300,000.

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Paris d. 3 Oct. Da H. M. Keiseren afreiste fra Ostende fulgte han Stranden. Da han ikke vilde gjøre Touren over Sluys, saa begav han sig, for at passere Swin, i et Fiskerfartøi med Hertugen af Vicenza, med hans Overstaldmester, med Grev Lobau, een af hans Adjutanter, og med 2 Jægere af Garden. To fattige Fiskere førte Barken, der med alle sine Udrustninger neppe var 150 Fl. værd. Denne udgjorde deres hele Eiendom. Overfarten varede en halv Time. H. M.

ankom ved Fortet Orange, hvor Præfecten og hans Følge ventede ham. Man tændte en stor Ild, da Keiseren var gjennemvaad og det var koldt. Da man spurgte Fiskerne, hvad de vilde have for Overfarten, fordrede de en Gylden for hver Person, H. M. lod dem derpaa kalde og give 100 Napoleond'orer og tillagde dem 300 Franker i aarlig Pension for Livstid. Deres Glæde var ubeskrivelig. — I Vliessingen var H. M. meget fornøiet med de overordentlige Arbeider, som Geniet og Marinen havde bragt istand der. Fortet Montebello er forsynet med 80 Ildsvælg; Søfronterne af Vlissingen ere bevæbnede med 100 6pundinger og 60 Mørsere. Hele Egnen af Vlissingen kan sættes 150 Toiser under Vand. Gode bedækkede Veie, gode Glacier og andre Værker læne sig mod Forterne St. Hilaire og Montebello og sætte Pladsen i Sikkerhed mod et Bombardement. Fortet St. Hilaire, som er bleven bevæbnet med 50 Artilleriestykker, er ved Mellemforts sat i Forbindelse med Fortet Rameckens. Fortet Rameckens, dækket ved et Kronværk, der sikkres selv imod Oversvømmelser; couperede og ved Konst tillige i fast Forening bragte Diger; Mine-Gallerier, der ere anlagte 60 Toiser langt fra Diger, for, om det gjøres fornødent, at sprænge dem; dette er et kort Overblik over de overordentlige Arbeider, der i 2 Aar ere blevne foretagne. Det er sandt, at Ingenieurvæsenet til Lands allene i dette Tidsrum har brugt henved 9 Millioner. Cassematte-Værker ere i det Indre af Staden deres Fuldendelse nær og allerede ere Krudt- og Proviantmagazinerne og Arsenalet sikkret mod Bomber. Vlissingen er ved disse Arbeider ophøiet til en Fæstning af første Rang. — Marinen har ligeledes fuldendt betydelige Arbeider. Alle Bassins-Quais, som Engellænderne vilde ødelægge, ere reparerede. De Miner, hvorigjennem Fienden vilde sprænge Sluserne, vare yderst slet styrede. Slusen bliver i Aar tilendebragt, og 30 Krigsskibe kunne ganske bevæbnede indløbe der; en Fordeel, som Bassinet tilforn ikke ydede. Generalmagazinet, som Engellænderne vilde lade springe i Luften, er igjen istandsat og sikkret mod Bomber. — H. M. har forordnet nye Værker, for at forøge Terveres Fortificationer, da det er vigtigt, at samme bliver en fast Plads. I Terneuse tog H. M. Arbeiderne ved det der opførte Bassin i Øiesyn, hvori 40 Linieskibe kunne indløbe ved lavt og høit Vand. Ved Terneuses Diger gives 60 Fod Vand og denne vigtige Punct støtter sig paa begge Rehderne af Terneuse og af Baerlandt. Efterat have undersøgt Bassinet, seilede H. M. i sin Baad op ad Schelde indtil Batz, hvor han besøgte de derværende nye Anlæg. H. M. var meget tilfreds med alle Arbeidernes Fremgang, sine Escadrers personlige og materielle Tilstand og deres Manøvres Hurtighed. — — Den sidste Transport gamle Konstværker fra Villa Borghese er nu paa Veien til Paris og vil ufortøvet ankomme der. — Gener. Directeur Denon reiser nu omkring i Italien, for, som det hedder, i Konstneres Værksteder at udsøge de nye Malerier og Statuer, der fortjene at pryde de Keis. Palladser.

London d. 25 Sept. Af en Generalbefaling fra Hovedqvarteret Cintra d. 30 Aug. sees, at Marchal Beresford har seet sig foranlediget til at fordømme nogle Capitainer og Lieutenanter af portugisiske Militsregimenter, formedelst Desertion, deels til evig, deels til 10 Aars Landsforviisning til Angola paa Kysten af Africa. De vare af en Krigsret dømte fra Livet. — Laasene for adskillige Skabe i Skatkamret ere sidste Tirsdag blevne opbrækkede og adskillige Registere og Bøger stjaalne. — Banken i Ely (paa Øen af samme Navn i Landskabet Cambridge) har holdt inde med at betale. Denne Bank har sat mange smaa Billetter i Omløb, der for største Delen befinde sig i Kræmmeres og Haandværksfolks Hænder, som tog dem i Betaling for deres Løn. De rige Kjøbmænd og Forpagtere have vidst at skille sig i Forveien ved disse Billetter, og vilde ikke antage flere. Man har en Efterretning, som endnu trænger til Stadfæstelse, at Montevideo har overgivet sig til Tropperne fra Buenos Ayres.

London d. 28 Sept. Paa Sicilien har man arresteret en Deel Personer, hvoriblandt een, som er beslægtet med vores Kongelige Familie. Anledningen dertil er en af 52 Personer af den første Adel opsat Ansøgning til vor Regjering, for at opfordre Engellands Medvirkning til en bedre indre Forvaltning. Man haaber at Lord Bentinck vil tage sig af Sagen. (Efter Hamb. Corr.)

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 84.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 19 October 1811.

Et Par Ord i Anledning af det inhumane Svar paa den gamle Præstes Skrivelse til vore nye Biskopper i Kjøbenhavns Skilderie No. 65 og 66 dette Aar.

(Fortsat.)

1. At Præsten ligesaalidet som Biskopperne efter eget Tykke kunne giøre Forandringer i Ritualet, veed jeg vel; men naar et Ritual er saaledes, at det i de fleste Stykker er ubrugeligt, og skaffer snarere Anstød og Forargelse end Opbyggelse, saa troer jeg det høilig Pligt, saavel for Biskop som Præst, at giøre de Forandringer deri, som Omstændighederne kræve. — Efter Meningen om det anstændige, værdige og passende i Tidsalderens Aand, bør Ritualet læmpes, som alt andet, om noget derved skal kunne virkes. At giøre saaledes, er saa langt fra at være Forræderie (Hr. Svareren kalder det Hoiforraad, paa tydsk Hochverrath) imod Kristendommen, at det tvertimod er Pligt efter Pauli Formaning Philipp. 4, 8—9. Ritual er ikke Religion, og Religionens Form og Religionens Bogstav er ikke Religionens Materie, eller Religionens Aand. Kun dette sidste er uforanderligt, men ikke saa det første. Der er heller ingen Strid herom iblandt kyndige og erfarne Mænd. Vor Regiering har giort sig al Flid for at skaffe os et godt Ritual. Det vil nu nok komme. Og indtil den Tid giør enhver de Forandringer, som efter Tid og Omstændigheder kunne findes passende. Og naar vi giøre saaledes, og giøre det med Forstand og uden Ophævelse, saa handle vi ligesaa meget i Religionens, som i Regieringens Aand. Fornuftige Folk ville vide os Tak derfor.

Hvad Svareren indvender mod den nye Psalmebog er, som alt det øvrige, aldeles ubeføiet og ugrundet. Vel vil jeg just ikke, med den gamle værdige Mand, ansee det for en Nationalulykke, at den ikke almindeligen er indført, men heller ikke kan jeg ansee det for nogen Lykke eller Ære for os, naar vi i dette Stykke, der vist ikke er uvigtigt, ere tilbage. At den ikke allevegne har fortrængt den gamle Psalmebog i Jylland, dertil er vist ikke det Aarsagen, som Hr. Svareren siger, men det har andre Aarsager, som Forfatteren til Svaret nok ikke veed at angive. — Forkjerlighed for det gamle, Frygtsomhed, Svaghed, Mangel paa Oplysning og Sands for det Bedre, vare og ere nok endnu her, som andre Steder, de sandeste Aarsager. — Er den gamle Psalmebog fortrængt paa Øerne, som Hr. S. udtrykker sig, saa har den ikke faaet andet end efter dens Fortieneste, og det er skeet med Regierings Bifald og med alle Fornuftiges Samstemmelse. — Hr. S. kiender nok intet til Jylland, og har maaske aldrig været der. Hvorfore staaer Jylland i saa meget andet tilbage for Siælland og Øerne? Vi ere fiernede saa langt fra Regierings Sæde, for langt fra Stedet, hvorfra Liv og Virksomhed skal gaae ud. Alle duelige

og drivtige Mænd ile til Stælland og Herne, naar de kunne, som til en anseeligere og værdigere Skueplads for deres Virken. Man føler mindre at man er tilbage, fordi man seer Færre at gage frem. Disse ere nogle af de vigtigste Aarsager, hvorfore man altid paa fiernere Steder staaer tilbage. Disse have ogsaa deres Deel i at den nye Psalmebog her som flere Steder endnu ikke er indført. — I øvrigt har jeg aldrig fundet den nye Psalmebog aldeles fuldkommen. — Men at den imod de andre Psalmebøger at ligne er som Guldet imod Messing, kan Enhver, der har sund Forstand, let selv overbevise sig om. Der er en stor Deel mesterlige, ægte kristelige og sielsopløftende Psalmer deri, meget faa maadelige, og ingen slette. Den har i religiøs Oplysning bragt os saameget fremad, at der ikke er meget tilbage at ønske. — Jeg har brugt den i Laaland i 7 Aar, og tilforn i 6 Aar, saa jeg kiender den saa temmelig. — Poesie og Kristendom ere deri forenede, som de bør at være. Thi Poesien er simpel og fattelig for Enhver, som har sund Menneskeforstand; og Kristendommen deri er det nye Testamentes, lys for Forstanden og indtagende for Hiertet, som den kom fra sin Stifters Mund, ikke Bogstavens, som ihielslaaer, men Aandens, som levendegiør. — At deri, som Hr. S. klager over, slet ikke er nogen himmelsk Olie for et saaret og sønderknuset Hierte, er jo ret vel, thi saa finder Sværmeren deri ingen Næring, og Sværmeriet, som saa let henriver de svage Hoveder, og de brusende Hierter, fødes da ikke derved. — Den himmelske Olie for et saaret og sønderknuset Hierte maa søges i Hans Hauges Skrivter, Sebergs Jesustidende og i et Par af vore Huuspostiller, men ikke i en Psalmebog for fornuftige Mennesker og oplyste Kristne. Sproget deri er flydende og korrect, og meget langt fra at være, som Hr. Sv. kalder det, et fremmed Tungemaal. — Just i de gamle Psalmebøger er Sproget fremmed, fuldt af tydske, latinske, grædske og hebraiske Ord og Vendinger, og det af den Aarsag, at den største Deel Psalmer ere oversatte efter nogle af disse fremmede Sprog og det billedlige Bibelsprog deri er ordret indført. — Hvor aldeles uforstaaeligt, og hvormeget deri af fremmede Tungemaal er, kan bedst erfares af Hr. Usings

oplysende Anmærkninger til Psalmebogen, som udkom 1782. — Men Hr. Svarerens Tungemaal udmærker sig ved sin Synderlighed og Uforstaaelighed, thi saaledes skriver han i denne Anledning: Meget mere var herom at sige; men, desværre, det haster ikke og bliver maaske endog for silde (?) før det bliver betimeligt!!! Hvo kan forstaae dette? Vist nok Ingen!

I en Anmærkning til dette Sted erklærer Hr. Svareren, at han nu med Paulus har taget al Tanke til Fange under Kristi Lydighed. Man kan rigtig nok see det heelt igiennem paa hans Svar, men denne Tilfangetagelse af al Tanke er da atter et Beviis paa, at Hr. Svareren ikke er Skriftfortolker. — Paulus siger slet ingen Steder i alle sine Breve, at han har taget al Tanke til Fange under Kristi Lydighed. Hr. S. maa her atter ikkun have læst en dansk Oversættelse, der har misledet ham, thi i Texten staaer slet ikke at Paulus har giort sligt. — 2 Corr. 10, 5, thi det er Stedet hvorfra man ved aldeles falsk Fortolkning har taget denne Talemaade, siger Paulus i en af Krigsvæsenet laant Lignelse, at han skal, naar han kommer til Korinth, tage ethvert af sine Modstanderes Anslag og Opspind til Fange under Lydighed imod Kristendommen. Ved νοημα underforstaaes των εμων εναντιων ɔ: Modstanderen og ikke andet. — Det var saa langt fra at Paulus tog sine Tanker til Fange, eller vilde tage dem, at ingen mere kunde bruge sin Forstand og sine Kundskaber til at afvæbne sine Fiender og til at udbrede Kristendommen, og ingen mere end han kunde opfordre de Kristne til at bruge Forstanden. Epheser 5, 15. 1 Corr. 10, 15. 1 Thess. 5, 21. Epheser 1, 17 og 18 vise tilstrækkeligen, at han ikke vilde at Mennesket skulde affige Fornuften og tage al Tanke fangen under Kristendommen. Men han vilde, at enhver skulde prøve Alting og beholde det bedste, at man skulde vandre som Vise og ikke som Uvise og Uforstandige. — Saaledes og Kristus Mark. 12, 29—34. Joh. 7, 17. 5, 39. Nej! Kristendommen frygter ingen Prøvelse, den gaaer igiennem Prøvelsen, som Guldet ud af Ilden med fornyet Glands og Skiønhed. Den er ikke en Despots bydende Lov; men en velgiørende og mild

Faders fattelige Veiledning for sine Børn. Den kræver Forstandens Udvikling, men ikke dens Underkuelse.

2. Det andet Ønske, hvorpaa den Gamle vilde henvende vore nye Biskoppers Opmærksomhed, var Skolevæsenet. — Dette erklærer Hr. G. at være overflødigt, men ikke destomindre bliver han dog ved, at tale derom paa næsten tre hele Sider. Det skal altsaa være overflødigt, naar det i en mild Tone fremsættes af en gammel værdig Mand, men ikke overflødigt, naar det i en haard, barsk og afgjørende Tone fremsættes af en ung og mindre erfaren Mand. Det skal altsaa være og ikke være! Forunderlige Modsigelse!! — Videre Hr. G. meener, at Aarsagen, hvi Skolevæsenet ikke synderligen er forbedret, er den, at man ikke ret veed, hvad man vil, og at intet udrettes, før man bliver enig derom. — Men jeg veed ikke andet end at alle fornuftige Folk ere enige derom; — nemlig at Almuen først skal lære fornuftig (ikke sværmerisk eller formular) Kristendom, dernæst Skrivning og Regning, dernæst saa megen Kundskab om Naturen, som behøves til at danne ham til et tænkende Menneske for sin Haandtering, derpaa saa megen Kundskab om vore Love, som kan vogte ham for Forbrydelser, der drage vanærende Straffe efter sig, endelig nogen Geographie og Historie; af den sidste dog kun saa meget, som Fædrenelandet angaaer. — Dette er vist hverken for vanskeligt eller for meget. Nej, Aarsagen, hvi der er mindre udrettet, end der var at ønske, er Mangel paa gode Lærere, og deres anstændige Underholdning; er fremdeles dette, at Almuen behøver sine Børns Hielp i den Tid, at Skoleunderviisningen skulde søges; dernæst at mange Familier intet have at føde og klæde deres Børn med, den Tid Skolerne skulde søges; og endelig den lange og om Vinteren ofte vanskelige og farlige Vej saa mange have til Skolen. Disse ere Hovedaarsagerne, at der er mindre udrettet, end der i modsat Fald kunde være udrettet. — Naar Hr. G. her taler om kristelig Enfoldighed og Bekræftelse i Troen, og fremfører Ønsker om at der af sundt Egetømmer med hellig Klygt maatte dannes Boskab for Bondestuen, hvorpaa Bibelen kunde finde sømmelig Plads, saa hører disse Udtryk og disse Ønsker til de mange

flere Beviser Hr. G. giver paa Mangel af ægte theologiske og philosophiske Kundskaber og paa dannet Smag. — Sligt vilde kun befordre paa nye Overtro og fremhielpe Uvidenheden. — At have bibelske Historier udgravne paa Væggene, og at føre en heel Hoben fremmede Udtryk i Munden, det er ikke Religion. Men at følge Religionens Bud i Gierningen, vise dens Kraft og Virkning i Vandelen, det er det, som skulde skee; det, som baade Christus og Paulus vilde. — At den staaer malet eller udskaaret paa Væggene, kan kun lidet nytte. Klygten, hvormed Hr. G. vil at disse Historier skulde udskiæres, maa man især frabede sig.

3. Det tredie Ønske af den Gamle var, at Præsterne maatte nyde udvortes Agtelse, og at Biskopperne vilde virke dertil hvad de kunne! Ogsaa imod dette har Hr. G. mange Indvendinger. — Det er sandt, Manden agtes nok, naar han fortiener det. Det har jo ogsaa den Gamle sagt. Men han vises ikke altid ved offentlige Lejligheder den Agtelse, som hans vigtige Embede udkræver. Hans Embede er ikke agtet lige med andre Embeder i Staten, som kunne være af samme eller dog lignende Vigtighed. Og at dette igien har en skadelig Indflydelse paa hans Embeds Nytte, veed Enhver, som har nogen Erfaring i Verden. Det er ikke Agtelse for Manden, men Agtelse for hans Embede, hvorom her tales. — At Præsternes Embede ligesaavel som andre Statsborgeres, nyder udvortes Anseelse, strider aldeles ikke imod hverken Jesu eller Apostlernes Lære. Og naar Hr. Gr. herimod anfører, hvad Jesus sagde til de jødiske Lærere, som havde Lyst til at hilses paa Torvene og sidde øverst til Bords, saa har vi det igien et Beviis paa, at Hr. G. ikke forstaaer sit Nye Testament; thi ellers havde han vist ikke anført dette. Jesus laster paa disse Steder aldeles ikke at de jødiske Læreres Embede nød Agtelse og udvortes Anseelse, men han laster, at disse samme Lærere ikke fortiente det, at de vare Hyklere, stolte, indbildske, og i alle Dele uværdige Mennesker, hvis Hierte og Sæder ikke svarede til deres udvortes Helligheds Maske, hvilket Hr. G. let kan overbevise sig om, naar han i Texten og ikke i en slet Oversættelse vil giennemlæse Math. 23, især det 3. 5. 25—28 V.

Udvortes, siger Jesus om Pharisæerne, vise I synes retskafne for Menneskene, men indvortes ere I fulde af Hyklerie og al Slags Ondskab!! Han laster altsaa ikke Embedets Anseelse, men han laster de Uværdige, der førte og misbrugte det.
(Fortsættes).

Anecdoter.

(Indsendt.)

Den skinsyge Mand og hans Ven.

A. Vær ikke skinsyg, kjere Ven. Din Kone er Dig troe. Jeg kjender hende.

B. Troe? Er Du virkelig overbeviist derom?

A. Svoer hun ikke tusind Gange, at hun hellere vilde styrte sig i Vandet end nogensinde blive Dig utroe?

B. Ja, ja det svoer hun. Men hør nu en skrækkelig Hemmelighed: for kort Tid siden har den Troeløse lært at svømme.

Da den berømte Sangerinde Schmalz reiste fra Berlin til Dresden, medgav Capelmester Himmel hende et Anbefalingsbrev til Capelmester Naumann, hvori der ikkun indeholdtes følgende Ord: Hermed sender Himlen dem en Engel. (Hier schickt Ihnen der Himmel einen Engel.)

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Det Kgl. Slesvig Holstenske Cancellie i Kjøbenhavn har under d. 8de Oct. d. A. udfærdiget følgende:

Hans Majestæt Kongen har behaget allernaadigst at resolvere saaledes:

Ethvert dansk Skib, som af Fienden er taget, men ikke ført til nogen engelsk eller anden Havn, der for Tiden er i Fiendens Vold, og altsaa ikke, ved en storbrittannisk Admiralitetsrets Dom, sammesteds er condemneret, men blot underhaanden solgt til nogen fremmed Magts Undersaatter, skal, naar et saadant Skib maatte indløbe i en dansk Havn, saavel under Krigen som efter Freden, tilbagele-

veres den danske Eier, og, naar det under Krigen anholdes i Søen af danske Krydsere, behandles som Reprise.

Under d. 2 Sept. d. A. er udkommen en Forordning angaaende Vaccinationen og Børnekoppernes Forebyggelse, for Hertugdømmerne Slesvig og Holsteen.

Under d. 26 Sept. d. A. er udkommen et Patent, indeholdende yderligere Bestemmelser i Henseende til Gjeldsbeviser, som ere stilede at betales paa Anfordring, saa og Forskrivter, sigtende til at sætte Grændser for Agiotage med dansk Courant, for Hertugdømmerne Slesvig og Holsten.

Bekjendtgjørelse fra den Kongelige Quarantaine-Direction.

Efter officielle Beretninger skal den gule Feber være udbrudt i Carthagena i Spanien. Paa Grund heraf, og i Følge Quarantaine-Forordningen, af 8de Febr. 1805, dens 4 §, erklærer undertegnede Direction: Carthagena i Spanien for smittet Sted, og for mistænkte, alle Havne paa Spaniens sydlige Kyst fra Grændsen af Portugal til og med Alicante, af hvilke, som de vigtigste især nævnes Sevilla, Cadix, Algeziras, Gibraltar, Mallaga, Welez-Mallaga, Almeria og Alicante. Endvidere ansees, i Følge Directionens Bekjendtgjørelse, af 22de Junii d. A., som mistænkte: de tyrkiske Havne, især Smyrna; de vestindiske Øer; det afrikanske Barbaries Havne og Stæder. Alle andre Lande, Stæder og Øer, i og uden for Europa, blive at ansee som aldeles umistænkte.

Den Kongelige Quarantaine Direction d. 15de October 1811.

Den Kongel. Agent i Petersborg, Etatsraad Buch, er nylig afgaaet ved Døden i en Alder af 62 Aar. De af hans Landsmænd, som have besøgt Petersborg, ville stedse med Taknemmelighed erindre den Beredvillighed, hvormed han stræbte at gavne dem og at gjøre dem deres Ophold der behageligt.

Af de 12 Candidater, der havde meldt sig til den latinsk-juridiske Examens skriftlige Prøve, frem-

stillede kun 9 sig til den mundtlige. Blandt disse erholdt 7 Caracteren Laudabilem og 2 haud illaudabilem.

Præsten Hr. Røsing, Ridder af Dannebrogen, der saa faderligen har antaget sig de Danske Krigsfangers Sag i Engelland, er nu ankommen til Kjøbenhavn, og boer paa Hjørnet af Adel- og Gothersgaden.

Repræsentanterne for den Danske og Norske Speciesbanque have ladet bekjendtgjøre: at den Kgl. danske Courantbankes Repræsentantere med sine Bøger og Regnskaber har godtgiort, at der i det forløbne Bankaar, fra 1 Julii 1810 til 30 Junii 1811, er inddraget og sat ud af Circulation den Summa 800,000 Rigsdaler i danske Courantsedler; hvilken Sum derefter d. 28 Sept. offentligen er tilintetgiort.

Ved Auction paa Børsen den 17de October solgtes: Engelsk Bleghvidt 165 Rdlr. a 165 Rdl. 3 Mk. pr. 100 Pd., Caffe 15 Mk. 8 ß. a 15 Mk. 12½ ß. Pd., hvid blød Sæbe 2 Mk. 8 ß. a 2 Mk. 9 ß. Pd., smaae Bønderpiber 10 Mk. 2 ß. Grosset, Liverpool Salt 25 Rdlr. Tønden, St. Ubes Salt 26 Rdlr. a 26 Rdlr. 1 Mk. Tdn., Rødtskjær 80 Rdlr. Skippd., Lyneborger Salt 50 Rdlr. Tdn., 2tomme Vanter 12 a 18 ß. Parret, enkeltbaands Strømper 5 Mk. Parret, Formelys 7 Mk. 11 ß. a 8 Mk. 4 ß. Pdt., Snustobak 24 ß. Pundet, Skrivpapir, noget beskadiget, 12 Rdlr. 5 Mk. Riset; alt med Told.

Løverdagen d. 11 Dec. opføres paa det Kongelige Theater til Benefice for Hr. Skuespiller og Dannebrogsmand Knudsen Syngespillet de to Dage. Det er netop 25 Aar siden, Hr. Knudsen paa den samme Dag første Gang debuterede. Hvad han i denne lange Række af Aar har virket, ikke blot som Konstner til sine Medborgeres Fornøielse, men ogsaa som Patriot til vore lidende Brødres Gavn, er hver Mand bekjendt. Ved sit Exempel har han beviist, at det er ikke det Trin, hvorpaa man staaer, men den Aand, hvori man handler, der bestemmer vor Rang som Menneske og Borger. Ved de Forestillinger, han hidtil til Bedste for vore saarede og krigsfangne Medborgere, saavel i Kjøbenhavn som i Provindserne, med saa megen Opoffrelse og Anstrængelse gav, og hvori han kraftigen understøttedes af den bekjendte Danske Gavmildhed, har han indbragt de Qvæstede og Krigsfangerne den betydelige Sum af 39,000 Rd., hvorved mange Taarer astørredes, mange Sukke dæmpedes. Kongens Bifald og Medborgeres Agtelse var hans Løn. Lige dyrebart og uforglemmeligt er ogsaa den Taksigelsesskrivelse fra Krigsfangerne paa Fangeskibet Brahama ham, hvori disse ulykkelige Landsmænd bevidne Kongen, Fødelandet og Knudsen deres taknemmelige Følelser for den modtagne Understøttelse. Brevet lyder saaledes: "Hr. Skuespiller og Dannebrogsmand! Fra en i fremmed fiendtligt Land beliggende beklagelig Krigsfange-Bolig vover et samtligt Folk at tilskrive Dem dette. — Hvor lykkelige ere ikke vi imod en større Hob i samme Tilfælde Ulykkelige, i det vi ere erindrede af saa utallig mange af vore i Frihed værende Landsmænd! — Foruden vores allernaadigste Konges og andre Medborgeres Omsorg ere vi Dem, ædle Mand, i saa høi en Grad vor Tak skyldige. De havde i deres Minde et ulykkeligt Folk, der er henslængt i en saa kummerfuld Situation. Med Deeltagelse i denne søgte De med ynksomfuldt Hjerte at samle en Gave, som ved Ridder Smith af Hans Velærværdighed Hr. Pastor og Ridder U. J. Røsing blev meddeelt os. — Hvor betydelig og Trang afhielpende slig en Understøttelse er for lidende Mennesker, føle vi gjennemtrængende, i det den saa mærkelig lindrer vor ellers end tungere Kaar. Omkommelse vilde blive Tilfældet, naar vi ikke, som vi ere, bleve erindrede af vor allerkjereste Monark og Dem lignende ædelmodige Medborgere. Til den fortjente Dannebrogsmand aflægge vi alle og enhver især vores skyldige Taksigelse for Deres uegennyttige og til Lindring for et beklageligt Folk forskaffede Understøttelse. Vi bede Dem være forsikkrede, at vi yde denne ikkun mod Deres Fortjeneste saa utilstrækkelig opregnede pligtskyldige Taksigelse med de meest erkjendtlighedsfulde Hjerter. Samtlige Prisoners i Krigsfangeskibet Brahama, beliggende i Guillinghams Bay ved Chatam d. 1 Aug. 1811.

Mariboe, den 14de October. Løverdagen den 26de October om Formiddagen Klokken 11 bliver ved Hs. Høiærværdighed Hr. Biskop og Ridder Boisen Hr. Candidat Schouboe indviet i Mariboe Domkirke til det offentlige Læreembede i Birnesse. — For omtrent en 14 Dage siden har

en Mand ved Søbye Huse ved Nakskov hængt sig selv i sine Strømpebaand paa sit Haugegjerde, hvor hans Kone fandt ham død. — Paa Brændeauctionen den 11te dennes i Lysemose under Grevskabet Knuthenborg blev meget lidet solgt. Endeel formeente, at Træerne vare alt for høit vurderede. Qvasset var afdeelt i adskillige Hobe. I ethvert Bundt kunde omtrent være et maadeligt Bondelæs. Saadant et No. var anslaaet fra 40 til 50 Rdlr. Besynderligt nok, at intet Bud blev gjort, skjøndt Bladene fandtes endnu derpaa, der dog kunde have været saare tjenlige til at ryge Flesk ved. — Prisen paa Gjæs har i dette Efteraar været saare ulige. Paa denne Side Mariboe er en Gaas solgt for 1 Rdlr. 5 Mk. Paa hiin Side derimod har den kostet 2 Rdlr. 3 Mk., 2 Rdlr. 5 Mk. og 3 Rdlr. — Natten imellem den 11de og 12de omtrent Klokken 1, lynede og regnede det, saa det skyllede hen ad Jorden. Søndagen den 13de omtrent Kl. 1 om Eftermiddagen reiste sig en Art af Orcan med Hagel og Torden. Natten derpaa havde vi en flyvende Storm. — 1 Pund Oxekjød fra Landet kan nu bekommes for 1 Mk. og 1 Pund Lammekjød for 1 Mk. 12 ß. Nogle Dagleiere ere nu blevne saa uforskammede og ublue her, at de forlange, for at grave en Grøvt til Vandrender, af 42 Favnes Længde og 3 Alens Dybde, samt for en steensat Brønd af 7 Alens Dybde 600 Rdlr., foruden Øl og Brændeviin om Dagen, skjøndt det Hele endog med Hensyn til Tidernes Dyrhed ikke kan koste meer end 80 Rdlr. (Mariboe Av.)

Man vil have den Efterretning fra Norge, som imidlertid trænger til nærmere Bekræftelse, at en norsk Caper har taget en fiendtlig Chinafarer.

———

Kjøbenhavns Vexelcours d. 16 Oct. 1811. Seneste Cours af danske Bancosedler mod Spec. 786 PC. — Disconto i Tirsdags 6 PC. — I Tirsdags solgtes Hamb. Banco til 794 PC. l. S. og 800 PC. k. S.

Udenlandske Efterretninger.

Det naturhistoriske Museum i Paris eller Musée national pour l'histoire naturelle, anlagt i en overordentlig stor Hauge ved Seine, er i dette Øieblik den største Indretning af den Natur i

hele Europa. Ved samme ere 12 af de berømteste Naturforskere ansatte som Professorere og Bestyrere. Hver Professor nyder en Løn af 10,000 Fr. Forelæsningerne holdes alle offentligen. Menageriet bestaaer af et Pantherdyr, Murmeldyr, Aber, Ichneumons, en asiatisk Hyæne, den plettede Hyæne fra det indre Africa, en Løvinde med to Unger, 5 andre Løvinder og 2 Løver, en polsk Bjørn, en lille sort Bjørn fra Nordamerica, en hvid grønlandsk Bjørn, 2 Ulve, 2 Pindsviin, 3 Panthere fra Cap og en Tiger. Resten bestaaer af Gjøge fra Tunis, en Stork, Ravne og Ugler. Mineralcabinettet er rigt paa Mærkværdigheder. Af Fossiler findes her et Stykke af en fossileret Elephanttand, funden i Egnen af Rom, 6 Fod lang og paa den tykkeste Ende imellem 11 og 12 i Gjennemsnit. Ved første Øiekast ligner det en Træstamme. Indvendig er det endnu hvidt. Hvilken Kjæmpe maa det Dyr ikke have været, der har baaret saadanne Træstammer som Tænder i Munden? Den største Mærkværdighed er uden Tvivl den store Kristal, som man har bragt herhid fra Schweiz og hvis blotte Spids veier 800 Pund og er 3½ Fod i Gjennemsnit. Den er maaskee den eneste paa Jorden. Een Side af denne sexkantede Pyramide er 1½ Fod bred og 2½ lang. — Man finder her og et fossileret Crocodilhovet, som 1780 er fundet i Petersberg ved Mastricht, 4½ Fod langt og 1½ Fod bredt. (Allgem. Zeit.)

Posteefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

London d. 21 Septbr. (Efter Moniteuren). The Star indeholder en Skrivelse fra Plymouth af 19 Sept., hvori den Americanske Fregat the Præsidents Borttagelse ved Melampus er saa omstændelig fortalt, at man ikke uden Møie kan ansee den for aldeles ugrundet. Ogsaa forsikkrer the Statesman, at Regjeringen har faaet Bekræftelse derpaa. I Skrivelsen hedder det, at Fregatten Melampus har mødt de forenede Staters Fregat the Præsident, Commodore Rogers, blev preiet af den og adspurgt: hvem den var? Da Capit. Hawker svarede: "Hs. Britt. Majestæts Fregat Melampus," saa sagde Commodore Roger, han havde Ordre fra sin Regjering, at tilbagefordre nogle

Deserteurer, der befandt sig ombord paa Hs. Britt. Majestæts Fregat. Capit. Hawker svarede: "han kunde kun tilbagegive Folk efter hans Foresattes Befaling." Commodoren svarede derpaa, han havde Ordre, at bruge Magt, og løsnede saa et Skud, hvorpaa han gjentog sit Spørgsmaal, om Capit. Hawker vil opfylde hans Begjering? Capitainen besvarede dette, og en anden med et Canonskud ledsaget Opfordring, med nei. Derpaa løsnede Rogers et tredie Skud, og Melampus gav ham det glatte Lag. Fægtningen varede 2 Timer, hvorpaa Præsidenten strøg Flaget og Melampus bragte ham til Halifax. Den Americanske Fregat har mistet 50 til 60 Mand. — En anden Journal paastaaer derimod, at Melampus er d. 24 Aug. gaaet fra Halifax til Quebek, og ingen Fægtning altsaa kan have fundet Sted imellem ham og Præsidenten.

Nürnberg d. 7 Oct. Fra Presburg erholde vi den Efterretning, at de ungerske Rigsstænder have besluttet, at give Hoffet 50 Millioner i Mynt, men paa den Betingelse, at ikke allene ingen Papirpenge, under hvilket somhelst Paaskud, forfærdiges mere, men at ogsaa det virkelig circulerende inden en bestemt Tidsfrist sættes ud af Cours og tilintetgjøres. Om og hvorvidt dette Tilbud kan antages af Kongen vil man nu nærmere erfare; saa meget er vist, at denne Efterretning mærkeligen har hævet Børscoursen; der veddes allerede om, at Coursen inden 14 Dage vil staae paa 800.

Fra Sachsen d. 1ste Oct. Der fandt i de sidste Dage af September nogle Bevægelser Sted i Armeen; den sachsiske Division Stendal, 6000 Mand stærk, trak sig i Egnen af Camenz til Grændserne af Overlausitz og den Meißniske Kreds sammen, hvorved ogsaa befandt sig endeel Batterier samt Cavallerie. Men de nyeste Efterretninger ere fra alle Kanter beroligende og fra Warschau indløbe de glædeligste Tidender om Kongens Befindende.

Buenos Ayres d. 1ste Julii. Denne Stads Junta har bekjendtgjort en Ordre, efter hvilken ingen Europæere, d. e. Spaniere fra Europa, efter Solens Nedgang, under Dødsstraf, maa lade sig see uden for Huset. En anden Forordning befaler, at de ugifte spanske Europæere, af hver Alder og Classe, skulle næste Dag forlade Buenos Ayres og begive sig til det Indre af Landet. Elios

Hensigt, at benytte sig af Nærværelsen af Tropperne fra Buenos Ayres ved Monte Video, for at seile op ad Floden med 800 Mand og i Forening med de gamle Spaniere at gjøre en Diversion, har foranlediget ovennævnte Befaling.

Amsterdam d. 9 Oct. I Dag holdt Deres franske Majestæter deres høitidelige Indtog her.

De Gader i Amsterdam, som Keiseren passerer igjennem, ere paa begge Siderne af Husene behængte med Guirlander af Egeløv, gjennemslettede med røde og hvide Skjærfer, og prydede med det franske Keiserriges Faner.

Den engelske Leitenant Yekills har udfundet et Middel til at forvandle den almindelige Pumpe paa et Krigsskib til en Sprøite, der driver en stor Vandstøtte bort over Masten af et Krigsskib paa 20 Canoner. Den er efter det engelske Admiralitets Befaling allerede bleven anbragt paa Venerable og Tiger, og skal i Fremtiden anbringes paa alle engelske Krigsskibe.

I Engelland ere mange falske Dollars i Omløb.

Wien, d. 5 Oct. Den 4de d. M. Kl. 9 og 50 Minuter om Formiddagen blev her paa Universitetets Observatorium sporet et let Jordskjælv, der varede 3 Secunder, og var forbunden med en rystende Bevægelse i Værelserne og en Knagen i Panelet. Uhrene fortsatte deres Gang uforstyrrede; kun en hængende Lanterne midt i Observatoriets Sahl bevægede sig lidet. Iøvrigt er den Naturmærkværdighed ogsaa bleven bemærket i adskillige lavere Boliger af Staden paa flere Steder.

Otmahr Frank, der er bekjendt af adskillige Skrifter om det persiske Sprog, vil udgive et Værk, hvori han med flere end 2000 tydske Ord i alphabetisk Orden, sammenlignede med persiske, vil bevise, at det tydske Sprog nedstammer fra det persiske.

Stockholm, d. 1ste Oct. Et Ugeskrift under Titel: den almindelige politiske Journal, som udmærkede sig for nogle Dage siden ved en Artikel: om Muelighheden af Finlands Gjenforening med Sverrig, meget beregnet paa at bevirke ubehagelige Misforstaaelser med den russiske Regjering, er i Følge den i Henseende til politiske Skrifter paa Rigsdagen i Ørebro fastsatte Lovforandring, bleven forbudet at fortsættes og dets Forfatter, en ung Regner, arresteret.

Petersborg d. 27 Sept. I Hoftidenden læses en Artikel af følgende væsentlige Indhold: "Allerede længe har man bemærket, at Presburger Tidenden tager særdeles Deel i alt hvad der angaaer vor Krig med Tyrkerne. Næsten hvert Blad er opfyldt med Efterretninger om Begivenhederne mellem begge Armeerne og ikke sielden modsige disse Efterretninger hinanden; men til almindelig Forundring tale de blot om nogle Uheld, der ere mødte paa vor Side. Vore allerbekjendteste og upaatvivleligste Seire forbigaaes enten med Taushed eller fortælles paa en for os ufordeelagtig Maade. Efterat vi hidtil ikke have værdiget disse Efterretninger nogen Opmærksomhed og have ladet dem blive ubesvarede, have vi denne Gang besluttet, at gjøre nogle Anmærkninger over een af hine Artikler fra den Ungerske Grændse. I denne Artikel har man ikke fundet det fornødent, at bestride vore bekjendte og glimrende Seire over Tyrkerne (d. 22 Junii g. St.) 4 Julii; men for dog i noget at nedsætte Russernes Overmagt over Fienden og forsvare sin antagne Grundsætning, fortæller den anførte Tidende, at Tyrkerne den anden eller tredie Dag derefter fornyede deres Angreb mod Russerne, dræbte dem en General og en Mængde Folk, og tvang dem til at gaae tilbage over Donau. Tvertimod vide dog alle, at Tyrkerne, efter deres Nederlag d. 22 Junii, en heel Uge igjennem ikke have vovet at lade sig see uden for deres Forskandsninger ved Kadikioi, og at der inden denne Tid ikke var løsnet et Skud paa vore Avantposter; af Generalerne er selv i Slaget ikke allene ingen dræbt, men end ikke engang saaret. At Russerne forlode Rutschuck skeete i Følge Overgeneralens særdeles Planer; denne Fæstning er bleven sprængt i Luften og den deri værende Besætning har tjent til at forstærke vor Armee. Netop ligesaa tales i disse Blade om Tyrkernes Operationer mod os til Søes. Hvor stor Skræk har ikke deres Flaade allerede foraarsaget den russiske Kyst! skjønt det dog er tilfulde bekjendt, at den tyrkiske Flaade fra Feldtogets Begyndelse af ikke er udløben fra Havnen. Hvor meget Russerne end krydsede for Canalen ved Constantinopel, har Fienden dog ikke ladet sig see. (Alt. Merk.)

Paris d. 5te Oct. Prægningen af nye Mynter efter Decimalsystemet fortsættes med stor Virksomhed. Den 1ste Nov. var Beløbet af samme 622,869,560 Fr., d. 1 April 1811: 709,498,539 Francs, hvoriblandt 250,599,480 Fr. i Guld og 49,630,699 Fr. i Francstykker, følgelig er denne Prægning stegen i 5 Maaneder 86,628,979 Francs. (Hamb. Corresp.)

St. Croix d. 1 Aug. Blandt Negerne paa Jamaica er udbrudt et frækkeligt Oprør. Det synes at de understøttes af St. Domingos Indvaanere, under Christoph. Staden Kingstone skal være lagt i Aske. (S. Bl.)

I et Fængsel i Slottet i Dover har man opdaget en Brønd, der var skjult i en Muur, og hvis Aabning befinder sig i den øverste Deel af Bygningen. Den er omtrent 5 Fod i Gjennemsnit og over 400 Fod dyb. Den er et Mønster af Forfædres Murekonst. Skal man troe Sagnet, saa er det den samme Brønd, som Harald havde lovet tilligemed Slottet Dover at overlevere William the Conqueror. Dette Løftes Ikkeopfyldelse kostede Harald Kongeriget og Livet. Man vidste i langsommelig Tid ikke, at denne Brønd var til; den var saa omhyggeligen skjult i en Muur, at al Eftersøgen var forgjeves. (S. Bl.)

I Gloucester i Engelland døde en Kone i sit 80de Aar. Doctor Chester aabnede Liget og drog et Barn ud deraf, som Konen havde gaaet med i 52 Aar. Denne Kone føleds i hendes 28 Aar de første Veer, men da hun havde henvendt sig til en uduelig Jordemoder, kunde hun ikke blive forløst. Faa Dage derefter befandt hun sig vel, og levede, som sagt, til hun blev 80 Aar. Barnet fandtes endnu vel dannet, undtagen at Armene og Benene vare paa nogle Steder trykte sammen af den bruskagtige Masse, som omgav det. Dette Foetus var guulagtigt, uden Tegn til Raadenhed.

Subskriptionen paa dette Blad modtages hos Bogtrykker Höeckes Enke, store Helliggeiststr. 144.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 85.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 22 October 1811.

Et Par Ord i Anledning af det inhumane Svar paa den gamle Præstes Skrivelse til vore nye Biskopper i Kiøbenhavns Skilderie No. 65 og 66 dette Aar.

(Sluttet.)

4. Endelig var den Gamles Ønske, at Biskopperne ikke vilde tabe Præsternes Kundskaber af Sigte. — Vel synes Hr. Gr., at denne Fordring er billig, men han siger dog, at man aldrig maa glemme, at der hører langt mere sammenslæbt (?) Kundskab til at fordreje end til at forstaae Skrifterne. — Jeg skal ikke nægte, at der til at forstaae Skrifterne, som Hr. Gr. forstaaer dem, udfordres ikke meget, jeg kunde næsten sige, slet intet; thi hvo der kan læse en slet dansk eller tydsk Bibeloversættelse, kan forstaae dem ligesaa godt som Hr. Gr. forstaaer dem. Nej, til at forstaae sin Bibel udfordres der noget mere end et ilfærdigt 2 Aars Cursus paa et Universitet, eller blot Kundskab i de gamle Sprog og i Historien efter Kristi Fødsel. Der fordres Kundskaber saavel i de nye som gamle Sprog, som i Historien for Kristi Fødsel som efter Kristi Fødsel. Der fordres mangfoldige andre Kundskaber, som her vilde blive for vidtløftigt at opregne, men som man kan see i Nøsselts, Plancks og Herders Anviisninger til at danne Theologen. — Der udfordres meget, saare meget, til at forstaae sin Bibel ret. — Til at fordreje den behøves derimod ikke meget andet end ond Villie og et hadsk Sindelav! Det befordrer ogsaa Mageligheden, Overtroen og Intolerancen, at man indbilder Folk, at der hører langt mere Kundskab til at fordreje Bibelen end til at forstaae den. Og dette kunde vist være mange i vore Tider særdeles velkomment. Men den kristelige Religionslærer skulde dog ikke giøre det — og heller ingen med oplyst Forstand og ædelt Hierte vil giøre det. Nej, vi maa, som Kristus vilde at vi kristne Religionslærere skulde være, vi maa være og vedblive at være Jordens Salt; thi tabe vi vor Kraft, hvormed skal da saltes? hvorledes den moralske Fordærvelse holdes ude? At lægge Menneskene i Overtroens og Uvidenhedens og Slaveriets Lænker, dertil ere vi kristne Religionslærere ikke kaldede, men vi ere kaldede til at lede dem til Oplysning, til Kundskab og til moralsk Frihed. — Og for endnu at giøre Videnskabelighed og Opfordring til videnskabelige Kundskaber mere mistænkte, siger Hr. Gr., at naar der tales om Præstens Stigen i Kundskaber og Fremgang med Tiderne, saa forstaaes derved ikke et fortroligt Bekiendtskab med Bibelen, men Bekiendtskab med de nyeste Bibelfienders Bortforklaringer af Kristendommens Grundsandheder, Døgnblade, Børnebøger, og Muldskrifter. Ja, ogsaa disse forstaaes herved, thi hvorledes skal man ellers kunne giendrive dem, som imodsige, naar man ikke kiender deres Indvendinger? Hvorledes vurdere Ungdommens Underviisning, naar man ikke kiender

Børnebøgerne? Hvorledes mærke paa sin Tidsalders Tarv, prøve alting og beholde det bedste, naar man ikke kiender Dagens Blade? Dersom Hr. Gr. ikke havde taget al Tanke til Fange, saa kunde han umuligt skrive saadant. — Og kiender han Skriftens Exegese bedre, og havde han ved egen Erfaring overbeviist sig om, hvor vanskelig Fortolkningen af enkelte Steder er, og hvor meget man med den bedste Villie kan vige af fra hinanden, saa vilde han vist ikke tale i denne afgiørende Tone. — Og hvorfore skulle vi søge ond Villie hos dem, der vige af fra Kirkesystemet? Hvorfore kalde dem Bibelfiender? Kan Hr. Gr. bevise dette imod en Ernesti, en Semler, en Nösselt, en Teller, en Doederlein, en Rosenmüller, en Koppe, en Niemejer, en Gabler, en Paulus, en Eichhorn, en Henke, en Bauer, en Thies, en Ammon, og mange andre, som vege af fra Kirkesystemet? Ere de da ogsaa derfore Bibelfiender? Kristendommens Foragtere? Havde ikke Kristendommen sine grundigste og værdigste Forsvarere i dem? Nej, saadanne Beskyldninger imod dem kan Manden af Kundskaber og Erfaring ikke fremkomme med.

Om det hebraiske Sprog, som Hr. Gr. siger, paa det skammeligste afjaskes og forsømmes paa de fleste Højskoler, det skal jeg ikke sige. Jeg har kun frequenteret det Kiøbenhavnske. Jeg har der hørt Hr. Professor Horneman over Psalmerne, Hr. Prof. Kall over Proverbierne og nogle af de mindre Propheter, Hr. Prof. Münter over Genesis, Hr. Prof. Moldenhaver over Jesaias, om jeg minder ret. Men jeg kan ikke sige, at jeg der mærkede til nogen Afjasken eller Forsømmelse paa Lærerens Side. — Men jeg har rigtig nok hørt Candidater, som ginge op til Examen theol. og meget vanskeligen kunde sammenstave det Hebraiske, som de angave. Saavidt jeg kjender til de tydske Lectionskataloger har jeg heller ikke der mærket til nogen Afjasken af det Hebraiske. — Men hvad skulle Lærerne giøre, naar Candidaten ikke selv ville bruge Flid? At tygge hvert Ord for dem og gjennemgaae hver bibelsk Bog i det G. T. i et Tidsløb af 1 til 2 Aar, bliver nok umuligt, saa meget mere, som saa mange andre Kundskabsgrene kræve deres Opmærksomhed og Tid. — At der ved den græske Underviisning i Skolerne ikke tages Hensyn paa det N. Testamente, skeer af meget gode Grunde. — Thi for det første kan det rene Græske, som læses i Skolerne, ikke meget tiene til at oplyse Testamentet, og for det andet bestemme ikke alle de, som frequentere Skolerne, sig til Theologien, og komme heller aldrig saavidt, at de kunne læse Testamentet i Grundsproget; hvortil nyttede det da, at der for dem blev taget Hensyn paa Testamentet ved den græske Underviisning? og for det tredie vilde Ungdommen i Latinskolerne ikkun finde liden Interesse for slige Sproganmærkninger, der kun kunne interessere de mere kyndige. Det giemme vi bedst til en modnere Alder. Det N. T. skal desuden ikke saa meget forstaaes af det rene Græske, som af det Hellenistiske, det G. T., Talmud, Apokrypherne, Pseudephiarapherne, Philo og Josephus, og andre hellenistiske Skribentere.

Jeg ender saaledes disse Anmærkninger over Hr. G's Svar paa den gamle Præstes Skrivelse til vore nye Biskopper, ikke for at forsvare den Gamle, thi han kan formodentlig nok forsvare sig selv, men for at bidrage hvad jeg kan til at afværge, at Religionen, Kristi, mener jeg, den lyse og blide, ikke paa nye skal indsrøbes i mørk østerlandsk Terminologie, og i denne uforstaaelige Dragt vises frem for Almuen. — Formularer i Hovedet og uforstaaelige Udtryk paa Tungen giør den Forstandige intet af. Han seer, at det kun er en Frugt af Sværmerie og Daarlighed. Phraseologien antager han ikke for Religion.

Dr. J. H. Larsen,
anden residerende Kapellan
ved Aarhuus Domkirke.

Om vore Courantsedler.

Intet er i denne Tid almindeligere end Klagen over vore Courantsedlers lave Værdie, og ingen Klage synes imidlertid at føres med mindre Føie end netop denne. Vel er det sandt, at i Hamborg noteres i denne Tid vor Cours til 810, det vil sige, Udlændingen forlanger i dette Øieblik for 100 Rdlr. af et Repræsentativ, som kaldes Banco, 810 Rdlr. Danske Courantsedler efter deres paa-

lydende Værdie, istedet for at han i Freds- og lykkeligere Tider lod sig nøie med 145 Rdlr. i saadanne Sedler. Det er altsaa kun med Hensyn til Udlandet, at en Rigsdaler Dansk Courant har tabt ⅞ Dele af sin oprindelige Værdie, det er med andre Ord, kun i det Tilfælde, at man enten skylder noget udenlands eller vil lade komme noget udenlands fra, at en Dansk Rigsdaler ikke er mere hvad den har været. I Danmark og Norge derimod antages den efter sin fulde Værdie, saavel ved alle mulige Slags Oppebørsler, som ved Gjelds Betaling 2c. Det kan altsaa i det Høieste kun være den, der lader sine Varer komme udenlands fra og altsaa maa betale dem med fremmede Penge, der maa beregne sine Artikler efter Coursen. Men da de allerfærreste af vore Fornødenheder komme udenlands fra, da Kornvarer, Qvæg, og alt hvad Qvægavlen ellers afgiver, Uld 2c., kort sagt, Livets vigtigste Fornødenheder, ere Landets egne Producter, saa er det høist urimeligt, at man i Landet selv nedsætter Pengenes Værdie saa dybt, uden at man kan anføre nogen anden antagelig Grund end at de staae i en lav Cours udenlands. Hvad har Landmanden, som er egentlig den, der skal føde os, med Coursen at gjøre? "Ja," svarer man, "alt hvad han igjen skal have til sit Behov, lige fra Smedearbeidet til Tjære, maa han betale næsten efter Coursen". Men lader os antage, at Landmandens Bi-Fornødenheder udgjøre ⅙ Deel af hans virkelige Fornødenheder, som han selv forskaffer sig, og at hans Skatte ere stegne 6 Gange, kan dette da vel være nogen Grund for ham til at lade sig alle sine Producter betale 5, ja 6 Gange saa høit som før Krigen? Hvorfor skal en Bonde, som i Fredstider lod sig nøie med at have nogle 100 Rdlr. i aarligt Overskud af sin Gaard, nu have 2000 Rdlr., og behøves der noget tydeligere Beviis for det sidste, end at der betales nu 20,000 Rdlr. for en Bondegaard, som man før Krigen kunde kjøbt for 4 à 5000 Rdlr., ja endog mindre, og at den sidste Kjøber alligevel kan bestaae ved at betale denne Sum? Spørger man imidlertid en Bonde, som endnu har sin Gaard fra forrige Tider, hvorfor han er saa ugudelig dyr med sine Artikler, saa er Svaret det kjedsommelige: "en Rigsdaler er jo kun en Mark!" Den første, som har sat Bonden denne farlige Idee i Hovedet, har været den første Aarsag til al vor Forlegenhed. Aldrig var Værdien af vore Penge sjunken saa dybt, dersom ikke egennyttige Mennesker — Slanger, som Staten har opammet i sin egen Barm — havde søgt at svække dens Credit.

Hvor lidet menig Mand har noget Begreb om hvad han siger, naar han paastaaer, at 1 Rigsdaler kun er 1 Mark, beviser følgende Factum. En Borgermand vilde nyligen kjøbe af en Bonde et lidet Læs Brændeved. Bonden begjerte 8 Rdlr. Da Manden forestillede ham det Urimelige i denne Begjering, svarede Bonden: "En Rigsdaler er jo ikke meer end en Mark i gode Penge." Ved megen Prutten fik Manden ham til at slaae 1 Rdlr. af. Bonden kjørte hjem med ham, og da Brændet var aflæsset, og han skulde have sine Penge, tog Manden en Sølv Species frem og vilde levere ham den. "Hvad er det?" spurgte Bonden, og gjorde store Øine. "Det er Betaling for Jeres Brænde." Bonden kløede sig bag Øret og sagde: "Det er vel aldrig hans Alvor, Faer!" "Jh, I sagde jo, at 1 Rigsdaler kun er 1 Mark i gode Penge; her har I 8 Mark i Jeres gode Penge." "Ja, men det er jo Sølvpenge, dem kan jeg ikke betale Amtsforvalteren, eller Smeden, eller mine Karle og Pige med. Nei, giv han mig mine 8 Rigsdaler, Faer, som vi er accorderede om, saa ere vi forligte." Manden tog nu en Ducat frem, og vilde betale ham dermed, men Bonden vægrede sig ligeledes ved at modtage den, og da han blev ved at paastaae, at han efter Bondens egne Ord vilde betale ham i gode Penge og at han ingen slette Penge havde, bandte og svor Bonden paa, at han vilde have sine 8 Rdlr. Da det kom saa vidt, at han truede med Politiet, tog Manden de 8 Rdlr. frem og leverede ham dem. "Der har I," sagde han: "Jeres 8 Rdlr.; den Sølvspecie, jeg vilde give eder, var 8 Rdlr. 2 Mk. værd, og Guldpengen 20 Rdlr. I kunde altsaa vundet paa den første 14 Mk. og paa den sidste 14 Rdlr. Men lad dette tjene Eder til Advarsel, ikke at ringeagte Kongens Mynt, hvis sande Værdie I er alt for enfoldig til at kunne bedømme. I, og Tusinde af Eders Lige, vil kun udsuge os, og derfor skraale I bestandig paa, at 1 Rdlr. kun er 1 Mk. Saaledes handlede eders Forfædre end ikke som Hedninger. For 800 Aar siden hengave Danske

Qvinder deres bedste Smykker, for at redde deres Lands Ære, og Danske Mænd skilte sig heller ved deres Guld end ved deres ærlige danske Rygte. Men det var for 800 Aar siden. Nu er der dem, som tænke ganske anderledes!"

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Placat, hvorved fastsættes, at den efter Placaten af 6te Novbr. f. A. hidtil tilladte maanedlige Forsendelse af danske Courant Banksedler og Skatkammer-Repræsentativer med Pakkeposten fra nu af og indtil videre aldeles skal ophøre, m. m.

Hans Majestæt Kongen har under 15de d. M. allernaadigst behaget at tilkjendegive Generalpostdirektionen, at Allerhøistsamme, i Henhold til Forordningen af 6te November f. A., finder det efter nuværende Omstændigheder fornødent, aldeles at standse og forbyde, al Affendelse af danske Courant Banksedler og Skatkammer-Repræsentativer, lydende paa dansk Courant, saavel til fremmed Sted som til Steder i Hertugdømmene sydligere end Tondern og Haderslev, saaledes at den efter Placat af 6te November f. A. hidtil tilladte maanedlige Forsendelse af bemeldte Banksedler og Repræsentativer med Pakkeposten, ogsaa fra nu af og indtil videre skal aldeles ophøre.

I Følge heraf, og ligesom Forordningen af 6te November f. A. ikke gjør Undtagelse i Henseende til noget fremmed Sted, maa ei heller fra nu af og indtil videre danske Courant Banksedler eller Repræsentativer, der maatte være bestemte til Steder i Sverrig, modtages til Forsendelse med Posten, der afgaaer fra Kjøbenhavn og Helsingøer.

Fornævnte allerhøieste Befaling kundgjøres herved til alle Vedkommendes Efterretning og allerunderdanigste Efterlevelse.

Generalpostdirektionen, d. 19de October 1811.

Forordning om en extraordinaire Korn- og Fourage-Leverance af Ager og Engs Hartkorn i Danmark, for Betaling, til Kongelig Tjeneste.

Vi Frederik den Sjette, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, etc. etc., Gjøre vitterligt: at Vi, efter nærværende Tids Omstændigheder, finde nødvendigt til Vor Tjeneste at udskrive, imod Betaling, en extraordinaire Korn- og Fourage-Leverance af Ager og Engs Hartkorn i Vort Rige Danmark. Thi byde og befale Vi:

1. Af hver Tønde saavel contribuerende Ager og Engs Hartkorn, som privilegerede Hovedgaardsfaxters, Grevers og Friherrers privilegerede Godsers, Hirschholms Godses, de Rettens-Betjente og Skovriderne tillagde Gaardes, Præstegaardes, Kjøbstædjorders og Vore egne Færgegaardes, samt alt andet privilegeret Ager og Engs Hartkorn, af hvad Navn nævnes kan (Degneboligers allene undtaget), skal leveres i Sjellands Stift (Øen Samsøe derunder tillige indbegreben) og i Langeland 4 Skjepper Rug, 1 Tønde 2 Skjepper Havre, 96 Pund Høe og 96 Pund Halm; i Lollands og Falsters Stift 4 Skjepper Rug, 1 Tønde 2 Skjepper Havre, 60 Pund Høe og 60 Pund Halm; i Fyens Stift (Langeland undtaget) 5 Skjepper Rug, 3 Skjepper 3 Fjerdingkar Byg, 6 Skjepper Havre, 56 Pund Høe og 56 Pund Halm; samt i hvert af Jyllands fire Stifter 5 Skjepper Rug, 5 Skjepper 3 Fjerdingkar Byg, 4 Skjepper Havre, 32 Pund Høe og 32 Pund Halm; dog alt med følgende Undtagelser og nøiere Bestemmelser: a) at i Sjellands og i Lollands og Falsters Stift skal det være de Ydere, som maatte ønske det, tilladt, i Stedet for $\frac{1}{3}$ Deel af Havren, at levere Byg efter et Forhold af 6 Skjepper Byg imod 1 Tønde Havre, og i sidstmeldte Stift desuden at levere 1 Skjeppe Hvede for hver Skjeppe Rug, dog at i begge Tilfælde bør derom inden næstkommende November Maaneds Udgang skee Anmeldelse til vedkommende Amtmand, som derefter giver Amtstuen den i saa Henseende fornødne Ordre og efter bemeldte Maaneds Forløb indsender Anmeldelserne til Vort Rentekammer, hvorimod ingen Forandring i disse Leverancer tillades, naar Amtmanden ikke derom inden næstkommende 1ste December har modtaget den befalede Anmeldelse fra Yderne; b) at under lige Betingelse, som nysnævnte, i Henseende til Anmeldelse for vedkommende Amtmand, maae i Fyens Stift og i Jyllands Stifter de Ydere, som ønske det, levere for hver Skjeppe Byg $1\frac{1}{2}$ Skjeppe hvid Havre, naar denne er fri for Svingel; c) at paa de Steder i Jyllands Stifter, hvor ikkun avles sort eller let Havre, bør, i Stedet for Havre,

leveres Byg, nemlig: 6 Skjepper Byg for hver Tønde Havre; og d) at af Tørsting og Hids Herreder i Aarhuus Amt, af Liusgaards og Fiends Herreder i Viborg Amt, af Vrads og Hammerum Herreder i Ringkjøbing Amt, og af Slaugs Herred i Ribe Amt skal intet Høe og Halm leveres.

(Fortsættes.)

Udtog af Breve, skrevne i April og Junii 1809 i Grønland, og ankomne i Martii 1810 til det nordlige Tydskland, indeholdende Efterretninger om de derværende Europæeres Tilstand. — "Vi Europæere i det nordlige og sydlige Grønland paa de i Landet værende 18 danske Handelscolonier og de mæhriske Brødres tre Missionspladse (Nyherrnhut, Lichtenfels og Lichtenau) befinde os under nærværende Søkrig i en hjelpeløs Tilstand. Dog erholdt vi i Efteraaret 1808 uventet Efterretninger og nogen Understøttelse fra Europa; men som ikke var tilstrækkelig. Den engelske Regjering havde nemlig, i den Forudsætning, at ingen Skibe vilde gaae fra Danmark til Grønland, afsendt to store Skibe, ladede med Levnetsmidler, til samtlige herværende Coloniers Afbenyttelse. Det ene, der var bestemt for de nordlige Egne, ankom lykkeligen til den anførte Tid; men det andet strandede paa et Stykke Iis ved Statenhuck. Vel reddede hele Mandskabet sig paa det første Skib; men Ladningen var ganske tabt for os. — Den 29de Maji ankom ogsaa et norsk Skib til Grønland. Men det havde ikkun halv Ladning, og bragte af mange uundværlige Artikler intet med. I Følge en Capitains Forsikkring, havde ogsaa det grønlandske Handelscompagnie i Kjøbenhavn udrustet i Archangel et Skib med Levnetsmidler for alle europæiske Pladse i Grønland, men Engellænderne havde opbragt samme. — Særdeles trykkende er Mangelen af Krud og Tobak os, hvoraf det forhen anførte Skib heller intet medbragte. Da det første mangler os, saa kunne vi ikke skyde Ryper og Edderfugle, hvilke Vinteren igjennem udgjorde vor vigtigste Middagsmad. Og da Tobak hos Grønlænderne bruges istedet for Penge, saa kan man hverken kjøbe Fisk eller andre Landsproducter, eller betale de Folk, der bruges til Forretninger udenom, f. Ex. naar Brændevedet, der desuden bliver med hvert Aar sjeldnere, og som driver op til Kysterne mellem Øerne, skal hentes i store grønlandske Baade (eller saakaldte Konebaade) fra Missionspladsene, eller naar man skal skaffe Foder for Faar eller Gjeder tilveie, hvilket, især i de nordlige Pladse, maa sammenhentes stundom fra tredive forskjellige, tildeels langt bortliggende Steder. Ogsaa mangler det os meget paa Klædebon og de dertil hørende Materialier, ligesom og paa andre vigtige Fornødenheder, saasom Haugefrø o. s. v. — Af Mangel paa en aarlig Almanak hjelpe vi os med en hundredeaarig Calender, hvoraf der lykkeligviis findes een i Nyherrnhut. I Missionairernes Hauge der paa Stedet har man aldeles ingen Haugeurter havt for afvigte Vinter, fordi den bestandige Vaadhed og Kulde om Sommeren hindrede dem fra at trives. Forrige Vinter 180⁸⁄₉ har vel ikke været streng, da Kulden ikke oversteg 17 Grader Reaum. i Nyherrnhut, men den indtraf tidligen, varede til Slutningen af Maji og var overordentlig stormende. Den 21de Jan. 1809 sporedes i Nyherrnhut og i den omliggende Egn et Jordskjelv. Allerede forhen d. 14de rasede en heftig Storm, men en endnu stærkere paafulgte d. 29de Martii, efter et Uveir, der var ledsaget af Torden og Lynild med stærk Regnskyl. Den har meget beskadiget Tagene paa Husene. Der er ogsaa udbrudt en Brystsyge, som mange Grønlændere ligge syge af, hvorved vi ere saa meget mere forlegne, som vi mangle Lægemidler. I Lichtenau, Brødremenighedens sydligste Missionssted i Grønland, er Faare- og Gjedeavlen faldet godt ud i Aar, og har leveret meget Kjød. Ogsaa have de derværende Grønlændere hjulpet sig godt i Vinter, og de kunde ogsaa afgive betydelig af deres Erhverv til den danske Handel. — Den preussiske Bergraad, Hr. Giesecke, der bereiser Grønland og anstiller der geographiske og mineralogiske Jagttagelser, er nu i Herrnhut."

Commissariatscommissionen i Christiania har ladet bekjendtgjøre, at da den har bragt i Erfaring, at der gives Personer, som, formodentlig i Haab om Vinding, udsprede, at de ere bemyndigede til at indkjøbe Slagtequæg for at levere Kjød til de militaire Magaziner, og dette Rygte muligen kunde bevirke Slagtequægets indeværende desuden aldeles overdrevne Prisers Forhøielse, saa

kundgjøres, at der aldeles ikke er sluttet nogen Handel om Kjøds Leverance til militaire Magaziner, lige saa lidet som noget Indkjøb af denne Artikel til Militairetaten nu vil finde Sted, da Anstalt er truffet til at forsyne Magazinerne med det fornødne heraf.

Efter Budstikken er Subskriptionen til Norges Universitet steget til: A. I Dansk Courant 429,450 Rdlr. eengang for alle, og 2816 Rdlr. i aarligt Bidrag. B. I Dansk Species 3960 Rdlr. C. I Byg 625⅝ Tdr. aarligen. D. I Havre 200$\frac{1}{16}$ Tdr. aarligen.

Handelscommissionen for indenlandsk Konstflid i Selskabet for Norges Vel har faaet tilstillet 1000 Stykker af den der i Landet tilvirkede Tusk, som er befunden at være bedre end hvad man hidtil har faaet af denne Artikel udenlands fra. Den sælges for 24 ß. Stykket.

Til Hjelp til Huusleie for trængende Huusarme har Hr. Commissionair Wimmer tilstillet Hr. Justitsraad og Politiemester Bagger en af forskjellige Velgjørere sammenskudt Sum af 3050 Rdlr., som H. M. Kongen allernaadigst har forøget med 1000 Rdlr., og til hvilke en Ubenævnt har føiet 100 Rdlr. Denne Capital er d. 14de d. M., efter Overlæg med og Anbefaling af Districts-Directeurerne ved Kjøbenhavns Fattigvæsen, uddeelt som Huusleiehjelp til 309 trængende Familier.

Den 13de Octbr. om Morgenen, da det dagedes, saaes en Jagt at ligge til Ankers klos under det østre Rev ved Seierøe, Vinden Sydvest og en heel Storm. Den Høistcommanderende for de Militaire paa Øen, Capitain Køppen, som saae den Fare, der truede de paa Jagten værende Menneskers Liv, føiede strax Anstalt til Redning og udsendte en Jolle med Styrmand Ole Henrichsen og Matros Mads Friderichsen og med disse gik desuden som Frivillige, Reform-Bombarderer Anders Pedersen Bagge af Artilleriet samt Skarpskytterne Tarald Aagesen og Johan Smidt. Disse Folk kom om Eftermiddagen ombord i Jagten. Natten mellem den 13de og 14de October blæste en halv Orkan af V. N. V. og i Dagbrækningen saaes Jagten strandet paa Revet og de ombord i samme værende Mennesker i yderste Nød. Capitain Køppen gik nu selv ud med Søe-Maanedslieutenant Weise i en større Baad, og de toge med som Frivillige Matroserne: Anders Steffensen, Anders Petersen, Peter

Rasmussen, Skarpskytterne Alexander Wichmann, Niels Giebler, Adam Nielsen, Postbaadfører Matros Marthinius og Gaardmand Jens Rasmussen. Efter flere Timers Anstrængelse lykkedes det disse brave Folk at redde de paa Vraget værende Mennesker, paa ovennævnte Skarpskytter Johan Smidt nær, som fandtes død ombord. En Time sildigere vilde neppe nogen have været i Live, da Søen allerede i 12 Timer uafladelig havde brudt over Vraget. — Denne Jagt førtes af Skipper Niels Falsleff og var ladet med Brænde for Kongelig Regning, men Ladningen er for det meste bortflydt.

(Stats-Tid.)

Odense d. 18de October. Fødevarene begynde nu Gudskelov ogsaa her i Fyen betydeligen at falde i Prisen. I Løverdags solgtes her i Odense Kjødet paa Torvet for 1 Mk., ja for 12 og for 8ß. Pundet, og vel en halv Snees Vogne kjørte hjem igjen med usolgt Kjød. Odense Byes Tyre, som vare kjøbte i Foraaret for 80 til 90 Rdlr. Stykket, vare i Løverdags andengang til Auction, uden at finde Kjøbere. I Nyborg Marked solgtes Smørret for 7 Rdlr. Halvottingen, og Gjæssene som her ere betalte med 5 Rdlr. solgtes der for 15 Mk. Fra Svendborg ere mange Vogne med Flesk kjørte tilbage igjen. Man foregav at mangle Salt.

(Iversens Av.)

Mariboe, den 17de October. I Vestenskovs og Cappels Sogner, hvor Bønderne endnu ikke ere udskivtede, har man havt ligesaa travlt efter Høsten som i Høsttiden selv, med at behandle den indavlede Hør. En heel Hærskares Mangfoldighed af Fruentimmere forsamlede sig dagligen for at brage og skjette. Bonden behøver altsaa ikke at kjøbe megen Hør. Ikke Priisbelønninger, men Hørrens uhyre Priser (20 Rdlr. 1 Lpd.) driver næsten hver Mand til i Sønderherred at lægge sig efter denne Vindskibeligheds-Green. Endogsaa Haugedyrkning tiltager meer og meer i ovenmeldte Herred. — Den 15de dennes om Morgenen vil nogle have hørt en svær Canonade fra Nakskov-Kanten. — Paa Auctionen i Nørrehalle vare Priserne høist forskjellige paa Malkekøerne. En blev solgt for 30, en for 36 og en for 50 Rd. (Mariboe Av.)

Viborg d. 14 Oct. Ved Randers er nylig en 12 Aars Dreng qvalt i Sandgraven. Da nu enhver tager Sand uden Orden der, som ved andre

Kjøbstæder, saa ønskes i Stedets Avis, at Øvrigheden overdrog det til faste Folk, at forsyne Byen med det nu og dyrt blevne Gulvsand. I Randers koster en Skjeppe Sand 6 ß., skjøndt Banken ligger tæt uden for Byen. Her i Viborg koster et Læs Gulvsand over 2 Rdlr. — I den forløbne Uge have vi daglig havt stærk Regn med Ilinger af Sydost. Det har af og til tordnet, ligesom og Barometret har staaet høit. Det hentørrede Græs groer atter, men Rugsæden forhindres, hvor man ikke saaede i September. Man har i Aar det Særsyn, at see Rug opløben allerede d. 14 Sept. Den ny Rug kommer godt, og er meelrig til Brød; men om Sæden, liig andre Frøarter, ei ligesaa udt beholder Anlægget til Rustsygen, er nok et vigtigere Spørgsmaal, end den evige Kævlen om Berberissens Indflydelse paa Rugens Svagheder.

(Viborger Samler.)

(Slutningen af Efterretningerne om den nyligen bortdøde Mathematiker Hans Momsen.) Saa utrættelig hans Aand bestandig har været, saa mangfoldige og mærkelige vare hans legemlige Sysler. Han besad saadan Færdighed i Landmaaling, at han kunne opmaale hele Strækninger, og med største Nøiagtighed tegne Kort derover. Han forfærdigede alle Slags smukke Træsnit; han havde begyndt paa at stikke i Kobber, og havde allerede forfærdiget adskillige ret gode Copier. Han planerede og indbandt selv sine Bøger i fransk Bind og i Pap; han dreiede de konstigste Sager af Metal &c.; han forfærdigede meget gode Dreierlader med de tilhørende Redskaber; han har leveret adskillige ypperlige mathematiske Bestik, og forfærdiget adskillige Landmaalingskjæder af Messing, med Underafdelinger, og andre Instrumenter til den nordditmarske Landopmaaling; han havde gjort adskillige smaae og store Uhre, hvoriblandt et med Sangværk, og en Delingsskive til Brug for Uhrmagerne; han havde en Speilsectant af omtrent 12 Tommers Diameter, som han ligeledes selv havde forfærdiget. Han sleeb og polerte de fortræffeligste Glasse, og har gjort adskillige dioptriske Kikkerter af meget lang Focus, især reflecterende Telescoper efter Newton, af $2\frac{1}{2}$ Fods Focus, ikke at tale om utallige enkelte Forstørrelsesglas. I Aaret 1800 var han endnu syssel sat med at forfærdige et nøiagtigt Souhr. Men man maa ikke

troe, at denne drivtige og sjeldne Mand arbeidede af Vindesyge; thi Egennytte var ham aldeles ubekjendt. I den lille Kreds, hvori han levede, fandtes der kun faa, som kunde benytte sig af deslige Arbeider, og de utallige Forsøg han har gjort, have sikkert kostet ham mere end hans oeconomiske Omstændigheder tillode ham. Han levede med sin Familie af de ikke betydelige Indkomster, som Bortforpagtningen af hans Jorder forskaffede ham. Naar man betænker, at ethvert af hans mekaniske Arbeider for sig selv betragtet, medtager mange Menneskers hele Levetid, før end de kunne bringe det til nogen Fuldkommenhed, saa er et Genie som Hans Momsen et af de største Særsyn. Hans Moralitet stod i lige Forhold til hans Aandsdannelse, og enhver, som kjendte ham, ydede ham sin Høiagtelse og sand Beundring.

Hr. Professor F. Høegh-Guldberg agter paa Hr. Bogtrykker A. Seidelins Forlag at udgive sin Oversættelse af Oldtidens berømte Lystspildigter Plautus. Den udkommer bindviis, i det mindste fire Skuespil i hvert Bind. Første Bind, der er under Pressen, indeholder Skuespillene: Den lille Leerpotte, Krigsfangerne, Gjenfærdet og Hjemkomsten; ethvert Skuespil med de til sammes Læsning fornødne Oplysninger.

Posteftterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Paris d. 11 Oct. Deres Majestæter ventes tilbage fra deres Reise d. 20de d. M. — Dronningen af Holland er ankommen her. — Der arbeides bestandig paa at lægge Grunden til Kongen af Roms Pallads.

Ancona d. 20 Septbr. Messina-Avisen af 31 Julii indeholder følgende Kongelige Bekjendtgjørelse: Efterat Hs. Kgl. Majestæt har erholdt den Efterretning, at ved forskjellige Leiligheder neden anførte Undersaattere have aflagt adskillige Prøver paa en oprørsk Aand og en Tilbøielighed til at forstyrre den offentlige Rolighed, saa har H. K. M. efter modent at have overveiet denne Tilsidesættelse af den skyldige Lydighed, befalet, at arrestere og forvise til forskjellige Ører: Prindserne af Belmonte, af Ventimiglia, af Villa-Franca, der paa samme Tid er bleven afsat fra sin Post

som Oberst ved de Kgl. Dragoner, og Prindsen af Daci, der har mistet sin Plads som Gener. Adjut. hos Kongen 2c. — Palermo d. 19 Julii 1811. — Ferdinand.

London d. 5 Oct. Bulletinen af 5te: H. M. har tilbragt Natten uden Søvn og befinder sig denne Morgen ikke vel. — Et Cabinetsraad er blevet holdt i Anledning af Anliggenderne i Sicilien, hvis Udfald Lord W. Bentinck oppebier. Man paastaaer, at Resultatet af Conseilet gaaer ud paa, ufortøvet at tage Sicilien i militarisk Besiddelse. Men dog er intet sikkert herom bekjendt. — I en Skrivelse fra Curaçao af 23 Julii berettes, at der er forefaldet en ny Revolution i Caraccas og Porto Cavallo, hvor der er lagt Embargo. Begge disse Stæder have erklæret deres Uafhængighed under Udraabet: Død Ferdinand VII. og alle europæiske Spaniere! Paa Mandag skulle 12 Indvaanere henrettes. — General Miranda var i Begreb med at marchere mod Valencia med 5000 Mand, fordi denne Stad vægrede sig ved at gjøre fælleds Sag med Folket i Carracas. I Følge en Efterretning af 14 Aug. havde Valencia ved en Krigslist indgaaet en Capitulation med General Miranda; men da Generalen rykkede ind i Staden blev han modtagen af en levende Ild fra alle Vinduer og Tage. Han blev tvungen til at trække sig tilbage og har paa Stedet anholdt om Forstærkning. — Parlamentet er prorogeret til d. 12 Nov. — Fra America hedder det, at Regjeringen snart vil anordne en Embargo.

Philadelphia d. 23 Aug. Paa Jamaica er udbrudt en frækkelig Insurrection. Montego-Bay er lagt i Aske og 3 Regimenter Negere, der befinde sig i Kronens Tjeneste, have gjort Opstand.

Rio Janeiro d. 12 Aug. Magten fra Monte-Video var ankommen for Buenos-Ayres. Den bestod af Blokskibe 2c., og har Natten til den 14de kastet Bomber og Haubitser ind i Staden. Juntaen holdt derimod 1400 Mand beredte til at gaae under Seil, for at støde til Armeen, der allerede har begyndt at bombardere Monte-Video, medens Flottillen gjør sig færdig til at sætte Buenos-Ayres paa samme Maade i Brand.

Stockholm d. 4de Oct. Siden d. 22de Sept. ligger en engelsk Cutter bag ved Mæsesten, en liden Miil fra Grislehamn, for Anker. Ved sin Chalouppe borttog den d. 23 Sept. en svensk Postbaad, som kom tilbage fra Eckerøe. Folkene beholdte Englænderne kun nogle Dage hos sig; men Baaden benytte de sig endnu af, og krydse dagligen dermed uden for Grislehamn. Deels plyndre, deels borttage de med samme alle Fartøier, der lade sig see, hvad enten de ere svenske, russiske eller finske.

Paris d. 11te Oct. I Journal de Paris læses en lang Skrivelse fra Utrecht, indeholdende interessante Betragtninger over Hollands Indlemmelse i Frankrige. Blandt andet hedder det deri: "de Flamske, Tydske og Danske Søefolk, som næsten tale eet Sprog og have eens Sæder, brodres (fraterniseres) paa Scheldeflaaden med Ruyters og Tromps Landsmænd. Kan man troe, at der blandt saa mange Søefolk ikke ville fremstaae nogle udmærkede Talenter, der ere istand til at bekjæmpe, ja endog beseire Englænderne?" — Humboldt er afreist herfra til Wien, for at besøge sin Broder. Han vil derpaa tiltræde sin store Reise til Tibet. — Den westphalske Moniteur beviser med Papirer, der gjemmes i det Kongl. Archiv, at man i Aaret 1645 dyrkede Sukkerrør i Over- og Neder-Calabrien, hvilket først ophørte da Sukkeravlen blev almindelig i Ost- og Vestindien. Moniteuren tilraader derfor Calabrienserne at lægge Vind paa Sukkeravlen.

Doctor Good i London har underrettet det derværende medicinske Selskab om Ankomsten af en høist besynderlig japansk Plante. Intet i Planteriget ligner den i Skjønhed og behagelig Lugt. Men særdeles mærkværdig er den derved, at den hverken trænger til Jord eller Vand. Naar den ophænges ved en Muur eller et Stueloft er dens Vext ligefuldt yderst frodig. Fra den tempererede Atmosphære synes den at drage de fleste Næringsmidler, da den derimod i en koldere Temperatur kun voxer meget langsom. Den bliver adskillige Aar gammel. (Neue Zeit.)

I Dag solgtes ved Auction paa Børsen: Asiatiske Actier 194 til 193 Rdlr. Stkt., Kjøbenhavnske Møbelactier 1507 til 1506 Rdlr., hele Actier i den D. og N. Spec. Banke a 1660 Rdlr., qvart dito 415 til 412 Rdlr., Pramlaugsactier 208 til 183 Rdlr.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 86.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 26 October 1811.

Tanker om Kjøbstædjorders Udskiftning, foranledigede ved den af en Odense Borger udsatte Præmie.

Da Udskiftning bestaaer i at give Jord for Jord, og egentlig er et Mageleg af Jordeiendomme, efter Forordningen af 23 April 1781, kan slig Udskiftning paa Landet have Sted, ligesom og ved de Jorder, som private Mænd eie i Kjøbstæderne, fordi Jord kan gives for Jord; men naar der tales om en Byes almindelige Jorder, indseer enhver strax, at ikke Udskiftning, men Uddeling af disse Jorder alene kan finde Sted. Dersom nu en Byes Indvaanere faae Tilladelse til at dele Byens Jorder imellem sig, enten efter Grundtaxt eller enhver anden Maalestok, tilvender den daværende Slægt sig Eiendomme paa de følgende Slægters Bekostning for Intet, imod en vis aarlig Afgift til Byens Kasse. For Intet faaer den Eiendommene, thi de kjøbes ikke, men deles; og Jord gives ikke for Jord; altsaa heller ikke udskiftes. Hvad den aarlige Afgift angaaer, da stiger den ikke, naar den engang er fastsat, i Forhold til Tiderne, og hvilket uberegneligt Tab kan dette ikke blive for en Byes offentlige Indtægter i Fremtiden, hvorover Efterkommerne maae sukke. Man agte paa, at Kjøbstædernes Jorder ere enten en Gave af Kongerne eller af private Mænd, eller og maaskee ved Kjøb for Byens Regning bleven Byens Eiendom, hvori hver Mand efter sin Stilling er lodtagen, saalænge Bye er Bye; men er det mueligt, at dette bliver Tilfældet, naar disse almindelige Eiendomme blive enkelte private Mænds? Med Grund kan man vel sige Enkeltes; thi, om endog ved Delingen hvert Huus i Byen tillægges sit Stykke Jord, vil dog mange Huses blive saa ubetydeligt, at det ikke lønner Umagen at dyrke det, men maa overlades til den større tilgrændsende Lodseier for hvad han vil give derfor. Om endog Jorden ikke maa skilles fra Huset, vil dog med Tiden den mere Formuende blive Eier baade af Huset og Jorden, og saaledes kunne maaskee enhver Byes almindelige Jorder inden faa Aar være blevne saare faa Privates Eiendomme.

Man lægge til, at en Bye kan udvides; men, da Jorderne engang ere deelte, kunne disse Nyebyggere ikke erholde nogen af de Fordele, som tilsigtedes ved Gaven eller Kjøbet af disse Jorder, hvori alle skulde være lodtagne. Hertil kommer endnu, at saalænge en Bye har almindelige Jorder, har den et sikkert Pant at sætte for en Kapital, den behøvede at laane, enten i ulykkelige Tilfælde, eller til gode Indretningers Fremme, imod hvilket Pandt Afgiften ikke kunde sættes i Ligning.

At Efterkommerne tabe ved slig en Deling, derpaa læses et meget mærkeligt Exempel i Stadfeldts Randers Beskrivelse fra p. 365 til 407. Af samme sees, at denne Bye har, foruden de Embedsmændene tillagte Jorder, 794¾ Tdr. Land private Jorder, som i Aarene 1551, 1582, 1606 og 1637 ere deelte imellem de daværende største

Grundeiere. Af disse $794\frac{3}{4}$ Tdr. Land, hver beregnet til 14,000 □ Al., har Byen nu en aarlig Indtægt af 245 Rdlr. 2 Mk. $5\frac{1}{3}$ ß.; derimod havde den af de endda publique Jorder, som beløb sig til 1150 Tdr. 1801, en Indtægt af 3108 Rdlr. foruden Græsning og Græsningspenge deraf til 4 à 500 Køer og 150 Heste, saa at Byen af disse havde havt i en Tid af 30 Aar en Indtægt af 74,938 Rdlr. 4 ß. Uagtet nu de $794\frac{3}{4}$ Tdr. rimeligviis ere af de bedste og ligge Byen nærmest, give de Byens Kasse ikke engang 30 ß. pr. Td. aarlig, naar de øvrige med rimelige Græsningspenge gave 1801 henved 3 Rdlr. pr. Td. Land aarlig; og hvormeget maa denne Indtægt ikke være stegen i de senere Aar, om de endnu ere Communens. Meget sandsynligt vilde de $794\frac{3}{4}$ Tdr., naar de ikke paa foromtalte Maade vare blevne deelte, nu give Byens Kasse en Indtægt, som endog overveiede de tilbageblevne publique Jorders, saa at Tabet ved hiin Deling meget rimeligt kan beregnes til Renten af 1 til $1\frac{1}{2}$ Tønde Guld aarlig. Ventelig har man da, som nu, betjent sig af det Paaskud: at give Jorden bedre Cultur og Eiendommene en høiere Værdie; men det Første er ikke afgjort, og hvad det Sidste angaaer, mon da enkelt Mands Fordeel bør komme i Betragtning imod det Almindeliges. Naar enhver Commune, som endnu har publique Jorder, inddeler disse i Vange og Agre, og indfører den Brugsmaade, som de fleste Hoved- og Sædegaarde i Landet betjene sig af, vil vel og Kjøbstædjorderne producere lige med disse, og Byens Kasse have en aarlig Indtægt, som stiger med Tiderne, foruden at enhver Indvaaner i Byen, efter sin Stilling, kan, ved at holde en Ko eller flere, have den for enhver Huusholdning saa umistelige Melk, hvilket ved Jordernes Deling for Mange maatte bortfalde.

Endnu tilføies et Exempel. Aarhuus har af en privat Mand faaet en betydelig Egeskov til sin Havns Vedligeholdelse. Man sætte, at denne var given Byen, og ikke Havnen, og samme, forend Lovene forbød det, var bleven deelt imellem Mand og Mand, mon da Skoven nu havde existeret? og var da ikke Efterkommernes Rettighed i høieste Grad krænket? vel sandt: Jord kan ikke blive borte som Skov, men kommer den i enkelte Privates Eie, fornærmes Efterslægten i lige Grad.

Upaatvivlelig vilde vor retfærdige Regjering og dens aarvaagne Collegier forlængst have søgt at foranstalte Kjøbstædjordernes Udstykning, ligesom den allerede for mere end 30 Aar siden har givet en Forordning om Udskiftningen for Landet, dersom begge Dele havde været lige nyttige og lige retfærdige.

At her i det Hele tales om Kjøbstædernes almindelige Jorders Udstykning, og ikke om private Kjøbstædjorders Udskiftning, som kan være ligesaa nyttigt som Udskiftningen paa Landet, er vel klart af det Foregaaende.

Disse Tanker fremkomme fra
en Borgerven.

Om Skuepladse og Skuespillere.

Uddraget af A. W. Schlegels Forelæsninger over den dramatiske Konst, 2den Deels 2den Afdeling.

Vore Skuepladses Repertorium frembyder i sin usle Rigdom et broget Allehaande af Ridderstykker, Familie-Malerier og rørende Dramaer, hvilke kun sjelden afvexle med Værker i høiere og mere dannet Stiil af Shakespeare eller Schiller. Deriblandt kunne vi ikke undvære Oversættelserne og Bearbeidelserne af fremmede Nyheder, især franske Efterspil og Operetter. Ved de Enkeltes ringere Værd henledes Skuelysten blot paa Nyhedens flygtige Ynde til stor Skade for Skuespilkonsten, da en Mængde ubetydelige Roller maa indstuderes for strax igjen at glemmes. — Dertil kommer endnu, for at gjøre vore Theatres Gemenhed ulægelig, den ravgale Indretning af alt hvad der har Hensyn til Skuespil. — — Hvad Göthe ved Bestyrelsen af det Weimarske Theater i en liden Stad og med ringe Midler udretter, vide alle Kjendere. Sjeldne Talenter kan han hverken skabe eller belønne, men han vænner Skuespillerne til Orden og Skole, hvoraf de ellers for det meste intet ville vide, og giver derved sine Forestillinger ofte en Eenhed og Harmonie, som man savner paa større Theatre, hvor enhver spiller ligesom det falder ham ind. Den mangelagtige Udenadslæren og Ufuldkommenheden af det mundtlige Foredrag har

jeg allerede paa et andet Sted klaget over. Jeg har hørt berømte Skuespillere saaledes radbrække Versene, at man i Paris ikke vilde tilgive en Begynder det. Jeg veed, at man ved et vist Theater, naar man befandt sig i den sørgelige Nødvendighed, at opføre et Stykke paa Vers, skrev Rollerne som Prosa, paa det Skuespillerne ikke skulde forstyrres i deres yndede platte Naturlighed.

Hamlets Spørgsmaal angaaende Skuespillere: "blive de rustne?" gjelder for hver Tid, og desværre maa man bestandig besvare det med Ja. Skuespilleren behøver ved sine tvetydige Levnetsforhold (som nu eengang ikke lade sig forandre, fordi de ligge i Tingens Natur) en vis letsindig Begeistring for sin Konst, for at yde det Overordentlige: Han kan ikke lidenskabelig nok hige efter støiende Bifald, efter Hæder, ja efter enhver glimrende Belønning, der umiddelbar blive ham til Deel for det ydede. Dieblikket er Enemærket for hans Høst, Tiden er hans farligste Fiende, fordi han intet varigt formaaer at fremstille. Saasnart den borgerlige Anstelighed for at sikkre sig, Kone og Børn et maadeligt Udkomme, bemægtiger sig ham, er det ude med al videre Fremskridt. Vi ville hermed ikke sige, at man ikke skulde sørge for fortjente Konstneres senere Levetid. Men man skulde give Skuespillere, der ved Alder, Sygdom og andre Tilfældigheder, have mistet deres Fortrin, Løn, paa det de ophøre, og ikke paa det de vedblive at spille. Overhovedet skulde man ikke indbilde Skuespillere, at de ere saa vigtige og uundværlige Folk. Intet er sjeldnere end en sand stor Skuespiller; men intet er almindeligere end Anlæg, at udfylde Roller saa taaleligen, som vi ere vante til at see dem: herom kan man paa ethvert Privattheater i en nogenlunde aandrig Kreds overtyde sig.

Bekjendtgjørelse. — Da jeg stedse stræber at udvide min Boghandling til den Grad af Fuldkommenhed, at den maatte i enhver Henseende kunne fyldestgjøre Bogelskeres Ønsker, saa holder jeg det for min Pligt, at gjøre det ærede Publicum opmærksomt paa: 1) At hos mig, foruden mine egne Forlagsbøger, faaes i Almindelighed alle Bøger, uden Undtagelse, i forskjellige

Sprog og Videnskaber, endog sjeldne og kostbare Værker. Mine Handelsforbindelser aabne mig Udsigt til at kunne forskaffe hvad der af det forlangte ikke forefindes i min Boghandling. Udenbyes Boende behage ved en Commissionær her i Staden at besørge Bøgernes Modtagelse, da mine Forretninger ikke levne mig Tid til disses umiddelbare Afsendelse eller til Brevvexling derom. 2) De, der ønske at bortsælge hele Bogsamlinger, større eller mindre, ligesom ogsaa Kobbere, Landcharter, Musikalier, musikalske og mathematiske Instrumenter, men ei selv have Leilighed dertil, behage desangaaende at henvende sig til mig; da jeg enten selv, mod contant Betaling og til de antageligste Priser, afkjøber dem disse, eller ogsaa paatager mig Besørgelsen af Salget paa den for Eieren billigste og fordeelagtigste Maade, som nærmere aftales med Vedkommende. I sidste Tilfælde udbetaler jeg ved Modtagelsen et forholdsmæssigt Forskud, og Resten af Beløbet strax efter Salget, uden mindste Ophold. Udenbyes Boende, der om saadant Anliggende bære mig med portofri Breve, kunne være forvissede om det hastigste Svar. 3) Saavel de, der eie defecte Værker og ønske dem suppleerede, som de, der blot eie enkelte Dele, hvilke de ville afhænde, behage at underrette mig derom, da jeg saaledes baade vil kunne sættes i Stand til at opfylde hines Ønsker, til ringere Udgift for dem, og til at kunne sikkre disse sidste en forholdsmæssigere Priis for Bøger, hvis Værdie ellers maatte betydelig forringes. 4) Overhovedet paatager jeg mig alle litterariske Commissioner, af hvilketsomhelst Slags de end maatte være, og skal udføre dem med den største Hurtighed, Nøiagtighed og Billighed, til Vedkommendes fuldkomneste Tilfredshed.

Hartvig Soldin,
Boghandler; Pilestræde No. 117.

Blandinger.

Ordene Divan og Porten forekomme ofte i Aviserne, men kun faa have et ret tydeligt Begreb om disse Udtryk. Divanet er i det Tyrkiske Rige egentlig det høieste Statsraad, som forsamles ved høitidelige Leiligheder, for ved sit Raad at lede Sultanens Forholdsregler. Dets synlige Præsident

er Storvizirен. Sultanen selv tager, skjønt han pleier at være nærværende bag et Forhæng eller Gittervindue, ingen virksom Deel i sammes Raadsførsler. I de senere Aar har Statsraadet tilladt sig at gjøre Indgreb i Vizirens Rettigheder ved at formindske hans Ansvarlighed, saaledes, at det første i Sager, der ere af Vigtighed for Staten, gjør Udslaget ved sin Stemme og indskrænker den sidste. Divanets underordnede Medlemmer ere nu Capudan Pascha eller Storadmiralen, de to Kazyaskers, Rigets Storskatmester, Underskatmester, der er den øverste i Krigsdepartementet, Storproviantmesteren og Nischandji Effendi, der hænger Seglet (Tughra) med Sultanens Navnetræk ved offentlige Documenter. Kazyaskerne ere de eneste af Corpset Ulema *), der have Sæde og Stemme i Divanet og som Dommere (thi deres Navn betyder Armeens Dommere) styre, under Storvizirens Opsigt, Proceduren ved det høieste Tribunal. Mufti kommer, skjønt han er Lovens Overhoved og Tyrkernes første Øvrighed, aldrig i Divanet, fordi man troer, at det er under hans Værdighed i noget mueligt Tilfælde at fremtræde som Dommer. — Porten eller Keiserporten kaldes, efter østerlandsk Sprogbrug, Storvizirens Pallads, og dette er Grunden, hvorfor det ottomanske Hof i alle offentlige Forhandlinger kaldes den høie Port. Porten til et Pallads kaldes i Orienten den fornemste og prægtigste Deel af en Bygning, i hvis Haller Førsterne og de Store fordum gjestfri modtoge de Fremmede og dømte imellem deres Undersaattere. Men da et saadant Sted ikke egner sig til Anliggendernes Forhandlinger i et stort Rige, saa blev det snart nødvendigt, at opføre særdeles Palladser for Viziren. Men Navnet er imidlertid blevet tilovers, fordi Undersaatterne kun paa den Vei kunne forestille Sultanen deres Anliggender; selv den Egn af Staden, hvor Storvizirens Pallads staaer, hedder fortrinsviis Porten. I hele Persien kaldes en Souverains Hof Porten.

*) Et Corps, som evigen og arveligen udgjør Religionens og Lovens Bevarere hos Tyrkerne. Det nyder den høieste Agtelse og besidder stor Magt og Indflydelse.

Hudde, en meget rig Borgermester i Middelburg, følte saa stor Attraae efter at lære at kjende Chinesernes Religion, Love og Sæder, at han omtrent i Aaret 1700 foretog en Reise til China. Han anvendte en stor Deel af sin Formue til at erhverve sig denne Kundskab. Han lærte Sproget saa fuldkomment, at man antog ham for en Chineser. Han var saa lykkelig, at hans Ansigt ikke røbede ham. Omsider blev han Mandarin; han gjennemreiste alle Provindserne i denne Egenskab, og kom tilsidst tilbage til Europa med en Samling af 30 Aars Iagttagelser; det tabtes ved et Skibbrud. Det er maaskee det største Tab Videnskaberne nogensinde have lidt.

I Engelland er bleven gjort Forsøg med at drage den muelig største Nytte af Jernets Anvendelse. Paa Verfterne havde man gjort elastiske Jernlænker, der paa de største Linieskibe brugtes som Ankertouge og allerede vare nogle i Søen værende Skibe forsynede med saadanne Lænker. Man har gjort en Skibsmast, der bestaaer af en huul Jerncylinder, hvorpaa Jernet er omtrent ½ Tomme tyk, men som iøvrigt har samme Maal som en af Træ. Den er 50 PC. stærkere, veier kun 10 Tons og koster 350 Pd. St., da derimod en Træmast veier 23 Tons og koster 1200 Pd. I Stormveir kan en Jernmast forkortes, da den er sammensat af forskjellige Stykker, hvoraf det ene sidder i det andet. Den tjener og til en naturlig Tordenaflеder. Paa Canalen i Tavistok havde man endog ladet et Jernskib løbe af Stabelen, som har gjort nogle Farter paa denne Canal.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

(Slutningen af den i forrige Numer afbrudte Forordning om en extraordinaire Korn- og Fourage-Leverance 2c.)

2. Den Betaling, som Vi, i Overeensstemmelse med Vor Forordning af 6te Junii dette Aar, §. 1, ville tilstaae Yderne for de Kornvarer der saaledes leveres, saavelsom den Betaling, Vi ville tilstaae Yderne for det Høe og Halm, de

leveres, skal i sin Tid af Os nærmere vorde bestemt, og vil da blive at godtgjøre Yderne ved Liqvidation i Vore Skatter for næstkommende Aar 1812.

3. Kornvarerne skulle være gode, sunde, dygtige og vel rensede, saaledes at Kornet for forsvarlige Kjøbmandsvarer kan passere. Og leveres samme overalt med løst og strøget Maal, samt uden noget Opmaal, enten det skeer med heel eller halv Tønde, Skjeppe eller Fjerdingkar.

4. Ligeledes skal Høet og Halmen være af forsvarlig Godhed og af den Beskaffenhed, som ved Forordningerne af 28de Julii 1784 og 5te December 1792 er anordnet. Dog skal samme leveres i sammenbundne Knipper eller Bunter, hvert af 15 Punds, i Stedet for efter bemeldte Forordninger af 1 Lispunds, Vægt. Og, endskjønt Halmen skal i Almindelighed leveres i halv Havre- og halv Rug-Halm, saafremt Vedkommende ei ville gjøre Leverancen med Rughalm alene, hvilket de selv have Frihed til at udvælge, saa skal det dog paa de Steder i Lollands og Falsters Stift, hvor beviisligen haves Mangel paa Rug- og Havre-Halm, ogsaa være tilladt, i Stedet for saadan Halm, at levere et lige Qvantum Hvede-Halm. I Henseende til Syn over Fouragen, naar Tvistighed om dens Godhed forefalder, forholdes efter Kammerplacat af 8de Junii dette Aar.

5. Af Kornvarerne, samt Høet og Halmen, skulle Yderne holde $\frac{1}{4}$ Deel i Beredskab til at kunne udredes til næstkommende 1ste November, men de øvrige $\frac{3}{4}$ Dele til at kunne udredes efter samme Maaneds Udgang, alt for Resten, eftersom det af vedkommende Oppebørselsbetjente, i Følge de Ordrer, som dem derom tillægges, maatte paafordres. Til den Tid, som saaledes af Oppebørselsbetjentene nærmere opgives, blive da de af det contribuerende Hartkorn udskrevne Kornvarer, samt det deraf udskrevne Høe og Halm, af Yderne at aflevere paa de Steder, som dem af bemeldte Betjente anvises. Men de af det øvrige Hartkorn udskrevne Kornvarer og det deraf udskrevne Høe og Halm afhentes hos Yderne ved Kongereiser, hvori Brugerne af det privilegerede Hartkorn tage Deel med det contribuerende Hartkorns Brugere efter de ved Forordningen af 30te April 1809 for Kjørseler til militaire Tjeneste foreskrevne Be-

stemmelser. I øvrigt skeer Leverancen uden Udgift for Yderne til Magazinleie eller andre Omkostninger. Og maae Oppebørselsbetjentene ikke lade den Deel af det udskrevne Korn, samt Høe og Halm, der medgaaer til Vor Landmilitair-Etats Fornødenhed her i Riget, levere til Oplag hos sig. Men samme bør af dem efterhaanden, som det af vedkommende militaire Embedsmænd hos dem reqvireres, foranstaltes fra Yderne leveret directe til de militaire Magaziner eller Bagerier.

6. For denne Korn- og Fourage-Leverance staae vedkommende Godseiere til Ansvar, ligesom for Skatterne af deres Godser. Forsaavidt ellers nogen Yder efter betimelig Tilsigelse maatte udeblive med sin Leverance paa bestemt Tid eller Sted, bliver Leverancen strax at foranstalte anskaffet ved Licitation eller, ifald Tiden ikke tillader saadant, da underhaanden, hvorefter det dobbelte Beløb af den fulde Bekostning paa denne Anskaffelse bliver af Yderen uden nogen Godtgjørelse uopholdeligen at erlægge til Vor Kasse og i fornødent Fald hos ham ved de for Skatters Betaling anordnede Tvangsmidler at inddrive. Og paalægge Vi i øvrigt Vore Amtmænd at have fornødent Tilsyn med, at saavel Kornvarerne, som Høet og Halmen, behørigen holdes i Beredskab til Aflevering efter denne Vor Forordnings Forskrifter.

7. Da ved denne Forordning ikkun er udskreven her i Riget den Qvantitet Kornvare og i Sjellands, Lollands og Falsters, samt Fyens Stifter den Qvantitet Høe og Halm, som er antagen nødvendigen at ville behøves til Vor Tjeneste, saa kunne Yderne vente, at disse udskrevne Qvantiteter Kornvarer og Fourage i Aarets Løb fra 1ste November dette Aar til 31te October næste Aar ville vorde opkrævede. Skulde derimod noget af det ved denne Vor Forordning i Jyllands Stifter udskrevne Høe og Halm ikke behøves modtaget, ville Vi derom til sin Tid lade Vedkommende underrette, hvilke da derfor heller ingen Betaling erholde. Og, da det deels ved endeel af det militaire Mandskabs Hjempermittering, og deels ved at slaae endeel Cavallerie-Heste paa Græs, er i dette Aar blevet muligt at bespare nogle Qvantiteter af de ved Forordningen af 11te October forrige Aar udskrevne Kornvarer og Fourage og derved at gjøre den nærværende Udskrivning ikke ubetydeligen mindre,

end den ellers vilde have bleven, samt det vilde medføre saavel Udgivter for Vor Kasse, som Kjørselsbyrder for Yderne, nu at lade de saaledes endnu uopkrævede Qvantiteter Kornvarer og Fourage af Udskrivningen efter bemeldte Vor Forordning af 11te October forrige Aar oplægge i Magaziner, saa paalægge Vi vedkommende Ydere endnu indtil indeværende Aars Udgang at være ansvarlige for disse uopkrævede Korn- og Fourage-Qvantiteter af nysmeldte forrige Udskrivning.

8. For Resten forholdes i Henseende til den herved udskrevne extraordinaire Korn- og Fourage-Leverance og dens Modtagelse, med videre, efter Vore i lige Anledning forhen udgivne Forordninger. Og ville Vi, i Betragtning af denne Udskrivning, ikke lade den ordinaire Fourage efter Forordningen af 28de Julii 1784 udskrive for det Aar fra 26de October 1811 til 26de October 1812, ligesom og den ved Forordningen af 5te December 1792 paabudne Oplagsfourage herved for dette Aar løsgives.

Hvorefter de Vedkommende sig allerunderdanigst have at rette. Givet paa Vort Slot Frederiksberg, den 14de October 1811.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Frederik R.

Hs. Maj. Kongen har allernaadigst befalet, at det holsteenske Infanterie-Regiment skal tilbagekalde fra Hertugdømmet alle dets derhen under 1ste Julii d. A. permitterede Folk, som have at møde her den 1ste November; hvorimod Regimentet skal fra denne Dag af og indtil den 1ste Martii næste Aar igjen permittere herfra til Holsteen et lige saa stort Antal Folk.

Mariboe, d. 21 Oct. En fiendtlig Convoy, kommende Nord fra, bestaaende af: 2 Orlogsskibe, 1 Fregat, 2 Kutterbrigger, 2 armerede Fartøier og 128 Koffardieskibe er den 20de dennes om Eftermiddagen passeret Enehøie Syd efter. — Paa den averterede Auction paa Nielstrup over de 100 Lam, vankede hverken Stof til Kallunssuppe, Lammekjødsuppe eller Lammesteg m. m., da Stykket blev holdt i 9 Rdlr., som Fleertallet af Libhaberne ei havde Lyst til at indlade dem udi. Iøvrigt er det paa denne Aarstid en sand Fornøielse, at kjøre til Nielstrup ad det Stykke Vei, som er underlagt

Hr. Byfoged og Birkedommer Hartmanns Jurisdiction i Saxkjøbing, hvilket gjør hans Aarvaagenhed og Nidkjærhed, som Veipolitiemester, megen Ære. — Prisen paa Lammekjød er nu her i Byen endvidere nedfalden til 1 Mk. 6 ß. Pdt., og Oxekjød 14 ß., 16 ß, 18 ß. 1 Pd., alt efter dets indvortes Værd. (Mariboe Av.)

Udtog af en Skrivelse fra Sleswig af 22de October 1811. I denne Tid er dette Hertugdømme bleven befriet fra en farlig Tyv ved Navn Tøns, der af Overcriminalretten er bleven dømt til at arbeide sin Livstid paa Kronborg Fæstning. Ved allerhøieste Resolution er denne Dom bleven stadfæstet. Forbryderen er 42 Aar gammel og gift. Han beboede forhen et lidet Fæstested imellem Sleswig og Ekernførde nær ved Landeveien. Alt i nogle Aar havde han været en Skræk for hele Egnen, og han var saa øvet i Tyverænker, at det en temmelig lang Tid lykkedes ham at unddrage sig Politiets Opmærksomhed. I Aaret 1806 blev han endelig anholdt formedelst gjentagne Tyverier, og dømt til 3 Aars Tugthuusarbeide. Men neppe havde han udstaaet Straffen, førend han atter greb til sin forrige Næringsvei, hvorpaa han paa ny blev arresteret, og nu formodentlig vil være sat ud af Stand til oftere at skade sine Medborgere. Hans Levnet er et nyt Beviis paa den ofte bekræftede Erfaringssandhed, at Lyst til at stjele vanskelig udryddes der, hvor den først har fæstet Rod, og at endog haarde Straffe sjelden formaae at afgive en Modvægt for Tilbøielighed til fremmed Eiendom, naar den ved Vane og Øvelse er bleven indgroet. — Den herværende Overret har bekjendtgjort til Efterretning for dem, som agte at reise til Rusland, at ingen Reisende tilstedes Adgang i dette Rige, uden at være forsynet med et Keiserligt i Petersborg udfærdiget Indladelsespas.

Posteefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Vliessingen, d. 8 Oct. Strax efter Midnat udbrød Ild i Magazinet af Levnetsmidler for Tropperne, hvori Viin, Brændeviin &c. gjemtes. Efter 4 Timers Forløb var man saa lykkelig at dæmpe Ilden og frelse de allerede brændende Nabohuse. Men Hovedbygningen, eet af de største Magaziner

i Staden, som tilhører Undermairen, Hr. Rochell, er lagt i Aske.

Madrid, d. 23 Sept. De sidste Breve fra Grenada indeholde nye Efterretninger om de Fordele, Hertugen af Dalmatien har tilsegtet sig i dette Kongerige. Levningerne af Murcia-Armeen ere blevne forfulgte til Lorca, og have søgt deres Tilflugt i Staden Murcia, hvor Blake ogsaa er ankommen. 2 af hans Adjutanter og hans Equipage ere faldne i vore Hænder. Franske Cavalleriregimenter have i Vera og Mujacar taget mange Krigsfanger, der vare i Begreb med at indskibe sig til Carthagena. I Almeria har en fransk Colonne bemægtiget sig en Transport af Levnetsmidler, der var bestemt for Blakes Division. Motril og Almanacar ere paa ny blevne besatte af vore Tropper. Man troede, at Hertugen af Dalmatien vilde beleire Carthagena; men det synes, at han har andre vigtigere Planer, thi han er med en Deel af sin Armee kommen tilbage til Sevilla og har ladet den anden Deel blive under Gener. Levals Commando. Gener. Goudinot har faaet Commandoen i Jaen. — Gener. Drouet har ladet forstærke et Voltigeurcorps, der er bestemt til at bevogte Grændserne af Portugal. — De Franske forstærke sig paa Halvøen Trocadero, og Alting lader formode, at der inden Slutningen af Feldttoget vil indtræffe vigtige Begivenheder.

Petersborg, d. 4 Octbr. Keiseren har i det taknemmelige Fædrenelands Navn foræret det Donske Cosakcorps en Fane med Afbildninger af sammes udmærkede Daad, ledsaget af en Skrivelse, hvori alle dets Rettigheder og Friheder paa ny stadfæstes.

I Petersborg har man bekjendtgjort en fransk Gaade og udlovet for dens Opløsning en Præmie af 10,000 Franker. Den skal bestaae i et Ordspil med Bogstavet T. Alle hidtil indløbne talrige Opløsninger ere blevne forkastede.

Wien, d. 8 Oct. Afvigte Løverdags betaltes en Hollandsk Ducat med 11 Gylden 3 Kr. i Indløsningsbeviser, og en Keiserducat med 10 Gylden 47 Kr. For 100 Wiener Gylden Conventionspenge gav man 230 Gylden i Indløsningsbeviser. Man veddede om, at Coursen paa Augsburg, som d. 5te noteredes til 227, vilde d. 9de hæve sig til 200. Denne Forventning grundede sig paa en Efterretning fra Presburg, at Landdagen har samtykket i, at det ungerske Kirkesølv smeltes og myntes til Penge, paa det Vilkaar, at der inddrages lige saa stor en Sum Papirmynt, som der sættes Guld og Sølv i Omløb.

Paris d. 16 Oct. Journal de Paris taler om, at Keiseren har forundt Marchal Macdonald Orlov for hans Sundheds Skyld. Hs. Exc. lider meget af Podagra.

London d. 7 Oct. I Følge Breve fra Buenos Ayres indtil d. 17 Julii har den forenede Armee fra Provindsen la Plata bombarderet Monte Video. En fra denne Havn udløben liden Escadre har lagt sig for Buenos Ayres og siden d. 15de forsøgt at kaste nogle Bomber og Haubitser deri. Det synes som begge Partier gjøre liden Fremskridt. Elio har foreslaaet Juntaen en Convention, efter hvilken han nedlægger sin Post som Vicekonge og vil blive Gouverneur i Monte Video indtil Juntaen har udsonet sig med de spanske Cortes. Men Juntaens Svar var, den forlanger at Indbyggerne i Monte Video gives fuldkommen Frihed til at forene sig med de forenede Provindser af la Plata. En Portugisisk Armee af 6 til 7000 M. nærmer sig imidlertid Monte Video, for at tage det i Besiddelse. Admir. Courcy har ogsaa nærmet sig Pladsen med en Flaade og Udviklingen kan med hver Dag ventes. — I Castel Branco havde to engelske Officierer, en Oberstlieutenant og en Capitain, en Strid med en portugisisk Officier, i Følge hvilken de toge hans Bagage og kastede det ud af Vinduet. Paa de Forestillinger, han gjorde mod denne Adfærd, spyttede Oberstlieutenanten, istedet for Svar, ham lige i Ansigtet, hvorpaa Officieren slakte ham Hovedet med sin Sabel. Capitainen trak ogsaa sin Kaarde, for at forsvare sin Landsmand, men Officieren forekom ham, og rendte ham Kaarden igjennem Livet. Marchal Beresford har billiget Officierens Fremfærd.

London d. 7 Oct. Efter Conseilets Betænkninger har Haabet om at Kongen vil fuldkommen komme sig aftaget. Imidlertid troer man dog, at Indførelsen af et uindskrænket Regentskab endnu vil blive udsat. Parlamentet vil under disse Omstændigheder først samles til Juul. — Følgende 7 Provindser af det spanske America: Carracas, Cumeana, Barinos, Margareta, Barcellona, Taurilles og Merida, have erklæret sig for uafhængige, under Navn af de confødererede Provindser af Venezuela.

Forordning for Danmark og Norge, som indeholder nærmere Bestemmelser i Henseende til Egtefolks Adskillelse. — Vi Frederik den Sjette, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge rc. rc., Gjøre vitterligt: Da det er vigtigt for Borgersamfundets, som for hver enkelt Familles Vel, at det Baand, der sammenknytter Egtefolk, ikke ubesindigen løsnes; og da Religionens Bud, ikke mindre end Statens Love, bør kaldes dem til Minde, som, uden tvingende Aarsager, ønske den Forening hævet, der stiftedes for Livstid; saa finde Vi Os bevægede til herved at opfordre Vore geistlige Embedsmænd, at de, i Overeensstemmelse med D. og N. Lovs 2den B. 9de Cap. 8de Art., forene deres Bestræbelser med de verdslige Øvrigheders og de af Os anordnede Forligelses-Commissioners, til det ærefulde Øiemed: at forebygge og hemme saadanne Misforstaaelser imellem Husbond og Hustrue, der kunde fremkalde Tvedragt, og varig Attraae til at skilles fra hverandre. Vi befale derhos saaledes som følger: 1. Den, som begjærer Tilladelse at leve separeret, i Henseende til Bord og Seng, fra sin Egtefælle, skal med sin Ansøgning til Øvrigheden lade følge Attest fra sin Sjelesørger, hvori denne bevidner: at Ansøgerens Beslutning har været ham saa betimeligen bekjendt, at han har havt vedbørlig Leilighed til i saa Henseende at efterkomme, hvad der, i Følge D. og N. Lovs 2—9—8, samt nærværende Anordning, paaligger Præsterne. 2. Lige Attest skal vedlægges den Ansøgning, som en Egtefælle, der lever separeret i Henseende til Bord og Seng, indgiver om Egteskabets aldeles Ophævelse. 3. Ansøgninger, som ikke ere forsynede med saadan Attest, skulle Øvrighederne uden videre henlægge, som Andragender paa hvilke der intet er at agte. 4. Opholde Egtefolkene sig paa forskjellige Steder, da bør Øvrigheden drage Omsorg for, at den fraværende Egtefælles Sjelesørger bliver underrettet om den ansøgte Adskillelse fra Bord og Seng eller Ophævelse af Egteskabet, og levnet fornøden Tid til ogsaa fra sin Side at opfylde Lovens og denne Anordnings Bydende. 5. Den ved Anordningerne befalede Mægling til Forlig, som bør prøves af Øvrigheden, forinden den enten tilstæder Egtefolk at leve separerede i Henseende til Bord og Seng, eller med Anbefaling indsender separerede Egtefolks Ansøgning om Egteskabets aldeles Ophævelse, vedbliver i øvrigt fremdeles, som hidtil. — Hvorefter alle Vedkommende sig allerunderdanigst have at rette. Givet paa Vort Slot Frederiksberg, den 18de October 1811. — Under Vor Kongelige Haand og Seigl. — Frederik R.

Under 18de Oct. d. A. er udstedt en Kgl. allernaadigst Forordning, som bestemmer de Vilkaar, under hvilke Kjøbstædsjorder i Danmark og Norge kunne afhændes, af følgende væsentlige Indhold: "1. Hvor Kjøbstædens Jorder ere udskiftede til Grundene, eller Byggpladsene, i samme, skal det være Enhver, som nogen saadan Lod tilhører, uformeent at afhænde denne særskilt fra Grunden, til hvilken den var henlagt, under de Vilkaar, som i denne Anordning foreskrives. 2. Kjøberen af en saadan, fra nogen Kjøbstædsgrund afhændet Jord, skal være berettiget til at bebygge samme, at boesætte sig derpaa, og der at drive borgerlig Næring som Haandværker; derimod maae han ingenlunde der bruge Handel, ei heller brænde Brændeviin enten til eget Forbrug eller til Salg, samt ikke brygge Øl uden til sit Huses Fornødenhed. 3. Det staaer saavel udenbyes som indenbyes Mand frit for, at kjøbe slige Jorder. Dog bør Enhver, som derpaa erhverver Eiendom, lige med andre Byens Indvaanere deeltage i alle de reelle og personelle Tynger, som disse paalægges, forsaavidt han ikke ved Privilegier maatte være befriet for de sidste. 4. Den første Kjøber af saadan Jord, der sælges adskilt fra den Grund hvortil den var udskiftet og henlagt, skal til Kjøbstædens Kæmnercasse, af hver Tønde Land geometrisk Maal, erlægge en aarlig Afgift af 2 Skjepper Byg, som betales i Penge, beregnet efter hvert Aars Capitels-Taxt. 5. Ved hver Forandring af Eier forhøies denne aarlige Afgift med 2 Skjepper Byg, indtil den har naaet een Tønde Byg pr. Tønde Land; hvorefter ingen yderligere Forhøielse i samme bør finde Sted. 6. Ligeledes skal ved hver Forandring af Eier erlægges en Recognition af 1 Rdlr. pr. Tønde Land, til Byens Kæmnercasse. Saa bør og ved Salg af slige Jorder, ligesom ved Salg af andre faste Eiendomme, erlægges til Hs. Maj. Casse hvad nu er eller herefter vorder paabudet. 7. I Henseende til de Kjøbstædsjorder, hvilke nu ei ere udskiftede til Grundene, men derimod overdragne en eller anden Indvaaner, med den Forpligtelse, at de ei kunne afhændes til Andre end Byens Borgere eller Indvaanere, vil Hs. Maj. allernaadigst tillade: at slige Jorder herefter, ikke mindre end de forhen omhandlede, maae sælges til udenbyes Mand, til at bebygges og beboes under ovennævnte Betingelser. Og skal ved Salg af saadan Jord, saavel den aarlige Afgift, som Recognitionen ved Forandring af Eier, ikkun sættes til det Halve, imod hvad der, paa Grund af foreskaaende, bør svares til Kæmnercassen af de Jorder, der nu hæfte til Grundene. 8. Med lige Frihed, samt mod saadan Afgift og Recognition, som i §. 7 er bestemt, kunne og de til Kjøbstædgrunde henlagte Jorder, hvoraf der allerede svares særskilt aarlig Afgift til Kirker, Skoler og andre offentlige Stiftelser, separat fra Grundene afhændes; dog at hvad som nu deraf svares til slige offentlige Indretninger, fremdeles vedbliver uforandret. 9. Hvergang en Familie boesætter sig paa nogen, i Følge af denne Anordning afhændet, Kjøbstædsjord, bør saadant strax af Øvrigheden indberettes til det Kgl. Vestindisk-Guineiske Rente- og General-Toldkammer, paa det at hvad der fra Toldvæsenets Side i den Anledning maatte findes nødvendigt, kan vorde iagttaget."

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Høeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.
Ottende Aargang. No. 87.
Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.
Tirsdagen den 29 October 1811.

Udkast til den danske Flaades Historie.

Af Dr. G. L. Baden.

Andet Stykke.

Fra den første Valdemars Enehærskab til Valdemar den Andens Død.

Saxo fortæller, at ved Kong Valdemar den Førstes Regerings Begyndelse var Flaadens Forfatning saa slet, at endikke selve Kongen havde et passende Skib til at føre Sig paa [1]). Men ikke saa sage var Valdemar bleven Enehærsker, før Flaadens Omsorg blev en af hans allerkæreste og allervigtigste Regeringsbeskæftigelser, deri han og sin heie Regering igiennem trolig understøttedes af sin og Landets Ven Biskop Absalon. Begge disse to store Mænd vare enige i, at skulle Vendernes Søroverier, der havde ødegjordt snart en tredie Del af hele Danmark [2]), standses, skulle Danmark blive til det, det kunne blive og havde været i ældre Tider, skulle Danmark agtes af Naboer som Saksens Hendrik og Norges Erling, saa maatte en Flaade anskaffes og besættes med søkyndige Folk. En Flaades Anskaffelse var i det da skovrige Nord ikke saa vanskelig, og Absalon selv har vist forstaaet sig paa Skibbyggeriet, der nok var hans Beskæftigelse, naar, som man ofte finder om ham anført, han var ude i Skoven og huggede Brænde [3]). Men vanskeligen faldt det, at faa denne Flaade besat med et søvandt Mandskab, da Vendernes i flere Aar af Danmarks svage Regering uforstyrrede Sørøverier havde saaledes skræmmet Kystbeboerne, at Mængden af dem var bange for Søen. Allerede i sit andet Eneregeringsaar havde Valdemar en Flaade samlet under Masnet — en Ø ved Vordingborg mellem Sælland og Falster — for herfra at ville gaa ud, og hjemsøge hine glubende Dyr i deres egne Huler, men Toget gik overstyr af baade Skibsanførernes og Almuens Frygt for at det ikke skulle lykkes. Det skulle have gaaet ligesaa med de følgende Tog, havde Absalon ikke været tilstede og forstaaet ved venskabelige Bebrejdelser at sætte Mod i sin Konge, og ved Trudseler i Rigets Magnater og Almuen, der endnu som længe siden selv udredede og selv anførte Skibene. Med Trudsel af Livs og Godses Fortabelse torde saaledes Absalon endnu i hine fri Tider engang tilbageholde en Hallandsfarer, der ville have forladt et vendisk Tog [4]), hvilken Bortgang letteligskulle havt skadelig Indflydelse paa Flaadens øvrige Anførere. Men denne Rigets første Mini-

1) Histor. Dan. L. XIIII. p. 283.

2) Suhms Hist. af Danm. T. VII. p. 10.

3) Saxo p. 293.

4) Saxo l. c. Lib. XIV.

fter Absalon selv var og ikke bange for paa hvad Aarets Tid det saa var, at vove sin Troje. Midt om Vinteren, naar Søen var tilfrossen, gik han ud med sine Skibe, saasnart man fra de ved Kysterne oprettede Varder var bleven en Sørøver var. Ja der gaves hele Aar, hvoraf han tilbragte de 9 Maaneder ganske paa Søen [5]). Intet Aar forbigik og under Valdemars Regering at man jo gjorde et og ofte tvende Tog til Venden [6]). Da man havde faaet Flaaden i Skik igjen, især ved at holde over Oldindretningen med Styreshavne, saa blev og den Indretning truffen, at flere Skibe altid laa ude paa de danske Strømme, og som Vagtskibe krydsede frem og tilbage [7]). Til Flaadens Understøtning anlagdes nu og flere Søfæstninger som Kallundborg — Vordingborg — Sprogø — Ravnsborg — Hammershus — men fremfor alle det vigtige København. Absalons Opmuntring og Eksempel gjorde nu og, at hver Mand i Landet de Store som de Ringere bleve Sømænd og kyndige Sømænd, som en Esbern Snare, der en Gang med et eneste Skib udholdt 40 fiendtlige Skibes Anfald [8]). Snart bragte nu og de Danske det saavidt, at de fik Bugt med Venderne, og satte sig i Besiddelse af Rygen, hvis Erobring blev dem saa meget vigtigere, som de under denne Ø altid kunne have en Flaade liggende, og hermed holde baade de vendiske Sørøvere og deres tyske Naboer i Tugt. I Lybek [9]) som i Bergen beundrede man derfor Dannerkongens Valdemars prægtige Flaade, der og nær havde undertvunget Norge, hvis Indbyggere tilstode, at de ikke havde set eller kunde minde sig dens Mage [10]). Ogsaa i de oprørske Skaaningers Undertvingelse havde Absalon Nytte af Flaaden, den man overalt godt vidste under hele denne fortjente Biskops Ministerium passende at afbenytte sig. Men Valdemar følte det og, tilstod Absalon sin Forbindtlighed,

5) Suhm l. c. p. 411.

6) l. c. p. 59 og 203.

7) Suhm p. 379.

8) Suhm p. 336.

9) Mallet Histoire de Dannemarc T. Trois. p. 328.

10) Suhm p. 251.

og glemte ikke ved passende Leiligheder at vise alle sin Flaades Offiserer sin Erkændtlighed [11]).

Knud den Sjette modtog altsaa ved sin Tronbestigelse Flaaden i en ganske modsat Forfatning end den hans kongelige Fader havde forefunden den i. Arnold fra Lybek bevidner og, at Danmark nu var udmærket af sin Flaade [12]). Saa søvante vare nu og de Danske under Valdemars Regering blevne, og i en saa god Orden var Opbud til et Søtog nu indrettet, at Kongen, naar hastig paakommende Tilfælde fordrede det, kunne inden føie Tid faa sin Flaade samlet, skjønt Undersaatterne endnu vedbleve at udrede den. Saaledes da der en Gang fra Jarmer kom Bud, at Bugislav Hertug i Pommern udrustede en stor Arme og sin Flaade, der sigtede til at anfalde Rygen, fik Absalon i en Hast en Flaade opbuden fra Sælland, Skaane, og Fyn, med hvilken han straks gik til Rygen, forenede sig her med de under Jarmers Kommando liggende danske Skibe, og jog en saadan Skræk i Bugislav og hans Pommere, at de ved Synet af Absalons Flaade ufortøvet lettede Ankere, vendte om og toge Flugten, og det saa ilig, at de vare kun nogle Timer om at drage den Vej tilbage, som de havde anvendt flere Dage at drage hen til Rygen paa. Utallige Vender, som bleve hindrede i at fly, enten fordi deres Skibe vare for store, eller fordi de i den Hast ei kunne faa Ankerne op, sprang i Havet, for ved Svømmen at rædde sig, men omkom for største Delen. Atten vendiske Skibe sank ved det for Mange havde villet rædde sig paa dem. Af hundrede Skibe forlod Mandskabet. Kort af hele den vendiske seks hundrede Skibe stærke Flaade ræddede sig kun halvtrediesindstive, atten sank, Resten bleve tagne, og forfulgte Absalon selv med syv Skibe fem og tredive fiendtlige af de fornemste Vender besatte Skibe [13]). Ved dette Slag, der stod paa en hoihellig Pindsedag, bleve Vendernes mangeaarige Sørøverier paa Danmark hævnede

11) Classem osculis honoratum dimittit siger Saxo Lib XV. p. 363, venteligt at Kongen har kysset enhver Styresmand.

12) Chronic. Slav. Lib. 3. cap. 5. p. 306. Edit Bang.

13) Suhms Histor. af Danm. T. VIII. p. 56 og fl.

de, mangfoldige Vender gjordte til Trælle, de danske fornemmelig de sællandske Havne og det store Belt ganske befriet for og betrygget mod Sørøvere, og Danmark som kun for faa Desennier ikke kunne forsvare sin Frihed og Selvstændighed mod Venderne blev nu selv Herre over Venden, til Minde om hvilket Herredømme vore Konger endnu i Dag skrive sig de Venders Konge 14). Saa vigtig blev altsaa den Gang en Flaade for Danmark, og saa vigtig er den endnu, og vil altid blive, saalænge vort lille Danmark skal være hvad det efter sin Beliggenhed kan blive til, og har været. Flaaden ræddede den Tid Danmark, som ved første Valdemars Tronbestigelse var sin Undergang nær, og Flaaden og kun den vil vi i Historiens Følge finde tiere at have været vor Rædning, som den altid var Dannerrigets Stolthed.

(Fortsættes.)

14) Om denne Titel se Scheidii Schediasma de Regii Vandalorum Tituli origine et caussis, hvor dog denne lærde fejler, naar han §. VI. p. 32 vil udlede den fra Hertug Knud den hellige.

Konstner-Anecdoter.

Apelles malede Alexander den Store i Skikkelse af Jupiter med Lynilden i Haanden, og fik derfor tyve Talenter, omtrent 30,000 Rigsdaler i Species. Men disse Penge bleve Konstneren ikke ligefrem udbetalte; man bedækkede hele Maleriet med Guldstykker. Det lignede saa meget og var saa kraftfuld malet, at man i Grækenland pleiede at sige: det eier to Alexandere, en Uovervindelig og en Uefterlignelig.

Gerard Dow, en berømt hollandsk Maler, arbeidede overordentlig langsom. Han skal have tilbragt tre Dage, førend han blev færdig med et Kosteskaft. En Dame havde Taalmodighed nok til at sidde i fem Dage for ham, blot for at faae en Haand malet.

Van der Kabel, ogsaa en hollandsk Maler, pleiede kun at rose de af sine Malerier, som

han ikke havde været synderlig heldig med. "Hvorledes gaaer det til?" spurgte een af hans Venner ham. "Ih, svarede han: de Gode rose sig selv."

En slet Maler sagde gjentagne Gange: at han vilde lade sit Værelse hvidte og siden selv male det. "De vilde gjøre bedre, svarede en Spottegjøg: at De først malede det og siden lod det hvidte."

Da en romersk Fyrste besværede sig over, at Carl Marattis Malerier vare for dyre, svarede denne ham: "Verden skylder de store Konstnere, mine Forgjængere, en stor Sum. Jeg er kommen for at indkræve Restancerne."

Samme Konstner ærede Antikerne saa meget, at han havde aftegnet Antiocus's Hoved to til tre Hundrede Gange. Men han klagede alligevel for en af sine Venner over: at han denne saa ofte gjentagne Copiering uagtet aldrig kunde naae den herlige Originals Skjønhed.

Michael Angelo forfærdigede en Cupido af Marmor, som man fandt saa skjøn, at man gav ham det Raad at sende den til Rom og lade den hemmelig nedgrave i et Viinbjerg. Hvad man formodede skeete. Statuen blev sendt til Rom, og efter nogen Tid, da man gravede, fundet. Alle Kjendere ansaae den for en Antik, og som en saadan kjøbte Cardinal St. Georgius den for 200 romerske Dalere. Michael Angelo reiste nu til Rom, fremviste den ene Arm af denne formentlige Antik, som han med Flid havde afbrækket og tilbageholdt Han erklærede nu offentlig, at Statuen var forfærdiget af ham, og godtgjorde det med Armen, som passede fuldkommen dertil. Konstneren var den Gang ikke ældre end 24 Aar.

Den samme udødelige Konstner udbad sig engang Tilladelse af Pave Julius III., en heftig Mand, men som dog strax fortrød sin overdrevne

Heftighed, til at reise til Florenz. "Hvorledes skal paa denne Maade da det Sixtinske Capel blive færdigt?" "Saasnart jeg kan" svarede Michael Angelo. Saasnart jeg kan? raabte Paven ganske opbragt; jeg skal nok tvinge eder dertil, og gav ham i sin Hidsighed et Rap med Stokken over Ryggen. Konstneren gik strax bort; men neppe var han kommen hjem, førend den pavelige Kammertjener bragte ham en Pung med 500 Rdlr., bedende ham, ikke at tage det saa ilde op, men ydermere at betragte det som et Bevis paa at Hans Hellighed ikke gjerne vil undvære ham. En anden Gang truede Julius ham med at styrte ham ned fra Stilladset, dersom han ikke skyndte sig mere med Arbeidet. Men denne Pave vidste ogsaa at bøde paa sin Fremfusenhed med Penge. Da han efter tyve Maaneders Forløb var færdig med Arbeiderne i det Sixtinske Capel, fik Michael Angelo til Belønning 3000 Ducater: en for den Tid meget stor Sum. Men han havde ogsaa arbeidet saa længe under Loftet, at han i lang Tid beholdt en stiv Nakke.

Michael Angelo malede ogsaa for Pave Leo X. den yderste Dag over Alteret i det Sixtinske Capel. Utallige Figurer, men i en alt for naturlig Skikkelse, gjøre den hele Sammensætning baade stor og frygtelig. Han havde laant Tanken af sin Yndlingsdigter Dante. Blandt andre seer man her de syv Dødssynder og mange Djævle, og midt iblandt dem den pavelige Ceremoniemester, som havde bedømt Værket noget bidende. Da denne bad Paven, at befale Konstneren at borttage hans Portrait, svarede den hellige Fader spøgende: "fra Helvede er ingen Befrielse", og Portraitet blev staaende. Dette Malerie er i Henseende til det Nøgne, vanskelige Stillinger, Forkortninger, Muskel-Udtryk blevet anseet for et Mønster. Men Daniel Volteron har siden af utidig Iver maattet male Gevandter over de anstødelige Figurer, hvorved dette herlige Konstværk er blevet fordærvet.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

I Løverdags løb den skjønne ny Fregat Najaden af Stabelen. Hr. Skuespiller og Dannebrogsmand Knudsen søgte ogsaa ved denne høitidelige Leilighed at opflamme vore brave Sømænd til Mod og Fædrenelandskjerlighed. Da Skibet var løbet af Stabelen, fremtraadte Hr. Knudsen, efter Tømmermændenes Ønske, som den Mand, der lige fra den første Canonbaads Bygning, altid har været iblandt dem og vidst at forskaffe sig deres Agtelse, paa Helstotten ved Bedingen, og talde til dem eftersølgende Ord: "Med Glæde staaer jeg her blandt Holmens faste Stok, og velsigner atter eders Flid, I, Kongens brave Tømmermænd. Der flyder atter eders Hænders Arbeide — Najaden — en skjøn Fregat — til Fædrenelandets Forsvar! I have ikke glemt hvad jeg sagde eder sidst, da Orlogsskibet Phønix steg af sin Aske. O, Kongens Tømmermænd! bygger Skibe med Lyst og Flid. Et heelt Folk velsigner eder og Gud lønner eders Id. "Vai Dannebrog! Vai høit i Sky! Din Glands skal Frederik fornye." Derpaa afsang Hr. Knudsen den bekjendte Sømandssang: Gud velsigne Kongen vor Fader, Frederik den Sjette! og denne ægte fædrenelandske Fest endtes med tre Gange Hurra. — Saaledes fremblomstrer da igjen efter Haanden med fornyet Ungdom Dannebrogs ældgamle Eeg, i hvis Skygge vore Fædre fandt Ly og Beskjærmelse. Forrædere kunde fælde dens stolte Krone, men dens Rødder ere fast indslyngede i Danmarks urokkelige Klippegrund. De gamle Grene ere borte, men de unge skyde frodigen frem, thi dansk Kraft og Marv ligger dybt i Egens Rødder, sikker for Fienders og Voldsmænds Haand.

Efter at have gjennemgaaet Garnisons-Exerceerskolen, har Prinds Georg af Hessen, som staaer ved Hs. Majestæt Kongens Eget Regiment, forrettet i disse Dage de sædvanlige Vagter som Gemeen og Gefreider.

Vore Capere have i de sidste otte Dage indbragt 13 Skibe til Undersøgelse.

I Bergens Avis læses følgende: Da Vice-Statholderskabet for Norge har bragt i Erfaring, til hvilken Uforskammenhed der drives Ager med Smaasedler i Bergen, idet at der ved en

vis Leilighed er bleven beregnet 28 ß. pr. Rigsdaler i Vexlepenge, og det saaledes næsten kan synes, som om de nye udstædte Tolvskillings-Sedler, istedet for at afværge Mangelen paa smaa Representativer, ere blevne til en Handels-Speculation for Aagerne: saa skulde jeg, paa Grund af den mig i samme Anledning fra høibemeldte Vice Statholderskab tillagte Befaling, herved tilkjendegive enhver Vedkommende, at al Aager med de i Circulation satte Tolvskillings-Sedler, vil være at betragte som en lovstridig Handling, og paa Grund heraf strængeligen forbydes. Skulde det imidlertid befindes, at Nogen er dette Forbud overhørig, kan han vente sig anseet med en Mulct fra 10 til 200 Rdlr. efter Omstændighederne og Politiemesterens Kjendelse, hvilken Mulct tilfalder Angiveren. — Bergen den 2den October 1811. — Bull.

Mariboe, den 24 October. Cypressegaarden ved Saxkjøbing under Krænkerup er i denne Tid solgt til Færgemand Carstensen paa Møen, uden al Besætning, for den Summa 42,000 Rdlr. D. C. S. T. Hr. Kammerherre v. Hardenberg paa Krænkerup har forbeholdt sig Forkjøbsret. — 3die Dags Feberen vedbliver i denne Tid at rase iblandt os i fuld Maade. Nogle Gifte og Ugifte, Unge og Gamle vandre iblandt os som levende Skygger. Gid dog Landalmuen engang maatte lære at indsee Nødvendigheden af, at tye under slige Omstændigheder til en lovbefalet Læge og at holde sig sammes Forskrifter efterrettelige! — I Eftermiddag imellem Kl. 3 og 4 hørtes herfra nogle svære Canonskud. (Mariboe Av.)

Odense, d. 24 Oct. I Odense har nu al Musik lagt sig til Hvile. Stadsmusikantens Enke har frasagt sig al Musikholdelse, og ingen vil modtage Tjenesten, saalænge enhver, der kan gnie en Viol, spiller til Bondergilderne, der tilforn var Stadsmusikantens bedste Indtægt. Houtboister har Odense ikke heller. Ville Odenseerne altsaa dandse i Vinter, faae de at forsøge det uden Musique, som da vel ogsaa kom til at gaae i mindre feiende Galop end de i nyere Tider paa Helbredets Bekostning brugende Jagedandse paa Liv og Død. (Iversens Av.)

Viborg, d. 23de October. Endnu vedvarer, i Henseende til Luftens Temperatur, det sande

Sommerveir; thi nu er det Tørreveir og endog da det næsten i 3 Uger dagligt regnede, var Luften usædvanlig varm og Barometret meest paa høi Standpunkt. I Aften fra 6 til 8 havde vi her stærk Lynild, noget Tordin og stærk Regn. Det i Dag her holdte Mortensdags Marked var ikke forskjellig fra de andre Markedsdage i Prisen paa Fødevare. Kreaturene vare temmelig dyre. Et temmelig got Slagtekræ kunde ei kjøbes under 100 Rdlr. Priserne vare forresten: Rug Tønden 14 Rdlr. 4 Mk. à 17 Rdlr., Byg 10 Rdlr. 32 à 64 ß., Havre 6 Rdlr. 64 ß., Kartofler 5 Rdlr. 32 ß. à 6 Rdlr. 64 ß., Tælle Lispd. 16 Rdlr., Smør Pdt. 3 Mk. 8 ß. à 64 ß., Æg Snesen 24 ß., ferske Sild Oelen 1 Rdlr. 64 ß., dito Helt Parret 3 Mk. 8 ß., Vadmel Alen 11 à 12 Mk., bleget Hørlærred 9 à 10 Mk. Alen, Blaarlærred 1 Rdlr. 4 ß. Alen, Sækkelærred 7 Mk., Ost Pdt. 32 à 36 ß., Boghvedegryn 21 à 23 Mk. Skieppen, hjemmegjorte uldne farvede Tøier 14 à 15 Mk. (Viborger Samler.)

Christiania, d. 22de Octbr. Det dramatiske Selskab i Grændsehaugen giver d. 28 Octbr. en Prolog i Anledning af Hds. Maj. Dronningens Fødselsdag, forfattet af Slotspræst Pavels, og Skuespillet Ringen. Indtægten anvendes til Understøttelse for Huusarme i Christiania By og Forstæderne. (Efter Chr. Av.)

Ved Auction paa Børsen d. 28 Oct. solgtes: Georgia Bomuld 8 Mk. $3\frac{1}{2}$ ß. à 8 Mk. 8 ß. Pd., Risengryn 56 Rdlr. 2 Mk. à 58 Rdlr. 100 Pd., Peber 1 Rdlr. 1 ß. à 1 Rdlr. $4\frac{1}{2}$ ß. Pd., Nordamericansk Rom 526 Rdlr. à 532 Rdlr. 30 V., Virgin Tobak 5 Mk. 8 ß. à 1 Rdlr. 5 ß. Pd., Raffinade 13 Mk. $1\frac{1}{2}$ ß. à 13 Mk. 3 ß. Pd., Muskatnødder 24 Rdlr. 2 Mk. à 24 Rdlr. 5 Mk. Pd., Nelliker 18 Rdlr. 1 Mk. à 18 Rdlr. 3 Mk. Pd., Buenos Ayras Huder 7 Mk. 8 ß. à 7 Mk. 11 ß. Pd., Caffe 15 Mk. 9 ß. à 15 Mk. $12\frac{1}{2}$ ß. Pd., hvid haard Sæbe 1 Rdlr. $10\frac{1}{2}$ ß. Pd., lysegul Candis 14 Mk. 4 ß. Pd., Melis 10 Mk. 15 ß. Pd., stødt Lumpen 9 Mk. Pd., Bomolie 2 Rdlr. 7 ß. pr. $1\frac{3}{4}$ Pd., Sago 5 Mk. 7 ß. à 5 Mk. 11 ß. Pd., Perlegryn 24 ß. Pd., Schellak 12 Rdlr. 3 Mk. à 12 Rdlr. 4 Mk. 8 ß. Pd., Car-

demommer 40 Rdlr. 4 Mk. à 43 Rdlr. 3 Mk. Pd., hvide Havannah Sukkere 8 Mk. 8 ß. à 8 Mk. 14 ß. Pd., Chocolade 2 Rdlr. Pd., gl. Vinedike 100 Rdlr. à 107 Rdlr. Oxeh.; alt med Told.

Posteefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Paris, d. 18 Oct. Man troer, siger Journal de l'Empire, at Keiseren, efter Afreisen fra Holland, vil besøge Storhertugdømmet Berg, hvis Minister, Senat. Grev Røderer, efter Forlydende, er reist til Düsseldorf, for der at oppebie H. M. — Som man forsikkrer, er General Decaen afreist til Spanien, for der at paatage sig en Commando i Catalonien. — Ogsaa i de illyriske Provindser er den franske Rettergangsmaade indført.

London, d. 9 Oct. H. M. Kongen befinder sig endnu bestandig i samme Tilstand, og den har, efter den i Dronningens Conseil aflagde Indberetning, ikke forbedret sig saa meget, at han kan paatage sig den personlige Udøvelse af den Kgl. Myndighed. Alle hans Læger ere, paa een, Dr. Heberden nær, af den Mening, at der er intet Haab om hans Helbredelse. — De fiendtlige Skibe i Texel observeres af Adm. Durham med Hannibal paa 74 Can. og nogle andre Linieskibe. Endnu et andet Linieskib, Tiger paa 80 Can., Contre-Adm. Hollowell, skal støde til ham. — Gouverneuren i Maryland Edw. Lloyd, har i et Brev fra Annapolis af 10 Aug. opfordret vor forhenværende Gesandt i America, Hr. Pinckney, til at erklære: om det er sandt, at de Franskes Indflydelse paa det Americanske Cabinet er Aarsag til de nærværende Forlegenheder i America? Hr. Pinckney svarede derpaa under d. 13 Aug., at den Tanke, at de forenede Staters Regjering staaer under Fransk Indflydelse, der er overspændt i sig selv og stridende mod al Sandsynlighed, ikke fortjener nogen Opmærksomhed. — Fra Jersey berettes under d. 21 og 23 Sept., at da Regjeringen har tilmeldt General Don, at Fienden agter at gjøre et Angreb paa denne Øe, og at formodentligen den Aarstid, hvor Nætterne ere lange og Veirliget urolig, er bestemt dertil, saa har samme føiet alle fornødne Anstalter til Øens Forsvar. Stænderne ville lade Fortet paa St. Helier stærkere befæste. — Fra Guernsey skrives under d. 1 Octbr. Vi ere her i bestandig Allarm paa Grund af de Efterretninger, vi have faaet om Rustningerne paa den fiendtlige Kyst. I Cherbourg have de Franske 30,000 Mand, 2 Linieskibe, nogle Fregatter, Canonschalouper og Pramme. Til Jersey er der afgaaet adskillige Troppeforstærkninger.

Newyork, d. 29 Aug. I Gaar indbragtes i vor Havn et af den franske Caver Hertugen af Danzig taget engelsk Skib. Vor Regjering har taget det i Besiddelse, fordi det har overtraadt Forbudsloven.

Carlsruhe d. 10 Oct. H. M. Kongen af Danmark har afsendt sin Kammerherre og Gesandt ved det Kgl. Vestphalske Hof, Frih. v. Selbye, til den herværende Storhert. Residenz, for at overrække Hs. K. H. Storhertugen den Kongel. Elephantorden, hvilket i Dag fuldførtes i en høitidelig Audience af Hr. Gesandten.

St. Gallen d. 11 Oct. I Bregents paa den venstre Bredde af Forrhinen i Graubünden opkom d. 17 Sept. Brand i en Skov, og i en Tid af 2 Timer laae en Strækning af 1 Miil i Aske. — Den 16de d. M. aabnes den ny Bro over Sitter i Canton St. Gallen, hvis Bygning blev paabegyndt i Aaret 1808. Den fører over en steil Afgrund, er 85 Fod høi, 590 Fod lang og 27 Fod bred. Over samme gaaer den Handelsvei, hvorved det østlige og vestlige Schweiz sættes i Forbindelse med hinanden.

Amsterdam, d. 22 Oct. Her er bleven bekjendtgjort officielle Efterretninger fra Armeerne i Spanien og Portugal. Af samme sees, at Gen. Quiot og den commanderende Adjutant Forestier har anført en Expedition til Mundingen af Guadiana, for at rense Egnen fra Ballasteros Bander, der endnu havde 3000 Mand tilbage. Ballasteros reddede sig, efter en Fægtning af liden Betydenhed, i al Iil, og indskibede sig i Ayamonte til Cadix. 200 Spaniere bleve ved dette Foretagende nedsablede, og 78 Ryttere med Heste fratoges dem. — General Cassagne besatte med Magt Ronda, og hans mobile Colonner tillod ingen Bande at sætte sig et Dieblik fast i Bjergene. — Hertugen af Bellune fortsætter sine Operationer for Cadix. — General Darmagnac har begivet sig med sin Division til Cuença, for at understøtte Marchal

Soults Operationer mod Valencia. — I en Indberetning fra Marchal Hertugen af Ragusa til Prindsen af Wagram, dat. Ciudad Rodrigo d. 30 Sept. 1811 berettes, at efterat den engelske General var gaaet over Tagus og begivet sig til Coa, overladende Murcia-Armeen til sin egen Skjebne, marcherede General Dorsenne til Astorga, slog Gallizierne, adspredte dem ud over Villa Franca og istandsatte Astorgas Værker. Da Hertugen først i Sept. erfarer at 7 Divisioner af den engelske Armee vare forenede ved Coa, at de bloquerede Ciudad Rodrigo, samlede Skandsekurve og Faschiner i Fuento Guinaldo, at Arbeiderne der vare bragte temmelig vidt, og Beleirings Equipagen fra Oporto ankommen, saa forenede Hertugen sig med en Deel af sin Armee med Gener. Dorsennes, for at ophæve Ciudad Rodrigos Beleiring, proviantere det for lang Tid, tage Fiendens forskandsede Leier, Magaziner og Beleiringspark, og endelig at levere ham et Slag, og forsøige ham saavidt, som de almindelige Operationsplaner tillode det. Alting lykkedes. Engellænderne bleve angrebne og forfulgte. Deres Forlis var stort, og først i Leiren ved Fuento-Guinaldo ophørte deres Flugt. "Vi havde den Smerte, siger Hertugen, at see Fiendens Divisioner kaste sig i alle Retninger til den forskandsede Leir. Havde jeg kun der havt 15,000 M. ved Haanden, saa havde det været ude med den engelske Armee, og den havde været slaaet Corps for Corps, uden at den nogensinde havde kunnet forenet sig igjen. Den engelske General Coles Division var endnu i Tajo, da General Crawfords lette Division var i Martiago. Men vor Armee ankom først om Natten, og i Dagbrækningen saae vi den forskandsede Leir ganske besat med Fiender." Istedet for at oppebie det ham bestemte Angreb den 27de, forlod den engelske General sin Leir om Natten, da han trak sig tilbage til Alfayates og Sabugal. Vi rykkede i Dagbrækningen ind i Fuento Guinaldo. Hertugen lod den fiendtlige Linie tilintetgjøre; Fiendens Tilbagetog skeete i 3 Colonner. General Montbrun forfulgte ham paa Veien fra Casillar Flores; General Wattier med Nordarmeens Cavallerie stødte paa den fiendtlige Arriergarde i Aldea del Ponte og lod den strax angribe. Da Divisionen Sonham var ankommen blev Fægtningen for Hs. Maj. Armee meget hæderfuld og Fienden med stort Tab og Forvirring tilbagedreven; vi have taget Prindsen af Oraniens og General Crawfurds Equipager. Forvirringen ved den engelske Armee var saa stor, at General Wellingtons Adjutant, der søgte at komme til ham, kastede sig i vore Geleder. Vi have frataget Fienden 200 Mand. Portugals Armee har 120 Saarede og Døde; Fienden har mistet 7 til 800 M. Vi vilde, slutter Hertugen med, have forfulgt Fienden til Linierne ved Lissabon, dersom vi havde kunnet forene os med Søndens Armeen, der kun havde en Division, som Gener. Hill anførte, for sig, dersom det for Engellændernes Catastrophe bestemte Øieblik var kommen. (Efter Neue Zeit.)

Udenlandske Efterretninger.

Om de skrækkelige Virkninger, som vor Jordklode engang vil føle ved Sammenstødet med en Comet, af Dr. A. H. Gelpke. Førend jeg fremstiller de skrækkelige og rædselfulde Virkninger, som vor Jord engang saavel i sin indere Bygning som paa sin Overflade har at befrygte, maa jeg søge at give en almindelig Oversigt over dens Tilblivelsesmaade og dens gradvise Uddannelse, for derefter rigtigen at kunne bedømme hine frygtelige Virkninger af den Comet, der engang vil støde til vor Jord, ødelægge dens indre Bygning og tilintetgjøre dens organiske Skabelse. — De to Hovedlove for Tilværelsen af vor Klode og overhoved de store Verdenslegemer, som med deres tindrende Lys saa prægtfuld smykke Himlen om Natten, og som ere Millioner Gange større end vor Jord, der allerede synes os stor, og hvorved Frøkornet i Jordens Skiød fremkommer og uddannes, ere Tiltræknings- og Frastødelseslovene. — Alt hvad vi i den store Verden see omkring os og i Jordlagenes Dybder, er fremkommen paa en flydende Maade. Hvo nægter dette, naar man betænker, at det stolte Menneske fremkommer af et lidet Æg, der i Størrelse ligner et Sennepskorn? Og hvo formaaede at troe det, dersom Erfaringen ikke stadfæstede det, at af samme fremkommer det store, stolte Menneske, der formaaer at byde over Folkeslag og hele Verdensdele med et Vink, og med en Maalestok i Haanden at maale den uhyre Vide af Verdener, hvorhen Lysstraalen, der i en Secund

tilbagelægger 41 tusinde Mile fra vor Jord af at regne, ikke i Aartier, men først efter et heelt Aartusinde, og efter Herschels nylig opdagede Verdensgebet først kan komme efter 1½ Millioner Aar, Mennesker, som er istand til at udforske de Love, efter hvilke de holdes svævende og føres omkring i dette uhyre Verdensrum? Men er Menneskets første Tilstand i dette Æg ikke en flydende? Og hvorledes udvikles det deri? Skeer det ikke derved, at der tilføres det lille Æg Næringsmidler, og forarbeidet henføres eller henstødes til denne eller hiin Deel af dets Væsen? — Men er den første Tilstand af Frøkornet i Skallen af den endnu uudannede Frugt vel anderledes? Og fuldbyrdes ikke sammes Uddannelse ved samme Love? — Og ere de uhyre Klippevægge, Klodens vældige Jord- og Steenlag da fremkomne paa nogen anden Maade? Ere de ikke alle blevne til af en flydende Tilstand? Hvo formaaer at nægte dette, naar han med Opmærksomhed betragter Jordlagenes Beliggenhed og Kristallisationerne i samme, der tydelig nok betegne deres Oprindelsesmaade? Og maa derfor ikke vor Jord, der er sammensat af disse mægtige Klippemasser, være fremkommen paa samme Maade? — Af alt dette sees, at vor Jord, da den undslap det uendelig store Skabelsesrums Chaos, ikke var andet end en i Begyndelsen ubetydelig Vandkugle, der siden ved flere saadanne Kuglers Forening forstørredes og voxede i Massen. — Men en saadan Tilblivelsesmaades Antagelse forudsætter, at engang dette uhyre Skabningsrum, maa have været saa opfyldt og overmæt af en fiin Verdensstof, som derpaa hist og her ved et eller andet Vink fra den høiere Natur eller ved en eller anden os ubekjendt Avlingsproces, har, skilt fra eller forenet med Verdensmassen, dannet sig ligesom til Vandkugler, formedelst den i alle Stoffer boende almindelige Tyngde. — Men da Mængden af de smaa Verdensmasser, der vare undslupne Skjødet af det store Verdensrum, i Begyndelsen maa have været utallig stor, og de desaarsag maa have staaet tæt ved hinanden svævende, hvorved og den første Retning af deres Løb, der meddeeltes dem af den dem dannende Stof, endnu ikke tilbørlig kunde være ordnet, saa var det vel naturligt, at de maatte støde sammen, flyde sammen derved, og forøges i Massen. — Da nu

herved deres Mængde blev ringere, saa kunde ogsaa sammes Sammenstøden ikke mere blive saa hyppig, hvorved de siden fik Ro i deres Indre, og bleve satte istand til at lade falde de dem tilblandede Dele og danne Lag. — Men denne Dannelsesmaade maatte fremkomme ved samme Tyngdens Love, efter hvilke Vandet i et Glas lader de deri ofte Jorddele falde, hvor de tungere Dele først og de lettere siden falde ned, og hvorved samme derpaa danner og opdynger forskjellige Lag over sin Bund. Saaledes maatte ogsaa de smaa Verdensmasser lade de tilblandede Stoffer falde ned og danne kugleformige Lag, ordnede efter deres Tyngde, omkring sin Middelpunct. (Fortsættes.)

Enkelte historiske Træk og Anecdoter.

I Aaret 1768 førtes en Krig, om hvilken Verdenshistorien vel tier, men som dog har sin Mærkværdighed. Munkene i Abbediet Prüm nægtede nemlig Domcapitelet i Trier, under Mellemregjeringen, Lydighed, og dette sendte, for at forsvare sin Myndighed, en Militairarmee mod det ulydige Abbedie. Munkene grebe i Nøden til et nyt Vaaben; de nedkastede fra de høie Mure hele stærkt befolkede Biekuber paa de Angribende, og disse Sværme, som derved gjortes rasende, anrettede store Ødelæggelser i Beleiringsarmeen.

Den første Tobaksforpagtning i Frankrige indførtes 1764 og blev tilligemed Vortforpagtningen af Tin overladt en vis Jean Breton paa 6 Aar; de første 2 Aar for 500,000 Livres, de fire sidste for 700,000. I Aaret 1770 erholdt det indiske Compagnie den for 1,500,000 Livres; 1771 beløb den sig til 27 Millioner. I de sidste Aar af Ludvig XVI. Regjering skal den have været bragt til 35 Mill. Efter de nyeste Anordninger anslaaes denne Indtægt til 80 Mill.

Subskriptionen paa dette Blad modtages hos Bogtrykker Höeckes Enke, store Helliggeiststr. 144.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 88.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 2 November 1811.

Udkast til den danske Flaades Historie.

(Slutningen af andet Stykke.)

Med en Flaade, der nu i 40 Aar og derover havde gjordt ligesaamange sejerrige Tog var det altsaa intet Under, at Kong Knuds Broder og Efterfølger paa den danske Trone kunne udrette saa store Bedrifter, som han udrettede før sit ulykkelige Fængsel, hvilke og have i Historien skaffet ham Tilnavnet Sejerrig. Thi ene Rigets prægtige og veløvede Flaade skyldte Valdemar den Anden de sine berømte Sejervindinger, som endnu ingen dansk Konge kan eller rimeligt nogensinde vil kunne rose sig af at have erhvervet blot ved sine Landtropper. Absalon var vel allerede død under Kong Knud, men Broderen Esbern Snare levede endnu nogle Aar hen i Valdemar den Andens Regering, og vaagede vist til sidste Aandedræt for den ham som Broder kære Flaade. Allerede derfor i Aaret 1204 kunne Valdemar, hvis Plan overalt gik ud paa at svække Norges Rige, for at sætte det ud af Stand til at understøtte Oprøreren den slesvigske Biskop Valdemar, gaa til dette Rige med en Flaade af 300 Skibe [15]).

Med denne sin Flaade gjorde og Valdemar sig agtet af de Norske, og hvad mere er frygtet af selve Opslos trodsige Prælat Bisp Niels. Saa vel forsynet med Skibe var og denne Dannerkonge at Han ved sin Afreise kunne forære Baglernes Anfører Erling Steinvig 35 Skibe [16]). Nogle vore Historieskrivere vil og, at Valdemar den Anden, stolende paa sin Flaade, havde i Sinde at forny de danske Kongers gamle Fordringer paa Engelland, og vor Suhm finder ikke dette saa usandsynligt, allerhelst Forfatningen i Engelland under den af Paven bansatte Kong Johan indbød en saa erobrelysten Regent som vor Valdemar hertil [17]). Dog det var uden Tvivl Valdemar vigtigere først at fuldføre sin Faders og Broders Planer paa og Erobringer af Nordalbingien, Venden og Landene ved Østersøen, da vel saa Raden endelig var kommen til Engelland, hvis Forsynet ikke havde standset hans Planer. Imidlertid gik han med sin Flaade i en Række af Aar det ene Aar efter det andet til Estland — Preussen — Saaland — Pommeren — Kurland, og gjorde sig til Herre over Alt fra Ejderen langs op med Østersøen til Veikselen. Ja selv den mægtige Kejser Frederik var det nu saameget at gjøre om den sejerrige Kong Valdemars Venskab, at Kejseren ved et endnu opbevaret Diplom højtidelig skænkede

15) Suhms Historie af Danmark T. IX. p. 41. — Jeg skylder vor lærde Ordenshistoriograf Abraham Kalls Godhed, at jeg kan anføre denne endnu ikke udkomne Del af Suhms Historie.

16) Gebhardis Danm. Histor. And. B. p. 155.

17) Suhm T. IX. p. 153.

Danmark frit og frank og uden Lentagelse Lande, som forhen havde hørt til Tyskland, nemlig Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Vagrien med de tvende Stæder Lybek og Hamborg, Lauenborg, Meklenborg, Rygen, og Pommern [18]). Ja hvad var ikke vort lille Danmark bleven til i de kun 5 til 6 Desennier fra 1158 til 1214, da hint kejserlige Diplom blev udstædt, og det ene ved sin Flaade, og hvad skulle ikke endnu mere Danmark være bleven, var ej Valdemars ulykkelige Fængsel indtruffen.

Hvitfeld opgiver Valdemar den Andens Flaade til 1400 lange og smaa Skibe, hvoraf hvert Langskib kunne føre 120 Mand, og til hver Jagt behøvedes 12 Norsmænd [19]). Dog Mængden af disse Skibe have nok endnu været hel smaa vel ej meget større end vore Beltsbaade, saa kaldte af Fiskeriet i det store Belt, hvortil de bruges [20]). Jeg slutter det af de Forholdsregler Valdemar den Første paa et Tog en Gang gav sin Flaade. Thi her tales om, hvorledes Skibene kunne slæbes op paa Landet ved at tage fat i Overløbene paa Siderne af Skibsdækkerne [21]). Den lærde Hr. Bünch formener og, at storbyggede Skibe endnu have været hel sjældne, og at de største vare Langskibene, hvoraf hvert Skib kunde rumme 120 Mand [22]). Hermed synes og at stemme Sturle Tordsens Beretning [23]) om Flaadens Ubredning fra hver Provinds i Knud den Sjettes Tid, hvorefter Hertugdømmet Slesvig ved et almindeligt Opbud udrede de 130 Skibe, Ribe Stift ligesaa 120 Skibe, Vendsyssel eller Børglum nu Aalborg Stift 50 Skibe, Viborg Stift 100, Aarhus 90, Fyn 100, Sælland 120, Skaane, Halland, og Bleking 150, tilsammen 860 Skibe. Af et Stæd i Svend

18) Suhm l. c. p. 235.

19) I sin Krønikes 1ste Part p. 105 og 112. Udg. i 4.

20) Se min Beretning om Vinding, Lynge og Aasum Herreders Fiskerier i Minerva for 1805, hvor p. 23 disse Baade beskrives.

21) Suhm T. VII. p. 318.

22) Iris og Hebe for 1802 Mai Maaned p. 158.

23) I Knytlinga Saga Kapit.

Aagesens lille danske Historie, hvor han bemærker, at Havnen ved Humle nu ikke mere bruges, skulle jeg dog snart tro at Skibene nu vare større end tilforn [24]), thi udentvivl forlodes denne Havn, da Skibene bleve for store til at kunne, som tilforn skete, trækkes ud i Havet over den Landtunge, som er imellem Vesterhavet og Limfjorden. Vist er det og, at man andenstæds i Europa synes at have brugt temmelig store Skibe, at slutte af Korsfarernes Skibe, da paa 4 Korskibe kunne rummes 1500 Mand [25]). Dog naar man saa igen læser den lille Beskrivelse over en endnu i Aaret 1270 foretagen Søreise fra Danmark til Estland, hvilken Langebek havde fundet i det stokholmske Arkiv, og af Suhm er opbevaret i Script. Rer. Dan. [26] a), og man der bemærker, hvorledes endnu krøbes langs Kysterne, og hver Nat søgtes Havn, saa vækker denne Reisebeskrivelse ikke de fordelagtigste Tanker om Sejladsens Fuldkommenhed, og Skibenes Størrelse. Meget Ophold i Sejladsen maa det og have voldet, at man ej har forstaaet at anbringe paa Skibene Pumper, men i det Stæd altid maatte øse. Imidlertid var dog Skibenes Hurtighed en af de flere Fortrin ved Kong Valdemar den Førstes Flaade, som efter vore Historieskriveres Beretninger tiltrak sig baade de Norskes og Saksernes Opmærksomhed [26] b).

Af Valdemar den Andens jydske Lov ser man hvorledes Krigsskibene da udrededes efter Landets Inddeling i Havne (portus), udentvivl saa kaldte, siger Kofod Ancher [27]), fordi Skibene vare anviste visse Havne, hvor de skulle søge hen til, naar de ikke vare ude i Søen. Hvitfeld i Dedikasionen foran sin Kong Kristian den Førstes Krønike og i Fortalen til den gamle norske Hirdskraa [28]) siger: at af hver 24 Mark Sølvs Jord udi Vurdering udgjordes en Jagt paa 12 Aarer med 12 Mand,

24) Cap. VI. i Lang. Script. Rer. Dan. T. I. p. 57.

25) Suhms Hist. af Danm. T. VIII. p. 193.

26 a) T. V. p. 622—23.

26 b) Suhm T. VII. p. 162 og 251.

27) Danske Lensret §. 33. p. 66.

28) Se og herom Testrups Danm. og Norg. Krigsarmatur p. 196.

der skulle være provianterede for 3 Maaneder med Fetalie, Vaaben og Verie, som var Spyd, Jærnhat, og tre Tylter Pile. I hvert Havnelag var en Styresmand, hvis Gaard ikke gik i Arv uden paa Sværdsiden, fordi han skulle være Hovedsmand for sine Havnebrødre, det er bestyre Skibets Udredning og paa Toget som Kommandør anføre Skibet. Selve Loven befaler herom saaledes: Naar Leding paabødes, da skulle saamange, som vare i hver Havn fare hver sit Aar uden videre Tilsigelse, medmindre de vare saa gamle, saa unge, eller ei saa føre, at de ikke kunne fare, eller og det var Kvinder og lærde Mænd, thi disse skulle faa Andre istedet for sig, der kunne magte at fare. Styresmand maatte ingen nøde til at fare i Leding, saalænge der var Havnebønder, som ikke endnu havde faret. Bonden maatte med Styresmandens Villie ikke sende for sig sin Lejedreng, og aldeles ikke sin Træl, som herved var forbrudt til Kongen, der kunde saa frigive ham. Styresmanden skulle selv holde sig Hest og Brynie naar Leding fandt Stæd mod af hver Havnelæg at faa til Mikkelsmesse 3 Skæpper Rug. Hver Styresmand skulle have fuld Mands Vaaben, og desuden en Armbøst, tre Tylter Pile, og en Mand, der kunne skyde dem, hvis han selv ej kunne skyde. Styresmanden skulle bygge Skibet for de Penge, som han med sine Havnebrødre kunne enes om, og kunne han ikke enes med dem om Betalingen, skulle de selv bygge Skibet. Paa bestemt Dag skulle alle Havnebrødrene efter Styresmandens Tilsigelse indfinde sig under tre Marks Bøder for at drage Skibet ud, naar det skulle paa Tog, og ligesaa for at drage det op, naar det kom hjem. Til bestemt Dag skulle og enhver henbringe hvad han til Skibets Udredning var pligtig at levere [29]). Men foruden de Krigsskibe, der saaledes af Kystbeboerne udredtes efter Havnelægdernes Inddeling, saa synes og paa Valdemar den Førstes og Absalons Opmuntring Rigets bemidlede Magnater at have udredet enkelte Krigsskibe, hvis Antal i denne Periode vel ofte har været lige med Havnelægdernes, som vel og hine Skibe have været større end disses. Saaledes maatte Valdemar den Første i Begyndelsen af sin Regering paa et venDISK Tog behjelpe sig med et Erkebiskop Eskild tilhørende Skib [30]), og paa et andet Tog finder jeg, at i Flaaden vare to Absalon selv tilhørende Skibe, og fem der tilhørte Esbern Snare [31]). Overalt indgav Absalon vore Store Lysten for Søen, den de havde tabt, da de fra Knud den Helliges Tid ikke længer torde bruge deres Skibe til at gaa paa blotte Sørøverier med. Lysten synes de at have beholdt endog da efter denne Periode vort Søvæsen forfaldt. Thi jeg finder hos Cypræus, at der mellem Kong Erik Glipping og en Slesvigs Bisp Bundo har været Strid om Erstatning for nogle Skibe, dem Biskopen havde paa et Krigstog udredet [32]). Men disse de Stores Skibe, som i denne Periode vare paa Absalons Opmuntring byggede, for at gaa paa Krigstog med, afbenyttedes siden, da Flaaden forfaldt, til Magnaternes Handel, den enhver endog de geistlige Kommuner lige til Nonneklosterne drev selv.

Gustav Ludvig Baden.

29) Jydske Lovs 3 Bogs 1 til 6 Kap.

30) Saxo L. XIIII. p. 283.

31) Suhm T. VII. p. 348.

32) Annales Epist. Slesv. Lib. 2. cap. XI. p. 287.

(Indsendt.)

Aprilsløben efter Billetter.

Tirsdagen den 29 October indbødes Publikum, ved de sædvanlige Plakater, at bivaane den, i Anledning af Hendes Majestæt Dronningens og Hendes Kongelige Højhed Kronprindsessens høje Fødselsdag, givne Forestilling paa det Kongelige Theater, hvortil Billetter til 2de hele Loger, til Pladsloger, Galleriet, Parkettet og Parterret kunde afhentes i Comoediehusets Forsahl samme Dags Formiddag Kl. 10. — Mængden, begjerlig efter at tage Deel i denne Højtids Fryd, ændsede ikke det slette Vejr eller den Ubehagelighed, der i Almindelighed er forbunden med at hente Billetter til deslige Forestillinger; Nogle, og ikke endda saa Faa, havde troligen iagttaget det gamle, hidtil sandrue Ordsprog:

Morgenstund
har Guld i Mund;

men Theater-Direktionen, eller hvilke somhelst Andre ved Billet-Uddelingen Autoriserede beviste paa den Dag i Gjerning, at det ikke altid og i alting staaer tiltroende; thi da Indgangs-Døren aabnedes vare Billetterne til de hele Logez og til Pladslogerne allerede borte, de havde alle behaget, at lade sig gjøre usynlige for Mængdens Øine. — Med denne Billetternes Passivitet kan Publikum ingenlunde være tjent, da det er aabenbare at holde det for Nar; hvilken Adfærd ikke sømmer sig i nogen, og allermindst i en saa festlig Anledning som den, i hvilken Forestillingen gaves, der ikke bør gives udelukkende for dem, der kjende anden Indgang til Billetkontoret end den Hr. Capitain Schneider i sin Bekjendtgjørelse visde Publikum ifjor. — Mange have ikke kunnet beqvemme sig til at tro, at dette Uvæsen er foregaaet imod, men meget mere med Direktionens Vidende og Villie; thi dens underordnede Betjente turde neppe vise den mageløse Dristighed at uddele alle Pladsloge-Billetterne til andre end dem, der attraaede Billetter paa den eneste lovlige Maade; man ønsker, til Gavn for Publikum, at deres Tro maatte være falsk, at Direktionen vilde retfærdiggjøre sig og at man fik Leilighed til at forsvare denne Anke; thi da turde man give Publikum Haab om for Fremtiden, ved slige festlige Anledninger, at vorde behandlet med lidt mere Agtelse.

Enkelte historiske Træk og Anecdoter.

Under Konge og Churførste Friedrich August I. holdtes 1731 den bekjendte Lystleir i Zaithayn, hvor, foruden Kongen og Kronprindsen af Preussen, 47 Førster vare tilstede. Lystleiren kostede den Gang Landet 1 Million Rigsdaler. I samme blev for det Kongelige Taffel, foruden andet mere, fremtrukken en Kage af 14 Alens Længde og 6 Alens Tykkelse paa en Vogn af 10 Alens Brede, med 8 Heste for, og her afbrandte ved et Fyrværkerie 2000 Træstammer.

Ved det østerrigske Tilbagetog fra Salzburg udgjorde Corporal Ladeslaas Janos, af det 9de Husar-Regiment Frimont, med 5 Mand Bagtropperne. For at spærre Veien havde man paa et snævert Pas ved St. Michael omstyrtet en uflyttelig Krudtvogn, hvorved en Deel af Veien tilfældigviis blev bestrøet med Krudt. Corporal Janos laae i Nærheden af denne Krudtvogn og saae et stort Antal Cavalleristen ankomme, der stege af Hestene og gjorde sig al muelig Umage for at rydde denne Hindring af Veien. Lykkedes dette, saa var den største Deel af Bagagen, der havde et for lidet Forspring, tabt. At angribe Fienderne og drive dem tilbage, var umueligt, thi den omstyrtede Vogn spærrede Veien. Hans Beslutning var fattet. Med en mageløs Selvfornægtelse befoel han det Mandskab, der ledsagede ham, at ride tilbage, sprang selv med opspændt Pistol midt iblandt Fienderne, og affyrede den paa det Krudt, der laae strøet paa Jorden. Med et bedøvende Knald fløi hele Krudtvognen i Luften, og over 30 Mand og Heste fandt derved en græsselig Død. Efter nogen Tids Forløb kom Janos til sig selv igjen; halv forbrændt saae han sig ligge blandt de anrettede Ødelæggelser; men han havde dog endnu saa megen Kraft, at slæbe sig til Hospitalet i Leoben, hvorfra han efter 5 Maaneders Cur ankom helbredet igjen til Regimentet.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Politie-Placat. Politiemesteren i den Kongel. Residentsstad Kjøbenhavn, gjør vitterligt: at uagtet det ved Forordningen af 26de Nov. 1709 er Stadens Indvaanere forbuden at holde Sviin, fordi den deraf forbundne Ureenlighed og Stank ikke alene er ubehagelig, men endog skadelig for Sundheden, har Politiet dog bragt i Erfaring, at dette Forbud i den seenere Tid jevnligen overtrædes, og at endog mange vil undskylde sig med Uvidenhed om samme. — I Følge heraf, bliver denne Anordning, til nøiagtig Efterlevelse, herved paa ny bragt alle Vedkommende i Erindring, og vil, i Overeensstemmelse dermed, alle de, som herefter befindes at holde løse Sviin længere end

tre Dage i deres Gaarde, eller at have samme paa Stie, saa ofte de dermed betrædes, blive straffede med Svinenes Konfiskation og Mulkt af 10 Rdlr., af hvilken Mulkt den halve Deel tilfalder Angiveren.

Hvorefter enhver sig ville vide at rette.

Kjøbenhavns Politiecammer d. 28 Oct. 1811.

Bagger.

En af de betydeligste medicinske Bogsamlinger, saavel med Hensyn til Bøgernes Antal, som indvortes Værd, der i senere Aar ere offentlig afhændede i Kjøbenhavn, var den afdøde Stadsphysicus Dr. Scheels efterladte Samling, der i forrige Uge ved Auction blev solgt. Ogsaa den var et Vidne om Mandens videnskabelige Aand, Lærdom og Arbeidsomhed. Thi at Scheel ikke var af dem, der sanke store Bogsamlinger til Bram og Prunk, eller som andet Yppighedsgods, vidste enhver, som kjendte hans beskedne Flid; ligesom det og viiste sig efter hans Død ved en betydelig Samling af Excerpter og Collectanea til forskjellige Skrifter, som fandtes blandt hans Bøger. Denne Samling, Frugten af mange Aars Arbeide, var nær ved at blive solgt som Maculatur, da den i Catalogen var anført imellem andre Bundter; men dog blev den i Tide opdaget, og kjøbt til det Kongelige Bibliothek, som desuden allene ved denne Auction blev beriget med over 300 Bind medicinske Skrifter, hvoriblandt endeel saavel her tillands, som i Tydskland sjeldne italienske og spanske Bøger.

I den ualmindelig stærke Storm, som rasede i Onsdags og Torsdags, skal een, og efter nogle Efterretninger to af vore Capere være forliist med Mand og Alt.

Kjøbenhavns Vexelcours d. 1 Novbr. 2 M. 785, k. S. 790.

Udenlandske Efterretninger.

Wien d. 12 Oct. Udvexlingen af Banksedler mod Indløsningsbeviser gaaer uafbrudt roligen for sig. Man har allerede vant sig til at modtage for 50 Gylden 10, og ligesaa igjen at give dem ud. Kun Landmændene kunne endnu ikke begribe denne Udvexling, og give derfor hellere, for at faae samme Banksedler, en liden Opgjeld. Da

endnu i denne Maaned 10 og 5 Gyldenssedlerne skulle sættes ud af Circulation, saa frygter man, at den allerede nu mærkelige Pengemangel vil blive endnu føleligere. Af Vexler paa de solideste Huse betales endnu 30 PC. Disconto. — Man taler meget om en saakaldt Luxusskat, der skal indføres i dette Keiserrige. (Hamb. Corresp.)

London, d. 12 Oct. En heftig Sydvestvind har tvunget vor Escadre for Cherbourg den 6te at seile til St. Helen. — I Følge de sidste Efterretninger fra Portugal hersker der endnu bestandig mange Sygdomme. — Paa Sicilien er stor Gjæring. Det hedder, at Lord Bentinck har foreslaaet, at sende 10,000 Sicilianere til Spanien, at give ham Commandoen over Armeen, udnævne ham til Medlem af Geheimeconseilet, og lade Palermo faae en engelsk Garnison. — Fra Flaaden i Middelhavet haves Efterretninger af 17 Sept. Adskillige Skibe vare sendte til Mahon, for at udbedres, andre vare udygtige til videre Tjeneste. Med den endnu for Toulon liggende Flaade af 16 Linieskibe agter Sir Edv. Pelew at bloquere Toulons Rhed hele Vinteren igjennem, da vor Flaade uden al Fare kan blive liggende for Anker i den Bugt, der dannes af de Hieriske Øer. — I Østersøen have vore Skibe Tartar og Ethalien fra d. 1 til d. 26 Junii taget 17 Skibe, ladede med Proviant eller Munition for de russiske Tropper i Finland og i Cronstadt. En Brig, der laae for Anker under et Batterie, med 50 Soldater ombord, er bleven tagen ved Entring fra Tartars og Ethaliens Chalouper. — Efter Privatbreve fra Lissabon har Marmont siden Augusti Maaned faaet megen Forstærkning; ogsaa for vor Armee er der paa Tagus ankommen Forstærkning. — Ciudad-Rodrigos Blocade vedvarer. Marmont havde trukket sig selv tilbage og forenet al sin Magt omkring sit Hovedqvarteer i Palencia. Vor Armees Sundhedstilstand var bedre end man havde troet. — Adskillige Tropper ere ilsomst afgaaede til Guernsey, hvor det hedder, at Fienden vil iværksætte sin Landgang med Chalouper. (S. Bl.)

Petersborg, d. 8 Oct. Hoftidenden leverer i et Bilag Fortsættelsen af Journalen over den Moldauiske Armees Krigsoperationer, indeholdende 2 Indberetninger fra denne Armees Overanfører af 1 Sept. gl. St. I den første berettes, at den lige

for Floden kom liggende Øe, som Fienden havde besat med stærk Magt, er bleven tagen d. 26 Aug. gl. St. med Storm og fuldkommen renset. Fienden har ved denne Leilighed havt en stor Mængde Døde og mistet hele sit Artillerie. Vort Tab af Døde og Saarede var kun 100 Mand. I den anden Indberetning: at Oberst, Greve Orurk, der blev detacheret med en Deel Cosakker og Servier til Florentino, for at opdage Fienden mellem Widdin og Temok, har havt en Fægtning, som varede i 3 Timer, hvori Fienden blev fuldkommen slaaet og forfulgt lige til Fæstningen Widdin. Vort Tab bestod i nogle saarede Cosakker og 10 dræbte Servier. Fienden havde derimod over 200 Mand døde, og 9 M. bleve tagne til Fanger. (S. Bl.)

Storbritannien. (Af londonske Tidender fra 22de Sept.) En Skrivelse fra Madras af 2den Junii i londonske Blade mælder om 2 Araber af fornem Byrd, ved Navn Abdallah og Sahat, der vare gaaede over til Christendommen. Begge indbyrdes forbundne ved det nøieste Venskab, iøvrigt ivrige Mahomedanere, forlod Arabien for at see fremmede Lande. I Cabul i Persien skiltes de; Sahat reiste videre til Tartariet, Abdallah blev tilbage i Cabul. Her faldt en Bibel, som tilhørte en armeniansk Christen, ham ihænde, og han blev en Christen i London. Men da der i de mahomedanske Stater staaer Livsstraf paa, naar en Mand af fornem Fødsel bekjender sig til den christelige Tro, flygtede han forklædt. I Bochara i Tartariet mødte han sin Ven Sahat paa Gaden, og tilstod ham sin Troesforandring. Denne, fuld af Nidkjærhed for Mahomeds Lære, overanvordede ham til Landets Fyrste. Man førte ham til Døden, men paa Retterstedet lovede ham Livet, naar han vilde fornægte Christus. Han vægrede sig; man hug begge Hænderne af ham, han blev standhaftig. Endnu vilde man skjænke ham Livet, naar han vilde fornægte; men han strakte med et tilgivende Blik til sin Ven, der havdeført ham i Døden, sit Hoved Bøddeløxen imøde. Sahat flygtede i Fortvivlelse, og fandt ingensteds Rolighed. Saaledes kom han omsider til Indien, hvor den engelske Regjering udnævnte ham til Musti eller mahomedansk Lovfortolker. Engang faldt et arabisk Exemplar af det ny Testament ham ihænde. Han læste det opmærksom, sammenlignede det med sin Koran, og lod sig i sit 27de Aar døbe i Madras. Herpaa opgav han sit Embede, beslutter at hellige Christendommen sin øvrige Levetid. Nu oversatte han den hellige Skrivt paa persisk; men sit Hovedkald finder han i at oversætte det ny Testament paa arabisk. (Alg. Zeit.)

Giornale italiano giver, under Opskriften Neapel d. 29 Maji 1811, en meget omstændelig Beretning om Fremgangen af de i Pompeji gjorte Opdagelser, hvoriblandt Udbyttet d. 5te f. M. sikkerlig fortjener en fortrinlig Omtale, saavel formedelst Mængden af de forskjellige Konstgjenstande, som man fandt, som og den forskjellige Materie, som Marmor, Metal, Bly og Kride, hvoraf de ere forfærdigede. Det første, man den Dag fandt, var en liden Statue af Bronze, omtrent 3 Palmer høi. Den forestiller en nøgen Yngling, der i den høire Haand holder et lidet Instrument, hvormed de Gamle spillede deres Lyra, og i den venstre en Lyra, paa hvilken, hvo skulde troe det! endnu 3 af Strængene vare ganske ubeskadigede. Man veed ikke om denne Statue er en Apollo eller Orpheus, eller om den er en ant qua Fenzi eller Festa (meget berømte Skuespillere ved Theatret i Neapel). Endvidere fandt man samme Dag en skjøn Kandelaber, ligeledes af Bronze; endskjønt man hyppigen finder deslige Kar i Pompeji, saa træffer man dog sjelden saa store og sindrig prydede som denne. Det vil maaskee ikke være vore Læsere ubehageligt, naar vi sige, at dette Slags Kar blev hos Romerne forfærdiget i Manufacturer. Plinius siger, at de fortrinligste Kandelaber-Manufacturer vare i Staden Tarent. Blandt de betydelige Gjenstande, som man den Dag fandt, fortjene endnu at nævnes 2 Theatermasker, en Laas, prydet med et prægtigt Hoved, og en Nøgle, samt 5 Vaser, blandt hvilke een har Formen af en Cylinder, og fordum synes at have været brugt som Kulbækken. Denne Vase staaer paa 3 Griffødder og har indvendig et Jernkors, som maaskee har været bestemt til at holde Ilden og Asken sammen. Dette Kar kunde nu til Dags pryde en moderne Lucullus's Værelse, saa elegant er dens Form og saa net er hver liden Deel deraf udarbeidet. I de forhen opkastede Grubber har man fundet et meget fiint udarbeidet Bestik eller Futteral af Jern, som formodentlig har tilhørt en Saarlæge. Et lignende

fandt man d. 5 April. Blandt Marmor-Gjenstandene fortjene især at nævnes en Hind, som giver sine Unger Bryst i det den med moderlig Ømhed seer ned paa dem. Fremdeles en Dreng, med et Slags Kabuts paa, med en liden Kaabe, der hænger ham ned lige til Knæerne. Hans Lemmer hænge dorske ned. I den ene Haand holder han en liden Kurv, af hvilken en liden Muus frygtsom og langsom vil smutte ud. Af Bly blev blandt andet fundet en cylinderformig Vase, der fuldkommen lignede en anden Vase, som man for mange Aar siden har fundet i Pompeji. Man fandt ligeledes mange saavel couleurte som andre Vaser og fortrinlige Kar af brændt Leer. — Men ingensteds saae man een af de Vaser, som man efter 20 Aarhundreder endnu traf saa hyppige og velbevarede i Dødes fredelige Boliger, og hvoraf Samos, Korinth og Sizion havde saa prægtige Fabriker. Endelig fandt man endnu en prægtig Lampe af Kride, i Form af en Cirkel og omtrent 2 Palmer høi. I Midten af samme er et Basrelief, der forestiller en Jupiter, ved hvilken Ørne staae med udbredte Vinger og Lynilden i Kløerne. (Moniteur Westphalien.)

Ved King's Bench i London forekom nyligen en besynderlig Proces. Maleren Daboust udstillede offentligen sine Konstværker og blandt andet een af en bekjendt Operette laant Gjenstand, den Skjønne og Bjørnen. Den 6te Udstillingsdag indfandt ogsaa Hr. Beresford sig blandt Tilskuerne, betalte sin Adgangsbillet, dvælede noget ved hiint Malerie, tog derpaa en Kniv op af Lommen, sønderskjar det, indskjønt nogle Tilskuere vilde forhindre ham deri, og gik sin Vei, førend de Retsbetjentere, man lod kalde, ankom. Konstnerens Advocater forstillede Retten denne Adfærd som en Fornærmelse mod den Agtelse, man skylder Talentet. Derpaa tog Hr. Beresfords Sagfører Ordet og skildrede Malerens Fremfærd som fornærmelig mod den offentlige Anstændighed og Landets Love. Daboust, som var meget fattig, havde fundet hos Bankier Hope en meget gjestfri Optagelse, og for et Malerie, der udgjorde hans hele Rigdom, faaet 800 Pd. Sterl., som var langt meer end det var værd. Fremdeles havde Hope bestilt hos ham sin Kones Portrait for 400 Guineer, hvoraf det Halve skulde betales strax, og den anden Halvdeel naar Værket var færdigt. Men Daboust kom siden med flere Fordringer, og da Hope ikke vilde tilstaae ham dem, skiltes begge ad som Uvenner. Af Hevngjerrighed forfærdigede Maleren Maleriet den Skjønne og Bjørnen. Det forestiller Madame Hope temmelig træffende, og i Bjørnens Træk troer man at finde Lighed med Hr. Hope. Af Venskab mod denne hans Svoger tilintetgjorde Hr. Beresford Stykket. General-Procuratoren gjorde den Bemærkning, at Jury formodentlig ikke vil sætte stor Værdie paa et Værk, der ikke tjener til andet end til offentlig at forhaane en agtværdig Borger, og at den vil beregne det sønderskaarne Malerie blot efter hvad Lærredet og Farverne have kostet Maleren. Overdommeren, Lord Ellenborough, bifaldt denne Mening, og Jury tilkjendte nu Maleren en Erstatning af 5 Pd. Sterl. Hele den talrige Forsamling yttrede stor Tilfredshed med denne Dom. (Af allg. Just. u. Polizey-Blätter.)

Hvorledes det seer ud i de tyrkiske Ministeres Büreau beretter Chastellan i sine nylig udkomne Breve over Grækenland. Ingensteds seer man Borde eller Papirgjemmer, men Skriverne sidde langs med Muren paa en Sopha og enhver af dem holder i den høire Haand en Rørpen og i den venstre et Blækhorn, der er befæstet ved Pennetuiet, og skriver paa Knæet. Deres Skrift, som gaaer fra høire til venstre, er ualmindelig net, Papiret, som forfærdiges i Venedig, glættet og meget stærk. Skrivertøiet bæres ved Siden af Dolken og tjener som Mærke paa den Legion Skrivere, man finder i det tyrkiske Rige. (S. Bl.)

I Mähren, mellem Brünn og Olmütz, er en Zigeunerhorde, bestaaende af 42 Personer, der allerede i 5—6 Aar med væbnet Haand har drevet Røverhaandværket, bleven paagreben. (S. Bl.)

I Grätz har man arresteret en fremmed Bedrager, som i Tydskland, Frankrige 2c. udgav sig for en forulykket Skibscapitain, og som var vel forsynet med Anbefalingsskrivelser, Passe o. s. v. Især bedrog han Frimurerne, hvis Tegn han lærte. Han havde ogsaa et falskt Mesterdiplom fra en Loge i Genf. Hans Navn er Fornets, men han reiser under Navn af Kultmann. Efter hans Udsagn reise mange Vagabunder med falske Diplomer som Frimurere. (S. Bl.)

Posteftterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Escadren i Texel bestaaer af lutter Linieskibe, besatte med hollandske Matroser. Flottillen, der bestaaer af Brigger og commanderes af Contreadmiral Villaumez, er især bestemt til at undervise Matroserne og lade manøvrere i Zuidersee. — Ogsaa i Elbdepartementet skulle 400 Hectarer (omtrent 80,000 Qvadrat-Roder) Land beplantes med Runkelrødder. — I Rom venter man nu et Besøg af Hs. Maj. den franske Keiser. — Paa Sicilien ventes en stor Forandring. — Degen er d. 16 Oct. fløiet op i Wien; da Natten faldt paa tabtes han af Sigte, og efterat man endnu d. 17de ikke har hørt noget fra ham, frygter man at han er forulykket. — Salget af Stats- og geistlige Godser i Wien fortsættes, og uagtet sammes Antal er saa betydeligt, betales de dog for det meste dobbelt saa dyrt som de ere vurderede for. — Kongen af Engelland er saa syg, at man har maattet udnævne en ny Læge. De strænge Forholdsregler, Dr. Willis ved Kongens sidste Sygdom (1801) havde brugt, men som Udfaldet viste at være hensigtsmæssige, havde saaledes indtaget Kongen imod ham, at Doctoren udbad sig, at han, i det Tilfælde, Kongen falder igjen i samme Sygdom, ikke maatte kaldes til ham. Man vil benytte sig af hans Indsigter, uden at tillade ham at nærme sig Kongens Person. — Tippo Saibs anden Søn har aflivet sig selv med et Pistolskud. — For at forhindre Slavehandelen ligge 6 engelske Fregatter ved Guinea Kysten. De skulle have taget 106 americanske, spanske og portugisiske Skibe, ladede med Slaver, ført disse til Sierra Leona og sat dem igjen paa fri Fod. — Efter et Keiserligt Decret ere Hollands Indtægter for 1810 bestemt til 95 Mill. og Udgivterne til 111 Mill. Forskjellen af 16 Mill. Fr. skal dækkes ved Bons. — Keiseren har taget sin Route over Arnheim og man troer at H. M. derfra vil begive sig til Wesel og Düsseldorf. — I Hamborg er bekjendtgjort, at i Fremtiden Producter af dansk Fiskefangst og Jordbund kunne indføres igjennem Hamborgs Bureau, naar de betale hvad Toldtarifen bestemmer. — I det Hollandske Departement skal der være 2 Keiserlige Universitetsacademier, det enes Hovedsted er Leyden og det andets Groningen. — Den Hollandske Courreer indeholder fortsatte Efterretninger fra Armeerne i Spanien og Portugal. Af Greve Dorsennes Indberetning erfares, at han i Salamanca havde antruffet 1500 med Levnetsmidler ladede og til Ciudad Rodrigo bestemte Vogne; at han d. 22 Sept. forenede sig i Tamames med Hertugen af Ragusa, og at de d. 24de rykkede ind i Ciudad Rodrigo, som blev provianteret for et Aar; at Fiendens Arriergarde i Fægtningen ved Aldea-del-Ponte var 15000 M. Infanterie, 3000 Heste og 14 Canoner; at Grevens Armeecorps havde 40 Døde og 110 Saarede; at den engelske General Cote er stærkt saaret. Marchal Suchet beretter under 16de Sept., at han d. 14de er rykket ind i Provindsen Valencia, og at han agter at begive sig til Murviedo, som Fienden har befæstet. Under 1 Oct. beretter Grev Suchet fra Leiren ved Murviedo, at den fiendtlige Division Obispo, der befandt sig i Lenesa, er slaaet og har maattet taget Flugten til Liria; at Dragonerne Napoleon ere med Fienderne blandt hinanden trængte ind i Segorbe, have nedsablet alt hvad der modsatte sig dem, og forfulgt Fienden 2 Lieues paa hiin Side Staden. Obispo er i fuldkommen Deroute og har mistet 300 Mand, 1 Fane, 90 Heste og mange Fanger. Under den 30te September berettede Greve Suchet fra Hovedqvarteret i Murviedo, at han d. 27de tog denne Stad i Besiddelse; at d. 28de 6 Compagnier af Divisionen Hubert og 6 andre af den italienske Division begave sig for Fæstningens Volde og besatte alle avancerede Værker; at Fienden havde i Fortet 3000 Mand og 18 Canoner; at Trancheerne aabnedes d. 29de, og at han har ladet ogsaa Fortet Oropesa berende; at 1000 til 1100 sammenrottede Bønder ere blevne bragte i fuldkommen Deroute af Oberst Milet, som har dræbt 400 M. for dem og frataget dem den største Deel af deres Vaaben. — Fra Paris skrives under d. 21 Oct., at man havde der siden nogle Dage 19 Gr. Hede, hvilket er noget ganske overordentligt. Fra Brüssel berettes ligeledes under 20 f. M., at man aldrig har oplevet saa skjønt et Veir i October Maaned, og at det synes at være en Virkning af Cometen. — En Chineser i Canton, har opfundet et Slags Græsk Ild, som ikke lader sig slukke, naar den engang har tændt Træet. Han løb ud med en liden Barke, og da adskillige Søerøverfartøier nærmede sig, kastede han sin Ild paa dem, som aldeles fortærede dem.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Høeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 89.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 5 November 1811.

Breve over den nyere Smag i den dramatiske Konst.

I.

Den Revolution, der i den senere Tid synes at være foregaaet i Konstsmagens Rige, og som især har valgt Tydskland til sin Tummeplads, har allerede længe, min Ven, tildraget sig Deres Opmærksomhed. De har, som De nyligen anførte i Deres Brev, hørt saa forskjellige og modsatte Domme om den nyere Skole, at De selv ikke veed hvad De skal dømme om den. For at drage Dem ud af denne Tvivl, sender jeg Dem her de hidtil udkomne Bind af A. W. Schlegels Forelæsninger, og naar De har dem, saa har De den nyere Skoles Alcoran, der indeholder alt hvad en sand Muselmand af denne Bekjendelse maa antage for guddommelig Indskydelse, naar han ikke vil ansees for en Kjetter. Naar jeg undtager den afgjørende Tone, hvori denne Forfatter taler, saa maa jeg oprigtigen tilstage Dem, at han besidder adskillige af de Egenskaber, der udkræves til at være Konstdommer. Han mangler hverken Skarpsindighed eller Belæsthed, og udmærker sig især ved at aabne Konsten nye Synspuncter, hvilke, hvad enten man nu vil betragte dem som sande eller falske, maa bidrage meget til at vække nye Ideer og forjage den lede Ensidighed, der saa lettelig indsniger sig i Konstens Rige, naar ikke Mænd som Lessing fordum og Schlegel nu, saa at sige med Koller anfalde hævdede Authoritetsfordomme. Fra den Side betragtet har Schlegel umiskjendelige Fortjenester. Men betænker man, at denne Mand aldrig har skrevet et eneste egentlig dramatisk Værk, der har gjort Epoche, og at det eneste, han har gjort sig ret bekjendt ved, er en Oversættelse af Shakespeare, hvoraf man allerede mange Aar i Forveien havde en taalelig af Wieland, og en god, skjønt prosaisk, af Eschenburg, saa kan man virkelig ikke andet end smile ved at see denne Shakespeares smagfulde Oversætter stille sig op paa Cathedret, og som en Jupiter med Lynilden i Haanden tordne ned paa en Corneille, Moliere, Voltaire, Lessing, lutter Digtere, hvoraf der hvert Aarhundrede neppe fødes een hos en heel Nation, medens der fødes Folk i Skolketal, som ere istand til at levere en tredie Oversættelse af Shakespeare og holde dramatiske Forelæsninger. — De Forelæsninger, jeg her sender Dem, ere virkeligen blevne holdte i Wien for en saare blandet Kreds, ikke blot for at høste Laurbær, men ogsaa for at høste Wienske Gylden. Siden den Tid, Gall begyndte at trække omkring i Europa med sine Hjerneskaller, og fortjene Penge som Sand ved at forelæse Folk af alle Stænder sin Hjernelære, uden at bryde sig om, at de selv havde Hjerne, naar de kun havde Penge til at betale deres Adgangsbillet, fra den Tid af fik ogsaa andre Lærde og Konstnere i Tydskland Lyst til at fortjene Penge med at holde Forelæsninger. At en Mand som Schlegel, der allerede forhen havde et Navn, maatte finde mange Tilhørere, naar han vilde læse over en Konst, som er de fleste Men-

neskers Kjøphest og en Green af Litteraturen, som næsten enhver troer at forstaae, indseer De let. Mennesker, lige saa forskjellige af Rang som af Kundskaber, stimlede til. Generaler og Præster, Grevinder og Skræderdøttre, Grosserere og Hosekræmmere, Professorer og Rokkedreiere, alle, som gave sig Mine af at være Folk af Smag og regne sig til le bon monde, vilde høre de bebudede Forelæsninger. Hvad er naturligere, end at man i en Tidsalder, da de fleste saa gjerne ville snakke med om Alt, med Glæde anvender nogle Gylden, naar man for en saadan Bagatel kan faae Visdommen saa at sige indgivet med Skeer, ja endog vel tillavet og prepareret som æsthetiske Bouillonskager, hvoraf man, naar det skal være, kan lave sig en velsmagende Conversations-Suppe? Hvo griber ikke med begge Hænder efter Forelæsninger, hvoraf Fru Snip og Frøken Snap, uden at forstaae et eneste Ord Græsk eller Latin, Italiensk eller Spansk, Fransk eller Engelsk, sættes istand til at tale om Sophokles, Aristoteles, Tasso, Metastasio, Alfieri, Corneille, Racine, Moliere, Voltaire, Shakespeare og jeg veed ikke hvor mange ældre og nyere Digtere, som de tilforn neppe kjendte af Navn? Hvilken Mine kan man ikke give sig i la bonne compagnie, naar man kan sige: "Lessing var ingen Digter, det har Schlegel beviist — Emilie Galotti er et flaut Stykke" o. s. v. — Man sporer ogsaa heel igjennem, at disse Forelæsninger have været beregnede paa en blandet Kreds og langt fra ikke ere udarbeidede efter nogen fast og ordentlig Plan. Sin store Landsmand Lessing affærdiger han paa 7, og Schiller paa 10 Sider! Uagtet jeg er født i Danmark, føler jeg dog hvor nedværdigende det er for den Tydske Litteratur, at en Lessings litteraire Eftermæle, der burde være hver ædel Tydsk Mand helligt, saa ubarmhjertigen skal gives til Priis. — Vel er Schlegel saa naadig, at indrømme Lessing Vittighed og Skarpsindighed, især i hans raske Domme i Dramaturgien, ja roser ham endog for, at have seierrigen kjæmpet mod den paatrængte franske Smag i det tragiske Fag, og først talt med Eftertryk om Shakespeare. Men hvad han giver ham med den ene Haand, det fratager han ham med den anden. Han dadler den besynderlige Blanding (?) i Lessings Theorie, som var en Følge af hans Tro paa Aristoteles i Forening med den Indflydelse, Diderots Skrifter havde havt paa ham; beskylder ham for at have miskjendt den poetiske Efterlignings Rettigheder, og villet i Dialogen som i alt kun den bare Copie af Naturen; at have villet have al Versification afskaffet (og dog er hans Nathan skrevet paa Vers!). For at give os at forstaae, at Lessing ikke var Digter, tager han den ærlige, beskedne Mand paa Ordet og siger: "Lessing var, efter sin egen Tilstaaelse, ingen Digter (arme Lessing! det er Lønnen for Din Beskedenhed, at Du ikke, som saa mange af vore Dages Versemagere, kaldte Dig selv Digter!), og har i sin modnere Alder kun møisommeligen frembragt saa dramatiske Værker." At Emilie Galotti er et slet Stykke, vover Schlegel vel ikke ligefrem at sige, men at han betragter det som en reen Bagatel, seer man tydelig nok deraf, at han siger: "Minna v. Barnhelm svarer mere til det ægte Begreb om et Lystspil end Emilia Galotti til det ægte Begreb om et Sørgespil", vel at mærke, efterat han i Forveien har sagt om det første, at Hentydninger paa mærkværdige Tidsomstændigheder efter Syvaarskrigen have bidraget meget til den overordentlige Lykke, det har gjort; at den alvorlige Deel deraf ikke er fri for witzlender Zierterey i Udtrykket af Følelsen, og at Forholdene mellem de to Elskende ere indtil Pinlighed satte paa Skruer". Man skulde troe, at en saa streng Dom over eet af Nationens første Yndlingsstykker, der endnu bestandigen sees paa Tydsklands bedste Skuepladse med stor Deeltagelse, understøttes af mange og vægtige Grunde. Men nei — alle Schlegels Grunde bestaae i, "at L. har overført Comediens kolde og luskende Iagttagelse i det tragiske Rige; at Lidenskaberne ere i Emilia Galotti mere skarpsindig og vittig characteriserede end veltalende udtrykte; at L., i den Tro, at Skuespillet virker stærkest, naar det frembyder skuffende Copier af det Bekjendte og Nærliggende, forklæder en gammel, berømt, i Verdenshistorien uudslettelig Handling af raa Romerdyd, Virginias Mord ved sin Fader, under opdigtede Navne i nyeuropæiske Forhold og Nutids Sæder; at det ikke egentlig er et borgerligt Sørgespil, men et Hofsørgespil i Conversationstone, til hvilket for nogle Roller Stadskaarden og Hatten under Armen hører ligesaa væsentlig som til mange franske Lystspil; at L. har villet forplante De-

cemvirernes uundgaaelig tyranniske Voldstreger til Førstendømmet Massa-Carraras hæderløse Gebet; men, at ligesom man med faa Skridt skynder sig bort fra et lidet Gebet, saaledes undslipper man og med noget Overlæg saare let Digterens møisommelig anbragte Forudsætninger, hvorpaa Catastrophens hele Nødvendighed beroer; at den synlige Omsorg for at motivere alt, opfordrer til nærmere Prøvelse, hvorved man ved intet Tryllerie af Indbildningskraften forstyrres, og hvilken Prøvelse den indere Sammenhæng af dette med saa ualmindelig Forstand udregnede Drama ikke kan undgaae". — Hvad mon Lessing vel havde svaret paa en saadan frempiint Dom, hvis han havde levet? Neppe andet end med et vittigt Epigram. Hvad betyder vel denne Sqvalder af Ord, naar man nøie drøfter den? Fordi Virginia dræbtes af sin Fader, derfor maa Emilia ikke dræbes af Odoardo. Fordi Emilia Galotti i fire Acter spilles ved Hoffet, derfor er det intet borgerligt Sørgespil. Fordi Massa-Carrara ikke er noget berømt Gebet, derfor skynder man sig bort fra det. Fordi der er meget tænkt i Emilia Galotti, derfor er det et med "ualmindelig Forstand udregnet Drama." Hvorfor udregner da Hr. Schlegel, der ligeledes har en ualmindelig Forstand, ikke et lignende Stykke? Efter Hr. Schlegels System skulde man næsten troe, at Søren Mathiesen og Cramer havde kunnet udregne en Emilia Galotti, dersom de kun havde villet givet sig nogen Umage. — Schlegel synes at ville godtgjøre, at Lessing ikke var Digter, ved at fortælle os, "at han ved sine tidligere dramatiske Arbeider har bragt Tiden den skyldige Tribut, og at hans ungdommelige Lystspil vare temmelig ubetydelige;" men glemmer her ganske hvad han med saa megen Skaansomhed ved en lignende Leilighed (S. 234 i den 12te Forelæsning) siger om Shakespear i Anledning af Sørgespillet Titus Andronicus, og hvormed han her gjendriver sig selv. "Frygte Konstdommerne — hedder det der — at det vil skade Shakespeares Hæder, om det blev beviist, at han i sin tidligere Ungdom har frembragt et svagt og umodent Stykke? Har Rom ikke ligefuldt behersket Verden fordi Remus kunde springe over dets Mure?" — Schlegels Paastand, at L. i en modnere Alder kun møisommeligen har frembragt faa dramatiske Værker, foranlediger det naturlige Spørgsmaal: hvoraf veed da Hr. Schlegel, at L. har frembragt disse faa Arbeider saa møisommeligen? Kjender han saa nøie Lessings daværende Stilling og Sindsforfatning? Kun faa Forfattere kunne i dette Tilfælde give sig selv et ganske nøiagtigt Regnskab, og endnu langt vanskeligere bliver det for andre at give det. Een tænker længe over Planen og er raskere i Udarbeidelsen, en anden tænker kun lidet over Planen, men er desto langsommere i Udarbeidelsen. Den aandelige Generations-Proces er ligesom den physiske en Hemmelighed. At L. kun har frembragt faa dramatiske Værker ligger nok mere i hans oeconomiske Omstændigheder end i hans egentlige Digtertalent. Han levede i en Tidsalder, da Konsten, som Conti siger, søgte om Brød. Hele hans Brevvexling med sine Venner er opfyldt med Klager over hans trange Kaar. For at leve maatte han henslide sin Tid med at arbeide paa Jöchers lærde Lexicon: en Syssel, der sikkerlig ikke passede sig for en Mand af hans Aand. I hans Stilling havde Shakespear selv maaskee heller ikke ydet hvad han har ydet. I Lessings Tid kunde Theaterforfattere neppe fortjene det tørre Brød ved deres Arbeider, og jeg erindrer, at han i et Brev til sin Broder, i Anledning af Emilia Galotti, siger, at han blot har skrevet dette Stykke for at vise Vedkommende, at han dog kan levere noget, naar han vil, men at han i Fremtiden ikke mere vil arbeide for intet; at naar Theaterdirectionerne nu ville have flere Stykker, saa skulle de betale ham dem; at han ikke vil sidde og arbeide i 6 Uger blot for at more andre o. s. v. Dertil kommer endnu, at Lessing ulykkeligviis indlod sig i alt for mange Fag, og hvad det værste af alt var, at han i sin kraftfuldeste Alder, af et medfødt Hang til Polemik og Modsigelse, ragede sig ind i theologiske Stridigheder, som han vel kunde føre med Vittighed, men ikke med Grundighed, fordi han manglede det første Requisit hertil: tilbørlig Kundskab om det Sprog, hvori det gamle Testamente er skrevet, men som han desuagtet vilde critisere. En Mand, der deelte sig imellem de meest heterogene Fag, og som desuden maatte arbeide for Brød, blot for at kunne leve, kunde umuelig frembringe mange ypperlige dramatiske Værker i en Tidspunct, da de bleve saa yderst slet betalte.

At Nathan den Vise, der, som hans sidste Arbeide, efter Schlegels egen Forsikkring, er meest overensstemmende med de ægte Konstregler, har en finere Form, mere omfattende end hans øvrige Stykker, og næsten som et Shakespearsk Skuespil: Omstændigheder, som S. finder saa besynderlige, da han, som bestandig tager L. paa Ordet, enten denne taler i Spøg eller Alvor, troer at Nathan blot er skrevet for at spille Theologerne et Puds, — dette beviser netop hvad L. var istand til at yde, da hans alt for levende Aand begyndte at faae nogen Rolighed, og forbedrede Indkomster befriede hans Sind fra Næringssorger og hans Pen fra Brødarbeide. At Lessing, som S. selv anfører, havde udkastet Planer til forskjellige Stykker, som han ikke udførte, beviser iøvrigt deels at udvortes Tilfældigheder ofte afbrød ham i Arbeidet, deels at han, trods sin oeconomiske Trang, ikke vilde rette sig efter sin Tidsalders fordærvede Smag.

Hvad en Recensent engang har sagt om Salzmanns Carl v. Carlsberg, "at han paa en Skubkarre møisommeligen har sammenslæbt alle menneskelige Elendigheder, og at hans Bogs Læsning derved selv er bleven til een af de menneskelige Elendigheder", lader sig med nogen Forandring ogsaa anvende paa de Schlegelske Forelæsninger. I sit Ansigts Sveed har han sammenslæbt paa sin critiske Skubkarre alt hvad der forekom ham at være Feil i de fleste Digteres dramatiske Værker, paa de gamle græske og latinske, nogle enkelte spanske, og Shakespeare og Göthe nær. Hos de to sidste har hans ellers saa skarpe Blik, der formaaer at see med blotte Øine, hvad andre neppe kunne see i et Microscop, ikke kunnet opdage mindste Plet. Alt hvad de have digtet er Fuldkommenheden selv. Men ligesaa ødsel han er med sin Røgelse mod dem, han holder af, saa skarp er han i sin Dadel mod dem, han ikke kan lide. Det sidste forleder ham ofte til at sige aabenbare Sottiser. Saaledes siger han (S.266) i Anledning af at Pope har rost Sørgespillet Ferrex og Porrex, og beklager, at de andre Digtere ikke have fulgt samme Bane: "denne Dom beviser kun, at Pope, der dog gjelder for en fuldendt Kjender af Poesien, ikke har havt noget Begreb selv om de første Elementer af den dramatiske Konst." Hvilken Enfoldighed! Sæt, at Pope virkelig havde taget Feil i denne hans Dom, beviser det derfor, at han ikke har havt noget Begreb om de første Elementer af den dramatiske Konst? Men Damer og Cavalierer ere ikke stedse saa nøieregnende.

(Indsendt.)

Det vil, uden al Tvivl, vække Deeltagelse hos hver Norsk og Dansk herved at komme til Kundskab om: at nogle af de mange skjønne Udsigter som det nordenfjeldske Norge, i et større Tal end som det søndenfjeldske, er saa rigt paa og har grundet Aarsag til at være stolt af ere tegnede og kunne ved Gravstikken ventes at opnaa den Navnkundighed og Varighed hvilke de kunne have den billigste Fordring paa. Herr Lieutnant Sigvard Schiødt, fra Throndhjem, har saaledes optaget nogle og tyve af de meest paafaldende og tillige yndige Udsigter af Throndhjem og dens Omegne. Han agter at lade disse Tegninger kobberstikke i det Tilfælde at Landsmænd ville understøtte dette hans Forehavende. De Prospekter, som allerførst kunde ventes udgivne og hvorpaa Subskribtions-Planer vilde, med det Første, vorde udstedede, ere følgende: 1) 3 forskjellige Udsigter over Throndhjem; een af disse og noget nær den skjønneste som Norge kan opvise er tagen fra Christianssteen, hvis Fæstning man ganske seer i Forgrunden ligge paa en meget høj Brink af en steil Klippe. Man seer her aabnet for sig: den største Deel af Staden Throndhjem tilligemed dens Kirker og andre offentlige Bygninger; Rhyden samt Klippe-Fæstningen Munkholmen midt i Fjorden; det skynære, stenige og udyrkede, Fordbjerg: Diggermulen fremstiller sig tydeligt for Øiesynet. Ind- og udseilende Skibe, Jægte og Fartøier af mindre Størrelser, sees i Fjorden — paa hiin Side af denne grændses Udsigten af Fjeldstrækningen: Stranden. 2) Den i fjern Oldtiid navnkundige, af Norges berømte, kloge og lærde Konge: Sverrir anlagde Fæstnings (Sverrirsborgs) Ruiner, $\frac{1}{4}$ Miil sønden for Throndhjem; neden for bemeldte Bjerg-Fæstning falder den offentlige Konge- og Landevej igjennem dejlige Egne bestrøede med smukke Landgaarde. Ligeover for Sverrirsborg sees en højtidelig, truende, rædsom-skjøn, norsk Prospekt, Blyberget kaldet. 3)

Samme Gjenstande optagne fra modsatte Siider; nogle Oldtiids Mindesmærker sees her — Klippe-ruinerne overraske med frygtelige Udsigter. — Et behageligt Indtryk paa Øjet gjør den nedenunder liggende Fjord. 4) En saare romantisk Udsigt, tagen fra Gaarden Stavne, ¼ Miil fra Thronhjem over Elven Nea (Nid), hvilken omslynger det paa en Halvø liggende Thronhjem og som under Navn af Nea-Oosen, ved Brat-Øren, forener sig med Havet; den roligt og sagte flydende Flod aabner sig for Synet — smiilende Enge, tykke Skove, høje Bakker, smukke Gaarde sees i Horisonten. Det stedse sneebedækte Vasfjeld viser sig, i Baggrunden, i Kjempestørrelse. 5) Fem forskjellige Udsigter over det i Strindens Præstegjeld liggende Joens-Vatn (Vand); rundt om Vandet øjner man forskjellige med tykke Granskove bevoxne Klipper og Fjelde. Nogle skovfulde, nydelige, Smaaøer ligge hist og her omstrøede i dette 2de norske Miile lange Vand eller Indsø. 6) Udsigt imod Vasdals-Aasen i Strindens Præstegjeld; en usædvanlig høj Fjeldvægg (Klippeside) bevoxet med ranke Grantræer frembyder her paafaldende Situationer og Afvexlinger. 7) En fra Helgesæter*) tagen Udsigt over en Deel af Thronhjem; Voldene sees her og det massive samt høje Taarn saa og Kuppelen af den 1183 eller 84 byggede, prægtige, Domkirke, St. Klements kaldet; Kongsgaarden, først de norske Kongers, dernæst de thronhjemske Erkebiskoppers og endelig Stiftets Lehnsherrers Residentse, kommer og til Syne.

*) Hvor fordum har staaet et navnkundigt Kloster, af hvilket neppe nu en eeneste Steen er tilsyne. Maatte der dog afvendes lignende Skjebne, som staaer Fare for at ramme de endnu tilbageslaaende, ærværdige, Levninger af det Aar 1207 paa den yndige Ø: Tautern (Tuttereen) i Frosten's Præstegjeld, nær Thronhjem, af nogle Bernhardiner-Munke fra Lysekloster, i Ous Præstegjeld, ved Bergen, stiftede Monasterium, af hvis Mure der siges man aarlig nedbryder og anvender til andre Bygninger! — Maatte kun alle gunstige Omstændigheder samvirke for den norske Antiqvitets Kommissions nidkiærhedsfulde Virksomhed til at hævde Vedligeholdelsen af denne og øvrige ligesaa mange som vigtige overblevne norske Oltids-Levninger — !

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Placat om de Vilkaar hvorunder Skippere og Søefarende herefter maae føre danske Bancosedler eller Repræsentativer paa dansk Courant fra Rigerne til Hertugdømmene.

Det har behaget Hans Majestæt Kongen under 26de dennes allernaadigst at beslutte, som følger:

Vi ville allernaadigst have de Bestemmelser, som indeholdes i 5te §. af Vor Placat af 6te Novbr. 1810, angaaende Forsendelse af danske Bancosedler og andre paa Courant lydende Repræsentativer, yderligere fastsat derhen: at Skippere og Søefarende, som til Vore Hertugdømmer ankomme umiddelbart fra noget Sted i Vore Kongeriger, under Confiscations Straf strax ved deres Ankomst for Toldopsynet skulle opgive den Sum i dansk Courant, som de medbringe fra førstnævnte Sted; samt tillige være pligtige til paa Afgangs-Stedet i Kongerigerne at forsyne sig med Toldopsynets Beviis, for at den medhavende Sum i dansk Courant eene hidrører fra Overskuddet af den dertil indbragte og bortsolgte Ladning.

Hvilken allerhøieste Bestemmelse herved bekjendtgjøres til Vedkommendes Efterretning og allerunderdanigste Efterlevelse.

Vestindisk-Guineiske Rente- og General-Toldkammer, den 28de October 1811.

Cancellie-Patent, angaaende Fortrin som ved Embeders Besættelse tilstaaes dem som have Kyndighed i det danske Sprog, for Hertugdømmerne Slesvig og Holsteen.

Hans Majestæt Kongen vil allernaadigst, at saavel Cancelliet som de øvrige Kongelige Collegier og Departementer ved ethvert Forslag om Embeders Besættelse i Hertugdømmerne fra 1ste Julii 1812 af, skulle udtrykkelig anføre, hvorvidt enhver af de Ansøgende har Kyndighed i det danske Sprog, da Hans Majestæt allernaadigst vil, under ellers lige Omstændigheder, fornemmelig tage Hensyn til dem iblandt de Ansøgende, som ogsaa have Færdighed i det danske Sprog.

I det Cancelliet herved bekjendtgjør denne allerhøieste Beslutning til Efterretning for alle Vedkommende, tilføier det endnu, i Følge allerhøieste

Befaling, at Attester fra Professor Baggesen i Kiel eller fra Professor Clausen i Altona, eller fra Kantslerne ved begge Over-Retterne, eller, i Henseende til de examinerede theologiske Candidater, Attest fra General-Superintendenten anseés som tilstrækkeligt Beviis om Kyndighed i det danske Sprog.

Det Kongelige Slesvig-Holstenske Cancellie i Kjøbenhavn, den 23de October 1811.

Mariboe, d. 28de October. Den 30 October vare Kornpriserne ved Skibestædet Bandholm følgende: 1 Tde. Hvede 21 à 22 Rdlr., 1 Tde. Byg 10 Rdlr., 1 Tde. Havre 6 Rdlr. à 6 Rdlr. 1 Mk., 1 Tde. Rug 12 Rdlr. à 12 Rdlr. 3 Mk. — Veiret for Markedet idag var saare ugunstigt; det regnede næsten uophørlig den hele Dag. Paa Grund heraf blev det fortsat den følgende Dag. En stor Mængde Sælgere havde indfunden sig, men kun faa Kjøbere, som Veiret havde afskrækket fra at møde ved denne for Landalmuen saa glædelige Høitid. For et Slagtenød blev forlangt fra 50 til 100 Rdlr. (Mariboe Av.)

Aarhuus, d. 30 Oct. Hendes Majestæts vor allernaadigste Dronnings høie Fødselsdag den 28de dennes, blev efter den herværende Høistcommanderende Hr. Generalmajor von Rodenburgs Foranstaltning høitidelig bekjendtgjort ved Pauker og Trompeter uden for Hovedvagten, om Morgenen Kl. 6 slet. Derefter var samme Dag stor Parade, hvorved den største Deel af Borgerbevæbningens Officierer vare tilstæde. Parolen udgaves ligeledes under Pauker og Trompeter, og under Afløsningen musiceredes. Om Aftenen derpaa var hos Gjestgiver Ahrentzen et samlet Selskab af Garnisonens Officierer og Byens Magistrat, samt endeel af Byens agtede Borgere tilstæde; over Bordet blev udtømt Hendes Majestæts og vor allernaadigste Konges Skaaler med de varmeste og inderligste Ønsker for vores elskede Konge og Kongehuses Vel og Lyksalighed. — Ved denne Leilighed blev ei heller de Fattige forglemt, men til disse ikke indsamlet ubetydeligt, for at lette de meest Trængendes Kaar. Da Selskabet derefter adskiltes med det hjerteligste Ønske: Længe leve Vor elskede Konge, Frederik den Sjette. — Det saa usædvanlige milde Efteraarsveir har nu her

med et forandret sig, og i dets Sted indfundet sig en nu allerede paa femte Dag uafbrudt vedholdende kold Regn og Storm. Landeveiene paa visse Steder her i Omegnen skal allerede, som en Følge deraf næsten være upasseerlige. (Aarhuus Av.)

Viborg, d. 31te Oct. Fra Løverdags Nat af, i alt 5 Dage og 6 Nætter have vi havt Østenvind, ledsaget med stærk Regn, Storm og Slud. I Gaar og i Dag har det sneet endeel. I Tirsdags Aftes var Veiret saa stærkt, at den nordre Ende af Bentzons østre Fløi, som dog ligger midt i Byen, faldt paa engang ned. Beboerne vare ude; 2 af deres Børn vare i Sengen, som dog ingen Skade toge. Dette haarde Veir i saamange Dage har nu betaget os aldeles Tanken om Eftersommer og det har vist været ødelæggende for alle de Søfarende. (Viborger Samler.)

Odense, d. 1 Nov. I den sidste Uge har Veiret været meget uroligt med Storm og usædvanlig Regn, som ved den stærke Østenvind har slidet igjennem de tætteste Tage. I Tirsdags Aften og Nat saaes hyppige stærke Lynglimt af Sydvest, og nogle Tordenskrald hørtes. Den megen Regn har gjort Veiene heel slette. Luften er bleven kold og det begynder at tegne sig til Frost. (Hempels Av.)

Odense, d. 1 Nov. I Søndags ankom hertil Odense, Fyens Stifts Biskop Hs. Høiærværdighed Hr. Dr. Plum, Ridder af Dannebrog. — For den lange Tørke vi sukkede over i Sommer og ved Efteraarets Begyndelse, ere vi nu med N. O. Storme bleven saa rigeligen vædede, især i de sidste 2 Dage, at de fleste Tage have ydet Lofter og Værelser saamegen Væde, at hvad Husene ikke allerede vare gjennemtrængte af Fugtighed, ere de det nu. Veiene ere allerede næsten ufremkommelige. Veiret havde ellers i lang Tid en Slags Vexelfeber, een Dag Sommerveir, en anden Slud og fuldkommen Efteraarsveirligt, derved saaes idelig Tordenluft, og endnu i Tirsdagsaftes lynte det stærkt og hørtes her i Odense fjern Torden. Disse Dages Afføring, Luften nu har havt, har endeligen formindsket Varmestoffet saa kjendeligen, at man allerede kan taale Kakkelovnsvarmen, og bliver Vinden staaendes Østlig eller Nordlig til Luften er fuldkommen renset, vil Frosten nok snart indfinde sig. (Iversens Av.)

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Sevilla d. 25 Sept. Hertugen af Dalmatien har ladet bekjendtgjøre en Dagsbefaling, hvori anføres: Siden den murcianske Insurgent-Armees Tilbageflugt, er der i Andalusien bleven gjort en almindelig Jagt efter de Quadriller af Banditter, der havde udbredt sig i denne Provinds, og saavel over disse som over de Corps regulaire Tropper, man har kunnet indhente, har man havt vigtige Fordele. Balleisteros Corps er fordreven fra Grevskabet Nieble. General Guyot, der commanderede denne Expedition, rykkede ind i Ayamonte og rensede den hele venstre Bredde af Guadiana. Insurgent-Generalen Castannos, der med Levningerne af den forrige Estremadura-Armee havde trukket sig tilbage til Valencia de Alcantara, detacherede nyligen 500 Mand Cavallerie til Montijo. General Girard sendte strax Hertugen af Ahremberg did. D. 14de bleve Spanierne angrebne, 50 af samme dræbte, 77 tagne til Fanger, 100 Heste gjorte til Bytte. D. 12te d. M. rykkede General Rignoux frem med Hertugdommet Warschaus 4de Regiment, fra Mallaga af og forenede sig med General Cassagne. Et fiendtligt Corps, der befandt sig i Yunguera, trak sig tilbage og lod sammesteds blive 500 Mand. Denne næsten utilgjængelige Stilling blev i et Øieblik tagen, ingen Fiende undkom, og Landsbyen blev tilligemed 2 andre ødelagt. Efterat Balleisteros var fordreven fra Grevskabet Nieble, landede han i Algesiras, æggede de ulykkelige Beboere af Rondas Bjerge til Opror og lod Slottet Alcala de los Gonzales besætte af sine Tropper. D. 17de overgav samme sig, efter at en Mine var anbragt under Slottet, til Major Gentil, paa Naade og Unaade. Den næste Dag indfandt Balleisteros med sit hele Corps sig, for at befrie Tropperne i Fortet, men var kommen for sildig.

London d. 19 Oct. (Efter Monit. og Journ. d. l'Empire). Vort Admiralitet har givet Befaling, ufortøvet at forstærke vor Escadre i Dunerne og affende flere Fregatter til at krydse i Canalen, da den fiendtlige Magt formerer sig paa den franske Kyst. — Strax efter Fregatten Vestales Ankomst fra Middelhavet udbredte der sig i London det Rygte, at Kongen af Neapel vil benytte sig af Tingenes uvisse Tilstand paa Sicilien og er sysselsat med et Angreb paa denne Øe. — Fregatten la Desirée har til Yarmouth opbragt den americanske Parlamentair Vigilant, der kom fra Texel og seilede med 50 Passagerer til Boston. — Admiral Cotton har som Overstcommanderende heiset i Plymouth sit Flag paa San Josef af 110 Canoner. — I Stormen sidste Mandags og Fredags ere mange Skibe forliste paa vore Kyster. — I Portsmouth have Toldbetjenterne borttaget 15,000 Pd. St. i myntede Penge. — The Star indeholder Bemærkninger over Siciliens Anliggender. I samme paastaaes, at vor Forsvars-Tractat med Sicilien, saaledes som den er, ikke kan bestaae, uden at krænke vore og sætte det sicilianske Folks Rettigheder i Fare. De engelske Manufacturvarer, vi aarligen indføre i Sicilien, anslaaes til 500,000 Pd. St. Antager man, at sammes oprindelige Materie koster os $\frac{1}{4}$ Deel, saa vinder Engelland ved Handelen med Sicilien 300,000 Pd. Men vi betale Hoffet langt mere i Subsidier, og vi have paa Sicilien en Flaade og en Armee, der koster os meget mere og hvortil Landet intet leverer. Vor Stilling paa Øen er saaledes, at vore Commissairer ere nødsagede til at føre en Smuglhandel med Tyrkiet, for at forskaffe vore Tropper Korn og hente Stude fra Grækenland og Sardinien. Følgelig koster Siciliens Forsvar os uhyre meget, og denne Øe maa i Sandhed være af stor Værdie for os, da man bringer den saa kostbare Offere. Endvidere hedder det i disse Bemærkninger, at Øens Erobring af Fienden ikke vilde være noget stort Tab for vor Nationalrigdom; at vi vilde tvertimod vinde derved, da vor disponible Magt forøgedes derved med 15,000 M., og den Flaade, der forsvarer Siciliens Kyst, vilde være tilstrækkelig til at bloquere den; at disse 15,000 Mands Underhold, i Forening med Subsidierne, koster os mere end Skotlands Taxter og Indkomster beløbe sig til; at 35,000 Mand ere tilstrækkelige til at forsvare Øen, og at den, med en Folkemængde af $1\frac{1}{2}$ Mill. Sjele, i det mindste maa kunne stille 30,000 Mand; at Armeen paa Sicilien, hvis man kjendte Landets Hjelpekilder, vilde være unyttig, og at Sicilien ingen Pengeunderstøttelser behøvede, hvis de Adelige og Geistlige, som de andre Folkeclasser, betalte Paalæg; at en Regjering, der ikke mere vil give sine

Undersaatter Vaaben i Hænderne, har et Anslag i Sinde, som maa paadrage den Undersaatternes Hævn; at Regjeringen paa Sicilien afskyes for det System, den har antaget, og for de Personer, der have Indflydelse paa Kongen og Dronningen; at ingen af de Siciliauske Bønder, der have bidraget saa meget til, at der af de i forrige Sommer paa Kysten af Messina landede Franske blev tagen Krigsfanger, har faaet nogen Belønning, men at de, efter Cabinettets Befaling, have maattet aflevere de Vaaben, som den engelske General, til Belønning for deres Iver har ladet uddele iblandt dem.

Maynz, d. 31 Oct. Ogsaa her venter man Deres Keis. Majestæter, og Stadens Maire har allerede udstedt en Bekjendtgjørelse i denne glædelige Anledning.

Amsterdam, d. 26 Oct. Dagen førend Deres Majestæters Afreise herfra besøgte De det herværende Hollandske Theater, hvor Phedra af Racine opførtes. D. M. modtoges ved Deres Ankomst med Fryderaab, som atter gjentoges, da De efter anden Act forlode Salen. — I Amsterdam, Grøning og Münster skal der anlægges 3 Arresthuse, det ene for 800, det andet for 350 og det tredie for 450 Arrestantere. — Til Amsterdams og Haags Forsynelse med færsk Vand skal der anlægges Vandledninger. — Keiseren har stadfæstet Instituet i Amsterdam, og bevilget 20,000 Fr. til Prisers Uddeling og andre Udgivter.

Det forrige Holland er nu ved et Keis. Decret inddeelt i 7 Departementer, der tilsammen have 28 Arrondissements. I Leyden, Gorcum, Harlem og Alkmaar skal der være Underpræfecter.

Moniteuren indeholder en Artikel fra London af 19 Oct., hvoraf sees, at man blandt andre taabelige Rygter ogsaa havde udspredt i London, at Wellington har havt et Slag med de Franske, hvori han dræbte dem eller tog til Fange 20,000 (!!) Mand; at Slaget varede i 5 Dage, og at man i Oporto, hvorfra denne Nyhed bragtes, ikke lidet glædede sig over denne Seier. (Af de officielle franske Efterretninger, som udtogsviis have været meddeelte i Skilderiet, veed man allerede hvad virkeligen har fundet Sted.) — Efter the Courier af 17de October skulde Lord Bentinck ufortøvet afgaae til Sicilien med bestemte Instructioner, og haabede man at Kongen af Sicilien ikke vi de indlade sig i Stridigheder. — I Sydamerica synes nu Uordenen ligesaa almindelig som Skraalet: Frihed og Lighed. Ved de forskjellige Porte, der føre til Carracas, seer man Hoveder paa Pigger med Overskrift: "denne Mand er død paa Grund af Forræderie mod Fædrenelandet.

Paris d. 25 Oct. Kongen af Rom har allerede faaet den første Tand og befinder sig ved ønskelig Helbred. — Man forsikkrer at Tallet af Deres Majestæters Pager skal bringes til hundrede.

Petersborg d. 12 Oct. Det Lif- og Esthlandske Ridderskab har overdraget Oldgrandskeren Dr. Hennig at tage i det Königsbergske Archiv Copier af Documenter, angaaende Esth-, Lif- og Curlands Historie, og Doctoren har allerede 1500 Copier færdige.

Breslau d. 21 Oct. I Glatz døde nyligen den gamle Regiments-Tambour, Nøgl.-Major Dreyer, i sit 95de Aar, hvis Død er mærkværdig derved: at han, hvis Liv i 12 Feltslag saa ofte har været i Fare og som havde faaet 13 Saar, men trods alle Strabadser naaede en saa høi Alder, maatte døe af Dampen fra et Kulbækken, hvorved han vilde lodde noget, da det som Olding var hans Beskjæftigelse at indfatte Ringe og andre saadanne Arbeider. Han har i forrige Aar udgivet sin Levnetsbeskrivelse.

Den Kgl. Danske Gesandt Baron v. Selby, som har overleveret H. K. H. Storhertugen af Baden Elephantordenen, har af H. K. H. faaet foræret en prægtig Tobaksdaase.

Triest d. 28de Oct. Samfærslen mellem Italien og Frankrige og Tyrkiet, formedelst den nye Handelsvei over Bosnien, bliver dagligen mere levende. Her ankomme hver Uge 2 til 3 Vare-Transporter fra Costanizza. Disse bestaae for det meste i levantisk Bomuld, Bomuldsgarn, Cameelhaar ꝛc. Fra Tyrkiet have allerede adskillige Tyrker, der forhen vare bosatte i Wien, nedsat sig her. Til Foraaret venter man og Tyrker fra Salonichi ꝛc., Smyrna ꝛc. (Neue Zeit.)

Smyrna, den 2 Septbr. De Herrer Brønstedt, Koes og Baron Stackelberg er for fjorten Dage siden afreiste til Athenen. (Efter Handelstid.)

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 90.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 9 November 1811.

Om Forholdet mellem Tørv og Bøgebrænde.

Vor kyndige og arbeidsomme Grandsker Morville har i sin mathematisk-statistisk Beregning over Brændsel, trykt i det kongelige danske Videnskabers Selskabs Skrifter for Aaret 1800 pag. 220, angivet, efter det af Riem i hans Skrift: von gesamt. Torfwesen, fastsatte Forhold af Fyrrebrændets Bonitet til Bøgebrændets, nemlig, som 29 til 34, saa at 29 Pd. Bøgebrænde er ligesaa drøit som 34 Pd. Fyrrebrænde: "at 3058 Stkr. Tørv af den sletteste "Sort, hvert Tørv vægtig $\frac{3}{4}$ Pd., er af lige Drøjelse "til Brændsel med een Favn tør Bøgebrænde af "een dansk Alens Længde, som indeholder 107 "Stykker, og efter (vor uforglemmelige) Fabrik-"mester Gerners opgivne Forsøg vejer 2300 "danske Pund", eller, at henimod $1\frac{1}{3}$ Pd. Tørv af sletteste Sort gaaer paa 1 Pd. tør Bøgebrænde. Fremdeles pag. 225: "at naar een Favn Bøge-"brænde ansættes til 6 Rdlr. i Penge, maa een "Snees af saadan Tørv ansættes til $3\frac{2}{5}$ Skill." Hvoraf følger, at et Læs paa 2000 Stkr. à $\frac{3}{4}$ Pd. i Vægt skulde, naar Prisen for een Favn Bøgebrænde er 6 Rdlr., ikke koste mere end 4 Rdlr., og saaledes omvendt, eller med andre Ord, at et saadant Læs Tørv forholder sig til een Favn tørt Bøgebrænde som 2 til 3, og at een Favn tørt Bøgebrænde skal være $\frac{1}{2}$ Gang saa dyrt, som et saadant Læs Tørv.

Udi et lidet, saare interessant Skrift: Brændet er dyrt &c., udgivet af A. Jørgensen, trykt hos A. Seidelin 1808, angives Brændsels Forsøg af en Mand paa Landet, (Jeg har tilforladelig Efterretning om, at denne Mand er afdøde Skibs-Capitaine Mossin paa Rudegaard i Skjællet af Kjøbenhavns Amt.) hvis Resultat har været, at 2484 Stkr. tør Traad Tørv, hver 5 Tom. lang, 4 Tom. bred, $1\frac{1}{4}$ til $1\frac{1}{2}$ Tom. tyk, eller 392 Stkr. paa een cubic Alen (pr. Stkr. Spillerummet iberegnet circa 35 cub. Tom.). Vel er Vægten af Mossins Tørv ikke opgivet, men da cubic Indholden af een Tørv efter de angivne Dimensioner er circa 30 Tommer, og jeg har fundet, at Formetørv af god Malm, hvis cub. Indhold er 25 Tom., vejer $\frac{1}{2}$ Pd., saa kan man omtrent anslaae hvert af Mossins Tørv, hvormed Forsøget er gjort, at have omtrent $\frac{3}{4}$ Punds Vægt. Vil man end videre hensee til, at Vor Morvilles Beregning paa 3058 Stkr. Tørv à $\frac{3}{4}$ Pds. Vægt til een Favn tørt Bøgebrænde er af sletteste Sort, Rudegaards Malm derimod skal være fortrinligen god, saa er Uovereensstemmelsen mellem disse 2de Mænds Udslag vel ikke saa synderligen stor, den enes Resultat synes derimod at bekræfte Rigtigheden af den Andens.

I Medhold af Forestaaende troer jeg at kunne antage, at 3000 Stkr. Tørv af Middelsort, hver à $\frac{3}{4}$ Pds. Vægt, er af lige Drøjelse med een Favn tørt Bøgebrænde. Heraf følger: at naar paa et Læs gaaer 100 Snese af saadanne Stykker Tørv, gaaer deraf $1\frac{1}{2}$ Læs paa een Favn tørt

Bøgebrænde, siden 100 Snese er 2000 Stkr. og $1\frac{1}{2}$ Læs er 3000 Stkr.

Et Læs paa 2000 Stkr. Tørv af Middelsort koster nu neppe mere ved Døren end 20 Rdlr.; men lader os ansætte det til 25 Rdlr., og saa koster $1\frac{1}{2}$ Læs jo $37\frac{1}{2}$ Rdlr. Herfor burde altsaa een Favn tørt Bøgebrænde, der er af lige Drøjelse med de $1\frac{1}{2}$ Læs Tørv jo sælges, naar Priserne paa disse forskjellige Brændsels Sorter vare forholdsmæssigen lige. Men een Favn Brænde koster i Havnen i det Mindste 45 Rdlr., og inden Brændet kommer paa Loftet koster det sikkert 50 Rdlr.; een Favn er saaledes fuldkommen $12\frac{1}{2}$ Rdlr. dyrere end $1\frac{1}{2}$ Læs Tørv, og Brændet $\frac{1}{3}$ Dele eller circa 33 PC. dyrere end Tørvene.

Vel kan man med en Slags Grund indvende i Henseende til Omkostningerne, at de ikke bør tillægges Brænde Indkjøbet, siden Bøge-Asken kan beregnes til at være det værd som Omkostningerne beløbe til; men da man maa antage, at der og ikkun faa Stæder brændes bar Bøgebrænde, og Bøgeasken fordærves ved at den blandes med Tørveasken, saa maae vel Omkostningerne lægges paa Brændet, og Beregningen i Almindelighed gjøres efter Indkjøbsprisen med tillagte Omkostninger.

Friderich Horn,
Assessor og Birkeskriver.

Breve over den nyere Smag i den dramatiske Konst.

II.

Jeg har i mit forrige Brev viist Dem, min Ven, hvorledes Schlegel affærdiger Lessing. Det være langtfra at nogen Upartisk kan bifalde den Ensidighed, hvormed visse Forfattere i lang Tid have betragtet denne Konstdommer, som den ufeilbareste Dommer i Smagens Rige og hans Emilia Galotti som Kronen for alle Sørgespil. Ogsaa Lessing havde sine svage Sider. Det bekjendte Træk, at han under Syvaarskrigen paa det ene Sted holdt med Østerrigerne og paa det andet med

Preusserne, viser noksom hans Modsigelsesaand, som han ved saa mange Leiligheder yttrede, uagtet hans Venner, for at undskylde ham, have paastaaet, at han gjorde det for at øve sin Skarpsindighed. Hans Emilia Galotti har viist adskillige Pletter. Men alle dette Værks svage Sider har man allerede i et halvt Aarhundrede, lige fra dets første Fremkomst, umaget sig for at blotte. Allerede Mendelsohn indvendte mod Grevinde Orsinas Characteer, at hun talde for lærd, endskjønt jeg ikke kan indsee, hvorfor et Fruentimmer, som en ung Prinds af Smag vælger til sin Maitresse, ikke skulde have forskaffet sig saa megen Boglærdom, at hun gjerne kan sige nogle metaphysiske af Bøger opsnappede Spidsfindigheder. Men i det Hele er Emilia Galotti et Stykke, der altid vil læses og sees med Interesse, om end tusinde Schlegeler paastode, at det er et maadeligt Product. Jeg vil gjerne indromme, at det er skrevet med stor Langsomhed og megen Overlæg. Men har nogen nogensinde sagt, at Gerard Dow var en Maler uden Genie, fordi han arbeidede tre Dage paa et Kosteskaft og fem Dage paa en Haand? Hvad der gjelder i Malerkonsten maa ogsaa gjelde i Digtekonsten. Gerard Dow var ikke mindre en stor Maler end Rembrandt, der gjorde et Portrait færdigt i to Timer. Jeg veed meget vel, at dette strider mod Modetonen, der sætter saalidet Værd paa Sprogrigtighed, ja ikke tager det saa nøie om et Stykke strider mod sund Sands, naar det kun rystes rask ud af Ærmet. Uorden i Tankegangen, Bommerter mod Sproget, falske Billeder kaldes af dette Slags Mennesker Geniets umiskjendelige Præg. Tankeorden, Sprogrighed og sund Sands derimod gjelde i deres Øine for ængstelig Konstlerie, Genieløshed, ja endog slavisk Bornerthed. Vist nok er dette den mageligste Vei til at blive Digter paa; thi man behøver kun at give Pennen og Phantasien Tøilen, saa gaaer alt af sig selv. Men med saadanne Mennesker er det ikke værdt at stride. Deres Mening er ingen Mening, deres Dom ingen Dom. De bære dem ad som mange Damer med deres Hatte. I Dag prunke de med dem i de meest glimrende Selskaber, i Morgen sprætte de dem op og bruge Lapperne til Viskeklude. Er det at undres over, at under saadanne Omstændigheder en Kotzebue og flere kunne have deres dramati-

ske Fabrik bestandig i Gang og aldrig mangle Afsætning paa deres Fabricata? Naar Mangel paa Feil og Overlæg skal være et Bevis paa et Stykkes Ypperlighed, saa har vist ingen Forfatter skrevet flere Mesterstykker end Kotzebue. Han lader sine Læsere og Tilskuere faae dem saa varme som de komme fra hans Blækhorn.

Ogsaa vor udødelige Holbergs Lystspil have maattet passere Revüe for Hr. Schlegels Konstdommertrone. Men han affærdiger dem paa mindre end 1 Side. "Foruden de franske Lystspil — siger han ved at tale om Gottscheds Periode — opførtes ogsaa de fra Dansk oversatte af Holberg. Denne Forfatter har unægteligen store Fortjenester. Hans Skildringer af Sæder ere af stor local Sandhed, hans Fremstillinger af Forkerthed, Taabelighed og Dumhed meget grundige, paa Kraft i comiske Motiver og Situationer mangler det ham ikke, kun fra Intrigiens Side besidder han liden Opfindelse. Udførelsen gaaer alt for meget i det Brede (?). Friheden i sin Skjemt i deres Sprog rose de Danske meget; vore Dages Smag er hans Tones Gemeenhed, der kan være naturlig i den lave Sphære, hvori han bevæger sig, og hvor uophørlig (?) et Uveir af Stokkeprygl nedregner, anstødelig. Man har paa ny søgt at opføre ham, men for det meste uden synderligt Held. Da hans Hovedfortjeneste bestaaer i den rigtig nok carricaturmæssige Characteristik, saa udfordrer han gode Skuespillere, for at tage sig tilbørlig ud." — Jeg beder Dem, min Ven, at læse denne Dom ret med Eftertanke, for at overtyde Dem om, hvorledes Schlegel behandler een af det 18de Aarhundredes største comiske Digtere. Fra det Bekjendte vil De da kunde slutte Dem til det Ubekjendte, thi Schlegel er sikkert neppe trængt dybere ind i det spanske Sprog end i det danske.

I den Erindring "Friheden i hans Skjemt i deres Sprog rose de Danske meget" tilstaaer han, at han ikke forstaaer Dansk, hvilket man heller ikke med nogen sandsynlig Grund kan antage. Han kunde altsaa ikke bedømme Holberg uden efter de af hans Stykker, som, slet nok, ere oversatte paa Tydsk. Men hvilken mageløs Raskhed hører der ikke til at afsige en saadan Dom over Holbergs Lystspil, uden endog at kunne læse dem i det

Sprog, hvori de baade bør læses og sees, naar deres Fortræffelighed skal kunne bedømmes og paaskjønnes? "Vore Dages Smag, siger han, er Gemenheden i hans Tone anstødelig." Hvad er det da for en Smag, som Schlegel kalder vore Dages? Dog vel aldrig den Kotzebueske eller den Piccardske, der, naar det kommer an paa Gemenhed, vist ikke giver den Holbergske noget efter! Men De behøver kun at læse nogle Ark videre i Bogen, saa vil De finde, at Schlegel her som paa saa mange Steder modsiger sig selv. De vil finde, at han Side 419, hvor han netop taler om vore Dages Smag, siger: "Denne Tidssmagens saavel poetiske som sædelige Forfald har havt til Følge ꝛc." Sandelig Holbergs Stykker maatte være rene Bordelstykker, dersom de endog skulde være anstødelige for en Tidssmag, der er i sædeligt Forfald! — Schlegel siger, "at man paa ny har forsøgt at opføre Holberg, skjønt for det meste ikke med synderligt Held," men enten veed han ikke, eller vil han ikke vide, at det var Kotzebues forhutlede Omarbeidelser af Holbergs Lystspil, man opførte, og at disse vare bearbeidede efter slette Oversættelser, da Kotzebue, som Ukyndig i det danske Sprog, ikke kunde læse dem i Originalen. — At Schlegel kalder Holbergs Characteristik carricaturmæssig, efter at han nogle Linier i Forveien har tillagt hans Skildringer stor local *) Sandhed, og erklæret hans Fremstillinger af Forkeerthed ꝛc. for meget grundige, det røber alt for vel med hvor liden Eftertanke han skriver og med hvor megen Selvtillid han dømmer.

Jeg forudseer meget vel, bedste Ven, at jeg ved at lade disse mine frimodige Ytringer offentligen trykke vil paadrage mig en heel Flok Menneskers Unaade, hvis jeg ikke allerede har paadraget mig den, der troe at være store Konstdommere, fordi de netop forstaae saa meget Tydsk, at de kunne snakke med om Shakespeare, Göthe, Schiller ꝛc. Jeg frygter ogsaa, at en vis æsthetisk Recensent, der i en uendelig Recension har recenseret en Slump Digtere, hvilke han ordentligen har nummereret som gamle Løsøre i en Auctionscatalog, vil tage mig det meget ilde op. Jeg har saa meget større Grund til denne Frygt, som han i en

*) Hvoraf mon Schlegel, som ikke kjender danske Sæder, veed det?

lang Indledning til sin Recension, hvori han har fundet Leilighed til at rose Venner og Frænder, er saa haard mod de stakkels Aviskrivere, skjønt han dog er saa human at tilstaae, at de nødes til at klage over den nærforestaaende Hungersnød i den danske Litteratur, for at faae deres Blade fulde, især da det, som han siden saa vittig anmærker, ligger uden for deres Sphære, at recensere latinske Leilighedsskrifter *).

Jeg vilde gjerne levere Dem her et Udtog af hiin colossalske Indledning, hvori benævnte Recensent drager saa drabeligen til Felts mod de stakkels Aviskrivere, og beviser soleklart, at vor Litteratur aldrig har været et saadant Canaans Land som nu, da der allevegne flyder Melk og Honning, og efter endt Kamp siger: "Saaledes seer Rec. sig lykkeligen sat i Land fra den liden Udflugt, han, opfordret af Døgnets rask dømmende Uvidenhed, maatte vove over Litteraturens visselig ikke snevre Hav". Men da Recensenten deels maa være saa vaad som en Pudel efter en saadan Seilads, deels selv kalder sin Indledning (Side 347) en Expectoration, og jeg altid har havt en naturlig Modbydelighed for alt hvad der expectoreres, saa maa De undskylde, min Ven, at jeg hverken vil give mig af med ham eller hans Expectoration, og i dets Sted sender Dem Recensionen in natura. De har adskillige Gange klaget over Marerid om Natten, som hindrer Dem meget i at sove. Jeg kan anbefale Dem et probat Middel. Naar Maren igjen anfalder Dem, saa reis Dem, slaa Ild paa, tænd Deres Pibe, og læs den medfølgende Recension, og De vil, inden De veed et Ord deraf, falde i Søvn.

*) Jeg vilde med den høilærde Recensents Tilladelse hellere tilraade de Stakler, som han kalder dem, at optage æsthetiske Recensioner, der, ligesom tørret og opplukket Tang, ere meget elastiske, og afgive en herlig Fyld for periodiske Blade. I en paa Konsidommere saa frugtbar Tid ere saadanne Recensioner vel ikke saa vanskelige at overkomme.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Ved Deres Majestæters høie Ankomst i Skuespilhuset den 4de d. M. modtoges Allerhøistsamme

af et tre Gange gjentaget Fryderaab; hvorefter Dækket oprulledes, og Fædrelandet (Mad. Dahlén) saaes henvendt til Hendes Majestæt Dronningen, og fremsagde en i den Anledning forfattet Epilog. Ved de to sidste Linier af samme: Maria leve! leve Caroline! De leve for og med vor Frederik!" gjenlød atter et tre Gange gjentaget Glædesraab; ligesom ogsaa længere hen, da man i Ballettens 2den Act saae paa en bekrandset Piedestal brænde i Transparent for oven: Den 28de October, og neden under: Den ømmeste Moder, den huldeste Datter. — Da Deres Majestæter forlode Skuespillet, hilsedes de igjen med et tre Gange gjentaget Fryderaab, ligesom ogsaa udenfor Skuespilhuset ved Hjemkjørselen af den der forsamlede Mængde.

I Dag begive Deres Majestæter Kongen og Dronningen sig fra Frederiksberg Slot til Vinterresidentsen i Kjøbenhavn.

Hds. K. H. Kronprindsesse Caroline har foræret den efter Høistsamme opkaldte Fattigskole for Pigebørn af den jødiske Bekjendelse, hvis Beskytterinde H. K. H. er, Sit veltrufne Portrait, som er blevet ophængt i Directionens Forsamlingssahl. Den Opmærksomhed, som denne ædle Prindsesse skjenker Armodens hjelpeløse Døttre, der see i hende deres Skytsengel og i veltænkende Troesforvantes Gavmildhed deres vigtigste Støtte, er et Træk, Frederiks og Maria's Datter fuldkommen værdigt. Denne fortræffelige Stiftelse befinder sig iøvrigt i en stedse tiltagende Flor og lover de herligste Frugter.

Ved Auction paa Børsen den 6te November solgtes: Vestindisk Caffe 15 Mk. 7 ß. a 15 Mk. $8\frac{1}{2}$ ß. Pd., ordinair dito 14 Mk. 9 ß. a 14 Mk. $10\frac{1}{2}$ ß., Risengryn 57 a 58 Rdlr. 100 Pd., Vinduesglas 189 a 200 Rdlr. Kisten, Taffelglas 230 Rdlr. 3 Mk. a 247 Rdlr. dito, Buenos Ayres Huder 7 Mk. 4 ß. a 7 Mk. $5\frac{1}{2}$ ß. Pd., Raffinade 13 Mk. Pd., Melis 9 Mk. 13 ß., dækkede Sukkere 8 Mk. 8 ß., Ravndug 93 Rdlr. Stkt., Russiske Spedeins 7 Mk. Pd., Congo 5 Rdlr. 3 Mk. a 5 Rdlr. 3 Mk. 8 ß. Pd., Theebohe 19 Mk. 10 ß., Ztoug Ztoung 29 Mk. 12 ß. a 30 Mk. 2 ß. Pd. Alt med Told.

Mariboe, den 4 Nov. Søndagen den 3die dennes tildrog sig i Landsbyen Revsale, der ho-

ret til Mariboe Sogn, men ligger under Engestofte Gods, en høist sørgelig Begivenhed. Sagen er denne: Den 21de October d. A. havde et Umenneske lagt an paa, at afbrænde Gaardmand Peter Sørensen Rums Gaard i ovenmeldte Landsbye, ved at henlægge under Tagskjægget nogle Ildgløder og Blaar. Bemeldte Gaardbruger var den Gang heldig nok til i Tide, at opdage denne sataniske Plan og at forebygge ved de fornødne Anstalter sin Gaards og øvrige Eiendeles Tilintetgjørelse. I den Anledning bleve af Hr. Birkedommer og Byfoged Hartmann i Saxkjøbing retlige Undersøgelses-Forhører optagne, men intet oplyst. Endelig lykkedes det den skjulte Nidding den 3die Nov., at see sin sorte Plan virkeliggjort. Omtrent Kl. 11 om Formiddagen stod hele Gaarden i lys Lue. Ilden brød ud fra Stalden, hvor 3de af Mandens bedste Heste, bleve et Rov for Luerne. Den 4de, i hvis Dækken der var gaaet Ild, reddede sig ved Flugten. Til Lykke vare de øvrige Creature ude paa Marken. Hele Gaarden med Herbergerhuset, samt det hele Forraad af Tørv, Høe, utærsket Korn m. m. laae om Eftermiddagen forvandlede til lutter Askehobe. Noget tærsket Korn, den største Deel af Indboe, nedsaltet Kjød og nogle Sengklæder bleve ved gode Menneskers Hjelp reddet. Ved det første Anskrig om den Fare, der truede hele Landsbyen, ilede ufortøvet Mariboe Brandfolk med Byens Sprøite til. Ved deres kjække og raske Adfærd og Sprøitens fortrinlige Godhed, bleve 2de Gaarden tilhørende Hæsse, hvorudi der adskillige Gange var Ild, samt den øvrige Deel af Byen, reddet, der ellers sikkert havde blevet et Rov for Luerne, da Husene og Gaardene ligge saa tæt ved hinanden. Ligeledes indfandt sig i største Iil alle Kjøbmændenes Vogne her fra Byen, for at være behjelpelige med at kjøre Vand. I det øvrige opfyldte saavel Brandfolkene fra Mariboe, som enhver anden herfra, uden Hensyn til Stand og Vilkaar, Menneskelighedens Pligt med en Iver og Nidkjærhed, som gjør deres Hjerter saare megen Ære. Om de paa Grund heraf fortjente de haanende Prædikater, som en vis ørkesløs Tilskuer tog sig den Frihed, at give dem midt under deres uegennyttige Anstrængelser, overlades til andres Omdømme. Efter Mariboe Sprøite mødte Engestoftes, siden Søholts

smaa Sprøiter og tilsidst Saxkjøbings Sprøite. Forunderligt nok, at Meningerne ere deelte, om der fra Engestofte Bondebye mødte Vogne eller ei, for at kjøre Vand. Ved Pladsen mødte Frue Oberstlieutenantinde v. Wichfeldt, i sin Mands Fraværelse med Øl og Brændeviin til Vederqvægelse for de Ædle, der saa beredvilligen ilede de Ulykkelige til Hjelp. — Gid det dog engang maatte lykkes vedkommende Øvrighed, at faae Ophavsmanden til slig Skjændselsdaad opdaget og overleveret til Retfærdighedens hævnende Arm!!! — Det er nu oplyst, at Johannes Bock, der sidder arresteret i Saxkjøbing for intenderet Mord paa sin Kone, har villet begaae Mordet med fuld Overlæg, for siden at gifte sig med den Pige, som nu ogsaa er arresteret. — For nogen Tid siden fandt et fattigt Drengebarn her fra Byen, der ruskede Kartofler op i Hr. Kjøbmand Sidenius's Vænge, hvor Klosterhaugen til det saa berømte og berygtede Sct. Birgithæ Kloster, fordum har været anlagt, en massiv Guldring, der veiede omtrent 1 Lod. 2de Fruentimmere med et lidet Barn imellem dem fandtes udgraverede i den. Sikkert har den engang prydet en kydsk og tugtig Nonnes Finger. Som Dannefæ er den allerede af Hr. Kammerraad og Byfoged Møller indsendt til det Kongelige Rentekammer. — Markedsdagen den 31 October blev en Sadel afspændt og stjaalen paa en Hest, som var bunden udenfor Rækværket ved Apotheket, imedens Eieren styrkede sig med indvortes Fugtighed imod Veirets udvortes Fugtighed.

(Mariboe Avis.)

Den 10 Dec. sælges i Trondhjem det af den franske Caper le Diligent, Capitain Alexis Grassin, Medlem af Æreslegionen, tagne og dertil indbragte Brigskib, Lady Carleton, med kobberforhudet Bund, drægtig 220 Tons, tilligemed sammes Ladning, bestaaende blandt andet af 133 Fade raat Sukker, 202 Blokke Mahognie, 50,000 Pd. Campechetræ, 7500 Pd. Fustik.

Classen for Fabrik- og Huusflid har paa Grund af Dyrlæge Johannesens udgivne Veiledning til at gjøre Krølhaar, ladet i Norske Blade bekjendtgjøre, at enhver Tyr, Oxe, Koe, Qvie eller andet Ungqvæg bør, saasnart det er bestemt til at holdes bestandig hele Vinteren paa Stald, vaskes tilgavns paa Halen, Halehaarene afklippes, og Halen atter

vaskes flere Gange med stærk Saltlage. Herved samles en stor Mængde Haar, som tilberedes til ypperlige Krølhaar. Dyrene lide ikke den mindste Skade derved, da Halerne om Vinteren blive fuldkommen udvoxne, inden de skulle bruges den paafølgende Vaar, for dermed at forsvare sig og forjage de skadelige Insecter.

Priseretten i Christiania har frigivet det opbragte americanske Skib Hebe, Capit. J. C. Pawsen.

Offentlige Blade omtale nu den rørende Maade, hvorpaa de Danske og Norske Krigsfanger paa det engelske Fangeskib Bahama, have til Afsked bevidnet Menneskevennen Pastor Rosing deres Taknemmelighed. Da han sidste Gang havde prædiket for dem, og nu vilde forlade Skibet, traadte een af Krigsfangerne frem og overleverede ham i samtlige Krigsfangers Navn en Skuepenge af Guld, som de af deres Sparepenge havde bekostet. Paa den ene Side af samme fandtes følgende Indskrift: Taknemmeligheds Minde for vor Velgjører U. F. Rosing. Bahama. Paa den anden Side sees et Alter, hvorpaa en Urne; en sørgende Figur støtter sig ved Alteret og peger til et Skib i Baggrunden; derunder staaer: d. 20de Junii 1811.

Consignable Statsfonds, hvormed der i forrige Maaned blev dreven stor Handel, og som gik op til 500, falde nu med hver Dag, og ere allerede solgte til 320. Adskillige Speculantere tabe overordentlig meget ved denne pludselige Falden, der er en Følge af Coursens Forbedring.

I Bidrag til Viborg Stifts oeconomiske Velfærds-Selskab er nu ialt indkommet: til Fonden 1064 Rdlr. 4 ß., og i aarligt Bidrag 269 Rdlr. 48 ß.

I Aarhuus Avisen læses følgende: "Pligt skylder mig min inderligste Tak og Vemod, den kjække og brave Hr. Capitain Køppen, Høistcommanderende paa Øen Seierøe, der udviiste sit kjække Mod ved mit Skibbrud paa Seierøe Rev, mellem den 13de og 14de d. M., først den 13de ved hans gode Foranstaltning med sin egen Baad, saavelsom ved at sende Mandskab dertil for at være os assisterlig. Men desværre da Stormen tiltog mere og mere, saae han os den 14de om Morgenen i største Livsfare, og Jagten da total forliist, og man da ei havde mindste Haab om Livet, føiede han god Anstalt for os, for

at blive reddet. Efter fuldkommen 12 Timer at have været i denne Engstelse, var han personlig selv med ude, saavelsom flere frivillige Folk fra Øen, for at redde os, hvorfor jeg og Medfarende, saavelsom det øvrige Mandskab, der blev reddet, har ham, saavelsom de andre ædle Frivillige, skyldigst at takke for vores Livs Tilværelse. — Aarhuus, d. 29de October 1811. — Ærbødigst Niels Falsleff."

Posteftterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Paris d. 25 Oct. Den bekjendte Aeronaut, Professor Robertson, er kommen hertil igjen.

Stockholm d. 22 Oct. Silden viser sig nu langs de skaanske Kyster i stor Mængde.

Wien d. 23 Oct. Erkehertug Johan arbeider paa en historisk-geographisk-statistisk-physicalsk Beskrivelse af Steiermark og Kärnthen, der skal trykkes med største typographisk Pragt. De første Konstnere arbeide paa Cartene og Kobberne.

Constantinopel d. 25 Sept. Vor Flaade var udløben. Modvind nødte alligevel Capt. Pascha til at løbe ind igjen i Canalen. Den ligger nu ved Bujukdere for Anker, og da man hører, at den russiske Flaade igjen er indløben i Sebastopels Havn og synes at aftakles, saa vil den tyrkiske Flaade vel ikke i dette Aar løbe ud igjen.

Rotterdam d. 27 Oct. Med den inderligste Bedrøvelse saae vi vor elskede Monark afreise i Morges Kl. 7 herfra til Utrecht. Hans ophøiede Gemalinde fulgte Allerhøistsamme Kl. 9. — Da Hs. Majestæt Keiseren og Kongen vilde udmærke Allerhøistsammes Ophold i vor Stad, saa overgav Hs. Majestæt Mairen en Summe af 15,000 Franker til Stadens Fattige. Allerede har foreløbigen en Uddeling af Kjød og Brød funder Sted, der af de 8000 Personer, som mættedes deraf, er optaget med den største Taknemmelighed.

Rotterdam, d. 28 Oct. General-Gouverneuren paa Øen Java, General Daendels, er ankommen til Frankrige og har medbragt de meest tilfredsstillende Efterretninger om denne Colonies Tilstand. Den af Keiseren til Generalgouverneur udnævnte General Jansen var d. 25 April ankommen med 3 Fregatter til Batavia, og d. 16de Maji havde General Daendels overdraget ham Re-

gjøringen. Armeen var i god Stand og alle Forholdsregler til Øens Forsvar trufne. (Efter Hamb. Corresp.)

London d. 23 Oct. (Journal de l'Empire.) Efter Lord Bentincks Afreise fra Sicilien har den der commanderende General Campbell bekjendtgjort, at Lordens Afreise til Engelland er forbunden med Omstændigheder af stor Vigtighed, som ikke kunne bekjendtgjøres førend hans nærforestaaende Tilbagekomst. — Canalflaaden skal forsamle sig i Portsmouth. De store Tilrustninger, som Fienden gjør paa den modsatte Kyst, have foranlediget denne Foranstaltning. — Fregatten Menelaus, ombord paa hvilken Lord Bentinck befinder sig, tilbageholdes bestandig af Modvind. — Adm. Young, Overstcommanderende for Flaaden i Nordsøen, saavel som Contreadm. Strachan og Viceadm. Fawner ere med 13 Linieskibe ankomne fra Egnen af Vlissingen til Dünerne. — De Efterretninger fra Constantinopel, som Hr. Jones har meddeelt Ministeriet ere, som det hedder, af ugunstigt Indhold. — En Officier ved Armeen skriver fra Rovina under den 21 Sept., at næsten hele Veien fra Lissabon didhen, yder et Skuespil af Elendighed og Folkemangel. 17000 Mand befinde sig ud af Stand at drage i Feldten, og deriblandt 700 Officierer. Fouragen bestaaer af Siv og Straa, som man ofte maa sammensøge to Mile omkring.

Amsterdam, den 31 Oct. I et Tillæg til Gaars Coureren findes atter ny officielle Efterretninger fra Armeen i Spanien, hvoraf erfares de store Fordele, som de Keiserlige Tropper paa forskjellige Steder have tilkjæmpet sig over Insurgenterne. Af en Indberetning fra Grev Suchet, dat. Leiren ved Murviedro d. 3 October sees, at Blake har været rolig Tilskuer til begge Fægtningerne i Valencia, hvori 3 Divisioner af hans Armee bleve slagne. — Den fra Grevskabet Niebla forjagede Ballasteros er landet i Algezires og har forenet sig med Røverne i Bjergegnene af Ronda. Oberst Rignoux har anrettet stor Ødelæggelse blandt disse Røvere, frataget dem Vaaben og Munition og dræbt over 1000 af dem.

Sevilla, d. 25 Sept. Siden Insurgentarmeens Nederlag i Murcia er der gjort en almindelig Jagt i Andalusien. General Guyot har indhentet Ballaysteros's Corps i Niebla og jaget det paa Flugten. I Provindserne Grenada, Jaen og Cordua ere adskillige Quadriller blevne tilintetgjorte. (Alt. Merk.)

Dette Aars Saffranshøst i det sydlige Italien er baade i Henseende til Qvantitet og Qvalitet faldet godt ud. (Neue Zeit.)

Murviedro, hvis Fort Marchal Suchet nu beleirer, ligger 5 Mile fra Valencia, paa det Sted, hvor det af Hannibal ødelagte Sagunt laae. Man finder endnu Levninger af antique Theatre ꝛc. (S. B.)

Bodensøen har allerede siden adskillige Maaneder været saa sid, at man næsten kan komme til Fods til det faste Land af Østaden Lindau. Efter Krønikerne har Vandet ikke været saa lavt siden 1520. Men ogsaa alle Bække og Floder, selv Rhinen, som falder i denne Sø, ere overordentlig lavvandede. (S. B.)

Udenlandske Efterretninger.

Newyork, d. 5 Sept. I Aaret 1731 indbefattede Staten Newyork 50,291 Indb., og i Aaret 1810: 960,000. I de senere Aar ere 145 Stæder anlagde. Fabrikerne og Manufacturerne anslaaes for at have indbragt 12 Mill. Dollars. (Hamb. Corresp.)

Det Göttingske Universitet tæller nu 730, og det Bayerske 562 Studerende. (S. Bl.)

Michael Krügner i Dresden iagttog i Aaret 1661 den i Januarii og Februarii Maaned dette Aar synlig blevne Comet. Mod Datidens astronomiske Grundsætninger sagde han i hans derom trykte Afhandling, at den hørte til de større Solstjerner, og de Smaastjerner, hvorover den udbredte sine Straaler, vare dens Planeter. Den vilde igjen komme tilsyne i Aaret 1811. Hver Planet og hver Fixstjerne havde, for at bruge Bibelens Sprog, sin egen Befæstning, og derfor kunde de vel være synlige paa vor Klode, men aldrig indvirke paa samme. — Mod denne Yttring prækede Overhofpræsten, Dr. J. Weller, og det blev Krügner af Øvrigheden eftertrykkeligen forbudet, at bekjendtgjøre noget mere om denne Gjenstand. (S. Bl.)

Ulm, d. 21 Oct. I Aftes Kl. 5 opsteg her Mad. Bittorf med en Montgolfiere af Papir, svævede 10 Minuter omkring i Luften, og kom derpaa ubeskadiget ned igjen. (S. Bl.)

Uhrmager Degen i Wien er lykkelig kommen ned paa Jorden igjen. (S. Bl.)

Den Keis. Kirke St. Denis i Paris skal prydes med 10 store Malerier, hvortil Emnet er taget af denne Kirkes Historie fra den Tid af, da Kong Dagobert lagde Grunden dertil, indtil Napoleon den Store oprettede den igjen. Udførelsen af dette Arbeide er bleven de bedste franske Malere overdraget. (Neue Zeit.)

I Rotterdam har den franske Keiser skjenket Stadens Fattige 15,000 Fr. — I Leyden overleverede 14 unge Damer af de første Familier i Staden, klædte som Rosenpiger, Keiserinden en Blomsterkost, og H. M., som modtog dem meget naadigen, forærede to af dem Uhrer, prydede med Halsbaand og Keiserens Navnetræk. (S. B.)

Man læser i de nyeste engelske Journaler en vidtløftig Beskrivelse over en Nævekamp imellem Storbritanniens to berømteste Baxere, Engelænderen Cribb og Mulatten Molineux, der tillige kan tjene til at give et Begreb om dette Folks raa Sæder og grusomme Lege. Løverdagen d. 12 Oct. mødte begge Kjæmperne i Thisleton Gap i det lille Grevskab Rutland. Cribb ansees for den største Fraapser i Engelland. Han er 5½ Fod høi. For nogle Maaneder siden havde han allerede engang baxet med Molineux. Seiren var i 55 Minuter uafgjort. Siden den Tid havde han ved Konst tabt 30 Pd. Kjød og forskaffet sig under Capit. Barclay's Veiledning større Fuldkommenhed i Baxekonsten. Veddemaalene vare paa hans Haand som 2 til 1. I Thisleton-Gap og i en Omkreds af 20 engelske Mile var om Fredagen intet Værelse, ingen Seng at faae. Ganske tidlig om Dagen forsamlede der sig en utallig Mængde Tilskuere (Flash-men kaldede) paa en stor Slette. I Midten stod en Forhøining, 6 Fod høi. Omkring samme var en fri Plads, indhegnet med Reb. Omkring denne Indhegning samledes Tilskuere til Fods, den ene saa tæt ved den anden, at ingen havde kunnet forlade sin Plads. Bag disse holdt Ryttere, Kareter og Vogne af hvert Slags. Kort førend Middag indfandt Secundanterne sig, og snart derefter Baxerne. Alle Indretninger gjøres; Heltene klæde sig af; Kampen begynder. Den var kun kort. Molineux angreb for voldsomt og udtømte sig. Cribb derimod gik fra Forsvar over til Angreb, og bibragte sin Modstander et Par Slag for Brystet, hvoraf Følgen var en Blodstyrtning. I Faldet traf han ham saa stærkt i Siden, at det gjenlød som et Hammerslag over hele Sletten. Han faldt som en Bjelke, og alle Tilskuerne jublede af Glæde. Med hvert nyt Anfald (deres Antal var i det Hele 11) faldt han omkuld. Cribb proclameredes som Seierherre, Molineux blev aarelat og slæbt halv død til sin Vogn. Han trak af med en brækket Kjæve og to knækkede Ribbeen. Seierherren fuldendte sin Triumph med adskillige Luftspring. Festen endtes, som sædvanlig, med store Gjestebude og Drikkelag. Blandt de fornemme Flash-men fandtes Lord Yarmouth, Lord Barkeley Craven, General Grosvenor, Esquire Maintlard, Marquis Queensbury, Lord Pomfret, o. s. v. (Hamb. Corr.)

Skrivelse fra Rendsborg af 8de Novbr. 1811. Den 28de i f. M. blev vor tilbedede Dronnings Fødselsdag erindret ved en glimrende og talrig Maskerade. Dagens Anledning frembragte en almindelig Glæde, og alle Tilstedeværende forenede sig i det inderlige Ønske, at denne ophøiede Fyrstinde endnu længe maa vedblive at gjøre sin Kongelige Ægtefælles og taknemmelige Undersaatters Lykke. — En vis Simon, som er af en ualmindelig Legemsstørrelse, havde ønsket at lade sig see for Penge. Han har nu opgivet sit Forsæt, af hvad Aarsag vides ikke. Til Lykke er det et Tab, som man uden Vanskelighed kan trøste sig over. — Den sidste Storm, der ogsaa i vore Egne har raset med frygtelig Vælde, har anrettet endeel Skade paa Digerne, især i Marsken; men uagtet Bølgerne optaarnedes som Bjerge, er ingensteds skeet nogen Oversvømmelse. Ogsaa ere adskillige Søeskader indtrufne. En engelsk Brig er strandet paa Watterne; dens Canoner og nogle andre Sager ere bjergede. Efter al Formodning maa den fjendtlige Skibsfart i vore Farvande have lidt betydelig. — Under 17 Sept. d. A. har Hs. Majest. Kongen allernaadigst tilladt Kjøbmand Harmsen i Tønningen og Borgermester v. d. Lieth i Garding, at bære Armeens Feldtegn, saalænge de commandere de derværende Borgervæbninger. — En Kone, som formodentlig ofte har betragtet den Comet, der nu er tilsyne, og sandsynligviis fundet den meget smuk, har troet at burde bære dens Erindring ved at lade sin Datter, der just er født i denne Tid, døbe under Navnet Cometa.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Høeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 91.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 12. November 1811.

Skrivelse fra Ex-Directeuren for det forrige Billetcompagnie.

Hoistærede Hr. Udgiver!

Jeg tænkde strax, da jeg saae Kommersforordningen, at Raden ogsaa engang vilde komme til Billetkompagniet, for det hørte jo paa en Maade ogsaa til Kommersen, og Billethandelen var jo ligesaa godt en Speklasionshandel, som Handelen med Banko eller Blanko eller hvad det er de kalde det Kram. Men saa galt havde jeg dog ikke ventet det. Fy for Fanden, at skille skikkelige Folk ganske ved deres Næringsvei, og mulctere enhver, der betaler en Døit mere for en Billet end den sædvanlige Priis, med 5 til 10 Rdlr., det er at gaae alt for vidt. Vor Prisemester, som er en boglærd Mand, bander høit og dyrt paa, at det er noget, som man endnu ikke har vovet at gjøre blandt de pure Hedninger og Tyrker, hverken i Constantinopel eller Adrianopel, hvor han har været, og hvor man ogsaa har Komedier. Men derfor gaaer det ogsaa som det gaaer, og det er ikke for vore Dyders Skyld, at den store Comet griner hver Aften saa fælt og truer saa glubsk med sit lange Skolemesterriis. For min Part kunde det være det samme, for jeg har melet min Kage mens det var Tid; men jeg beklager kun de Stakler, som have giftet sig, og taget Borgerskab, og avlet Børn i den Tro, at Compagniet vilde staae sig meget længer end det hanseatiske eller noget andet Compagnie. Det skjærer mig ret i mit Hjerte, naar jeg tænker paa de arme Djævler. De ere allesammen blevne hæslig narrede. De troede, at der i denne Ufredstid, hvor adskillige Folk have saa stor en Overflødighed af Penge, vilde blive ret meget at fiske for dem. Vi havde ladet vort Contoir ret pyntelig opmale og anskaffet os en stor Bog af Medianpapir, hvori alle de, der bestilte Billetter, kunde faae deres Navne indskrevne. Vor Bogholder, Jørgen Rokkedreier, havde allerede leiet sig Værelser til 200 Rdlr. om Aaret og kjøbt sig Mahognietræes Møbler og ladet sig sye et Par lange blaa fine Buxer til 45 Rdlr. Han troede, at det skulde gaae som for to Aar siden, da han allene hos Speklanterne, som ere saa rare Folk at handle med, tjente 200 Rdlr., men see om det ikke blev Løgn! Det gjør mig sandelig ret ondt for den Stakkel, for han var altid en brav Karl, og aldrig bange for at vove sin Trøie, naar vi til en Geburtsdag havde Travlt. Man kunde trykke ham saa flad som en Pandekage, og han lod sig dog ikke forbløffe. Naar han først havde faaet Kløer i Døren, saa holdt han paa den som Fanden paa en Sjel, og saa fik ingen ham derfra, om man saa pressede og knugede og klemte ham saa mør som en Svedske, kort sagt, han var en tutafæ Karl, som havde indbragt vort Compagnieskab mange Penge, og som ikke allene var flink og ædruelig, men tillige redelig og accurat. At sætte et X for et U eller gjøre Hokuspokus i sit Regn-

skab, som saa mange andre Bogholdere, der lønnes bedre end han, var ikke hans Maneer. Jeg maa overalt sige Ham, at der herskede langt større Orden i vort Compagnie end i mangt et andet, for naar der skulde konselveres noget, saa gjorde Direksionen det aldrig paa sin egen Haand, og betragtede heller ikke Interessenterne som Fæhoveder og Skabhalse, der i Generalforsamlinger, lig Umælende, ikke kan sige andet end bæ og mæ, men enhver af os kunde sansasun komme frem med sin Mening og trumfe paa Bordet, uden at oversnibbes, naar Sager af Vigtighed vare paa Bane. Og hvad der var det bedste af alt, intet skeete for Gunst eller Gave eller for at skaffe en Fetter eller Svoger noget at leve eller tractere af, og heller ikke valgte vi nogen Nathue, Klodrian eller Peer Mittengryn til Formand, men udsaae os altid, uden mindste Persons Anseelse, Folk, der baade havde Haar paa Tungen og Been i Næsen. Compagnieskabet var ikke til for Directørens og Bogholderens Skyld, men Directøren og Bogholderen vare til for Compagnieskabets Skyld. Vi enedes ret som sande Brødre, og hvad den ene vilde, det vilde ogsaa alle de andre. Publicum havde derfor saa stor Fidum til os, at de strøie langt hellere toge Billetter hos os end hos Manden i Hullet. Enhver vidste, at man paa vort Contoir kunde vente sig en reel og promte Behandling, og faae Billetter uden at gjøre Ræverenser eller Krædenser. Man kaldte vort Compagnie en meget nyttig Indretning i Staden, og det var kun fattige Aviskrivere, der bestandig skjeldte paa os. Alle andre Folk vare derimod meget fornøide med os; med nogle havde vi ordentlig Aarsregning, ja selv fra Landet fik vi Commissioner i Mængde. Mange paastode, at enhver By, som har et Comediehuus, burde ogsaa have en saadan Indretning, som Kjøbenhavn havde forud for alle andre store Stæder, der burde vælge vort Compagnie til Mønster. Vort Compagnieskab tiltog med hver Dag i Flor og Anseelse indtil den slemme Placat kom, som adsplittede alle Medlemmerne. Det være langt fra, at jeg tør saa meget som mukke mod offentlige Placater og Mandater, og endnu mindre at jeg tør vove at modsætte mig dem. Jeg har standedene lader Compagniet opløse, og overladt det til ethvert af Lemmerne, for Fremtiden at

handle paa eget An- og Tilsvar. Jørgen Rokkedreier og nogle flere vilde under Haanden fortsætte Handelen; adskillige Gange fratog man ham en Slump Billetter, men det kjerte han sig ikke om, for hvo som ei vover ei vinder var hans Valgsprog; en anden Gang slog man ham et stort Hul i Hovedet, og heller ikke dette ændsede han synderlig, men da en heel Flok overfaldt ham med Stokkeprygl paa Kongens Nytorv og endnu ovenikjøbet offentlig fornærmede ham paa gode Navn og Rygte, saa blev han disprat og gav sig til at være Pauker hos en Dansebodvært. Med ham faldt da Compagniets sidste og vigtigste Støtte. Jeg for min Deel lever som Blommen i et Æg, og er Næstcommanderende paa Caperen Drommedaren. Vi har nu allerede taget to Priser og givet hele Verden Fanden. I dette Efteraar har der ikke ret villet flake sig for os. Vi ligge endnu bestandig og lure paa at der skal komme noget. At det er forbandet kjedsommeligt at ligge saaledes og kukulure kan Han let tænke, og da Fanden ikke kan holde det ud at pjaske bestandig omkring i Søen, saa gaaer vi imellemstunder i Land og drikke Rederiets Skaal. Ved denne Leilighed fik jeg i Kallundborg Kro nylig Øie paa Hans Skilderie, hvoraf jeg da seer at der nu er ligesaa knappe Tider paa Billetter som før. Hvad det gotteede mig kan Han aldrig forestille sig. Saalænge vort Compagnie var i Flor, saa hedte det da bestandig i Hans Blade, at vi var Skyld i den hele Elendighed, og at alting vilde blive godt, naar kun vi kom af Veien. Nu har vi allerede været i 2 Aar af Veien; men er det derfor blevet bedre? Nu seer man hvor klogt det er at ødelægge et hæderligt Compagnieskab og skille hele Familier ved deres Næringsvei. Nu føle alle hvor galt man har baaret sig ad, men bag efter kommer tyndt Øl! Imellem os sagt har jeg faaet det ene Brev efter det andet, hvori hele Korpsstoner, som de kalde sig, bønligen bede mig om, igjen at oprette Compagniet, og hvori man gjør mig mange Kompelmenter, og kalder mig ordentlig Hr. Direktør. Men jeg siger mange Tak! Man har tillige betydet mig, at jeg burde gjøre det, om ikke for andet, saa for at revansere den Tort, man har tilføiet mig og hele Compagniet; men jeg svarede disse godt Folk ganske kort: herved er intet at gjøre.

Baadsmand Jochum revanserer ikke den Tort, man har tilføiet Direktør Jochum. Man løber heller ikke saaledes til, at oprette et saadant Compagnieskab, som Somme troe. Saadanne Folk, som vi har havt, faaer vi aldrig igjen. Man kan længe lede førend man finder en Karl som Jørgen Rokkedreier, der tilsatte et heelt Øie, som rigtig nok havde lidt Skavank, men dog endnu længe kunde gaaet med, og en halv Ørelap, i Compagniets Tjeneste, og endda var lige glad — en Franz Feldmauß, der lod sig surre fast til Dørstolpen og kappede Touget naar Døren aabnedes — en Christopher Butterbrodt, der i den største Trængsel klavrede bort over Nakken af Folk som en Kat — en Jens Strandæsel, der kunde gjøre sig saa smal som en Aal og smutte igjennem den største Trængsel — lutter Personer, hvoraf hver i sit Slags var en Fønix.

Jochum Langhans,
Ex-Director for Sjouer-Compagniet, pr. temp., Baadsmand paa Caperen Drommedaren.

(Indsendt.)

Grammatici certant. — I Hr. Rask's islandske Sproglære Fortale XXXI findes følgende Sted: Sammenligner man Tydsken af denne Periode (8—9, 10 Aarhundrede) med det gamle Nordiske Sprog, eller det paa Runestenene, da maa jeg bekjende, at jeg paa ingen Maade begriber, hvorledes nogen af allermindste Sprogkundskab og sund Skjønsomhed kunde falde paa at antage Dansken oprunden af denne. Jeg vil blot fremsætte en lille Prøve af Willeram († 1085) over Høisangen. (Her anføres et Vers eller to, hvori der rigtig nok ikke forekommer noget Ord, der ligner Dansk.) — Imod denne afgjørende Dom vil man her anføre, hvad en stor Sprogkjender og Oldgrandsker, en Mand af sund Skjønsomhed, allerede for tyve Aar siden har yttret. Kofod Ancher siger i Fortalen til sin Udgave af Jydske Lov S. IX, at endog det Frankiske og Høitydske fordum havde Lighed med det gamle Nordiske Sprog, ja han tvivler ikke paa, at Europæerne fordum i den vestre Deel af Europa have havt et almindeligt Hovedsprog, man kalde det hvad man vil, Dansk, Gothisk, Celtisk, Frankisk, Tydsk, Alemannisk. Til Beviis herpaa anfører han af Munken Otfridi, der levede i det 9de Sec., hans Evangelier paa Høitydsk, eller, som andre kalde det, Frankisk. Der faae man at see f. E. Arunti, Ærinde; blidi, blid; brusti, brøstede; Hugu, Hu, Sind; manslago, Manddrab; eigun, Eier; Quena, Qvinde; raffta, ræfsede; thiarna, Tærne; tholita, taalte rc. — Hvo har nu Ret; Hr. Rask med sin Munk og hans Høisang fra det 11te Aarhundrede, eller Kofod Ancher med sin Munk og hans Evangelier fra det 9de Aarhundrede?

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Mariboe, den 7 November. 1 Pd. Oxekjød fra Landet sælges nu for 12 a 14 ß. — I Følge den Kongelige Priserets Dom over det af Skibscapitain E. Nevkerek førte Skib, Vildmanden kaldet, tilligemed sammes Ladning, tilbagegives $\frac{2}{3}$ af sammes Værdie Capitain Nevkerek paa vedkommende Eieres Vegne. Rets-Omkostningerne blive af Skib og Ladning at udrede. — Det har næsten regnet uophørlig den hele Formiddag med V. Vind. Hvad Veiene ikke ere slemme, saa vil de nu herefter blive det. — Den Mængde Æbler, hvormed vi i Aar ere blevne velsignede, kan slet ikke holde dem, men raadne næsten overalt. — I Oct. Maaned vare Priserne paa Korn- og Fedevarer følgende: 1 Td. Hvede 22 Rdlr., 1 Td. Rug 14 Rd., 1 Td. Byg 10 Rd., 1 Td. Havre $6\frac{1}{2}$ Rd., 1 Td. graae Ærter 14 Rd., 1 Td. hvide Ærter 14 Rd., 1 Td. Kartofler 5 Rd., 1 Pd. røget Flesk 2 Mk. 4 ß., 1 Pd. fersk 16 til 18 ß., 1 Pd. Smør 1 Rd., 1 Pd. Ost 20 ß., 1 Pd. Talg 1 Rd. 1 Mk., 1 Slagterød fra 90 til 100 Rd., 1 Sviin fra 30 til 80 Rd., 1 Faar 10 Rd.

(Mariboe Avis.)

Odense, d. 29de October. Sognepræsten Hr. Lorenz Helt til Ikast i Ribe Stift, som døde 1771, havde en saa stor Gevæxt bag paa sin Hals, som skal være kommen af hans Kraveknap, at den, da den paa hans Begjæring efter hans Død blev veiet,

vog 3 Lpd. og 10 Pd., og havde en Rod omtrent af Tykkelse som en Tallerken i Runddeel. For nogenledes at kunne bære den, havde han en Stol af egen Indretning, og paa Prækestolen en Klap at lægge den paa. (Hempels Av.)

Viborg, den 2 Novbr. Det meget urolige Stormveir med Snee og Slud, kom igjen næsten stærkere i Fredags Aftes og Nat. I Dag er det varmt i Luften, skjønt Regnen vedvarer. De opblødte slemme Veie, ere Skyld i, at der i Dag ikke var Rug at see paa Torvet; saa det Mirakel er nær ved at skee, at man i den bedste Rugegn lider Mangel derpaa. Ferske Sild kostede 3 ß. Stykket. Kjødet er og mærkelig steget i Prisen, fra 20 ß. til 32 ß., ventelig paa Speculation. (Viborger Samler.)

(Af Aarhuus Av. af 2 Nov. d. A.) I efterstaaende ved den Kongl. Priseret i Aarhuus paadømte Sag, er saaledes kjendt for Ret: I Sagen angaaende det paa Læsøe indstrandede Skib, Constantin kaldet, Skipper William Pearsen: "Det paa Læsøe indstrandede Skib, Constantin, ført af Skipper William Pearsen, tilkjendes, tilligemed sammes indehavende Ladning, Hans Majestæts Casse; dog forbeholdes Vedkommende Ret til Bjergeløn. (Paadømt den 26de f. M.)" Hvilket herved, i Overeensstemmelse med Kaper-Reglementets 27de §., bekjendtgjøres af A. L. Schumacher, Priserets-Secretair.

Ribe, d. 8 Nov. Medens Vandet i Søer og Floder andre Steder, saavel uden- som indenlands, i den senere Tid har været paafaldende lavt, har Floden her ved Ribe nu i flere Dage holdt sig temmelig høi. Den naturligste Aarsag til sidste er nok den i nogen Tid staaende Sydvestvind med Regn og Hagelbyger. (Riber Av.)

Odense, d. 8 Nov. Hvorledes Tiderne have forandret sig i de sidste 30 Aar, sees ved Sammenligningen af nogle Fornødenheders Priser i Aaret 1781 med de nu værende. Da kostede: 1 Tde. uledsket Kalk 7 Mk., 1 Tylt Bræder 2 Rdl., 1 Halvotting Smør 5 Mk., 1 Tde. Rug 13 Mk. 8 ß., 1 Tde. Byg 14 Mk., 1 Tde. Havre 9 Mk., 1 Favn Brænde 3 Rdlr., 1 Pot Linolie 20 ß., 1 ditto Bomolie 34 ß., 1 Lispd. norske Formelys 12 Mk.; nu koster et eneste Pund næsten lige saa meget, som man den Tid kunde kjøbe et heelt Lispund for. — De letteste Kornpriser, der findes i

det 17de og 18de Aarhundrede, var 1670, da 1 Tde. Rug kostede 4 Mk. 4 ß., 1 Tde. Byg 4 Mk. 12 ß., og 1 Tde. Havre 3 Mk. — 1668 kostede Havren kun 2 Mk. 8 ß, Rugen derimod 5 Mk. — — En Huusmand i Fyen er, formedelst igjentagen ulovligt Kroehold, dømt ved Høiesteret til Odense Tugthuus i 2 Maaneder. — — Natten til den 7de lynede det atter stærkt, ogsaa hørtes her i Odense fjern Torden. (Iversens Av.)

Viborg, d. 7 Nov. Reisende fortælle, at de fleste Skibe af den sidste engelske Convoy, der gik Beltet nord ud, ere forulykkede af de mange Dages Storm. (Viborger Samler.)

———

Placat, angaaende forhøiet Betaling for Taxationsforretninger under den almindelige Brandforsikkring for Landbygningerne i Danmark.

Det har behaget Hans Kongelige Majestæt under 31te f. M. allernaadigst at resolvere: "At Betalingen for Taxationsforretninger under den almindelige Brandforsikkring for Landbygningerne i Danmark, foruden fri Befordring, som hidindtil, herefter og indtil videre uden Forskjel maa være: for ethvert Sted, som taxeres under 500 Rdlr., til Branddirecteuren 3 Mk., og til hver af Taxationsmændene 2 Mk.; fra 500 til 1200 Rdlr.: til Branddirecteuren 1 Rdlr., og til hver Taxationsmand 4 Mk.; fra 1200 til 5000 Rdlr.: til Branddirecteuren 1 Rdlr. 3 Mk., og til hver Taxationsmand 1 Rdlr.; fra 5000 til 10000 Rdlr.: til Branddirecteuren 3 Rdlr., og til hver Taxationsmand 2 Rdlr.; og for 10000 Rdlr. og derover: til Branddirecteuren 6 Rdlr., og til hver Taxationsmand 4 Rdlr.; dog saaledes: at med denne Betaling, i Tilfælde at de taxerede Bygninger forlanges forsikkrede under Taxationen, og ved Omvurdering i Anledning af betydelig Forringelse, forholdes efter den 7de §. Lit. B. 3die og 8de Post i Forordningen af 26de Marti 1800." Hvilken allerhøieste Resolution herved til allerunderdanigst Efterretning bekjendtgjøres. — General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegium d. 2 Nov. 1811.

———

Hr. Kjøbmand P. Jensen har solgt sin Gaard No. 70 paa store Kjøbmagergaden til Restaurateur Cassadabon for 65,000 Rdlr.

I Handelstidenden findes et Stykke med Overskrift: Om Agiotage. (Et Bidrag til Ordets rigtige Forstaaelse.) hvilket for nærværende Tid fortjener at læses saa almindelig som mueligt. "At der gives Forbrydelser, hvorved Staten i Almindelighed og de Enkeltes Velfærd i Særdeleshed angribes paa den farligste Maade, og som dog ei kunne blive Gjenstand for directe Forbuds- eller Straffelove, vil af ingen drages i Tvivl, der med Kundskab om de menneskelige Bedrifter forener Indsigt i Lovgivningens naturlige Grændser. Ikkun den Gjerning, hvis Realitet er beviist, og hvis Lovstridighed kan bedømmes, kan blive Gjenstand for Lovenes Straf; men den borgerlige Virksomhed kan, skjønt den, sønderlemmet i sine enkelte Bestanddele, kunde see heel uskyldig ud og ulastelig i hver enkelt Deel for Lovenes Øine, dog gives en saadan Retning til visse Uborgerligheds og Egennyttes skjulte Diemed, som formedelst dens fordærvelige Indflydelse maatte paadrage sig Statsstyrerens Opmærksomhed. Hvor dette er Tilfældet vil Sagens Natur strax røbe sig ved de Midler, som anvendes derimod; thi disse ville, istedet for umiddelbare Forbud og dermed forbunden Straf i Overtrædelsestilfælde mere bestaae i administrative Foranstaltninger til Afværgelse af det Onde, og til Afskjærelse af de lønlige Kilder, hvorved det hemmelige Spil havde fundet sin Næring. — Iblandt de statsfordærvelige Bedrifter, som kunne henregnes til den omtalte Classe, er ingen, som med større Føie kræver alle Retsindiges Opmærksomhed, end den i vore Dage saa meget gjængse og endnu mere omtalte Agiotage. Vel kjende de, der drive den, bedst hvori den bestaaer, og føle vel og den moralske Brøde, der ligger deri; men i Almindelighed, og efter den Maade den omtales paa at slutte, synes dette Begreb endnu ikke saa tydeligen at være udviklet, at Misforstaaelse, og dermed den Uskyldiges Fordømmelse med den Skyldige ganske kan ventes undgaaet i den offentlige Mening. Et Forsøg til dette Begrebs nøiere Udvikling og rigtigere Bestemmelse synes derfore ikke at behøve nogen videre Undskyldning, forudsat, at Udfaldet svarer til Hensigten, hvilket maae overlades Læsernes Bedømmelse. — — Agiotage — vi nødes vel for det første at bruge dette Ord i Mangel af et eiendommeligt

af lige vidt omfattende Betydning — forbindes i almindelig Talebrug som oftest med Aager, og man sporer ikke sjeldent, at det af mange bruges som ligebetydende dermed. Ikke des mindre synes begge disse Begreber at være meget forskjellige; thi Aager i Ordets egentlige Forstand er ulovlig Rente af forstrakte Penge, og at aagre siges den, som ved Benyttelse af Næstens Trang tilvinder sig større Fordele af forundt Pengelaan, end dem Loven hjemler ham for deslige Transactioner. Aager kan saaledes ikke finde Sted, uden hvor der virkelig er indgaaet en Gjeldsforbindelse imellem tvende contraherende Parter, hvoraf den ene leverer, den anden modtager en virkelig Valuta. Her er altsaa for saavidt intet Falsum, intet Bedrag i Hovedsagen; det Lovstridige ligger alene i Overdragelsesvilkaarene, som Aagreren opskruer over de ved Lovene fastsatte Grændser, være sig ved enten forud at afkorte af den udbetalende Sum mere end den lovlige Rente vilde beløbe sig til, eller ved at levere en Deel af den forkrevne Valuta i Varer, som Modtageren med Forliis maae gjøre i Penge, eller ved andre Betingelser, dennes Nød eller Forlegenhed kan give Anledning til. Aager er altsaa i hvert enkelt Tilfælde en Forurettelse af Enkeltmand imod en Enkelt, og den vedkommer Staten ikke nærmere, end hver anden Lovenes Overtrædelse; den udgjør desaarsag, da Rentefoden efter de forskjellige Laans og indgaaende Forpligtelsers Natur er fastsat ved Anordningerne, en bestemt Gjenstand for Retfærdighedens Forfølgelse og Straf, og er en utvetydig og afgjort Forbrydelse, som kan indtales og straffes efter bestemte og positive Lovgivninger. — Anderledes forholder det sig med Agiotagen. Oprindeligen har dette Ord sit Udspring fra Agio (Lagie eller Opgelt) som er det Tillæg eller Tilskud, der gives, naar en vis benævnt Sum af lettere Penge skal ombyttes imod den samme Sum i bedre eller sværere Penge. Her bliver det naturligt, at den, der hos en Vexelerer begjærer sig 100 Rigsdaler Sølv ombyttede imod 100 Rd. i Guld, f. Ex. 20 myntede Louisd'orer, maae lægge saa meget til, som 100 Rd. i Sølvcourant, efter Sølvets Priis imod Guld paa den Tid, kunne være mindre værd end disse 20 Guldstykker."

(Fortsættes.)

———

Posteftterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Buenos Ayres, d. 8 Aug. D. 15 Julii om Aftenen Kl. 10½ begyndte Bombardementet fra Monte Videos Eskadre. Nogle Huse bleve meget beskadigede, en Creolinde og hendes Barn dræbte og adskillige Personer saarede. Bombardementet varede 2 Timer. Uroligheden var meget stor; alle Fruentimmer flygtede ud paa Landet. Om Morgenen saae man, at hele den fiendtlige Flaade bestod af 9 Skibe, blandt hvilke 1 Brig og 3 Skonnerter. Sammes Commandant, Machinalles, sendte Kl. 11½ en Parlamentair, og Staden een fra sin Side. Machinalles Forslag bestode i: at erkjende Elio som Vicekongen, under den Betingelse, at der ikke skal anstilles nogen Undersøgelse mod Juntaens Medlemmer, eller dem, der havde taget Deel i Opstanden indtil man havde faaet Befaling fra Spanien. Disse Forslag bleve forkastede. — Man ventede at Bombardementet skulde begynde igjen; men til vor store Forundring bortfjernede den fiendtlige Flaade sig, der endnu blev forstærket med 2 Canoneerchalouper, og vendte sig til hiin Side Strandbredden. Man veed ikke Aarsagen til denne Bevægelse; men troer, at Skibene, som kun ere meget svage, ikke kunde udholde Stødet af deres eget Artillerie. I de første Dage af denne Maaned befriede Elio 2 fangne Officierer, og paalagde dem, at gjøre Juntaen ny Andragender. I Følge disse Forslag ville to Commissairer fra Juntaen og to fra Elio holde en Sammenkomst ombord paa Merkur. Gener. Elio har faaet Levnetsmidler, og selv nogle Forstærkninger. Paa den anden Side ere de af Juntaens til Peru sendte Tropper blevne slagne af Vicekongen af Limas Armee. Det er vist, at derimod hele Provindsen Arreguipa i Peru er bleven erklæret for uafhængig.

London, d. 22 Oct. (Moniteuren.) I Følge Efterretninger fra Rio Janeiro af 28 Aug. have Buenos Ayres Juntaens Tropper overfaldet Don Ratas ved Monte-Video og taget Besætningen til Fanger. — Fra Newyork hedder det, at den Commission, der er nedsat til at undersøge Fægtningen imellem Præsident og little Belt, alt mere og mere overbevises om, at den sidste har gjort det første Skud.

Amsterdam, d. 3 Nov. Hs. Keiserl. Majest. har bevilget Scheldemundingernes Departement 250,000 Fl., hvoraf 100,000 Fl. ere bestemte til Understøttelse for Staden Veres Indbyggere, der have lidt ved sidste Bombardement. Denne Efterretning blev i benævnte Stad bekjendtgjort efter endt Gudstjeneste, under Trompeternes Lyd. Fremdeles har Hs. Maj. bevilget Staden Leyden 6000 Fl. og Staden Dordrecht lige saa stor en Sum, til Bedste for de Fattige.

Fra Wien skrives under d. 27 Oct., at der for Peber udgaaer aarligen af Landet 6 Millioner Gylden, som man aldrig kan vente nogen Erstatning for, og at af den Grund denne Artikel vil, ligesom Caffeen, ganske blive sat ud af Handelen. Det skal kun tillades Privatfolk, mod et særdeles Regjeringspas, at lade komme en maadelig Qvantitet. De mod Caffeen trufne Forholdsregler ere lykkedes saa godt, at den er ganske forsvunden, i det mindste blandt de lavere Classer, og man kan derfor ikke undres, at Regjeringen paa samme Maade vil fortrænge det meest brugte Kryderie.

München, d. 28 Oct. I Forgaars Middags lagde H. K. H. Kronprindsen, under Trompeters og Paukers Lyd, Grundstenen til det ny Theater. Det bygges ved Hjelp af Actier, og skal være færdigt om 2 Aar.

Den 19de Oct. blev Universitetet i Breslau høitidelig aabnet.

Michaeli-Messen i Leipzig er faldet slettere ud end man skulde ventet. Der var en Mængde af Varer, men der manglede Leilighed til at afsætte dem. Bomulds- og trykte Varer samt Læder fandt den største Afsætning, men Klæde, Silkevarer o. s. v. have kun fundet faa Kjøbere. Luxussager ere ligeledes ikke blevet stærkt søgte.

Paris, d. 1 Novbr. Man taler om, at den 19de Division skal forlægges til Utrecht. Hs. M. har befalet, i Egnen af Zeist at anlægge murede Casserner for 12000 Mand og Stalde for 4000 Heste. Utrechts Indvaanere, og Hollænderne overhoved, føle skjønsomst Fordelene af en saadan Foranstaltning. Indtil disse store Anlæg ere fuldendte, har Hs. Maj., til Lettelse for Indvaanerne, befalet, at alle Tropperne i Utrecht, Warden og Amersfort skulle lægges i Casserner. Disse for-

skjellige Anordninger ville gjøre Utrecht til een af de vigtigste Stæder i Holland.

Præfecten i Maynz har ladet bekjendtgjøre, at der i Følge et Keis. Decret skal oprettes et Regiment Garde-Flanquerer, bestaaende af unge Mennesker paa 18 til 30 Aar, som ere Sønner eller Brodersønner af Forstmestere, Forstere til Hest og Fods, saavel ved Kronens og Domainernes som ved Rigets Commune-Skove. Ingen Forsters Søn eller Brodersøn kan blive sin Faders eller Farbroders Efterfølger, naar han ikke har tjent i 5 Aar ved dette Regiment.

Augsburg d. 31 Oct. I Hr. Nicolaus v. Grauvogels Runkelroefabrik arbeides med største Iver Dag og Nat. Denne drivtige Mand har i afvigte Sommer ikke allene avlet paa over 100 Morgen (Dags Pløieland) Agerjord Runkelroer, men ogsaa opmuntret Landmændene i Nabolavet dertil, hvis Forraad han nu kjøber til gode Priser. Han er i Begreb med at tilkjøbe sig det ophævede Carmeliterkloster, og ved Hjelp af denne vidtløftige Bygning at give sin Fabrik den mueligste Udvidelse.

Det hedder, at H. M. Keiser Napoleon agter at reise fra Düsseldorf til Cassel, for at besøge sin høie Broder. Derfra vil H. M. begive sig til Frankfurt am Mayn; man troer, at H. M. vil gaae derfra til Strasburg. (Alt. Merk.)

Neapel, d. 5 Oct. Den Ulykke, der har hjemsøgt Provindsen Molise d. 20 Sept. er langt betydeligere end man i Begyndelsen troede. Foruden Biserno traadte adskillige Floder, der vare stegne saa høit formedelst Regnen, over deres Bredder. Vandet styrtede strømmeviis ned fra Bjergene, og derved stege Floderne endnu langt høiere end sædvanligen. Staden Bajano stod ganske under Vand, og var saa oversvømmet med Sand og Dynd, at man maatte lade nogle 1000 Mennesker komme fra Nabolavet, for igjen at sætte den i beboelig Stand. I denne Stad fandtes en Høi, hvorpaa der laae et skjønt Slot. Det heftig indtrængende Vand underminerede Høien, som indstyrtede tilligemed Slottet. Den skjønne Bro i Limosani blev ligeledes bortskyllet af Vandet. Syndfloden varede

til den 21de om Aftenen, da Regnen ophørte. — Provindsen Molise er bjergfuld, men har frugtbare og meget befolkede Dale; nu seer den desværre ud som en Udørken. (Moniteuren.)

Blandede Efterretninger.

I forrige Numer af dette Blad har man læst, at en vis Krügner havde bestemt Gjenkomsten af Cometen fra 1661 til 1811. - Man kunde nu maaskee troe, at den nærværende Comet er den fra 1661 og at Krügner har forudsagt dens Gjenkomst; imidlertid er dette langt fra ikke Tilfældet. Astronomer vide, at den Gang Analysen ikke var istand til, at vove saadanne Forudsigelser; men selv læg Folk ville smile over Krügner, der, efter den anførte Artikel, ansaae telescopiske Stjerner i Nærheden af Cometen før dens Drabanter (altsaa sandsynligviis ikke længe har iagttaget Cometen, da han ellers bestandig havde seet ny Drabanter) og indsluttede den som hver anden Stjerne i gjennemsigtige Kugler, ja endog gjorde den til en Sool. — Formedelst Apians ufuldkomne Jagttagelser troede Halley at finde Lighed mellem Cometen fra 1532 og den fra 1661, og ventede den derfor tilbage 1789. Imidlertid viste Olbers Undersøgelser, at begge høist sandsynligen ere forskjellige fra hinanden. Den er heller ikke kommet igjen 1789. Har altsaa Krügner virkelig bestemt Gjenkomsten af Cometen fra 1661 til 1811, saa har han gjort det paa Lykke og Fromme eller af usle Grunde. At i dette Aar en anden Comet (den nærværende) har ladet sig see, er et blot Tilfælde. (Alt. Merk.)

For kort Tid siden hændte der sig i et Apothek det sørgelige Tilfælde, at Recepterne for to Syge af eens Navn blev forbyttet, og saaledes fik et Barn, der havde Tandfeber, den Medicin, som een, der var venerisk, skulde have, og denne Tandfebermedicinen. Begge døde ved denne Forvexling. (Allg. Just. u. Poliz. Bl.)

I Wulmel har Anne Cathrine Krins forgivet sin Søster og sin Tante. Retten har eenstemmigen dømt hende fra Livet. Men den Elendige har dog, som sædvanlig, valgt Cassations Veien, for endnu nogle Uger at friste Livet. (S. Bl.)

Xaver Curriger, fra Einsiedeln i Canton Schwyz, som i Forening med sin Broder Augustin havde modelleret Kongen af Rom saa træffende, at Keiser Napoleon forærede dem 3000 Franker, har nyligen begaaet den Umenneskelighed, at myrde denne sin Broder paa deres fælles Værelse i Paris. (Alt. Merk.)

Peter Petri, den sorte Peter kaldet, en Fortrolig og Hovedstaldbroder af Schinderhannes, er bleven opdaget og udleveret til Maynz. (Hamb. Corresp.)

Blandt de Handlende circulerer følgende Bekjendtgjørelse: Undertegnede har modtaget Committeens Skrivelse af 22de f. M. og derom fremlaat allerunderdanigst Rapport; hvorpaa Hs. Majestæt Kongen under 5te d. M. allernaadigst har behaget at afgive følgende Rescript: "I det Vi med allerhøieste Velbehag og Tilfredshed bringe i Erfaring, hvorledes Fleertallet af de Handlende og andre Kjøbenhavns formuende Indvaanere, som af den os anordnede Committee blive opfordrede til Deeltagelse i det for Vore Finantser forlangte Laan af 4 Millioner Mark Banco, viser, ved den roesværdigste Beredvillighed, ja hos en stor Deel endog ved en Anstrængelse, som gjør deres Fædrenelands Sind Ære, at de fuldkomment svare til den landsfaderlige Tillid, Vi i dette vigtige Anliggende sætte til dem; har det til samme Tid ei heller kunnet undgaae Vor Opmærksomhed, at der iblandt de Færre, som med større Drift til Egenfordeel synes at forbinde mindre Aand for det Almenes Vel, findes nogle Enkelte, der med aabenbar Vrangvillighed søge at unddrage sig fra forholdsmæssigt Bidrag til det Laan, Statens Tarv har gjort Os til Nødvendighed at fordre af de Formuende. Under andre Omstændigheder vilde Vi lade et lidet betydende Fremfærd af enkelte faa Vrangvillige hengaae, uden videre Yttring af Vort Mishag, med den blotte Medynk, der tilkommer Enhver, som har bragt det saavidt i at lade sig binde til Egennytten, at han ei formaaer at hæve sig til Tanken om en passende feivillig Opoffrelse for det Samfund, han dog drager Fordeel af. Men i nærværende Tilfælde, hvor Gjenstanden for Vor tillidsfulde Opfordring til Vore formuende Undersaatter er en Understøttelse af den private Credit, nødvendig for Statscredi ens Opreholdelse, uden hvilken hiin igjen kun svagt vilde kunne bestaae, maae Vi ansee det som Regentpligt med de Flere, der villigen have fulgt og følge Vor Opfordring, ikke at tilstæde de Enkelte at unddrage sig fra Deeltagelse i en Anstrængelse, der bør være Alles, om end den snævrere Egenkjerlighed skulde indgyde disse Djærvhed nok til at kunne trodse Medborgeres Omdømme. Thi er Vor allerhøieste Villie og Befaling, at i hvert Tilfælde, hvor den ved Vort Rescript af 25 Sept. d. A. anordnede Committee forgjæves har opfordret og formanet nogen til, i passende Forhold til sin Evne og Formue at deeltage i det fornødne Banco-Laan, og den Paagjeldende ikke inden 8 Dage skulde erklære sig villig til en saadan Deeltagelse, som Committeen skjønner at være billig og forholdssvarende, skal denne efter bedste Overbeviisning ansætte en saadan til tvungen Deeltagelse i Laanet for en vis til hans Formue svarende Sum, hvilken Ansættelse Committeen da har at indberette til Vort danske Cancellie, som Vi nærmere ville tillægge allerhøiest Befaling angaaende de Tvangsmidler, ved hvilke det ansatte Bidrag i fornødent Fald bliver at inddrive; og vil i øvrigt, for saadant tvunget Bidrag til Laanet, den Præmie bortfalde, som Vi allernaadigst have tilstaaet de frivillige Laanydere." — Dette har jeg herved skullet communicere Committeen til Efterretning og videre Foranstaltning.

Kjøbenhavn, d. 6te Novbr. 1811.

E. H. Schimmelmann.

Trykfeil i forrige Numer P. 1427. Lin. 3: Feil læs: Fiil.

Af dette Blad udkomme ugentlig to Numere. I Følge Kgl. allernaadigst Tilladelse forsendes det med Posterne i Danmark, Norge og Hertugdømmerne, og kan bestilles paa alle Postcontoirer mod Betaling af 2 Rdlr. Qvartalet. Her i Staden tilbringes Bladet Subskribenterne og betales qvartaliter med 2 Rdlr. Subskriptionen modtages hos Bogtrykker Höeckes Enke, i store Helliggeiststrædet No. 144.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 92.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 16 November 1811.

Peder Jensens Svar paa det i Skilderiet No. 85 for 1811 indførte Stykke om Courantsedler.

* * *

Udgiveren, der altid har anseet det for sin første Pligt, aldrig at oversee noget, der i fjerneste Henseende kan bidrage til Sandhedens Fremme, tager ikke i Betænkning at levere her et Udtog af et Stykke, der under ovenanførte Overskrift, er ham tilsendt til Indrykkelse, uagtet det Hele er skrevet i en mod ham saa heist fornærmelig Tone, at dets Forfatter, han være Bonde eller Præst, ingensinde burde have gjort sig Regning paa at faae et saadant Angreb indrykket. I den Forudsætning, at en Bonde hverken bør eller kan dømme om Coursen eller om Journalisters Kald til at tale om almeenvigtige Gjenstande, forbigaaes her Alt hvad denne Brevskriver, om hvilken man kan sige: Hænderne ere Esaus, men Stemmen Jacobs, fremsætter i den Anledning; da det deels alt for meget smager af Træskoen, deels kun indeholder Klager med Yttringer i offentlige Blade. Udgiveren lader sig derfor nøie med at anføre af dette Stykke det, som en Peder Jensen er beføiet til at dømme om, og udelader hans øvrige Betragtninger over Ting, som han ikke forstaaer.

* * *

— — — — Dog — jeg vil forbigaae Alt, hvad jeg herom kunde sige, for at komme til Bonden, som, efter hiin Forfatters Mening, har Intet med Coursen at gjøre. Han siger, at Bonden maa betale Alt, fra Jern til Tjære, næsten efter Coursen. Jern, Tjære, Salt og de fleste udenlandske Vare ere stegne i et langt større Forhold. — Derefter antager han, at Landmandens Bifornødenheder udgjøre $\frac{1}{3}$ imod hans virkelige Fornødenheder, som han selv skaffer sig. — Videre fortæller han, at Bondens Skatter ere stegne til det sexdobbelte. Dersom man ikke vil lege med Ord, saa ere hans Skatter stegne langt høiere. Hans Leverancer, som hidtil ere betalte, efter modererede Priser — hans Kjørseler, som Krigen foranledigede — hans Stafferiden — hans Kystmilicevagter og hvad disse kostede ham, her til Uniform, der til Hest, og i det mindste til Fortæring — ogsaa den Kost, som Landmanden giver sin Indqvartering, foruden Seng, Lys og Varme, alt dette, og hvad jeg maaskee ikke nævnede, er dog vel ogsaa Skat, endskjøndt det ikke kaldes saa — ja! er vel mere end alle de egentlig saakaldede Skatter.

Fremdeles siger vor Forfatter, at Landmanden lader sig alle sine Producter betale 5, ja 6 Gange saa høit, som før Krigen. Jeg mindes ret vel, at man før Krigen adskillige Gange har betalt 10 Rdlr. for en Tønde Rug, 5 Rdlr. for en Tønde Byg, 4 Rdlr. for en Tønde Havre, 12 Rdlr. for en Tønde Hvede, 8 Rdlr. for en Tønde Ærter, ligesaa meget for Vikker og Boghvede. Men om vi nu ogsaa antage ikkuns det Halve, saa har Forfatteren uret, om han ogsaa vil regne efter de Priser, som Landmanden først siden sidste, ikke overflødige, Høst har naaet. For stod Rug og Hvede sit ikke over de Priser, i Courantsedler, som vi

havde før Krigen, og de øvrige Sorter ikke meget høiere. Og dog skulde jeg troe, at Rug, Byg, Havre, Hvede, Ærter, Vikker og Boghvede hørte til Landmandens Producter — ja! jeg kan forsikre den gode Herre, at disse ere de vigtigste, om ikke de eneste Producter, som komme i Betragtning i Henseende til den egentlige Bondes Indtægter. — Af Smør, Ost, Faar, Sviin, Køer, Kalve, Høe, Halm ɔc., som ere stegne enten i Forhold til Cours, eller dog næsten i dette Forhold, er det Lidet, hvad den egentlige Bonde har at sælge — og, om det var meget, saa er det dog ikke alle hans Producter!

Atter forfalder den kjere Forfatter, som vist ikke er nogen Søn af Sandhedens Fader, i sin sædvanlige Feil, og spørger, hvorfor en Bonde, som i Fredstid lod sig nøie med 100 Rdlr. i aarligt Overskud af sin Gaard, nu skal have 2,000 Rdlr.? At det var godt for Landet, om der kunde antages for nogenlunde rimelig Sandhed — det behøver intet Beviis; men at det ikke er sandt, det veed enhver Bonde; dog dennes Erfaring kan vist ikke overtyde saa høit oplyst en Herre; men — lader os høre hans eget Beviis, maaskee lukker det Munden paa ham!

Der behøves, siger han, intet tydeligere Beviis, end at der nu betales 20,000 Rdlr. for den Bondegaard, som før Krigen solgtes for 4 à 5000 Rdlr. Vist nok, dersom alle Beviis vare saa tydelige, som dette, da maatte man lee sig fordærvet. Sæt nu, Herre! at De vilde give mig 20,000 Rdlr. for min Gaard, endskjøndt den kun var 4 à 5000 Rdlr. værd, og jeg var ikke ærlig nok til at sige Dem: "De er en Nar, og naar Narrene komme til Marked, saa faae Kræmmerne Penge!" eller at De ikke var klog nok, til at troe mig; var det da dermed beviist, at min Gaard virkelig var 20,000 Rdlr. værd. Hvor der ere mange Libhabere og faa Sælgere, der betales alle Vare vist nok over deres Værdi.

Dog — lad det nu gjelde, at den sidste Kjøber, som De, uden alt Beviis, antager, kan bestaae ved at betale denne Sum — saa maatte jeg endnu spørge: efter hvilken Regnebog, De har lært at regne? En Gaard, som betales med 4 à 5000 Rdlr., afkaster et Overskud af 100 Rdlr. — og

altsaa, slutter De, afkaster en Gaard, som er 4 à 5 Gange saa dyr, 2000 Rdlr. Til Regula de Tri er De vist ikke kommen — og De kan aldrig troe, hvor hjerteligt mine Bymænd og vore Skoledrenge have leet over denne Regning. Dog — jeg skriver jo ikke egentlig for Deres Skyld — men for at vise Andre det urimelige i Deres Ytringer — og altsaa: Farvel, Herre! — Jeg vender igjen til de flere Bladets Læsere, og fremsætter et lidet Udtog af min Avlings- og min Regnskabsbog, hvoraf det vil erfares, om Bondens saakaldede Bifornødenheder ikkuns udgjøre ⅛ imod de virkelige Fornødenheder, som han selv skaffer sig — samt hvad Overskud han har — og hvad der da er at misunde ham. Dog først nogle Forerindringer: Jeg har en Gaard paa 8 Tdr. Hartkorn, omtrent 70 Tdr. Land, hvorpaa jeg holder 7 Heste — 12 Køer — 8 Faar — 6 voxne og 8 halvvoxne Sviin — samt nogle Smaakreature. Til dens Drivt bruger jeg, foruden mig selv, en voxen Søn, 1 Tjenestekarl, 1 Pige, og mine mindre Børn i deres Fritimer, samt nogle Daglønnere, naar Arbeidet udfordrer disse. — Min Familie bestaaer af mig, min Kone, 1 voxen Søn, 1 halvvoxen Datter og 5 mindre Børn, samt 2de faste Tjenestefolk, er: 11 Personer, hvortil kommer Indqvarteringen, som fra Krigens Begyndelse til Datum har været fra 1 til 5 Mand.

Af mine 70 Tdr. Land ere omtrent 10 Tdr. Land maadelig Eng, Resten temmelig god Agerjord. Deraf ligger ⅓ til Græs og Høe; altsaa har jeg 40 Tdr. Land, som jeg driver. De 5 Tdr. drives med Vikker til Grøntfoer og 1 Tde. med Kartofler til Husets Fornødenheder. Der ere tilbage 34 Tdr. Land, paa hvilke jeg saaer omtrent 9 Tdr. Rug, 10 Tdr. Byg, 14 Tdr. Havre, 2 Tdr. Ærter, 1 Tde. Vikker, ½ Tde. Boghvede, 2 Skppr. Hørfrøe. Da jeg boer saa nær ved Kjøbenhavn, at jeg kan hente nogle Læs Gjødning, saa er min Afgrøde bedre end mange andre Bonders længere ude i Landet.

Af Rugen har jeg i Aaret 1810 havt 8 Fold, gjør 72 Tdr. Deraf brugt til ny Udsæd 9 Tdr., til Brød 24 Tdr., svundet paa Loftet 4 Tdr., er 37 Tdr.; igjen 35 Tdr. Deraf leveret efter For-

ordningen af 11te October 5 Tdr. a 6 Rdlr. 40 ß. . . 32 Rdlr. 8 ß.

Solgt 30 Tdr. a 10 Rdlr. . 300 — ,

Af Byg har jeg havt 11 Fold er 110 Tdr. Deraf brugt til at saae 10 Tdr., til Malt 12 Tdr., til at fede Sviin 6 Tdr., til Gryn 10 Tdr., til Smaakreature 6 Tdr., svundet paa Loftet 5 Tdr., er 119 Tdr.; igjen 61 Tdr. a 9 Rdlr. 549 — ,

Af Havren er leveret 10 Tdr. a 3 Rdlr. 8 ß. . . 30 — 80 ß.

Solgt 10 Tdr. a 7 Rdlr. . 70 — ,

Resten af Havren er fortæret af Heste og Gjæs paa Gaarden, eller saaet.

Af Ærter er avlet 20 Tdr. Deraf forbrugt til Bordet 2 Tdr., til Sviin 9 Tdr., til at saae 2 Tdr., er 13 Tdr.; igjen 7 Tdr. solgte a 11 Rdlr. . . 77 — ,

Af Vikker avlet 11 Tdr. Brugt til Sæd 3 Tdr.; igjen 8 Tdr. solgte a 10 Rdlr. . . . 80 — ,

Boghveden og Hørren gave ikkun til Husets Fornødenhed.

Af Halm har jeg leveret 2½ Læs a 2 Rdlr. 64 ß. . . 6 — 64 ß.

Solgt 20 Læs a 10 Rdlr. . 200 — ,

Af Høe har jeg leveret circa 2 Læs a 4 Rdlr. 2 Mk. . . 8 — 64 ß.

Solgt 8 Læs a 10 Rdlr. 64 ß. . 85 — 32 ß.

Af Heste sælger jeg ingen, men anseer det for godt, om jeg kan vedligeholde Tallet af eget Tillæg, hvilket dog undertiden slaaer Feil.

Da jeg sælger Melk og Fløde, forholder det sig ligeledes med Kørne; dog har jeg solgt 6 nyfødte Kalve a 2 Rdlr. . . . 12 — ,

Melk og Fløde har jeg, foruden det jeg brugte selv, havt og solgt for . . . 900 — ,

Lam har jeg solgt 4 a 8 Rdlr. 32 — ,

Grise 10 a 4 Rdlr. . . 40 — ,

Lateris 2423 Rdlr. 56 ß.

Transport 2423 Rdlr. 56 ß.

Gjæs 10 a 2 Rdlr. 48 ß. . 25 — ,

Ænder, Kyllinger og Æg solgt for 30 — ,

Frugter og Urter af Haugen . 100 — ,

Skjøndt Tørv ikke hører til Avlingen, og det er langt fra, at alle Bønder have Tørv, saa at denne Indtægt ikke almindelig kan anføres; saa dog, da jeg er saa lykkelig, at have en liden Tørvemose, hvoraf jeg har solgt nogle Læs, anfører jeg ogsaa, hvad jeg herfor har havt i Indkomst, nemlig for 50 Læs a 10 Rdlr. . . 500 — ,

Pilequiste til Kurvemagerne solgt for 100 — ,

Kløverfrøe 10 Lispd. a 10 Rdlr. 48 ß. . . . . 105 — ,

Summa Indtægt 3283 Rdl. 56 ß.

Vi komme nu til de Udgivter, Bonden har for det, som Forfatteren kalder Bifornødenheder, og her leverer jeg da et lidet Udtog af min Regnskabs-Bog for samme Aar 1810, endskjøndt jeg burde tage det dyrere Aar 1811; thi mine Producter for 1810 ere dog for største Delen først gjorte i Penge 1811. Altsaa:

Bompenge og Fortæring ved Reiser Aaret om . . . 60 Rdlr. , ß.

Brænde til Bagerovn og Kjøkken har jeg kjøbt 2 Favne a 25 Rdl. 50 — ,

Brændeviin til Avlsfolkene 1 Tde. 68 — ,

Daglønners ved Tørveskjæringen og Tørvenes Pasning . . 150 — ,

Daglønnere ved Høehøsten, 2 Mand i 14 Dage a 2 Mk. foruden Kosten 9 — 32 ß.

Dito ved Sædehøsten, 4 Mand i 21 Dage a 4 Mk., foruden Kosten 56 — ,

Dito ved forskjellige Leiligheder . 20 — ,

Fattige . . . . 30 — ,

Fisk, tør Fisk 5 Lispd. a 7 Rdlr. 35 — ,

Gjødning . . . . 60 — ,

Humle 2 Lispd. a 16 Rdlr. . 32 — ,

Kjød, fersk Kjød, paa de Tider, da man ei selv har slagtet, ugentlig 8 Pd. i 30 Uger a 2 Mk. Pdt. 80 — ,

Lateris 650 Rdlr. 32 ß.

Transport	650 Rdlr.	32 ß.
Løn til Karl og Pige (som dog desuden have faaet nogle Klædestykker)	84 —	=
Malerpenge for Meel og Gryn .	35 —	=
Medikamenter og Doctor i Sygdoms Tilfælde . .	20 —	=
Meubler	100 —	=
Mask til Køernes Foering .	200 —	=
Muurmester og de til Gaardens Reparation brugte Muurmaterialier	30 —	=
10 Lispd. Holsteensk Ost a 4 Rdlr.	40 —	=
Sadelmageren for et Seletøi og Reparationer paa det gamle .	60 —	=
Sild til Vinterhold, 30 Oel a 14 Mk.	70 —	=
2 Tdr. Salt a 20 Rdlr. .	40 —	=
Sæbe og Aske til Vask .	30 —	=
1 ny Ploug (som kan regnes hver andet Aar) 50 Rdlr. er .	25 —	=
1 dito Vogn, som kan regnes aarlig	220 —	=
Hestebeslag og øvrigt Smedei Arbeide	210 —	=
Hjulbører, Skubkarrer og desl. .	40 —	=
Smør 1½ Tde. a 160 Rdlr. .	240 —	=
Tømmer og Bræder til Gaardens Reparation . . .	120 —	=
Tømmermandens Hjelp ved Arbeidet	20 —	=
Bødkeren for nye Kar og Reparation paa de ældre . .	24 —	=
Væverløn for 200 Al. Lærred a 10 ß.	20 —	80 ß.
Dito for 160 Alen dito a 16 ß.	26 —	64 ß.
Dito for 40 Al. Sækketøi a 12 ß.	5 —	=
Dito for 60 Al. Værkgarn a 20 ß.	12 —	48 ß.
Dito for 36 Al. Vadmel a 18 ß.	6 —	72 ß.
Skræderen for at sye adskillige Dragter . . .	20 —	80 ß.
9 Par Skoe til større og mindre Personer . . .	24 —	16 ß.
2 Par Støvler . .	20 —	=
Skoeflikker-Arbeide .	17 —	8 ß.
9 Par Træskoe . . .	10 —	64 ß.
Haugefrøe og Redskaber til Haugen	7 —	16 ß.
Farverløn for Vadmel og Værkgarn	40 —	16 ß.
Steentøi og Flasker . .	20 —	=
Adskilligt, som ikke er anført under forestaaende Benævnelser, og som		
Lateris	2490 Rdlr.	16 ß.

Transport	2490 Rdlr.	16 ß.
vilde være for vidtløftigt at specificere . . .	140 —	16 ß.
Skatter og Afgivter til Amtsstuen, til Kirke- og Skole- samt flere Betjentere, Renter og desl. .	500 —	=
Summa Udgivt	3130 Rdlr.	32 ß.
Indtægten var	3283 —	56 ß.
Altsaa er Overskuddet	153 Rdlr.	24 ß.

Den, som med Eftertanke læser denne min Beregning, og som ikke nægter, at selv den tarveligste Bonde ei kan undvære alle Luxusvahre, samt veed, at de fleste Kjøbmands-Vahre ere stegne betydeligt siden jeg kunde bruge mine Indtægter af Avlingen for 1810; den vil vist sige, hvad jeg og selv har følt, at jeg ikke engang kunde komme ud med mine Indtægter; men jeg maae og tilstaae, at jeg ved Kjøb og Salg af nogle Kreature endnu har tjent et Par Hundrede Rigsdaler, uden hvilket jeg nødvendig maatte have sat mig i Gjeld. — Men — hvorledes nu andre, og det fattige, Bønder, som ikke have betydelige Tørvemoser, komme ud af det, er mig næsten ligesaa ubegribeligt, som at Embeds-Manden og den, der lever af Pension eller smaae Renter endnu kan faae det tarveligste Brød. — Alle Disse og den fattige Bonde, som vist ikke kan forøge, ei heller har forøget, sine Indtægter i Forhold til Coursen, ere meget at beklage — og det gjør vist ikke den stakkels Bondes Tilstand misundelsesværdigere, om han er saa eenfoldig, som den Bonde i hiint Stykke, med hvilken den vittige Borger havde sine Løier.

....rød, d. 9de Novbr. 1811.

Peder Jensen,
Gaardmand.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Placat for Danmark, angaaende hvorvidt permitterede Gaardmænd eller Huusmænd skulle forrette Hovarbeide.

Hans Majestæt Kongen har, under 26 October sidstleden, behaget allernaadigst at resolvere: at de fra den militaire Tieneste, i 4 Uger eller kortere Tid, permitterede Gaardmænd eller Huusmænd skulle, saalænge denne deres Permission vedvarer, aldeles fritages for Deeltagelse i Hovarbeide, eftersom Permissionen tilstaaes dem i den Hensigt, at de skulle besørge deres eget almindelige Jordbrug; hvorimod de Gaardmænd eller Huusmænd, som permitteres paa længere Tid end 4 Uger, skulle være pligtige til, i Permissionstiden, tillige at forrette det Hoverie, som ellers paaligger dem.

Denne allerhøieste Resolution kundgjøres herved til alle Vedkommendes Efterretning og allerunderdanigste Efterlevelse.

Det Kongelige Danske Cancellie, den 31te October 1811.

Placat, angaaende Betalingen for de Skud, der løsnes efter Skippere, som ikke lystre de dem givne Signaler.

Hans Maj. Kongen har behaget allernaadigst at resolvere saaledes: Betalingen for de Skud, der løsnes efter Skippere, som ikke lystre de dem givne Signaler, skal forhøies saaledes:

et 36pundig skarpt Kugleskud betales med	20 R.	64 ß.
et 24pundig dito . . .	14 :	32 :
et 18pundig dito . . .	10 :	80 :
et 12pundig dito . . .	8 :	: :
et 8pundig dito . . .	6 :	: :
et 6pundig dito . . .	4 :	16 :
et 4pundig dito . . .	3 :	8 :
et 3pundig dito . . .	2 :	32 :
et 1pundig dito . . .	1 :	: :
et 36pundig løst Skud	11 :	64 :
et 24pundig dito . . .	8 :	32 :
et 18pundig dito . . .	6 :	32 :
et 12pundig dito . . .	4 :	32 :
et 8pundig dito . . .	3 :	48 :
et 6pundig dito . . .	2 :	24 :
et 4pundig dito . . .	1 :	80 :
et 3pundig dito . . .	1 :	38 :
et 1pundig dito . . .	: :	60 :
et skarpt Geværskud . . .	: :	16 :

Denne allerhøieste Resolution kundgjøres herved til alle Vedkommendes Efterretning og allerunderdanigste Efterlevelse.

Det Kongelige Danske Cancellie, den 8 November 1811.

Placat, angaaende Forhøielse i den Sognefogderne, ved Forordningen af 8de Junii 1787, tilstaaede Godtgjørelse for at overvære Synsforretninger.

Hans Majestæt Kongen har under 17de d. M. behaget allernaadigst at resolvere saaledes: "Vi "ville allernaadigst have samtlige Sognefogder her- "efter tilstaaet 1 Rdlr. dagligen, for at overvære "Synsforretninger om Fæstebønder-Gaarde og dis- "ses Afhændelse, istedet for de dem ved Forordnin- "gen af 8de Junii 1787 tillagte 3 Mk. daglig."

Hvilken allerhøieste Resolution herved bekjendtgjøres til alle Vedkommendes Efterretning.

Det Kongelige Danske Cancellie, den 2den November 1811.

I Anledning af et i Riber Avis No. 82 indrykket Spørgsmaal angaaende Postens Gang fra Hadersleb til Ribe, som derefter var optaget i No. 83 af Skilderiet, læses nu i samme Avis under Overskrift: Indsendt, følgende Tilbagekaldelse: Indsenderen, der af Uvidenhed om den til Postens Gang fra Hadersleb til Ribe føiede Foranstaltning, har udi Ribe Avis No. 82 fremsat et Spørgsmaal, der kunde forlede til at troe, at General-Post-Directionen havde ladet en i den Henseende truffen nyttig Foranstaltning pludselig ophøre, maae herved efter nøiere Oplysning tilbagekalde samme som aldeles urigtig." Indsenderen havde gjort saare vel i at forskaffe sig tilbørlig Oplysning om Sagens sande Sammenhæng, førend han saa raskt offentliggjorde et Spørgsmaal, der kunde forlede til at troe, at Generalpostdirectionen (et Collegium, der i alle sine Idrætter viser den rosværdigste Iver for at fremme det almindelige Bedste) har ladet en i den Henseende truffen nyttig Foranstaltning, pludselig ophæve.

I Søndags Middags foretog Hr. Colding sin forhen bebudede Luftreise med den i Skilderiet (No. 81) omtalte Montgolfiere paa Exerceerpladsen. I en Høide af omtrent 2000 Fod nedsendte han en Faldskjærm, hvorunder der var heftet en Kurv med en Canin, der nedfaldt paa hiin Side Peblingesøen. Som offentlige Blade forsikkre, var den-

største Høide han naaede, 10,200 Fod. Efter 25 Minuters Forløb nedlod han sig ved Søborghuus og ankom her til Byen om Aftenen Kl. 5½.

I den Hempelske Avis har den commanderende General i Nørrejylland ladet bekjendtgjøre et udførligt Regnskab over Anvendelsen af de frivillige Bidrag, som ere indkomne til Understøttelse for de Qvæstede og de Faldnes Efterladte fra Toget mod Øen Anholt d. 27 Martii 1811. I det Hele var indkommen 5609 Rdlr. 21 ß. Denne Sum blev saaledes fordeelt, at de faldne Officierers Enker og Børn fik 1600 Rdlr. og de øvrige 4009 Rdlr. 21 ß. bleve for Underofficiererne og de Gemene beregnede saaledes, at de haardt Saarede erholdt 1½ Lod og de mindre Saarede 1 Lod; desuden fik en Underofficier ½ Lod mere end en Gemeen, en gift Mand ½ Lod for sin Kone og ¼ Lod for hvert Barn. De Faldnes Efterladte erholdt tillige den Faldnes Lod.

(Om Agiotage. — Fortsættelse.) Ligesaa naturligt er det, at den, der gjør sin Næringsvei af, at have allehaande Guld- og Sølvmynter og Pengesorter paa rede Haand, for at tjene Publikum med Ombytning, maae beregne sig nogen Gevinst deraf, hvorved han kan finde Belønning for Erhvervelsen af de fornødne Kundskaber om dette Slags Affairer, og Vederlag for Renten af den i hans Pengeforraad anlagte Capital. Det er for Beqvemmeligheds og Korthedes Skyld, samt for ej at fremlægge Beløbet af Profiten for hver Mands Øine, ligesaa begribeligt, at denne Gevinst slaaes sammen med den egentlige Agio, og ibereg nes samme. Heller ikke kan dette saa letteelig blive til Skade for Publikum, da Forskjellen imellem flere Myntsorters Værdie ikke er saa meget ubekjendt, eller utilgjængelig for den, der attraaer at erfare den, og derved at vogte sig for Bedrag. Ligeledes vil, ved Vexelerernes Concurrence, saa længe alt forbliver i sin naturlige Orden, af sig selv forhindres, at ikke nogen Enkelt kan, foruden den virkelige Agio til Godtgjørelse for det der tabes ved den ene Myntsorts Omsætning imod den anden, beregne sig en overdreven Gevinst. Efter det saaledes Forklarede er Agiotage i Tingenes første naturlige Tilstand aldeles ingen Forbrydelse. Ordet betyder da ikkun den Industrie eller Erhvervkilde, som søges i Penge-Omsætning, og at leve af Agiotage er at nære sig ved den med Ombytning af Penge og Penge-Effecter forbundne Gevinst. Men herved bleve Tingene ikke staaende, siden ved Pengevæsenets større Forvikling, som især er foranlediget ved Papirmynts Indførelse i de fleste Europæiske Stater, og Statsgjelds-Effecters samt forskjellige Repræsentativers Opfindelse Speculationen mere og mere udvidedes, og det blev muliggjort, ved konstige Midler at nedsætte eller opskrue offentlige Mynt-Effecters Priis under eller over deres egentlige, ved Statens indvortes Kræfter eller Massen af dens realisable Production alene bestemmelige Værd. Et saadant Spil var ikke muligt, saa længe der ved Ombytning ikkun handledes om virkelig Mynt, der har en indvortes Værd, hvis Forhold til et andet Metal lader sig uden Vanskelighed bestemme ved Prisen paa de forskjellige Metaller over hele Europa; men det kunde neppe undgaaes, saasnart at Papir, der er blottet for indvortes Værd, skal omvexles mod virkelig Mynt, da et saadant Papir alene kan have Priis efter den større eller mindre Grad af Sandsynlighed, der haves for, at Ihændehaveren kan erholde virkelig Værdie for dets paalydende Beløb. Her er da en vid Mark aabnet for Egennytten, thi nu handles der om den offentlige Mening, som virker paa Repræsentativernes Credit. Politiske Conjuncturer, en øieblikkelig Forlegenhed, Frygt, Haab, og enhver i overordentlige Omstændigheder opvaagnende Lidenskab kommer med i Beregningen, og benyttes efter lagt Plan til Vindesygens Tilfredsstillelse; og jo mere Mennesket i Almindelighed foretrækker det Visse frem for det Uvisse, og indvortes ihændehavende Værdie af rede Mynt eller Varer frem for Tegnet for samme, desto sikkrere kan der gjøres Regning paa, at Papiret i critiske Øieblikke stedse vil synke under dets virkelige Forhold til Statens Kræfter og Nationalformuen, og at denne Synken vil benyttes af Speculanterne. (Fortsættes.)

Kjøbenhavns Vexelcours d. 13 Novbr. 2 M. 778, k. S. 784. — Spec. 774.

Posteftterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

London d. 25 Oct. (Af Moniteuren og Journal de l'Empire). Hr. Thornton, siger Bladet the

Sun, er afreist til Østersøen; Hensigten af hans Sendelse, som ogsaa hans Bestemmelsessted, er ubekjendt. — — Admiral Saumarez Flaade var d. 7de dennes i den bedste Tilstand, og bestod af følgende 6 Linieskibe: Victory paa 100 Canoner, Admiral Saumarez; Vigo paa 74, Contreadmiral Dixon; Dreadnougth paa 98, Cressy paa 74, l'Ardent paa 64, Dictator paa 64 Canoner, tilligemed Fregatten Crescent, og Briggerne Erebus, Græshoppen, le Censeur og le Flamer. — En Skrivelse fra Messina af 1ste Augusti melder, at man i denne Stad med det første seer en Revolution imøde. Folket er yderst opbragt mod Engellænderne. Avisen Britannica er paa Regjeringens Befaling ophævet, og Trykkeren Giovanni Bohold fængslet. — Den 2den Oct. har en heftig Storm paa Søen ved Lissabon anrettet megen Skade.

Paris d. 4 Nov. De sidste Breve fra Messina melde, at denne Stad i en Tid af 4 Dage har lidt 13 Jordstød. — Som man paastaaer, siger Gazette de France, vilde Deres Majestæter ikke vende tilbage til Paris før Midten af November.

Bucharest d. 10 Oct. Ingen Forandring har fundet Sted i begge Armeernes Stilling; daglig finde større eller mindre vigtige Fægtninger Sted ved Slobodse. — Storviziren opliver sin Armee ved sit eget Exempel. Han tilbringer hele Dagen paa Øen ved Slobodse og kun Nætterne i Rutschuck.

Stokholm d. 29 Oct. I Gaar Eftermiddags faldt her den første Snee med en meget bidende skarp Nordostvind.

Berlin d. 20 Oct. (Af Journal de l'Empire). En Deel af de preussiske Tropper, der i Sommer har besat Østersøens Kyster, vende med det første tilbage til deres Garnisoner, fordi deres Tjeneste er unødvendig paa Kysterne. Vinterens Nærmelse vil snart nøde Engellænderne til at forlade Østersøen.

Den 1 Nov. ankom H. M. den franske Keiser til Düsseldorff.

———

Fra Petersborg meldes under den 23 Oct.: at Ministeren for Landmagten har udstedt en Befaling til Armeen, hvori berettes, at da Stabsritmester ved det Polske Uhlanr-Regim. Borosditsch, der i det Esthlandske Gouvernement ved Landsbyen Kabern paa en Avispost, opdagede et Fartøi, der havde lidt Skibbrud, afsendte han strax nogle Mand Uhlaner og nogle Bønder; men de ombord paa Fartøiet værende Folk modtoge dem med bevæbnet Haand, toge Uhlanerne til Fanger, og saarede og fordreve Bønderne. Da Borosditsch mærkede, at det var et engelsk Fartøi, og at det formedelst Modvind, ved al Anstrængelse paa Matrosernes Side, ikke kunde komme afsted, saa samlede han 13 Baade, fordeelte paa samme en halv Escadron Uhlaner og Bønder, bevæbnet med Huggerter og Pistoler, og omringede Fartøiet. Fienden modtog dem med Canonkugler, men Baadene kom uden mindste Skade under Canonerne, angreb Fartøiet fra alle Kanter med en heftig Ild, og tvang det, efter en haardnakken Fægtning, til at stryge og overgive sig. Blandt de paa Fartøiet tilbageblevne Folk er tagen til Fange Capitain i engelsk Tjeneste, Paget, 1 Qvarteermester, 1 Skipper og 7 Matroser. Seierviinderne fik i Varer for over 250,000 Rubl. og Briggen, som er 25,000 Rubler værd, til Bytte. H. M. Keiseren har til Belønning udnævnt Stabsritmester Borosditsch til Ritmester, og befalet, at det tagne Fartøi og Varene skulle tilhøre det Militaire og de Bønder, der have udholdt Fægtningen, som Krigsbytte. (Alt. Merk.)

I Gouvernementet Simferopol i Perekop Kredsen rasede d. 5 Aug. en overordentlig heftig Hvirvelvind, der næsten ødelagde en heel Landsby og kastede alt hvad den mødte til Side. 3 Mennesker bleve slængde høit i Luften, men kom dog ned igjen uden at beskadiges. Fem Huse og 11 Lader bleve indtil Grunden ødelagte, men en syg Dreng fandtes ubeskadiget i et af disse Huse, uagtet det nedstyrtede Huus laae opdynget omkring ham. (S. Bl.)

Den 31 Oct. døde i Schnepfenthal den som pædagogisk og populair Forfatter saa høist fortjente C. G. Salzmann i en Alder af 67 Aar. (Næsten alle hans talrige Værker ere oversatte paa Dansk.) (S. B.)

Efter en Artikel fra London i Journal de l'Empire, vedbliver man i Engelland at condemnere mange americanske Skibe. I America troer man, at Congressen, naar den igjen kommer sammen d. 4 Nov., vil forordne en Embargo. (S. Bl.)

Hs. Maj. Keiseren af Frankrige har ophøiet Staden Haag til Rang af de gode Stæder, hvis Maire har Ret til at bivaane Keiserkroningen. (S. Bl.)

Fra Newyork berettes, under d. 12 Sept., at den engelske Fregat la Guerriere havde anholdt Briggen Telegraph, ved Black Island, og spurgt den, om Commodore Rogers var hængt? Paa Svaret nei, sagde han, at dersom Commodoren ikke snart blev hængt, vilde Telegraphen være det sidste Skib, han vilde tillade at hente Bomuld fra Charlestown, og at han hvert Øieblik venter 18 Krigsskibe fra Engelland, hvilke skulle tage alle americanske Skibe, de træffe paa Oceanet. (Hamb. Corresp.)

Hs. Maj. Keiseren af Frankrige har befalet, at der paa Mont Cenis skal bygges Stalde for 250 Heste. Der arbeides allerede paa dem. Paa samme Bjerg staaer siden nogen Tid en Flekke, der allerede har sin Municipalitet. (Alt. Merk.)

I Moniteuren berettes, at den forrige Charge d'Affaires ved de forenede Stater i Frankrige, Hr. Russel, er afreist til Engelland, for der at beklæde samme Functioner hos den brittiske Regjering. Herr Barlow er bemeldte Staters Ambassadeur i Paris. (S. Bl.)

London, d. 21 Oct. Walchern-Feberen er atter udbrudt blandt det engelske Armeecorps i Portugal, som nu ligner et andet Walchern. I Lissabon og den omliggende Egn ere 10 til 11,000 Syge. Alle Kirker og Klostere ere opfyldte saavel med disse som med Saarede. Dyrheden er meget stor, og hele Landet et Billede af Ødelæggelse. (Neue Zeit.)

Den Amsterdamer Courant leverer en Gjenpart af den Afsked, som Engelland meddeler de paa Fastlandet fødte Soldater, det lader træde ud af dets Tjeneste, hvoraf sees, at en Soldat, der har tjent Hs. Storbritanniske Majestæt i syv Aar, opført sig som en god Soldat, ja endog udmærket sig i hver Bataille, og opfyldt sin Pligt som brav Karl, bevilges af Hs. Maj., i Betragtning af hans Tjeneste — 1 Pd. 8 Sh.! med Tilladelse at drage hjem. (S. Bl.)

Under d. 29 Oct. d. A. er for begge Rigerne igjennem det Kongel. Danske Cancellie udfærdiget en Placat angaaende en Examen for Gartnere, samt hvorledes Lærebreve til disse bør udstedes.

Hr. Dr. Wendt har i Konstflidsselskabets Møde d. 7 Nov. ladet forevise en Skee af caldarisk Erts, som han har faaet af et Vartowslem, og som har været en Familie-Eiendom. Hr. Doctoren har derved viist, at den af ham gjenopfundne Konst, at tilberede dette Metal, ikke er ny.

D. 11 d. M. døde pludselig i Kiel den saa almindelig agtede og saa høit fortjente General Bintzer, Storkors af Dannebrogen.

Bekjendtgjørelse. — I Følge indkommen allerunderdanigst Beretning til Hs. Maj. Kongen, er den 7de Novbr. sidstleden fra Skagen seet en Seiler, som ved at sees for ind, havde Udseende af en Skonnert, da den laae lægt paa Vandet og begge Toppene vare omtrent lige høie. Den er taklet som en Galease, kun med Forskjel, at den paa Mesansmasten fører en høi Stang, der, som meldt, gjør, at begge Topper blive lige høie. Dens Mesan er høiere end almindelig, men smallere end en Skonnerts. Paa Stormasten har den en kort Stang med et Raae-Topseil og en svær Stagfok. Skraaget er mørk malet; paa Styrbords Laaring, som kunde sees, havde den en hvid malet Plet, lig Mærket til Transportskibes Numer. Den har Gallion og Spring, og fører sin Jolle paa Dækket. Fra Storseils-Gaffelen viser den et rødt Flag med et hvidt Hjørne, hvori ingen Tegn kunde skjelnes. — Uagtet Veiret var godt den Dag, da den saaes fra Landet, laae den bi for smaae Seil. — Da denne Seiler, formedelst sin Manoeuvre, og da en deel Folk syntes at være ombord paa den, neppe er en Coffardimand, men den meget mere maa formodes at være en maskeret fiendtlig Krydser: saa har Hs. Maj. allernaadigst befalet, at Ovenstaaende skal bekjendtgjøres i de offentlige Tidender til Advarsel for de Søefarende . . . . — Hovedqvarteer Kbhavn, d. 13 Nov. 1811. — F. Bülow. (Hand. Tid.)

Ved Kongelig Resolution af 8de d. M. er det bestemt, at den nu udlagte nye Gade fra Kultorvet til Aabenraae i Kjøbenhavn skal føre Navn af Hausers Gade, da Etatsraad Hauser har opført de der værende Bygninger, og eier adskillige af de endnu ubebyggede Grunde sammesteds, samt, efter Overeenskommelse med Broelægnings-Commissionen, har paataget sig Gadens Broelægning. (Coll. Tid.)

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 93.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 19 November 1811.

Om Sogne-Forligelsescommissioner.

(Indsendt.)

At de i de Danske Stater oprettede Forligelsescommissioner have stiftet megen Nytte blandt Landets Undersatter, er en afgjort Sandhed. Vel ere Menneskene ikke derved blevne mere fredeligsindede mod hinanden. Vel ere mange Bagateller og mange Sager, der aldrig vare komne til Rettergang, blevne forhandlede i disse Commissioner, men derved ere ogsaa mange store og skadelige Processer blevne afværgede; allerede dette er en betydelig Nytte for det Almindelige. Til endnu større Gavn troer Indsenderen, at det vilde være for Almuen i Særdeleshed, om der paa Landet gaves Sogne-Forligelsescommissioner ligesom der gives Sogne-Fattigvæsenscommissioner og Sogne-Skolecommissioner. Førend jeg besvarer de Indvendinger, som kunde gjøres mod samme, maa jeg først bestemme af hvem denne Forligelsescommission skulde bestaae eller hvad den skulde have til Øiemed.

Sogne-Forligelsescommissionen skulde bestaae af Sognepræsten med tvende Medhjelpere. For disse Mænd skulde alle de Sager først undersøges og forliges, som ellers vilde komme under den i Amtet fastsatte Forligelsescommission. Da disse Mænd maanedlig samles til at forfatte Extraskattens Af- og Tilgangsliste, kunde alle de Sager, som maatte henhøre til denne Ret, maanedlig foretages. Dag og Time tillyses af Prædikestolen, naar Af- og Tilgang skeer i Mandtallet, og saaledes kunde tillyses af Prædikestolen, at alle de, som havde Tvistigheder med hverandre, kunde møde samme Dag. Skulde nogen af Parterne melde sig med Klage, inden Tillysning var skeet, da kunde Præsten med tvende Medhjelpere lade begge Parter indstævne til den Dag i Maaneden, som blev bestemt til Mandtallets Forandring. I Præstens og Medhjelpernes Nærværelse kunde Parterne personlig møde, og alt ved mundtlig Forhandling bilægges. Her behøvedes ingen Protocol eller vidtløftigt Skriverie, som desuden kan være besværligt nok for mange Præster, men ikkun en mundtlig Samtale, som Indsenderen er overbeviist om, vilde have stor Nytte, især naar Præsten, som sikkert besidder Agtelse hos Almuen, vilde anvende alt hvad Billighed efter sund Fornuft og sand Christendom indgiver Religionens Folkelærer. Mange af de Ægtefolk, som nu ved Amtets Forligelsescommissioner, skifte og dele Børn og Boskab mellem sig, vilde lettere bringes til Forliig, naar de kunde møde for Sogne-Forligelsescommissionen, hvor undertiden Præsten selv har ægteviet dem, confirmeret dem, maaskee døbt dem, og altsaa nyder Faders Agtelse og Tiltro hos begge Parter. Indsenderen er selv Præst og har 23 Aars geistlig Erfaring, som har lært ham at bilægge mange smaa Stridigheder mellem Sognefolket og derved afværget baade unyttige Processer og fritaget Amtets Forligelsescommissioner for unødvendigt Bryderie. Naar Sagerne vare af den Beskaffenhed, at de ikke i Sogne-For-

ligelsescommissioner kunde afgjøres, men maatte indstævnes til Amtets Forligelsescommissioner, da kunde den Klagende altid medbringe Attest fra Sogne-Forligelsescommissionen, hvori korteligen kunde fortælles, hvad der var udrettet i den Sag, og hvorvidt den ene syntes at have Ret mod den anden. For saadan Attest kunde Amtets Forligelsescommission tildømme den Tabende at betale en billig Godtgjørelse enten til Sogne-Forligelsescommissionen eller til Sognets Fattigcasse, hvilken Godtgjørelse eller Mulct maatte strax efter Betalingen bekjendtgjøres fra Prædikestolen til Advarsel for andre. Enhver, som indseer, at dette Arbeide ei kunde medføre vidtløftigt Skriverie, vil da ogsaa tilstaae, at Præsterne ei kunde ansee dette for nogen Byrde; de ere jo desuden forbundne til at stifte Fred mellem deres Sognefolk, og maatte altid føle inderlig Glæde ved at afværge Processer 2c. Sognefolket vilde ikke bebyrde Amtets Forligelsescommission med unyttige Kjævlerier; Tidsspilde, Reiseomkostninger, og de mange gjentagne Udsættelser vilde heller ikke finde Sted. Ikkun i de høist sjeldne Tilfælde, hvor Præsten selv skulde være indviklet i Sagen, kunde Parterne paalægges at møde for nærmeste Nabopræst, og der paakjendes eller afgjøres, hvad der maatte ansees for billigt og Ret.

(Indsendt.)

Bidrag til Svar paa det i Skilderiet 1811 No. 91 indførte Spørgsmaal om det danske Sprogs Oprindelse.

Spørgsmaalet begynder med det Motto: Grammatici certant, hvormed man synes ligesom at ville forudindtage Læserne, eller kaste et Slags Skygge paa Grammatikere; Indsenderen kan saameget førere bemærke Ubilligheden heri, som han selv ikke giver sig ud for Sproggrandsker. Er man ikke ligesaa uenig i Historien? i Filosofien? i Theologien? Er ikke Strid en nødvendig Følge af den menneskelige Aands Forskjellighed, der altsaa ikke kan undgaaes uden man vil fornægte al Tænkning? Er ikke Strid en nødvendig Forløber for Sandheds Opdagelse? Besvares man dette med Ja,

kan man da vel med nogen Ret lægge en enkelt Videnskabs Dyrkere det til Last at have og yttre forskjellige Meninger? Jeg mener nej, naar Striden kun er en Følge af reen Sandhedskjerlighed, og ingen uædel nedrig Lidenskab, som Skadelyst, Misundelse, eller deslige, skjuler sig under Rosendække. Enhver prøve i saa Henseende sig selv! Et er det fremdeles at tale i en afgjørende Tone efterat have anført de uigjendriveligste Beviser i Mængde for sin Mening, et langt andet paa en blot Formodning eller Indfald at henkaste en Paastand, som man vil foreskrive alle at antage som en Lov.

Seer man til Sagen selv om Kofod Ancher har Ret i at udlede Dansken af Tysken eller paastaae, at man i det hele vestlige Europa har talt et eneste Sprog, være sig nu Dansk, Gothisk, Celtisk, Tysk, Frankisk, eller Allamanisk, eller Hr. Rask har Ret i at paastaae tvertimod Dansk ikke nedstammer fra Tysk, men fra Islandsk, som har været det gamle almindelige nordiske Sprog; da efterlæse enhver, som vil fælde en upartisk Dom, blot begge Steder i Sammenhæng: Kofod Anchers Fortale til jydske Lov og Hr. Rasks Fortale til hans islandske Grammatik; man vil da finde, at den sidste netop der er egentlig beskjæftiget med en dyb og interessant Undersøgelse af denne Materie, at han for sin Sætning anfører syv Beviser, hvoraf næsten ethvert enkelt er overbevisende, og udført med en Grundighed og Klarhed, som ingen før ham har anvendt eller maaskee kunnet anvende paa denne Gjenstand. De to første henter han fra nuværende Dansk, de fire næste fra Historien, fra de ældste Spor til Dansken i Navne o. desl., fra Runeindskrifter, fra gamle danske Bøger; det sidste hentes fra Tysken, og er det, som han har behandlet mindst udførlig, og lagt mindst Vægt paa, da han blot anfører det til Sammenligning for at fuldende Overbeviisningen. Kofod Ancher derimod, som ikke egentlig var Sproggrandsker, har antaget en Mening, som før var den almindelige, som Prof. Baden og flere, der kjendte lidet til det gamle nordiske Sprog, havde antaget for ham, og som de tydske Forfattere f. Ex. Adelung, der kalder de nordiske Sprog Dialekter af Plattysk, ikke have glemt at indskjærpe. Denne Mening bestyrker Kofod Ancher med nogle gamle nordiske Ord,

der ogsaa findes hos en gammel tysk Forfatter, som om et Sprogs Nedstammelse fra et andet, eller Identitet dermed beroede blot paa nogle Ord flere eller færre tilfælleds! eller som om det var noget ret sært at to nærbeslægtede Sprog kunde i gamle Dage have havt nogle Ord tilfælleds, der sildigere gik af Brug i det ene eller andet, altsaa ikke længer blive tilfælleds. Dette forekommer i det mindste Indsenderen at være noget meget simpelt og naturligt, samt aldeles intet at bevise om det ene Sprogs Nedstammelse fra det andet.

Saalænge man altsaa kun anfører en i sig ubetydelig og meest paa Authoritet grundet Indvending imod eet af syv paa Materien selv velgrundede Beviser, kan det neppe være tvivlsomt hvem der beholder Seiren. Skulde der da være nogen ret Mening i Spørgsmaalet synes det at være den, om det gamle Nordiske eller Islandske nedstammer fra Tysk? eller om der før dette taltes i Norden, det er, efter Sagarnes Beretning, før Odins Ankomst, har været talt samme Sprog her som i Tyskland, Frankrig, Spanien ꝛc. Men i saa Fald synes det deels urimeligt, deels vilde man da fægte i Luften, eftersom hverken Kofod Ancher eller Rask taler om Oprindelsen til det Islandske eller om hvad her taltes før samme. Men det andet ovenfor besvarede Spørgsmaal maa Indsenderen med Hr. Rask tilstaae, at han ikke begriber hvorledes nogen af allermindste Sprogkundskab og sund Skjønsomhed kunde opkaste, naar han i Sammenhæng har læst og studeret Hr. Rask's fortræffelige Fortale til sin Islandske Grammatik.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Fortegnelse paa de Danske Lærde, som have promoveret til Doctorgraden ved Universitetet i Kiel i de sidste 10 Aar. Ved det theologiske Facultet. D. 1 Juli 1804. Frid. Julius Bech, Stiftsprovst i Odense, ob egregiam theologiæ scientiam, scriptis etiam bonæ frugis celebratam, et de re ecclesiastica æquè ac scholastica præclara merita. D. 2 October 1805. Johan Clausen, Sognepræst i Stubbekjøbing paa Falster, jam ante tres annos ab inclyte theologorum in academia georgia Augusta ordine summis in

theologia honoribus ornatus, ut his honoribus etiam in patria uti possit. D. 18 Oct. 1805. Claus Wilhelm Claudi, Provst og Sognepræst til Budolphi Kirke i Aalborg, tum ob munerum quibus cum virtute fungitur dignitatem, tum ob insignem doctrinæ copiam, oblato specimine "de Angelophaniis in canonicis libris V. T. obviis probatum." D. 11 Maji 1807. Holger Ferdinand Rørdam, Sognepræst til Thyrsteng og Fuglslev i Aarhuus Stift, ob egregiam eruditionem pluribus jam scriptis manifestam magisque adhuc scriptione promissa "de morum doctrina sine religionis auxilio parum frugifera" comprobandam et præclara sanctioris doctrinæ erudiendorum animis felicius applicandæ studia. D. 5 Aug. 1807. Samuel Zimmermann, Sognepræst til Gunslev paa Falster, de disciplinæ Mosaicæ pretio morali temporario deque accessionibus, per doctrinam Prophetarum deinceps ad illam factis. Ved det juridiske Facultet. D. 26 Junii 1801. Frederik Christopher Greve af Trampe, Stiftamtmand, post exhibita egregia et in tantæ prosapiæ fulgore æstumatione dignissima legitimæ scientiæ specimina. Ved det medicinske Facultet. D. 8 Junii 1802. Erik Nissen Viborg, Professor og Forstander for Veterinairskolen i Kjøbenhavn. Diplomet kalder ham: doctrina scriptis et meritis illustrem. D. 16 Junii 1805. Tobias Frederik Falkenthal, Overchirurg ved Søehospitalet, propter multa et egregia in arte medendi præstita documenta, scriptis quoque non una vice prodita, exacti denique muneris et in patriam communem meritorum copiam. D. 8 Februari 1806. Johan Christian Ryge, Physicus i Flensborg. D. 20 April 1809. Marcus Gerhard Høst, Læge i Cappeln. Ved det philosophiske Facultet. D. 10 Martii 1801. Christian Gorm Limkilde, Capellan i Nestkjøbing, ob ingenium et doctrinam documentis laudabilibus probatam. D. 25 Augusti 1803. Anton Heinrich Mathiesen, nu Sognepræst i Sjælland. 7 September 1811. De Herrer Professorer Baggesen og Rahbek. De Inscriberedes Antal ved Kieler Universitet har i det sidste Decennium været meget ringere end i det foregaaende; fra 1791 til 1800 blev 709 In-

scriberede, af disse studerede 318 Theologie, 230 Jurisprudents, og 73 Medicin; fra 1801 til 1810 blev 476 Inscriberede, af disse studerede 135 Theologie, 220 Jurisprudents og 69 Medicin.

Det Kgl. norske Videnskabers-Selskab i Trondhiem har til Medlemmer optaget Hr. A. Oehlenschläger, overordentlig Professor i Æstheriken ved Universitetet i Kjøbenhavn, og Hr. N. Wergeland, Adjunct ved Kathedralskolen i Christiansand.

Efter foreløbige Efterretninger staae siden Natten imellem d. 15de og 16de d. M. paa Rødsands Grund ved Nysted 1 engelsk Orlogsmand, 2 Fregatter og 4 mindre armerede Fartøier. Et Vindstød skal have drevet dem paa Grund. Den 16de om Morgenen begyndte Orlogsmanden at kappe Masterne.

Med det første agter Hr. Stadsmusicant Simonsen at lade sine to smaa Sønner, den ene paa 11 og den anden paa 12 Aar, høre paa Violin paa det Kongelige Theater. Man har saa meget mere Grund til at vente sig noget ret udmærket af disse unge Violinspillere, som Hr. Simonsen, der har uddannet deres Talent, allerede engang tilforn har godtgjort sin Færdighed i at danne Virtuoser ved sin Eleve Hr. Mads Dam, der for 8 Aar siden lod sig høre i Kjøbenhavn med fortjent Bifald, og for kort siden med ikke mindre Held i Berlin, hvor han nu er ansat i det Kongelige Capel med 300 Rdlr. i aarlig Løn.

Under d. 9 Nov. har den Kongelige Generalpostdirection udstedt en Placat angaaende en ny indrettet Postkareths Gang imellem Kjøbenhavn og Helsingøer istedet for de mellem bemeldte Steder hidtil dagligen gaaende, men nu ophørte Postkarether.

Under d. 28 Oct. er igjennem det Kongelige Slesv. Holstenske Cancellie udfærdiget et Patent angaaende Afstaaelse af Jord eller Grund til offentlig Brug for Hertugdommene Slesvig og Holsteen.

Ved Auction d. 14 Nov. i Huset No. 249 i store Kongensgade blev solgt: 22 Bother Corender for 103 Rdlr. à 114 Rdlr. pr. 100 Pd., 57 qvart dito til 73 Rdlr. 3 Mk. à 83 Rdlr. dito, Rosiner 12 Rdlr. 3 Mk. à 15 Rdlr. 3 Mk. dito, bittre Mandler 10 Mk. 12 ß. à 11 Mk. 3 ß. Pd., Siciliansk hvid Viin 596 Rdlr. à 655 Rdlr. 30

Vierl., Spansk Rødviin 650 Rdlr. à 664 Rdlr. dito, Hochheimer Rhinskviin af 1794 5 Rdlr. à 5 Rdlr. 1 Mk. Bout., gl. Rhinskviin 3 Rdlr. à 3 Rdlr. 2 ß. Bout., gl. Viinedike 98 Rdlr. à 105 Rdlr. Oxh., Bamberger Svedsker 49 Rdlr. 3 Mk. 100 Pd., Snustobak 4 Mk. 9 ß. Pd., Portorico Tobak 1 Rdlr. Pd., Biskop Tobak 1 Rdlr. Pd., Vadskesvampe 1ste Sort 14 Rdlr. 8 ß. à 19 Rdlr. Pd., dito 2den Sort 10 Rdlr. à 10 Rdlr. 1 Mk. Pd., dito 3die Sort, 6 Rdlr. à 6 Rdlr. 1 Mk. Pd., Norsk Blaafarve 58 Rdlr. 2 Mk. 100 Pd., Risten Dreibands Riga Hør 271 Rdlr. à 272 Rdlr. Skpd., Siciliansk raffin. Svovl 7 Mk. 2 ß. à 7 Mk. 6 ß. Pd., Schellak 12 Rdlr. Pd., Sølverglød à 8 Mk. 15 ß. Pd.; alt med Told.

Hr. Major og Garver A. Kyhnel har solgt sin Gaard No. 11 paa Vestergaden til Hr. Capitain Lind for 120,000 Rdlr., og igjen kjøbt Hr. Capitain og Muurmester Qvists nyopbygte Huus paa Hjørnet af Rosengaarden og Peder Hvidtfeldts Stræde for 38,000 Rdlr.

Viborg, d. 9 Novbr. Regnen, som i Forgaars Aftes var ledsaget med stærk Lynild, har dog i Dag ophørt, og som en Sjeldenhed har det frosset i Nat. Dette Efteraar har været ugunstigt for Sildefangsten ved Ribe, da kun faa fanges. Ventelig vil Stormen have lettet noget under dem, saa det vil blive bedre. Torvepriserne vare her i Dag Rug 17 Rdlr. 2 Mk. a 20 Rdlr. Tdn., Byg 12 Rdlr., Kartofler 7 Rdlr. Tdn., Oxekjød 22 a 36 ß. Pdt., fersk Flesk 36 a 48 ß., fersk Helt Parret 52 a 64 ß., fersk Sild Oelen 2 Rdlr. 32 ß. a 2 Rdlr. 48 ß., slagtede Gjæs Stkt. 2 Rdlr. 32 ß. a 3 Rdlr. (Viborger Samler.)

Mariboe, den 7de November. Efter Skipper-Efterretninger ere i Slutningen af October Maaned mange Skibe forulykkede imellem Skagen og Aalborg. Stormen skal uophørlig have raset i 6 samfulde Dage med Snefog og Regn. — I Asperup i Fyen er ved Døden afgaaet Sognepræsten C. Brandt, 81 Aar. Han har i ovenmeldte Sogn først været Kirkesanger og Skolelærer i 42 Aar, siden personel Capellan under afgangne Provst Clausen i 3½ Aar og endelig Sognepræst i 14 Aar, hvortil han blev udnævnt af afgangne Kammerherre Adler paa Hinsgavl ved Middelfart. (Mariboe Av.)

Mariboe, den 14de November. Onsdagen den

13de November ankom til Provindsialbogsamlingen her Flora Danica, med illuminerede Kobbere, som Hs. Majestæt allernaadigst har skjænket til ovenmeldte Stiftelse. Velsignet være vor elskte Frederik, der saaledes fremmer og befordrer enhver nyttig og gavnlig Indretning ialmindelighed, og vor uforglemmelige Seidelins Stiftelse isærdeleshed, der kort før sin alt for tidlige Død allerunderdanigst ansøgte om bemeldte Værk til sin Stiftelse, for hvis Fremgang hans Hjerte slog saa varmt, medens han levede og virkede til Held og Gavn for Menneskeligheden. — 1 Tønde Hvede betales nu her med 24 Rdlr. D. C. (S. Bl.)

Odense, d. 15de November. Torsdagen d. 14 Novbr. om Eftermiddagen kantrede i et haardt Kulingsveir paa Hjemtouren fra Svendborg en Baad fra Dreiøe, hvori vare 2 Gaardmænd og en Huusmand derfra. To af disse bleve bortdrevne af den imellem Thorsengog Fyen stridtløbende Strøm; den ene var saa heldig at fastholde sig ved Baaden, indtil en fra Strandhusene tililende Jolle fik ham reddet. De Druknede efterlade sig jamrende Enker hver med 2 Børn. — Til dette Aars Kuriositeter hører ogsaa, at i Høiskriis ved Lundved her i Fyen er for nylig af Skytten bleven skudt Uhrhons, hvilken Fugl kuns ellers almindelig antræffes i Norge og nogle af Jydlands Egne. — Efter en temmelig lang Pause af det Slags er Odense igjen bleven forsynet med Seeværdigheder af første Skuffe. Foruden det Kuhnske Ridselskab, hvis Færdigheder virkelig ere beundringsværdige, morer Artisten Tumas de Skuelystne med fantasmagoriske Forestillinger af Skeletter og Monstra, Transparenter og Karikaturbilleder paa vort ledige Theater, der altid kan være ligesaa nydelsesværdige som ethvert andet Theaterspektakel. (Hempels Av.)

———

(Om Agiotage. — Fortsættelse.) Saaledes er det, at Striden begynder imellem det offentlige Pengevæsen, som søger at vedligeholde sine i Omløb satte Repræsentativer i vedbørlig Credit, og den private Stræben efter at nedsætte disse, for desto dyrere, og til overdrevne, langt under Statens Mynttegns virkelige Værd beregnede Priser at afhænde den ihændehavende faste Valuta, og efter hver saadan Omsætning at begynde det fordærvelige Spil paa ny. Fra nu af antager Agiotagen den Bemærkelse, som almindeligen forstaaes

eller antydes ved Brugen af dette Ord, og som, naar vi samle dets forskjellige Kjendemærker under Eet, rigtigst synes at kunne forklares derhen, at Agiotage er almeenskadelig Omsætning af Statens Penge og Penge-Effecter, til Nedsættelse af deres Værdie for Egenfordeels Skyld. — Ved nøiere at betragte denne Forklaring, og opløse den i sine Bestanddele, finde vi: a) At Agiotage faaer sin Hovednæring ved den Nødvendighed, hvori Staten saavel som dens enkelte Borgere, især de Handlende befinde sig, at gjøre Omsætninger af Statens Myntrepræsentativer imod den faste Valuta eller reelle Værdie, som Udlandet antager i Betaling, eller hvorefter det i det mindste afmaaler den Betaling, der bydes det i disse Myntrepræsentativer. b) At Agiotagen tilkjendegiver sig, eller at man med Føie kan antage, at den er til og virker paa det offentlige Pengevæsen, naar Nedsættelsen af Statens Seddeler og Effecter, uden Forandring eller Forværrelse af Statens oeconomiske eller politiske Vilkaar, gaaer frem til det værre, og trodser alle fra Statens Side trufne Indretninger til Repræsentativernes Betryggelse og til Indskrænkning af det aarlige Behov af Udlandets faste Valuta. c) At Agiotagens Fremskridt tydeligst vise sig ved en tiltagende Higen efter fast eller Banco-Valuta og ædle Metaller, og ved større Opkjøb deraf, end Landets Handel og udenlandske Forbindelser kunne gjøre nødvendige. d) At det ikke des mindre er og bliver overmaade vanskeligt, at dømme om enkelte Handelsaffairer og Pengeomsætninger, hvo vidt de kunne henhøre til Agiotage eller ei, og næsten umuligt, at underkaste dem Lovenes directe Tvang; thi den, der f. Ex. holder sin ihændehavende reelle Valuta tilbage, og ikke under visse, tilsyneladende overdrevne, Priser vil afhænde den imod Statens Myntrepræsentativer, har efter almindelige Begreber den Ret paa sin Side, at kunne raade over sin Ejendom, og den Undskyldning, at jo ingen, uden ham selv, kan vide, hvor meget han trænger til denne Valuta, eller hvor meget den har kostet ham. Heller ikke kan den, der for saadan Valuta maae betale en efter hans Formening uforholdsmæssig høj Priis, ansee sig berettiget til derover at føre Klage. Thi Kjøbet og Salget er paa begge Contraherendes Side en frivillig Forening, hvorved Tab som Fordeel beroer paa Tidens Omstændigheder. (Fortsættes.)

Posteftterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Moniteuren indeholder et Keis. Decret, dat. Amsterdam d. 23 Oct., angaaende Fremgangsmaaden mod Franske, som efterat de paa en fremmed Magts Gebet have begaaet en Forbrydelse, flygte til Frankrige. I samme fastsættes: at enhver Begjering fra en fremmed Magt om at faae udleveret en Fransk Undersaat, der er bleven beskyldt for en Forbrydelse paa denne Regjerings Gebet, skal ved Stordommeren, Justitsministeren, forelægges Keiseren til Paakjendelse. En saadan Begjering, ledsaget af de fornødne Beviser, indsendes til den Ende til Ministeren for de udenlandske Anliggender, der med sin Indberetning, tilstiller Stordommeren, Justitsministeren samme.

To Røvere snege sig d. 1 Nov. under Gudstjenesten ind i et enligt liggende Huus ved Metz og lavede sig til at slaae Porten ind. En liden Pige paa 10 Aar, der var allene hjemme, blev dem vaer, gik op paa Loftet for at raabe om Hjelp, og løftede med Møie en Øxe, som hun lod falde paa een af Gavtyvene, der undveg Slaget og greb Øren for at slaae Døren op dermed. Men den lille Pige greb til to Pistoler, som Husets Eier havde ladet ligge i sit Værelse, og dræbte den ene Røver, som gik løs mod hende. Den anden Spitsbub tog Flugten.

I Paris havde man sidst i October ny Sommer. Man saae paa Træerne Blomster og Frugter og i Haugerne Blomster. Drengene badede sig i Seinen. Almuen tilskriver dette Cometen, men de Lærde ville ikke vide noget heraf. (Saaledes kunne Tiderne forandre sig. I fordums Dage tilskrev Almuen Cometerne alt Ondt, nu tilskrive de dem alt Godt. Det ene var nok ligesaa klogt som det andet.)

Ogsaa de stakkels Otaheiter ere nu blevne smittede af den europæiske Modesyge. Paa Festdags tør ingen lade sig see for Hs. Otaheitiske Majestæt uden at have en Kjole og Skjorte paa, og være forsynet med en Flint og Krudt. Ved alle offentlige Anliggender opraabes de fornemste Høvdingers Navne, og enhver, selv Udlændingen, faaer Foræringer. I Aaret 1806 bestod saadan en Foræring i en Griis.

Ministeren Hardenberg har udlovet en Belønning af 200 Rdlr. Cour. for den, der kan give Oplysning om, hvo der har forfattet eller trykt et under Titel af: de nye Jacobinere i de preussiske Stater, Ansøgning fra nogle Landstænder til Hs. Maj. Kongen af Preussen &c., i Berlin enten ikke trykt eller lovstridigen Censuren unddraget Flyveskrift af høist formasteligt Indhold.

London, den 29de October. (Moniteuren.) En Skrivelse fra Dublin af 12te October beretter, at Militsen i Grevskabet Nottingham og i Limerick en heel Nat igjennem har været i Slagsmaal i deres Barakker. De havde mange Saarede. Militsen fra Nottingham havde de fleste. Næste Dag lod Commandanten Corpset komme sammen paa en Plads og tvang Soldaterne til at række hverandre Haanden. — Toldbetjenterne have paa Themsen anholdt et Scepter og en Guldkrone, som ikke var angivet. Man veed nu, at de have været bestemte for Christoph. — Der er mange falske Dollars fra 1804 i Omløb.

Gibraltar d. 14 Oct. I Morges saae man her fra Fæstningen en Fransk Armee paa 10,000 Mand, der marcherede mod St. Roch. Ballesteros's Armee, har derpaa retireret ind under Fæstningens Canoner, og alle St. Rochs Indbyggere havde Dagen i Forveien taget Flugten. Om Middagen rykkede de Franske Tropper ind i Landsbyen og afsendte nogle Cavallerie- og Infanterie-Piquets henimod Fæstningen. — Den 15de Octbr. Den Franske Armee, der commanderes af Marchal Victor, har endnu samme Stilling og staaer Vesten for St. Roch i Slagorden. Da de Franske nærmede sig, flygtede Indbyggerne i Algesiras til den grønne Øe. Fienden rykker mod Slottet Castellas. Hans Magt er over 10,000 Mand. Gen. Villate er blandt de Commanderende. — Fra Tanger berettes, at Keiseren af Maroco har tilladt de Franske, at udføre 1000 Høveder samt Korn til deres Armee.

Hollandske Lærde have bemærket, at Cometen har i en Tid af 40 Dage tilbagelagt en Vei af 27 Millioner Mile, hvortil en Canonkugle vilde behøve 24 Aar. Cometen havde i Følge heraf tilbagelagt en Vei af 675,000 Mile. Mod Enden af November vil den være to Gange saa langt fra os som Solen. — Som bekjendt var Hr. Flau-

guergues i Vivlers den første, der opdagede Cometen. Han har nu bekjendtgjort følgende desangaaende: Den Comet, som jeg afvigte 25de Martii har opdaget, indtil d. 29 Maji iagttog og d. 18 Augusti saae igjen i Stjernebilledet den lille Løve, synes mig at være den samme Comet, der lod sig see i September 1301; i det mindste svare de Elementer, som jeg for dette Aars Comet fandt, fuldkommen til de chinesiske Astronomers Jagttagelser fra 1301, der findes i P. Gaubils Manuskript. Det er en Lykke, at vi eie disse Jagttagelser, thi af de Noticer, som de europæiske Historiker have efterladt os, angaaende denne Comet, kan ingen Følgeslutning uddrages; de ere mørke og modsigende. I hiint Aarhundrede, da i alle Faculteter saa mange Lærde glimrede, findes dog ikke een iblandt dem, der kunde have bestemt os endog kun ganske overfladigen denne Comets Løbebane. — Efter denne som mig tykkes meget rimelige Gisning varer denne Comets Omløb 510 Aar, og vil altsaa komme tilsyne igjen i Aaret 2321.

Blandede Efterretninger.

De bekjendte Uhrfabriker i Genf ere endnu bestandig i saa stor Flor, at en Trediedeel af Stadens Indbyggere af begge Kjøn leve deraf. Medens den ene Arbeider forfærdiger Guld- og Sølvcasserne, hærder Staalet og forvandler det til Fjere og Hjul, maler den anden Zifferbladene, skjærer Tænderne i Hjulene, polerer dem og forfærdiger Visere og Kjæder. Ved denne Arbeidets Fordeling forfærdiges uendelig mere, og alting i en høiere Grad af Fuldkommenhed. (Allg. Zeit.)

Maleren Jacob Barry's Levnetsomstændigheder, ved Vialart Saint-Morys, Godseier i Oise Departementet *). (Af Journal des Arts, des Sciences et de la Littérature for 1811.)

Jacob Barry, engelsk Maler, var eet af de Mennesker, hvis Genie sætter dem istand til at overvinde alle de Vanskeligheder, som saa ofte i Selskabet lægge sig i Veien for Udviklingen af vore Evner. Han var født i Cork i Irland, i Aaret 1741. Hans Fader, som kun var en slet og ret Murer, bestræbte sig for at give ham en god Opdragelse, og lod ham lære Latin og Græsk, to Sprog, som Barry bestandig elskede og dyrkede; man mærker derfor lettelig i hans Compositioner, at hans flittige Læsning i Æneiden og især i Iliaden, havde beriget hans Indbildningskraft og forøget hans naturlige Evne til at danne sig ædle Begreber og udtrykke dem paa samme Maade. Kun 19 Aar gammel havde han allerede forfærdiget et stort historisk Malerie, hvis Emne var St. Patrice, Irlands Apostel, som døber Kong Cashel, een af de Fyrster, der regjerede i dette Land i den Tidspunct, da den christelige Religion der blev indført. Man fortæller, at St. Patrice, da han satte sit Kors fra sig i det Øieblik, Ceremonien skulde gaae for sig, istedet for at stikke det fast i Jorden, stak det, uden at mærke det, i Kongens Fod; men at denne Fyrstes Andagt var saa stor, at han undertrykte den overordentlige Smerte, han følte, for ikke at standse St. Patrice i hans Kaldsforretninger. Andre Historieskrivere berette, at Fyrstens ubegribelige Taalmodighed kom deraf, at han troede, at den Handling, at stikke Korset i Foden, udgjorde en væsentlig Deel af Daabsacten. Dette var den Scene, Barry søgte at fremstille. Hans Malerie, som blev udstillet i Opmuntrings-Selskabets Sal (Salle de la Société d'encouragement), blev der saa almindeligen beundret, at man kjøbte det, for at lade det ophænge i Parlamentets Palais, som siden lagdes i Aske. Saaledes nød Barry, i Begyndelsen af sin Løbebane, een af de lykkelige Omstændigheder, saa dyrebare for Konstnere, der sætte stor Priis paa Æren, den at hans Arbeide fik en Plads blandt store Malerier, hvortil Mesterne selv havde valgt Emnet. — Edmund Burke, en Irlænder, den Gang Medlem af Parlamentet, ligesom Barry berømt af sit Genie og sine overordentlige Talenter, var den, der bidrog

*) Forfatteren maa saa meget mere interessere Danske Læsere, som han for nogle Aar siden paa Konstens Vegne har opholdt sig i Danmark, og som den Velynder, der har meddeelt Udgiveren Originalen til ovennævnte Noticer, har forsikkret ham, at Hr. Saint-Mory agter igjen med det første at komme hertil, for at gjøre en Reise til Norge og der at optage Prospecter.

meest til Barrys første Lykke, ved at gjøre sine Colleger opmærksomme paa hans Malerie af St. Patrice; og han ophørte siden den Tid ikke at være hans bestandige og ivrigste Beskytter. En Dag, da han havde været hos ham, uden at sige hvem han var, og underholdte sig med ham om Malerkonsten, beraabte Barry sig, for at understøtte sin Mening, paa et Sted i Burkes Afhandling om det Sublime og Skjønne. Da denne svarede, at dette ikke var nogen stor Authoritet, sagde Barry: "I Sandhed, jeg er ikke af Deres Mening; thi da jeg ikke havde Raad til at kjøbe et Exemplar af denne Bog, laante jeg den; men inden jeg tilbageleverede den, afskrev jeg den heel og holden." Denne Anecdot kan tjene til Bevis paa, at Barry fra sin tidligste Ungdom var istand til at fatte det meest abstracte Raisonnement, og at han altsaa var lige dygtig til at udvikle Theorien af Malerkonsten og udmærke sig ved sin Pensels Frembringelser. Det var ligeledes Burke, der formaaede ham til at reise til Engelland, og som forskaffede ham Bekjendtskab med dette Lands berømteste Mænd, saasom Johnson og Goldsmith. Efter at have tilbragt to Aar i Engelland, reiste Barry til Italien, med de Penge, som Burke af sin egen Lomme gav ham til at gjøre denne Reise; han kom ikke tilbage førend 1775, i hvilken Tidspunct han udgav en Bog under Titel: "Undersøgelse af de virkelige eller indbildte Hindringer i Engelland, der lægge sig Konsternes Fremskridt i Veien." Han blev derpaa udnævnt til Medlem af det Kongel. Maleracademie, og 1786 Professor ved samme Academie. Paa denne Post var Barry, der bedre forstod Malerkonsten end at leve med Menneskene, selv Skyld i, at hans Medcolleger siden trak sig saa meget tilbage fra ham. Han vilde ikke, at en Sum af 14,000 Pd. St., der indkom for de aarlige Udstillinger i Sommerset-House, skulde anvendes, saaledes som det var blevet afgjort i Academiet, til at oprette en Fonds for Academikerne og deres Enker, men at den skulde bruges til at kjøbe en Samling af Malerier af store Mestere, der kunde tjene Eleverne til Veiledning. Barry udtrykte sig med megen Ild, ja endog med Veltalenhed; det var ham let at gjøre sig yndet af sine Elever, paa sine Medcollegers Bekostning, ved at forestille dem Udførelsen af hans Forslag som eet af de vigtigste Underviisningsmidler, og ved at gjøre dem bekjendte med hvad der forhindrer det. Det er uvist, om ikke den af Barry foreslagne Anvendelse af de 14,000 Pd. St. havde været retfærdigere, passeligere, nyttigere selv for Konsternes Fremskridt, end den, Academiet havde bestemt; men man kan ikke andet end dadle hans Fremfærd ved denne Leilighed. Man erindrer, at han i Aaret 1800 bekjendtgjorde gunstige Meninger om den franske Revolution, der foraarsagede en saadan Opsigt, at hans Medcolleger eenstemmigen udelukkede ham af Academiet, og at Hs. Storbrit. Majestæt lod sig bringe det Register, som indbefattede Medlemmernes Navne, og stadfæstede Barrys Udstødelse ved at udslette hans Navn med egen Haand. — Det er ganske begribeligt, at han som en gammel Ungkarl, der levede af 6 Sous dagligen, som ikke kjendte nogen anden Fornøielse end Arbeide, ingen anden Luxus end Overflødighed af de til Udøvelsen af hans Konst nødvendige Gjenstande, ikke kunde indsee, hvorledes en Maler kunde behøve en Pension af 100 Pd. St. Lignende Poussin i Sædernes Simplicitet, den lærde og agtværdige Anquetil du Peron i Tarvelighed, var han endnu langt besynderligere end disse to Mænd. Hans Levemaade syntes overalt meget sær, og den var det saa meget mere i Engelland, hvor man er saa omhyggelig for Reenlighed, og hvor den simpleste Konstner har forskjellige Værelser til at arbeide, spise og sove i. Hos Barry fandt man hulter til bulter imellem hinanden Kjøkkentøiet, Maler-Redskaber og Kar, bestemte til at anstille chemiske Experimenter over Farvernes Varighed. I Henseende til politiske Meninger, da havde ikke den franske Revolution, men Læsningen af de Gamle, indgivet ham dem, og over ti Aar forinden hiin havde han erklæret sig. Anecdoterne om Barrys Liv indeholde ligesaa mangfoldige som paafaldende Synderligheder; men jeg har talt nok om Mennesket; der staaer nu tilbage at caracterisere Maleren. (Fortsættes.)

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste

Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 94.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 23 November 1811.

Om Tobakken.

Den Vane, at røge Tobak, regner den nyligen afdøde Salzmann i sin Carl v. Carlsberg blandt de menneskelige Elendigheder. "Den tilføier mig en Skade" — lader han Borgermesteren i Carmin sige — "som ikke er at beregne. See her denne Dietand; om nogen havde budet mig tusinde Rigsdaler, saa havde jeg ikke ladet ham faae den. Hvorfor? At erhverve tusinde Rigsdaler, er for en Mand, der har Hoved, en Ubetydelighed. Men der hører mere til at faae en Dietand, naar den engang er borte. Og dog har jeg ved den fordømte Røgen mistet denne Tand. Med den holder jeg bestandig Piben. Derved er den bleven saa afslidt, at man næsten ikke seer noget mere deraf. De øvrige Tænder ere alle sorte, alle angrebne af Røgens Skarphed. Mine Klæder, mine Bøger, mine Breve, alting lugter af Tobak. Naar De kommer ind i min Stue, saa skulde De troe, De kom ind i en Vagtstue. Og det er endnu ikke alt — ved den fordømte Røgning afholdes jeg fra saa meget Godt. Naar min Pibe eengang brænder, saa er det mig umueligt at gaae af Pletten førend den er udrøget. Klokken kalder mig ofte til Raadhuset, jeg føler min Pligt at gaae derhen, men kan ikke komme af Pletten førend Piben er udsmøget. Jeg troer, jeg kunde see mit Barn svømme dernede i Vandet, og var dog ikke istand til at ile det til Hjelp førend Piben var udrøget." — En tydsk Konstdommer har bedømt denne Skildring meget strængt og kaldet den en Carricatur. Salzmann svarede herpaa meget rigtig: "Efter min Følelse er en Carricatur et Malerie, hvori der hersker Misforhold og mange Dele ere utroligen forstørrede. En Dværg med en Næse, der er saa lang som Hovedet, der bedækkes af en Paryk, som naaer til Jorden, er en Carricatur. Lader os nu see, hvor man finder i mit Malerie Misforhold, eller overspændt Forstørrelse af enkelte Dele! Er det maaskee overspændt, at en stærk Tobaksrøgers Tænder ere sorte og afslidte? eller at hans Klæder, Bøger og Værelser lugte af Tobak? eller at han ikke kan gaae til sine Forretninger indtil han har røget sin sædvanlige Portion? Den, som selv røger stærkt Tobak, eller kjender en stærk Tobaksrøger, han dømme! Er det nu Carricatur, naar man forestiller Menneskene saaledes som de ere?" — Kan man end ikke nægte, at denne Skildring af en stærk Tobaksrøger neppe fortjener at kaldes Carricatur, da der sikkerlig gives Originaler, som i det mindste de fleste Træk, hvoraf Maleriet er sammensat, passe paa, saa maa man dog tilstaae, at den i Almindelighed tagen er overdreven, og at det er at male Fanden sortere end han er, naar man forøger den store Masse af virkelig menneskelig Elendighed med indbildt. At Dietanden afslides er ikke en Virkning af Tobaksrøgen, men af den Vane at holde Piben imellem Tænderne, uden at understøtte den med Haanden, som man enten ikke bør tilvænne sig fra Begyndelsen af eller afvænne sig med, saasnart man

begynder at spore de skadelige Følger deraf. At Tænderne blive sorte af Tobaksrøg, er neppe saa ganske afgjort. Der gives mangfoldige Tobaksrøgere, som have meget hvide Tænder. Mange ville endog paastaae, at Tobaksrøg er et Middel mod Tandpine. At alting kommer til at lugte af Tobaksrøg, er let at forebygge. Man behøver jo ikke bestandig at røge der, hvor man har sine Bøger og Breve. At lade sig af sin Pibe afholde fra at opfylde sine Kaldspligter, er en Svaghed, som ingen retskaffen Mand bør gjøre sig skyldig i, og den, som saaledes lader sig beherske af sin Tobakspibe, vil ligesaa let kunne blive en Slave af hver anden Tilbøielighed og Lidenskab. Vilde det ikke være uret, at henregne Kortspil eller spirituøse Drikke til den menneskelige Elendighed, fordi der gives Mennesker, der ødelægge baade deres Sundhed og Formue ved Spil og Drik? Alt hvad der paa denne Jord kun kan bruges, maa ogsaa kunne misbruges.

Men betragter man Tobakken fra dens medizinske Side, saa have Lægerne meget imod den, endskjønt alt hvad de sige til dens Dadel visseligen kun maa antages at gjelde dens Misbrug, thi man seer jo dagligen saa mange Tusinde baade røge og snuse, og alligevel blive meget gamle, uden at spore nogen af de Virkninger, Lægerne spaae dem. Hufeland forundrer sig over, "at noget uvegemligt, ureenligt, bidende og ildelugtende Tøi som Tobak kan blive til en saadan Livsnydelse, ja en saadan Livsfornødenhed, at der gives Mennesker, der ikke kunne blive muntre, fornøiede og glade, ja der ei engang kunne tænke og arbeide, forinden de trække Røg igjennem Mund og Næse." — Men det samme kan nok siges med samme Grunde om andre nervepirrende Ting. Hvorfor gives der saa mange Millioner Mennesker, der ikke kunne leve uden een eller to Gange om Dagen at drikke et Opkog af brændte, knuste, bittre Bønner, som, førend man er vant dertil, forvolder Beklemmelse og Hjerteklappen? Hvorfor drikker saa ofte Manden med et Slags Lidenskab den Drik, som sammensnærper Munden paa Barnet, naar det kun faaer en halv Theskeefuld deraf? Hvorfor tygger Tyrken med Vellyst den Portion Opium, som for Europæeren er en reen Gift? Man kunde fremsætte mangfoldige saadanne Spørgsmaale, der ikke lade sig besvare med andet, end at der hos Mennesket findes en Tilbøielighed til at pirre Nerverne, og at denne Tilbøielighed er saa stærk, at den kommer det til at glemme Smagens og Lugtens Ubehagelighed. At stærke Tobaksrøgere hverken kunne være muntre eller glade, hverken kunne tænke eller arbeide, naar de ikke have Piben i Munden, kommer nok meest af Vanen. Man kunde vænne sig til mange andre Ting, hvoraf man ved Savnet vilde føle samme Virkninger. Dersom alle Mennesker vare Philosopher, vilde de ganske afholde sig fra Tobak, fordi de derved undgik en Fornødenhed mere, og deres Frihed og Lyksalighed blev desmindre indskrænket. Hvad Tobaksrøgens skadelige Virkninger angaaer, da forsikkrer Hufeland, "at den fordærver Tænderne, fortørrer Legemet, gjør maver og bleg, svækker Synet og Hukommelsen, trækker Blodet til Hovedet og Lungerne, gjør os derfor tilbøielige til Hovedpine og Brystsygdomme, og kan paadrage den, der har svindsottige Anlæg, Blodspytten, Hoste og Lungesyge." "Snustobakkens Brug" vedbliver han "er ikke meget bedre, og i Henseende til Ureenlighed endog værre. Desuden pirrer den Nerverne, svækker dem tilsidst, og foraarsager Hoved- og Øiensvagheder." Vi have her hørt Lægen; man høre nu Satirikeren.

"Enhver erklæret, gammel og ulægelig Snuser" siger Lord Stanhope "tager, efter en maadelig Beregning, een Priis i ti Minuter. Enhver Priis, tilligemed den smukke Ceremonie at tørre og snyde Næsen og andre tilfældige Omstændigheder, medtager 1½ Minuter. 1½ Minuter af hver ti, udgjør, naar man regner 16 Timer til hver Snusedag, 2 Timer og 24 Minuter af hver naturlig Dag eller 1 Dag af hver ti. Een Dag af hver 10 udgjør 36½ Dage i et Aar. Naar vi altsaa antage, at Snuseriet fortsættes i 40 Aar, saa anvendes to Aar af Snuserens Liv til at pirre sin Næse og to til at snyde den. Udgivten til Snustobak, Tobaksdaaser og Lommetørklæder, vil blive Gjenstanden for en anden Undersøgelse, hvoraf man vil see, at denne Yppighed røver ligesaa meget af Snuserens Indkomster som af hans Tid og Penge, og ved en tilbørlig Anvendelse af den Tid og de Penge, som saaledes tabes for Almenheden, vilde der kunne samles en Fonds til Nationalgjeldens Afbetaling."

Men uagtet man saa almindeligen og saa tydeligen har ivret mod Tobakkens Brug, saa har dette dog kun frugtet saare lidet. Den bruges og vil endnu længe bruges i alle Lande og i alle Stænder, lige fra den meest glimrende Borg indtil den laveste Hytte. Cavalieren med sin kostbare Gulddaase og Matrosen med sin smudsige Skindpung, der i alle andre Ting tænke og føle saa forskjelligen, ere fuldkommen enige i Smag og Grundsætninger, naar det kommer an paa at tractere Næsen, og der hersker i denne Punct en saa fuldkommen Lighedsstand, at alle fornemme og lave Næser lade sig nøie med eens Ambrosia.

Tobakkens Historie er i Korthed denne: Førend Columbus opdagede America kjendte man i Europa intet til denne Plante. Oprindeligen have vi de vilde Indianere at takke for Røgningen og Snusen. Brugen af Tobakken er imidlertid i det østlige Asien, hos Chineserne og Mongolerne saa almindelig, at man ikke uden Sandsynlighed kan formode, at den ogsaa der har været tidligere end i Europa. Saa meget man af sammes Indførelse og Udbredelse i Europa veed, var det en spansk Munk eller Eremit, navnlig Roman Pane, som Columbus paa sin anden Reise lod blive tilbage paa St. Domingo, der sammesteds først lærte at kjende denne Plante. 1520 blev den funden af Spanierne i Yukatan, ved den mexicanske Bugt. Virkelig til Spanien bragtes den først af Franciscus Hermandes af Toledo, sandsynligviis snart efter 1556. I Aaret 1559 kom Frø deraf til Portugal, hvorfra Jean Nicot, fransk Gesandt sammesteds, sendte det til Frankrige. Til Tydskland kom Tobakken, efter Sigende, under Carl V., med spanske Krigshære. Conrad Gesner i Zürich lærte at kjende denne Plante 1565, og Engellænderne 1585. Strax efter 1600 begyndte man at dyrke den i Ostindien; 1605 i Tyrkiet; 1615 i Holland; 1676 til 1681 gjordes de første Forsøg dermed i Mark Brandenburg. I Begyndelsen betragtedes Planten blot som et Lægemiddel, og nogle Curer, som man troede at have bevirket ved at paalægge dens Blade og anvende dens Saft, gave Anledning til at betragte Tobakken som en sand Underurt. Blandt adskillige Navne, hvormed man benævnte den, toges nogle af den Lægekraft, man tilskrev den. Saaledes kaldte man den: indiansk Underurt, Lægeurt, al Verdens Frelse. — Røgningen blev tidligere bekjendt end Snusen. Hiint kaldte de Indfødte paa St. Domingo: "at gjøre Tabago," dette har givet Anledning til Plantens Navn. — Røgningen indførtes, saavidt man veed, af Raleigh 1585 fra Virginien til Engelland; ved engelske og svenske Soldater kom den til Tydskland, f. Ex. 1620 ved hine til Zittau og 1631 ved disse til Meissen. Ved engelske Studenter blev man bekjendt dermed i Holland. 1653 begyndte man at røge i Landet Appenzell. I Spanien skal det først være kommet i Brug at snuse, og derfra indførtes denne Brug i Italien. Lægernes og Moralisternes Meninger om denne Nydelse vare i Begyndelsen deelte. Nogle af de første holdt den allerede den Gang for skadelig for Sundheden, og de sidste tildeels for Synd. Cardinal Prosper Saintecroix, der først indførte Tobakken i Italien, blev derimod saa rost af Castor Dürant, at han, for at anbringe et Ordspil, sammenlignede denne Plante med Træet af det hellige Kors, og den hollandske Læge Bontekoe udbasunede dens Roes med de Ord: "der er intet saa godt, intet saa meget at agte, intet saa gavnligt og nødvendigt for Sundheden som Røgen af Tobak, som ogsaa Konger værdige at røge." Men de sidste vare dog, førend de lærte at røge og snuse, Tobakken ikke saa gunstige. Jacob I. i Engelland nedlod sig endog til at lade skrive en egen Bog mod dette skadelige Ukrud, som han kalder det, hvori han sammenlignede et Værelse fuldt af Tobaksrøgere med Helvede, og advarede sine Undersaatter, for deres Saligheds Skyld, for dette Uvæsen. Men dette nyttede intet. Denne Nation røger, snuser og skraaer Tobak lige indtil dette Øieblik. — I Appenzell faldt Børn paa at røge, og Raadet lod dem indkalde og straffe. I Bern havde man en Politie-Anordning efter de ti Bud, og da alt maatte bringes under et Bud, satte man 1661 Røgning under det sjette Bud; man oprettede ogsaa 1665 en Tobaks-Ret. I Glarus forbød man Tobaksrøgning under en Pengemulct af en Krone. I Rusland blev 1634 Røgningen forbuden under Straf af Næsens Førtabelse, og hvad der er næsten ligesaa paafaldende, Pave Urban VIII. satte 1623 og Innocenz XII. 1690 alle i Band, der, især i Kirken, vovede at snuse, og denne Band blev ikke ophævet førend 1724 af Benedikt XIII.,

der selv gjerne tog sig en lille Priis. — Alle disse Forfølgelser uagtede kunde Tobakkens Brug ikke fortrænges mere, og dette beviser tilfulde, at Vanen er Menneskets største Tyran.

De største Philosopher, som ellers modstode alle Sandselighedens Fristelser, og Helte, som Verden skjelvede for, lode sig beherske af den Vane at røge og snuse Tobak. Blandt andre var Friedrich den Anden af Preussen en saa lidenskabelig Tobaks-Snuser, at han ikke allene havde et heelt Sortiment af Snustobaksdaaser bestandig opstillet i sit Cabinet, men at hans Klæder bestandig vare tilsmurte af Tobak. Ikke allene den cultiverede Europæer, der udtænker saa mange tusinde Midler til at tilfredsstille og pirre sin Sandselighed, men ogsaa den vilde, for al finere Nydelse sløve Grønlænder, der ikke kjender noget andet Eden end sine nøgne Sneeslætter og Iisfjelde, der finder Livets høieste Glæde i sit Sælhundskjød og sin Tran, ligner dog deri den forfinede Europæer, at han med Liv og Sjel elsker Tobak. Man kan ikke faae ham til at bestille noget, naar man mangler denne Artikel, næsten den eneste der i Landet gjeldende Mynt til at betale Arbeidet med. Indianerne, hos hvilke Tobakken egentlig har sit Hjem, sætte paa ingen Plante større Priis end paa denne. De ansee den for det værdigste Offer, der kan bringes de Væsener, de tilbede som Guddomme. De bruge den i alle deres verdslige og aandelige Ceremonier. Naar eengang Røgen er sluppen ud af Fredspiben, betragtes det sluttede Forbund som helligt og uomstødeligt. Ligesaa offre de, naar de anraabe deres store Fader eller hans Skytsaander, som, efter deres Formening, boe i hver overordentlig Naturfrembringelse, denne kostbare Plante, og tvivle ikke paa, at de derved sikkre sig deres Beskyttelse.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

I Følge senere Efterretninger fra Nysted, er det ved Rødsand paa Grund staaende engelske Rangskib kommet af, og har saavel som de øvrige Skibe erholdt muelig Assistance fra den engelske Convoy.

I Onsdags Aftes ankom herhid fra Stockholm Hr. Baron Alquier, som af H. M. Keiseren

af Frankrig er udnævnt til H. M. overordentlige Gesandt ved dette Kongl. Hof i Hr. Baron Didelots Sted. Denne sidste er af hans høie Souverain bleven tilbagekaldt.

Fra Helsingborg ankom her i Løverdags, ledsaget af en Commando af Cronborgs Garnison, og en svensk Underofficeer, 19 Franske og Italienere, som i Aaret 1807 var i Pommern kommet i svensk Krigsfangenskab, og nu vare blevne sendte paa den kongelige svenske Regjerings Bekostning til Kjøbenhavn. De bleve førte til den keiserl. franske Charge d'Affaires, indqvarterede i Sølvgadens Kasserne, behandlede som Militaire, og afreiste i Onsdags til Rostock paa den franske Kaper le Loup, derfra gaae de tilbage til deres Fædreneland. En militairisk Anstand og god Opførsel udmærkede disse Krigsmænd, som vare iført i svensk Uniform, men bar den franske Cokarde.

Af den bebudede Journal for Blinde er i disse Dage det første Hefte udkommet. Dets Motto er: Date obolum Belisario. Som Middel til en stor Hensigts Opnaaelse fortjener dette Tidsskrift af en dobbelt Grund hver Menneskevens varmeste Understøttelse. Indtægten er bestemt for det ved Hr. Prof. Brorson stiftede Institut for Blinde.

Den efter den agtværdige Olding, Hs. Exc. Hr. Admiral Winterfelds Plan og ved den af ham aabnede Subskription for adskillige Aar siden opførte Bygning paa Hoppens Længde, hvor fattige Familier for en meget billig Leie have Bolig, viser ret i denne Tid sine velgiørende Virkninger. Huset beboes i dette Øieblik af 24 Leiere. Hver Leier har 1 Værelse, 1 lidet Sovekammer og 1 lyst Kjøkken. De, som boe paa første Sahl, betale 12 Rdlr. om Halvaaret, de, som boe paa anden 10 Rdlr., og de, som boe paa tredie 8 Rdlr. Adskillige af disse Leiligheder kunne paa andre Steder i Staden i denne Tid neppe faaes for 50 Rdlr. i Leie om Halvaaret. Hele Huset har kun kostet 12,000 Rdlr. at bygge.

Een af vore indsigtsfulde Fabricantere her i Staden har gjort den vigtige Opdagelse, at præparere Gummi af Kirsebærtræer saaledes, at det kan bruges istedet for den nu saa dyre Schellak, og betjener sig deraf til Segllaks Fabrication.

Ved Auction i Huset No. 249 i store Kongensgade over de af den Franske Kaper la Minute No. 2 opbragte og priisdømte Skibe Hero og Radius's Ladninger solgtes: 47 Fade Caffe til 13 Mk. a 13 Mk. 2 ß. Pd., 10 dito a 13 Mk. ½ ß. Pd., 34 Tiercer dito 13 Mk. ½ ß. a 13 Mk. 2 ß., 12 Sække dito a 13 Mk. 6½ ß., en Slump ureen dito a 11 Mk. 15 ß., 1 Casse Indigo a 20 Rdlr. 1 Mk. Pd., 42 Baller Bomuld 5 Mk. 2½ ß. a 5 Mk. 9½ ß. Pd., et Partie Campeschetræ 16 Rdlr. a 16 Rdlr. 3 Mk. pr. 100 Pd., 10 Baller Bomuld 1 Rdlr. a 1 Rdlr. 5½ ß. Pd., 7 Baller dito 1 Rdlr. 1½ ß. a 1 Rdlr. 6 ß., 3 Kister med halve Pakker Tvist 21 Rdlr. 2 Mk. 8 ß. a 24 Rdlr. 3 Mk. 8 ß. Pakken; alt uden Told.

Den i Thronhjem værende Districts-Commission, af det kongelige Selskab for Norges Vel, valgte sig den 6te d. M. en Formand fra næstkommende Aars Begyndelse. Samme Dag valgtes og en Sogne-Commission for Thronhjems Stad. (Efter Thronhjems Avis.)

Odense, d. 19 Novbr. En af Odense Skippere der, som tilforn er meldt, var saa heldig i Foraaret, ved sin Snildhed at frelse det førende Skib af Fiendens Hænder, havde i forrige Maaned det Uheld med en Retourladning, Salt og Jern, fra Norge, at blive taget af Fienden paa følgende meget uventede Maade, som han melder i et Brev fra Marstrand den 1ste huj.: "Da han den 18de Oct. blev en Seiler vaer i Søen, som han frygtede at være en fiendlig, søgte han at faae Lods og gik ind i Konshaun, og søgte saa høit op i denne svenske Fjord som han kunde flyde, hvor han nu troede at kunne ligge sikker, aftaklede Skibet og bragte Seilene op i en ved Stranden liggende Herregaard. Lodsen forlod ham da, med Løfte at bringe ham Efterretning om Skibet var fiendlig. Men kom ikke tilbage. Derimod indfandt sig 2 fiendlige Barkasser med bevæbnet Mandskab, som bemægtigede sig baade denne Galease og et Sønderborger Skib, som laae sammesteds. Folkene flygtede i Land, Fienderne skiøde efter dem, men de reddede sig mellem Bjergene, saa nær som een Mand af Sønderborgeren,

der af Fienden blev tagen. Fienden gik saa op paa Herregaarden og truede Eieren til at udlevere ham Seilene, og lavetede da med Skibene ud af Fjorden som er et Par Mile. Herremanden har siden ved Forkyndelse fra Prækestolene lovet 50 Rd. Banco til den som kan opgive, hvorledes Fienden kan have bemerket Skibenes Tilværelse der i Fjorden." (Iversens Avis.)

Mariboe, d. 18 Nov. Natten til den 16de dennes rasede her et frygteligt Uveir med Torden, Lynild, Regn og Hagel. Det ene Orkanstød fulgte uophørlig paa det andet. Det syntes som hele Naturen var i Oprør. Omtrent efter Kl. 2 begyndte Uveiret at tage af. Vinden var V. — I ovenmeldte stormende Nat ere 7 Skibe af en S. V. for Nysted liggende fiendtlig Convoy, strandede paa Rødsand. Blandt disse ere 2 tremastede. Endeel af Mandskabet er bjerget ved Giedser og endeel i Nyested. Nærmere Oplysning kan i denne Avis forventes om disse Skibes mulige Redning eller Forliis. (Mariboe Avis.)

(Om Agiotage. — Fortsættelse.) Dette være imidlertid ingenlunde sagt, for at formindske Agiotørernes Brøde eller besmykke deres fordærvelige Spil. Thi saa vist som Agiotage alene drives for Egenfordeels Skyld, saa er den og, som vi før have anmærket, almeenskadelig. Thi intet er vissere, end at Priserne paa alle Varer med Tiden lempe sig efter det Forhold, hvori Værdien af Statens Myntregn antages at staae til effectiv Myntværdie. De indenlandske Fornødenheder rette sig heri kun alt for hurtig efter de udenlandske, og saavel den producerende som den handlende Classe følge med i Strømmen paa Forbrugerens Bekostning. Det er altsaa klart, at hver den, der forsætligen, og med Hensigt til sin private Fordeel, bidrager til at formindske Værdien af det i Staten gjeldende Numerair, derved i høj Grad foruretter sine Medborgere, i det han formindsker deres Indtægt, førend den endnu er ombyttet mod Livets Nødvendigheder, og saaledes betager dem Midlerne til ærlig og anstændig Udkomme, og Evne til at give de arbejdende Classer den sædvanlige Arbeidsfortjeneste, hvilken disse igjen i Tidens Længde ikke

kunne undvære uden at sættes aldeles tilbage i deres borgerlige og huuslige Forfatning.

(Fortsættes.)

Kjøbenhavns Vexelcours den 22 Nov. To M. 777, k. S. 781. — Spec. 772. — Disconto 6 PC. — Hamb. Cours 790.

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Paris, den 10de Novbr. (Ved overordentlig Leilighed.) Deres Keiserlige Majestæter, siger Journal de l'Empire, forventes i Dag i det seneste tilbage til Compiegne. Man paastaaer, at De begive sig lige fra Compiegne til St. Cloud, og vilde indtræffe der paa Mandag. — Montbrison d. 2den Nov. I disse Dage have vi havt Torden, og Varmen er saa stor, som om vi vare i Maimaaned. — Fra Garddepartementet meldes, at Olivenhøsten har været en af de skjønneste man nogensinde har oplevet i denne Egn.

London, d. 1 Novbr. (Af Journal de l'Empire). Den allierede Armee er, som vi troe, gaaet i Kantonneringsqvarterer, og den vil i det mindste blive saalænge der, indtil det uhyre Antal af Ikke-Tjenstdygtige kan forringes. Hvad man anfører i denne Henseende, kan være overdrevent; beløber alligevel Antallet af de paa Syge- og Opkomsts-Listen ansatte Folk sig til næsten 21000, saa maa de ved Sygdommen anrettede Ødelæggelser være større, end de, som Feberen paa Walcheren frembragte. — Man forsikkrer, at Armeen efter Lægernes Beretning i Øieblikket efter de sidste Affairer tællede 21000 til Tjeneste uduelige Folk. De vare ikke alle i Hospitalerne. De der begyndte at komme sig, vare indbegrebne med deriblandt.

Paris d. 13 Nov. I Forgaarsaftes Kl. 6 ankom Deres Majestæter i det Keis. Pallads i St. Cloud. Deres Tilbagekomst kundgjordes Hovedstaden ved Artillerie salver. — Den 25 Oct. har for vore Vaaben i Spanien atter været en hæderfuld Dag. Det kom samme Dag til et Slag ved

Sagunt, hvori Rigsmarschallen Grev Suchet tilkæmpede sig den meest glimrende Seier over den spanske Murcia og Valencia Armee samt Corpset fra Cadix og Arragonien. Han tog 4639 Mand til Fanger, hvoriblandt Marcheaux de Camp Caro, en Broder af Romana, og Almoya og 230 Officierer. Fremdeles erobrede han 16 Canoner, 4 Faner, 4200 engelske Flinter og andre Trophæer. Den umiddelbare Følge af denne Seier var Indtagelsen af Fortet Sagunt d. 26 Oct., hvis Besætning, 2572 Mand, overgav sig som Krigsfanger. Dagsmoniteuren indeholder de nærmere officielle Beretninger om hine vigtige Begivenheder.

Hr. Fretat de Chirac har en fransk Oversættelse færdig af Klopstocks Messiade, som med det første vil udkomme i Frankrige.

I Stockholm er Forbudet mod indenlandske Sølvmynters Udførsel fra 1799 indtil videre blevet udvidet til Udførslen af svenske Ducater og udenlandsk myntet Guld, og det tillades i Følge heraf ikke Reisende, under Confiscationsstraf, at medtage til Udlandet flere end 100 svenske Ducater eller fremmede Guldmynter af en ligesaa stor Sum, eller en høiere Sum end 100 Rdlr. Spec. i Sølvmynter o. s. v. Reisende, som bringe en høiere Sum i Guld- eller Sølvmynter ind i Sverrig, maa paa det første Grændsested forsyne sig med et Toldbeviis for samme, hvorved det tillades dem at føre samme et heelt Aar allevegne omkring i Landet.

Paa Landdagen i Presburg gjordes det Forslag, at inddrage Indløsningsbeviserne ved et Lotterie, hvor aarligen skulde trækkes 6 Mill. Gylden, og de Beviser, hvorpaa udkomne Numere fandtes, skulde udbetales med klingende Mynt. Men Forslaget fandtes for langvarigt og blev derfor forkastet. Man troer at kunne realisere Papirpengene meget tidligere.

Jassy, d. 19 Oct. I Følge Efterretninger fra Hovedqvarteret har vor General en Chef Natten fra d. 1 Oct. (13de) til d. 2den (14de) ved et Corps af 7000 Mand under Gener. Markoffs

Anførsel nogle Verster nedenfor Slobodse ladet iværksætte en Overgang over Donau, hvilket Forsøg fuldkommen lykkedes. Russerne overfaldt den tyrkiske Leir ved Rustschuck, gjorde et betydeligt Bytte, og forfulgte de mod Tirnowa flygtende Tyrker. Ved dette Foretagende ere de paa Slobodser Øen leirede Tyrker blevne overladte til deres egen Skjebne. Denne Begivenhed blev i Dag høitideligholdt ved et Te Deum. I Aften bliver Staden illumineret. — Fra Bukarest skrives under d. 25 Oct., at man ligeledes der høitideligholdt denne Begivenhed, hvis Følge, efter den almindlige Mening, vil være Freden. — Den 24de om Morgenen ere de tyrkiske Deputerede ankomne i den russiske Leir, og vendte om Aftenen, ledsagede af Major Jahrv, igjen tilbage til Rustschuk. Man taler om nærforestaaende Fredsunderhandlinger, og indtil disse tage deres Begyndelse forblive de tyrkiske Tropper, der befinde sig paa Slobodser Øen, sammesteds, og skulle de paa russisk Side forsynes med alle Levnetsmidler. I Morges er Hr. v. Italiensky, ledsaget af 2 Secretairer og sine Domestiker, virkelig afreist til Gjurgewo. (Alt. Merk.)

De tydske Aviser meddele nu en udførlig Efterretning om den i danske Blade forhen omtalte Opstand i Tunis d. 30 Aug., som var stiftet af de tyrkiske Soldater og gik ud paa at udrydde den hele mauriske Familie, hvoraf Regjeringen bestaaer. Beyen skulde med sit hele Følge dræbes i Mechen om Fredagen, paa hvilken Dag han pleier at komme til Tunis. Men han blev i Forveien betimelig underrettet om Sammenrottelsen, og kom ikke til Byen. Om Aftenen d. 30 Aug. overfaldt Tyrkerne Kræmmernes Boder, og plyndrede og hærjede dem for det meste. Tyrkerne, angrebne af Folket, trak sig, 2,200 Mand stærke, til Stadens Hovedfort, la Gaspara, hvis tyrkiske Besætning aabnede dem Portene. Her satte de sig i Forsvarsstand, udnævnte en Bey, nedsatte en ny Regjering og gav de øvrige Forts Signal til at plante Oprørsfanen. Men la Gaspara blev derpaa bombarderet med saadan Eftertryk, at 1700 Mand flygtede og de tilbageblevne 500 maatte nedlægge deres Vaaben. 30 af Hovedmændene bleve kastede i det sletteste Fængsel, nogle halshuggede. Da Roligheden igjen var tilveiebragt i Tunis lod Beyen angribe

Flygtningerne, der vare tyede hen paa Bjerget Gebel-Casaria, hvor de forsvarede sig haardnakket mod 6000 Araber indtil de vare hensmeltede til 600. Af Araberne bleve 2000 Mand paa Pladsen. Beyen lod sig udlevere den nys udnævnte Bey, Ministrene og 27 Børn. De 5 Hovedmænd bleve strangulerede og Børnene kastede i Fængsel. De fra Kjøbmændene ranede Kostbarheder fik Bedouinerne og de øvrige arabiske Soldater til Belønning for deres Umage.

Blandede Efterretninger.

I Wien er en vis Menuet af den berømte Haydn bekjendt under Navn af Studemenuetten. Anledningen til denne Benævnelse er følgende: Haydn blev en Dag overrasket ved en Slagters Besøg. Denne Mand, som havde følt meget for Haydns Musik, sagde til ham frimodigen og saa zirlig som han kunde: "Min Herre, jeg veed at De er en god og tjenstfærdig Mand; derfor henvender jeg mig tillidsfuld til Dem. De har i alle Fag componeret smukke Ting; De er den første blandt alle Componister. Men ganske særdeles behage mig Deres Menuetter. Jeg behøvede just en ret munter, smuk og ganske ny til min Datters Bryllup, der skal staae i disse Dage. Jeg kan i den Henseende ikke henvende mig til nogen bedre end til den berømte Haydn". Den godmodige Haydn smilede ved denne ganske nye Hylding og lovede ham Menuetten til næste Dags Morgen, paa hvilken Tid Slagteren ikke undlod at indfinde sig, for glad og taknemmeligen at modtage den kostbare Forœring. Efter nogen Tids Forløb hørte Haydn Lyden af nogle Instrumenter; han lyttede, og troede at gjenkjende sin ny Menuet. Han gaaer hen til Vinduet og seer en prægtig Stud med forgyldte Horn, prydet med Baand og Blomsterkrandse, og omgiven af et vandrende Orchester, holde under hans Balcon. Slagteren kommer op, udtrykker den store Mand endnu engang sine Følelser, og ender sin Tale med de Ord: "Jeg troede, at jeg som Slagter ikke bedre kunde udtrykke min Erkjendtlighed for en saa skjøn Menuet, end naar jeg bragte Dem den skjønneste af mine Stude". Han holder ikke op førend Haydn, rørt af hans Oprigtighed og Taknemmelighed, modtager Studen.

Odense, den 19de November. Mandagen d. 11 dennes indviedes her i Nærheden af Odense en i Lunde af Hr. Kammerjunker Juel til Raunholt og Nislefgaard paa egen Bekostning opført nye skjøn og velindrettet Skole. — Efterat Herredsprovsten, Sognepræsten, med flere af Egnens agtede Mænd, og Skolens Foresatte, tilligemed mange af Sognets Huusfædre og alle Skolens Børn, vare samlede, holdt Hr. Amtsprovst Lütken en passende Tale. Saavel før som efter Talen blev afsjungen Choraler og andre Sange, deels af Læreren med Børnene, deels af andre Omegnens bekjendte Sangere, der til dette Diemed havde forenet sig. — Ogsaa ved denne Leilighed hørtes Velsignelse over det Kongehuus, der ved den Aand, det havde vidst at fremkalde hos de mere dannede Stænder, ved den os forundte Tænke- og Skrive-Frihed, havde forberedet og lettet Udførelsen af de vise Bud, som nu iværksættes til Landalmuens Dannelse og Forædling. — Den herpaa anvendte Omhu og Bekostning geraader Kammerjunker Juel saa meget mere til Ære, som han langt fra ei er ene Godseier i Skole-Districtet. (Hempels Av.)

I en af det Kongel. Danske Videnskabers-Selskab i disse Dage udstedet Bekiendtgiørelse om dets Arbeider og Forhandlinger i Aaret 1810 og 1811 læses S. 27 Følgende: "Amanuensis Molbech melder, at han med sit Arbeide (ved Bogstavet M af den danske Ordbog) ikkun er kommen til Ordet Magt, uagtet han havde lovet, at have det fuldendt ved indeværende Aars Begyndelse, og allerede derpaa imodtaget i Forskud 100 Rdlr. Han er derfor paamindet om, at fuldføre Bogstavet M til Udgangen af indeværende Aar." For at ikke denne Efterretning skal afstikke formeget mod den Berømmelse for Flid og Virksomhed, som det Kongelige Videnskabers-Selskab paa flere Steder i ovennævnte Bekiendtgiørelse har behaget at tillægge mig: finder jeg fornødent at tilføie følgende til Oplysning og Rettelse:

At fuldføre Bogstavet M til Begyndelsen af Aaret 1811 har jeg aldrig givet bestemt Løfte paa, hvilket havde været en Urimelighed; men lovet det, hvis ikke Hindringer indtraf, der giorde det umueligt; hvorfor Revisions-Commissionen for den danske Ordbog i Skrivelse til mig af 7de Mai 1811 udtrykker sig saaledes: "At jeg havde givet den Haab om at faae Bogstavet M færdigt til bemældte Tid." Naar derfor Udtrykket paa det ovenanførte Sted synes at tyde til en indgaaet Contract, da viser dette, at Videnskabers-Selskabet ikke har været rigtig underrettet; ligesom og enhver, der kiender mig og mine Arbeider, vil kunne slutte, at jeg ikke arbeider efter Haandværkstvang eller som Ugedagstiener. Den Langsomhed og trættende Møisommelighed, som er egen for dette Arbeide, maa Revisions-Commissionen og dens Arbeide paa Revisionen af Bogstavet K bedst kunne vide om. At ved mig ingen Standsning er skeet i Ordbogens Revision, eller Forhaling i dens Udgivelse, er ligeledes Commissionen vitterligt nok; og da det af Selskabets Bekiendtgiørelse sees, at meer end Halvdelen af Bogstavet K endnu ei af Commissionen er giennemgaaet: vil enhver letteligt skiønne, at det med Udarbeidelsen af M ikke har en saa paatrængende Hast, som det kunde synes af de anførte Udtryk. I Øvrigt kan det tiene til Efterretning for enhver, der interesserer sig for saadant, at min Udarbeidelse af Bogstavet M allerede er fremmet over dets første Halvdeel, uden at dette er nogen Følge af Commissionens Paamindelse, eller anden udvortes Tvang. Commissionen maa vide, om jeg ved mine meer end fem Aars Arbeider for den danske Ordbog, har fortient at paakastes Skygge af Lunkenhed for dette Arbeide, eller Forsømmelighed i dets Udførelse; og Sammenligning imellem mine og Andres Arbeider kan bedst oplyse Sagen. Men om end dette ingensinde skulde skee, kan jeg med rolig Bevidsthed see tilbage paa Arbeider, for hvilke jeg ikke har attraaet anden Løn, end et Bifaldsvink af Modersmaalets Genius. Om Vedkommende ville kalde de Penge, jeg har modtaget, Betaling for mit Arbeide, veed jeg ikke; neppe, hvis de upartisk sammenligne denne med Betalingen for en stukket Kobberplade. (See Videnskabers-Selskabets Bekiendtgiørelse S. 13.) Jeg for min Deel anseer det for lidet anstændigt, at meddele det Offentlige smaalige og uvedkommende Pengeberegninger; det vilde ellers vise sig, med hvilken Ret de i det Kgl. Danske Videnskabers-Selskabs Bekiendtgiørelse omtalte et hundrede Rigsdaler, kunne kaldes et Forskud, og hvorledes mine Arbeider fra denne Side ere lønnede. — Kbhavn, d. 20 Novbr. 1811. C. Molbech.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 95.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 26 November 1811.

Maleren, eller kun i Graven er Fred.

(Fortsat.)

Forfatterens Forord.

Jeg havde først besluttet aldeles ikke at fortsætte denne Fortælling, da der mødte mig, hvad den ærlige Fader Rabener allerede længe førend jeg var født klagede over, at man beskyldte ham for at have taget sine Caracterer af det virkelige Liv. Men da det ikke var muligt, at finde nogen Original til mine Copier blandt de Levende, saa opsøgte man dem med megen Møie i de Dødes vidtløftige Rige, hvor man, som enhver let indseer, snart fandt hvad man søgte. En vis Skribent, bevæbnet med det dumme de Mortuis nil nisi bene, nedlod sig endog til at overøse mig med sit hele Overflødighedshorn af Skjældsord, hvilke jeg skjænker ham, da dette Slags Pile gjerne flyve tilbage paa Skytten og saare ham selv. At jeg i den hele Fortælling ikke har sigtet til nogen bestemt afdød eller levende Caracteer, det vil enhver, der læser det Hele med upartiske, nidfrie Øine, snart kunne overbevise sig om. Men at naturligviis de Caracterer og de Handlinger, som enhver Forfatter, der gjør Fordring paa at læses med Interesse, fremstiller, ikke kunne være tagne af Luften, og altid i deres enkelte Sammensætninger ville være det reflecterende Billede af virkelige Caracterer og Handlinger, det vil enhver, som har mindste Begreb om Digtekonst, indrømme. Man veed, at den mediceiske Venus, dette Ideal af qvindelig Skjønhed, var i alle sine enkelte Dele Copie af Naturen. Konstneren tog Hovedet efter den og Armene efter hiin af sit Lands Skjønheder. Saaledes er det ogsaa med Caracteerskildreren. Han tager det enkelte af hver Caracteer, han vil skildre, hvor han kun kan finde det. Selv sin egen Person holder han ikke for god til at passere for hans Phantasies upartiske Tryllelygte, og mangen en satirisk Forfatter har meget ofte, maaskee uden engang at vide det, afmalet sine egne Svagheder. Men hvo er saa enfoldig som den dumme pavelige Ceremoniemester, selv i een af de onde Engle at gjenkjende sit Contrafei, og klage over, at det er ham, Maleren har meent? Naar nogen endelig vil vide, hvilken Konstner, der egentlig svævede mig for Øine, da jeg skildrede Carl Mønstrup, saa var det den i Rom afdøde Holstener Asmus Jacob Carstens *), og vil nogen vide, hvem der bragte mig paa den Idee, at skildre en Appius Herdonius, da var det den ligeledes afdøde Heinitz, Præsident for Konstacademiet i Berlin, der, i det mindste efter C. L. Fernows Fortælling, behandlede den stakkels Carstens som en Appius Herdonius. Imidlertid blev min Fortælling skreven fire Aar efterat jeg havde læst Carstens Levnet, da jeg kun kunde danne mig et

*) See Leben d. Künstler Asmus Jacob Carstens, ein Beitrag zur Kunstgeschichte des achtzehnten Jahrhundert, v. C. L. Fernow.

svagt Billede af begge Caracterer. At de ved at forflyttes til Danmark og saa at sige støbes i en ny Form maatte blive saaledes, at man fandt Leilighed til at gjøre Sammenligninger, er meget naturligt, og at der virkeligen i de fleste Lande, hvor Konster og Videnskaber dyrkes, have levet eller leve endnu enten unge Konstnere, der, ved alt for megen Tillid til deres Talent, bleve ulykkelige paa samme Maade som Mønstrup, eller Præsidenter, der, alt for meget stræbende efter at være den Sol, der ikke fordunkles af nogen Bisol, tyranniserede og undertrykkede Genier, alt det er noget, som vist ingen, der har mindste Erfaring i Konstnernes Historie, nogensinde vil drage i Tvivl. Jeg selv har desværre saavel i Konsternes som i Videnskabernes Rige kjendt saa mange Genietyranner, saa mange Talentforfølgere; seet saa mange beklagelige Offere for lav Avindsyge og daarlig Higen efter Eneherredømme og Eneglimmer, at mit Hjerte altid oprøres ved Synet af saadanne ulykkelige Offere. Da den forhen anførte Skribent har villet paadutte mig, at Appius Herdonius var et med Forsæt valgt Navn, for at betegne en vis afdød Konstner, saa maa jeg her forsikkre ved alt hvad der er mig helligt og dyrebart, at jeg, den Gang jeg vilde skildre hiin Caracteer, netop tog det første det bedste Navn, jeg fandt i et historisk Lexicon, blot for at undgaae alle muelige forhadte Udtydninger. Men selv i Navnet har Avind og Enfoldighed søgt at finde Betydning. Dog, hvor i al Verden er det mueligt for en Forfatter at vogte sig for saadanne Udtydninger? Havde det virkelig været min Mening, at ville skildre ved Appius Herdonius en afdød Konstner, hvilken moralsk eller juridisk Lov forbød mig da vel ligefrem at sige: N. N. var en udmærket Konstner, besad store Fortjenester, men havde for overdrevne Begreber om sine Værkers Ypperlighed, vilde bestandig være den Sool, der ikke fordunkledes af nogen anden o. s. v.; kort sagt, alt hvad der er sagt om Appius Herdonius? Det vilde jo i alt Fald kun været min private Mening, som enhver havde Tilladelse til at gjendrive ved at vise det Modsatte. Det rovgale Sprog: de mortuis nil nisi bene *), der, som Forfatteren af Sigfried v. Lindenberg saa træffende siger, er en skjændig Forfalskning af det fortræffelige de absentibus nil nisi bene, havde vist ikke afholdt mig derfra; thi hvad havde vel, som samme Forfatter endvidere siger, Manden af Indflydelse at frygte for, naar man kunde stoppe Munden paa Efterverdenen? Over de Døde maa Efterverdenen dømme efter strængeste Retfærdighed og Sandhed". Min Herdonius er et almindeligt Malerie, sammensat af enkelte Virkeligheder hos forskjellige Subjecter. Det kan altsaa kun være i det Enkelte at det ligner, og saa længe der er Academier til, vil ligne enkelte Præsidenter for Konstacademier.

*) For mangen en Comoedieskriver kan det derimod være en herlig Regel, ikke at tale andet end

Efterat jeg saaledes har fremsat hvad der forekom mig nødvendigt inden jeg igjen begynder den afbrudte Fortælling om Maleren, maa jeg her forsikkre mine Læsere, at dette ene skeer efter adskillige agtværdige Mænds gjentagne Opfordring, og i den ubetingede Forudsætning, at man ikke vil tillægge mine Caracterer eller Ord anden Fortolkning eller Hentydning end den jeg selv, som mine egne Ords bedste Fortolker, giver dem, og som af Tingens Natur fremlyser. Dette være sagt, ikke for at forsvare mig mod skrivende Skumlere, som snart med snart uden Visir lønne mine Bestræbelser med allehaande pøbelagtige Angreb, Udfald og Sidehug; men blot for at vise den større og værdigere Deel af mine Læsere den Synspunct, hvorfra jeg ønsker hiin Fortælling betragtet og bedømt. Jeg haaber altsaa, at fra nu af ingen vil ansee de Personer, jeg lader her fremtræde, for andet end Vehikeler til at fremsætte og udvikle adskillige almeenvigtige Sandheder.

Godt om de Døde, det vil sige: ikke at fremdrage afdøde Hædersmænd og Hædersqvinder fra deres Grav, og lade dem paa Skuepladsen kjede de stakkels Levende.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Ifølge særdeles Kongel. Befaling er d. 16de d. M. udfærdiget under Generalpostdirectionens Underskrift og Segl i Kjøbenhavn: Anordning for

Færgefarten imellem Svendborg i Fyen og Vindeby paa Thorseng.

Paa samme Grund er af bemeldte Departement under d. 22de d. M. udfærdiget: Anordning og Taxt for Færgefarten imellem Løgstør By i Nørrejylland og Grunden udenfor Løgstørholm i Limfjorden.

Udtog af en Skrivelse fra Flensborg af 22de Nov. 1811. Det er bekjendt, at Kundskab om det danske Sprog, der forhen kun blev dyrket af en eller anden enkelt Mand her i Landet, i de senere Aar har tiltaget betydeligt hos os. Adskillige Omstændigheder have forenet sig for at medvirke dertil. Først bidrog dansktalende Troppers Ophold i Holsteen endeel til at gjøre Sproget bekjendt endog for menig Mand; og dernæst er dets Studium i de høiere Borgerclasser bleven fremmet betydeligt derved, at alle Forordninger tillige bekjendtgjøres i det danske Sprog, og især ved det nyelig udstædte Cancellipatent, som tillægger de Personer, der besidde Kyndighed i det danske Sprog, Fortrinet ved Embeders Besættelse. Saavel ved Universitetet i Kiel som paa andre Stæder, stræbe theologiske og juridiske Candidater at erhverve sig Færdighed i det Sprog, der i Fremtiden endnu nøiere skal forene de forskjellige Dele af Statslegemet, som hidtil ved forskjellige Tungemaal vare noget adskilte. Hvad der ogsaa vil virke til at fremme Hs. Majestæts Hensigter, er den allerhøieste Resolution, der ligeledes nylig er bleven bekjendtgjort her i Landet, hvorefter de i Hertugdømmene examinerede Candidater tilstaaes Adgang til geistlige Embeder i Kongerigerne naar de godtgjøre deres Kyndighed i det danske Sprog, ligesom det samme finder Sted med de ved Kjøbenhavns Universitet examinerede Candidater i Henseende til Forfremmelse til Præstekald i Hertugdømmene. — Ogsaa hos os faae vi jevnlig Efterretninger om de senest indtrufne Søeskader og om den Skade, som Stormen især har tilføiet Fienden. Det ved Rødsand strandede engelske Orlogskib har maattet kappe sine Master og kaste meget over bord for at blive flot igjen. To store tremastede Fregatskibe skulle efter de indløbne Efterretninger staae halvt under Vand og vare strandede saa nær under vore Batterier, at Fienden ikke kan nærme sig dertil. Man haabede at kunne bjerge endeel af Ladningen og Takkelagen. — I den senere Tid er nogle Fødevarer stegne lidet i Prisen, men dog ikke i en Grad at den fattigere Classe kunde have Vanskelighed ved at forskaffe sig det fornødne til Livets Ophold. Saaledes koster f. Ex. en Tønde avret Smør 44 Rdlr. og Pundet 8½ ß, Oxe- og Kalvekjød 3 Lß. Pd., Flesk 4 Lß. Pd. En Tønde Rug 4 Rdlr., en Tønde Hvede 12 Mk. Lb., Byg 6 Mk. Lb. og Havre 4 Mk. Lb. Hestene vedblive at være i høi Priis og en maadelig Hest betales med 70, 80 indtil 100 Rdlr. S. H. Cour. — I denne Aarstid, hvor de lange Aftener indbyde til de sædvanlige Vinter-Forlystelser, har det Breythertske Skuespillerselskab været os meget velkommet. Det har spillet her i nogen Tid og opfører adskillige ret gode Stykker. Denne Trup bestaaer tildeels af Personer, der forhen henhørte til Theatret i Slesvig og tæller adskillige gode Subjecter. Den agter at give theatralske Forestillinger i Vinter i adskillige andre Stæder af Hertugdømmene, dersom den kan faae allerhøieste Tilladelse dertil.

Mariboe, d. 21 Nov. Kaperfører Schrader fra Kjøbenhavn har d. 17de dennes under Femern erobret en af Fienden under Ærøe tagen dansk Jagt, Birthe Sophie kaldet, hvorved 2 Midshipmæn og 6 engelske Matroser bleve gjorte til Krigsfanger. Denne fra Fienden tilbagetagne Prise er bragt i sikker Havn. — Over de paa Rødsandet strandede Skibe kan endnu intet med authentisk Vished meldes, da Forhørerne, som over Fartøiernes Mandskaber holdes, endnu ikke ere bekjendtgjorte. Efter senere Efterretninger skulle ialt 9 Skibe være strandede, og 2de af Convoyen være gjorte til Priser af vore Kapere. Iblandt Mandskabet af 3 strandede Skibe, som bleve bjergede til Nysted, fandtes 8 engelske Matroser fra Orlogsskibet Cressy, nemlig en Styrmand og 7 Matroser, som vare udsendte for at hjelpe et af de strandede Skibe, men formedelst Storm og Uveir ikke kunde komme tilbage igjen. I det øvrige er alt i Nysted i fuld Bevægelse med at bjerge, hvad der bjerges kan af ovenmeldte strandede Skibe. En stor Deel Talg, Seil, Reeb, Planker, Tjære og Træspiger er allerede i god Behold. (Mariboe Av.)

(Om Agiotage. — Slutning.) Et sikkert Middel til at forebygge en Deel, om ikke største Delen af disse Agiotagen's fordærvelige Virkninger,

er, saa meget som mueligt ved eget Arbeide, især ved Kunst- og Haandværksflidens Frembringelsers Forøgelse og Forædling, at give saavel Staten som dens enkelte Borgere Midler i Hænderne, til at kunne mere og mere indskrænke de Summer, der bruges til Anskaffelsen af hvad tildeels kunde og burde forfærdiges i selve Landet. Jo mindre vi behøve af fremmede Fornødenheder, og jo mere vi derimod selv kunne afsætte til Udlandet, desto ringere bliver Summen af fremmed Bank-Valuta, der maae tilveiebringes for at saldere Statens Underbalanse; jo ringere denne Sum bliver, desto mindre kan Staten komme i Forlegenhed for at tilveiebringe den, og desto sjeldnere vil Agiotørerne gives Leilighed til, ved Benyttelsen deraf, at forværre Coursen paa Statens Mynt-Effecter. Ethvert Produkt, som forøger Landets sande Rigdom, enhver Industrie, hvorved hidtil ubeskjeftigede Hænder sættes i saadan Virksomhed, at de frembringe et Overskud over hvad deres Underholdning kan koste, bliver saaledes en ny Støtte for Statens Credit, og et Skridt til at give vort Numerair en forøget Værdie. Meget er skeet i den Henseende i den senere Tidsperiode. Virksomheden er taget til i alle Borgerclasser, og Opmuntringer til Vindskibelighed tilbydes og uddeles fra alle Sider. Maatte disse stedse kunne rigtigen benyttes, paa det ikke Projectmageren skal høste den Løn, der tilkommer den ved gavnlig Opfindelse eller stadig Fremgang til det Bedre og Fuldkomnere fortjente Borger! Maatte der især lægges Mærke til, at vi ikke saa meget trænge til Nyt, som til Udvidelse, Forbedring og Fuldkommengjørelse af forhaanden værende og bekjendte Næringer og Industriegrene! Naar den Drivt, ikke at lade sig nøie med middelmaadigt og ufuldendt Arbeide, men stedse at tage tilbørligt Hensyn til Varernes Bonitet, smagfulde Bearbeidelse og tækkelige Appretur, bliver almindelig udbredt igjennem alle arbeidende Classer, da kan vi aldeles vente, at fremmede Varer vil mere og mere udelukkes fra Concurrencen, og at vore Frembringelser ikke vil mangle Afsætning endog under Omstændigheder, som kunne være mindre gunstige for Mannufaktur- og Fabrikflіden end den nuværende Tidspunkt. Det vil for største Delen beroe paa os selv, om denne Tidspunct skal blive Epoken for virkelig udbredt og fordeelagtig Fabrication's

grundige Rodfæstelse i den danske Stat, eller om den efter en kort og pludselig Opblussen igjen skal synke tilbage til sin forrige Dvale. Fremgang til det Bedre og Fuldkomnere i alle Dele; jevn Udvidelse fra det Mindre til det Større efter Afsætningens og Conjuncturernes Beskaffenhed; Nøisomhed med en efter Tid og Omstændigheder moderat Arbeidsfortjeneste, som viser sig i Prisernes billige Bestemmelse paa de færdige Varer — disse ere de Kjendetegn, som give Forhaabning om det første. Derimod kan man spaae sig det andet uheldige Alternativ, hvor der findes middelmaadigt eller slet Arbeide, som blot er beregnet paa Øieblikkets Trang; Bram og Pral med store Anlæg, hvis Udførelse overstiger Evnen, og snart falder tilbage ikke uden Forliis af Tid og Penge, som, bedre anvendte, kunde baaret de heldigste Frugter; og endelig en umaadelig Higen efter pludselige Rigdomme, som skal samles ved en overdreven høi Priis paa de Varer, som iilfærdigen ere tilvejebragte, og paa disse Vilkaar ikkun finde Afsætning, saa længe de bedre og for lettere Kjøb overkommelige udeholdes ved Omstændighederne, eller udelukkes ved Lovenes Tvang. — v. Schmidt-Phiseldek.

(Handels-Tid.)

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Rom, d. 28 Oct. Madame Blanchard var her i Gaar næsten bleven et Offer for sin Luftseilads. Da hun vilde opstige, blæste en heftig Vind. Hun lod sig ikke holde tilbage, stødte mod Huse og Tage, kastedes med sin Ballon paa Tiberen, og endelig slængtes hun mod et Træ, hvor man rev hende ud af Gondolen. Ballonen fløi derpaa allene bort. Madame Blanchard har faaet endeel Saar og Stød. Romerne beviðnede hende den største Deeltagelse.

London, d. 5te Nov. Da Hertugen af Clarence, Kongens Søn, vil formæle sig med Miss Sophie Tylnej Long, saa forsikkrer man, at han i Forening med Prinds Regenten vil foreslaae Parlementet vigtige Forandringer i Parlementsakten, betræffende Prindserne af den kongelige Families Formæling. I Sandhed er Europas Tilstand ogsaa af den Beskaffenhed, at en engelsk Prinds neppe kunde faae en Gemalinde fra det faste Land, des-

aarsag Forholdsregler maa tages for at hindre, at den directe Stamme af det Durchl. Huus Braunschweig ikke uddøer. — Der gaaer paa ny det Rygte, at de Franske ville paa en eller anden Kant af Engelland forsøge en Landgang i Vinter; der er desaarsag afgaaet Ordre til Plymouth, at sætte alle Brigger og Slupper, der ere fratagne Fienden, i seilbar Stand. De skulle tjene til Bombardeerfartøier. Ogsaa skulde National-Milicen opbydes og incorporeres. — Fra Maltha have vi faaet Breve, der gaae til den 4de Oct. Hs. Majestæts Linieskib, Argo, var ankommen dertil med Hr. Liston, der begiver sig som vor Ambassadeur til Constantinopel. Argo har kun tilbragt 25 Dage paa sin Fart til Maltha. Det har 500,000 Piastre ombord for Tropperne. — I America skulde Canoneerschalupperne gaae til Søes, og man holder Krigen med Engelland tildeels for vist. — I vore Havne udrustes nu alle mindre Krigsskibe, i Portsmouth alene 20. (Journal de l'Empire.)

Den 29de Sept. har atter været en stor Ildebrand i Constantinopel, hvorved en anseelig Deel af Staden er lagt i Aske.

Petersborg, d. 2den Nov. D. 15 Oct. om Eftermiddagen viste sig i denne Residens den første Iis paa Neva og Kl. 7 om Aftenen var Iisgangen allerede saa stærk, at den Troizkiske og Isaksbroen hurtigen maatte nedtages. D. 16de og 17de drev Isen i stor Mængde paa Neva hvilken derpaa Natten til d. 18de ganske belagdes med Iis og tilfrøes, efterat den siden d. 11te April om Eftermiddagen, nemlig i 190 Dage havde været aaben. Der er falden megen Snee, Vinteren er fuldkommen indtraadt og Slædeføret saa godt som midt om Vinteren.

Fra Nederrhinen den 10de Nov. Iblandt de til Hs. Maj. Keiseren paa sin Reise holdte Taler, er hiin af Ladoucette, Præfect i Roerdepartementet, mærkelig ved sin Fyndighed. Den er af følgende Indhold: Sire, Cæsar frygtede denne Egns Indbyggere, Carl den Store adlød de; Napoleon den Store tilbede de! Alle udraabe: Leve Keiseren!

Wien, den 9 Novbr. Hofkammerpræsidenten Grev Wallis har i Presburg tilstillet Statholderen en Haandskrivelse fra Keiseren, hvori det hedder: "Fra det, jeg eengang til mine Staters Vel har besluttet, lader jeg mig ved intet afholde, og hver-

ken i Ungarn eller mine andre Lande vil jeg taale Trodsighed, Indskrænkninger i mine Rettigheder eller Gjenstridighed, og desaarsag ikke tillade, at mine veldædige Hensigter og de til mine Undersaatters Bedste valgte Forholdsregler tilintetgjøres. — De paa Donauen ved Landsbyen Slobodse indsluttede 15,000 Tyrker skulde efter den af Storvizieren til Grev Kutusow afsendte Underhandlers Forslag erholde fri Afmarch. Men han bevilgede denne Begjering aldeles ikke; han erklærede derimod at deres Skjebne ganske beroede paa Udfaldet af Freds-Underhandlingerne. Imidlertid finder nu et Slags Vaabenstilstand Sted. Ogsaa mod Servien have Tyrkerne endnu ikke foretaget noget, og det hele Feldtog synes for dem ved denne russiske Feldtherres kloge Fremfærd at være aldeles frugtesløst.

Newyork, d. 1 Oct. Efter Breve fra Lancaster, i Ohio Staten, samles et Corps Engelændere og Indianere paa 4000 Mand i Port Malden. Man troer ikke at disse Tropper for Øieblikket have fiendtlige Hensigter, men det er dog meget paafaldende, at see paa de yderste Grændser af det engelske Gebet en saa stærk Forsamling af Tropper.

Petersborg, d. 3 Nov. Af en senere Beretning fra den commanderende General Kutusow angaaende Gener. Lieutn. Markows Seier over de ved den høire Donaubred cantonnerende tyrkiske Tropper erfares, at Tyrkerne af Gener. Lieutenanten bleve overfaldne og jagne paa Flugten med et Tab af 1500 Mand Døde og 300 Fanger, 8 Canoner, 22 Faner og Janitschar-Agaens Commandostab ere i vore Hænder. Blandt de fangne Tyrker ere adskillige Officierer af Betydenhed. Vort Tab bestaaer af 9 Døde og 40 Saarede. Endnu samme Dag, da Overfaldet skede havde Gen. Markoff besat Høiene paa hvilke Tyrkerne havde anbragt det Skyts under hvis Beskyttelse de satte over Donau. Vore Jægere have paa den høire Donaubredde bemægtiget sig næsten alle de Fartøier, som Tyrkerne havde betjent sig af til denne Overgang. Det lader som de paa denne Side leirede Tyrker, der ere ganske afskaarne fra Samfærslen med Rustschak, ikke have flere end 2 Fartøier hos sig. General Markoffs Corps bestaaer af 10 Escadroner Husarer, 2 Regimenter Kosakker og 5000 Mand Infanterie med det fornødne Artillerie.

London, den 6te Novbr. Conseilets Lorder have udstedt Licenzer til at indføre Silke fra Havnene mellem Antwerpen og Havre, hvilken Afvigelse fra deres System, som man formoder, er grundet paa den Nød, der hersker blandt de talrige Arbeidere, som ellers paa Mangel af Materialier vilde være uden Arbeide. Ved Breve fra vor Flaade for Brest erfare vi, at den samme Aandsvirksomhed hersker i Marinedepartementet i Brest, som i de andre fiendtlige Havne, og at adskillige Skibe ligge paa Yderrheden færdige at stikke i Søen. — Breve fra New-York vidne om Handelens sørgelige Tilstand i det atlantiske Hav. — Den franske Armee under Marchal Victors Commando holder endnu den samme Stilling besat, som den har inde i Slagorden vestlig for St. Roch. Den spanske Armee er opstillet paa det neutrale Gebet og dens høire Flanke dækkes af Fregatten Aigle, der ankrer i Øst-Bugten. Alle vore Batterier ere hele Natten bevæbnede mod et Angreb, som de Franske maatte forsøge at gjøre paa Spanierne. — Tarifa d. 15 Oct. Den 12te, Kl. 10 om Morgenen, var vort Cavallerie i St. Roch og Infanteriet i Nærheden af Buena Vista. Man ventede samme Dag General Victor i Verar med 2 andre Generaler og 2 Batailloner. 6000 M. Infanterie og 1700 M. Cavallerie ere d. 10de ankomne for at angribe Balleysteros. Desuden vare 1700 M. komne igjennem Marbelle, 1500 igjennem las Casas del Castano. Vi vide ei om det er deres Hensigt, at vende sig mod vor Stad, hvor de ville blive modtagne med Canonskud. Vor Garnison er forøget, Værkerne ere besatte med Artillerie, og Tropperne saavelsom Indbyggerne ere fulde af Enthusiasme. Marinen kunde, naar Veiret tillader det, ogsaa bidrage til at tilintetgjøre Fiendens Anslag. De engelske Tropper, der skulle forstærke os, udskibe sig i dette Øieblik. Et stort Antal Officierer er afreist, for at oprette 4 Batailloner Bergjægere i Sierra Ronda. Den 12te lod General Balleysteros bekjendtgjøre i Algesiras, at han vil sende sin Armees Syge, og alt hvad der lønner Umagen at opbevare, til Isle-Verte. — Udtog af et Brev fra Maltha af 2den Sept. Vi ere alle her i Urolighed og Forvirring. Artilleriet og de andre regulaire Tropper have Befaling at begive sig til Messina. Artilleriet er allerede indskibet og Tropperne berede sig til at følge dem; der bliver paa Øen kun nogle Sømænd i Garnison, ligesom Invaliderne og Nationalgarden. Imidlertid have vi intet at befrygte, saalænge vi kun endnu see en eneste Træfæstning svømme omkring os. Alle Efterretninger fra Sicilien overtyde os om, at Anliggenderne nærme sig en Crisis, og med ethvert derfra ankommende Skib vente vi os Efterretningen om en vigtig Revolution. — Kingston paa Jamaica d. 30 Aug. I Følge Efterretninger fra Carracas var General Miranda midt i denne Maaned med 4000 Mand brudt op mod Valencia. Han angreb Pladsen eftertrykkeligen, men blev med betydeligt Tab slaaet tilbage. Efterat han havde erholdt Forstærkning, gjorde han et nyt Angreb, men blev med et Tab af 500 Mand atter slaaet tilbage. Men ved tredie Angreb erobrede han Valencia.

Blandede Efterretninger.

Om de skrækkelige Virkninger, som vor Jordklode engang vil føle ved Sammenstødet med en Comet, af Dr. A. H. Gelpke. (Fortsat.) Heraf vilde altsaa følge, om ikke en mægtig Revolution havde forandret dette, at vi i Jordens Dybder maatte finde de svære Steen- og Jordlag, som Granitmasserne, altid ligge dybere end de lette Kalk- og Leerlag, men hvilket ikke er Tilfældet. Vi finde derimod, naar vi aabne Skjødet af vor Jord hist og her: 1) Granitmasserne liggende over Kalkmasserne; 2) sammes Lag ikke allevegne kugleformigen eller lodret ordnede, men liggende i alle muelige Lag og Retninger ligesom henslængte, og 3) Kløften imellem samme ligeledes ikke altid lodret eller horizontal, men derimod ofte staaende, ligesom om Klippemasser vare blevne sammentrængte mod Klippemasser; derfor seer det i det Indre af Jorden ud som om man saae Ruinerne af en sammenfalden Bygning liggende ovenpaa hverandre. — Hvad følger heraf? Dog vel intet andet, end at vor Klode ved mægtige Revolutioner er bleven ødelagt og omvæltet i sit Indre? Og da en saadan Revolution ikke kunde frembringes ved indere Gjæring og underjordisk Ild, der vel var istand til at ødelægge enkelte Egne af Jordens Overflade og fremløfte Klippemasser,

men ikke til at flynge Klippemasser ovenpaa Klippemasser og saaledes at kaste dem hen og ødelægge dem, som de findes ødelagte og henkastede, saa følger heraf, at dette kun kunde bevirkes ved faste Verdenslegemers Stoden til vor Jord. — Om Sandheden af denne Sætning overtydes man altsaa 1) ved Jordens hele indre ødelagte Bygning. 2) Derved, at Løbet af de smaa Verdensmasser i Begyndelsen af den store Verdensproces, hvor de havde tabt den første flydende Tilstand og vare gangne over til faste Masser ved Dannelsen af Lagene i deres Indre og hvor enhver ny Tilvæxt i Størrelse ogsaa forandrede Retningen af deres Løb, endnu ikke kunde være tilbørligen anordnede og styrede, hvorfor de altsaa maatte hyppigen støde paa hinanden. 3) Ved saa mange smaa uddannede Verdenslegemers Fremkomst, da, som det synes, endnu bestandigen Stof til Verdenslegemer, som man kalder Ildkugler, afsondres og nedslaaer, hvilke saalænge synes at løbe omkring i Verdensrummet, indtil deres Svingkraft ved deres Nærmelse til et eller andet Verdenslegeme svækkes eller endog gandske tilintetgjøres, hvorefter en Forening af de mindre Verdenslegemer med de større paafølger. — Herom overbevise os følgende Exempler: I Aaret 1676 d. 21 Martii kom en saadan Kugle tilsyne; den var ¾ tydsk Miil i Gjennemsnit og ilede med en Hurtighed af 160 geographiske Mile i en Secund over Dalmatien, det adriatiske Hav og Italien, sprang sydlig for Livorno og faldt sønderbrudt i Havet. — I Aaret 1719 observeredes i Engelland en saadan Kugle, som i en Secund tilbagelagde 300 geographiske Mile, altsaa i Hurtighed langt overgik Jordens Løb (der i en Minut kun tilbagelægger 240 Mile), havde 3560 Fod i Gjennemsnit og saaes i en Høide af 64 tydske Mile. — I Aaret 1758 blev her ligeledes seet en saadan Kugle, der i en Secund tilbagelagde 6 tydske Mile, havde 4340 Fod i Gjennemsnit og vinedes først i en Høide af 20 og siden af 5 til 7 tydske Mile. — Blandt de sidste Phænomener af det Slags var Ildkuglen fra 1783, som i en Høide af 12 til 13 tydske Mile svævede hen over Engelland og Frankrige og som ogsaa skal være bleven seet i Rom. Mere herom finder man samlet af Dr. Chladius i hans Værk: Om Oprindelsen til de af Pallas fundne og dem lignende Jernmasser, trykt i Leipzig 1794. Til disse Phænomener, der ikke kunne frembringes i vor Atmosphære, da den kun er 9 til 10 Mile, heller ikke bæres eller føres omkring af den, hører efter al Sandsynlighed de saakaldte Maanestene, der i Størrelse kun give Ildkuglerne lidet efter. Det mærkværdigste og ved lovlige afhørte Vidner og Documenter stadfæstede Phænomen af det Slags er det, der indtraf d. 26 Maji 1751 i Gespannschaft Agram i Øvre-Slavonien. Den Dag bemærkede man nemligen om Aftenen Kl. 6 østlig paa Himlen et Slags Ildkugle, der, efter at den i to Dele med et meget stærkt Knald, stærkere end et Canonskud, var sprungen, faldt i Skikkelse af to i hinanden viklede Lænker med saadan en Allarm ned paa Jorden, at det lød som om en stor Mængde Vogne med stor Allarm rulledes igjennem Luften, ned paa Jorden, og det ene Stykke deraf, veiende 71 Pund, trængte 3 Favne dybt ned i en 8 Dage i Forveien pløiet Ager. Det andet Stykke, veiende 16 Pund, faldt ned paa en Eng, 2000 Skridt borte fra hiint, og havde ligeledes efterladt sig en Revne paa næsten to Alen. Af begge disse Stykker er det største tilligemed Documenterne fra det bispelige Consistorium i Agram blevne sendt til det Keis. Naturaliecabinet i Wien, hvor det gjemmes. — Exempler af dette Slags kunde jeg endnu anføre langt flere, hvis jeg ikke ansaae disse tilstrækkelige til Beviis for min Paastand. Man kunde finde over 30 samlede og udførligen afskrevne i Hr. Frih. v. Endes fortræffelige Afhandling om Masser og Steen, der ere faldne ned paa Jorden. — Imidlertid maa jeg ikke lade her uberørt nogle Cometer, der endnu synes at være i deres uddannede, mere flydende end faste Tilstand, da nogle have aldeles ingen Kjærne i Midten, andre kun en meget ubetydelig, og hvis Løb synes endnu at være saa ubestemt og af større Verdenslegemers Løb saa uafhængigt, at den dybeste Beregning forvirres derved. (Fortsættes.)

Professor Robertson har ved Trykken ladet bekjendtgjøre en Skrivelse, angaaende Montgolfiererne, hvori han gjør opmærksom paa den Fare, som saavel Luftseilerne, som Bygningerne ere udsatte for, naar Montgolfieren, (som let kan skee) kommer i Brand. Det var ved en lignende Maskine, at Luftseilerne Pilatres du Rosier og Rain-

nia omkom. Montgolfieren var ogsaa Skyld i det Uheld der mødte Grev Zambeccari. Hr. Olivari omkom i Orleans ved en Montgolfiere, som antændte sig i Luften. Frankrige, Rusland, Spanien og Preussen have forbudet de med Jld fyldte Balloner. Fornuften og Menneskeligheden forbyde dette ogsaa. Enhver Stat, hvor Menneskets Liv betragtes som en Eiendom, der tilhører Selskabet og Staten, burde gjøre det samme. (Allg. Niedersf. Anzeig.)

Den i Paris udkommende Monthly repertory of english Litterature indeholder et interessant Udtog af den engelske Kjøbmand Jacksons Efterretninger om Keiserdømmet Marocco og Districtet Suse, under hans lange Ophold og forskjellige Reiser i disse Lande *). Forf. fortæller heri, at Heirie eller Ørkenkamelen (Dromedaren) sætter Charavanerne istand til i faa Dage at gjennemreise Africas store Ørkener. Med omsvøbte Lender, Bryst og Øren, for at sikkre sig mod farlige Vindstød, flyver Araberen hurtig som en Piil igjennem den hede Ørk, hvis brændende Atmosphære paa en næsten qvælende Maade hindrer Aandedrættet. Bevægelsen er saa heftig, at kun disse stærke og tarvelige Arabere kunne udholde den. Den sletteste Art af dette Dyr hedder Talataye, som betegner, at det kun gjør tre Dagreiser i en Dag, den næste Art hedder Sebayee, som betegner, at det gjør syv Dagreiser i en Dag, og den sjeldne Race Tesayee gjør Nidagsreiser. Et af disse Dyr kom i syv Dage fra Senegalfloden til Mogador, efter at det havde tilbagelagt 14 Bredegrader eller næsten 1100 eller dagligen 160 engelske Mile. Ja, en Elsker fra Mogador satte sig om Morgenen tidligen paa sin Kameel, reiste til Marocco og bragte sildig om Natten nogle Appelsiner med, som hans Fæstemø var lysten efter — det var en Reise af 200 engelske Mile. — Fortællingen om Strudsjagten er behagelig. Omtrent 20 Arabere sætte sig paa Ørkenheste, ride mod Vinden, opsøge Strudsens Spor, og forfølge den saaledes, den ene en halv engelske Miil fra den anden. Fuglen vender sig omkring, naar dens Vinger finde en Hindring, og løber mod Jægerne, der een efter den anden skyde paa den, indtil de have fældet den. (Forts.)

*) An Account of the Empire of Marocco and the District of Suse, compiled from miscellanous Observations made during a long Residence and varies Journies through these Countries &c. by J. G. Jackson, Esq.

J Nerai døde nyligen Hr. Romas, en gammel Officier, der i forskjellige Fægtninger havde faaet 33 Saar, i en Alder af henved 100 Aar, uden at have følet sammes Svagheder. Han havde endnu en ældre Broder, en berømt Physiker, der havde staaet i Brevverling med Montesquieu, Chevalier Vivas, Nollet og Franklin. (Alt. M.)

Physikeren, Dr. Sacco i Mayland, paastaaer at have opdaget en Plante, uden dog at nævne dens Navn, der voxer af sig selv og i Mængde næsten paa alle udyrkede Steder i Kongeriget Italien, og hvis Frugt, efter de Forsøg, han har anstillet dermed, yder af 100 Dele 70 Dele godt Meel og 18 til 20 Dele Sirup, uden Tilblanding af Svovlsyre, Kalk :c., der overgaaer al anden Sirup, man hidtil har faaet af Planteriget, og leverer megen og skjøn Sukker. Han vil med det første udførligen bekjendtgjøre sin Opdagelse. (S. B.)

Engelsk Træanstrøg. — Det Londonske Selskab til Kunsters og Manufacturers Opmuntring, skyldes et paalideligt Træ-Anstrøg mod Veirets Indflydelse. Da Tjære, Oker o. desl. Anstrøg ikke beskytter Træet tilstrækkelig, har man efter flere gjentagne Forsøg fundet, at den nedenfor beskrevne Blanding, hverken blev gjennemtrukket af Regn eller beskadiget af Veiret eller Soelheden; men blev endog deri mere hærdet. Dette Middel er tillige billigere end ethvert andet der bestaaer af Farver. — Man tager 3 Dele i Luften opløst Leer, 2 Dele Træaske og 1 Deel fiin Sand. Dette slaaes gjennem en fiin Sigte, og dertil blandes saa meget Linolie, som er nødvendig, for at blive en til Paastrygning tjenlig Masse. Denne bliver 2 Gange paastrøget; første Gang tyndt, anden Gang saa tykt som muligt. Paastrygningen er saa fast og varende, at intet andet kan lignes dermed.

(Handels-Tid.)

Kjøbenhavns Vexelcours den 25 Novbr. 2 M. 777, k. S. 781. — Spec. 772. — Hamb. Cours paa Kjøbenhavn 785. 1 M.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 96.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 30 November 1811.

Maleren, eller kun i Graven er Fred.

(Sluttet.)

Mønstrups Skjebne var nu for bestandig afgjort. Han var fra dette Dieblik af tabt for Konsten. Men det vilde være ubilligt, ganske at skrive hans Uheld paa Skjebnens eller Menneskenes Regning. Ogsaa han selv havde ved Mangel paa Verdens- og Menneskekundskab bidraget meget til at undergrave de første Grundstøtter til sit eget Vel. Den brusende Yngling troede, at Manden af Talenter kunde, stolt som Helten i Harnisk, vandre med raske Skridt paa den jevne Bane sin Lykke i Møde. Han glemte, at man paa Reisen igjennem Livet meget ofte maa bukke Hovedet, for ei, som Absalon, at blive hængende ved Haaret i Træet; at man ikke maa tilsidesætte smaa Klogskabsregler, som selv den, der føler sit eget Værd, kan iagttage, uden at fornedre sig. Den Bebreidelse, at han strax vilde være Mester, og at han ikke havde sørget for at forskaffe sig mere end den lille Sølvmedaille, var langtfra ikke ugrundet. Vist nok havde Raphael og flere, som han sagde til Greven, ikke faaet nogen Medaille af noget Academie, og ere desuagtet blevne udødelige, men ikke at tale om, at det ei hørte til den Tids Sæder at arbeide for Medailler, saa havde det dog været rigtigst af ham, der vilde ansees for en udmærket Konstner, at erhverve sig de Tegn, der sikkrede ham mod at blive overseet endog af den, der ikke kan andet end anstryge Huse og male Skabilkehoveder. De flestes Dom er et Echo af de Menneskers, de ansee for beføiede til at dømme, og derfor grunde Mængdens Domme sig ogsaa saa ofte paa Fordomme.

Mønstrup maatte imidlertid bøde haardt for sin Mangel paa Verdens- og Menneskekundskab. Med beklemt, veemodigt Hjerte vendte han tilbage til Hovedstaden. Hans Konstiver kjølnedes med hver Dag. Alt hvad han tegnede, alt hvad han malede, mishagede ham. Han fandt Disharmonie i den hele Natur. Alting laae indhyllet for ham i en tyk Taage. Alle hans Farver, lige fra det skjønneste Ultramarin til den meest blændende Carmin, forekom ham smudsige og hæslige. Næringssorger og huuslige Bekymringer nedtrykte aldeles hans Mod. For at leve maatte han nu igjen gribe til Informationer. Han malede atter hundrede Gange om Dagen Næser og Øine og Øren og Kostekaste og Forglemmigei og antique Templer, og alt hvad der i disse Tider fordres i Instituter at en Tegnemester skal lære Eleverne. Han arbeidede troligen i dette Slaverie for Kone og Børn og Tyende. Ved at give Underviisning fra tidlig om Morgenen til sildig om Aftenen bragte han det virkelig saavidt, at han kunde forbedre sit Indbo og føre et ret godt Planteliv. Hans Kone havde ladet ham gjøre et Par stærke Caloscher, hvormed han ganske tørfodet kunde spadsere Byen rundt hele Dagen. Naar han, træt af denne evige Omspanken, kom hjem om Middagen, fik han sin

gode borgerlige Kost, og om Aftenen et godt Smørrebrød. Hans Kone troede nu, at han ret havde gjort sin Lykke, og sagde mere end eengang spøgende til ham: "havde nu din Farbroder ikke Uret, naar han bestandig raabte paa: kun i Graven er Fred! Leve vi ikke nu ret som Blommen i et Æg, min Engel?" — Mønstrup fortsatte dette Liv i to Aar. Hans Sands for Malerkonsten var saa godt som aldeles forsvunden. Synet af et Mesterstykke, som han før ikke kunde betragte uden at henrives af Beundring, rørte ham ikke mere. Men hans levende Aand kunde dog ikke være ganske usysselsat. Hvad han ikke gad fremstille med den ham saa forhadte Pensel, søgte han at udtrykke med Pennen. Læsning og Hovedarbeide var den eneste Recreation, han havde, men denne kunde han ikke nyde, uden om Natten og ganske tidlig om Morgenen. Han viste sine Venner adskillige af sine Smaaarbeider; de fandt dem interessante, og opmuntrede ham endog til at lade dem trykke. I Begyndelsen vilde han ikke beqvemme sig dertil, men omsider fik man ham dog overtalet til at gjøre det. Det var i en Tidspunct, da det endnu var tilladt at skrive anonym. Mønstrups Arbeider gjorde Opsigt. Den ene sagde de vare af Professor A., den anden svor paa, at han fra god Haand vidste, at de vare af Rector B., og den tredie vilde vove sin Hals paa, at de vare af den berømte Digter C. Saaledes gjennemløb man hele Alphabetet. Nogle enkelte paastode vel, at det var Maleren Mønstrup, men de fleste loe af saadan en Paastand, naar man kun nævnte det Ord Maler. Alle lærde Journaler — thi den Gang recenserede man fra alle Kanter — roste Mønstrups Arbeider, og lode sig mærke med, at den lærde og værdige Forfatter kunde gjerne have sat sit Navn paa Værket, da Publicum nok veed, at kun een Mand her tillands er istand til at skrive saadant et Værk. Mønstrup troede nu, at burde vælge denne ny Bane, hvor han mødte saa megen Opmuntring og Humanitet. Han anstrængte alle sine Kræfter, sad hele Nætter oppe og fuldendte det første Hefte af et Maanedskrift, som han udgav, under Titel af Ceres. Han satte sit fulde Navn paa Titelen, da han troede, at hans forhen udgivne Værk, hvis Forfatter han i Fortalen erklærede sig for at være, allerede havde banet ham Veien til Publicums Bifald. Recensenterne taug nu bomstille, og havde gjerne taget deres Roes tilbage, naar det kun havde ladet sig gjøre. Den større Deel af Publicum, der ikke bryder sig om Skallen, naar kun Kjærnen er god, læste Mønstrups Maanedskrift med stort Behag og Deeltagelse. Havde han strax i Begyndelsen givet sig under en eller anden lærd Cilique; havde han kunnet beqvemme sig til, at rose og udbasune hvad han i sit Hjerte ringeagtede; havde han villet tjene som Trompeter ved et eller andet lærd Gardecorps, saa er der ingen Tvivl om, at Vedkommende nok havde sørget for, at hæve ham ligesaa høit, som de nu nedtrykte ham. Men han vilde staae paa sine egne Been; han vilde hellere være den første i en Landsby end den sidste i Rom. Saa frimodigen som Mønstrup, skrev af mere end een Grund næsten ingen af de høilærde Herrer, der i deres egne Tanker allerede vare udødelige, medens Bogmøllene vare de eneste levende Skabninger, der paa Forlæggerens Hylde gouterede deres Værker. De Grundsætninger, hvorefter Mønstrup var opdraget, de uafhængige Forhold, han stod i til andre Mennesker, den liden Trang han følte til at kjøbe sig Velyndere, Beskyttere og Berømmere, netop dette satte ham istand til at tale med Frimodighed, men dog med Værdighed, om de fleste Gjenstande. Han skjøttede ikke om at arbeide med, for, eller blandt de saakaldte Lærde, og det var netop dette, som disse toge ham saa ilde op. Reent ud at erklære hans Arbeider for slette, det kunde de ikke, uden at gjøre sig selv latterlige og røbe deres egen Uvidenhed, især da de første og lærdeste Mænd i Landet værdigede disse Arbeider deres Høiagtelse og beviisnede den endog offentligen. Her var altsaa intet andet at gjøre end gnave og gnave paa Grundpillerne til Mønstrups litteraire Agtelse; naar man først havde fældet disse, saa troede man faldt hele Bygningen af sig selv. I Begyndelsen taug den af Naturen yderst taalmodige, aldeles ikke egoistiske Mønstrup, og lod sine Modstandere gnave sig den ene Tand istykker efter den anden. Men tilsidst harmedes han dog over, at see sig saaledes tilsidesat og miskjendt af lav Laugsnid i sit eget Fædreneland, som han offrede saa mange vaagne Nætter, medens man udenlands og i fremmede Journaler ydede hans Arbeider uskrømtet Agtelse. Jo større den Flid

var, han anvendte, desmere krænkede hiin Utaknemmelighed ham. Selv hans Vildfarelser vidste han kom fra et velmeent, skjønt maaskee ofte alt for heftigt bankende Hjerte. Smaa Sidehug taalte han roligen, men da man gik alt for hyppig og raskt løs paa ham, saa brugte han det lidet Pund af Satire, Naturen havde forundt ham. Han loe af sine ubillige Modstandere, som bleve rasende, da han fik andre til at lee med. Et persiflerende Indfald bragte dem til at fnyse som tirrede Tyre. Selv de Mennesker, som han havde behandlet med største Delicatesse, endog efterat de havde fornærmet ham, som han meer end eengang havde forskaanet for de haardeste Angreb, man sendte ham til Indrykkelse i hans Journal, selv de vare Redskaber til hans mulige Beskjæmmelse. Han behøvede kun at give sine Angribere en eneste fortjent Snært med Satirens Svøbe, og strax lode de nedregne et heelt Ark fuldt Skjældsord over ham, som de arme Læsere maatte betale med rede Penge, medens han selv aldrig læste dem. I Grunden kunde Mønstrup ogsaa lee af alle disse Taabeligheder. Men imidlertid virkede den evige Miskjendelse og Tilsidesættelse, som han først mødte paa Konstnerens og siden paa Skribentens Bane, meget skadeligen paa hans Helbred. Han kastede Pennen ligesom han forhen havde kastet Penselen. Han trak sig ganske tilbage fra Verden og levede ene for sin Familie. En tærende Syge, hvortil Spiren allerede fra Fødselen af laae i hans svage Constitution, tiltog med hver Dag. Han forudsaae sin visse Død og trøstede sin jamrende Kone med sin gamle Farbroders Ord: "kun i Graven er Fred — Fred for os alle!" Han døde midt i sin Alders-Vaar, agtet og beklaget af de faa, der virkelig kjendte hans Hjerte. Hans Venner lode ham sætte en simpel Ligsteen med Paaskrift:

Carl Mønstrup.
"Kun i Graven er Fred."

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

En meget elsket og nu savnet Mand i Holbeck, afdøde Kjøbmand Lars Friis, har til denne Kjøbstæds Syge- og Huusarme skjenket 2000 Rdlr.,

af hvis aarlige Renter øieblikkelig Hjelp skal meddeles Trængende af Commissionens Formand, hvorfor han aflægger Regnskab. Ligeledes har den Afdøde til Kirkens paatrængende Forbedring og Prydelse givet 1000 Rdlr., af hvilke Renterne skal oplægges, indtil bedre Tider for Materialiers Indkjøb, under Kirke-Inspectionens Bestyrelse.

I disse Dage døde her den ældste Mand af den jødiske Religion i Kjøbenhavn, J. Takschere, i den sjeldne Alder af 96 Aar. Han nød indtil sit sidste Øieblik den fuldkomne Brug af sine Sandser, paa Synet nær, som han i de sidste 30 Aar af hans Liv havde været saa ulykkelig at savne.

Ved Auction den 26de Novbr. i Huset No. 249 i store Kongensgade solgtes: hvide Havannah Sukkere til 5 Mk. 8½ ß. a 1 Rdlr. 5 ß. Pd., Vestindisk Caffe 11 Mk. 14 ß. a 2 Rdlr. 14½ ß., Campeschetræe 16 Rdlr. 2 Mk. 8 ß. a 16 Rdlr. 5 Mk. 100 Pd., Nordamericansk Rom 543 Rdlr. 3 Mk. a 545 Rdlr. 3 Mk. pr. 30 Viertl., Rosiner 104 Rdlr. a 111 Rdlr. pr. 100 Pd., Hampolie 11 Mk. 9 ß. a 11 Mk. 12½ ß. pr. 1¾ Pd., Formelys 7 Mk. 8 ß. a 7 Mk. 10 ß. Pd., Spedelys 7 Mk., Russisk Lysetalg 15 Rdlr. Lispd., Riga Udskud-Hamp 220 Rdlr. Skippd., Seildug 130 Rdlr. Stkt., Ravndug 92 Rdlr. Stkt., Bergens blank Tran 190 Rdlr. Tdn., dito bruun Tran 130 Rdlr. Tdn., allerbedste Steenkul 22 Rdlr. Tdn. Sukkere, Caffe og Campeschetræe uden Told, de øvrige Vare med Told og alt.

Helsingøer, d. 26 Nov. I Gaar Nat døde her Geheime-Conferenceraad v. Numsen, Ridder af Elephanten, Storkors af Dannebrogen, Directeur ved Øresunds Toldkammer o. s. v., hvilket sidste Embede han har beklædt i en Række af 35 Aar. I samme Tid har han ogsaa været Præsis i Rente- og Generaltoldkamret samt Overhofmarskalk. Han var første Stifter af den herværende Friskole, og lagde Grunden til Helsingøers og Øresunds fortræffelige Hospital, som har tabt i ham en sand Pleiefader. I hans yngre Dage tjente han Fædrenelandet i det militaire og diplomatiske Fag.

Christiania, d. 19 Nov. Boghandlingscommissionen i Selskabet for Norges Vel har begyndt Udgaven af latinske Classiker med Phædrus, som den overlader for den særdeles billige Priis 64 ß. indb. Ligeledes er fra Pressen udkommen og sæl-

ges hos Boghandler Lehmann og Pastor Wulfsberg i Christiania: Graves nationale Fortællinger, en Bog, som baade formedelst sit Indhold og Fremstillelsesmaaden er den første i sit Slags, der er udkommen i Norge, og fortjener at benyttes af enhver Mand, der har med Almuens Underviisning at bestille, og læses af enhver Almuesmand. — Den 24 November giver det dramatiske Selskab i Grændsehaugen: Fændriken eller den falske Mistanke, Comedie i 3 Acter, og Arrestanten, Syngespil i 1 Act. Indtægten tilfalder de Familier, hvis Forsørgere ere udcommanderede til Landets Forsvar eller opbragte af Fienden.

I Egersund solgtes d. 1 Nov. det ved Caper Capit. Simonsen indbragte og ved Overadmiralitetsretten prisdømte Pinkskib St. Feodors Ladning, bestaaende af 450 Tdr. Archangelsk Beeg, 2400 Tdr. dito Tjære, 6 a 7000 Stkr. dobbelte Bastmatter.

Christiania, d. 19 Nov. I vor Avis læses følgende: Udtog og Oversættelse af No. 65. 1811. Den oväldiga Granskaren; et svensk Tidsskrift. "..... Neppe var den forhadte Krig mellem Sverige og Norge endt, en Krig, ligesaa unaturlig som fordærvelig for Nordens Brødre-Folk, førend store Norske Patrioter blot kappedes om ved nye Opofringer og nye Kraftmidler at hæve det elskede Fædreland til Fædrenes Velstand, og bringe Oplysningen til den Høide som den bør have hos tænkende Folkeslag. — Mange almeennyttige Indretninger og Forbedringer; men fornemmeligen dette, at vi for Videnskaberne snart see blandt Norske Klipper et Tempel reise sig, der skal gjøre Epoke. — Nordens Historie blev Følgen af denne ædle Tænkemaade, der giver Normændene en forøget Rettighed til alle andre Nationers Høiagtning. — Til dette Tempel frembære Norges bedste Mænd store og rige Offere. Subscriptionen aabnedes med betydelige Summer af Landets nuværende Statholder, Prinds Frederik af Hessen, af en Rosenkrantz, en Greve Wedel-Jarlsberg, en Peder Anker; Navne, som endog blandt os ere kjendte og i høi Agtelse. Dem efterfulgte i hundrede Tal Patrioter af hver Stand, men i Særdeleshed Handelsstanden. — Udentvivl vil det interessere den svenske Almue engang i sin Tid at see en trykte Fortegnelse paa alle disse Hædersmænd og deres frivillige Offere. *) — Danmarks Fyrste har paa en Maade, som man ventede af en dydig Konge og Folkets Ven, understøttet sine ædle Normænds Anstrængelser, og dertil gjort store Opofrelser."

Viborg, den 23de November. Blodgang grasserer i Hersom, Bierregrav, Kleitrup, Hærup og Lindum og flere Stæder i Rinds og Nørlyng Herreder. — Regnen har vel ophørt dog er Frosten borte, som skulle gjøre de grueliq opblødte Veie bedre. Mangelen paa Rug er nu for den Fattige, saare trykkende, da der neppe nogen Løverdag kommer uden 2 a 3 Læs Rug til Torvs. Byen har nu kun een Rugbrødbager og ingen Kiøbmænd, som handler med Kornvare. Mængden slaaes om Rugen og overbyde hinanden for at faae den. Brændeviin brændes ikke meer af Rug her, da den er vanskelig at faae til Brød. Torvepriserne vare i Dag: Rug Tønden 24 Rdlr. Byg 13 Rdlr. 32 ß. a 14 Rdlr. 64 ß. Havre 7 Rdlr. Kartofler 8 Rdlr. Fersk Flesk Pundet 48 ß. Oxekjød 24 a 36 ß. Smør 5 a 6 Mk. Æg Snesen 48 a 64 ß. Fersk Sild 3 ß. Stykket. En Helt 32 ß. (Viborger Samler.)

Mariboe d. 25 Nov. Ved Bandholm betales nu 1 Tde. Hvede med 25 Rdlr. og derover. I det øvrige falder den i Aar meget liden i Kjærnen. Forraadet deraf er heller ikke betydeligt; naar Bonden har betalt sit Landgilde, Skatte, Korn og sin accorderede Tiende, har han kun lidet eller intet at sælge. — Østen fra er en Flaade passere, Enehøie den 23de dennes, bestaaende af 5 Linieskibe, 2 Fregatter, 1 Brig, 3 bevæbnede Ski-

*) Oversætteren kan ikke undlade denne Anmærkning: "Naar den svenske Forfatter lader trykke den anmeldte Fortegnelse over de Hædersmænd, der have frembaaret frivillige Offere til det vordende Tempel, ønskede man at vide: og ønsker at den Tid opsættes et halvt Aars Tid: man skal inden den Tid forsyne ham med en Liste paa Byer og store rige Mænd i disse Byer der ikke have anstrænget sig det allerringeste, o. s. v. --- Saadan Liste kunde smukt contrastere med den anmeldte."

be og 70 Kjøbmandsskibe. Et Linieskib af disse blev bureret af 2de andre Linieskibe, og havde en meget lidet Reisning. — En Convoi, Nord fra kommende, som bestaaer af 2 Linieskibe, 1 Fregat, 1 Cutterbrig og 40 Handelsskibe, er i Dag passeret Lollands Beltet Øster efter. — Til sikker Havn er af Caperfører Carlsen indbragt en Prise, Sophie kaldet. — Af Roeflotillen er et paa Rødsands-Grunden d. 15 dennes strandet Skib, lettet af Grunden og bragt i Sikkerhed. — Efter private Efterretninger er Halvparten i en Baad, som i Fjor blev kjøbt for 120 Rdlr., i disse Dage betalt med 600 Rdlr. i Nysted. (Mariboe Av.)

Blandede Efterretninger.

(Slutningen af Maleren Jacob Barry's Levnetsomstændigheder, s. No. 93.)

I Europa har Gravstikken gjort bekjendt Barry's Venus-Anadyomene; et Arbeide, hvis Grace er merkværdig; hans forladte Philoctet, som han har malet for Institutet i Boulogne; hans Tableau af Satans Fald, en Composition, som er fuld af Storhed og Indbildningskraft. Man finder deri, ligesom i alle hans Arbeider, en correct Tegning, beundringsværdige Udtryk, en skjøn Anordning, som bøder paa en noget svag Colorit. Men det, der udmærker Barry fra andre engelske eller rettere jevntids Malere, er, at have strax indseet, at det vigtigste Formaal for alle Konster bør være det, at belære og forbedre Menneskene. De Værker han har udført i Adelphis-Buildings, mellem Sommersethouse og Northumberland, for Opmuntringsselskabet, viser hvor meget han hyldede disse store Grundsætninger, og hvor gjennemtrængt han var af den Værdighed, hans Konst kan hæve sig til. Hogarth fulgte næsten den samme Idee i sine Arbeider. Men hans levende Indbildningskraft, hans Pensel, som var bestandig sand, uden nogensinde at være ædel, endelig hans overordentlige Talent til at fremstille paa en paafaldende, men triviel Maade, Følgerne af de skjændigste Laster, kunde ikke være og vare ikke andet end lærerige for Folket. Men Barry, som havde en stor Sjel, en Hukommelse, udrustet med Lærdomsskatte, en ved store Skribenteres Læsning dannet Aand, maatte lægge sig efter en langt høiere Classe; han var tillige en moralsk Maler for Mennesker, der havde dyrket deres Forstand. 1785 havde han fuldendt de Malerier, der pryde Opmuntringsselskabets Sale, og han fordrede ingen anden Belønning for sit Arbeide, end at faae det, der maatte indkomme for deres offentlige Udstillinger. Han ophørte ikke med at rette alle de Feil, han fandt deri. Disse Malerier, hvoraf to ere 40 Fod lange og fire 15, forestille Civilisationens forskjellige Grader, fra Orpheus lige til vore Tider. I det sidste Malerie søgte han at caracterisere de forskjellige Belønninger, der ere en Følge af den Anvendelse, som de Onde og de dydige Mennesker gjorde af deres Evner. Hans seneste Arbeide forestillede Pandore, der faaer Liv, hvori Hovedfiguren er af en beundringsværdig Skjønhed. — Endnu et Aar førend hans Død ansaae hans Venner det for nødvendigt at aabne for ham, men dog uden at det begjertes af ham, en offentlig Subskription, som beløb sig til 1200 Pd. Sterl. Ridder Robert Teele havde desuden givet ham en aarlig Pension af 130 Pd. St. Han døde 1806 af Apoplexie. Hans Liig stod paa Parade i Opmuntringsselskabets Sahl, og hans Jordefærd var den eneste i sit Slags i Malerkonstens Historie. Han blev ført fra denne Sahl til St. Pauls Kirke, hvor han blev jordet ved Siden af Maleren Reynold og Christopher Wren, denne Kirkes Bygmester. Barry havde, ligesom Reynold, foreslaaet at pryde Kirken med sine Arbeider; men Dr. Lowth, Londons Biskop, en Mand af erkjendte videnskabelige Fortjenester, men af mere oprigtig end oplyst Andægtighed, modsatte sig dette Forslag under det Paaskud, at Konsterne kun gik ud paa at fordærve Sæderne. — Den største Deel af de her anførte Levnetsomstændigheder ere Forfatteren meddeelte af Hr. Underwood, engelsk Maler, en meget duelig og indsigtsfuld Konstner, som for Tiden opholder sig i Frankrige, og som Antiquitets-Selskabet i London har udsendt for at tegne franske Monumenter, og nøie har kjendt Barry.

Efter en officiel Opgivelse fra det statistiske Bureau i Frankrige, beløb det franske Riges Befolkning førend Roms, Hollands og Hansestædernes Indlemmelse sig til 38 Mill. 80,448 Mennesker,

foruden det Militaire. Efter Roms, Hollands, Wallliserlandets, Hansestædernes og de 3 ny Departementers Indlemmelse, beløber hele Befolkningen sig til 43 Mill. Mennesker. Den romerske Stat indbefatter efter denne Opgivelse omtrent 875,000; Holland 2,141,088; Wallis 126,000. Hansestæderne samt de 3 Departementer af Elbn undingerne 2c., efter tydske Journaler 1,300,000. Af denne Befolkning af 43 Mill. komme paa Paris 580,690. Amsterdam 220,000. Rom 160,000. Hamborg 170,000. Marseille 102,217. Lyon 100 041. Bourdeaux 92,374. Rouen 81,098. Genua 75,861. Florenz 75,207. Nantes 75,128. Brüssel 72,280. Turin 65,100. Lille 59,724. Antwerpen 59,035. Gent 57,329. Livorno 50,582. Strasburg 49,902. Toulouse 48,170. Bremen 45,000. Orleans 41,948. Blandt de øvrige berømte Steder tæller Versailles 26,000 Indbyggere. Amiens 39,000. Caen 35,000. Rennes 28,000. Tours 21,000. Dijon 21,000. Nismes 38,000. Montpellier 32,000 2c. (Allg. geog. Ephemeriden.)

Hele Befolkningen af Kongeriget Ungern, efter den seneste Folketælling, beløber sig til 7,398,104 Sjele, hvoriblandt 4,647,832 Catholiker og Grækere af Unionen blandt 2,627,272 Protestantere. Man tæller fremdeles 30 Bogtrykkerier og 300 Skribenter, 93 Normalskoler, 69 catholske og 16 protestantiske Høiskoler, 1 Universitet. Catholiker og Grækerne af Unionen have 3 Erkebisper, 20 Biskopper, 158 Klostere og 1945 Sognepræster. (S. Bl.)

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

London d. 8 Nov. (Efter Moniteuren). I Følge Efterretninger fra Gibralter synes det at være de engelske og spanske Commandanters Hensigt, at forskaffe sig Transportskibe, for at indskibe Balleysteros's Corps, hvis ikke Fienden trækker sig bort fra dette Corps's Nabolav. De Bønder, som have givet sig under den spanske Armees Beskyttelse, vare bragte til det yderste; mange døe af Kulde, Udmattelse og Mangel. I 4 Dage var det ikke

muligt at faae Vand for denne Armee og dens medfølgende Tros. En halv Tønde deraf betaltes med 1½ Pjastre. Efter Breve fra Gibralter af 21 Oct. lod det som de Franske vilde befæste sig i den Stilling, de havde inde. St. Roch var endnu bestandig ad den Side, som ligger lige over for denne Plads, stærk, men mindre stærk ad den Side, der ligger ad Algesiras og Tariffa. Spanierne døe dagligen under Pladsens Mure af Hunger, og i 4 Dage var aldeles intet Vand at faae. — Paa Sicilien var Alting i Forvirring. De af Neapolitanere bestaaende Tropper udgjøre over 16,000 Mand, hvoraf omtrent 5000 ere Dronningen hengivne. Sicilianerne ere paa vor Side; Bonden er i den usleste Tilstand; Adelen er Engelland oprigtig hengiven; de Neapolitanere, der omgive Hoffet, lede alt, og betragtes af Sicilianerne som Fremmede. — Man troer almindeligen, at Scheldeflaaden vil udløbe, og har derfor et vaaget Øie med alle dens Bevægelser. Den Flaade, der laae for Vlissingen, og ligger nu i Dünerne, er færdig at stikke paa første Vink i Søen. — Fra Edingbourgh høre vi, at mange fra Østersøen til Engelland tilbagevendende Skibe have liidt Skibbrud; Stormene i Nordsøen have været skrækkelige. — Efter et Rygte, er det Ministrenes Hensigt, at ophæve Conseil-Ordrene eller modificere dem saaledes, at de forenede Stater ikke ville have noget at indvende mod dem.

Paris d. 17 Nov. I Dag forestilles Hr. Barlow, befuldmægtiget Minister for de forenede nordamericanske Stater, i denne Egenskab H. M. Keiseren.

Antwerpen, d. 14 Nov. Efter en Bekjendtgjørelse fra Inspecteuren over Bogtrykkerierne og Boghandelen i Arondissementet Brüssel, skal der udkomme en ved et Keiserl. Decret authoriseret General-Journal for Boghandelen. Alle Bogtrykkere og Boghandlere indbydes til at subskribere derpaa, da de ville finde deri alle de Love og Reglements, der angaae dem, og erfare alt hvad der trykkes i Riget, Prisen, som hvert Værk sælges for, og Stedet, hvor det faaes. Regjeringen har anseet det for nødvendigt og til Boghandelens Tarv passende, at der gives en officiel Journal, der kan

tjene som en sikker Veiviser for deres Foretagender og spare dem Omkostningerne ved en vidtløftig Brevvexling.

London d. 11 Nov. (Efter Moniteuren.) Proclamationen til Parlamentets videre Prorogation til d. 7 Jan. er bleven udfærdiget i et d. 8de holdt Cabinetsraad. Det er let at formode, at Parlamentets første Forholdsregel, efterat det har constateret Kongens Sundhedstilstand, vil gaae ud paa at ophæve Indskrænkningerne i Regentens Fuldmagter. — Sex, som Fløiteskibe bevæbnede Skibe, have faaet Befaling, om muligt endnu i Dag, at afseile til Lissabon, for at tilbagehente vore Syge fra Portugal. — Paa Høiden af Elisabeth er det fortræffelige Coffardieskib Pelikanen, bestemt fra Havana til Kingston, med 80,000 Pjastre og 3000 Dubloner, bleven tagen af Marengo, efter en haard Modstand. — Efter en Skrivelse fra en engelsk Overofficier ved Wellingtons Armee, dat. Lissabon d. 14 Oct., var paa en liden Fægtning nær, intet forefaldet der. Marmont havde, efter Brevskriverens Forsikkring, visselig i Sinde at angribe d. 27 Sept., men Wellington tilintetgjorte hans Plan, ved at tage en anden Stilling. D. 25de var Wellington nær bleven fangen af nogle fiendtlige Dragoner, som vare ham i Ryggen, medens han recognoserede. Men Oberst Gordon underrettede ham betimelig derom i fuld Gallop, og han reddede sig ved sin Hests Hurtighed. Efter et Rygte kommer Soult fra Alentejo-Siden af. Brevskriveren mener, at de Franske ikke behøve at forjage Engellænderne fra Halvøen, da Frankriges Øiemed bedre opnaas, naar de med en stor Opoffrelse af Penge og Mennesker fortsætte denne Krig. — Der er ankommen Depecher fra Hr. Forster, som lader sit Huus i Washington møblere, hvoraf man slutter, at hans Ophold i America vil forlænges, og at hans Ambassade vil have et gunstigt Udfald. — Vor Flaade for Vlissingen, Texel, Maas, Elbe- og Wesermundingerne, bestaaer af 23 Linieskibe, 4 Fregatter, 13 Corvetter, 7 Brigger og 10 Cuttere og Skonnerter.

Carracas, d. 20de Aug. Generalcongressen i Venezuela, har udstedt en Taksigelsesskrivelse til General Miranda i Anledning af hans Erobring af Ny-Valencia. Denne beretter Congressen, at han i Arsenalet af Ny Valencia har fundet en stor

Mængde Munition, 17 Artilleriestykker af stor Caliber, Proviant for 2 Maaneder og 17000 Pjastre i Skatten.

Wien, d. 11 Nov. Breve fra Bucharest af 28 Octbr. sige, at man nu næsten ikke mere bør tvivle om en Fred imellem Rusland og Porten. Underhandlingerne blive paa begge Sider meget raskt fortsatte.

Fra den Spanske Grændse d. 22 Oct. Det franske Armeecorps, som Omsorgen for det nordlige Catalonien er overdraget, havde sidst sit Hovedqvarteer i Girona, hvorhen det er forlagt siden Gjenerobringen af Fortet Figuieras, hvor Gener. Baraguay d'Hilliers, som med det første vil gaae til Tarragona, endnu opholder sig. I de fjerne Bjerge paa hiin Side af Ter-Floden skulle vel enkelte Insurgenter endnu findes; men de tage af med hver Dag, da deres Høvdinger ere uden Myndighed og Catalonierne endelig begynde at indsee deres sande Interesse. Siden Marchal Suchets Armee er brudt op fra det sydlige Catalonien, vare adskillige Corps af den Macdonaldske Armee fra Fluvia af rykkede ind der; Tropperne havde i Kystegnene taget flere concentrerede Stillinger end forhen, og derfor indskrænket sig til at besætte den østlige Kyst af Lobregat, for at sikkre Samfærslen med den i Kongeriget Valencia indtrængte Armee, og vedligeholde Forbindelsen med de erobrede Fæstninger. Paa Istandsættelsen af de tildeels ødelagte Fæstningsværker ved Tarragona arbeides med Iver. — Levningerne af Campo Verdes Armee skulle ved Oliana og Solsona søge igjen at samle sig; men disse Sammenrottelser ere ikke af Vigtighed, og kunne, om de end vare stærkere, angribes i Ryggen af de i Arragonien staaende Tropper, medens de trænges frem af den Cataloniske Armee fra Lobregat af. Nogle Høvdinger, der fordum spillede en vigtig Rolle i Tarragona, medens samme var Hovedsædet for de Cataloniske Insurgenter, og siden flygtede fra Montserrat til Cataloniens inderste Bjerge, have hidtil vidst at forhindre den fuldkomne Undertvingelse af disse en forhen talrig Armees Levninger. De skulle opholde sig i Solsona og endnu have nogle Forbindelser med den Valencianske Junta. Men den fransk-cataloniske Armee er tilstrækkelig til at tilintetgjøre disse Urolighedsstifteres Planer. (Alt. Merk.)

* * *

Greven af Gottorp lever i Basel meget indgetogen, gaaer sjelden ud, og sysselsætter sig med Læsning. (Neue Zeit.)

Et Keis. fransk Decret indeholder nu i 193 Artikler Lovene for Universiteter. Efter samme skal der være 100 Lyceer i Riget, hvoraf i det mindste 80 skulle være i Gang i Aaret 1812 og de øvrige 20 i Aaret 1813. (S. B.)

I Cadix gik det Rygte, at den nedsatte Cortes-Commité, der skulde undersøge om det var rigtigst, at afskaffe Inquisition eller at gjenoprette den, er af den Mening, at lade den vedblive paa den gamle Fod. Denne Efterretning har opvakt stor Allarm, især blandt Journalisterne og de Lærde, der med Pennen søge at forhindre dette Skridt. (Efter Monit. og Journ. d. l'Emp.)

Engelske Blade anmærker, at Rygtet om en ny Landgangsplan, som de Franske have for, ikke bør behandles med den Foragt, som yttredes mod denne Trudsel, da Talen kun var om Expeditionen fra Boulogne. Hansestædernes Indlemmelse i Frankrige, Danmarks Politik, Schelde- og Texelflaadens tiltagende Styrke, ere lutter Omstændigheder, der gjøre Fastlandets Tilstand, og især de Kyster, der ligge lige overfor de nordøstlige Grændser af Engelland, meget forskjellig fra Forfatningen i 1805. Visheden om, ikke at have noget at befrygte af Østerrige, forøger desuden Frankriges disponible Magt. (S. B.)

Geheimer. Laroze, der ikke har bidraget lidet til, at Jøderne i Wien kunne bygge en Synagog og oprette et Underviisningsinstitut, har nu ogsaa blandt den derværende Jødemenighed bragt en Collect istand til at bestride Omkostningerne herved. Strax den første Dag subskriberedes for 10,000 Gylden i Indløsningsbeviser. Det Hele vil koste omtrent en halv Million Gylden. — Selskabet for adelige Damer til det Godes og Nyttiges Befordring tæller allerede nu 111 Filial-Selskaber i Nedre-Østerrige og over 8000 Medlemmer. Det vedbliver utrætteligen, at understøtte de offentlige Opdragelses- og Velgjørenheds-Anstalter og fortrinligen ogsaa at interessere sig for de arme Hittebørn. (Neue Zeit.)

Pave Pius VI. har nu faaet et Monument i Domkirken i Valence, hvor han døde 1799. Monumentet, som er aldeles af Marmor, bestaaer af en Piedestal, paa hvilken Religionen og Haabet ere afbildede; den øvre Deel af samme forestiller ligeledes en Basrelief Pave Pius i Ponteficalibus. Sarcophagen er af Maximilian og Büsterne af Canova. Dette Gravmæle blev under stort Tilløb høitidelig indviet d. 25 Oct. (S. Bl.)

Natten til den 3die October.

Hvor kumler saa grufuldt Midienat!
Hver Stjerne har sorten Himmel forladt;
De Storme sukke saa huult!
Dog raver saa mat du Guddommens Tolk,
Der skinnede skjønt for Guds eget Folk,
Med Hjertet saa marterfuldt.

Du hjalp saa mangen en Broder, som gled,
Og trøstede gjerne Enhver, som leed,
Med Tro til Forsynets Haand.
Dog raadvild du staaer ved Havets Bred,
Og sukkende stønner ved hvert et Fjed:
O Fader! Annam min Aand!

Ej Lærdom, ej Dyd, ej Christendom selv
Formaae at husvale din qvalfuld Sjel.
Et Fejltrin! Nu ikke meer!
Og Dydens Venner beklage dit Savn.
Du virker ej længer til Brødres Gavn.
Ej længer smiler Du her.

Dog endt er din Qval! Ej længere nu
Du sukker saa saare af Sind og Hu.
Hist lønnes din sjeldne Værd.
Men Dydens Venner begræde den Død,
Der saaledes endte din bittre Nød.
Ak! S....... er ikke meer!!!

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 97.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 3 December 1811.

Er det Landmanden, som nedsætter Pengenes Værdie?

I Kiøbenhavns Skilderie for i Aar er indført et Stykke P. 1346 til 1349, der indeholder adskillige Kiøbstædmænds Taler, eller maaskee rettere en enkelt Mands, som vil blæse i Basun for de Andre, angaaende Landmanden, der ere saa urigtige, at man maa studse derover. — Jeg vil søge at berigtige Noget deraf. — En Kiøbstædmand ivrer over, at Landmanden saa ublue lader sig sine Vare betale og siger iblandt Andet P. 1347: "Da Livets vigtigste Fornødenheder ere Landets egne Producter, saa er det høist urimeligt, at man i Landet selv nedsætter Pengenes Værdie saa dybt, uden at man kan anføre nogen anden antagelig Grund, end at de staae i en lav Cours udenlands." Hvad er dette for "Man?" Af hele Kiæde-Gangen skal det formodentlig være Landmanden. Men han nedsætter ikke Pengenes Værdie. Det formaaer han ikke. Af den Kongel. Forordn. om Agiotage vil han nok lære, at det maa være Saadanne, og maaskee dernæst de rige Kjøbstædmænd, som skal bruge deres Penge til Noget, og derfor idelig kiøbe Land-Eiendomme, saa at sige uden at bekymre sig om, hvad de give derfor; men hvad kan nu Landmanden for det? — Men med Tilladelse at spørge denne Kjøbstædmand igjen: "Siden den Danske Landmand saa høist urimeligt skal nedsætte Pengenes Værdie, hvi ophøier da den Slesvig-Holstenske Landmand Pengenes Værdie ligesaa urimeligt, og det til sin egen Skade?" — Og dersom den anførte Grund er antagelig: "At Pengene staae i en lav Cours udenlands, hvi ivrer man da imod en Grund, som man selv erkiender for antagelig? — Det hedder videre: "Lader os antage, at Landmandens Bifornødenheder udgjøre ⅞ af hans virkelige Fornødenheder, som han selv forskaffer sig, og at hans Skatter ere stegne 6 Gange, kan dette da vel være nogen Grund for ham til at lade sig alle sine Producter betale 5, ja 6 Gange saa høit, som før Krigen?" — Men hvad er Bifornødenheder? Naar det skal være det, han ikke selv forskaffer sig, saa maa det vel være: Folk og Folkeløn, thi dette opvoxer ikke paa hans Jord,? Træe til alt Træe-Arbeider, Vogne, Plove, Harver, Jern til Beslag, Kul, Smedeløn, Tiere, Tømmer og Bræder til Gaardens Reparation, Tækkegarn, Kieppe, Søm, Tømmermands og Tækkemands Løn; Sild, Fisk, Salt, Sæbe, Siebøtter, disses idelige Reparation og Fornyelse, andre Bryggerkar, Bryggerkiedel, Kiøkkentøj, og deriblandt Leertøj, Brændsel, som mangen Landmand maa kjøbe aldeles; nogle Meubler, og disses Reparation, maa dog vel og slig Bonde forundes, og saa tilsidst Renter af alt dette (thi med Penge at fødes, eller finde alt dette staaende for sig i fuldkommen Stand, kan nok Kjøbstædmanden ikke forudsætte). Endelig hertil, dersom han har fæstet Gaarden, aarlig Landgilde eller Arvefæste-Afgift, og dersom han har kiøbt den, da Renter af disse Penge. Dette og endnu meget mere til, thi mangfoldigt er endnu ikke regnet, f. Ex. Støvler, Skoe,

Beletøjer, Stads eller Prydelse, som er brugelig i Egnen. (Enhver i sin Stand maa jo dog være andre Folk i samme Stand liig). Men lader os nu sammenligne dette med Landmandens sande eller virkelige Fornødenheder (efter Kiøbstædmandens Distinction), som maa være den daglige Mad og de daglige Klæder, Landmanden selv forskaffer sig; og Enhver med den allermindste Gran af sund Sands og Menneskeforstand og Erfaring vil strax erkjende, at $\frac{1}{6}$ til alle disse Bifornødenheder er det samme, som Intet, og det saa meget mere, naar det sammenlignes med hvad Landmanden faaer for sit Korn, og hvad han maa give for sine Bifornødenheder. Lad ham nu faae 9 Rdlr. for Tønden af Bygget, det han egentlig skulde have sin Indkomst af (I Kiøbenhavn faaes mere, men i Smaastæderne har det ej kundet regnes højere), saa er det 3 Gange dobbelt af det han fik før Krigen, da det som Middeltal kan regnes til 3 Rdlr., altsaa ikke 5 til 6 Gange dobbelt; men naar saa han kan faae hver anden Vare, han skal kiøbe for det firedobbelte, saa er det meget godt Kiøb; der er endog Vare, han maa betale 6 à 8, ja 12 Gange dobbelt. Tieren tilforn 7 Rdlr. Tønden, har kostet over 60 Rdlr. og koster 40, Steenkul, tilforn 24 ß., nu over 2 Rdlr., Trækul, tilforn 2 til 4 ß. Skiepp., nu 3 Mk. Et Par Støvler 10 til 12 Mk. paa Markederne, nu 12 til 16 Rdlr. Sibøtter, tilforn 1 Mk., nu 7 til 8 Mk. og saa fremdeles. — Skatterne, siger Kiøbstædmanden, kunne være fordoblede 5 til 6 Gange. For at oplyses lidt bedre, behage han at læse Forordningen og Placaten af 6 Junii 1811, hvor den nye Grundskat af 1 Oct. 1802 er forhøiet $12\frac{1}{2}$ Gang og af Tienderne 8 Gange; og det er foruden Indkomstskatten, og alle de tilforn værende Skatter. Nu dømme da Enhver, hvorledes denne Kiøbstædmand snakker. — Og nu et Aar, som i Aar, var det at ønske Kiøbstædmanden kunde see ind i Landmandens Vaaninger. Mange Steder er Misvext, saa Kornvare bliver Intet at sælge af, og det Øvrige, han har at sælge, er Ubetydeligheder. Hvad maa han saa giøre, da alle Udgifter formeres? Det han allerede har begyndt at giøre af Frygt for Fodermangel, sælge af sine Kreature, Køer, Kalve, Stude, muligt af sine Heste med, om han kan

faae dem overfødte til Fastemarkederne; men hvad saa deraf igien følger, naar Melk, Smør og Ost fattes i en Landmands Huusholdning hele Aaret omkring for det første, naar Jorden dyrkes maadeligt i Foraaret formedelst Mangel paa Heste, det vil Enhver med liden Erfaring i Landbruget letteligt kunne indsee. — Naar Kiøbstædmanden videre siger: at en Gaard, som tilforn kostede 4 til 5000 Rdlr., nu koster 20,000, som Bevils for, at Bonden er uvissom, saa er det af samme Suurdei, som alt det forrige. Jeg sagde før, at Bonden eller Landmanden kan ikke nedsætte Pengenes Værdie, ligesaalidet, som han kan opskrue sine Vare. Just det er det, Kiøbstædmanden kan giøre. Dersom jeg skal have et Par Støvler, eller nogetsomhelst af Kiøbstædmandens Arbeider, saa beregner han de Victualier og de Materialier, til at leve af og til sit Haandværk, og derefter sætter han paa sine Vare, og det kan han giøre, fordi deels den enes Beregning maa være som den Andens, deels kan de indbyrdes have overlagt med hinanden: at det og det vil de have for det Stykke; altsaa enten jeg kommer til Een eller til 10, saa maa jeg give det samme for Arbeidet, men gandske anderledes gaaer det med Landmandens Vare, naar han kommer paa Torvet, enten i Kiøbenhavn eller i Smaastæderne, saa maa han lade sig nøie med hvad Kiøbstædmanden har villet give ham for det. Just derfor har af dette Aars Byg været solgt til 9 Rdlr. Tønden og derunder, i Kiøbenhavn og i Smaastæderne vilde man i Begyndelsen ej give 7 Rdlr. — Landmanden kan gierne fordre hvad han vil, det hielper aldeles Intet, det kommer an paa, hvad Prisen vil blive og hvad Kiøbmanden eller Kiøbstædmanden efter hans Speculationer vil give ham for det, og dermed maa han lade sig nøje. Derfor naar Landmanden har kiørt fra Landets yderste Grændser til Kiøbenhavn, ofte i Vei, som han og hans Heste ikke forvinde mange Tider derefter, fordi han har hørt, at Kornvarene ere stegne, men der har imidlertid været god Tilførsel, saa Kornvarene igien ere faldne, thi Kiøbenhavns Torvepriser ere ofte saa foranderlige, som Vinden, saa bekymrer man sig ikke om, hvad han vil have eller ikke; enten han vil eller han vil ikke, saa bliver han nødt til at sælge sine Vare for den lavere Priis, hvortil Kornet er

nedsunken siden den Tid, han fik Efterretningen om de højere Priser, for hvis Skyld han paatog sig den lange og besværlige Reise. Gandske anderledes er det, naar Bonden kommer paa Torvet, og den ene Kiøber ligesom paa en Auction overbyder den anden, eller han hører, at alt hvad hans Naboe forlange, det faaer han strax, og slutter, at Priserne ere højere, og han forlanger da mere og faaer det strax, hvem er saa Skyld i Prisernes Forhøjelse uden Kiøbstædmanden, som opbyder dem? At for det Øvrige den Gaard, som tilforn kostede 5000 Rd. nu koster 20000 Rd. er ganske anden god Grund til end den Kiøbstædmanden vil foresnakke os. Det er reen Gevinst for den rige Kiøbstædmand. Dersom nu hans liggende Penge, f. Ex. 8000 Rdlr. gælder ikkun som 1000 Rdlr., saa gælde 20000 Rdl. ikkun for 2500 Rd., og dersom han altsaa nu kiøber slig Gaard, og alle Fictualier og Producter stige, saa sælger han igjen sin Gaard og profiterer en Deel 1000 Rdlr.; dersom Krigen derimod ophører og Pengene stige til deres forrige Værd, saa har han den Gaard, som i Fredstider gælder for 5000 Rd., og han kiøbte for 20000 Rd., dog i Grunden for 2500 Rd. Det er altsaa god Aarsag for, at rige Capitalister sætte paa saadan Maade deres liggende Penge i Jordegods; men det bliver ikke Beviis for Landmandens opskruede Priser. Dersom ingen vilde kiøbe til slige Priser bleve Gaardene ikke solgte. — At 1 Rdlr. gælder kun 1 Mk. er et Ordsprog, som vi ei kiende paa denne Kant i Siæland, og det giør og aldeles intet til Sagen, thi hvad Priserne ere paa Varene, det faaer Landmanden, og hverken mere eller mindre for dette Ordsprogs Skyld. — Endelig alt det heele Raisonnement om det Læs Brænde er ligesaa ugrundet, som alt det Øvrige. Først kommer det an paa, hvor dette skal være passeret; om det er passeret i Kiøbenhavn. I saa Fald var det alt for godt Kiøb og Bonden har solgt sig til Skade. 3 skikkelige Læs Brænde udgiøre en Favn; dersom han altsaa i Kiøbenhavn har solgt 1/3 Favn Brænde for 8 Rd., det er en Favn for 24 Rd., og Prisen for Favnen der har været langt høiere, saa seer dog vel Enhver, at Bonden har forsolgt sig, og at den heele Snak: "I og Tusinde af Eders Lige vil kun udsuge os, og derfor skraale I bestandig" er saa lidet anvendelig paa Bonden, at den meget mere maatte være anvendelig paa Kiøbstædmanden. — Dernæst hvis det var i en af Smaa-Kiøbstæderne, saa kunde det være meget rimeligt, at han ei kunde sælge ringere uden Tab. I Fior Efteraar blev her holdt Skov-Auction, (det er 14 Mile fra Kiøbenhavn) og hver Favn paa Roden kostede 20 Rd. siger og skriver tyve Rigsdaler. Lad nu Bonden hiemskove sit Brænde, save og flække det i Stykker, saa føre det til Kiøbstæden, kunde han da vel have mindre for alt dette end 8 Mk.; og dersom Kiøbstædsmanden afpruttede ham den ene Rdl., og han altsaa ikkun fik 21 Rdlr. for Favnen, (som man ikke finder Rede i) naar han selv havde givet 20 Rd. (thi Skov er Noget, som heller ikke opvoxer paa Bondens Eenemærker) saa havde han aabenbar solgt sig til Skade, og dog skraaler man over Bondens Urimelighed og Udsugerie. — At denne stakkels Bonde ei forstod sig paa Specier og Ducater og deres Værd, er saa sælsomt, at man deraf skulde fristes til at troe, at det hele var et Digt, skrevet for at nedsætte Bonden endnu mere fra det han er og burde være.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Ved den Kongel. Priseret i Aarhuus er den tredie Deel af den til Fladstrand med Fortet Degets Recogneseer-Baad af Lieutenant Ryedahl opbragte Skib St. Nicolai og indehavende Ladning tilkjendte Recapteuren, hvorimod de to øvrige Trediedele tilbagegives Eierne, naar de godtgjøre deres Eiendomsret, da i modsat Fald det hele tilfalder Opbringeren. Den ved Hou indstrandede, af Skipper Anders Andersen førte Baad, Forsøget, tillige med sammes indehavende Ladning, er tilkjendt Hs. Majestæts Casse. Derimod er det ved Bunken under Hjøring Amt indstrandede Skib, Maria kaldet, Skipper H. S. Henningsen, tilligemed dets Ladning frigivet.

I Hamburger Correspondent anmeldes W. C. Grims Alt-Dänische Heldenlieder, Balladen u. Mährchen paa følgende Maade: "Ligesom Nordens hele gamle Historie og Sagnverden, saaledes er ogsaa sammes Poesie stræng, fuld af Liv og Bevægelse, af en mørk, men kraftig Farvetone, og

underfuld nærmer sig den den Græske deri, at i den som i denne alting er holdt aldeles plastisk, uden i mindste Maade at hælde til det Sentimentale. Ogsaa derfor de gamle nordiske Sange i deres Indhold mangfoldigen vor tydske Ridderpoesie og vore Folkesange, hvilket hentyder paa en fælles Kilde. I mangfoldige Henseender er derfor nærværende Bog mærkværdig og velkommen; thi ikke allene indeholde de Ballader og Sange, som Hr. Grim har oversat med kjerlig Troskab, meget Talende, som kun faa i Omfanget af vor nyere Poesie, men de ere ogsaa mærkværdige Bidrag til de nyeste Undersøgelser over hans Digtes Oprindelse og Fædreneland, der overalt ledsage Menneskeslægtens Gang i sin første Udvikling. Ogsaa mange af vore Folkesagn fremtræde her igjen, men kjækkere, frygteligere og rædselfuldere. Her er sand Naturpoesie, hvori ingen Begrændsning af Tid er synlig.

Odense, d. 29 Nov. En Tildragelse paa Store-Beltet. Torsdagen den 5 Sept. d. A. afgik Færge-Skipper Jens Bune fra Korsøer til Nyborg, og overførte mellem flere Passagerere ogsaa en ung Mand med sin Kone, som var i frugtsommelige Omstændigheder. Det blev næsten vindstille ud paa Aftenen, og Kl. omtrent 10, da de befandt sig nær Sprogøe, indfandt Fødsels-Veerne sig hos Konen, der bad Skipperen at føre sig i Land paa bemeldte Sprogøe. Skipperen betydede hende at paa denne Øe var hverken Huus eller Lye, som kunde være hende til Nytte under deslige Omstændigheder, med hvad han ellers havde at sige, og lovede at han saavelsom sit Mandskab, der alle vare givte Folk, vilde yde hende al muelig Hjelp. Kahytten blev nu gjort tydelig og alt hvad som var ombord til Konens Beqvemmelighed frembragt. Kl. 1 samme Nat forløstes hun lykkelig og vel med en rask og sund Dreng. En agtværdig Kjøbmandskone, der ogsaa befandt sig ombord, gik hende tilhaande i det vanskeligste Øieblik. Kl. 3 Morgen landede Smakken ved Nyborg Broe, hvorfra Barselqvinden med samt sit spæde Barn blev varsomt opbaaren i Byen. Mandagen derpaa blev Drengen døbt i Nyborg Kirke af Pastor Nyholm, og omtrent 12 Dage derefter reiste denne Familie til sin videre Bestemmelse, efterladende sig den hjerteligste Tak til Bune og hans Mandskab

for den af dem ved denne vanskelige Leilighed ydede Hjelp og Godmodighed. (Hempels Avis.)

Mariboe, d. 28 Nov. I Dag droge herfra under militair Bevogtning 4 engelske Matroser og en Midshipman. — En Handskemager fra Rudkjøbing, der havde været her til Marked den 26de dennes, bød for en Bondevogn til Toars, der ligger 5 Mile herfra, 20 Rd., skriver og siger Tyve Rigsdaler; men desuagtet vilde dog Bonden slet ikke med Hensyn til Veienes Beskaffenhed paa denne Aarsens Tid indlade sig i denne Entreprise. Saa besværlig er nu Fragtkjørselen!!! — I den sidste skrækkelige Storm, der rasede imellem den 15de og 16de dennes om Natten, tilsatte en Olding Livet paa Jens Munks Marker i Bursøe. Hans Legeme blev funden 2de Dage efter Stormen. — Hs. H. Hr. Biskop og Ridder Boisen har i Aar visiteret Lollands N. Herred og Falsters S. Herred. — I afvigte Uge have vore Capere indbragt adskillige Skibe i sikkre Havne. Iblandt andre en Kuf ladet med Dæksplanker. (Mariboe Av.)

Posteftterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

London, d. 16 Nov. (Moniteuren.) Efterretningerne om Kongens Sindstilstand ere endnu bestandig meget sørgelige; derhos er hans Legemsundhed stærk, og af den kan man vente, at hans bedrøvelige Tilværelse endnu vil vare længe. — I Cadix skal man aldeles ikke være for at indføre Inqvisitionen igjen. — De vestindiske Vande vedblive at vrimle af franske Capere. Alt hvad der er af Værdie tage de sædvanligen bort fra Skibene, og derpaa enten brænde de dem eller overlade dem til Besætningen. Caper-Rhederne ere i Forstaaelse med Americanerne, der ofte kjøbe Prisernes Ladning paa Søen; ofte sende ogsaa Caperne de tagne Ladninger paa Reserveskibene til de americanske Havne. Americanerne forsyne Caperne med Munition. Mandskabet skal for største Delen bestaae af Americanere. Man formoder endog, at nogle Americanere have Andeel i Caperne. De fleste Priser tages af Caperne le Duc de Danzick og Marengo. — Efter Breve fra Buenos-Ayres af 10 Septbr. synes Tvistighederne mellem samme og

Monte-Video at nærme sig deres Ende. General Elio har gjort adskillige Forslag til Udsoning, og man har omsider begyndt en Underhandling. Blandt de af Elio forslagne og af Modpartiet antagne Puncter, skal, som man paastaaer, være følgende: Provindsens Eenhed med Moderlandet; en almindelig Amnestie i Henseende til Opførslen og politiske Meninger. I Fald de portugisiske Tropper ikke strax efter Fredsslutningen romme de spanske Besiddelser, ville Buenos-Ayres's og Monte-Videos Armee forene sig og virke fælles med til Fiendens Fordrivelse; Elio bliver i Besiddelse af hele den vestlige Kyst, for der at udøve sin Myndighed; denne Myndigheds Grændser indskrænkes til — Vore Blade indeholde nu en Depeche fra General Miranda angaaende Valencias Overgivelse.

Paris, d. 20de Novbr. I Gaar holdt Hs. Maj. et Handels- og Manufacturraad. — I Rigets Stæder og Communer er man allerede sysselsat med Forberedelser til at høitideligholde Keiserens Kroningsdag og Austerlitz Seierens Aarsdag.

Fra Italien, d. 10 Nov. D. 29 Oct. indstyrtede, under en heftig Storm og Regn, ved Belluno Broen over Piave, paa hvilken netop 30 til 40 Mennesker befandt sig, af hvilke imidlertid de fleste bleve reddede. Efter de sidste i Mailand indløbne Efterretninger angaaende denne ulykkelige Begivenhed, savnedes kun endnu 5 Personer. — I Følge Efterretninger fra Neapel af 2den d. M. har Kongen Dagen i Forveien atter besøgt Skibsverfterne i Castelamare og i Neapel, og givet gjentagne Befalinger at fremskynde Arbeiderne paa de Skibe, der staae paa Stabelen. Fra Calabrien og andre Provindser i Kongeriget Neapel ankom meget Skibstømmer.

Cassel, den 25de Novbr. I Gaar Kl. 1 om Morgenen udbrød en Ild i Stormarchallens Værelser. Hs. Maj., halv bedøvet af Røgen, havde neppe Tid til at komme ud af sit Værelse, og begive sig til H. M. Dronningen. Ilden greb snart med en Hurtighed om sig, som er vanskelig at beskrive. Det var umueligt at redde den Fløi af Slottet, hvorfra man har Udsigt til Fulda. I mindre end 2 Timer var Stormarchallens, Kongens store og smaae Gemakker og Statsraads-Salen et

Rov for Luerne. Den største Deel Meubler, Tapper, Vaser, Candelaber er forvandlede til Aske. Endeel af Hs. Majestæts Effecter ere imidlertid reddede. Deres Majestæter ere indflyttede i Bellevuebygningen hos Storstaldmesteren. Kl. 8 om Morgenen var man saa heldig at faae Bugt med Ilden. Det Halve af Slottet er ødelagt. Ildens Heftighed gjorde al Hjelp forgjeves.

Newyork, d. 18 Oct. De americanske Tropper, der skulle angribe Indianerne, skulle d. 14de forsamle sig ved den blaa Flod; 500 Mand af dem ere af Oberst Boyds Regimen, foruden nogle andre regulaire Tropper og frivillige fra Hoyo og det indianske Gebet. Denne hele Magt vil sandsynligviis udgjøre 2000 Mand. Maaskee trække Indianerne tilbage eller løbe fra hverandre; men de ville derved kun blive forbittrede, og man befrygter, de ville siden fremkomme i smaae Partier, angribe de enlige Boliger og behandle dem med deres sædvanlige Grusomhed.

London, d. 16 Nov. (Journ. de l'Emp.) I Følge de seneste Efterretninger fra Sicilien havde Dronningen et Anstød af Slag, men var imidlertid dog i Bedring. — Prinds-Regenten er upasselig af en Betændelse i Foden. — Et Rygte siger, at Marq. Wellesley kommer til at gaae tilbage til Indien som Generalgouverneur.

Wien, den 20 Nov. Her bliver Mangelen paa Papirpenge dagligen mærkeligere. Vor Handelstand seer sig derfor nødsaget til at aabne Cassen og sætte rede Penge i Omløb. Sandsynligviis ville de smaa Sedler blive længer i Omløb end Terminen bestemmer.

Det forrige Rigsabbedie Werdens Bygning er nu bleven indrettet til et Tugthuus for Storhertugdømmet Berg.

Til Plymouth er sendt en Commission, til at tage de Manufacturvarer i Øiesyn, som ere pligtige at svare Told. En Ølbrygger har allerede maattet betale en Erstatning af 30,000 Pd. St. og en anden af 19,000 Pd. Man forsikkrer at over 80,000 Pd. Sterl. paa denne Maade ville trækkes fra Plymouth. Naar Commissionen er færdig med Ølbryggerne vil den tage fat paa De-

Kiillateurerne, Sæbesyder-Fabricanterne o. s. v. En lignende Undersøgelse har allerede fundet Sted i Ipswich og indbragt Fiskus 100.000 Pd. St.

I London ere Tyverierne nu saa hyppige, at nyligen paa en Dag ikke mindre end 4 Huse i een Gade bleve besøgte af Tyve.

I adskillige Egne af Engelland — hedder det i Moniteuren fra London — reise nu Americanske Agenter omkring, som søge at formaae engelske Fabricantere til Udvandring, og at udføre engelske Fabrikmaskiner.

Fra Newyork hedder det, at America har i Sinde at oprette en betydelig Sømagt.

Wien d. 16 Nov. Adskillige ungerske Store vise deres patriotiske Iver. Saaledes gav Grev Zichy paa Keiserens Navnedag en prægtig Diner; man beundrede derved det herlige Sølvservice, men da man reiste sig, sendte Greven samme til Mynten. Dette har ogsaa Grev Szecheny gjort med 14 Centner Sølvtøi, og Grev Georg Festetits vil indløse og tilintetgjøre 1 Million i Banks dler. — En Puncerings-Betjent er bleven myrdet af en Sølvarbeider, fordi han var angivet for at have upunceret Sølv; men han skal have gjort det i Sindsforvirring.

Lindau d. 16 Nov. Vor Konge lader her anlægge en Havn, der forener Tryghed med muligste Beqvemhed. Den Kgl. Geheimer. v. Wiebeking er ankommen her, for at lade Anlægget begynde efter sin Plan. Samme har ogsaa nyligen første Gang bereist den nye Landevei. Ved dette store Foretagende ere Klippevægge blevne sprængte, og 80 Fod høie Støttemure opførte, Broer anlagte over Afgrunde og brusende Bække, og Bjerge jevnede. I en Maaned bragtes disse Arbeider saavidt, at endog de sværeste Vogne kunne passere Veien.

———

Cour d'Assises i Paris foretog nylig en mod en Pige anlagt Sag, der sigtedes for Giftblanderie. Jury, som under Sagens Behandling syntes at være for meget indtaget af den Anklagede, blev af Dommeren casseret, men da Sagen foretoges paany, blev hun frikjendt. (Neue Zeit.)

Fayance-Fabriken i Kiew leverer i denne Tid fortræffeligt Steentøi, som i ingen Henseende giver det engelske noget efter. Disse Fabriker ere allerede til siden 1798, da Keiser Paul I. skjenkede dem 4033 Dessaliner Land og 228 Bønder, hvilket Antal endnu forøgedes med 228. (S. Bl.)

I Wolga er Fiskefangsten saa betydelig, at 3 Indbyggere i Flekken Duboyky have tilligemed deres Folk fanget i afvigte Sommer i 2 Uger 886,900 store Fiske, der veiede 216,300 Pud. (S. Bl.)

Blandede Efterretninger.

(Fortsættelse af den engelske Kiøbmand Jacksons Efterretninger om Keiserdømmet Marocco og Districtet Suse; Udtog af den i Paris udkommende Monthly repertory of english Litterature; s. No. 95.)

Forf. klager meget over den engelske Regjerings Efterladenhed i at sørge for det ulykkelige Mandskab ombord paa de Skibe, der strande paa Kysterne af Barbariet. Disse Ulykkelige udplyndres først, bortføres og sælges derpaa af Araberne som Slaver. I en Tid af serten Aar, som endtes med Aaret 1806, ere 17 engelske Skibe gaaede til Grunde, hvis Mandskab, sikkert over 200 Mand, enten er blevet ved Vragets Plyndring eller adspredt som Fanger i det Indre af Landet. Saadanne Skibbrudnes Skjebne er skrækkelig. Ganske nøgne og med bare Fødder maa de marchere til Lands. Europæernes Fødder, der ikke, som Arabernes, ere vante til saadanne Reiser, ophovne snart af det Sands Hede, som de maa gaae over. Men dette ændser Araberen ikke, der kun agter paa sit Bytte. Ved Udmattelse og Hunger lide Europæerne paa denne March skrækkeligen; thi Araberne ville dagligen gaae 50 Mile, uden at tage nogen Næring til sig, og om Aftenen lade de sig nøie med noget Bygmeel, oprørt i koldt Vand. De føre de christne Slaver til forskjellige Markeder i Egnen af Ørken, for der at falholde dem, thi de mærke snart, at de ikke kunne faae den Nytte af dem, som af de sorte Slaver, der hentes fra Tombaktu. Efterat de nu have gjort 3 Dages Reise til et Marked, 5 til et andet, ja ofte 14 Dagreiser, blive de en Gjenstand for Handelsspeculation. De bortbyttes mod Tobak, Salt, et Klædebon o. s. v., og drage derpaa tilbage til Wedinon med deres ny Herre. Har denne en Correspondent i Mogador, saa skriver han til samme, at der er strandet et Skib, under-

retter ham om dets Flag eller den Nation, det tilhørte, og anmoder ham om, at berette denne Nations Consul eller Agent det. Men et langvarigt og trykkende Slaverie følger gjerne herpaa, da der i Mogador ikke er nogen ordentlig Fonds til at løskjøbe disse Folk. Agenten kan ikke gjøre andet end skrive til General-Consulen i Tanger. Der medgaaer næsten en Maaned førend der indløber Svar, og Kræmmerne i Mogador skjøtte sandelig ikke om at udlaane deres Penge til europæiske Renter af 5 PC. Den Tid, der medgaaer til at skrive til det Lands Regiering, som de ulykkelige Fanger tilhøre; Nødvendigheden af at skaffe de til Løsningen fornødne Penge tilveie og adskillige andre Omstændigheder lægge mange Hindringer i Veien for deres Befrielse. Forf. kjendte et Tilfælde, at en Kjøbmand havde gjort Udlæg til at løskjøbe een af disse Fanger; vare Løsepengene ikke blevne betalte, saa havde Fangen igjen maattet vende tilbage til Sønden, hvor han paa ny var bleven solgt, eller tvunget til at antage den muhamedanske Religion; thi den engelske Viceconsul havde ingen Løsepenge, ja ikke engang Befaling til Løskjøbning. Fangen blev udleveret til den engelske Viceconsul og Kjøbmanden ventede af ham at faae Betalingen. Man henvendte sig gjentagne Gange til General-Consulen, men endog to Aar derefter vare Pengene endnu ikke betalte, da alle Forestillinger hos Gouvernementet havde været frugtesløse. Omsider blev disse ubetydelige Løsepenge, som kun beløb sig til 40 Pd. St., Beklædningsomkostningerne iberegnede, da den Fangne var ganske nøgen, udbetalte af et i London 1724 stiftet Selskab, hvis Diemed er at løskjøbe de engelske Slaver i Tyrkiet og Barbariet *). Med denne Forretnings Tilendebringelse var der desuden forbunden saa mange Vidtløftigheder, at siden den Tid ingen Kjøbmand vovede mere, i lignende Tilfælde, at gjøre Forskud. Dertil kommer endnu, at Kjøbmændene i Mogador ikke skjøtte om at

*) Thomas Bretton i London, en Kjøbmand, der handlede paa Tyrkiet, legerede 1724 omtrent 26,000 Pd. St. for Isenkræmmerlauget. Den ene Halvdeel skulde bestandig anvendes til at løskjøbe engelske Fanger i maurisk Slaverie og den anden Halvdeel fordeles blandt Laugets Fattige og de forskjellige Friskoler i Byen og Districtet.

udlaane deres Penge til ringe Renter, da man ofte betaler der 6 PC. om Maaneden. Af de ovenanførte 200 Mand Besætning paa de strandede Skibe, ere, efter Forfatterens Formening, endnu 40 ubefriede blandt Araberne, da Consulerne intet have budet for dem og kun 80, efter et langt Fangenskab, tildeels i 5 Aar, ere blevne løskjøbte. De øvrige 80 ere deels strax i Begyndelsen blevne dræbte, deels tvungne til at antage den muhamedanske Religion. Forf. gjør nu adskillige Forslag til at afhjelpe dette store Onde. — Beskrivelsen over Caravanernes Gang er meget læseværdig. Hvad Caravanerne ofte maa lide paa saadanne Reiser overgaaer al Forestilling. De vende sig stundom til Oaser d. e. til frugtbare Egne, der paa deres besværlige Reiser ofte yde dem Foder, Vand og Hvile. Ved hver Oase dvæles omtrent en Uge. I Mellemtiden lide de Reisende utroligen. Schumen eller den hede Vind driver Sandet fremad i overordentlig Mængde; snart er Schuman ved sin Hede qvælende, snart tvinger den de Reisende til at nedtage deres Telte, fordi de maa befrygte, at begraves i Sandet; snart bortdunster Vandet i Læderflaskerne saa meget, at man allerede skal have givet 500 Dollars for en eneste Drik, og naar Bortdunstningen har begyndt stiger Prisen allerede 10 til 20 Dollars. Af og til er Kilden udtørret, naar man kommer til Oasen; har man da intet Forraad mere, saa maa hele Caravanen omkomme. I Aaret 1805 omkom af denne Aarsag en Caravan af 2000 Personer og 1800 Cameler paa Veien fra Tombuktu til Tafilet. Forfatteren bemærker, at Beenhobene i forskjellige Egne af Ørken hidrøre fra en saadan Ulykke. Disse Caravaner, reise under Convoy af Araber. To Ryttere af Stammen skulle tilstrækkeligen kunne beskytte dem, og hver Fornærmelse, der maatte tilføies Selskabet, vilde ikke undgaae at vorde straffet af den hele Stamme, saa længe hiint stod under dens Varetægt. — Hovedcaravanen fra det vestlige Barbarie gaaer fra Fez til Akka, som den naaer i 18 Dage, naar man antager at den hver Time tilbagelægger $3\frac{1}{2}$ engelske Mile og dagligen 7 Mile. Fra Fez til Tombuktu er altsaa en Reise af 129 Dage, hvoraf 54 tjene til Reisen og 75 til Hvile. En anden Caravan tager Veien fra Vest-Tagassa, ikke langt fra Kysten, gjør en Vinkel fra de hvide Bjerge

til Capo Blanco, kommer over et Sted, ved Navn Agdeer (Arguin), og vender sig næsten ganske østligen til Tombuktu. Denne meget længere og mere ved Opholdsveie afbrudte Reise medtager 5 til 6 Maaneder. Den kortere Vei er fra Øst-Tagassa og Tundany, som sædvanligen varer i 129 Dage, med Indbegreb af en Maaned til at forsamle de forskjellige Caravaner i Akka. Deeltagerne i disse Caravaner leve yderst tarveligen. De lade sig sædvanligen nøie med nogle Dadler og en Drik Vand; ja ofte nyde de i hele Uger intet andet. Paa andre Tider er noget Bygmeel og koldt Vand deres hele Forraad, naar de gjøre en Reise, som varer nogle Uger, igjennem Ørken. Naar de nærme sig en Hytte eller deres Cameler synes trætte, istemme de nu og da en Sang. De synge sædvanlig en Trio og Choret istemmes da af alle Cameeldriverne, som alle have musicalske Stemmer. Man har virkelig gjort den Iagttagelse, at disse Sange ofte opmuntre Camelerne, og det Harmoniske og Tactfaste deri overstiger al Forestilling, naar man ikke har hørt disse Sange.

Stor Papirforbrug. — I Hastings Proces blev indtil Aaret 1788 beskrevet 400 Centner Papir. Regner man 36 Ark paa 1 Pund, saa beløber dette sig til 1,584,000 Ark eller 66,000 Bøger eller 3,300 Riis eller 330 Baller. Til at beskrive samme som Acter i hvert Korteer et Ark vilde udfordre en Tid af 396,000 Timer, 33,000 Dage (hver Dag beregnede til 12 Arbeidstimer) eller 90 Aar og 50 Dage, naar eet Menneske skulde beskrive dem. Capitalen dertil beløber sig, naar man regner hvert Ark til 8 ß., til 132,000 Rd., og naar man betalte 2 Rdlr. for hver Dag, udfordredes dertil 66,000 Rdlr. Til at gjennemlæse disse Acter med nogen Eftertanke behøver man i det mindste til hvert Ark 2 Minuter, hvilket udgjør 3,168,000 Minuter eller 52,800 Timer, eller til 12 Timer om Dagen 4400 Dage eller 12 Aar 20 Dage. Blæk hertil, som kan regnes til henved 19 Tønder, koster 275 Rdlr. Allene til Strøsand udkrævedes over 20 Skjæpper. Til at bortføre disse Acter udfordres omtrent 25 Vogne med 4 Heste for, hver belæsset med 16 Centner, altsaa 25 Førmænd og 100 Heste. Det hele udgjør et Tog af i det mindste 80 Fods Længde. (Neue Zeit.)

Baxningen har allerede været i Brug hos

de gamle Grækere og Romere. Det skeete enten med den blotte Næve eller med en Steen eller Blykugle i den lukkede Haand. De gamle Baxere anvendte alt, for at blive føre og kjødfulde, paa det de desbedre kunde udholde Stødene. I de nyere Tider har man indført denne saakaldte Konst hos de Engelske, og det hedder derfor i Visen:

Midt udi Britternes Rige man finder
Academier for Slagsmaal med Næver.

For omtrent 60 Aar siden havde man i Engelland til dette Brug egne offentlige Skuepladse. Den ædle Baxekonst opmuntredes af den høie Adel, beskyttedes af de første Mænd i Staten og taaltes af Øvrighederne. Førend Broughtons Amphitheater blev oprettet, fandtes i Tottinham Court en Fjellebod, hvis Eier, Georg Teylor, indbød Baxere til at vise deres Færdighed og Publicum til at overvære dette Skuespil. Kjæmperne fik da deres Deel af Indtægten, der ofte beløb sig til 100 a 150 Pd. St. Den Vindende fik sædvanlig $\frac{2}{3}$ og den Overvundne $\frac{1}{3}$ Deel; skjøndt den ofte efter foregaaende Overeenskomst deeltes lige imellem begge Parter. Da Adelen og Folk af Stand beklagede sig hjerteligen over Ubeqvemmelighederne i Teylors Fjellebod formaaedes Mr. Broughton, den Gang bekjendt som den største Baxer i London, til at bygge en beqvemmere Plads for saadanne Skuespil. Dette skeete, fornemligen ved Subskription, bag Oxford-Roaden. Bygningen kaldtes Broughtons nye Amphitheater, og ved Siden af Baxe-Pladsen, var der anbragt Sæder, der stode i Forbindelse med Logerne, Parterret og Galleriet. Efter en Række af Aar, bleve disse Skuespil efterhaanden mindre beskyttede, og besøgte. Men i de nyere Tider levede de op igjen og bleve til een af Engellændernes behageligste Forlystelser. Et Uheld, som indtraf ved een af disse Kampe, bragte dem imidlertid i slet Rygte. Een af de Baxende blev dræbt paa Stedet. Prindsen af Wales, som var blandt Tilskuerne, lovede derpaa aldrig at vilde see eller beskytte en saadan Nævekamp mere.

Trykfeil. S. 1517. L. 3 nedenfra: varies læs: various. S. 1522. L. 8: Cilique læs: Clique.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 98.

Udgives og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 7 December 1811.

Om den Fare, der er forbunden med at holde Hunde.

Af Hofraad og Professor Würzer i Marburg.

Oversætteren har fundet efterfølgende Stykkes Indhold af saa stor Vigtighed, at han troer det ikke vil være Danske Læsere ukjerkomment. Vel har Forordningen af 6te Martii 1789 og en senere Placat og Cancelliskrivelse søgt at forebygge de onde Følger af Hundes Galskab, ved at paabyde Hundenes Nedslagning ved Natmesterens Folk i de saakaldte Hundedage, men deels er denne Nedslagning forbunden med den Ubehagelighed, at nervesvage Folk og især Frugtsommelige derved udsættes for mange farlige Tilfælde; deels er det neppe mueligt ved den, ganske at forekomme Hundes Galskab, da man ikke kan antage, at Natmandens Folk just skulle støde paa de Hunde, som enten allerede ere gale eller have meest Anlæg til at blive det. Det af Prof. Würzer foreslagne Middel synes derimod at være langt hensigtsmæssigere.

Uagtet jeg saa godt som nogen er overtydet om Hundenes Behændighed, Troskab og Hengivenhed til deres Herrer, og selv længe og ofte har nydt den Fornøielse, som en Hund kan yde os, saa har jeg dog allerede siden en rum Tid af den inderligste Overbeviisning gjort mig til Pligt, saa levende, som det staaer i min Magt, at skildre den Fare, man udsætter sig selv og andre for, ved at holde Hunde. — Man vil let gjette, at jeg her peger paa Vandskrækken, een af de græsligste Sygdomme, som i denne Verden kan hjemsøge os; hvis Helbredelse er saa vanskelig og efter det virkelige Udbrud desværre kun høist sjelden; men hvis Tilfælde ere saa skrækkelige, at den, der engang har havt den Skjebne, at see nogen lide eller døe af dette Onde, ikke lettelig vil kunne tilbagekalde sig Billedet deraf i Erindringen, uden at hans Phantasie vil betages af Rædsel. — Men indvender man mig strax i Begyndelsen: "en saadan Ulykke forekommer jo kun yderst sjelden; der indfinder sig derved altid Forbud, som beskytte mod denne Fare". Den første Indvending er ulykkeligviis ikke grundet og den anden er det endnu mindre. Denne Ulykke indtræffer — i det mindste i mange Lande — oftere end man formoder. Man behøver kun at forskaffe sig nøie Underretninger derom nogle Aar igjennem, især paa det flade Land, og man vil snart overbevises om det modsatte; men tilstaaet endog, at et saadant Tilfælde i en Provinds af en halv Million Indbyggere kun finder eengang Sted hvert 20de eller 25de Aar, saa er det dog saa græsligt, at jeg ikke indseer hvorfor vi ikke opbyde alt, for at forjage af den Hær af Onder, der gjøre os Reisen igjennem Livet saa suur, og uafladelig følger os i Hælene, hiint, der er det skrækkeligste, som undslap Pandoras Æske. — At man altid kan see paa Hunden Tegn, der betimelig nok bebude Sygdommens Udbrud, er aldeles urigtigt. Ofte, meget ofte, er dette desværre ikke Tilfældet. Man har seet gale Hunde nok,

der aade og endog drak hyppigen (Hist. de la Société de Médicine an 1783. 2 p. p. 109. og Richters chir. Bibl. 13 B. S. 184. Guillemean Journal de Médicine T. 39 p. 216. Baldingers neue Beiträge Th. 2. S. 133). Men dertil kommer endnu, at Hundene kunne meddele Vandskræk, uden selv at være gale (Réveillon Hist. de la Soc. de Med. 1783. p. 17. Van Geuher Verhand van het Genootskapt der heelkunde 2 Teil p. 50). — At Udryddelsen af den saakaldte Orm, Castration, Halens Afhugning o. s. v. intet hjelper, er (i det mindste Lægerne) bekjendt nok. Det første er endog skadeligt, thi denne saakaldte Orm er en baandagtig Substance, der ligger midt i Tungen hos disse Dyr, strækker sig fra Spidsen af samme til Grundfladen og hjelper dem at labe. Castrationen hjelper intet og kunde desuden kun anvendes hos de af Hankjønnet, der have denne Sygdom, men ikke hos Tæverne. De andre Ting, man har foreslaaet, fortjene ligesaa lidet at undersøges som Brændingen med den hellige Huberts Nøgle. — Den Anordning, der er indført i mangt et Land, efter hvilken der sælges Tegn, som man binder Hunden om Halsen saa længe Hundedagene vare, give ligeledes ingen Sikkerhed, thi 1) blive Hundene ogsaa paa enhver anden Tid af Aaret gale, og 2) kan Hunden allerede være gal eller snart derefter blive det, om man ogsaa nok saa nøiagtigen paahænger den det foreskrevne Tegn. — Ogsaa er det kun Indbildning (men en meget skadelig), den største Deel af Publicum staaer i, at den troer, man kun kan faae denne skrækkelige Sygdom, naar Saaret af en gal Hunds Bid er blodigt. Dette er desværre ikke Tilfældet. Kun alt for mange Exempler bevise, at dette ikke er nødvendigt. Palmarius fortæller en rædsom Historie: en Landmand, der var behæftet med denne Syge, omfavnede, førend han døde, sine Børn, og meddeelte dem alle Vandskræk. Giften, blot anbragt paa Huden og endog hurtig bortvisket, har allerede ofte frembragt denne Sygdom (Salzb. med. chirurg. Zeit. 1795. 3 B. S. 80. Pyl's Repertorium f. d. gericht. Arzneik. B. 1. S. 280. Udtog af philos. Transact. B. 1. S. 312). — Ligesaa urigtig er Paastanden, at man har intet at befrygte, naar efter Bidet Sygdommen i ni Dage ikke er udbrudt. Udbrudstiden er meget forskjellig. Sygdommen er allerede brudt ud i 24 Timer (Vaudot, Metzger). For det meste udbryder den inden 40 Dage, men man har ogsaa Exempler paa, at den først kom tilsyne efter fem Maaneder og sildigere; den ulykkelige Professor (Leuchtermann) i Münster døde 15 Maaneder efter Bidet. — Og nu Helbredelsen af dette frygtelige Onde, hvor vanskelig, hvor problematisk er den ikke? Midler i Overflødighed ere vel blevne anbefalede af Lægerne. Man efterse herom min Ven Rougemonts classiske Skrift den uhyre Fortegnelse; men sædvanligen kunne Lægerne mindst læge det Onde, som Konsten roser sig af at besidde de fleste Midler imod. — Det, som Konsten formaaer, bestaaer i Saarets locale Behandling i det første Tidsrum; men naar denne nu er saa kort? Hvorledes kan den bidte Deel udskjæres o. s. v., naar mange Saar ere paa eengang tilstede, naar Saaret har stor Udstrækning, naar den bidte Deel er yderst vigtig? Hvorledes kan man udbrænde Saaret, naar den bidte har atten til tyve Saar? Hvilket Hjelpemiddel frembyder Konsten, naar aldeles intet Bid er tilstede, som f. Ex. efter at have kysset den Bidte, efter Bespruitningen med Gift paa forskjellige Steder af Huden, efter Nydelsen af Kjød, Melk o. s. v. af Dyr, der ere omkomne af gale Hundes Bid; efter en bidt Mands Samleie med en sund Kone, efter en bidt Kones med en sund Mand førend Sygdommens Udbrud? — Efter min Mening, fortjener ogsaa den Omstændighed at tages i Betragtning, at Hunde ikke skriden bide og ytre Tegn, hvorved de holdes for gale, uden at være det. Naar Hundvalpe faae Tænder, naar gamle Hunde have Tandpine, er dette ikke sjelden Tilfældet. (Journ. d. Medic. T. 59 p. 196), Ved Coliksmerter, som mange Hunde ofte plages med (l. c. T. 37 p. 222) og adskillige andre Leiligheder er dette ofte Tilfældet. Uvisheden stiger til en paafaldende høi Grad, naar den mistænkte Hund strax dræbes, (istedet for at den burde fanges og bringes paa et sikkert Sted, hvor man uden Fare kan gjøre Jagttagelser over den) og i hvilken skrækkelig Tilstand bringes nu ikke den Ulykkelige, der er bleven bidt af et saadant Dyr, kjender alle Følgerne, og nu ikke veed, hvorledes det er fat med ham? Adskillige Mennesker mistede under saadanne Omstændigheder Forstanden, og faldt i Raserie, en Tilstand, der næsten var ligesaa ræd-

som som Vandskrækken selv. (Frank's med. Polizei Bd. IV. S. 293—294.) — Maatte dog enhver, der af Lysthaverie eller Lune holder en Hund blive bekjendt med disse uimodsigelige Kjendsgjerninger! Mig tykkes: ingen, hvis han iøvrigt ikke nægter at fæste Tro til disse Kjendsgjerninger, om han ellers frygter for det Samvittighedsnag, der uudeblivelig en maa paafølge, naar ved en Hund, han blot holder til sin Fornøielse, Mennesker gjøres saa grændseløs ulykkelige, kan overtale sig til at holde en Hund uden at den yderste Nødvendighed kræver det. — Og selv fra den oeconomiske Side, der rigtig nok i Sammenligning med den, som Talen ovenfor var om, ikke er af nogen Vigtighed, fortjener den Vane at holde Hunde Opmærksomhed. Hvor mange Mennesker kunde ikke i hver Stat leve af det, disse unyttige og farlige Gjæster fortære, især siden den Tid Chemien lærer os at drage Gelee af Benene! Der gives Mennesker, der have vidst at tage denne Sag fra den løierlige Side, og næsten overalt finder man hist og her een, der gjerne bringer en Skjemt, lugtede den end af Ø-huset, den frugtbareste Sandhed til Offer; saaledes gik det den bekjendte Papin, der var Professor ved det samme Universitet, som jeg har den Ære at høre til, da han anbefalede Kong Carl II. af Engelland sin Gryde til Brug i Fattighuset. "Da Kongen engang gik til Taffels fandt han sine Hunde med Suppliker om Halsen. De bade at man dog ikke vilde berøve dem deres sidste Fødemiddel og udsætte dem for at omkomme af Hunger." Allerede den Gang gaves der ogsaa i Engelland spøgefulde Mænd i meget alvorlige Ting. Et lignende Spøg har nyligen en høist spøgefuld Avieskriver spilt mig, da jeg første Gang tilberedte min transportable Suppe (tablettes de bouillon), tillavet af Been og første Gang tilbød Soldaterne i Marken og i beleirede Fæstninger samme, som Surrogat for de Stude, som kom efter, og anbefalede den (i Crells chem. Annalen 1794) som et høist kraftigt Middel til at forekomme mange Soldatersygdomme. Dog jeg troer ikke at lystige Folk heri ville skade den gode Sag synderlig meget. — Dette være som det være vil: jeg kan ikke undertrykke det varme Ønske, at denne Gjenstand til Fordeel for Statscassen engang alvorlig maatte tages i Betragtning. Grunde, der ikke trænge lige ind til Kjødet (og det er for mangen een Pun-

gen) formaae lidet eller intet over Fleerheden; derfor var min Røst i denne Punct ligesom saa mange andre Lægers hidtil en Stemme i Ørken. Et Paalæg paa Hunde synes mig det passeligste Middel til tilbørligen at indskrænke den vrimlende Hær af Hunde, som endnu bestandig synes at tiltage i mange Lande. Kun maatte Paalægget ikke være ringe; i dette Tilfælde vilde Fordelen blot være paa Statscassens Side og aldeles ikke paa Menneskehedens. Ikke allene paa Landet, hvor endnu hist og her i nogle Lande en Siegfried v. Lindenberg residerer, der i sin hele Egn er en Rædsel for alle Harer og hvis behageligste Selskab bestaaer i Hunde, vilde et ringe Paalæg strax blive betalt, uden at der i ringeste Henseende vilde tænkes paa at indskrænke Hundenes Tal, men det vilde tilforladelig meer eller mindre ogsaa være Tilfældet i Kjøbstæder, hvor man ikke allene bebyrdes af dem om Dagen, især ved Equipager, hvoraf nogle hist og her nu engang ikke pleie at præsentere sig for Publikum uden under det lydelige Accompagnement af nogle Bulbidere, saa at den arme Dødelige, hvis Skjebne det blev, stedse paa sine egne Been at drive omkring paa Skorpen af vor Planet ofte ikke veed, hvorledes han i snevre Gader skal trænge sig heelskindet igjennem denne Skrig og Støi; men ogsaa om Natten ligge de ofte paa Gader og forvolde Læger, Chirurger og andre Mennesker, hvis Kald byder dem paa enhver Tid at forlade deres Huse, Ubehageligheder, der let kunde undgaaes. — Men var Paalægget anseelig stort (besvære sig derover kunde imidlertid ingen, thi han kan slippe for samme strax og det paa en lovlig Maade ved at afskaffe sin Hund), saa vilde Mopserne, Pudlerne, Vindspillerne og Bulbiderne, og hvad de allesammen hedde, forsvinde som Duggen for den opgaaende Soel. De, som vedbleve at holde Hunde, vilde i Tallet være meget faa, og disse vilde høist sandsynlig kun være saadanne, der bare ret megen Omsorg for deres Yndlinger; og allerede derved nogenlunde forringede Faren, at disse Dyr kunde blive gale. — Jægere, Qvægrøgtere og Slagtere maatte vel fritages for denne Skat, ligesaa de, der boede i enlig liggende Gaarde; men Antallet af Hunde maatte især i Henseende til de første ikke være overladt til deres eget Tykke, og nøie Opmærksomhed paa Jægeres og Qvægrøgteres Hunde var saa meget mere nødvendig, som netop disse som oftest blive gale.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Forordning, angaaende bestandige Taxationsmænds Udnævnelse, for Hertugdømmerne Slesvig og Holsteen.

Vi Frederik den Sjette, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, rc. rc. Gjøre vitterligt: For at give Taxations-Forretningerne i Vore Hertugdømmer Slesvig og Holsteen en, overalt lige Indretning, have Vi allernaadigst fundet for godt at befale følgende:

§. 1. I alle Distrikter udi Vore Hertugdømmer Slesvig og Holsteen skal ansættes edsvorne Taxationsmænd, hvis Forretning skal være at taxere de Ting, hvis Værdie behøver at taxeres, til Brug enten ved Retternes Afsigter, eller ved Exekutionen af disses Befalinger, eller ved andre forefaldende Afgjørelser.

§. 2. I Amterne og Landskaberne skulle disse Taxationsmænd udnævnes af Over-Øvrighederne eller Landfogederne, saaledes at der enten ansættes to for hvert Sogn, eller og to, fire, sex, otte, indtil tolv for et heelt Herred, Amt eller Landskab; i Klosternes Distrikter, de adelige Godser og de oktroierede Kooge skal af Øvrigheden beskikkes for hvert Kloster fire til sex, og for hvert Gods eller Koog to Taxationsmænd.

§. 3. Det skal staae Godsernes og Koogernes Øvrigheder frit for, istedet for at udnævne egne Taxationsmænd for Godser, at betjene sig af de i Amterne og Landskaberne beskikkede Taxationsmænd.

§. 4. Adelige Godsers Undergivne i Vort Hertugdom Slesvig, som henhøre under Amternes eller Landskabernes Jurisdiction, som og Eierne af de Cancelliegodser, som ikke have Jurisdiction, og deres Undergivne skulle betjene sig af de for Herredet og Amtet ansatte Taxationsmænd.

§. 5. Til Taxationsmænd maae ingen andre udnævnes, end de meest forstandige Huusfædre der ere almindelig bekjendte for Retskaffenhed og god Opførsel. Og skal iblandt de for et Herred eller Landskab udnævnte Taxationsmænd stedse være en Murer og en Tømmermand.

§. 6. Naar de ere blevne ansatte som Taxationsmænd, skulle de offentlig for Retten ved deres korporlige Eed forpligte sig til, ved forefaldende Taxationer og Udpantninger at vurdere de forekommende Ting efter bedste Skjønnende og paa Samvittighed uden Partiskhed eller Persons Anseelse, i Overeensstemmelse med de specielle Anordninger, som i et eller andet Distrikt maatte gjelde i Henseende til Taxationer og Udpantninger.

§. 7. For Taxationsmændenes Udnævnelse og Beedigelse skal erlægges de Gebyhrer, som ellers finde Sted for det Slags Forretninger.

§. 8. I Almindelighed skulle Taxationsmændene ved deres Vurderinger rette sammme efter den Værdie som Ting af lige Art og Beskaffenhed i samme Egn sædvanlig antages at have.

§. 9. Dersom der ved en Tings Vurdering skal tages Hensyn til særdeles Omstændigheder, da have Taxationsmændene at rette sig efter de Forskrifter, som i hvert saadant enkelt Tilfælde gives dem af Dommeren.

§. 10. Dersom en Taxationsmand er paa nogen Maade deeltagende i det som skal taxeres, eller dersom han er nogen af Parterne beslægtet i op- eller nedstigende Linie, eller beslægtet med dem i første Grad af Sidelien eller besvogret med dem, da maae han ikke forrette Taxationen, men en anden af de nærmest værende Taxationsmænd skal i hans Sted tiltræde Forretningen.

§. 11. Ved Taxering af saadanne Ting, hvortil udfordres en særdeles Sagkyndighed, saasom Kunst- eller Handels-Kundskaber, eller Skjøn om Materialier og Haandværksarbeide, skal efter Retternes Eragtning i saadant enkelte Tilfælde een eller flere Kunstforstandige tiltræde Forretningen tilligemed de bestandige Taxationsmænd, saafremt disse ikke ansees selv at have den fornødne Indsigt.

§. 12. Det skal staae Parterne frit for, uden at være bundne til at bruge de for Sognet beskikkede Taxationsmænd, at udsøge iblandt de for Herredet, Amtet eller Landskabet, eller de fire nærmest værende Godser beskikkede bestandige Taxationsmænd en eller efter Omstændighederne to, og at anmelde saadant for Øvrigheden til Efterretning ved Mændenes Udmeldelse, og skal det i saa Fald ikke paaligge den Vedkommende at anføre Aarsagerne hvorfor han gaaer de bestandige Taxationsmænd forbi; ogsaa skal det i enkelte Tilfælde f. Ex. ved Arvedelinger staae Overretterne frit for at vælge Taxationsmændene.

§. 13. I Almindelighed skal den vedkommende Embedsmand lede Taxationsforretningen og føre

Protokollen: I al Fald bør saadant skee, naar Forretningen er af større Vigtighed, saa og naar Umyndige ere interesserede i sammes Udfald.

§. 14. Dersom Taxationsmændene ikke ere eenige om Taxationen, da gjør Stemme-Meerheden Udslaget: Ere Meeningerne lige deelte, da have Parterne at foreene sig om Valget af en Opmand, som enten skal tages iblandt Distriktets Taxationsmænd, eller hvis Udnævnelse overlades Øvrigheden.

§. 15. Ved den af Parterne selv valgte Opmands Udsigende skal det i alle Maader have sit Forblivende, med mindre nogen af Parterne maatte være i Stand til at overbevise ham Uredelighed.

§. 16. Finder derimod nogen af Parterne sig forurettet ved den af Pluraliteten iblandt Taxationsmændene, eller ved den af Øvrigheden (§. 14) beskikkede Opmands Udsigende, da staaer det dem frit for inden sex Uger efter Taxationens Bekjendtgjørelse, under Fortabelse af videre Paatale, at forlange af Øvrigheden en anden Taxation foretaget ved et lige Antal Taxationsmænd, som ved den første Taxation; og skal det derefter uforanderligen forblive ved denne sidste Taxation.

§. 17. I saa Tilfælde (§. 16) skal dog den Part, som har forlangt den nye Taxation, erstatte den anden Part som har været tilfreds med den forrige Taxation alle de ved den følgende foraarsagede Omkostninger.

§. 18. Saalænge indtil en nye Sportelraxt bliver paabuden, skal de bestandige Taxationsmænd for deres Arbeide nyde de samme Diætpenge og Reiseomkostninger som hidtil have været tillagte de hvergang udnævnte Taxationsmænd.

§. 19. De som udnævne Taxationsmænd, have hvergang at gjøre Anmeldelse herom til vedkommende Overret.

§. 20. Alle Anordninger, Indretninger og Sædvaner angaaende Taxationsmænd i Vore Hertugdømmer Slesvig og Holsteen eller enkelte Distrikter, skulle herved være ophævede og satte ud af Kraft, for saavidt de ere i Modsigelse med denne Vores Anordning.

Hvorefter alle Vedkommende sig allerunderdanigst have at rette.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Givet i Vor Kongelige Residentsstad Kjøbenhavn, den 20de November 1811.

F r e d e r i k R.

Den slesvigske Overret i Gottorff har under 8te Nov. i en trykt Circulaire tilkjendegivet samtlige Land-Militair-Deputationer og Authoriteter i Hertugdømmet Slesvig i Hs. Majestæts Navn følgende: Da Befalingen i Patentet af 9de Martii 1804, §. 7, hvorefter Reserverne, som ved Sessionen i Anledning af et ikke ulægeligt Meen ere befundne utjenstdygtige, aarligen maa indfinde sig ved Sessionerne, ogsaa er anvendelig i den Henseende, at de Reserver, som med tilbørlig Attest fra Lægen godtgjøre, at de paa Grund af en Sygdom ikke kunne møde ved Sessionen, skulle, naar deres Sundhedstilstand tillader det, møde, for, naar de igjen ere blevne tjenstdygtige, at kaste Lod med de 22aarige Reserver.

Under 9de f. M. har ligeledes den slesvigske Overret i Gottorff udstedt en trykt Circulaire i Hs. Kongel. Majestæts Navn af følgende Indhold: Det har under 4de d. M. allernaadigst behaget Allerhøistsamme at resolvere: at General-Consul, Geheime-Legationsraad Rist i Hamborg skal bevilges i Henseende til de til Hamborg kommende Fragt-Fartøier for den i §. 27 af Regulativet om Skibsfarten paa Elben rc. rc. foreskrevne Visering af Papirerne 8 ß. af hvert Skib. — Derhos har Hs. Kongel. Maj. allernaadigst bemyndiget Politieauthoriterne, at udfærdige Passerne for Fragt-Skibene paa 14 Dage, og derhos allernaadigst fastsat, at General-Consulens Visa i Hamborg skal være gjeldende indtil den Tid, for hvilken et Pas udfærdiges, er forløben.

Det Kongelige Norske Videnskabers-Selskab holdt, i Følge foregaaende Indbydelse, afvigte 8de November, paa Tronhjems Kathedralskoles store og skjønne Høresal, sit overordentlige Møde. Visepræsidenten, Biskoppen, Hr. Dr. Theol. Bugge, begyndte Høitideligheden med en fortreffelig, med Skarpsind udarbeidet Tale; derefter skreed man til de egentlige Forhandlinger: de ny, af Hs. Majest. Kongen, den 27de September, allernaadigst approberede, Statuter bleve oplæste; Selskabets ordentlige Medlemmer inddeelede sig derpaa i følgende Classer: den første for de philosophiske og historiske Videnskaber; den anden Classe for Litteraturen og de skjønne Konster. Herunder indbefattes ogsaa Grandskning i det gamle nordiske Sprog og O l d s a g e r. Tredie Classe dannede sig for de mathematiske og physisk-oeconomiske Videnskaber, un-

der hvilken henhører Alt, hvad der har Hensyn til Næringsbrug i Almindelighed, samt Landhoe og Konstflid i Særdeleshed. Et Medlem af hver Classe valgtes til Directeur. Denne Directeur er tillige sin Classes Formand. De tre Classers Formænd udgjøre, tilligemed Vise-Præsidenten, Selskabets Direction.

Christiansand, d. 25de Nov. Her paa dette Sted er ingen Forslag i Penge. 1 Fjerding Smør koster 100 Rdlr., 1 Tønde Rug 28 Rdlr., 1 Favn smaahugget Birkebrænde 10 Rdlr., 1 Par Støvler 40 Rdlr., og enhver Ting til Føde og Klæde i Forhold derefter.

Den virksomme, men og, i alt hvad han tager sig for, lykkelige Etatsraad Hansen til Bramstrup, har paa sit Gods opdaget en saa god og rig Kalkgrube, at dens Udbytte vil i Tiden overgaae Godsets, uagtet Bramstrup Gaard og Gods er et af Fyens gode Jordegodser, som dertil, under sin nuværende Eier, er baade forstørret og forbedret. Hr. Etatsraaden selv vil venteligt give Publikum nøiere Underretning om denne vigtige Opdagelse, naar flere Forsøg ere gjorte med det fundne Kalk, hvoraf dog allerede saa meget er prøvet, at man tør være forvisset om Kalkens Godhed, og altsaa Opdagelsens Vigtighed og Interesse for det Almindelige.

I Danmark findes hidtil kun 3 Dampmaskiner, nemlig paa Holmen, paa Mynten, og den, der var forhen paa Oliemøllen ved Retraite, der nu er overladt til Farver og Dannebrogsmand Holmblad, for ved dens Kraft at drive her i Staden et Valkeværk. — Af den Iver, hvormed nu vore forskjellige Industriegrene drives, kan man vente, naar Tidsomstændighederne ville tillade det, at Dannemark, et Land, som Naturen saa sparsommeligen har meddeelt den til Maskineriets Drivt saa nødvendige Vandkraft, vil komme til at deeltage i de Fordele, denne Ildmaskine tilbyder; Fordele, hvorved Engelland vinder meget store Summer. (Efter Hand. Tid.)

Mariboe, d. 2den Decbr. Nyttig Forbedring. Til Feiøe, under Nykjøbings Amt, har ikke tilforn været nogen Havn, hvor de Søefarende med Sikkerhed kunde ligge i ondt Veir, og mindre overvintre, fordi de derved vare udsatte for at drive bort med Isen, naar den løsrevs fra Landet. Dette var ikke allene ofte til stor Skade for de Søefarende, som havde hjemme paa Øen, men ogsaa for andre, som ved en hastig paakommende Vinter ikke kunde naae anden sikker Havn, fordi disse (især Ourebye som den nærmeste) hastigere tillagdes med Iis. For at afhjelpe denne Mangel, har Skipperne Peder Nielsen og Lars O. Nielsen paa bemeldte Øe, med megen Bekostning og Anstrængelse, formedelst svære nedrammede og sammenbundne Pæle og Rammer, samt Fyldning med store Stene, indrettet en Havn, i det saakaldte Dyb ved Østerbye Skandse, saaledes at Skibe der med Sikkerhed kan overvintre, uden at befrygte Skade af Isen. Alt sidste Vinter havde disse virksomme Mænd den Glæde for deres Anstrængelser, at nogle Kongelige Skibe, som Vinteren uformodentlig paakom, her søgte og erholdt en tryg Vinterhavn. Efter at være kommen til Kundskab herom, har Udgiveren ikke villet forbigaae at anmelde dette, især til Efterretning for de Søefarende, som muligen heraf i Nødsfald kunde drage Fordeel. — I afvigte Kirkeaar ere her i Mariboe ægteviede 13 Par. Fødte 24 ægte Børn, hvoraf 11 Drenge og 13 Piger. Uægte 5. 1 af Mandkjønnet og 1 af Qvindekjønnet vare dødfødte. Døde af Mandkjønnet 20, af Qvindekjønnet 14, ialt 34; altsaa 5 flere Døde end Fødte. Blandt de Døde var en fra Roeflotillen i Nakskov hjempermitteret Matros fra Stubbekjøbing, der pludseligen døde af et Slagflod i en Værtshuusmands Forstue her i Byen. En Gaardskarl har skudt sig selv. (Mariboe Av.)

Ved Auction den 4de Dec. i Huset No. 249 i store Kongensgade over Hovedladningen af Briggen Radius, opbragt af den franske Caper la Minutte No. 2, solgtes: 271 Foustager Gallipoli Olie til 5 Mk. a 7 Mk. 15½ ß. Pdt., uden Told.

Kjøbenhavns Vexelcours den 4de December. L. S. 775, k. S. 778. — Spec. 774.

Blandede Efterretninger.

Om de skrækkelige Virkninger, som vor Jordklode engang vil føle ved Sammenstødet med en Comet, af Dr. A. H. Gelpke (Fortsat). Af alt dette sees altsaa, at der ikke allene gives Verdens-

legemer i en uudbannet Tilstand i det store Verdensrum, som med et uanordnet, af andre Verdenslegemer meget afhængigt Løb ile hen igjennem samme, indtil de tiltrækkes af det eller hiint; men at ogsaa mindre Verdensmasser ved at komme Jorden for nær, hvorved deres ledende Svingkraft, svækket af vor Klodes stærkere Tiltrækningskraft, ere styrtede paa samme. — Naar nu saadanne Foreninger af fremmede Legemsmasser med vor Jordklode ere indtrufne i nyere Tider, er det da ikke meget sandsynligt, at i endnu tidligere Tider, især den Gang Mængden af mindre Verdensmasser var langt større end nu, og mange af dem, om ikke alle, endnu svævede hen i et endnu uanordnet Løb, langt flere saadanne Sammenstyrtninger maatte paafølge — og at ogsaa Masser af betydelig Størrelse maa være styrtede paa vor Jordklode, som ikke alle rystede og ødelagde dens indere Bygning, men ogsaa maa have sat Klippemasser som Bjerge paa den? — Maaskee er engang paa denne Maade America, der ligger langt høiere over Havet end de øvrige Verdensdele, bleven sat paa, hvorved Vandet sammesteds bortrængtes og opdyngedes til store Vandbjerge paa den anden Side af Jordens Overflade, hvorved maaskee Noas Syndeflod eller en anden Oversvømmelse i hin mørke Oldtid blev frembragt. — Men at nu vor Klode virkelig har undergaaet adskillige saadanne Sammenstød af betydelige Verdensmasser, viser tydeligen, som ovenfor allerede er anført, ikke allene dens indere Bygning, men ogsaa den store Mængde af organiske Væsener, der ligge sammenstyrtede under Klippemasserne, og som ikke have fundet deres Grav ved Oversvømmelser, men ved voldsomme Sammenstyrtninger af Klippemasser paa Klippemasser. Thi naar hiin Mængde Levninger af den organiske Skabning var bleven ført herhid ved Oversvømmelser, saa vilde man ikke have truffet Benene af samme saa velholdne, men af Vandstof ødelagte og omskabte til Steenmasse, eller fremstillede i Aftryk. Heraf fremlyser altsaa, at en stor Deel af hine Væsener, om ikke alle, ved et fremmed Verdenslegemes Paastyrtning paa vor Jord ere blevne begravne der. — Men hvor frygtelige, hvor græsselige maa saadanne mægtige Naturscener ikke være, som ei allene ryste Jordens Indre, og hist og her ødelægge det, men tillige forvandle den levende Skabning i et Nu til et Intet! Thi naar et

Verdenslegeme af Størrelse som vor Maane, som Havvandet hæver under Linien til en Høide af 2 til 3 Fod, men i en Brede af 30 til 50 Grader, i en Høide af 50 Fod, som Tilfældet er ved Øen St. Malo, nærmer sig vor Klode, og vilde komme nærmere end hiin er os, saa vilde ikke allene Havet træde over sine Bredder, og oversvømme de flade af Menneskehænder nyligen bearbeidede, smilende Marker, men ved bestandigen at komme nærmere, vilde Vandet stedse opdynges til Vandbjerge, hist og her aldeles forlade sin Bund, og omsider flyde med alle Beboere over Fjeldmasser, og forvandle den skjønne, blomstrende Natur til et dødt Chaos og den levende Skabning til et Intet. Og naar endeligen hiin Verdensmasse styrter sig paa vor Klode, vilde ikke allene Vandet under den blive trængt bort, og tvunget til at strømme ad Siden til over Skove og Enge, hvorved det, som endnu nyligen var Land, vilde blive til Hav, og det, som nyligen endnu var Hav, vilde omskabes til fast Land, men Jordens Middelpunct vilde ogsaa, saavel i Henseende til sin Tyngdepunct som sin Omdreining om sin Axel, saavel i Henseende til Hurtighden som Directionen blive forandret, hvorved det, som nyligen var Nord- og Sydpol, maaskee vilde blive gjort til Æquator; ogsaa vilde samme i Skikkelsen og Stillingen af sin Bane, ligesom og i Afstanden fra Sollegemet og i sit Omløb om samme være underkastede store Forandringer. Saadanne store og mægtige Forandringer maatte altsaa vor Jordklode undergaae, naar et betydeligt Verdenslegem stødte paa den. Og at samme allerede meer end eengang har undergaaet saadanne Forandringer, fremlyser allerede af det, som ovenfor er sagt; man seer det ligeledes deraf, at man finder Beboere af det dybe Hav begravne paa Toppen af de høieste Klippemasser, hvorhen kun en mægtig rædselfuld Oversvømmelse kan have ført dem — men at man i vore Egne og i dem, der ligge med samme i eens Afstand fra Æquator, finder Levninger af Dyr, som kun kunne have hjemme i de hede Egne, i Mængde begravne under Jordmasserne, forudsætter at disse Egne engang maa have været varme. Og ligeledes finder man i vore Egne under Jorden Spor af Havets Beboere og Landdyr liggende ovenpaa samme, hvilket er et tilstrækkeligt Bevis for adskillige Revolutioner, som vor Jord engang har undergaaet. (Fortsættes.)

Posteefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Engellænderne krydse endnu bestandig uden for Danzigs Havn, aabenbar, for at tilbageholde de franske Capere, som der ere beredte til at løbe ud. 2 Capere manøvrerede d. 17 f. M. hele Dagen i en fiendtlig Fregats og en bevæbnet Galeases Paasyn. En fransk Caper indbragte en paa Høiden af Gothland tagen Brig, uden at Fregatten, der i 3 Timer forfulgte ham og bestandig fyrede paa ham, kunde forhindre det. — D. 1 Dec. høitideligholdtes i Hamborg Hs. Maj. den franske Keisers Kroningsdag med største Pomp og Værdighed. — Madrid, d. 6 Nov. D. 25 Oct. er General Mahis Corps blevet angrebet af Marchal Suchet mellem Lirea og Valencia ved Landsbyen Puzol. Regimenterne Africa og Corunna, Skarpskytterne fra Cuenza, Kongens og Dronningens Dragoner og Villa Campas Divisioner have især lidt. General Mahi og Osorio ere blevne tagne til Fanger. D. 28de s. M. har Marchal Suchet opfordret Staden Valencia til Overgivelse. Mange Deserteurer ankomme til Tarancon. — Siden nogen Tid har Marchal Jourdan igjen overtaget Commandoen i denne Hovedstad. — Cadix, d. 27de Oct. Vi have intet Haab mere om, at Beleiringen af denne Plads vil blive ophævet, da de Franske ikke langt fra os have en betydelig Magt under Generalerne Soult og Godinot. En Officier, der har havt Leilighed til at see Fiendens Værker, beretter, at de ere utrolig stærke, især de, der ere oprettede ved Chiclana og St. Marie. Disse Stæders Fortificationer ere nyligen blevne istandsatte af de Franske. De befinde sig bestandigen i Nærheden af Tarifa; General Godinot, der var i St. Roch, har trukket sig mod Østen. — Den engelske Escadre er, paa nogle Fregatter nær, der maa holde sig i stor Afstand, forsvunden fra Toulons Farvande. Der forløber ingen Dag, at jo 10 til 13 Linieskibe under Viceadmiral Emerian ere i Søen. — London, den 16de Nov. Det var i en Dands med Prindsesse Charlotte, at Prinds-Regenten, ved at glide med Foden, fik en Contusion i samme. Prindsen kan endnu ikke gaae paa den. — Kjøbmændene i Liverpool agte at indkomme med en Ansøgning om Cabinetsordrernes Ophævelse, og det hedder, at Londons Kjøbmænd ville gjøre det samme. — Regjeringen har modtaget den Efterretning fra Madras, at, i den heftige Storm, af 114 Skibe, der laae paa Rheden, kun 2 kunde ridde sig, men at alle de øvrige forliste med Indbegreb af en Fregat og et Flødeskib. — Expeditionen mod Java er afgaaet d. 30 April under Sir S. Achmuty og Capit. Broughton. Lord Minto er d. 2 Maji gaaet ombord paa Modeste. — D. 18 Nov. Den finske og bothniske Bugt vrimle af franske Capere, der bortage alle Coffardieskibe, som enten ikke kunne gaae under engelsk Convoy eller ere blevne adskilte derfra. De fiendtlige Skibe drive levende Handel med Bygningstømmer, Hamp, Tjære 2c., og stærkt ville Napoleons Arsenaler være opfyldte af disse Artikler 2c. — Samme Artikel fra London indeholder en officiel Efterretning om Fægtningen imellem engelske og franske Fregatter i Ostindien. Den engelske Capit. Schomberg, som commanderede Fregatten Astræa, tilstaaer selv, at den franske Fregat Nereide har forsvaret sig fortræffelig. Den i Tamatave undertegnede Capitulation bestaaer af 3 Artikler. Efter samme overgives Fregatten la Nereide ligesom alle Skibe, Fartøier og Eiendom, der findes i Tamatave, Fortet 2c. i benævnte Plads til den Officier, der commanderer den engelske Fregat; Officererne, Equipagerne og Tropperne, der befinde sig i Tamatave eller ombord paa Nereide sendes til Isle de France og transporteres til Frankrige, uden at de skulle betragtes som Krigsfanger o. s. v. — Paris d. 27 Nov. Efter et Keis. Decret skal, i Følge Marineministerens Indberetning om een af vore Fregatdivisioners Fægtning i Ostindien, Commandanten af Clorinde bringes for Tribunalet, fordi han har taget saa ringe Deel i Fægtningen, foretrukket Livet for Æren, ikke udført sin Sendelse og ikke efterkommet den Befaling, at begive sig til Batavia og henbringe der de ham anbetroede Tropper. Ved et Decret af samme Dag har Hs. Maj. befalet at belønne en hæderlig Fægtning 6 Canonneerschalupper har havt med Fienden. — En fransk Caper har taget Paquetbaaden Chesterfield, som seilede fra Weymouth til Jersey, med Passagerer ombord, og ført den til Cherbourg. — I den Keiserlige Franske Artilleriskole i Fere har man prøvet en af forhenværende Artillerieoberst Villantrie opfunden Haubits, der driver sin Kugle 3000 Toiser ($1\frac{1}{2}$ franske Lieues) langt. Ladningen bestaaer af 45 til 50 Pd. Krudt, og Kuglen veier 180 Pd. I 30 til 40 Secunder naaer den Maalet.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Høeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.
Ottende Aargang. No. 99.
Udgives og forlagt af Boghandler S. Soldin.
Tirsdagen den 10 December 1811.

Skrivelse til en Ven paa Landet.

Den liden Dosis Sal philosophicum i No. 90 af dette Blad har frembragt en Virkning, som ingen Doctor paa Jorden, lige fra Hippocrates til Brown, havde kunnet forudsee. Jeg havde troet, at min Medicin, efter den stærke Expectoration, skulde have styrket den æsthetiske Recensents Mave, forbedret hans Vædsker og gjort ham saa let og munter som en Fugl i Luften. Men ak, hvor har min Materia medica ikke bedraget mig! Ovenpaa Expectorationen fulgte et skrækkeligt Vomissement, hvorved ser skjønne rene hvide Sider af Litteraturtidenden hæsligen ere blevne tilsølede. Saa svag er den critiske Læges forudseende Kraft, saa usikker hans Konst! I Expectorationen vegede Recensenten kun paa mig, men i Vomissementet nævner han mig ved mit fulde Navn, og vedbliver i et Træk at vomere. Han kunde saa meget tryggere og mageligere gjøre det, som hans Navn fandt tilstrækkeligt Skjul under den Anonymitet, der er Litteraturtidenden, fremfor noget andet Blad, forundt. Men om nogen just vil misunde ham det Skjul, han under Anonymitetens hellige Ægid har søgt og fundet til at udføre et saa vanhelligt Foretagende, det overlader jeg Dem, min Ven, at bedømme. Jeg finder det billigt, at Sandhedens Helt søger at skjule sit Ansigt bag et saadant Skjold, for at undgaae Fordommes Pile, men jeg kan sandelig ikke undskylde Peblingen, naar han kryber bag det samme Skjold, for at kaste Sneebolder efter fredelige Forbigaaende. Jeg veed ikke hvem Recensenten er, thi hans Navn holdes meget hemmeligt, og jeg har altsaa maattet tage Sneeboldene imod, uden engang at vide fra hvilken Haand de kom; men Antikritiken bestyrker mig i den Tro, som jeg allerede engang tilforn yttrede for Dem, at denne Recensent maa være et ungt, uerfarent, opbrusende Menneske, som i Nødens Time er kommet op paa Dommersædet, og, som, følende sin Afmagt til selv at frembringe, var det end kun et eneste Numer af de Aviser, han lader saa haant om, her ret troede at kunne vise sig, kort sagt, et Menneske, som man med største Grund kunde spørge:

"Tør Din Trold med Aviser skjemte?"

Enhver anden vilde have mødt som Mand i aaben Kamp, uden Visir, naar han endelig havde Lyst til offentlig at haane en navngiven Forfatter paa saa plump en Maade, men ikke gjort et saa upassende Brug af det store Prærogativ, der er Litteraturtidenden i et langt værdigere og ædlere Øiemed forundt; et Prærogativ, der er det skjønneste Vidnesbyrd om vor Regierings liberale Tænkemaade. Hvad mit Individ angaaer, da veed De nok, kjereste Ven, at det er mig høist ligegyldigt, om en obscur Recensent taler godt eller ilde om mig. Hans Obscuritet betager baade hans Roes og hans Dadel al den Smule Kraft, den maaskee kunde have, naar han turde være sit Navn bekjendt.

De veed, at jeg sjelden eller aldrig læser Litte-

raturtidenden. Det var ved en Hændelse at No. 22 faldt mig i Hænderne adskillige Uger efter at det var udkommen. Angrebet mod Avisskriverne var saa haanligt og saa aldeles paa sit urette Sted, at jeg troede Recensenten kunde fortjene en liden Erindring. Han tog imidlertid min Skjemt saa ilde op, at han siden i No. 29 af Litteraturtidenden overøste mig med Uartigheder, der røbe en Mangel paa Opdragelse, som fortjener mere Medynk end Harme. Jeg kunde have betalt ham med samme Mynt; men Ordsproget, som man raaber i Skoven, faaer man Svar, er som saa mangt et Ordsprog, i mine Øine høist urigtigt. Aldrig, hvor uanstændig jeg end maatte blive behandlet, skal dette Ordsprog kunne forlede mig til at tilsidesætte den Agtelse, jeg skylder, om just ikke altid min Modpart, saa dog det Publicum, jeg skriver for.

Jeg har sagt, at denne Recensent maa være et ungt, uerfarent Menneske, der i Nødens Time er kommet op paa Dommersædet. Det er ikke nok at sige sligt; det tilkommer mig at bevise det, og det skal jeg. De er enig med mig i, at en renset Smag, sund Dømmekraft til at undgaae Selvmodsigelser, og Øvelse i at vogte sig for at fremsætte falske Ideer og urigtige Sætninger, er noget af det allerførste, man med Grund kan fordre af en Konstdommer. Hvorvidt Rec. besidder disse Egenskaber, ville vi snart erfare. For at fatte os kort, ville vi vælge noget af Indledningen, hvor Recensenten ret synes at have gjort sig Umage for at levere noget Admirabelt. En Indledning til en Bedømmelse over 8 Digterværker begynder han med en Protestation mod en, som han siger, temmelig almindelig Klage over vor Litteraturs nærværende Armod. Paa faa Sider modsiger han sig her selv hvert Øieblik. S. 338 siger han, at hiin Klage er temmelig almindelig; S. 340: at det kun er vore mange Avisskrivere, der istemme den; S. 347 siger han: overhovedet tilstaaer Rec., at han er en stor Hader af alle offentlige Klager, fordi de betage den gode Borger Mod og Lyst til, ufortrødent at udholde Kampen; S. 339 klager han over vort (soi-disant) dannede Publicums uvidenskabelige Stemning; S. 340 bebreider han det samme Publicum, Avisskriverne inclusive, deres Jeremiader over en nærforestaaende Hungersnød (et naivt Udtryk!) i den danske Litteratur; fra S. 341 til 347 paastaaer han, at vort Krigsqvinqvennium overgaaer de fleste Aarfemmer i Frembringelsen af videnskabelige originale Værker; S. 344 er han saa forlegen med den theologiske Litteratur, at han maa tage sin Tilflugt til Hr. Prof. J. Møllers den Gang endnu aldeles ikke udkomne, men blot bebudede theologiske Bibliothek.

Jeg kommer nu til Recensentens Smag. Hvad dømmer De vel om en Forfatter, der vil være en critisk Tribunus, en Smags-Dommer, naar han kalder sin æsthetiske Bedømmelse en Expectoration (Opharkning), et Udtryk, som man ikke kan tænke paa uden Væmmelse? Men nu en liden Prøve af hans Humor, som overalt sjelden vil staae ham bi. Ved at tale om de utaknemmelige Medborgere, som ikke ville kjøbe det skandinaviske Selskabs Skrifter, siger han: "disse have jo Moses og Propheterne; lad dem læse dem!" Dette kalder han paa dette Sted et træffende Sprog! Hvilken Mand af Smag maa ikke harmes over at læse sligt i en æsthetisk Recension? Burde Recensenten ikke vide, i det mindste af Lowth eller Herder eller Bastholm, at de sublimeste og herligste Digte af Verden netop findes hos Moses og Propheterne, og at altsaa hine "utaknemmelige Medborgere" vist ikke handlede saa meget ilde, dersom de læste disse den fjerne Oltids ærværdige og hellige Mindesmærker om sand poetisk Begeistring og henrivende Veltalenhed? Men saaledes gaaer det, naar man vil skrive humoristisk og ikke har Kald dertil.

Endnu maa jeg anføre et lidet Exempel paa Recensentens Skrivemaade, naar han vil være høitravende, og det lykkes ham da ikke meget bedre end naar han vil være vittig. S. 349 siger han: "men saa sandt der gives en Himmelstige, der forbinder Himlen med Jorden, en Konstens Regnbue, ad hvilken Digteren hæver sig gradviis fra Parnassets Fod (der grændser umiddelbart til Prosaens Slætter) indtil dets øverste Tinde (som taber sig i de himmelske Regioner) eller uden Bil-

lede, saa sandt der gives Grader i Digterevnen 2c.)" Lader os nu anatomere denne bombastiske Tirade, som Recensenten ret synes at have udarbeidet con amore! 1. Strider det mod Æsthetikens første Regler, at sætte to især saa forskjellige Billeder, som en Himmelstige og en Regnbue, saa tæt paa hinanden. Paa en Himmelstige kan man rigtig nok komme op i Himmelen eller til "Parnassets Tinde, som taber sig i de himmelske Regioner," det vil sige naar man er ædru og ikke løber derop i fuld Gallop, efterat man har tømt et Par Flasker Champagner — men det havde været at ønske, at Rec. havde forklaret os, hvorledes man kan komme der op ad en Regnbue. 2. Naar man med Rec. skal troe, at Parnassets Fod grændser umiddelbart til Prosaens Slætter, saa maatte man antage, at dersom Saavedra ikke havde skrevet andet end den prosaiske Donquixotte og Göthe ikke andet end den prosaiske Wilhelm Meister og Werther, maatte de kjønt spadsere omkring paa Prosaens Sletter og turde ikke engang komme til Parnassets Fod, hvor endog Forfatteren af den Flensborger Mercurius, som jeg haaber, har sin lille Plads. 3. Forbytter Rec. her Digteren med Digterævnen. Han vil egentlig fortælle os, hvad hver Barn veed, at der gives Grader blandt Digtere, lige fra Brestrup til Ewald, men i det han vil fremsætte denne høist trivielle Tanke paa en sublim, digterisk og høitravende Maade, forvirrer han sig selv i sine egne Ideers Garn. Og dette kalder Recensenten de Grundsætninger, hvorefter han vil bedømme 8, skriver otte Digterværker? Jeg kunde anføre Snese Exempler af samme Caliber, der alle skulde bevise, hvor ulogisk og usammenhængende denne Indledning er skreven; hvor megen Øvelse i at tænke og skrive (i det mindste i det æsthetiske Fag) Rec. endnu behøver, førend han kan levere en god æsthetisk Recension. Men dette vilde medtage mere Plads end nærværende Blads Grændser tillade og hiin Recension fortjener. Mine Erindringer vilde desuden være saare ilde anvendte hos en Forfatter, der har besvaret mine spøgende, men ikke desto mindre grundede Anmærkninger, som bleve fremsatte uden engang at nævne det Blad, hvori Recensionen staaer, paa en saa høist uværdig Maade.

Allerede af det Anførte vil De imidlertid see, min Ven, at jeg med Grund kan lee ad denne

Recensents Angreb. En Forfatter, der taler om "ulærd Litteratus" (ulærd Lærd) omtrent som man vilde sige: en uviis Viis, røber alt for aabenbar, at han ikke er nogen litterair Litteratus eller lærd Lærd. Dersom jeg havde Lyst og Leilighed til at gjennemgaae Recensionen med et critisk Øie, da skulde jeg vise enhver, der kun har noget Begreb om den sande Critiks Natur og Aand, endnu tydeligere, hvor ubetydeligt det Trin er, Recensenten staaer paa i Smagens Rige. Hvor meget han end opblæser sig som Frøen i Fabelen, skulde jeg dog tvinge ham til at blues over sin egen Nøgenhed, som i sin Tid Adam og Eva, og aldrig at give Slip paa Anonymitetens Figenblad, som til det Fag, han har valgt, klæder ham saa net.

De veed, at jeg altid har æret og agtet grundige, upartiske og humane Recensioner, fordi det maa være enhver Skribent kjert, at see sine Skrifter drøftede af kundskabsrige Mænd, der vise ham Feilene med beskeden Frimodighed, gjøre ham opmærksom paa det Gode, uden at nedlade sig til foragtelig Smiger, kort, Mænd, der ikke allene besidde Evne til at dømme, men ogsaa Upartiskhed til at glemme alle personlige Forhold, og blot holde sig til Tingen. Men jeg har aldrig kunnet havt nogen Agtelse for saakaldte Recensioner, som ikke røbe andet end modbydelig Partiskhed og ussel Higen efter at kjøbe sig et enkelt Parties Yndest paa Sandhedens og Billighedens Bekostning. Jeg afskyer al Partieaand. Det store Publicum kunne indtil en Tid lade sig blænde, men Sandheden seirer dog tilsidst, det vare saalænge som det vil, over alle Laugscabaler, latterlig Authoritets-Hofferdighed og lave Lidenskaber.

Af alle Friheder er Meningsfrihed i Litteraturen den, jeg sætter meest Priis paa. Enhver bør og maa have Tilladelse til at sige sin Mening om ethvert Aandsproduct, som Pressen leverer; men det bør skee med Beskedenhed, Grundighed og Eftertanke; har man feilet i sin Dom, som er meget menneskeligt og tilgiveligt, saa bør man finde sig i, at man bliver modsagt, og, naar Feilen er for grov, endog lidt revset med Satirens Svøbe, som hidtil endnu ikke har slaaet nogen ihjel. Litteraturen er en Fristat, som enhver er Borger af, enhver bør have Stemme i. Modsigelse er

enhver underkastet, som fremtræder offentligen, det være nu som Konstner eller Forfatter; men at fare som en Bulbider, løs paa den, man har noget imod, overøse ham med Pøbelgrovheder og Ølhuusvittigheder, rose sig selv og sine egne Arbeider, give sig Mine af en Løve, naar Midasørene stikke tydeligen frem, haane og nedsætte andres Fortjenester, fordi de staae Egoismen i Veien, nedlade sig til at udskyde Kugler, som andre støbe — Alt dette er noget, som vanærer Litteraturen og Konsten i lige høi Grad. — At under saadanne Omstændigheder de fleste Recensioner have tabt al deres Anseelse, og kun faa skjøtte om at læse dem, er ikke at undres over.

Naar iøvrigt den nysfødte danske Litteraturtidende vedbliver, under Obscuritetens fæle Flaggermusvinger, at aabne Døren for saadanne Vantrivninger af Recensioner, saadanne foragtelige anonyme Angreb paa navngivne Forfattere, da kan den, under sit desuden skrantne Liv, være vis paa, snart at følge sin Fader — de lærde Efterretninger — i Graven. Men der er Forskjel paa at døe: Faderen døde af Alderdomssvaghed og mæt af Dage; Gutten vil omkomme af Krampe, forend den endnu kan krybe.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Med Fornøielse læser man i Penia, at Fattigvæsenet har for det første atter paa et Aar paataget sig den offentlige Gadefeining for 2500 Rdlr. aarlig, for derved at sysselsætte adskillige Hænder. Istedet for at den forrige Entrepenør hjalp sig med 13 Feiere om Sommeren og 17 om Vinteren, har Fattigvæsenet i det forløbne Feieaar aldrig havt færre end 23 og i nogle Maaneder endog 26 faste Feiere, foruden Extrafolk, naar Nødvendigheden krævede det. Det specielle Tilsyn har været fordeelt imellem Fattigvæsenets 10 Politiebetjente, som hver i sit District maa staae til Ansvar for de Mulcter, der for forsømt eller slet Feining maatte idømmes. Blandt de nævnte Feiere have 14 Almisselemmer været sysselsatte ved Arbeidet hele Aaret igjennem, og hver især havt en Fortjeneste af 74 Rdlr. 24 ß. for 24 til 30 Timers Arbeide ugentlig. — Det bør siges til Fattigvæsens-Bestyrernes Roes, at ved deres utrættelige Opmærksomhed paa at skaffe de Fattige Arbeide, næst den daglig tiltagende indenlandske Industrie, er alt offentligt Tiggerie saa godt som reent forsvunden, og det er høist sjeldent, at man seer nogen paa Gaden eller ved Dørene bede om Almisse.

I samme Blad læses et af de myndige Børn efter Hofagent Ditlef Staal og Karen Berrig oprettet og siden allernaadigst confirmeret Gavebrev for Trængende i Stubbekjøbing paa Falster, lydende paa en Capital af 400 Rdlr. og et dem tilhørende Huus i Byens Søndre-Gade. — Denne Anvendelse af denne Capital og dette Huus er langt mere hædrende for de Afdøde end om deres Arvinger for samme havde oprettet dem et prægtigt og bekosteligt Mindesmærke af Steen, som, udsat for alle Veirligets Indvirkninger, ødelagdes, uden at have gavnet Trængende, medens et saadant Legat længe efter Giverens Død bærer Velgjørenhedens skjønneste Frugter.

Den af de afbrændte Gader man først kan vente at blive færdig, er Peder Hvitfeldt Stræde. Den ene Side er, paa een Bygning nær, alt rede ganske færdig, og dette forhen saa snævre Stræde prunker nu med de skjønneste Bygninger. Overalt bygger man i denne Tid med stor Iver, uagtet alle Materialierne saavel som Arbeidslønnen ere saa overdreven dyre. Men ikke nok med at afbrændte Tomter bebygges; ogsaa ældre Bygninger istandsættes og forynges. Saaledes har Hr. Viinhandler Jacobsen virkelig erhvervet sig en Fortjeneste af Stadens Forskjønnelse ved at lade sin iboende Gaard paa Hjørnet af Pilestræde og Sværtegaden med saa stor Bekostning forandre og forskjønne, at den nu kan tælles blandt de smukkeste Gaarde i Staden.

Under d. 28 Novbr. d. A. er allernaadigst udnævnt en Commission, under Forsæde af Kgl. Historiograph Conferenceraad O. Malling, Storkors af Dannebrogen, for at tage under Overveielse og til Hs. Maj. umiddelbart allerunderdanigst at gjøre Forslag til de tjenligst eragtede Hovedbestemmelser for det norske Universitet og dets Anlæg og Indretninger saavel med Hensyn paa Stedets Valg til et Universitet og dets dermed i Forbindelse staaende

oeconomiske Indretninger, som og med Hensyn paa dets egentlige academiske eller indere Organisation.

Efter en Indberetning fra Odense Amts Skoledirection til Cancelliet, har Agent Ryberg til Frederiksgave siden det provisoriske Reglement for Skolevæsenet paa Landet i Sjælland, Fyen, Lolland og Falster udgik, til Skolevæsenets hensigtsmæssige Indretning paa sit Gods i Assens Amt opoffret henimod 4000 Rdlr. i rede Penge, og desuden skjenket Soltofte og Ebberups nye Skoledistricter tvende af ham til Skoler og Skolelærer-Boliger vel indrettede Bygninger, hvilke med Tilbehør anslaaes af Directionen i det mindste til 4 a 5000 Rd., ja efter nærværende Priser endog til det Dobbelte; dernæst at Agent Ryberg uafladelig vedbliver at sørge for alt hvad der angaaer Underviisningens Fremme, ved selv at afholde de maanedlige Commissionsforhandlinger, overvære de befalede Examener i Skolerne, opmuntre ved passende Belønninger baade Lærere og Børn, samt aarligen at lønne med en ei ubetydelig Gage en kyndig og duelig Mand, der, i hans egen Fraværelse i Vintermaanederne, overtager og bestyrer alle disse Forretninger. Efter at denne Indberetning af Cancelliet har været Hs. Maj. allerunderdanigst forelagt, har det behaget Allerhøistsamme ved Resolution af 19 Novbr. allernaadigst at tilkjendegive Agent Ryberg Sit allerhøieste Velbehag og Tilfredshed i den Anledning.

Mariboe, den 5 Dec. Den 2den Dec. dette Aar tildrog sig i Sosmarke i Maibølle Sogn paa Baroniet Guldborg Land en skrækkelig Rædsels-Scene. Den sukkende Menneskelighed gyser tilbage ved Tanken om en Tildragelse, der bærer Præget af et reent cannibalisk Babarie og som i et christeligt Land blandt sædelige Nationer synes næsten noget uhørt. En Bødker ved Navn Rasmus Rafn i ovenmeldte Bye har en Søn, der omtrent kan være 17 Aar gammel. Ved Middagstid imellem Kl. 12 og 1 gik han fra Gaarden ind i sine Forældres Stue og forlangte noget til Middagsmad. Da Maden ikke var færdig, nød han imidlertid noget til Vederqvægelse og gik derefter igjen ud paa Engen uden for sin Faders Vaaning, hvor han, efter hans eget Udsagn, blev voldelig overfalden af 2de Personer, der vare sort malede i Ansigterne. Den ene holdt, uden at tale et eneste Ord, for hans Mund, den anden bemestrede sig hans Person og afskar næsten hans Pudenda (Skamdele). Efter at denne Skjændselsdaad var fuldbyrdet, henslængte disse Umennesker ham ind paa en Gaardmands Plan, hvor han i denne ynkelige Tilstand blev liggende til omtrent Kl. 4 om Eftermiddagen. Hændelsesviis kommer Gaardmanden ud paa sin Plan, forefinder den Ulykkelige og besørger ham indbaaren til sine Forældre. En Læge blev paa Øieblikket hentet. Af Blodets Udgydelse og de undsigeligste Smerter og Piinsler var han næsten død, dog var Lægen heldig nok til at standse for det første Blodet. — Efterretningen er authentisk og Udgiveren meddeelt af selve Lægen, der ilede til hans Hjelp. — — — En lignende Skjebne traf fordum i det 11te Aarhundrede, i Anledning af en Elskovshandel, den berømte franske Philosoph og Theolog, Abælard. — Dersom Stormen, der i den senere Tid har raset uophørlig, ikke har i disse Dage tilintetgjort de Bjergendes Anstrængelser ved Nysted, har man havt Haab om at redde et af Skibene, som er en Brig. (Mariboe Avis.)

Ifølge Kongel. allernaadigst Resolution ere de Embedsmænd, som lønnes i Dansk Courant, tilstaaede et Gratiale for 1811 af 75 PC. for de første 200 Rdlr., 50 PC. for de følgende 300 Rdlr., og 25 PC. for de øvrige 1200 Rdlr., som de have i Løn, og maae intet Gratiale overstige 600 Rdlr., hvilke Summer udbetales af samme Fonds som for 1810. De Embedsmænd, som ikke lønnes af Kongens Casse, faae samme udbetalte af de Casser, hvoraf de have deres øvrige Lønning.

Som et Exempel paa enkelt Mands roesværdige Iver for vor Litteraturs Hæder, i den nærværende Periode, tjener det nylig udkomne 4de Hæfte af Assistentskirkegaardens Mindesmærker ved Hr. Hofkobberstikker Lahde. Foruden det i Aar udkomne smukke Kobber af 2den Aprils Hædersminde og det derover aflagte udførlige Regnskab, faaer Publicum nu her Fortsættelsen af et Verk, som fra Konstens Side taaler at sættes ved Siden af dem, der udgaves i forrige Tider og med betydelig offentlig Understøttelse. Dette Hæfte indeholder de med Flid og

Talent i Kobberstik fremstillede Monumenter over Abildgaard, Nielsen, Tutein, og Zoëga. De dertil hørende Biographier ere af Hauch, Abrahamson, Nyerup, Rathke.

Blandede Efterretninger.

Om de skrækkelige Virkninger, som vor Jordklode engang vil føle ved Sammenstødet med en Comet (sluttet). — Nu spørges: vil vor Klode engang igjen undergaae en saadan Revolution? Og naar den skal undergaae samme, hvad Tid vil den indtræffe? — I hele Naturen, hvor vi kun henvende vore Oine, finde vi Ødelæggelse og Tilblivelse til det Heles Foryngelse og Forskjønnelse. Thi, naar Ormen og Træet have opnaaet deres Bestemmelse, hiin som Orm og dette som Træ, døe de bort, opløse sig i deres Bestanddele, og tjene derved den skjønnere Natur til Foryngelse. Saaledes er ogsaa den vældige Klippe underkastet Tidens Tand, hvilket Pyrenæernes Spidser ved deres Hensvinden stadfæste. — Saaledes som nu alt paa vor Jordklode forgaaer, saa er dette ogsaa det store Skabningsgebeets Hovedlov; derfor ere Verdenslegemer allerede gangne under, og have opløst sig i mindre Masser og saaledes ville ogsaa engang de øvrige Verdenslegemer forgaae eller vorde omskabte, naar de i den store Række af Ting ikke kunne være mere hvad de efter den store Verdensplan kunde være deri hvad de skulle være, nemlig tjene en bedst muelig stor Mængde af Skabninger til fornøielig Bopæl. Derfor vil ogsaa engang vor Klode ikke være mere hvad den nu er, men den vil enten opløse sig i mindre Masser eller ved en andens Paastyrtning forstørres i Masse. — Men naar vil den Tid begynde? Den Tid, da vor Klode ikke vil kunne yde de paa den boende Skabninger den Overflødighed af Næringsstof, og altsaa ikke den Mængde af Skabninger vil kunne glæde sig paa den, vil indtræffe, naar Jordaxlen har faaet en lodret Stilling mod Sollegemet, paa hvilken Tid der da vil herske et bestandigt Foraar i de tempererede og kolde Egne — altsaa alting grønnes og blomstre godt, men intet modnes. — Antager man, efter Vegas Tabeller, Aftagelsen af Jordaxlens skjæve Stilling mod Sollegemet, som er i dette Aar 23° 27′ 47″ 5, for 50 Secunder om 100 Aar, saa vil denne lodrette Stilling først paafølge efter 171,294 Aars Forløb. Hvilken græslig lang Tid! — er altsaa ikke Menneskeheden endnu forundt til sine høie Sjeleævners Udvikling. Hvilke store Fremskridt vil den endnu ikke gjøre i Konsterne og Videnskaberne, især i Geographien og Astronomien, og i de med dem beslægtede Videnskaber, især naar den vedbliver at gaae frem saaledes som den er gaaet frem i de sidste Aartier! Og paa hvilket Trin af Oplysning vil den ikke staae i de sidste Aarhundreder af denne lange Tidsperiode! — Men dog bliver her endnu Spørgsmaalet: maa vi ikke af et andet Verdenslegeme tidlig eller sildig befrygte en Ødelæggelse af vor Klode, en Tilintetgjørelse af hele den organiske Natur? Og af hvilket Slags Verdenslegemer have vi dette at befrygte? — Naar engang vor Klode saaledes skulde ødelægges, saa kan dette kun bevirkes af en Comet, i det de 11 Planeter med deres 20 Biplaneter, der med Jorden næsten i een Egn begynde deres Løb fra Vesten til Østen omkring det pragtfulde Sommerlegeme, staae i saadan nøie Forbindelse sammen, at den ene ikke har noget at befrygte af den anden. Thi hos dem herske det nøieste Forholdsmaal i Henseende til Frastanden fra hverandre; ogsaa stemme deres Masser og Størrelser overens med deres Afstand og deres Afstand staaer igjen i et vist Forhold til deres Omløbstid. — Saaledes er alting her sammenkjædet og ordnet efter den høieste Viisdom, hvori det tænkende Menneske, som overskuer alt dette, bringes til den dybeste Forbauselse og stille Beundring over Guds Storhed. — Men saaledes er det ikke med Cometerne, fordi disse gjennemkrydse hele Soelriget, og desaarsag komme hidilende snart fra denne, snart fra hiin Himmelegn. De ere derfor snart nær ved, snart meget langt borte fra alle Soellegemer, gjennemskjære derfor snart her, snart der en Planets Bane, og komme snart denne, snart hiin meget nær. Saaledes gjennemvandre allene otte Cometer Rummet imellem Jorden og Venus, af hvilke den fra Aaret 1684 kun var 96,000 geographiske Mile, den fra 1684 185,000, og den fra 1770 300,000 geog. Mile fra os, og den fra 1743 gjennemskar endog vor Jordbane. — Da nu Antallet af disse Verdenslegemer, efter Lamberts Beregning, er henved 4000, og disse snart her, snart der, ved deres Nærhed ved Solen møde i en Pla-

nets Bane, saa er det allerede besaarsag ikke meget usandsynligt, at engang een af disse kan komme Jordlegemet meget nær og bevirke paa samme en stor Revolution. Men vi vide dette meget sikkrere af den store Astronom i Bremen, Hr. Dr. Olbers Beregning, hvor er udfundet, at i et Tidsrum af 88,000 Aar kan en Planet komme vor Jord saa nær, som Maanen er os. I et Tidsrum af 4 Millioner Aar kan det kun indtræffe eengang, at et saadant Verdenslegeme paa en Afstand af 7,700 geogr. Mile, og efter Lalandes Beregning hæver Vandet, naar det er Jorden liig i Masse, sig til 18,000 Fod. Og i 220 Millioner Aar vil efter Sandsynlighed Jorden engang støde sammen med en Comet.

Hvad sørgelig Virkning Skovenes Borthugst har paa Vegetationen findes et indlysende Bevis for i trykte Reisebemærkninger. Der fortælles, at formedelst Skovenes Borthugst paa Landtungen ved Memel mellem Østersøen og det Kuriske Haf, er denne Landtunges Jordbund forvandlet fra det bedste Hvedeland til en Sandørk.

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Bremen, d. 27de Nov. Engellænderne have villet overfalde en Post af 10 til 12 Soldater af det 128 Regiment, som stod ¼ Miil fra Espees ved Jahde, og landede d. 22 Nov. om Morgenen med 100 Mand, anførte af adskillige Officierer. Men den kjække Sergeant Silbrecht, der commanderede denne Post, indskibede sig med et lidet Antal Soldater, lod fyre paa Fienderne, som formerede sig i Slagorden imod ham, og som han ved sin Commando havde faaet til at troe, at han havde langt flere Folk hos sig. Han tvang Engellænderne til, i Uorden at ile tilbage til deres Skibe. Den engelske Capitain er dræbt og 5 Soldater stærkt saarede.

Amsterdam, den 30 Nov. I Følge en Bekjendtgjørelse fra Mairen skal her udgives et Blad under Titel: Affiches, annonces et avis divers d'Amsterdam istedet for den hidtil værende Amsterdammer Tidende. Koophandel et Zeevart Tidinger gaaer ind.

Valencia, d. 16 Nov. Divisionsgeneral Baron Harispes Opfordring til Gouverneuren i Valencia til at overgive Pladsen, var dat. Leiren ved Valencia. I samme hedder det blandt andet, at Resultatet af Slaget d. 25 Oct. var 8000 Fanger, mange Generaler og den største Deel af den af Blake commanderede Armees Artillerie.

Montelone, d. 30 Oct. Ætna er i en skrækkelig Gjæring. Denne uhyre Vulcan, der rager frem over alle andre Bjerge og hvis store Grundlag optager en Omkreds af 30 Lieues, frembyder i dette Øieblik det rædsom skjønne Skuespil af et af de heftigste Udbrud. Den Bragen, som den siden nogle Dage lader høre, er i Sandhed skrækkelig, og uagtet Ætna ligger meget langt borte fra os, trænger denne Bragen dog saaledes ind i vore Øren, som om vi vare ganske nær. Den Aske, som den udkaster, er faldet paa vor Kyst. Man veed, at denne Vulcan, hvis Udbrud ikke ere saa hyppige, som Vesuvs, er langt skrækkeligere end den sidste, naar den kommer i Convulsion. Enhver af disse Udbrud frembringer et nyt Bjerg, og i det den ødelægger alting rundt omkring sig, forandrer den paa en lang Strækning Udseendet af det Land, den ødelægger.

London d. 19 Nov. Breve fra Jamaica berette, at man har arresteret adskillige Personer paa denne Øe, hos hvilke man har fundet Proclamationer fra Christoph, der antager Titel som Souverain af Hayti. Man befrygter, at en Mængde Vaaben ere blevne sendte fra Jamaica til St. Domingo. Enhver Affendelse af den Natur er bleven strængt forbuden. De offentlige Blade i Jamaica ere opfyldte med Efterretninger om Priser, tagne af franske Capere. I 14 Dage have de taget 15. Caperen Marengo har taget en spansk Skonnert med 14,000 Pd. St. i Dollars ombord. — General Miranda har ved sit Indtog i Staden Valencia befalet, at en stor Deel af Garnisonen skal springe over Klingen. Generalens Hensigt var at begive sig med 8000 Mand fra Puerto-Cavallo til Coro. Indbyggerne i begge disse Districter kunne kun modsætte ham 2000 Mand; man troer derfor, at det vil være en let Erobring for ham.

London, d. 23de Nov. Man begynder at fæste Tro til Rygtet, at Hertugen af Clarence vil

formæle sig med Miss Tilney Long. Hun er Arving af en overordentlig stor Formue, bestaaende af Jordeiendomme, der afkaste en Indkomst af 73,000 Pd. St., og en Capital af 250,000 Pd. Den hele aarlige Indkomst beløber sig til 90,000 Pd. Sterl. (omtrent 2 Mill. 150,000 Franker). Dette unge Fruentimmers Fader har erhvervet sin Rigdom ved Handelen paa Ostindien. — Der føres hyppige Klager over den Skade, der tilføies os af de Franske Capere paa vore Kyster, og nu, da de lange Vinter-Nætter begynde, maa de engelske Krydsere fordobble deres Aarvaagenhed. — I et Brev fra America af 8de October hedder det: Vor Vexelcours med Storbritannien er bleven ødelæggende. Discontoen staaer paa 23 PC.

Paris, d. 29de Nov. Sagen imellem Hr. Dentu og Malte Bruun, som anklages for at have gjort sig skyldig i Plagiat, er i Gaar bleven foretagen igjen i Tribunalets sjette Kammer første Instance. Hr. Bruun forsvarede selv sin Sag. Hr. Berryer, een af vore dueligste Advocater, plaiderede siden for Boghandlerne Bu sson. Tilhørernes Antal var yderst talrigt. — Ægyptens Befolkning beløber sig nu til 2,300,000 Mennesker.

———

Lausanne, d. 22 Nov. I Gaar indbragte Jægerne her til Staden en Bjørn, der veiede 410 Pund og som de havde skudt paa et Bjerg paa hiin Side Montricher. I Dag lode de den see for Penge, og i Morgen ville de, som det hedder, sælge dens Kjød til 5 Batzen Pundet; endskjønt denne Priis staaer i intet Forhold til denne maadelige Ret, saa vil det dog finde mange Lysthavende. (Alt. Merk.)

Fra de tyrkiske Grændser d. 13 Nov. Efter Beretninger fra Vallachiet skulle Fredsunderhandlingerne vedvare, og de tyrkiske Tropper, der allerede ansee deres heldige Udfald for sikkert, gaae skareviis hjem. Den næste Post fra Bucharest vil sandsynligviis give nogen Oplysning om den af Russerne i Rustschuk indsluttede Storvizier og om Resultaterne af den af ham begyndte Vaabenstilstand. (S. B.)

———

Den skjønne Nat.

Mørkets lyskronede Søn,
Stjernede Nat! du er skjøn.
Op mod det himmelske Høie
Drager dit vinlige Vink.
Stirrende skuer mit Øie
Kloders mildttindrende Blink.

Azurne Bue! hvor for!
Svind for min Tanke, o Jord!
Let paa ætheriske Bølger
Farer min stigende Aand;
Intet af Støvet den følger;
Intet af jordiske Baand.

Tak, o Begeistring! du nær
Viser mig Stjernenes Hær.
Lynsnart min Sjel paa din Vinge
Føres, indhyllet i Glands
Did, hvor sig Solene svinge
Evig i hvirvlende Dands.

Kjerlighed, Venskab og Dyd!
Følger den, deler dens Fryd!
O! selv i Himlenes Sale
Kan den Lyksaligheds Navn
Ikkun lyksalig udtale,
Naar I den holde i Favn.

Ha! hvilket grændseløst Rum!
Ha! hvilket Tal! o forstum,
Muse! ej Skaberens Troner
Skildres ved jordiske Sang;
Ikke ved Læbernes Toner
Sphærernes Storhed og Gang.

Selv ikke Tankernes Lyn
Klare det navnløse Syn.
Tabt i Beundring og Svimmel
Synker tilbage min Aand.
Hil dig, o natlige Himmel!
Vidne om Almagtens Haand.

A. Martini.

Af dette Blad udkomme ugentlig to Numere. I Følge Kgl. allernaadigst Tilladelse forsendes det med Posterne i Danmark, Norge og Hertugdømmerne, og kan bestilles paa alle Postcontoirer mod Betaling af 2 Rdlr. Qvartalet. Her i Staden tilbringes Bladet Subskribenterne og betales qvartaliter med 2 Rdlr. Subskriptionen modtages hos Bogtrykker Høeckes Enke, i store Helliggeiststrædet No. 144.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Høeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 100.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 14 December 1811.

De tegnende Konsters Skjebne i Danmark.

Blandt de mange og store Fortjenester, som vore Lærde i den nyere Tid have erhvervet sig af Fædrenelandets Historie, hører unægteligen den, at de have bearbeidet enkelte Grene af samme indtil stor Fuldkommenhed. Saaledes har blandt andre vor lærde Baden bearbeidet Handelens og siden Lægevidenskabens Historie, og naar en Mand af udbredt Læsning, dybe Indsigter og skarp Dømmekraft værdiger en saadan eneste Gjenstand sin hele Opmærksomhed, er det klart, at det Bidrag, han derved leverer til Fædrenelandets almindelige Historie, maa blive meget vigtigt. Kun ved mange saadanne Bearbeidelser af enkelte historiske Grene kunne vi engang, under en Dansk Johannes Müller eller Robertsons Hænder, vente os en Historie om Fædrenelandet, der forener den Suhmske Lærdom med den Snedorffske Ynde og Kraft i Foredraget. Men det er en Bygning, som først kan ventes opført, naar mange store Grundstene ere lagde og mange vigtige Grundpiller tilhuggede. Endnu eie vi desværre ikke en almindelig Historie om Fædrenelandet, som kan sættes ved Siden af en Robertsons eller Humes om Engelland. Men den Iver, hvormed man søger at lette Arbeidet for det tilkommende Genie, der skal vinde denne store Krands, er i og for sig allerede meget rosværdig. — Ogsaa det af Hr. Justitsraad N. H. Weinwich nyligen udgivne Værk: Maler-, Billedhugger-, Kobberstik-, Bygnings- og Stempelskjærer-Konstens Historie i Danmark, Norge og Hertugdømmerne, under Kongerne af det oldenborgske Huus, er et lidesaa vigtigt som interessant Bidrag til Fædrenelandets almindelige Historie. En Mand, som Forfatteren, der har medfødt Sands for Konsten og dens Studium, og ved bestandig Omgang med Konstnere, Konstelskere og Konstarbeider har havt Leilighed til at uddanne og forædle denne Sands, maatte nødvendigen kunne levere noget ret udmærket i dette Fag. At dette virkelig er skeet, vil enhver, der læser dette Værk med Eftertanke, snart overtydes om. Fra en anden Side betragtet vil Bogen medføre den store Nytte, at den end mere vil bidrage til at vække den i de senere Aar saa almindelig vaagnede Konstsands, der endog yttrer sig med saa herlige Auspicier, at ikke faa Privatmænd allerede længe deels have begyndt, deels ere i Færd med at samle paa Malerier. Anmelderen vil blandt andre blot nævne Hr. Etatsraad Bugges og Hr. Secretair Bangs nydelige Samlinger. At den Westske og Moltkeske Samling har været i de sidste Aar for Konsten hvad det Kongelige store Bibliothek og det Classenske i sit Fag er for Videnskaberne, er en unægtelig Sandhed. Kongestadens Konstarbeider ere nu ikke mere nogen skjult Skat, blot tilgjængelig for enkelte Indviede. De staae som en herlig Frugthauge aabne for alle. Enhver, som føler Drivt og Kald til at samle

modne Frugter i disse skjønne Anlæg, kan paa sine Steder, som i det Moltkeske Cabinet, endog under en erfaren Mentors Veiledning, vandre omkring i disse Konstens paradisiske Egne blandt de store Skygger af en Rubens og en Titian, en Salvator Rosa og en Raphael Mengs. Her er altsaa intet mere tilbage at gjøre end ved Skrifter om Konsten at holde den vakte Sands bestandig vaagen, og forædle den saa godt som muligt. Med hvilken Tryllekraft de tegnende Konster virke paa Sædernes Dannelse og Forædling, er noget, som forhen alt for ofte er viist til at det behøver her atter at udvikles. Hvor den ædle og rensede Konstsmag yttrer sig, som hos Grækenlands og Latiens gamle Beboere, i det mindste Kar til huusligt Behov, der kan man være vis paa, at ogsaa Smagen i det Hele er ædel og reen. Digtere som Horats og Virgil, Talere som Demosthenes og Themistokles, Historieskrivere som Livius og Tacitus kunne kun fremkomme i Lande, der have født en Phidias og Appelles. De tegnende Konster og de skjønne Videnskaber ere Døttre af een Moder, som gaae begge Haand i Haand sammen. Den store Stiil, hvori Phidias arbeidede med Meiselen, var den samme, hvori en Horats sang og en Tacitus skrev. — For at give Læseren et Begreb om Foredragsmaaden og Indholdet af det Weinwichske Skrift, som er udarbeidet i chronologisk Orden, anføres her følgende Prøver. (Fortsættes.)

Berigtigelse.

S. 1569 er bleven udeladt af Correcteuren, det, som egentlig skulde bevise det Modsigende. Dem, det maatte interessere, tjener til Efterretning, at det findes S. 340 Lin. 2 i Litteraturtidenden, og at Modsigelsen ligger i Ordet: Krigselendighedens Skueplads.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Den 11te Dec. d. A. var den store Dag, paa hvilken et Broderfolk høitideligholdt en Nationalfest, der i de sildigste Aarhundreder vil glimre med uforgjængelig Glands i Fædrenelandets Aarbøger, og

forevige Frederiks udødelige Fortjenester af Videnskabelighedens Fremme i sine Stater. Ogsaa Norge, der, urokkeligt som dets Fjelde, deler med trofast Hjerte Søsterlandets Trængsler, har nu været saa lykkeligt, ved sine ypperste Talsmænd at kunne tolke Frederik sin Erkjendtlighed for een af de herligste Gaver, der nogensinde kunde blive det til Deel. Den Kjøbenhavnske Afdeling af det Kongelige Selskab for Norges Vel havde under 1 Dec. udstedt en trykt Indbydelse til en Nationalfest, som i Følge en Opfordring fra Directionen i Selskabet for Norges Vel til samtlige Selskabets Afdelinger, var berammet til at holdes d. 11 Dec., ved hvilken Høitidelighed det norske Folk agtede at yttre sin Glæde og Taknemmelighed over at have modtaget Hs. Majestæt Kongens Resolution om Oprettelsen af et Universitet i Norge. — Til den Ende var Gjethuussalen paa det skjønneste opmalet og oplyst. Over Indgangen var anbragt et Transparent, forestillende en Klippe, som Minervas Skjold hvilede paa og ved Siden af hvilket dens Ugle stod. Paa Fjeldet stod FVI og nedenunder posuit XI December 1811. Uden for brændte Beegfakler. Omtrent Kl. $7\frac{1}{4}$ ankom Hans Majestæt Kongen og hele det Kongelige Huus. Høitideligheden aabnedes med følgende Sang af Etatsraad Pram, Ridder af Dannebrogen, sat i Musik af Capelmester og Ridder Kunzen, der blev afsjungen af Sangere og Sangerinder ved det Kongelige Theater, under Accompagnement af det Kongelige Capel.

Chor.
Vær velkommen over Nordens Riger,
Nye skiønne Dag, som stiger
Mellem Norrigs Fjeld'.
Med forenet Jubel møde
Nordens Folk dit Morgenrøde,
Øjne fælles Held.

Solo Stemmer.
Fælles Held for Nordens Sønner,
Fælles Held for hvo som skjønner
Lysets, Sandheds, Viisdoms Værd,
Hvo det end er.

Chor.
Viisdoms skjønne Dag skal rinde
Op fra nye Tempels Tinde
Mellem Norrigs Fjeld'.
Høje Velkomstraab dig hylde,
Gry af Dag, som skal opfylde
Gamle Savn og blidest Haab om Held.

Recitativ.

I Mørkets Old, hint lange skumle Tidsløb,
Da ingensteds paa Jorden, gjennem Secler,
Din Helligdom, Athene Pallas, meer
Stod uomstyrtet — ingensteds dit Alter
Phoebus Apollo — intet Helicon
Og ingen Castalider kjendtes meer;
Da himlisk Viisdom under ingen Form
Den undertrykte Menneskelighed
Gav Værn mod Rovbegjærs og Overmods
Og Tankeløsheds Rasen andensteds;
Da dyrkedes dog end i gamle Norden
I høien Mythus, Dyd og Vid og Kunst
Og Mimer var, og Braga, Frey og Balder
Ej mindre hellige for vore Fædre
End Kampens Guder selv. Og Skjaldens Qvad
Besjæled' Heltene til Mod i Kampen
For Konge, Fædreland, og Ret og Frihed,
Men og til alle Fredens milde Dyder.
Og trofast Ærlighed, og fri Mands Troskab
Mod Konge, Fædreland, og Mø, og Ven
Blev gammel Nordboviisdoms skjønne Præg
I Nordbohjerte, der indprændtet saa,
At end Aarhundreder det ei udsletted'.

Aria.

Thi Fædres Aand bød varigt Minde
Af Fædres Daad og Værd og Dyd
Ved Sangens høie rene Lyd
Fra Slægt til Slægt i ædel Barm oprinde.
O! ogsaa fremad, stedse, Led fra Led,
Det Præg, den Arv, nedarvet vare ved!

Recitativ.

Det skal. — Aarhundreder formaaede ej,
Ej Overtroens Rænker, at bortkogle
Den Aand — den Agt for Viisdom, Lys og Sandhed,
For Ret, og Dyd, og Fædres høie Mønstre, —
Som hellig Mythus, helligt Skjaldeqvad,
Og hellig Bautasteen, og hædret Saga
Indgjød hver ej vanslægtet Nordbo-Barm.
Og i den Mørkets Tid, da hykkelsk Iver
Forent med helligt Vanvid andensteds
Opspandt Legendetant og Breviarer,
Og solgte det for Viisdom, — see da sad
Paa Norrigs Kongestoel den ædle Sverrir,
Og helliged' sin sjeldne Hvilestund
Den høie kongelige Iid, at granske
Paa Menneske- og Kongepligt. — Den Viisdom,
Han søgte, aabenbarede sig for ham
Personlig *). Han nedskrev Gudindens Tale:

*) Kongespeilet, Pag. 626 ff. At dette, si unquam fœtus ingenii humani æternitatem mereantur (dissert. Joh. Finnæi in proœmio Spec. reg. p. XII.) evigen mærkværdige Skrivt har Kong Sverrir selv til Forfatter, er i det mindste meget sandsynligt. Indledn. til Kongesp. Pag. LXVI.

Aria.

"O Held dig, du, som mig fremkalder,
"Thi see! fremkaldt jeg hos dig er.
"Jeg, som fra Tidens første Alder
"Stod den Alhøjes Trone nær.
"Kun paa mit Raad hvad til er vorden
"Hans Vælde dannet har,
"Og saa, at Godhed, Skjønhed, Lys og Orden
"I alt, i alt, er aabenbar.
"Hans Faderhu gjør kun ved mig
"Hans Verden lykkelig.
"Ved mig kun lærer Mennesket, at fatte
"Hvor rig hans Godhed er;
"Ved mig kun Bruget af Naturens Skatte
"Og disse Skattes Værd;
"Thi ikkun underviist af mig,
"O Støvets Søn, Naturen dig
"Er skjøn og rig.
"Kun Viisdoms Haand, kun mig, det er som leder
"Til ægte Værd — til Dyd,
"Til sand, til uforfalsket Hæder,
"Til sand, til uforfalsket Fryd."

Recitativ.

Saa lød, og dybt i ædle Konges Sjæl
Lød, gjennem Vaabengny, i Seclets Skumring
Den Huldes blide Tilraab. Sverrir gjentog
Det blidelig, for Samtid og for Fremtid.
Og dets betydningsrige Toner svæved'
Melodisk gjennem Seclets Storme hen,
Men ak! — som Æolsharpens Harmonier —
Tidt overdøvede af hule Vindstød,
Dog aldrig qvalte. — Norrigs bedste Sønner
Fornumme tidt dets Lyd, og spurgte sig:
"Hvi har den himliske, skjøndt os saa huld,
"Skjøndt og af os saa værdeligen dyrket
"Som end af noget andet Klodens Folk,
"Dog ingensteds blandt os — o ingensteds
"I vore Dales skjønne Ly — et Tempel
"Gudinden værdigt? — Mellem Norrigs Fjelde
"Hvi spreder, o Gudinde, hellig Flamme
"Sin Straaleglands, sit blide Himmellys,
"End ej — end ej — fra dig indviet Alter?

Duo.

"Skal vore Dale ingensinde
"Belyses af dit Tempels Glands?
"O skal de aldrig hellig Krands
"Dig viet Alter der omvinde?
"Og kan du, uforsonlig vred
"Dem have dømt til Nat og Mørke
"Kan Viisdom nægte os at dyrke
"Sin Guddoms Herlighed?

Chor.

"O nægt os, nægt os ej at dyrke
"Din Guddoms Herlighed!"

Recitativ.
Saa hørdes længe Dalefolkets Sukke;
Og mellem dem lød end i hellig Gjenklang
Viisdomsgudindens Raab, som før til Sverrir.
De naaede begge lydelige hen
Til Sverrirs Eftermand paa Norrigs Trone
Og Brødrelandets — Ham, som begge Folk
Erkjende — og skal om Aarhundreder
Endnu erkjende — for den ædle Sverrirs,
Og alle Fædrelandets sande Fædres,
Fuldværde Lige — Dannerkongen Fredrik.
Men Han — ej hørde blot Viisdommens Tale,
Men indgik Forbund med Gudinden — og
Forenede med kraftfuld' vaagnet Folk,
De længe ønskte Tempels Grundvold lagde.

—

Chor.
Held dig, Held dig! Gamle Norrig Held!
Dannerriget Held!
Lagt er Grunden — Viisdomsvennen leve!
Højen Isse Templet snart skal hæve,
Straale Liv og Fryd og Held
Over Dal og Fjeld!
Solostemmer.
Viisdom der paa sine Altre tænde
Himmellyset! — klart og reent det brænde!
Blideligst omlysne Norden!
Lysne med for hele Jorden!
Strømme der fra Lysets Væld
Dyd og Hæder, Kraft og Held;
Chor.
I dets Straaler alt, o alt, see trived,
Mark og Skov og Bjerg oplives,
Sang og Kunst og Vid,
Hver Hædersiid. —
Final-Chor.
Held dig! Held dig! Gamle Norrig Held!
Dannerriget Held!
Lagt er Grunden — Held hvo Grunden lagde!
Held, hvo virksom Haanden rakte
Til at lægge den!
Held vor Konge, som det saa fuldbragte!
Blidest Held fra Himmelen
Kongen, Viisdoms hulde Ven!
Fuldført blomstre, trives, stande
Evig inden Norrigs Strande
Templet dig, o Viisdom, bygt,
Gavnrigt, hædret, skjønt og trygt.

Da Sangen var afsjungen holdtes en Tale af Hr. Etatsraad og Prof. Treschow, Ridder af Dannebrogen, hvis Hovedtendence var at vise de Fordele, som begge Rigerne kunne høste af et Norsk Universitet. Desuden holdtes endnu Taler, paa det Kjøbenhavnske Universitets Vegne af Prof.

Hornemann, R. a. D., som Rector Magnificus, paa det Kielskes Vegne af Hr. Prof. Baggesen, paa det Danske Videnskabersselskabs Vegne af Hs. Excell. Greve af Schimmelmann, paa det Norske Videnskabersselskabs samt paa Konstacademiets Vegne af Hans Høihed Prinds Christian, paa det Italienske Academies Vegne af Baron v. Schubart, paa det Joniske Academies Vegne af Sjællands Biskop Dr. Münter, Slutningstalen holdtes af Etatsr. Treschow. — Talerne gik ud paa at bevidne Kongen disse videnskabelige Samfunds Erkjendtlighed for det nye Academie og lykønske Norge til denne glædelige Begivenhed. Forsamlingen var overordentlig stor og glimrende. Enhver tog den inderligste Deel i denne sande og store Nationalfest, som ingen forlod, uden gjennemtrængt af de helligste Følelser for Konge og Fødeland, og den reneste Glæde ved at see en ny og herlig Soel opgaae over Norges Fjelde og udbrede Lysets Held og Velsignelser over et Land, der sætter sin største Stolthed i at kunne kalde Frederik sin Fader og Danmark sin Søster. Saaledes vil fra nu af den Danske og Norske Hoiskole være to Kilder, der vel have et forskjelligt Løb, men eet Udspring; de ville ved Lysets og Kundskabernes gjensidige Meddelelse virke med fælles Kraft til at udbrede og grundfæste Alt hvad der kan fremme Videnskabelighedens Gavn og Fædrenelandets Hæder. — Regentsen, Eilertsens og Walkendorphs Collegier vare i denne høitidelige Anledning illuminerede.

————

Efter Foranstaltning af den høie Direction i det Kongel. Selskab for Norges Vel skulde i Anledning af Hans Majestæts Gave af et Universitet i Norge den 11te December høitideligholdes over hele Norges Land som en almindelig Glædes- og Taksigelsesfest. Efter foreløbige Efterretninger havde man paa sine Steder i Norge besluttet at høitideligholde denne Fest tre Dage i Rad. I Christiania skulde den høitideligholdes i vor Frelsers Kirke. Programmet i den Anledning var forfattet af Slotspræst Pavels.

————

Priisopgaver, udsatte af Selskabet for indenlandsk Konstflid.

Hr. Justitsraad Christensen har ved Skrivelse af 7de August d. A. tilmeldt Selskabet, at det

af en ubenævnt Ven var bleven ham overdraget, at tilbyde Selskabet en Sum af 100 Rd., for igjennem Samme at udsættes som Bidrag til Præmie for følgende Opgave:

Da det ansees at ville være et af de vigtigste Midler til Brændets Besparelse, om vore ødelæggende og uhensigtsmæssige Kakkelovne aldeles kunde afskaffes, og en Indretning i deres Sted indføres, som paa et eneste Ildsted, hvortil Luften udenfra blev ledet, kunde opvarme denne, og derfra ved anbragte Rør fordele samme til det eller de Værelser, som skulde opvarmes, ønskes en fuldstændig og med nødvendige Tegninger oplyset Forklaring om, hvorledes en saadan Indretning, med Hensyn fornemmelig til Besparelse af Brændsel, kunde paa letteste og beqvemmeste Maade være at anlægge. Det vilde herved blive at oplyse, saavel hvorledes Ildstedet best kunde indrettes, som paa hvilket Sted i Huset det fordeelagtigst kunde anbringes; dernæst, hvorledes saavel det Rør, der til Ildstedet skulle bringe den udvendige Luft, som de Rør, der i Huset skulde fordele den opvarmende Luft, burde være indrettede og anbragte; videre, ved hvilke Midler den nødvendige Træk i disse kunde tilveiebringes, og derved tillige saadan Anstalt træffes, at Luften efter Behag kunde føres til hvilket Værelse i Huset man ønskede, og Rørene følgelig kunde tillukkes eller aabnes, eftersom man vilde bruge den varme Luft i disse. Endelig maatte det oplyses, hvorledes til en saadan Varme-Anstalts beqvemmeste Anlæg, et nyt Huus burde indrettes, eller et gammelt paa den simpelste, og mindst bekostelige Maade forandres.

Selskabet har ikke troet at burde undslaae sig for, i sit Tidsskrift offentlig at bekjendtgjøre forestaaende Opgave, og erklærer sig villig til at imodtage, og efter bedste Skjønnende at bedømme de Besvarelser herpaa, som inden 31te Decbr. 1812 maatte i sædvanlig Form indsendes til dets Secretair. Men Selskabet tillader sig, saavel at gjøre herved nogle Bemærkninger, som ogsaa at tilføie de Betingelser, under hvilke alene det troer, at kunde paa virksom Maade deeltage i dette Anliggende. Det er bekjendt, at et Forslag af den Beskaffenhed, som i Opgaven forlanges, alt for endeel Aar siden er gjort af Prof. Leonhardi i Leipzig, og af denne Lærde bekjendtgjort i April-Heftet 1797 af det af ham udgivne Tidsskrift: ökonomische Heften. Men om denne Indretning virkelig har været udført, og om Udførelsen deraf har svaret til Forventningen, og medført de store Fordele, som Forslaget lover, derom er Selskabet ikke underrettet, og finder sig endog meget tilbøjelig til at bære Tvivl om, formedelst de mange Betænkeligheder, som Theorien allerede modsætter Forslagets Udførelse, især i det store. Imidlertid holder Selskabet det hverken for umueligt eller endog ganske usandsynligt, at en Indretning, som den forlangte kan udfindes, der i det ringeste under visse Omstændigheder, og til enkelte fordeelagtigt beliggende Værelsers Opvarmelse kunde med Fordeel anbringes; men det anseer det aldeles nødvendigt, for at erholde fuld Vished om ethvert sleet Forslags muelige Udførelse i det virkelige, at hvad Indretning i denne Henseende foreslaaes, maa tillige prøves, og at altsaa tilligemed Forslaget, den foreslagne Indretning kan paavises udført, og upaatvivleligt Beviis derved erholdes saavel om Indretningens Iværksættelighed, som Gavnlighed til den tilsigtede Hensigt. Den Besvarelse altsaa af den fremsatte Opgave, som grunder sig paa og henviser til en i det virkelige udførte Varme-Indretning af den forlangte Beskaffenhed, naar samme maatte befindes at have væsentlige Fortrin for vores sædvanlige Kakkelovne, og være anvendelig i det ringeste paa flere Steder, hvor Omstændighederne kunde passe dertil, om saadan Besvarelse af Spørgsmaalet er Selskabet villig til, efter Forslagets og de gjorte Indretningers Beskaffenhed, at belønne af sine egne Midler med to og indtil fire hundrede Rixdaler foruden den udsatte Præmie. Og skulde den til Opgavens Besvarelse fastsatte Termin være for kort til en Indretnings Fuldbringelse og til de nødvendige Forsøgs Anstillelse derved, vil Selskabet heller ikke nægte Forlængelse af Terminen, naar man derom henvender sig til Samme, paa 3 eller 6 Maaneder efter Omstændighederne.

Men hvad Forventninger Selskabet end maatte have om Udfaldet af forestaaende Opgave, er det dog langt fra at troe, at vore ved saa langt Brug hævdede og med saa mange vores Livs daglige Sysler saa nøie forenede Kakkelovne ved nogen nye Indretning ville gjøres os ganske unndværlige. Selskabet troer derfor, at der med Ret bør sættes

megen Priis paa de mangehaande Forslag og Forsøg, som i de senere Tider saavel hos os selv, som hos Fremmede ere gjorte til Forbedring og hensigtsmæssigere Indretning af disse Varme-Maskiner. Men da det er bekjendt, at man, uagtet alt, hvad er forsøgt, fortslaaet og skrevet i denne Anledning, dog endnu er saa langt fra at være kommen til noget Resultat, at meget mere den største Uvished og Uenighed hersker om de mange forskjellige Slags Kakkelovnes Værd og Fortrin, enten i Almindelighed eller under visse opgivne Omstændigheder, og at denne Uenighed ikke alene angaaer nogle uvigtige Poster, men de væsentligste Stykker ved disse, Materien at forfærdige dem af, Formen at give dem, Maaden at opstille dem paa o. s. v. anseer Selskabet det for en Sag af megen Vigtighed, at noget Skridt gjortes til at tilveiebringe mere Vished i denne Sag, der i det ringeste kunde skaffe Leilighed til, paa en reen og sikker Maade at faae Kundskab om alle hidtil bekjendte Slags Kakkelovne, og der kunde, saavidt muuligt, give Oplysning om, hvad Mangler eller Fortrin, efter de dermed anstillede Forsøg, vare enhver af disse at tillægge, og som en Følge deraf, hvor og under hvilke Omstændigheder enhver Sort maatte være tjenlige at anbringe. Til at erholde en saadan Anviisning troer Selskabet at der er gjort og skrevet nok i denne Sag, og at det derfor, til at forfærdige en saadan, vilde være tilstrækkeligt, at de forhaanden værende Materialier bleve samlede, drøftede og behørig afbenyttede.

Selskabet udsætter derfor en Præmie af 3 til 500 Rdlr. for den bedste Afhandling, som leverer en fuldstændig, vel ordnet og med tilføiet Bedømmelse forsynet Oversigt over alle hidtil bekjendte og under Navn af Kakkelovne enten i Brug værende eller til Brug foreslagne Varme-Indretninger, som inden 31te December 1812 indsendes til Selskabets Secretair. Der maatte heri saavel i Almindelighed angives hvad Fortrin eller Mangler fandtes ved enhver af disse Ovne, som ogsaa i Særdeleshed bemærkes, hvor og under hvilke Omstændigheder enhver maatte ansees meest tjenlig. Ved de Sorter af disse, som især anbefaledes, maatte tillige ved Vidnesbyrd fra dem, som havde saadanne i Brug, disses Fortrin og Fordele bekræftes. Ligeledes maatte det om saadanne angives, hvor de vare at erholde, og hvis de ikke gjortes hos os selv, dog nogen Anviisning gives om, hvor man vorde, at man bedst kunde henvende sig for at faae slige forfærdigede. De saakaldte røgfortærende Ovne (poëles fumivores) maatte tillige medtages og meddeles hvad om disse ved Erfaring og Forsøg hidtil er bekjendt; de derimod under Navn af Thermolamper bekjendte Varme-Indretninger kunde, som Anstalter af en ganske forskjellig Beskaffenhed, forbigaaes.

Forfatteren ville behage at iagttage herved de sædvanlige Regler for Prisafhandlinger, ikkun at betegne Afhandlingen med en Divise og lade en forseglet Seddel medfølge, hvorpaa samme Devise er paategnet, og hvori Forfatterens fulde Navn, Embede og Opholdssted er angivet. — De belønnede Afhandlinger blive anseete som Selskabet tilhørende, og vilde af samme, enten i dets Tidsskrift eller paa anden Maade vorde besørgede udgivne i Trykken.

Selskabet for indenlandsk Konstflid, den 29de November 1811.

———

Under d. 30 Nov. d. A. er igjennem det Kgl. Slesvig-Holstenske Cancellie i Kjøbenhavn udfærdiget et Patent, indeholdende Bestemmelse af visse eene tilladte Landings- og Afseilingssteder paa Hertugdømmernes Slesvig og Holstens Vestkyst, af følgende Indhold:

"For at afværge saavidt muligt al Smughandel og utilladelig Samqvem, har det allernaadigst behaget Hans Majestæt Kongen at befale: At der langs med den vestlige Kyst fra Ballum til Brunsbüttel skal, saavel til Søes, som paa Land foranstaltes forskjellige Militairpatrouiller, for at medvirke til de i denne Henseende udkomne Anordningers og Forskrifters Efterlevelse. Til denne Hensigt skulle vedkommende Embedsmænd bestemme, og kjendeliggjøre visse iblandt de beqvemmeste og meest under Opsyn værende Landings- og Afseilingssteder, hvilke skulle være de eeneste tilladte; saaledes at enhver, som endog blot legger til eller fra Land paa et ikke tilladt Sted, belegges med Straf af Skib og Vareres Confiskation, samt desuden med Fængselsstraf fra otte Dage til fire Uger, hvilken Straf skjærpes naar Forbrydelsen anden Gang igjentages; og

tredie Gang bestemmes til Tugthuusstraf fra tre til sex Maaneder. Til disse Befalingers Udførelse have samtlige Øvrigheder at medvirke paa alle muelige Maader. — I Overeensstemmelse med denne allerhøieste Befaling ere paa Hertugdømmernes Vestkyst følgende Landings og Afseilingssteder bestemte at skulle være de eneste tilladte." (Her anføres Landings- og Afseilingsstederne.)

Hr. Mægler Holten, Ridder af Dannebrogen, og Hr. Grosserer Trier, Handelsfælle af Huset Meyer & Trier, have aabnet en Subskription til Bedste for de Døvstummes Institut i Kjøbenhavn, for siden allerunderdanigst at tilbyde H. M. Kongen samme, som en Fonds for dette Institut, og denne Subskription har saa god Fremgang, at der allerede er tegnet for 12000 Rdlr.

Ved Auction d. 12 Dec. i store Kongensgade No. 249 solgtes: Medoc for 728 Rdlr. à 740 Rdlr. Oxeh., Caffe 14 Mk. 14 ß. à 15 Mk. 3½ ß. Pd., Puddersukker 8 Mk. 10 ß à 9 Mk. 1½ ß. Pd., Raffinade 2 Rdlr. à 2 Rdlr. ½ ß. Pd., alt med Told.

Mariboe, den 9 Decbr. Stege, den 6te Dec. Kornpriserne ere her for nærværende Tid: 1 Tde. Hvede 22 Rd., 1 Tde. Rug 12 a 13 Rd., 1 Td. Ærter 13 a 14 Rdl. 1 Tde. Byg 10 Rdl. — Farveriet i Stege, som i flere Aar ej har været i synderlig Drivt, drives nu med temmelig Force, af dets nærværende Eier Hr. Starup, som ogsaa har begyndt at trykke, hvilket anbefaler sig ved fortrinlig Smukhed. (Mariboe Avis.)

Blandede Efterretninger.

Tunis, den 23 Sept. Følgende er en kort Beretning over den nylig her forefaldne Opstand. — Beyen her holder i sin Tjeneste over 6000 tyrkiske i Levanten hvervede Soldater, hvoraf Garnisonen her udgjør henved 4000 Mand. At disse Mennesker vare misfornøiede med deres Sold, vidste man længe. Imidlertid vare de Beyens Yndlings-Tropper, og han syntes at vise dem uindskrænket Tillid. Det eneste Tegn til det Modsatte, var at Beyen i de senere Uger ej kom hertil fra sin Residents paa Bardo, for efter Sædvane om Fredagen at besøge Hovedmoskeerne her. — Sommer-Leiren, som er bestemt til at indkræve Kornskatten i Rigets nordlige Deel, var allerede samlet, og Vaabnene uddeelte til Tropperne, og altsaa og til de tyrkiske Soldater, som man paa nogen Tid til deres største Misfornøielse havde forbudet at bære samme. Netop denne Dags Aften, den 30 f. M. udbrød Oprøret, som hemmeligen saalænge havde gjæret. Bevæbnede Hobe streifede gjennem Gaderne, affkjøde deres Geværer, opbrød, plyndrede og ødelagte en stor Mængde tildeels meget nye Boutiker, og nogle Jøders Huse, og opfyldte hele Byen med Forvirring og Frygt, uden at der fra Regjeringens Side skeete noget, til at standse dette Uvæsen. Selv i Divanets Sal brød man ind, bortranede endeel rige Vaaben, og plyndrede Divanets Kasse og vilde tvinge deres Chef, Dalatteli, en fuldkommen Popants, som Beyen for Formens Skyld opstiller, og siden forskjellige andre høie, især militaire Embedsmænd, til at gjøre fælles Sag med dem; men som alle have vidst paa en eller anden Maade at undgaae dem. — Endelig efter saa mange Uordener besatte Oprørerne, omtrent 2400 i alt, en gammel, af Keiser Karl den 5te, paa en Udkant af Byen, anlagt vidtløftig Fæstning, Gaspa'n, hvor de havde et Partie, der tvang Commandanten til at udlevere dem Nøglerne. Indsluttede saaledes i en Fæstning, blottet for Munition, og Levnetsmidler, kunde man forudsee, at de uden lang Modstand maatte overgive sig. Den følgende Dag saae de sig omringede af meer end 30,000 Bevæbnede, da alt i Byen og i Omegnen, foruden Beyens Kavallerie af Beduinerne, som kunne bære Vaaben, havde væbnet sig, og ilede skareviis uden Orden og uden Anførsel til Fæstningen. Den første Minister, den bekjendte Yndling, Sahib Tappe, kom selv til Byen og bestyrede Angrebet; man opførte et Par Canoner i de tilgrændsende Gader og beskjød dermed Fæstningens gamle tykke Mure. Det samme skete fra et lidet Fort uden for Byen, som en ung Dansk Renegat befalede, og hvor en Søeofficier og nogle Artillerister, samtlige Europæere, bestyrede det svage Skyts, der kun gjorde liden Virkning. De Beleirede svarede meget svagt, og uden at gjøre nogen Skade. (Fortsættes. — Handels-Tid.)

Posteefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

London d. 27 Novemb. (Efter Moniteuren). Siden nogen Tid udbredes det Rygte, at man er sysselsat med nye vigtige Anordninger i Henseende til Regjeringen. Disse vigtige Sager ere nu næsten endte. Vi troe, at eftersølgende Liste indeholder det for dette Øieblik sluttede Arrangement. (Her anføres, at Lord Manners skal være Kantsler i Engelland, Lord Wellesley Skatkammerlord istedet for Perceval, der vil vorde udnævnt til Vicecomte af Haemstead og bestandig Kantsler i Hertugdømmet Lancaster, Hr. Huskisson Skatkammerkantsler, Lord Holland Statssecretair for de udenlandske Anliggender, Greve Moira Statssecretair for det Indre, Lord Castlereagh skal have Colonieernes Departement, Lord Sidmouth skal være Præsident i Conseilet, Lord Keith første Admiralitetslord o. s. v.) — Man troer, at det ny Cabinet vil komme sammen strax efter Prindsregentens Tilbagekomst fra Oatlands. — Ombord paa Linieskibet Victory, har man, i Overværelse af Sir J. Saumarez, Admiralerne Hope og Dixon, Sir A. Orton og adskillige af Escadrens Capitainer, nylig gjort Forsøg med den overordentligste Opfindelse, man nogensinde har seet, nemlig en Canon, som affyres uden at man behøver Ild dertil. Virkningen frembringes ved et løseligt Tryk med Fingeren paa et tilberedt Rør, der findes paa Canonens Fænghul. Denne Virkning er ligesaa hurtig som sikker. Ved denne Opfindelse synes man hverken at behøve Batterier eller Lunter, ligesom og de Uheld, der flyde deraf, ville ogsaa derved undgaaes, og disse Midlers store Uvished i daarligt Veir formindskes. Alle de, der have været Vidne til Forsøget, have bifaldt Opfindelsen, som tilskrives Capit. Manby, der har gjort sig saa megen Umage for at redde Skibbrudne.

Et Keiserligt Fransk Decret befaler, at der i Aachen skal anlægges nye Badehuse og en stor Brøndbygning, hvortil bevilges 300,000 Fr. Denne Stads Bade- og Mineralkilder, saavelsom de dertil hørende Bygninger og Terrains, erklæres for en Statseiendom, men imidlertid skal den imellem Stadens Commune og Badehusenes Actieiere oprettede Contract paa 25 Aar være approberet og bringes i Opfyldelse.

Kongen af Neapel har befalet, at der skal udskrives 3000 Matroser.

I Randers Avis læses nu følgende Svar til de tvende Partier af ulige Mening, betræffende Mortens-Aftens Helligholdelse. — "St. Martinus Biskop, hvis Navnedag er ansat i Kalenderen til 11te Nov., var først af sin Fader, en Pannonier, sendt til Italien for at studere. Faderen tog ham af Skolen da han var 17 Aar og satte ham i den romerske Armee under Keiser Julian. Der tjente han i 23 Aar. Aar 356 efter Christi Fødsel, da han havde udtjent, begav han sig til Biskop Hilarius, og studerede flittig for at antage Christendommen. Han blev selv Biskop i Toron i Frankrige, og døde, 86 Aar gammel, Aar 492. Han roses endog som Soldat, for sin store Godgjørenhed mod Fattige, der gik saa vidt, at da en nøgen Tigger bad ham om noget, og han intet havde uden sin Mundering, skar han med sit Sværd sin Kappe i 2 Dele og gav Tiggeren det halve. — Mortens-Aftens Helligholdelse med Gaasesteg og andet Gilde, skal være anordnet af Pave Martinus i Rom, hvis Navnedag skulle være 10de Novb. i Kalenderen, til Erindring om Viin-Høstens, og Humle, og anden Frugts Indsamling, og var i den Tid som en Høstfest. Denne Pave Martinus sammenkaldte 150 Bisper, og erklærede adskillige Frafaldne for Kjettere. Dette tog Keiser Constantinus ham saa ilde op, at han lod ham kaste i Fængsel, og siden forvise Rom. Han døde 653. — Det kunde være muligt, at den Pave har været selv en Elsker af Gaasesteg, og derfor ladet den Ret anordne ved Høstfesten, især da de paa den Tid ere got istand. Men dog taler Helvaderus ikke derom, som har fortalt ovenmeldte saaledes i sin Martyrologia Sanctorum, og som jeg til den Spørgendes Underretning, i Randers Avisen, ikke ville fortie."

I Randers Avis berettes, at da sammesteds i denne Tid intet Rug var at faae, have Handelsmændene Dehrr. Henning og Salomon Levin, for saavidt det stod i deres Magt at hjelpe Trængende, ædelmodigen overladt Rug til Fattige i Skjeppeviis for 15 til 16 Mk. Skjeppen.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 101.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 17 December 1811.

Den 14de December opførtes paa det Kongelige Theater de to Dage, Syngespil i 3 Acter af Bonilly, med Musik af Cherubini, og Fisker-Entreen, componeret af Hr. Bournonville, til Benefice for Hr. Skuespiller Knudsen for 25 Aars Tjeneste. De to Dage, et af de nydeligste franske Syngespil, Anmelderen kjender, og hvis Musik af alle Sagkyndige beundres, blev fortræffelig udført. Efter Entreen gik Dækket op igjen, og Hr. Knudsen fremtraadte, klædt i sort, med Dannebrogsmændenes Hæderstegn paa Brystet, og fremsagde følgende Epilog af Hr. N. T. Bruun.

* * *

Her staaer jeg — fem og tyve Aar svandt hen,
og komme aldrig, aldrig meer tilbage!
o! sieleglad jeg mindes dem igien:
mit Maal var stedse Eder at behage.
Thalia, som min Skytsaand stod mig bi;
min Kunstnerglæde hende var at dyrke;
og Sielens Flugt blev freidig, let og fri,
thi Dannerfolkets Yndest gav mig Styrke!
den lønnede min Stræben og min Konst;
den var den Laurbærkrands jeg vilde vinde;
ei kiæmper Skuespilleren omsonst,
naar han seer Landsmænds milde Taarer rinde.

I denne Time — just paa denne Dag
for fem og tyve svundne Vintre siden
jeg fremstod her for første Gang. — Modtag,
hver Kunstens Ven, som lettede mig Striden
paa Scenens tunge Vei, mit Hiertes Tak!
saa varm, saa tillidsfuld den offres Eder,
hvis Bifald gav mig Mod og Kraft; thi, ak!
med Ungdomsild jeg end min Kunst tilbeder;
og naar den evigstore Holbergs Vid
fra mine Læber vækker Eders Latter,
i Livets Foraar drømmer jeg mig atter,
og mindes glad min bedste Ungdomstid! —

Du, ædle Kreds! opmuntred mig at gavne
ei blot som Kunstner elsket Fødeland;
jeg græd, naar jeg saae Qvinden Manden savne,
imens han kiæmped tro i Krigerstand;
og naar han da som Krøbling kom tilbage,
men glemde Saar, og favned sine Smaa,
det var min Fryd at trøste Mand og Mage,
naar de paa Smertens haarde Leie laae!

Jeg hædrede med Sang den faldne Kriger;
den qvæstede jeg henrykt ledte hen
til Fædrelandets Alter. End jeg higer
at vise jeg er Danmarks Søn og Ven.
Saa virked jeg for Eders Gunst at vinde;
den var mit Maal i fem og tyve Aar;
Held mig! ei savned jeg den nogensinde:
derfor jeg her med freidigt Hierte staaer!

og byder Eder, Mænd og Dannequinder,
min Tak for vundet Held paa dette Sted!
Af reen og salig Fryd min Taare rinder,
men Hiertet føler høi Erkiendtlighed!

* * *

Denne Naturens Søn fremsagde disse Linier med en Inderlighed, som noksom røbede, at hvert Ord kom fra hans Hjerte. Hele Huset lød af gjentagne Bifaldsraab. Hr. Knudsen høstede her en dobbelt Løn: Almeenhedens Bifald for hans Konstnertalent og dets Erkjendtlighed for hans Fædrenelandssind. — Ved samme Leilighed har Hr. Knudsen modtaget ved Hr. Kjøbmand Anders Nielsen her i Staden en Gave af 600 Rdlr., ledsaget af følgende hædrende og forbindtlige Skrivelse:

"For den uegennyttige, patriotiske Anvendelse, De, "brave Dannemand! har gjort af Deres Talenter "som Sanger og Skuespiller ved de her i Aalborg "og paa flere Steder til Bedste for vore saavel paa "hiin i Danmarks Aarbøger uforglemmelige 2den "April, som i nærværende Krig qvæstede Sø- og "Landkrigere, samt de Faldnes efterladte Koner og "Børn — af Dem givne brændende Nidkjerhed for "Konge og Fædreneland aandende og freidigt Mod "til Kamp for National-Ære og Selvstændighed "indgydende Forestillinger, har man her længe ønsket at give Dem et hædrende Beviis paa den derved forhvervede almene Agtelse og Velvillie. — "Da nu en passende Leilighed dertil frembyder sig "ved den Deres Velædelhed paa næstkommende 14 "dennes allernaadigst bevilgede Beneficeforestilling, "have endeel af Byens Embedsmænd og formuende "Indvaanere sammenskudt hoslagte 600 Rdlr., der "som et Agtelses- og Erkjendtlighedstegn for foranførte Deres patriotiske Daad bedes behagelig modtagne for en Billet til at bivaane forberørte Dem "forundte Beneficeforestilling, hvilken Billet behagelig maatte meddeles Overbringeren heraf til Afbenyttelse i samtlige Deeltageres Navn og Sted. "— Aalborg, d. 2den Dec. 1811. — Fra samtlige Deeltagende."

Efterfølgende skjønne poetiske Blomst aander saa megen patriotisk Inderlighed, at den, skjønt oprindelig opvoxen under en fremmed Himmel, dog, forplantet paa Dansk Bund ved en duelig Gartners Haand, maa kunne stemme Danske Krigere til de samme Følelser, som den elskværdige Pfeffel i sin Tid har opvakt derved hos Friedrich den Andens seierrige Stridsmænd. At vække og befæste hos Folket sand Fædrenelandskjerlighed, der er den vældige Donkraft, som skal holde hele Statslegemet bestandig opret, synes at være den værdigste Gjenstand for Skjaldens Bestræbelser.

* * *

Tyrkepiben.

(Efter det Tydske.)

Guds-Fred Du Gamle med Din Pibe!
Lad see! Ej ej! hvor er den net!
Og Hovedet! Guld i hver Stribe!
Siig Gamle, vil Du mig vel sælge det?

Nej, gode Herre! ingenlunde:
Det kommer fra en Mand saa brav,
Der En af disse Tyrkehunde
Ved Belgrad det fratog, og mig det gav.

Ja, det man Bytte kunde kalde!
Oh! Prinds Eugeen, Gud lønne Dig!
Som Straae man Tyrkerne saae falde,
Hvergang da vore Folk kun viiste sig.

Snak mig nu ej om Heltedyder!
Kom Gamle, og vær ingen Nar!
Jeg to Dukater her Dig byder;
Tag dem, saa jeg igjen Din Pibe ta'er!

Vel er jeg fattig, og maa tære
Alene paa mit Naadsens-Brød;
Men denne Pibe min skal være,
Om Du alt Verdens Guld endog mig bød!

Hør! — Fienden engang vi Husarer
Forfulgde, saa det var en Lyst;
Da blandt de Helveds Janitsarer
En traf vor Hovedsmand just i sit Bryst.

Jeg fik ham strax op paa min Skimmel:
Det Samme han og havde gjort,
Og førde ham fra Kamp og Brimmel
Med al min Varsomhed saa sagte bort.

Jeg plejed' ham; kort før han Aanden
Opgav, jeg denne Pibe fik,
Hans hele Børs, et Tryk i Haanden;
Og end til Gravens Mulm som Helt han gik.

Jeg gav vor Vert, som var i Knibe,
Som trende Gange Plyndring leed,
Hver Skilling; men min kjære Pibe
Til Minde med mig tog, og — bort jeg reed.

Paa hvert et Tog, i alle Krige
Jeg førde den saa troelig om,
Vi maatte sejre eller vige
I Støvlen med mig som min Helligdom.

For Prag mig hin Ulykke mødte;
Mit ene Been man af mig slog;
Men jeg, skjønt strømmeviis det blødte,
Til Piben først og saa til Benet tog.

Tys Gamle! — Du til Graad mig rører!
Oh! siig mig dog, hvad hedde han?
At ogsaa jeg, som paa Dig hører,
Ham elske, ære og misunde kan.

Den tappre Walther kun: hans Stamme
Er Ejer til hin Gaard ved Rhin:
Ei Gamle! det er just den Samme;
Jeg er hans Arving, og hin Gaard er min.

Der, Gamle, Du skal hos mig ligge,
Følg med mig did, og glem Din Nød!
Af Walthers Druer skal Du drikke,
Og mætte Dig ved tappre Walthers Brød!

Velan! — jeg paa min gamle Alder
Med Walthers Arving froe vil gaae,
Og, naar engang mig Døden kalder,
Min Tyrk pibe Du til Løn skal faae!

P. Blicher Olsen,
paa Fredensborg Slot.

De tegnende Konsters Skjebne i Danmark.

(See forr. No.)

Nicolai Abraham Abildgaard, Professor og Historiemaler. Han var fød i Kjøbenhavn 1744, vandt den store Guldmedaille i Akademiet 1767, og reiste derpaa til Italien, hvor han forblev fra 1772 til 1777, kom saa tilbage til Kjøbenhavn, blev Professor i Akademiet, og var i adskillige Aar dets Direktør, indtil hans Død 1809. Foruden at han var en stor Mester i hans Kunst, var han unægtelig en af de lærdeste Malere i Europa i hans Tid, det Kompositionen, Sujetterne og Anordningerne i alle hans Malerier noksom bevidne; de ere hentede af dyb Granskning i Grækernes og Romernes Poeter og Historieskrivere. Hans historiske Malerier i fordum Christiansborg Slots Riddersahl, vare mangfoldig udtænkte og rige af Indhold. Baggrundene i samme, der ere at ansee, som forklarende Episoder, paa Hovedhandlingen i Forgrunden, vil i Esqvisserne, der endnu ere tilovers, og i Beskrivelserne over samme, som læses i Minerva (a) og hos Ramdohr (b) blive et lærerigt Studium, for den historiske og allegoriske Maler i Tiden, og vise til hvilken Grad, Rigdommen i en Komposition kan drives. Blandt alle hans, efter hans Død af hans Enkefrue udsatte Malerier, er det ellers besynderligt, at Stykket den saarede Philoctet, som Abildgaard maledе i Rom, har en saa særdeles varm og sand Kolorit i Karnationen, og er af en Tone, som han synes, at have afveget fra siden i alle hans øvrige Stykker.

(a) Minerva for 1791 for Julii Maaned, P. 113.
(b) Ramdohrs Studien auf einer Reise nach Dännemark, P. 93-101.

Jens Juel, Professor og Portraitmaler. Han var fød i Fyen 1745, og døde i Kjøbenhavn 1801. Han lærte først i Hamborg, studerede derpaa ved Akademiet i Kjøbenhavn, og vandt dets store Guldmedallie 1771. Et Selskab af adskillige Personer, Kunstens Yndere i Kjøbenhavn, der indsaae hans Fortjenester, lod ham reise paa deres Bekostning i 6 Aar. Han var i hans Tid en af de største Portraitmalere i Europa. Desuden havde han et afgjort Talent til Landskabsmalerie, som han i ledige Timer af Lyst udøvede. Han har efterladt sig nogle smaa nydelige Landskaber, af danske, norske, sweitserske og italienske Prospekter, der saalænge der ere Malerie-Kabinetter til, vil findes i Samlinger, hvor nederlandske Mestere af Rang i dette Fag ere til Skue. Han har ogsaa forfærdiget smaae nydelige Frugtstykker. I nogle af de mangfoldige Portraiter, han malede, ere Farverne afblegede, som nok kom af den Iilfærdighed, hvormed han forfærdigede samme: thi alle, hvo der kunde, skulde paa den Tid have deres Ansigter af contrafeyede af ham, og han var overvældet med Arbeide.

Erich Poulsen, Historie- og Portraitmaler, Professor, fød i Bigum i Jylland 1749, død i Kjøbenhavn 1790. Han reiste som Malerdreng til Kjøbenhavn, og gav sig i Lære hos en Amtsmester her. I sine Fritimer tegnede han flittig i Akademiet, og vandt den lille Guldmedaille 1775 for et ypperligt Stykke, forestillende Assyriernes Leir som ødelægges ved Lynild, der fortjente et bedre Sted, end at hænge paa Gangen paa Charlottenborg; den store Guldmedaille fik han 1777. Han reiste derpaa udenlands, og fik i Düsseldorf Titel af Professor, han gik derfra til Italien, hvorfra han igjen kom tilbage til Kjøbenhavn. Han blev ved hans Hjemkomst Medlem i Akademiet, efterat have i Følge Opgave malet, Dronning Margretha, som forener de 3de nordiske Riger; han malede saavel Portraiter, som historiske Stykker i en let og behagelig Maneer, og af god Colorit. Om intet andet Beviis var for hans store Naturgaver, hans Flid, og hvad han spaaede engang at blive til, saa ere de Kabaler man opfandt, og satte i Gang mod denne fromme Mand, nok for at overbevise enhver, at han maa have staaet nogen i Veien, der har frygtet for hans Arbeider, at de kunde blive ham hinderlige, saavel i Henseende til deres indvortes Værdie, som ogsaa Indtægten. Listigen fik man ham endog ved Herre-Vælde og Indflydelse, dreiet af fra Maleriet for nogen Tid, hen til Kobberstik-Kunsten, og uden han forhen havde graveret ret for Alvor, leverede han til alles Forundring, Stykket Hof-Fossen i Kobberstik colloreret, en Prospekt af et Landskab og en Foss, som han, blandt mange andre Situationer, havde optaget paa hans Reise i Norge, hvilket stedse vil blive hans Lands Ære, Fremmedes Beundring, stjaalet ud af selve Naturen, og som dristigen kan sættes paa Siden af alt, hvad nogen Udlænder har leveret i dette Fag; det kostede ved Subskriptionen 15 Mark, og gode Aftryk af samme er mere end en Gang betalt med 24 Rdlr. Man har ogsaa af ham et lille Kobberstykke stukket 1782 i Paris, med en let og spillende, dog kraftig Naal, forestillende Kong Knud den Store, som dadle sine Hofmænds Smiger. Han efterlod adskillige Malerier, hvoriblandt en Merkurius og Psyche i naturlig Størrelse, som et Ideal af mandlig og qvindelig Skjønhed, hver for sig, paa tvende forskjellige Stykker; disse laantes ved en Udstilling fra hans Enke, og for ei at fremsætte Uanstændigheder for det kydske Publikum, der skulde supponeres ei at kunde taale, at see Naturen, som den er, søgtes Tilladelse hos hende, at deres sande, paafaldende og naturlige Nøgenhed maatte skjules med Figenblade, og at denne Uanstændighed maatte som noget anstødeligt bedækkes om Livet med et Gevandt. Hun tillod dette, med Vilkaar at det skede med Vandfarve, som kunde afvaskes igjen, men da de bleve tilbagesendte, vare de til Taksigelse forsynede med plumpe Gevandter af Oliefarve, der aldrig kunde borttages. Dette er et nyt Slags Billedstormerie, endog af Laugsbrødre. Nok for den Forstandige, for at bevise, hvad frygtelig Værdie disse Stykker maae have havt. Jeg anfører dette, for at vise, og advare unge Kunstnere af Værd i dette Fag, hvad Kunstner-Nid kan opfinde, og at ingen Misundelse overgaaer denne.

Undertegnede Redakteur af den danske Litteraturtidende agter ikke at indlade sig i nogen Pennekrig, for at oplyse Urigtighederne i den Anke, der førtes i Kjøbenhavns Skilderie No. 99 over nogle Udtryk i en æsthetisk Recension; men han troer sig i denne Anledning opfordret til at erklære: at den dadlede Recensent er en ved flere videnskabelige Skrifter bekjendt Lærd.

P. E. Müller,

Professor i Theologien.

Til Advarsel.

En meget velhavende Kjøbmand i C**, navnlig A**, modtog en Dag en betydelig Mængde Penge i forskjellige Myntsorter. For strax at give den derfor forlangte Qvittering, rystede han i sit Cabinet Pengene ud paa et stort Bord, for at eftertælle dem. Medens han var beskjeftiget dermed, sagde man ham, at Barbeersvenden, som man alt havde ladet 2 Gange gaae, igjen var der, og vilde rage ham, da han, formedelst den lange Vei Skyld, ikke kunde komme engang endnu. Utaalmodig over at blive forstyrret, og med Tankerne ganske fordybet i Guldet, befalede han, at Barberen skulde komme ind, for at han kunde blive desto hurtigere færdig. Det skede. Medens Hr. A. blev ved at tælle, lagde hiin sine Redskaber til Rette, strøg Kniven, og maalte med ufravendte Øine den store Pengehob paa Bordet. Saa mange Penge havde han endnu ikke seet; hvad Under da, naar han derover forglemte at sige Hr. A., at han var færdig. Dog, denne bemærkede ham endelig selv, satte sig taus paa en Stoel, og sagde, da Barbeerdugen blev ham omlagt: "Nu, skynd sig lidt, han seer selv det haster." Barberen tumlede sig, hvad han kunde, men Haanden vilde ikke yde ham den sædvanlige Tjeneste. Hr. A. mærkede ikke, da Tankerne vare andre Steder henne, at han saaredes forskjellige Gange; men, da Barberen ved at rage Struben, ualmindelig sitrede, flere Gange begyndte, og i urolig Bevægelse ofte tørrede Sveden af Panden, stødte Hr. A. ham pludselig tilbage, sprang op og raabte med tordnende Stemme: Skurk, hvad har

Du for? Som rørt af Lynild, styrtede Karlen til Jorden. "Ak Herre, sagde han, Gud være Lovet, at De reddede mig for et Mord. Deres Penge blendede mig og Djævelen indgav mig under Barberingen den Tanke, at afskjære Dem Struben, og flygte bort med Deres Penge. Jeg er et fattigt Menneske, uden Forældre, og i Morgen uden Herre, uden Udsigt, uden en Skilling — dog jeg kan ikke undskylde mig — jeg er i Deres Vold — men forbarm Dem over en fattig, ulykkelig ****." Hr. A., overrasket, kunde ikke længe fatte sig, hans bløde Hjerte kæmpede med hans Pengekjerlighed; dog, endelig sprang han hen til Pengedyngen, tog en Haandfuld, stak det i den for Fængsel og Død frygtende Karls Lomme, og skjød ham ud af Døren, sigende: "Gaae og forbedre Dig." At beskrive dette Menneskes Følelse ved en saa uventet Behandling, vilde være umuelig. Det være nok sagt, at han strax forlod C**, begyndte et Haandværk i en fraliggende Stad, og opfyldte Hr. A. Raad at forbedre sig, i dets hele Omfang. Hr. A. hang Barbeertøiet op i sit Værelse til Erindring, lod sig siden aldrig barbere uden i sine Folks Nærvær, og efter at alle Penge vare lagte til Side.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Placat, hvorved Brændeviinsbrænden af Rug igjen indtil videre forbydes i Nørre-Jylland og Fyens Stift.

Vi Frederik den Sjette, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge etc. etc. Gjøre vitterligt: At Vi allernaadigst ville herved have den Tilladelse til at brænde Brændeviin af Rug, som, i Følge Placat af 27de April 1808, har fundet Sted i Vort Land Nørre-Jylland, og Vort Stift Fyen, ophævet, saa at sammesteds, i Lighed med hvad for den øvrige Deel af Vort Rige Danmark er anordnet, skal herefter indtil videre være forbuden ei aleene, som hidtil i Følge Placaterne af 29 May og 4 December 1807, Brændeviinsbrænden af Havre, men ogsaa af Rug, hvad enten samme er malet, eller umalet, under den ved nysnævnte

Placat af 29de May 1807 fastsatte Straf saavel for dem, der befindes herimod at handle, som for de Møllere, der betrædes at grøtte eller skraae fornævnte Kornsorter til Brændeviinsbrænden.

Hvorefter de Vedkommende sig have allerunderdanigst at rette. Givet i Vor Kongelige Residentsstad Kjøbenhavn, d. 4de December 1811.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Frederik R.

Hr. Capitain A. Ammondsen har solgt Bryggergaarden No. 137 i Vimmelskaftet til Hr. Overkrigscommissair og Regimentsqvarteermester Winther for 100,000 Rdlr.

D. 3die Decbr. blev i Aarhuus den 17aarige Mordbrænder Jens Mortensen halshugget. Jaget fra sin Hosbonde Møller Jens Jellings Tjeneste for begaaet Utroskab, havde han af Hevngjerrighed sat Ild paa Møllerens Gaard, hvorved denne ikke allene mistede sin hele Eiendom, men tillige et Barn paa 7 Aar blev indebrændt. Mordbrænderen gjorde det i en Nat, da han vidste Møllerens Folk, trætte af flere Nætters Arbeide, ret havde lagt sig til Hvile, og han satte sig derefter paa en Bakke i Nærheden, for ret at gotte sit onde Hjerte ved Synet af denne sataniske Misgjerning. Han tjente til et nyt Beviis paa, at Ansigtet kan bedrage, thi han havde et godt og aabent Physionomie. Men dette Umenneske, der roligen kunde see ved sin Ugjerning Frugterne af et heelt Livs Stræben i nogle Dieblikke forvandlede til Aske og endeel aldeles uskyldige Mennesker udsatte for at blive levende opbrændte, blot for at tilfredsstille hans Tigerhjertes Hevngjerrighed — det samme Umenneske slæbte sig modløs og næsten halv død til det Sted, hvor Retfærdigheden krævede hans Liv. Saa nær beslægtet er Grusomhed med Feighed. Præsten Hr. Dr. Larsen, der havde beredt ham, fulgte ham til Retterstedet og Executionen forrettedes af Skarpretteren fra Odensee.

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

London d. 27 Nov. Admiral Samuel Rowley, Overstcommanderende paa Escadren ved Jamaica, er død af en langvarig Feber. — Paa Martinique er opdaget en Sammensværgelse, som man længe havde pønset paa; 50 Sammensvorne ere arresterede; Ophavsmændene vare 3 Negere, hvoraf den ene var Toussaints Broder. — I Liverpool har en Corporation besluttet, at bede Prindsregenten i en Adresse om at tage de høie Kornpriser i Overveielse og indtil videre at forbyde at brænde Brændeviin af Korn. — Paa Palermo skal Kongen og Dronningen være uenige om, hvorledes man for Dieblikket skal bære sig ad, og Dronningen ønsker, som det hedder, at omgives af neapolitanske Tropper, og at udtage 20,000 Mand. — Handelen mellem Jamaica og Sydamericas Havne er bleven meget levende, og Øen er et Oplagssted for de til den Deel af Fastlandet bestemte engelske Varer. — Prindsregentens Contusion paa Foden tvinger ham endnu bestandig til at holde Sengen, og han tager saa store Qvantiteter Opium, som faa Mennesker ere istand til at taale, saa vant er han til det Slags Medicin. — I Følge de sidste Efterretninger fra Helgoland var al Samqvem mellem denne Øe og Fastlandet aldeles afbrudt.

Paris d. 5 Dec. Garnerin har bekjendtgjort hele Hemmeligheden af den med saa megen Bram kundgjorte engelske Opfindelse, at affyre en Canon uden Lunte eller Batterie. Den bestaaer, efter hans Forsikkring, kun i Anvendelsen af det pneumatiske Fyrstaal. — Et Keis. Dec. bestemmer for hvert metrisk Centner reen eller blandet Merino-Uld, der indføres fra de nordlige Stater, en Afgivt af 30 Fr. og for almindelig Uld 10 Fr. — Dr. Gall, som siden en Tid af et Aar blot har været sysselsat med Trykningen af et stort Værk, som indeholder hans Lære og de Discussioner med Institutet, den har foranlediget, har i Gaar igjen ladet sig første Gang offentlig see; han begyndte i det Pariser Athenæum en Cursus af den almindelige Physiologie. Han afhandlede Nervesystemet og blev hørt med megen Opmærksomhed.

Bucharest d. 20 Oct. Her er bekjendtgjort den officielle Indberetning om den russiske Armees sidste Operationer i Vallachiet, dat. Giurgiewo d. 16 (18) Oct. 1811.

Berlin d. 7 Dec. Hs. Maj. har forundt General-Major v. Massenbach Fortjeneste-Ordenen.

London d. 30 Nov. Marquis Wellesley er ankommen til Oatland og har overbragt Prinds-

regenten det, der sidste Tirsdags er bleven besluttet i Conseil-Cabinettet for de udenlandske Anliggender. Conseilets ny Medlemmer skulle træde i Function førend Parlamentets Sammenkomst; men man mener, at Forandringen i Ministeriet ikke vil være aldeles saa fuldstændig som man i Førstningen troede. — De Franske have ødelagt de Værker, som Spanierne i den sidste Tid havde anlagt ved Fortet Figuieras. — Paa Port Royal har en General Belam, som var bevæbnet med en Dolk og to Pistoler, villet dræbe Petion paa hans Slot, og efter at han to Gange havde forsøgt det forgjeves, befoel Petion ham, underrettet derom, da han kom tredie Gang, at gaae i Fængsel, men istedet for at adlyde, tog Belam Flugten og undkom ved at sætte sig til Hest og affyre sine Pistoler paa Skildvagten. Men han blev siden paagreben og bragt for en Krigsret, som man ventede skulde dømme ham fra Livet. Men han skal have bedet sine Dommere saa ydmyg, at han slipper med 5 Aars eensomt Fangenskab i Lænker. — London med dets Forstæder og Tilbehør have efter en Folketælling af sidstafvigte Maji 1 Mill. 9104 Indb. Befolkningen er i de sidste 10 Aar altsaa stegen 133,139 Mennesker, men heraf tilskrives 50,000 Mennesker, Kokoppeindpodningen. — Paa Jamaica har man anholdt et Menneske, der ansees for Christophs Agent. En anden, navnlig Piguerre havde skjult sig ombord paa et Skib, og saaledes fundet Leilighed til at undkomme. I hans Bolig fandtes en Instrux fra Christoph, efter hvilken han skulde undersøge paa Jamaica Slavernes Tilstand og deres Tilbøielighed til Opstand, forskaffe sig Kundskab om Coloniens militaire Forfatning, tilbyde dem, der vil afkaste Engellands Aag og gjøre fælles Sag med Haitys Behersker, Beskyttelse &c.

Fra Mayn d. 2 Dec. I de første Dage af December gjennemløb Cometen dagligen et Rum af 306,800 tydske Mile, følgelig i en Time 12,783 og i et Secund 312 Mile.

Paris, d. 5 Decbr. Moniteuren indeholdt for nogen Tid siden en mærkværdig statistisk Oversigt over Konstflids- og Manufacturvæsenets Tilstand i det franske Rige, saaledes som den befandtes at være d. 1ste Jan. 1811, inddeelt i Lister efter de 3 Naturriger, samt Betegnelse 1) af Tallet af de Arbeidere, der ere sysselsatte i de forskjellige Bjerg- og Hytteværker, Fabriker og Manufacturer; 2) Værdien af de Gjenstande, som de frembringe, og 3) Stæderne og Departementerne, hvor de ligge. Den første Liste angaaer Bergværkerne og Mineralsubstanserne, og frembyder 6918 Gruber, der sysselsætte 377,176 Arbeidere, hvis Udbytte beløber sig til 419,369,640 Fr. aarligen. Den anden Liste indbefatter de Substancer af Planteriget, der benyttes i 48,100 Anstalter, hvilke sysselsætte 583,863 Arbeidere og inddringe aarligen 503,940,292 Fr. Den tredie Liste indbefatter Substancerne af Dyreriget, der benyttes i 26,700 Anstalter og sysselsætte 786,069 Arbeidere og indbringe aarligen 428,620,681 Fr. Alle de Anstalter tilsammentagne, hvori Substancerne af de 3 Naturriger benyttes, beløbe sig til 81,718, Arbeidernes Tal til 1,747,108, og Totalsummen af Udbyttet udgjør 160,130,513 Fr. (Alt. Merk.)

Moniteuren beretter, at en engelsk Fregat, som d. 7 Nov. hele Dagen havde opholdt sig uden for Porto-Ercoles Havn, i det den stilede langs med Øen Gianutti og lagde sig Kl. 4 om Aftenen ved Fortet la Rocca, søgte, uden at give sig tilkjende, at nærme sig Havnen, hvor adskillige Fartøier vare tyede hentil. Men da man løsnede et Canonskud paa den, heisede den sit Flag. Landbatterierne vilde forjage den, men den udholdt Ilden; Fægtningen imellem den og Fortet blev almindelig, og alle Vaabendygtige ilede fra Porto-Ercole til Batterierne. Hr. Terra-Labour, en Olding paa 70 Aar, forhen Neapolitansk Oberstlieutenant, tilbød uopfordret sin Tjeneste i Porto-Ercole og begav sig til et Batterie, hvis Styrelse blev ham betroet. Efter en Times Forløb maatte Fregatten overgive sig, efterat den havde sendt hundrede Kugler i Land, men hvorved dog ingen var bleven beskadiget. H. M. Kongen har udnævnt Hr. Terra-Labour til Medlem af Æreslegionen og lod ham ved sin Krigs-Minister bevidne sin Tilfredshed. (S. Bl.)

Blandede Efterretninger.

(Slutningen af Artiklen fra Tunis d. 23de Sptbr. angaaende den der sidst forefaldne Opstand; s. forr. No.)

Mod Aften kastede man nogle faa Bomber ind

i Fæstningen, hvor der allerede var opkommen Uenighed mellem Oprørene, der endelig uden Munition, uden Levnetsmidler, og selv uden Vand maatte overgive sig paa Naade og Unaade Søndag Morgen, den 1ste Dennes, efterat man havde paa Beyens udtrykkelige Befaling ladet omtrent 1000 Mand undflye, som haabede, at kunne flygte til Algier. Men uagtet deres forceerte Marsch, bleve de af det arabiske Kavallerie snart indhentede, omringede, og alle, i Følge Beyens Ordre, nedsablede. Nogle af Oprørenes Hovedmænd ere blevne strangulerede, endeel andre, og iblandt dem mange Algierer forviste, men man formoder ei uden Grund, at en hemmelig Død paa øde Steder venter dem. Andre Tropper have besat Fæstningen, og alle Tyrkerne ere desarmerede, og man formoder at Beyen meget vil indskrænke deres Antal. — Saaledes endtes denne i sin Begyndelse saa farlige Opstand, hvortil Planen var bleven saalænge forud beredt, uagtet den blev saa slet udført. Man veed med temmelig Vished, at Beyen har været underrettet om alt, og fulgt Oprørene Skridt for Skridt, som han ville lade giøre det sidste, for ganske at kunne svække disse Troppers Magt, hvis Plan ei var mindre end at berøve ham Livet, og indføre den samme tyrkiske Despot-Soldater Regjering, som i Algier. At i øvrigt denne med Tunis saa fiendtlig sindede Regjering har været underrettet om, og selv lidet og med Penge understøttet denne Opstand, synes mere end sandsynligt, og forener sig meget godt med det skjændige Forræderie, hvori tyrkiske Skibs-Capitainer gjorde sig skyldige i det sidste Søeslag mellem den tunesiske og algierske Flaade. — Den algierske Eskadre, som efter dette Søeslag gik tilbage til Algier, viiste sig igjen i Begyndelsen af f. M., og endskjøndt Blokaden af Rigets Havne hverken er bestandig eller streng, hindrer den dog meget Handelen, som nu kun især finder Sted med Maltha. Engellænderne have hidtil intet gjort for at hæve denne Blokade, som dog hindrer meget deres Handel, men de have endog formelig i Ord og Gjerninger erkjendt den. Man formoder, at Engelland nu vil søge at mægle Fred mellem begge disse Magter. — Malthas Proviantering foraarsager at Levnetsmidlernes Priis her forholdsviis er temmelig høi; hvorimod Colonial- og Manufactur-Varene i Sammenligning med Fastlandets Priser ere temmelig godt Kjøb, skjøndt det egentlige Oplagssted heraf stedse er Maltha. Med europæiske Havne, Maltha undtagen, er her kun ringe Samqvem.

(Handels-Tid.)

Capit. Ladorini gjorde nylig en heldig Prøve med sin hydrostatiske Kaabe. I en Mængde Menneskers Paasyn gik han med tørre Fødder fra Livornos Havn over Havet til Fyrtaarnet og derfra igjen tilbage. Derpaa tog hans Ledsager Svømmekaaben paa, for, ligesom han havde gjort paa Po og Arno, at gjentage samme Prøve. Men neppe havde han vovet sig 100 Skridt ud i Søen førend han sank og — forsvandt. (Hamb. Corr.)

Placat, hvorved §. 259 i Toldforordningen af 1ste Febr. 1797 indtil videre ophæves. — Under Dags Dato har det behaget Hs. Maj. Kongen allernaadigst at beslutte: at den i Forordningen af 1ste Februar 1797 §. 259 meddeelte Tilladelse til at indlade i indenrigsk Skib, som gaaer fra et indenrigs Toldsted til et andet, indenrigske Varer indtil $\frac{1}{10}$ Deel af Skibets Drægtighed uden at anføres i Toldsedlen, skal indtil videre være ophævet. — Hvilken Hs. Majestæts allernaadigste Resolution herved bekjendtgjøres til Enhvers Underretning og allerunderdanigste Efterlevelse. — Vestindisk-Guineiske Rente- og General-Toldkammer, den 10de December 1811.

Af dette Blad udkomme ugentlig to Numere. I Følge Kgl. allernaadigst Tilladelse forsendes det med Posterne i Danmark, Norge og Hertugdømmerne, og kan bestilles paa alle Postcontoirer mod Betaling af 2 Rdlr. Qvartalet. Her i Staden tilbringes Bladet Subskribenterne og betales qvartaliter med 2 Rdlr. Subskriptionen modtages hos Bogtrykker Höeckes Enke, i store Helliggeiststrædet No. 144.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 102.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 21 December 1811.

Skrivelse til en Ven paa Landet.

I Deres Gjensvar paa min sidste Skrivelse har De gjort mig opmærksom paa, at man i et Selskab nylig har gjort følgende Indvendinger mod min Skrivelse i No. 99. 1. At Billedet om en Regnbue er tagen af den gamle nordiske Gudelære og altsaa brugeligt til at udtrykke hvad det i den paaankede Recension skulde udtrykke, og 2. at Udtrykket Expectoration kom af det Latinske ex og pectus, og kunde ligesaavel bemærke Brystets eller Hjertets Udgydelse, eller Befrielse for noget, som Spyts eller Slims Opharkning, hvilken sidste Bemærkelse man har villet paastaae det kun har i det Franske. Uden i ringeste Henseende at rippe op i noget, som hverken kan interessere Publicum eller Dem, være det mig imidlertid tilladt, at benytte mig af den Leilighed, som disse Indvendingers Besvarelse giver mig, til at fremsætte mine Tanker om Metaphorers og fremmede Ords Brug i Almindelighed.

Jeg har forudseet disse Indvendinger, men ikke kunnet undgaae dem, uden at blive alt for vidtløftig i min Skrivelse. Det er altid godt, ikke ganske at udtømme sit Emne, men at give andre Leilighed til at tænke videre derover.

Tænker man sig vore Forfædres barnlig enfoldige Begreber om Regnbuen og Himmelrummet, saa er det vist og sandt, at ingen vilde finde det upassende, naar man hører dem tale om en Regnbue ad hvilken Guder kunne komme op i Himmelen. I et nordisk Digt kan Digteren frit betjene sig af dette Billede, thi det er Læserens Pligt at tænke sig ind i den Verden og den Tidsalder, Digteren skildrer. Men ganske anderledes er det med den prosaiske, især den critiske Skribent, som skriver for sin egen Tidsalders Mennesker. Han kan ikke fordre, at man i den simple Prosa skal forbinde f. Ex. med en Regnbue de samme Begreber, som i Menneskehedens Barndom, og allermindst naar han sammenblander et Billede af den nordiske med et Billede af den græske Gudelære, f. Ex. Parnasset.

Enhver Metaphor bør fuldkommen svare til den Gjenstand, den skal beskrive. Ligner den ikke Gjenstanden i alle Henseender, eller nødes man til at tillægge Metaphoren visse naturlige Egenskaber, som den virkelig mangler, blot for at fremtvinge en Lighed, saa bliver Billedet falsk. Tænker jeg mig Digterens gradvise Fremskridt til Parnassets Top, paa en ved Trin afdeelt Stige, der taber sig i Himlens øverste Regioner, saa bliver Metaphoren rigtig, fordi Hovedegenskaben af Stigen bestaaer i Trinene, og det netop er en trinviis Fremstigen, der skal betegnes. Men betjener man sig derimod af en Regnbue, saa spørger den tænkende Læser strax: har en Regnbue saadan en Dannelse, at man ad den kan svinge sig gradviis op paa Parnasset eller taber

en Regnbue sig i Himlens øverste Regioner? Og denne Tvivl forstyrrer ham i den behagelige Illusion, han vilde føle, naar man blev ved det første Billede, nemlig Himmelstigen. — Metaphorens rigtige Brug og Udvikling er netop det, der viser den øvede og tænkende Skribent, men er altid en farlig Klippe for Begynderen. — Naar man f. Ex. vil see et skjønt Billede paa en Familie, forenet under en fælles Fader, saa læse man følgende i den udødelige Shakespeares Richard II.

Edward's sev'n sons, whereof thyself art one,
Were sev'n fair branches, springing from one root;
Some of these branches by the dest'nies cut:
But Thomas, my dear lord, my life, my Glo'ster
One flourishing branch of his most royal root
So hack'd down, and his summer leaves all faded,
By Envy's hand and Murder's bloody ax.

Digteren sammenligner her Edwards syv Sønner med syv Grene, der udspringe fra en fælles Rod, men hvoraf Parcerne have afhugget nogle; Thomas er en fra den Kongelige Rod udsprungen blomstrende Green, hvis Sommerblade ere visnede og som er afhugget ved Avinds Haand og Mordets blodige Øxe. Man analysere dette Billede og man vil i alle Henseender finde det svarende til den Gjenstand, der skal beskrives. Ligheden mellem en Familiefader og et Træ med unge Grene (Børnene), som drage al deres Næring fra Roden og Stammen, er forstaaelig for enhver, og den personificerede Avind, der afhugger dem med sin Haand, er ikke mindre tydelig. Saaledes maa en Metaphor fra først til sidst udfolde den Gjenstands Egenskaber, den skal beskrive, tro og naturligen, naar den skal kaldes god.

Men at springe fra det ene Billede til det andet eller at bruge en Metaphor, der, endog tropisk betragtet, er ganske forskjellig fra den Gjenstand, der skal beskrives, er og bliver altid en Feil. Metaphoren skal oplyse, men ikke formørke eller forvirre Tanken. — Hvad isvrigt Metaphorers Brug angaaer, da bør enhver begyndende Skribent være meget forsigtig i denne Punct. Intet giver rigere Stof til Satire end netop overspændte og unaturlige Metaphorer.

Udtrykket expectorere betegner vel oprindeligen at befrie Brystet eller Hjertet for noget, men den almindelige Betydning af Expectoration (et Ord, som Schiller ikke engang har optaget i sit latinske Lexicon) er Opharkning eller Opkastelse af Sliim og andre Vædsker. Man spørge hvilken Barbeersvend man vil, saa vil han kunne sige os, at det er et sædvanligt medicinsk Udtryk. Et Lægemiddel, som befordrer Opharkning, kaldes medicamentum expectorans. At man saavel her til Lands som udenlands i den burlesque og satiriske Stiil har brugt det istedet for Hjertets Udgydelse, beviser ikke at det kan bruges i den ædle og alvorlige Skrivemaade. Enhver Mand af Smag vogter sig omhyggeligen for at paatrænge Modersmaalet undværlige fremmede Ord, som man er vant til at forbinde et uædelt og modbydeligt Begreb med. Ingen kan saaledes nægte, at Ordene Renovation eller Purgation ere oprindelig meget uskyldige Udtryk, men Manden af Smag vilde alligevel ikke sige: min Pige maa besørge Renovationen i mine Værelser, eller N. N. vil purgere sig for sin Forseelse.

Hvor stor en Hader jeg end er af det Slags Sprogrensningssyge, som istedet for almeenforstaaelige fremmede Ord vil paatvinge os saakaldte danske, der ere sammensmeddede uden mindste Critik, uden mindste Kundskab om Sprogets sande Aand, lige saa stor en Hader er jeg af alle tvetydige fremmede Udtryk, der enten af Magelighed eller Mangel paa Sprogkundskab eller Pedanterie, bruges til at fortrænge Ord af Sprogets eget Malm.

Musicalske Anecdoter.

Carl den Sjette, tydsk Keiser (død 1740) spillede en Dag Partituren af en Opera, componeret af hans gamle Capelmester Fuchs, der vendte Bladene omkring for ham, saa fortræffelig, at

denne udraabte i sin Enthusiasme: "Ah! Deres Majestæt kunde overalt være Capelmester."

Keiser Napoleon spurgte engang Gretry, hvilken Forskjel der var imellem Cimarosa og Mozart. "Sire," svarede Gretry: "hiin sætter Statuen paa Theatret og Piedestalen i Orchestret; denne derimod sætter Statuen i Orchestret og Piedestalen paa Theatret."

Nicolaus Adam Strunk, Churførsten af Hannovers Violinist, kom til Rom og opsøgte strax den berømte Arcangelo Corelli. Paa hvilket Instrument spiller De? spurgte denne. Paa Claveer, svarede hiin, og lidt paa Violin; men at høre Dem anseer jeg for min største Lykke. Corelli spillede. Herpaa tog Strunk Violinen og præluderede med saa beundringsværdig Færdighed, i det han gjennemløb alle chromatiske Toner, at Corelli udraabte paa slet Tydsk: "Ich heiße Arcangelo, was bedeuten will Erzengel, aber Sie man wohl heißen kann Erzteufel."

Garat, Sanger i Conversatoriet i Paris, en Basker af Fødsel, er udmærket i alle muelige Slags Vocalmusik. Piccini, Sacchini, Salieri og Gluck, men fremfor alt Beck roste hans Stemme. "Skade," raabte en Dag Legros: "Garat synger uden Musik!" — "Uden Musik?" vedblev Beck: "Garat er Musiken selv."

Jarnowick (Giornovichi), den berømte Lully's Yndlingselev, bebudede i Lyon en Concert, hvortil hver Billet skulde koste 6 Franker. Men ingen kom. For at hevne sig, udsatte han Concerten til næste Dag, og nedsatte Prisen til 3 Franker. Alle strømmede til, men Jarnowick var allerede taget bort med Extraposten. (Den samme Konstner lod sig for en Deel Aar siden høre paa det Kongelige Danske Theater med udmærket Bifald. Han døde kort derefter i Rusland i saa stor Fattigdom, at hans Efterladenskaber ikke vare tilstrækkelige til at bestride Omkostningerne ved

hans Begravelse, uagtet han i levende Live havde fortjent saa uhyre mange Penge, ved de Concerter, han gav, at han burde have været en hovedrig Mand.)

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Hr. Justitsraad og Ridder Bärens takker i Aviserne Hr. Generalconsul Gram, der, til Fordeel for de 24 Børn, som opdrages til, i Tiden at blive Lærere og Lærerinder for smaa Børn, har givet 441 Par Vanter og et Stykke blaat Klæde paa 54 Alen, 5 Qvarteer bredt.

Hr. Conradsen, Medailleur ved Mynten, forfærdiger pressede Visitbilletter af forskjellige Mønstre, der tillige kunne bruges som Nytaarsønsker. Efter de Prøver at dømme, som Anmelderen har seet, kunne de fuldkommen sættes ved Siden af dem, man hidtil har faaet udenlands fra og betalt i dyre Domme. Tegningen er særdeles smagfuld.

Randers, fordum endog i fjerne Lande bekjendte vellugtende Handsker, var i en lang Række af Aar en betydelig Næringsvei for mange af denne Byes Beboere, men efterhaanden forsvandt den reent. Denne ei ubetydelige Industrie, sees nu igjen oplivet ved en indfødt dansk Mand, Hr. Kellermanns Bestræbelse, som i endeel Aar har været bosiddende i fremmede Lande, og med Kongelig Tilladelse har anlagt der en Handske-Fabrikke. Samme drives allerede saavidt, at han under en kyndig Mesters Opsigt og Bestyrelse har 18 til 20 daglig arbeidende Mennesker derved, og finder god Afsætning. — O at flere af vore Landsmænd vilde anvende deres Formue til saadanne nyttige Haandterings Fremme! vi skulde da ikke finde Aarsag at klage over Coursen. (Efter Riber Avis.)

Kjøbenhavns Vexelcours d. 17de December. 772 l.S., 774 k.S. — Spec. 776, som udgjør for 1 Rdlr. i Spec. 7 Rdlr. 73 ß. Dansk Cour.

Blandede Efterretninger.

Galeislaverne i Frankrige sendes til Toulon, hvor de maa forrette de fleste Arbeider i Hav-

nen, og hvor deres Tal beløber sig til 3 à 4000. Man kan ikke see disse Elendige uden Gysen. Sædvanlig ere to smeddede ved een Lænke, som aldrig fratages dem. De ere klædte i et Par lange Lærreds Beenklæder, en rød eller bruun Trøie, paa hvilken Bogstaverne G a l ere udsyede, og paa Hovedet en ulden Hue af samme Farve, paa hvilken Numeret er anbragt paa en Blikplade. Store Forbrydere eller saakaldte Mistænkte tør kun, naar Nøden kræver det, forlade Galeien, og holdes bestandig under den strængeste Opsigt. Deres daglige Arbeide bestaaer i, uden mindste Betaling, at pille det Værg, der bruges til Skibenes Kalfatring. Den anden Classe, der bestaaer af Forbrydere, hvis Brøde er mindre, behandles paa en mildere Maade; de begynde deres Arbeide en halv Time sildigere og faae, naar de forstaae et til Skibsbygning hørende Haandværk, det Halve af den Dagløn, som ellers gives hver fri Mand. De øvrige fortjene kun saalidet, at de ved hvert Maaltid kunne faae noget Viin. Deres daglige Føde bestaaer i Brød og hvide Bønner. Naar de blive syge, saa giver man dem al muelig Pleie. Saalænge de arbeide er der stedse en Opsynsmand med to Soldater hos dem, som de i alle Dele maa adlyde. Ogsaa paa Galeierne selv staae de under disse Opsynsmænd og under særdeles udnævnte Committeer. Om Aftenen opraabes hver især ved sit Navn; derpaa bringes de i deres Fængsel, hvis Døre blive omhyggeligen lukkede og udenfor sættes Vagt. Er en Galeislave bortrømt, saa underrettes Stadens Indvaanere og de omliggende Landsbyer derom ved 3 Canonskud, og den, som bringer ham tilbage paa Galeien, saaer en bestemt, ikke ubetydelig Belønning. Flygtningen straffes med Bastonnade og hans Slaverie fordobles. (Neue Zeit.)

Ved Staden Genf staaer J. J. Rousseaus Mindesmærke. Det bestaaer af en fiirkantet Pyramide med Rousseaus Brystbillede og Indskriften: For sin Medborger J. J. Rousseau af Genferfolket i Lighedens andet Aar (1793), og Brystbilledet er omgivet med Ordene: Menneskerettighed. Frihed. Lighed. Uafhængighed. (S. Bl.)

For nogen Tid siden er et nyt Slags Pengeforfalskning bleven opdaget i Spillehusene i det forrige Palais Royal. Der er sammesteds udgivet Louisd'or, som

vare udhulede i Midten og udfyldte med et lidet Stykke Messing, saa at de neppe indbefattede for 9 Franker Guld. Ophavsmanden for dette Bedragerie er dømt til at staae i Gabestokken og 15 Aars Arbeide paa Galeierne. (Morgenblatt.)

Paris. I Deres Keis. Majest. lille Gemak har man nyligen opført en Cantate af Paer, under Titel af: Heloise og Abelard. Den er allerede stukken og udgiven. Paer har den Ære at give Keiserinden Undervisning i Claveerspil. (S. B.)

I Paris havde man nyligen følgende mærkværdige Tyvehistorie. En bekjendt meget rig Mand var der bosat med sin Svigerdatter; Sønnen er i Spanien. En Aften Klokken 11 kjører en smuk Cabriolet frem; en pyntelig klædt ung Mand stiger ud af den, kalder Portneren tilside, og siger ham i det han putter ham 2 Guldstykker i Haanden: min Ven, jeg har en Rendezvous med Frøkenen her i Huset; jeg vil blive her til Kl. 5 i Morgen; han maa holde tæt. Portneren finder dette meget indlysende. Den unge Herre tager Veien til Damens Sovekammerdør, aabner den sagte med en Dirik og siger til Damen: "Bliv kun ikke forskrækket, jeg har Ting af Vigtighed at meddele Dem." Damen var just i Begreb med at stige ind i Sengen; han nødte hende paa den høfligste Maade af Verden at sætte sig ved Caminen. Da han ikke havde noget Tvetydigt i sit Udvortes, lader den overraskede Dame sig bevæge, især da han forestiller hende, at man, naar hun gjorde Støi, kunde troe, hun havde givet ham en Rendezvous. Omsider skal han rykke ud med sin vigtige Opdagelse: — "Madam, den er yderst vigtig for mig — jeg er ruineret og De maa hjelpe mig. Bliv ikke forskrækket, — jeg er en Tyv; men jeg vil ikke tilføie Dem noget Ondt; jeg behøver kun Deres Penge." — Damen henter, efter mangehaande Indvendinger, en Rulle Ducater frem af sin Secretær. — "Jeg formoder, Madam, at det er Deres Knappenaalspenge; dem vil jeg ikke berøve Dem." — Damen bringer ham sit Smykke. — "Formodentlig behøver De samme til næste Carnevals Baller; det være langtfra at jeg vil skille Dem ved saa nødvendig en Ting." — Men hvad vil De da? svarede Damen utaalmodig. — "De 35,000 Rdlr. i Bankbeviser, som De i Morges hentede fra Tresoren." Damen gjør

Indvendinger, og forsikkrer endelig, at hun ikke har Noglen til den Skuffe, hvori De ligge. "Jeg beder Dem kun behageligst at vise mig Stedet, hvor de ligge; vi føre, som Chirurger, altid vore Instrumenter med os." — Efterat han havde hævet denne Skat, bad han Damen at lukke Guldet og Smykket bort igjen og lægge sig roligen til Sengs; han havde sagt Portneren, at han først gaaer bort Kl. 5; han udbad sig blot en Bog, for at kunne tilbringe Natten ved Caminen; Damen samtykkede; da hun kastede sig paa Sengen, fandt hun Klokken afskaaren. Kl. 5 tog den galante Tyv bort igjen i sin Cabriolet, som endnu ventede paa ham. (S. B.)

Erkebisp Plato i Moscou. En af de prægtigste Religionshøitideligheder, jeg i Moscou har havt Leilighed at være Vidne til, var den saakaldte Opstandelsesceremonie, der høitideligholdes første Paaskedags Morgen Kl. 2, og som i Sandhed overgik alt hvad jeg af det Slags har seet i Rom eller noget andet catholsk Land. Selv Pavens berømte Velsignelseslysning yder langtfra ikke et saa majestætisk Syn. Om Midnat hørtes Domkirkens store Klokke lyde. Dens Lyd lignede Tordenens Dondren i en lang Afstand; det var Løsenet, at der ogsaa skulde begyndes at ringe med alle andre Klokker i Moscou, og naar man nu betænker, at denne uhyre Stad har 400 Kirker, hvori der findes 1500 større og mindre Klokker, saa vil man kunne gjøre sig et Begreb om denne virkelig Rædsel opvækkende Klokkelyd. Alle Gaderne vrimlede nu strax af Vogne og Fodgjængere; Staden syntes at staae i Luer, thi i alle Vinduer stode Lys og i Gaderne brændte talrige Fakler. Domkirken var lige fra Foden til Spidsen af Taarnet illumineret; det samme var ogsaa Tilfældet med alle andre Kirker, og man har forsikkret mig, at ved alle disse var Sammenstimmelen af Mennesker ligesaa uhyre stor. — Det indre af Domkirken var opfyldt med en talløs Mængde Mennesker af alle Stænder og begge Kjøn, der alle holdt brændende Voxstabler i Haanden. Da vi ankom der, vare Dørene lukkede, men nogle Minuter derefter indfandt Erkebisp Plato sig med sin hele Geistlighed i prægtige med Guld, Sølv og kostbare Stene bedækkede Klæder og gik, med et Crucifix i den ene Haand og et Røgelseskar i den anden, tre Gange omkring Kirken. Derpaa blev hele Toget staaende lige for Kirkens store, men endnu bestandig lukkede Portal, og Erkebispen røgede Skyer af Virak mod Døren og den ham omgivende Geistlighed. Pludselig blev nu Døren aabnet, og Synet overgik i Storhed og Høihed al Forestilling. Den talløse Mængde Mennesker med Voxstabeler i Haanden havde opstillet sig i det Indre af Kirken paa begge Sider, mellem hvilke Erkebispen gik igjennem og satte sig paa en for ham opreist Trone. Det Hele ydede et Syn, der opfyldte os med Forbauselse. Erkebispen saavelsom Bisperne bare høie Huer paa Hovedet, der vare bedækkede med Ædelstene; deres Klæder vare af braaget, rig broderet Atlask; ogsaa disse vare heel over bedækkede med de kostbareste Ædelstene. — Om den religiøse Høitidelighed selv vil jeg ikke tale, da det kun er mig om at gjøre at vise, i hvilken prægtig Paaklædning jeg første Gang saae Erkebispen Plato, og hvorledes jeg siden traf ham ved et Besøg jeg aflagde ham i Klosteret Nicoll na Perrera, et nær ved Staden liggende Seminarium for unge Geistlige. Jeg kunde ikke modstaae det Ønske, personlig at lære at kjende denne mærkværdige Mand. Han har, som man veed, været Keiser Pauls Lærer og er bekjendt ved sin trykte Brevvexling med Dutens. — Ved min Ankomst i benævnte Kloster viste man mig og min Ledsager ned i en liden Hauge, hvis Røgtning udgjorde Erkebispens fortrinligste Fornøielse, og denne Moro vidner allerede tilfulde om Jevnheden i hans Sæder og Ukyldigheden i hans Liv. Vi fandt ham siddende paa en Græsbænk, og en Biskop, Klosterets Abbed, og nogle andre Munke staae omkring ham. Jeg troede neppe mine egne Øine, da man sagde mig, at dette var Plato, thi da jeg kun havde seet ham i hans erkebispelige Dragt, saa var han mig nu, i sin landlige Dragt, ganske ukjendelig. Han var iklædt en stribet Silkeslaabrok, havde en Nathue, Uldstrømper og gule Tøfler paa. Ved Siden af ham paa Bænken laae hans Hat, der havde en bred uopslaaet Skygge, saaledes som Skjæferne paa Alperne pleie at have den. Hans lange hvide Skjæg, Blidheden og det aandrige Udtryk i hans Physiognomie gav ham et ærefrygtfuldt Udseende. Han spurgte: hvo vi vare? og da vi havde sagt ham det, bad han os sætte sig ved sin Side, og medens de andre stode i en Halvcirkel omkring os,

begyndte han en Samtale, hvori han røbede saa megen Lærdom, Forstand, Vittighed og Frimodighed, at jeg faldt i største Forundring. Jeg vil kun meddele her nogle Bemærkninger, han gjorde over sit eget Fædrenelands Sæder og Skikke. — De har maaskee ventet, sagde han, at finde en Mærkværdighed i mig, hvormed en lille Plads i Deres Reisejournal kunde udfyldes, og virkelig er jeg ogsaa, som jeg sidder her (her pegede han paa sin Slaabrok og sine uldne Strømper) en Gjenstand, over hvilken der lader sig gjøre de ønskeligste Bemærkninger; en gammel, af Sygdomme og Aarenes Vægt nedbøiet Mand. Jeg svarede ham, at jeg havde havt den Ære, at see ham ved Opstandelsesceremonien i Domkirken i hans største Pragt. — Da vi gik lidt omkring i Haugen, og jeg roste dens skjønne Beliggenhed, og det lyse, klare Clima, spurgte han mig: om jeg da foretrækker dette Clima for mit Fødelands? Jeg svarede ham, at jeg vel havde fundet Climatet i Rusland strængt, men derimod Kulden i Engelland langt fugtigere end i Rusland; Luften var altid lys og tør. "O ja," sagde han derpaa, "den er meget tør; den er det saa meget, at vore Frugttræer ødelægges derved." — Da han spurgte os derom, sagde vi ham, at vi agtede at reise til Taurien og Constantinopel. "Min Gud!" raabte han ved denne Leilighed, "hvilken en lang Reise! Min Broder — vedblev han — har ogsaa gjort en Reise, og er bleven opdragen i Deres Fædreneland i Oxford; men jeg har ikke været paa andre Steder end i Petersborg og Moscau. Jeg havde ogsaa gjerne reist, dersom det havde været muligt for mig, thi endnu ere gode Reisebeskrivelser min behageligste Moro." Den Opdragelse, hans Broder havde faaet, vilde han imidlertid ikke rose. "Engellænderne lærde ham en Maade at declamere paa, og i denne Tone vilde han, efter sin Tilbagekomst, holde sine blomsterrige Prækener. Det var ret smukke Prækener, men alle oversatte af det Engelske! Mange af Deres Geistlige skrive meget godt, men med en ubegribelig Frimodighed." — Han besværede sig bitterligen over Dutens, der uden hans Samtykke havde ladet sin Brevverling med ham kundgjøre. Han talde derpaa endnu om Voltaire og hans Brevverling med den afdøde Keiserinde Catharine. — "Hun gjorde sig meget tilgode," sagde han, "paa denne Brevverling. Jeg saae hende stedse glad og ved godt Lune, naar hun kunde fortælle mig, at hun havde faaet et Brev fra Voltaire." (Fortsættes. — Neue Zeit.)

Posteftterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Madrid d. 17de Octbr. Man veed bestemt, at Marechal Suchets Armee havde den 8de dennes sine Forposter for Portene i Valencia, der kaldes de Serranos, del Real, del Lar, som ogsaa for den lille Trefoldigheds Port. Ogsaa havde den bemægtiget sig Grago. (Valencias Havn ved Guadalaviars Munding).

Som bekjendt er Staden Valencia opfordret til Overgivelse. Da denne store folkerige Stad aldrig har været en Krigsplads, saa kan den ikke gjøre lang Modstand. Valencia ligger i en stor Slætte, der er en af de frugtbareste og skjønneste, ikke blot i Spanien, men ogsaa i hele Europa. Guadalaviar skiller Staden fra den store Forstad, og løber under dens Mure. Man passerer denne Flod paa fem Broer. Denne Flod, hvis Løb er meget bredt vilde være ligesaa paafaldende som majestætisk, naar den flød med fulde Vande. Men den kommer til Valencia, udmattet ved endeel Aareladninger, man har bibragt den i sit Løb, for at væde de nærmeste Enge, over hvilke dens Vande udbreder Frugtbarhed og Overflod. For nogle Aar siden ansloq man Valencias Folkemængde til over 90000 Indv. hvoraf en Trediedeel var beskjæftiget med Manufactur-Arbeide, i Særdeleshed med Silke-Manufacturer. Om Valencia ingen smuk Stad er, saa er den i det mindste meget behagelig; dens snævre Gader ere reenlige; Kjøligheden underholdes omhyggelig i den under Sommerheden, og Fontainer springe paa offentlige Pladse. Der gives i Valencia 44 Munke- og Frueklostere, foruden mange Capeller og andre Kirker. Yndige Spadseregange størstedelen ved Guadalaviars Bredde, give Stadens Omkreds en særdeles Ynde. Havet, der kun er fjernet en Fjerdedeel Miil fra Valencia, forskjønner overmaade meget det behagelige Skue, man nyder fra sammes Taarne. — Slættens Frugtbarhed ved Valencia overtræffer alt, hvad man kunde sige derom. Det er tilstrækkeligt at bemærke, at foruden Bælg-

og andre Frugter, som voxe der i utrolig Overflod, regnes Riishøstens Værdi i sædvanlige Aaringer paa 7 til 8 Millioner Franker. Landeveiene ere besatte med Granat, Citron- og Orange Træer. I adskillige Dele af Kongeriget Valencia finder man vel vedligeholdte romerske Oldsager; ogsaa seer man der Spor af Maurernes Herredømme, dog langt mindre end i Kongeriget Murcia, Grenada og Andalusien, der i endeel Aarhundrede var Middelpunctet for Arabernes Magt i Spanien.

Hamborger Correspondent meddeler, under Artiklen Paris d. 11 Dec., officielle Efterretninger fra den Keiserlige Armee i Spanien. I. Marchal Suchet beretter Førsten af Neufchatel fra Hovedqvarteret i Murviedro d. 6 Nov., at han ikke har dvælet med at benytte sig af de Fordele, som Seiren ved Saguut og Indtagelsen af sammes Forts tilbøde ham. För end mere at indslutte Valencia lod han sine Tropper bryde op. Divis. Habert indtog Forstaden Serrano og satte sig fast der. De franske Forposter stode ved Broskandserne. Marchallen lod strax begynde paa Værkerne under Jorden og anlægge Forskandsninger, for endmere at indslutte Staden. Han vil lade Gajo, Stadens eneste Udvei ad Søsiden til, besætte. Divisionen Palombini og Divis. Robert danne den anden Linie. — Insurgenterne fra Catalonien havde i den lille Stad Belaguer forsamlet en Batallion af 860 M., der skulde forurolige Slætterne ved Lerida, men Gouverneuren i denne Plads lod 400 M. Inf. og 33 Dragoner rykke ud; Staden Balaguer blev overrumplet; Fienderne vilde d. 25 Oct. redde sig igjennem en Port, hvilket vore Dragoner blev vaer; han blev heftig angreben og tildeels kastet i Stadsgravene, hvor mange af hans Folk druknede. Ved Infanteriets Ankomst blev Banden tilintetgjort. 600 Mand bleve dræbte og Resten reddede sig ved Flugten. II. Fra Valencia berettes under d. 18 Nov., at to stærke Forskandsninger paa den venstre Bredde af Guadalaviar mod Fronten af Staden ere færdige; at Capucinerklosteret er sat i Forsvarsstand; at en tredie Forskandsning er paabegyndt paa Promenaden ved Grejo; at man har frataget Fienden Klosteret Pio Quinto paa den venstre Bredde af Floden, og at Garnisonen er Krigsfanger; at den engelske Consul udstrøer Penge og falske Efterretninger, for at forblinde Valencianerne; at Beleiringsparken for største Delen er ankommen og at man d. 18 Nov. allerede talte 60 Artilleriestykker og 30,000 Kugler; at 2 Regimenter Munke, der udgjøre 3000 M., staae i Spidsen for Stadens Garnison. III. Fra Catalonien beretter Gen. Maurice Matthieu, at han Natten fra d. 11 til 12 Nov. har gjort en Excursion til Cataloniens og Mataros Insurgenters sædvanlige Smuthuller og fordrevet Fienden. IV. Fra Hovedqvarteret Sevilla d. 26de Oct. beretter Hertugen af Dalmatien, at General Girards Bevægelse til Luceres er fuldkommen lykkets ham; at han ved sin Nærværelse ganske har adspredt General Castannos's Insurgentcorps sammesteds. I en anden Indberetning fra Sevilla af 2 Nov. melder samme Marchal, at General Girard har begaaet den utilgivelige Uforsigtighed, at lade sig i Landsbyen Arreyo de Melinos tilligemed Generalen, Hertugen af Ahremberg, overrumple af den engelske General Hill, hvorved Hertugen af Ahremberg samt 15 Officierer, hvoriblandt 2 Bataillonschefer, samt 400 Soldater og 3 Canoner ere blevne tagne af Fienden. Ogsaa General Bron blev ved denne Leilighed fangen. Saasnart General Erlon fik Efterretning om denne Begivenhed vilde han overfalde Engellænderne i Merida, men de rømmede, ved hans Nærmelse, Pladsen og vendte tilbage til Portugal. Fremdeles beretter Marchallen, at General Godinot, efterat han i nogle Dage havde holdt St. Roch besat, vendte tilbage til Sevilla og skjød sig selv ihjel med en Musket. Gjerningen skede i et Anstød af en Nervesyge, thi han var ellers en meget munter Mand. — V. General Dorsenne beretter fra Valladolid d. 21 Oct., at Gen. Reynoud, Commandant i Ciudad Rodrigo, den 15de ved en Recognoscering, som han, kun ledsaget af 4 Jægere, foretog, for at samle Fourage paa Veien ved Fuenta Guinaldo, er bleven tagen til Fange af en Escadron af Don Julians Bande. — VI. I en anden Skrivelse fra Leon af 9 Nov. meddeler samme General Efterretning om nogle lykkelige Fægtninger, han har havt med Insurgentbanderne i Asturien, og at han holder Oviedo, Leiren ved Grado og Havnen Gijon besatte.

Man har nu opdaget en ny, men haleløs Comet.

I Hertugen af Dalmatiens Indberetning angaaende General Girards uforsigtige Fremfærd hedder det, at han, efter at have adspredt General Castannos's spanske Corps, trængte frem indtil Caceres, hvor han ankom d. 13de October. Han havde Ordre at blive til d. 22de i Merida, men troede imidlertid at burde blive i Caceres indtil d. 26de. Endelig brød han op derfra, for d. 27de at tage Natteleie i Arroyo de Molinos. Han og Hertugen af Ahremberg tog sit Hovedqvarteer i denne Landsby. Man lagde sig til at sove uden at udsætte nogen Udpost eller Avantgarde, og dog var General Girard underrettet om, at General Hills engelske Division manøvrerede paa Grændserne. Adskillige Flanqueurer havde underrettet om, at Fienden nærmede sig med Magt, men hans Forblindelse og Formastelighed gik saavidt, at Fienden allerede om Aftenen d. 27de stod i de første Huse, ½ Miil fra Byen, uden at han havde nogen Kundskab derom. Den 28de var den første Brigade, anført af General Remond, allerede paa Marchen og over ¾ Miil frem, da General Hill trængte med sine Tropper frem til Gener. Girards Logis, uden at der løsnedes et Flinteskud. 2 Batailloner befandt sig i Byen med 3 lette Artilleriestykker, og disse, ved deres Chefs Efterladenhed overfaldne Brave, forenede sig snart og trængte igjennem Fienden ad Bjergene til, skjønt ikke uden Tab. — Marchallen ender med, at han vil anstille en stræng Undersøgelse og statuere et strængt Exempel. (Efter Hamb. Corr.)

Fra Pressen er udkommen: Billeder af Jordens mærkværdige Bygninger, af Prof. Castberg (13 Ark stor). — Dette interessante lille Værk er en saare lærerig og morsom Nytaarsgave for Børn. Ved indstrøede Beskrivelser og Bemærkninger over de forskjellige Folkeslags Sæder og Skikke, hos hvilke de beskrevne Bygninger findes, har Forfatteren leveret en Bog, der ubemærkt kan tjene Ungdommen som en forberedende Indledning til Geographien. Prisen for de 18 Prospecter over Kjøbenhavn med tilhørende Perspectivcasse er 6 Rdlr., for de 12 over Jordens mærkværdige Steder med Beskrivelse 7 Rdlr. Hele Samlingen, ialt 30 Stykker, koster med Beskrivelse 10 Rdlr. Faaes hos Hois paa Østergaden No. 37 og i Døvstumme-Institutet i Sølvgaden No. 414.

Mariboe, den 9de December. Den i Stifts-Avisen omtalte mishandlede Dreng fra Soesmarke er i Bedring. Lægen har Haab om hans Helbredelse. Man er endnu ikke kommen paa Spoer efter Gjerningsmændene. Drengen vedbliver sit første Udsagn, at han voldeligen er angrebet af 2de Personer, som for ham vare ukjendelige. Løbende Rygter og Formodninger bør ikke offentliggjøres. (Mariboe Av.)

Odensee, d. 17de Dec. I det overordentlige Møde, som holdtes her i Odense af det Fyenske patriotiske Selskab Torsdagen den 14 Nov. blev iblandt Mere følgende Sager foretagne: 1) Oplæstes en Beretning fra Konstcommitteen, hvorefter Udsalget i Butiken for indenlandsk Kunstflid har fra 10 Juni indtil 28 Oct. d. A. beløbet sig til 1665 Rdlr. 26 ß. og Værdien af de indleverede Varer har været 4371 Rd. 64 ß. Indberetningen vil findes trykt i Oct. Heftet af Selskabets Tidsskrivt, og Selskabet besluttede at Prøve-Aaret for Butiken først skulde beregnes fra Juni Maaned af. 2) Foreviistes Selskabet en af Spekhøker og Poparbeider Jens Frandsen forfærdiget og af Maler Jacobsen rød lakeret Boutelliebakke, som blev befunden at være vel lykkedes. Foruden de eengang tilstaaede 50 Rd. besluttede Selskabet, at der under Committeens Bestyrelse maatte endvidere anvendes 50 Rd. til Formers eller andre Redskabers Anskaffelse, hvorved J. Frandsen kan sættes i Stand til at fortsætte sine Arbeider. 3) Af Præmie-Ønskninger vare kun indløbne 3, hvoraf de to saa sildig, at Landbocommitteens Erklæringer ei havde kunnet modtages. Den 3die Præmie-Ønskning fra Hr. Kammerjunker og Ritmester Bardenfleth paa Thoruplund for det hos ham indførte Vexelbrug og for levende Hegns Opførelse, kunde, hvad hiint angik, ikke komme under Bedømmelse førend i Aaret 1813, og den tilkjendte Præmie for levende Hegns Opførelse frafaldt Hr. Kammerjunkeren, da han ved den indsendte Beskrivelse over sin Gaards Drivt allene havde havt til Hoved-Øiemed, at vinde den ene af de 2 for rigtig Vexelbrug udsatte Præmier, for igjen at udsætte samme som Præmie for en eller anden Forbedring i Land-Oekonomien. (Fortsættes.)

(Hempels Av.)

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 103.

Udgives og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Tirsdagen den 24 December 1811.

Nytaarsgave for Børn.

Den i forrige Numer anmeldte Bog: Billeder af Jordens mærkværdige Bygninger, beskrevne af P. A. Castberg, Professor, Forstander for det Kongel. Døvstumme-Institut i Kjøbenhavn, Ridder af Danneb., er, efter Anmelderens Skjønnende, saavel i Henseende til sit Indhold som sin Bestemmelse, saa vigtig, at det ikke synes upassende at anføre her Forfatterens Fortale, som forklarer Bogens Øiemed: "For Ynglinger og Piger, som have den Alder og Aandsdannelse, at Billeder kunne gives dem i Hænde ei blot til Lyst, er den nærværende Samling bestemt; for Forældre og Opdragere, som ved Samtaler over de afbildede Gjenstande ville gjøre disse Betragtninger lærerige og underholdende for deres Børn, skal dette lille Skrift være en Ledetraad. — Den opmærksomme Pædagog vil ikke sjelden erfare, at Børn, der endog med udmærkede Forstandsanlæg forbinde Flid og Lærvillighed, ofte have Vanskelighed ved at beholde Læregjenstande af Verdens Historie og Beskrivelse, naar disse blot ere Objecter for Hukommelsesevnen; deslige Kundskaber ere Begivenhedernes Tidsfølge, Epokernes Aarstal, Navne paa Stæder, Landes Inddeling o. s. v. Til at raade Bod paa denne Mangel har man forsøgt i den tidlige Alder, saasnart Videlyst og Eftertanke spores hos Barnet, ved Samtaler at bibringe det Kundskaber om mærkværdige Tildragelser fra Fortiden, om Nutidens Folkeslag og om Jordklodens Beskrivelse; man har søgt at indpræmte deslige Gjenstande i Hukommelsen, og derved betydelig lettet den sildigere Skoleundervisning i disse Materier. En sikker Vei til det samme Maal have Pædagogikens Reformatorer Basedow og Wolke betraadt, i det de have søgt at sandsynliggjøre Historiens mærkeligste Epoker ved Billeder; i deres Elementarværk findes nogle faa Billeder af de vigtigste Verdenstildragelser, af den sidstnævnte derimod have vi en større Samling af deslige Billeder. — Den nærværende Samling vil findes at være af blandet Indhold: historisk og geographisk. Deels skal den tjene til et Emblem paa den menneskelige Aands Fremskridt i Smag og Konst; deels skulle Billedernes Betragtning indpræmte i Hukommelsen mærkværdige Tildragelser, de have Henrydning paa. Saaledes kan Roms Peterskirke og Vatikanet være Emblem paa den pavelige Magt i dens vigtigste Periode — den tyrkiske Moske paa Mahommeds Religions Udbredelse — Palmyras Ruiner paa Romernes Erobringer — Petersstøtten paa den russiske Keiserstats begyndende Flor — Versailles paa fjortende Ludvigs Tidsalder — Tuillerierne paa den franske Statsomvæltning og dens Indflydelse paa Europas nærværende Tilstand. — Kobberne ere stukne af den flittige Konstner Kobberstikker A. Flindt og af Døvstumme-Institutets duelige Lærer N. Roosen, sex af hver. De

ere illuminerede af fire Pigebørn af Stiftelsens Elever."

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Ved Auction paa Børsen d. 19de December solgtes: Virgin Tobak til 1 Rdlr. 13½ ß. a 7 Mk. 8 ß. Pd., Marylands dito til 4 Mk. 15½ ß. a 5 Mk. 2½ ß., Ostindisk Caffe 15 Mk. 2½ ß., Chinesisk Sago 1 Rdlr. ½ ß. a 1 Rdlr. 1½ ß., Provence Olie 2 Rdlr. 10 ß. Pd., Brunsviger Humle 634 Rdlr. 3 Mk. a 652 Rdlr. Skippd., nye Stoltzer Oste 9 Mk. 5 ß. a 9 Mk. 9 ß. Pd., Sitgelb 8 Mk. a 8 Mk. 1 ß. Pd., alt med Told og Alt; Svensk Alun 80 a 83 Rdlr. Tdn. uden Told.

I det nyeste Hefte af Schleßw. Holst. Provindsialberichte findes nogle interessante Efterretninger om Staden Tønningen. Dens Beliggenhed ved Eideren, som 6 Mile derfra falder i Nordsøen, og en beqvem Havn, har altid været vigtig for Handelen. I Begyndelsen var Tønningen et lidet Stapelstæd for udgaaende Landsproducter, 1613 lod Hertug Johann Adolph Havnen grave med en Bekostning af 30,000 Rdlr., og 1644 befæstede Hertug Friedrich Staden, hvilket skal have kostet 36 Tønder Guld. Den Gang talte den 600 Huse og 4 til 5000 Indbyggere. I begge Beleiringer 1700 og 1712, da Steenbock blev tvungen her til Overgivelse, leed den meget. Kong Frederik den Fjerde lod derpaa Fæstningsværkerne 1714 sløife. Den Gang talte den kun 417 Huse og 1560 Indbyggere. Med Anlægget af den ny Canal, der forbinder Østersøen med Eideren, kom Tønningen sig igjen. Staden, som blev siden forskjønnet og mange ny Huse opbyggede, tæller nu 452 Huse og henved 3000 Indbyggere.

I samme Maanedsskrift læses en Skrivelse fra Flensborg angaaende Olies Tilberedelse i den Egn, som i de senere Aar er bleven en vigtig Industriegreen. Den afdøde virksomme Kjøbmand A. Christiansen senior har i Aaret 1800 sammesteds anlagt den første Oliemølle. En duelig Møllebygger fra Friedrichsstadt forfærdigede dette Værk, som i sit Slags skal være meget fuldkomment. Til at anlægge Oliekummer under Jorden, hvori Olien opbevares, lod Christiansen komme en sagkyndig Muurmester fra Holland. Hans Exempel fulgte 1809 Kjøbmand P. C. Suhr i Flensborg, der lod sig skjønne Bankebygmølle indrette til en Oliemølle, og som i denne Tid endnu derbuden ved Siden af sin Veirmølle lader i samme Øiemed bygge en Hestemølle. Paa Frigodset Kielsenge, der ligger meget smukt paa den østlige Side af Flensborgs Havn, lige for Staden, lade de nye Eiere, Kjøbmændene R. Ingversen og J. P. Schmidt jun., forvandle en for mange Aar siden paa dette Gods opbygt Bankebygmølle til en Oliemølle. Kornmøllers Forvandling til Oliemøller er vel for største Delen en Følge af ugunstige Handelsconjuncturer, men som i og for sig kunne blive velgjørende for Landet. Forhen vandt Kornmøllernes Eiere betydeligen, formedelst Kornvarers Afsætning; men nu derimod kan Kjøbmanden have større Fordeel af Oliemøllerne, og forvandler dem derfor dertil. Unægteligen er i vore Dage Oliens Tilberedelse en meget rig Næringsgreen, og derfor en værdig Gjenstand for Kjøbmandsspeculation. Men en vigtig Hindring for denne nyttige Industriegrens Udbredelse er Mangelen paa de dertil fornødne Møllestene. Vel er den indenlandske Granit, som man hist og her træffer, tjenlig til dette Brug; men disse Stenes Transport, der sjelden findes paa det Sted, hvor de skulle bruges, er forbunden med store Vanskeligheder, fordi de, naar de have den tilbørlige Størrelse, ere af stor Vægt. Den førhennævnte Kjøbmand Suhr lader hugge Stenene til sin ny Mølle af en Klippe 1½ Mile fra Staden, og har allerede en saadan Steen liggende ved sin Mølle; en anden langt større Steen søger han nu at lade henbringe til sit Bestemmelsessted. At denne Steens Transportering hidtil endnu ikke lykkedes, er ei at undres over, naar man betænker, at den veier 20,000 Pund, eller ligesaa meget som 100 Tdr. Byg, og en lang Strækning af den Vei, den skal føres, bestaaer af Tørvegrund. Ligesaalidet kan man undres over, at en Fragtfoermand fra Kiel har forlangt for at hente den 150 Rdlr. S. H. C. Paa Grund af disse Vanskeligheder for at faae Stene af tilbørlig Størrelse for Oliemøllerne, søger man nu at give disse en saa-

dan Indretning, at de store Stene ganske kunne undværes. Men denne Indretning skal ikke være saa fuldkommen som den sædvanlige. Iøvrigt burde Landmændene i Slesvig i denne Tid lægge Vind paa at dyrke oliegivende Planter, da Kornpriserne ere saa lave, især naar flere Oliemøllers Anlæg kunde befordre Afsætningen af Hør- og Linfrø. I den østlige Deel af Wagrien dyrkes meget Hørfrø, og der gives her Godser og Landsbyer, hvor det regelmæssigen saaes som den første Sæd. Men høist beklageligt er det, at de Egne, hvor det meste Hørfrø avles, mangle i en stor Omkreds Oliemøller. Neustadt var det Sted, som ganske egnede sig til et saadant Anlæg. I hele den østlige Deel af Hertugdømmet Holsteen, hvor i gode Aar lettelig 30,000 Tønder Hørfrø kunde avles, findes kun 2 Oliemøller. Efter Forlydende anlægges nu paa det landgrevelige Gods Panker en Oliemølle, der ganske kommer til at ligge paa sit rette Sted. I Segeberg vilde i Sommer en drivtig Privatmand anlægge en Oliemølle i Forening med en ny anlagt Kornmølle, men af Mangel paa Understøttelse kunde han ikke fuldføre sin Plan.

Slesvig d. 20 Dec. 1811. En Kgl. Postsæk, som befordredes imellem Sønderborg og Flensborg, er for kort Tid siden bortkommet ved en Kroe, og de hidtil anstillede Undersøgelser, for at opdage den, have været frugtesløse. — — Fyrværker Matthiessen i Kjøbenhavn har faaet en Kgl. Bevilling paa 5 Aar til at give offentlige Fyrværkerier i Hertugdømmerne for Betaling. Vi kunne altsaa vente at see vore Forlystelsers Antal forøget med en ny, der i det Hele ikke ofte har havt Sted her i Landet, naar man undtager Altona, hvor man jevnlig har seet smukke Fyrværkerier, men som vare foranstaltede af udenlandske Konstnere.

For nogle Dage ankrede nogle engelske Krigsskibe ved Saltholm, men efter nogle Skipperefterretninger have de nu taget Coursen østligen; formodentlig agte de at gaae igjennem Sundet med en Convoy.

Under d. 19 Nov. d. A. har det allernaadigst behaget Hans Majestæt Kongen at befale, at det i Fremtiden ikke skal tillades nogen Keiserlig-Fransk Undersaat at bosætte sig i Hertugdømmene Slesvig og Holsteen, naar han ikke for Øvrigheden paa det Sted, hvor han agter at nedsætte sig, bevislig kan godtgjøre, at han dertil har erholdt vedkommende Keiserlig-Franske Øvrigheds Tilladelse, og at han har ophørt at være Keiserlig-Fransk Undersaat.

Af et Bidrag til Apothekerkonstens og Medicinal-Taxtens Historie i de danske Stater, af Prof. Herholdt, i det sidst udkomne Hefte af det skandinaviske Litt. Selskabs Skrifter, erfares, at det eneste Apothek i Kjøbenhavn, der er gaaet i Arv indtil Dato (i et Tidsrum af henimod halvtredie Hundrede Aar) er det Beckerske paa Kjøbmagergaden. Joh. Gottfred Becker blev forskreven hertil i Aaret 1668, som Hof- og Stadsapotheker. Paa den Tid havde Hovedstaden fire Apotheker, nemlig det Beckerske eller Elephantapotheket, Løveapotheket, Svaneapotheket, Salomonsapothek, samt 15 berømte Medici. Kjøbenhavn, som fik sit første privilegerede Apothek 1536, tæller nu ni.

Odense d. 20 Dec. Proprietair Hr. J. F. Holm paa Eskæstrupgaarden paa Falster har tilkjøbt sig Louiselund sammesteds for den Summa 17,600 Rdlr. — Pastor Dyssels gamle Røgter i Østofte, Claus Thomsen, som i Fjor vandt den af Selskabet for Oplysningens og Vindskibelighedens Fremme i Lolland udsatte Prisbelønning for sin lange og troe Tjeneste i 28 Aar, nedstyrtede d. 10de d. M. fra en Lade ned paa et Loegulv og brød sin Hals. Han blev en halv Time efter Faldet optaget unden mindste Spor af Liv. (Af Hempels Avis).

Mariboe, den 19de December. Gravstederne paa Kirkegaarden i Mariboe, som tilforn have været inddelte i 6 Classer, skal nu for Fremtiden efter det høikgl. danske Cancellies Skrivelse af 7de Dec. d. A. inddeles i 5 Classer og Betalingen for hver Classe forhøies saaledes: 1) At der for et Liig af 1ste Classe skal for Fremtiden betales 4 Rdlr., 2) for et af 2den Classe 3 Rdlr., 3) for et af 3die 2 Rdlr., 4) for et af 4de 1 Rdlr., 5) for et af 5te Classe, der indbefatter de Fattige, 1 Rd., samt for Børn under 10 Aar halvt saa meget. — Provstinde Wulf, der for kort siden her i Byen er ved Døden afgaaet omtrent i sit 71de Aar, har i sit Testamente legeret 100 Rdlr. til de Fattige i Mariboe, 100 til dem i Rødbye og ligesaameget

til Vesterborg Sogns Fattige, hvor hendes Mand fordum har beklædt det offentlige Læreembede. — I Anledning af Tildragelsen i Soesmarke bemærker Hr. Iversen, at dersom den Ulykkelige ikke selv skulde have været Gjerningsmanden, maatte man snart falde paa den Formodning, at det har været forklædte Qvinder. (Maribor Av.)

I Aarhuus Avis læses følgende Anecdote: "En Bonde bad en Sagfører indstændigen om at paatage sig en Injurieproces. Advokaten undslog sig. "Jeg hader det Slags Processer, som Fanden — sagde han — det er unyttig Tidsspilde. Skulde jeg have stevnet alle dem, som have skjældet mig ud for en Spidsbub." — "Ja, med ham er det en anden Sag — sagde Bonden — men vi og vore Lige kunne ikke lade sligt sidde paa os."

———

Hs. Majestæt Kongen har allernaadigst tilladt Hr. Skuespiller og Dannebrogsmand Knudsen at give i Vinter en Forestilling paa det Kongel. Theater til Bedste for de Qvæstede samt de Faldnes Efterladte.

Blandede Efterretninger.

Erkebisp Plato i Moscou (sluttet). Efter dette Besøg, hvor vi talde med hinanden meget fortrolig om mangen en Gjenstand, saae jeg Erkebispen endnu engang i stor Stads, nemlig ved Førsten af Gallliziens høitidelige Jordefærd, som holdtes i en liden Kirke. Liget laae i en prægtig Ligkiste, beslaaet med Sølv og udforet med carmoisinrødt Fløiel. Ved Siden af samme stod Erkebispen og Geistligheden, alle i rige Klæder. Vi vare saa lykkelige, at finde tæt bag den første en liden Plads. Da, efter den sædvanlige Sang, der blot bestod i et ofte gjentaget Gospodi pomilui, Gud forbarme sig! Erkebispen vendte sig omkring for at lyse Velsignelse over Folket, blev han os vaer, og tilføiede Ordene: Pax vobiscum, som blandt Russerne, der ikke forstode disse nye Ord, der tilføiedes Liturgien, opvakte en paafaldende Mumlen. Efterat Malerierne og Folket tilbørligen vare berøgede, oplæste Erkebispen en Erklæring, at den Afdøde har opgivet Aanden i den sande Tro, at han har angret sine Feil og at hans Synder ere blevne ham forladte, og denne Erklæring blev lagt i Ligkisten. Da nu Kistelaaget var taget af, og Førsten laae offentlig til Skue, gik alle de, der hørte til Ligbegjængelsen, under lydelige Klager, saaledes som Brug er i Rusland, omkring Ligkisten, og kyssede den Afdøde paa Læberne. Herpaa blev et Fad med kogt Riis og store Rosiner baaren omkring, en Skik, som jeg ikke kan angive nogen Grund for. — Efterat den Afdødes Ansigt igjen var tildækket med Lærred, øste Erkebispen viet Olie over Liget, strøede et hvidt Pulver, formodentlig Kalk, over samme og gjentog derhos adskillige Gange nogle Ord i det russiske Sprog, som han tilsidst, paa det vi ogsaa skulde forstaae dem, gjentog paa Latin: "Af Jord er Du kommen og til Jord skal Du vorde!" Tilsidst blev Kisten igjen lukket og baaret i Procession til et Kloster i Nærheden af Staden, hvor den Afdøde blev jordet. — Tæt ved Klosteret er et lidet Capel, der om Vinteren kan varmes, naar Gudstjenesten skal forrettes, og paa den anden Side af samme er en liden snever Celle, hvori to Ligkister staae; den ene af disse er tom og bestemt for den sidst levende Erkebisp, men i den anden gjemmes Benene af Klosterets Stifter, der tilbedes som en Helgen. Da det ansees for et specifik Middel mod Tandpine, at gnide Kinderne paa Træet af den sidste Kiste, saa er den saa hyppig bleven brugt dertil, at den nu er næsten aldeles falden fra hverandre. — Erkebisp Plato er i hele Rusland bekjendt for en lærd og yderst forstandig Mand, og det Ry han staaer i, synes ogsaa at være fuldkommen grundet. Han ytrer saa frit et Sindelav og en saadan Aabenhed og Frimodighed, at jeg med sand Beundring hørte paa ham og med den største Ærefrygt skiltes fra ham. (Neue Zeit.)

Porcellainsfabriken i Rørstrand ved Stockholm. Denne Fabrik, unægteligen den største, der findes i nogen Privatmands Hænder, ligger paa Staden Stockholms District, N. V. for samme ved Mælaren. Dens første Anlæg regnes fra Aaret 1729 og man har forfærdiget deri saavel japansk (emailleret Gods) som ægte Porcellain, dog meest af den første Sort; for nærværende Tid fabriqueres der kun saakaldt Steenporcellain (engelsk Steengods, Paille). Fabriken tilhører Overdirecteuren for det svenske docimastiske Controlværk, Bengt Reinhardt Geyer, den bekjendte Chemiker og Mineralog, der har givet samme sin nærværende Fuldkommenhed. — Materialierne forberedes ved Hjelp af Maskiner, der sættes i Bevægelse ved en Damp-

maskine, som har samme Kraft som 10 Heste. Blandt disse Maskiner, som fortjene stor Opmærksomhed, udmærker sig især den, ved Hjelp af hvilken, Leret paa en meget beqvem og fuldkommen Maade æltes, ligesom en anden, der pulveriserer det tørrede Leer. Begge disse Maskiner ere opfundne ved Fabriken. — Man bruger til Massen især det hvide cöllniske Pibeleer med Tilsætning af Kiesel og Kride, samt forskjellige andre Ingredienzer, hvoraf man gjør en stor Hemmelighed. Endnu hemmeligere holdes Glasurens Sammensætning. Den er hvidere og altsaa skjønnere end den engelske, men ikke saa haard. *) Man formoder at den bestaaer af et Slags Flintglas, og derfor ikke er saa guul som den engelske, hvori Blyoxyd er den vigtigste Bestanddeel. — Man bruger ved denne Fabrik ogsaa svensk Leer fra Skaane, som er meget ildfast, men i Brændingen bliver guulagtig; det blev, efter adskillige møisommelige Reiser, som Hr. Geyer gjorde, opdaget 1780 og han fik derfor af det Kongel. Videnskabs Academie en Belønning. — Men formedelst den ellers gode Leerarts guulagtige Farve kan den kun bruges til slet Gods og til ildfaste Digler. Iøvrigt formes og brændes her Porcellainer efter de almindelige bekjendte Methoder. Man dreier og former endog i Basrelief, som Tilfældet er ved ægte Porcellain. Det meste forarbeides i engelsk Smag; men man har sædvanlig det Uheld, at den tykke Side falder noget grovere ud. — Fabrikens Afsætning strækker sig rigtig nok kun til Sverrig, men er meget betydelig, da sammes Producter næsten ganske have fortrængt Brugen af de engelske. (Helmsstädts Bulletin.)

I den anden Afdeling af den anatomiske Læresal i Universitetsbygningen i Helmstädt hænger Billedet af den ved Schott, Uffenbach og Böttcher beskrevne Kjæmpe navnlig Anton, fordum Heiduk hos Hertugen af Brunsvig. Ved Siden af samme hænger Billedet af Joh. Andr. Klein, en ikke mindre høi Student fra Cöslin. De ere begge malede i Slutningen af Aaret 1615, paa hvilken Tid disse Kjæmper maa have levet der. Ogsaa

*) Glasuren paa det almindelige svenske Steengods springer efter kort Tids Forløb af; Steengodset selv er desuden overordentlig tungt, og da Jorden maa hentes udenlands fra, forholdsviis aldeles ikke godt Kjøb.

findes der Beenradet af Anton, udhuggen i Steen som en Liigkiste, 10 Fod lang. Antons Beenrad, der endnu i den berømte Bartels og Bingers Tid befandt sig der, blev fordum aldeles ikke omhyggelig opbevaret, men det var de Studerende uformeent at tilegne sig enkelte Stykker deraf. Først efterat Bartels og Binger havde anlagt der det fortræffelige anatomiske Cabinet, blev ogsaa hiint store Skelet ret ændset og bragt i Orden. Dette gav Dr. A. Schönberg Anledning til nøiere at undersøge samme og levere en Beskrivelse derover. Man seer deraf, at alle Benene tilsammentagne kun veie 13 Pund $12\frac{1}{2}$ Lod. Men deraf veier Hovedskallen alene 3 Pd., Bækkenet 1 Pd. $28\frac{1}{2}$ Lod. De øvrige Dele veie $7\frac{3}{4}$ Pd. Paa Hænderne og Fingerne mangle nogle Dele, der i Sammenligning med den øvrige Masse kan beløbe sig til $\frac{3}{4}$ Pd. saa at hele Beenmassen tilsammentagen kan have veiet 14 Pund $13\frac{1}{2}$ Lod. (S. B.)

Brødrene Deten, Kobberarbeidere i Weissenfels, have opfundet et nyt Destillationsapparat til Brændeviinsbrænderie, der blandt andre Fortrin ogsaa besidder det, at der baade vindes mere Brændeviin og spares mere Brændsel derved end ved de sædvanlige Apparater. (S. B.)

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Petersborg, d. 29 Nov. General en Chef Kutusow er for sine sidste Seiere over Tyrkerne ophøiet til Rigsgreve.

Berlin, d. 14 Dec. I Nærheden af vor Hovedstad er forefalden en sørgelig Begivenhed. Den 21de Nov. har Heinrich v. Kleist, bekjendt for sine Digte, og Madame Vogel, der elskede hinanden meget heftigen, selv dræbt sig i en Skov ved Potsdam. Man fandt dem dræbte der ved Pistolskud.

Paris, d. 11te Dec. General Compere er ankommen til Pau med 40 Oberster eller Oberstlieutenanter, 300 Officerer, og 6700 spanske Fanger, der hidrøre fra Slaget ved Sagunt og Fortets Indtagelse ved Sagunt. Denne Fange-Transport er udført med saa megen Orden, at kun 100 ere blevne tilbage i Hospitalerne, eller ogsaa undvigte. — Hs. Excellence Marineministeren har under 20

Oct. befalet Søpræfecterne og Consulerne i fremmede Lande, at tilkjendegive Rhedere og Capere, hvorledes det ikke var passende, at Privatpersoners Skibe erholdt den keiserlige Familles Navne, og at ved disse Skibes Gjenindløb eller ved deres Gjenudrustning, de, der førte saadanne Navne, skulde gives nye; da hine durchl. Navne vare forbeholdne Hs. Maj. Krigsskibe.

I Følge alle Efterretninger, som Handelsstanden erholder — hedder det i en Skrivelse fra en Kjøbmand i Amsterdam — befinde baade Handelen og Manufacturerne i Engelland sig i en ussel Forfatning. Fallissementerne ere saa mange, at man ikke tæller dem mere; den Engelske Armee i Portugal har siden 5 Maaneder ikke faaet sin Lønning. For at udgive færre Sedler har Banquen nedsat Discontoen til ½ Deel af hvad den før var, hvilket tjener Banquerotterne til et nyt Paaskud eller en ny Aarsag.

Paris, d. 14de Dec. I Anledning af den udsatte Prisbelønning af 12,000 Fr. for den bedste Afhandling om den under Navn af Croup bekjendte Sygdom, og om Midlerne til at forebygge den eller forvisse sig om det gode Udfald af dens Cur, vare en stor Mængde Afhandlinger indkomne, hvoraf kun 83 ansaaes for at opfylde de i Programmet bestemte Betingelser. To af disse vandt Prisen. Den Afhandling, der fandtes den udsatte Belønning af 12,000 Fr. værdig, var forfattet af Hr. Jurienne fra Genf, Correspondent af det Keiserl. Institut, Prof. i Anatomie, Chirurgie ꝛc., den anden var forfattet af Joh. A. Albert fra Bremen, Dr. i Medicinen og Chirurgien ꝛc. — Antallet af det franske Riges Departementer, foruden Øen Elba, udgjør nu 130, og dets hele Befolkning 43 Mill. 937,144 Indb. De til Frankriges System forenede samtlige forskjellige Stater, bestaae af 38 Mill. 141,541 Indbyggere.

London, d. 6 Decbr. Lima og Juay have fulgt Caraccas Exempel; Revolutionen skal hurtig have udbredt sig paa det spanske faste Land, og kun endnu 4 Søstæder manglede i at gjøre hele Fastlandets Uafhængighed fuldstændig. Man ventede at Revolutionen ogsaa vilde udbryde i Marracaibo. De regulerede Tropper vare indskibede paa 2 Brigger og 1 Skonnert og udgjorde endeel af den mod Caraccas bestemte Expedition. Det Hele anføres

af Gener. Gouverneuren. Om Expeditionens Udfald haves endnu ingen Efterretning. — Breve fra Dublin tale endnu bestandig om de i Grevskabet Down herskende Uroligheder. — Efter de sidste Depecher fra Lord Wellington er hans Hovedqvarteer og begge Armeernes Stillinger endnu bestandig de samme. Det skal være den franske Gener. Brenier, der commanderer i Ciudad Rodrigo. — Efter en Skrivelse fra Cadix var siden nogen Tid ikke forefaldet noget i Egnen af denne Stad. — I de fra Genr. Blake ankomne Depecher anslaaer han sit Tab i Slaget ved Sagunt til 4000 Mand, men nævner ikke Fiendens Forlis. Han tilstaaer at Affairen har været meget ulykkelig for Spanierne. Efter Slaget trak han sig under Valencia's Mure, hvilken Stad man i Cadix var almindelig overtydet om vilde falde i Fiendens Hænder. Blake har mistet Armeens Tillid og beskyldes lydelig for Feighed og Forræderie. — I et nyt periodisk Skrift klages bitterligen over Assurance-Compagniernes uberegnelige Tab. Blot Assurandeurerne paa Loyds Coffehuus, uden at regne hvad Assurandeurerne i de andre Havne og de 10 priviligerede Assurance-Compagnier have maattet udrede, saavelsom det, der aldeles ikke har været forsikret, anslaaes til 6 Mill. Pd. St. og hele Beløbet af det Tab, som Engelland ved det fortsatte Licenz-System har lidt, anslaaes, efter specielle Beregninger, til 46 Mill. Pd. Sterl.

Washington d. 6 Novbr. I Præsidenten Hr. Maddisons Budskab hedder det, at man ved Slutningen af Congressens sidste Sæde haabede, at de paa hinanden følgende Stadfæstelser af de franske Decreters Ophævelse, for saavidt de fornærme vor neutrale Handel, vilde have formaaet den brittiske Regjering til, at tilbagekalde sine Cabinetsordrer, og derved bestemme os til at ophæve de nærværende Indskrænkninger i deres Handel med de forenede Stater, men imod al Forventning bleve Cabinetsordrene med end større Strænghed udførte, og den ny ankomne engelske Gesandt tilkjendegav, at den engelske Regjering deels nægtede de franske Decreters virkelige Tilbagekaldelse, uagtet man officiel havde kundgjort den samme, deels at det var en uundgaaelig Betingelse for de engelske Ordrers Tilbagekaldelse, at Handelen igjen blev sat paa en saadan Fod, at de af Storbritanniens

Producter og Varer, der tilhøre Neutrale, tilstedes Adgang paa de Markeder, som Fienden har lukket for Storbritannien; man gav iøvrigt de forenede Stater at forstaae, at en fortsat Vedblivelse af deres Ikke-Indførselsact vilde give Anledning til Repressailler; at det synes, at den engelske Regjering har senere modtaget nogle Communicationer, der har givet den ny Beviser paa det franske Decrets Tilbagekaldelse; at den, i Følge heraf, har ladet os tilkjendegive, at denne Tingenes Tilstand er bleven den herværende Minister meddeelt, paa det den ved Undersøgelserne kunde tages i fuldkommen Overveielse; men det synes ikke, at den engelske Befuldmægtigede har faaet benævnte Communication; den blotte Oversendelse af dette Document istedet for at gjøre den til Grundvolden for Cabinetsordrenes Tilbagekaldelse, eller ledsage den med den Forsikkring, at deres virkelige Tilbagekaldelse vil være en Følge deraf, tillader os ikke at vente nogen virkelig Forandring hos det engelske Cabinet. Under disse Omstændigheder synes det i Almindelighed at være vor Pligt, at holde os beredte til at vente med Hjertelighed tilfredsstillende Beviser paa en saadan Forandring og paa samme Tid at sysselsætte os med, at indrette vore egne Forholdsregler overeenstemmende med de Hensigter, som ved denne Minister ere blevne os meddeelte. Efter den liden venskabelige Aand i disse Communicationer vedblev man at nægte os Opreisning for andre Fornærmelser, og vore Kyster saavelsom vore Havne have været Vidne til Optrin, der vare ligesaa krænkende for vore Nationalrettigheder som trykkende for vor Handels regelmæssige Løb. Præsidenten beraaber sig her især paa Fægtningen mellem et engelsk Skib og den af Capit. Rodger anførte americanske Fregat, som ved et Canonskud fra det første blev gjort uundgaaelig. I Henseende til Frankrige var man berettiget til det Haab, at dets Regjering efter Decretets Tilbagekaldelse vilde lade paafølge alle de Forholdsregler, som man skyldte vore billige Reclamationer, medens de tillige vilde have været en Følge af dens venskabelige Forsikkringer. Imidlertid er der endnu ikke givet noget Bevis paa, at man har i Sinde, at erstatte de forenede Stater det betydelige Beløb for den americanske Eiendom, der i Kraft af Edicter er bleven anholdt og prisdømt o. s. v. Foruden disse og andre billige Fordringer af denne Nation have de forenede Stater megen Aarsag til at være utilfreds med de strænge og uventede Indskrænkninger, som deres Handel med de franske Besiddelser er bleven underkastet, og som, naar de ikke ophøre, i det mindste ville gjøre lignende Indskrænkninger mod Frankriges Indførsler i de forenede Stater nødvendige. Angaaende alle disse Gjenstande er vor befuldmægtigede Minister, som nylig er sendt til Paris, bleven forsynet med alle fornødne Forskrifter forend hans Afreise. Resultatet deraf vil vise Frankriges Politik mod de forenede Stater, efter hvilken sammes Politik mod Frankrige vil kunne bestemmes. Vore andre udvortes Forhold have ikke undergaaet nogen ugunstig Forandring. Med Rusland og Sverrig staae vi paa en venskabelig Fod, og de Efterretninger, vi have erholdt fra vor Specialminister i Danmark, bevise, at hans Sendelse har været af gode Virkninger for vore Medborgere.

Valladolid, d. 17 Nov. Marchal Victor vil, som det hedder, beleire Tarifa og man troer, at denne befæstede Stad vil, uagtet den Undsætning, den har faaet fra Gibraltar og Cadix, ikke holde sig længe.

Mayland, d. 30 Nov. Paa den store Napoleonsvei, der fører over Simplon, er nu ansat Vægtere, som ere forbundne til at optage i de Huse, Regjeringen har ladet bygge for dem, alle Reisende og forskaffe dem Varme, Forfriskning og al muelig Bistand, og naar de overfaldes af Natten eller en Sygdom, at bringe dem til nærmeste Gjestgiversted.

Astronomen Bode i Berlin har ladet bekjendtgjøre, at den af Pons i Marseille den 16 Nov. dybt i Sønden ved Eridansfloden opdagede ny Comet, blev af Hr. D. Olbers i Bremen funden den 9 Dec. Kl. $8\frac{1}{2}$ om Aftenen under 63° 50′ og sydlig Afvigelse 10° 24′ ved den første Stjerne af det brandenborgske Scepter. Den er kun lille og synes svag med en uregelmæssig Taage; dog er dens Kjærne kjendelig. Vor hidtil synlige store Comet trækker sig nu bestandig længer bort fra Jorden og Solen, og dens Lys bliver derfor svagere og svagere, men dog er den endnu om lyse (i denne Tid sielden) Aftener med blotte Øine meget godt at see paa den vestlige Himmel under Delphinen.

Af de fortsatte officielle Efterretninger fra Armeen i Spanien sees, at d. 14 Oct. 3 Colonner forenede sig under Generalerne Godinot, Barrois og Semale, og tog en Stilling ved St. Roch, som Balleysteros siden nogle Dage havde besat. Man vilde tvinge ham til en Fægtning, men han trak sig om Natten ilsomst bort over de gamle Linier, og fandt sig kun sikker under Gibralters Canoner. General Godinot lod strax St. Roch og den forskandsede Leier besætte. Balleysteros Forfatning var saa meget mere betænkelig, som Engellænderne ikke vilde lade ham blive i Pladsen; men han lænede Ryggen mod Klippen og dækkedes af Citadellets Ild.

(Fortsættelse af de i det Fyenske patriotiske Selskabs overordentlige Møde, d. 14 Nov., foretagne Sager.)

4) Angaaende et anonymt Forslag til af stampet Jord at opføre Bygninger besluttede Selskabet paa Konst-Kommitteens Betænkning og Hr. Oberst og General-Veimester v. Heides Bemærkning om en anden efter Formodning varigere, og mere bindende Bygningsmaade, at det vilde tilstaae i Reisepenge 100 Rd. til den Mand, som findes skikket til at foretage sig en Reise, hvorved han kunde vorde bekjendt med Omgangsmaaden saavel med Bygninger af stampet Jord, som af Leer sammenæltet med Straae, og endvidere en Præmie af i det mindste 200 Rd., naar han ved en eller flere her i Provindsen opførte Bygninger havde beviist sin Duelighed. 5) Fremlagdes Sekretairens Regnskab, hvorefter det løbende Aars Indrægt havde været 2320 Rd. og Udgivterne 901 Rd. 5 M. 1 ß., hvoraf 354 Rd. 5 Mk. 4 ß. til Butiken. 6) Oplæstes endeel indkomne Skrivelser, hvoriblandt et Brev fra Forpagter Gieurup paa Hvidkilde, som ansøger om en Præmie for Rasmus Pedersen Møller i Skaarupøer, fordi han har til Sønderborg ført adskillige Baade fulde af de fra Stranden opskyllede Kalkstene, der endog af Vedkommende skulle foretrækkes Faxøe Kalksteen — en Skrivelse fra Hr. Pastor Schiødt i Hoirup, med en Prøve af nogle af Huusmand Chr. Rasmussen Ubølle forfærdigede Hatte af Halmstraae og Seilgarn, hvorfor han indstiller ham til en Opmuntringspræmie — en Skrivelse fra Hr. Amtsprovst Lütken, hvori han deels foreslaaer 2de Præmier, af 60 til 40 Rd. for de Tvende her i Stiftet, der indsamle og til Apothekerne afsætte den største og fortrinligste Mængde officinelle Plantedele; deels indstiller til Selskabets Agtelsestegn den udmærkede Skolelærer og Kirkesanger Nielsen i Særslev, som efter Hr. Amtsprovstens Tilskyndelse har i Aarene 1810 og 1811 indsamlet 1800 Pd. friske Planter, som han, efter at have indtørret dem til 389½ Pd., har solgt til Apothekerne i Odense og Bogense — foruden endeel flere Forslag til Præmier for de skjønneste og bedst farvede Handsker; for de til Kurve tjenligste Sellie og Pilearters Plantning; for Mandsfolkenes Flid i Huusgjerning, og en Guldmedaille for den Politiemester paa Landet, der med meest Kraft og Held bidrager til at standse de i sidste Aar overhaandtagende Kipper og Kroehuller paa Landet; Forslag til Anskaffelsen af en Rok til Krølhaars Spind og en grov Hegle; til Understøttelse for Vævere, Farvere og Trykkere, der kunde og vilde gaae den hos vore Huusmødre tiltagende Flid tilhaande, saavelsom Belønninger for Betleres og Landprangeres Opbringelse m. m., hvilke samtlige Forslag henvistes til vedkommende Committeer. Paa Grund af de yderst faa indkomne Præmieafhandlinger foreslog den styrende Præsident, Hr. Amtmand J. Benzon, Selskabet: at lade de i afvigte Januar Møde vedtagne Præmier fremdeles blive staaende for næste Aar, da man saa tørde smigre sig med at Enhver i sin Kreds, og Ohrr. Geistlige især, vilde kraftigen og ivrigen opmuntre alle Vedkommende til at fortjene Selskabets Opmærksomhed. En under Forhandlingerne indleveret særdeles interessant Afhandling fra Hr. Professor Oest paa Bernstorffsminde, betræffende den af Nogle formeente Skade Bierne skulde tilføie Planterne, naar de staae i Blomster, blev besluttet at skulle optages i Selskabets Tidsskrivt, og vil, tillige med udførligere Beretning om foranførte og øvrige Forhandlinger, findes indrykket i sammes tredie Hefte, som udkommer om nogle Uger. (Hempels Avis.)

Fra næstkommende Nytaar af bliver Prisen for hvert Quartal af nyeste Skilderie af Kjøbenhavn for Abonnenterne her i Staden 2 Rdlr. 3 Mk. paa Trykpapir.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Høeckes Enke.

Nyeste
Skilderie af Kjøbenhavn.

Ottende Aargang. No. 104.

Udgivet og forlagt af Boghandler S. Soldin.

Løverdagen den 28 December 1811.

Om Hestes Behandling hos civiliserede og uciviliserede Nationer.

Intet Dyr er Mennesket vigtigere og nyttigere end Hesten; intet Dyr behandledes desuagtet utaknemmeligere og ubarmhjertigere end dette. Gjennemløbe vi Hestens Levnet, lige fra det Øieblik, den som hoppende og munter Føl, uden at ahne en Fremtids Skjebne, rives bort fra en øm Moders Side, indtil den Tid, den, udlevet og udmattet af alt for overspændt Arbeide, sukker og stønner under en følesløs Kjøresvends barbariske Svøbe, hvilke Exempler paa menneskelig Utaknemmelighed, hvilke rædsomme Beviser paa den menneskelige Naturs Udartelse finde vi da ikke her? Hvad enten det unge Føl er bestemt til at henslide sine kraftfuldeste Dage for Bondens Ploug, eller som udvalgt Ridehoppe at bære den naadige Herre paa sin Ryg, saa venter der det en Fremtid, man ikke kan tænke paa uden Rædsel, og som Naturen lykkeligviis lader det blive i Uvidenhed om. Mange Aars Troskab og utrætteligt Arbeide lønnes med Utaknemmelighed. Bliver Hesten for gammel til at trække Plougen eller til at bære den naadige Herre saa stolt og vevr som i henrundne Ungdomsdage, saa sælger man den til den første den bedste Hestetyran, der forøger dens Trældom i samme Grad som Alderdom og Kraftesløshed gjør den uskikket til overdreven Anstrængelse. Saaledes viser den menneskelige Erkjendtlighed sig aldrig i et ufordeelagtigere Lys, end ved Hestenes Behandling. — Den Maade, hvorpaa man i mange Lande dresserer Ridestorper, kan ikke andet end oprøre ethvert følende Hjerte. Hvorvidt Mishandlingen med Sporer og Svøber ofte drives, sees tydeligst deraf, at dette af Naturen stolte, vevre og modige Dyr stundom bliver til en sky og forkuet Skabning. Sammenligner man Hestenes Behandlingsmaade hos Tyrkerne med den hos os, saa nødes man til at kalde Tyrkerne civiliserede og Europæerne uciviliserede Mennesker. "Man kan ikke tænke sig", siger Busbeck i sine Reiser i Tyrkiet og Ophold i Constantinopel: "noget Dyr, som er venligere eller kjender sin Røgter bedre, end de tyrkiske Heste. Men Tyrkerne opdrage dem ogsaa med al optænkelig Mildhed. Jeg har seet i Bithynien, da jeg reiste til Cappadocien, hvorledes Bønderne røgtede Hestefølene medens de endnu ere smaa og spæde; hvorledes de caresserede dem, toge dem ind i Stuerne, ja næsten ved Bordet hos sig, og strøg og klappede dem idelig. Man skulde troe de holdt dem som deres egne Børn. De have alle ligesom en Kjæde om Halsen, fuld af Amuletter mod Forhexelse, som Tyrkerne især frygte for. Selv Staldkarlene vise sig ikke mindre venlige imod dem, men søge at tækkes dem ved jevnlige Kjertegn; Pryglen bruge de aldrig, med mindre den høieste Nød driver dem dertil. Derfor fatte de megen Kjerlighed til Menneskene, og ere hverken bidske eller stædige eller slaae ud. Saadanne Unoder mærkes sjelden her. Men hvor er dog vor Omgangsmaade for-

skjellig derfra? Hos os troe Staldkarlene, at alting er spildt, naar de ikke brumme op med barsk Stemme og Svøben ideligen sidder i Ribbenene paa de stakkels Dyr. Deraf kommer det, at alle Hestene gyse, naar de træde ind i Stalden, og hade dem lige saa meget som de frygte dem. Tyrkerne ville have dem saa spage, at de lægge sig paa Knæ efter Befaling og lade Rytteren saaledes sidde op. En Stok, Knippel eller Kaarde tage de med Munden op af Jorden og flye den til Herren, som sidder paa dem. Naar Hestene have lært dette, hænge de Sølvringe i deres Næseborer, der skulle forestille et Ærestegn og offentligt Kjendemærke paa deres gode Optugtelse. Jeg har seet dem blive staaende stille med eet, naar Herren faldt af Sadelen; jeg har seet dem gaae omkring langt borte fra Staldkarlen og standse saasnart han befalede dem det; ja jeg har seet de Heste, som spidsede Øren og lyttede efter Stemmen af deres Herre, der spiste hos mig oppe i Husets øverste Etage, og naar de hørte den, vrindskede ad ham. De Sko, hvormed Tyrkerne beslaae deres Heste, ere ikke, som hos os, aabne i Midten, men næsten hele og flade, paa det Fødderne skulle saa meget mindre være udsatte for Stød. Ogsaa leve disse Heste noget længere end vore. Man kan her finde Heste paa 20 Aar, der have samme Fyrighed og Legemsstyrke, som de paa 8 Aar hos os. Ja, man fortæller, at nogle Heste i Sultanens Stald, som formedelst deres store Fortjenester skulde fores saa længe de levede, have bragt det til 50 Aar og derover. Baade Sommer og Vinter hylle Tyrkerne deres Heste til med Dækkener, der ere forskjellige efter Aarstiderne. Dette ansee de for nødvendigt, deels for at vedligeholde Haarenes Glands, deels for at beskytte deres overmaade kuldskjære Heste mod Frost og ondt Veirlig. Naar jeg kalder mine Heste ved Navn, svare de med Vrindsken og vende Øinene til mig, thi jeg pleier undertiden at stige ned, og med egen Haand at uddele Melonskaller iblandt dem."*) Man seer heraf, hvor meget Mildhed formaaer endog over det umælende Dyr, og at denne Mildhed, der hædrer saa meget den menneskelige Natur, tildeels maa søges hos uoplyste Nationer, der ellers træde Menneskerettigheder med Fødderne. Hvor meget Forkuelse og Mishandling derimod virke paa Dyret, viser os Europæernes Heste. Den stolteste Traver, der formedelst et Legemsmeen eller Alderdom forvandles til en Vognmandshest, viser os et Billede paa Forkuelsens sørgelige Virkninger. Den bliver lad, sky, lumsk, følesløs for Hug og Slag, og, selv som en afmægtig Skygge af fordums Stolthed, anstrænger den ofte, naar den føler sig alt for meget mishandlet, den sidste Levning af sine Kræfter, løber løbsk, og ødelægger Vogn og Kudsk. Man vilde ikke saa ofte høre til Ulykker paa Gader og Landeveie, dersom Hestene bleve mildere behandlede. Men det gaaer med disse Dyr som med alle mishandlede Skabninger: Mishandling avler Had, Lumskhed og Skadelyst.

Den ædle Winslow var een af de faa, der følte, at vi ogsaa have Pligter at opfylde mod dette Dyr. Hans ømme Hjerte forudsaae, hvilken Skjebne der tidlig eller sildig forestod hans Heste. Han ønskede i Livet at forvisse sig om, at det ikke skulde gaae dem, som det gaaer tusinde af deres Lige. Han fastsatte derfor i sit Testamente, at de skulde ophøre at leve med ham. Een af vore agtværdigste Skribenter synes at have fundet denne

*) I den franske Consul d'Hervieux's Reise til Libanon findes et rørende Exempel paa en Arabers Hengivenhed til sin Hest. En prægtig Hengst var en fattig Arabers hele Eiendom. Den franske Consul i Seyde vilde afkjøbe ham den, for at tilsende Ludvig den Fjortende samme. Længe kjæmpede den arme Araber med den Beslutning, at overgive sit elskede Dyr i fremmede Hænder. Nøden bestemte ham imidlertid omsider dertil — men han forlangte saa stor en Sum for det, at Consulen ikke vovede at indgaae Kjøbet med ham, uden i Forveien at skrive til Versailles, for at faae Tilladelse dertil af sit Hof. Saasnart Consulen havde erholdt Efterretningen, lod han Araberen kalde. Denne kom ridende paa sin prægtige Hest — Consulen talte den Sum op, hiin havde fordret. Araberen, indhyllet i et usselt Gevandt, steg ned, betragtede Guldet — og kastede et veemodigt Blik paa sin Hest. "Til hvem skal jeg overgive dig? Til Europæere, som ville binde dig, som ville slaae dig, som ville gjøre dig ulykkelig. Nei, du gaaer tilbage med mig, mit Lam — jeg forlader dig ikke, min Cameelunge — bedre er det, at du bliver mine Børns Glæde." Med disse Ord svingede han sig op paa sin Hest og ilede tilbage til sin Ørken.

Bestemmelse besynderlig og upassende. Men betragter man Døden som Enden paa alt det Gode og Onde i Livet, og antager man, hvad man bør og kan, at en Hest, der saa at sige er over sin Alders Middagslinie, ikke mere kan vente andet end Slid og Mishandling — saa maa det nødvendig være den, der bærer Godhed for et tro og fromt Dyr, uformeent, at ende i et Nu alle de Lidelser, der vente det, og som han ikke formaaer at lindre mere, naar han eengang er død og borte. Vist nok troer jeg, at dersom Hesten var begavet med Forstand, og den blev adspurgt, om den hellere vilde døe og see sine Lidelser med eet endte, eller leve og være udsat for al den Mishandling og Plage, der venter den, saa vilde den uden Tvivl, af den Lyst til at leve, som er nedlagt hos alle levende Væsener, vælge det sidste. Jeg troer derfor ogsaa, at den, der har Raad dertil, maaskee vilde handle ligesaa rigtig, om han, istedet for at betjene sig af et saadant Middel, kunde sætte sin Yndling paa Pension. Men her møder atter den Vanskelighed, at han umuelig i alle Henseender kan være vis paa, at hans Villie vil blive opfyldt. Man kan jo efter hans Død ombytte Hesten og sætte en yngre i hans Sted o. s. v.

Enkelte historiske Træk og Anecdoter.

I Dublin døde for nogen Tid siden en gammel meget gjerrig Pebersvend paa 83 Aar. Han var gaaet som Bødker til Santa Crux, og samlede sig der en Formue af 300,000 Pd. Sterling. Saa haard han var mod andre, ligesaa stræng var han ogsaa mod sig selv. Aftenen førend hans Død sendte en Bekjendter ham en Læge. Den gamle Gnier spurgte først Lægen, hvad han skulde betale ham. Lægen forlangte 8 Guineer. For hans Sygdom var det for meget, meente den Syge, og afpruttede Lægen 2½ Guineer. Næste Morgen var han død. Han havde mange fattige Paarørende; men han gjorde dem alle arveløse, og testamenterede en rig Familie i Indien sin store Formue. Hans tro Tjener, der havde tjent ham i 24 Aar, testamenterede han 4 Louisd'orer, paa det han, som Testator udtrykte sig, kunde henleve sine sidste Dage i en lykkelig Uafhængighed. (Morgenbl.)

Den Ærefrygt, man i Engelland bærer for Alt, hvad der minder om den udødelige Shakespear, overgaaer al Forestilling. Et Morbærtræ, som denne store Mand med egen Haand havde plantet paa sin Gaard i Stratford, blev for ikke mange Aar siden fældet. Vedet, hvoraf adskilligt Trætøi til Huusbrug forfærdigedes, blev kjøbt til en meget høi Priis, og Kjøberne gjemte hver Stump som et dyrebart Minde om dens Planter.

Capitain Krusenstern spurgte en Tolk i Japan: paa hvilken Maade man skulde bringe de af Keiseren af Rusland for Keiseren af Japan bestemte store Speile til dennes Residence Jeddo? Tolken svarede: man vilde lade dem bære derhen, hvorpaa Krusenstern svarede, at Veien var for lang, og at hvert Speil i det mindste udkrævede 60 Personer, som hver halve Miil maatte afløses. Men Tolken gav til Gjensvar, at for Keiseren af Japan var intet umueligt, og til Bevis for denne Paastand anførte han, at for to Aar siden den Chinesiske Keiser forærede Keiseren af Japan en levende Elephant, som blev baaren derhen.

William Brown, en bekjendt engelsk Læge, tog saa virksom Deel i Licentiaternes Feide, at den bekjendte Foot indførte ham i Fanden paa to Stokke. Da Foot nøiagtigen efterlignede ham med hans udmærkede Paryk og Kjole, lange Figur og Öienglas, som han holdt tæt til Öinene, saa takkede Brown ham i en Billet, fordi han saa heldigen havde fremstillet ham paa Skuepladsen; men da han havde glemt hans Muffe, tog han sig den Frihed at sende ham samme. Denne godmodige Maade at hevne Fornærmelsen paa gjorde Acteuren vaabenløs.

Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indenlandske Efterretninger.

Den 23de December døde, efter ti til tolv Dages Sygdom, Skuespillerinden Jfr. Wilhelmine Emilie Rosing, 28 Aar gammel. Hun besad næsten alt hvad der udfordres til at være en ypperlig Skuespillerinde: et tækkeligt Udvortes, en behagelig Stemme, et følende Hjerte, et lyst Hoved. Som Alexis og Ida Mynster viste hun især med hvor megen Aand, Kraft og Følelse hun forstod at fremstille ømme Caracterer. Hun døde som en Rosenknop, der nylig har begyndt at udfolde sine Blade, og sank ned i Gravens mørke Skjød i en Alder, hvor Ungdommens og Glædens Krands vinkede ad hende.

Ved Konstflidsselskabets sidste Udstilling har Uhrmager Hr. Preuss, boende i store Strandstrædet No. 80, fremsat Prøver af de Lommeuhrer, han forfærdiger, som vandt saa megen Bifald, at to saadanne Uhre bleve strax bestilte hos ham. Fem saadanne Uhre har han endnu færdige, og flere kan han om en føie Tid skaffe færdige til en Priis, de ingenlunde kunne forskrives for udenlands fra, endskjøndt de i enhver Henseende kunne sættes i Sammenligning med de fremmede.

Prisen paa et Pund Tælle, som hidtil var 8 Mk., er nu forhøiet til 10 Mk. Imidlertid troer man dog, at Lysetalg vil og maa blive bedre Kjøb, da det forsikkres, at der er Haab om at blive forsynet med et Forraad af 1200 Fade Talg.

Mad. Prices saakaldte Theater uden for Vesterport, der var forsvundet et Øieblik, opstaaer nu i en ny og smagfuldere Skikkelse, og vil derved aabne Hovedstadens Indbyggere en ny Leilighed til at tilbringe nogle ledige Timer paa en ganske behagelig Maade.

Sjelden har Almanakken havt saa stor Føie at bebude Vinterens Begyndelse med Solhverv som i Aar. Næsten den selvsamme Dag vare vi blevne hjemsøgte med en temmelig stærk Frost, men da den aldeles ikke har været ledsaget af Blæst, føles Kulden langt mindre end ellers. Den har endog paa en vis Maade været velkommen, da den netop er indtruffet i Helligdagene og Mange derved have havt Leilighed til at benytte sig af det smukke Veir. Baade inden- og udenfor Byen har de Spadserendes Antal været næsten ligesaa stort, som paa de skjønneste Sommerdage. Endskjønt der endnu ikke er noget synderligt Kaneføre, saa seer man dog af og til allerede en Dame kjøre med Lynets Fart i en Kane, der styres af en Cavaleer. Vort smukke Kjøn giver altsaa et nyt Beviis paa, at det forstaaer at gribe Leiligheden førend den undflyer.

Udtog af en Skrivelse fra Kiel af 24 Dec. 1811. Ligesom Aarets Ende og Omslagsterminens Begyndelse nærmer sig, indfinder efterhaanden snart een, snart en anden af Omslagets Besøgere sig her og flere have allerede bestilt Værelser. Hvorledes Pengenes Circulation vil blive denne Gang lader sig endnu naturligviis ikke beregne; imidlertid give de forrige Aars Erfaring os dog det Haab, at det Hele vil tage en bedre Vending, end man efter Øieblikkets Omstændigheder er berettiget til at vente. — Efterat Candidaterne Salomon Levi Steinheim og Adolph Herz med Held havde underkastet sig den anordnede Examen ved det medicinske Facultet, holdt en Forelæsning i det latinske Sprog og i samme Sprog offentlig forsvaret en af dem forfattet Inaugural-Disputats har Facultetet, efter i Forveien dertil at have indhentet og erholdt Allerhøieste Tilladelse, meddeelt dem Graden af Doctores medicinæ.

En sørgelig Natur-Begivenhed indtraf Natten imellem den 1ste og 2den denne Maaned i Sogn i Bergens Stift. Efterat der var falden megen Regn i det forbigangne Efteraar, kom den Nat et ualmindeligt Vandskyl, der foraarsagede adskillige Fjeldskred; det Største skeete paa Gaarden Næsse i Arnefjords Sogn i Viigs Præstegield, hvor det udtog den hele Gaard, der var beboet af 7 Opsiddere, hvis Huse, Kreature m. v. bleve ødelagte, og da det skete om Natten, medens Alle sov, bleve 49 Mennesker dræbte, og kun 10 Mennesker reddede sig meget forslagne udaf Skredet skjøndt deres Huse laae sønderslagne over dem. Arnefjords Kirke, der staaer i Nærheden heraf, var ogsaa bleven nedslaget, hvis ei Fjeldskreder havde taget en skjæv Retning. Det store Klippestykke, som brast ud, ligger nu hvor Gaardens Huse stode tilforn. Paa 2 andre Stæder i Legangers Præstegjeld faldt ogsaa lignende, men mindre Skred, der borttog 5 Mennesker. (St. Tid.)

Holstebro d. 17 Dec. Natten imellem den 12te og 13de Dec. sidstl. er atter her i Byen skeet Indbrud og et ikke ubetydeligt Tyverie hos Kjøbmand Højland, paa Alenkram, Isenkram og Synkram m. m., for omtrent 800 Rdlr. Indbrudet er skeet igjennem et Vindue, som vender ud mod Torvet, uagtet der var en Jernstang i Vinduet. Det er dog værd at lægge Mærke til, at af saamange, tildeels betydelige, Tyverier ikke et kan opdages, og det besynderlige derved er, at det hidtil har bestandig truffet Kjøbmændene; thi i en Tid af 12 til 14 Aar er her skeet Indbrud og Tyverie 9 Gange, nemlig: hos Kjøbmand Bigum blev stjaalen for en 800 Rdlr., hos Kjedelførerne stjal man i Penge 800 Rdlr., hvoraf Tyvene dog henslængte den største Part igjen strax ved Huset; hos Kjøbmand Mulvad 2 Gange Indbrud og bortstjaalen for 4 à 500 Rdlr., hos Kjøbmand Smith for omtrent 2 à 300 Rdlr., hos Kjøbmand Vinther for 4 à 500 Rdlr., hos Galanteriehandler Richter for omtrent 4000 Rdlr., hos Mad. Kjerbye for 3 à 400 Rdlr., og nu hos Højland for 7 à 800 Rdlr. I Førstningen lod Tyvene sig nøie med at gjøre Indbrud hvert 2det Aar, men nu paa de sidste Par Aar skeer det 2 Gange om Aaret, saa det lader som disse ogsaa rette sig efter Coursen. At Complottet ikke maa være saa lidet, kan man slutte til de mange Slags Vare, de stjæle, som og at de for det meste stjæle ved Maaneskin, og sjelden i mørke Nætter. Ønskeligt var det dog, at noget maatte opdages snart, thi mange Uskyldige ere vist mistænkte, og mange virkelige Skurke gaae frie for Mistanken. (Viborger Saml.)

Blandede Efterretninger.

Professor og Ridder Wildenow anbefaler følgende Træarter, som passende til at trives og benyttes i det nordlige Clima: 1. Det virginske Voxtræ (Myrcia cerifera) og Lodablomsten (Ptelea trifoliata), der beqvemst plantes i Skove, hvor intet Qvæg kommer. 2. Pruus serotina, et Træ af 50 til 60 Fods Høide, der voxer i hver let Skovbund, som ikke er for sandet og tager endog til Takke med leret Sand. Dets Ved er fast, guulagtigt, modtager en god Politur og er fortræffelig til Møbler. Træet voxer meget hurtigt; i 30te til 40de Aar kan det fældes og allerede i det 10de Aar giver det fortræffelig Stangved; selv til Brændsel gjør dets Fasthed det særdeles skikket. 3. Liriodendron Tulipifera (Tulipantræet) taaler ikke allene ret got vort Clima, men frembringer ogsaa modent Frø. Dets Ved ligner Pappelens og er ikke af fortrinlig Godhed, men dets Bark er af en bitter og krydret Smag, og et fortræffeligt Lægemiddel, især i feberagtige Tilfælde. Rodens Bark lugter og smager som Cardemomme og kunde bruges som Surrogat for dette Krydderie. I Henseende til Jordbunden er dette Træ aldeles ikke kræsen, og ligner heri det første. 4) Salix Russeliana, en Piil, hvis Bark, efter de i Engelland dermed anstillede Forsøg, kan bruges som Garvemiddel istedet for Egebark. I Engelland, det sydlige Frankrige og Wallisserland voxer det vildt. Det bliver et stort Træ, voxer noget langsommere end den almindelige Piil og vil ikke gjerne staae ganske tørt. Man kunde opelske det paa Vænger, i lave Egne til Alleer, og kappe det hvert 8de Aar, hvorved man da fik en stor Mængde Bark. 5) Populus monilifera eller den almindelige canadiske Pappel. Intet Træ voxer hastigere end dette. Dets Ved er bedre end den almindelige Pappel. Det maa have en frisk let Jord; hvor der er Leerlag lykkes det ei. I 20 til 30 Aar er Træet 60 til 70 Fod høit og Stammen 2 til 3 Fod i Gjennemsnit. Det opelskes ved Stiklinger og har det Fortrin for andre Pappler at det aldrig angribes af Orme. 6) Juniperus virginiana (den røde Ceder) trives godt hos os i let Jord og lader sig let opelske af Frø. Dets vellugtende Ved søges meget af Snedkerne, og bruges ogsaa til Blyantspenne. 7) Acer saccharinum (Sukkerahorn). Dets Saft og dets Ved er bekjendt nok. Det behøver kun en ikke ganske slet frisk Bund. Det passer bedst for kolde Egne. 8) Acer dasycarpum (Ahorn med raa Frugt). Det fortjener fortrinlig at dyrkes i det Store og forstmæssig. Det voxer meget raskere end det førstnævnte og giver rigelig Sukkerholdig Saft, der endnu fordeelagtigere lader sig forarbeide til Sukker. Det opelskes let ved Stiklinger, der sættes om Foraaret førend at Knopperne ere komne frem, en Tomme langt fra hinanden paa et skyggefuldt Sted og vandes 3 Gange om Dagen. — De unge Planter lader man staae til

om Foraaret og forplanter dem derpaa i Træskoler, hvorfra de siden, saasnart de ere blevne noget større, bringes i Forstanlæg. Af 100 saadanne Stiklinger slaae neppe 10 feil. (Hermbst. Bullet.)

I Hermbstädts Bulletin anføres følgende mærkværdige Exempel paa den bedøvende Egenskab af Brændeviin af udvoxne Kartofler, meddeelt af Apotheker Löwe i Prenzlau. Landskabs-Directeur v. Arnim paa Neuensund i Uckermark lod i Foraaret opføre nogle Bygninger, hvorved adskillige Arbeidere vare ansatte. Disse fik Brændeviin af hans Kjelder. Ikke længe efter at de havde nydt det, fandt han disse Mennesker alle tumlende og beskjenkede. Han ændsede det ikke, da han troede, at de havde taget lidt for meget til sig. Den næste Dag fik de igjen Brændeviin og Virkningen var den samme, endskjønt Portionerne vare de sædvanlige og ingenlunde saa store, at de kunde gjøre saadanne Folk beskjenkede. Næste Søndag fik hans Betjentere af dette Brændeviin deres sædvanlige Portioner; de drak og kom ham alle ravende i Møde. Hans Kok, en ellers bestandig ædru Mand, som forsikkrede ham, aldrig i sit Liv at have været beskjenket, befandt sig ogsaa i denne Tilstand. Næste Dag polerede en Tjenestepige Vinduerne med dette Brændeviin, men ogsaa denne begyndte snart efter Arbeidet at tumle, blot af at have indaandet Brændeviinsdunsten. Hr. v. Arnim lod nu sin Brænder komme og forevise sig Brændevinet. Det var klart og af sædvanlig Styrke; heller ikke mærkedes noget udvortes Spor til dets Skadelighed. Paa Spørgsmaalet: hvoraf dette Brændeviin var brændt, erfoer han, at det var brændt af stærkt udvoxne Kartofler i Kjelderen, som Brænderen med alle deres Spirer og unge Fremskud af Kartofler, saaledes som Tilfældet pleier at være, naar de ligge i Kjeldere, havde brugt dem til Brændeviinsbrænding. Han lod nu brække Spiren af de endnu levnede Kartofler, og det Brændeviin, man brændte af disse, yttrede ved Nydelsen ikke saadanne Virkninger, som det af de udvoxne Kartofler brændte Brændeviin. — Apotheker Löwe mener, at dersom denne bedøvende Egenskab virkelig hidrører fra Kartoflernes Spirer, saa kunde det maaske tjene til at besvare det Spørgsmaal: om Nydelsen af umodne Kartofler er skadelig for Sundheden eller ei. Af de legemlige Bestanddeles Opløsning kan man ikke opdage det første, endskjønt det dog paastaaes af adskillige Læger.

Postefterretninger.

(Af Hamb. Corresp.)

Cairo, d. 8 Oct. Den Sum, som hidtil er bleven anvendt paa Toget mod Wechabiterne, beløber sig til 100 000 Punge (omtrent 37 Mill. Gylden i Conventionsmynt,) Jussum Pasha, der allerede d. 28de Sept. havde faaet de sidste Forholdsregler af Gouverneuren, hans Fader, er med et talrigt Cavallerie afgaaet til sin Bestemmelse. — Staden Jambo, ved det røde Hav i det stenede Arabien, skal være indtaget af vore Tropper. En Mængde Wechabitiske Øren er ankomne her. Da den tyrkiske Hær nærmede sig Staden, lod Garnisonen den vide, at den kun skulde gjøre Holdt, da man uden Fiendtlighed vilde overgive Pladsen. Tyrkerne gjorde Holdt, men da de erfoer, at Wechabiterne blot vilde vinde Tid for siden at overfalde dem uformodet, indtoge de Jambo med Storm og nedsablede den hele Besætning, der bestod af 2400 Mand, af hvilke kun 60 reddede sig ved Flugten. Tyrkerne mistede kun 90 Mand.

Augsburg, d. 13 Dec. Den 26 til 28 Oct. var Ætna i fuldt Udbrud. D. 28de blev Messina og Sletten ved Malazzo bedækket nogle Tommer høit med flyvende Aske.

Paris, d. 15 Dec. Hr. Caselli, Gen.-Secretair ved Ourte-Departementets Præfectur, som er bleven overbeviist om, 1. at han med Ubeskedenhed har bekjendtgjort Administrations-Forholdsregler, som efter deres Natur burde holdes hemmelige og 2. at han har taget Deel i Entrepriser, der vare upassende for hans Embede, er ved et Keis. Decret bleven afsat fra sine Functioner og kan ikke beklæde mere nogen Forvaltnings-Plads.

Paris, d. 17 Dec. Ved et Keis. Decret af 19 Dec. bestaaende af 116 Artikler, er Feudal-Regimen i Departementerne af Over-Ems, Weser- og Elbmundingerne afskaffet. Alle Hædersudmærkelser, Herredømme eller Magt, der udspringe af Lehnsystemet, ere ophævede, uden at præjudicere Bestemmelserne i Decretet af 26 Aug. 1811. Ligesaa ere alle herskabelige Jurisdictioner afskaffede. I

Følge heraf blive alle udvortes Tegn paa herskabelige Jurisdictioner inden 2 Maaneder efter dette Decrets Offentliggjørelse, borttagne. Loven erkjender kun Allodial-Godser. Alle Lehnsgodser, der ligge i disse 3 Departementer, de være af hvilken Natur og Benævnelse de ville, blive paa Grund heraf forvandlede til frie Arvegodser, og befriede fra alle Lehnspligter og alle Baand, der hidrøre fra Lehnsforbindtligheder, saa at Besidderne kunne frit afhænde eller hypothecere dem. Al Lehns-Hovrie er uden Erstatning ophævet.

London, den 7de December. Af de nyeste Tidender fra Mexico erfares, at i Begyndelsen af Augusti sammesteds var stiftet en ny Sammensværgelse, for at styrte Regjeringen og bemægtige sig Gouverneurens og den Overstcommanderendes Person. Da dette Complot blev opdaget, føiede man Anstalter til at tilintetgjøre de Sammensvornes Anslag, hvis Anførere bleve arresterede og bragte for Retten. Af Privatbreve erfare vi, at 3 ere blevne henrettede og at samme Skjebne venter snart adskillige af de andre. Det fandtes Geistlige og Retslærde iblandt dem. Ikke færre end 300 Personer bleve arresterede og bragte til Slottet San Juan de Ulna. Ved Brevenes Afgang var Alting roligt i Mexico. — Der er givet Befaling, ogsaa paa forskjellige Puncter af Kysterne af Essex og Norfolk at anlægge saakaldte Martell Taarne. — D. 11 Dec. Efter Gaars Bulletin fra Windsor befandt Hs. Majestæt sig i enhver Henseende slettere. En i Aftes ankommen Coureer beretter, at Hs. Majestæts Svaghed har tiltaget. — Prindsregenten, som man først ventede paa Løverdag, er i Dag kommen til Staden. Han lod Hr. Perceval kalde og befoel ham, at sætte Alting istand til at aabne Parlamentet. — To Compagnier have i Jilmarcher begivet sig fra Reading til Nottingham, hvor atter Uroligheder ere udbrudte. — Angaaende et nyt Ministeriums Indretning er endnu intet afgjort. Man troer, at Forandringen først vil finde Sted efter Parlamentets Aabning. Vi have Aarsag til at troe, at Tiden er kommen, da man maa berede den Plan, at erklære Regentskabet frit for alle Indskrænkninger, og at forelægge Parlamentet denne Plan. Ogsaa maa man undersøge Tilstanden af Kongens Civilliste og føie nye Indretninger i den Henseende. Som det almindelig hedder ere Meningerne om disse Gjenstande i Cabinettet meget deelte. — To af Hs. Majestæts Brigger ere forliiste paa Kysten af Madagascar og Fregatten la Saldanha paa Krydsningen ved Longewilly, uden at nogen af Mandskabet paa noget af disse Skibe blev reddet. Man frygter meget for Endymion. — Lord Bentinck seilede d. 20 Nov. fra Gibraltar til Sicilien. — Da Hertugen af Clarence ved en Diner erfoer, at Dr. Sheridan var frikjendt, reiste han sig og sagde: at han ikke vidste hvorledes han skulde udtrykke sin Glæde ved denne Leilighed, og at alle hans Brødre vare, paa Hertugen af Cumberland nær, de irlandske Catholikers faste og bestemte Støtter. — Efter en Skrivelse fra Newyork var Port-au-Prince stærkt blokeret af Christoph.

Amsterdam d. 18 Dec. I Gaar løb her 2 Fregatter, Yssel og Maas, af Stabelen. — Det Linieskib, hvortil Kjøllen blev lagt paa Keiserens Kroningsdag, skal have Navn af la Couronne.

Neapel d. 30 Nov. Siden 2 Dage have vi her en overordentlig Kulde. Vesuv er nu bedækket med Sne. Ætnas Udbrud vedvarer endnu.

Berlin d. 21 Dec. I forrige Aar beløb Husene i Berlin sig til 7352, og Indbyggerne til 153070. I Potsdam vare 1530 Huse med 17051 Indbyggere. — De Studerendes Antal paa vort Universitet tiltager saa meget, at man haaber det vil blive eet af de meest blomstrende og søgte i Tydskland. Den berømte Fichte er af Kongen udnævnt til Rector. — Geheimeraad Niebuhr har udgivet det første Bind af sin ny Historie om det romerske Rige.

Petersborg, d. 7 Dec. Den 20 Oct. døde i Ekatherinoslow Erkebispen Platon (See Skilderiet No. 102 og 3.) — Rigskantsler Gr. Romanzow har til sin Oncle, Førsten af Callziziens Ihukommelse, skjenket Collegiet i Charkow 3000 Rubler, for hvis Renter der aarligen skal uddeles 5 Sølvmedailler med den Afdødes Billede blandt 5 Elever, der fordeelagtigst have udmærket sig.

I en fra det Kongelige danske Videnskabers Selskab udstædt Bekjendtgjørelse siges, i Anledning af at alle Hovedpuncterne og fornemmelig alle Kjøbstæderne ere befundne at ligge paa den rette Brede og Længde paa det af Selskabet udgivne General-Karte over Nørre-Jylland: at dette er en ny og bekræftende Prøve paa de danske geografiske Karters høie Grad af Nøiagtighed, der er saa stor, at paa en Længde af 20,000 Alen ei man feile 1. Da Kobberstikker Angelo, i Betragtning af Tidernes Dyrhed og Arbeidets Vanskelighed og Langvarighed (formodentlig 3 Aar), paa ingen Maade vil stikke dette Karte ringere end 6000 Rdlr. Dansk Courant, saa har Selskabet ansøgt Hs. Majestæt om, at det, istedet for de 250 Rdlr., som Allerhøistsamme har tilstaaet til Hjelp til ethvert geographisk Kartes Stikning, maatte blive understøttet med 2000 Rdlr., naar dette Karte er færdigt, og haaber at erholde denne Understøttelse af en Monark, som med den ædleste Velvillighed og Kongelig Gavmildhed ophjelper alle de Foretagender, der sigte til det almindelige Bedste. — Med Kartet over Bornholm er Angelo nu bleven færdig. Efter at det har undergaaet den behørige Correctur, er det overleveret Hans Majestæt Kongen og uddeelt til Selskabets Medlemmer. Dets Stikning er udfaldet saa vel, at det vil finde alle Kjenderes Bifald, og kan sættes i Sammenligning med de skjønneste fremmede Karter. — Imellem det jydske Karte No. 7 og 9 er endnu en Aabning, som skal udfyldes med det jydske Karte No. 8, hvilket af Kobberstikker Sonne i Birkerød skulde have været leveret i Juni 1807; men da dette endnu ikke er færdigt, saa vil Selskabet, ifald det ikke afleveres til dette Aars Udgang, formodentlig nødsages til at tage det fra ham, og indkalde ham for Domstolene, for at erholde Godtgjørelse for den Tidsspilde og det Tab, som er foraarsaget ved dette lange og utilladelige Ophold. — Samlingen af Materialier til den danske Ordbog er bleven betydeligen forøget ved Excerpter og indsendte Bidrag i det forløbne Aar; af Bogstavet K staaer tilbage, nemlig 22 af det Nyerupske Manuskript, og 50, som ere ordnede af Amanuensis Molbech.

I Christiansands Avis takker Contreadmiral O. Lütken, Chef for Norges flydende Kystforsvar, Tønsbergs Indvaanere i Almindelighed, der have viist Velvillie mod et Partie Søefolk, som, efter at have beskyttet de nærmeste Søkyster hele Aaret, bleve indqvarterede der for denne Vinter, ligesom og Kjøbmand Hr. Franz Bull i Særdeleshed, der har overladt Søetaten et ham tilhørende Landsted, Præsteve kaldet, til Sygehuus siden Aaret 1808 for en, efter den Tid rimelig Leie, og efterat han i Forveien havde ladet Contreadmiralen vide, han maatte opsige dette Sted, da han nu selv behøvede det, har overladt det fremdeles til Sygehuus, indtil Udgangen af Aaret 1813, uden at han forlanger mindste Forhøielse i Leien.

Mariboe, d. 19 Debr. I Henseende til det mishandlede unge Menneske i Søesmarke, er følgende anatomiske Efterretning meddeelt: Membrum virile er i Behold og ubeskadiget. Scrotum er ganske afskaaren. Funiculus spermaticus dexter, samt dens vedhængende testiculus dexter er ganske afskaaren med samt dens omliggende Dele. Funiculus spermaticus sinister og testiculus sinister er i Behold, men dog ved Snittet noget beskadiget. — Den 23de dennes blev afgangne Provstinde sal. Wulf begravet paa Mariboe Kirkegaard i Familiens indelukte Gravsted. Hendes Gravsted kan altsaa ikke, som saa mange andres, blive nedtraadt og nedkjørt. Et talrigt Følge ledsagede hende til sit Hvilested. Hr. Pastor Boeck parenterede.

(Mariboe Av.)

(Med dette Numer sluttes ottende Aargang.)

Subskriptionen paa dette Blad modtages hos Bogtrykker Høeckes Enke, i store Helliggeiststrædet No. 144. Det tilbringes Subskribenterne to Gange ugentlig, og betales med 2 Rdlr. 3 Mk. Qvartalet fra næstkommende Nyaar af.

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Høeckes Enke.

